

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قرآن مجید

THE HOLY QUR'AN
WITH KIKAMBA TRANSLATION

THE HOLY QUR'AN

**ARABIC TEXT
AND
KIKAMBA TRANSLATION**

Published under the auspices of:

HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD

**Fourth Successor of the Promised Messiah and
The Head of the World-wide Ahmadiyya Muslim Community**

2002

Islam International Publications Limited

KULANI NTHEU

**MAANDIKO MA KIALAVU
NA
UALYULO KWA KIKAMBA**

Yĩandĩkĩtwe uungu wa ŪŪngamĩi wa:

**HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD
MŪtiĩwa Wakana wa Masia Ula Wathaniwe na MŪtongoi
MŪnene wa nthĩ yonthe wa Ngwatanĩo ya Masilamu
Waahmadiyya**

**YĩalyŪlĩtwe nĩ:
Mwl. Naaman Nthenge Lukindo.**

2002

Islam International Publications Limited

THE HOLY QUR'AN

ARABIC TEXT AND KIKAMBA TRANSLATION

First published in Qadian (India) in 2002

© Islam International Publications Limited

Published by:

Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya.

East Africa

Printed in India at: Printwell, Amritsar.

You may contact the following for further instructions:

1. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 40554
Muranga Road, Nairobi
Kenya
Tel/Fax: 00254 2 764226, 765452
2. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 376
Dares Salaam
Tanzania
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744
3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England
Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: +(0) 181 874 4779

ISBN: 1 85372 655 9

KULANI NTHEU

MAANDIKO MA KIALAVU NA UALYULO KWA KIKAMBA

Mbee yaandikíwe India mwaka wa 2002

©Islam International Publications Limited

Published by:

**Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya
East Africa**

Yandikíwe India : Printwell, Amritsar.

Nimútonya kUandikí kOndú kOO mwenda Ovoo mwingí:

<p>1. Ahmadiyya Muslim Mission,
P.O BOX 40554,
Murang'a Road,
Tel / Fax: 002542 764226, 765452
Nairobi – Kenya.</p>	<p>2. Ahmadiyya Muslim Mission,
P. O BOX 376,
Dares - Salaam Tanzania.
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744</p>
<p>3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England. Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: (0) 181 874 4779</p>	

ISBN: 1 85372 655 9

Publisher's Note

The Holy Qur'an is the word of God and was revealed to the holy prophet of Islam, Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), word by word. This revelation continued for twenty three years. Among all the scriptures, it is only the Holy Qur'an which claims that it is revealed word by word by God. This is the sacred book of Muslims and there is a complete guidance in it not only for Muslims but for others as well for ever. God has promised that He will safeguard its text for ever and that is why there is no change in the original Arabic text and it is exactly the same today as it was revealed to Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), more than 1400 years ago.

To translate the Holy Word of God is not an easy task. The world-wide Ahmadiyya Muslim Community has taken the responsibility to translate the Holy Qur'an faithfully into different languages of the world so that the message could be conveyed to different People in their own language. The current Kikamba translation is rendered from the English translation which has been rendered directly from the original Arabic text by a board of various Ahmadi scholars (who benefited from the English translation by Maulawi Sher Ali as well), under the supervision and direction of the present Head of the Ahmadiyya Muslim Community, Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, Fourth successor of the Promised Messiah, The Founder of the Community.

May Allah make this translation the source of guidance for those who do understand Kikamba language and may He open their hearts towards this wonderful message of the Holy Qur'an. Amen

The Publishers

Ndeto ya MUandiki

Kulani Ntheu ni ndeto ya Ngai na yavuanfw'e Mwathani muthu wa Isilamu, Muhammad *mDuo na maDathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe syihwe* *tu* wake, ndeto kwa ndeto. Uvuany'o u uwaendeeie kwa myaka mlongo III na itatu. Katl wa maandiko matheu onthe, no Kulani Ntheu tu lla yaasya kana yo lvanfw'e ndeto kwa ndeto ni Ngai.

YI ni Ivuku ltheu ya Masilamu na ve utongoi mwanu nthl wayo ti kwoond u wa Masilamu tu indl ona kwa ala angl ota u tene na tene. Ngai niwathanite kana We akasvwa maandiko mayo tene na tene na nkyo klumi vatal ualyuko nthl wa maandiko ma Klalavu na nundu umwe vy u muthl tond u mavuanw'e kwa Muhammad *mDuo na maDathimo ma Ngai syihwe nake*, mbee wa myaka 1400 mlvitu.

Kualyula Ndeto Ntheu ya Ngai ti wla muvuthu. Nguthu ya Ahmadiyya Muslim Community *tu* wa nthl niyosete mwanya wa kualyula Kulani Ntheu yina mutkilo nthl wa ithyomo syina klvathukany'o sya nthl nkana utumane utonye kunyalkw'a kwa And u me klvathukany'o nthl wa ithyomo syoo ene. Ualyulo u wa yu wa Klkamba umfw'e kuma kwa ualyulo wa Kinglelesala na w'o umfw'e kuma kwa maandiko ma Klalavu ala ma mwambiliyo ni nzaama ya asomi anene ma Kl-ahmadiyya *ala matethekie kuma ualyulo wa Kinglelesala wa Maulawi Sher Ali ota u*, uungu wa utungamfi wa utongoi wa Mutongoi wa Ahmadiyya Muslim Community nthl yonthe ala wivo yu Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, mutiwa Wa-Kana wa Masia ala Wathaniwe, Mwambiliya wa Ngwatanlo Ino.

Ngai Mwene Vinya W'onthe na utw'klthye ualyulo u uumo wa utongoi kwa asu ala mesl klthyomo kya Klkamba na We navingue ngoo syoo kuwelekela utumane u wa usengy'o wa Kulani Ntheu. Amen.

Aandiki

KIVUIO KYA MAVUKU

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

1.	AL-FATIHA.....	1
2.	AL-BAKARA.....	2
3.	AALI-'IMLAANI.....	71
4.	AL-NISAA.....	112
5.	AL-MAAIDAH.....	156
6.	AL-AN'AAM.....	187
7.	AL-A'RAAF.....	220
8.	AL-ANFAAL.....	255
9.	AL-TAUBA.....	270
10.	YUNUS.....	298
11.	HUD.....	318
12.	YUSUF.....	341
13.	AL-RA'D.....	361
14.	IBRAHIM.....	370
15.	AL-HIJR.....	379
16.	AL-NAHL.....	387
17.	BANI ISRAIL.....	407
18.	AL-KAHF.....	422
19.	MARYAM.....	440
20.	TAA HAA.....	452
21.	AL-ANBIYA.....	470
22.	AL-HAJJ.....	485
23.	AL-MUMINUUN.....	500
24.	AL-NUR.....	514
25.	AL-FURKAAN.....	528
26.	AL-SHU'ARAA.....	540
27.	AL-NAML.....	560
28.	AL-KASAS.....	575
29.	AL-'ANKABUUT.....	591
30.	AL-RUUM.....	603

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

31.	LUQMAN.....	613
32.	AL-SAJDAH.....	620
33.	AL-AHZAAB.....	625
34.	AL-SABA.....	640
35.	AL-FATIR.....	650
36.	YAASIIN.....	659
37.	AL-SAAFAAT.....	668
38.	SAAD.....	683
39.	AL-ZUMAR.....	693
40.	AL-MU'MIN.....	707
41.	HAA MIIM SAJDA...	721
42.	AL-SHUURAA.....	730
43.	AL-ZUKHRUF.....	741
44.	AL-DUKHAN.....	751
45.	AL-JATHIYAH.....	757
46.	AL-AHQAF.....	763
47.	MUHAMMAD.....	770
48.	AL-FATH.....	777
49.	AL-HUJURAAT.....	784
50.	QAF.....	788
51.	AL-DHARIYAT.....	794
52.	AL-TUUR.....	800
53.	AL-NAJM.....	805
54.	AL-KAMAR.....	811
55.	AL-RAHMAAN.....	817
56.	AL-WAAKIAH.....	824
57.	AL-HADIID.....	832
58.	AL-MUJAADILAH...	839
59.	AL-HASHR.....	845
60.	AL-MUMTAHANAH..	850

61. AL-SAFF.....	854
62. AL-JUMU'AH.....	857
63. AL-MUNAAFIKUUN.....	859
64. AL-TAGHAABUN.....	862
65. AL-TALAAK.....	866
66. AL-TAHRIIM.....	870
67. AL-MULK.....	873
68. AL-KALAM.....	877
69. AL-HAAKKAH.....	883
70. AL-MA'ARIJ.....	888
71. NUH.....	892
72. AL-JINN.....	895
73. AL-MUZZAMMIL.....	899
74. AL-MUDDATHTHIR.....	902
75. AL-KIYAAMAH.....	907
76. AL-DAHR.....	911
77. AL-MURSALAAT.....	915
78. AL-NABA'.....	919
79. AL-NAAZIAAT.....	923
80. ABASA.....	927
81. AL-TAKWIIR.....	930
82. AL-INFITAAR.....	933
83. AL-TATFIIF.....	935
84. AL-INSHKAAK.....	938
85. AL-BURUUJ.....	940
86. AL-TAARIK.....	942
87. AL-A'LAA.....	944

88. AL-GHAASHIYAH.....	946
89. AL-FAJR.....	948
90. AL-BALAD.....	951
91. AL-SHAMS.....	953
92. AL-LAIL.....	955
93. AL-DUHAA.....	957
94. AL-INSHRAA.....	958
95. AL-TIIN.....	959
96. AL-'ALAK.....	960
97. AL-KADR.....	962
98. AL-BAYYINA.....	963
99. AL-ZILZAAL.....	965
100. AL-AADIYAAT.....	966
101. AL-KAARI'A.....	967
102. AL-TAKAATHUR.....	968
103. AL-ASR.....	969
104. AL-HUMAZA.....	970
105. AL-FIIL.....	971
106. AL-KURAIISH.....	972
107. AL-MAA'UUN.....	973
108. AL-KAUTHAR.....	974
109. AL-KAAFIRUUN.....	975
110. AL-NASR.....	976
111. AL-LAHAB.....	977
112. AL-IKHLAAS.....	978
113. AL-FALAK.....	979
114. AL-NAAS.....	980

AL - FATIHA
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla Usŵŵtwe nŵ Ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

بِسْمِ

2.Ndaŵa syonthe nŵ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŵai wa nthŵ syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

3.Ūla Usŵŵtwe nŵ Ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei,

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4.Mwŵai wa Mŵthenya wa Ūtwio.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

5.We wŵ weka Nue ithyŵ tŵthaithaa na
We wŵ weka Nue ithyŵ twŵtasya Ūtethyo.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤

6.Tŵtongoesye nzŵanŵ ŵla ya w'o-----

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥

*'7.Nzŵa ya asu ala We Ūmanengete
maŪathimo Maku, asu ala matakwaŵŵtwe
nŵ Ūthatu, na asu ala mate athyoeku.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ⑦ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑧

¹ *Mŵsomi ndakathyoekw'e nŵ ndeto 'Waku' etŵkŵle kana 'maghzoob' nŵ Ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵ w'oka Ūla weekiwe nŵ Ayuti. Ūneeni ŪŪ nŵ mŵvingue na ndŪŵweta Ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵ w'oka indŵ nŵ Ūthatu wa andŪ ala angŵ ota Ūu ala matonya kŪŪkwata.

سُورَةُ الْبَقَرَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٢)

AL - BAKARA
(Wavuanŵ'e Medīna)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ŵla Usŵŵtwe nŵ Ŵlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ

2. Alif Laam Miim. Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ŵla Ŵmanyi-W'onthe.

الْأَمِّ

3. Yŵi nŵ ŵvuku yŵanŵu; vatiŵi nzika nthŵi
wayo; nŵ Ŵtongoi kwa ala alŴngalu,

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ٥

4. Ala metŵkŵlaa maŴndŴ ala matonekaa,
na malŴmasya Mboya, na ala maumasya
katŵi wa syŵndŴ ila Ithyŵi tŴnenganŵte
kwoondŴ woo;

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ٥

5. Na ,mametŵkŵlaa maŴndŴ ala
mavuanŵw'e kwaku we, na ala
mavuanŵw'e mbee waku, na mo mena
mŴkŵŵlo mŴlŴmu wa maŴndŴ ala
matanamba kŴvika.

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٥

6. Mo nŵmo ala maatŵŵaa Ŵtongoi wa
Mwŵai woo na mo nomo makaŵla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥

7. Asu ala maleete kwŵŵkŵla----no ŴndŴ
Ŵmwe kwoo wamakaany'a kana walea
kŴmakaany'a----mo maiketŵkŵla.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

8. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵkŵŵte
Ŵsŵŵlo ŴlŴŴ wa ngoo syoo na matŴnŵ moo,
na ŴlŴŴ wa metho moo ve kŵsŵŵŵi; naw'o
nŵ Ŵsŵŵlo mŴnene kwoo.

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥

LUKU 2

9. Na katĩ wa andũ ve amwe ala maasya, 'Ithyĩ nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminukĩlyo; oylĩla mo ti etĩkĩli ona vanini.

10. Mo nĩmatonya *kwenda* kũmũkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala metĩkĩlaa, ĩndĩ mo matĩĩ ona ũmwe ũla makengaa ateo nĩmo mekengaa ene; ĩndĩ mo nokwona matonaa tũ.

11. Nthĩnĩ wa ngoo syoo vaĩ ũwau, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwongeleele ũwau woo; na nĩ ũsilĩlo mwai kwoo, nũndũ mo nĩmakenganaa.

12. Na yĩla mo matavw'a, 'Mũikaseũvyee kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩ atwaĩla ma mũuo tũ.'

13. Isũvĩei! vate nzika mo nĩmo maseũvasya kĩthokoo, ĩndĩ mo mayonaa.

14. Na yĩla matavw'a, 'Itĩkĩlai ũndũ andũ ala angĩ metĩkĩlĩte,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩtĩkĩla ũndũ andũ ala atumanu metĩkĩlĩte?' Isũvĩei! Vate nzika, mo nĩmo atumanu, ĩndĩ mo mayĩsĩ.

15. Na yĩla mo makomana na ala metĩkĩlaa, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa,' ĩndĩ yĩla mo me oka vamwe na ila mbinga syoo, maasya, 'Ithyĩ vate nzika, twĩ vamwe nenyu; ithyĩ no ngũĩ tũvũaa tũ.'

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَيَوْمَ الْاٰخِرِ
وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝۹

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَمَا يَخْدَعُوْنَ
اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۰

فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ
عَذٰبٌ اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ۝۱۱

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ قَالُوْا اِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ ۝۱۲

اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۳
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوْا اَنُؤْمِنُ
كَمَا اٰمَنَ السّٰفِهَآءُ اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ السّٰفِهَآءُ وَلٰكِنْ
لَّا يَعْلَمُوْنَ ۝۱۴

وَإِذَا لُقِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْا آمَنَّا بِحُجَّتِ اللّٰهِ اِلٰى
نَبِيِّنَّاهُمْ قَالُوْا اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزٰوْنَ ۝۱۵

16.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamisiŋŋa ngŋi yoo na kŋmaeka maendee nthŋi wa wŋki-wa-naŋ woo, makyanganga ta ilalinda.

اللَّهُ يَسْتَفْزِي بِهِمْ وَيَبْدُهِمْ فِي طُعْيَانِهِمْ
يَسْهُونَ ⑩

17.Aa nŋmo ala mosete ŋvŋtyo makayŋkŋany'a na ŋtongoi; ŋndŋ ŋtandŋthya woo ndŋmaetee ŋtandŋthyo, ona mo maitongoew'e nesa.

أُولَئِكَ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الظَّلَاةَ بِالْهَدْيِ فَمَا رِيحَتْ نَجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ⑪

18.Ngelekany'o yoo nŋ ta ya mŋndŋ ŋla wavuvie mwaki, na yŋla wamulŋkile ndeenŋ syake syonthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwawetangie kyeni kyoo na kŋmatia kŋvindunŋ kŋnene; mo mayonaa nthŋ.

مِثْلَهُمْ كَمِثْلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَّهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ⑫

19.Mo mayŋ matŋ, maineenaa na nŋ ilalinda; kwa ŋu mo maikasyoka.^{1*}

صُمُّ بَكْرٌ عَمَى لَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ⑬

20.Kana nŋ ta mbua nene kuma mathweonŋ, nthŋi wayo ve kŋvindu kŋnene na kŋtalalŋki na ŋtisi; mo mekŋaa syaa syoo nthŋi wa matŋ moo nŋndŋ wa kŋtalalŋki maikŋa kŋkw'o, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amathyŋlŋlŋkŋte alei.

أَوْ كَصَيْفٍ مِنَ السَّمَاءِ فَظُلُمَتْ زُرْعُهُ وَبَرَقَ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُودَ النَّبِيِّ وَاللَّهُ مُخِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ⑭

21.Nŋ vakuvŋ ŋtisi kŋvulya woni woo, o yŋla w'o wamatisŋa, maendelaa nthŋi waw'o; na yŋla w'o wamatukŋa maŋgamaa ki. Na takethwa Ngai

يَكَادُ الْبَرِيُّ يُغْتَرَفُ آبْعَارُهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشْهُوا فِينَا وَإِذَا ظَلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑮

¹ *Mŋsoa ŋŋ nŋtonya kwŋthwa ŋineena ŋŋŋŋ wa mŋthemba ŋmwe wa angangani ala vaa mekwŋwa kana mayŋ matŋ, maineenaa na nŋ ilalinda nŋndŋ wa kŋnyuva kwŋo kwa kŋŋea kwŋthukŋŋŋŋ ŋla w'o, kŋŋea kŋneena ŋla w'o na kŋŋea kŋwona. Kwa ŋu, mo nŋmaivatie iŋko syoo kŋmánya kwa kwŋyendea na mo ene meevingŋa nthŋi.

Mwene Vinya W'onthe nfwendie, We af atonya kwosa kwona kwoo na kwfw'a kwoo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ena utonyi wa kwfka Ond0 w'onthe 0la We wendaa.

LUKU 3

22. Inyw'I and0, m0thaithei Mw'ai wenyu 0la wam0mbie inyw'I na asu ala ma' mbee wenyu; n'kana m0tonye kwfthwa al0ngalu;

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢٢﴾

23. Ula wam'fw'k'fth'sye nth' kwfthwa 0komo kwond0 wenyu, na itu nayo ta k'fala, na at0ma kfw'0 k'fthea kuma mathweonl, na kwoond0 waky0, n'fwaetie matunda kwoond0 wa 0tethyo wenyu; kwa 0u, m0ikamw'fanany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ing' omw'isf.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بَنَاءً
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ
رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أُودَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Na ethwa inyw'I mw'ina nzika t0l0 wa k'fala ithy' t0theetye kwa m0th0k0mi Wait0, Ind' etei k'lungu k'filyi takyo, na metei atetheesya menyu 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mw' ma w'o.

وَأِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا
بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٤﴾

25. Ind' inyw'I mwalea kwfka 0u--- na m0ikeka 0u ona Ind'---- Ind' Is0v'ei Mwaki, 0la ng0 syaw'o n' and0 na mavia, 0la 0se0v'fw'e kwoond0 wa alei.

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ إِذْ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٥﴾

26. Na tavany'ai 0voo m0seo kwa ala met'k'flaa na kwfka maw'fa maseo, kana ve M'0nda f'la f'v'f'flaa t0l0s' kat' wayo kwoond0 woo. O y'f'la mo manengwe,

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ

kilungu klmwe kya matunda kuma vo, mo makaasya: 'Kŵi nŵkyo ithyŵi twanengetwe mbee,' Oyŵla no syŵndũ ivw'anene na isu tũ ila ikaetwe kwoo. Na mo makeethwa na endwa atheu vyũ, na vau nthĩnĩ nĩvo mo makekalaa.

تَمَرَوْ زَرْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَا مِنْ قَبْلُ وَ
أَتَيْنَاهُ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٠﴾

27. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndasonokaa kũnengane ngelekany'o ona ya ũmuu ona kana nini kũvŵta ũu. Ala metŵkŵlaa nĩmesĩ kana yo nĩ w'o kuma kwa Mwŵai woo, oyŵla asu ala maleaa kwŵtŵkŵla maasya: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda ata na wonany'o 00?' Nĩ aingĩ ala We Ūmatwŵlaa kwŵthwa na mavŵtyo nũndũ wa w'o, nanĩ aingĩ We Ūmatongoeasya nũndũ waw'o, na vatĩ onaũmwe ũla We Ūmũtwŵlaa kwŵthwa na mavŵtyo ateo ila mbaa-matũ.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً
فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا
يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٣١﴾

28. Ala manangaa Ūtianŵo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵtina wa kũtianŵa na matilanganasya maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵyŵlŵte makwatanw'e na kũseũvyu kŵthokoo ŵlũlũ wa nthĩ; aa nĩmo mena wasyo.

الَّذِينَ يَقْنُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ
يَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوَصَّلَ وَيُفْسَدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٢﴾

29. Inyw'I mũtonya ata kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe? Yŵla inyw'I mũtaŵ thayũ, We nŵwamũnengie inyw'I thayũ, na ŵndĩ we akamũkw'ŵthya inyw'I, na ŵndĩ akamũtũnga inyw'I mwŵthwe thayũ, na ŵndĩ kwake nŵkw'o inyw'I mũkatw'Tkŵthw'a ma kũsyoka.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَانًا فَأَخْبَاكُمْ ثُمَّ
يُنَبِّئُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٣﴾

30. We nĩ We ũla wamũmbŵie inyw'I syonthe ila syŵ ŵlũlũ wa nthĩ; na ŵndĩ We eelekela ŵtunĩ na ameanŵsya ta matu mũonza; na We nũsyŵsŵ syŵndũ syonthe.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ
اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

LUKU 4

31. Na yīla Mwīai waku wamatavisye alaīka: ‘Nyie ngilīlye kŭmŭnyuva mŭtongoi īlŭlŭ wa nthī,’ mo maisye: ‘We ūkamw’ia vau ūla wīete kīthokoo nthīnī wayo, na kwīta nthakame?--- na ithyī nīŭŭtaīaa We na ndaīa Syaku na kŭnenevya ūtheu Waku.’ We amasŭngīie, ‘Nyie nīnīsf ūndŭ inyw’ī mŭtesī.’

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً
قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ
وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

32. Na We nīwamŭmanyīsyie Atamu masyīŭwa onthe , na īndī aia syīndŭ ila syaī na masyīŭwa asu mbee wa alaīka na asya, ‘Ndavyai Nyie masyīŭwa ma syīndŭ ii, ethwa inyw’ī mwī ma w’o.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَكَةِ
فَقَالَ أُنَبِّئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٢﴾

33. Mo maisye, ‘Ūtheu nī Waku We! Ithyī tŭi na ūmanyi ateo ūla We ūtŭmanyīŭtye,’ vate nzika, We Nue ūmanyi-W’ onthe, Ūla-Mŭf.

قَالُوا سُبْحَنَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٣﴾

34. We aisye, ‘We Atamu, matavye masyīŭwa masyo;’ Na yīla we waminie kŭmatavya masyīŭwa masyo, We aisye ‘Nyie ndyaamŭtavya kana Nyie nīnīsyīsf syīmbithī sya matunī na sya īlŭlŭ wa nthī, na kana Nyie nīnīfmesī maŭndŭ ala inyw’ī mumbŭlaa na ala mŭvithaa?’

قَالَ يَادِيمُ أُنَبِّئُكُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ
قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ الْغَيْبِ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ
وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na lilikanai ivinda, yīla Ithyī twamatavisye alaīka: ‘Mwīnyivīsyie Atamu,’ na onthe nīmeenivīsyie ateo īvilisi. ndaaīnyivya We nīwaleile na

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٥﴾

eethwa na Ong'endu; na we aī katī wa alei.

36. Na ithyī twaisye, 'We Atamu, Ikala we na mOkau nthīnī wa mOnda, na Isaaī kuma vo kwa wingī o vala mOkwenda, Indī mOikaOthengeee mOtī OO mOikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝

37. Indī Satani nīwatumie matiOoka me eli nOndO wa w'o, na nīwamaumisye mwīkalonī Ola mo maī nthīnī waw'o. Na Ithyī nītwamatavisye: 'Umai vaa, amwe menyu nī amaitha ma ala angī, na ve utOo wenyu Iolū wa nthī, na kyaOya kwa Iwinda.'

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۝

38. Na Indī Atamu nīweemanyīisye ndeto imwe sya mboya kuma kwa Mwīai wake, kwa Ou, We nīweethiOie kOmiwekela we na tei. Vate nzika, We nī Mwelekeanīli-wa-Kaingī ena Ouu, na AusOftwe nī tei.

فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَةً فَتَبَٰءَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ الْوَاكِبُ الرَّجِيمُ ۝

39. Ithyī twaisye, 'Umai vaa inyw'onthe. Na ethwa Otongoi Okooka kwenyu kuma kwakwa, Indī Ola OkaOatīla Otongoi wakwa, vaikethwa wia Iolū woo, ona maikakwatwa nī kyeva.'

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَائِعًا وَقَمًا يَاتِيكُمْ مِنْ هُنَا لَعْنٌ تَبِعَ هَدَاىَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

40. Indī mo asu ala makalea kwītkīla, na kwitw'Tkīthya Syana Syakwa ta OvūngO, aa nīmo makethwa me ekali-ma-Mwakinī; na vo nīvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

LUKU 5

41. Inyw'I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee yakwa yīla Nyie naiie Iolū wenyu,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا مَا رَزَقُوا لِلَّذِينَ لَا يُحِبُّونَ إِلَهُكُمْ

na Ianŋŋsyai ūtianŋo wenyu Nakwa ngeanŋŋŋŋŋ ūtianŋo Wakwa nenyu, na inyw'ŋ nŋmwaiŋŋtwe nŋ kŋngŋa Nyie Nŋnyioka.

42.Na ŋŋkŋlai maŋndŋ ala Nyie ntheetye ala meanŋŋŋŋŋ maŋndŋ ala me vamwe nenyu, na mŋikethwe mwŋ ma mbee kŋmalea, na mŋikaikŋany'e Syama Syakwa na thooa mŋvŋthu, na osai ūsŋvŋo kuma nthŋŋ Wakwa Nŋnyioka.

43.Na mŋikavulany'e w'o na ūvŋngŋ kana kŋvitha ūla w'o omŋwŋŋŋ.

44.Na ŋngamyai Mboya, na ŋvai Saka, na kumanai vamwe na ala makumanaa.

45.Inyw'ŋ mŋmeyŋŋŋaa andŋ ala angŋ meke maŋndŋ maseo na mŋkolwa nŋ inyw'ŋ ene, omŋiyŋsoma ŋvuku? Indŋ inyw'ŋ nomŋmanyaa?

46.Na manthai ūtethyo mwŋna ūmŋŋŋŋŋ na Mboya; na ūu ow'o wŋ vinya ateo ala mena thayŋ wa kwŋnyivya,

47.Ala mesŋ naw'o kana nŋmakakomana na Mwŋai woo, na kana Kwake mo nŋmakasyoka.

LUKU 6

48.Inyw'ŋ Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai ŋnee Yakwa yŋla Nyie naiie ŋŋŋŋ wenyu na kana Nyie nŋnamŋnenevisye inyw'ŋ mbee wa andŋ *onthe*.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَالْمُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَمِنُوا بِمَا آتَيْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا
أَوَّلَ كَافِرِيهٖ وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيْمَتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ
فَاتَّقُونِ ﴿٦١﴾

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٦٣﴾
اتَّقُوا رُونَ النَّاسِ بِالْبِرِّ وَتَسْخَرُونَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ
تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى
الْغَاشِيِينَ ﴿٦٥﴾

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبَّهُمْ وَإِنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
رَاجِعُونَ ﴿٦٦﴾

يَذَرْنِي إِبْرَاهِيمَ إِذْ كُرُوا يَتَعَلَّىٰ الْآبَى الْأُمَمْتُ عَلَيْهِمْ
وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

49. Na kīai mŭthenya ūla thayŭ ūtakekala vandŭ va thayŭ ūngī ona vanini, ona ūvoyaŋī ndŭketīkīlwa kwoondŭ wa w'ŭ; ona ītuvi yīikoswa kwoondŭ waw'ŭ; ona mo maikatetheew'a.

وَأَنْقَضُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twamumisye inyw'ī kuma kwa andŭ ma Valao, ala mamŭthīnisye inyw'ī na ūsilīlo mwai, makīsyūaa syana syenyu sya ivīśī na kūtia iveti syī thayŭ, nthīnī wa ūndŭ ūŭ, vai ūtato mŭnene kwenyu kuma kwa Mwīai wenyu.

وَأَذِّنْ لَكُمْ قُرْنًا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ يُسْوَئُكُمْ سَاءَ الْعَذَابُ يُدَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ فِرْعَوْنِي ذَلِكُمُ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٥٠﴾

51. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twaŭaanisye ūkanga kwoondŭ wenyu, na nītwamŭtangīīe inyw'ī, na twamanyw'īthya kīw'ŭ andŭ ma Valao, o mŭsyāīīsyē.

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥١﴾

52. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twamŭnengie Mose watho wa motukŭ mīfongo īna; na īndī inyw'ī mwoosa kasaŭ kwoondŭ wa ūthaihi we atevo na inyw'ī mwai eki–ma–naī.

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٢﴾

53. Na ītina wa ūu, Ithyī nītwamŭekeie inyw'ī, nīkana mŭtonye kūtūnga mŭvea.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٣﴾

54. Na lilikanai ūinda yīla Ithyī twamŭnengie Mose Ivuku na Kīvathŭkany'a, nīkana inyw'ī mŭtonye kūtongow'a nesa.

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٤﴾

55. Na lilikanai ūinda yīla Mose wamatavisye andŭ make: 'Inyw'ī andŭ makwa, nīmwīwīīīsyē inyw'ī ene mŭno

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِيكُمْ فَاتَّقُوا أَنْفُسَكُمْ

nōndū wa kwosa kasaū *kwoondū* wa *Ōthaithi*; kwa Ōu ūthiuei inyw’ī kwa Mūmbi wenyu, na moaei andū menyu ene; Ūū nīw’o ūseo mūno kwenyu;’ Indī We nīweethiūie kōmwelekela inyw’ī E-na ūuu. Vate nzika, We nī Mūsyokeanīa-Wa-Kaingī *ena Ōuu* na Ausūftwe nī tei.

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِكِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾

56.Na *lilikanai* yīla inyw’ī mwaisye, ‘We Mose, ithyī tūiūkwītīkīla we ona vanini, kūvika tūmwone Ngai Mwene Vinya W’onthē ūthyū kwa ūthyū; na Indī kītetemo kya nthī nīkyamūkwatie inyw’ī omūketee,

وَإِذْ قُلْتُمْ يَبُوسَىٰ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ حَتَّىٰ تَرَىٰ إِلَهُنَّاهُمْ
فَأَخَذْنَا لَكُمْ الضَّعِيقَةَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Na Indī Ithyī nītwamūthayūūkisyē inyw’ī ītina wa kīkw’ū kyenyu, nīkana inyw’ī mūtonye kūtūnga mūvea.

ثُمَّ بَعَثْنَاكَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Na Ithyī nītwatumie mathweo kwīthwa muunyī tūlū wenyu na twamūtheesye inyw’ī Manna na Salwaa tūlū wenyu *tūkyasya*, ‘Yai katī wa syīndū nzeo ila Ithyī tūnenganīte kwoondū wenyu,’ namo mayaātūvītīsyā Ithyī, Indī mo nīmo meevītīfisyē ene.

وَفَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ
السَّلْوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا
لَكِن كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na *lilikanai* īvinda yīla Ithyī twaisye, ‘Likai nthīnī wa ndūa īno na yai kīla inyw’ī mūkwenda – nthīnī wayo – kwa wingī; na likīlai mbingīlonī mwīnyivītye na asyai, ‘Ngai tūekee ithyī naī sitū.’ Ithyī tūkamūkeke inyw’ī naī syenyu na tūkanengane wongeleku kwa asu ala mekaa maūseo.

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَمَكَرُوا بِهَا حَيْثُ سَبَّحْتُمْ
رَعَدًا وَادْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ وَسَنَزِيدُ الْحَسَنِينَ ﴿٥٩﴾

60. Eki-ma-naŋ nŋmamŋalyŋlile ndeto eka ŋla mo matavŋtw'e. Kwa ŋu, Ithyŋ nŋtwaŋtheeisy ŋsilŋlo ŋŋlŋ wa eki-ma-naŋ kuma ŋtunŋ, nŋndŋ mo maŋ mbaa-matŋ.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 7

61. Na lilikanai ŋvinda yŋla Mose wavoyie kŋw'ŋ kwoondŋ wa andŋ make, na Ithyŋ twamwŋie: 'Kŋna ŋvia na ndata yaku,' navo vauma mbuluti ŋkŋmi na ilŋ, na kwa ŋu kŋla mbaŋ nŋyamanyie vandŋ vayo va kŋnyw'ŋla.' 'Yaŋ na nyw'ai katŋ wa kŋla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋnenganŋte, na mŋikeke ŋthyoeuku ŋŋlŋ wa nthŋ, mŋkŋseŋvasya kŋthokoo.'

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَضِيقًا قَدْ
عُلِمَ كُلُّ أَتَّابٍ مَّشْرِيقَهُمْ كُلًّا وَأَشْرَوْا مِنْ زُرْقٍ
اللَّهُ وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦١﴾

62. Na lilikanai ŋvinda yŋla inyw'ŋ mwaisye: 'We Mose, ithyŋ tŋitonya kwŋanŋwa nŋ ŋŋu wamŋthemba ŋmwe; voya, ŋndŋ, kwa Mwŋai waku kwoondŋ witŋ nŋkana atŋeteae ila imeaa ŋŋlŋ wa nthŋ--- ta nyŋnyi syayo, na malenge mayo na nganŋ yayo na kŋtŋngŋŋ kyayo.' We akŋlya, 'Inyw'ŋ mwŋkŋany'a syŋndŋ ila syŋ vinya na ila ite vinya? . Theeai nthŋnŋ wa ndŋa ŋmwe, na syŋndŋ ila inyw'ŋ mŋkwŋtya, syŋ vo.' Namo nŋmakŋniwe na kŋnyivw'a na ŋkya, na nŋmakwatiwe nŋ ŋthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: kŋtumi nŋndŋ nŋmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋmoaa Athani vate ŋlŋngalu mo nŋmaleile kwŋw'a na nŋmeekie mothŋku.

وَإِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسَىٰ لَنْ نُّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ
لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِئُ الْأَرْضُ مِنْ بَقَرِهَا
وَقَتَائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا قَالَ اسْتَبْدِلُونِ
الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ
لَكُمْ مِمَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ
وَبَاءَ وَبَغَضِ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا
عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 8

63. Vate nzika, Etikili, na Ayuti, na Aklisto na Asavii---- nguthu ona yiva kuma katwa ii ila yitkila Ngai Mwene Yinya W'ontha na w'o, na Muthenya wa Muminukiliyo, na yika meko maseo, Ikeethwa na Ituvi Iseo kwa Mwai woo, na vai wia Okoka Iuli woo, ona maikakwatwa ni kyeve.

لَئِنْ آتَيْنَا امْنًا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَال
الْمُجْسِمِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ
صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

64. Na lilikanai *ñvinda* ylla Ithyl twoosie
Otianlo kuma kwenyu na twookliya
Klma lolu wenyu *tokyasya* 'Kwatai
mölümitye maUndö ala Ithyl
tümünengete inyw'i, na lilikanai maUndö
ala mevo, ntkana mütönye kütangliwa.'

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بَقْوَةً وَادْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣٥﴾

65. Na Itina wa Ou, inyw'ŋ nŋmwasyokie
Itina; na takethwa ti Ondŋ wa Inee ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe
kŋmwelekela inyw'ŋ na tei Wake, vate
nzika, inyw'ŋ mwŋthwa mwaŋ katŋ wa ala
maŋ na wasyo.

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٥﴾

66. Na vate nzika, inyw'ŋ nŋmŋmanyŋte
mŋminŋkŋlyo wa asu kaŋ wenyu, ala
 mavŋtisy'e ŋŋŋŋ wa ŋvoo wa Savato. Kwa
 ŋu, Ithyŋ nŋtwamatavisye mo: 'Inyw'ŋ
 tw'ŋkai malaŋ, mŋsonoketw'e'.

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي الشَّبْتِ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٧﴾

67. **Uu Ithyl nItwamItw'TkItthisye Isu ta ngelekany'o kwa and0 ma Ivinda yu yayo na asu ala mookie Itina wayo, na ta UmanyIsyo kwa asu ala mamOkItaa Ngai.**

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٩٤﴾

68. Na lilikanai yila Mose wamatavisye
andũ make: 'Ngai Mwene Vinya

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهٖ اِنَّ اللّٰهَ يَامُرُكُمْ اَنْ تَذٰبَحُوْا

W'onthe emwiyafa inyw'I m'ung'ee ng'ombe,' namo mamOkolya, 'We wivua ng'Uf naitu?' We asya, 'Nye nImantha wIvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndikethwe Omwe wa ala atumanu.

بَقْرَةً قَالُوا اتَّخَذْنَا هَؤُلَاءِ أَعْوَدًا لِلَّهِ إِنَّهُمْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

69.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwai waku nIkana atUvathUkanIsye nI ng'ombe yIlyIata.' We amasUng'ie, 'Ngai easya nI ng'ombe Ite ng'U na Ite nini ya m'ika, yI vu katI wa syell na nima; yu Ikai undU mwIyafaIwe.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا فَارِصٌ وَلَا يَكْفُرُ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ
فَاعْمَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ۝

70.Na mo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwai waku nIkana atUtheesye ithyI nI ya langi mwaU.' Nake amea: Ngai easya: 'nI ng'ombe ta nziu vanini, ntheu yIna Uito mUseo; ya kwendeesya am'loeli.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقْعُ لَوْهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ۝

71.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa mwai waku atUvathUkanIsye nI yIva, n'undU ng'ombe syonthe syIoneka iw'anene kw'itU, Ngai Mwene Vinya W'onthe akenda, ithyI ow'o nIkUtongoew'a nesa.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهُ
عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَهْتَدُونَ ۝

72.We asUng'ia, 'Ngai easya nI ng'ombe Itaafma na m'ulaU kana k'Ung'ithya m'unda; Ite Usuke; ya mwI Umwe.' Namo maasya, 'Yu nIndI waete Ula w'o.' Na IndI mo nImamIng'eie, ona kau kavaa ta kethwa mo mayaaIka Uu.

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِئْنٌ فِيهَا قَالُوا لَنَنْجِيَنَّكَ
مِنَ الْحَقِّ فَذَبِّحْنَهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ۝

LUKU 9

73. Na lilikana ivinda yila we wam0aie m0nd0 na mweethwa na kivath0kany'o katl wenyu n0nd0 wa 0u; na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kyenini ma0nd0 ala inyw'i mwavithie.

وَلَا قَتَلْتُمْ نَفْسًا قَدْ زُكِّرْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ مَا
كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na indl ithyi twaisye, 'M0k0nei we muaani kwoond0 wa kilungu kya ivityo yila m0awa wiktwe, '0u nfw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe 0m0nengae thay0 0la m0kw'0 na amwonasya inyw'i Syama syake nfkana m0tonye k0manya.

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِعَصَاكَ كَذَلِكَ يُنْجِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ
وَيُزَكِّيكُمْ أَيُّهَا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٤﴾

75. Na indl itina wa 0u ngoo syenyu nlsyeethiwe sy0m0thitw'e ta ivia kana mb0mang0 mbee; n0nd0 katl wa mavia ve amwe mavitlasya t0l0s'i nthlni wamo, na ve amwe ala katl wamo maumasya kiw'0 yila maat0ka. Na m0no katl wamo ve ala menyivasya ene n0nd0 wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa k0manya ma0nd0 ala inyw'i mwikaa.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارِ
أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنْ مِنَ الْحِجَارِ لَمَّا يُتَخَرَّجُ مِنْهُ
الْأَنْهَارُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَّا يَسْقُوقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ
وَرَأَى مِنْهَا لَمَّا يَغْفِلُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ
بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

76. Inyw'i mwina wkwatyo kana mo makamwitkila inyw'i oyila nguthu imwe kuma katl woo ythitwe ylimithyoekya ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe itina wa mo mamina k0mfw'a na indl k0m0manya yo na nfmam0manyie yo nesa m0no.

أَفَتَضْحَكُونَ أَنْ يَكُفِّرُوا قَدْ كَانَ قَرِينُهُمْ
يَسْعَوْنَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ يَنْفِرُونَ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوا
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

77. Na yila mo makomana na ala mettkilaa maasya, 'Ithyi nltwitkila,' na yila makomana m0nd0 na 0la 0ngl me oka, maasya, Inyw'i m0mamanyiasya ma0nd0 ala Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقُولُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِنَّ خَلْقَ بَعْضِهِمْ
إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾

W'onthe ūmŭthaŭsye inyw'ī nīkana mo
matonye kŭkaananŭa nenyu mbee wa
Mwŭai wenyu? Indī inyw'ī
nomŭkamanya?

78. Mo nomesī kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭmesī maŭndŭ ala mo
mavithaa na ala maumbŭlaa?

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرْسِدُونَ وَيَأْمُرُونَ

79. Na amwe moo mayīśī kŭsoma; mo
mayīśī ūvuku ateo mawoni *moo ene* ma
ŭvŭngŭ, na *vai ūndŭ* mo mekaa ateo
kŭtalithya.

وَمِنْهُمْ أَقْبِيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنَّهُمْ
إِلَّا يَظُنُّونَ ۝٤٩

80. Kwa ūu, woo nī wa asu, ala
maandīkaa ūvuku na moko moo ene, na
Indī makyasya, 'Yīl yumīte kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe,' nīkana
matonye kŭkwata thooa mŭvŭthŭ nŭndŭ
wayo, woo nī woo Indī, nŭndŭ wa
maŭndŭ ala moko moo maandīkŭte, na
woo nī woo nŭndŭ wa maŭndŭ ala mo
ene mekaa.

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ
هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ
لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْتُمُونَ ۝٥٠

81. Namo maasya: 'Mwaki ndŭkatŭkiita
ithyī ateo kwa matukŭ *mavŭthŭ* Asya:
'Inyw'ī nīmwosete watho kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Indī Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndakananga
watho Wake ona Indī. Kana inyw'ī
mwīneena ūlŭ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe maŭndŭ ala inyw'ī mŭtamesī?

وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً قُلْ
أَتُخَذُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَإِنْ خِفْتُمْ اللَّهَ عَهْدًا
أَمْرًا تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝٥١

82. II, ūla ona wīva wīkaa ŭthŭku na
ŭthyŭlŭlŭkŭtwe nī naī syake--- asu
nīmo ekali-ma-Mwakinī; vo nīvo mo
makekalaa.

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَاطِبَةُ فَأُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝٥٢

83.Indĩ mo ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩla maseo-asu nĩmo ekali-ma-ĩtunĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 10

84.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithiyĩ twoosie ūtianĩo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli: Inyw'ĩ mũikathaitha kĩndũ kĩngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na onany'ai ūseo kwa asyai menyu; na andũ ma mũsyĩna ndiwa na ngya; na neenai na andũ nesa na lũmyai Mboya, na ĩvai Saka; ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwaaalyũkile na ūemu, ateo avũthũ menyu.

وَاذْخُلْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَٰءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۚ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّلَٰمِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

85.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithiyĩ twoosie ūtianĩo kuma kwenyu: kana inyw'ĩ mũiketa nthakame syenyu kana kũmalũngya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yenyu; na inyw'ĩ nĩmwalũlũmĩlye ūu; na nĩmwĩthĩĩtwe mwĩ ngũsĩ ya ūu.

وَاذْخُلْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُعْرِضُونَ أَنفُسَكُمْ قُرْنٌ دِيَارَكُمْ ثُمَّ أَفْرَدْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٥﴾

86.Na no inyw'ĩ mũkũmoaa anaaĩthe menyu ene na kũlũngya nguthu ĩmwe ya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yoo, mũkĩtetheanĩsya mũndũ na ūla ūngĩ ūlũ woo na wathavu na wĩki-wa-naĩ. Namo mooka kwenyu ta ngombo nĩmũmovoasya, oyĩla kũlũngw'a kwoo kwaĩ kũvatane kwenyu. ĩndĩ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlaa kĩlungu kĩmwe kya ĩvuku na kũkĩlea kĩla kĩngĩ? Kwa ūu, vai ĩtuvi kwa ala mekaa ūu katĩ

ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُعْرِضُونَ قُرْبَىٰكُمْ قُرْنٌ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدَاوَةِ وَإِن يَأْتُواكُم بِشَيْءٍ فَنُقَضِّهِمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجَهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الرُّكُوبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَنَجِزِي مَنْ يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْيًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ

wenyu, ateo nthoni nthlInI wa thayÜ ÜÜ wa yu; na MÜthenya wa Ütwio mo makatwawa ÜsilflonI Üla mwai vyÜ; na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kÜmanya maÜndÜ ala inyw'I mwIkaa.

87.Aa nImo ala mendie thayÜ wa nthl Ino mbee wa Itu. Kwa Üu Üsilfllo woo ndÜkavÜthangw'a ona mo maikatetheew'a kwa nzIa IngI ona yIva.

LUKU 11

88.Na ow'o, IthyI nItwamÜnengie Mose Ivuku na twamÜatIIsya Athani angI Itina wake maatlle nyafl syake; na Isa Yesu mwana wa Malia, IthyI nItwamÜnengie Syama syIyonanItye, na twamwIkaI vinya na Veva wa Ütheu. Kwa Üu IndI, kIla Ivinda MÜtÜmwa wamÜvikIa ena maÜndÜ ala inyw'I ene mÜtekwenda, mÜkeekathIla na kÜmatw'IkIthya amwe ta akengani na kÜmoaa angI?

89.Mo maisye, 'Ngoo situ nivw'IkItwe nI ivw'Iki.' 'Aiee, Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmaumanIe mo nÜndÜ wa Ülei woo. Mo metIkIlaa maÜndÜ o mavÜthÜ.

90.Na yIla Ivuku yookie kwoo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, yIkIlanIIsya maÜndÜ ala me vamwe namo----- na mbee wa Üu mo nImavoyete methwe na ÜkIlyo IÜlÜ wa alei----- IndI kIla mo meesI kyamavikIie, mo nImakIleile. KÜmo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kIthwe IÜlÜ wa alei.

يُودُونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَنَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٨٧﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالزُّبُرِ
وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْتَ وَآيَدْنَاهُ بَرْقِ الْقَدَرِ
أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ
فَتَقَرَّبْنَا كَذِبَتْكُمْ وَفَرَّقْنَا تَقْتُلُونَ ﴿٨٩﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا
مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ
وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا
فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا لِقَاءَ رَبِّهِمْ فَلَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى
الْكُفْرِينَ ﴿٩١﴾

91.Kŵla mo mathooetye mathayũ moo nakyo nĩ kŵthũku: nĩ kana matonye kũmalea maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũvuanĩtye, makĩmena Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakatheesye mumo Wake ũlũlũ wa athũkũmi Make o ũla We wendaa. Kwa ũu, mo nĩmakwatie ũthatu ũlũlũ wa ũthatu; na ve ũsililo ũthĩnasya kwoondũ wa alei.

يَتَسَاءَلُونَكَ عَنِ الْغُرُفِ ۚ قُلْ يُغْنِي عَنْهُمْ الْغُرُفُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝٩١
بَعِثْنَا نَزَّلَ إِلَهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ وَلَكَ فِي ذَلِكَ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝٩٢

92.Na yĩla mo matavw'a: 'Itĩkĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtheetye, mo maasya: 'Ithĩ twĩtĩkĩla maũndũ ala matheetw'e ĩtina wa asu, oyĩla nĩw'o W'o, ũkĩanĩsya kĩla mo mena kyo. Asya: 'Nĩkĩ, ĩndĩ,inyw'ĩ mwatatie kũmoaa Athani ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee wa ũu, ethwa inyw'ĩ mwaĩ etĩkĩli?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ امْكُتُوا بِمَا نَزَّلَ اللَّهُ قَالُوا فَنُوحِنُ بِمَا نَزَّلَ عَلَيْنَا وَنَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ أَنْ يَنْزِلَ إِلَهُ مِنْ قَبْلِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝٩٣

93.Na Mose nĩwookie kwenyu ena Syama syĩyonanĩtye, na ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwoosie kasaũ kwoondũ wa ũthaithi we atevo, na inyw'ĩ mwaĩ eki-ma-naĩ.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اخْتَلَفْتُمْ فِيهَا فَوَرَعْنَا فَاخَذْنَا قُلُوبَكُمْ بِالْغَلَلِ ۝٩٤
مِنْ بَعْدِهِ وَانْتُمْ ظَالِمُونَ ۝٩٥

94.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithĩ twoosie ũtianĩo kuma kwenyu, na twookĩlya Kĩĩma ũlũlũ wenyu, tũkyasya, 'Kwatai mũlũmĩtye maũndũ ala Ithĩ tũmũnengete inyw'ĩ na ĩthukĩĩsyeyi; namo maisye 'Ithĩ nĩtũkwĩw'a na nĩtũũlea; na ngoo syoo nĩsyausũtwe nĩ wendo wa kasaũ nũndũ wa ũlei woo. Asya: 'Kĩla mũĩkĩĩlo wenyu ũmwĩyĩfaaa nĩ kŵthũku, ethwa mwĩna mũĩkĩĩlo ona ũmwe!'

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا ۚ قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَنشِرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ يَتَذَكَّرُ الَّذِينَ عَسَىٰ يُؤْمِنُونَ ۝٩٦
يَا مَعْزُمُ إِلَهُ إِنَّمَا نَكُنُّمُ مَوْمِنِينَ ۝٩٧

95.Asya: 'Ethwa ūtūo wa itunī, wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe nī kwoondū wenyu mwī inyw'oka andū ala angī *onthe* mate vo, itlilei kīkw'ū indī, ethwa mwī ma w'o.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ الدِّينَ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَنِيًّا قَدْ يُؤْتِي الْمَالَ مَن يَشَاءُ وَلَا يَذَرُ الْمُتَّقِينَ لَمَّا هُم مِّنْهُ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ أَتَانَهُم مِّنْهُ لَئِنْ كَانُوا لَهُمْ حَافِظُونَ ٩٥

96.Indī mo maikakīlīla ona indī, nūndū wa maūndū ala moko moo matongoisye mbee woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī nesa eki-ma-naī.

وَلَن يَتِمُّوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ أَن يَكُونُوا فِي سَعْيِهِم مَّغْشُوعِينَ ٩٦

97.Na vate nzika, ūkamona mo mena itomo yingī ya thayū mbee wa andū ala angī, ona kūvītūka asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī. Kīla ūmwe woo endaa takethwa nūngwe ūkūū wa myaka ngili imwe, indī kūmengwa ūkūū ūsu ndūkamūvetanga kuma ūsilīlonī; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala mo mekaa.

وَلَن يَتِمُّوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ أَن يَكُونُوا فِي سَعْيِهِم مَّغْشُوعِينَ ٩٧

LUKU 12

98.Asya: 'Ūla ona wīva mūmaitha wa Kavilieli--- nūndū we nī we watumie yītheea itūū wa ngoo yaku kwa mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ita yīanīlasya kīla kyayītongoesye, na nī ūtongoi na ūvoo Mūseo kwa etikili---

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرًا لِلْمُؤْمِنِينَ ٩٨

99.Nī 'Ūla ona wīva nī mūmaitha wa Kavilieli, na Mīkaeli, indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī mūmaitha wa alei ta asu.

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَلَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ٩٩

100.Na vate nzika, ithyī nītūtheetye Syama syīyonanītye kwaku, na vai ona ūmwe wileaa ateo ita mbaa-matū.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ١٠٠

101. Kya0! Kila Ivinda mo meethwa na Utianfo, nguthu Imwe katl woo IwIkasya Utee? Aiee, aingl mUno moo mai na mUkIlo.

أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَل

الْأَثَرُ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑤

102. Na yu yIla MütUmwa Okite kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe , akIanIIsya maÜndÜ ala me vamwe namo, nguthu Imwe ya andÜ ala manangetwe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'on the nImayIkItye Itina wa mIongo yoo, ta mataamba kÜyImanya.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا

مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَابَ لَا كُتِبَ

اللَّهُ وَرَاءَهُمْ ظُهُورُهُمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

103. Namo maatIlaa Ila nziä yaatlIwe nI andÜ aemu nthInI wa ÜsumbI wa Solomoni. Na Solomoni ndaalea kwItIkIla; IndI no andÜ aemu nImo maleile kwItIkIla, makImamanyIsya andÜ ÜvÜngÜ na Okengani. Namo maatIlaa maÜndÜ ala mavuanIw'e ala alaIka eli kÜya MbavilonI, Aaluuta na Maaluuta. IndI asu eli mayaamÜmanyIsya ona Ümwe kÜvika yIla mo maItye, 'IthyI twI Utato, kwa Üu mÜkalee kwItIkIla.' Kwa Üu andÜ nImeemanyIsye kuma kwoo IÜIÜ wa maÜndÜ ala meekIie kIvathÜkany'o katl wa mÜndÜ na mÜka, IndI mo mayaamwIka mÜndu naI, ateo kwa mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, IndI kwa ngal IngI andÜ aa nImekwImanyIsya maÜndÜ matameka naI kana kÜmeka nesa---- Na nImamanyIte na w'o vyÜ kana we Üla ÜtwaIlaa maÜndÜ aa ndena kIanda kIseo ItunI; na vate nzika, kIla mathooisye mathayÜ moo nakyo nI kIthÜku; takethwa mo nImamanyIte!

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمٍ ⑦

مَا كَفَرُ سُلَيْمٌ وَلَكِنَّ الشَّاطِطِينَ كَفَرُوا يُعْلَمُونَ

النَّاسِ السَّحَرَةِ وَمَا نَزَلَ عَلَىٰ السَّالِكِينَ بِبَابِلَ

هَازُوتَ وَمَا زُوتَ وَمَا يَعْلَمِينَ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ

يَقُولَ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا

مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَآئِرِينَ

بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ

وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَقَدْ عَلِمُوا لِمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي

الْأُجُورِ مِنْ خَلْقٍ قَدْ وَلِيَ سَمَاسُوا بِهِ أَنْفُسَهُمْ

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ⑧

104. Na takethwa mo nimeetfklfite na kwika ūlŋgalu, vate nzika, methwa na Ituvi Iseo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, takethwa mo nImamanyfte!

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوُا لَتَوَابَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

LUKU 13

105. Inyw'I ala mwifkflaa! Mŭikasye, 'Raaana' Indf asyai, 'Unzurnaa,' na Itthukfisyeyi. Na ve ūsilflo wf woo kwa alei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا
وَأَسْمِعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. Mo ala matetfklaa katf wa Andŭ ma Ivuku, kana kuma katf wa ala mamwfananasya Ngai na ngai ingf, mayendaa ūseo ona wIva ūtheew'a kwenyu kuma kwa Mwai wenyu, Indf Ngai Mwene Vinya W'ontho anyuvaa kwa tei Wake o ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'ontho nf wa wingIvo mwingf.

مَا يَذُودُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الشَّارِكِينَ
أَن يَنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ غَيْرٍ مِمَّنْ رَزَقَهُمُ اللَّهُ بِخَبْرٍ
يَرْحَمُهُ مِنْ إِشَاءِ اللَّهِ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

107. Mŭsoa ona wIva ūla Ithyf tŭtumaa ūūla kana tŭkaŭveta, Ithyf nItŭetae ūngf mŭseo kŭvfta ūsu kana ūvw'anene naw'o. We nowfIsf kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ena ūtonyi wa kwika ūndŭ w'ontho ūla We wendaa?

مَا نَسْخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ
يُرْسِلْنَا اللَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

108. We nowfIsf kana ūsumbf wa matu na nthf nf wa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka? Na vai mŭsŭvfi kana mŭtetheesya kwoondŭ waku ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٨﴾

mUseo vyū, akeethwa na Ituvi yake yIna MwIai wake. Vai w'ia Okoka Iolū wa ta asu , ona mo maikew'a kyeva.

LUKU 14

114.Na Ayuti maasya, 'Aklisto maŋgeme Iolū wa vathei; na Aklisto namo maasya, 'Ayuti maŋgeme Iolū wa vathei; oyIla i-nguthu syelI isomaa Ivuku oyImwe. Na ota ōu now'o ala maataI na ōmanyi maneenie, ōndū mo maasya. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katI woo Mŋthenya wa Uthayŋkyo Iolū wa maŋndū ala mo mateefIkIlanaa nthInI wamo.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ
النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ الْكِتَابَ
كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ قَالَ لَهُ
يُحْكَمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝

115.Na nŋ ōla ōte mŋlŋngalu mŋnene kŋvIta ōla ōvatanaa syltwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yItalwa nthInI wa makalū ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na ōmanthaa kŋmananga? KŋyaaIle andū ta asu kŋlika vau ateo mena wia. Nī nthoni kwoo ōIlo wa nthI Ino; na ōsillŋo mŋnene ōkeethwa wI woo nthInI wa NthI Ila InGI.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسِيحَ اللَّهِ أَنْ يُدْكَرَ فِيهَا
اسْمُهُ وَسُقِيَ فِيهَا خَمْرًا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ
يُدْخِلُوهُمُ إِلَّا غَائِبِينَ ۚ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

116.Na UmIlonI na UthŋIlonI nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ōu o vonthe vala inyw'I mweelekele, ōthyŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ōkeethIawa vo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene MawingIvo, Umanyi-W'onthe.

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

117.Namo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIyosee mwana We - Mwene,' We nI Mŋtheu! Aiee, kIla kIndū kI matunI na Iolū wa nthI nI Kyake. Syonthe nimwIw'aa We.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قُنُونٌ ۝

LUKU 15

123. Inyw'I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee Yakwa ylla Nyie naiie Tulu wenyu, na kana Nyie nInamUnenevisye inyw'I Tulu wa andu onthe.

124. Na k'ai mUthenya ula thayu UtakaUngama vandu va thayu Ungi ona vanini, ona kyovosya kIiketIkIwa kuma kwa w'o, ona UvoyaIni ona wIva ndUkauna, ona mo maikatetheew'a.

125. Na lilikanai ylla Mw'ai wake wamUtatie Avalamu na m'fao m'Ina Ila we weanIIsye. We aisye 'Nyie ngaUtw'IkIthya we MUtongoi wa andu.' Avalamu amUkUlya, 'Ona kuma-katI wa nzyawa yakwa?' We aisye, 'Utianfo Wakwa ndUmakumbaIIsyasya eki ma naI.'

126. Na lilikanai hinda ylla IthyI twamItw'IkIthisye Ila NyUmba yIthwe vandu va kUendawa nI andu na vandu va mUuo; na vala Avalamu waUngeme vosei ta vandu va Mboya. Na IthyI nItwamwIyIaIe Avalamu na Isumaeli, tUkyasya 'MItthesyei NyUmba Yakwa kwa asu ala mamIthyUlUlUkaa, na ala matiawa nthInI wayo kwoondU wa Uthaithi, na asu ala makumanaa na matulItye-ndu na kUvalUka-nthI na mothyU moo nthInI wa Mboya.'

127. Na lilikanai ylla Avalamu waisye, 'Mw'ai wakwa, Utw'IkIthye mUusyI uU wIthwe wa mUuo na manenge matunda ekali maw'o ala katI woo mamwItIkIlaa

يٰٓاَيُّهَا اِسْرٰوِيْلُ اذْكُرْ اَوْ اِنْعَمْتِى الْاَتَىٰ اَنصَتْ عَلَيْكُمْ

وَ اِنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٣﴾

وَ اتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِى نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَ لَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٤﴾

وَ اِذْ اٰتٰنَا اِبْرٰهِيْمَ رُبِّي بِكَلِمَةٍ فَاْتَتْهُمْ قَالِ اِنِّى جَاعِلٌ لِّلنَّاسِ اِمَامًا قَالُوْا مِنْ ذُرِّيَّتِىْ قَالَ لَا يَنْتٰلِ عَهْدِى الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٢٥﴾

وَ اِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَاَمْنًا وَ اٰخِذُوا مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰهِيْمَ مُصَلِّينَ وَ عَهْدًا اِلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَ اِسْمٰعِيْلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِىَ لِلطّٰٓئِفِيْنَ وَ الْغٰفِقِيْنَ وَ الزّٰوِجِ السّٰجِدِ ﴿١٢٦﴾

وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَ اٰرَظًا اٰهْلَةً مِنَ الشّٰرِبِ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa Mūminūkllyo,' We aisye 'Na ona ūla ūtamwītīklīlaa ota ūu Nyie ngamūnenge motandīthyo kwa kavinda kanini; na Indī Nyie ngamūtwa we usililonī wa Mwaki, naw'o nī wīkalo mūthūku.'

الْأَخِرُ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ
إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾

128. Na lilikanai ūvinda yīla Avalamu na Isumaeli mookīlilye myambīlīllyo ya īla Nyūmba, *makūoya*, 'Mwīlai Waitū, mītkīle īno kuma kwitū; nūndū We Nue Wīw'i–W'onthe Umanyi –W'onthe .

وَأَذِ يَرْفَعُ رِجْلَهُمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَيَسْمِعُ
وَيَسْمَعُ تَعْتَلُ وَمَنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٩﴾

129. 'Mwīlai Waitū, tūt'w'ītkīthye ithyī kwīthwa twī ewi Maku na *matw'īkīthye* ma nzyawa sitū andū menyivītye Kwaku. Na twony'e ithyī na nzīla sitū sya ūthaithi, na twīthiūle ithyī na tei; nūndū We Nue Mwelekanīli-wa-Kaingī *wīna ūuu* na Usūftwe nī tei.

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً
مُّسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٠﴾

130. 'Na Mwīlai waitū, ūkīlyā Mwathani kuma katī woo ene, ūla ūtonya kūmasomea Mīsoa Yaku na kūmamanyīsyā mo Ivuku na ūī na atonye kūmathesya mo; vate nzika, We Nue wī-Vinya, ūla Mūī.'

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣١﴾

LUKU 16

131. Na nūū ūla ūkasyoka ītina na kūtia ndīni ya Avalamu ateo we ūla mūtumanu kīlīko? We nī we Ithyī twamūnyuvie īūlū wa nthī īno, na nthīnīl wa Nthī īla yūklīte vate nzika, we akeethwa katī wa ala alūngalu.

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ إِزْهَمُوا أَلَمَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ
وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ
لَكَانَ الْخَالِقِينَ ﴿٣٢﴾

132. Yŵla Mwŵai wake wamŵtavisye we, 'Inyivye,' we aisye, 'Nyŵie nŵnŵnyivŵtye kwa Mwŵai wa nthŵ syonthe.'

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْمِ مَا لَكَ مِنَ الْغَلِيلِ ۝

133. Na ota ōu nŵw'o Avalamu wayŵaie ŵŵŵ wa aana make---na ota ōu now'o Yakovo weekie--- *akyasya*, 'Inyw'ŵ aana makwa, kwa ōla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmŵnyuvŵte ndŵni ŵno kwoondŵ wenyu; kwa ōu mŵikaake kŵkw'ŵ kŵmŵkwate ateo mwŵ nthŵnŵ wa mwŵkalo wa wŵnyivyo.

وَوَضَىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَيْنَهُ وَيَعْقُوبُ يُبَيِّنُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

134. Inyw'ŵ mwŵŵ vo ŵvinda yŵla kŵkw'ŵ kyamŵvikŵie Yakovo, yŵla wamakŵlilye aana make, Inyw'ŵ mŵkathaitŵhaa kyaŵ ŵtina wakwa?' Na mo mamŵsŵngŵie 'Ithŵŵ tŵkamŵthaitŵhaa Ngai waku, Ngai wa maaŵthe maku, Avalamu na Isumaeli na Isaaka, Ula Ngai Umwe; na ithŵŵ ene nŵtwŵnenganae Kwake.

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَاللَّهُ أَبَاكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًُا وَاحِدًا ۝ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝

135. Asu nŵ andŵ ala makw'ie; maŵndŵ ala moo meekie nŵmo moo na maŵndŵ ala inyw'ŵ mwŵkaa makeethwa me menyu; nenyu mŵikakŵlw'a ŵŵŵ wa maŵndŵ ala mo meekie.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ لَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَنْهَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

136. Namo maasya, 'Tw'ŵkai inyw'ŵ Ayuti kana Aklisto nŵkana mŵtonye kŵtongoeaw'a nesa.' Asya, 'Aiee, *inyw'ŵ atŵlai* ndŵni ya Avalamu ōla weenenganŵte kwa Ngai kŵla ŵvinda; we ndaŵ katŵ wa asu ala mamŵŵananasya Ngai na ngai ingŵ.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

137. Inyw'ŵ asyai, 'Ithŵŵ nŵtŵmwŵŵkŵlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŵndŵ ala mavuanŵtw'e kw'itŵ, na ala mavuanŵtw'e Avalamu na Isumaeli, na

قُولُوا أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْإِسْبَاطِ وَمَا أَوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ نَدِيمٍ

Isaaka, na Yakovo na syana *syake* na ala manengiwe Mose na Yesu, na ala manengiwe Athani *ala ang'ionthe* kuma kwa Mw'wai woo. Ithyl' tũyĩkĩaa kĩvathũkany'o katĩ wa Ūmwe woo ona Ūmwe, na ithyl' ene nĩtwĩnenganae Kwake.

138. Na ethwa mo nĩmekwĩtĩkĩla Ūndũ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlĩte, Indĩ mo vate nzika, nĩmatongoew'e nesa; Indĩ masyoka na Itina, Indĩ mo meseũvya Ūaanĩku, na Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, akakwĩanĩa we tũlũ woo nũndũ We wĩ W'w'i-W'ontho, Umanyi W'ontho.

139. Asya, 'Ithyl' tũkalũmya ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'ontho; na nũ Ūla mũseo kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'ontho kwa *kũmanyĩsya* ndĩni, na We eweka ithyl' nĩtũmũthaitħaa. *²

140. Asya, 'Inyw'ĩ mwĩkaananĩa naitũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nĩ Mw'wai waitũ na Mw'wai wenyu? Na mawĩa maitũ nĩ kwoondũ witũ, na mawĩa menyu nĩ kwoondũ wenyu; na ithyl' nĩtwĩnenganaĩte kwake eweka twĩna Ūtĩkĩku.'

141. Inyw'ĩ mwĩlasya kana Avalamu na Isumaeli na Isaka, na Yakovo na syana *syake* maĩAyuti kana Aklisto? Asya 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwĩsĩ nesa kana nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho? Na nũ Ūla mwĩki-wa-naĩ mũnene kũvĩta we Ūla

²² * Ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'ontho ti kwasya kana Ngai aatĩlaa ndĩni ona yĩva, Indĩ no ndĩni tĩla tĩvuanĩtw'e nĩNgai Mwene Vinya W'ontho tũ.

لَا تَقْرَأُ بَيْنَ أَكْمَدٍ وَنَهْمُهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

وَأَن أَمْنُوا بِبَيْتٍ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٩﴾

وَصِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً رَوْحُنْ لَهُ عِبَادُونَ ﴿٤٠﴾

قُلْ إِنَّمَا جِئْتُكُمْ بِاللَّهِ وَهُوَ رَبُّكُمْ وَلَكِنَّا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ خَاشِعُونَ ﴿٤١﴾

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ إِنَّا أَعْلَمُ أَمَّ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

0vithaa Ok0sĩ ūla wĩna w'o kuma kwa
Ngai MweneVinya W'onthe ndaleaa
k0manyā ma0nd0 ala inyw'ĩ mwkaa.

142.Asu nĩ and0 ala makwie na ma0nd0
moo nĩ ala mo meekie, na ma0nd0
menyu makeethwa ala inyw'ĩ mwĩkaa;
nenyu inyw'ĩ m0ikak0lw'a 0nd0 mo
meekie.

LUKU 17

143.Ala atumanu katĩ wa and0
makak0lya, 'Nĩ kya0 kĩmaaly0ĩte kuma
Kĩvula kyoo kĩla mo maatĩle? Asya,
'Umĩlonĩ na Uth0floonĩ nĩ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe. We
am0tongoeasya ūla We wendaa nzĩanĩ
ĩla yaw'o.

144.Na 0u Ithyĩ nĩt0m0tw'ĩkĩthĩtye
inyw'ĩ kwĩthwa mbaĩ nenevyē nĩkana
m0tonye k0tw'ĩka asovĩ ma and0, na
Mot0mwa wa Ngai atonye kwĩthwa
m0s0vĩ wenyu. Na Ithyĩ tũyaakĩnyuva
Kĩvula kĩla inyw'ĩ mwaatĩle, ateo nĩkana
Ithyĩ t0tonye k0m0manyā ūla we
0m0atĩTaa M0t0mwa wa Ngai na ūla
0aly0kaa ĩtina na itiinyo syake. Na 0u
vate nzika wĩ vinya m0no, ateo kwa ala
Ngai Mwene Vinya W'onthe
0matongoesye. Na kuimwaĩĩte Ngai
Mwene Vinya W'onthe k0eka m0ĩkĩĩlo
wenyu wae mana, vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ M0uu, na
Us0ĩtwe nĩ tei kwa and0.

تِلْكَ أَمَةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَنَّا كَأَنَّا لَا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَهُمْ عَن
قِبَلِهِمُ الْحَقُّ كَأَنَّا لَا نَدْرِكُ اللَّهَ بِالسُّبُحِ
وَالْمَغْرِبِ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ وَرَاطٍ مُّسْتَوِيمٍ ﴿١٤٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا
عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ عِزْمًا كَلَّمَ
إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٤﴾

145. Nĩw'o, ithyĩ nĩtokwona we welekelye uthyũ waku itunĩ kĩla ivinda, vate nzika, indĩ, Ithyĩ tũkatuma welekela Kĩvula kĩa we wendete. Kwa ōu, thiũa uthyũ waku kwelekela Mũsikiti Mũtheu, na ovala inyw'ĩ mũĩ, thiũai mothyũ menyu kũwelekela w'o. Namo ala Ivuku yanenganiwe kwoo nĩmesĩ kana ōo nĩ w'o kuma kwa Mwĩai woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndalea kũmánya maũndũ ala mo mekaa.

قَدْ نَرَى تَغَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلْتُوَلِّينَا
قِيلَ تَرُضُّنَا مِمَّا قَوْلُ وَجْهِكَ شَطْرَ السَّجْدِ الْحَامِلِ
وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ قُولُوا وَجْهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنْ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

146. Na ona we ūkaete Kyama ona kĩa kwa asu ala manengetwe Ivuku, mo maikaatĩla Kĩvula kyaku ona indĩ; onaku ndũkaatĩla Kĩvula kyoo; ona amwe menyu maikaatĩla Kĩvula kya ala angĩ. Nawe ūkaatĩla mawendi moo itina wa ōmanyi ūla ūkũvikĩle we, indĩ we wĩthwa katĩ wa eki-ma-naĩ.

وَلَيْنَ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا
قِيلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِيلَتُهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ
قِيلَ بَعْضٌ وَلَيْنَ آتَيْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ إِنَّكَ إِذَا لَسَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٦﴾

147. Asu ala Ithyĩ tũmanengete Ivuku nĩmayĩmanyaa tayo w'o tondũ mo maimanyaa syana syoo sya ivĩsĩ, indĩ vate nzika, amwe moo nĩmaũvithaa ūla w'o omawĩsĩ.*¹

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ
إِنْ كَانَ قَرِينًا فَهُمْ يُكْتَبُونَ الْحَقُّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

* Ndeto Ino 'yo' mũno mũno yĩweta movano ma w'o ala makũsĩlaa mwĩkalo wa Mũtũmwa Mũtheu mũuo wĩthwe tũũ wake. Nĩ ūtheiniĩ kana we nĩ mũndũ wa kĩŋgai nũndũ we onanasya ndala na nguma sya Ngai. otondũ mo maimanyaa syana syoo sya ivĩsĩ kwa movano na nũma sya mwĩkallĩle wasyo tũũ wasyo, na nĩmaimanyaa kana ow'o nĩ syoo, kwa ūu mũndũ wa Ngai nokvika amanyike na ndala sya Ngai ila syĩyonanasya nthĩnĩ wa mwĩkalo wake na mĩendeke ya thayũ yake.

148. Nf'w'o, kuma kwa Mw'lai waku, kwa uu, Indl we ndukethwe katl wa asu ala mena nzika.

الْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ۝٤٨

LUKU 18

149. Na klla ūmwe e kfeleelo kyake klla klmŭsumbika we; kllany'ai, Indl, mŭndŭ na ōla ūngl nthlnl wa mawla maseo. Ovala vonthe mŭl, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭete inyw'onthe vamwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtonyi wa kwika maŭndŭ onthe ala We wendaa.

وَلِكُلِّ زُجَّةٍ هُوَ مَوْلَاهَا فَاسْتَبِقُوا الْعِبَادَاتِ ۚ إِنَّ أَيْنَمَا تَكُونُوا يُبَاتِ بِكُمْ اللَّهُ جَنِينًا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝٤٩

150. Na ovonthe vala we umlŭte, thiŭa ūthyŭ waku kwelekela Mŭsikiti Mŭtheu; nŭndŭ ūsu nf'w'o kuma kwa Mw'lai waku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kŭmanya maŭndŭ ala inyw'I mwika.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِعَاطِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝٥٠

151. Na ovonthe vala we umlŭte, thiŭa ūthyŭ waku kwelekela Mŭsikiti Mŭtheu; ona vala mwllthwa mŭl, thiŭai mothyŭ menyu kŭwelekela w'o nŭkana andŭ maikethwe na ngaanlŭ nenyu, ateo asu ala mate alŭngalu-kwa ūu, mŭikamakie mo, ngiei Nyie-na nŭkana Nyie ndonye kwlanlŭsya Inee Yakwa ūlŭl wenyu; na nŭkana inyw'I mŭtonye kŭtongew'a nesa.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۚ يُثَلَّ يُكَونُ لِلنَّاسِ أَلِيكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي ۚ وَلَا تَمْرُقْنِي ۚ أَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝٥١

152. Otondŭ Ithy'I tŭmŭtŭmle inyw'I Mŭtŭmwa kuma katl wenyu ene, ūla ūmŭsomeaa inyw'I Mlŭsoa Yaitŭ, na ūmŭtheasya inyw'I, na ūmŭmanyasya inyw'I Ivuku na ūl, na ūmŭmanyasya maŭndŭ ala inyw'I mŭtamesl.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُؤْتِيَكُمْ مِمَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۝٥٢

153.Kwa ūu, ndilikanai Nyie, Nakwa ngamŭlilika inyw’I; na ndūng’ei Nyie mŭvea na mŭikethwe mŭteŭtŭnga mŭvea Kwakwa-Nyie.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُوا ۖ

LUKU 19

154.Inyw’I ala mwĩtkĩlaa! Manthai ŭtethyo na ŭmĩtsyo na Mboya; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’ontho e vamwe na ala mena ŭmĩtsyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

155.Na mŭikasye kana ala me kŭawa nthĩnĩ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W’ontho nĩ akw’ŭ; aiee, mo me thayŭ; inyw’I nokwona mŭtonaa tŭ.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمَاتٌ ۚ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ۝

156.Na Ithyĩ tŭkamŭtata inyw’I na ūndŭ wa wia, na nzaa, na wasyo wa ŭthw’ii na wia na mathayŭ, na matunda; ĩndĩ matavyei ŭvoo mŭseo ala momĩfasya,

وَلَسَبُكُم بِشَىْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ۝

157.Ala, yĩla kyevea kyamakwata mo, maasya, ‘Vate nzika ithyĩ twĩ ma Ngai Mwene Vinya W’ontho na Kwake We nĩkw’o ithyĩ tŭkasyoka.’

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ۝

158.Aa nomo maŭathimo kuma kwa Mwĩai woo na tei syĩ ŭlŭ woo, na no aa ala matongoew’e nesa.

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَسَوَاءٌ أُولَئِكَ هُمْ أَبْهَتُونَ ۝

159.Vate nzika, Savaa na Malwa nĩ katĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W’ontho; kwa ūu, vai ĩvĩtyo kwa ūla ūendete Haji vala ve ĩla Nyŭmba kana kwĩka Umŭla, kwithyŭlŭlŭka ūyeli. Na ūla wĩkaa nesa mbee wa ūndŭ kwathĩtwe, ĩndĩ vate nzika, Ngai

إِنَّ الصَّغَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ ۚ مَنْ حَجَّ الْأَيْمَنَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا ۚ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ۝

Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũtanĩ-wa-Moseo, Umanyi-W'onthe.

160. Asu ala mavithaa maũndũ ala Ithyĩ tũtheetye ma Syama na ūtongoi ĩtina wa Ithyĩ kũmatheesya andũ nthĩnĩ wa Ivuku, aa nĩmo Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmaumanĩaa; na ota ūu nũmaumanĩaa ala maumanĩaa.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ مَا آتَيْنَا مِنْ الْبَيِّنَاتِ وَاللَّهُ
مِنْ بَعْدِ مَا يَبْتَغِي النَّاسُ فِي الْكِتَابِ أُولَئِكَ يَعْلَمُ
اللَّهُ وَيُعَذِّبُهُمُ اللَّهُنَّ ۝

161. Indi mo ala melilaa na kũseũvya na kũtavany'a ūla w'o ūtheinĩ, aa nĩmo Nyie nĩmelekela na ūkeo, na Nyie nĩ Mwelekanĩli-Wa-Kaingĩnĩna ūuu na Usũftwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّا فَاُولَئِكَ أَتُوبُ
عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

162. Asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na maikw'a me alei, kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩkeethwa tũũ woo na kya alaĩka na andũ onthe vamwe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ
عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝
خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا
هُمْ يَنْظُرُونَ ۝

163. Mo makekalaa uungu wakyō. Usilĩlo ndũkavũthangw'a kwōo, ona mo maikanengwa ĩvinda.

۞ وَاللَّهُمَّ إِلَهَ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝

164. Na Ngai wenyu nĩ Ngai Umwe; vai Ngai ateo We, Ula Usũftwe nĩ ūlau, Usũftwe nĩ tei.

LUKU 20

165. Nĩw'o nthĩnĩ wa kũmbwa kwa matu na nthĩna nthĩnĩ wa mũalyũkĩle wa ūtukũ na mũthenya, na nthĩnĩ wa ngalawa ĩla syĩsĩlaa ūkanganĩ ikuĩte syĩndũ ĩla imatandĩthĩsya andũ, na nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheesya kuma ĩtunĩ na kũmĩthayũkya nthĩ ĩtina wa kũkw'a

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ
النَّهَارِ وَالْعُلُوكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بَيِّنَاتٍ لِنَفْعِ
النَّاسِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَخْيَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَشِّرْ فِيهَا مَنْ كَلَّمَ رَبَّهُ

kwayo; na anyaitkasya mĩthemba yonthe ya nyamu nthĩnĩ wayo; na nthĩnĩ wa mĩalyũkĩle ya iseve, na mathweo ala mekĩĩtwe wĩlanĩ katĩ wa ĩtu na nthĩ-ow'o nĩ Syama kwa andũ ala mamanyaa.

وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لِآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٥٠

166. Na katĩ wa andũ ve ala meyoseaa ene syĩndũ sya ũthaithi ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, maisyenda ũndũ maĩĩtwe nĩ kũmwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ asu ala metĩkĩlaa mena vinya mbee nthĩnĩ wa wendo woo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa asu ala mekaa naĩ yu nĩmatonya kwona ĩvinda yĩla mo makawona ũsilĩlo, mo nĩũmanya kana ũtonyi w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai-mũno kwa kũsilĩla.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا
لِّلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ
أَنَّهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ جَمِيعًا ٥١ وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ٥٢

167. Kwa ũla w'o, mo ow'o makamanya yĩla makamona ala maaitwe maimalea aatĩlĩ moo na makawona ũsilĩlo, na nzĩa syonthe sya kũkĩla ikatilwa.

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ اللَّهِ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ
وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ٥٣

168. Na asu ala maaitwe makasya, 'Mwa takethwa ithyĩ nĩũtonya kũsyoka tũ, ithyĩ nĩũmalea mo tondũ mo matũleete ithyĩ.' Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkamony'a mo mawĩla moo ta ũthatyo kwoo, namo maikauma nthĩnĩ wa Mwaki.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَسَخَّطْنَا عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ
وَمَا نَكْنُزُهُمْ إِلَّا بِأَمْرِ اللَّهِ عَلَيْهِمُ الْحِكْمُ وَالْعِلْمُ وَهُمُ الْمُحْسِنُونَ ٥٤

LUKU 21

169. Inyw’I andũ! Yai katŵa syĩndũ ila mbĩtĩkĩlye na nzeo tũlũ wa nthĩ; na mũikaatĩle nyaŵĩ sya Satani; vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu. ^{*2}

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِنَّا فِي الْأَرْضِ حَلَّالًا مِّمَّا بَرَأْنَا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٩﴾

170. We amwĩyĩfaŵa inyw’I maũndũ mathũku na ma nthoni tũ, nĩkana mũneene maũndũ ala inyw’I mũtamesĩ tũlũ wa Ngai MweneVinya W’ontho.

إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوَى وَالْفَحْشَاءِ وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

171. Na yĩla mo matavw’a: ‘Atĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W’ontho ũtheetye, mo maasya: ‘Aiee, ithyĩ twĩtataĩla maũndũ ala ithyĩ tweethĩe aatĩthe maitũ me nthĩnĩ wamo.’ Ata! Ona vanini na vate ũtongoi?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧١﴾

172. Na ngelekany’o ya andũ ala matetĩkĩlaa nĩ ta mũndũ ũla ũkĩlonzanĩlasya kĩndũ kĩla kĩtew’aa nthĩ ateo mbu na kĩlonzo. Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda ----kwa ũu mo maimanyaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الذِّبْنِ يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دَعَاءً وَنِدَاءً صُمُّوا بِكُمْ عَنْهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧٢﴾

173. Inyw’I ala mwĩtĩkĩlaa! Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ila lthyĩ tũnenganĩtewoondũ wenyu, na tũngai mũvea kwa Ngai

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٣﴾

² * Ndeto ino ‘tayyib’ nĩtonya kũthũkĩma kwĩanana na ũnyuvi wa mũndũ na mwĩkalo mũseo tũlũ wa lĩfu ũla mwĩtĩkĩlye. Mbee, o lĩfu ũsu mwĩtĩkĩlye nũtonya kwĩthwa wĩ mũseo kwa andũ amwe na ũkethwa wĩ mũthũku kwa andũ angĩ kwĩanana na ũnyuvi wĩ ivathũkany’o, wa andũ wa mũsamo waw’o, na mũthemba wa w’o. Undũ wa keli, nĩ mwĩkalo wa lĩfu ũsu ũndũ ũilyĩ; nũndũ ona wĩ mwĩtĩkĩlye, etĩkĩli nĩmatonya kwenda kũya lĩfu mũseo, wĩ mũsamo mũseo, mũtheu na wa kwongela vinya mwĩ na ũkĩthwa wĩna mwĩkalo mũseo.

Mwene Vinya W'onthe, ethwa We nĩ
We Ūla inyw'ĩ mŭthaitaa.

174. We nŭvatanĩte kĩla kyonthe
kĩyŭaĩte tũ, na nthakame na nyama
sya ngŭlŭe, na kĩla kĩsomewe syĩtwa
yĩngĩ ona yĩva yĩte ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Indĩ ūla
ŭnŭkŭingĩw'a nĩ ūndŭ ūtomĩka, ate
kwĩthwa mbaa matũ kana kŭkĩla
mĩvaka, ndĩkethwa yĩ naĩ kwake.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Mŭno Vyũ wa
naĩ, Usŭtwe nĩ tei.

175. Asu ala mavithaa maŭndũ ala Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūtheetye nthĩnĩ
wa Ivuku na kŭmakŭany'a kwa thooa
mŭvũthũ, mo mayusũasya mavu moo na
kĩndũ kĩngĩ ateo Mwaki. Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndakaneena namo
Mũthenya wa Uthayũũkyo, ona We
ndakamathesya mo. Na ve ūsilĩlo mwai
kwoondũ woo.

176. Mo nĩmo ala mosete Ivĩtyo
makayĩkũany'a na ūtongoi na ūsilĩlo
makaũkũany'a na ūkeo. Mo mena
ŭmĩlĩsyo mũnene ata wa Mwaki!

177. Kĩtumi nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũtheetye Ivuku yĩ na ūla w'o,
na vate nzika, ala matew'anaa ũlũ wa
Ivuku nĩmalikĩte ūmaithanĩ wĩ vaasa.

LUKU 22

178. Ti ūũngalu kwenyu kũthiũa mothyũ
menyu kwelekela Umĩlonĩ kana
Uthũlũlonĩ, Indĩ ūla mŭũngalu w'o nĩ ūla

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَوَ وَلَحْمَ الْخَنَازِيرِ
وَمَا أَهْلَ بِهِ لَعَنَ اللَّهُ فَمَن أَضَلَّ عَنْ بَآئِجٍ وَ
لَعَادَ فَلَا إثمَ عَلَيْهِ إِن اللهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ
يَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑥

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى وَالْعَذَابِ
بِالْغُفْرِ وَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ⑦

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ⑧

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ وَقِبَلُ الْمَشْرِقِ وَ

Omwiŋkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũthenya wa Mũminũkŋlyo na alaŋka na Ivuku na Athani, na ūla umasya mbesa syake kwoondũ wa wendo Wake We, na kwa andũ ma mũsyĩ na ndiwa na ngya na mũendi wa kyalo, na ala metasya ūtethyo, na kwovosya ngombo, na ūla ūlũmasya Mboya, na Saka; na ala meanŋasya motianŋo moo yĩla matianŋa, na ala momŋasya nthĩnĩ wa ūkyā na mathĩna na ala momŋasya ūvinda ya kaũ; aa nomo monanŋtye kana nĩ ma w'o na aa nomo akŋi-ma-Ngai.

179. Inyw'ĩ ala mwŋkŋlaa, Nĩmũandŋkŋwe ūivanŋsyo ūlũ wa ala moaŋtwe: mũndũ mũthasye kwa mũndũ mũthasye, na ngombo kwa ngombo, na mũndũ mũka kwa mũndũ mũka. Indĩ ethwa mũndũ nĩwaekewa katĩ wa ndĩvi kya maambo nĩ mwanaa nyinyia wa ūla mũae, Indĩ ūvoo ūsu nũatĩŋwe nĩkana kũmanyĩke nĩ ndĩvi myaũ na kũitwaŋwa na nzia nzeo vate kwendeesyā na mũaani nĩaŋve mbesa sya nthakame na nzŋa nzeo na ya mũuo.³ *

180. Na ve thayũ ūsu nĩ ūkeo kuma kwa Mwŋai wenyu na tei wake. Na ūla ona wĩwa wĩkaa naŋ ūtina vakeethwa na ūsiŋflo wĩ woo kwake. kwoondũ wenyu nthĩnĩ wa mwŋao waũivanŋsyo, inyw'ĩ andũ mwŋina kŋĩŋko, nĩkana mũtonye kũtanŋa mũuo.

الْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْإِنْسَانَ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى
حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ
فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَجِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ
الْحَرْبِ بِالْحَرْبِ وَالْعَبْدَ بِالْعَبْدِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ فَمَنْ
عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَأَتْبَاعُ الْبِعْرُوفِ وَأَدَارٍ
إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَرَحْمَةٌ
مِّنْ عَبْدِي بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ مَلَأَ الْبَيْتَ ﴿١٨٠﴾

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٨١﴾

³ * Uu nĩkwasya kana mbesa sya nthakame nĩsyallĩte nĩ kũsũanŋwa nesa na kwa ūtheu na ikiivwa kwa andũ ala maa mũndũ ūla mũae.

181. Nĩmwĩyĩaiwe inyw'ĩ yĩla kĩkw'ũ kyooka kwa ũmwe wenyu ona wĩva ethwa we nĩwatia ũthwui mwingĩ, na atia wĩyĩai kwa asyai make na andũ ma ndũũ sya mũkautĩ eke nesa na ũlũngalu; ũsu nĩ ũtwio kwa asu ala mamũkĩaa Ngai.

182. Na we ũla ũalyũlaa wĩyĩai ũsu ĩtina wa kũwĩw'a, na ĩsu vate nzika ĩkeethwa ĩũlũ wa asu maũalyũlaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

183. Īndĩ ũla wĩna nzika ĩũlũ wa mwĩyĩai kwĩthwa na ĩvĩtyo kana ũthyoeku, na aimew'anĩthya katĩ woo ngalĩ syelĩ, isu ndĩkethwa yĩ naĩ kwake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

LUKU 23

184. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa; nĩmũthing'ĩw'e kũtĩla kũya, tondũ mathing'ĩw'e ala maĩ mbee wenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa alũngalu.

185. Kũtĩla kũya kũla kwĩtĩkĩlye nĩ kwa matukũ matale, Īndĩ ũla katĩ wenyu nĩ mũwau, kana e kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu; Īndĩ asu ala matatonya kũtĩla kũya ateo kwa thĩna mũnene tũ ve ũĩvanĩsyo---- kũthya mũndũ ngya-Na ũla wĩkaa wĩa mũseo ena wendo wa wĩw'i, nũseo mbee kwake. Na kũtĩla kũya nĩ kũseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanya tũ.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْأُولِيِّينَ وَالْأَقْرَبِينَ بِمَا عَرَفْتُمْ ۚ خَقًا عَلَى التَّقِينِ ۝

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَأَنَّى آتَاهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوَسَّعٍ جَنَافًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ ۚ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ۖ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۚ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ ۚ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ ۚ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

186. Mwei wa Lamathani nĩ Ōla Kulani Ntheu yatheeiw'e ta Ūtongoi kwa andũ onthe. ma nthĩ na mokũsĩ matheu ma Ūtongoi na kĩvathũkany'a. Kwa Ūu, Ūla w'onthe wenyu ona wĩva wĩ mũsyĩ nthĩnĩ wa mwei Ūũ, natĩle kũya nthĩnĩ waw'o. Indĩ Ūla mũwau kana wĩ kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu. Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kũmũnenge inyw'ĩ Ūthei na We ndamwendethasya inyw'ĩ wĩla wĩ vinya nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩanĩlasya Ūtalo wa matukũ, na nĩkana mũtonye kũmũnenevya Ngai Mwene Vinya W'onthe nũndũ wa-Wake kũmũtongoesya inyw'ĩ na nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩthwa na mũvea.

187. Na yĩla athũkũmi Makwa maũkũlya we ūvoo Wakwa, asya 'Nyie nĩ vakuvĩ. Nyie nĩnzũngĩaa mboya ya mũvoyi yĩla we ūnũũmboya Nyie. Kwa Ūu mo nĩmaĩĩtwe nĩ kũmbĩthũkĩlasya Nyie, na kũmbĩtĩkĩla Nyie nĩkana matonye kũatĩla nzĩla ĩla ya w'o.

188. Nĩkwĩtĩkĩlĩtw'e inyw'ĩ kũlika kwa iveti syenyu Ūtukũ Ūla mũtĩle kũya. Syo nĩ kĩtonyeo kwoondũ wenyu, nenyu mwĩ kĩtonyeo kwoondũ wasyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ nĩmweethĩwe mũtĩkĩka Ūla ūte Ūlũngalu kwenyu ene, ona kau We nĩwamwelekele inyw'ĩ na tei na nĩwamũnengie inyw'ĩ Ūkiakisyo.⁴

شَهْرٍ مَّضَىٰ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفَرَاقِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ
مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۚ وَتَسْكُنُوا الْوَدْعَةَ
وَلْيَكْتُمُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُم وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٨٦﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۚ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِلَعَلَّهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿٢٨٧﴾

أَحْلَمَ لَكُمْ لَيْلَةَ الْقِيَامِ ۖ الرَّفْقُ إِلَيَّ رِيسًا ۚ لَكُمْ هُنَّ
رِيسَاتُكُمْ وَأَنْتُمْ رِيسَاتُكُمْ ۚ لَكُمْ هُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ
كُنْتُمْ تَخْتَلَوْنَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا
عَنكُمْ ۚ فَالَّذِينَ بَاسِرُونَ هُنَّ وَأَتَّبَعُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَقُلُوا وَأَشْرِكُوا عَنِّي يَتَصَيَّنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ
مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۚ ثُمَّ أَتُوا الْقِيَامَ

⁴ * Kwa Ūla w'o, Ūlĩ mweũ Ūkwatanĩtw'e na masangya; na ta Ūu, Ūalyũlo nĩ... Kũvika Ūlĩ mweũ wa masangya wĩvathũkany'e na Ūlĩ mwiũ wa wa Ūtukũ.

Kwa ūu, yu nīmūtonya kūlika kwasyo na kūmantha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kwoondū wenyu; na yai na nyw'ai kūvika ūla ūlii mweū wīvathūkany'e kwenyu na ūlii ūla mwiū wa masangya. Na īndū īanīīsyai kūfīla kūya kūvika ūtukū. Na mūikalike kwasyo yīla mwī nthīnī wa Mūsikiti kwoondū wa ūthaithi. Ino nīyo mīvaka īla Ngai Mwene Vinya W'onthe *wīīe*, kwa ūu, mūikamīthengee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheasya mīao Yake kwa andū nīkana mo matonye kwīvathana na ūla ūte ūlūngalu.

189.Na mūikaisanīe ūthwui wenyu katī wenyu kwa ūvūngū, na mūikaumye mūhengane kwa ala mena ūkūmū ta kwīśūvana nīkana mūtonye kūya kīlungu kya ūthwui wa andū angī na nzīa nthyoeku omwīśī. ⁵

LUKU 24

190.Mo meūkūlya ūvoo wa myei myeū. Asya, 'Yo nzīa sya kūmanya īvinda kwoondū wa *ūseo* wa andū onthe ma nthī na kwa Haji. Ona ti ūlūngalu kwenyu kūlika nthīnī wa nyūmba syenyu kwīśīla mīomo ya ītina; īndī ūla mūlūngalu w'o nī we ūla ūmūkīaa Ngai. Na inywi'ī mwaīītwe nī kūlika nyūmbanī syenyu kwīśīla mīomonī; na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkana mūtonye kwaīla.

191.Na ūkitai kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwīna ala

إِلَى الْيَتِيمِ وَلَا تَبْشِرُوهُمْ وَأَنْتُمْ عِلْفُونَ فِي السُّجُودِ
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْبُرُوهَا كَذَلِكَ يُمِيتُ اللَّهُ
أَنفُسَ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

وَلَا تَكُونُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ وَتُدْنُوا بِهَا
إِلَى الْحُكْمِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْآهِلَةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ
وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا
وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِيكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٨﴾

⁵ *Vaa ndeto īno 'angī' yīoneka īte ya vata mūno nūndū mūsoa ūū wīoneka ūkoneny'e mūno mūno na mbesa sya andū onthe kana ūthwii wa mbai.

mekükita nenyu, İndĩ mûikeke naĩ; Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthendamdenda eki-ma-naĩ.

192.Na moaei ovonthe vala mwamethĩa na malũngyei kuma vala mo mamũlũngĩtye inyw'ĩ, nũndũ ũthĩny'o nĩ mũthũku mũno kũvĩta kũaa. Na mũikokitĩe namo vakuvĩ na nthĩnĩ, wa Mũsikiti Mũtheu okũvika nemo mambe kũmũkitĩa vo. İndĩ mo mamũkita inyw'ĩ, indĩ mokitei: yu nĩyo İtuvi ya alei.

193.İndĩ mo maeka inyw'ĩ İndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthendĩ Mũekanĩ-Wa-Naĩ Mũno, Usũİtwe nĩ tei.

194.Na mavũei mo kũvika vaikethwe mũthĩnany'o, na ndĩni nĩavanw'e ve ũthasyo kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthetũ; İndĩ mo maeka, İndĩ lilikanai kana vayĩ ũng'endu mwĩtkĩlye ateo İũlũ wa avithũki.

195.Uvĩanu wa Mwei Mũtheu wailĩ nĩ kũĩvanĩw'a nthĩnĩ wa Mwei Mũtheu; na syĩndũ syonthe ila ntheu ve mwĩao wa ũĩvanĩsyo. Kwa ũu, ũla ũmũvĩĩfasya inyw'ĩ, mũsilĩlei kwĩanana na ũthũku wake ũla we ũmwĩkĩte inyw'ĩ. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthevamwe na asu ala mamũkĩaa We.

196.Na umyai kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthetũ, na

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجَكُمُ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقْتُلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُفْتَلُوا فِيهِ فَإِنْ قَتَلْتُمْ فَأَقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩٢﴾

فَإِنْ أَنْتَهُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٣﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ أَنْتَهُوا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٤﴾

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشُّهُورِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ مَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٥﴾

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٦﴾

mūikeyĩkye inyw'ĩ ene wanangĩkonĩ na moko menyu ene, na ĩkai moseo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mekaa ūseo.

197.Na ĩanĩĩsyai Haji na Umula kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: ĩndĩ ethwa nĩmwasiĩĩwa, ĩndĩ umyai nthembo ĩla yoneka kwa ūvũthũ ona yĩva; na mūikenze mĩtwe yenyu okũvika ĩ-nthembo ĩvike vandũ vayo. Na ūla ona wĩva mūwau katĩ wenyu kana wĩna ūwau wa mūtwe, *nĩwaĩle nĩ kũĩva* ndĩvi-kwa kũtĩĩla kũya kana kwa kũnengane ūtethyo kana nthembo ya nyamũ. ĩndĩ yĩla mwĩna mũuo, we ĩndĩ, ūla ūtonya kwĩyũmya mwene kwa Umula vamwe na Haji, *nĩwaĩle kũmya* nthembo ona yĩva ĩla ĩtonya kwoneka kwa ūvũthũ. ĩndĩ ala *menyu* matatonya kwona *nthembo* ona yĩva nĩmaĩĩwe nĩ kũtĩĩla kũya kwa matukũ atatũ me nthĩnĩ wa Haji na matukũ mũonza masyoka mũsyĩ; asu nĩ matukũ ĩkũmi ki. Uu nĩ kwake we ūla andũ make matatwĩe vakuvĩ na Mũsikiti Mũtheu. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsilĩla.

LUKU 25

198.Myei ya Haji nĩyĩĩĩkĩe nesa; kwa ūla ūtusaa kũthi Haji nthĩnĩ wa myei ĩno, aĩĩĩtwe nĩ *kũlilikana* kana vayaĩĩĩtwe kwĩthĩwa na ngewa nthũku kana wĩki-wa-naĩ ona wĩva; kana kũthokoana nthĩnĩ wa Haji. Na ūseo w'onthe ona

وَاتَّبِعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَبَتَّ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۚ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي السَّجْدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ۖ فَمَنْ قَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۚ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَغْتَحِثُ بِهِ اللَّهُ ۚ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ

الْحَجِّ
الْحَجُّ
الْحَجُّ
الْحَجُّ

wĩva ūla inyw'ĩ mwĩkaa, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwĩsĩ. Na kuai syĩndũ mbĩanu inyw'ĩ ene na ila mbaĩlu, na vate nzika, kĩndũ kĩla kĩseo vyũ nĩ ūlũngalu. Na ngĩei Nyie Nĩnyioka, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩlko.

الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿٥٠﴾

199.Ti İvĩtyo kwenyu kũmantha mumo wa Mwĩai wenyu. Indĩ yĩla mwoombũka kuma Alavaati, lilikanai Ngai Mwene Vinya W'onthe mwavika Masalili Alaamu; na mũlilikanei we tondũ ūmũtongoesye inyw'ĩ, ona kau mbee wa ūu, inyw'ĩ mwaĩ katĩ wa ala maaĩte.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ
فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الشَّعْرِ
الْحَرَامِ وَأَذْكُرُوا كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ
قَبْلِهِ لَسَّ الضَّالِّينَ ﴿٥٠﴾

200.Indĩ İyonoeesyei vala andũ meyonoeesya, na manthai ūkeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

تُمْ أَقِضُوا مِنْ حَيْثُ أَقَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥١﴾

201.Na mwamina kwĩanĩsya meko ma ūthaithi ala inyw'ĩ mwĩyĩafwe, tanĩai ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe tondũ mwaitanĩe ndaĩa sya maaĩthe menyu, ona kana mbee wa ūu. Na katĩ wa andũ ve ala maasya, 'Mwĩai waitũ, tũenge ithyĩ syĩndũ nzeo tũlũ wa nthĩ İno; na ta asu maikethwa na kĩanda Itunĩ.

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
أَبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ حَاقٍ ﴿٥٢﴾

202. Na katĩ woo ve amwe ala maasya: 'Mwĩai waitũ, tũenge ithyĩ moseo tũlũ wa nthĩ İno oũndũ ūmwe na moseo nthĩnĩ wa Nthĩ'ĩla İkoka, na tũvathane ithyĩ na ūsilĩlo wa Mwaki.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ
فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٥٣﴾

203.Kwa asu vakeethwa na křanda křseo nũndũ wa maũndũ ala mo mekřte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e mřtũkř kwa kũtala.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

204.Na mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe nthřnř wa matukũ ala manyuvřtwe; řndř ũla wřkalaataa kuma vu kwa matukũ eli; vaikethwa ve nař řũlũ wake; na ũla Őtiawa řtina, ota ũu vaikethwa ve nař řũlũ wake. UO nř kwa ũla ũmũkřaa Ngai. Na mũkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ř mũkaetwe vamwe mbee Wake.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا أَثْمَرَ عَلَيْهِ وَ مَنْ تَأَخَّرَ فَلَا أَثْمَرَ عَلَيْهِ ۚ لَٰسَ الْآخِرُ إِلَّا بِاللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّهُمُ إِلَٰهُهُمْ فَهُمْ يَخْشَوْنَ ۝

205.Na katř wa andũ ve ũla ngewa yake ya thayũ ũũ řtonya kũkwendeesya we, na we nũtonya kwřta Ngai Mwene Vinya W'onthe kũkũsřta maũndũ ala me nthřnř wa ngoo yake, kař nř mũkaananř mŀnene mũno katř wa ala mathokoanasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَجْعَلُ قَوْلَهُ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَيْهِ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامُ ۝

206.Na yřla we wř nthřnř wa Őkũmũ, asembaa řũlũ wa nthř aseũvřtye křthokoo nthřnř wayo na kwananga imea na nzyawa sya andũ; na Ngai Mwene Vinda W'onthe ndendaa křthokoo.

وَإِذَا تَوَلَّى سَوًى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ۝

207.Na yřla we watawv'a,'Mũkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ngathřřo nimũthing'řtasya we kwongeleela nař. Kwa ũu, řia-ya- Mwaki yřkeethwa yř řtuvi yake yřmwřanř; na vate nzika, vo nř vandũ vathũku va kũthũmũa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّبِعْ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِأِذٍ مِنْ رَبِّهِ فَهُمْ جَٰهِلُونَ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِمَا كُفِّرُوا ۝

208.Na katř wa andũ ve we ũla Őtonya kwřthoosya we mwene akřmantha ũla we

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ أُتْبَغَاءً ذَرَفَاتٍ لِلَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ۝

Ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
MŪuu, kwa athŪkŪmi Make.

209. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Likai vyŪ
nthĩnĩ wa wĩnyivyo na mŪikaatĩle nyaĩ
sya Satani; vate nzika, we nĩ mŪmaitha
wenyu wĩ Ūtheinĩ.

210. Indĩ mwatiŪŪka ĩtina wa Syama
ntheu ila syŪkĩte kwenyu inyw'ĩ, Indĩ
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

211. Mo nĩmeteele kIndŪ ataeo Ngai
Mwene Vinya W'onthe oke vala mo maĩ
e nthĩnĩ wa syuu sya mathweo vamwe na
alaĩka, na ūvoo ūituwa? Na syIndŪ
syonthe isyokaa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

LUKU 26

212. MakŪlye Aana ma Isilaeli nĩ
Syama ntheu sylana ata ila Ithyi
twamanengie mo. Indĩ ūla ona wĩva
ūalyūlaa mŪthĩnzĩo wa Ngai Mwene
Vinya
W'onthe ĩtina wa kŪmŪvikĩfa we, vate
nzika, indĩ, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa kŪsilĩla.

213. ThayŪ wa nthĩ ĩno nŪseŪvĩtw'e
kwoneka wĩ wa kwendeesya kwa asu ala
matetĩkĩlaa; namo mamavŪfaa ngŪĩ asu
ala metĩkĩlaa. Indĩ asu ala mamŪkĩlaa
Ngai makeethwa ūlŪ woo MŪthenya wa
UthayŪŪkyo; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amŪnengae mĩhĩnzĩo Yake

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً ۖ وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمُ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

وَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ
الْغَمَامِ وَالسَّيِّكَةِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٢١١﴾

سَلِّ بَنِي إِسْرَءِيلَ كَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ
وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

رَبِّينَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَاللَّهُ يَزِدُّ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

ona wīva We ūmwendaa vate kūṭala.

214. Andū onthe ma nthī maī nguthu o īmwe, na īndī mavathŭkangana katī woo ene, kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamokīlilye Athani ta aeti ma ūvoo mŭseo na ta akaanany'a, na amatheesya vamwe na īvuku yī na ūla w'o nīkana We atonye kūtw'a katī wa andū maŭndŭnī ala mo mavathŭkanganīe. *Indī yu mo nīmambīlīlye kūvathŭkangana īlŭlŭ wa īvuku*, na vai angī mavathŭkanganīe īlŭlŭ wayo ateo ala mayīnengetwe, ītina wa Syama ntheu kūmavikīa mo, nŭndū wa kwīw'anīa kīw'īu mŭndū na ūla ūngī. Yu Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwīfao Wake, nūmatongoesye etīkīlī nthīnī wa w'o īlŭlŭ wa maŭndū ala mo alei mavathŭkanganīaa; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasye ūla ona wīva We wendaa nzīanī īla ya w'o.

215. Inyw'ī mwīśŭanīa kana nīmŭkalika Itunī mwīkalo ūla wookie īlŭlŭ wa asu ala makwie mbee wenyu ūtamŭkwatīte? Ukya na mathīna nīsyamakwatīe mo, na nīmathingithangiwe na vinya o kūvika Mŭtŭmwa na ala meetīkīlīte vamwe nake maasya, 'Utethyo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkavika īndī? II, vate nzika ūtethyo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wī vakuvī.

216. Mo meŭkŭlyā we kīla mo makaumya. 'Asya, 'Kīla kīseo ona kīva na ūthw'īi mwingī ūla inyw'ī mumasya wālle kwīthwa wī wa asyai na andū ma ndū sya mŭkautī na ndiwa na ngya na mŭendi-wa-kyalo. Na ūseo ona wīva ūla inyw'ī mwīkaa, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwīśī nesa.'

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ تَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَقِيًا يَنْهَكُمُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

أَمْحَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَنَا بِأَنْتُمْ قَتْلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَتَسْنِئُهُمْ أَنْبَاءً وَالْفُرَاوْ وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَّعَ اللَّهُ إِلَّا أَنْ نَصْرَ اللَّهُ قَرِيبٌ ⑥

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ هُ قُلْ مَا أَنْفَقْتُ مِنْ خَيْرٍ قُلُوا الَّذِينَ وَالْإِقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالسَّكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ⑦

217. Inyw'I nīmwathīwe kŭkita, ona kaŭ inyw'I mŭikwendeew'a; Indī nīvatonyeka inyw'I mŭkakīmena kīndŭ-kī kīseo kwenyu; na nīvatonyeka inyw'I mŭkakyenda kīndŭ oyīla nī kīthŭku kwenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīslī *syīndŭ syonthe*, na inyw'I mŭyīslī.

LUKU 27

218. Mo meŭkŭlya ŭvoo wa kŭkita nthīnī wa Mwei Mŭtheu. Asya: 'Kŭkita nthīnī waw'o nī *naī* nene Indī kŭmasīīla *andŭ nzīanī* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kŭlea kŭtŭnga mŭvea Kwake na *kŭmasīīla andŭ kŭlīka* nthīnī wa Mŭsikiti Mŭtheu, na kŭmalŭngya *andŭ* kuma nthīnī wa w'o, nī *naī* nene mŭno kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na mŭthīnany'o nī mŭthŭku mŭno kŭvīta kŭaa.' Namō maikaeka kŭmŭkita inyw'I okŭvika mamŭtŭnge inyw'I kuma mŭtkīnŭnī wenyu, ethwa mo nīmatonya. Na katī wenyu ŭla ŭalyŭkaa akasyoka ītina kuma mŭtkīnŭnī wake na ŭkusaa e mŭlei; asu nīmo ala mawīa moo makethwa me vathei īŭlŭ wa nthī īno na īla īngī. Aa nī ekali ma Mwakinī navo nīvo mo makekalaa.

219. Asu ala mefīkīlaa na asu ala mathamaa na kwīthing'īīsyā na vinya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, no asu ala mekwatasya tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭekanī-wa-naī Mŭno, Usŭtwe nī tei.

220. Mo meŭkŭlya we īŭlŭ wa ŭkī na kyŭthī *kya mbesa*. Asya; isu syēlī ve naī nene na ota ŭu ve motandīthyō *amwe* kwa andŭ, Indī naī yasyo nī nene kŭvīta ŭtandīthyō wasyo.' Na mo meŭkŭlya we kīla mo maīītwe nī kumya. Asya: 'Kīla mŭtonya kŭtīalya. Uu nīw'o Ngai Mwene

كَيْتَبَ عَلَيْكُمْ الْقِتَالَ وَهُوَ كَرِهٌ لَّكُمْ وَغَنَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَنْتَ أَنْ تُجِبُوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالسُّجُودَ الْحَرَامَ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَلَاوَنَ يُقَاتِلُوا أَكْثَرَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمُ عَنْ دِينِكُمْ لِأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ قُتِلَ ۖ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجِهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٩﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالنَّبِيرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا لَعَلَّزَّ مِنَ الْفُحْشَاءِ ۚ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلْ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢٢٠﴾

Vinya W'onthe ūmŭvuanĩasya mĩao
Yake nĩ kana inyw'ĩ mŭtonye kŭsoanĩa.

221. Iŵlŵ wa nthl' ūno na ūla ūngl'. Namo
meŵkŵlyla ūlŵlŵ wa ndiwa. Asya:
'Kŵkŵlyla mwŵkalo wasyo nŵ *kŵko kya*
ŵseo mŵnene. Na ethwa inyw'ŵ
nŵmwavulana nasyo, syo nŵ anaŵthe
menyu. Na Ngai Mwene Vinya
W'ontho nŵmwŵŵl' ŵla mwanangi na ŵla
mwŵki wa nesa. Na takethwa Ngai
Mwene Vinya W'ontho nŵwendie ŵu,
We ethwa amŵlikilye inyw'ŵ nthŵnŵ wa
wŵa mŵmŵ. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'ontho E-Vinya Mwingl', Mŵl'.

222. Na mūikatwae iveti ithaithi sya mīvw'anano, okūvika syītkīle; ona kīveti kītkīli ngombo nī kīseo kūvīta kīthaithi kya mīvw'anano, ona kau nīkītonya kūmwendeessa *mūno* inyw'ī. Na mūikanengane iveti *mbīkīli* kwa athaithi ma mīvw'anano maitwae okūvika metīkīle; ona ngombo mbītkūli nī nzeo kūvīta mūthaithi wa mīvw'anano, ona kau we nūtonya kūmwendeessa *mūno* inyw'ī. Aa metanīaa Mwaki, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē etanīaa Itu na ūekeo kwa mwīao Wake. Na We amīvuanasya Mīsoa Yake ūtheinī kwa andū nīkana mo matonye kūlilikana.

LUKU 28

223. Na mo meŭkŭlya we ŭvoo wa
nthakame ya mwei ya iveti. Asya: 'Nĩ
ŭvuku, kwa ŭu ƭvathanei na iveti ila
syĩna mwei, na mŭikalike kwasyo
okŭvika ithee. Indĩ syamina kwĩthesya
syo mbene, Indĩ likai kwasyo kwĩanana
nondŭ Ngai Mwene Vinya W'ontho
ŭmwĩyaĩle inyw'ĩ. Ngai Mwene Vinya
W'ontho amendaa asu ala

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الَّتِي قُلَ إِصْحَاحُ
لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَاطَبُهُمْ فَانْوَازِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
الْفَاسِدَ مِنَ الصَّالِحِ وَلَوْ سَاءَ اللَّهُ لَاعْتَمَلْتُمْ إِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾

[illegible]

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى لَا فَاعْتَرِبُوا
الْإِنْسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ
فَإِذَا طَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَاضِعِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٥٠﴾

mamw'ithiŭŭaa We na amendete asu ala metheasya ene.⁶

224. Iveti syenyu nĩ mŭŭnda kwoondŭ wenyu; kwa ŭu ŭthengeei mŭŭnda wenyu yĩla na ŭndŭ mŭkwenda, na tongosyai ŭseo-ŭmwe mathayŭnĩ menyu ene; na mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ĩ mŭkakomana Nake; na matavyei ŭvoo mŭseo asu ala mew'aa.

225. Na mŭikamŭtw'ĩkĩthe Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩeleelo kya ithitŭ syenyu nĩkana matonye kŭeka kwĩka nesa na kwĩka ŭlŭngalu na kŭseŭvya mŭuo katĩ wa andŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-W'onthe, Umanyi-Wonthe.

226. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamwĩta inyw'ĩ kwoondŭ wa mawĩvĩto ta asu menyu ma mana, ĩndĩ We akamwĩta inyw'ĩ kwoondŭ wa maŭndŭ ala ngoo syenyu syĩkĩte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Mŭno vyŭ, Mŭmĩsya.

227. Kwa asu ala mekwĩvĩta kwĩvathana na iveti syoo, ĩvinda yĩla yĩanĩ ya kweteela nĩ myei ĩna; na ĩndĩ mo mauma wĩvitoni, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Wa-Naĩ Mŭno, Usŭĩtwe nĩ tei.

228. Na ethwa mo nĩmatw'a kŭtaanĩsya, ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wiw'i-W'onthe.

229. Na iveti ĩla inengetwe talaka ikeeteela vandŭ va mavinda atatŭ myei

يَسْأَلُكُمْ خَزَنَةُ لَكُمْ فَمَا تَوَاعَوْا كُمْ أَنَّى يَسْتَأْذِنُ
قَدْ مِمَّا لَا نَفْسَكُمْ وَأَتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّهُمْ قُلُوبُهُ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِّإِبَارِكُمْ أَن تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا
وَتُصَلُّوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْفُحْشِ إِن بَارَكْتُمْ وَلَكِنْ يَأْخِذُكُمْ
بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

لِّلَّذِينَ يُؤَلُّونَ مِن بَنَاتِهِمْ تَرْجِسُ أَبْعَادُ أَشْهُرٍ
فَإِن قَامُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَإِن عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَ

⁶ Ndeto ĩno 'ŭvukyo' ndĩkwoneka ĩkĩlika kwa ŭlŭngalu kwa Kĩtalavu "Azzam" nthĩnĩ wa ngewa ĩno. Ndeto 'Azzan' yaĩle nĩ kŭmanyĩka ta ŭvuku na mwĩkalĩle ŭte mŭseo wa kavinda. ŭu nĩtonya kwonany'a kana Ngai nĩwoombie kĩndŭ kya mŭisyo kwa iveti o yĩla ŭu tiw'o.

ñatŭ nũndũ wasyo mbene; na ti kwĩanana na mĩao kwasyo kũvitha kĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho ũmbĩte nthĩnĩ wa mavu masyo, ethwa nĩmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo; na aũme masyo mena ũtonyi mũnene wa kwitũnga ĩvindanĩ yu, ethwa nikwenda wĩw'anĩthyo. Nasyo *iveti* syĩna ũtonyi ota ũsu wa aũme asu ĩlũlũ wasyo kwĩanana na mĩao; ĩndĩ aũme mena kĩvĩla kĩmwe ĩlũlũ wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwene-Vinya Mũĩ.

LUKU 29

230. Kutaanisya ta kuu nikutonya *kũtavanw'a* kelĩ; na ĩndĩ syĩkalyei syo na Mwĩkalo mũseo kana mũieke ithi kwa ũseo. Na ti kwĩtkĩlye inyw'ĩ kwosa kĩndũ kuma kwasyo katĩ wa ila inyw'ĩ mwinengete *iveti syenyu* ateo me elĩ makakĩla kũlea kũsũvĩla mĩvaka ĩla *ñw'ñwe* ni Ngai Mwene Vinya W'ontho. ĩndĩ, inyw'ĩ mwakĩla kana mo maitonya kũlũmya mĩvaka ĩla *ñw'ñwe* nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho, kũikethwa kwĩ ĩvĩtyo katĩ woo kwosa kĩla kĩveti kĩkwĩyovosya nakyo. Ino nĩyo mĩvaka *ñw'ñwe* nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho, kwa ũu, mũikamĩkĩle; na ũla ũmĩtkĩlaa mĩvaka ĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho ũtw'ĩte, asu nĩmo ala eki ma naĩ.

231. Na we amina kũkĩnenge *kũveti* talaka *ñvinda ya katatũ*, ĩndĩ yu kyo ti kĩtkĩlye kwake ĩtina wa ũu, okũvika kĩtwawe nĩ mũndũ ũngĩ, na ethwa asu nĩwataaniĩsya nakyo ota ũu; ĩndĩ kũsyokeaniĩ kwoo ĩngĩ kũikethwa kwĩ ĩvĩtyo, ethwa nĩmesĩ nesa kana nĩmeũsũvĩla mĩvaka ĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho *wĩñe*. Na ĩno nĩ mĩvaka ĩla *ñw'ñwe* nĩ Ngai Mwene

لَا يَجِدُ لَهُمْ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَنْفُسِهِمْ
إِنْ لَنْ يُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُولَتُهُمْ أَحْسَنُ
مِنْكَ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُمْ فِي ذَلِكَ

الَّذِي عَلَيْهِمْ بِالْمَعْرُوفِ وَالزَّالِمِ عَلَيْهِمْ دَرَجَةٌ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

الطَّلَاقِ مَرْثَىٰ وَأَمَّا كَإِنْ تَبَرَّأْتَ مِنَ الْخَالِقِ
وَلَا يَجِدُ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْنَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا
أَنْ يَخَافَا إِلَّا يَقِينًا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يَفِيْنَا
حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ
حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ
فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٩﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ خُفٍّ تَنْكِحَ زَوْجَهَا
غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا
إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe ũla We ũmŭvuanasya kwa andũ ala mena ũmanyi.

232.Na yŭla inyw'ĩ mwainenge iveti asyenyu talaka ya kavinda na iithengeea mŭminũkĩlyo wa ũvinda yasyo yŭla yŭlw'ĩwe; ĩndĩ syŭkalyei kwa mwĩkalo mŭseo; kana mŭeke ithi kwa mwĩkalo mŭseo; ĩndĩ mŭikaisĩŭle kwa nzĩa nthũku nĩkana mwĩke naĩ. Na ũla ona wĩwa wĩkaa ũu, vate nzika aũvĩŭfasya thayũ wake mwene. Na mŭikavũe ngũĩ na mŭao ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ĩneee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yŭla yŭ ũũũ wenyu na ĩvuku na uŭ yŭla We ũtheetye kwenyu, akĩmũtaa inyw'ĩ nayo. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

LUKU 30

233.Na yŭla inyw'ĩ mwainenge iveti syenyu talaka na syavika ĩvinda yasyo ya mŭminũkĩlyo, mŭikaisĩŭle kũtwawa nĩ aa mŭũme masyo, ethwa nĩmekwĩw'ana katĩ woo ene kwa nzĩa nzeo. Uu nĩ ũtao kwa ũla we katĩ wenyu ũmwĩŭkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mŭminũkĩlyo. Uũ nĩ ũathimĩku kwenyu na nĩ ũtheu vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ĩndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

234.Na iveti ikoongasya syana syasyo kwa myaka ĩĩ mĩima ũũ nĩ kwa ala mendaa kwĩanĩsya kwongya. Na ĩthe wa kana akamanenge kana na nyinyia ngũa na ĩŭu kwĩanana na mĩeele. Vai thayũ waŭĩŭle nĩ kũkuŭthw'a mũio ũla ũtatonya kũvikya. Nyinyia wa kana ndakatume ĩthe wako athĩna ũũũ wa kana kake na ota ũu, ĩthe wa kana ndakatume nyinyia wako athĩna ũũũ wa,

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُفَكِّنْ أَرْجُلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرَخُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَشْهِكُوهُنَّ
ضَرَارًا لِّتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
وَلَا تَحْجِدُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوا وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُوعَظُكُمْ
بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُفَكِّنْ أَرْجُلَهُنَّ فَلَا تَعْصِلُوهُنَّ
أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ
ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ لَكُمْ أَرْزَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ۝

وَالْوَالِدَتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنِمَّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلِّفُ نَفْسٌ
إِلَّا وَسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ
لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا
فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا

kana kake, na ūlū wa mūtīwa no to ūu. Na ethwa eſi meenda *kōkatilīhya* ſia, kwa kwīw'ana na kwītkīlana, vai ūthūku ūlū woo. Na ethwa mwīenda kwimanthīa syana syenyu iveti sya kwongya, kōikethwa kwī nthoni kwenyu ethwa nīmūkūſva kīla mwīw'anīte kūſva kwa nzīa nzeo. Na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndū inyw'ī mwīkaa.

235. Na asu ala menyu makusaa na kūtia iveti, *iveti* isu nomūvaka syetelee kwa myei ſina na *matukū* ſkūmi. Na yīla syavikya mūminōkīlyo na ſvinda yasyo, vai naſ ſkethwa ūlū wenyu nthīnī wa ūndū ona wīva syīkwīka syo mbene kwīanana na ūla ūseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

236. Ona vaikeethwa nthoni kwenyu kūtwa ūvoo wa kwīvasya *iveti* ii kana kwia *wendi* ūsu ūvithīwe ililikanonī syenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīſi kana inyw'ī mōkasūanī ūvoo wasyo *ūndūnī ūdīndī* mūikew'ane nasyo na kīmbithī, ateo mūineena ndeto nzeo. Na mūikatw'e kūtwaana kūvika ſvinda yīla yītw'īwe yīvike mūthya wayo. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīſi kīla kī ilīkonī syenyu; kwa ūu ſsūvīanei naw'o. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-wa-Naſ Mūno, Mūmīſya.

LUKU 31

237. Kōikethwa kwī ſvītyo kwenyu kw'inge iveti talaka mūtaikiitſte, kana kwinge ngaasya yasyo. Indī inengei, mūthw'ii kwīanana na ūthw'ii wake na

وَأَن أَرَدْتُمْ أَن تَسْرِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْعُرُوفِ وَأَنْتُمْ اللَّهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُم وَبَنَوا أَوْلَادًا يَتَّقُونَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْعُرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٦﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَزَّضْتُم مِّنْ حُظَرِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ عِلْمَ اللَّهِ أَنَّهُ أَكْثَرُ سِتْرًا وَلَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تُؤَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً ۖ وَمَعَوهُنَّ عَلَى الْوَيْعِ

ngya kwíanana na Okwati wayo---
Utethyo kwa nzíla nzeo ní mwíao Íŭlú wa
ala alŭngalu

238.Na ethwa inyw'í nímwainenge iveti
talaka mŭtaikiitŭte, na nímwinengete
ngaasya syasyo, Índí nyunzu ya kíla we
umítye *kíkeethwa kí kyaku* ateo syo
syamŭkeka, kana ŭla we, wovano wa
mŭtwaano wí mokoní make, níwaíle ní
kŭkeka. Na inyw'í mŭkaeka, kŭu ní
kŭthengeaníla na ŭlŭngalu mŭno. Na
mŭikolwe ní kwíka nesa mŭndú na ŭla
ŭngí. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe níwonaa ŭndú inyw'í mwíkaa.
239.Syaíŭsyai Íŭlú wa Mboya, na Mboya
ya katí, na ŭngamai mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe mwínyivítye.
240.Ethwa inyw'í mwí mwíkaloní wa
w'ia, Índí *neenai Mboya syenyu*
mŭŭngeme kana mŭlísŭte nyamŭ; Índí
yíla mwína mŭuo, mŭlilíkaneí Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwíanana nondú
We ŭmŭmanyíŭtye inyw'í maŭndú ala
inyw'í mŭtamesí.

241.Na asu ala menyu makusaa na kŭtia
iveti, makeeyíŭŭa atíŭwa moo Íŭlú wa
iveti syoo kyaŭya kya mwaka ŭmwe
mbee wa itanamba kuma vo. Índí *iveti*
mbene syeeyumya vo nesyo, kŭikethíwa
na ŭthŭku Íŭlú wenyu nŭndú wa maŭndú
ala maw'o syo syíkwíka maikony'e syo
mbene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ní Mwene-Vinya, Mŭí.

242.Na kwa iveti ila inengetwe talaka
ota ŭu nívaíŭŭte ní kwíthíwa na kíanda
kya kyaŭya kwíanana na ŭla ŭseo----- ní
ŭtw'io kwa ala mamŭkíŭa Ngai.

قَدْرَهُ وَعَلَى الْقُدْرِ قَدْرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٨﴾

وَأَنْ طَلَقْتُمْهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ وَقَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرْصَفُ مَا قَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ
تَعْفُوْنَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ الْبَيْعِ وَ
أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَسْأُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا
لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٤٠﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَلَاكُرُوا
اللَّهَ كَمَا عَلِمْتُمْ مَا لَمْ يَكُونُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَوَصِيَّةً
لَهُنَّ وَأَمْوَالُهُنَّ مَتَاعًا إِلَى الْغَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ ۚ فَإِنْ
خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ
مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَالْبَاطِلَ قَاتِلٌ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٤٣﴾

243. Uu nŵ'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtheeasya inyw'i mfao Yake nŵkana mŭtonye kŭmanya.

كَذَٰلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٣﴾

LUKU 32

244. Inyw'i nomŭmesŵ asu ala maumie mŵsyŵnŵ yoo, namo maŵ makili, maikŵa kŵkw'ŭ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwamatavisye: 'Kw'ai' na Indŵ We nŵwamatŭngie thayŭ Ingŵ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mŭnengani wa syIndŭ kwa andŭ, Indŵ andŭ aingŵ mŭno maitŭngaa mŭvea.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ النَّبِيِّ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مَوْتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٤﴾

245. Na ūkitai nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Vinya W'onthe nŵ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٥﴾

246. Nŭŭ ūla ūkamŭtw'ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe kŵmonze kŵseo kya ūthw'ii wake nŵkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭmwingŵvŵsya kyo kŭndŭ kwŵŵ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwosaa na nŭthanthaasya, na Kwake nŵkw'o inyw'i mŭkatuwa ma kŭsyoka.

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضَاعًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْضُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٦﴾

247. We nowŵw'ŵte ūvoo wa anene ma Aana ma Isilaeli ŵtina wa Mose, yŵla mo mamŭtavisye Mwathani woo: 'Tŭnyuvŵe ithyŵ mŭsumbŵ nŵkana tŭtonye kŭkita nzianŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? We aisye,

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ مَنبِيئِينَ إِسْرَآءِيلَ مِن بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّهِمْ لَهُمْ إِنهٗنَا لَنَاقِلُونَ أَفِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِن كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي

'Titakwonany'a kana inyw'I m0ikokita mwatw'Ŧwa k0kita?' Namo mas0ngŦa: 'TwŦna kŦtumi kya0 ithyŦ kya k0lea k0kita nzŦanŦ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe o yŦla ithyŦ nŦt0l0ngŦtw'e kuma mŦsyŦnŦ yait0 vamwe na syana situ sya a0me? IndŦ yŦla mo matw'Ŧwe k0kita, nŦmaaly0kile na masyoka na Ŧtina ateo and0 av0th0 katŦ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesŦ nesa-eki ma naŦ.

248.Na Mwathani woo nŦwamatavisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe n0m0nyuvŦe inyw'I Taluuti ta m0sumbŦ.' Namo mak0lya: 'Atonya ata we kwŦthwa na 0sumbŦ Ŧ0l0 wait0 oyŦla nithyŦ twaŦŦŦe kwŦthwa na 0sumbŦ mbee wake, na we ndanengetwe 0thwii mwingŦ? We asya: 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe am0nengae 0sumbŦ 0la We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŦ Mwene-Mumo, Umanyi-W'onthe.

249.Na Mwathani woo nŦwamatavisye mo: 'Na 0vano wa 0sumbŦ wake nŦ kana inyw'I m0kanengwe ngoo yŦna 0uu kuma kwa MwŦai wenyu, na matialyo ma ma0nd0 maseo ala and0 ma Mose matie na and0 ma Aluni---- alaŦka mamakufŦe, Vate nzika, nthŦnŦ wa 0nd0 00 ve Kyama kwoond0 wenyu ethwa mwŦ etŦkŦli.'

سَبِّحْ لِلَّهِ وَقَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ دَارِنَا وَأَبْنَيْنَا
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ
مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ
قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ
التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُم إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝

LUKU 33

250. Na yŵa Taaluuti waumaalile na nguthu sya ita aisye; 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe emŵtata na ūsŵ. Ula ūnŵnyw'a na kanyw'a akŵmanŵte ti wakwa; na ūla we ūtekŵsama kwa ūla w'o nŵ wakwa, ateo ūla ūnŵnyw'a atavŵte na kw'oko kwake. Indŵ mo nŵmanyw'ie namo *moko* ateo avŵthŵ moo. Na yŵa mo maingie ūsŵ-we vamwe na asu ala meetŵkŵlile maisye: 'Ithyŵ tŵi na vinya ūmŵnthŵ w a kŵkomana na Yaaluuti na nguthu syake sya ita.' Indŵ asu ala meesŵ naw'o kana mo *mŵthenya ūmwe* nŵmakakomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe maisye: 'Nŵ nguthu nini syŵana ata ila syaikŵlilye vinya nguthu nene kwa mwŵao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala momŵtasya.'

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بِتَكْلِيمٍ
بِهِمْ ۖ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي ۚ وَمَنْ لَمْ
يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ
فَشَرَبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ۖ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِطَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْكُوا
اللَّهِ لَمَّا قَامَ فِي بَنِي قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِيهِ كَثِيرَةٌ ۖ يَآذِنُ
اللَّهُ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

251. Na yīla mo maumie *kōkita* Yaaluuti na nguthu syake sya ita, maisye: 'Ame Mwīai waitū, onoesya ōmīīsyō tūlū waitū, na tūlūmīīya matambya maitū, na tūtetheesye ithyī tūlū wa andū alei.'

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَخْرِجْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَكَثِيفَةً آمِنًا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿٢٥١﴾

252. Kwa ōu, mo nīmamalūngilye kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Ndaviti nīwamōaie Yaaluuti *Ngoliathu*. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūnengie we ōsumbī na ōī na nīwamūmanyīisye we maōndū ala We wendie. Na takethwa ti Ngai Mwene Vinya W'onthē kūmasianīa andū na ala angī, nthī yīthwa yausūīwe nī kīthokoo. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mūnengani-Mūlau, kwa andū ma mbaī syonthe.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَ
آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مَنَّا شَاءَ وَ
لَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمُ بَعْضًا لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥٢﴾

253. Ino nī Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē; Ithyī tūōkūsōmea we na ōla w'o. Vate nzika, we wī *Umwe* wa ala Atūmwa.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْتَلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَيَسَّرُ
الرَّسُولِينَ ﴿٢٥٣﴾

254. Atŭmwa aa Ithyl tŭmanenevetye amwe moo tŭlŭ wa ala angl: Katl woo Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwaneenie namo*¹ na amambatŭsya amwe moo nthlnl wa Ŭnene wa ivŭla. Na Ithyl nŭtwamŭnengie Isa Yesu mwana wa Malia, Syama ntheu na nŭtwamwŭkŭlie vinya na Veva wa Ŭtheu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwendete Ŭu, asu ala mookie ŭtina woo mayŭthwa mokitie ene kwa ene ŭtina wa Syama ntheu kŭmavikŭla mo; Indl mo nŭmavathŭkanganie. Katl woo ve ala meetŭkŭlile na katl woo ve amwe ala maleile kwŭtŭkŭla. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwendete mayŭthwa mokitie mŭndŭ na Ŭla Ŭngl Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa Ŭndŭ we wendaa.

LUKU 34

255. Inyw'I ala mwŭtŭkŭlaa! Umyai katl wa syŭndŭ ila Ithyl tŭmŭnengete inyw'I mbee wa Ŭtanavika mŭthenya Ŭla nthlnl waw'o vatakethwa kŭthooa kana kŭthoosya, ona kana Onyanya, ona

فَإِنَّ تِلْكَ الرُّسُلَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ
مَنْ كَلَّمَ اللَّهَ وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ
بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَيَنْتَظِرُ
أَمِنْ مِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا
وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا مِمَّا رَزَقْنَكُمْ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ
وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

¹ * Nŭwa manengie mwŭao mweŭ

Mŭsoa Ŭŭ nŭtonya kŭalyŭlwa kwa kŭŬngama vanini ŭtina wa 'Minhum' na ti mbee wa 'Minhum' nŭkana kŭalyŭlo wayo ŭsomeke na kŭmanyŭka nesa mbee. Na wŭŭŭ kŭsomeka ta ŬŬ:- Atŭmwa aa ala ithyl tŭmanenevetye amwe tŭlŭ wa angl. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwaneenie namo na amanenevya na Ŭnene wa ivŭla.

Wiw'anfthya, na no asu ala matetfklaa mevtfasya mo ene.

256. Ngai Mwene Vinya W'onthe Vai Ngai ateo We, Ula-Wi-Thay0, Mwftethya, na Wtkwatyo-W'onthe, kwombosya kũimũkwataa We, kana too. Syonthe ona syfva ila syf matunf na syonthe ila syf fũlũ wa nthf nf Syake. Nũũ ũla ũtonya kũvoyanfa mbee Wake ateo kwa ũthei Wake? We nũmesf maũndũ ala me mbee woo na ala me fĩtina woo; namo maithyũlũlũkĩte kĩndũ nthf nf wa ũmanyi Wake ateo ũndũ We wendaa. Umanyi wake ũnyaftkĩte fũlũ wa matu na nthf; ona ũsũvfĩ wasyo ndũmũthĩnasya We nongi; Nake nf Ula-Wi-fũlũ, Ula-Mũnene.*²

257. Vayafle kwfthwa na kũingfanfasya nthf nf wa ndfni. Vate nzika ũlũngalu nfwfivathũkanfye na ũthyoeuku; kwa ũu, ũla ona wfva, ũleaa kũtongoew'a nf asu ala mekaa naf, na ũmwftfklaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nfwfkwatfle ngwatflo fĩla yf vinya fĩtatonya kũtũlfka. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nf Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

258. Ngai Mwene Vinya W'onthe nf mũnyanyae wa asu ala metfklaa: we amaumasya mo kuma nthf nf wa kĩla mũthenya wa kĩvindu kũmatwaa

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ
وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ
عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

لَا تُكْرَاهُ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ فِي الظُّلُمَاتِ
يُخْرِجُهُمُ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

² * Ndeto fno: 'Kursi' mũno yaasya, klfvfa kya ũtonyi kana kya ũsumbf. uaiyũlo wa ndeto fno nf mũthanthau na ndfũneena fũlũ wa ũmanyi wfwfoka tũ fndf ona motonyi angf ma kĩsilikalĩ.

Kyeninĩ. Na asu ala maleaa kwĩtkĩla, anyanyae moo nĩ eki-ma-naĩ ala mamaumasya kyeninĩ k0matwaa nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu. Aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

LUKU 35

259. We nowaaĩw'a ūvoo wa we ūla wakaananie na Avalamu ūŭŭ wa Mwĩai wake nũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwamũnengete ūsumbĩ? Yĩla Avalamu waisye: 'Mwĩai wakwa nĩ We Ūla ūnenganae thayũ na ūetae kĩkw'ũ, we aisye, 'Nyie onakwa nĩnĩnenganae thayũ na ngaete kĩkw'ũ.' Avalamu asya, Nũseo, Ngai Mwene Vinya W'ontho aetae syũa kuma Umĩlonĩ, we yĩete yume Uthũĩlonĩ.' Ūla mũvoyi wa mĩvw'anano nĩwasonokie mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamatongoeasya andũ mate alũngalu,

260. Kana ta we ūla wesĩle vakuvĩ na mũsyĩ ūla wavalũkĩte nthĩ na iala syaw'o, na aseng'a, 'Ngai Mwene Vinya W'ontho akaũtũnga thayũ Indĩ Itina wanangĩko waw'o? Na Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho amũkw'ĩthya kwa myaka ĩana yĩmwe; na Indĩ

أَمَرْنَا إِلَى اللَّهِ الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمَلَكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الشَّرْقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الضَّالِّينَ ﴿٣٥﴾

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُغْنِي عَنْهُ اللَّهُ بِعَدِّ هَؤُلَاءِ قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ هَؤُلَاءِ قَالُوا نَحْنُ نَعْبُدُهُمْ إِنَّهُمْ جِوَارِحُونَ قَالُوا بَلْ لَكُم بِلَافٍ

We nīwam0thay00kisiye, na am0k0lya, 'wīkalīte *nthānī wa mwīkalo* 00 kwa īvinda yāna ata?' We asūngīe 'Nyie nīkalīte kwa m0thenya ūmwe kana kīlungu kya m0thenya.' We amwīie, Aiee, we wīkalīte *nthānī wa mwīkalo* 00 kwa myaka īana yīmwe. Yu kwa sisya īflu waku na kya0nyw'a kyaku; syo iyaa0a. Na kwa sisya īng'oi yaku. Na *īthyī twīkīle* 00 nīkana īthyī tūtonye k00tw'īkīthya we Kyama kwa andū. Na sisya mavīndī, ūnd0 īthyī tūmeananasya na īndī tūkamavw'īka na nyama. Na yīla ūnd0 00 wamwīvuanīsyie we, we aisye, 'Nyie nīnīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwīka ūnd0 W'onthe ūla We wendaa.'

وَأَنذَرْتُ عَامِرًا أَنظُرَ إِلَى طَعْنِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَسْتَكْثِرْ
وَأَنظُرَ إِلَى جَنَابِكَ وَلِيَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَأَنظُرَ إِلَى
الْعِظَامِ كَيْفَ نَشَرُهَا ثُمَّ نَكْسُوها بِحُمَاطٍ مَّوَسَّيْنِ
لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

261. Na *lilikanai* yīla Avalamu waisye, 'Mwīai wakwa mbony'a ūnd0 We ūmanengae thayū ala akw'ū.' We am0k0lya, 'We nowītkīlīte?' We asūngīa, 'īī īndī Nyie *nīk0lya* 00 nīkana ngoo yakwa yīthiwe ūth0m0nī.' We m0sūngīie, 'Osa nyūnyi inya ūimanyīsyie kwīkala vau kwaku mwene na īndī ūkīmia kīla īmwe īūl0 wa kīlīma; na īndī ūisylīta, nasyo nik0ka vala we ūī sylkalaatīte. Na manya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, Mūī.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُنْجِي النُّوْثَى قَالَ
أَوَلَمْ تُؤْمِنُ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قُلُوبِي قَالَ
فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ
عَلَى كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ
عَجْ سَعِيًّا وَأَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

LUKU 36

262. Ngelekany'o ya asu ala maumasya ūthwii woo kwoondū Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ta ngelekany'o ya mbeke īmwe ya mbemba īla yumasya iia m0onza, na kīla kīla kīyumya mbeke īana. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūītwe nī mumo, Umanyi-W'onthe.

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ أَلْبَنَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةٌ
حَبًّا وَاللَّهُ يَضُوفُ إِلَيْنَا زِيَادًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

263. Mo ala maumasya ūthwii woo kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na mailea kōatīla kīla maumītye na wai kana kīthokoo, mo mena ītuvi yoo kwa mwīai woo, namo maikethwa na w'ia ona maikakwatwa nī kyeve.

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتَذَكَّرُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٣﴾

264. Ndeto nzeo na ūkeo nī nzeo kūvīta nthembo iatīw'e kīthokoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē Nīwīyīanītye-We-Mwene Mūmīsyā.

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ تُتْبَعُهَا أَذًى وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

265. Inyw'ī ala mwītkīlāa! Mūikatw'ītkīthye nthembo syenyū sya mana na wai na kīthokoo, ta ūla we umasya ūthwii wake nīkana oneke nī andū, nawe ndamwītkīlāa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūthenya wa Mūminūkīlyo. Ngelekany'o yake nī ta ya īvia yītendeu yāw'īkīwe nī ndaka, yīla mbua nene yayufa īyītīaa yī-īthei, yītendeu na yūmū. Mo maikakwata kīndū katī wa īla mombanasya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andū alei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِيقًا وَنَسَاءً وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَكَرَّهَ صُلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ فَمَنَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٥﴾

266. Na ūvoo wa asu ala maumasya ūthwii woo kūmantha ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na kwīkīa mathayū moo vinya nī ta ūvoo wa mūūnda wī vandū vokīlīlū. Mbua nene nī yuaa īlūlū waw'o na īetae matunda kūndū kwīlī. Na ethwa mbua nene ndīnaua īlūlū waw'o, īndī ona mbua nini nīwīanīaa. Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwonaa ūndū inyw'ī mwīkaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتٍ اللَّهِ وَتَشْيِيتًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضَعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُؤْمَرْهَا وَابِلٌ فَكُلٌّ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٦﴾

267. Umwe wenyu nĩwendaa kwĩthwa na mũũnda wa mĩnathi na mĩsaviũ wĩna tũlũsĩ tũvĩtĩle uungu waw'o, na mĩthemba yonthe ya matunda kwoondũ wake nthĩnĩ waw'o---- oyĩla ũkũũ ũmũkwatĩte, nake ena syana mbonzu, na kĩũutani kĩnene kya mwaki kĩũũkima mũũnda ũsu na vinya w'ontho ũvinya? Ūu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'ontho ũtheasya Mĩsoa Yake kwenyu nĩkana mũtonye kũsũania.

LUKU 37

268. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ nzeo ila inyw'ĩ mũmanthĩte, na katĩ wa ila Ithyĩ tũmumĩasya mũthanganĩ na mũĩkamanthe ila nthũku sya kumya katĩ wasyo ila inyw'ĩ ene mũtasyosa ateo mũkumanĩte na nthĩ nĩ nthoni. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Ula-Waĩĩte nĩ Kũtaĩwa.

269. Satani amũtelemasya inyw'ĩ na ũkya na amwĩyĩlaaa inyw'ĩ maũndũ ala mathe, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho amwathaa inyw'ĩ ũkeko kuma Kwake-Mwene na mumo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho Ausũtwe nĩ mumo, Umanyi-W'ontho.

270. We amũnengae ũĩ ũla We wendaa, na ũla ona wĩva ũnengetwe ũĩ vate nzika, we anengetwe ũseo mw'ingĩ, na vai ũtonya kũlilikanw'a ateo asu ala manengetwe kĩĩtiko kya ũmanyi.

271. Na kyonthe ona kĩva kĩla inyw'ĩ mũkumya, kana wĩvĩto ona wĩva ũla

أَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجْوًى وَمِنْهَا يَخْرُجُ وَفِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضِعْفًا مِّمَّا فَصَابَهَا يَعْصَادُ فِيهِ نَارٌ فَاخْرُجْتَ مِنْهَا بِكَ يَتْبَعُكَ اللَّهُ لَكُمْ فِي الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا يَتَسَوَّاهُ الْغَنِيُّ وَهُوَ يُنْفِقُونَ وَاسْتُمْ بِأَخْيَارِهِ إِلَّا أَنْ تُغْفَرُوا فِيهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفِيرٌ حَنِيدٌ ﴿٢٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٧٠﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهَا وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٧١﴾

m0kwivŵta, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵŵ; na vaikethwa atetheesya kwa eki-ma-naŵ.

272.Mwaumya nthembo ōtheinŵ nŵ waŵlu na ōseo; Indŵ mwaivitha syo na kw'inenge ngya, nŵ ōseo mŵno mbee kwenyu; na We akavetanga naŵ nyingŵ kuma kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵ ōndŵ inyw'ŵ mwŵŵkaa.

273.Ti wŵa waku kŵtuma mo maatŵla nzŵa ŵa ya w'o; Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵtongoeasya ōla ona wŵva We wendaa. Na ōthw'ii ona wŵva ōla inyw'ŵ mŵkumya, nŵ kwoondŵ wenyu ene, oyŵla mumasya kwa kŵmantha ŵnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ōthw'ii ona wŵva w'onthe ōla inyw'ŵ mŵkumya, mŵkaŵvwa mŵtŵngŵwe wŵ musŵu na mŵikavŵŵw'a.

274.Nthembo ii nŵ sya ngya ŵla ŵthamŵŵw'e kwoondŵ wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na itatonya kwanganga ŵŵlŵ wa nthŵ. Mŵndŵ mŵtumanu asŵanŵaa kana mo mai na vata nŵndŵ wa kŵlea kŵvoya kwoo. We ŵkamamanya mo na mwŵkaŵŵle woo; mo maimetasya andŵ motethyo na kŵthing'ŵŵsyo. Na ōthwii ona wŵva ōla inyw'ŵ mŵkumya, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ōmanyi mwŵanŵu waw'o.

LUKU 38

275.Asu ala maumasya ōthwii woo ōtukŵ na mŵthenya, kŵmbithŵnŵ na ōtheinŵ,mena ŵtuvi yoo kuma kwa Mwŵai

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهِيَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ٢٧٢

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُشَاءُ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِكُمْ وَمَا تَنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَظْلُمُونَ ٢٧٣

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعْفُفِ يَعْرِفُهُمْ بَيْنَهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ فَتُحَافَا وَمَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٢٧٤

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٢٧٥

woo, *vaikoka* w'ia *lulü* woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

276. Asu maĩsaa liva *usyao wa mbesa* maikaendee ateo *ündü üla ükünütwé* ni Satani akekĩw'a ndüüka üendeeaa. Kĩtumi nündü mo maasya, 'Utandĩthya onaw'o no ündü ümwe na liva; o yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩtkĩĩtye Utandĩthya na akavatana liva. Kwa üla ütao ükaa kwake kuma kwa mwĩai wake na akĩfeka kwĩka üu, İndĩ *kĩla we wakwatie* mbee kĩkeethwa kĩ kyake; na üvoo wake wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala masyokeaa liva, mo nĩ ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

277. Ngai Mwene Vinya W'on the akaananga liva na akatuma nthembo yongeleka. Na Ngai Mwene Vinya W'on the ndamwendaa ona ümwe üla nĩ mũlei mÜkĩĩku na mwĩki-wa-naĩ mÜnene. *³

278. Vate nzika asu ala metfĩĩlaa na kwĩka meko maseo, na kÜlÜmya Mboya, na kÜĩva Saka, makeethwa na İtuvi yoo kuma kwa mwĩai woo, na vai w'ia *ökoka* *lulü* woo, ona mo maikakwatwa nĩ kyeva.

279. İnyw'ĩ ala mwĩtkĩĩlaa! MÜkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na minai

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَخِرُّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّا الْبَائِعُ بِمِثْلِ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا لِمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٦﴾

يَنْحَقِ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَتِ وَاللَّهُ لَا يُبْطِلُ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٩﴾

³ * MÜsoa ÜÜ wĩnengane Ütwio mÜküvĩ na mÜtheu kana Ükwati wa mbesa İla syÜmbanĩtw'e na liva na Üthyoeuku ndwĩ ndĩi ya kÜlea kwanangĩka oyĩla mokwati ala nthembo İlÜlÜmĩlĩw'e nthĩnĩ wamo makaaĩla.

kŵla kŵiele kya liva ethwa inyw'ŵ mwŵ
etŵkŵli.

280.Indŵ inyw'ŵ mwalea kwŵka ōu, Indŵ
ŵŵvŵei kaŵ kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa Wake; Indŵ
inyw'ŵ mweelila, mŵkeethwa na motalo
menyu ala ma mwambŵŵŵŵyo; ōu inyw'ŵ
mŵikavŵtya onenyu mŵikavŵŵŵ'a.

281.Na ethwa mŵkovi ena maŵndŵ
mamŵvinyŵŵe, Indŵ mŵnengei ŵvinda
kŵvika yŵla wŵŵthwa e vaseo. Ona inyw'ŵ
mŵkaeka thŵŵ ōsu ta nthembo, kwŵthwa
kwŵ ōseo mŵno kwenyu, takethwa
inyw'ŵ nŵmŵmany'a.

282.Na kŵai mŵthenya ōla inyw'ŵ
mŵkatw'ŵkŵthw'a ma kŵsyoka kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na Indŵ kŵla
thayŵ ōkaŵvwa vyŵ kwŵanana nondŵ w'ŵ
wŵkŵte, namo maikavŵŵŵ'a.

LUKU 39

283.Inyw'ŵ ala mwŵŵŵkŵŵlaa! Yŵla
mwakovana mŵndŵ na ōla ōngŵ kwa
ŵvinda yŵŵ'e, Indŵ andŵkai vandŵ. Na
mŵandŵki nŵaandŵke nesa na ŵŵkŵku
inyw'ŵ mwŵvo, na vai mŵandŵki waŵŵŵte
nŵ kŵlea kŵandŵka, nŵndŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵmŵmanyŵŵtye we, kwa
ōu, we nŵaandŵke; na ōla ŵkovethanŵtye
namŵsomee; na we nŵwaŵŵŵte nŵ kŵmŵkŵa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵai
wake, no ti kŵola kŵndŵ kuma vo. Na
ethwa ōla ŵnŵŵkovethany'a ena kŵŵtko

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِنْ تَتُوبْكُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ
وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ ۚ وَإِنْ
صَدَقْتُمْ خَيْرَ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

وَأَتَوْا يَوْمَآ تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تَفْقَهُ كُلُّ
نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى فَالْتَبَسُوا وَلَا تَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ
وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ ۚ
وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا
يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا ۚ فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا
أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
لَهُ بِالْعَدْلِ ۚ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ

kIte kIlanIu kana ena ūmanyi mŭvuthŭ kana ūtatonya kŭsomanIa we mwene, IndI mŭndŭ ūngI ūmwe ūla ūtonya kŭmŭūngamIa asome kwa ūlŭngalu. Na Itai ngŭsI ilI katI wa aŭme menyu; na ethwa aŭme elI maikwoneka, IndI mŭndŭŭme ūmwe na iveti ilI ala inyw'I mŭkwenda nImatw'Ike ngŭsI, nIkana kIveti kImwe nthInI wasyo kyesa kŭlwa kIla kIngI nIkItanya kŭkIlilikany'a. Na ngŭsI iyaIItwe nI kŭlea syeetwa. Na mŭikew'e ta mŭŭnoa yIla mŭkŭandIka ūndŭ ūsu, wI mŭnini kana wI mŭnene, vamwe na Iivinda yaw'o yIla yItw'Iuwe ya ndIvi. Undŭ ūŭ nI mŭlŭngalu mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na nŭlŭlŭmItIasya ūkŭsI, na kŭmwIkalya inyw'I mŭtena nzika; *kwa Ou, mŭikalee kŭandIka* ateo ethwa nI syIIndŭ ila mŭŭnengane vau kwa vau na kwa nzIa Iŭsu mŭikethwa na IviItyo mwalea kŭandIka. Na IthIwai na ngŭsI yIla mŭŭthooanIsya mŭndŭ na ūla ūngi; na mŭandIki kana ngŭsi maikavItIw'e. Na inyw'I mweeka *Ou*, IndI ūsu ūkeethwa wI ūemu ngalI Ila yenyu. Na mŭkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭnengae inyw'I ūmanyi na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyIsI syIIndŭ syonthe nesa.

284. Na ethwa inyw'I mwI kyalonI, na mŭilela kwona mŭandIki, IndI nIvaumw'e kIIndŭ kInengwe mŭkovethany'a kItw'Ike ta ūtianIŭ. Na ethwa ūmwe wenyu nIwamŭIkItIthya ūla ūngI na kIIndŭ, IndI

فَإِنْ تَرَىٰ تُوفًىٰ رَجُلَيْنِ قَرَجُلٌ وَأَمْرَانِ مِنْ تَرَضُونَ
 مِنَ الشَّهَادَةِ أَنْ تَحْضِلَ أَحَدُهُمَا قَتْلُكَ أَحَدُهُمَا
 الْآخَرِ وَلَا يَأْبُ الشَّهَادَةُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمُوا
 لَنْ تَكْتُوبُوا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلٍ ذِكْرُكُمْ أَفَسَطَ
 عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ
 تَكُونَ بِجَارَةٍ حَاضِرَةٍ تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
 جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا
 يُضَارَ كَلْبٌ وَلَا شَيْءٌ إِنْ قَعَلُوا فَإِنَّهُ نَسَقٌ
 بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيمٌ

وَأَنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَوَهِتُ
 مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي
 أُؤْتِيَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ

Ūla waĩkĩĩthw'a nanengane kĩndũ kyu na namũkĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wake. Na mũikavĩthe ūkũsĩ, na ūla ona wĩva ūvithaa w'o, vate nzika, ngoo yake yĩna naĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ عَلَيْهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

LUKU 40

285. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ TŪIŪ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ona mwaumbŪla maŪndũ ala me iĩĩkonĩ syenyũ kana mwamaia me mavĩthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamwĩta inyw'ĩ na kŪmŪkŪlya Ūtalo wamo; na ĩndĩ We akamŪekea Ūla We wendaa na kŪmŪsilĩla Ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ūtonyi wa kwĩka Ūndũ w'onthe Ūla We wendaa.

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَإِنْ تُبْدُوْا مَا فِيْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تَخْفَوْهُ يُمْسِكْكُمْ بِاللّٰهِ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ وَاللَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٤٠﴾

286. Mũtũmwa ūũ waitũ nũmetĩkĩlaa maŪndũ ala matheetw'e kwake kuma kwa Mwĩai wake, na etĩkĩli namo ota ūu: *mo onthe* nĩmamwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na alaĩka Make, na Mavuku Make, na Athani Make *makyasya*, 'Ithyĩ tũyĩkĩlaa kĩvathũkany'o ona kĩmwe katĩ wa Atũmwa Make; namo maasya, Ithyĩ nĩtwĩw'aa na nĩtwĩĩkĩlaa. Ithyĩ twĩtasya ūekea Waku, Amē Mwĩai waitũ, na ūalũko nĩ Kwaku.'

اَمِّنَ الرَّسُوْلُ بِمَا اَنْزَلَ الْبَيِّنٰتُ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُوْنَ كُلٌّ اَمِّنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَهْتَفِئُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُّسُلِهِ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرٰنَكَ رَبَّنَا وَرَآئِكَ الْوَعْدُ ﴿٤١﴾

287. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaũkũĩthasya thayũ mũio ūla ūtatonya kũvikya. W'o ūkeethwa na ĩtuvi ya

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِيْنَا اَوْ اَخْطَاْنَا

maŋdŋ ala w'o wŋkaa, na ŋkakwata
 ŋsilŋ ŋla ŋwafŋte, Mwŋai waitŋ,
 ndŋkatŋsilŋle ithyŋ yŋla twoolwa kana
 kŋlika ŋvŋtyonŋ, na Mwŋai waitŋ,
 ndŋkatw'ŋlŋle ithyŋ ŋtonyi tondŋ
 wamailŋle ala maŋ mbee waitŋ. Mwŋai
 waitŋ, ndŋkatwafŋkye ithyŋ mŋio ŋla
 tŋtena vinya wa kŋkua; na tŋvetangŋe naŋ
 sitŋ, na tŋnenge ithyŋ ŋekeo, na twŋw'ŋe
 tei; We Nue Mwŋai waitŋ; kwa ŋu
 tŋtethye ithyŋ tŋlŋ wa andŋ alei.⁴

رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
 وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا
 فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

⁴ Mŋsoa ŋŋ wŋweta ŋvoo wa andŋ ala maŋ mbee
 ala manengetwe motonyi manene ma kŋndini na
 malea kŋmanenge ndaŋa na mamatw'ŋkŋthya mo
 kwŋthwa mŋio. Na ota ŋu, atongoi ma ndŋni ta asu
 ala ma ivŋla sya ŋtheo manengwe kŋkua mŋio ŋsu
 ituonŋ syoo na nguthu ya atongoi ma ndŋni
 yasyaŋka ŋla yeeyŋmbŋŋle ŋmanyi wa ndŋni oyila
 momataŋ matonya kwŋka ŋlŋngalu wŋanŋe kwayo.
 Nzŋa ŋno vate nzika, yaetie ŋtongoi wa ndŋni ŋla
 waf na ŋmanyi mŋnini, wŋna ngathŋŋo na ŋte na
 ŋmŋŋsyo na avŋthŋ katŋ woo nŋmamanyie
 ŋmanyŋsyo na ŋnene wa Ndeto ya Ngai. ŋtongoi
 wa ndŋni ta ŋsu ŋvw'anantw'e na mang'oi nthŋnŋ
 wa 62 : 6 *Al-jumu'ah* ala mŋongo yoo ŋkufthŋtw'e
 mavuku ma ndŋni ŋndŋ mo mamanyaa o vanini kŋla
 makuaa. Kwa ŋu ndeto *'Isran'* yaŋle kŋmanyŋka ta
 w'o ŋalyŋŋo wa vo nŋndŋ ŋtonyi ŋla wŋŋtw'e nŋ
 Ngai ndŋtonya kwoswa ta mŋio ŋla etŋkŋli maw'o
 mendaa kŋwelewa.

6. Vate nzika, vai kīndū kī ūlū wa nthī kana kī nthīnī wā ūtu kīvithīku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ①

7. We nī We Ula ūmūseūvasya inyw'ī mwīhwe na mūmbīwe nthīnī wa mavu ūndū We wendaa; vai Ngai ateo We, ūla-wī-Vinya, ūla Mūī.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

8. We nī We Ula ūtheetye Ivuku; nthīnī wayo ve Mīsoa ūtaalyūlīka Muhkam---- nīyo myambīlīlīyo ya Ivuku--na ve ūngī yīna moalyūlo mena kīvathūkany'o mutashaabihaat. Indī asu ala mena ūthyoeke ngoonī syoo maatīlaa ūsu yīna moalyūlo me kīvathūkany'o, maimantha ūaanīku na ūalyūlo mūthūku wayo. Na vai wīlī ūalyūlo ūla wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē na asu ala maūngeme malūmīte nthīnī wa ūmanyi; mo maasya, 'īthyī nītūyītkīlaa yo; yonthē yumīte kwa Mwīai waitū.' Na maisūvīaa ateo asu ala manengetwe mīthīnzīlo ya ūmanyi.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَبِهَاتٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۚ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ③

9. Mwīai waitū, ndūkaeke ngoo sitū ithyoeke ūtina wa We kūtūtongoesya ithyī; na tūenge tei ūlū waitū kuma Kwaku-Mwene, vate nzika, We wī Weka Nue Mūnengani.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ④

10. Mwīai waitū, We vate nzika, ūkamombany'a andū onthe vamwe nthīnī wa mūthenya ūla ūte nzika nthīnī waw'o, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndanangaa ūtianīlo Wake.

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْعِثَادَ ⑤

LUKU 2

11. Asu ala matetīkīlaa – syīndū syoo, na syana syoo iikamauna ona vanini mbee

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۚ كَرِهُوا لَنْ قُتِلَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ ۚ قَبِلَ اللَّهُ شهادَتَهُمْ وَأَوَّلِيَهُمْ وَفَوَّذَ الْعَامِلَ ⑥

wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmo ngũ sya ūla Mwaki.

12. Ngewa yoo nĩta ngewa ya Andũ-ma-Valao na asu ala maĩ mbee woo; mo nĩmaileile Syama sitũ; kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamasĩlle mo nũndũ wa naĩ syoo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsĩlla.

13. Matavye asu ala matetĩkĩlaa, inyw'ĩ mũkakĩw'a vinya na kũmbanw'a nthĩnĩ wa Ngienā; na nĩ vandũ vathũku va kũthũmũa.

14. Vate nzika, vaĩ Kyama kwoondũ wenyu yĩla nguthu ilĩ sya ita syokomanie ila syokitie imwe na ila ingĩ, nguthu imwe ikyũkita na ila ingĩ kwoondũ nzila ya Ngai Mwene Vinya W'on the na ila ingĩ kwoondũ wa alei ala mamonie me aingĩ kũmavĩta mo ene kũndũ kwĩllĩ, Indĩ mũno kwa metho moo. Ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe amwĩkĩlaa vinya na ūtethyo Wake ūla ona wĩva We wendaa. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve kĩsomo kwa ala mena metho.

15. Aũme nĩmanakavĩw'e kwĩthwa na wendi wa syĩndũ ila syendekaa – iveti na syana na mbumbu syũmbĩtwe sya ng'ombe na indo na imea; kyu nĩ kyaũya kya thayũ ūũ wa yu; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We wĩna mũsyĩ ūla mũseo mũno vyũ.

16. Asya, 'Nyie ngamũmanyĩthya kĩndũ kĩseo kũvĩta kyu?' Kwa asu ala mamũkĩlaa Ngai, ve Mĩũnda kwa Mwĩai woo, ila ivĩĩlaa tũlũsĩ uungu wayo; vau nĩvo mo makekalaa; na ve iveti

كَذَابَ إِلَىٰ قَرْعُونَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ۝

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْيُهُمْ وَهُمْ يَخِشُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ
وَبِئْسَ الْإِهَادُ ۝

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فَيْتِنِ النَّاصِرِينَ تَعَاتَلَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَأُولَٰئِكَ يَرَوْنَهُمْ فَيَهْمُهُمُ الرَّا
يُ الْعَيْنُ وَاللَّهُ يُؤْتِي مَنْ يَشَاءُ مِنْ ذِكْرِهِ
لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

زَيْنَ النَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ
وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِصَّةِ وَالْخَيْلِ
الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْخَزَائِرِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَبَاقِ ۝

قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ بِعَهْدِي مِنَ ذِكْرٍ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ
رَبِّهِمْ جُنَّتْ يُخْرِجُ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَلِلَّذِينَ فِيهَا
وَلَا تَوَاجُحٌ مُّظْهَرٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
بِالْعِبَادِ ۝

itheetw'e nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Otanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwonĩ wa athOkũmi Make.

17. Asu ala maasya, 'Mwĩlai waitũ, ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlaa; kwa ũu tũekee ithyĩ, naĩ sitũ na tũtangĩĩe ithyĩ kuma ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

18. Ala mena ũmĩĩsyu, na ala ma w'o, na auu, na ala maumasya syĩndũ nzĩlanĩ ya Ngai, na asu ala mamanthaa ũekeo mbee wa kĩlungu kya mbee kya ũtukũ.

19. Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vai Ngai ateo We--- na ota ũu alalka na ala mena ũmanyi--- Mũũngamĩĩ wa ũlũngalu; vai Ngai ateo We, Ula-Wĩ-Vinya, Ula -Mũĩ. *

20. Vate nzika, ndĩni ĩla ya w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Isĩlamu! wĩnyĩyo w'onthe vyũ. Na asu ala manengiwe Ivuku ateo matyaalea kwĩw'ana ĩndĩ ĩtina wa ũmanyi kũmavĩkĩla mo, nũndũ wa kwĩw'ũ kĩla kyaĩ katĩ woo ene. Na ũla w'onthe ũleaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ kwa kũtala.²

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمَّا كَانُفُورًا لَّنَا دُونَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

الضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ وَالْقَاسِيْنَ وَالْمُتَكَبِّرِينَ ۝ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ۝

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَابِئًا بِالْقَاسِطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعٌ ۝

الْحَسَابِ ۝

² * Ow'o ũneeni wa Kĩtalavu 'Qaiman bil qist'yina vinya mũno mbee wa ũalyũlo ũũ wa 'Mũũngamĩĩ wa ũlũngalu' Mavinda onthe kũũngamĩĩ ũlũngalu' nĩw'o ũalyũlo ũla wĩĩle.

21. Indĩ ethwa mo nĩme0kaananĩa naku asya, 'Nyie nĩnĩnyivĩtye mwene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na asu ala mambikĩlaa nyie *ota ou*. Na asya kwa asu ala manengetwe Ivuku na ala mate asomu, 'Inyw'ĩ nĩmwĩnyivĩtye?' Ethwa mo nĩmekwĩnyivya, Indĩ mo vate nzika, makatongoew'a; Indĩ mo masyoka Itina, Indĩ wĩa waku no kũvikya ūtũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũsyaĩsya wa ath0k0mi *Make*.

فَإِنْ حَاجَّكَ فَقُلْ أَسَلْتُ وَجْهِي لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِي
وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَقِيمِينَ ءَأَسَلْتُمْ فَإِنْ
أَسَلُوا فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ كُفُّوا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْكَلْبُ
ۖ وَاللَّهُ يَصِيرُ بِالْعِبَادِ ۝

LUKU 3

22. Vate nzika, asu ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kũmantha kũmoaa andũ ala meyĩlaa kwĩkwe maũndũ ma ūlũngalu, matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ
يُغَيِّرُ حَتَّى وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ
النَّاسِ لَبِئْسَ هُمْ بِعِدَابِ اللَّهِ ۝

23. Asu nĩmo ala meko moo makatw'ĩka vathei ūlũ wa nthĩ Ino na ĩla ĩngĩ, namo maikethwa na atetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝

24. We noũmesĩ asu ala manengetwe kĩlungu kyoo kya Ivuku? Mo nĩmetawa maende vala ve Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana yo yĩtonye kũtw'a katĩ woo, Indĩ nguthu ĩmwe yoo nĩalyũkaa ūtee yĩna ūlei.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ
إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فُرْقَانُ فَتُهْمَرُونَ
هُم مُّضْمَرُونَ ۝

25. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Mwaki ndũkatũkiita ithyĩ, ateoo kwa matukũ mavũthũ matw'ĩtwe.' Na ūndũ ūla mo meeseũvĩsya nũmakengete mo ūlũ wa ndĩni yoo.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَنصُنَا النَّارَ إِلَّا إِنَّمَا مَعَدَّةٌ
وَعَزَّ هُمْ فِي ذُنُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَقْرَأُونَ ۝

26. Mo makeeka ata yĩla Ithyĩ tũkamombany'a mo vamwe nthĩnĩ wa Mũthenya ūla ūte nzika nthĩnĩ waw'o; na

كَذَلِكَ إِذَا جَعَلْتُمْ يَوْمَ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوَقَّيْتُمْ
كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

yila kifa thayū ōkaŵwa vyū kwīanana
nondū wīkīte, namo maikavīf'w'a?

27. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa ūsumbī, We ūmUnengae ūsumbī ūla We wendaa; na We wosaa ūsumbī kuma kwa ūla We wendaa. We ūmUnenevasya ūla We wendaa, na We umunyivasya ūla We wendaa. Useo w'onthe wī mokonī Maku. Na We vate nzika wīna ūtonyi wīna ūtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

28. We ūtumaa ūtuku wīsīla nthīnī wa mūthenya na We ūtumaa mūthenya wīsīla nthīnī wa ūtuku. Na We umasya ūla wī thayū kuma kwa ūla mūkw'ū. Na We ūmumasya ūla mūkw'ū kuma nthīnī wa ūla wī thayū. Na We ūmUnengae ūla w'onthe ona wīva We wendaa vate kīthīmo.

29. Etīkīli maikamose alei kwīthwa anyanyae mbee wa etīkīli---- na ūla ona wīva wīkaa ūu, nde ngwatanlo na Ngai Mwene Vinya W'onthe -ateo īsūvīaneī namo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŪtaaainyw'ī tŪīŪ wa ūsīlīlo Wake;*³ na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkw'o ōalūko.!

30. Asya, 'Ona inyw'ī mūkavitha maūndū ala me īthūinī syenyu kana mūkamaumbūla, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī mo; na We nūkīsī kīla

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يُبِيدُكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ أَنْفُسَهُمْ وَيَحْذَرُكُمْ اللَّهُ أَنْفُسَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٩﴾

قُلْ إِنْ تَخْشَوْنَ مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تَبْذُرُونَ يَدَيْكُمْ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

³ * Ndeto Ino ya Kīalavu 'yuhazziro kumullaho nafsa hu' yaasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmŪkanasya inyw'ī mwīsūvīane Nake We-Mwene na ūu nī kwasya kana We nūmŪkanasya mŪikeyelele mīao Yake na We nūkandīaa.

kyonthe kī nthīnī wa matū ona kīva na
kīla kyonthe kī ūlū wa nthī ona kīva.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē E-na
ōtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

31. Isūvīei Mūthenya ūla kīla thayū
ūkethwa woloelwe nī maūndū maseo
onthe ala w'o wīkīte na maūndū
mathūku *onthe* ala w'o wīkīte. W'o
ūkenda vethwe ūtaanīu mūnene katī wa
w'o na ūthūku ūsu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthē amūtaa inyw'ī ūlū wa
ūsillō Wake. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthē nī Mūuu, kwa athūkūmi Make.

يَوْمَ يَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ فَخَصْرًا
وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ
أَمَدًا أَبْعَدًا وَيَحْذَرُ لِمَ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ يَدْرِي
بِالْعِبَادِ ۝

LUKU 4

32. Asya, 'Ethwa inyw'ī nīmūmwendaa
Ngai Mwene Vinya W'onthē, mbikīlai
nyie: *na īndī* Ngai Mwene Vinya
W'onthē akamwenda inyw'ī na
kūmūkeka inyw'ī mavītyo menyu. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Mūekanī-Mūno Vyū, Usūītwē nī tei.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

33. Asya, 'Mwiw'ei Ngai Mwene Vinya
W'onthē na Mūtūmwā; 'īndī ethwa mo
nīmaathūka ūtee, īndī *lilikanai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamendaa
alei.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْكُفْرِينَ ۝

34. Ngai Mwene Vinya W'onthē
nīwamūnyuvie Atamu na Noa na mūsyī
wa Avalamu na mūsyī wa Imulaani ūlū
wa mbaī syonthe—

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ
عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝

35. Mbaī, ītaeny'e na īla īngī kīmūkaufī.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Wiw'i-W'onthē, Umanyi-W'onthē.

ذُرِّيَّتَهُ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

36. Lilikanai ylla klfveti kya Imulaani kyaisye, 'Mw'iai wakwa, nyie nlnlvfite Kwaku kana klla kfi nthlni wa lvu yakwa klfthwe klnenganfite wlanf Waku. Kwa Ou, kftkflle kyo kuma kwakwa nyie, nfw'o, We Wf-Weka Nue Wiw'i-Wonthe, Umanyi-W'onthe.

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّيْ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٦﴾

37. Indi ylla kyo kyasyaie, kyasya, 'Mw'iai wakwa, nyie nlnasyaa mündü moka'-----oylla Ngai Mwene Vinya W'onthe nfw'isf nesa vyü üla kyo kyasyafte na mündüüme üla kyo kya Üanfaa ndaf ündü ümwe na mündü moka üla kyasyaife-----

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ ۖ وَإِنِّي سَتِيتُهَا مَرِيْمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَدُرَيْتُهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٦٧﴾

38. Kwa Ou Mw'iai wakyo nfwakftkflile kyo na kwftkfla kwina Ölau, na atuma we Malia eana na kwina küseo vyü na amütw'fkfthya Sakalia kwüthwa müsüvfi wake. Klla fvinda Sakalia alika kasümbanf kwake, nfweeethfaa ena kyaüya vo. Akakülya, 'We Malia, umfitye va kf?' We Malia akasüngfa, 'Nf kuma kwaNgai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amünengae üla w'onthe ona wiva We wendaa vate klfthimo.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ ۖ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا ۖ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۖ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَ هَا رِزْقًا ۖ قَالَ يَمْرِئُ أَنَّىٰ لَكَ هَٰذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٦٨﴾

39. Ovau kwa vau Sakalia nfwamüvoyie Mw'iai wake akyasya, 'Mw'iai wakwa, nenge nyie mwana mütheu kuma kwaku; vate nzika, We wf Mwfw'i-wa-Mboya.'

هَٰذَا لَكَ دُعَاؤُ زَكَرِيَّا رَبَّاهُ ۖ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۖ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٦٩﴾

40. Na alafka mamütavya we o aüngeme nyümbanf: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ekütavya we üvoo müseo wa Yahya Yoana, üla ökaküsfa üla w'o wa ndeto kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe - mütafku, na mütheu na Mwathani, kuma kaf wa ala alÜgalu.'

فَنَادَتْهُ الْمَلِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ ۖ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيحْيَىٰ مُصَدِّقًا لِّبَشِيرِهِ ۖ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٠﴾

41. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyie ngeethwa na mwana ata, oyīla ūkūū nūminīte kūngwata nyie, nakyo kīveti kyakwa nī ngūngū?' We asūngīe, 'Isu nīyo *nzīa* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe: We ekaa ūndū wendaa.'

قَالَ رَبِّ أَلَيْسَ لِي عَلَمٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ
وَأَمْرَانِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٦٠﴾

42. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyuvīe nyie ūvano. We amwīa, 'Uvano waku nī kūlea kūneena na andū vandū va matukū atatū ateo kwa kwonany'a na moko. Na mūlilikane Mwīai waku mūno na mūtafe We ī-ya wīoo na kīfoko tene.'

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ
ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْرًا وَادْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ
عَ وَالْبُكَّارِ ﴿٦١﴾

LUKU 5

43. Na *lilikanai* yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkūnyuvīte we, na kūūthesya we na nūkūnyuvīte we mbee wa iveti sya andū onthe.

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يَزْيِرُ إِنْ اللَّهُ اصْطَفَاكِ وَ
طَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٦٢﴾

44. 'We Malia, īthīawa wī mwīw'i kwa Mwīai waku na ivalūkye-nthī we mwene na ūthyū waku na mūthaithe Ngai eweka vamwe na asu ala mathaithaa.

يَزْيِرُ أَفْتَنِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَادْكُرِي مَعَ
الرَّكُوعِينَ ﴿٦٣﴾

45. Ūī nī katī wa movoo ma kīmbithī ūla īthyī tūōkīvuanīsyā we. Na we ndwaī vamwe namo yīla mo malimanaa, mamanye ūla wītw'īka mūsūvī wa Malia, ona we ndwaī namo yīla mo makaananīaa mūndū na ūla ūngī.

فَالِكُ مِنَ آبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُونَ أَفَلَا مَهْمُ إِيَّاهُمْ يَقُولُ مَرْيَمُ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٤﴾

46. Yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe ekūtavya ūvoo mūseo wa ndeto kuma kwake; syītwa yake *yīkeethwa* nī Masia, Yesu *Isa*, mwana wa Malia, mūtaītku ūlū wa nthī

إِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يَزْيِرُ إِنْ اللَّهُ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ
مِنْهُ هَ أَنْسَهُ النِّسْبَ عَلَيْهِ ابْنُ مَرْيَمَ وَجِئَهَا
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُتَقَرِّبِينَ ﴿٦٥﴾

Īno na Īla Īngī, na wa asu ala
manengetwe kŭthengeanĪa na Ngai;

47. Na akaneena na andū e kaŭkenge na e nthele, na akeethwa katī wa ala alŭngalu.'

48. We *Mali*a asya, 'Mw¹lai wakwa, nyie ngeethwa na mwana wa kav¹si ata oy¹la vai m¹und¹u ŋgiit¹fte nyie? 'We asya, 'Isu n¹ho nz¹la ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ombaa k¹la We wenda. Y¹la! We watw'a ŋnd¹u, We a¹utavasya w'o, 'Tw'¹ka!' na w'o ŋitw'¹ka.*⁴

49. 'Na We akamũmanyĩsya we Ivuku na
Uĩ na Tola na Uvoo-Mũseo;

50. 'Na We *akamŭw'ŭkĩhya* we
Mwathani kwa Aana-ma-Isilaeli kwasya,
'Nye nŭkŭte kwenyu nĩna Kyama kuma
kwa Mwŭai wenyu; kĩla nĩ kana nye
ngamŭmbĩa inyw'ŭ Kyŭmbe nthĩnĩ wa
yŭmba mŭvw'anano wa nyŭnyi na ĩndĩ
ngaveveea nthĩnĩ waw'o veva mweŭ na
kĩkatw'ŭka kĩndŭ kŭŭveva kwa mwĩao
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; Nye
ngavosya ilalinda na kŭmavosya ala
mena ŭkoma, na ngamathayŭŭkya ala
akw'ŭ kwa mwĩao wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na nye ngamŭtavya
inyw'ŭ syĩndŭ ĩla inyw'ŭ mwĩĩsaa na ĩla
mwĩĩaa nthĩnĩ wa nyŭmba syenyu. Vate
nzika, nthĩnĩ wa ũndŭ ŭŭ, ve Kyama

* * Ueneeni 00 'Tw'Tka' na 0itw'Tka nd0kwonany'a
kana kInd0 kItw'Tkaa kwa Tvinda fasa, Indf na
ka vinda o kau waneena kIkambIlmIya k0wT'Tka
kuma vathei na k0wT'Tka kInd0. Uu nIkwasya
kana yIla Ngai wamina k0neena, wendi Wake
wambIlmIasya kwIthwa na m0mbIlwe na
m0min0kIlvonI kItw'Tka 0nd0 We wenda.

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٦﴾

قَالَتْ رَبِّ أَتَىٰ يَكُونُ لِي وَلَكَدْ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشُرٌ
قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا فَصَّلَ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٨﴾

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٣٦﴾
وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَآئِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلَقْتُ لَكُم مِّنَ الطَّيْرِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ
فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ
الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأُخْرِى النُّوْثَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ
أُنِصِّكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخُلُونَ فِي بُيُوتِكُمْ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُم إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٣٧﴾

kwoondū wenyu, ethwa inyw'I
mūkeethwa mwI etik'li.

51. 'Na nyie nōk'ke ng'lan'lsya k'la k'f
mbee wakwa, k'kw'itwa, Tola; na
kūmw'it'k'liya inyw'I kat' wa sy'ndū ila
inyw'I mwavatiwe; na nyie nōk'ke
kwenyu n'ina Kyama kuma kwa Mw'iai
wenyu, kwa ūu, mūk'fei Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mb'w'ei nyie.'

52. 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe n' Mw'iai wakwa na Mw'iai
wenyu; kwa ūu, mūthaithei We: Ino n'lyo
nzla ya w'o.'

53. Na y'la Yesu Isa woonie ūlei woo,
asya, 'Naaū ala makethwa me atetheesya
makwa nz'ian' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe?' Amany'w'a make
mamūsūng'la, 'Ithy' tw' atetheesya ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe ithy'
n'itūmw'it'k'li' Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na we 'ithwa na ūk'ūs' kana
ithy' tw' ew'i.'

54. 'Mw'iai waitū, ithy' n'itūk'it'k'laa k'la
We ūtheetye, na n'itūm'ūat'le Mūtūmwa
ūū, Kwa ūu, tūand'ke kat' wa asu ala
mena ūk'ūs'.'

55. Na Ayuti n'imalanilye walany'o Nake
Ngai Mwene Vinya W'onthe
n'fwalanilye ota ūu: Ind' Ngai Mwene
Vinya W'onthe n' We Mwalany'a Ula-
Mūseo Mūno Vyū kat' wa alany'a.

LUKU 6

56. Y'la Ngai Mwene Vinya W'onthe
waisye, 'We Yesu Isa, Nyie

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيِّ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِلَّا
لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي خُذِمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ٥١

إِنَّ اللَّهَ رَفِئٌ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ٥٢

فَلَمَّا أَحَسَّ عَيْنِي مِنْهُمْ انْقَضَىٰ قَالِ مَنْ أَنْصَارِي
إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ أَمْثَلًا
بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ٥٣

رَبَّنَا أَمَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا
مَعَ الشَّاهِدِينَ ٥٤

إِنِّي هُمُ الْكَافِرُونَ ٥٥

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيُحْيِيَنِي إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ

ngaŭkw'ithya ŭkw'e o kŭkw'ŭ kŭla kya
mŭsyawa, na ngakŭkŭlŭya we Kwakwa-
Mwene, na ngaŭthesya we kumana na
maŭndŭ mathŭku asu ala alei
makwilŭlaa, na ngamaia ala makŭatŭlaa
ŭlŭlŭ wa ala matetŭkŭlaa, kŭvika
Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo; na Indŭ
ŭalŭko wenyu ŭkeethwa wŭ kwakwa, na
Nyie ngamŭsilany'a katŭ wenyu ŭlŭlŭ wa
maŭndŭ ala inyw'ŭ mŭvathŭkanganŭlaa.

57.Indŭ kwa asu ala matetŭkŭlaa, Nyie
ngamasilŭla na ŭsilŭlo mwai ŭlŭlŭ wa nthŭ
ŭno na ŭla ŭngŭ, namo maikethwa na
atetheesya.

58.Na kwa asu ala metŭkŭlaa mawŭa na
kwŭka mawŭa maseo, We akamaŭva
matuvi moo meanŭ. Na Ngai Mwene
Vinya W'ontho ndamendaa eki-ma-naŭ.

59.Kyu nŭkyo kŭla Ithŭŭ tŭŭkŭsomea we
kya Mŭsoa na Kŭlilikany'a kyŭŭ.

60.Vate nzika, mwŭkalo wa Yesu Isa
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭ
ta mwŭkalo wa Atamu. We amŭmbie we
kuma kŭtoonŭ, na Indŭ We amwŭa,
'Tw'ŭka!' na we eethwa vo.

61.Uu nŭ w'o kuma kwa Mwŭai waku,
kwa ŭu we ndŭkethwe katŭ wa asu ala
mena nzika.

62.Yu ŭla ona wŭva ŭkaananŭlaa naku we
ŭlŭlŭ wake we, ŭtina wa kŭla kŭvikŭte
kwaku kya ŭmanyi, mŭtavye we, 'Uka
twŭte syana sitŭ na syana syenyu, na
iveti sitŭ na iveti syenyu, na andŭ maitŭ
na andŭ menyu; na Indŭ tŭivoya na
kŭthing'ŭsyano na tŭkŭtya kŭlumo kya Ngai

وَمُطَهِّرِكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ثُمَّ
إِنَّا مَرْجِعُكُمْ فَأَخْلَمْ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعْلَيْهِمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٨﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورُهُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٦٠﴾

إِن مِّثْلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمِثْلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ
تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦١﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنَ مِنَ الْمُنْكَرِينَ ﴿٦٢﴾

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَ
نِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلِ
لَكَنْتَ اللَّهُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦٣﴾

Mwene Vinya W'onthe kŭthwe ũlũ wa ala makenganaa.'

63.Uũ vate nzika nĩ ũtato wa w'o. Vai *ona ũmwe* waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula Mwene-Vinya, Ula-Mũĩ.

إِنَّ هَذَا لَهُ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْعِزُّ الْحَكِيمُ ٦٣

64.Indĩ mo masyoka na ĩtina, *lilikanai* ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-mawathe.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ٦٤

LUKU 7

65.Asyā, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Ukai ndetonĩ ĩla mbaĩlu katĩ waitũ nenyu – nĩkana ithyĩ tũikamũthaithe ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kana ithyĩ tũikamwĩanany'e We na ngai ĩngĩ, kana amwe maitũ maikamatw'ĩkĩthye angĩ Efaĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe.' ĩndĩ mo maalyũka na kũthi, ĩndĩ asya, 'Ĩthĩwai na ũkũsĩ kana ithyĩ nĩtwĩnenganĩte kwa Ngai;

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ٦٥

66.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩkaananĩ ĩlũ wa Avalamu nĩkĩ, oyĩla Tola na Uvoo Mũseo ĩtyaavuanw'a ateo ĩtina wake? Inyw'ĩ ĩndĩ nomũmanyaa?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَ
الْقُرْآنُ وَالْإِنجِيلَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ٦٦

67.Sisyai! Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwakaananĩe maũndũ ala mwai na ũmanyi wamo. Nĩkĩ ĩndĩ yu mũũkaananĩ maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo *ona vanini?* Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ĩndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

هَآأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجُّونَنَا لَكُرْبِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
تُحَاجُّونَ فِيْنَا لَيْسَ لَكُرْبِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَ
أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٦٧

68.Avalamu ndai Mũyuti kana Mũklisto, ĩndĩ we nĩweenenganĩte vyũ mavinda

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ

onthe kwa Ngai na mwĩwi Wake, na we ndaĩ ūmwe wa asu ala mamwĩlanasya Ngai na ngai ingĩ.

حَنِيفًا مَّسْلَمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٥٠

69.Vate nzika, andũ ala mamũthengeee Avalamu mũno vyũ nĩ ala mamũatiie we, na Mwathani ūũ na asu ala metĩkĩlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa etĩkĩli.

إِنَّ أَوَّلَى الْغَايِبِ بِإِبْرَاهِيمَ لَكَذِبٌ أَتَّبِعُوهُ وَهُدًى
النَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ٥١

70.Nguthu ĩmwe ya Andũ ma Ivuku nomende kũmũthyoekya inyw'ĩ, ĩndĩ mai ona ūmwe mathyoekya ateo mo ene, ĩndĩ no kũmanyaa mo matamanyaa tũ.

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٥٢

71.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩmĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyĩla mwĩ ngũsĩ syayo?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تُشْهَدُونَ ٥٣

72.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ mũũvulany'a w'o na ūvũngũ na kũvitha ūla w'o o mũwĩsĩ?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْسِنُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ
الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٥٤

LUKU 8

73.Na nguthu ĩmwe ya Andũ ma Ivuku yaasya, 'Itĩkĩlai maũndũ ala mavuanĩw'e etĩkĩli, kĩlungu kya mbee kya mũthenye na mũmalea kĩlungu kya mũminũkĩlyo kyaw'o; vangĩ mo nĩmatonya kũsyoka.

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ
عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ وَكَفَرُوا آخِرَهُ نَعْلَمُهُمْ
يَرْجِعُونَ ٥٥

74.'Na ndũkamwĩw'e ona ūmwe ateo we Ūla, Ūatĩlaa ndĩni yenyu asya, "We Mũtũmwa, vate nzika, Ūtongoi nĩ Ūtongoi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūndũ We wendaa. Kĩla kya vata nĩ kana kĩla ūmwe nĩwaĩle nĩ kũnengwe ūmanyĩsyo ta Ūla inyw'ĩ mwanengiwe mbee; Ate Ūu, mo makeethwa mena kĩtumi kya kũkaananĩa naku mbee wa Mwĩai waku-

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ وَنَكُمْ قُلْ إِنَّهُ هُدًى
لِللَّهِ أَنْ يُؤْتَى أَهْلًا قَتْلَ مَا أَوْتَيْتُمْ أَوْ
يُحَاجُّكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٥٦

---' Asya, 'Mumo w'onthe wĩ mokonĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amũnengae oũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausũtwe nĩ mumo mwingĩ, Umanyi-W'onthe.*⁵

75. We amũnyuvĩaa tei Wake Ūla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingĩ.,

يُخَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ تَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

76. Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve we Ūla, wamũtkĩĩa ūlũ wa kĩnandũ, akaũtũngĩa; na katĩ woo ve we Ūla, wamũtkĩĩa na ndinalĩ ĩmwe, ndakaũtũngĩa we ateo wĩkale ūmũũngamĩe. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'ĩthyĩ tũyaĩle kũtũlwa mũtĩ ūlũ wa syĩndũ sya ala mate asomu;' namo maneenaa ūvũngũ ūlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe o mesĩ.

وَمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَاعٍ يُودِعُ إِلَيْكَ وَ مِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِعُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَالِبًا ۚ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمْنِ سَيْئٌ ۚ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۝

77. Aiee, ĩndĩ oũla wĩanĩasya wĩvĩto wake na ūmũkĩaa Ngai----nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa akĩi-ma-Ngai.

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ۝

78. ūlũ wa asu ala mosaa thooa mũvũthũ makaũkũany'a na ūtianĩo woo na Ngai

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ

⁵ * Uu wĩonany'a kana ti Ayuti oka ala maĩ na ūvoo wa kũkaananĩa na Mũtũmwa s.a.w kĩtumi nũndũ maũndũ ala we wanengetwe mayai ūndũ ūmwe vyũ na ala moo. Kwa ngalĩ ĩngĩ, kwaĩ kũtonya kwĩthwa kwĩ kwaĩlu kwa andũ ma ĩsilamu kũkaananĩa namo takethwa nĩmavenetwe ūmanyĩsyoo wa kĩveva w'on the vamwe ūkyonany'a kyende kya Ngai akĩmendeesyaa andũ ma Ivuku. Kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa kũmanyĩsya kĩĩa Ayuti maleaa kĩĩkwosana.

Mwene Vinya W'onthe na mawivito moo, maikethwa na klanda nthinI wa thayu ūla ūkoka, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaneena namo ona ndakasisya ūlū woo nthinI wa Mūthenya wa Uthayūūkyo, ona We ndakamathesya mo; na vakeethwa na ūsililo ūthatasya kwoo.

79. Na vate nzika, katI woo ve nguthu ila ithyoe kasya nīmI syoo yIla meūsoma Ivuku; nI kana inyw'I mūtonye kūsūanIa kana nI kI lungu kya Ivuku, oyIla ti kI lungu kya Ivuku. Namomaasya, 'YoyumIte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo maneena ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe omesI.

80. Kūitonyeka kwa mūndū, Ngai Mwene Vinya W'onthe kūmūnenge Ivuku na ūI na wathani, na IndI aimatavya andū, 'IthIwai mwI athūkūmi makwa no ti ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' IndI we atonya kwasya, IthIwai tū mwInenganIte kwa MwIai nūndū inyw'I nīmūmanyIasya Ivuku na nīmūyIsomaa.'

81. Ona kūitonyeka kwake we kūmwIyIafa kūmosa alaIka na Athani ta EaIi. We nūtonya kūmwIyIafa inyw'I kūlea kūmwItIkaIa Itina wa mwInenganIte kwa Ngai?

LUKU 9

82. Na lilikanai Iwinda yIla Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie ūtianIto kuma kwa andū kwIšIla kwa Athani, akyasya, 'Kyonthe ona kIva kIla Nyie nīmūnengae kya Ivuku na ūI na IndI Mūtūmwa wenyu aimūvikIa, akI anIIsya maūndū ala me vamwe nenyu,

اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَلَا إِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونُ السِّنَّةَ مِنْهُمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّوْبَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا أَنْتُمْ مُعْتَبَرُونَ الْكِتَابِ وَبِمَا أَنْتُمْ تُدْرَسُونَ ﴿٦١﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُتَّخَذَ الْوَالِدُ وَالنَّسْلُ وَالنَّسْلُ وَالنَّسْلُ أَرْبَابًا ۚ أَفَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٦٢﴾

وَلَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ لَمَّا آمَنُوا كُنْتُمْ قَدْ آمَنُوا بِمَا كُنْتُمْ تُقَالُونَ ۚ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَعْقِرْتُمْ

mŭkamwĩtkĩla we na kŭmŭtetheesya we.' Na We asya, 'Inyw'I nĩmŭkwĩtkĩla, na kwosa ũtonyi ũla Nyie ngw'ia ũlũ wenyu ũndũnĩ ũũ?' Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtweefkĩla;' We amea, Indĩ Ithĩwai na ũkŭsĩ, na Nyie nĩ vamwe nenyu katĩ wa ngŭsĩ.'

83.Yu ũla ona wĩva ũalyŭkaa ĩtina wa ũu, vate nzika, Indĩ, asu nĩmo atŭli-ma-mĩao.

84.Mo memantha ndĩni ĩngĩ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla w'onthe ona wĩva ũla wĩ matunĩ na ũla wĩ ũlũ wa nthĩ amwĩnyivĩasya We, akyenda ũu na atekwenda, na Kwake nĩkw'o mo makatũngwa?

85.'Asya, 'Ithyĩ nĩtŭmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũndũ ala mavuanĩtw'e kwitũ, na ala mavuanũw'e Avalamu na Isumaeli na Isaaka na Yakovo na ila Mbaĩ, na ala manengiwe Mose na Yesu na Athani angĩkuma kwa mwĩai woo, na ithyĩ twĩnenganae Kwake.'

86.Na ũla ona wĩva ũmanthaa ndĩni ĩngĩ eka Isilamu, yo ndĩketikĩlwa kuma kwake, na nthĩnĩ wa thayũ ũla ũkoka we akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

87.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatongoesya ata andũ ala maleete kwĩtkĩla ĩtina wa kwĩtkĩla na ala methĩtwe na ũkŭsĩ kana Mŭtŭmwa aĩ wa w'o na ala movano matheu mamavikĩte? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andu eki-ma-naĩ.

وَأَخَذْتُ عَلَىٰ ذِكْرِهِمْ أَصْرِي قَالُوا أَقْرَبُ نَآءَ قَالَ
فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٧﴾

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٨﴾

أَفْخَرِ ذِينَ اللَّهِ يَبْتَغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ آبَائِهِمْ
وَأَسْوَئِلَ وَأَسْحَىٰ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا
أَوْحَىٰ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تُفَرِّقُ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤١﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ
شَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

88. Iŭlŭ wa asu İtuvi nĩ kana kĩumo kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkeethwa
İŭlŭ woo na kya alaĩka na kya andũ,
ontho vamwe.

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُمَ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ٨٨

89. Mo makekalaa uungu wakyo. Usiĩflo
woo ndũkaleelangw'a ona
maikathũmũw'a;

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ
لَا هُمْ يُنظَرُونَ ٨٩

90. Ateo asu ala melilaa İtina na
kũseũvya. Na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٩٠

91. Vate nzika, asu ala maleaa kwĩĩkĩla
İtina wa metĩkĩĩte, na İndĩ
makyongeleka nthĩnĩ wa ũlei, wĩlilo woo
ndũketĩkĩlwa, na aa nĩmo ala maĩte.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ ثُمَّ أَزَادُوا كُفْرًا
لَنْ نَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ٩١

92. Na ūlū wa asu ala maleete kwītkīla, na maikw'a me alei, ona thaavu usūŋte nthī yonthe ndūketkīlwa kuma kwa ūmwe woo ona wīva, ona we aumya ta kyovosya. Aa nīmo ala ūsilīlo wī woo ūkethwa kwoondū woo, namo maikethwa na atetheesya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَرَاءُ فَلَنْ يَقْبَلَ
مِنْ أَحَدٍ هُمْ قُلُوبُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَى بِهِ
يَعِزُّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ لُجْجَةٍ ٥٢

LUKU 10

93. Inyw'ī mūikaūvikīa ūlūngalu ona vanini okūvika mumye katī wa syīndū ila inyw'ī mūsyendete, na kīla ona kīva mūkumya, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkīsī nesa.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٥٣

94. Lū w'onthe wāf mwītkīlye kwa Aana-ma-Isilaeli, ateo ūla Isilaeli wavatanie we mwene mbee wa Tola ūtanatheew'a. Asya, 'Etei, īndī, Tola na mūimīsoma yo, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.'

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِبَنِي إِسْرَءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ
إِسْرَءِيلَ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ
قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٥٤

95. Yu ūla ona wīva ūseūvasya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtina wa ūu, aa īndī nīmo eki ma naī.

فَمَنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكِبْرَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ٥٥

96. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenete w'o; kwa ūu, atīfai ndīni ya Avalamu, ūla weenenganīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe; na we ndaī ūmwe wa ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا
كَانَ مِنَ الشُّرَكِيِّنَ ٥٦

97. Vate nzika, Nyūmba ūla yaakiwe mbee kwoondū wa andū onthe ma nthī nī ūla yī Bakka, mwanda wa Makka yusūftwe nī maūathimo na ūtongoi kwa mbaa andū onthe.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا
وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ٥٧

98. Nthlnl wayo ve Syama ntheu, nl vandũ va Avalamu; na ũla ona wĩva ũmũlikaa yo, alikaa mũuonl. Na kũthi Haji Nyũmbanl ũsu, nl ũlũlũ wa kũla andũ matonya kwona nzla ya kũthi kw'oonĩkũmwaũlũte Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũla ona wĩva ũleaa kwĩtũkũla, *we nalilikane* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndekwatasya syũmbe syonthe kwa ũndũ ona wĩva.

99. Asya, 'Inyw'I Andũ ma Ivuku! Inyw'I mwĩmũlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyũla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũsyaũsya wa ũndũ inyw'I mwĩkaa?

100. Asya, 'Inyw'I Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ inyw'I mũũmasiũla etũkũli nzla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, mũĩmantha kũmũthyoekya, oyũla mwĩ ngũsĩ *syayo*? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kũmanya ũndũ inyw'I mwĩkaa.'

101. Inyw'I ala mwĩtũkũlaa! Ethwa inyw'I mũkamũw'a nguthu ĩmwe katĩ wa asu ala manengetwe Ivuku, mo makamũalyũla inyw'I ngĩ nthlnl wa alei ĩtina wa inyw'I kwĩtũkũla.

102. Na inyw'I mũkalea kwĩtũkũla ata, oyũla mwĩna Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mĩtũngũũũle, na Mũtũmwa Wake evo katĩ wenyu? Na we ũla ũkwataa alũmũtye kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nũtongoe'we nzĩlanl ĩla ya w'o.

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلَوْ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ ۖ إِلَيْهِ سَبِيلُهُ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥١﴾

قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبِعُونَهَا عَوَاجًا ۖ أَنْتُمْ شُهَدَاؤُ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا فَوَيْقَا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفْرًا ﴿٥٤﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۚ وَمَنْ يَعْتَصِرْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

LUKU 11

103. Inyw'I ala mwItfklāa! Mōkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe ōndū We waIfite nī kōkīwa; na mōikaēke kīkw'ū kīmōkwate inyw'I ateo mwī mwīkalonī wa wīnyivyo.

104. Na kwatai ūlīi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mōlūmItye inyw'onthe vamwe, na mōikaanīke; na lilikanai īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yīla We waiie īlūlū wenyu yīla mwaī amaitha na nīwamōkwatanisye ngoo syenyu na wendo, mwaṭw'īkie masyaanīo; na inyw'I mwaī ūtee wa īlma ya mwaki na We nīwamōtangīle kuma vo. Uū nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmōvathūkanīasya inyw'I mīao Yake kana mōtonye kūtongoew'a.

105. Na nīvethwe nguthu īmwe ya aūme katī wenyu īla yīltanīaa ūseo, na kwīyīaa ūlūngalu na kūvatana ūthōku. Na asu nomo makaīla.

106. Na mōikethwe mōilyī ta asu ala maaanīkie na ala maleile kwīw'ana katī woo ene ītina wa mokūsī matheu kūmavikīa mo. Na mo nomo ala ūsilīlo mōnene ūkethwa kwoondū woo,

107. Mōthenya ūla mothyū amwe makethwa me meū, na mothyū amwe makethwa me maiū, kwa asu mothyū moo makethwa me maiū- mo makatavv'a: 'Inyw'I nīmwaleile kwīfīkīla ītina wa kwīfīkīla? Samai, īndī, ūsilīlo, nōndū inyw'I nīmwaleile kwīfīkīla.'

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ①

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ
وَإِذْ كُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثًا ۚ قَالَ لِكُلِّكُمْ
أَمْرٌ ۚ فَلَمَّا أَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَةِ إِلهِئِكُمْ
وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم
مِنْهَا ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ②

وَلَنَتَكَلَّمُ عَنْهُمْ نَوْكَارًا إِلَى الْخَيْرِ وَلَيَمْزُجُنَّ
بِالْعَرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ③

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ④

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ
اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ ۖ أَفَلَمْ تَكُنْ مِنْ بَعْدِ إِهْلَاكِنَا قَدْ قُلْتُمْ
الْعَذَابُ الَّذِي نَكُفِّرُ عَنْكُمْ وَنَجِّنَا مِنْهُ ۚ كَذِبٌ ۚ ⑤

وَأَمَّا الَّذِينَ أَبْيَضَتْ وُجُوهُهُمْ فِئْتَى رَحْمَةِ اللَّهِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٨﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْتَلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ
ظُلُمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿٦٩﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلِلّٰهِ تُرْجَعُ
الْاُمُورُ ۝

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ
أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْيُودُ الَّذِينَ
أَكْثَرُهُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿١١٠﴾

لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ إِلَّا أُولَئِكَ وَإِنْ يُقَاتِلْكُمْ يُوَلَّوْكُمْ
الْأَذْيَارَ ثُمَّ لَا تُغْنِي عَنْكُمْ ۝

خُصِرَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلِيلَةُ إِنَّمَا تُقْفِلُوا إِلَيَّ مَجْبُورِينَ اللَّهُ
وَحَبْلِي مِنَ النَّاسِ وَبَأَذُو فِصْفِي مِنَ اللَّهِ وَخُصِرَتْ
عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ

Mwene Vinya W'onthe na kũmoaa Athani vate ūlũngalu. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile kwĩw'a namo nĩmeekaa mothũku.

الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٤﴾

114.Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve nguthu ũla ũngamaa na ūlũmu nthĩnĩ wa ũtĩanĩo wayo; mo nĩmawetaa ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnĩ wa mavinda ma ūtukũ na kwĩvalũkya-nthĩ na mothyũ matulĩtye-ndu mo ene mbee Wake.

يَسْأَلُونَكَ عَنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتَّبِعُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَتَمَّةً الْآيِلِ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ ﴿١١٥﴾

115.Mo nĩmamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na meỹlaa maũndũ ala maseo, na matanaa maũndũ ala mathũku, na kwĩkalaataa, maikĩlany'a mũndũ na ūla ūngĩ, nthĩnĩ wa mawĩa maseo. Na aa nĩ katĩ wa ala alũngalu.

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٦﴾

116.Na ūseo ona wĩva w'onthe ūla mo mekaa, maikavatwa ĩtuvi mo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa ala akĩi-ma-Ngai.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا بِاللَّهِ عَلَيْهِمْ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٧﴾

117.Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, mothwii moo na syana syoo iikamauna na kĩndũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٨﴾

118.Ngelekany'o ya syĩndũ ila mo maumasya kwoondũ wa thayũ wa nthĩ ĩno nĩ ta ngelekany'o ya kĩseve kĩla kĩna mbevo nyingĩ na mbai nthĩnĩ wakyo kĩla kĩkũnaa ngetha sya andũ ala meevĩĩsye mo ene, na kĩmĩyananga. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavĩĩsya mo, ĩndĩ nĩmo meevĩĩfasya mo ene.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتَهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٩﴾

119. Inyw'I ala mw'itfklāa! Mūikamose andū ang' mate nyeny kw'ithwa anyanyae nyeny anene; mo maikalea kūmūthyokya inyw'I. Mo nīmendaa kūmwona inyw'I mw'itfklāa. Kīmena nīkīminīte kw'iyonany'a kyo mbene kw'isīla mīneenelenī ya makanyw'a moo, na maūndū ala ithūi syoo ivithaa nī manene mbee. Ithyī nītūmūvuanītye mīlao Yaitū kwenyu ethwa inyw'I mūkamanya.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْمُرُكُمْ بِحَبَالٍ وَذُو أَمَانَةٍ قَدْ بَدَتْ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تَخْفَى صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٩﴾

120. Sisyai, inyw'I ninyw'I mūmendaa mo, Indī mo maimwendaa inyw'I. Na inyw'I nīmūyitfklāa Ivuku yonthe. Yīla mo makomana nyeny maasya, 'Ithyī nītwtfklāa; Indī yīla mo me oka, maūmangaa mīthya ya syaa syoo nūndū wa ūthatu wenyu. Asya, 'Thelai na ūthatu wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'isī nesa maūndū ala mavithitwe nthīnī wa ithūi syenyu.

هَآئِنَّمْ أُولَآءِ تُجِبُونَهُمْ وَلَا يَجِيبُونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْمِنُوا بِعِظِكُمْ إِنْ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٢٠﴾

121 Ethwa ūseo nīwamūvalūklāa inyw'I, nūmamakasya mo; na ethwa inyw'I nīmwakwatwa nī ūthūku, mo nīmaūtanīaa. Indī ethwa inyw'I mw'itfklāa na alūngalu, mawalany'o moo maikamūthūkyā inyw'I ona vanini; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathyūlūlūklāa maūndū ala onthe mo mekaa.

إِنْ تَسْتَكْمِلُوا حَسَنَةً تَسْؤُهُمْ وَإِنْ تُبْصِرُوا سَيِّئَةً يَفْرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنْ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢١﴾

LUKU 13

122. Na lilikana nīvinda yīla we waendie k'oko tene kuma nyūmba kwaku, kūmaia nesa etfklāa vandū va kūkitfā. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī W'w'I- W'on the, ūmanyi- W'onthe.

وَإِذْ عَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٢﴾

123.Yŋla nguthu ilŋ syenyu syendie kwonany'a w'ia, onakau Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋ mūnyanyae woo. Na etŋkŋli nŋmaŋle nŋ kŋmwŋkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِذْ هَبْتَ طَائِفَتَيْنِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamŋtethetye inyw'ŋ nŋhŋnŋ wa kaŋ wa Vatili yŋla inyw'ŋ mwaŋ onzu. Kwa ŋu mwosei Ngai Mwene Vinya W'onthe kwŋthwa Mŋsŋvŋi wenyu nŋkana inyw'ŋ mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

125.Yŋla we wamatavisye etŋkŋli: 'Kŋimwŋanŋa inyw'ŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŋtetheesya inyw'ŋ na alaŋka ngili itatŋ matŋmŋtwe kuma ŋŋŋŋ?

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَكُمْ
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُتَوَلِّينَ ﴿١٢٥﴾

126.ŋ, ethwa inyw'ŋ mwŋ omŋŋsya na alŋngalu, nŋmo mayŋka na mŋtŋkŋ ŋŋŋŋ wenyu mekalaatŋte, Mwŋai wenyu akamŋtetheesya inyw'ŋ na alaŋka ngili itano, mavithŋkŋte na vinya mŋno.

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُجَاهٍ
هَذَا يُبَدِّلُكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
مُتَوَلِّينَ ﴿١٢٦﴾

127.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋtw'ŋkŋthŋtye w'o ta ŋvoo mŋseo kwenyu tŋ na nŋkana ngoo syenyu itonye kwŋthwa na ŋthŋmŋo nŋndŋ waw'o; na ŋtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe Eweka, Ula-Wŋ-Vinya, Ula-Mŋŋ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾

128.Ngai akeeka ŋŋ nŋkana We atonye kŋtila kŋlungu kŋmwe kya alei kana amanyivye mo, nŋkana matonye kŋsyoka na ŋtina me asonokye.

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا
خَاسِرِينَ ﴿١٢٨﴾

129.We ndwŋna ŋndŋ ŋndŋnŋ ŋŋ; We nŋtonya kŋmethiŋfa mo na tei kana kŋmasilŋla, nŋndŋ mo nŋ eki-ma-naŋ.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

130. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na ila syĩ tũlũ wa nthĩ. We amũekeaa naĩ ona wĩva w'ontho ũla We wendaa na amũsilĩlaa ũla ona wĩva We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ يَغْفِرْ لِمَنۢ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنۢ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٠﴾

LUKU 14

131. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikaye Liva ũyao wa mbesa mũkingĩvĩsya motalo; na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩkana mũtonye kwaĩla.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا اَمْۤوَالَكُمْ مَّضٰعًا مُّضَعَةً وَّاَتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٦١﴾

132. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْۤ اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِيْنَ ﴿٦٢﴾

133. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿٦٣﴾

134. Na kĩlany'ai mũndũ na ũla ũngĩ kwa kwĩtya ũkeko kuma kwa mwĩai wenyu, na kwa itu yĩla thooa wayo nĩ matu na nthĩ, yĩla yĩseũvĩw'e akĩi-ma-Ngai.-----

وَسَارِعُوْا اِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُۤ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿٦٤﴾

135. Asu ala maumasya ĩvĩdanĩ ya ũthw'ii na ya ũkya, na ala masĩĩlaa ũthatu na kũmaekaa andũ; na Ngai Mwene Vinya W'ontho amendaa asu ala mekaa ũseo;

الَّذِيْنَ يَنْفِقُوْنَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُلِيْبِيْنَ الْغِيْظِ وَالْعَافِيْنَ عَنِ النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٦٥﴾

136. Na asu ala, yĩla meeka kĩko kĩthũku kana meevĩĩsya mo ene, mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na kwĩtya ũkeko wa naĩ syoo.....na nũũ ũla ũtonya kũekaa naĩ ateo Ngai Mwene

وَالَّذِيْنَ اِذَا فَعَلُوْا فَاجِسَةً اَوْ ظَلَمُوْا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوْا لِذُنُوْبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ تَعَالٰى وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلٰى مَا فَعَلُوْا وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٦﴾

Vinya W'onthe? Na mŭikaendee
omw'isĩ maŭndũ ala mo mekĩte..

137.Aa nĩmo ala ituvi yoo nĩ ūkeo
kuma kwa Mwĩai woo, na Mĩũnda ĩla
ĩvĩĩĩlaa mbũsĩ uungu wayo; vala nĩvo mo
makekalaa; na nĩ ĩtuvi ĩseo ata kwa asu
ala mathũkũmaa!

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُم مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ جَنَّةٍ
مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Vate nzika, kwaĩ syĩthĩlo nyingĩ ĩla
syaiĩ mbee wenyu; kwa ūu angangai ĩũũ
wa nthĩ mwone ūndũ wathũkĩte
mũminũkĩlyo wa asu ala
mamaw'ĩkĩthisye *athani* ta akengani.

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Kulani, ĩno nĩ Otavany'a mũtheu
kwa andũ, na ūtongoi na ūtao kwa akĩfi-
ma-Ngai.

هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

140.Mũikaleele, ona mũikamake; na
inyw'ĩ vate nzika, mũkeethwa na ūkĩlyo,
ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

وَلَا يَخْفَوُ وَلَا تَحْزَنُوا وَاتَّبِعُوا الْأَعْلُونَ إِن كُنتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Ethwa inyw'ĩ nĩmũkwatĩte ūkite ona
ũmwe onamo alei nĩmaminĩte kũkwata
ũkite ūĩlyĩ ota ūsu. Na mĩthenyanĩ ta
ĩsu, na matukũ ma mũthemba ūũ ithyĩ
tũmaetae katĩ wa andũ kwa mavinda me
kĩvathũkany'o nĩkana *matonye kũtaĩka*,
na nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a asu ala metĩkĩlaa
na atonye kwosa ngũsĩ kuma katĩ
wenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamendaa andũ mate alũngalu.

إِن يَنْسَخْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَنَّ الْقَوْمُ قَرْحٌ مِّثْلَهُ
وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَّوِلْهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe atonye kũmathesya asu ala
metĩkĩlaa na kũmaananga alei.

وَلِيَتَّخِذَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَبَلَغُوا الْحُلُمَ

143.Inyw'ĩ mwĩsũanĩ kana nĩmũkalika
ĩtunĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنَّ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمْ يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ

atambĩte kũvathũkany'a asu ala katĩ wenyu mokitaa *kwoondũ* wa *nzĩa* ya *Ngai Mwene Vinya W'onthe* na atambĩte kũmanya ala momĩlasya?

جَهْدًا وَمِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الضَّيِّقِينَ ④

144. Na inyw'ĩ mweeliĩlaa kĩkw'ũ kĩĩ mbee wa mũtakomanĩte nakyo, yu nũndũ nĩmũkyonete mũminũkĩlyonĩ, inyw'ĩ mũũngeme ta mwĩ oveyo.

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَتُّونَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُلْقَوْهُ
فَقَدْ رَأَيْتُمْ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ⑤

LUKU 15

145. Na Mũamati nĩ Mũtũmwa tũ. Nĩw'o 'Atũmwa onthe ala maĩ mbee wake nĩmakw'ie. Ethwa Indĩ we nũnũũkw'a, kana oawe, mũkakĩa mũsyoke na ĩtina na itiinyo syenyu? Na ũla ũsyokaa ĩtina na itiinyo syake nde ũthũku ũkamwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamatuva asu ala matũngaa mũvea.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
أَفَأَنْتَ تَأْتِى أَوْ قِيلَ أَنْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ
يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي
اللَّهُ الشُّكْرِينَ ⑥

146. Na vai thayũ ũtonya kũkw'a ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ũtw'io wĩna ĩvinda yĩtw'e. Na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũũ wa nthĩ ĩno, ĩthyĩ tũkamũnenga w'o; na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũla ũkoka, vate nzika ĩthyĩ tũkamatuva ala mena mũvea.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبْنَا
مُؤَجَّلَاتٍ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي
الشُّكْرِينَ ⑦

147. Na nĩveethĩtwe Athani aingĩ ala katĩ woo mokitie nguthu nyingĩ sya *aatĩĩ moo*.

وَلَا تَمْنُنْ مِنْ يُحْيِي قَتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا
وَهُنَا بِنَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا
وَمَا اسْتَكْبَرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الضَّيِّقِينَ ⑧

Mo mayaaleela nūndū wa maŋndū ala mamakwatie nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona mayaafthwa me onzu, ona mayaafthiny'a mo ene mbee wa mŋmaitha. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mena ūmŋsyo.*¹

148. Na mo mayaaneena ndeto Indī maisye; 'Mwŋai waitū, tūkeke ithyī mavītyo maitū na kūvŋta kīthimo kw'itū nthŋnī wa mwŋkalo witū, na lūlūmŋŋŋya matambya maitū na tūkeethwa ithyī tūlū wa andū alei."

149. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamanengie ŋtuvi ya thayū wa nthŋ ŋno, na ota ūu ŋtuvi ŋseo mūno ya nthŋ ŋla ŋngŋ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ūseo.

LUKU 16

150. Inyw'ŋ ala mwŋtkŋŋlaa! Ethwa inyw'ŋ nŋmŋūmew'a asu ala matetŋkŋŋŋte, mo makatuma inyw'ŋ mŋsyoka ŋtina na ŋtiinyo syenyu, na mŋkeethwa na wasyo

151. Aiee, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mŋsūvŋi wenyu, na nŋ We Mŋtetheesya Ula-Mŋseo Vyū.

152. Ithyī tūkeekŋa wia nthŋnī wa ngoo sya asu ala matetŋkŋŋŋte nūndū mamwŋanasya Ngai na atindany'a angŋ ala We ūtamatheesye mwŋao. Utūo woo

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَأَسْرِ اقْنَانِي أَمْرَنَا وَثَبَّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑤

قَالَتْهُمْ اللَّهُ تَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ ثَوَابَ الْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ⑤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا
يُرَدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ⑤

بَلَى اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ⑤

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ
وَلَيْسَ مَتَوًى الظَّالِمِينَ ⑤

* Ndeto 'Ribbiyun' yo ŋalyūŋŋtwe ta nguthu sya aatŋi moo---- vate ngwatanŋo ya ūngai ŋla yŋkwoneka ndetonŋ ŋno "Ribbiyun" Ithyī twŋetē kŋosyo kya ūalyūlo ūngŋ na wa mwanya ta ūū:-- ūtee wa ūla wokitie ūtalo mŋnene wa andū ma Ngai."

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵĩsĩ
nesa ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.*²

155. Na Īndĩ, Ītina wa kyeve We
nŵatheeisye mŵuo tũlũ wenyu – too ūla
wamĩkwatie nguthu ĩmwe yenyu---oyĩla
nguthu ĩla ĩngĩ yaĩ na wendi woo ene,
makĩsũanĩ naĩ tũlũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ta ūsũanĩo wa ūtumanu.
Mo maisye, 'Ithyĩ twĩ vandũ waitũ
tũkwete ūvoonĩ ūũ?' Asya, 'Usumbĩki
w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo nĩmavithaa ĩlĩkonĩ syoo
maũndũ ala matakumbũlĩlaa we. Mo
maasya, 'Takethwa ithyĩ twĩ vandũ
tũũngamĩe maũndũnĩ aa, tũyĩthwa
twooafwe vaa.' Asya, 'Takethwa inyw'ĩ
mwekaliile mĩsyĩnĩ yenyu, vate nzika, ala
meeyĩafwe kũkita methwa maumaalile
makathi vandũ voo va kũkwĩla nĩkana
Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye
kũdetũtũwio Wake na nĩkana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atonye kũmatata
maũndũ ala maĩ nthĩnĩ wa ithũi syenyu,
na nĩkana We atonye kũtheesya maũndũ
ala maĩ ngoonĩ syenyu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵĩsĩ nesa maũndũ ala
me ĩlĩkonĩ;

156. Asu menyu ala maalyũlile mĩlongo
yoo masyoka Ītina, mũthenya ūla nguthu

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً نَافِلَةً
طَافِقَةً مِنْكُمْ وَطَافِقَةٌ قَدْ آمَنَتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ
يُظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ
هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ
يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ
كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَتَلْنَا هَؤُلَاءِ قُلْ لَوْ
كُنْتُمْ فِي بَيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ
إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ
وَلِيُنْجِصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ

² *Mavinda amwe, ūtĩsyo wa wasyo mŵnene
nũvetangaa woo ūla waetiwe nĩ maũndũ manini
ala meekĩkie vu mbeenĩ. Ūndũ ta ūsu nĩweekĩkie
nthĩnĩ wa kaũ wa Uuti, yĩla kĩkw'ũ kya Mũtũmwa
Mũamati mŵuo wĩthwe tũlũ wake kyeew'ĩkie,
Ūwetango ūsu nĩwanyatĩkisye vyũ mathĩna onthe
ma kĩ-mũndũ na wasyo ūla okiti ma Kĩsilamu
maminĩte kwona. Na Īndĩ ūvoo wa kũlea kũkw'a
kwake nĩkwaalyũlile mwĩkalo wa wasyo kwĩthwa
kwĩanĩwa kũnene na ūtũngi wa mũvea.

ilī sya ita syakomanie, *kaū wa Uuti*, vate nzika, aī Satani ūla wamanthaa kūtuma mo matiūka nūndū wa maūndū amwe moo. Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūminīte kūmaekea mo. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Mūmīsyā.

اَسْتَرْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْعُضُ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا
اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ٤

LUKU 17

157. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mūikethwe mūily' ta asu ala metetkīlīte, na ala mamatavasya anaa--īthe moo yīla mekwanganga īlū wa nthī kana yīla maendete kaūnī: 'Takethwa mo maī-vamwe naitū, mayīthwa makwie kana kūawa.' Ūū nīw'o, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atume melila ngoonī syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūnenganae thayū na nī We ūetae kīkw'ū, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
لَاخَوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبًا
كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ
حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥

158. Na inyw'ī mwoowa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mwakw'a, vate nzika, ūekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei ikeethwa syī nzeo mbee kūvīta syīndū ila mo mombanasya.

وَلَيْنَ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ
اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ٥

159. Na ethwa inyw'ī nīmwakw'a kana kūawa, vate nzika, inyw'ī mūkoombanw'a vamwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَلَيْنَ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تَحْسَبُون ٥

160. Na no ūndū wa tei mūnene wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we wīthīitwe wī mūseo kwoo, na kethwa we nīweethīitwe wī mūmū na wīna ngoo nyūmū, vate nzika, mo methwa manyaīkie kuma vala we ūī. Kwa ūu,

فِيمَا رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَكُنْ فَطَلَا
غُلِظَ الْقَلْبُ لَا نَقْضُ مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ٥

maackee mo na Itya ūkeo kwoondū woo, na onana namo maūndūnī ala ma ūsumbiki; na yīla we watw'a, īndī ia wīkwatyō waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala maiaa wīkwatyō woo nthīnī Wake.

161. Ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akaūtethya we, vai ona ūmwe ūkaūsinda; īndī We akūtia we, īndī nūū ūla wīvo ūtonya kūūtethya we ūtee Wake? Etīkīli īndī, nīmaie wīkwatyō woo nthīnī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

162. Na kūitonyeka Mwathani kwīka ūndū ūte wa kūtkīka, na ūla ona wīva wīkaa ūndū ūte wa kūtkīka, akooka vamwe na ūndū ūsu ūla we ūtaītkīkaa nthīnī waw'o, Mūthenya wa Uthayūkyo. Na kīla thayū ūkaīvwa vyū kwīanana nondū wīkīte; namo maikavīfw'a.

163. We ūla ūatīlaa ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nūndū ūmwe na we ūla wīyoseaa īthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we-mwene na ūla wīkalo wake nī Ngienanī? Na w'o nī ūalūko mūthūku!

164. Mo mena ivīla syīna kīvathūkany'o sya mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndū mo mekaa.

165. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīte īnee tūlū wa etīkīli kwa kūmūkīlya Mūtūmwa kuma katī woo ene, ūla ūmasomeaa mo Mīsoa Yake, na ūmatheasya mo na ūmamanyīasya mo

إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَتَّخِذْكُمْ
فَنَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغْلُ وَ مَنْ يَغْلُ يَأْتِ بِمَا
عَلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَمْ تَوَفَّى كُلِّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ﴿١٦٢﴾

أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كُنَّ بَاءً بِسَخَطِ مِنَ اللَّهِ
وَمَا لَهُ جَهَنَّمُ وَ نَسِ الْغَيْبِ ﴿١٦٣﴾

هُمْ دَرَجَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيْرٍ بِمَا يَعْلَمُونَ ﴿١٦٤﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

Ivuku na Uti; na mbee wa Ou, mo vate nzika, ma! Ivityoni y! Otheini.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّبِعُوْا اَمْرَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝١٦٦

166.Kya0! Ytla kyeve kyam0kwata inyw'I----- nenyu nIm0meklIte mo kyeve k0nd0 kwIli kwa kyu---inyw'I mwaasya, 'Kti kyumIte va?' Asya, 'kyumIte katI wenyu ene.' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Otunyi I0l0 wa syfnd0 syonthe.

اَوَلَمْ نَكُنْ اَصَابَكُمْ مُّصِيبَةً قَدْ اَصَابَكُمْ فُتُوْنُهُمْ ۚ قُلْ اَنْتُمْ اَنْفُسُكُمْ اَنْ اَللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝١٦٧

167.Na kIla kyam0kwatie inyw'I, m0thenya 0la nguthu iIi sya ita syakomanie, ka0 wa Uuti kyaI kwoond0 wa mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vaily0 Ou nIkana We atonye k0mavath0kany'a etIkli.

وَمَا اَصَابَكُمْ يَوْمَ الْاُخْرٰى فِى الْاَجْنَاسِ فِىْ اَذْنِ اللّٰهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝١٦٨

168.Na nIkana We atonye k0mavath0kany'a angangani. Na mo nImataviw'e, 'Ukai inyw'I m0kita nzIani ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na siItai m0vith0ko wa amaitha.' Mo maisye, 'Takethwa ithyI nItweesi k0kita, ithyI vate nzika, twIthwa twam0atIte inyw'I.' Mo m0thenya 0su maI vakuvI m0no na 0lei mbee wa m0IkIlo. Mo nImaneena na makanyw'a moo ma0nd0 ala mataI ngoonI syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI nesa ma0nd0 ala mo mavithaa.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ نَافَقُوْا ۚ وَقِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوْا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوْ اَدْفَعُوْا قَالُوْا لَوْ نَعْلَمُ جَنَآئِلَ لَا نَتَّبِعُكُمْ هُمْ يَكْفُرُوْنَ يَوْمَئِذٍ اَقْرَبُ مِنْهُمْ بِالْاِيْمَانِ يَقُوْلُوْنَ يَا قَوْمِ هٰٓهِنَا مَا لَيْسَ فِىْ قُلُوْبِهِمْ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُوْنَ ۝١٦٩

169. Aa nImo maisye kwa anaa--Ithe moo, oyIla mo ene matiIte Itina, 'Takethwa mo nImatwIwie ithyI, mo mayIthwa mooaiwe na 0vy0.' Asya, 'IsiItai kIkwa'0 IndI kuma kwenyu ene ethwa mwImaw'o.'

الَّذِيْنَ قَالُوْا اِلْحٰۤاْنُ لَهُمْ وَقَعَدُوْا لَوْ اَطَاعُوْا مَا قُوْلُوْا قُلْ قَادَرُوْا عَلٰى اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ۝١٧٠

170.M0ikas0aniIe kana ala moaItwe na 0vy0 nzIani ya Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ قَاتِلُوْا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا بَلْ اَحْيَآءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُوْنَ ۝١٧١

W'onthe, ta akw'0. Aice, me thay0,
mbee wa Mwŵai woo, *na nīmanengetwe*
mīthīnzŵo kuma Kwake,

171.Me atanu nūndū wa maūndū ala
Ngai Mwene Vinya W'onthe
ūmanengete mo katŵi wa mumo Wake; na
maitana nūndū wa asu ala matanamba
kūkwatana namo kuma Itina woo, nūndū
tūlū woo *vaikethwa* na wia, ona mo
maikew'a kyeva.

172.Mo matanŵaa Inee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo Wake, na
kwŵanana na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndaekaa Ituvi ya etŵkŵi yae.

LUKU 18

173.Ta asu ala meetŵkie wŵtano wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa
Itina wa makwata Ūkite----ala moo ta
asu mekaa Ūseo kwa Ūlūngalu na kwŵka
Ūlūngalu makeethwa na Ituvi Inene;

174.Asu ala andū mamatavisye, 'Andu
nīmamūasukŵte inyw'ŵ, kwa ūu, makŵei
mo; Indŵ ūu wongelelee mūtŵkŵo woo *tū*,
namo maisye, Ula ūtŵanŵe ithyŵ nŵ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na nŵ Mūsŵŵi-
Ula-Mūseo Vyū-Wē.

175.Kwa ūu mo nīmasyokie mena Inee
yŵna ūtonyi kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo *mwingŵ*, oyŵla
vai ūthūku wamakiitŵte mo; namo
maaŵtŵe ūtanu wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŵ Mwŵai wa Wīngŵvo mwingŵ.

فَوَجَّهْنِي بِمَا أَنْتَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَتَّبِعُونَ بِأَمْرِي
لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿١٧١﴾

يَسْتَشِيرُونَ بِرِغْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُفْجِرُ
أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِقَوْلِ الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ ۚ الَّذِينَ أَحْسَنُوا لِمَنْ هُمْ وَأَنْفَعُوا أَجْرَ عَظِيمٍ ﴿١٧٣﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَرِغْمَ الْوَيْلِ ﴿١٧٤﴾

فَاثْقَلُوا بِرِغْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمَسَّهُمْ شَيْءٌ
وَأَتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٥﴾

176.No Satani tū ūla ūmateelemasya anyanyae make; kwa ūu, mūikamakīe mo Indī Ngīei Nyie, ethwa inyw'ī mwī etīkīli.

إِنَّمَا ذَلِكَ الشَّيْطَانُ يَخَوْفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَحَافِظُونَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

177.Na asu ala malikaa ūleini na mītōkī maikakwīw'īthye kyeve we; vate nzika, mūitonya kūmwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe nāī kwa nzīa ona yīva. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa kūmaaīa kīanda ona kīmwe nthīnī wa thayū ūla ūkīte; namo makeethwa na ūsilīlo mwai.

وَلَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنُحْشَرْنَ
بِشَيْءٍ وَاللَّهُ شَيْءٌ لَا يُرِيدُ اللَّهُ إِلَّا يَجْعَلْ لَهُمْ خَطَأً فِي
الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

178.Vate nzika, asu ala mathooete ūlei na thooa wa mūīkīlo, maitonya kūmwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe ūthōku ona vanini; namo makeethwa na ūsilīlo wī woo.

إِنَّ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنُفَعِّرُوا اللَّهَ
شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

179.Na alei maikasūanīe kana kūmanenge īvinda Kwitū nī kūseo kwoo, ūsyao wa kūmanenge īvinda Kwitū nīkana mo mongeleke nthīnī wa nāī tū; namo makeethwa na ūsilīlo ūthīnasya.'

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ
إِنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ لِيُزَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ
مُهِينٌ ۝

180.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamaeka etīkīli mekale ūndū inyw'ī mūilyī, kūvika yīla We wamavathōkanisye ala athōku kuma kwa ala aseō. Ona Ngai Mwene Vinya W'onthe ndāī amūvuanīsyā inyw'ī maūndū ala matonekaa. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe anyuvaa katī wa Atūmwa Make ūla We wendaa. Kwa ūu, ītīkīlai Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atūmwa Make. Ethwa inyw'ī nīmwītīkīlāa na kwīthwa alūngalū, mūkeethwa na ītuvi īnene.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيُذِلَّ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ
حَتَّى يَنْزِلَ الْخَبِيرُ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ
عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ
فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ۝

181.Na mo ala methiawa na ūtoonu kwoondū wa syīndū ila manengetwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mumo Wake maikasūanīe ta nzeo kwoo aiee, nī nthūku kwoo.Isu meethiawa na ūtoonu nasyo ikooveewa ngingonī syoo ta kītheke Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Na ūtiwa w'onthe wa matu na nthī, nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa nesa ūndū inyw'ī mwīkaa.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنَّهُمْ لَلَّهِ مِنْ فَضْلِهِ
هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا يَخْلَوْنَ بِهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ٥

LUKU 19

182.Na vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'īte ūneeni wa *mana* wa asu ala maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ngya na ithyī twī athui.' 'Ithyī tūkaandīka ūndū mo maneenete na kūtata kwoo kwa kūmoaa Athani vate ūlūngalu; na Ithyī tūkasya, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wa kūvya.'

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَ
نَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَكَتْنَبْ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ
بَغْيًا حَتَّى دُفِنُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ٥

183.Uu nūndū wa maūndū ala moko menyu matōngoisye kwīka mbee *wenyu ene* na *U-w'o nī* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ti mwīki-wa-naī ona vanini kwa athūkūmi Make.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِلْعَالَمِينَ ٥

184.Asu maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtwīyīaīe ithyī tūikamwītkīle Mūtūmwa ona wīva ateo we atūetee nthembo īla īvīvaw'a na mwaki.' Asya, 'Atūmwa nīmaminīte kūvika mbee wakwa mena Syama ntheu vamwe na maūndū ala inyw'ī mūneenaa. Nīkī, īndī, inyw'ī mwamanthie kūmoaa mo, ethwa inyw'ī mwī ma w'o?

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهْدَ إِلَيْنَا آلَا تَوُفُّوهُمْ رَسُولًا
حَتَّى يَأْتِيَنا بِقرآنٍ نَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ
رُسُلٌ مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالذِّكْرِ فَلَمْ يَكْفُرْهُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٥

185.Na ethwa mo measya we nūkengana, now'o mataviw'e Athani ala maī mbee waku, ala mookie mena

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُوا
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزَّبُورِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ٥

Syama syĩ Ōtheinĩ na mavuku ma Ōĩ na
Ivuku yĩmulikaa.

186. Kĩla thayũ Ōkasama kĩkw'ũ: Na
inyw'ĩ mũkaĩvwa vyũ matuvi menyu
mausĩe Mũthenya wa Uthayũũkyo tũ.
Kwa ōu, oũla ona wĩva Ōkavetangwa
kũasa na Mwaki na aitw'ĩkĩthwa wa
kũlika Itunĩ, nũminĩte kũvikĩla kĩlelelo
kyake. Na thayũ wa nthĩ ĩno nĩ vathei na
ũtanu wa Ōkengani.

187. Inyw'ĩ vate nzika mũkatatwa na
mokwati menyu na mathayũ menyu na
vate nzika inyw'ĩ mũkeew'a maũndũ
maingĩ ma kũmũkita kuma kwa asu ala
manengiwe Ivuku mbee wenyu na kuma
kwa asu ala mamwĩananyasya Ngai na
atindany'a. Indĩ inyw'ĩ mwoonany'a
ũlũmu na kwĩka ūlũngalu, vate nzika,
asu nĩ ūndũ wa kĩthito kĩnene.

188. Na lilikanai yĩla Ngai Mwene Vinya
W'onthe woosie ūtianĩlo kuma kwa asu
ala manengetwe Ivuku *Akyasya*. 'Inyw'ĩ
mũkayĩmanyĩthany'a *Ivuku* yĩĩ kwa andũ
na mũikayĩvitha.' Indĩ mo nĩmayĩkisye
yo ĩtheka ĩtina wa inyonyu syoo, na
mayĩkũany'a yo na thooa mũvũthũ. Kĩla
mo mathooete nĩ kĩthũku.

189. Ndũkasũanĩe kana asu ala matanĩaa
maũndũ ala mo mekĩte; na mendaa
kũkathĩwa nũndũ wa maũndũ ala
matekĩte kana mo nĩmavĩtũkĩte ūsilĩlo.
Mo makakwata ūsilĩlo wĩ woo.

190. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ũtonyi ĩlũlũ wa syĩndũ syonthe.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّا تَوَفُّونَ أَجُورَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُجِرَ عَنِ النَّارِ وَأُنْزِلَ إِلَيْهَا
فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

تَسْلُونَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ تَسْمَعُونَ مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذْنُ
كَثِيرٍ وَإِنْ تَصِفُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزَمِ
الْأُمُورِ

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا كُفُونَهُ فَبَيَّنُّوهُ وَسَاءَ ظُهُورُهُمْ
وَاشْتَرَوْا بِهِ تَمَتُّا قَلِيلًا فَبُخْسَ مَا يَشْتَرُونَ

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُجَوِّدُونَ أَنْ
يُعَذِّبُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبْنَهُمْ بِمَقَارَةِ مَنْ
الْعَذَابُ لَهُمْ عَذَابٌ لَئِيمٌ

وَاللَّهُ مَلِكُ السُّلُوتِ وَالْآرِضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ

LUKU 20

191. Nthĩnĩ wa mũmbĩlwe wa matu na nthĩ na mũalyũkĩlenĩ wa ūtukũ na mũthenya ow'o vena Syama kwa andũ ala mena ūmanyĩ;

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩١﴾

192. Asu ala mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe maũngeme, mailĩ-nthĩ, na makomete na wea, na masũanĩaa ūvoo wa mũmbĩlwe wa matu na nthĩ: 'Mwĩai waitũ, We ndũsyũmbĩte syĩndũ ii mana, aiee, We wĩ Mũtheu; tũtangĩĩe ithyĩ ĩndĩ, kuma ūsĩĩlonĩ wa Mwaki.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩٢﴾

193. 'Mwĩai waitũ, ūla ona wĩva We ūtumĩte alika Mwakinĩ, vate nzika, ūsu nĩwe ūmũsonoketye. Na eki-ma-naĩ maikethwa na atetheesya.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنْصَارٍ ﴿١٩٣﴾

194. 'Mwĩai waitũ, Ithyĩ nĩtũmwĩw'ĩte Mwĩtani aitwĩta ithyĩ tũlike mũĩkĩlonĩ, 'Mwĩĩkĩlei inyw'ĩ Mwĩai wenyu, 'na ithyĩ nĩtũwĩĩkĩĩĩte. Mwĩai waitũ, tũekeke ithyĩ naĩ sitũ, na tũvetangĩe ithyĩ mothuku maitũ, na nthĩnĩ wa kĩkw'ũ kitũ, tũtale ithyĩ vamwe na ala alũngalu.

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۚ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٤﴾

195. 'Mwĩai waitũ, tũenge ithyĩ maũndũ ala We watwathĩte kwĩsĩla Atũmwanĩ Maku; na ndũkatũsonokye ithyĩ nthĩnĩ wa Mũthenya wa Uthayũũkyo. Vate nzika, We ndwanangaa wathani waku.

رَبَّنَا وَإِنَّا مِمَّا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا نَعْمَ ائْتِنَا إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْوَعْدَ ﴿١٩٥﴾

196. Kwa ūu, Mwĩai woo nĩwamasũngĩie mboya syoo, akyasya, Nyie ndikaeka wĩla wa mũthũkũmi ona ūmwe kuma katĩ wenyu wae mana e mũndũũme kana e mũndũmũka. Inyw'ĩ mumĩte nthĩnĩ wa

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ وَنُفُوسُكُمْ مِن دُونِ أُولَٰئِكَ لَآتِيَنَّكُمْ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِمْ أَوْ يُبَدِّلَنَّ سَبِيلَهُمْ ۚ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٩٦﴾

mündü na ūla ūngĩ. Kwa ūu, asu, ala mathamĩte na malūngĩtw'e kuma mĩsyĩnĩ yoo, na makathĩnw'a nūndū wa nzĩa Yakwa, na mokitĩte na moaĩtwe, vate nzika, Nyie ngamavetangĩa mothūku moo na ngatuma mo malika Mĩũdanĩ ĩla ĩvĩĩĩlaa tũlũsĩ nthĩnĩ wayo---ĩtuvi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na matuvi ala maseo vyū mena Ngai Mwene Vinya W'onthē.'

هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِنَا
وَقَتَلُوا وَقَتِلُوا لَأَكْفِرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا أُدْخِلَنَّهُمْ
جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ ۝

197. Myangangĩle ya alei tũlũ wa nthĩ ndĩkaũkenge we.

لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ۝

198. Nĩ ūtandĩthyo mũnini na mũkuvĩ na ĩndĩ lia-ya-Mwaki nĩyo yĩkethwa wĩkalo woo. Nĩ vandũ vathũku mũno ata va kũthũmũa!

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝

199. ĩndĩ asu ala mamũkĩaa Mwĩai woo makeethĩwa na Mĩũnda ĩla ĩvĩĩĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo makekalaa--- nĩ ūthokyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na kĩla kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ kĩseo mbee kwa ala alũngalu.

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزَّلْنَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِلْآبِرَارِ ۝

200. Na vate nzika, katĩ wa Andu-ma-ĩvuku mevo ala mamwĩĩkĩĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na maũndũ ala matheetw'e kwenyu, na ala matheeiw'e kwoo, makĩnyivya mo ene mbee wa

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ

Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo
maimIkUanasya MIsa ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na thooa mUvUthU. Aa
nImo makethwa na Ituvi yoo kwa MwIai
woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-mItÜkI kwa kwosa Utalo.

بَايَتِ اللّٰهَ تَسْمًا قَلِيلًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠﴾

201.Inyw'I ala mwItIkIlaa! UmIIsyai na
Ithing'IIsyei kwIkala nthInI wa UmIIsyo
na IthIwai mUsyaIIsye na mÜkIei Ngai
Mwene Vinya W'onthe nIkana mÜtonye
kwaIla.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَبِرُوْا وَصَابِرُوْا وَاٰيُطْوٰتِهٖ
عَ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٢١﴾

سُورَةُ النِّسَاءِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NISAA
(Wavuanfw'e Medina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Inyw'ĩ andũ! Mũkĩei Mwĩai wenyu,
Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma mũndũnĩ
ũmwe, na kuma vau nĩwoombie
mũtindany'a wake, na kuma asu eli,
manyafĩka aũme aingĩ na iveti; na
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla syitwanĩ Yake mũnyanyanaa mũndũ
na ūla ūngĩ, na mũkĩei We na mũno
mũno kũnenge ndũũ sya mũkautĩ ndaĩa.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũsyaĩsya ūlũ wenyu.

3. Na nengei ndiwa syĩndũ syasyo, na
mũikakũany'e syĩndũ nzeo na nthũku,
ona mũikaĩsanĩsy'e syĩndũ syasyo
vamwe na syĩndũ syenyu ene. Vate
nzika, *Isu* nĩ naĩ nene.

4. Na ethwa inyw'ĩ mwĩ ngwatanĩo
nĩmũũkĩa kana nĩmũtonya kũlea kwĩka
ũlũngalu ūlũ wa maũndũ makoniĩ ndiwa
ĩtina wa kaũ *wathela*, ĩndĩ twaai iveti ila
mũkwenda ili, kana itatũ kana inya. Na
ethwa nĩmũũkĩa kana mũitonya kũsyĩka
nesa na ūlũngalu, ĩndĩ twaai o *kĩmwe tũ*
kana ila moko menyu ma aũme
maũngamĩe. ĩsu nĩyo Nzĩa ĩla nguvi vyũ
kwenyu ya kwĩvathana na ūla ūte
ũlũngalu.

5. Na inengei iveti ngaasya syasyo kwa
kwenda. ĩndĩ syo kwa kwenda kwasyo,
syamũkeka kĩndũ nthĩnĩ wayo, ĩndĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ②

وَأُولُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالُهُمْ وَلَا تَبْدِلُوا الْحَيْثُ بِالْيَتَامَىٰ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُزْبًا
كَبِيرًا ③

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَاتَّكُمُوا بِالْأَرْحَامِ
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِثْلُ ذَلِكَ وَسَرِيعٌ فَأَنْ خِفْتُمْ
أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكُمْ
أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ④

وَأُولُوا النِّسَاءِ صَدَقَتُهُنَّ زِينَةً فَإِنْ طَلَّقَ لَكُمْ
عَنْ شَيْءٍ فَإِنَّهُ نَفْسًا فُكِّرُوا هُنَّ بِمَا مَرَرْنَا ⑤

kItanlei ta kIndu kya kwendeesya na kyaflu.

6.Muikanengane OOngamli wa Othwii wenyu Ola Ngai Mwene Vinya W'onthe OseOvItye kwoondO wenyu ta syIndu sya kOmOtwtika inyw'I, kwa ala mena iItko nthoku itatonya kOOngamla nesa. Kwa Ou manengei mo Iflu, na mavw'Ikei ngOa nesa na neenai namo na Oneeni mOseo.

1*2

7.Na Otatei Omanyi wa ndiwa kOvika ivikIte OkuO wa kOtwaana; na IndI mwoona syIna kItiko klanle kOtw'a kOseo, IndI inengei syIndu syasyo; na mOikaye syIndu syasyo na mItOkI mOthaIte na wanango itaneana. Na Ola mOthwii nIesiIte; na Ola ngya, nIaye syIndu nesa kwIlanana na mIao. Na yIla inyw'I mOkwinenge syo ndiwa syIndu syasyo, IndI Itai ngOsi mbee wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwlanle ta MItali.

8.Kwa aOme ve kIanda katI wa syIndu ila asyai na ndOo sya mOkautI matiaa: na

¹ Vaa wanda nOtaVItw'e w'onthe vamwe, oyIla Othwii Osu Ouwetwa ti wa mbaI yonthe IndI nI wa ndiwa ila Otalo wasyo wongelekaa mOno Itina wa makaO. NIkwIsIkIwe nesa kana Othwii wa nthI nOtOmIkaa nthInI wa maUndO ma mwanya. Ethwa mbaI yonthe ndIosOvIa Othw'ii ta Osu, na iiOtia OsOvIonI wa syana nini vyO itena Omanyi na itatonya kOsOvIa Othwii wasyo na kItiko; Ou nOtumaa Othwii wa nthI yonthe Okitwa. KOmina OndO Oo IndI, mbaI nItavItw'e yI yonthe na Ikanengwe Otanyi wa kOOngamla na OsOvIi mOseo wa Othwii Osu ta wayo. KOu ti kwasya kana ndiwa isu iikanengwe OtIwa wasyo kana kOvenwa w'o, IndI nI kwa Ivida. MOsoa wa I1 nOothesa nesa IOfO wa OndO Oo

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاَسْوَهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ①

وَابْتَلُوا الْيَتَامَى حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارَ أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَغْفِرْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ①

الْبِحَارِ كَالنَّوَيْبِ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ حِصْبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ وَمَا قُلْنَا مِنْهُ لَكَ نَوَيْبًا مِمَّا قَدْ

iveti nasyo syfina klanda kya syfndu ila asyai na ndu00 sya mukauti matiaa ota 00, syi nini na syi nyingi-----ni klanda kltw'e.

9.Na yila andu ala ang'i ma ndu00 sya mukauti na ndiwa na ngya syivo ivinda ya kuaanw'a kwa *Otiwa*; manengei *kmd0* kuma syfnduni isu na neenai namo na ndeto sya useo.

10.Na asu nĩmamũkĩe Ngai ala, ethwa nĩmatonya kũtia syana syoo mbonzu, ene ala methwa mena wia I0I0 woo. Kwa 0u, mo nĩmamũkĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe na nĩmaneene ndeto Ila ya w'o.

11.Vate nzika, mo ala malsaa syfndu sya ndiwa na nzila ite ndungalu, mo mamelasya mwaki mavuni moo tũ; na makavya nthini wa Mwaki wakene.

LUKU 2

12.Ngai Mwene Vinya W'onthe amwilyafaa inyw'i I0I0 wa syana syenyu; mũndũ0me akakwata klanda kiana ũndũ Omwe na kya iveti ili; Indĩ ethwa ni iveti nthi tũ nyingi mbee wa ili, Indĩ syo ikakwata ilungu ili kati wa itatu 2/3 ya syfndu ila 0la mũkw'0 ũtĩte; na ethwa ve kĩmwe, kyo ki nyunzu ½. Na asyai make kila Omwe nanengwe kĩlungu kĩmwe kati wa thanthatũ 1/6 kya ũtĩwa, ethwa e kana; Indĩ ethwa nde kana, na nĩwe mũtĩwa wa asyai make, Indĩ nyinyia wake akakwata kĩlungu kĩmwe kati wa itatu 1/3; na ethwa ena anaa nyinyia na estu a nyinyia, Indĩ nyinyia wake akakwata kĩlungu kĩmwe

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْضُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ①

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ فِيهَا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ②

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ③

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرَّمِلْ خَلِّ الْإِنثَيْنِ
فَإِنْ كُنْ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَكُلْنَ ثُلثًا مَّا تَرَكَهٗ
وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلَا بُوَيْهٖ رِكْلُ
وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ
فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلثُ
فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ الشُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّهِ
يُوصِي بِهَا أَوْ دِينَ أَبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ
إِنَّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ كَانَ
عَلَيْهَا حَكِيمًا ④

katĩ wa thanthatũ 1/6, Itina wa kũĩwa kĩai
kĩla kĩthwa kĩ vo kana thiĩ. Maaĩthe
menyu na syana syenyu, inyw'ĩ mũtiĩsĩ
ala me vakuvĩ mũno nenyu kwa
kũmũuna. ũtwio ũũ wa kwia ianda nĩ
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩ Ūmanyi-W'onthē, Mũĩ.

13. Nenyu mũkakwata nyunzu ya syĩndũ
ila iveti syenyu syatia, ethwa syo itiĩ
kana; Īndĩ ethwa syĩ kana, Īndĩ inyw'ĩ
mũkakwata kĩlungu kĩmwe katĩ wa inya
¼ katĩ wa ila syatia, Itina wa kũĩwa
ũtiĩwa ũla syĩthwa syeeyĩie na thiĩ.
Nasyo ikakwata kĩlungu kĩmwe katĩ wa
inya ¼ kya syĩndũ ila inyw'ĩ mwatia,
ethwa mũĩ kana; Īndĩ ethwa mwĩna kana,
Īndĩ syo ikakwata kĩlungu kĩmwe katĩ wa
nyaanya kya syĩndũ ila mwatia, Itina wa
kũĩwa ũtiĩwa w'onthē ũla mwĩthwa
mũtiĩte kana kũĩwa thiĩ. Na ethwa ve
mũndũũme kana mũndũmũka ũla ũtiĩwa
wake ũkũaanw'a na we nde mũsyai kana
kana, na we ena mwanaa nyinyia na
mwĩtu wa nyinyia, Īndĩ kĩla ũmwe woo
akakwata kĩlungu kĩmwe katĩ wa
thanthatũ. Īndĩ ethwa mo nĩ aingĩ mbee
wa ũu, Īndĩ mo makeethwa na ianda
ianene nthĩnĩ wa kĩlungu kĩmwe katĩ wa
itatũ; Itina wa kũĩwa ũtiĩwa ũla ũngĩ ona
wĩwa na thiĩ, Vate kĩleleelo kũmũthĩny'a
mũndũ ona ũmwe. ũũ nĩ wĩylai kuma
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na
Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Ūmanyi-
W'onthē, Mũmĩsya.

14. Īno nĩ mĩvaka ĩla yĩĩwe nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthē; na oũla
ũmwĩw'aa Ngai Mwene Ngai Mwene
Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, We

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ
وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ النِّصْفُ مِمَّا تَرَكَنَّ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِنَّ يُوصِينَ بِهِمَا أَوْ دِيْنُهُنَّ وَلَهُنَّ النِّصْفُ
مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ
فَلَهُنَّ الشُّنُّ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِنَّ يُوصُونَ
بِهَآ أَوْ دِيْنُهُنَّ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَّةً أَوْ امْرَأَةً
وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتُ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّنُّ فَإِنْ
كَانُوا أَكْثَرًا مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلثِ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصَى بِهِمَا أَوْ دِيْنٌ غَيْرُ مَصَآءٍ وَصِيَّتِهِ
مِنْ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ

ذَلِكَ حَدُّوهُ اللَّهُ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَدْخُلْهُ
جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَلِكَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ

akatuma we alika nthĩnĩ wa Mĩũnda ũla
ĩvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo
makekalaa; na ũsu nĩ ũtanu mũnene.

15.Na ũla ona wĩva ũtamwĩw'aa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na kũmĩkĩla mĩvaka Yake, We
akatuma alika nthĩnĩ wa Mwaki; vo nĩvo
we ũkekalaa; na we akeethwa na ũsilĩlo
wa kũthĩny'a.

LUKU 3

16.Na ila katĩ wa iveti syenyu syĩna
ĩvĩtyo ya ũlaalai-----ĩtai ngũsĩ inya ũlũ
wasyo kuma katĩ wenyu na syakũsĩla,
isilĩlei ĩndĩ nthĩnĩ wa nyũmba kũvika yĩla
kĩkw'o kĩkaivikĩla syo kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe aivingũŕe nzĩa.

17.Na ethwa aũme elĩ mena ĩvĩtyo yu,
masilĩlei onthe elĩ. Na ethwa mo
nĩmeelila na kũseũv'ya, ĩndĩ ekanai
namo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ũla-ũsyokeaa andũ Kaingĩ
ena ũuu na Ausũtwe nĩ tei.

18.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eyũmbanasya kwĩtĩkĩla wĩlilo
wa ala tũ mekaa naĩ kwa kũlea kũmanyi
na kwĩlila mĩtũkĩ ĩtina wa ũu. Aa nĩmo
ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmelekelaa na tei; na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe,
Mũl.

19.Vai kwĩĩkĩlwa kwa wĩlilo kwa asu ala
maendeeaa na kwĩka naĩ kũvika, yĩla
kĩkw'o kĩmũvikĩlaa ũmwe woo, we
aasya, 'Nyie nĩngwĩlila yu,' kana asu

وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ
فِي الْأَخْلَاءِ الَّذِينَ هُمْ فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝

وَالَّذِينَ يَأْتِيَنِ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاَسْتَشْهَرُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً فَمِنْكُمْ فَانْ شَهِدُوا فَاَمْسِكُوهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ اَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلًا ۝

وَالَّذِينَ يَلْتَمِسْنَهَا مِنْكُمْ فَاذْهَبْنَ فَانْ تَابَا وَاصْلَوْا
فَاَعْرِضُوا عَنْهُمَا اِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۝

اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَاُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ وَليِّمًا حَكِيمًا ۝

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى اِذَا
حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ اِنِّي تُبْتُ اِلَى اللَّهِ وَ لَا
الَّذِينَ يَتُوبُونَ وَهُمْ كَفَّارَةٌ اُولَئِكَ اَعْتَدْنَا

ala makusaa me alei. Aa nimo ala lthyf
t0mase0v1sye 0sillfo w1 woo.

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ①

20. Inyw'I ala mw1tk1laa! Ti kw1tk1lye
kwenyu k0syosa iveti ta 0ti1wa syo
itekwennda; ona m0ya1l1twe n1 kwiving1a
kwa mav1tyo n1kana m0tonye kwosa
sy1nd0 imwe kat1 wa ila inyw'I
mwinengete syo, ateo sy1na 0th0ku w1
0thein1; na 1kalai nasyo kwa 0seo, na
ethwa m0i0syenda, n1vatonyeka inyw'I
m0kalea kwenda k1nd0 k1la nth1n1
waky0 Ngai Mwene Vinya W'onthe
w1k1l1te 0seo mwing1.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا
وَلَا تَعْصُوهُنَّ لَتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا أُنْتَبِهُوهُنَّ
إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَعَاوِزُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ
فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ②

21. Na ethwa inyw'I n1m0kwenda kwosa
k1veti k1mwe vand0 va k1ng1, na k1mwe
kat1 wasyo n1m0k1nenge k1nand0,
m0ikose k1nd0 kuma vo. Inyw'I
m0kakyosa na k0kengana na na1
y1yonan1tye?

وَأَنْ أَرْتُمُ اسْتِئْذَالَ زَوْجٍ مَكَانٍ مَرَّوَجٍ لَا وَ
أَنْتُمْ أَحَدُهُنَّ فَطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا
تَأْخُذُونَهُ بِهَيْئَتَا وَرَأْسَا مُبِينَتَا ③

22. Na inyw'I m0tonya ata k0kyosa
k1nd0 oy1la k1la 0mwe wenyu eth1awa
eweka atena 0la 0ng1, nasyo iveti
n1syosete 0tian1o w1 vinya.kuma
kwenyu?

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَ بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ
وَأَخَذَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ④

23. Na m0ikatwae iveti ila maa1the
menyu matwaie, ateo ma0nd0 ala
maminie k0v1ta. N1 k1nd0 kyathe na kya
0thatyo na n1 nz1a nth0ku.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ⑤

LUKU 4

24. Inyw'I n1m0vat1twe maanyinyia
menyu, na e1tu menyu, na e1tu-a-nyinyia
menyu, na e1tu a nyinyia ma maa1the
menyu, na e1tu anyinyia ma maa-nyinyia
menyu, na e1tu ma anaa nyinyia menyu,
na e1tu ma e1tu - a - nyinyia menyu, na

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَتَنَاتُكُمْ
وَوَلَدُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأَخْتِ وَأَقْفَتُكُمْ

Itina wa kŭtwawa, syo ikeethwa na nyunzu ya ūsilŭlo ūla umŭtw'e kwa iveti ila syŭna ūthasyo. Na ūu nŭ kwa ūla we katŭ wenyu ūnŭŭkŭa ndakese kwŭka naŭ. Na kwŭsilŭla inyw'ŭ-ene nŭ ūseo mŭno kwenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

LUKU 5

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmŭtheesya inyw'ŭ, na kŭmŭtongoesya inyw'ŭ nzŭanŭ sya asu ala maŭ mbee wenyu; na kŭmwelekela inyw'ŭ na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Ūmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

28.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmwŭthiŭŭa inyw'ŭ ena tei, ŭndŭ asu ala maŭŭŭa mawendi *moo* mathŭku mendaa inyw'ŭ mwelelŭke vaasa.

29.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvŭthya mŭio wenyu, nŭndŭ mŭndŭ ombŭtwe e mwonzu.

30.Inyw'ŭ ala mwŭŭŭŭŭlaa! Mŭikaŭsanŭe syŭndŭ syenyu katŭ wenyu ene na nzŭa nthyoeku, ateo ila inyw'ŭ mŭŭŭkwaŭa na ūtandŭŭthya vamwe na mwŭw'ano kwa kwŭw'ana inyw'ŭ ene; na mŭikeyŭae inyw'ŭ ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Tei kwenyu.

31.Na ūla ona wŭŭa wŭkaa ūu kwa nzŭa ya ūtŭli-wa-mŭlao na ūte ūlŭngalu, Ithyŭ tŭkamwŭkya Mwakinŭ; na ūu nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

بِقَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الذَّحَضَاتِ مِنَ
الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٧﴾

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ الَّذِي
مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَبْسُتُوا مِيلًا عَظِيمًا ﴿٥٩﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ مِثْقَالَ
رَيْسَةٍ ﴿٦٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ رَاضٍ مِنْكُمْ
وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦١﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ
كَأْرًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٦٢﴾

32. Ethwa inyw'I nĩmũkwĩvathana na syĩndũ ila nthũku vyũ ila inyw'I mũvafĩtwe, Ithĩ tũkavetanga mothũku ala *manini* kuma kwenyu, na kũmwĩtĩkĩlya inyw'I vandũ va ndaĩa nene.

إِنْ تَحِبُّوا كِبَارَ مَا تَهْوَنَ عَنْهُ نَكْفِرْ عَنْكُمْ بِمَا أَنْتُمْ
وَنُدْخِلْكُمْ مَدْخَلَ كَرِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Na mũikasyĩw'ĩe kĩw'ĩu syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'ontho ũmanengete amwe menyu kũvĩta ala angĩ. Aũme makeethwa na kĩanda kya syĩndũ ila mo mamanthĩte na iveti kĩanda kya syĩndũ ila syo imanthĩte. Na mwĩtyei Ngai Mwene Vinya W'ontho mumo Wake, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ena ũmanyi mwĩanũ wa syĩndũ syontho.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ
لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
اَكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٣﴾

34. Na kĩla ũmwe Ithĩ nĩtũmũnyuvĩte atĩfwa ma syĩndũ ila asyai na ndũ sya mũkauĩ matiaa, na *ota ũu* ala matieny'e nenyu kwa nzĩla ya kũĩsana kĩthitũ. Kwa ũu manengei kĩanda kyoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nũsyaĩsya a tũlũ wa syĩndũ syontho.

وَلِكُلٍّ جَلْنَا مَوَالِيًّا مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتَوْهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٤﴾

LUKU 6

35. Aũme nĩ asũvĩ ma iveti nũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmatonyethetye amwe moo kũvĩta ala angĩ, na nũndũ mo *aũme* nĩmaumasya syĩndũ syoo. Kwa ũu iveti ila ndũngalu nĩ ila mbĩw'i, na isũvĩaa syĩmbithĩ sya *aũme masyo* kwa ũsũvĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na isu *kwa* ila inyw'I mwĩna w'ia ngalĩ yasyo nũndũ wa wau wa matũ, itaei syo na itiei syĩsyoka mokomonĩ masyo, na isilĩlei. Na Indĩ ethwa syo nĩsyamwĩw'a inyw'I, Indĩ

الرِّجَالُ قَوُومُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضُهُمْ
عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَأَضْلَحْتُ
فَيْنَتْ حِفْظُكَ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي تَخَافُونَ
نُشُوزَهُنَّ فِعْظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ
وَاصْرُبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتُمْ فَلَا تَسْخَرُوا عَلَيْهِنَّ
سَخِرَ اللَّهُ مِنْكُمْ وَلَكِنْ كَانَ عَلَيْكُمْ كِبِيرًا ﴿٣٥﴾

Ondú mOkwasya, ona kana ylla mwí Ovuku, ^{2*} ateo ylla mOendete kyalo nzlaní, mwí kOndú kOasa okúvika mwíthwe mOthambíte. Na ethwa mwí awau kana mwí kyaloní mÚte atheu, kana ethwa Úmwe wenyu auma kyoóní kana nImOkiiítte iveti na mÚilea kwona kÍw'Ú, Índí Ívakei inyw'Í ene mOthanga Úla mÚtheu kÚtayamamu na vakai mothyÚ menyú na moko menyú. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍ We Mwene-Úuu Mwingí, MÚekaní MÚno Vyú.

45. We noÚmesí amwe ma asu ala manengiwe kÍlungu kya Ívuku? Mo mathooaa Ív'ityo na mendaa kana inyw'Í ota Úu mwasye nzla.

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÚmesí nesa mÚno amaita menyú. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwlaníe kwíthwa ta MÚnyanya, na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwlaníe kwíthwa ta MÚtetheesya.

47. Ve amwe katí wa Ayuti ala maalyÚlaa ndeto kuma vandÚ vasyo vala vaÍÍíe, namo maasya, 'Íthyí nÍtwíw'aa na nÍtÚleaa,' na we Íw'a Útekwíka,' na maasya, 'Laainaa kwa kÚmÍalyÚla na nÍmÍ syoo kwílanana na Ondú wÍ nthíní wa ilÍko syoo makÍmantha kÚkita na MÚtkÍto. Na takethwa mo maÍtye, 'Íthyí nÍtwíw'aa na nÍtwítkÍlaa,' na we Íw'a'

² *Úneeni ÚÚ "Úvuku" ti mÚtheu. Ndeto Íno ya KÍtalavu "Junuban" Íwetetwe ÍÚÚ wa mÚndÚ Ítina wa kÚkoma na mÚndÚ mÚka kana Ítina wa kÚkÍlya ona Útakomete na mÚndÚ mÚka. Nthíní wa maÚndÚ ta asu kÚthamba nÍ kÍndÚ kya vata mÚno mbee wa kÚthi kÚvoya.

هَٰذَا نَعْتَصِلُ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَبَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٥﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُشْرِكُونَ الصَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَتَّخِذُوا السَّبِيلَ ﴿٦﴾

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٧﴾

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَارْعِنَا لَيْتَا بَأْسُنَا بِهِمْ وَطَعْنَا فِي الَّذِينَ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمًا وَلَكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨﴾

na asya, Unzurnaa' kwĩthwa kwaĩ kũseo
kwoo na kũlũngalu mbee. Indĩ Ngai
Mwene Vinya W'ontho nũmaumanĩe mo
nũndũ wa ũlei woo, kwa ũu mo
nĩmetĩkĩlaa Indĩ ovanini. ^{3*}

48. Inyw'Andũ - ma - Ivuku! Itĩkĩlai
maũndũ ala Ithĩ tũtheetye, makĩanĩsya
ala me vamwe nenyu mbee wa Ithĩ
tũtanaete ũnyamao Iũlũ wa atongoi
amwe menyu tũituma mo maalituma mo
maalyũka na inyonyu syoo na kũsemba,
kana kũmaumanĩa mo ũndũ Ithĩ
twamaumanĩe Andũ ma Savato. Na
mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndwĩ ndĩi ya kũlea kwĩanĩw'a.

49. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'ontho ndakaeke We kwĩanaw'a na
mũtindany'a ona ũmwe, na We akaeke
kĩla kĩngĩ kyonthe ũtee wa kyu kwa ũla
ona wĩva ũmeananasya atindany'a na
Ngai Mwene Vinya W'ontho, we
aseũvĩtye naĩ nene mũno.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا
لِّمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّ نَظِيرَ وَجْهِهَا فَتْرُوحَا عَلَى
أَذْبَارِهَا أَوْ تَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَعْتَابَ التَّابُوتِ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ٥٨

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَى
إِثْمًا عَظِيمًا ٥٩

³ * Ūw'o ndũtonya kũatĩwa ũndũ kwĩle nthĩnĩ wa
Kĩlungu kĩĩ, mũsoanĩ ũla mũalyũle tũ, nũndũ vaa
angangani matavanw'a makĩmĩweta ndeto Imwe
naĩ omamĩsĩ makĩmĩla ũmĩ mena kĩeleelo kya
kũmũma Mwathani Mũtheu. Etĩkĩli nĩmawetaa
ndeto ii, "Same" na wa at'ana" 'Ithĩ nĩtwew'ie
na nĩtwetĩkĩlile.' Vandũ va kwasya, 'nĩtwewie,'
angangani maisye, 'nĩtwaleile.' Ndeto Ila
Iandĩkĩtwe mũsoanĩ ũũ nĩ kwasya kana ithĩ
nĩtwewie na nĩtwaleile. Indĩ mo nĩmaneenie na
kũvũthya mena kĩeleelo kya kũmũthyoekya
mwĩthukĩsya etĩkĩle kana mo maĩtye 'ata'na'
vandũ va 'asai' na.' Mwĩthukĩsya wĩna kĩĩko
ndalea kũmanya ũthũku ũla nĩmĩ syoo syĩkwĩka
vau katĩ wa 'Rai' na 'Raena.' 'Rai' na nĩ 'ĩthĩwa
wĩ mwololo kwitũ, oyĩla 'Raena' nĩ 'we mwololo
wa malondũ maitũ.' Kũu onakw'o kwĩ o kwenda
kũmũma Mwathani Mũtheu nthĩnĩ wa mĩwetele
yoo.

50. We noŭmesĩ asu ala metusaa kwĩthwa atheu mo ene? Aiee, no Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla ũmŭtheasya we ona wĩva ũla We wendaa, namo maikavĩtw'a ona vanini.

أَمَرَ تَرَى إِلَى الَّذِينَ يَزُكُّونَ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزُكِّي
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يَظُنُّونَ قِتِيلًا ⑤

51. Sisyai, ũndũ mo maseŭvasya ũvŭngũ ũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na ĩsu nĩyĩanĩe kwĩthwa naĩ yĩ ũtheinĩ.

أَنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَى بِهِ
إِنَّمَا مُبِينًا ⑥

LUKU 8

52. We noŭmesĩ asu ala manengiwe kĩlungu kya ĩvuku? Mo metĩkĩlaa syĩndũ nthũku na kŭmaatĩĩa asu ala mekaa naĩ, na maasya ũlũ wa alei, 'Aa nĩmo matongoew'e nesa nthĩnĩ wa ndĩni mbee wa asu ala metĩkĩlaa.'

أَمَرَ تَرَى إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْجَنَّةِ وَالطَّاعُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ
أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ⑦

53. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmaumanĩĩte; na ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmŭumanĩaa, we ndũkamwonea mŭtetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ⑧

54. Mo mena kĩanda ũsumbĩnĩ? ĩndĩ mo maimanenge andũ kasamũ kanini keana kalima ka mbeke ya ndende.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَالِ فَإِذَا لَا يَدْرُونَ النَّاسَ
بِقِيَرًا ⑨

55. Kana mo memew'ĩa andũ kĩw'ĩu nũndũ wa maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengete kuma katĩ wa mumo Wake? *Ethwa ũu nĩw'o*, vate nzika, Ithyĩ nĩtwamanengie Aana ma Avalamu ĩvuku na Ũĩ, *ota ũu, na ota ũu*, Ithyĩ nĩtwamanengie ũsumbĩ mŭnene.

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ
مُقَدَّمًا عَظِيمًا ⑩

56. Na katĩ woo ve ala mamwĩtĩkĩlile we; na katĩ woo ve angĩ ala maalyũkile kuma vala we ũĩ. Na ĩia-ya-Mwaki nĩyĩanĩe ta mwaki wakene.

فِيهِمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَفِيهِمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ
كَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ⑪

57. Asu ala mam̄leaa M̄soa Yaitū, Ithyĩ o m̄tūkĩ, tūkatuma malika nthĩnĩ wa Mwaki. Kĩla İvinda ikonde syoo syavya, Ithyĩ tūkamakūanfasya na ikonde ingĩ nĩkana mo masame ūsilĩlo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلِمَاتًا
نُصِجَتْ جُلُودُهُمْ بِدَلِّهِمْ جُودًا أُغِيرَهَا لَيْدٌ وَقُوا
عَذَابُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ٥٧

58. Na asu ala met̄kĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, Ithyĩ tūkamatonyethya kūlika nthĩnĩ wa M̄tūnda Tla İvĩtĩlaa tūlūsĩ katĩwayo mekalae vo tene na tene; navo vakeethwa na endwa matheetw'e nĩ Ithyĩ, na Ithyĩ tūkamet̄kĩlya mo kūlika vandū va kwendeesya, na muunyĩ mwingĩ.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ
فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلِيلًا ٥٨

59. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho emwĩyĩfaa inyw'ĩ mūtūnge syĩndū kwa ala imaĩĩte, na kana yĩla inyw'ĩ mūtūsila katĩ wa andū, inyw'ĩ mūsile mwĩna ūlūngalu sila wa katĩ. Na vate nzika, maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'ontho ūmūtaaa namo nĩmo maseo mūno! Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Wĩw'i-W'ontho, Woni W'ontho.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَبِيحًا بَصِيرًا ٥٩

60. Inyw'ĩ ala mwĩt̄kĩlaa! Mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho, na mwĩw'ei Mūtūmwa Wake, na asu ala mena ūkūmū tūlū wenyu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmwalea kwĩw'ana tūlū wa ūndū ona wĩva katĩ wenyu ene, ūtūngei kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mūtūmwa Wake ethwa inyw'ĩ mwĩ et̄kĩli ma Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mūthenya wa Mūminūkĩlyo. Ūu

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ
أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٦٠

nĩw'o ūseo vyū na wa kūkathĩĩwa
mūminūkĩlyonĩ. ^{4*}

LUKU 9

61. We noŭmesĩ asu ala metusaa kana
nĩmametĩkĩlaa maŭndū ala mavuanĩtw'e
kwaku na ala mavuanĩtw'e mbee waku?
Mo mendaa kūmantha ūtwio kuma kwa
mbaa-matū, onakau mo nĩmeeyĩaiwe
maikamew'e mo, Na Satani endaa
kūmūthyokya inyw'ĩ na kūmwathūkya
ūtee vaasa.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنزَلَ
إِلَيْكَ وَمَا أَنزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَخَفَتُوا
إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ⑪

62. Na yĩla mo matavw'a, ūkai inyw'ĩ
maŭndūnĩ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthē ūtheetye kwa Mūtūmwa
Wake,' we nūmonaa angangani
makĩalyūka na kuma vala ūĩ we.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ⑫

63. Kūilyĩ ata ĩndĩ, yĩla thĩna wamakwata
mo nūndū wa maŭndū ala moko moo
matongoetye mbee woo, mokaa vala ūĩ
we makĩvĩta na Ngai Mwene Vinya
W'onthē makyasya, 'Ithĩ tūiendaa ūndū
ateo kĩko kya ūseo na mwĩw'ano.'

فَكَيْفَ إِذَا صَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ ۖ بِاللَّهِ إِنَّ آدُنَا إِلَّا سَائِغًا
وَتَوْفِيقًا ⑬

64. Aa nĩmo, Ngai Mwene Vinya
W'onthē, wĩsĩ syĩmbithĩ sya mathayū

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ⑭

⁴ *Mŭseŭĩlye wa Kĩlavu wa ūneeni 'Oulil min
kum' ala mena ūkūmū tūū wenyu ndĩmanyĩkĩte
nesa nĩ amwe. Mūno tūū wa ndeto 'minkum,' 'ĩla
nthĩnĩ wayo ve ndeto ĩlĩ ikwatanĩtw'e vamwe'
'min' na 'kum' min nĩ 'kuma' na kum nĩ 'inyw'ĩ'.
Aalyūli amwe yĩla mekūalyūla ūneeni ūū mendaa
kwasya kuma kafi wenyu ene.' Uu nĩtakwasya
kana mwafĩĩtw'e nĩ kŭmew'a tū ala mena ūkūmū
ūla umĩte kafi wenyu ene, ūkūmū wa Kĩsilamu wĩ
w'oka. Nthĩnĩ wa ūneeni ūū min tkūnĩte wĩa wa
kwikwatany'a syelĩ kum na Oulil amre
ngwatanĩonĩ yasyo syelĩ ūalyūlo wafĩwe nĩ
kwĩthwa ūilyĩ ta ūū----'Asu ala mena ūkūmū tūū
wenyu.'

68.Na Indī Ithyī vate nzika, twīthwa twamanengete Ituvi Inene kuma Kw'itū-Ene;

وَاِذَا لَا تَيْنُهُمْ مِنْ لَدُنَّا اَجْرًا عَظِيْمًا ۝

69.Na vate nzika, Ithyī twīthwa twamatongoesye mo nzīanī ūla ya w'o.

وَلَهَدَيْنَهُمْ جِرَاطًا مُسْتَقِيْمًا ۝

70.Na ūla ona wīva ūmwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa ūŪ Wake, akeethwa katī wa asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete maūthimo Make.....namo nī, Athani, Aīkīī, na Ngūsī na Ene-ūlūngalu. Na anyanya aseū vyū nīmo aa.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالضَّاكِرِينَ وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ۝

71.Mumo ūŪ nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwīanīfu, ūmanyi-W'onthe.

۞ ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ۝

LUKU 10

72.Inyw'ī ala mwīfīkīlaa! ūsūvīei; na endai mwī nguthu syī kīvathūkany'o kana mūende inyw'onthe vamwe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ انفِرُوا جُمُعًا ۝

73.Na katī wenyu ve ūla we ūkatiwa ūtina, na Indī kyeva kyamūkwata inyw'ī, we aasya vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ethīftwe E-Mōlau, kwakwa, nūndū nyie ndinaī vamwe namo.'

وَأَن مِّنْكُمْ لَمَنْ لَّبِطَتْ قُلُوبُهُ فَأَن أَصَابَتْكُمْ مُّصِيبَةٌ قَالُوا قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْنَا إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شُجُعًا ۝

74.Indī ethwa ūvuso ūseo nīyamūvikīa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we aasya, ko vatanaī wendo katī wenyu nake, 'Takethwa nyie nīnaī vamwe namo, Indī nyie nīthwa ngwatīte ūkīlyo mūnene!'

وَلَمَّا أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولُنَّ كَانَ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلْبِسْتَنِيْ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

75.Eka asu Indī ala matonya kūthoosya thayū wa nthī Ino kwoondū wa Itunī. Na ūla ūkitaā nzīanī ya Ngai Mwene Vinya

فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيَهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

W'onthe, ooawa kana asinda, o mŋtŋkŋ
Ithyŋ tŋkamŋnenge ŋtŋvi ŋnene.

76.Na mwŋna kŋ inyw'ŋ Ondŋ mŋtekŋkita
nzŋanŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
na ya ala onzu---aŋme, iveti na
syana....ala maasya, 'Mwŋŋŋ waitŋ,
tumye ithyŋ nthŋnŋ wa mŋsyŋ ŋŋ, ŋla andŋ
maw'o nŋ athŋnany'a, tŋseŋvŋsyŋ ithyŋ
mŋnyanya kuma Kwaku-Mwene, na
tŋseŋvŋsyŋ ithyŋ mŋtetheesya ŋmwe
kuma Kwaku-Mwene?'

77.Asu ala metfŋŋlaa, nŋmokitaa
kwoondŋ wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na ala matetfŋŋlaa mokitaa
kwoondŋ wa ŋla-Mŋthŋku. Kwa ŋu,
ŋkitai na anyanyae ma Satani; vate
nzika, ŋŋ wa Satani nŋ mwonzu!

LUKU 11

78.We noŋmesŋ asu ala mataviw'e.
'Siŋŋai moko menyu, lŋlŋmŋŋŋŋai Mboya
na ŋvai Saka?' Na yŋla mo meeyŋŋŋwa
kŋkita, sisyai! nguthu ŋmwe yoo
ŋmakŋaa andŋ ta kŋmŋkŋŋa Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona mena wia
mŋnenange; namo maasya, 'Mwŋŋŋ
waitŋ, We ŋtwŋŋŋŋŋe ithyŋ kŋkita nŋkŋ?
No ŋtŋnenge ithyŋ kavinda kanini?
Asya, 'ŋtandŋŋŋŋŋ wa nthŋ ŋno nŋ mŋnini
na ŋtunŋ vakeethwa vandŋ vaseo mŋno
kwa ŋla we ŋmŋkŋŋa Ngai; na inyw'ŋ
mŋikavŋŋŋw'a ona vanini.'

79.Ovala vonthe inyw'ŋ mwŋŋŋwa mŋŋ,
kŋkŋw'ŋ kŋkamŋkwata inyw'ŋ, ona mwŋ
nthŋnŋ wa mbeenge yakŋŋwe nŋmu. Na
ethwa mo nŋmakwatwa nŋ ŋseo ŋmwe,
maasya, 'ŋŋ nŋ kuma kwa Ngai Mwene

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ
مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ أَهْلُهَا
وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ نَصِيرًا ۝

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَقَاتِلُوا أَكْثَرَ الشُّرَطِ
۝ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ۝

أَمَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ
إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ
أَوْ اشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا
الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ
الدُّنْيَا قَلِيلٌ ۝ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا
تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝

أَيَّنَ مَا تَكُونُوا يَدْرِكُهُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ
مُشِيدَةٍ وَإِنْ تُصِيبَهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ

Vinya W'onthe; Indī mo makwatwa nī ūthūku, maasya, Ūō nī kuma kwaku we; Asya, 'W'onthe nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwīkīkīte ata kwa andŭ aa ūndŭ matekūthengea kŭmanya kīndŭ?

80. Useo ona wīva ūla ūkaa kwaku we nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūthūku ona wīva ūla ūkaa tŭlŭ waku we nī kuma kwaku mwene. Na ithyī tŭtŭtŭmīte we ta Mŭtŭmwa kwa mbaa andŭ -----Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Ngūsī.

81. Ula ūmwīw'aa Mŭtŭmwa amwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭno; na ūla ūalyūkaa, Indī, ithyī tŭiŭtŭmīte we ta mŭsŭvī tŭlŭ woo.

82. Na mo maasya, 'Wīw'i nīw'o ūndŭ ūla mŭnene witŭ wa kŭtŭtongoesya ithyī; Indī mo mauma vala we ūl, nguthu īmwe yoo īsŭanīaa ūtukŭ tŭlŭ wa ūndŭ we ūneenaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭandīkaa maŭndŭ ala mo masŭanīa ūtukŭ. Kwa ūu, we ivetange vala maī, na ia wīkwatyŭ waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwīthwa ta Mŭsŭvī wa maŭndŭ.

83. Indī mo nomamīsŭanīaa Kulani Ntheu? Takethwa yo yumīte kwa ūngī eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, mo methīwa meethīwe na kŭlea

عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ٥٠

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ
سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ٥١

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى مَاءً
أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِظًا ٥٢

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِنَّا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا ٥٣

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ٥٤

kw'w'ana kOnene nthInI wayo. ^{6*}

84.Na yIla mavikiIwa nI *movoo* ma mUuo kana ma wia, mo nImaUnyaIkaIya; oyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa na asu ala mena UkUmU kaI wo, vate nzika, asu ala matonya kUkunIkaIla na kIthito methIwa maUmanyie U w'o wa w'o. Na takethwa ti UndU wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wI IUIU wenyu na tei Wake, inyw'I mwIthwa mwamUatIle Satani, ateo avUthU.

*85.Kwa Ou, Ukitai kwoondU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe-----we ndOtW'itwe mUOngamIi wa mUndU ateo kwaku we mwene---na mathing'IIsye eIkaIli. NokwIthwa vangI Ngai Mwene Vinya W'onthe akasiIla vinya wa asu ala matetIkaIla; na Ngai Mwene Vinya

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلِّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِ بِأْسِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا

⁶ *Neto Ino ya Kulani *Ikhilafan Katheeran* 'IvathOkany'o mbingi' veonany'a mUncenele wI kIvathOkany'o, Ou nI kwasya kana, takethwa mUndU OngI eka Ngai Mwene Vinya W'on the nIwe waandIkie Kulani Ntheu, andU methwa meethIwe na ivathOkany'o nyingI kana kUlea kw'w'ana kwingI nthInI wayo. undU UilyI ta UU OkoniI Umbi wa matu na nthI nIwonekaa nthInI wa KIlungu kya 67:4 *Al-Mulk* kIitavany'a kana nI vinya mUno na kUitonyeka kwona Uoleku kana kIvathOkany'o nthInI wa wIa wa Ngai.

*UalyUlo UU wIonany'a kana MUtUmwa na andU ala mena UkUmU onthe kaI wo mayal matonya kUvikIa mUminUkIlyo wa w'o. No ala tU mal na OtW'Io mUseo wa kIItko nIImo mal matonya kUmanyia U - w'o. Ithyl twIete UalyUlo Ongyl ta UU Ula Ute kUtia mwanya Ou na Ukwonany'a kana kIla Umwe kaI wo al na Otanyi wa kUmanyia U-w'o ethwa we nIwakunIkaIite ngewa Isu. 'YIla meew'a ndeto sya mana ikony'e OndU wa mUuo kana kaU mo nImaUnyaIkaIya. OyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa-na ala mena UkUmU kaI wo vate nzika kaI wa asu ala maUkunIkaIle Uvoo Usu ta mUthUku mal matonya kUmanyia U-w'o.

W'onthe e vinya mbee ūtonyini na e vinya mbee kwa kŭete ūsililo.

86. Ūla ona wīva wīkaa wīw'anīthy'a wa ūlūngalu, akakwatwa kīlanda kyaw'o, na ūla wīkaa wīw'anīthya mūthūku, akeethwa na kīlungu ota kyu kya ūsyao mūthūku waw'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūitwe nī ūtonyi tūlū wa kīla kīndū.

مَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا
وَمَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتِنًا ۝

87. Na yīla inyw'ī mwakethw'a na ngethi sya mboya, kethekai na ngethi sya mboya nzeango kana mūketheke oūndū mwakethw'a.* Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwosaa ūtalō wa syīndū syonthe.

وَإِذَا حُيِّنْتُمْ بِخِيعَةٍ فَأْتُوا بِأَحْسَنِهَا أَوْ ذُرْوَاهُ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ۝

88. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūla vate ūngī walīitwe nī kūthaithwa. We vate nzika, akaendee na kūmūmbany'a inyw'ī kūvika Mūthenya wa ūthayūkyo, ūla ūtena nzika nthini waw'o. Na nūū ūla waw'o kwa ndeto yake kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe?

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجَمِّعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ۝

LUKU 12

89. Kūtw'īkīte ata kwenyu ūndū mūaanīkīte nguthu iī tūlū wa angangani? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmasindīte mo nūndū wa maūndū ala mo meekie. Inyw'ī mwīenda kūmūtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īte nī wa kwanangīka? Na kwake we ūla Ngai

مَنْ لَكُمْ فِي الْمُتُوفِينَ فَوْتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسُهُمْ
بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْتَدُوا مَنْ أَصَلَّ اللَّهُ
وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۝

* W'o ndūŭneena tūlū wa ngethi kanyw'a tū īndī wīna kīfeelo kya kīla mīthemba yonthe īla yaīlīte nī kūsūngīwa na ūlau mūnen kana kūsūngīwa o kwīanana nondū yaetwe yīlīyī.

LUKU 13

93. Kūimwaŋlīte mwītīkīlī kūmūaa mwītīkīlī ūngī ateo kwa mavītyo. Na we ūla ūaaa mwītīkīlī kwa mavītyo akamīnenge ngombo mbītīkīlī ūthasyo, na *akīŋva* mbesa sya nthakame inengwe atīŋwa make ateo mo makamūekea ta nthembo. Indī ethwa *mūndū ūla mūae* nī wa andū ala ang'endu kwenyu, e mwītīkīlī, indī *mūaani* akamīnenge ngombo yītīkīlīte ūthasyo; na ethwa *mūndū ūla mūae* nī wa andū ala inyw'ī mwīna mwīw'ano namo, indī *mūaani* akāŋva mbesa sya nthakame inengwe atīŋwa make na aimīnenge ūthasyo ngombo yītīkīlīte. Indī ūla ūtona īmwe, indī akatīŋa kūya kwa myei īlī ūatīanīe----
nī nzīa ya kūmantha ūekea ūla ūtw'ītwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī ūmanyi-
W'onthē, Mūī. {

94. Na o ūla ūaaa mwītīkīlī kwa kwenda, ītuvi yake yīkeethwa īia-ya-Mwaki vo nīvo we ūekalaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē akamūthatīa na akamūumanīa na akamūseūvīsyā ūsīlīlo mūnene.

95. Inyw'ī ala mwītīkīlīaa! Yīla mūūthi kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, īkai ūkunīkīlī waw'o na ūla ūnūmūkethya na ngethi sya mūuo mūīkamwīe 'We ndwī mwītīkīlī.' Inyw'ī mūmanthaa syīndū sya thayū ūū, indī Ngai Mwene Vinya W'onthē ena syīndū īla nzeo kwa wingī. Uu now'o inyw'ī mwailī mbee wa ūu, indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūnengie inyw'ī īnee Yake ya *mwanya*; kwa ūu

وَمَا كَانَ يُؤْمِنُ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَا وَمَنْ
قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ
مُسْلِمَةٍ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ
قَوْمٍ عَلَيْهِمْ كُفْرٌ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ
وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ يَكْفُرُونَ بَيْنَهُمْ فِتْنَةٌ فَلْيَةٌ
مُسْلِمَةٍ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ
لَمْ يَجِدْ فُصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ
اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٤﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا
فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا
عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِتْنًا
وَلَا تَقُولُوا لِنَا الْفَيْ لِكُمُ السَّلَامُ لَسْتَ مُؤْمِنًا
تَلْعَنُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَعَارِمٌ
كَثِيرَةٌ مِمَّا كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَمِتْنًا إِنْ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٣٦﴾

Ikai ūkunŭkŭli wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ maŭndŭ ala inyw'I mwŭkaa.

96. Asu katŭ wa eŭkŭli ala mekalaa vyŭ, ateo asu ala ŭema; na asu ala mething'ŭlasya kwoondŭ wa nzŭa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭthwii woo na mathayŭ moo, ti ŭndŭ ŭmwe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkŭlŭlŭtye ivŭla sya asu ala mokitaa kwa nzŭa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭthwii woo na mathayŭ moo, ti ŭndŭ ŭmwe. ŭlŭlŭ wa ala mekalaa mŭsyŭ. Na kŭla ŭmwe Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwathŭte ŭseo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmokŭlŭlŭtye asu ŭlŭlŭ wa asu ala mekalaa vyŭ, na ŭtuvi ŭnene.

97. Ta, ivŭla sya ŭtaŭlo inenganŭtwe nŭ We, na ŭkeko wa mwanya na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyŭ, Uŭŭtwe nŭ tei.

LUKU 14

98. Nŭw'o, asu ala alaŭka matumaa makw'a mamavŭtŭsye mathayŭ moo ene, alaŭka makamakŭlya: 'Inyw'I mwaatŭŭe kyaŭ?' Namo makasŭngŭa' Ithyŭ twoosiwe ta andŭ onzu ŭlŭlŭ wa nthŭ. Namo alaŭka makaasya, Nthŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ndyaŭ nene nesa kwenyu kŭmŭthamŭla? Aa nŭmo ala ŭtŭo woo ŭkethwa ŭianŭ-ya-Mwaki, naw'o nŭ wŭkalo mŭthŭku.

99. Ateo ala onzu katŭ wa aŭme, na iveti, na syana, ala matatonya kwŭnyuvŭa walany'o ona wŭva kana matamyona nzŭa ona yŭva.

لَا يَسْتَوِي الْقَوْدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَدُوُّ الْقَوْمِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقَوْدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَوْدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْفَالِكَةَ ظَالِمِينَ أَنْفُسِهِمْ قَالُوا
فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا
أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُجَاهِدُوا فِيهَا قَالُوا لَيْلَىٰ
مَا وَدَّعْنَاهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

إِنَّ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا
يَسْتَطِيعُونَ جِهْلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ۝

100. Iŭlŭ wa ta aa, vangĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akavetanga naĩ syoo; nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭvetangi-wa-Naĩ, na nĩ Mŭekanĩ - M-ŭno.

101. Na ŭla ŭthamaa kuma nthĩ yake kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we akakwata kŭndŭ kwingĩ kwa kwĩvitha ŭlŭ wa nthĩ na mumo mwingĩ.^{8*}

LUKU 15

102. Na yĩla mŭŭthi kyalo ŭlŭ wa nthĩ, ti ŭthŭku kwenyu kŭkuvĩvya Mboya, ethwa inyw'ĩ nĩmŭŭkĩa kana ala matetkĩĩte nĩmatonya kŭmŭvithŭkĩa na kŭmŭthĩny'a. Ow'o, alei nĩ amaitha me ŭtheinĩ kwenyu.

103. Na yĩla we wĩ katĩ woo, kŭmatongoesya nthĩnĩ wa Mboya; nguthu ĩmwe yoo nĩyĩŭngame vamwe naku na ĩkyosa mĩio yayo ya kaŭ. Na mamina luku ĩmwe, ĩndĩ namo nĩmaende ĩtina wenyu *kŭmŭsŭnĩa inyw'ĩ*, na nguthu ĩla ĩngĩ, ĩtanavoya nayo yŭke mbee, nayo ĩvoye vamwe naku; namo mose mĩio yoo ya kaŭ, alei nomende inyw'ĩ mŭlwe nĩ mĩio yenyu ya kaŭ na ngŭa syenyu nĩkana mo mamŭvithŭkĩe na mĩtŭkĩ. Na kŭikethwa kwĩ ĩvĩtyo kwenyu ethwa mwĩna thĩna wa mbua kana mwĩ awau, kŭvetanga mĩio ya kaŭ ŭtee; ĩndĩ *mavinda onthe* nĩmwaiĩlwe nĩ kwosa mĩio yenyu ya kwĩsiĩla. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭseŭvĩtye ŭsilĩlo ŭthĩnasya kwa alei.

قَالَ لَكَ عَنِ اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
غَفُورًا ⑤

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرْعًا
كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ⑥

وَلَا إِخْرَاجَ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَ كُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكُفْرَانَ كَرُمٌ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑦

وَأَذًا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتُمْ طَائِفَةٌ
مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا بِأَسْلِحَتِهِمْ تَفَافًا زَا
فَلْيَكُونُوا مِنْ زُرَّائِكُمْ وَتَلَاتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ
يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِنَتُمْ
فَيَبْسِلُونَ عَلَيْكُمْ مِقْلَةٌ وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
إِنْ كَانَ بِكُمْ أذىٌ مِنْ مَقَرٍّ أَوْ كُنْتُمْ تَرْتَفِعُونَ أَنْ تَضَعُوا
أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ⑧

⁸ *Ndeto ĩno ya Kĩalavu 'Fee sabcelillah' yaasya kwoondŭ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

104. Na yġla inyw'ġ mwamina Mboya, mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe, yġla mŭŭngeme, na mwġkalġthe-nthġ, na mŭkomete na wea. Na yġla inyw'ġ mwġ mŭuonġ vate na mŭisyo, ġndġ atġlai Mboya tondŭ kwaġġġw'e. Ow'o, Mboya nġlyġlašwe etġkġli kŭvoya nthġnġ wa mavinda ala matw'ġtwe.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّقْشُورًا ۝

105. Na mŭikaleele kŭmamantha andŭ aa. Ethwa inyw'ġ mwġ okite onamo nġ okite otenyu ŭndŭ mŭkitġtwe. ġndġ inyw'ġ nġmwġkwatġtye kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ġndġ mo mai na wġkwatyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ ŭmanyi-W'onthe, Mŭġ.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَأَنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرَجُونَ مِنَ اللَّهِ ۖ لَا يَزْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْنَا حَكِيمًا ۝

LUKU 16

106. Ithyl vate nzika, nġtŭkŭtheesye we Ivuku yġna ŭvoo wa w'o, nġkana we ŭtonye kŭtw'a katġ wa andŭ na kġla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkŭmanyġtye we. Na we ndŭkamġtete nġza ya asu ala mavŭnyanġfaa mŭġkġġo;

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِبِينَ خَصِيمًا ۝

107. Na ġtyai ŭekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŭekanġi Mŭno Vyŭ, Usŭġtwe nġ tei.

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

108. Na we ndŭkesŭvane kwoondŭ wa asu ala mateyġkġġe mo ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ŭla mŭvinganġsya, na mwġki - wa - naġ mŭnene.

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ أَنفُسُهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَافًا أَتِينًا ۝

109. Mo mamanthaa kwġvitha kuma kwa andŭ, ġndġ mo maitonya kŭmwġvitha Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We e vamwe namo yġla maminaa ŭtukŭ

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ ۚ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرُفَهُ مِنَ الْقَوْلِ ۚ

mUima maisUanfa maUndu ala We
Utametikila. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amathyululokite maUndu ala
mo mekaa.

110.Sisyai! Inyw'I ninyw'I
mwamesUvanfie nthInI wa thayU wa yu.
IndI nUu Ula UkamesUvanfa kwa Ngai
Mwene Vinya W'on the Muthenyani wa
UthayUukyo, kana nUu Ula Ukethwa e
mUsUvii woo?

111.Na Ula wika Uthuku kana Uviflasya
thayU wake, na IndI akitya Ukeo kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, *vate nzika*,
we akamwifha Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-MUekanfi MUno VyU,
UsUfwe nI tei.

112.Na Ula wika naI, amika kwoondU
wa thayU wake mwene tU. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MUf.

113.Na oUla wika ivityo kana naI na
IndI akimilila mUndU utena ivityo, *vate*
nzika, we akuaa *mUo wa wilfanli* na naI
yI UtheinI.

LUKU 17

114.Na keka mumo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe IUlu wenyu na tei Wake,
nguthu Imwe yoo nIyatw'Ite
kUmUthyoekya inyw'I, IndI We
nIwaanangie mawalany'o moo. Kwa Ula
w'c, mo maithyoekasya ona Umwe ateo
mo ene namo maitonya kUmUthOkya
inyw'I ona vanini.

وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝١٤

هَٰذَا نُمُوهٗلَآءُ جَدَّ لَتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
فَمَنْ يُجَادِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَمْ مَنْ يَكُوْنُ
عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝١٥

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ
يَجِدِ اللَّهَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝١٦

وَمَنْ يَكْسِبْ اِثْمًا فَاِنَّا يَكْسِبُهُ عَلٰٓى نَفْسِهٖ وَكَانَ
اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ۝١٧

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيْئَةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَزِمْ بِهَا
يَرْيَا ۝١٨ فَقَدْ اِحْتَمَلَ بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا ۝١٩

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ اَنْ يُضْلُوْكَ وَمَا يُضِلُّوْنَ اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا
يَضُرُّوْكَ مِنْ شَيْءٍ وَّاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ وَ
الْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ
عَلَيْكَ عَظِيْمًا ۝٢٠

115. Vai ūseo umaa nthlŋl wa mbŭmbano syoo sya kŋmbithl, ateo yŋla momatw'a kumya syŋndŭ kwoondŭ wa ngya kana kŭthŭkŭma wŋa wa andŭ onthe kana kŭseŭvya wŋw'anŋthya na ūalyŭko katŋ wa andŭ.

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ
أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ١٥

116. Na ūlŭ wa ūla ūmŭkaananŋasya Mŭtŭmwa ŋtina wa ūtongoi kŭmwŋvuanŋsywa we, na ūatŋlaa nzŋa ŋngŋ ŋte ŋla ya efŋkŋli, ŋthyŋ tŭkamŭeka we aatŋle nzŋa ŋla we ūatŋle na ŋthyŋ tŭkamwŋkya ŋianŋ-ya-Mwaki; naw'o nŋ wŋkalo mŭthŭku.

وَمَنْ يُثَاقِبِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُ الْهُدَى
وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُسْلِمِينَ نُؤْلِهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ
جَهَنَّمَ وَكَانَتْ مَصِيرًا ١٦

LUKU 18

117. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaekaa kŋndŭ ona kŋmwe kwŋananw'a Nake ta mŭtindany'a, ŋndŋ We akaekaa kŋla kŋngŋ ūtee wa kyu kwa ūla ona wŋva We wendaa. Na o ūla wŋananasya, Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋndŭ kŋngŋ ona kŋva, vate nzika, we nŭminŋte kwaŋa vaasa.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا بَعِيدًا ١٧

118. Mo mathaithaa ngai sya mŋvw'anano ya iveti sya ūvŭngŭ vandŭ Vake, oyŋla kwa ūla w'o mo maithaithaa kŋndŭ ateo Satani, ūla mbaa-matŭ.

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنشَاءً وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا سُلْطَانًا مَبْرُورًا ١٨

119. ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭumanŋte. Na we aisye, 'Nyie ngoosa kŋlungu kŋna kuma kwa athŭkŭmi Maku.'

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخِذْنِ مِنْ عِبَادِي نَصِيبًا
مَفْرُوضًا ١٩

120. 'Na kwa ūla w'o, Nyie ngameyŋlaŋa mo na makavana matŭ ma ngamŋle na indo ŋla ŋngŋ na kwa ūla w'o nyie ngamathing'ŋsywa mo na makaalyŭla mŭmbŋlwe wa syŭmbe sya Ngai Mwene

وَلَا ضِلَّاهُمْ وَلَا مَبِيتَهُمْ وَلَا مَرْتَبَهُمْ فَلْيَحْذَرْنَ
أَذَانَ الْاِنْعَامِ وَلَا مَرْتَبَهُمْ فَلْيَحْذَرْنَ خَلْقَ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خَسْرًا مُبِينًا ٢٠

Vinya W'onthe. Na we ūla ūmwosaa Satani ta mūnyanyae vandū vā Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nīwonete wasyo wī ūtheinī.

121. We amathaa mo syathī sya mana na okīlasya mawendi mathūku nthīnī woo, na Satani nde kīndū ūmanthaa ateo syīndū nthūku.

يَعِدُّهُمْ وَيُؤَيِّنُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٣١﴾

122. Aa nīmo ala ūtūo woo ūkethwa lianī-ya-Mwaki namo maikona nzīa ya kūkīa kuma vo.

أُولَٰئِكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ لَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيضًا ﴿٣٢﴾

123. Indī ta kwa asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithyī tūkametīkīlya mo kūlika nthīnī wa Mīūnda, ūla ūvītīlaa tūlūsī katī wayo, makīkala vo tene na tene. Kyo nī kyathī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kītalea kūvika; na nūū ūla ūtonya kwīthwa wa w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetonī?

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿٣٣﴾

124. Kūikethwa kwīlanana na mawendi menyu ona kana kwīlanana na mawendi ma Andū-Ma-Ivuku. Ūla ona wīva wīkaa ūthūku, akatuvwa nūndū waw'o; na we mwene ndakeyonea mūnyanyae kana mūtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَيْسَ بِأَمَانَتِكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَفْعَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٣٤﴾

125. Indī o ūla wīkaa mawīa maseo, e mūndūūme kana e mūndū mūka na nī mwīfīkīli, ta asu makalika Itunī, na maikavīfīw'a o na ūthūku wīana ta kalima kanini kala ke ūtina wa mbīndī ya ndende.

وَمَنْ يَفْعَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يَبْظَلُونَ نَهِيرًا ﴿٣٥﴾

126. Na nūū ūla mūseo mbee nthīnī wa mūkīkīto kūmūvīta ūla we wīnenganae

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ

kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nĩ mwĩki wa nesa, na ūatĩĩaa ndĩni ya Avalamu, ūla waĩ mũlũngalu? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamwosie Avalamu ta mũnyanyae wa mwanya.

مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ
اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٩﴾

127.Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ tũlũ wa nthĩ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe aithyũlũkĩte syĩndũ syonthe.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ
يَكْبِلُ شَيْءٌ مُّحِيطًا ﴿٢٠﴾

LUKU 19

128.Namo memantha ūtwio wa Mwĩao tũlũ wa iveti kuma vala ūĩ we. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmũngae inyw'ĩ ūtwio tũlũ wasyo. Na ota ūu ūndũ mũsomeawa nthĩnĩ wa Ivuku tũlũ wa eĩtu ndiwa ila mũtainengae ila syĩandĩkĩwe na ila inyw'ĩ mwendaa kwitaa, na tũlũ wa ila mbonzu katĩ wa syana. Na We amwĩĩĩĩaa inyw'ĩ kwĩka ūlũngalu kwa ndiwa. Na ūseo ūla inyw'ĩ mwĩkaa ona wĩva, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwĩsĩ nesa.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يَفْتِيكُمْ فِيهِنَّ
مَا يُظِلُّ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي نِسَاءِ الَّتِي لَا
تُؤْتُونَ لَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضَعِفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُولُوا لِلنِّسَاءِ
بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ
عَلِيمًا ﴿٢١﴾

129.Na ethwa kĩveti nĩkĩũkĩa kũthĩnw'a kana kũthokoana na mũũme, kũtaanĩsya; ti ūthũku kwoo kwĩw'anĩthw'a mũndũ na ūla ūngĩ; na wĩw'anĩthyo nĩ mũseo mũno vyũ. Na andũ nĩmakothaa kwĩthwa na kĩw'ũ. Ethwa inyw'ĩ nĩmwĩkaa nesa na mwĩ alũngalu, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَلَنْ أَمْرًا خَافَتْ مِنْ بَوْلِهَا نُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ
خَيْرٌ وَأُخْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢٢﴾

130.Na inyw'ĩ mũitonya kwĩka wĩananu katĩ wa iveti, ona mwĩna ieleelo syenyu nzeo vyũ, kwa ūu, mũikelekele ngalĩ

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا يَبْلُغُوا كُلَّ النَّبِيلِ فَتَدْرُسُوهَا كَالْمُعَلَّكَاتِ وَإِنْ

Imwe vyū Ila Ingī ndfikese kūtiwa yīlyī
ta Tsūnzūŭlīte, na Ite nzisye nesa. Na
ethwa inyw'ī nīmwalūnga na kwīka kwa
ūlūngalu, vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Ula Mūekanī Mūno Vyū,
Usūŭtwe nī tei.

تَصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٣٠﴾

131.Na ethwa mo nīmataanīsyā, Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamaia elī na
ūthasyo kwīanana na mumo Wake, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūŭtwe
nī mumo Mūf.

وَأَن يَتَّقُوا يَعْنِي اللَّهُ كَلَّا مَنْ سَعَتْهُ وَكَانَ اللَّهُ
وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿٣١﴾

132.Na nī sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila ona syīva syī matunī na ila
ona syīva syī ūlū wa nthī. Na vate
nzika, Ithyī nītūmeyīāfe asu ala
manengetwe Ivuku mbee wenyu, na
twamwīhīāfe inyw'ī ota ūu, kūmūkīa
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī
ethwa inyw'ī nīmūŭlea kwītīkīla,
īndīlīlikanai kana nī sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe ila ona syīva syī matunī
na ila ona syīva syī ūlū wa nthī, Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyīanītye-We-Mwene, ūla
Mūtaŭwa.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ
وَأَن تَقْرَأُوا قُرْآنَ اللَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَبِيدًا ﴿٣٢﴾

133.Na nī sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila ona syīva syī matunī na ila
ona syīva syī ūlū wa nthī, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe
kwīthwa ta Mūsūvī.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكَينًا ﴿٣٣﴾

134.We akenda, nūtonya kūmūvetanga
inyw'ī andū na kūmaete angī vandū
venyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-na ūtonyi mwīanīu wa kwīka ūu.

إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا ﴿٣٤﴾

135.Ula ona wīva wendaa ītuvi ya nthī
īno, Indī we nī alīlikane kana ītuvi

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾

ya nthĩ ĩno na ya ĩla ĩngĩ yĩna Ngai Mwene Vinya W'onthē; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩwi-W'onthē, Woni-W'onthē.

LUKU 20

136. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! ĩthĩwai mwĩna kĩthito kũũngamĩa ūlũngalu, mwĩ ngũsĩ kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ona ethwa nĩ *ũũũ* wenyu ene kana nĩ kwa asyai menyu na e ngya kana e mũthwii, Ngai Mwene Vinya W'onthē E vakuvĩ namo onthe elĩ *mbee wenyu inyw'ĩ*. Kwa ūu, mũikaatĩe mawendi mathũku nĩkana mũtonye kwĩka ūlũngalu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũũvitha ūla w'o kana kũweleũka, ĩndĩ *lilikanai kana* Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

137. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We ūvuantye kwa Mũtũmwà Wake, na Ivuku yĩla We wavuanisye mbee wayo. Na ūla ona wĩva ūlea kũmwĩtĩkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē na alaĩka Make, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, vate nzika, we nĩwafe vaasa mũno.

138. Asu ala metĩkĩlaa na ĩndĩ maisyoka kũlea na kwĩtĩkĩla *ĩngĩ*, na ĩndĩ mailea, na ĩndĩ makyongeleka nthĩnĩ wa ūlei, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakamaekēa mo ona ĩndĩ ona We ndakamatongoesya nzĩanĩ.

139. Matavye angangani ūvoo kana ve ūsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنَّ

يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أُولَىٰ بِهِمَا ۚ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلَوَّا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٢١﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا كُفْرًا ۚ لَمْ يَكُنِ اللَّهُ يُلْهِمُهُمْ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

بَشِيرِ الْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٣﴾

140. Asu ala mamatusaa alei kwithwa anyanyae mbee wa etfiki. Mo mamanthaa ndafa kuma mokoni moo? Indī *mo nmalilikane kana* ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ يَتَخَذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ ابْتَغَوْا عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ
لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

141. Na We nūminthe kōmūvuanīsyā inyw'ī nthīnī wa Ivuku kana, yīla inyw'ī mweew'a Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe īilewa na kūvūfwa ngūf, mūikekale vamwe namo, okūvika mae ngewa īngī eka īsu; nūndū inyw'ī mwekala vo, mūkeethwa ūndū ūmwe namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamombany'a angangani na, alei nthīnī wa īia-ya-Mwaki, onthe vamwe.

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَأَلْتُمْ
اللَّهَ بِكُفْرٍ بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ
حَتَّى يُخْرِجُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا أَقْبَلْتُمْ
إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ
جَمِيعًا ﴿١٤١﴾

142. Asu ala meteelaa ūvoo ūmūkonī inyw'ī. Ethwa inyw'ī mwīna ūkīlyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo maasya, 'ithyī tūyaī vamwe nenyu?' Na ethwa alei mena kīlanda *kyaw'o*, mamatavasya *mo*, 'ithyī tūyaamūsinda inyw'ī na kūmasīfā etfiki? 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akasila katī wenyu Mūthenya wa ūthayūūkyo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamanenge alei nzīa ya kūmasinda etfiki.

الَّذِينَ يَكْرَهُونَ بَيْعَكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ
قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ
قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَنْعَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
قَالَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ
فِي الْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

LUKU 21

143. Angangani mamanthaa kŭmŭkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indĩ We akatuma mo ene methwe me akenge. Na yĩla mo maũngama kwoondũ wa Mboya, maũngamaa me aleelu moneke nĩ andũ, namo mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'on the o vanini

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

144. Ma sũnzũũlĩte katĩ wa ũũ na ũya mate ma aa kana aya. Na ũla we Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtusaa wa kwanangĩka, we ndũkona nzĩla kwoondũ wake.

مَذْبُذِبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۝

145. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose alei kwĩthwa anyanya, mbee wa etĩkĩli. Inyw'ĩ mwĩenda kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩtumi kĩtheu ĩũlũ wenyu ene?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا إِلَهَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا قَمِينًا ۝

146. Vate nzika, angangani makeethwa kĩndĩnĩ kĩla kĩliku mũno vyũ kya Mwaki; na we ndũkona mũtetheesya kwoondũ woo.

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ۝

147. Ateo asu ala melilaa na kũlũnga na maimwĩkwatĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe malũmĩtye na me aĩkĩlku nthĩnĩ wa wĩw'i woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nĩ katĩ wa etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtũkĩ akaumya ĩtuvi ĩnene ĩũlũ wa etĩkĩli.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِيْنَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

148. Ngai Mwene Vinya W'on the aĩĩtwe nĩ kũmũsilĩla inyw'ĩ nĩkĩ, ethwa mwĩ mũvea na ethwa nĩmwĩtĩkĩlaa? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwosi-Wa-Mũvea, ũmanyi-W'onthe.

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَدَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَامْنَعْتُمْ ۝ كَذَلِكَ اللَّهُ سَاكِرًا عَلِيمًا ۝

149. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendete k'lonzo kya ndeto nthūku mbee wa andū ateo *kwa ngal'ila* ūnūvīfw'a; nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Wīw'i-W'onthe, Ūmanyi-W'onthe.

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا
مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَنِينًا ﴿١٤٩﴾

150. Inyw'ī mwakyumbūla k'ko k'leo kana mwak'ivitha, kana k'ūkea ūthūku, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūvetangi - wa naī, na nī ūtonyi W'onthe.

إِنْ تَبَدُّوا حَيْرًا أَوْ تَخْفَوْهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٥٠﴾

151. Vate nzika, asu ala mamūleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Atūmwa Make, na kwenda k'vathūkany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atūmwa Make, na kwasya 'Ithyī tūmet'k'īlaa amwe na k'ūmalea ala angī, na kwenda k'ūkwata nzīa ya vu katī,

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ
يُفْرِقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ
ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥١﴾

152. Aa ow'o nīmo alei ala aīk'īku, na Ithyī nītūseūvītye ūsil'ilo ūthīnasya kwoondū wa alei.

أُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ حَقًّا وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥٢﴾

153. Na tūlū wa asu ala mamwīfk'īlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atūmwa Make *onthe* na mailea kwīk'īa k'ivathūkany'o katī wa ūmwe woo, aa nīmo omītūkī We ūkamanenge matuvi moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī - Mūno Vyū, Usūitwe nī tei.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفْرِقُوا بَيْنَ
أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٣﴾

LUKU 22

154. Andū ma Ivuku maūkūlasya we ūtume Ivuku yīthee kuma Itunī. Mo nīmamūkūlīlye Mose ūndū mūnene k'ūvīta ūū: 'Twony'e Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheinī.' Na īndī ūsil'ilo wa kwananga nīwamakwatīe nūndū wa ūthūku woo. Na īndī nīmoosie kasaū

يُنَالِكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ
السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى الْكَبِيرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا
أَرِنَا اللَّهَ جَهْدَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ
ثُمَّ لَمَّحُوا بِالْوَجَلِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ

kwoondū wa ūthaihi Itina wa Syama ntheu kŭmavikŭa; Indī Ithyī nŭtwamaekeie na w'ŭo. Na Ithyī nŭtwamŭnengie Mose ngaananŭo ntheu yŭna vinya.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَى سُلْطٰنًا
مُبِيْنًا ۝

155. Na Ithyī nŭtwookŭlilye Kŭma ŭlŭ woo yŭla tweekŭaa ŭtianŭo namo. Na Ithyī nŭtwamatavisye mo 'Likai mbingŭlonŭ mwŭnyivŭtye,' na nŭtwamatavisye, 'Mŭikatŭle mwŭao ŭlŭ wa ŭvoo wa Savato.' Na Ithyī nŭtwoosie ŭtianŭo mŭlŭmu kuma kwoo.

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّوْرَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ وَقُلْنَا لَهُمْ
ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي
السَّبْتِ وَآخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيْظًا ۝

156. Na Indī kwoondū wa kwananga kwa ŭtianŭo kwoo, na kŭlea kwoo kwa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kŭmantha kwoo kwa kŭmoaa Athani vate ŭlŭngalu, na kwa kŭneena kwoo kwa kwasya kana: 'ngoo sitŭ nŭ mbove ikakunŭkŭlw'a ngunŭko,' -----aiee, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwisilŭlte syo nŭndū wa ŭlei woo, kwoondū wa ŭu mo metŭkŭlaa o vanini.

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِّيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللّٰهِ
وَقَتْلِهِمُ الرّٰسِيَّاءِ بَعِيْرَ حَتٰى وَقَوْلِهِمْ قُلُوْبُنَا
غُلْفٌ بَلْ طَمَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ
اِلَّا قَلِيْلًا ۝

157. Na nŭndū wa ŭlei woo na ŭneeni woo ŭlŭ wa Malia wa wilŭanŭli mwai,

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ بُهْتٰنًا
عَظِيْمًا ۝

158. Na kŭneena kwoo; Ithyī nŭtwamŭaie Yesŭ, Masia, Mwana wa Malia, Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya

وَقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيْحَ عِيْسٰى ابْنَ مَرْيَمَ

W'onthé;’ oylá mo mayaamúaa we ona
mayaamwamba mÚkelany'oní!*

رَسُولُ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ

¹ *Úndú Òla mÚnene vaa ní wa Ayuti kÚemwa ní kÚmÚaa Yesú kwa nzíla ona yíva. MÚsomi nÚnÚÚlilikanw'a kana kuma mwambíllílyo Ayuti mayíkathílla kana nímatonyie kÚmÚaa Yesu. Ngewa Íno ya Ayuti níllÚlumiíllw'e kÚlewa ní Kulani Ntheu; na níkyo kítumi mÚminÚkíllyoni wa mÚsoa ÚÚ, Úneeni wa mÚthya ní kana ona ethwa kweekíkíe ata mo vate nzika nímaemiwe ní kÚmÚaa Yesú. Uu ti kwasya kana kwambwa kwa Yesú níkÚÚlewa, Índí kÍla kÍleetwe ní kÚkw'a kwake mÚkela ny'oní. Ndeto Íno 'shubbiha' nthíní wa mÚsoa ÚÚ ní ya kÚsÚaníwa mÚno. Ngewa Íno yí nthíní wa mÚsoa ÚÚ ndíkwiítkÍla mÚndú Úngí ateo Yesú kana kwa nzíla Íngí, nítonya kÚweta Úndú Úsu wí w'onthé. Kwífanana na mÍao ya Úneeni nthíní wa ndeto Íno 'shubbiha' ndíneenaa ÍÚÚ wa mÚndú Úngí ateo Yesú Klisto we mwene. Úu ní kwasya kana we níwe woolanilw'e ná ooneka nímo avw'anene na mÚndú Úngí. Otondú Yesú wambiwe mÚkelany'oní ena mÚvw'ano wa mÚndú Úngí. Índí kÚlea ti kwa kwambwa mÚkelany'oní kana kÚkw'a kwake, Índí Úlei ní kÍkw'Ú kyake mÚkelany'oní. Vate nzika, vo wá kÍthokoo kÍnene kya Úndú kÚtonya kwíthwa kweekíkíe. Kwa Úu, mÚsoa ÚÚ Úendece kÚseÚvya wonany'o wa kÍthokoany'o na nzika. MaÚndú ala angí onthe ní kÚtalíthya tú. Úsu níw'o wá wa mÚminÚkíllyo. Ethwa ndeto Íno 'shubbiha' yíneena ÍÚÚ wa Úvoo ÚÚ. Úu níkw'onany'a ngewa ya nguthu ilí syakaanáaa ÍÚÚ wa Úndú kweekíkíe. Vai nguthu Ímwe yasyo yá na Ú-w'o ÍÚÚ wa Úneeni wayo, kwa ngelekany'o ya mÚtkíto wa Aklisto wa kÍkw'Ú kya Yesú mÚkelany'oní na Ítina ÚthayÚÚkyo ndwaneenetwe na itumi mbíanÍu Índí wá Útalíthyo tú. Ota Úu Úneeni wa Ayuti ÍÚÚ wa kÍkw'Ú kya Yesú mÚkelany'oní wá Útalíthyo ona w'o, nÚndú wamo kwítya kiimba kya Yesú. Ow'o mo nímoonanisyé nzika syoo íla mál nasyo ÍÚÚ wa Úvoo ÚÚ w'onthé wa kÍkw'Ú kÍla kÍwetawa na mamÚkaany'a Vílato makyasya kana we nÚtonya kuma vo na kumÍla mbee wa andú akyasya kana we nÚthayÚÚkíte kuma kwa akw'Ú *Mathayo 27:63-64* NÚndú wa kítumi kÍ mÚminÚkíllyo wa mÚsoa ÚÚ nÚÚkuníkÍlwa Úkyasya, 'Wa innallazeena' *kwaÚla w'o asu ala methíwa na kÍvathÚkany'o ÍÚÚ wákyo* kana ÍÚÚ wake we Úla kyamÚkwatie, mo mál na nzika katí woo ene.

Bal Rafa'a hullaho Ilaihi' Masilamu angí mÚno nímaítkílaa kuma kÍlunguní kÍ kya mÚsoa ÚÚ kana wonany'o ÚÚ wa 'Bal' kyonanasya kÍko kya kwambwa mÚkelany'oní ÚÚ ní; vandú va kÚmÚeka we akw'e mÚkelany'oní, Ngai níwamÚtangíle we kwa kÚmÚkÍlya we kímwí kÚthi vandú matuní. Kwa Úu we alíitwe kwíthwa e thayÚ vandú yayayaní ena mÚmbíllwe oÚla we wá naw'o mbee wa kÚtata kÚmwamba mÚkelany'oní. UalyÚlo ÚÚ nÚetae makÚlyo maingí me vinya, na mÚno ta:

(a)Ethwa Yesú ndaambwa mÚkelany'oní ona vanini Úvoo ÚÚ w'onthé wa kwambwa mÚkelany'oní nÚÚlewa vyú na kÍko kÍ kyonthe no ÚvÚngÚ kana kÚlea kumanya kÚla kwá na Ayuti, Aklisto na Alomi ota Úu?

(b)Ní wa nthíní wa mÚsoa ÚÚ vala vekwasya kana Yesú níwookÍllw'e kÍ-mwí atwawa Ítuní? W'on he Úla Úwetetwe ní kwasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthé níwamÚkÍllye we Kwake- Mwene. Kwífanana na ÍkÚlyo ya mbee nzíla ya kÚseÚvya wonany'o wa Úsengy'o kwífanana nondú kÍko kya kwambwa mÚkelany'oní kíteÚlewa Índí níkÚwetawa kana mÚndú Úla wambiwe mÚkelany'oní ti Yesú Índí ní mÚndú Úngí Úla wanengiwe mÚvw'ano wa Yesú ní alaíka amwe kwa mwíao wa Ngai. NÚndú wa nzika na motalíthyo ÍÚÚ wa mÚndú Úla wambiwe. Ní Útheu kana ngewa Íno yongeleelaa makÚlyo maingí na maÚndú me vinya tú mbee wa kmamina. Mbee wa Úu, ngewa Íno yonthe ndína wambíllílyo ona vanini. Vai ÚkÚsÍ wa kÍveva kana ÚkÚsÍ umítw'e nthíní wa ngewa sya Mwathani MÚtheu *mÚuo*

We, Indī nīwawv'ananiw'e kwoo ooneka ta ūmwe ūla mwambe; na ala mena kīvathūkany'o ūvoonī ūū vate nzika me nthīnī wa mwīkalo wa nzika tūlū waw'o, mo mai na ūmanyi mūtheu waw'o; Indī mo maatīāa kūtālīthya tū; namo mayaaīsa kūalyūla ūtalīthyō ūū ūkatw'Tka w'o;

لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَقِيَ شَاقٌّ مِنْهُ
مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا كَفُّوا
بِقِيَّتِهِ ۖ

159.Kūleana na ūu, Ngai Mwene Vinya W'on the nīwamūkīlīlye we Kwake-Mwene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene Vinya, MŪī.

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

160.Na vai katī wa Andū ma Ivuku ūtakayītīkīla mbee wa kīkw'ū kyake; na Mūthenya wa ūthayūūkyo, we Yesū akeethwa ngūsī tūlū woo.^{2*}

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ۝

² *Wīhwe tūlū wake waaumīlw'a kūtwtīka ūndū ūū wa ūseny'o na ūtaoneka ūla wongeleelaa kūtālīthya kwīna kīthokoo.

Ngewa īno ya mūsoa ūū nīta yaetiwe tene tū nī asomi īvinda yīla MŪtūmwā wa Ngai mūsoa wīhwe tūlū wake wekalile we mwene atawīsī vyū. tūlū wa tūlūyo ya kelī wonzu wa ūneeni ūū nīwīyanāītye kuma ndetonī sya Kulani Ntheu. Ndeto īno 'Rafa'a' yaasyaa ūkīlītw'e. Yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamūkīlyi mūndū, ūkīlīlū ūsu mavinda onthe ūneenaa tūlū wa mwīkalo wa mūndū no ti kwa mwīlī wake. Ow'o kūtōnyeka kūalyūla mūsoa ūū kwa nzīa īngī ona yīva mbee wa ūalyūlo ūū, ūkīlīlū wa mwīkalo wa kīveva. Mūsoa ūū wīasya kana Ngai Mwene Vinya W'ontheamūkīlīlye Yesū Kwake-Mwene. Nī ūtheu kana vai vandū yayayanī ya Itū vawetetwe vala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamūkīlīlye we amūtwa. Amūkīlīlye we Kwake-Mwene o yīla We wāī vo vala Yesū wāī. Vai vandū Itunī kana tūlū wa nthī vatheī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūte vo. Kwa ūu yīla ūmwe ūnūkwīwa kana nīwookīlīlye Kwake-Mwene, mūendele wa mwīlī ndūtonyeka na ndwoneka.

Kwīanana na ūmanyi wa Ahmadiyya mūsoanī ūū, nzīa ya 'kūlea' yīwetwa nūndū wa Ayuti kūweta kīkw'ū kya kīumo kya Yesū. Nī ūtheu kana kūlea kūumanīwa nī kūthengeanīa na Ngai.

*Mūsoa ūū nīwīthītwē wī wambīlīlīyo wa ngaananīo nthīnī wa umo waw'o. Asomi amwe nīmetīkīlāa kana w'o ūneenaa tūlū wa īvinda yūkīte yī vaasa ūndū ūkonī īvinda ya kwambwa mūkelany'onī ūla ūkwonany'a kana Ayuti onthe vyū mūthenya ūmwe makeethwa na mūtkīto nthīnī wa Yesū Klisto na kūmwītkīla we ta mwathani wa W'o wa Ngai. Ota ūu mo maasya kana kyama kī kīkooneka īvinda ya Yesū Klisto e thayū. ūu umanaa na ndeto ii: 'qable mautehi' ila syīkwasya, mbee wa kīkw'ū kyake.

matheeiw'e mbee waku, na *mUno mUno* ala malūmasya Mboya na ala maŋvaa Saka na ala mamwŋtkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa Mūminŋkŋlyo. Ithyŋ vate nzika, tūkamanenge aa ŋtuvi ŋnene.

الصَّلَاةَ وَالزَّكَاةَ وَالْمُؤْتُونَ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٢﴾

LUKU 23

164. Vate nzika, Ithyŋ nŋtūetete ūvuany'o kwaku we, ūndū Ithyŋ twatwaie ūvuany'o kwa Noa na Athani ala maŋ ŋtina wake; Na Ithyŋ nŋtwatwaie ūvuany'o kwa Avalamu na Isumaeli na Isaka na Yakovo na syana syake na Yesū na Yovu na Alūni na Solomoni, na Ndaviti Ithyŋ nŋtwamūnengie 'Savulŋ'.^{4*}

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالْحَبِشِ
مِّن بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَ
إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ
يُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآدَمَ إِنَّا دَاوُدَ
نَرْبُودًا ﴿٢٣﴾

165. Na Ithyŋ nŋwamatūmie Atūmwa amwe ala tūminŋte kŋŋwetea we----na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwaneenie na Mose we mwene.^{**}

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿٢٤﴾

166. Atūmwa, Aeti ma ūvoo mūseo na Akaanany'a, nŋkana andū maikethwe na ūndū wa kŋmŋkŋlyo Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋtina wa *kŋvika kwa* Atūmwa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mwene-Vinya, Mŋŋ.

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
حُلٌّ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿٢٥﴾

167. Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋkŋsŋlaa kwa nzŋa ya *ūvuany'o ūla* We

لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٦﴾

⁴ **Zaboora' ŋla yaasya Savulŋ.

^{**} Kwŋanana na ūneeni wa Kŋŋlavu ūla ŋtina wa ndeto yatŋngŋŋŋwa tondū *Takleeman* ŋtŋngŋŋŋŋwa nthŋnŋ wa mŋsoa ūŋ, ŋtŋngŋŋŋŋwa na kŋlecelo kwonany'a kŋtumi kŋna kana mwŋkalo wa tŋtŋ kana kŋmina nzika. Mawoni aa onthe nŋmatonya kŋthŋkŋmŋthw'a ŋvindanŋ o yŋmwe.

Okũtheesya we kana We aũtheetye
usũwe nĩ ũmanyi Wake; na alaſka
namo mena Okũsĩ ota ũu; na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwĩanũ
kwĩthwa ta ngũsĩ.

168. Asu ala matetĩkĩlaa na kũmasiĩla
angĩ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontho, vate nzika, mo nĩmaminĩte
kwaſa vaasa.

169. Vate nzika, asu ala maleile
kwĩtĩkĩla, na meeka meko mate ma
ũlũngalu, Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndakamaekaa mo, ona We ndakamony'a
mo nzĩa ona yĩva.

170. Ateo nzĩa ya Iianĩ-ya-Mwaki vala
mo makekalaa kwa Ivinde Iasa mũno.
Na ũu nĩ ũvũthũ kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho.

171. Inyw'ĩ mbaa-andũ, Mũtũmwa
nĩmũviku kwenyu ena ũla W'o kuma
kwa Mwĩalĩ wenyu; kwa ũu itĩkĩlai, na
kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu. Indĩ
inyw'ĩ mwalea kwĩtĩkĩla, nĩw'o, nĩ kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩ
matunĩ na kĩla kĩ tũlũ wa nthĩ. Na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ ũmanyi-
W'ontho, Mũĩ.

172. Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku!
Mũikamĩkĩle mĩvaka nthĩnĩ wa ndĩni
yenyu, na mũikaneene tũlũ wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho ateo ũla w'o.
Nĩw'o, Masia, Yesũ, mwana wa Malia,
aĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya
W'ontho tũ na wĩanĩũ wa ndeto Yake

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ذَلُوا
ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ
رَبِّكُمْ فَأَمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

Ila We watheesye kwa Malia, na tei kuma Kwake-We. Kwa ūu, mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'ontha na Atũmwa Make, na mũikasye, 'mo nĩ atatũ.' Ekai, kũkeethwa kwĩ ūseo kwenyu. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Ngai ūmwe tũ. Kwĩ vaasa mũno na ūtheu Wake We kwĩthwa na mwana. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ tũlũ wa nthĩ nĩ Kyake We. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha Nĩw'ĩanĩe kwĩthwa ta Mũũngamĩ.

رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْفَهُآ إِلَىٰ مَرْيَمَ وَرُوحُ قَوْلِهِ
فَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ تَتَّبِعُونَ أَتَذْكُرُوا وَلَوْ أَنَّهُمْ
فَعَلُوا كَمَا أَمَرُوا اللَّهُ وَإِلَهُ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ
لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنَّ

لَهُ وَاللَّهُ وَكِيلٌ

LUKU 24

173.Vate nzika, Masia ndakasonoka kwĩthwa e mũthũkũmi wĩ Ngai Mwene Vinya W'ontha; ona alaĩka ala me vakuvĩ na Ngai; na ūla ūvũthasya kũmũthaitha We na wĩw'aa e mũng'endu, We akamombany'a Kwake-Mwene onthe.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا
الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِي
يَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيَّ جِجَعًا

174.Indĩ kwa asu ala meetĩkĩlile na meekie mawĩa maseo, We akamanenge mo matuvi moo meanĩu na kũmongeleela mo maingĩ katĩ wa ūlau Wake; Indĩ asu ala mavũthisye na maĩ na ngathĩlo, We akamasilĩla mo na ūsilĩlo wĩ woo. Namo maikona mũnyanya kana mũtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontha.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنَكَفُوا
اسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا يَصِيرُونَ

175.Inyw'ĩ andũ! Ow'o ūkũsĩ mũtheu nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩalĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũtheetye kyeni kĩtheu kwenyu.

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ
وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

176.Kwa ūu, kwa asu ala mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kũmũkwata We mamũlũmĩtye, We vate nzika, akamalikya mo teinĩ Wake na mumo na akamatongoesya mo nzĩanĩ ũa ndũngalu yelekele Kwake-Mwene.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ
فِي رَحْمَتِهِ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمُ اللَّهُ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ۝

177.Mo maũkũlya we myamũlo. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũnengae inyw'ĩ myamũlo Yake ũlũ wa ndiwa 'Kalaala.' Ethwa mũndũ nĩwakw'a atatiĩte kaana, na ena mwĩĩtu-a-nyinyia, we akoosa nyunzu ya syĩndũ ila we watia; na akamũtiĩa mwĩĩtu - a-nyinyia ethwa nde mwana. Na ethwa ve eĩtu ainyia eĩ masyaanĩw'e, ĩndĩ mo makoosa ilungu ilĩ katĩ wa itatũ sya syĩndũ ila we watia. Na ethwa atiĩwa nĩ aneethe eĩ aũme na aka, -----ĩndĩ mũndũũme akoosa kĩanda kĩana kya eĩtu eĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe emũvathũkanĩsya inyw'ĩ ũũ nĩkana mũikese kũthi ũtee, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ آمَرُوا
هَٰذَا لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ
وَهُوَ بِرِثَتِهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا أُخْتَيْنِ
فَلَهُمَا الشُّلُبُ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا
وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

سُورَةُ الْمَائِدَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٥١)

AL-MAAIDAH
(Wavuanĩw'e Medina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Ianĩsyai mawĩw'ano menyũ. Inyw'ĩ nĩmwĩtkĩlĩtw'e kũya nyamũ ila syĩ maũũ ana, sya mũthemba wa ng'ombe ateo ila mũminĩte kũvatwa, ateo mũikaitw'ĩkĩthye nyamũ ila sya nzyĩma kwĩthwa mbĩtkĩlye ivaĩda yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji; nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa ũndũ We wendaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُنْتَهَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ عَلَى الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ②

3.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũikaivukye imwe katĩ wa syĩndũ*¹ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe witheetye. Ona Mwei Mũtheu, ona nyamũ ila ietetwe sya nthembo, ona nyamũ sya ũthembeo ila syĩkĩlĩtw'e masango, ona ala mekwĩyũmbanĩsya kũthi kũvoya nthĩnĩ wa Nyũmba Ntheu, makĩmantha manee ma Mwĩai woo na kwenda Kwake. Na yĩla inyw'ĩ mwaumya ngũa sya Haji na kuma nthĩnĩ wa Nthĩ Ntheu, nĩmũtonya kũsyĩma. Na ũmaitha wa andũ ala mamũsiĩte kũthi Mũsikitinĩ Mũtheu, ndũkamũsesenge inyw'ĩ nĩkana mwĩke naĩ. Na tethany'ai mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa ũlũngalu na ũtheu; ĩndĩ mũikatetheanĩsye mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa naĩ na wĩki-wa-mothũku. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّبُهَاتِ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِنِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامَ يَنْتَعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمُكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ أَنْ صَدَّكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

* Syĩndũ ila itheetw'e nitonya kũsũanĩwa na mavinda, kũndũ kana syĩndũ ila syĩ thayũ.

vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa ūsilĩlo.

4.Nĩmũvatĩtwe kũya *nyama sya nyamũ*
ĩla yĩyũafĩte, na nthakamema nyama sya
ngũlũe; na ıla syathĩĩw'e syĩtwa yĩte ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ıla sya
kw'itwa, na ıla syũafĩtwe na kũkũnwa,
kana ıla syũafĩtwe nĩ kũvalũka kana
kũtũĩĩka *Okongonĩ*; na ıla syũafĩtwe kwa
kũtũlangwa mbya, na kĩĩĩku kya nyamũ
ngaĩ ateo ıla inyw'ĩ mũng'eete nesa; na
ıla syũafĩtwe tũlũ wa ūthembeo. Na
inyw'ĩ nĩmũvatĩtwe kũmanyĩ Ivuso Iseo
kana Ithũku kwa nzĩla ya kwaũsya. Kĩĩ
nĩ kĩko kya wau wa matũ. Umũnthĩ ūũ
asu ala matetĩkĩĩlaa nĩmeyĩtũkĩĩte
kũmyananga ndĩni yenyu. Kwa ūũ
mũikamakĩe mo, ĩndĩ ngĩei Nyie.
Umũnthĩ ūũ Nyie nĩnamwĩanĩĩsya ndĩni
yenyu, na kwĩanĩĩsya mumo Wakwa tũlũ
wenyu, Na Nyie Nĩnĩmũnyuvĩĩte inyw'ĩ
Isilamu kwĩthwa ndĩni yenyu, ĩndĩ ūla
ũnũkĩĩngĩĩw'a nĩ nzaa, atekwenda
kwelekela kwĩĩka naĩ, vate nzika, ĩndĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

5.Mo meũkũlya we kĩĩla mo metĩkĩĩĩtw'e.
Asya, 'Syĩndũ syonthe ıla nzeo
nĩsyĩĩkĩĩĩtw'e kwoondũ wenyu; na ıla
mw'imanyĩĩtye nyamũ na nyũnyi sya
nzyĩĩma *kũmũkwatĩla* inyw'ĩ;
mũkimanyĩsya syo kũsyĩĩma na
kw'imanyĩsya syo ūndũ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūmũmanyĩĩtye inyw'ĩ.
Kwa ūũ, yai katĩ wa ıla syo iũmũkwatĩla,
na wetai syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe tũlũ wasyo. Na mũkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,

خُذِمَتْ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا
أَهْلُ بَيْتِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمُتَوَزَّةُ وَالْمَرْوِيُّ
وَالنَّطِيطَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ
عَلَى النَّصَبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلامِ ذَلِكُمْ فَنسَى
الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ
وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَمْتَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
مَخْصَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الْفَاحِشَةُ
وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا
عَلَّمَ اللَّهُ فُكُلُوا وَمِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَرِيعُ الْحِسَابِ ٥

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mfütöki
kwa kütala.

6.UmÜnthi 00 syIndü syonthe ila nzeo
nĩmbĩtĩkĩlye kwoondü wenyu. Na lĩu wa
Andü-Ma-Ivuku nĩmwĩtĩkĩlye kwenyu,
na lĩu wenyu naw'o nĩmwĩtĩkĩlye kwoo.
Na iveti nthu *Na* mbĩtĩkĩli na iveti nthu
kuma katĩ wa ala manengetwe Ivuku
mbee wenyu nĩmbĩtĩkĩlye kwenyu; yĩla
mwainenge ngaasya syasyo, mũkĩtwaana
nasyo kwa mwĩlao, mÜtekwĩka ūlaalai,
ona mÜikaie ndÜsyö sya kĩmbithĩ. Na
ūla ona wĩva ūleaa mÜtkĩllo, vate nzika,
wĩla wake ūtw'ĩkĩte vathei na Itunĩ
akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

LUKU 2

7.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ
mwaÜngama Mboyanĩ, thambyai
mothyü menyü, na moko menyü kÜvika
ikokoanĩ, na vÜÜsyai mĩtwe yenyü na
moko mena kĩw'ü, na thambyai maÜÜ
menyü kÜvika ngÜlimÜnĩ. Na ethwa
mwĩ awau kana mwĩ kyalonĩ, kana
Ümwe wenyü nĩwauma kyoonĩ kana
nĩmÜkiitĩte iveti, na mÜileä kwona
kĩw'ü, Indĩ İvakei mÜthanga ūla mÜtheu,
kÜtayamamu kÜvaka moko na mothyü
menyü. Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndendaa kÜmwĩkĩfa inyw'ĩ thĩnanĩ, Indĩ
We nĩwendaa kÜmÜthesya inyw'ĩ na
kwĩlanĩsya manee Make İölü wenyü,
nĩkana mÜtonye kÜtÜnga mÜvea.

8.Na lilikanai İnee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe yĩla yĩ İölü wenyü na
Ütianfo ūla We weekĩie menyü, yĩla

الْيَوْمَ أَجِلْ لَكُمْ الظِّبْيُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
جُلْ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ جُلْ لَهُمْ وَالْمُحْصَنُ مِنَ
الْمُؤْمِنِ وَالْمُحْصَنُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُوهُنَّ آجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ
غَيْرِ مُسْفَحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِنَا إِنَّهُ فَقَدْ حِطَّ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنْ
الْخَاسِرِينَ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَرُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْمَخَائِطِ أَوْ لَسْتُمْ أَنْسَاءً فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ
مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ②

وَادْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ
بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ③

inyw'ĩ mwaisye, 'Ithyĩ nĩtwĩw'aa na nĩtũatĩtaa.' Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ ala me ilĩkonĩ.

9. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ikalai mwĩlũmĩtye kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mũkyumya ũkũsĩ kwa ũlũngalu; na ũmaitha wa andũ ndũkamũteelemye mwĩke ũla ũte ũlũngalu. Ithĩwai mwĩ ma w'o *mavinda onthe*, ũu nĩw'o ũthengeanĩe mũno na ũlũngalu. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

10. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathĩte ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, kana mo makeethwa na ũekeo na ĩtuvi ĩnene.

11. Na kwa asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na kũlea Mĩsoa Yaitũ, mo nĩ andũ ma Mwakinĩ.

12. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Lilikanai mumo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla wĩ ĩlũlũ wenyu, yĩla andũ maeleele kũtambũũkyia moko moo ĩlũlũ wenyu, ĩndĩ we nĩwang'uthie moko moo kuma ĩlũlũ wenyu; na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na etĩkĩli nĩmaĩĩtwe nĩ kũmwĩkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

LUKU 3

13. Na mũno mũno Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwoosie ũtianĩo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli. Na Ithyĩ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَحِبُّوا مَنَافِعَكُمُ شَرَّانَ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلا تَعْدُوا وَأَعِدُوا لِقَا
هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّجِيمِ ﴿١١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ
قَوْمٌ أَنْ يَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ
عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَنتُمْ

nltwooklilile atongoi*² Ikūmi na eli kuma katl woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwaisye, 'Vate nzika, Nyie nī vamwe nenyu. Ethwa inyw'I nīmū0lūmya Mboya, na kumya Saka na kūmetfklā Atūmwa Makwa na kūmatw'fklā na kūmūnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe klā klseo, Nyie ngavetanga mothūku menyu kuma kwenyu na kūmwfklā inyw'I *kūlika* nthlīnī wa Mfūnda fīa fūfīfīlāa tūlūsī katl wayo. Indī ūla ona wīva katl wenyu ūleaa kwfklā fītina wa ūu, vate nzika, we nīwafīye nzīa fīa ya w'o.

14.Kwa ūu, kwoondū wa kwananga kwa ūtianfō kwoo, lthyī nltūmaumanfē mo, na nltūmfthītye ngoo syoo. Mo nīmaalyūlaa ndeto makasyumya vandū vasyo vala valle na nīmōfītwe nī klilungu klīnene kya maūndū ala mo mataiwe namo.

الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا تُكْفِرُونَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَا دَخِلْتُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ مَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٤﴾

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ
قَسِيَةً يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾

² Vangī nokwīthwa vate ndeto fīmwe fīa fītonya kwīanīsyā U-w'o wa ndeto fīno 'naqceb'. Yo ndīkwasyā, 'mūtongoi' tū indī yo yaasyā, 'mūtavany'a' Omwe ūla wīna ūkūmū wa kūsoma ūtavany'a kana kumya ūtwio vandū va ūsumbfki kana mavinya ang manenange.

Na we ndŭkaeka kwona ūseleke ngalĩ Tla yoo, ateo *nthĩnĩ* wa avũthũ moo. Kwa ūu, maekee mo na onany'a ūmĩĩsyo, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa moseo.*³

15.Na kuma kwa asu ota ūu ala maasya, 'Ithyĩ twĩ Aklisto,' Ithyĩ nĩtwoosie ūtianĩo, Indĩ o namo nĩmolĩtwe nĩ kĩlungu *kĩleo* kya maũndũ ala mo mataiwe namo. Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwĩkĩtĩe ūmaitha na kĩmena katĩ woo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtũkĩ, akamamanyĩthya maũndũ ala mo mekaa,*

16.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nĩũkĩte kwenyu ūla ūmumbũĩĩlaa inyw'ĩ maũndũ maingĩ ma Ivuku ala inyw'ĩ mwaiie mavithĩtwe na kũmaekaa angĩ maingĩ. Kyeni nĩkyũkĩte kwenyu mũno kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ivuku yĩvathũkanasya.

17.Nũndũ wayo, Ngai Mwene Vinya W'onthe amatongoeasya asu ala mamanthaa ūtanu wake na mũuo, na kũmatongoesya mo akamaumya nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu na

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَخَذْنَا مِنَّا قَهُمُ فَسَوَّا
حَقًّا وَمِنَّا زُكْرًا ۖ فَآغَرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعِدَّةَ وَالْبَغْضَ
إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٥﴾

يَا هَلْ الْكِتَابُ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

³ * Kũalyũka kwonasya kĩko kya ūmĩĩsyo na kũlea kwona mavĩtyo ma *andũ* angĩ kwa ūmĩĩsyo na *tei*.

*Ndeto ya Kĩtalavu 'Aghrainia' yĩna ūalyũlo wa kũkwatany'a kĩndũ na kĩngĩ ūkethĩa kĩtĩtonya kũlekany'a kana kũtaanyĩsya. Kwa ūu ūalyũlo ūla ūkwendeka nĩ ta: "Kwa ūu ithyĩ nĩtwekĩtĩe ūmaitha na kĩmena kwĩthwa kĩndũ kyoo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

kumatwaa kyeninĩ kwa kwenda Kwake, na amaatoongoesya nzianĩ ũla ya w'o.

18.Ow'o mo nĩmaleete kwĩtĩkĩla ala maasya, 'Vate Nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Masia, Yesũ, mwana wa Malia.' Asya, 'Nũũ Indĩ ũla wĩna ũtonyi ona ũmwe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We akenda nĩũmũtw'ĩkĩthya Masia mwana wa Malia na nyinyia wake vathei na onthe ala me ũũũ wa nthĩ? Na nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo. We ombaa kĩla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

19.Ayuti na Aklisto maasya. 'Ithĩ twĩ syana sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala endwa Make.' Asya, 'Nĩkĩ Indĩ we ũmũsĩlĩlaa nũndũ wa naĩ syenyu? Aiee inyw'ĩ mwĩlo andũ katĩ wa ala We ũmbĩte.' We amũekeaa ũla We wendaa na kũmũsĩlĩla ũla We wendaa. Na ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na Kwake nĩkw'o kũkethwa kwĩ ũalũko.

20.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nrũkĩte kwenyu, ĩtina wa ĩvinda ya ũatĩanĩo wa Atũmwa, ũla ũmũtheesyaa inyw'ĩ syĩndũ mũikese kwasya, 'Vayaaũka mũeti-wa-ũvoo-mũseo kw'itũ na vayaĩ mũkaanay'a.' Kwa ũu mũeti wa ũvoo mũseo na mũkaanany'a ow'o nũmũvikĩte inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَآمَنَ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ
قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ
خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ مَلِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ذُو الْعَرْشِ الْغَافِرُ ١٩

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى
فُتْرَةٍ مِّنَ الْأَوَّلِ أَنَّ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ
وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٠

LUKU 4

21. Na lilikanai yila Mose wamaatavisye andũ make, 'Inyw'I andũ makwa, lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yila yI Iũũ wenyu yila We wamũnyuvle Athani kuma katI wenyu na amũtw'IkIthya inyw'I asumbI, na We nĩwamũnengie inyw'I kila ũtaamanenge angI ona meva nthĩnI wa nthĩ yonthe.*⁴

وَرَأَى قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُومُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ٥١

22. Inyw'I andũ makwa, Likai nthĩnI wa Nthĩ Ntheu Ila Ngai Mwene Vinya W'onthe watw'ie Itw'Ike yenyu, na mũikasyoke na Itina nũndũ Iĩndĩ mũkeethwa na wasyo.

يَقُومُوا ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ٥٢

23. Namo maisye, 'We Mose nthĩ Iſu yĩna andũ ang'endu na mena vinya, na ithyI tũikamĩlika yo kũvika asu mamyume. Na Iĩndĩ mo mauma nthĩnI wayo, Iĩndĩ ithyI tũkamĩlika yo;

قَالُوا يَٰمُوسَى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ ۖ وَإِنَّا لَنُتَذَكَّرُهَا حَتَّىٰ نَخْرُجَ مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ٥٣

24. Ovau, andũ elI ala mamũkĩaa Mwĩai woo, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengete Inee Yake, maisye, 'Likai mbingĩlonI mũmavithũkĩe mo; na mwamina kũlikĩla vo, Iĩndĩ vate nzika, inyw'I mũkeethwa mwI asindi. Na iai wĩkwatyo wenyu kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwI efĩkĩli.

قَالَ رَجُلٌ مِنَ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٥٤

25. Mo maisye, 'We Mose, ithyI tũikalika vo ona Iĩndĩ mo me vo. Kwa

قَالُوا يَٰمُوسَى إِنَّا لَنُتَذَكَّرُهَا أَبَدًا ۖ وَأَمْثَلُ فِيهَا فَاهْبِ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هُنَا قَوِّدُونَ ٥٥

* * Kwasya 'nthĩ yonthe' nĩ kũweta andũ ma Iĩvinda yu

Ūu, thi we na Mwłai waku mŭkokite, na
ithyĩ twĩĩkala vaa.'

26. We Mose aisye' 'Mwłai wakwa,
Nyie ndina ūtonyi ʔŭlŭ wa ona ūmwe
woo ateo nyie mwene na mwanaaia, kwa
Ūu, We vathŭkany'a katĩ waitŭ na andŭ
mbaa-matŭ.

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَإِنِّي فَاقُوْهُ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٢٦

27. Ngai aisye, 'Nĩ w'o, nthĩ ʔsu
ʔkavatanwa kwoo kwa myaka mʔongo
ʔna; mo makangangaa mena kʔvŭavŭano
ʔlŭ wa nthĩ. Kwa Ūu, we ndŭkew'e
kyeva ʔlŭ wa andŭ mbaa-matŭ.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحْرَمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيَهُونَ
فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٢٧

LUKU 5

28. Na matavye mo w'o ūvoo wa aana eʔi
ma Atamu, yʔla kʔla ūmwe Woo
waumisye nthembo, na nʔyeetʔkʔlilwe ya
ūmwe woo na ya ūla ūngʔ yalewa. Ula
wa mbee asya, 'Nyie vate nzika,
nʔngŭkŭaa we; Ula wa ʔtina asya, 'Ngai
Mwene Vinya W'onthe etʔkʔlaa kuma
kwa ala alŭngalu tŭ.

وَإِذْ قَالَ لَهُمُ نَبَأُ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا
فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ
لَا أُقْبَلُكَ قَالَ إِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ٢٨

29. Ethwa we nŭŭtambŭŭkya kw'oko
kwaku ʔŭlŭ wakwa ūmbŭae, nyie
nditambŭŭkya kw'oko kwakwa ʔlŭ
waku ngŭae. Nyie nʔngŭmŭkʔla Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwłai wa nthĩ
yonthe.

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَىٰ يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ
إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ٢٩

30. Nyie nʔenda we wĩkuʔe naʔ yakwa
oŭndŭ ūmwe na naʔ yaku, na ūitw'ʔka
mwĩkali wa Mwakinĩ, na yu nʔyo ʔtupi
ya ala mekaa naʔ.

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْغُوا بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ٣٠

31. Indĩ kʔlʔko kyake nʔkyamŭsesengie
kŭmŭaa mwanaa nyinyia, kwa Ūu we

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ٣١

nŵamŵaie na atw'ŵka Ŵmwe wa ala mena wasyo.

32.Na Ŵndŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵamŵtŵmie ngŴngŴŴ Ŵla yenzie Ŵma nthŵ nŵkana We atonye kŴmwony'a we ŴndŴ Ŵtonya kŴvitha kimba kya mwanaa-nyinyia wake. We Kaini asya, 'Woo nŵ wakwa! Nyie nditonya kwŴthwa ŴndŴ Ŵmwe na ngŴngŴŴ Ŵno nŵkana ngatonya kŴvitha kimba kya mwanaaia?' Na Ŵndŵ we atw'ŵkie wa kwŴlila.

33.Na kwoondŴ wa ŴndŴ ŴŴ, Ithyl nŵtamatwŴŴe Aana ma Isilaeli kana Ŵla ona wŵwa Ŵkoaa mŴndŴ ateo we oafŴe mŴndŴ kana kŴete kŴthokoo ŴŴŴ wa nthŵ---- akeethwa nŵ ta ŴafŴe mbaŵ yonthe; na Ŵla ona wŵwa wamŴnengie Ŵmwe thayŴ, akeethwa nŵ ta Ŵmanengete thayŴ andŴ onthe ma nthŵ. Na AtŴmwa MaitŴ nŵmamavikŴŴe mo mena Syama ntheu, Ŵndŵ ona Ŵtina wa Ŵu, aingŵ moo nŵmeekaa mothŴku maingŵ ŴŴŴ wa nthŵ.

34.Ituvi ya ala mamŴkwatŴŴasya Ngai Mwene Vinya W'onthe kaŴ na MŴtŴmwa Wake, na kwŴthŵng'ŴŴŴ kŴete kŴthokoo ŴŴŴ wa nthŵ, no asu tŴ ala maŴŴŴe nŵ kŴawa na ŴvyŴ kana kwambwa mŴkelany'onŵ kana moko moo na maŴŴ moo makatilwa, kw'oko kŴmwe ngalŵ Ŵmwe na kw'oko kŴla kŴngŵ ngalŵ Ŵla Ŵngŵ, kana makalŴngw'a kuma nthŵ Ŵsu. Ŵsu Ŵkeethwa yŵ nthoni kwoo ŴŴŴ wa nthŵ Ŵno,nakw'o Ŵtunŵ makeethwa wa ŴsilŴŴo mŴnene.

بَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِرَبِّهِ كَيْفَ يُوَارِثُ سَوْءَ أَخِيهِ قَالَ يُوحَيِّى أَنْ عَجُوتُ أَنْ أُؤَنَّ وَيَلْهُ هَذَا الْغُرَابُ فَأَوَارِى سَوْءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣٢﴾

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ لَئِنْ كَثُرُوا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَنَسِفُنَّوْنَ ﴿٣٣﴾

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٤﴾

35. Ateo asu ala melilaa mbee wa matanethwa ūtonyini wenyu. Kwa ūu, manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mōekanfi Mūno Vyū, Usūtiwe ni tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدُرُوا عَلَيْهِمْ فَأَعْلَوْا
بِقُدْرَةِ اللَّهِ عَفْوُهُمْ ۖ جِيمٌ ٥

LUKU 6

36. Inyw'i ala mwitfklāa! Mōkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manthai nzla ya kūmūthengeea We na ithing'itsyei nzlanī Yake nīkana inyw'i mūtonye kwafla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيَّ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ٥

37. Vate nzika, ala matetfklāa, ona makethwa na syonthe ila syi matuni na ūlū wa nthi na ūngi nyingi mbee wa isu, kwiyovosya mo ene kuma ūsilfloni wa Mūthenya wa Uthayūkyo, ayitfklwa, namo makeethwa na ūsilflo wi woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوهُ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ
مَا تَقْبَلُ مِنْهُمْ وَهُمْ عَذَابُ الْيَمِّ ٥

38. Mo makenda kuma nthini wa Mwaki ūsu, indī maikethwa matonya kuma nthini waw'o, namo makeethwa na ūsilflo wa kwikalaa.

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ الدَّارِ مَا لَهُمْ بِخُرُوجِهَا
مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ٥

39. Na ūlū wa mūdūūme ūla ūyaa na klveti kila kyūyaa, tilai moko moo to ūlvanisyo wa nai yoo na ūsilflo wi na ūkany'o kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, Mōfi.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا
كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٥

40. Indī ūla ona wīva umbūlaa itina wa wīki-wa-nai wake na kūseūvyā, indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mōekanfi Mūno Vyū, Usūtiwe ni tei.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ
عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ٥

41. We nowisi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We ūla ūsumbi wa matu na nthi ni Wake? We amūsilflāa ūla We

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ٥

wendaa na amûekeaa Ûla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ûtonyi wa kwîka syîndû syonthé.

42. We Mûtûmwa! Maikakwîw'îthye kyeve asu ala mekalaataa kûvalûka nthîñ wa Ûlei, asu ala maasya na makanyw'a moo, 'Ithyî nîtwîtkîlîaa,' îndî ngoo syoo iyîtkîlîaa. Na katî wa Ayuti ota Ûu ve asu ala mendeew'a mûno nî kwîthukîlîsyaa movûngû ala mamethukîlîsyaa nîkana mamatwaie andu angî ala mataavika vala we Ûî. Mo maalyûlâa ndeto îtina wa kwîkîwa vandû vasyo vala va w'o, na kwasya, 'Ethwa inyw'î mûkanengwe maûndû aa, îndî metîkîlei, îndî ethwa mûiûnengwe aa, îndî îsûvlei!' Na Ûla Ngai Mwene Vinya W'onthe ûmûtw'île kûmûtata, we ndûkamwonea kîndû ona kîva kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nîmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ûtaaenda kûthesya ngoo syoo, mo makeethwa na nthoni Tûlû wa nthî ñno, na Itunî makeethwa na Ûsilîlo mwai.

43. Mo nîmamanyîlîte kwîthwa ethukîlîsyaa ma ûvûngû, ayî ma syîndû ila mbatane. Ethwa îndî nîmekûka kwaku we kwoondû wa Ûtw'io, tw'a katî woo kana wîvathane namo. Na weevathana namo, maitonya kûkwîka Ûthûku ona vanini ethwa we nîwatw'a, tw'a katî woo na Ûlûngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alûngalu.

44. Na mo makaûtw'îkîthya we mûsili ata oyîla mo mena Tola vamwe namo, îla nthîñ wayo ve Ûtw'ic wa Ngai

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَقْوَامِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ
قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا فَسَمِعُوا لِلْكَذِبِ
سَمْعُونَ لِقَوْمٍ أَعْيَيْنَ لَمْ يَأْتُوكَ يُحْزِنُونَ الْكَلِمَ
مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوا
وَإِنْ لَمْ تَأْتُواهُ فَأَحْذَرُوا وَمَنْ يُرِيدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ
فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ
اللَّهُ أَنْ يَهْدِ قُلُوبَهُمْ لَّهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَسَوْ
لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥٠

سَمِعُوا لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ
فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ
عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَأَحْكُمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٥١

وَكَيْفَ يُحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمٌ
اللَّهُ ثُمَّ يَقُولُونَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ

بِالْمُؤْمِنِينَ ٥٢

Mwene Vinya W'onthe? Na ona kũilyĩ
Ou; mo nĩmasyokaa na itina na mo
maiketĩkĩla.

LUKU 7

45. Vate nzika, Ithĩ nĩtwatheeisye Tola
yĩna ūtongoi na kyeni. Ila kwoondũ
wayo, Athani ala maĩ ew'i kw'itũ
nĩmamatw'ĩe Ayuti, oũndũ andũ
alũngalu meekie na Asomi-ma-Mĩao
nũndũ mo nĩmendekaa mayĩsũvĩe Ivuku
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
nũndũ mo maĩ asũvĩi mayo. Kwa ūu,
mũikamakĩe andũ ĩndĩ ngĩei Nyie; na
mũikamĩkũany'e Mĩsoa Yakwa na thoaa
mũvũthũ. Na ūla ona wĩva ūtatusaa na
maũndũ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtheetye, aa nĩmo alei.

46. Na nthĩnĩ wamo Ithĩ
nĩtwamaandĩkĩe: Thayũ kwa thayũ, na
itho kwa itho, na ĩnyiũũ kwa ĩnyiũũ, na
kũtũ kwa kũtũ, na ĩeo kwa ĩeo, na kwa
maũkite ala angĩ ūĩvanũsyoo wĩanĩe. Na
ũla ona wĩva ūtatusaa kwĩanana na
maũndũ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtheetye, aa nĩmo eki ma naĩ.

47. Na Ithĩ nĩtwamũtũmie Yesu,
mwana, wa Malia, aatĩla nyaĩ syoo,
akĩanĩsya maũndũ ala mavuaniw'e
mbee wake nthĩnĩ wa Tola, na Ithĩ
nĩtwamũnengie we Uvoo-Mũseo ūla wai
na ūtongoi nthĩnĩ waw'o na kyeni,
ũkĩanĩsya maũndũ ala mavuaniw'e
mbee waw'o nthĩnĩ wa Tola, na ūtongoi
na ūtao kwa akĩi-ma-Ngai.

48. Na maeke Andũ ma Uvoo-Mũseo
masile kwĩanana na maũndũ ala Ngai

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَهْدِكُمْ
بِهَا الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ هَادُوا أَزْوَاجَهُمْ
وَالْأَحْبَارَ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَخَشَوْنَ
لَا تَشْرَوْا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَكُنَّا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ
بِالْعَيْنِ وَالْأَنفَ بِالْأَنفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ
بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ مَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ
كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ
هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٧﴾

وَنَحْكُمَ أَهْلَ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ

يُخَلِّمُ بِنَا أَنْزَلَ إِلَهُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٢٨﴾

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ۖ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ
اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ
جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ
أُمَّةً وَاحِدَةً ۚ وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آسَأْتُمْ ۖ فَاسْتَبِقُوا
الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦﴾

وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ
فَإِنْ تَوَلَّوْا فَعَلِمَ أَنَا يَوْمَئِذٍ أَن يَحْيِيَهُمْ بَعْضُ
ذُنُوبِهِمْ وَإِن كَثُرُوا مِنَ النَّاسِ لَقُيْلُونَ ﴿٥﴾

syoo. Na mūno ūtalo mūnene wa andū
nī mbaa-matū.

51. Mo Indī, memantha ūtw'io wa ala
matukū ma Utumanu? Na nū ūla
mūseo kūvīta Ngai Mwene Vinya
W'onthe ta Mūsili kwa andū ala mena
mūtīkīto mūlūmu?

LUKU 8

52. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Mūikamose
Ayuti na Aklisto kwīthwa anyanya. Mo
nī anyanya mūndū na ūla ūngī. Na ūla
ona wīva wenyu ūmosaa mo ta
anyanyae, ow'o we nī ūmwe woo.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamatongoeasya andū mate alūngalu.

53. Na we ūkamona ala mena ūwau
ngoonī syoo, mekalaatīte mamelekele
mo, makyasya 'Ithyī nītūōkīa tūikese
kūkwatwa nī mbanga.' Nokwīthwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete
ūkīlyo kana o ūndū ūngī kuma Kwake-
Mwene. Na Indū mo makeethwa ene
kwīlila nūndū wa maūndū ala mo
mavithie ilīkonī syoo.

54. Na asu ala metīkīlaa makasya, 'Aa
nīmo ala meevītīe na Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ithitū syoo syī vinya kana
mo vate nzika, mai vamwe nenyu?
Mawīa moo nī vathei namo nīmatw'īkīte
ene wasyo.

55. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Ula ona wīva
katī wenyu ūalyūkaa akatia ndīni yake,
Indī nīkūmanyīke kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe vandū vake omītūkī
akaete andū ala We ūkamendaa mo na

أَفَكُلَّمَا جَاهِلِيَّةٌ يَأْتِيهِمْ يَزِيدُونَ مِنْ آلِهِ
فَ كَلَّمَا لِقَوْمٍ يَقُولُونَ ٥١

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَمِنْكُمْ فَانْ
مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ٥٢

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ خَشِئْنَا أَنْ تُبَدِّلَ دِينَهُ فَكَفَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِي
بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُضَيِّحُوا عَلَى مَا أَسْرَوْا فِي
أَنْفُسِهِمْ نَدِيمِينَ ٥٣

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جِدِّ
أَيْمَانِهِمْ أَنْهُمْ لَكُمْ حِطٌّ أَعْمَلْتُمْ فَاصْبِرُوا
إِنَّ خَيْرِينَ ٥٤

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ
يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

ala makamwendaa We, na ala makethwa me auuu na menyivitye kwa etikili, omu na alomu kwa alei. Mo makeething'itsya kOkita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na maikakla kImena kya muManthi wa Ivityo. Usu ni mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We amunengae Ola We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We Mwene mumo, Umanyi-W'onthe.

إِعْزَازَةً عَلَى الْغَيْرِينَ نُبَاجِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٥٥

56. Mũnyanyae wenyu ni Ngai Mwene Vinya W'onthe tu na Mũtũmwa Wake na etikili ala malumasya Mboya na kũva Saka makimukumanfa We mena wĩw'i w'onthe.

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رُكْعُونَ ٥٦

57. Na ala mamwosaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atũmwa Make na etikili kwĩthwa anyanyae, nimekale mesi nesa vyũ kana no nguthu Ila ya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ikasinda.

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ٥٧

LUKU 9

58. Inyw'I ala mwĩtikĩlaa! Mũikamose ala mavũaa ngũĩ na kũmĩthaũkĩa ndĩni yenyu kuma katĩ wa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu, na alei. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwĩ etikili.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوءًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أَوْلُوا لَكُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاللَّفْظَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ قَوْمًا عَاذِينَ ٥٨

59. Na ala, yĩla inyw'I mweeta andũ Mboyanĩ, matusaa ta ngũĩ na Ithaũ. Kĩtumi nũndũ mo ni andũ ala matamanyaa.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوءًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'I Andũ-Ma-Ivuku! Inyw'I mwĩtwona twĩna Ivityo nũndũ ithyĩ tũmwĩtikĩlaa Ngai Mwene Vinya

قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَقْبَلُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ٦٠

W'onthe na ma0nd0 ala matheetw'e kw'it0 na ala matheeiw'e mbeeni? Kana n0nd0 aingi m0no menyu matamw'w'aa Ngai?

61. Asya, 'Nye nIm0manyIthye asu ala Ituvi yoo nI Ith0kangu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe k0vIta Ou? Mo nImo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe 0maumanIte na ala 0thatu Wake 0maval0kIle na ala We 0matw'IkIthItye malaI na ng0l0e na ala mam0thaithaa Ula-M0th0ku. Ow'o, aa me mwIkalonI m0th0ku m0no, na nImalte vaasa m0no kuma nzIani Ila ya w'o.

62. Na yIla mo mooka kwenyu mo maasya, 'IthyI nItwItIkIlaa; oyIla mo malikaa mena 0lei na maumaa vo meo na w'o; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI nesa vy0 ma0nd0 ala mo mavithaa.

63. Na we n0monaa aingi moo mekalaatIte melekele naI na 0t0li wa mIao na 0yi wa syInd0 ila mbatane. Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa nI math0ku.

64. NIki Elei na Asomi ma mIao matamavataa mo k0neena 0v0ng0 na k0ya syInd0 ila mbatane? Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa nI math0ku.

65. Na Ayuti maasya, 'Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI kwove, 'Moko moo ene makoovwa na mo makaumanIwa n0nd0 wa ma0nd0 ala mo maneena. Tiw'o moko make eII nImathasye; We aumasya 0nd0 We

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِّنْ ذَلِكَ مُتَوَبِّعًا عِنْدَ اللَّهِ مَن
لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ
الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ⑤

وَلَا جَائِزٌ لَهُمُ الْقَارُ وَمَأْتَا وَكَانُوا بِالْكَفْرِ وَمُ قَدْ خَرَجُوا
بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ⑥

وَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَ
أَكْثُهُمُ الشُّعْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑦

وَلَا يَنْهَهُمُ الرَّبُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمُ
وَأَكْثُهُمُ الشُّعْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ⑧

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وَلَبِئُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدُهُ مَبْسُوتَةٌ يَنْفِقُ كَيْفَ
يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ

wendaa. Na ma0nd0 ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mwłai waku vate nzika makamongeleela aing' moo nthl' wa wau wa mat'0 na Olei. Na ithy' nftwłk'ite 0maitha na kłmena kat' woo k0vika M0thenya wa Uthay00kyo. Yłla mo mavuva mwaki wa ka0, Ngai Mwene Vinya W'onthe nł0voasya. Na mo mething'łasya k0ete kłthokoo ł0ł0 wa nth' na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae kłthokoo.

رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَبِيلَ بَيْنَهُمُ الْعِدَاۗةُ
وَالْبَعْضَ إِلَى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا
لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللّٰهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا
وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٥٥﴾

66.Na takethwa Andŭ-Ma-Ivuku
nīmeetkīlīlīte na kwīthwa me alŭngālū,
vate nzika, Ithyī twīthwa
twamavetangīle mothŭku moo, na vate
nzika, Ithyī twīthwa twamefīkīlīlye
kŭlika nthīnī wa Mīrŭnda ya Utanu.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا عَنْهُمْ سَبِيلًا ۖ وَأَلَدُ خَلْنَهُمْ جَنَّتِ النَّعِيمُ ﴿١٧﴾

67. Na takethwa mo n̄mal̄ŋl̄m̄t̄l̄ye Tola
na Uvoo-Mūseo na maŋd̄ŋ ala
matheetw'e kwoo kuma kwa mw̄l̄ai woo,
mo vate nzika methwa māte kat̄ wa
sȳnd̄ŋ nzeo kuma ŋl̄ŋ woo na kuma
uungu wa nyāt̄ syoo. Kat̄ woo ve
nguthu ŋa ȳl̄ vu kat̄; ŋnd̄ ŋnd̄ ainḡ
m̄ŋno mekaa n̄ ŋth̄ŋku.

وَلَا أَنهْمُ أَقَامُوا التَّوْبَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أَنْزَلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كَلِمًا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَلَا يَكْفُرُ مِنْهُمْ سَاءَ
مَا يَصْنَعُونَ ﴿٦٩﴾

LUKU 10

68. We Mŭtŭmwa! Matwaŭe *andŭ*
maŭndŭ ala mavuanŭtw'e kwaku kuma
kwa mwŭai waku; na walea kwŭka ņu,
ŭndŭ we ndŭnavikya ŭtŭmane Wake *ona*
vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onth
akaŭsŭvŭana we na andŭ. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onth
ndamatongoeasya andŭ alei.

يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

69. Asya, 'Inyw'! Andŭ-Ma-Ivuku!
Inyw'! *mŭŭngeme* ŭlŭ wa vathei

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَةَ

omŭvaka mŭlŭmye Tola na Uvoo-Mŭseo na maŭndŭ ala yu matheetw'e kwenyu kuma kwa Mwŭlai wenyu.' Na vate nzika, maŭndŭ ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mwŭlai waku makamongeleela aingŭ moo nthŭnŭ wa ŭemu na ŭlei; kwa ŭu we ndŭkew'e kyeva nŭndŭ wa andŭ alei.

70. Vate nzika, asu ala metŭkŭlŭŭte na Ayuti na Asavii na Aklisto----ŭla ona wŭva ŭmwŭtŭkŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlyo na wŭkaa meko maseo, vaikethwa w'ia ŭlŭlŭ woo, onamo maikakwatwa nŭ kyeva.

71. Vate nzika, Ithŭyŭ nŭtwoosie ŭtianŭo kuma kwa Aana ma Isŭlaeli, na nŭtwaŭmie Atŭmwa kwoo. Indŭ kŭla ŭvinda Mŭtŭmwa wookaa kwoo ena maŭndŭ ala ngoo syoo itamendaa, nŭmamaw'ŭkŭthisye amwe moo ta akengani, na amwe nŭmamanthie kŭmoaa.

72. Namo masŭanŭie kana vaikethwa ŭsilŭlo, kwa ŭu mo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamelekele mo na tei; indŭ oŭngŭ aingŭ katŭ woo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭsyafŭsya wa maŭndŭ ala mo mekaa.

73. Ow'o, mo nŭ alei ala maasya, 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya nŭ Masia, mwana wa Malia,' oyŭla Masia we mwene aisye, 'Inyw'ŭ Aana ma Isilaeli, mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nŭ Mwŭlai wakwa na Mwŭlai wenyu.

وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيُزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُفْيَانًا وَلَظْمًا
فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالصَّالِحِينَ
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ⑥

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَرَأْسَنَّا إِلَيْهِمْ
رُسُلَنَا كُلًّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُهُمْ
فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ⑦

وَحَسِبُوا أَنَّا لَنَكُونُ فِتْنَةً فَاعْبُدُوا وَصَلُّوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَصُوا وَصَلُّوا كَثِيرًا مِنْهُمْ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا
يَعْمَلُونَ ⑧

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ عَابِدُوا اللَّهَ سَرِيعًا
وَرَبِّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَا فِيهَا النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ⑨

'Vate nzika, ūla Ōmwānanasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī, we Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmūvatīte Itu, na wīkalo wake ūkeethwa Mwakinī. Na eki- ma-naī maikethwa na ūtetheesya.

74.Na vate nzika, nī alei ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ōmwe katī wa atatū; Vai Ngai ateo Ula Ngai Umwe. Indī mo malea kūeka kūneena ūndū mo maneenaa, vate nzika, ūsilīlo mwai ūkamakwata asu ala matetīkīlaa.

75.Mo Indī nomakamwelekela Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwītya ūkeko Wake, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūītwe nī tei?

76.Masia, mwana wa Malia, aī Mūtūmwa tū; vate nzika, Atūmwa onthe ala maī mbee wake nīmakw'ie. Na nyinyia wake aī mūlūngalu. Onthe eīlī nīmaīsaa Ifu. Sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyaī ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyaī ūndū mo maalyōlawā.

77.Asyā, 'Inyw'ī mōkakīthaitha ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kīte na ūtonyi wa kūmwīka inyw'ī naī kana nesa?' Na nī Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nī Wīw'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

78.Asyā, 'Inyw'ī Andū-ma-Ivuku! Mūikamīkīle mīvaka ūndūnī wa ndīni yenyu vate ūlūngalu, kana kūatīla mawendi mathōku ma andū ala

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثَةٌ وَمَا مِنْ
إِلَهِ إِلَّا إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ
لَيَسَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٥٤

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٥٥

مَا تَسْبِيحُ ابْنِ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُتِيَ صَلَافَةً مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ
أَنْظُرْ كَيْفَ بُيِّنَ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ إِلَىٰ يَوْمِ كُفُونٍ ٥٦

قُلْ اتَّقُوا اللَّهَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ شَيْئًا
وَلَا تَعْمَلُوا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٥٧

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي زِينَتِكُمْ غَيْرِ الْبَرِّ وَلَا تَتَّبِعُوا
أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا
عَنْ سَوَاءٍ السَّبِيلِ ٥٨

mathyoe kie tene na matuma angĩ
mathyoe ka, na ala melelũkĩte kuma
nzĩanĩ ũla ya w'o.

LUKU 11

79. Asu katĩ wa Aana-ma-Isilaeli ala
maleile kwĩtĩkĩla, nĩmaumanĩwe na ũmĩ
wa Ndaviti, na wa Yesu, mwana wa
Malia. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile
kwĩw'a na nĩmeekaa mothũku.

80. Mo mayaĩ matonya kũvatana mũndũ
na ũla ũngĩ mwĩkalo mũthũku wa
maũndũ ala mo meekie. Maũndũ ala mo
meekaa maĩ mathũku mũno.

81. We Okamona aingĩ moo
maimatw'ĩkĩthya alei kwĩthwa ta
anyanyae moo. Vate nzika, maũndũ ala
mo matongoetye mbee woo ene nĩ
mathũku; na kũtw'ĩka kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndendeaw'a nĩmo;
namo makekalaa nthĩnĩ wa ũsilĩlo ũũ.

82. Na takethwa mo nĩmamwĩtĩkĩlĩte
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mwathani ũũ, na maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwake, mo mayĩthwa
mamosie mo ta anyanyae moo, ĩndĩ aingĩ
moo nĩ mbaa-matũ.

83. Vate nzika, we ũkeethĩa Ayuti na asu
ala mamwĩananasya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ngai ingĩ nĩmo andũ mena
ũmaitha mũnene kwa etĩkĩli. Na kwa ũla
w'o we Okamona kana ala me vakuvĩ
mũno kwa ũnyanya mũno na etĩkĩli nĩ
ala maasya, 'ĩthyĩ twĩ Aklisto.' Kĩtumi
nũndũ mevo katĩ woo asomi anene na
alei na nũndũ mo mayĩkathĩlaa.

لَعَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
يَعْتَدُونَ ﴿٧٩﴾

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا
قَدِمَتْ لَهُمُ أَنْفُسُهُمْ أَنْ يَخْلُطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
مَا اتَّخَذُوا هَؤُلَاءِ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٢﴾

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ
وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ
آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا تَصَدَّقُوا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَتَلُوا
رُسُلَنَا وَهُمْ لَا يَتُوبُونَ ﴿٨٣﴾

90. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamukŭlya inyw'i ūlŭlŭ wa ithitŭ syenyu sya mana, Indī We akamwita inyw'i amŭkŭlye nŭndŭ wa ithitŭ ila inyw'i mwaŭe mwina mŭŭkŭŭ. Ndŭvi ya ūndŭ ūŭ nī kŭŭthya ngya ŭkŭmi na ŭŭ ūla we ūŭthasya andŭ maku kana kŭmaŭŭa mo ngŭa kana kŭmŭnenge ngombo ūthasyo. Na ūla ūtatonya kwona *nzila* akatiŭa kŭya kwa matukŭ atatŭ. Isu nŭyo ndŭvi ya ithitŭ syenyu yila mwamina kwŭŭŭta. Na masŭvŭei mawŭŭŭto menyū. Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūnŭmŭvathŭkanŭsya Mŭsoa Yake nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

91. Inyw'i ala mwŭŭŭkŭŭlaa! Syaŭnyw'a ila itoonasya na mathaŭ ma kŭŭŭŭthya na mŭŭw'anano na kwaŭsya na mbŭŭ nī ūvukyo tŭ na wŭa wa moko wa Satani. Kwa ūu, ŭvathanei na *kila kŭmwe* kyasyo nŭkana inyw'i mŭtonye kwaŭla.

92. Satani endaa kŭseŭvya ūmaitha na kŭmena katŭ wenyu tŭ na *nzila* ya syaŭnyw'a ila itoonasya na mathaŭ ma ŭvuso, na kŭmŭtŭnga inyw'i ŭtina kwa kŭmŭlŭlikana Ngai Mwene Vinya W'onthe na kuma Mboyanŭ Indī inyw'i mŭkekalaa ŭtina?

93. Na mwŭw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwŭw'ei Mŭtŭmwa, na syaŭŭsyai. Indī ethwa inyw'i mwŭŭsyoka ŭtina, Indī manyai kana wŭa wa Mŭtŭmwa Waitŭ no kŭvikya Utŭmane tŭ.

94. ūlŭlŭ wa asu ala metŭkŭŭlaa na kwŭka mawŭa maseo, ndŭkethwa yŭ naŭ ūlŭlŭ wa

لَا يَأْخُذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْسَارِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخِذُكُمْ
بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ
مِنْ أَوْسَطِ مَا نَطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْفَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ
أَيْسَارِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ
يُتِمِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْبَيْسُ وَالْإِنْسِلَابُ
وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ①

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْبَيْسِ وَاصْدَلُّكُمْ عَنْ
ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ②

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاعْبُدُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ
فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلْغُ الْبَيِّنُ ③

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ

syĩndũ ila mo meũya, ethwa
nĩmeũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na
kwĩka mawĩa maseo, na ĩngĩ kũmũkĩa
Ngai na kwĩtĩkĩla na o ĩngĩ kũmũkĩa
Ngai na kwĩka moseo. Na Ngai Mwene
Vinya W'ontho amenda ala mekaa
moseo.

LUKU 13

95. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'ontho akamũtata
inyw'ĩ na ũndũ *mũhĩni*; nyamũ sya
nzyĩma ila moko menyu na matumo
menyu matonya kũvikĩla, nĩkana Ngai
Mwene Vinya W'ontho atonye
kũvathũkany'a asu ala mamũkĩlaa We
kwa kĩmbithĩ. Kwa ũu ĩndĩ, ũla ona
wĩva, ũkeka ũthũku ĩtina wa ũu,
akeethwa na ũsilĩlo wĩ woo.

96. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikoae
nyamũ sya nzyĩma mwĩ nthĩnĩ wa Haji.
Na ũla ona wĩva katĩ wenyu ũkoaa o
esĩ, ndĩvi yayo nĩ nyamũ ya maũũ ana
ota ĩsu we ũaĩte, kwĩanana nondũ andũ
elĩ alũngalu katĩ wenyu matw'ĩte,
nyamũ *oĩsu* ĩtwawe nthĩnĩ wa Kaava ta
nthembo; kana ta ũĩvanĩsyo, we
akeethwa *aĩlwe* nĩ kũmaĩthya andũ ngya
meana ũna, kana atĩle kũya kwa *matukũ*
ota asu, nĩkana we asame ũtw'io wa
kĩko kyake. *ũũũ* wa maũndũ ala
mavĩtie, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nũkekaa, ĩndĩ ũla ũsyokeaa, *naĩ ĩsu*
Ngai Mwene Vinya W'ontho
akamũsilĩla we *kwoondũ* wa *ĩĩĩyo* yake.
Na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-
vinya, Mwĩai wa ũĩvanĩsyo.

فِيمَا طَعَبُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَاحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ

الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ لَكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصِّدْقِ
ثَمَانَةً أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ
بِالْغَيْبِ فَمَنْ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ مَلَأَبٌ أَلِيمٌ ﴿٩٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصِّدْقَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ
وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ
النَّعْمِ بِكُمْ يُكَفِّرُ بِهِ دَوَاعِلُ مِنْكُمْ هَدْيًا بِلِغِ الْكَعْبَةِ
أَوْ كَفَّارَةً لِّطَعَامِ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا
لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِ عَفَا اللَّهُ عَنْهُ لَكُمْ سَلْفٌ وَمَنْ عَادَ
يُنْفِقْهُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٧﴾

97. Nyamu sya Okanga na ūyi wasyo nĩ mwĩfĩkĩye kwenyu ta kyaŭya kyenyu na aendi-ma-kyalo; ĩndĩ nyamũ sya nthĩ nyũmũ nĩ mbatane kwenyu yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula inyw'ĩ mũkombanw'a Kwake.

98. Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmĩtw'ĩkĩthĩye Kaava kwĩthwa Nyũmba Ntheu, kwĩthwa wĩkwatyo na ūkiakisyo kwa mbaa andũ, ota ūu Mwei Mũtheu na nthembo na *nyamũ ila syĩna* masango *ningo syasyo*. Uu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũmanyā kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmesĩ maũndũ ala me matunĩ na ala me ĩũũ wa nthĩ, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũsyĩsĩ syĩndũ syonthē nesa.

99. Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwai kwa kũsĩĩla, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē *ota ūu* nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

100. ĩũũ wa Mũtũmwa no kũvikya Utũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa maũndũ ala inyw'ĩ mumbũlaa na ala mũvithaa.

101. Asya, 'Uthũku na ūseo iivw'anene; onakau wingĩ wa ūthũku nũtonya kũtuma we ūseng'a. Kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩfko, nĩkana mũtonye kwafĩla.

LUKU 14

102. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mũikakũlye ĩũũ wa syĩndũ ila inyw'ĩ mwavuanĩw'a itonya kũmũetee thĩna; ona kau

أَجَلٌ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَ
لِلْشَّيْطَانِ وَخُذِمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٧﴾

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَمِينُ الْحَرَامَ قِيَمًا لِلنَّاسِ وَ
الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِيُعْلَمُوا
 أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ
اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٠٠﴾

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ كَثْرَةُ
الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَأْذِلُ الْآلِفَابَ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٠١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتْلُوا عَنْ أَسْبَاطٍ إِنْ بَدَّ لَكُمْ
سُؤْلُكُمْ وَإِنْ تَتْلُوا عَنْهَا حِينَ يُنْزَلُ الْقُرْآنُ

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ Mũno, Mũmĩsya.

103. Andũ amwe ala maĩ mbee wenyu,
nĩmakũliye *syĩndũ* ta isu, ĩndĩ mo
nĩmatw'ĩkie alei masyo.

104. Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndeyĩafte ĩũũ wa 'Vaiila' kana 'Saiva'
kana 'Wasiila' kana 'Aanu'; ĩndĩ asu ala
matetĩkĩlaa maseũvasya ũvũũgũ ĩũũ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na aingĩ
mũno vyũ moo maithũkũmĩthasya ĩĩko

105. Na yĩla mo matavw'a, 'Ukai
maũndũnĩ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũvuanĩtye, na kwa Mũtũmwa,
mo maasya, 'maũndũ ala ithyĩ tweethĩe
maaiĩthe maitũ namo nĩmatwĩanĩe.'
Kyaũ! Ona ethwa maaĩthe moo mayai
na ũmanyi na ũtongoi?

106. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Isũvĩei
inyw'ĩ ene. We ũla ũthyoekaa ndatonya
kũmwĩka inyw'ĩ naĩ, yĩla inyw'ĩ ene
mũtongoew'e nesa. Kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩkw'o inyw'ĩ
inyw'onthe mũkasyoka; na ĩndĩ We
akaumbũla kwenyu *maũndũ* ala inyw'ĩ
mweekaa.

107. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukũsĩ ũla
wa w'o katĩ wenyu, yĩla kĩkw'ũ
kyeeyĩete kwa ũmwe wenyu, ĩvinda ya
kwĩyĩlaa, nĩ wa aũme elĩ alũngalu kuma
katĩ wenyu; kana wa angĩ elĩ mate katĩ
wenyu, ethwa mũendete kyalo ĩũũ wa
nthĩ na mbanga ya kĩkw'ũ ĩimũvikĩa -
inyw'ĩ. Mũkamaia elĩ ĩtina wa mboya
maumye ũkũsĩ, ethwa mwĩna nzika,

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكَ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا
كُفْرِينَ ۝

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ
وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَآكَرَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ
كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا تَضُرُّكُمْ مَنْ
ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَمَنْبِتُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ
الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَلْنَ ذَوَا عَدَلٍ مِنْكُمْ أَوْ
آخَرِينَ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ خَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ
فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسَبُوهَا مِنْ بَعْدِ .

الصلوة يُقْسِمُ بِاللّٰهِ اِنْ اَرَبْتُمْ لَا اَشْتَرِيْ بِهِ
شَيْئًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰى وَلَا تَكْتُمُ شَهَادَةَ اللّٰهِ
اِنَّكُمْ اِذَا لَسَ الْاٰثِمِيْنَ ﴿٥٠﴾

فَإِنْ عُسِرَ عَلَىٰ أَتَمِّهِمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَأَخْرَجَ يَقُومِي
مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأُولَايَيْنِ فَيَقْضِي
بِأَلْفِهِ شَهَادَتَهُمَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا
إِنَّا إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾

فَإِنَّكَ أَذَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَالُفُوا
أَنْ تَرُدَّ آيَاتُكَ بَعْدَ إِسْبَاطِنَاهُمْ وَأَنقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٥

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِنْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنْكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١٠﴾

183

112. Na yila Nyie namavevee amanyfw'a ma Yesu mambitfkle Nyie na Mütömwä Wakwa, mo maisye, 'Ithyl nütwtfkläa na We Ithwa na OküsI kana ithyl nltwInenganIte.'

وَلَاذَ أَوْحَيْتُ إِلَى الْخَوَارِجِينَ أَنْ أُوتُوا فِي دَرَسُوهُمْ
قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١٣﴾

113. Yila amanyfw'a maisye, 'We Yesu, mwana wa Malia, MwIai waku nütunya kütütetheesya ithyl na Imisi yusülte Ifu kuma ItunI? Nake asya Müklei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwI etfkläli.'

إِذْ قَالَ الْخَوَارِجُونَ لِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ هَلْ نَسْطِيعُ
رَبِّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ تَتْلُوا
اللَّهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

114. Mo maisye, 'Ithyl twIenda tütönye kÜÜya, na kana ngoo sitÜ ithÜmÜe na nIkana tütönye kÜmanyä kana we ütÜtavItye ithyl w'o, na kana tütönye kÜkÜsIla üu.'

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْبِخَ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ
لَكَ أَنْ قَدْ صَدَّقْنَا وَكُنُوا عَلَىهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١٥﴾

115. Yesu, mwana wa Malia, aisyä, 'We Ngai Mwene Vinya W'on the, MwIai waitÜ, tütöesye ithyl Imisi kuma ItunI yusülte kyaÜya nIkana yIthwe müthenya münene kwitÜ, kwa ala ma mbee maitÜ ana ala maitÜ ma müminÜkIlyo, na Kyama kuma kwaku; na tünenge kyaÜya kitÜ, nündÜ We Nue Münengani wa kyaÜya Ula Müseo VyÜ.'

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً
مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا إِذْ هَلَلْنَا وَأَخْرَجْنَا وَإِيَّاهُ
مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١٦﴾

116. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aisyä, 'Vate nzika, Nyie nIngÜmÜtheesya inyw'I, IndI Üla wenyu ona wIwa ÜnÜÜleä kwItfklä IItina wa Üu----- Nyie vate nzika ngamasilIla mona ÜsilIlo Üla Nyie ndakamasilIla andÜ angI katI wa andÜ!

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَنَزَلْتُهَا عَلَيْكُمْ فَهَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ مَعْذَرَةٍ
مِنْ قَوْمِي أَعَذُّبُهُ عَذَابًا لَا أَعَذُّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

LUKU 16

117. Na yila Ngai Mwene Vinya W'onthe Ükasya, 'We, Yesu, mwana wa

وَلَاذَ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتُ لِلنَّاسِ

Malia, we nīwamatavisye andō, 'Mbosai nyie na mwaitū kwīthwa ngai ilī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' We akasūngīa, 'Wī Mōtheu We. Nyie ndyaī ndonya kwasya ūndū ūla ūtambaīlīte. Ethwa nīnaneenie ūu, We vate nzika wīthwa waūmanyie. We nīwīśī maūndū ala me kīlīkonī kyakwa, na nyie ndyīśī maūndū ala me kīlīkonī Kyaku. We Nue tū Ula Mūmanyi wa syīndū ila ivithītwe.

اتَّخِذُونِي وَرَثَتِي الْهَلِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ
مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّكَ إِن كُنْتُ
قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَتَكَلَّمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ
مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ⑤

لي
تتبعني
ثم

118. 'Nyie ndyaamatavya ūndū ūngī ateo ūla We wambiyīāle..... Mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wakwa na Mwīai wenyu. 'Na nyie naī ngūsī ūlū woo īvinda yīla nekalile katī woo, īndī yīla We watumie nīkw'a, We nīweethīwe wī Mūsyaīśya ūlū woo; na We wī Ngūsī ūlū wa syīndū syonthe.

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَرَبِّي
وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا
تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑥

119. 'Ethwa We nūūmasīlīla mo, mo nī athōkūmī Maku; na ethwa We nūūmaekēa, We vate nzika, Nue Wī-Vinya, Ula-Mūl.

إِنْ تَعَذَّلْتُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَلَنْ تَغْفِرَ لَهُمْ فَاذْكُرْ
أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑦

120. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya, 'Uū nī mūthenya tū ūla ene-w'o mekūunīka nī ū-w'o woo. Ve Mīūnda īla īvīlīlaa tūlūsī uungu wayo, mo makekalaa vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendeeaw'a mūno nīmo; namo nīmendeeaw'a mūno nī We; ow'o ūsu nī ūtanu mūnene.'

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ
الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ⑧

121. Usumbō wa matu na nthī na kyonthe ona kīva kīla kī nīlīnī wasyo; nīśya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We ena ūtonyi ūlū wa syīndū syonthe.

لِلَّهِ مَالُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑨

AL-AN'AAM
(WavuanIw'e Makka)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Usŭtwe nI Ūlau, Usŭtwe nI tei.

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaŵa syonthe nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla woombie matu na nthI, na atw'TkIthya kIla mŪthemba wa kIvindu na kyeŋi; ateo ala matetIkIlaa mamwIananasya MwIai woo na ngai ingI.

الْحَدُّ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ②

3. We nI We Ūla wamŪmbie inyw'I kuma mŪthanganI yŪmba na IŋdI We atw'a Ivida. Na ve Ivida yŋgI yIw'e yI vamwe Nake. Ateo inyw'I mwIa nzika nayo!

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَكُمْ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمُرُّونَ ③

4. Na we nI We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ngai wa kwelI matunI na IŪlŪ wa nthI. We nIwIsI syImbithI syenyu, na ota Ūu maŪndŪ ala me ŪtheinI. Na We nIwIsI maŪndŪ ala inyw'I mwIkaa.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ④

5. Na kwoo vaivikaa Kyama ona kImwe katI wa Syama sya MwIai woo, ateo mo nImaalyŪkaa na makakItia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑤

6. Kwa Ūu, mo nImaŪleile Ūla w'o yIla wookie kwoo; IŋdI o mItŪkI Ūvoo wa maŪndŪ ala mo mamavŪfaa ngŪf ŪkamavikIa.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ⑥

7. Mo nomonaa nI maika meana ata ala twamanangie ala maI mbee woo? Ithyi nI twamanengete mo vinya IŪlŪ wa nthI ŪndŪ Ithyi tŪtamŪnengete inyw'I na Ithyi nI twatwaie mathweo IŪlŪ woo, metIkIte

الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نَكُنْ لَكُمْ وَارِثِينَ إِنَّمَا سَلَّمْنَا النَّارَ عَلَيْهِمْ قِيْدَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَاهْلَكْنَاهُمْ ⑦

mbua nyingi; na Ithyi ntwatumie tuloſi
tUvſſa uungu woo; na Indſi Ithyi
ntwamanangie mo nŵndŵ wa naſ syoo
na nſwookſilile andŵ angſ ſtina woo.

يَذُنُّهُمْ وَأَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ①

8.Na takethwa Ithyi twaŵtheesye
maandſko maandſkſtwe ſŵlŵ wa ŵa na
makſthwa mamakiitie na moko moo, *ona*
kŵilyſ ŵu ſndſ alei vate nzika methwa
maisye, 'Kſſi ti kſndŵ Indſi nſ ŵoi wſ
ŵtheinſ.'

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرطَائِسَ فَلَئِنَّهُمْ بِهِ لَصُبُّوا
لَقَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ②

9.Namo maasya, 'Nſkſi mŵlaſka
ndaſheetw'e kwake?' Indſi takethwa
Ithyi twaſheetye mŵlaſka, ŵvoo wſthwa
watw'iwe, *na* Indſi mo mayſthwa
manengiwe ſvinda.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكَ فَهُوَ
الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يَنْظُرُونَ ③

10.Na takethwa Ithyi twamŵnyuvſte
mŵlaſka *ta Mŵŵmwa*, Ithyi twſthwa
twamŵseŵvisye ta mŵvw'ano wa mŵndŵ;
na ŵu twſthwa twamavſngſſie maŵndŵnſ
ala mo ene mavſngſſanſaa.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِ
مَا يَلْبَسُونَ ④

11.Na vate nzika. Atŵmwa ala maſ mbee
waku nſmavŵſwe ngŵſ, Indſi maŵndŵ ala
mo mavŵſaa ngŵſ nſmamathyŵlŵlŵkile
asu amwe katſ wa ala mavŵaa ngŵſ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑤

LUKU 2

12.Asyā, 'angangai ſŵlŵ wa nthſi, mwone
ŵndŵ wailyſi mŵminŵkſſyo wa ala
mamatw'ſkſſiſſie *Athani* ta akengani.'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ⑥

13.Asyā, 'ſla syſi matunſi na ſŵlŵ wa nthſi
nſ syaŵ?' Asyā, 'Nſi sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe.' We nſwſyumſſye We
Mwene *kwonany'a* tei. We vate nzika,
akaendee na kŵmŵmbany'a inyw'ſi
kŵvika Mŵthenya wa Uthayŵŵkyo. Vai

قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَى
نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمعَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ
فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑦

nzika nthlŋi waw'o. Asu ala meyanangŋte mo ene maiketŋkŋla.

14.Ni Kyake kŋla kŋtŋaa ūtukŋ na mŋthenya. Na we ni Wiw'i-W'onthe, Umani-W'onthe.

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالتَّهَارُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٤﴾

15.Asa, 'Nyie ngamwosa mŋsŋvŋ ūngŋ ona wŋva eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mŋseŋvya wa matu na nthŋ, ūla ūnenganae ŋu nake ndanengawe ŋu?' Asa, 'Nyie nŋŋŋlawe nŋthwe wa mbee wa ala menenganae.' Na we ndŋkethwe wa ala meananasya Ngai na ngai ingŋ.

قُلْ أَغْنَى اللَّهُ أَنْتَ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يَطْعَمُ قُلْ إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ أَلْزَمَ أَقْلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٥﴾

16.Asa, 'Kwa ūla w'o, ethwa nyie ndiŋmwŋw'a Mwŋai wakwa, nyie nŋngŋkŋ ūsilŋlo wa ūla mŋthenya mŋnene. *¹

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

17.We ūla ūkavŋtŋkanw'a na mŋthenya ūsu, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe akeethwa amwŋw'ŋŋte tei. Na ūsu ow'o ni ūtanu mŋnene.

مَنْ يُضَرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَجِمَهُ وَذَلِكَ الْقُورُ الْبَاسِئُونَ ﴿١٧﴾

18.Na ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwaŋkiita we na nthŋna, vai ona ūmwe ūtonya kŋŋvetanga ateo We, na ethwa We amŋkiita na ŋuso ŋseo, ŋndŋ We ena ūtonyi wa kwŋka ūndŋ w'onthe ūla We wendaa.

وَلَنْ يَسْأَلَكَ اللَّهُ بَعْضُ فَعْلَةٍ كَاتِبُهَا إِلَّا هُوَ وَلَنْ يَسْأَلَكَ بَعْضُ فَعْلَةٍ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

¹ * Ithŋi twŋasya ūalyŋŋŋŋ ūalyŋŋwe kuma 'mŋthenya mŋthŋku ūandŋkwe' mŋthenya mŋnene ūla wŋna ūalyŋŋŋ w'onthe wa ndeto. 'adhiim' ūvoonŋ ŋŋ.

19.Na We E-na Utonyi W'onthe ūlū wa syūmbe Syake-mbaa andū; na We nī Ula-Mūl, Ula Mūmanyi-Wa-Syonthe.

20.Asyā, 'Nī kyaū klīto mūno vyū klīvta ngūsī?' Asyā, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngūsī katī wakwa nenyu. Na Kulani ūno nīvuanītw'e kwakwa nyie nīkana ndonye kūmūkaany'a nayo na ūla w'onthe ūmūvikīlaa. Ata! Inyw'ī mwīna ūkūsī vyū kana ve ngai īngī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Asyā, 'Nyie ndina ūkūsī wa ūu.' Asyā, 'We nī Ula Ngai Umwe, na nyie nīnīmūvetangie vaasa mūno vyū na ila inyw'ī mūmwīananasya *We nasyo*

21.Asu ala Ithyī twamanengie Ivuku, nīmamūmanyaa We tondū mo maimanyaa syana syoo sya ivīsī. Indī ala manangaa mathayū moo maiketīklīa.

LUKU 3

22.Na nūū ūla ūte mūlūngalu kūmūvīta we ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū kana ūla witwīklīthasya Syama Syake sya ūvūngū? Vate nzika, ala mate alūngalu maikaīla.

23.Na sūanīai mūthenya ūla Ithyī tūkamombany'a onthe vamwe; na Indī tūkamatavya ala meananisyē Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai īngī, 'Mēīva ala atindany'a inyw'ī mwaneenaa ūvoo woo, ala inyw'ī mwawetaa?'

24.Indī mOminŪkīlyo wa ūmaamai woo ūkeethwa vathei ateo kana mo

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٩﴾

قُلْ أَمَرَ بِالْأَلْبَسَاءِ قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَفَيْتُكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَ

إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٢٠﴾

وَقُلْ

الَّذِينَ آمَنَهُمُ الْكِتَابُ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ لَا يَتُوبُونَ ﴿٢١﴾

وَقُلْ

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٢﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جِجِيثًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنِّي سُرَّكَاوُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٣﴾

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهُ رَبُّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٤﴾

makaasya, 'Ithyĩ twĩĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai waitũ, ithyĩ tũyaĩ avoyi ma mĩvw'anano.'

25. Sisyai ūndũ mo mekengaa mo ene. Na ūndũ ūla mo maseũvisye ndwaĩ na ūuno kwoo.

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ تَاكَانُوا
يَفْتَرُونَ ②

26. Na katĩ woo ve amwe ala meũkwĩthukĩĩsya we; ĩndĩ Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte isiĩĩi ĩoĩo wa ngoo syoo, nĩkana maikamanye, na kũlea kwĩw'a matũnĩ moo. Na mo ona makona, Kyama ona kĩva maikĩĩkĩĩla, na now'o kũilyĩ yĩla mo mooka vala ūĩ, maikaananĩa naku, asu ala matetĩkĩĩlaa maasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ mbano sya tene.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَبِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا
كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ
يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ③

27. Namo nĩmamavataa angĩ kũsyĩĩkĩĩla. Na onamo ene nĩmasyelelũkaa. ĩndĩ mo mayanangaa ona ūmwe ateo mo ena; ĩndĩ nĩmo meyanangaa ene! No kwona tũ mo matonaa.

وَهُمْ يَهْتَوُونَ عَنْهُ وَيَنْوَنُ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ④

28. Na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona tũ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwaki! Mo makaasya, 'Iiaa! Takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũtũngwa ĩtina Ithyĩ tũitw'ĩkĩĩthya Syama sya Mwĩafi waitũ ta ūvũngũ na ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa etĩkĩĩli.

وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا نُرَدُّو
لَا نَكْذِبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑤

29. Tiw'o! Maũndũ ala mo mavithaa vau mbeenĩ yu nĩmamevuanĩsye mo. Na ona makatũngwa, mo vate nzika, masyoka maũndũnĩ ala mavatĩtwe. Na mo vate nzika nĩ akengani.

بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رَدُّوا
لَعَادُوا إِنَّمَا هُؤُلَاءِ عَتَا وَرَأَتْهُمْ لَكَذِبُونَ ⑥

30. Na mo maasya, 'Vai kĩndũ ateo thayũ ūũwitũwa yu, na ithyĩ tũikokĩĩw'a ĩngĩ.

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا غَنَّا بِمُحْسِنِينَ ⑦

31. Na takethwa we nūtonya kwīsa kōmona tū yīla makaŋgamw'a mbee wa Mwīfali woo! We akaasya, 'Thayō ōō wa kēll ti wa w'o?' Na mo makaasya, 'If, w'o wa Mwīfali waitō,' We akaasya, 'Samai īndī ōsīllō nūndū nīmwaileile kwītkīla'.

LUKU 4

32. Asu ow'o nīmo mena wasyo ala maleaa kōkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nīkwīthwa kana yīla ūla Saa ōkamavikīla mo mateūmanya, mo makaasya, 'Aa, kyeve nī kīlltū nūndū wa kūvūthya Saa ōō! 'Namo makakua mīlo yoo tūlū wa inyunyū syoo. Vate nzika, kīla mo makuaa nī kīthōku.

33. Na thayū wa nthī ti kīndū ateo no īthaū na ngūī. Na vate nzika, wīkalo wa Itunī nī mūseo kwa ala alūngalu. Indī inyw'ī nomūkamanya?

34. Ithiyī nītwīsi nesa vyō kana maūndū ala mo maneenaa ow'o nīmaūthatasya we; nūndū vate nzika, tuue maūwetanīasya na ōvūngū īndī nī Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila eki-ma-naī maleaa.

35. Na ow'o Atūmwa ala maī mbee waku nīmaleilwe; īndī ona kūilyī ōu, mo nīmekalile me omīlasya ma kūlewa na kūthīnw'a nīmekalile me omīlasya kūvika ūtethyo Witū yīla wamavikīlie. Vai ona ōmwe ūla ūtonya kūalyūla ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ōvoo wa Atūmwa ala ma tene nūmūvikīlīte we.

36. Na ethwa ūlei woo nī mwai kwaku, īndī, ethwa nūtonya kūmantha nzīla

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ
قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣١﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ إِذَا جَاءَتْهُمْ
السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَحْسِرُنَا عَلَىٰ مَا فَزَعْنَا فِيهَا
وَهُمْ يَخْلَتُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا
يُرِيدُونَ ﴿٣٢﴾

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ
خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٣﴾

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَخْرُجُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا
يَكُونُونَ لَكَ مِنَ الظَّالِمِينَ يَا أَيُّهَا اللَّهُ يَجْعَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ فَاصْبِرُوا عَلَىٰ مَا كُنتُمْ
تَوَدُّونَ ۚ إِنَّهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مَبْدَلُ لِكَلْبَتِ اللَّهِ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَّبِيِّ الْأُرْسَلِينَ ﴿٣٥﴾

وَإِنْ كَانَ كِبَرُ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ

uungu wa nthl kana mbaasya ūkambata Itunl, na ūmaetee mo Kyama, we *nŭtonya kwika ūu*. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nŭweekŭne* kwenda Kwake vinya, We vate nzika ethlwa amaetie mo vamwe ūtongoinl. Kwa ūu, we ndŭkethwe wa ala matena ūmanyi.

تَبْتَغِي نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ
بَأْيَتُهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهَدْيِ فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ٦

37.No asu tū ala methukŭlsyaa na ūtkŭlku metŭkŭlaa. Na ūlūlū wa ala akw'ŭ, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokŭlya mo *methwe thayū*, na ūndl mo makatŭngwa Kwake.

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْعَوْنَ وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمْ
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ٧

38.Namo maasya, Nŭkl we ndaatheew'a Kyama kuma kwa Mwŭlali wake? 'Asya, 'vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kŭtheesya Kyama, ūndl aingl mŭno moo mayŭsl.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ
كَادِبٌ عَلَى أَنْ يَنْزِلَ آيَةٌ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ٨

39.Vai nyamū ūkungaa ūlūlū wa nthl kana nyŭnyi ūlūlūkaa na nthwau syayo iŭl, ateo nŭl mbaŭ otenyu. Ithyŭl tūitiŭte kŭndū Ivukunl. ūndl kwa Mwŭlali woo mo makoombanw'a vamwe.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا ظَلِيمٍ يُظَلِّمُ بَعْضُهُ
إِلَّا أَمَرَ أَهْلًا لَكُمْ مَا فَوْظْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ٩

40.Asu ala maleete Syama Siitū mai matū na maineenaa -----me nthlŭl wa kŭvindu kŭnene. ūlūlū wa Ula Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa ona wŭva, We nŭmwŭlŭkŭlasya kŭthyoeaka. Na ūla, We wendaa amŭtongoeasya nzŭlanl ūla ya w'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمْ وَكُلُوا فِي الظُّلُمَاتِ
مَنْ يَشَاءُ اللَّهُ يُضْلِلُهُ وَمَنْ يَشَاءُ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ١٠

41.Asya, Inyw'ŭl mwŭlsŭanŭla ūsŭngŭlo wenyu ūkeethwa ūilyŭl ata ethwa ūsilŭlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkooka ūlūlū wenyu kana ūla Saa ūtw'ŭtwe ūvike,

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَاكُمْ السَّاعَةُ
أَعْبُدُوا اللَّهَ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ١١

mŭkamwĩkaĩla Ŭngĩ ona Ŭmwe eka Ngai
Mwene Vinya W'onthē, ethwa We
akenda, na ila mŭmwĩananasya nasyo
ikamŭla inyw'I.

42.Tiw'o, no We eweka ŭla inyw'I
mŭkamwĩkaĩla; na ĩndĩ We akaveta kĩla
inyw'I mŭmwĩtfaa We avetange ethwa
We akenda, na ila mŭmwĩananasya
nasyo ikamŭla inyw'I.

بَلْ إِنَّمَا تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن كُنَّا
عِندَ تَنْتَسُونَ مَا تَنْتَسُونَ ۖ

LUKU 5

43.Na ow'o Ithĩ nĩtwatŭmie Atŭmwa
kwa andŭ ala maĩ mbee waku we; na
nĩtwamathĩniseye na ŭkya na mbanga
nĩkana matonye kwĩnyivya mo ene.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسِ
وَالْفِرَآءِ لَعَلَّهُمْ يَنْتَصِرُونَ ۖ

44.Nĩkĩ ĩndĩ, yĩla ŭsilĩlo Witŭ wookie
ĩlŭ woo, mo mayaaĩthwa menyivĩtye?
ĩndĩ ngoo syoo nĩsyoomĩthiw'e na Satani
amatw'ĩkĩthya maũndŭ onthe ala mo
meekie kwoneka me kavaa kwoo.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَكُذِّبَتْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ ۖ

45.ĩndĩ, yĩla mo moolilwe nĩ maũndŭ ala
mataiwe namo, Ithĩ nĩtwavingŭie
mbingĩlo syonthe sya syĩndŭ kwoondŭ
woo, kŭvika yĩla mamatanĩaa maũndŭ
ala manengiwe, Ithĩ nĩtwamakwatie na
kĩthŭlŭmŭkĩlo, na wee! Mekw'a nthĩnĩ
wa mwĩkalo wa kŭyĩtŭka.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ
شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ۖ

46.Kwa ņu mĩi yonthe ya andŭ ala
meekie naĩ nĩyatiliilwe; na ndaĩ syonthe
nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthē,
Mwĩai wa nthĩ syonthe.

فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ۖ

47.Asya, 'Inyw'I mwĩsuanĩla ata? Ngai
Mwene Vinya W'onthē akaveta kwĩw'a
kwenyu na kwona kwenyu, na kŭsiĩla
ngoo syenyu, nĩ ngai Ŭngĩ wĩva eka Ngai

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَعَتَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَمَّرَ

Mwene Vinya W'onthe ūtonya kŭmŭtŭngŭla inyw'ī sy'ndŭ isu?' Sisyai ūndŭ Ithyī tŭalyŭlaa Syama, Indī mo nīmaalyŭkaa na makaitia.

48. Asya, 'Mwīsŭanfa ata inyw'ī? Usilflo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkoka tŭlŭ wenyu kwa kīthŭlŭmŭkīlo kana ūtheinī, ve amwe makanangwa ateo eki ma naī?'

49. Na Ithyī tŭimatŭmaa Atŭmwa kwoondŭ wa ūndŭ ūngī ateo nī aeti-ma-ŭvoo mŭseo na ta akaanany'a. Kwa ūu, asu ala metīkīlaa na kŭyalyŭla mo-ene, kŭikethwa w'ia tŭlŭ woo ona maikakwatwa nī kyeve.

50. Na asu ala maleaa Syama Sitŭ, ūsilflo ūkamavalŭkīla mo, nŭndŭ nīmaleile kwīw'a.

51. Asya, 'Nye ndiŭmwīa inyw'ī kana: Nye nīna inandŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona Nye ndyīsl maŭndŭ ala matonekaa; ona nye ndiŭmwīa inyw'ī: Nye nī ūlaka.' Nye nīmaatīla tŭ, maŭndŭ ala mavuanītw'e kwakwa.' Asya, 'Kīlalinda na mŭndŭ ūla wonaa nthī nī ūndŭ ūmwe? Indī inyw'ī nomŭsŭanfaa?

LUKU 6

52. Na makaany'e nayo asu ala methīawa na w'ia wa kana mo makoombanw'a kwa Mwīafi woo, kana maikethwa na mŭnyanya kana mwīw'anīthya ūtee Wake, nīkana matonye kwīthwa alŭngalu.

عَلَى قُلُوبِكُمْ مِّنَ اللَّهِ غَيْرُ اللَّهِ يَتَذَكَّرُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ
كَيْفَ لَصَفَى الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذَقُونَ ﴿٤٨﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٩﴾

وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَسْتَهْمِعُوا الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَنَاسِكُ
يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

وَأَنذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنْ يَسْتَوِي إِلَىٰ رَبِّهِمْ
لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيُّ وَلَا شَفِيعٌ لَهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٣﴾

53. Na ndökamalÜngye ala mamwĩkaĩlaa Mwĩafi woo kĩoko na wĩoo, maimantha kwona ūthyū Wake. We ndökakūlw'a ūvoo woo namo maikakūlw'a ūvoo waku we, nĩkana ndökamalÜngye ūtw'ĩke wa ala mate alÜngalu.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٦٥﴾

54. Na ota ūu Ithyĩ nĩtūmatatĩte amwe moo na ala āngĩ, nĩkana mo matonye kwasya, 'Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete Inee Yake katĩ waitū?' We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamesĩ vyū ala matÜngaa mūvea?

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾

55. Na yĩla ala metĩkĩlaa Mĩsoa yakwa mooka vala we ūĩ asya, 'Mūuo wĩthwe nenyu! Mwĩafi wenyu nĩwĩyumĩtye We-Mwene kwĩthwa Mwĩw'anĩ-Wa-Tei, nĩkana ūla katĩ wenyu wĩkaa ūthūku nūndū wa kūlea kūmanya, na akaumbūla ĩtina wa ūu na akaseūvyā, ĩndĩ We nĩ Mūekanĩ-Mūno, Vyū, Usūĩtwe nĩ tei.

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَمٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِمَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٧﴾

56. Na ūu nĩw'o Ithyĩ tūvuanasya Mĩsoa nĩkana inyw'ĩ mūtonye kūmantha ūkeo na nĩkana nzĩa ya ene naĩ yĩyonany'e.

وَكَذَلِكَ لِنُقَضِّلُ الْأَيَّاتِ وَلِنَسْتَبِينَ سَبِيلَ الْمُنْجِينَ ﴿٦٨﴾

LUKU 7

57. Asya, 'Nyie nĩmbatĩtwe kūmathaitha ala inyw'ĩ mūmekāĩlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Nyie ndikamaatĩla mawendi menyu mathūku. Undūnĩ ūsu, nyie ngeethwa nĩ mwau na nyie ndikethwa wa ala matongoew'e nesa.

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُمْ إِذَا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٦٩﴾

58. Asya, 'Nyie nĩÜngama ĩlūl wa ūkūsĩ mūtheu kuma kwa Mwĩafi wakwa na inyw'ĩ nĩmūkūlea. Undū ūla inyw'ĩ

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عَزَايَ مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنَّ الْإِلَهَ إِلَّا لِلَّهِ يَقْضِي الْحَقَّ

mŭkwenda ndwĩ ūtonyini wakwa.
Utw'io ndwĩna ūngĩ ateo Ngai Mwene
Vinya W'ontho. We atavanasya w'o, na
We nĩ We Ula Mŭseo Vyũ katĩ wa asili.'

وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ۝

59.Kethwa kĩla inyw'ĩ mŭkwenda
kĩkalaatwe kĩ ūtonyini wakwa, vate
nzika, ūvoo nĩŭtuwa katĩ wakwa nenyu.
Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭmesĩ
nesa vyũ ala mate alũngalu.

قُلْ لَّوْ أَنِّي عِنْدَ مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَفُتِحَ الْأَمْرُ
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ۝

60.Na mbungũo sya maŭndũ ala
matonekaa syĩ Nake We; Vai ūsyĩĩ ateo
We; na We nĩwĩĩ kyonthe ona kĩva kĩla
kĩ ūlũ wa nthĩ na ūkanganĩ. Na
vaivalũkaa ūtu nthĩ ateo We nũyĩĩ; ona
vai kaveke ke kĩvĩndunĩ kĩnene kya nthĩ
kana kĩndũ kĩũ kana kyũmũ, ĩndĩ
nĩkĩandĩke Ivukunĩ Itheu.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْبَرْوِ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ رَدَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
وَلَا حَافِيَ فِي ظِلِّهِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَافِيسٍ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

61.Na We nĩ We Ula wosaa mathayũ
menyu ūtukũ na nĩwĩĩ maŭndũ ala
inyw'ĩ mwĩkaa mŭthenya; na ĩndĩ
nũmũkĩlasya inyw'ĩ ĩngĩ nthĩnĩ waw'o
nĩkana ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe yĩanĩw'e.
Ĩndĩ Kwake nĩkw'o ūalũko wenyu. ĩndĩ
We akamũmanyĩthya inyw'ĩ maŭndũ ala
mweekaa.

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَقَّعُكُمْ بِالْأَيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَّحْتُمْ
بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ
يُنْفِخُ إِلَيْهِمْ فَرْجَهُمْ ثُمَّ يُنْفِخُهُمْ فِي مَقَلِّهِمْ فَيَسْمَعُونَ أُنْثَىٰ

LUKU 8

62.Na We nĩ mŭnene ūlũ wa athũkũmi
Make, na We nũmatũmaa asũvĩ
kũsyalĩsya ūlũ wenyu, kũvika, yĩla
kĩkw'ũ kyooka kwa ūmwe wenyu,
Atũmwa Maitũ nĩmosaa thayũ wake, na
mo maileaa kwĩka ūu.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ
لَا يُفْقِدُونَ ۝

63.Na mo matũngawa kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho, Mwĩafi woo wa w'o.

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ إِلَّا لَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَهُمْ
أَصْرَعُ الْخَاسِرِينَ ۝

Vate nzika, ūtw'io nĩ Wake. Na We nĩ
We Ula wĩ mĩtũkĩ vyũ kwa kũtala.

64.Asya, 'Nũũ ūla ūmumasya inyw'ĩ
mbanganĩ sya nthĩ nyũmũ na nganganĩ,
yĩla mwamwĩkaila We na ūuu kĩmbithĩnĩ
mũkyasya, 'We atũtangĩla ithyĩ kuma
ũndũnĩ ūũ, ithyĩ vate nzika tũkeethwa ala
mena mũvea?'

قُلْ مَنْ يُخَيِّتُكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَحْرِ تَدْعُونَهُ
تَخْرُجًا وَخَفِيَةً لِّئِنْ أَنْجَيْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

65.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amumasya inyw'ĩ kuma vala maĩ na
kuma nthĩnĩ wa kĩla mũisyo, Indĩ
nĩmũmwĩananasya We na ngai ingĩ.

قُلْ اللَّهُ يُخَيِّتُكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ فَرْقٍ ثُمَّ أَنْتُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٦٥﴾

66.Asya, 'We E-na ūtonyi kũete ūsilĩlo
ĩlũ wenyu kuma ĩlũ wenyu kana
uungu wa nyaĩ syenyu, kana
kũmũthokoany'a inyw'ĩ mũkatĩĩkanga
nthĩnĩ wa nguthu mbai imenene na
kũmũsamĩthya inyw'ĩ vinya wa mũndũ
na ūla ūngĩ.' Sisyaĩ ūndũ ithyĩ
tũvuanasya Mĩsoa na nzĩa syĩ
kĩvathũkany'o nĩkana mo matonye
kũmanya!*

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ
فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا
وَيُبدِّلْ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ أَنْ تَنْظُرُوا بِغُرُوفٍ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْفَهُونَ ﴿٦٦﴾

67.Na andũ maku nĩmamĩleete, onakau
nĩyo ya w'o. Nyie ndi mũsũvĩi ĩlũ
wenyu.'

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَنْتُ عَلَيْكُمْ
بُوعِيدٌ ﴿٦٧﴾

68.Kwa kĩla wathani ve ĩvinda yĩtw'e;
na o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

لِكُلِّ بَنِيٍّ مُنْتَفِرَةٌ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

69.Na yĩla we wamona ala
meyũmbanasya kũmĩvukya Mĩsoa Yaitũ
na ndeto sya mana, Indĩ uma vala maĩ

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِنَّمَا
يُنْسِيكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الدِّكْرِ مَعَ
النَّعُومِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

* Ndeto ĩno 'yalbisakum' yonanasya kyyu kya
mbanga ĩla yĩkalaa mavinda na ĩla yĩtw'ĩkaa
kĩlungu kĩmwe kya mwĩ ta ngũa. Kwa ūu,
ũalyũko mũfikĩku wendaa ūnceni ūmwe wa
kwĩkalaa.

okŌvika mace ngewa ŋng' eka ŋsu. Indŋ ethwa Satani nŋwakŌlŋthya we, Indŋ we ndŋkekale vo na andŋ mate alŋngalu ŋtina wa kŌlilikana.

70. Ona ūtalo woo tiw'o mwingŋ kūvŋta ala alŋngalu ona vanini, Indŋ wŋa woo nŋ kūmataa mo nŋkana matonye kūmūkŋa Ngai.

71. Na ekana na asu ala mosaa ndŋni yoo ta ŋthaŋ na ngūŋ, na ala thayŋ wa nthŋ ūmakengete. Na mate ūndŋ nayo, nŋkana thayŋ ona wŋva ndŋkese kwaa tene na tene kwoondŋ wa ūthyoe ku na maūndŋ ala w'o weekie. W'o ndŋkethwa na mūtetheesya kana mwŋw'anŋthya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona waumya kyovosya ona kŋva kŋiketŋkŋlwa. Aa nŋmo ala matwaŋtwe wanangŋkonŋ nūndŋ wa meko moo. Mo makeethwa na kyaŋnyw'a kya kŋw'o kŋŋtheŋka na ūsilŋlo wŋ woo nūndŋ nŋmaleile kwŋŋkŋla.

LUKU 9

72. Asya, 'ŋthyŋ tŋkamwŋkaŋla ūla ūte Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla ūtatonya kūtūna ŋthyŋ kana kūtūthŋkya, na ŋthyŋ tŋkatŋngwa ŋtina na itiinyo sitŋ ŋtina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtongoesya, ta ūmwe ala athŋku mamūsesengaa na kūmūtia akyanganga ŋūlŋ wa nthŋ, na ūla wŋna anyanyae meūmwŋta makyasya. 'Uka kwitŋ?' Asya, 'Vate nzika, ūtongoi ūla wa w'o nŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŋthyŋ nŋtwŋŋaŋwe twŋngane kwa Mwŋaŋi wa nthŋ syonthe.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَلَكِنْ ذُكِّرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ⑥

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لُغَاً وَلَهُمْ أَعْرَاجُهُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذِكْرِيَّ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ ۚ وَإِنْ
تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
أُسْلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَلَا
يُعْ أَلِيمٌ ۖ بِنَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ⑦

قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُودُ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَالَّذِي
اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانٌ ۚ لََّا تَخْشَى
يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ ائْتِنَا قُلْ إِنْ هَدَىٰ اللَّهُ
هُوَ الْهُدَىٰ وَأَمْرُنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑧

73. 'Na ithyī nītūnengetwe mwīao:
'Lōlōmīlīyai Mboya na mōkīei We;' na
We nī We Ula mōkōmbanīw'a Kwake.

وَأَن آتَيْنَا الصَّلَاةَ وَالتَّقْوَةَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa ūlūngalu; na mōthenya ūla We
ūkaasya, 'Ithīwa!' na ūkīthīwa.' *

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ
ئَاقٍ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ هُوَ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ

75. Na lilikanai īvinda yīla Avalamu
wamōtavisye īthe wake Aasali, 'We
wīosa mīvw'anano ta Ngai?' Vate
nzika, nyīe nīkwona we na andū maku
mwī nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.'

يُنْفَعُ فِي الصُّورِ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةُ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٤﴾

76. Na ūu Ithyī nītwamwonisye Avalamu
ūsumbī wa matu na nthī nīkana we
atonye kūtongoe'w'a nesa na nīkana we
atonye kwīthwa wa asu ala mena ū-w'o
wa mōūkīlō.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ أَذَرْتُكَ أَصَاكُمَا إِلَهَةً
إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾

وَكَذَلِكَ نُبَيِّنُ إِبْرَاهِيمَ مَلَكَتُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

77. Na yīla ūtukū wamōvikīe, oona
ndata. We asya, 'Uū nī Mwīāfī wakwa!'
Indī yīla yathūie, asya, 'Nyie
ndisye'ndete ila ithuaa.'

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكَوْكَبَ قَالَ هَذَا رَبِّي
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٧٧﴾

78. Na yīla we woonie mwei umīte wīna
kyeni kīnyaīlīku, aisye, 'Uū nī Mwīāfī
wakwa!' Indī yīla wathūie, aisye, 'Ethwa
Mwīāfī wakwa ndendongoesya Nyie,
vate nzika, nīlthwa katī wa andū ala
maaa.

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ
قَالَ لَيْنَ لَمْ يَهْدِنِي سَبِيلَ لَوْ كُنْتُ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّالِّينَ ﴿٧٨﴾

79. Na yīla we woonie syūa yīkyuma
yīna kyeni kīnyaīlīku, aisye, 'Uu nī
Mwīāfī wakwa!' Yīl nīyo īnene vyū.
'Indī yīla yathūie, aisye, 'Inyw'ī andū

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا الْبَدِيعُ
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ يَقُومُ إِلَيَّ يَوْمًا وَنَا تَسْرُبُونَ ﴿٧٩﴾

* Ndeto īno īthīwa Kunī Fayakoon ndyonanasya
Ōndū ūkwīkīka kavola na kavola kuma vathei
vakethwa ve kīndū. Uu nī kwasya kana yīla Ngai
wenda kwenda Kwake kwambīlīlasya kwīthwa na
mōmbīwe na o mītukī ūkīkīka Ōndū We wendaa.

makwa, vate nzika, Nyie nīnaimanya
nesa ila mwīananasya Ngai nasyo.

80. Nyie nelekelye ōthyū wakwa kwa
Ula woombie matu na nthī, nīnenganīte
vyū anyie ndi katī wa ala
mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
خَافِيًا وَمَا أَنَا مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝

81. Na andū make nīmakaanānīe nake.
Nake asya, 'Inyw'ī mwīakaanānīa nakwa
īūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē
oyīla We ūndongoesye nesa?' Na nyie
ndikw'ikīla ila mūmwīananasya We
nasyo, Ateo Mwīaī wakwa enda ūndū.
Mwīaī wakwa aithyūlūlūkīte syīndū
syonthē nthīnī wa ūmanyi Wake. Inyw'ī
īndī nomūtaīkaa?

وَحَاجَّةٌ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ
هَدَيْتُ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ
رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

82. Na Nyie naīlwe nī kw'ikīla ata ila
inyw'ī mūmwīananasya Ngai nasyo ila
We ūtaaitheesya mwīao īūlū wasyo? Nī
nguthu yīva īndī, ya isu syelī yīna kītumi
kīnene kya kūete mūuo, ethwa ow'o
inyw'ī nīmwīstī?

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ
أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
فَأَنَّى الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

83. Ala metīkīlaa na matavulanasya
wītīkīlo woo na ūla ūte ūlūngalu.....mo
nīmō ala makethwa na mūuo, na ala
matongoew'e nesa.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ
لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۝

LUKU 10

84. Na kyu nīkyo īitumi Kīitū kīla Ithyī
twamūnengie Avalamu kwa andū make.
Ithyī tūmūnenevasya kwa ivīla ūla Ithyī
twendaa. Ow'o, Mwīaī waku nī Mūī,
Umanyi-W'onthē.

وَلِلَّهِ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ
وَرَجَّتْ مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝

85. Na Ithyī nītwamūnengie we Isaka na
Yakovo; kīla ūmwe Ithyī
nītwamūtongoesye nesa, na Noa Ithyī

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا

nĩtwamũtongoesye nesa tene, na katĩ wa nzyawa syake, Ndaviti na Solomoni na Yovu na Yosevu na Mose na Aluni. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa moseo.

86.Na Ithyĩ nĩtwamũtongoesye Sakalia na Yoana na Yesu na Elia; kĩla ũmwe woo aĩ katĩ wa ala alũngalu.

87.Na Ithyĩ ota ũu nĩtwamũtongoesye Isumaeli na Elisa na Yona na Loto, na kĩla ũmwe Ithyĩ nĩtwamũnenevisye tũlũ wa andũ.

88.Na Ithyĩ nĩtwamanenevisye amwe katĩ wa maaĩthe moo na syana syoo na anaĩthe moo, na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo na twamatongoesya nzĩanĩ ũla ndũngalu.

89.Usu nĩ ũtongoi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amũtongoeasya na w'o ũla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make. Na takethwa mo nĩmamũthaithĩte ũngĩ ũtee Wake We, vate nzika, w'onthe ũla meekĩte wĩthwa ũtena ũuno kwoo.

90.Aa nĩmo ala Ithyĩ twamanengie Ivuku na kĩĩlko kya ũtw'io na wathani. Indĩ andũ aa mai na mũvea kwoo, ti ũndũ, nũndũ yu Ithyĩ nĩtũmanenganĩte kwa andu ala matena mũvea kwoo.

91.Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamatongoesye nesa, kwa ũu, we aĩlũ ũtongoi woo. Asya, 'Nyie ndikwĩtya ĩtuvi kwenyu nũndũ wa w'o. Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ũtao kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ.

هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمَنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَنَ
وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٧﴾

وَذِكْرُنَا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ
الصَّالِحِينَ ﴿٦٨﴾
وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَلُوطًا وَكَذَا
فَضَّلْنَا عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿٦٩﴾

وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَأَخَوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٠﴾

ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا
بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٧٢﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَىٰ اللَّهُ فَيُهْدِيهِمْ مُّأَقِدَةُ قُلُوبٍ لَا
تَسْخَرُ عَلَيْهِمْ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٧٣﴾

LUKU 11

92. Namo nĩmaleile kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaĩa tondũ We waĩĩtwe nĩ kũtaĩwa yĩla mo maisye: 'Ngai Mwene Vinya W'ontho ndavuanĩye kĩndũ kwa mũndũ ona wĩva.' Nũũ ũla wavuanisye Ivuku yĩla Mose waetie, kyeni na ũtongoi kwa andũ ona kau inyw'ĩ mũyosaa ta tũtani twa mathangũ matembũange ala inyw'ĩ mwonanasya amwe na kũvitha maingĩ mamo; na inyw'ĩ nĩmũmanyĩtw'e maũndũ ala inyw'ĩ ona maaĩthe menyu matamesĩ?..... Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'ontho.' Indĩ maeke mo metanĩthe mo ene na ngewa syoo sya mana.

93. Na yĩ nĩ Ivuku yĩla Ithĩ tũvuanĩye, yusũtwe maũathimo, kwĩanĩsya kĩla kya kĩtongoesye, na kĩũtonyethye we kũũkany'a Nyinyia-wa-mĩsyĩ na ala maũthyũlũũkĩte. Na ala metĩkĩlaa Ithĩ nĩmayĩtĩkĩlaa na nĩmasyaĩĩsya ũlũ wa Mboya yoo.

94. Na nũũ ũla ũte mũlũngalu mbee wake we ũla ũmũseũvĩasya Ngai Mwene Vinya W'ontho ũvũngũ, kana waasya, 'nĩkũvuanĩtw'e kwakwa, 'oyĩla vai kĩndũ kĩvuanĩtw'e kwake; na ũla waasya, 'Nyie ngatheesya ũvuany'o ta ũla Ngai Mwene

Vinya W'ontho ũtheetye?' Na takethwa we nĩwĩsa kũmona, eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa kyalya kya kĩkw'ũ, na alaĩka maitambũũkya moko moo, *maimea*: 'Nenganei mathayũ menyu. Umũnthĩ inyw'ĩ nĩmũkũvwa ũsilĩlo wa nthoni, nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mwaneenie ũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ma

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَى بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ قُلْ مَن أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ يَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ يُبَدِّلُونَهَا وَيُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ لَمْ يَذَرَهُمْ فِي خُوفِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٦﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَن حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٧﴾

وَمَن أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ إِنَّهُنَّ أَنِّي وَالْمَلَكُ الْآخِرُونَ أُولَٰئِكَ سَئِيرُ الْجِنَّةِ وَنَحْنُ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾

ÜvÜngÜ na nÜndÜ inyw'I nĩmwaalyÜkile
mwamĩtia Mĩsoa Yake na Üng'endu.

95. Na yu inyw'I mwĩŭka KwitÜ Ümwe
kwa Ümwe tondÜ Ithyĩ twamÜmbie
inyw'I İvinda ya mbee, na inyw'I
nĩmÜtiĩte İtina wenyu kĩla Ithyĩ
tÜnenganĩte İÜlÜ wenyu, na Ithyĩ
tÜiÜmwona inyw'I mwĩna ew'anĩthya
menyu ala mwawetaa kana nĩmeanene
na Ngai *maÜndÜnĩ* menyu. Yu inyw'I
nĩmÜtilanĩtw'e mÜndÜ na Üla Üngĩ na
maÜndÜ ala inyw'I mwawetaa
nĩmamwaĩe.

LUKU 12

96. Nĩw'o, nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Ütumaa mbeÜ sya nĩtende
na ngii imea. We aetae kĩla kĩ thayÜ
kuma nthĩnĩ wa kĩla kĩkw'Ü, na We nĩ
MÜeti wa kĩla kĩkw'Ü kuma nthĩnĩ wa
kĩla kĩ thayÜ. Usu *nĩwe* Ngai Mwene
Vinya W'onthe; kwa Üu İndĩ, inyw'I
mwĩtÜngwa İtina naku?

97. We nĩ We Ula Üthandĩkasya kĩoko,
na We nĩwaseÜvisye ÜtukÜ ta ÜthÜmÜo
na syÜa na mwei sya kÜtala İvinda. Usu
nĩ Ütw'io kuma kwa Ula-Wi-Vinya, Ula-
MÜf.

98. Na We nĩ We Ula ÜseÜvĩtye ndata
kwoondÜ wenyu nĩkana mÜtonye kÜatĩla
ngalĩ İla ya w'o nÜndÜ wa Ütethyo wasyo
nthĩnĩ wa kİvindu kİnene kya nthĩ na
Ükanga. Ithyĩ tÜtavanĩtye Mĩsoa kwa
Ükuvĩ kwa andÜ ala mena Ümanyi.

99. Na We nĩ We Ula Ümumĩtye inyw'I
kuma mÜndÜnĩ Ümwe na ve mÜsyĩ na

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَى مَعَكُمْ
شُفَعَاءَ لَكُمْ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءَ
لَقَدْ قَطَعْنَا بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿١٥﴾

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَى مِنَ
النَّبْتِ وَمُخْرِجُ النَّبْتِ مِنَ الْحَى ذَلِكُمُ اللَّهُ فَالِقُ
تَوَفَكُونَ ﴿١٦﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٧﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي
ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ
وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿١٩﴾

Ūkomo. Ithyĩ tūtavanĩtye Mĩsoa kwa Ūkuvĩ kwa andũ ala mamanyaa.

100. Na nī We Ula ōtheeasya kīw'ū
kuma īthweonī; na lthyī nītūmeasya kīla
mūthemba wa imea nakyo; na lthyī
nītūetae matū ma kīsūnzūni nthīnī
wasyo; na nthīnī wa isu īndī nītūmīlasya
mbeke syīyīatīe nesa; na nthīnī wa
mītende lthyī nītūmīlasya itūngo sya
mīkea īniinīte vakuvī, na lthyī nītūetae
mīūnda ya mīsavivū na mīthata na
mīkomamanga īvw'anene na
ītavw'anene. Sisyai ūndū mosyao mayo
manakavīte na kīw'ā kwamo. . Vate
nzika, nthīnī wa maūndū asu ve Kyama
kwa andū ala metīkīlaa.

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ
حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قُوْأَنٌ لَّازِبَةٌ
وَجَنَاطٍ مِنْ أَعْيَابٍ وَالزَّيْتُونِ وَالزَّمَنَ مُشْتَبِهًا
وَفَيْحٍ مُّتَشَابِهٍ انظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

101.Na mo mamosaa mayini kw'ithwa
atindany'a ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe, onakau We nī We wamombie
mo; na mo mamūwetanīasya na syana
sya ivīśī na eītu ūvūngū mate na ūmanyi
ona ūmwe. We nī Mūtheu na E-tūlū
Mūno wa maūndū ala mamūwetanīasya
We namo!

وَجَعَلُوا إِلَهَهُ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ
بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يَصِفُونَ ﴿٥١﴾

LUKU 13

102. Mwambi! Iliya wa matu na nthi! We atonya ata kwithwa na mwana oyila We nde mütindany'a, na oyila We ümbite kila kîndü na ena ümanyi wa syîndü syonthe?

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَتَى بِكُونِ لَهُ وَلَدٌ
لَمْ يَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠﴾

103.Usu nĩ We Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩaĩi wenyu, Vai Ngai ateo
We, Mũmbi wa syĩndũ syonthe, kwa ũu
mũthaihaei We.

ذِكْرُ اللَّهِ رَبِّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٣٧﴾

104.Metho maitonya kũmũvikĩa We ĩndĩ
We nũmavikĩaa metho. Na We nĩ Ula-
Utavathũkanĩka, Mũmanyi-wa-Syonthe.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ
الْغَيْبُ الْغَيْبُ ⑤

105.Mokũsĩ nĩmokĩte kwenyu kuma kwa
Mwĩalĩ wenyu; kwa ũu, ũla w'onthe
Omonaa, nĩ kwoondũ wa ũseo wake
mwene; na ũla ũtw'ĩkaa kĩlalinda, nĩ
kwoondũ wa wasyo wake mwene. Na
Nyie ndi mũsũvĩi wenyu.

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ
وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ⑥

106.Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũalyũlaa Mĩsoa
nĩkana w'o Omanyĩke, ĩndĩ ũsũngĩo nĩ
kana mo maasya, 'we nĩwĩmanyĩitye
nesa; na Ithyĩ nĩũalyũlaa Syama nĩkana
tũtonye kw'itavany'a kwa andũ ala mena
ũmanyi.

وَكَذَلِكَ نَعْرِفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ⑤

107.Atĩĩa maũndũ ala we ũvuanĩw'e
kuma kwa Mwĩalĩ waku; vai Ngai ateo
We; na ĩvetange ũtee na athaithi ma
mĩvw'anano.

إِتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ
اعْرِضْ عَنِ الْشُّرَكَاةِ ⑥

108.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩweekĩie kwenda Kwake
vinya, mo mayĩthwa mamanthie ngai
ingĩ vandũ Vake We. Na Ithyĩ
tũĩũtw'ĩkĩthĩtye we mũsũvĩi woo ona we
ndwĩ mũsyaĩĩsya woo.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيظًا وَمَا أَنتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑤

109.Na mŭikamaume mo ala mo mamekaŵlaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maikese kŭmŭuma Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ wa kŭlea kŭmánya kwoo. Uu kwa kŵla ūko Ithyi nŵtwaŵatw'ŵkŵthisye meko moo *kwoneka* me maseo.. Na Indŵ ūalŭko woo ūkeethwa kwa Mwŵafi woo; na We akamamanyŵthya maŭndŭ ala mo meekaa.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَلَيْهِمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

110.Na mo mevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawŵvŵto moo me vinya kana ethwa Kyama kŵkamavikŵla, mo vate nzika, makakŵtkŵla. Asya, 'Vate nzika, Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ nŵ kyaŭ kŵtuma ūmánya kana Syama syooka. Mo maikasyŵtkŵla?

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهَدَ آيَاتِهِمْ لِنِ جَاءَهُمْ آيَةٌ يُؤْمِنُونَ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشِيرُكُمْ إِلَّا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

111.Na Ithyi tŭkatuma ngoo syoo na masŭanŵo moo masyoke wŵkalonŵ ūla maŵ mailea Syama Sitŭ, na Ithyi tŭkamatia nthŵnŵ wa wŵki wa naŵ woo makyanganga mana.

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

LUKU 14

112.Na ona Ithyi tŭkamatheesya mo alaŵka, ona ala akw'ŭ makaneena namo, na ona tŭkamombanŵsya syIndŭ syonthe ūthyŭ kwa ūthyŭ, mo mayŵtkŵla, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe akekŵla kwenŵa Kwake Vinya. Indŵ aingŵ mŭno moo mekaa maŭndŭ ma ūtumanu.

وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَاهُ إِلَيْهِمُ الْمَلِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ وَخَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا يُولَئِقُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١٢﴾

113.Na ota ūu Ithyi nŵtŭseŭvŵtye mŭmaitha wa kŵla Mwathani, katŵ wa andŭ na Mayini ala athŭku. Mo nŵmaneeenanasya na ūneeni mwanake

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

mũndũ na ūla ūngĩ nĩkana makengane---
-na takethwa Mwĩafi waku nĩweekĩie
kwenda kwake vinya, mo mayĩthwa
meekie ūu; kwa ūu ekana namo vamwe
na maũndũ ala maseũvasya.

114.Na nĩkana ngoo sya asu ala
matetĩkĩlaa Itu syelekele maũndũnĩ asu
nĩkana mo matonye kwendeew'a nĩkw'o
na nĩkana mo matonye kũendea na
kwĩka maũndũ ala mo mekwĩka.

وَلَيَصْنَعَنَّ إِلَٰهَهُ الْدِّينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَ
لَيَرْضَوْنَهُ وَلَيَغْتَرِبُوا مَا هُمْ مَقْتَرُونَ ﴿١١٤﴾

115.Nyie ngamũmantha mũsili ĩngĩ eka
Ngai Mwene Vinya W'ontho, Ūla We nĩ
we ūkũtheesye Ivuku, yĩtavanĩtye nesa?
Na asu ala Ithyĩ twamanengie Ivuku
nĩmesĩ nesa kana yo yĩtheetw'e kuma
kwa Mwĩafi waku na ūla w'o; kwa ūu,
we ndũkethwe katĩ wa ala mena nzika.

أَفَغَيْرَ اللَّهِ ابْتِغَىٰ حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ
الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِن رَّبِّكَ إِلَٰهِي لَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿١١٥﴾

116.Na ndeto ya Mwĩafi waku
nĩyĩlanĩw'e nthĩnĩ wa w'o na ūlũngalu.
Vai ūtonya kũalyũla ndeto Syake; na We
nĩ Wĩwi-W'ontho, Ūmanyi-W'ontho.

وَتَنَتَّ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِّ
كَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

117.Na ethwa we ūkamew'a aingĩ ala
me ĩũlũ wa nthĩ, makaũthyoekya we
kuma nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontho. Mo maatĩlaa vathei ateo
ũtalĩthyo mũthei, na mai ūndũ mekaa
ateo kũkengana. *¹

وَأَن نُّطِغَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

118.Vate nzika, Mwĩafi waku nũmesĩ
mũno vyũ ala maendaa ūtee wa nzĩa
Yake; na We nĩwĩsĩ nesa vyũ ala
matongow'e nesa.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَن يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

¹ *Ndeto ĩno 'Yakhoroosoon' ĩũngamaa vandũ va
mawonay'o manene ta kũseũvya ūvũngũ kana
kw'itũngĩthya kũmanyi kwathana maũndũ ala
makoka oyĩla mo malikaa nthĩnĩ wa motalĩthyo
mai

119.Yai Indī, kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī etīkīli ma Mīsoa Yake.

فَكُلُوا مِنَّمَا ذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ بِآيَاتِهِ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120.Na mwīna kītumi kyaū inyw'ī kīla kīūmūvata kūya kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe oyīla we nūminīte kōmūvathūkanīsyā inyw'ī ila We ūvatanīte kwenyu, ateo ila mūingīlw'e? Na vate nzika, aingī nīmamathyoekasya ala angī na mawendi moo mathūku nūndū wa kūlea kūmanyā. Kwa ūla w'o, Mwīai waku nūmesī nesa vyū eki-ma-naī.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ
قَدْ فَضَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَرْتُمْ
إِلَيْهِ وَإِنْ كَثُرَ الْيَغْلُونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

121.Na īvathanei na naī yī ūtheinī kana mbithe. Vate nzika, asu ala mekaa naī makatuvwa kwoondū wa meko ala mekīte.

وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَعْمِرِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يُكْسِبُونَ
الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢١﴾

122.Na mūikaye katī wa ila itawetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nūndū ūsu vate nzika nī wau-wa-matū. Na ow'o ala athūku mamavuanīasya anyanyae moo masūanīo asu nīkana makaananīe nenyu. Na ethwa inyw'ī nīmūūmew'a, mūkeethwa mūimwīanany'a Ngai na ngai ingī.

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ
لَفِسْقٌ وَلَرَنَّ الشَّيَاطِينَ يُوْحُونَ إِلَى أُولِيَهِمْ
الْبُحَادَ لَوْ كُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢٢﴾

LUKU 15

123.We, ūla waī mūkw'ū na Ithyī twamūenge thayū na twamūseūvīsyā kyeṇi, kīla ūendaa katī wa andū nakyo, nūtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla mwīkalo wake nī wa kwīkala kīvindunī kīnene vala ūtatonya kuma? Uu meko ma alei nī matw'īkīthītw'e kwoneka me maseo kwoo.

أَوْ مَن كَانَ مَبْتَغًى فَآخِزْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَنشُرُ بِهِ فِي النَّارِ كَمَن مَّقَلَّتْ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِمَخْرَجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

124. Na ūu Ithyī nītwetfklīlye atongoi ma ene-naī nthīnī wa kīla mūsūyī kŭseŭvye nzuukū nthīnī waw'o mokīte na ūla w'o; na mai ūmwe masukaa ateo mathayū moo ene; īndī mo mayonaa.^{2*}

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ آلِيًّا مُّجْرِمِينَ لَا يَمْلِكُونَ فِيهَا ۖ وَمَا يَنْكُرُونَ إِلَّا أَنْفُسِهِمْ وَمَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٤﴾

125. Na yīla Kyama kyamavikīla mo maasya, 'Ithyī tūiketfklīla o kŭvika tūnengwe maŭndū ta ala manenetwe Atūmwa ma Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsl nesa vyū vala va kw'ia Utūmane Wake. Vate nzika, kŭsonokw'a mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsilfīlo mwai ikamakūna avīfany'a nūndū wa nzukū syoo.

وَأِذَا جَاءَ نَهُمْ آيَةٌ قَالُوا إِنَّا أَنْتُمْ خَشِيَ نُؤُفِي ۖ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ ۚ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَنْكُرُونَ ﴿٢٥﴾

126. Kwa ūu, ūla ona wīva, Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa kŭmŭtongoesya, We avingŭaa ngoo yake kwoondū wa kwīlīla Isilamu, na kwa ūla We wendaa kŭmŭeka ae, nŭmīfhasya ngoo yake ta wambatīte kyambato kyūmū. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūetae ūsilfīlo tūlū wa asu matetfklīlaa.

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ ۚ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا ۖ كَانِمًا يَضَعُدُ فِي السَّمَاءِ ۚ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الْوَجْنَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٦﴾

127. Na īno nīyo nzīla ya Mwīfāfi waku īla īendete īlūngele Kwake. Ithyī nītūmīfalyūlīte Mīsoa kwa ūkuvī kwa andū ala matonya kŭtaīka.

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۚ قَدْ فَضَّلْنَا الْآلِيَّةَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

128. Ve ūtūo wa mŭuo wī vamwe na Mwīfāfi woo kwoondū woo, na We nī

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَيُرِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

² *Unceni wa 'Akabera Mujremecha' nīkwasya kana, 'ala anene katī wa eki ma naī ma mūsūyī ūsu'. Ndeto īno 'nene' vaa nītonya kwasya asu ala mena kīfanda kīnene kya naī na kwa ūu mo maūngeme katī woo ta atongoi kana nīvatonya kwasya ala anene me wasya nthīnī wa nguthu ya eki ma naī.

*Ndeto īno ītonya kŭalyūlīwa ta "ngoo." Sisya Al-Miyind Sadsu.

Mũnyanyae woo nũndũ wa mawĩa ala meekie.

129.Na mũthenya ūla We ūkamombany'a mo onthe vamwe, We akamatavya, 'Inyw'ĩ nguthu ya Mayini! Inyw'ĩ nĩmwamanthie kwĩthwa na aatĩi aingĩ mũno *inyw'ĩ ene* kuma katĩ wa andũ!' Na anyanyae moo katĩ wa andũ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, Ithyĩ nĩtweetandĩthĩsyie ithyĩ kwa ithyĩ, Indĩ *yu* nĩtũvikĩte ĩvinda yitũ yĩla We watũtw'ĩle. 'We akaasya, 'Iia-ya-Mwaki nĩyo ūtũo wenyu inyw'ĩ, mũkekalaa vo kũvika yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkenda.' Vate nzika, Mwĩafi waku nĩ Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

130.Na ota ūu Ithyĩ nĩtũmaiaa amwe ma eki-ma-naĩ ĩũũ wa ala angĩ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

LUKU 16

131.Inyw'ĩ nguthu sya Mayini na andũ! Atũmwa mayaaũka kwenyu kuma katĩ wenyu ene ala mamũtavisye inyw'ĩ ĩũũ wa Mĩsoa Yakwa na ala mamũkaanisye inyw'ĩ ĩũũ wa kũkomana na mũthenya ūu wenyu?' Mo makasũngĩa, 'Ithyĩ nĩtũkwĩkũsĩla ene.' Na thayũ wa nthĩ nĩwamakengie mo. Na makeekũsĩla mo ene kana mo maĩ alei.

132.Kĩtumi nũndũ Mwĩai waku ndatonya kwananga mĩsyĩ na kyoneo andũ mayo matakaanĩtw'e.

133.Na kwa onthe ve ivĩla sya ūnene, kwĩanana na maũndũ ala mo mekaa, na

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جُنُودًا يُعَشِّرُ الْجِنُّ قَدْ اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيُوهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ١٤

وَكَذَلِكَ نُفَوِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٥

يُعْصَمُ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يُقَضُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّبْنَاهُمْ حَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا الْكَافِرِينَ ١٦

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ ١٧

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ عَمَلًا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ١٨

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ تَشَاءُ يُذْهِبْكُمْ
وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَتَّخَذَ
مِنْ دُونِهِ قَوْمَ آدَمَ ﴿١٠﴾

إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآيٌ وَمَا أُنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٧٧﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَائِلٌ سَوْفَ
تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا
فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِرِغْمِهِمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا
كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ
لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَمْكُرُونَ ﴿٥﴾

وَكَذَلِكَ نَقُتْلُ لِكَثِيرٍ مِنَ الشَّرِكَينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ
شُرَكَاءَهُمْ لِيَدُوَّهُمْ وَيُلْجِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَلَهُمْ وَابِعُزُّونَ ﴿٢٨﴾

mayithwa meekie ūu; kwa ūu, ekana namo vamwe na klla mo meŭseŭvya.

139.Namo maasya, 'Nyamŭ na na mĩtĩ mĩna nĩmbatane. Vai ūkaiya ateo ūla ithyĩ tũkwenda, na ve Ng'ombe ila mĩongo yasyo İvatanĩtwe, na ng'ombe ila itaweteawa syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, makĩseŭvya ūvũngũ ūlũ wake. O mĩtũkĩ we akamaĩva nũndũ wa klla mo maseŭvĩtye.syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, maiseŭvya ūlũ Wake We. O mĩtũkĩ akamaĩva mo nũndũ wa maũndũ ala mo maseŭvĩtye.

وَقَالُوا هَذِهِ الْأَنْعَامُ وَحَرِّمْ جَزَاءً لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا
مَنْ شَاءَ بِرِيعِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ طَهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ سَيِّئُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٩﴾

140.Na mo maasya,'İla syĩ nthĩnĩ wa mavu ma ng'ombe na na nĩ kwoondũ wa aũme maitũ na nĩmbatane kwa iveti siitũ, İndĩ kyasyawa kĩ kĩkw'ũ, İndĩ nĩ kyoo onthe. We akamatuva mo kwoondũ wa ūneeni ūsu woo. Vate nzika, We nĩ Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُنُبُنَا
وَمُحَرَّمٌ عَلَآءِ زُرْعَانَا وَإِنْ يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ
شُرَكَاءُ سَيِّئُهُمْ وَصِفَتُهُمْ أَنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٤٠﴾

141.Ala mena wasyo nĩ ala moaa syana syoo kwa ūtumanu nũndũ wa kũlea kwĩthwa na ūmanyi, na kũvatana ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete mo, makĩseŭvya ūvũngũ ūlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo ow'o nĩmaĩte na maitongoew'e nesa.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
بِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾

LUKU 17

142.Na We nĩ We Ūla ūmĩtw'kĩthasya mĩũnda, mĩteme mĩtaũ na İte mĩteme mĩtaũ, na mĩtende na mĩũnda ya malĩu ala mosyao mayo nĩ ma mĩthemba mingĩ, na mũsamo wĩ kĩvathũkany'o, na mĩthata na mĩkomamanga İvw'anene na İtavw'anene. Yai mosyao mayo yĩla yasyaa, na İvai klla Kyake İvinda ya

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ
وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالْأَوْثَانَ
مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ
وَأَنْتَوُا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٤٢﴾

W'onthe. Indī ūla ūnŭkŭingīw'a nŭndŭ
ūtathŭkīka,³ * kana ūemu kana kŭkīla
mīvaka, Indī vate nzika, Mwīfai waku nī
Mŭekanfi-Mŭno-Vyū, Usŭtwe nī tei.

147.Na mo asu ala nī Ayuti Ithyī
nītwavatanie nyamū syonthe ila syī
mbwaa; na ndewa na malondu Ithyī
nītwamavatie mauta masyo ateo ila
inyunyū syasyo ikuŭte kana mīlthi na
maa, kana ala mavulene na mavIndī. Yu
nīyo Ituvi yīla twamanengie mo
kwoondū wa wau wa matū woo. Na
vate nzika vyū, Ithyī twī ma w'o.

148.Indī mo maŭweta we ūvūngū, asya,
'Mwīfai wenyū nī We ūkwatene na tei
w'onthe, na ūthatu Wake
ndŭkavetangwa kuma kwa andī ala
avītany'a.

149.Asu ala mamwīananasya Ngai
na ngai ingī makaasya, 'Takethwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwendeew'e,
ithyī tŭyīlthwa twakwatanītye ngai ingī
Nake We, ona maaŭthe maitū; o naitū
tūyaī tūtonya kūvatana kīndū. 'Na ota
ūu now'o asu ala maī mbee woo
mamavinganīsyē Atūmwa ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, kūvika
yīla mo masamie ūthatu Witū. Asya.
'Inyw'ī mwīna ūmanyi ona ūmwe? Indī
tūteei ithyī w'o. Inyw'ī mūiatīlaa kīndū
ateo kŭtalīthya tū. Na inyw'ī mūi ūndū
mwīkaa ateo nīmŭkenganaa.

150.Asyā, 'Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīkw'o kwī woni wa

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَزَمًا كُلِّ ذِي ظُلْمٍ وَمِنَ
الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَزَمًا عَلَيْهِمْ شُحُومُهُمْ إِلَّا مَا
حَمَلَتْ ظُهُورُهُمْ أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَنَقِهِمْ ذَلِكَ
جَزَاؤُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعِلُونَ ﴿١٤٧﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا
يُردُّ بَأْسَهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٨﴾

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَ
لَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ كَتَبُوا بِأَسْنَانِهِمْ هَلْ عِنْدَكُمْ
مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُمْ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ
إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٩﴾

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿١٥٠﴾

³ Vaa ndeto Ino 'Izturra' yaasya kŭingīw'a nī nzaa
yavika mbee wa vala mŭndū ūtatonya kŭmīlasya
ūito ūsu wa nzaa.

mūminūKīlyo. Takethwa We nīweekīie kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa amūtongoesye inyw'I inyw'onthe.'

151. Asya, 'Etei ngūsī syenyu ila iōkūsīla kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvatanīte syīndū ii.' Na ethwa syo nīsyaumya ūkūsī, we ndūkaumye ūkūsī nasyo, ona we ndūkaatīte mawendi mathūku ma asu ala mamyosaa Mīsoa Yaitū ta ya ūvūngū na ala matayītkīlaa Itu na ala mamwīlanasya Mwīafi woo na ngai ingī.

LUKU 19

152. Asya, 'Ukai, Nyie nīngūmūōtūngīlīla inyw'I kīla Mwīafi wenyu ūkītw'īkīthītye kīte kya kwanangīka kwenyu: kana mūikamwīlanany'e We na kīndū ona kīva ta mūtindany'a na kana nokūvika inyw'I mūmekae asyai nesa na ūseo mūvītūku, na kana mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kūkīa ūkya, Ithīyī Nithīyī tūmūnengae inyw'I o nasyo—na kana inyw'I mūikaathengee meko mathūku, ūtheinīkana kīmbithīnī; na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūōtw'īkīthītye mūtheu, ateo kwa ūla w'o. Uu nīw'o We ūmwīlyīaīe inyw'I nīkana mūtonye kūmanyā.

153. Na mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīa īla yaīle vyū, kūvika yīlanīe ūima wayo. Na īanīlsyai kīthimo na ithimi nzeo kwa ūlūngalu. Ithīyī tūiōthūkūmīthasya thayū ona wīva mbee wa ūtonyi waw'o. Na yīla mūōneena ūlūngalu, ona ethwa mūndū ūla ūōneena īlūl wake nī wa ndū ūya mūkaufī, na īanīlsyai ūtīanī ūwa Ngai

قُلْ هَلْ مَشَهِدَاءُ كُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ
حَرَّمَ هَذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا
تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرْبِهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي كُمُ عَلَىٰ مَا تَشْرِكُوا
بِهِ شَيْئًا وَبِالَّذِينَ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ
مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرِزْقُكُمُ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا
النَفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَضَعَتْ
بِهِ لَعْنَكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٥٢﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ وَادْفُوا الْكَيْلَ وَالْبَيْزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلِفُوا
نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَضَعَتْ بِهِ لَعْنَكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٥٣﴾

Mwene Vinya W'onthe. Uu nŵ'o We ūnūmwŵyŵaŵa inyw'ŵ nŵkana mŵtonye kŵlilikana.'

154.Na asya, 'Ino nŵ nzŵa Yakwa ŵongoetye ŵŵngele. Kwa ŵu, mŵatŵei yo; na mŵikaatŵle nzŵa ingŵ, iikese kŵmŵtongoesya inyw'ŵ ŵtee wa nzŵa Yake. Uu nŵ'o We ŵnŵkwŵyŵaa ŵŵŵ wenyu, nŵkana mŵŵhwe mŵtonya kŵŵŵia mothŵku.'

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السَّبِيلَ فَتَنَازِقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكَمُ رَضُّكُمْ بِهِ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٠﴾

155.Na Ingŵ Ithŵ nŵtwamŵnengie Mose Ivuku yŵla yŵanŵasya vyŵ mavata ma ŵla we wŵna mŵŵkalo mŵseo vyŵ na yŵuanasya kŵla kŵndŵ kŵvika ndeto ya mŵthya na nŵ ŵtongoi na ŵathimo nŵkana mo metŵkŵle kŵkomana kwoŵ na Mŵŵaŵi woo.

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَ
تَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥١﴾

LUKU 20

156.Na yŵ nŵyo Ivuku yŵla Ithŵ tŵtheetye; yusŵŵtwe nŵ maŵathimo. Kwa ŵu, yŵatŵei yo, na ŵŵvŵaneŵ na naŵ nŵkana inyw'ŵ mŵtonye kŵŵw'ŵwa tei.

وَهَذَا كِتَابُنَا أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٥٢﴾

157.Inyw'ŵ mŵikese kwasya, 'Ivuku yatheeŵ'e kwa mbaŵ ilŵ mbee waitŵ, na ithŵ tŵyaamanyā ŵndŵ syo syayŵsoma;'

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ
بَنِي آدَمَ وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿٥٣﴾

158.Kana inyw'ŵ mŵikese kwasya, 'Takethwa Ivuku yatheetw'e kwitŵ ithŵ, vate nzika, twŵthwa tŵtongoeŵ'e nesa mŵno mbee woo. 'Na yu ŵkŵsŵ mŵseo nŵmŵvikŵle inyw'ŵ kuma kwa Mŵŵaŵi wenyu, na ŵtongoi na tei. Nŵŵ ŵndŵ, ŵla ŵte mŵlŵngalu kŵmŵvŵta we ŵla w'ileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwitia? Ithŵ tŵkamaŵva asu ala

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَكُنَّا أَهْدَى
مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَ
رَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَّقَ
عَنْهَا سُبْحَنَ الَّذِينَ يَصْدُقُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ
الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدُقُونَ ﴿٥٤﴾

mamŋtiaa Mŋsoa Yait0 Osifŋlo m0th0ku
n0nd0 wa k0syoka ŋtina kwoo.

159. Mo meteele vathei ateo alaŋka moke
vala maŋ kana Mwŋafi waku kana Syama
imwe Syake sy0ke? M0thenya 0la
Syama sya Mwŋafi waku ikoka,
k0syŋŋŋŋla k0ikauna thay0 0la 0taafŋŋŋla
mbee ona kana kwŋka 0seo ona 0mwe
kwa m0ŋkŋlo wa w'o. Asya, 'Eteelai
inyw'ŋ, ithyŋ onait0 ota 0u notwetelee.'

160. Na mo asu ala mamŋnyaŋŋkisiye ndŋni
yoo na yaanŋka nthŋnŋ wa nguthu nyiingŋ,
we ndwŋna ngwatanŋo namo ona vanini.
Vate nzika, 0voo woo 0kavika mbee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŋndŋ
We akamamanyŋthya ma0nd0 ala mo
meekaa.

161. Ula wŋkaa kŋko kŋseo, akakwata
k0nd0 ŋk0mi kwakyo; ŋndŋ we 0la wŋkaa
kŋko kŋth0ku, akanengwe m0thŋnzŋo
wŋanene nakyo t0; namo maikavŋŋw'a.

162. Asya, 'Takwa Nyie, Mwŋafi wakwa
n0ndongoesye nzŋanŋ ŋla nd0ngalu-ndŋni
ŋla ya w'o, ndŋni ya Avalamu 0la
mavinda onthe weelekele nzŋanŋ ŋla ya
w'o. Na we ndaŋ katŋ wa ala
mamwŋananasya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ngai ingŋ.

163. Asya, 'Mboya yakwa na nthembo
yakwa na thay0 wakwa na kŋkw'0
kyakwa syonthe nŋ kwoond0 wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwŋafi wa nthŋ
syonthe.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ السَّلَاطَةُ أَوْ يَأْتِيَ
رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ
مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَظِرُوا
إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ قَفَوْا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعًا لَسْتَ مِنْهُمْ
فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ⑥

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ
بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلُهَا وَهُمْ لَا يُلْظَمُونَ ⑦

قُلِ إِنِّي هَدَيْتُ رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَبِئْسَ
مِثْقَالُهُ إِبراهيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ⑧

قُلِ إِن صَلَائِي وَمَنَاسِكِي وَهَيَايَ وَمَا كُنِيَ إِلَهُ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ⑨

164. 'We nde mütindany'a. Na ūu nīw'o Nyie nīyāfawe, na nyie nī wa mbee wa ala menenganae Kwake.'

لَا شَرِيكَ لَهُ وَبَدَّلِكَ أَمْرُكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمَسْمُومِينَ ۝

165. Na vai thayū Ōkwataa kīndū kya ūthūku īndī ūkuaa mūio waw'o mwene. Na vai mūkw'ii ūkakua mūio wa ūngī. Na īndī kwa Mwīfāi waku nīw'o ūkethwa wī ūalūko wenyu, na We akamūmanyīthya inyw'ī katī wa maūndū ala inyw'ī mwavathūkanganīaa.

قُلْ أَغَيَّرَ اللَّهُ أَبْنِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝

166. Na We nī We Ula wamūtw'īkīthisye inyw'ī atīwa ma ala angī ūlū wa nthī na nūmanenevetye amwe menyu ūlū wa ala angī nthīnī wa ivīla, nīkana We atonye kūmūtata inyw'ī na syīndū ila We ūmūnengete inyw'ī. Vate nzika, Mwīfāi waku E-mītūkī nthīnī wa ūsililo; na vate nzika, We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūfwe nī tei.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ لَظَرِيقٌ الْعَاقِبِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ

(41)

AL - A'RAAF
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵi ōlau, Usŵŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Saad. Nyie nŵi Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Nyie nŵiŵi na
Nyie nŵibathŵkanasya.

التَّص ②

3.Yŵi nŵi Ivuku yŵivuanŵtw'e kwaku
we...kwa ōu, vaikethwe ōŵmŵ nthŵnŵi wa
kŵthŵi kyaku ŵŵlŵ wayo...nŵkana we
ŵtonye kŵkaanany'a nayo, na kana yo
yŵw'ŵke ŵtao kwa etŵkŵli.

كُتِبَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ فَلَا يَكُنْ فِي مَعْنَدِكَ حَرْجٌ مِنْهُ
لِتُنذِرَ بِهِ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ③

4.Atiŵai maŵndŵ ala matheetw'e kwenyu
kuma kwa Mwŵaŵi wenyu; na
mŵikamaatŵle asŵvŵi angŵi eka We.
Inyw'ŵi mŵililikanaa vanini ata!

اتَّبِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ
أَوْيَاءَ قَلِيلًا قَلِيلًا تَذَكَّرُونَ ④

5.Nŵi mŵsyŵi yŵana ata ŵla Ithyŵi
tŵmyanangŵte! Na ŵsilŵlo Witŵ nŵwookie
ŵŵlŵ wayo ŵtukŵ kana yŵla mo
mathŵmŵŵte katambaanga.

وَمَنْ مِنْ قَوْمِهِ لَهَلَكَ بِمَا أَتَىٰهَا بِأَسْثَىٰ بِمَا أُدْهِمَ قَالُونَ ⑤

6.Kwa ōu, yŵla ŵsilŵlo Witŵ wookie ŵŵlŵ
woo, kŵlo kyoo kyaŵi vathei ateo mo
maisye: Ithyŵi ow'o twaŵi eki-ma-naŵi!

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسْثَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا
كُنَّا ظَالِمِينَ ⑥

7.Na Ithyŵi nŵtŵkamakŵlyā asu ala
matŵmiwe Atŵmwa, na vate nzika, Ithyŵi
tŵkamakŵlyā Atŵmwa.

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ⑦

8.Na ŵndŵi Ithyŵi vate nzika, tŵkamatavya
mo meko moo kwa ŵmanyi, nŵndŵi Ithyŵi
tŵyaaŵthŵwa tŵtevo ona ŵndŵi.

فَلَنَقْضَنَّ عَلَيْهِمْ عِلْمَهُمْ وَمَا كُنَّا عَالِمِينَ ⑧

9.Na ūthimi wa mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa w'ō. Na īndī ūlū wa ala ithimo syoo ikethwa syī ngito, asu nīmo makaŵla

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَٰلِقُونَ ①

10.Na ūlū wa asu ala ithimo syoo ikethwa syī mbūthū, asu nīmo makethwa manangīte mathayū moo nūndū wa kwīthwa mate alūngalu kwa Mīsoa Yaitū.

وَمَنْ خَفَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بِنَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ②

11.Na Ithyī nītūmw'īlthe inyw'ī ūlū wa nthī, na tūkamūnge inyw'ī syīndū sya kwīthetheesya vo. Inyw'ī mūtūngaa mūvea mūnini –ata!

وَلَقَدْ مَكَنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ③

LUKU 2

12.Na Ithyī nītūmw'īlthe inyw'ī na twamūnge inyw'ī mūvwanīle; na īndī twamatavya alaŵka, 'Mwīnyivīsyei Atamu;' na *onthe* nīmeenivisye īndī Ivilisi ndaaīnyivya; na ndaaīthwa katī wa ala menyivasya.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّٰجِدِينَ ④

13.Ngai asya, 'We Nīkyaū kyaūsīlthe we kwīnyivya yīla Nyie nakwīyāŵe?' We aisye, 'Nyie nī mūseo kwī we. Nyie ūmbūmbīte na mwaki oyīla we ūmūmbīte na yūmba.'

قَالَ مَا مَنَعَكَ إِلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ خَلْقِكَ مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ⑤

14.Ngai aisye, 'Indī uma vaa; ti vandū vaku kwīthwa wī mūng'endu vaa. Umaala; we vate nzika wī ūmwe wa ala manyivītw'e.'

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا مَآ يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّٰغِرِينَ ⑥

15.We aisye: 'Nenge īvinda Nyie kūvika mūthenya ūla mo makokīlw'a.'

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ⑦

16.Ngai asya, 'We ūkeethwa wa asu ala manengetwe īvinda.'

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ⑧

17. We aisye: 'Yu, nūndū We nūndw'ŋe wa kwaa, Nyie kwa ūla w'o, ngamoveesya nīmeteele mo nzānī Yaku ūla ndūngalu.

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
الْمُسْتَقِيمَ ١٧

18. Na īndī Nyie vate nzika, ngamaumīlīlīla kuma mbee woo na kuma ūtina woo na kuma kw'okonī kwoo kwa aūme na kuma kw'okonī kwoo kwa aka, na We ndūkamona aingī mūno moo maitūnga mūvea.'

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ
شَاكِرِينَ ١٨

19. Ngai aisye, Uma vaa, wī mūsonokye na mūlūngye. Ūla ona wīva woo ūkakūatīlīa we, vate nzika, Nyie ngausūsyā ūla-ya-Mwaki nenyu inyw'onthe.

قَالَ اخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا لَنْ تَبْعَكَ
مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ١٩

20. 'Na we Atamu, ūkala we na mūkau Mūūndanī na yai kuma vo vala vonthe mūkwenda, īndī mūikaūthengee mūtfī ūū mūikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَيَا دَمْرُ اسْكُنِ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ
شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ
الظَّالِمِينَ ٢٠

21. īndī Satani nīwamavevee mo na kīwe masūanīō mathūku nīkana we atonye kūmavuanīsyā mo mawonzu moo ala mekalīte me mavithe nthīnī woo ma nthoni syoo; na amea 'Mwīai wenyu amūvatīte mūtfī ūū tū nīkana mūikese kūtūw'īka alaīka kana ta andū ma kwīkala tene na tene.'

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوَائِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ
هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ
الْخَالِدِينَ ٢١

22. Na we nīweevītie mbee woo, akyasya, 'Vate nzika, Nyie nī mūtai mūtkīlku kwenyu.'

وَقَاَسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لِنَاصِرٍ ٢٢

23. Kwa ūu we nīwatumie mo mavalūka nthīnī wa wau wa matū kwa ūkengani. Na yīla mo masamie ma mūtfī ūu, nthoni syoo nīsyeevuanisye kwoo na mambīlīlīya kwīvwīka na matū ma

فَدَلَّهُمَا بِقُرُونٍ ثُمَّ دَاخَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا

mŭŭnda ŭlŭ woo ene. Na Mwŭlŭ woo nŭwametrie mo, *akyasya*, 'Nyie ndyaamŭvata inyw'ŭ mŭtŭ ŭsu na namŭtavya inyw'ŭ: nŭw'o Satani nŭ mŭmaitha wŭ ŭtheinŭ kwenyu?'

24. Mo maisye, 'Mwŭlŭ waitŭ, ithyŭ nŭtwŭvŭtsye ithyŭ-ene; na We walea kŭtŭkeke na kwŭw'a tei ŭlŭ waitŭ, vate nzika, ithyŭ tŭkeethwa katŭ wa ala maŭte.'

25. We aisye, Endai, amwe menyu *mwŭ* amaitha ma ala angŭ. Na ve wŭkala ŭlŭ nthŭ na kyaŭya kya ŭvinda kwenyu.'

26. We aisye, 'Inyw'ŭ mŭkekalaa vo, na mŭkakw'ŭaa vo, na vau nŭvo inyw'ŭ mŭkaumw'a.'

LUKU 3

27. Inyw'ŭ Aana-ma-Atamu! Ow'o, Ithyŭ nŭtŭmŭtheesye inyw'ŭ kŭtonyeo kya kwŭvw'ŭka nthoni syenyu, na kwŭthwa ta wanake: Indŭ ngŭa ya ŭlŭngalu ----- ŭsu nŭyo nzeo vyŭ. Kyu nŭ Kyama *kŭmwe* kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nŭkana mo matonye kŭlilikana.

28. Inyw'ŭ Aana ma Atamu! Satani ndakamŭsesenge inyw'ŭ, tondŭ wamaumisye asyai menyu kuma mŭŭndanŭ, amaumŭte ngŭa yoo nŭkana we atonye kŭmony'a nthoni syoo. Kwa ŭla wo, we nŭmwene inyw'ŭ, we na mbaŭ yake, kuma vala inyw'ŭ mutamona mo. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭmatw'ŭkŭthŭte masatani anyanya kwa asu ala matetŭkŭlŭaa.

سَوَاتُهُمَا وَطِفَقًا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَسْطِ
الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ
الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُبِينٌ ۝

قَالَ رَبَّنَا خَلَلْنَا أَنْفُسَنَا بِمَا كَانُوا لَا يَفْعَلُونَ
وَلَكُنَّا فِي الْأَرْضِ
نَنْتَقِرُ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ جِينٍ ۝

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ۝

يَذَرِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لُبَاسًا يُؤَارِي سَوَاتِكَ
وَرِيْشَاءَ وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنَ
آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ۝

يَذَرِي آدَمَ لَا يَفْقِنْتُكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ آوِيَكُمْ
مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا
سَوَاتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا
تُرَوُّهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ ۝

29. Na yila mo meeka kiko kithoku, mo maasya, 'Ithyi tweethlie maaſthe maitu makika ou' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nutowyale ithyi' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeylaa tulu wa meko mathoku. Inyw'i mwineena tulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maundu ala inyw'i mutamesi.'

وَإِذَا فَعَلُوا فَاجِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا
وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Mwila wakwa eyale ulungalu. Na lomyai malilikano menyu malungele kila ivinda na vandu wa uthaithi, na mwitei We, mukituw'ikithya afikku inyw'i ene Kwake nthini wa ndini. Tondū we wamumbie inyw'i mwī andū, ota ūu inyw'i mukasyoka.

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعُودُونَ ﴿٣٠﴾

31. Amwe We numatongoesye, na tulu wa ala angī wau wa matu utw'ikite ituvi yoo. Mo nīmamoseſe ala athoku ta anyanya mamūvetete Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo masūanlaa kana nīmatongoew'e nesa.

فَوَيْفَ هَٰذِي وَفَرِيقًا حَتَّىٰ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ
اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Inyw'i Aana-ma-Atamu! Sisyai mawanake menyu kila ivinda na vandu wa uthaithi, na yai na mūinyw'a indī mūikav'itūkye kithimo; vate nzika, We ndamendaa ala mavitūkasya mūvaka.

يَبْقَىٰ أَدَمُ خَدًّا وَارْتَبَتْكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا
وَشَرُّوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33. Asya, 'Nūū ūla ūvatanite wanake wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We umitye kwa athokūmi Make, na syindū nzeo sya ūnengani Wake? Asya, 'Nī kwoondū wa efikili nthini wa thayū ūu wa yu, na ikeethwa syi syoo me oka Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Uu nīw'o Ithyi tūvathūkanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

قُلْ مَنْ حَزَمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ
مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذٰلِكَ نَفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Asya 'Mwĩafi wakwa avatanĩte meko mathũku tũ, me ũtheinĩ kana kĩmbithĩnĩ, na naĩ na ũtũli-wa-mĩao, na kana inyw'ĩ kũmwĩanany'a Ngai Mwene Vinya W'ontha na kĩla We ũtakĩtheesye mwĩao, na kana inyw'ĩ kũneena maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontha.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ
وَالْإِنَّمَاءَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ
يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na kĩla mũvathũko wa andũ ve ũvinda yaw'o, na yĩla ũvinda yaw'o yavika, mo maitonya kũtiwa ĩtina ona kavinda kamwe, ona maitonya kũyĩvĩtũka mbee.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Inyw'ĩ Aana-ma-Atamu! Ethwa Atũmwa nĩmooka kwenyu kuma katĩ wenyu ene, maimũtũngĩĩĩĩĩ inyw'ĩ Mĩsoa Yakwa, ĩndĩ ũla ona wĩva ũkamũkĩla Ngai Mwene Vinya W'ontha na kwĩka meko maseo, kũĩkethwa w'ia tũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyea.

يُنَبِّئُ أَمْرًا مِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ
أَمْرًا مِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ أَتَقْبَلُونَ أَصْلَحَ وَلَا تَخُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَعْزُبُونَ ﴿٣٦﴾

37. ĩndĩ asu ala maleaa Mĩsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmĩtia mena ngathĩĩ; aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinĩ; mo makekalaa nthĩnĩ waw'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ
أَحْصَى النَّارُ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

38. Nũũ ĩndĩ, ũla ũte mũlũngalu mbee wake we ũla ũmũseũvĩasya Ngai Mwene Vinya W'ontha ũvũngũ kana ũmĩkengaa Mĩsoa Yake? Asu nĩmo makakwata kĩanda kyoo kĩla kĩtw'ĩtwe, kũvika yĩla Atũmwa Maitũ makamathokea kwosa mathayũ moo, mo makaasya, 'eĩva ũla inyw'ĩ mwamwĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontha? Mo makamasũngĩla, 'Mo nĩmatwaĩe ithyĩ vyũ;' namo makaumya ũkũsĩ tũlũ woo ene kana mo maĩ alei.

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَقٌّ
إِذَا جَاءَهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَقَّعُوهُمْ قَالُوا أَأَبْنَاءُ اللَّهِ كُنْتُمْ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٣٨﴾

39. We akaasya, 'Likai nthlŋ wa Mwaki inyw'ŋ katŋ wa mbaŋ sya Mayini na andũ ala makw'ie mbee wenyu.' Kŋla İvinda mbaŋ ikalikaa, ikamŋumanŋaa mbaŋ İla İngŋ, kũvika yŋla onthe makalika nthlŋ waw'o, ala ma mwambŋİİlyo moo makamatavya ala ma mũminũkŋlyo moo, Mwŋaŋi waitũ, aa nŋmo matũthyoe kisye, kwa ũu manenge mo ũsilŋlo wa Mwaki kũndũ kwŋİİ. We akamatavya, 'Kwa kŋla nguthu itongoetye vakeethwa ũsilŋlo kũndũ kwŋİİ, İndŋ inyw'ŋ mũyİsŋ.

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا كُنُوا فِيهَا جُنُودًا قَالَتْ أَخْرِضْنَاهُمْ لِرَبِّهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَصْلُؤُنَا فَارْتَضْنَاهُمْ مِنْ النَّارِ قَالَتْ لِكُلِّ ضِعْفٍ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

40. Na ala ma mbee moo makamatavya ala ma mũminũkŋlyo moo: 'Inyw'ŋ İndŋ, mũi na ũnene İũİũ waitũ; kwa ũu samai ũsilŋlo wa ũndũ w'onthe ũla inyw'ŋ mweekie.'

وَقَالَتْ أُولَئِكَ لَئِنْ كُنْتُمْ تُكْسِبُونَ ﴿٤٠﴾

LUKU 5

41. Asu ala maleaa Mŋsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmŋtia na ngathŋlo, mbingŋlo sya İtu iikavingũwa kwoondũ woo, ona mo maikalika İtunŋ kũvika ngamŋle İvŋİİle İimanŋ ya singano. Na ũu nŋw'o İthyŋ tũmatuvaa avİtany'a.

إِنَّ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتِّحْ لَهُمْ أَبْوَابَ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

42. Mo makeethwa na ũkomo wa İia-ya-Mwaki, na ngunŋko syaw'o İũİũ woo. Na ũu nŋw'o İthyŋ tũmaİvaa ala mate alũngalu.

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

43. İndŋ İũİũ wa asu ala metŋkŋlaa na kwŋka mawŋa masoo---İthyŋ tũİũkũthasya thayũ mbee wa ũtonyi wa w'o---asu nŋmo ekali-ma-İtunŋ; vo nŋvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٣﴾

44. Na İthyŋ tũkaveta kŋmena ona kŋva kŋla kŋkethwa kŋ ngoonŋ syoo. Uungu woo kũkavŋİİlaa mbũsŋ. Namo makaasya,

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ يُبْجَى مِنْ تَحْتِهِمْ إِنَّهُمْ هُمُ الْمُتَكِبُونَ ﴿٤٤﴾

'Ndaŋa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtūtongoesye ithyĩ ūndūnĩ ūŭ. Na ithyĩ tūyaĩ tūtunya kwĩthwa tʊoonie ūtongoi. Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaatūtongoesya ithyĩ. Atūmwa ma Mwĩafi waitū ow'o maetie w'o.' Na Īndĩ kwoo kŭkatavanw'a, 'Yĩ nĩyo Itu yĩla inyw'ĩ mŭnengetwe ta ūtĩwa ta ĩruvi nŭndū wa maŭndū ala inyw'ĩ mweekaa.'

45. Na ekali-ma-Itunĩ makameta ekali-ma-Iianĩ ya Mwaki: Ow'o ithyĩ nĩtwĩthĩte ūndū Mwĩai waitū watwathie wĩ wa w'o. Inyw'ĩ ota ūu nĩmwĩthĩte ūndū Mwĩafi wenyu wamwathie wĩ wa w'o? Na mo makasŭngĩa, 'II, 'Na mŭtavany'a akatavany'a katĩ woo akyasya, 'Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩ ĩŭlŭ wa eki-ma-naĩ---

46. Ala mamaalyŭlaa andū kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na menda kŭmĩthyockya, na ala mo nĩ alei ma Itu.'

47. Na katĩ wa isu syelĩ vakeethwa na tŭtŭ, na ĩŭlŭ wa kŭndū kŭkĩĩĩlu vakeethwa andū ala makamanya onthe na movano moo. Namo makameta andū ma Itunĩ: 'Mŭuo nĩwĩthwe ĩŭlŭ wenyu. Aa makeethwa matanamba kŭyĩlika ona kau makeethwa mekwatĩtye kĩĩka ūu.

48. Na yĩla metho moo makathiŭwa kwelekela andū ma Mwakinĩ, mo makaasya, 'Mwĩafi waitū, ndŭkatw'ie ithyĩ vamwe na andū mate alŭngalu.'

كُنَّا لِنَهْدِي لَوْلَا اَنْ هَدٰنَا اللّٰهُ لَقَدْ جَاءَتْ
رُسُلٌ رَّبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا اَنْ تَكْلُمُ الْجَنَّةَ اَوْ رَتَّبُوْهَا

۞ بِمَا كُنْتُمْ تَسْأَلُوْنَ

وَنَادٰى اَخْبَبُ الْجَنَّةِ اَخْبَبُ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدْنَا رَبِّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ
حَقًّا قَالُوا لَعَنَهُ قَاذَنَ مَوْذَنٌ يَّبْعُهُمْ اَنْ لَعَنَهُ اللّٰهُ
عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۞

الَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْعُوْهَا عِوَجًا
۞ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ كٰفِرُوْنَ ۞

وَيَبْنِيْهَا جِبَابٌ وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُوْنَ كَلَامَ
بَيْنِهِمْ ۚ وَنَادٰوْا اَخْبَبُ الْجَنَّةِ اَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ
لَمَنِيْذُ عُلُوْهَا وَهُمْ يَطْمَعُوْنَ ۞

وَاِذَا حُفِرَتْ اَبْصَارُهُمْ تَلْقَآءُ اَخْبَبُ النَّارِ قَالُوْا رَبِّنَا
۞ لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۞

LUKU 6

49.Na ekali ma kÜndÜ kÜla kÜkÜtÜllu makameta andÜ ala makamamanya na movano moo, na kwasya, 'WingI wenyu ndwaamÜuna inyw'I ona üng'endu wenyu.

50.Aa nÜmo andÜ ala meevÜtie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamavikÜsyä tei Wake? *Mo nÜmatavÜw'e*, 'Likai ItunI; vai w'ia Ükoka TÖlÜ wenyu, ona inyw'I mÜikew'a kyeva.'

51.Na ekali-ma-MwakinI makameta ekali-ma-ItunI, 'TwÜtkÜsyeyi kÜw'Ü kana syÜndÜ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ÜnenganÜte kwoondÜ wenyu,' Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nüvatanÜte isu syelI kwa alei.....

52.'Asu ala mamyosie ndÜni yoo ta ngÜf na IÜhaÜ, na ala thayÜ wa nthI Üno wamakengie.' UmÜnthI ÜndI, IÜthYI nÜtÜküÜwa nÜmo tondÜ mo moolilwe nI Ümbano wa mÜthenya ÜÜ woo, na tondÜ mo mamÜleaa MÜsoa YaitÜ.

53.Na vate nzika, IÜthYI nÜtÜmaetee mo Ivuku yÜla IÜthYI tÜyÜvuanÜtye na Ümanyi, Ütongoi na tei kwa andÜ ala metÜkÜlaa.

54.Mo meteele wÜanÜ wa mokaany'o tÜ? MÜthenya Üla wÜanÜ wa mookaany'o Ükavika, ala moolilwe nÜw'o mbee makaasya, 'AtÜmwä ma MwÜaÜ waitÜ ow'o nÜmaetie Üw'o. IÜthYI ÜndI, twÜna ew'anÜthya ona Ümwe ma kÜtw'Üw'anÜthya kana iÜthYI nÜtÜtonya kÜtÜngwa nÜkana tÜkatonya kwÜka meko eka ala iÜthYI tweekaa? Mo ow'o

وَنَادَىٰ اصْحَابَ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَ هَهُم بِسْمِهِمْ
قَالُوا مَا أَفَعَىٰ عَلَيْكَ جَعَلُكَ وَمَا كُنْتُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٩﴾

أَهْوَلَاءَ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ
أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا تَخُوفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

وَنَادَىٰ اصْحَابَ النَّارِ اصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِضُوا عَلَيْنَا
مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَزَمَهُمْ
عَلَى الْكُفْرَيْنِ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا فَاَلْيَوْمَ نَنسِفُهُمْ كَمَا نَسَوُا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا
وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَاهُمْ رِجَالًا فَعَصَيْنَا عَلَىٰ آيَاتِنَا هَٰذَا
نَحْمَةُ يَوْمِهِمْ يَوْمَهُمُ ﴿٥٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ
الَّذِينَ نَسُوا مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلٌ مِنْ رَبِّهِمْ بِالْحَقِّ
فَهَلْ لَنَا مِنْ شُعَاءٍ فَيَسْأَلُونَكُمَا أَوْ تَزِدُّكَ عُجْلًا
يَوْمَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَيْرُ مَا أَنْفَعْنَاهُمْ وَضَلَّ

nĩmanangĩte mathayũ moo na maũndũ ala
mo maseũvasya nĩmamavalũkĩtye.

يَعْنِي عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 7

55.Vate nzika, Mwĩafi wenyu nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Ula woombie
matu na nthĩ nthĩnĩ wa mavinda
thanthatũ; na ĩndĩ We Mwene atĩnĩka
Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya, ũla ũũatĩĩaa mũtũkĩ.
Na We nĩwoombie syũa na mwei na
ndata, syonthe nĩsyĩw'ĩthĩtwe nĩ mwĩao
Wake. Nĩw'o, ũmbi nĩ Wake na mwĩao.
Kũathamwa nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ
يَطْلُبُهُ حَيْنًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ
بِأَمْرِهٖ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ كَبُرَ عَلَى اللَّهِ مَا تَب
الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

56.Mwĩkaĩlei Mwĩafi wenyu na wĩnyivyo
kĩmbithĩnĩ. Vate nzika, We ndamendaa
eki-ma-naĩ.

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٨﴾

57.Na mũikaete kĩthokoo ĩũlũ wa nthĩ
ĩtina wa kyamina kũseũvw'a, na
mwĩkaĩlei We mwĩna w'ia na wĩkwatyo.
Vate nzika, tei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wĩ vakuvĩ na asu ala mekaa
ũseo.

وَلَا تُقْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ
خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْحَكِيمِينَ ﴿٦٩﴾

58.Na We nĩ We ũla ũtũmaa iseve ta
ũvoo mũseo mbee wa tei Wake, kũvika,
yĩla syeethwa na ĩthweo ĩto, ĩthyĩ
tũyĩtwaa ĩũlũ wa nthĩ ĩla ngw'ũ, na ĩndĩ
tũĩthesya kĩw'ũ kuma nthĩnĩ wayo, na
tũĩmesya kĩla mũthemba wa ũsyao
nakyo. Ota ũu, ĩthyĩ nĩtũmathayũũkasya
ala akw'ũ nĩkana inyw'ĩ mũtonye
kũlĩlikana.

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
حَتَّىٰ إِذَا أَثَلَتْ سَحَابًا نَقَّلَ سَفْهُنَهُ لِبَلَاسٍ لِّتُبَ فَأَنْزَلْنَا
بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَٰلِكَ تُخْرَجُ
الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٧٠﴾

59.Na ta ĩũlũ wa nthĩ ĩla nzeo, imea
syayo imeaa kwa wingĩ kwa mwĩao wa
Mwĩafi

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۚ وَالَّذِي
حَبُطَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا مَكْدَرًا ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ

wayo, na ila nth0ku iisyaana ateo mb0th0 syasyo. Na ota 0u n1w'o Ithy1 t0aly0laa M1soa kwa and0 ala mat0ngaa m0vea.

قَالُوا يَسْكُرُونَ ۖ

LUKU 8

60. Ithy1 n1twam0t0mie Noa kwa and0 make nake aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'1 m0i na Ngai 0ng1 ateo We. Ow'o, Nyie n1na w'ia 1010 wenyu n0nd0 wa 0sil1lo wa m0thenya 0la m0nene.'

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَّبِعُونَ عِبَادًا لِلَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِي ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

61. Anene ma and0 make maisye, 'Vate nzika, ithy1 tw1ona we w1 nth1n1 wa 1v1tyo y1 0thein1.'

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِي إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

62. We aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, vai 1v1tyo nth1n1 wakwa, 1nd1 Nyie n1 M0t0mwa kuma kwa Mw1afi wa nth1 syonthe.'

قَالَ يَتَّبِعُونَ لَيْسَ فِي ضَلَالَةٍ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

63. 'Nyie n1n1m0uttee inyw'1 movoo ma Mw1afi wakwa na k0m0nenge inyw'1 0tao m01k1ku. Na Nyie n1n1s1 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe 0nd0 inyw'1 m0tes1.'

أَتُبَلِّغُكُمْ رِسَالِي رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

64. 'Inyw'1 n1m00seng'a n0nd0 wa 0tao k0m0vik1a inyw'1 kuma kwa Mw1afi wenyu kw1s1la kwa m0nd0 kuma kat1 wenyu ene, n1kana we atonye k0m0kaany'a inyw'1 na n1kana inyw'1 m0tonye k0tw1ka al0ngalu na n1kana inyw'1 mw1w'1we tei?'

أَوْحَيْبْتُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

65. 1nd1 mo maisye we ena 0v0ngu, kwa 0u Ithy1 n1twam0tang1le we vamwe na ala wa1 namo Ngalanw1, na n1twamathitisye asu ala maleile M1soa Yait0. Ow'o mo ma1 and0 ilalinda.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْبَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَابِدِينَ ۝

LUKU 9

66.Na kwa Aati IthyI twamOtUmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aisyie, 'Inyw'I andU makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'I m0i na ngai ingI ateo We. IndI inyw'I nom0katw'Tka akIi-ma-Ngai?'

وَرَأَى عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقُومُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٦﴾

67.Alei Anene ma andU make maisyie, 'IthyI twIkwna we wI mwaU nthInI wa Utumanu,na vate nzika, ithyI twIs0anIa kana we wI Umwe wa akengani.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرِيكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ﴿٦٧﴾

68.We as0ngIie, 'Inyw'I andU makwa, vai Utumanu wI nthInI wakwa, IndI Nyie nI M0tUmwa kuma kwa mwIai wa nthI syonthe.'

قَالَ يَقُومُ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

69.'Nyie nIm0etee inyw'I movoo kuma kwa MwIafi wakwa na Nyie nI m0tai wa w'o na m0IkItku kwenyu.'

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٩﴾

70.'Inyw'I kom0Useng'a nI Utao kuma kwa MwIafi wenyu kwIsIla m0nd0nI Umwe kuma katI wenyu ene nIkana we atonye k0m0kaany'a inyw'I? Na lilikanai Ivinda yIla We wam0tw'ie inyw'I kwIthwa atiIwa ma manee Make Itina wa andU ma Noa, na amwingIvya inyw'I m0no nthInI wa mIkallIe. Lilikanai, IndI, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana inyw'I m0tonye kwaIla.

أَوْعَيْبُكُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرُنَا عَلَى سِرِّطَيْنِ فَمِنْكُمْ لَيُنْذِرَكُمْ وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْطَةً فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٧٠﴾

71.Mo maisyie, 'We 0kIte k00 kwit0 nIkana ithyI t0tonye k0m0thaita Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka na kw'itia ila aafthe mait0 mathaitaa? T0etee IndI, kIla we 00t0teelemangya naky0, ethwa we wI wa ala maw'o.'

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتِنَا بِبَيِّنَاتٍ إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧١﴾

72. We asung'fie, 'Ow'o ūsilflo *nūmin'ne* kūvalūka ūlū wenyu na ūthatu kuma kwa Mwāfi wenyu. Inyw'ī mwīkaananfa nakwa ūlū wa masyitwa ala mweetanie inyw'ī na maaalthe menyu---- ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtaamatheesya mwīlao? Eteelai Indī, Nyie nī vamwe nenyu katī wa asu ala meteelaa.'

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَيِّئَاتٍ لَهَا وَآبَاءٍ لَكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانظُرُوا إِلَيَّ مَعَكُمْ مِنَ النَّاسِ الَّذِينَ

73. Na Ithyī nītwamūtang'fie we vamwe na ala maī nake, kwa tei Witū, na Ithyī nītwatilile vyū matialyo ma asu ala mamīleile Mīsoa Yaitū. Namo mayai etīkili.

فَأَجْنِبْنَهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَّعْنَا دَائِرَةَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ

LUKU 10

74. Na kwa Athamuti *ithyī nītwamūmie* mwanaa nyinyia woo Salee. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, Mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; mūi na ngai ingī ateo We. Nīw'o ūkūsī mūseo nūmūvikīe inyw'ī kuma kwa Mwāfi wenyu ngamīle Ino nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkyama kwenyu. Kwa ūu mīekei Iye vala yīkwenda ūlū wa nthī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūikamīke naī, ūsilflo wī woo ndūkese kūmūkwata inyw'ī.'

وَالِى نُودَ أَخَاهُ ضَيْحًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ إِلَهِ غَيْرِهِ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا يُسَوِّفُ لَكُمْ عَذَابَ آلِيمٍ

75. Na lilikanai *hinda* yīla We wamūtw'īkīthisye inyw'ī atiīwa *ma manee Make* Itina wa Aati, na We nītwamūnengie inyw'ī ūtūo ūlū wa nthī; inyw'ī mwakaa nyumba sya kīsumbī myandanī yayo, na nīmwasaā īma ikatw'īka nyūmba. Kwa ūu, lilikanai, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūikeke ūemu ūlū wa nthī, mūkietae kīthokoo.

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ مُشْرِكِيهَا أَصْنَانًا تَتَحَنَّنُونَ فِيهَا يُؤَيَّاتُ لَكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

76. Anene ma andũ make ala maĩ ang'endu mamatavisye ala matalawa ta onzu---- asu katĩ wamo ala meetĩkĩlile – inyw'ĩ nĩmwĩsĩ na w'o kana Salee nĩ ũmwe watũmiwe nĩ Mwĩfaĩ wake?' Mo masũngĩe, 'Vate nzika, ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩla maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ
انْتَضَعُوا لِأَيْمَانِهِمْ مِنْهُمْ أَفَعَلَمُونَ أَنَّ صُلَيْحًا
مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٦﴾

77. Asu ala maĩ ang'endu maisye, 'Nĩw'o ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala inyw'ĩ mũũmetĩkĩla.'

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنَّكُمْ بِهِ كَارُونَ ﴿٧٧﴾

78. Indĩ mo nĩmatilangile ngamĩle ĩsu maũũ na nĩmaleile kwĩw'a mwĩao wa Mwĩfaĩ woo, na maisye, 'We Salee, tũetee kĩla we ũtũtũtelemangya nakyo, ethwa ow'o we wĩ ũmwe wa Atũmwa.'

فَعَقَرُوا الشَّاةَ وَعَتَوَاعَنْ أَمْرَ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَٰصُلَيْحُ
انْتَبَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٨﴾

79. Indĩ kĩtetemo kya nthĩ nĩkyamakwatie mo na maalyũka matw'ĩka siimba ivalũkangĩte na mavu nyũmbanĩ syoo.

فَاخَذَ لَهُمُ الرَّجْفَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُثِيمِينَ ﴿٧٩﴾

80. Na ĩndĩ Salee nĩwaumie vala maĩ na asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Nyie nĩnaetie ũvoo wa Mwĩfaĩ wakwa kwenyu na namũnenge inyw'ĩ ũtao mũĩkĩĩku, ĩndĩ inyw'ĩ mũyendaa atai aĩkĩĩku.'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَٰقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ
رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تَعْتَبُونَ التَّاصِحِينَ ﴿٨٠﴾

81. Na Ithyĩ ĩtũwamũtũmie Loto-yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ mwĩĩka ũvukyo ũla ũtaaĩkwa ĩũũ wa nthĩ nĩ mũndũ ona ũmwe ala maĩ mbee wehyu?'

وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨١﴾

82. Inyw'ĩ mwĩmathengeea aũme nĩ kũmenda vandũ va iveti. Tiw'o inyw'ĩ mwĩ andũ ala makĩlaa mĩvaka yonthe.

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨٢﴾

83. Na ũsũngĩo wa andũ make ndwaĩ ũndũ ũngĩ ateo mo maisye, 'Malũngyei

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ

kuma mŭsyĩ wenyu, nŭndŭ mo nĩ andũ ala metheasya mŭno.'

تَمِنَ قَرِيْبَكُمْ أَنَّهُمْ أَنَاسٌ يَنْتَظِرُونَ ٥٣

84.Na Ithyĩ nĩtwamŭtangĩte we na andũ ma nyŭmba yake, ateo kĩveti kyake: kyo kyaĩ kya asu ala matiwe ĩtina.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ٥٤

85.Na Ithyĩ nĩtwauisye mbua ĩlũ woo. Yu kwa sisyai, mŭminŭkĩlyo wa eki-ma-naĩ waĩ mwaũ!

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظَرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

الْمُجْرِمِينَ ٥٥

LUKU 11

86.Na kwa Amitiani Ithyĩ twamŭtŭmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ĩ mŭi na ngai ũngĩ ateo We. Kyama kĩtheu ow'o nkĩmŭvikĩ inyw'ĩ kuma kwa Mwĩali wenyu. Kwa ũu, nenganei kĩthimo kĩanĩ na ithimi mbĩanĩ, na mŭikamanenge andũ syĩndũ nini kŭvĩta ila syoo imaĩĩte, na mŭikaete kĩthokoo ĩlũ wa nthĩ ĩtina wa mŭuo kŭseŭvw'a. Uu nĩw'o ũseo vyũ kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

وَالَّذِي مَدَّيْنِ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ لَيَوْمٍ أَعْبُدُ وَاللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْإِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٥٦

87.'Na mŭikekale kĩla nzĩanĩ, mŭimateelemya na kŭmalũngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe asu ala mamwĩtkĩlaa We, mŭimantha kŭmĩthyoekya. Na lilikanai yĩla inyw'ĩ mwĩ avŭthũ na We nĩwamw'ingĩĩsye inyw'ĩ. Na sisyai mŭminŭkĩlyo wa asu ala maetie kĩthokoo wailĩ ata!

وَلَا تَقْعُدُوا بِأَرْبَابٍ تُؤْعَدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَإِذْ لَرُؤَا أَدْ كُنْتُمْ قَلِيلًا كَفَرْتُمْ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ٥٧

88. 'Na ethwa ve nguthu Imwe katl wenyu yltlklaa maUndu ala Nyie natumiwe namo, na nguthu lngl itetikilaa, indl ithwa na umliso kuvika Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e katl waitu. Na We nī We Ula Mūseo Vyū katl wa asili'.

وَأَنَّ كَانَ طَائِفَةٌ مِّنكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

89. Andu anene ma andu make ala mal ang'endu maisye, 'Kwa ula w'o, ithyI vate nzika nltukulungya we ūthi, we Suaivu, na etlklali ala me vamwe naku, kuma mūsyī w'itū, kana we ūsyoke ndlninl yaitū. 'Nake aisye, 'Ona ithyI tūkethwa tūtekwenda?

لَقَدْ قَالَ الْمَلَائِكَةُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَشْعَبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِكُمْ وَلَنَسُوذَنَّ فِي مِلَّةِ قَوْمِكَ قَالَ أَوْ لَوْ كُنَّا كَرِهِينَ قَدْ

90. Ow'o, ithyI twlthltwe tūimūseūvls;ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, ethwa indl yu twlsyoka nthlnl wa ndlni yenyu ltina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtanglā kuma vo. Na kūtwaillte ithyI kūsyoka vo ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwālī waitū akenda ūu. Mwālī waitū nūsyusūlte syīndū syonthe na ūmanyi. IthyI nltw'lte wlkwatyo w'itū kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūu, We Mwālī waitū, tw'a katl waitū na katl wa andū maitū na ūla w'o, na We-Wl-Mūseo Vyū katl wa ala matusaa.

قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ جِئْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِكِ بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ۝

91. Na anene ma andu make ala maleile kwltlklā maisye, 'Ethwa inyw'I nltmūmūatlā Suaivu, inyw'I indl vate nzika mūkeethwa na wasyo.

وَقَالَ الْمَلَائِكَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ ابْتَعْتُمْ شُعَبًا زُكُومًا إِذَا أَخْسِرُونَ ۝

92. Kwa ūu, kltetemo kya nthl nltkyamakwatie na mavalukanga nthl na mavu nthlnl wa mltlyl yoo.

فَاخَذَ لَهُمُ الرَّجْمَةُ فَاصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثِيمًا ۝

93. Asu ala mamwltie Suaivu mūkengani mekala ta mataatūa vo. Asu ala

الَّذِينَ كَذَبُوا شُعَبًا كَانَ لَمْ يَنْفَعُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَبُوا شُعَبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ۝

mamwītie Suaivu mŭkengani---mo nīmo maī na wasyo.

94.Indī we nīwaumie vala maī na asya, 'Inyw'ī andŭ makwa, 'ow'o Nyie nīnaetie movoo ma Mwīafi wakwa kwenyu na nīnamŭnengie inyw'ī ūtao mŭtīkītku. Nyie īndī, ngeew'a kyeve ata kwoondŭ wa andŭ matetīkīlīte?'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَوْمَ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولِي رَبِّي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آتَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٤﴾

LUKU 12

95.Na Ithyī tŭyaamŭtŭma Mŭtŭmwa ona īndī nthīnī wa mŭsyī ona wīva, īndī Ithyī nītwamakwatie andŭ maw'o na thīna na ūnyamao, nīkana mo matonye kwīnyivya.

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
بِالْبَاسِ وَالْغَضَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ﴿٩٥﴾

96.Indī Ithyī nītwaalyŭlile mwīkalo woo mŭthŭku weethwa wī mŭseo kŭvika yīla mo mongelekile kwa ūtalo na ūtonyi maasya, 'Mathina na ūtanu nīsyamakwatie maalfhe maitŭ ota ūu. 'Indī Ithyī nītwamakwatie mo na kīthŭlŭmŭkīlo, mateŭmanya.

نُفَرِّدَنَّاهُمْ أَوْ أَتَوْا بِذِلَّةٍ لَّنَا مَكَانَ الْعِثَّةِ الْحَسَنَةِ حَتَّىٰ عَفَوْنَا فَأُولَٰئِكَ
لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَىٰ النَّاسِ إِذْ أَنشَأَ مِنَ الْغُرَافِ الْفَرَّاءِ فَآخَذَ مِنْهُمْ بَقِيَّةَ
أَهْلِهِمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

97.Na takethwa andŭ ma mīsyī īsu nīmeetīkīlīte na kwīthwa alŭngalu, Ithyī vate nzika, twīthwa twamavingŭle maŭathimo kuma matunī na nthī; īndī mo nīmaleile kwītkīla, kwa ūu, Ithyī nītwamakwatie mo nŭndŭ wa maŭndŭ ala meekaa.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمُ
بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمُ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

98.Mo andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo nŭndŭ wa kŭvika kwa ūsilīlo Wītŭ tŭlŭ woo ūtukŭ yīla makomete?

فَأَمِّنَ أَهْلَ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا وَهُمْ يُبْغُونَ ﴿٩٨﴾

99.Na andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo kumana na ūsilīlo Wītŭ tŭlŭ woo nthīnī wa kīlungu kya mbee kya kīloko mbee wa

أَوَّامِنَ أَهْلَ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا هُتًىٰ وَهُمْ يُبْغُونَ ﴿٩٩﴾

katambanga yīla mo makwatene na kŭthaŭka?

100.Mo ĩndĩ, mena ūsŭvĩo nthĩnĩ wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na vai wĩw'aa e vaseo nthĩnĩ wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andũ ala manangĩkaa.

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

LUKU 13

101.W'o ūtongoi ti mwĩlanu kwa ala matĩwe nthĩ vandũ va ala mamĩũaa țene kana ona Ithĩ tũkenda, tũtonya kũmakũna nũndũ wa mavĩtyo moo na kũsĩla ngoo syoo nĩkana mo maikew'e?

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ آيِهَا أَنْ تَوَسَّاءُ أَصْبَنَهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَطَبَعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْعَوْنَ ﴿١٠١﴾

102.Isu syaĩ ndũa imwe ila Ithĩ twakũtavisye we ūvoo wasyo. Na Atũmwa moo ow'o nĩmamavikĩle mo na Syama ntheu. ĩndĩ mo mayaametkĩla maũndũ ala matametkĩlĩte mbee. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūsĩlaa ngoo sya alei.

تِلْكَ الْقَرْيُ نَقَضُ عَلَيْكَ مِنْ آبَائِهَا ۖ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

103.Na Ithĩ tũyaaĩthĩa katĩ wa aingĩ moo ūsŭvĩ wa ūtianĩo ona ūmwe na vate nzika, Ithĩ tweethĩie aingĩ mũno moo me eki-ma-naĩ.

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۚ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104.ĩndĩ ĩtina woo, Ithĩ nĩtwamũtũmie Mose ena Syama Siitũ kwa Valao na anene make ĩndĩ mo nĩmamaleile vate ūlũngalu. Sisyaĩ ĩndĩ, ūndũ mũminokĩlyo wa asu ala maetie kĩthokoo ĩlũlũ wa nthĩ wailĩ!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۚ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾

105.Na Mose aisye, 'We Valao kwa ūla w'o Nyie nĩ Mũtũmwa kuma kwa Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

وَقَالَ مُوسَىٰ يُفْرَعُونَ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Ti ūseo kwakwa kūneena kīndū kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo ūla w'o. Nyie nīnūkīte kwenyu nīna Kyama kītheu' kuma kwa Mwīālī wenyu; kwa ūu, maeke Aana-ma-Isilaeli maendany'e nakwa.'

حَقَّقْتُ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جُنِّمْتُ
بِمِيتَتِهِ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ٥

107. Valao asūngīie, 'Ethwa ow'o we nīnūkīte na Kyama, īndī kyumīlie, ethwa we wī ala ma w'o.'

قَالَ إِنْ كُنْتَ حَقًّا بِأَيِّهِ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ٥

108. Kwa ūu we nīwamīlekīlie ndata yake nthī, na sisya! Yaī nzoka yenekee ūtheinī.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ٥

109. Na nīwamīlīlie kw'oko kwake, na sisya! Kwaī kweū kwa ala makwona.

١٠ وَتَرَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيْضَاءُ لِلنُّظُورِ ٥

LUKU 14

110. Anene ma andū ma Valao maisye, 'Uo vate nzika, nī mūoi mūnene mūno mūī.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمٍ فِرْعَوْنَ إِنْ هَذَا لَكِبَرٌ عَلَيْهِمْ ٥

111. 'We eenda kūmumya inyw'ī nthīnī wa nthī yenyu. Yu īndī inyw'ī mwītūtaa ata?

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ٥

112. Mo maisye, 'Mūekei we na mwanaa nyinyia kwa kavinda, na tūmanai nthīnī wa mūsyī makete kīla mūoi wīna ūmanyi.

قَالُوا ارْجِهْ وَآخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ خَبْرِينَ ٥

113. 'Ala matonya kūkūtee we kīla mūoi mūī.

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سَجَةٍ عَلِيمَةٍ ٥

114. Na aoi nīmookie kwa Valao na maasya, 'Ithyī vate nzika, tūkakwata ītuvi ethwa nītūōsinda.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ
كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ٥

115. We aisye, 'Iī, ona inyw'ī mūkeethwa mwī asu ala maiītwe vakuvī nakwa.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَبِئْسَ الْمَقَرَّةَ ٥

116.Na mo maisye, 'We Mose, Ikya mbee kana ithyĩ twĩthwe ekya ma mbee.'

قَالُوا يٰمُوسَى اِنَّا اَنْتَ نَبِيُّ رَبِّكَ وَ اِنَّا اَنْتَ نَكُونُ خَلْفَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٦﴾

117.Mose amea, 'Ikya ne inyw'I. Na yĩla mo mekisye nĩmamaoie metho ma andũ, namamekĩla w'ia na maumya ũoi mwĩngĩ.

قَالَ اَلْقُوا فَلَنَا اَلْقُوا سَحَرُوكُمْ اَعْيَنَ النَّاسِ
وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِخِرْعَانٍ عَظِيمَةٍ ﴿١١٧﴾

118.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsyie Mose, tũkyasya, 'Ikya ndata yaku,' na sisya! Nĩyaimeliye syonthe ila mo maseũvĩtye.

وَ اَوْحَيْنَا اِلَى مُوسَى اَنْ اِلٰنِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَءٰهُ
تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٨﴾

119.Kwa ũu, w'o nĩwekalile ũlũmĩte, na mawĩla moo matw'ĩkie vathei.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَ بَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٩﴾

120.Uu nĩw'o mo masindĩwe vau, namo masyoka masonokete.

فَقَبِلُوا هٰذَا لَكَ وَ اَقْبَلُوا صُغْرٰىنِ ﴿١٢٠﴾

121.Na aoi nĩmavalũkile nthĩ matulĩtye-ndu.

وَ اٰتٰى السَّحَرَةُ سِحْرٰىنِ ﴿١٢١﴾

122.Na mo maasya, 'Ithyĩ nĩtũkũmwĩtkĩla Mwĩlaĩ wa nthĩ syonthe.'

قَالُوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿١٢٢﴾

123.Mwĩlaĩ wa Mose na Aluni.'

رَبِّ مُوسٰى وَ هٰرُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Valao asya, 'Inyw'I nĩmũmwĩtkĩlĩte We Nyie ndamũnengete ũthei. Vate nzika, ĩno nĩ nzama ĩla mũsamĩte nthĩnĩ wa mũsyĩ, nĩkana mũtonye kũmaumya ekali maw'o vo, ĩndĩ o mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya mũmĩlĩlĩlo waw'o.

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ اِنَّ هٰذَا لَكُمُّ مَكْرٌ مِّنْهُ فِى الدِّينِ لِنُخْرِجَهَا مِنْهَا
اَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٤﴾

125.'Kwa ũla w'o vyũ, Nyie nĩngũmũtilanga moko menyũ ngallĩvĩtanĩte. ĩndĩ Nyie vate nzika, nĩngũmwamba mũkelany'onĩ inyw'I inyw'onthe vamwe.

لَا قِطْعَنَ اَيْدِيكُمْ وَ اَرْجُلَكُمْ مِنْ حٰثِى ثُمَّ لَا جِلْدَكُمْ
اَجْمَعِينَ ﴿١٢٥﴾

126.Mo masũngĩie, 'Ithyĩ ĩndĩ, tũkasyoka kwa Mwĩlaĩ waitũ.

قَالُوا اِنَّا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٦﴾

127.'Na we ndũũmina ōthatu ūlũ waitũ
nũndũ ūngĩ ateo nũndũ ithĩ tũsyĩtũkũlĩte
 Syama sya Mwĩlĩ witũ yĩla syatũvikĩie
 ithĩ Mwĩlĩ waitũ, twonoesye ūmũlĩsyo
 ūlũ waitũ na tũke tũkw'e twĩnenganĩte
kwaku We.

وَمَا تَنْقُضُ مِيثَاقًا إِنَّا لَمَتَّابُونَ لِمَا جَاءُتُنَا
رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقُّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٧٤﴾

LUKU 15

128. Na anene ma andū ma Valao maisye,
'We wīlmūeka Mose na andū make maete
kīthokoo nthī Ino na kūŭtia we na ngai
syaku?' We asūngīie na asya, 'Ithīyī
nītūkūsyūaa syana syoo sya ivīsi vate tei
na kūtia iveti syoo syī thayū. Na vate
nzika, ithīyī twīna ūtonyi tōlū woo.'

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اتَّخَذَ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتِكَ قَالَ سَتُنْقِلُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَتَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٧٠﴾

129Mose amatavisise andũ make,
'Manthai ūtethyo kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na ƙthĩwai na ūmĩsyo.
Nĩw'o nthĩ nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; We amĩnenganae ta ūtĩwa kwa
ũla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make,
na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa akĩ-ma-
Ngai.'

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْعَيْنَا إِلَى اللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ
الْأَرْضَ لِلَّهِ يُؤْتِيهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ
الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٠﴾

130. Mo masung'ie, 'Ithyi ntwathiniwe mbee wa we Utanoka kwitū ona tina wa kūka kwaku kwitū.' We ameie, 'Mwafi wenyu evakuvī kūmananga amaita menyū na kūmōtw'ŋkithya inyw'ŋ asumbŋki nthi ŋno, nŋkana ŋndi We atonye kwona ŋndū mūkŋtka.'

قَالُوا أَوْزَيْنَا مِنْ قَبْلُ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا
جِئْتَنَا قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهَازِلَكُمْ وَ
يَسْتَأْذِنَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرْ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۝٤٤

LUKU 16

131.Na Ithyĩ nĩtwamasĩĩle andũ ma
Valao na mũnyao na ũnyivu wa mosyao
nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ مِمَّنِ
الشُّعْرَةِ لَعَلَّهُمْ يُذَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

132.Indī yīla ūseo wookie kwoo, mo maisye, 'Uū nī kwoondū witū.' Indī ethwa ūthūku wamavalūkīla mo maūkwatanasya na Mose na ala me nake. Yu, vate nzika, *kītumi kya* ivuso yoo ūthūku kīna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī aingī mūno moo mayīsi.

فَإِذَا جَاءَ تَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ
سَيِّئُهُ يَظُنُّوْا بِمُؤْمِنِهِ وَمَنْ مَعَهُ الْآرَائِنَا
طَرَاهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَلْزَمَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

133.Namo maisye, 'Kyama ona kīva kīla we ūtonya kūtūtee ūkatūoa nakyo, ithyī tūikwītīkīla we.'

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لَتَسْحَرَتْنَا بِهَا
فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

134.Indī Ithyī nītwatūmie kīutani kī vinya ūlū woo na ngie, na ndaa na syoa na nthakame---Syama nthu; Indī mo nīmeekie maūndū na ngūlū na maī andū ene-naī.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
وَالضَّفَادِعَ وَالْذَّمَارِثَ فَفَضَّلَتْ فَاسْتَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

135.Na yīla ūsilīlo wavalūkile ūlū woo, mo maisye, 'We Mose, tūvoyee kwa Mwīafi waku kwīanana na maūndū ala We ūtathīte we. Ethwa we nūūtūvetangīa ūsilīlo ūū, Ithyī vate nzika, nītūūkwītīkīla we na nītūūkwītīkīlya ūthi na Aana-ma-Isilaeli.'

وَلَمَّا رَفَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزَ قَالُوا يُوسَىٰ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
بِمَا عَاهَدَ عِنْدَكَ لِئِنْ كَشَفْتَ عَنْآ الرِّجْزَ لَنَكْفُرَنَّ
لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٣٣﴾

136.Indī yīla Ithyī twavetangie ūsilīlo kwa kavinda kala waī nevika, wee! Mo nīmaanangie ūtianīlo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بِلِغْوِهِ
إِذَا هُمْ يَنْتَكِبُونَ ﴿٣٤﴾

137.Kwa ūu, Ithyī nītwēeyīlvanīsyē ūlū woo na twamanyw'īthya kīw'ū ūkanganī, nūndū mo maitw'īkīthisyē Syama Siitū ta sya ūvūngū na mayaaisūva.

فَاتَّبَعْنَا مِنْهُمُ فَأَعْرِفْنَاهُمْ فِي الْيَمْرِ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿٣٥﴾

138.Na Ithyī nītwamatw'ie ala masūanīawa ta onzu atīwa ma ilungu sya Umīlonī wa nthī na ilungu sya ūthūlonī wayo, ila ithyī twaathimie. Na ndeto ya ūlau nīyeantw'e kwa Aana-ma-Isilaeli nūndū mo nīmoomīsyē; na Ithyī

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقِ
الْأَرْضِ وَمَقَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا لَهُ وَكَتَبْتُ
كُلَّمْتُ رَبِّي الْحَسَنَةَ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَهُمَا صَبَرُوا

nŋtwasyanangie syonthe ila Valao na andũ make maakŋte na ila maŋgamŋtye.

وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا
يَعْرِشُونَ ١٣٩

139.Na ithyŋ nŋtwamaetie Aana-ma-Isilaeli mŋingo wa ūkanga na mooka kwa andũ ala meeyumŋtye kwoondũ wa mŋvw'anano yoo.Mo maisye, 'We Mose, tũseũvŋsye ngai tondũ mo mena ngai.' Nake amea, 'Vate nzika, inyw'ŋ mwŋ andũ mŋutamanyaa.'

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ
يَعْلَمُونَ عَلَى أَنْصَابٍ لَهُمْ قَالُوا يَنْوَسِي اجْعَلْ
لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَبْهَلُونَ ١٤٠

140.Iũlũ wa aa vate nzika, maũndũ ala mo meekaa makaanangwa, na w'onthe ūla mo meekaa ūkatw'ŋka vathei.

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُم بِغَالِبُونَ ١٤٠
يَعْمَلُونَ ١٤١

141.We asya, 'Nyie ngamũmanthŋa inyw'ŋ ngai ūngŋ eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŋla We nũmũkŋlŋtye inyw'ŋ Iũlũ wa andũ onthe?'

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغَيْنَا إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى
الْعَالَمِينَ ١٤١

142.Na lilikanai ŋvinda yŋla Ithyŋ twamumisye inyw'ŋ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthŋisye inyw'ŋ na ūsilŋlo wŋ woo, makŋsyũaa syana syenyu sya ivŋsŋ na kũtia iveti syenyu. Navo vaŋ ŋtatwa ŋnene kwenyu kuma kwa Mwŋfaŋi wenyu.

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ
الْعَذَابِ يَقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ
وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ١٤٢

LUKU 17

143.Na Ithyŋ nŋtwamwathie Mose motukũ mŋlŋgo itatũ, na twamwongela angŋ ŋkũmi. Yu nŋyo ŋvinda yŋla yatw'ŋtwe nŋ Mwŋfaŋi wake yŋla yeantw'e----matukũ mŋlŋgo ŋna. Na Mose nŋwamũtavisyew mwanaa nyinyia, Aluni, 'Kwatŋla vandũ vakwa katŋ wa andũ makwa yŋla nyie ndevo, na maŋgamŋ nesa, na ndũkaatŋ nza ya asu ala maetae kŋthokoo.

وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَّمْنَا فِي عَشْرِ
قَسَمٍ مِيقَاتٍ رِيبَهُ أَثْنَيْنِ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى
لَا إِلَهَ هَرُونَ أَخْلَفَنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلَحْ وَلَا تَتَّبِعْ
سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ١٤٣

144. Na yġla Mose wookie ħvandanġ Yġitū yġla yġtw'e, na Mwġafi wake nġwaneenie nake, we aisye, Mwġafi wakwa, iyonany'e *We-Mwene* kwakwa, nġkana Nyie ndonye ūkwona We.' We amūsūngġa, 'We ndūkambona Nyie ġndġ sisya kġġma, na kyalūma vandū vamwe, ġndġ ūkambona Nyie. 'Na yġla Mwġafi wake weeyonanisye We-Mwene kġġmanġ, We nġwakġvevenzie tūlungu-tūlungu na Mose avalūka nthġ atekwġyġw'a. Na yġla we weeyġw'ie, aisye, Wġ Mūtheu We. Nyie nġelekela Kwaku We, na nġ wa mbee wa kwġtġkġla.'

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِبِيعَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ
أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرِيكَ وَلَكِنْ نُنْظِرُ
إِلَى الْجَبَلِ فَإِنْ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ نُرِيكَ فَلَمَّا
تَبَيَّنَ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَوًّا
فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَنَكَ بُدُّ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ
الْمُؤْمِنِينَ ④

145. Ngai aisye, 'We Mose, Nyie nġngūnyuvġte we ūlū wa andū ma *ħvinda* yaku kwa Movoo Makwa na ndeto Yakwa. Kwa ūu, kwata ūlūmġtye maūndū ala Nyie ngūnengete we na ġthwa wa ala matūngaa mūvea.'

قَالَ يُوسَىٰ إِنِّي اضْطَقَمْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي
وَكَلَّمَنِي فَقَدْ مَا آتَيْتَكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ⑤

146. Na Ithyġ nġtwamūandġkġe we ūvoo wa kġla kġndū ūlū wa ūvwaū---ūtao na ūalyūlo wa syġndū syonthe. Kwa ūu, makwate ūlūmġtye na maingġsye andū maku maatġe ala maseo katġ wamo. Omġtūkġ Nyie ngakwony'a ūtūo wa eki-ma-naġ.'

وَكَلَّمْنَاهُ فِي الْأَوَّلِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَنَفِيحًا
لِكُلِّ شَيْءٍ فَخَذُوا مِنْهُ قُوَّةً وَأَمْرًا فَمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنُهَا
سَاءَ رِيكُمُ دَارَ الْفَاسِقِينَ ⑥

147. Nyie omġtūkġ ngamaumya Syamaħġ Syakwa asu ala methġawa na ngūlū ūlū wa nthġ na mwġkalo ūte wa ūlūngalu; na ona mo makona Syāma syonthe, maikasyġtġkġla; na makamyona nzġa ya ūlūngalu maimyosa ta nzġa yoo. ġndġ mo makona nzġa ya ġvġtyo mo mamyosa ta nzġa yoo. Kġtumi nūndū mo nġmamġtw'kġġthisye Mġsoa Yaitū ta ya ūvūngū na mayaamġsūvġa.

سَاءَ صِرْفٍ عَنِ الْبَرِّ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ فِي الْأَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كَلِمَةً لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَإِنْ
يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا
سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ⑦

148.Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū na ūmbano wa Itunī----- mawīa moo nī ma mana. Mo nīmatonya *kwīkwatya* kūīvwa ūlū wa *kīndū* ona *kīmwe* ateo kwoondū wa ūndū mo meekaa.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْيُنُهُمْ
هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٨﴾

LUKU 18

149.Na andū ma Mose nīmaseūvisye mūvw'anano wa kasaū kuma nthīnī na mathaa moo we atevo,----mwīi *ūte thayū* ūkyumya wasya mūnini. Mo nomoonie kana w'o ndwaneenaa namo, kana kūmatongoesya kwa nzīa ona yīva? Mo mawosie ta kwoondū wa *ūthaithi* namo maī eki-ma-naī.

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خُلَئِفَتِهِمْ عَجَلًا
جَسَدًا لَهُ خُورَاءٌ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا
يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٩﴾

150.Na yīla mo makūniwe na mīlilo na moonaa kana vate nzika nīmāite, maisye, 'Ethwa Mwīaī waitū ndeūtw'īw'īa tei na kūtūkeka ithyī, vate nzika, ithyī tūkeethwa katī wa ala mena wasyo.'

وَلَمَّا سَوَّطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا
قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿١٥٠﴾

151.Na yīla Mose wasyokie kwa andū make, e mūthatu na mūmaku, asya, Inyw'ī nīmūneekie ūndū mūthūku vandū vakwa nyie ndevo. Inyw'ī mūneekalaatīle *kūseūrya* nzīa syenyu ene *mūtekweteela* mwīao wa Mwīaī wenyu? 'Na alekya ila mbwaū nthī, na aūkwaata mūtwe wa mwanaa nyinyia amūkusītye vala ūī. We *Aluni* aisye mwanaa mwaitū, andū aa nīmanambonie nyie nī mwonzu, na manaī vakuvī kūmbūaa nyie. Kwa ūu ndūkatume amaitha matana ūlū wakwa, ona ndūkambie nyie vamwe na andū mate alūngalu.'

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ
بِئْسَمَا خَلَفْتُونِي مِنْ بَعْدِي أَفَعِلْتُمْ أَمْرًا لَكُمْ
وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَاتَّخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجْدَرُ إِلَيْهِ
قَالَ ابْنُ أُمِّ إِيَّانَ الْقَوْمُ اسْتَضَعُّونِي وَكَأَدُوا
يَقْتُلُونِي فَلَا تُشِيتْ فِي الْأَعْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِي
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

152.We *mose* aisye, 'Mwīaī wakwa, ndekee nyie na mwanaa mwaitū, na tūlikye ithyī nthīnī wa tei Waku, na We

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخْوَتِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ

Nue Ula Usũtwe nĩ tei Mũno katĩ wa ala mewanĩaa tei.

وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ٥٠

LUKU 19

153. Iŭlũ wa asu ala moosie *kasaũ* kwa ũthaihi ũthatu kuma kwa Mwĩafi woo ũkamakwata mo na kũnyivw'a nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu. Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala maseũvasya movũngũ.

رَبِّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْوُجُلَ سِينًا لَهُمْ غَضَبٌ مِنْ دُونِهِ
وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْفَاتِرِينَ ٥١

154. Indĩ asu ala meekie meko mathũku na meelila ĩtina wa ũu na meetĩkĩla, vate nzika, Mwĩafi waku ĩtina wa ũu nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَالَّذِينَ عَمِلُوا الصَّالَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَ
آمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ٥٢

155. Na yĩla ũthatu wa Mose walikile; nĩwoosie *ila* mbwaũ, na maandĩkonĩ masyo vaĩ ũtongoi na tei kwa asu ala mamũkĩaa Mwĩafi woo.

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي
نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِأَرْبَعِينَ يَنْبَغِي ٥٣

156. Na Mose nĩwanyuvie andũ mĩlango mũonza katĩ wa andũ make kwoondũ wa ũnyuvi Witũ. Indĩ yĩla kĩtetemo kya nthĩ kyamakwatie mo, we aisye, 'Mwĩafi wakwa, kethwa nĩwendete, We wĩthwa wamanangĩte mbee wa ũũ, na onakwa *taw'o*. We nũũtwanaga ithyĩ nũndũ wa maũndũ mathũku ala andũ atumanu katĩ waitũ mekĩte? Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ĩtatwa kuma Kwaku We. We ũtumaa anangĩka nũndũ wayo ũla We wendaa, na We ũmũtongoeasya ũla We wendaa. We wĩ Mũsũvĩi waitũ; tũekee Indĩ na ĩthwa na tei tũlũ waitũ, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ katĩ wa ala maekanĩaa.

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِئَاسَةً فَلَمَّا
أَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ
قَبْلُ وَإِنِّي أَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الشَّافِعَاءُ مِنَّا
إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي
مَنْ تَشَاءُ إِنَّتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْغَافِرِينَ ٥٤

157. Na tũathimĩe maũndũ maseo tũlũ wa nthĩ ĩno, oũndũ ũmwe na ĩla yũkĩte; ithyĩ nĩtwelekele Kwaku *twĩna wĩlilo*. 'Ngai asũngũie, 'Nyie ngeekia ũsilĩlo Wakwa

وَأَتُوبَ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ
إِنَّا هُنَا أَلَيْنَاكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ

kwa ūla nŭenda; Indĩ tei Wakwa ūthyŭlŭlŭkŭte syIndŭ syonthe; kwa ūu, Nyie ngaŭathimĩa asu ala mekaa ŭlŭngalu, na kŭĩva Saka na asu ala metĩkĩlaa Syama Syakwa---

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَلْتَهُمُ الَّذِينَ يَتَّقُونَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٥﴾

158. Asu ala mamŭatĩlaa Mŭtŭmwa, Mwathani, ūla ūte mŭsomu, ūla mamwĩthĩaa awetetwe nthĩnĩ wa Tola na Uvoo-Mŭseo o *ila mo mena syo*. We eyĩaa ŭlŭ woo na nŭmavataa mo ūthŭku, na ametĩkĩlasya syIndŭ nzeo na nŭmavataa syIndŭ ila nthŭku, na nŭmavetangĩaa mŭio woo na mĩnyololo ĩla yaĩ ŭlŭ woo. Kwa ūu, asu ala makamwĩtkĩla we, na kŭmŭtaĩla na kŭmŭtw'ĩka na kŭmŭtetheesya we, na kŭatĩla kyeni kĩla kĩtheetw'e vamwe nake----aa nĩ makaĩla.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَدْعُوهُمْ
مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَا مَرْهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ
وَيُحْذِرُهُمُ الْخَبَائِدِ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ
وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَاَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ
عَزَّوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ
﴿٦٦﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٧﴾

LUKU 20

159. Asya, 'Inyw'ĩ mbaa andŭ! Nyie ow'o nĩ Mŭtŭmwa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu inyw'onthe. Ūla ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake. Vai Ngai ateo We. We nŭnenganae thayŭ na nŭetae kĩkw'ŭ. Kwa ūu, mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, Ūla-Mwathani, Ūla ūtemŭsomu, Ūla ūmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndeto syake; na mŭatĩlei we nĩkana mŭtonye kŭtongoe'w'a nesa.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جِئْتُكُمُ
لَهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي
وَيُمِيتُ فَأَمُونا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ الْأُمِّيَّ الَّذِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٦٨﴾

160. Na katĩ wa andŭ ma Mose ve Nguthu ĩla ĩtongoasya na ūla w'o na kwĩka ŭlŭngalu katĩ woo.

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٦٩﴾

161. Na Ithyĩ nĩtwamaanisye mo nthĩnĩ wa mbaĩ ĩkŭmi na iĩ, andŭ me kŭnathŭkany'o. Na Ithyĩ

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا
إِلَى مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَمَ قَوْمُهُ أَنَّ أَهْرَبَ يَحْبُوكَ

nítwamúvuanísye Mose, yíla andú make
mamwítisye kíw’ú, *túkyasya* ‘Kúna ívia
na ndata yaku;’ navo vauma mbuluti
íkúmi na ílí; kíla mbaí nlyamanyie vandú
vayo va kúnyw’íla. Na íthyí nítwatumie
mathweo mamekía muunyí íúú woo, na
twamatheesya Manna na Salwaa: ‘Yai
kafí wa syíndú nzeo íla íthyí túnenganíte
kwoondú wenyu! Namo ,mayaatúvítisya
íthyí, índí nímó meevítisye ene.

الْحَجَرَةَ فَانْجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ
عَلِمَ كُلُّ أَنَاسٍ مَشْرِبَهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ
وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَ وَالشَّالُوْى كُلُّوْا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا
رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ
يَظْلِمُوْنَ ﴿٣٨﴾

162. Na yīla mo mataviw'e, 'Tūai nthīnī
wa mūsyī ūū na yai kīla mūkwenda, na
asyai, 'Ngai! Vūthya mōio *witū*, na likai
mbingīlonī mwīna wīnyivyo, Ithī
tūkamūekea inyw'ī naī syenyu, na vate
nzika, Ithī tūkamongeela asu ala
mekaa moseo.'

وَأَذَقْنَا لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا
حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ مُغْتَدًّا
نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ سَتَرِدُ الْمُنِجِينَ ﴿١٥﴾

163. Indī ala eki-ma-naī katī woo
nīmaalyūlile ndeto eka ila mo
matavītw'e.kwa Ūu, Ithyī nītwatūmie
Ūsilīlo ūlū woo kuma Itunī, nūndū wa
wīki-wa-naī woo.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنْ السَّمَاءِ يَمَازِلُونَهُ

LUKU 21

164. Na makūlyei mo tōlū wa mōsyī ūla
waūngeme ūtee wa ūkanga. Yīla mo
mavukisye Savato; yīla makūyū moo
mookie kwoo mūthenya wa Savato
maumlīlīte tōlū wa kōw'ō, Indī mūthenya
ūla mo mataī na Savato, mayaamokīa
mo. Uu nīw'o lthyī twamatatie mo
nūndū maī mbaa-matū.

وَسَلَّمْ عَنْ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ
إِذْ يَدْعُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِثَّتِلَهُمْ يَوْمٌ
سَبَّيْهِمْ شُرْعًا وَيَوْمٌ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ
نَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿١٣٧﴾

165.Na yīla nguthu īmwe kaŋ woo
yamakūlilye, 'Nŋkī inyw'ī mūūmatavya
andū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
ūnūūmananga kana kūmasiŋŋa na ūsiŋŋo
wī woo? 'Mo maisye, 'Nŋkana ithyī

وَإِذْ قَالَتْ أُنثَىٰ مِنْهُم لِمَ تَعْطُونَ قَوْمًا لِلَّهِ
مُهِلًا هُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا
مُعَذِّبُهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٥﴾

túthafke mbee wa úthyú wa Mwíafi waku
na ona vangi mo matonye kúmúkífa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.

166.Na yíla mo moolilwe ní maúndú
onthe ala mataítwe namo, Ithyí
nítwamatangíle ala mavatanie mothúku,
na nítwamakwatie eki-ma-naí na úsilílo
wí woo núndú wa naí ila mo meekaa.

167.Na yíla mo maleile na ngúlu kúeka
maúndú ala mavatítwe, Ithyí twameie,
'Tw'íkai malaí inyw'I, músonoketw'e!'

168.Na lilikana ñinda yíla Mwíafi waku
watavanisye, kana kwa úla w'o We
akamokílya andú, úuvika Múthenya wa
Uthayúúkyo, ala makamathíny'a na
úthíny'o mwai. Vate nzika, Mwíafi waku
E-mítúkí kwa úívanísyá, na vate nzika
We ota úu ní Múekaní Múno vyú,
Usúítwe ní tei.

169.Na Ithyí nítwamaanisye mo nthíni
wa mbaí sya andú me *kñvathúkany'o* íúlu
wa nthí. Katí woo ve asu ala alúngalu.
Na katí woo ve asu mate alúngalu. Na
Ithyí nítwamatatie mo na syíndú nzeo na
syíndú nthúku níkana mo matonye
kúsyoka.

170.Indí nívokíte nzyawa *níthúku* ítina
woo ala moosie Ivuku ta útiíwa. Mo
mosaa syíndú mbúthú sya nthí íno ya
ñheo na kwasya, Ithyí túkaekewa w'o!
Indí syíndú ingí ta isu *ñgí* ikamavíkíla
mo nokúsyosa. Utianífo wa Ivuku
ndwaaoswa kuma kwoo, Níkana mo
maikaneene *úndú* ona *úmwé* íúlu wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo úla
w'o? Namo nímasomete nesa maúndú

فَلَمَّا نَسُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ اتَّخَذْنَا الَّذِينَ يَبْهَوْنَ عَنِ
السُّوءِ وَآخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَينَ يَمَينِ
كَأَنَّهُمْ يَسْفُتُونَ ﴿١٦٦﴾

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً
خَاسِيَةً ﴿١٦٧﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْوَيْدَةِ
مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ
الْعِقَابِ ﴿١٦٨﴾ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٩﴾

وَقَطَعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَمْبًا مِنْهُمْ الضَّالِّينَ وَمِنْهُمْ
دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٧٠﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ
عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ
يَأْتِيَهُمْ عَرَضٌ مِثْلُ الَّذِي أَخَذُوا وَالْمُؤْخَذُونَ عَلَيْهِمْ مِنَّا
الْكِتَابَ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا
فِيهِمْ وَالَّذِينَ الْأَخْرَجُوا خَلْدًا لِّلَّذِينَ يَنْتَقُونَ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

ala me nthInI wayo. Na Ut0o wa ItunI nI mUseo kwa asu ala alUngalu. IndI inyw'I nomUkamanya?

171.Na tUlu wa asu mayIluMitye Ivuku na kUluUluMitya Mboya, vate nzika, IthyU tUiekaa matuvi ma ta asu alUngalu mae.

172.Na yIla IthyI twakyeekisye kIima kyeethwa ta muunyI tUlu woo na mo masUanIa kana nI Ithweo yI vakuvI kUmaValUkIla, IthyI twaisye, 'Kwatai mUluMitye maUndU ala IthyI tUmUnengete inyw'I, na lilikanai maUndU ala me nthInI wayo nIkana mUtonye kUtangIwa.'

LUKU 22

173.Na yIla MwIafi waku UmIetae nzyawa AananI-ma-Atamu—kuma inyunyunI syoo na kUmatw'IkIthya ngUsl syoo ene na kwasya, 'Nye ndi MwIafi wenyu?' Mo maasya, 'II, ithyI twIina UkUsl,' We eekie Ou nIkana mUikese kwasya, MUthenya wa UthayUkyo, ithyI vate nzika tUyamanyaa Ou.'

174.Kana inyw'I mUikese kwasya, 'No maaIthe maitU tU ala mawetie atindany'a ma Ngai Ivinda ya tene na ithyI twaI o nzyawa tU Itina woo. We IndI, We nUUtwananga nUndU wa maUndU ala meekiwe nI asu ala makenganie?'

175.Na uU nIw'o IthyI tUvuanasya MIsaa, nIkana mo matonye kUtaIka na nIkana mo matonye kUsyoka KwitU IthyI.

176.Na matavye mo Uvoo wa Ula we IthyI twamUnengie MIsaa YaitU, na IndI

وَالَّذِينَ يُسَيِّدُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا

لَا نُضِيعُ أَجْرَ الصَّالِحِينَ ﴿٣١﴾

وَرَأَوْا نَفْعَ الْجِبَلِ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ

وَأَفِيعَ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا

فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

وَأِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

وَأَشْهَدُهُمْ عَلَى أَنفُسِهِمُ السُّبْحَةَ رَبِّكُمْ قَالُوا بَلَاءٌ

شَهِدْنَا أَن نَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ

هَذَا غَافِلِينَ ﴿٣٣﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً

مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَهِيَ لَكُمْ بِمَا فَعَلَ الْبَاطِلُونَ ﴿٣٤﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْأَيَّاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٥﴾

وَأَنزِلْ عَلَيْهِم نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخَ مِنْهَا

فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ كَانَ مِنَ الْغَوِينَ ﴿٣٦﴾

we nŵaendie amŵtia; kwa Ŵu Satani
nŵamŴatŵe we, na we atw'ŵka Ŵmwe wa
asu ala maaa.

177. Na takethwa Ithyŵ nŵtwendie Ŵu, Ithyŵ
twaŵ tŵtonya kwŵthwa twamŴkŵlilye we
nayo, ŵndŵ we eelekele nthŵ na aatŵa
wendi wake mŴthŴku. Ngelekany'o yake
nŵ ta ya ngitŵ ŵla ŵlekasya ŵŵmŵ wayo nŵ
mŵnoo yŵla yŵŵkŴkŴmŵa we ŵyenda
kŴmŵkya ŵvia na ŵteŴmŵkya, yo ŵniinasya
ŵŵmŵ wayo. Isu nŵ ngelekany'o ya andŴ
ala mamŵleaa Mŵsoa YaitŴ. Kwa Ŵu,
tavany'a Ŵvoo wa tene nŵkana mo
matonye kwosa masomo nthŵnŵ waw'o.

178. Mŵŵkalo wa andŴ ala
mamŵtw'ŵkŵthasya Mŵsoa YaitŴ ta ya
ŴvŵngŴ nŵ mŴthŴku. Na nomo ene ala
meevŵŵsye.

179. We Ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŴmŴtongoeasya e nzŵanŵ ŵla ya w'o. Na
mo ala We Ŵmatw'ŵŵaa ma kwaa, aa nŵmo
makethwa mena wasyo.

180. Nŵw'o, Ithyŵ nŵŴmombŵte aingŵ ma
Mayini na andŴ ala mŴminŴkŵlyo woo
Ŵkeethwa ŵianŵ-ya-Mwaki! Mo mena
ngoo ŵndŵ maimanyaa nayo, na mena
metho ŵndŵ mayonaa nthŵ namo, na mena
matŴ ŵndŵ mayŵw'aa nthŵ. Mo nŵ ta
ng'ombe; aiee, ona mo nŵ au mbeange.
Ow'o mo maisŴvŵaa ona vanini.

181. Na ndaŵa syonthe ŵla mbŵanŵ nŵ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka.
Kwa Ŵu, mŵŵtaiŵ We na nasyo. Na
ekanai na asu ala melelŴkaa Ŵtee kuma
nzŵanŵ ŵla ya w'o ŵŴŴŴ wa ndaŵa Syake.
Mo makaŵw'a kwoondŴ wa maŴndŴ ala

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ
وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَشَلِلْنَاهُ كَشَلِّ الْكَلْبِ إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ
يَلْهَثُ أَوْ تَتَوَكَّهْ يَلْهَثُ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصُصْ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٧﴾

سَاءَ مَثَلًا لِلْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَانْفُسُ كَانُوا
يَظْلُمُونَ ﴿١٧٨﴾

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِى وَمَنْ يُضِلْ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٩﴾

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ
لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ أَذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَانُوا لَكُم
بَلًا هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٨٠﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ
يُحَدِّثُونَ فِي الْأَسْمَاءِ يُسْجَرُونَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨١﴾

mo meekaa.

182. Na katī wa ala Ithyī tūmbīte ve andū ala mamatongoeasya *andū* na w'o na mekaa ūlūngalu.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٢٨٢﴾

LUKU 23

183. Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū, Ithyī tūkamakusya mo *wanang'konī* ūambya kwa ūtambya kwa nzīa ūla mo matamīsī.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٣﴾

184. Na Nyie nīnīmanengae mo ūvinda, vate nzika, walany'o Wakwa wī vinya.

وَأَمَّا لَهُمْ فَانْ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٢٨٤﴾

185. Mo nomasūanīte *kana* mūnyanyae woo ndena ndūūka? We nī Mūkaanany'a wī ūtheinī tū.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ حِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٨٥﴾

186. Namo nomasyaītye ūsumbīnī wa matu na nthī, na syīndū syonthe ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmbīte? Na *mo nomonaa* kana, noīthwa ūvinda yoo ene yīminīte kūthengeea? Namo īndī, makeetīkīla kīngī kyaū ūtina wa ūu?

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ عَجَبٌ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَالٍ فِيهِ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٨٦﴾

187. Ula w'onthe ona wīva Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īpaa wa kwaa, vaitonya kwīthwa na mūtongoi kwoondū wake. Na We nūmatiaa ta asu nthīnī wa wīki-wa-naī woo, makyanganga na kīvūavūano.

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٢٨٧﴾

188. Mo meūkūlya we ūlū wa ūla Saa: 'Ukavika īndī?' Asya, 'Umanyi wa w'o wīna Mwīaī wakwa tū. Vai ūtonya kūvuany'a ūvinda ya w'o ateo We. W'o wīkalaa wī mūito matunī na ūlū wa nthī. W'o ndūkoka kwenyu ateo kwa

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجِيبُنَا رُوحُهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَاتِبًا خَفِيفًا عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٨﴾

193. Nasyo iitonya kũmanenge mo ūtethyo; ona iitonya kwĩtethya syo mbene.

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ هُمْ نَصْرَ أَوْلِيَ الْفَسَمِ يَصْرُونَ ﴿١٩٣﴾

194. Na ūkameta mo ūtongoinĩ, maikũatĩĩa we. No ūndũ ūmwe kwaku wameta kana wakilya.

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدْعَوْنَهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَائِتُونَ ﴿١٩٤﴾

195. Vate nzika, ala mũmekaiĩaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ athũkũmi otenyu iũ. Mekaĩlei ĩndĩ, na nĩmamũsũngĩe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَشْتَكُمُ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٥﴾

196. Syo syĩna maũũ ma kũthi namo, kana syĩna moko ma kũkwata namo, kana syo syĩna matũ ma kwĩw'a nthĩ namo? Asya, 'Meteti atindany'a ala mũmwĩananasya Ngai Mwene Vinya W'ontho namo, na ĩndĩ, ĩyũmbany'ei inyw'ĩ inyw'ontho mũkĩĩlany'e nakwa na mũikanenge ĩvinda.

أَلَهُمْ أَجَلٌ يَنْشُونَ بِهَا أَنْ أَرْلَهُمْ أُبْدٌ يَنْظُرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آئِينَ يَجْمَعُونَ بِهَا أَنْ أَرْلَهُمْ أَزْوَاجٌ يَتَّبِعُونَ بِهَا قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ كَيْدُونَ فَلَا تَنْظُرُونَ ﴿١٩٦﴾

197. Kwa ūla w'o, Mũsũvĩi wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho ūla wavuanisye Ivuku. Na We nũmasũvĩaa ala alũngalu.

إِنَّ وَلِيَ اللَّهِ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابُ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٧﴾

198. Nasyo ĩla inyw'ĩ mũsyĩkaiĩaa ūtee Wake We, ii na ūtonyi wa kũmũtetheesya inyw'ĩ, ona iitonya kwĩtethya syo mbene.

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٨﴾

199. Na wameta ūtongoinĩ, mo mayĩw'aa. Na we nũmonaa maũsyaiĩsye we, ĩndĩ mo mayonaa.

وَأِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْعَوْا وَتَرْبَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٩﴾

200. Kwatai ūekee, na ĩyĩaei kwĩkwe nesa, na taanĩsyai na andũ atumanu.

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٢٠٠﴾

201.Na ethwa ūsŭanŭo mŭthŭku kuma kwa Satani nŭŭkŭsesenga we, Indŭ mantha wŭvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, We nŭ Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَأَمَّا يَنْزَغُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

202.Na kwa asu ala alŭngalu, yŭla ūsŭanŭo kuma kwa Satani, wamathaanyŭkŭa, mo mamŭlilikanaa Ngai: na sisyai! Mo nŭmambŭlŭlŭlasya kwona syŭndŭ na nzŭa nzeo.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٣٧﴾

203.Na anaa-ŭthe moo mamakusasya maendee na ŭvŭtyo, na Indŭ mo maileelaa. 204.Na yŭla we walea kŭmaetee Kyama, maasya, 'We ŭleete kŭkŭseŭvya nŭkŭ?' Asya, 'Nyie nŭatŭŭaa maŭndŭ alaŭ. Ii nŭ Syama ŭla imulŭkaa kuma kwa Mwŭŭaŭi waku na ŭtongoi na ŭathimo kwa andŭ ala metŭkŭlŭaa.'

وَأَنخَاْنَهُمْ بَمَذْءٍ وَنَهَمٌ فِي النَّفْسِ ثُمَّ لَا يَقْصِرُونَ ﴿٣٨﴾
وَإِذَا مَرَّ تَابَهُمْ بِأَيْمَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْنَاهَا قُلُوبَنَا إِنَّا سَآخِجٌ مَا يُؤْتَىٰ إِلَىٰ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَآئِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

205.Na yŭla Kulani Ntheu yŭsŭomwa, mŭthukŭŭsyeyi na vindyai ki, nŭkana mŭtŭnyee kwŭw'ŭwa tei.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٠﴾

206.Na mŭlilikane Mwŭŭaŭi waku kŭlŭkonŭ kyaku na wŭnyivyo na w'ia, na vate kŭlŭnzo, ma-kŭoko na ma-wŭoo; na ndŭkethwe wa ala mavŭthasya.

وَإِذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرَّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿٤١﴾

207.Kwa ŭla w'o, asu ala me vakuvŭ na Mwŭŭaŭi waku, maisyokaa ŭtina na ŭng'endu kuma ŭthaithinŭ Wake, Indŭ mo nŭmamŭtaŭaa We na kŭtulya-ndu mbee Wake.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَجِوْنَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٤٢﴾

سُورَةُ الْأَنْفَالِ مَكِّيَّةٌ

AL - ANFAAL
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ūlau, Usũĩtwe nĩ tei.

2. Mo meũkũlya we ūvoo wa mũtavo wa kaũ. Asya, 'Mũtavo nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa. Kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na seũvyai syĩndũ katĩ wenyu ene na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

3. Etĩkĩli ma w'o no asu tũ ala ngoo syoo ithĩĩlaa syĩwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yawetwa, na yĩla Mĩsoa Yake yĩũsomwa yongeleelaa mũĩkĩio woo, na ala maiaa wĩkwatyo woo kwa Mwĩafi woo.

4. Ala malũmasya Mboya na kumya syĩndũ ila Ithĩĩ tũnenganĩte kwoondũ woo.

5. Aa nĩmo ala etĩkĩli ma w'o. Mo mena ianda sya ivĩla kwa Mwĩafi woo, oũndũ ūmwe na ūekeo na kyaũya kya ndaĩa.

6. Otondũ aĩ Mwĩafi waku Ula wakumisye we kuma nyumbanĩ yaku kwa ūlũngalu, oyĩla nguthu ya etĩkĩli nĩyaleaa: kwa ūu We nĩwaũtetheesye we kwa amaitha maku.

7. Mo mekaanĩfa naku ĩlũlũ wa w'o ĩtina wa kwĩvuan'y'a, mo komatwaĩtwe kĩkw'ũnĩ o makyene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَاتِ بَيْنَكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ②

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ③

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ④

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنْ فَرِقْنَا
بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ لَکَرِهُونَ ⑥

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَأَنَّ الْيُسُفُونَ
إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ⑦

8. Na lilikanai *ivinda* yila Ngai Mwene Vinya W'ontho wamwathie inyw'i kana imwe kat'i wa nguthu il'i* ya'lle kw'ithwa y'i yenyu, nenyu n'lmwendie ila itena m'lio y'ithwe y'i yenyu, ind'i Ngai Mwene Vinya W'ontho n'lwendie kwonany'a w'o na ndeto Syake na k'utula m'ui wa alei vy'ũ,

وَإِذْ يَعِدُّكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُفَتِّحَ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ①

9. N'kana We atonye kwonany'a ū-w'o na k'ũk'ũtũng'ithya vathei k'ila kya ūvũngũ, onakau av'itany'a n'imatonya k'ũk'ĩmena.

لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ①

10. Y'ila inyw'i mweetisye ūtethyo wa Mw'la'i wenyu, na We n'lwamũsũng'ie inyw'i, *akyasya*, 'Nyie n'ingũmũtethya inyw'i na ala'ka ngili, maatl'ane ūmwe na ūla ūng'i.'

إِذْ تَسْتَخِينُونَ رَبَّكُمْ فَاَسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِآلِافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّفِينَ ①

11. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho n'lwamũt'w'ik'ithisye ūndũ ūũ ta ūvoo m'ũseo tũ, na n'kana ngoo syenyu sy'ithwe sy'i ūthũmũon'i. Ind'i ūtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-vinya, Mũ'i.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ①

LUKU 2

12. Y'ila We watũmie too wooka tũlũ wenyu ta *ovano* wa m'ũuo kuma Kwake, na We n'lwamũtheesye k'lw'ũ tũlũ wenyu kuma mathweon'i n'kana We atonye k'ũmũthesya inyw'i nakyo, na k'ũvetanga k'iko kya Satani kuma kwenyu, na kana We atonye kw'ik'ia ngoo syenyu vinya na k'ũlũlũm'ĩlya matambya *menyu* nakyo.

إِذْ يُغَيِّثُكُمُ النَّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيَبْطِغَ بِكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ①

*I.e. Nguthu ya ita ya Makka ila ya'i na m'lio ya kaũ mw'lan'ũ na m'ũkw'ĩl' ūla, wa'i na m'ũio o m'ũvũthũ wa kaũ, yeelekele Makka kuma ngal'i ya tũlũ north.

13. Yila Mwāfi wenyu wamavuanīsyē alafka, *akyasya*, 'Nye nī vamwe nenyu; kwa ūu, manengei ūlōmu asu ala matēfika. Nye ngeekīa w'ia ngoonī sya ala matēfika. KŪnai Indī, ilungu sya ūlō sya ngingo *syoo*, na tilangai mīthya ya syaa syoo.'

14. Kītumi nŪndū mo nīmamūkaanānītye Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake na ūla ona wīva ūmūkaanānīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nī Mwai kwa kūlvanīsyā.

15. Usu nīw'o ūsilīlo wenyu, Indī ūsamei; na *manyai* kana ve ūsilīlo wa Mwaki kwoondū wa alei.

16. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Yila mwakomana na ala matēfika, mwī kaŪnī, mūikamony'e inyonyu syenyu.

17. Na ūla ona wīva ūkūmandīkanīa kaŪnī kana ūmonasya mūthenyanī ta ūsu, *akīŋgīanīa* na nguthu īla īngī, ow'o, we ekuīaa ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlō wake mwene, na īia-ya-Mwaki nīyo yīkethwa wīkalo wake. Na nī vandū vathūku mūno va kwīkala.

18. Kwa ūu, inyw'ī mūyaamoa mo, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We wamoaie. Na we ndwaakya yīla we wekisye, Indī nī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wekisye, nīkana We atonye kūmanenge etīkīli ūtato kuma Kwake-Mwene---ūtato mūseo---Vate nzika,

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا الَّذِينَ
آمَنُوا سَالِقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الزَّعْبَ فَاضْرِبُوا
فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

ذَلِكُمْ فَذُوقُوا وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحَفًا
فَلَا تُولُوهُمْ الْأَدْبَارَ ۝

وَمَنْ يُؤَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ
مُتَحَيِّرًا إِلَى وَغَى فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ
جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

لَمْ تَقْلُوبُوا دُبُرَكُمْ وَأَنْتُمْ مُكَذِّبُونَ ۝ فَكُلُّوا مِنْ ثَمَرِهِ
إِذَا رَزَقْتُمْ مِنْهُ وَلَا تَمْسِكُوا ثَمَرَةَ الشَّجَرِ ۝ فَكُلُوا وَشَرِبُوا
وَلَا تُسْرِفُوا ۝ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

19.Uu *nñw'o kweekikie*; na *manyai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
wonzethasya walany'o wa alei.

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُؤْمِنٌ كَيِّدٌ الْكَافِرِيْنَ ۝۱۹

20.Ethwa inyw'ĩ mwamanthaa Ūtw'io,
ĩndĩ Ūtw'io nĩŭkĩte kwenyu. Na ethwa
inyw'ĩ nĩmŭkwĩsiĩla, kũkeethwa kwĩ
ũseo kwenyu; ĩndĩ ethwa mwĩsyoka
Ūng'endilĩnĩ, ĩthyĩ ota ūu tũkasyoka. Na
nguthu yenyu ndĩkethwa na ūuno
kwenyu ona vanini, ona yingĩvĩte ata, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-vamwe na etĩkĩli.

اِنْ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ
خَيْرٌ لَّكُمْ وَاِنْ تَعُوْذُوْا نَعُوْذْ وَلَنْ تُفْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتَكُمْ
ۚ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۲۰

LUKU 3

21.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na mũikamŭtie we yĩla inyw'ĩ
mweew'a we aineena.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوْا اللّٰهَ وَرِسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلُّوْا
عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْعَوْنَ ۝۲۱

22.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala
maasya, 'ĩthyĩ nĩtũkwĩw'a ĩndĩ mo
mayĩw'aa.'

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ۝۲۲

23.Vate nzika, nyamũ ila nthũku mũno
mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ala matew'aa nthĩ na ala
mataneenaa, ala mate na kĩĩko.

اِنْ شَرَّ الدّٰوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الضُّمُّ الْبُكْرِ الَّذِيْنَ
لَا يَعْقِلُوْنَ ۝۲۳

24.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamanyĩte ūseo ona wĩva
nthĩnĩ woo, We vate nzika, ethwa
amatonyethisye kwĩw'a. Na yu We
akatumo mo mew'a, mo nĩkũalyũka
makasyoka ĩtina mena ūlei.

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْهِمْ خَيْرًا لَّاسْمَعَهُمْ وَلَوْ اَسْمَعَهُمْ
لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝۲۴

25. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩtĩkei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa, yĩla we wamwĩta inyw'I kana atonye kũmũne thayũ, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe okaa katĩ wa mũndũ na ngoo yake, na kana We nĩ We ũla inyw'I mũkombanĩw'a Kwake,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ تَحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Na ĩsũvĩei thĩna ũla ũtakamakũna asu katĩ wenyu mekĩte naĩ me oka. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kũĩvanĩsya.

وَاقْبُوا فَتَنَةَ اللَّيْلِ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٦﴾

27. Na lilikanai ĩvĩnda yĩla inyw'I mwai avũthũ na mwooneka mwĩ onzu kũũ nthĩ, na mwai na w'ia andũ maikese kũmũvulya mamũtwae, ĩndĩ We nĩwamũnengie wĩkalo na amũnenge vinya na ũtethyo Wake, na nĩwamũnengie inyw'I syĩndũ nzeo nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩna mũvea.

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تُخَافُونَ أَنَّ يُتَخَذَ عَلَيْكُمُ النَّاسُ قَاوِمًا فَالْأَكْمَرُ وَآيِدُكُمْ بِضُرِّهِمْ وَزَقَّكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

28. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamũsuke Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa oyĩla inyw'I nĩmũsukaa mawĩvĩto menyũ kaingĩ na inyw'I nomwĩsĩ ũu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَآنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

29. Na manyai kana ũthw'ii wenyu na syana syenyũ nĩ ta ĩtatwa na kana no Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla wĩna ĩtuvi ĩnene.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا آمَاكُمُ وَآوَلَاكُمُ فَتَنَةٌ مِّنَ اللَّهِ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

LUKU 4

30. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Inyw'I mwamũkĩfa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũnenge inyw'I maũndũ me kĩvathũkany'o na akavetanga mothũku menyũ na akamũekea inyw'I; na Ngai Mwene

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّبِعُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَّكُمْ قُرْآنًا وَيَكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe nĩ Mwĩafi-wa-mumo mwingĩ.

31.Na lilikana ñinda yĩla alei maũsamie we nĩkana matonye kũkwĩka kolokolonĩ kana makũae kana maũlũngye. Namo nĩmasamie na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasamie ota ũu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Mũsami Mũseo Vyũ katĩ wa asami.

وَإِذْ يَنْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَنْكُرُونَ وَيَنْكُرُونَ وَيَنْكُرُونَ وَاللَّهُ خَبِيرٌ الْمَكِينِ ۝

32.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yasomwa kwoo, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩw'ite. Kethwa Ithyĩ nĩtwendie twĩthwa twaĩ tũtonya vate nzika kũneena maũndũ ota aa. Kĩĩ ti kĩndũ ateo no mbano sya andũ ma tene.'

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَعَيْنَا لَوْنَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

33.Na lilikani ñinda yĩla mo maisye, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa ũu nĩ w'o kuma kwaku, ĩndĩ, usya mbua ya mavia tũtũ waitũ kuma itunĩ kana ũtũtheesye ithyĩ ũsilĩlo mwai.'

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا جَارَءً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ إِنَّنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

34.Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo we wĩ katĩ woo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo oyĩla nĩmeetisye ũekeo.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ۝

35.Na yu mo mena kĩtumi kyaũ kĩla kĩtuma Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtamasilĩla, yĩla mo mekũmasilĩla andũ kũlika Mũsikitinĩ Mũtheu namo timo asũvĩ ma w'o maw'o? Asũvĩ ala ma w'o na asu ala alũngalu, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أُولِيَاءُهُ إِلَّا الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

36.Na mboya yoo Nyũmbanĩ ĩsu nĩ vathei ateo nĩ kũusya mĩũĩ na ũkũnangi

وَمَا كَانَ صَلَاةُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَافَؤُا بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝

wa mbĩ. 'Samai İndĩ Ūsilĩlo nũndũ
nĩmwaleile kwĩtĩkĩla.'

37. Vate nzika, asu ala metĩkĩlaa
maumasya ūthwui woo kũmaalyũla andũ
kũmaumya nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na vate nzika, mo
makaendee na kumya; İndĩ
kũkamaumĩa mo vathei ateo kũmeta na
kũĩa nũndũ wa ūvalũku woo mũnene na
İndĩ mo makathyũlũlũkwa me akĩlye
vinya vyũ.

38. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a ala athũku na ala
aseo, na kwilĩanĩya ala athũku ūmwe
ĩũlũ wa ūla ūngĩ; na kũmomba mbumbu
onthe vamwe, na İndĩ, kũmekya İianĩ-
ya-Mwaki. Ow'o, aa nĩmo mena wasyo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصْدُوعًا
سَبِيلَ اللَّهِ فَسَيُفْقَهُنَّهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
ثُمَّ يَغْلِبُونََهُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٧﴾

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ
بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ
أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Matavye asu ala matetfklaa, ethwa mo nImekwisiŵa, maŵndū ala mavŵtie mo makaekewa; Indī masyoka *nthĩnĩ wamo*, nŵ'o Indī, ngelekany'o ya andū ala ma mbee nIminŵte kŵvŵta *mbee woo*.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ūkitai namo kŵvika vaikethwe na mŵthŵnany'o, na ndīni yŵthe yŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yonthe. Indī mo maeka, Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŵsyafŵsya wa ūndū mo mekaa.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنَّ الْأَهْوََاءَ إِنْ اللَّهُ يَمَّا يَعْمَلُونَ بِصِيرَةٍ ﴿٤٠﴾

41. Indī mo masyoka na ŵtina, Indī manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We Mŵsŵvŵi wenyu. Nī Mŵsŵvŵi Mŵseo mŵno ata na Mŵtetheesya mŵseo mŵno ata!

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤١﴾

42. Na manyai kana kyonthe ona kŵva kŵla inyw'ŵ mŵkwosa ta mŵtavo wa *kaŵ*, kŵlungu kŵmwe katŵ wa itano kyaw'o nī kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa na andū make, na ndiwa, na ngya na mŵendi-wa-kyalo, ethwa inyw'ŵ nImŵmwŵtŵkŵlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŵndū ala lthyŵ twatheeisye kwa mŵthŵkŵmi Waitŵ mŵthenya wa Kŵvathŵkany'a *kaŵ wa Vatili*---- mŵthenya ŵla nguthu sya ita ill syakomanie, na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŵtonyi wa kŵŵka syŵndū syonthe.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّفَاقُ الْجُغَيْنِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

43. Yŵla inyw'ŵ mwaŵ ŵtee wa *mwanda* ŵla mwathengeanŵe naw'o, namo maŵ ŵtee wa *mwanda*, ngall ya kŵasa, naw'o mŵkwŵll waŵ ltheo wenyu. Na ethwa inyw'ŵ nguthu ill ila syŵkŵkita,

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدَّةِ الدِّينِ وَهُمْ بِالْعُدَّةِ الْقُصَايِ وَالرَّكْبِ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي

nĩmwasũanĩe ĩvinda ya kũkita, inyw'ĩ mwĩthwa mwaeaniĩe ĩũũũ wa ĩvinda nĩkana kwĩanĩsyĩ mawendi menyu. Indĩ nĩkwatw'ĩtwe kana Ngai Mwene Vinya W'onthĩ akatw'a ĩvinda ya kwĩanĩsyĩ kĩĩla kyaminĩĩte kũtuwa nĩkana manangĩĩke ala matw'ĩtwe kwanangĩĩka kwa wĩanĩũ wĩ ũtheinĩ, na nĩkana mo matonye kũvĩta ala maaĩĩtwe nĩ kũvĩta ĩũũũ wa vinya wa wĩanĩũ wĩ ũtheinĩ. Na kwa ũla w'ũ, Ngai Mwene Vinya W'onthĩ nĩ W'ĩw'i- W'onthĩ Umanyi-W'onthĩ.

الْبَيْعِ وَلَكِنْ لِّيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيْتِهِ وَيَمَيِّى مَنْ حَى عَنْ بَيْتِهِ وَإِنْ
اللَّهُ سَبِّحَ عَلَيْهِمُ

44.Yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthĩ wakwonisye we mo ndotonĩ yaku ta avũthũ; na takethwa We akwonetye we mo ta aingĩ, vate nzika, inyw'ĩ mwĩthwa mwaleelile na mwĩthwa mwaeamaniwe ene kwa ene ũndũnĩũũ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthĩ nĩwamũtangĩĩe inyw'ĩ. Vate nzika, We E-na ũmanyi mwĩanĩũ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa ithũĩ syenyũ.

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَوَالِكٍ قَلِيلًا وَلَوْ أَمَرْدَكُمُ
كَثِيرًا لَفَسَلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَكِنْ اللَّهُ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

45.Na yĩla ĩvinda mwakomanie kaũnĩ, We amatw'ĩkĩthisye mo kwoneka ta avũthũ methonĩ menyu, naamũtw'ĩkĩthya inyw'ĩ kwoneka mwĩ avũthũ methonĩ moo, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthĩ atonye kũete kĩĩndũ kĩĩla kyatw'ĩtwe. Na maũndũ onthe matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthĩ kwa ũtw'io wa mũminũkĩĩyo.

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ اتَّفَقْتُمْ فِي آعْيْنِكُمْ قَلِيلًا وَ
يُقَلِّلْكُمْ فِي آعْيْنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

LUKU 6

46.Inyw'ĩ ala mwĩĩkĩĩlaa! Yĩla mwakomana na nguthu ya ĩta, ĩthĩwai mwĩ alũmu, na mũlilĩkanĩ Ngai Mwene Vinya W'onthĩ mũno nĩkana mũtonye kũsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِتْنَةً فَاتَّبِعُوا وَلَا تَوَلَّوْا
اللَّهُ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

47.Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na mũikakaanani mũndũ na ūla Ongĩ, mũikese kũleela na vinya wenyu ūithela kuma kwenyu. Na omĩĩsyai; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na omĩĩsyai.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسَازَعُوا فَعَشَلُوا مَثَبًا
رَبِّكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٥٧﴾

48.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala mookie kuma mĩsyĩ kwoo kũkathĩla meko moo na kwĩyonany'a kwa andũ, namo masiĩlaa andũ maikamĩvikĩe nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathyũlũlũkaa maũndũ onthe ala mo mekaa.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَاسِبٌ ﴿٥٨﴾

49.Na yĩla Satani wamatw'ĩkĩthisye meko moo kwoneka me maseo kwoo, aisye, 'Vai katĩ wa andũ ūkamũsinda inyw'ĩ ona ūmwe mũthenya ūũ, na Nyie nĩ mũsũvĩ wenyu.' Indĩ yĩla nguthu iĩl sya ita syoonanie ĩmwe na ĩla ĩngĩ, we nĩwasyokie ĩtina na ĩtiinyo syake na asya, Vate nzika, nyie ndi ūndũ ndonya kũmwĩka inyw'ĩ; vate nzika, Nyie nĩngwona kĩla inyw'ĩ mũtakyene. Vate nzika, Nyie nĩngũmũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kũsilĩla.

وَلَا ذَنْبَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ وَقَالَ لَّا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْقُسُوفَ ثَلَاثًا وَكَانَ غَيْبُهُ وَقَالَ إِنِّي بِبَرَأٍ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٩﴾

LUKU 7

50.Yĩla angangani na asu ala mena ūwau nthĩnĩ wa ngoo syoo maisye, 'Ndĩni yoo nĩmakengete andũ aa.' Na ūla ona wĩva wiaa wĩkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

51.Na takethwa nũtonya kwĩsa kwona, yĩla alaĩka mekwosa mathayũ ma asu ala

وَلَا تَرَى إِذْ يَتَوَلَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَصْرِفُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٦١﴾

matetfĩkĩlaa, maimakũna mothyũ moo na
mĩongo yoo, *makyasya*, 'Samai inyw'ĩ
Osiĩflo wa kũvĩvw'a!.

52.'Uu nũndũ wa maũndũ ala moko
menyu matongoisye mbee *wenyu-ene*, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ti mwĩki wa naĩ kwa athũkũmi
Make ona vanini.

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيَكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعٰبِدِۙ

53.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũma
Valao, na asu ala maĩ mbee woo: mo
nĩmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; kwa ũu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamasĩlle nũndũ wa naĩ
syoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ena-Utonyi Na Mwai kwa
kũsiĩlla.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوْا
بَاٰتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ
قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِۙ

54.Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakaalyũla Inee yĩlla We
ũmanengete andũ ateo mo maalyũle
mwĩkalo woo ene, na *manyai* kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً اَنْعَمَ اَعْمٰى عَلَى قَوْمٍ
حَتّٰى يُّغَيِّرُوْا مَا بِاَنْفُسِهِمْ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌۙ

55.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũ ma
Valao na ala maĩ mbee woo; mo
nĩmaileile Syama sya Mwĩalĩ woo, kwa
ũu Ithyĩ nĩtwamanangie mo kwoondũ wa
naĩ syoo. Na Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye
kĩw'ũ andũ ma Valao, nũndũ onthe maĩ
eki-ma-naĩ.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا
بَاٰتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكَهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَعْرَقْنٰ اِلٰ
فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كٰنُوْثٰ ظٰلِمِيْنَۙ

56.Vate nzika, syũmbe ila nthũku mũno
vyũ mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene
Vinya W'on the nĩ asu ala matatũngaa
mũvea. Kwa ũu mo maiketfĩkĩla.

اِنَّ سَعٰى الدّٰوٰبِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُوْنَۙ

57.Asu ala we weeklie ūtianŋo namo; Indī nīmanangaa ūtianŋo kīla īvinda, namo maimŋkīaa Ngai.

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ
فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ٥٧

58.Kwa ūu, mwamakwata kaŋnī, Indī kwa kūmasembethya, mekīei wia ala me ītina woo, nīkana mo matonye kūtaika.

فَأَمَّا تَشَقَّقَتْهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرَّدَهُمْ مِنْ خَلْفِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ٥٨

59.Na ethwa we nŋŋkīa ūseleke wa andŋ, mekīsyē ūtianŋo woo ītina kwa ūlŋgalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala mena ūseleke.

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِائِنًا فَأَبْدِ إِلَيْهِمْ عَلَى
سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُبَيِّتُ الْكَافِرِينَ ٥٩

LUKU 8

60.Na ala matetīkīlaa maikasŋanīe kana nīmatŋvonokete Ithyī. Mŋ vate nzika, maitonya kŋkaananīsyā kīeleelo kya Ngai.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِذْهُمْ لَا
يُعْجِزُونَ ٦٠

61.Na meyŋmbanīsyēi mo ūndŋ mŋtonya kwa kaŋ na mbalasi syovetwe mŋvakanī, vala mŋtonya kŋteelemya mŋmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŋmaitha wenyu na angī ūtee wamo inyw'ī mŋtamesī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmesī mo. Na kīla ona kīva inyw'ī mŋkumya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī mŋkaīvwa kyusŋfte na inyw'ī mŋikavītw'a.

وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ
الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ
مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ
لَا تَظْلُمُونَ ٦١

62.Na ethwa mo nīmeelekela kwenda mŋuo, naku we welekele w'o, na ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We nī We Ula Wīw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَأِنْ جَنَّحُوا بِالسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦٢

63.Na ethwa mo mena kīeleelo kya kŋŋkenga we, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwoondŋ waku we. We

وَأَنْ يُرِيدَ أَنْ يَجْعَدُوكَ فَإِنْ حَسِبَكَ اللَّهُ هُوَ
الَّذِي آتَاكَ بِبَصِيرَةٍ وَالْأُولَئِكَ ٦٣

nĩ We Ūla ŪkŪnengete we vinya na
Ūtethyo Wake vamwe na etĩkĩli;

64. Na We nĩwĩkĩite wendo katĩ wa ngoo
syoo. Na ona takethwa we waumisiye
syonthe ila syĩ ūlũũ wa nthĩ, we ndwĩthwa
watonyie kwĩkĩla wendo katĩ wa ngoo
syoo, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩwĩkĩite wendo katĩ woo. Vate nzika
We E-vinya, MŪĩ.

65. We Mwathani! Ngai Mwene Vinya
W'onthē nĩwĩanĩe kwoondũ waku we na
asu ala makŪatĩlaas we katĩ wa etĩkĩli.

LUKU 9

66. We Mwathani! Ingĩĩsya etĩkĩli kŪkita.
Ethwa katĩ wenyu ve mĩlongo ĩĩ ala
meyŪmĩĩsye, mo makamasinda maana
elĩ; na ethwa ve ĩana menyu,
makamasinda ngili ĩmwe ya asu ala
matetĩkĩlaa, nũndũ mo nĩ andũ
matamanyaa.

67. Ivinda yĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthē nũvũthĩye mŪio wenyu, nũndũ
We nĩwĩĩ kana ve wonzu nthĩnĩ wenyu.
Kwa ūu ethwa ve ĩana menyu ala
meyŪmĩĩsye, makamasinda maana elĩ; na
ethwa ve ngili ĩmwe menyu, mo
makamasinda ngili ĩĩ kwa mwĩao wa
Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē E-vamwe na asu
ala momĩĩsasya.

68. KŪimwaĩĩte Mwathani kwĩthwa na
ngombo o kŪvika we mwene alike kaũnĩ
nthĩnĩ okite. Inyw'ĩ nĩmwendaa syĩndũ
sya nthĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya
W'onthē endaa Itu kwoondũ wenyu. Na

وَأَلَفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوَافَقَتْ مَا فِي الْأَرْضِ حَيَاتًا
مَا أَلَفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑤

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑥

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبَرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ⑦

إِنِّي خَفَفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ
أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ⑧

مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يُكُونَ لَهُ أَسْرَى خَلْفَ يَدَيْهِ فِي
الْأَرْضِ تَرِيدُونَ عَرَصَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُبْدِي الْآخِرَةَ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑨

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya,
Mŭĩ.

69. Takethwa vayaĩ ūtw'io kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla
watongoetye mbee, vate nzika thĩna
mūnene wĩthwa wamŭkwatie inyw'ĩ
ŭndũ ūkwatene na kĩla inyw'ĩ mwoosie.

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَنَسَكُنَّ فِيمَا آخَذْتُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ٦٩

70. Kwa ūu, yai kĩla mūtavĩte kaŭnĩ ta
kĩĩkĩĩlye na kĩseo, na mŭkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ
Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ٧٠

LUKU 10

71. We Mwathani, Itavye ngombo ila syl
mokonĩ maku, 'Ethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ūseo ona wĩwa wĩ
nthĩnĩ wa ngoo syenyu, We akamūnenge
inyw'ĩ syĩndũ nzeo mbee wa ila syosetwe
kuma kwenyu, na akamūkeka inyw'ĩ. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanĩ
Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَمْوَالِ
إِن يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا آخَذَ
مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٧١

72. Na ethwa mo mena kĩeleelo kya
kũŭsuka we, mo nĩmaminĩte kũmũsuka
Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee. Kwa
ūu nĩwamatw'ĩkĩthisye mo andũ mate
ũtonyi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٧٢

73. Vate nzika, asu ala meetĩkĩĩĩte na
makatia mĩsyĩ yoo na mokiĩte na ūthw'ii
woo na mathayũ moo kwoondũ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo-----
mo nĩ anyanyae ma w'o vyũ. Indĩ kwa
asu ala

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
أَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا

metfkiŵite na makalea kuma mŵsyŵi kwoo,
we ndwŵina ūtonyi ūlū wa ūsūvŵo woo
ona vanini o kūvika maume mŵsyŵi kwoo.
Indŵi ethwa mo mekwŵitya ūtethyo ūlū wa
ndŵi, indŵi nŵi ūlū waku kūmatethya, ateo
katŵi wenyu na andū ala mwŵina
mwŵw'ano namo inyw'ŵi-ene ve
ngwatanŵo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŵwona ūndū inyw'ŵi mwŵkaa.

لَمْ يَهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ شَيْءٌ خِ
يَهَاجِرُوا وَإِنْ اسْتَنْصَرُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ قَبِيلَةٌ ۚ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٧﴾

74. Na asu ala metetfkiŵlaa---mo nŵi
anyanya ma mūndū na ūla ūngŵi. Ethwa
inyw'ŵi mūikwŵika ūndū mwŵyŵaŵe,
kūkeethwa kŵmena ūlū wa nthŵi na
kŵthokoo kŵnene.

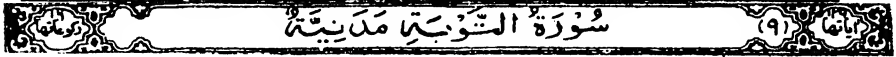
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوا
لَنْ يَنْتَصِرَ فِي الْأَرْضِ فَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٥٨﴾

75. Na asu ala metfkiŵite na matiie mŵsyŵi
yoo na mokitŵite kwoondū wa nzŵa ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe na asu ala
mamanengete mo wŵkalo na ūtethyo--
ow'o---aa nŵi etfkiŵi ma w'o. Mo
makeethwa na ūkeo na kyaūya kya
ndaŵa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ أُولُوا وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ ۖ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٩﴾

76. Na asu ala metfkiŵite kuma ŵvinda yu
na matiie mŵsyŵi yoo na mokitŵite
kwoondū wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe vamwe nenyu----aa nŵi amwe
menyu; na ūlū wa ndū sya mūkautŵi,
mo me vakuvŵi mūno mūndū na ūla ūngŵi
nthŵi na ŵvuku ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nūsyŵiŵi syŵindū syonthe
nesa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ
فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

AL – TAUBA
(Wavuanīw'e Madina)

1.Kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kwĩyumya vyũ nthĩnĩ wa kũtũlwa mũtĩ ngalĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake wa kũtaanĩsya na *mwĩw'ano* w'onthe na avoyi ma mĩvwanano ala inyw'ĩ mweekĩie mwĩw'ano namo.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ①

2.Kwa ũu, angangani tũlũ wa nthĩ kwa myei ĩna, na manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasonokya alei.

فَيُنْذِرُ فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ
غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَإِنَّ اللَّهَ مُعْزِي الْكَافِرِينَ ②

3.Na *kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya* kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake kwa andũ mũthenyanĩ wa Haji ĩla Nene, wa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũtaanĩsye na athaithi ma mĩvw'anano, na Mũtũmwa Wake ũu. Kwa ũu, inyw'ĩ mweelila, kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu; ĩndĩ inyw'ĩ mwaalyũka na kũsyoka ĩtina, ĩndĩ manyai kana mũitonya kũsiĩla *walany'o* wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na matavye asu ala matetĩkĩlaa ũvoo wa ũsilĩlo wĩ woo.

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ
فَإِنْ تَبَيَّنَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ③

4.Ateo ala mwĩna mwĩw'ano namo katĩ wa athaithi ma mĩvw'anano na ala mataalea kwĩanĩsya mawĩvĩto moo kwenyu ala meevĩtie, kana makamũtetheesya mũndũ ona ũmwe kũmũkita inyw'ĩ. Kwa ũu, meanĩsyei aa ũtianĩo *ũla inyw'ĩ* mwĩkĩĩte kũvika ĩvinda yoo yĩla yĩtw'ĩtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alũngalu.

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوا
شَيْئًا وَلَمْ يَظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتُوا إِلَيْهِمْ
عَهْدُهُمْ إِلَىٰ مَدِّ يَدِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ④

5.Na yġla myei ġla ġtheetw'e yathela, moaaei athaithi ma mġvw'anano ovala mwamethġġla, na makwatei mo ta ngombo, na mathyŋlŋlŋkei, na moveesyei mo kġla vandŋ ve wġvitho. Ĥndġ ethwa nġmeelila na kŋlŋmya Mboya na kŋġva Saka, Ĥndġ ekanai na nzġa yoo yġ nthasye. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŋŋekanġi Mŋno Vyŋ, Usŋŋtwe nġ tei.

فَإِذَا نَسَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاتَّقُوا الشَّرِيكَينَ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَجُدُّوهُمْ وَاحْكُمُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥

6.Na ethwa ŋmwe wa athaithi ma mġvw'anano nġwakwġtya we ŋsŋvġo, mŋnenge ŋsŋvġo nġkana atonye kwġw'a ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ĥndġ ŋimŋtwaa vandŋ vake va mŋuo. Kġtumi nŋndŋ mo nġ andŋ matena ŋmanyi.

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الشَّرِيكَينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجْرُكَ يُبْعَثُ
كَلَّمَ اللَّهُ ثُمَّ أَمْلَأَهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ إِنَّهُمْ قومٌ لَّا
يَعْلَمُونَ ٦

LUKU 2

7.Vatonyeka ata kwġthwa mwġw'ano wa athaithi ma mġvw'anano aa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwawake, ateo asu ala inyw'ġ mweekġie wġw'ano namo nthġnġ wa Mŋsikiti Mŋtheu? Kwa ŋu, oŋndŋ mo mekŋendee kwġthwa me ma w'o kwenyu, ġthġwai mwġ ma w'o kwoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alŋngalu.

كَيْفَ يَكُونُ لِلشَّرِيكَينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ
إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا
اسْتَقَامُوا لَهُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يَجِبُ
الْمُتَّقِينَ ٧

8.Kŋtonyeka ata ethwa yġla mo mamŋsinda inyw'ġ, maisŋanġaa ndŋŋ sya mŋkautġ ona yġva kana mwġw'ano ġŋlŋ wenyu? Mo nġmatonya kŋmwendeesya inyw'ġ na makanyw'a moo, oyġla ngoo syoo niŋlea, na aingġ mŋno moo nġ mbaa-matŋ.

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرْ عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا
وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَنؤَاهِهِمْ وَيَتَابَى قُلُوبُهُمْ
وَاللَّهُمَّ فَسِقُون ٨

9. Mo makūanasya Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na thooa mūvūthū na kūmalūngya andū kuma nzīanī Yake. Ow'o, maūndū ala mo mekaa nī mathūku.

اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِهِ
إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ①

10. Mo maisyaasya ndūū sya mūkaufi kana ūtianfo kuma kwa ūmwe ona wīva ūla ūmafkīaa mo. Na nīmo ala eki-ma-mothūku.

لَا يَرْجَبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُعْتَدُونَ ②

11. Indī ethwa mo nīmeelila na kūlūmya Mboya na kūlva Saka, mo Indī nī aneethe menyu katī wa mūfkīto. Na lthyī nītūtavanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَفَأَخَذْتُمُ
فِي الدِّينِ وَتَفَضَّلُوا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ③

12. Indī ethwa mo nīmaananga mawīvīto moo ītina wa mwīw'ano woo, na kūmūma ndīni yenyu, makūnei Indī atongoi aa ma ūlei---vate nzika, mo mai na ndaīa na mawīvīto moo---nīkana maeke.

وَأِنْ تَكُونُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوا
فِي دِينِهِمْ فَقَاتِلُوا أَيْمَنَهُ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ
لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ④

13. Inyw'ī mūikokita na andū ala manangite mawīvīto moo, na ala masūanīe kūmūlūngya Mūtūmwa, na mo nīmo maī ma mbee kwambīlīlīya mong'endu kwenyu? Inyw'ī komūūmakīa? Tiw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We mwaīlīte nī kūmūkīa mūno, ethwa inyw'ī mwī etfkīlī!.

إِلَّا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ
الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَّوْكُمْ أَقَلَّ مَرَّةٍ أَخَشَوْهُمْ قَالَهُ
أَحَى أَنْ أَخَشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑤

14. Mokitei, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kūmasīlīla kwīlīla mokonī menyu, na amasonokye mo, nā amūtethye inyw'ī mwīthwe na ūkīlyo ūlū woo, na kūkiakisya īlīko sya andū ala metfkīlaa;

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيُسَبِّحُ
عَلَيْهِمْ وَيَسْتَفِصِدُ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ⑥

15.Na nĩkana We atonye kũveta ũthatu wa ngoo syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amwelekelaa na tei ũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

وَيَذِيبُ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑤

16.Inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mũkatiwa mwĩ inyw'oka, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'on the ũtanamba kũmanya ala mokitaa *kwa nzĩa ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe,, na matamwosaa *ona ũmwe* kwĩthwa mũnyanya wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etĩkĩli? Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa mũno ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَنْ يَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ
مِنْكُمْ وَلَمْ يَخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَ
يُؤْمِنِينَ وَرِجَّةً وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑥

LUKU 3

17.Ti ũlũ wa athaithi ma mĩvw'anano kwĩka ũlũgalu kwa ieleelo ila Mĩsikiti yakĩwe kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmĩkalya yĩ mĩseo kwĩfanana nondũ kwalle oyĩla mo nĩ ngũsĩ sya ũlei woo ene. Mo nĩmo ala mawĩa moo makethwa vathei, namo makekalaa nthĩnĩ wa Mwaki.

مَا كَانَ لِلشُّرَكَاةِ أَنْ يُعْمَرُوا مِثْلَ اللَّهِ شُهِيدِينَ
عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَ
فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ⑦

18.Nĩw'o, we eweka nĩwe wailwe nĩ kũmĩsũvĩa Mĩsikiti ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla ũmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, na ũsyafĩsyaa Mboya, na ũĩvaa Saka, na ũtamũkĩlaa ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ũu, aa nĩmo melekele mũno kwĩthwa. matalĩka katĩ wa ala matongoew'e.

إِنَّمَا يُعْمَرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مِنْ أَمْنٍ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَى
أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ⑧

19.Inyw'ĩ mwĩtw'ĩkĩthya kũmanenge kyaũnyw'a mahaji na kũseũvyaa Mũsikiti Mũtheu ũndũ ũmwe na mawĩa make ũla

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
كَمَنْ أَمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ

Umwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na ũkita kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontha? Mo ti ũndũ Umwe *ona vanini* mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontha. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

اللَّهُ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿٩﴾

20. Asu ala metĩkĩlaa na *mathamaa kuma mĩsyĩĩyoo kwoondũ wa Ngai* na kũkita kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontha na ũthw'ii woo na mathayũ moo mena kĩvĩla kĩtũũlu mũno mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontha. Na nĩmo ala makatana.

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِلَّهِ
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

21. Mwĩlaĩ woo amanengae mo ũvoo mũseo wa tei kuma Kwake We na wa ũtanu Wake, na wa Mĩũnda ĩla nthĩnĩ wayo vakethwa ũtanu wa kwĩkalaa kwoondũ woo;

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّتْ لَهُمْ
فِيهَا أَعْيُنُهُمْ مُقِيمٌ ﴿٢١﴾

22. Mo makekalaa vo tene na tene. Nĩw'o, vena ĩtuvi ĩnene kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose maaĩthe menyu na anaa-nyinyia menyu ta anyanya, ethwa mo meenda ũlei kũvĩta mũĩkĩllo. Na ũla ona wĩwa ũtumaa ndũũ namo kuma katĩ wenyu, asu nĩmo eki-ma-naĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ
أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّمْ
مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Asya, 'Ethwa maaĩthe menyu, na syana syenyu, na anaa-ĩthe menyu, na iveti syenyu, na ndũũ sya mũkauĩ syenyu, na ũthw'ii ũla mũmbanĩtye, na ũtandĩthya wenyu ũla mũũkĩla ndũkaũngame, na nyũmba syenyu ĩla mwendete mũno, nĩsyoo mwendete mũno

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَمْشُونَ
كِسَادَهَا وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, na kūkita kwoondū wa nzīa Yake, Indī eteelai kūvika kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtw'io Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mbaa-matū.

وَرَسُولُهُ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ
بِآيَةٍ مِنَ اللَّهِ بِأَمْرٍ ۖ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٥٦

LUKU 4

25.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūtethetye inyw'ī nthīnī wa makaū maingī, na Mūthenyanī wa Unaini, yīla ūtalo wenyu mwingī watumie inyw'ī mwīkathīla Indī ndwaamūna inyw'ī na kīndū na nthī vamwe na ūnene wayo w'onthe, nīyakuīviw'e kwoondū wenyu, na Indī nīmwaalyūkile mūsyokete ītina.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۖ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ
إِذْ أَجَبْتَكُمْ لَقَدْ تَفَعَّلْنَا عَنْكُمْ شَيْئًا وَ
صَافَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمُ
مُدْبِرِينَ ٥٧

26.Na Indī, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwatheesye ūuū īūlū wa Mūtūmwa Wake na īūlū wa etīkīli, na We nīwatheesye nguthu sya ita ila inyw'ī mūtaasyona, na We nīwamasīlle asu ala maleile kwītkīla. Na yīlī nī ītuvi ya alei.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ٥٨

27.Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe, ītina wa ūu, akamwelekela ūla w'onthe We wendaa ena ūuū; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
عَفُورٌ رَحِيمٌ ٥٩

28.Inyw'ī ala mwītkīllaa! Vate nzika, avoyi ma mīvw'anano nī avuku. Kwa ūu, mo maikaūthengeee Mūsikiti Mūtheu ītina wa mwaka ūū woo. Na ethwa inyw'ī nīmūōkīla ūkya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthusya inyw'ī katī wa mumo Wake, ethwa We akenda. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mūl.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الشُّرُكُونَ بَحْسٌ فَلَا يَفْرُقُوا
الْبَيْتَ الْحَرَامَ بَعْدَ مَا مَكَّنَّا هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ
عِيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٦٠

29. Ukitali na ala katika wa Andu ma Ivuku
ala matamwiti kila Ngai Mwene Vinya
W'onthe kana Muthenya wa
Muminukiliyo, kana makwata maundu
ala Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mutumwa Wake mavatanite, kana
kutatila ndini Ila ya w'o, okuvika mo
mafve koti na moko *moo ene menyivithye*
na kwonany'a wiv'i woo.

LUKU 5

30. Na Ayuti maasya, 'Esala ni Mwana
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
Akisto maasya, 'Masia ni mwana wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; ii ni ndeto
sya makanyw'a moo. Mo
meyelekanasya na Uenei wa asu ala
maleile kwitika mbee w'o. Kifumo kya
Ngai Mwene Vinya W'onthe kifwe tulu
woo! Mo maalyulangawa ata!

31. Mo mamosete asomi moo na alei
moo kwitwa elai moo vandu va Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Na *ota du*
now'o mamwosete Masia, mwana wa
Malia, indini mo mayalyalwa *du* ateo
kumuthaitha Ngai Umwe. Vai Ngai
ateo We. We ni Muthu Muno tulu wa
kila mo mamwananasya We nakyo!

32. Mo mendaa kuvosya kyeni kya Ngai
Mwene Vinya W'onthe na makanyw'a
moo; indini Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndaketika kundi ateo We akeanitsya
kyeni Kyake, ona kau alei nimatonya
kulea kukienda.

33. We ni We Ula wamutumie Mutumwa
Wake ena utongoi na ndini ya w'o,
nikana We atonye kumisindithya tulu wa
kila ndini *ing'i*, ona ethwa avoyi ma
mivw'anano nimatonya kumimena.

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ عَنِ بَعْضِ الْمُؤْمِنِينَ
عَنْ يَدٍ وَهُمْ ضَعُفُونَ ﴿٥﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عِزِّيْزُنَا اللَّهُ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ
ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ قَوْلَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْتُمُوهُ اللَّهُ أَتَى يَوْمُكُمُ ﴿٥﴾

اتَّخَذُوا أَحِبَّاءَهُمْ دِينًا مِنْ دِينِ
اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ
إِلَّا أَنْ يَتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٥﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٥﴾

34. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Vate nzika, aingĩ ma athembi na elei nĩmaĩsaa ūthw'ii wa andũ na nzĩa sya ūvũngũ na kũmaalyũla andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na asu ala mombanasya na kũvitha thaavu na vetha na mailea kũsyumya kwa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē-----matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo,

35. Mũthenya ūla kũkatw'Tkĩthw'a kũvyũ nthĩnĩ wa mwaki wa Ngiena, na mothyũ moo na mbau syoo na mĩlongo yoo Tkavĩvĩw'a vo na kũkatavanw'a kwoo; aa nĩmo inyw'I mweeyĩie inyw'I-ene, kwa ūu, yu samai kĩla inyw'I mwaiiaa.

36. Kũtala kwa myei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē kwĩthĩtwe kwĩ myei Tkũmi na ĩĩ kwĩanana na mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthē kuma mũthenya ūla We woombie matu na nthĩ. Katĩ wa ĩno, ĩna nĩ mĩtheu. ĩno nĩyo ndĩni ĩla yĩkalaa. Kwa ūu, mũikevĩtĩsyē nthĩnĩ wayo. Na ūkitai na athaithi ma mĩvw'anano onthē tondũ mo meũmũkita me onthē vawwe; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē E-vamwe na ala alũngalu.

37. Vate nzika, kũtĩsya kwa Mwei Mũtheu nĩ wongeleku wa ūlei. Ala matetĩkĩlaa nĩmathyoekaw'a naw'o, mawĩtkĩlasya mwaka ūmwe na kũvatana mwaka ūngĩ, nĩkana mo matonye kwĩw'ana na ūtalo wa myei ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmĩtw'Tkĩthĩtye mĩtheu, na nĩkana mo matonye kwĩtkĩllya syĩndũ ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūvatanĩte.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن كَثِيرًا مِنَ الْغَابِرَاتِ وَالرُّهْبَانِ
لِيَكُنَّ أَمْوَالُهُنَّ لِلنَّاسِ يَبْلُغِل وَيَصُدُّونَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ
أَلِيمٍ ﴿٥٤﴾

يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ تَكْوَى يَافِجَاهُمْ
وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تَفْسِكُمْ
فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٥٥﴾

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ
اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ
ذَلِكَ الدِّينُ الْقَائِمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِ أَنْفُسَكُمْ
وَاتَّقُوا الْبَشْرَ كَمَا تَقَافُ تِلْكَ كَمَا تَقَافُ تِلْكَ كَمَا تَقَافُ
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٦﴾

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
يُحْلُونَهُ عَامًا وَيَحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُؤْطُوا عِدَّةَ مَا
حَرَّمَ اللَّهُ فَيُحْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَ لَهُمْ سُوْرَةٌ
بِأَعْيَابِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٧﴾

Uthŭku wa meko moo nŭtw'ŭkŭthŭtw'e kwoneka wŭ mŭseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ alei.

LUKU 6

38. Inyw'ŭ ala mwŭŭkŭŭlaa! Mwŭna kyaŭ inyw'ŭ yŭla mweew'a, umaalai mŭkokite kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mwŭthikaa mŭkakumanŭa na nthŭ? Inyw'ŭ mŭkeanŭŭwa nŭ thayŭ wa nthŭ ŭno mbee wa thayŭ wa Itunŭ? Motandŭthyo ma thayŭ ŭŭ wayu makeethwa makyoneka me manini mŭno Itunŭ.

39. Ethwa inyw'ŭ mŭiŭthi kŭkita, We akamŭsilŭla na ŭsilŭlo wŭ woo, na akanyuva andŭ angŭ vandŭ venyu eka inyw'ŭ, na inyw'ŭ mŭikamwŭka naŭ ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŭtonyi mwŭanŭ ŭlŭlŭ wa syŭndŭ syonthe.

40. Ethwa inyw'ŭ mŭiŭmŭtetheesya we, ŭndŭ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamŭtetheesye we ona yŭla alei mamŭlŭngilye we yŭla waŭ ŭmwe wa ala eŭ yŭla maŭ ngunganŭ, yŭla we wamŭtavisye mŭnyanyae, Ndŭkew'e kyeve, nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe naitŭ. 'Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwatheesye mŭuo Wake ŭlŭlŭ wake, na nŭwamwŭkŭŭŭe we vinya na nguthu sya ita ila mŭtaasyona, na nŭwamŭsonokisye ndeto ya asu ala maleile kwŭŭŭkŭŭla, na no ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ŭla nŭyo nene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŭŭ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتَلُونَ إِلَى الْأَرْضِ أَنْزَلْتُمُوهَا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

إِلَّا تَتَغَفَرُوا يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَتَضَرَّوْهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِلَّا تَتَضَرَّوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْهَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

41. Umaalai, mwĩ avũthũ kana mwĩ aito, na ūkitai na syĩndũ syenyu na mathayũ menyu kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uu nĩw'o ūseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie tũ.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

42. Takethwa waĩ ūtandĩthyo wa mĩtũkĩ na kyalo kĩkuvĩ, vate nzika, mo methwa makũatĩĩe we, ĩndĩ kyalo kyu kyũmũ kyoonekie kĩ kĩasa kwoo. Onakau mo makeevĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe *makyasya*, 'Takethwa ithyĩ nĩtwai tũtonya, vate nzika, ithyĩ twĩthwa twaendanisye nenyu.' Mo nĩmanangaa mathayũ moo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana mo nĩ akengani.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ الشَّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوْ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 7

43. Ngai Mwene Vinya W'onthe navetange? tei. Wametĩkĩlilye mo matiwe ĩtina nĩkĩ mbee wa ūtambĩte kũmamanya ala maneenie w'o na ūkamamanya akengani?

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعَنَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

44. Asu ala metĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa mũminũkĩlyo maikakwĩtya we ūthei wa *kũekewa* maikokite na ūthw'ii woo na mathayũ moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa ala alũngalu.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ بِالتَّقْوَى ﴿٤٤﴾

45. No asu tũ ala matamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na ala ngoo syoo syusũtwe nĩ nzika makakwĩtya ūthei wa kũlea kũkita, namo nĩmeũseesa nthĩnĩ wa nzika syoo.

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَزْوَاجًا قُلْ لَهُمْ قُتُلُهُمْ قُتُلُهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَوْمَ ذُنُوبِهِمْ ﴿٤٥﴾

46. Na takethwa mo maŵ na kŵeleelo kya kŵthi, vate nzika, mo methwa meeyŵmbanŵtye kwoondŵ wakw'o; Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwaleaa kŵthi kwoo. Kwoondŵ wa ŵu, We nŵwamasiŵŵe, na nŵkwatavaniw'e 'Inyw'ŵ ŵkalai *mŵsyŵ* vamwe na ala mekalaa.'

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ امْتِعَانَهُمْ فَتَبَطَّحَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقُعُودِينَ ۝

47. Takethwa mo nŵmaendanŵtye nenyu, methwa mamwongelelee vathei ateo thŵna, namo methwa masembie kŵŵ na kŵŵ katŵ wenyu, maimantha kŵlea kwŵw'ana katŵ wenyu. Na katŵ wenyu ve asu ala maŵ mamethukŵŵsya mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmesŵ nesa eki-ma-naŵ.

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَوْلَا أَوْضَعُوا خِلَافَكُمْ يَتَفَعَّلُونَ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَنَعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

48. Mo nŵmamanthie kŵete kŵthokoo ona mbee wa ŵu, namo nŵmaseŵvisye nzaama ŵŵŵ waku we kŵvika yŵla w'o wookie/na kŵeleelo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵkyasindie, onakau mo mayakyendaa kyo.

لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَبُوا الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ ۝

49. Na katŵ woo ve we ŵla waasya, 'Mbŵŵkŵŵyei nyie nŵiweŵŵina na mŵŵkambŵkŵe nthŵnŵ wa ŵtatwa.' Vate nzika, mo nŵmavalŵkŵte ŵtatwanŵ. Na vate nzika, ŵia-ya-mwaki yŵkamathyŵŵŵŵka alei.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْحَنِي لِي وَلَا تَقْعَبِي الْآلَةَ الْفِتْنَةَ سَقَطُوا وَإِنْ جَهَنَّمَ لَحِيطَةُ الْكَافِرِينَ ۝

50. Ethwa ŵseo nŵwaŵvalŵkŵla we, nŵmekŵlaa mo kyeva, Indŵ mbaanga ya ŵkwata we, mo maasya, 'Ithyl nŵtweesŵvŵŵte vau mbeenŵ.' Namu masyokaa ŵtina matanŵte.

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فُسْوِمُهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخْلَلْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ يُرِجُونَ ۝

51. Asya, 'Vai kŵndŵ kŵkatŵvalŵkŵla ithyl, ateo kŵla Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

W'onthe ūtūw'ŵe ithyĩ. We nĩ Mūsūvĩ waitū.Na ūndĩ etĩkĩli maŵiwe nĩ kwia wĩkwatyoo woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

52.Asya, 'Inyw'I mūtwteteelye ithyĩ kĩndū ateo kĩmwe nthĩnĩ wa syĩndū ila nzeo; oyĩla kwa ngalĩ yenyu, ithyĩ twetele Ngai Mwene Vinya W'onthe amūtee ūsilĩlo ūla umaa Kwake-Mwene kana kwĩsĩla mokonĩ maitū. Eteelai ūndĩ, ithyĩ naitū ota ūu notwetele twĩ vamwe nenyu.

قُلْ هَلْ تَرْتَبُونَ بِنَا إِلَّا إْحْدَى الْخُسْنَيْنِ
وَنَحْنُ نَتَرْتَبُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ
مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرْتَبُوا إِيَّاكُمْ
مُتَرْتَبُونَ ﴿٥٢﴾

53.Asya, 'Umyai kwa kwenda kana kwa kūlea kwenda, iiketĩkĩlwa kuma kwenyu. Inyw'I mwĩ andū mbaa-matū mūno.

قُلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ فَسِقِينَ ﴿٥٣﴾
كُنْتُمْ قَوْمًا فَسِقِينَ ﴿٥٣﴾

54.Na vai kĩndū kĩmavatiĩte mo kwĩtĩkĩlwa mĩvothi yoo ateo mo nĩmamūleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Na mayūkaa Mboyanĩ ateo kwa ūtulu na mayumasya mĩvothi ateo maumasya mate kwenda.

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ
كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

55.Kwa ūu, ūthw'ii woo na syana syoo iikaūseng'ye we. Ngai Mwene Vinya W'onthe aeelaa kūmasilĩla mo nasyo nthĩnĩ wa thayū wa yu na kana mathayū moo mataanĩsyee namo me alei.

فَلَا تَعْجَبْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ
أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

56.Namo nĩmevĩtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo nĩ menyū, oyĩla mo ti menyū, ūndĩ mo nĩ andū me w'ia.

وَيَخْلُقُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَكَاغِبٌ وَمَا هُمْ بِمُنْكَرُونَ
لِكَيْتَهُمْ قَوْمٌ يُفْرِقُونَ ﴿٥٦﴾

57.Takethwa mo nĩmoonie vandū va kwĩvitha, kana ngunga, ona kana ūima ya kūlika mo vate nzika methwa masyokie vo, na mĩtūkĩ ūtasiĩka.

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مَدْخَلًا لَوَلَّوْا
إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

58. Na katī wamo ve asu ala monaa we wīna İvityo İöİö wa nthembo. Ethwa mo nīmanengwe İmwe, nīmeanİawa; İndİ malea kŭnengwe İmwe, sisyai! mo ti canfe.

وَمِنْهُمْ مَن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْتَخِفُّونَ ٥٨

59. Takethwa mo nīmeanİwe nī kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake wamanengete mo methwa maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtwānİe ithyİ -----na Mŭtŭmwa Wake; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete mumo Wake İöİö waitŭ; na Mŭtŭmwa Wake ota ūu; ithyİ nİtwelekelaa kwa Ngai Mwene Vinya W'omthe na Mboya,' ūu wāhİwa wāİ ūseo kwoo.

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ ٥٩
يُنَادِي إِلَى اللَّهِ رِغْبُونِ ٥٩

LUKU 8

60. Nthembo nī kwoondŭ wa ngya tŭ na ala mena vata, na ala maandİkİwe kŭthŭkŭmanaa nayo, na kwa asu ala ngoo syoo nī syakwİw'anİthw'a, na kwa kwinenge ngoombo ūthasyo, na kwa ala mena thiİ, na kwoondŭ wa nzİa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kwa mŭendi-wa-kyalo----- mwİao kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mŭİ.

إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالسَّكِينِ وَالْمَسْكِينِ عَلَيْهَا وَالْوَلَفَةُ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرِينِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٦٠

61. Na katī woo ve asu ala mamŭthataasya Mŭtŭmwa na kwasya, 'We nİwāhukİsyaa onthe.' Asya, 'Kwāhukİsyaa kwake kwa onthe nī kŭseo kwenyu; we nŭmwİtkİİaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nŭmetİkİİaa Aİkİİi, na nī tei kwa asu ala menyu metİkİİaa. Na ala mamŭthataasya Mŭtŭmwa wa Ngai

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَدْنَىٰ قُلْ أَدْنَىٰ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٦١

Mwene Vinya W'onthe makeethwa na Osiflo mwai.

62. Mo mevŋtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu nŋkana mamwendeesye inyw'ŋ; Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake nŋmo maŋŋtwe nŋ kwendeew'a mŋno nŋwe na Ngai, ethwa mo nŋ etŋkŋli.

يَقُولُونَ يَا لِلّٰهِ لَكُمْ لِرَبِّكُمْ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَحَقُّ
بِالنَّبِيِّ اَنْ يُرْسِلَ اِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

63. Mo nomaamanya kana ŋla ona wŋva ŋmŋkaananŋasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake, ve Mwaki wa Ngiena kwoondŋ wake, vala we ŋkekala? Usu nŋ ŋnyamao mŋnene.

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنْهٗ مِنْ مَّيْمَادِ اللّٰهِ وَرَسُولُهُ فَاَنْ
لَهُ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيْهَا ذٰلِكَ الْغِزٰى الْعَظِيْمُ ﴿٦٣﴾

64. Angangani nŋmakŋaa Kŋlungu kŋikese kŋvuanw'a ŋŋŋ woo, kŋmamanyŋthya mo maŋndŋ ala me nthŋnŋ wa ngoo syoo. Asya, 'Vŋai ngŋŋ inyw'ŋ! Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akakŋete kyeninŋ kŋla inyw'ŋ mŋkŋaa.'

يَحٰذِرُ الْمُتَّقُونَ اَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ
بِمَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزِءُوْا ۚ اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ
مَا تَحٰذِرُوْنَ ﴿٦٤﴾

65. Na we ŋkamakŋlya mo, kwa ŋla w'ŋ vyŋ mo masya, 'Ithyŋ nŋtwathaŋkaa tŋ na kŋvŋa ngŋŋ.' Asya 'Nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake na Syama Syake ala inyw'ŋ mwavŋlaa ngŋŋ?

وَلٰٓيْن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
قُلْ اِبٰٓلَ اللّٰهِ وَاٰتِيْهِ وَرَسُولُهُ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٦٥﴾

66. 'Mŋikaete wŋkwatyo. Inyw'ŋ vate nzika nŋmwaleile kwŋŋkŋla ŋtina wa kwŋŋkŋla kwenyu. Ethwa Ithyŋ nŋtŋmŋlekea nguthu ŋmwe kuma katŋ wenyu, Ithyŋ tŋkamŋŋŋla ŋla nguthu ŋngŋ, nŋndŋ mo methŋtwe me avŋtany'a.'

لَا تَعْتَدُوا ۚ قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ اَنْ تَخْفٰ عَنْ
حُجَّةِ طٰٓيِفَةٍ مِنْكُمْ تُغَدِّبُ طٰٓيِفَةً اٰلَهُمْ كَانُوا مُجْرِمِيْنَ ﴿٦٦﴾

LUKU 9

67. Angangani aŋme na aka, onthe nŋmakwatanŋe mŋndŋ ŋla ŋngŋ. Mo

اَللّٰهُ يَخْفٰ بِالْمُتَّقِيْنَ وَالْمُتَّقِيْنَ وَالْمُتَّقِيْنَ يَخْفٰ
بِالنَّبِيِّ وَيَهْوٰ عَنِ الْمَعْرُوْفِ وَيَقْضُوْنَ اٰيٰتِيْهِمْ

meylaaa kwikwe ūthŭku na kŭvatana ūseo, na kwikalya moko moo mang'uthitwe. Mo nīmamŭleile Ngai Mwene Vinya W'onthe ---- We onake nŭmaleete mo. Vate nzika, angangani nīmo mbaa-matŭ.

68. Ngai Mwene Vinya W'onthe amathaa angangani, aŭme na aka, na alei Mwaki wa Ngiena, ūla mo makekalaa nthInī waw'o. W'o ūkameanīa mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmaumanīite mo. Na mo makeethwa na ūsifllo wīkalaa,

69. Otondŭ ala maī mbee wenyu inyw'i. Mo maī na vinya mŪnene nthInī wa Ūtonyi mbee wenyu na ūthw'ii mbee wenyu na mokwati na syana. Mo nīmatanīe ūthw'ii woo kwa İvinda İkuvİ, kwa Ūu, nīmŪtanīe kīanda kyenyu tondŭ ala maī mbee wenyu matanīe kīanda kyoo. Na inyw'i nīmwalikile ngewanī nthŪku tondŭ mo malikile ngewanī nthŪku. Mo nīmo ala mawīa moo makethwa mate na Ūuno İŪİŪ wa nthī İno na İtunī. Namo nomo mena wasyo.

70. Uvoo wa ala maī mbee woo nowaamavikīa mo—Andŭ-ma-Noa na Aati, na AthamŪti, na Andŭ-ma-Avalamu, na AtŪi-ma-Mitiani na mīsyī İla yaanangiwe? Atŭmwa moo nīmookie kwoo mena Syama ntheu. Kwa Ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavītsya mo, İndī nīmo mee vītsye mo ene.

71. Na etīkīli aŭme na aka, nī anyanya mŭndŭ na ūla ūngī. Mo nīmeyīaa kwikwe nesa, na kŭvatana ūthŭku na

نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ النُّفُوسَ لَمُ الْفُسُوقَ ۝٦٨

وَعَدَ اللَّهُ النُّفُوسَ وَالنَّفَقَاتِ وَالْكَافَرَاتِ لَأَرْجِهَنَّ
خُلْدَيْنَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنُهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ مُقِيمٌ ۝٦٩

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآلُ
أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَعَا بِخُلُقِهِمْ فَأَسْتَمْتَحَنُ
بِخُلُقِهِمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخُلُقِهِمْ
وَخُضُّهُمْ كَالَّذِي خَاصُوا أُولَئِكَ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ۝٧٠

أَلَمْ يَأْنِهِمْ نَبَأَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ
وَنُوحٌ وَ قَوْمِ إِبْرٰهِيْمَ وَأَحِبَّ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَةَ
اتَّهَمُ رُسُلَهُمُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلَهُمْ
وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝٧١

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

kölümya Mboya na kōlva Saka na kōmwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Aa nīmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkamew'īa tei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mūl.

72. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathīte etīkīli aūme na aka, Mīŭnda īla īvīfīlaa tūlūsī uungu wayo, vala nthīnī wayo mo makekalaa, na kūndū kwa motūo ma ūtanu nthīnī wa Mīŭnda ya Tene-W'onthe. Na ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'o ūla mūnene vyū wa syonthe. Usu nī ūkīlyo mūnene.

LUKU 10

73. We Mwathani! ukita na alei na angangani. Na īthwa wī mwai kwoo. Utūo woo nī Ngienanī, na nī vandū vathūku.

74. Mo mevītaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo mayasya ūndū, īndī mo matūmfie kīthyomo kya kūmana, na malea kwīfīkīla ītina wa kūkumbatīlya Isilamu. Namo nīmasūanīe mūno tūlū wa maūndū ala *mesie* kūlea kūmakwata. Namo nīmaeie kīmena tū nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake nīwamathuŭtye mo kuma mumonī Wake. Kwa ūu, ethwa mō nīmekwīlila, kūkeethwa kwī kūseo kwoo; īndī mo maalyūka, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasīlīla na ūsīlīlo wī woo tūlū wa nthī īno na Itunī, namo maikethwa na mūnyanya kana mūtetheesya tūlū wa nthī.

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٤١﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٌ طَيِّبَةٌ فِي
جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَزُفْرَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ
جَنَّاتُ الْفُؤَادِ الْعَظِيمَةِ ﴿٤٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَيْسُ الْمَصِيرِ ﴿٤٣﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ
كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا
نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ
عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
مِنْ دَرَجَةٍ وَلَا يُصِيرُ ﴿٤٤﴾

75. Na katl woo ve ala meeklie Otianfo na Ngai Mwene Vinya W'onthe, *makyasya*, 'Ethwa We akatUnenge ithyI katl wa mumo Wake, vate nzika vyU, ithyI tUkaumya nthembo na kwIthwa katl wa ala alUngalu.

وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

76. IndI yIla We wamanengie katl wa mumo Wake, mo nImeethIwe na ngoa naw'o na maalyUka masyoka Itina mena Ulei.

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلّٰوْا وَّهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝

77. Kwa Uu, We nIwamatuvie mo wangangani *Ola Okekala* ngoonI syoo kUvika mUthenya Ula mo makakomana Nake We, nUndU mo nImaanangie Otianfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nUndU mo nImakenganie.

فَاَعْبَهُمْ يٰٓعٰقِبٰٓيْ قُلُوْبُهُمْ اِلٰى يَوْمٍ يَلْقَوْنَ رَبَّهٗمْ اَخْلَفُوْا
اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَبَخِلُوْا كَاٰنُوْا يَكْذِبُوْنَ ۝

78. Mo nomesI kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI syImbithI syoo oUndU Umwe na mbUmbano syoo sya kImbithI na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUmanyi-Ula-MUseo VyU wa syIndU ila itonekaa?

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ
اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ۝

79. Asu ala mamanthaa IvItyo kwa etIkIli ta asu ala maumasya nthembo kwa kwenda kwoo ene na ala matonaa kIndU kya kumya ateo *mokwati ma wIa* woo mUmU. IndI asu nImamavUfaa ngUf mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaIva ngUf Isu yoo, na ve UsiIflo wIw'Ithasya woo kwoondU woo.

الَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوِّعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي
الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا الْجُهْدَ مِنْهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ
مِنْهُمْ يَخِرُّ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝

80. We Itya Uekeo kwoondU woo, kana Ulee kUmetIsya Uekeo; ona UkametIsya Uekeo kUndU mIongo mUonza, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea mo ona vanini. KIftumi nUndU nImamUleile Ngai Mwene Vinya

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ
سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا
بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۝

W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamatongoeasya andŭ mbaa-matŭ.

LUKU 11

81.Asu ala matatie kŭtiwa ĩtina nĩ
matanie nŭndŭ wa kŭtiwa ĩtina kwoo,
ĩtina wa kŭleana na Mŭtŭmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmaleile
kŭkita na ŭthw'ii woo na mathayŭ moo
kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Namu maisye, 'Mŭikathi naku
kwĩ ŭvyŭvu. Asya, 'Īia-ya-Mwaki yĩna
ŭvyŭvu mwingĩ mbeange.' Kethwa mo
nĩmaĩ matonya kŭmanyanya.

82.Mo maĩlwe nĩ kŭtheke vanini na kŭĪa
mŭno ta ĩtuvi ya maŭndŭ ala mo
meekaa.

83.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
akaŭtŭnga we nguthunĩ yoo, namo
maikwĩtya ŭthei mathi makokite, ĩndĩ
asya, 'Inyw'ĩ mŭikathi nakwa ona
vanini, ona mŭikamŭkita mŭmaitha mwĩ
vamwe nakwa. Inyw'ĩ nĩmwanyuvie
kwĩkala mŭsyĩ ĩvinda ya mbee, kwa ŭu,
ĩkalai yu vamwe na asu ala mekalaa
ĩtina.'

84.Ndŭkamŭvoyee ŭmwe woo yĩla
wakw'a ona vanini ona kana kŭŭngama
ŭtee wa mbŭa yake kŭvoya; nŭndŭ mo
nĩmaleile kŭmwĩtĩkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na
makw'ie me mbaa-matŭ.wa nthĩ ĩno na
kana mathayŭ moo matonye kŭtaanĩsya
na mo me alei.

فَوَحَّ السَّخْلَفُونَ بِمَقْعَدِ هِمِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ
كَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ
حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ۝

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوا
لِيَخْرُوجَ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَاعْتَدُوا مَعَ الْخَافِينَ ۝

وَلَا تَصِلْ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ
عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَا تَوَّأَوْا
هُمْ فَيَسْقُونَهُ ۝

85. Na mothw'ii moo na syana syoo iikaŭseng'ye we; Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleele kŭmasilŭla tŭ nasyo tŭlŭ wa nthĩ ũno na kana mathayŭ moo matonye kŭtaanŭsya na mo me alei.

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

86. Na yŭla Kŭlungu kyavuanw'a kŭyasya, 'Mwŭtkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭkitai *nzŭtanŭ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna ngwatanŭo na Mŭtŭmwaa Wake,' asu ala mena syŭndŭ katŭ woo makwŭtasya ŭthei we makyasya, 'Tŭeke ithyŭ twŭkale vamwe na ala mekalaa *mŭsyŭ*.'

وَإِذَا أَنْزَلْتَ سُورَةً أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطُّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقُعْدِينَ ﴿٨٦﴾

87. Mo nŭmeanŭawa nŭ kwŭkala vamwe na iveti, na ngoo syoo nŭnzilŭle nŭkana mo maikamanye.

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

88. Indŭ Mŭtŭmwaa na asu ala metŭkŭlaa vamwe nake we nŭmokitaa *kwoondŭ* wa *nzŭta* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭthw'ii woo na mathayŭ moo, na nomo ala makethwa na syŭndŭ nzeo, na nomo makaŭla.

لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

89. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nUsevitye Mfunda Ila Ivitlala tUUsi
uungu wayo kwoondU woo; nthInI wayo
nIvo mo makekalaa. Usu nI Utanu
mUnene.

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
فِيهَا خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٦﴾

LUKU 12

90.Na asu ala maseŭvasya syŭkwatyo
kuma katŭ wa Aalavu ma weŭnŭ,
nŭmookie nŭkana manengwe Ŭthei Ŭsu.
Na asu ala maneenie ŭvŭngŭ kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa
Wake mekalile mŭsyŭ. Usilŭlo mwai
Ŭkamavalŭkŭla asu ala amwe moo
mateŭŭkŭlaa.

وَجَاءَ الْمُعَذِّبُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ يَمْشُونَ كَالْهَمَى
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

91. Vai Iṽityo Tōlō wa ala onzu, kana ala awau, kana asu ala matana kīndō kya kumya, ethwa mo nī aṽkṽku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūtūmwa Wake. Vai nzīa ya kōmatōla mūtī asu ala mekaa meko maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mōekanfī Mūno Vyū, Usūṽtwe nī tei.

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَفَقُوا
لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَ
اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩﴾

92. Ona Tūlū wa asu ala mookie kwaku
nīkana ōmalfsye Tūlū wa nyamū, we
waisye, 'Nyie ndikwona vala ndonya
kūmūlfsya inyw'ī; namo masyoka metho
moo metīkīte methoi nī kyeva kya
kwaīwa nī kīndū kya kumya.

وَلَا عَلَى الدِّينِ إِذَا مَا آتَاكَ لِتَحِلَّهُمْ قُلْتَ لَا
أَجِدُ مَا أَحِلُّكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيَاهُمْ فَيُضِىءَ
الذَّمْعَ حَزَنًا أَلَا يَجِدُ مَا يُفْقَرُونَ ﴿١٦﴾

93. Nzla ya kumatula mufi no kwa asu tu
ala meukwitya we thei, me athw'ii Mo
nimeanlawa ni kwithwa vamwe na iveti.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
niwiktite usiiflo lolu wa ngoo syoo
nikana maikamanye.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْيَاءُ رَضُوا بَأَن يُكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

94. Mo makamūnenge inyw'I sylkwatyo mwasyoka vala maſ. Asya, 'Mūikaete sylkwatyo; ithyI tūimwītkīla inyw'I. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūŭmanyīthītye ithyI ū-w'o ūlū wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akasyaſſya mwīkalo wenyu na Mūŭmwa Wake ota ūu; na Indī inyw'I mūkatūngwa ūtina Kwake, Ula wīſſ maŭndū ala monekaa na ala matonekaa, na We akamūtavya inyw'I maŭndū onthe ala inyw'I mweekaa.

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْنَا إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُونَ لَنَا مِنْ نَوْسِكُمْ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ اللَّهَ مِنْ أَنْبَاءِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تَذَوُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنْجِزُكُم بِمَا لَكُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

95. Mo makeevīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe Kwaku, we wasyoka kwoo, nīkana ūekane namo. Kwa ūu, ekana namo. Vate nzika, mo nī avuku, na ūtūo woo nī Ngienanī-----nī ūtuvi yalle nūndū wa maŭndū ala mo meekaa.

سَيُلْقُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِيُتْرَكُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٤٠﴾

96. Mo makeevīta kwaku nīkana wendeew'e nīmo. Indī we ona wendeew'a nīmo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakendeew'a nī andū mbaa-matū.

يُلْقُونَ لَكُمْ لِرِضَا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٤١﴾

97. Aalavu ma weŭnī nīmo athūku mūno vyū nthīnī wa ūlei na wangangani, na avūthū moo nīmakothete kūlea kūmanyā mīao ya Uvuany'o ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye kwa Mūŭmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mūl.

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٤٢﴾

98. Na katī wa Aalavu ma weŭnī ve asu ala masūanīaa kana kīla maumasya nzīanīya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūvītyo na mo meteelaa na wendi mbaanga ūmūkwate inyw'I. Ekai ūthūku ūmakwate nemo vandū wenyu. Na Ngai

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرًا وَيُرْسِلُ فِيهِمْ دَاوِيبَهُ عَلَيْهِمْ دَابَّةٌ مِنَ السَّوءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

99.Na katĩ wa Aalavu ma weŉnĩ ve ala
mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo
na matusaa kana kĩla maumya nĩ kya
kũmathengeesya vala ve Ngai na
kũkwata maũathimo ma Mwathani. Iĩ,
vate nzika, kwoo nĩ nzĩla ya kũthengeea
vakuvĩ na Ngai. Omĩtũkĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe akametĩkĩlyo mo teinĩ
Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ
أَلَّا يَأْتِيَهَا قُرْبَةً لَهُمْ سَبَدٌ خِلالَهُمْ فِي رَحْمَتِهِ
﴿٩٩﴾ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

LUKU 13

100.Na kwa aingĩ mũno katĩ wa etĩkĩli
ma mbee nĩ Athani na Atetheesya ^{1**} na
asu ala mamaatĩle mo nesa vyũ na
mwĩkalo mũseo, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendeew'e nĩmo nesa, namo
nĩmendeew'e nĩ We nesa na We
nũseũvĩtye Mĩũnda Ila Iĩvĩtĩlaa mbũsĩ
uungu wayo kwoondũ woo. Mo
makekalaa vo tene. Usu nĩw'o
ũkĩlyo mũnene.

وَالسَّيْقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْغَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

101.Na katĩ wa Alaavu ma weŉnĩ
kũmũthyũlũlũka inyw'i amwe nĩ
angangani; na amwe ma andũ ma
Madina ota ŉu. Mo maendee nthĩnĩ wa
wangangani. We ndũmesĩ mo; Ithyĩ
nĩtũmesĩ mo. Ithyĩ tũkamasĩlĩla mo keli;
na Indĩ makanengeleanĩlw'e ŉsĩlĩlo
mũnene.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ ؕ وَمِنَ
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى الْبَيْتِ لَا تَعْلَمُهُمْ
نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَبَدٌ لَّهُمْ مَّرْتَبَتَيْنِ ؕ ثُمَّ يَرُدُّونَ إِلَى
عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

* Kuma Makka

*Medina.

102. Na *ve angĩ* ala maumbũlĩte mavĩtyo moo. Mo nĩmavulanilye wĩfa mũseo na ũngĩ *Ula waĩ* mũthũku. Nokwĩthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamelekela mo na ũuu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِهِمْ خَلَطُوْا عَمَلًا صَالِحًا
وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَىٰ اَللّٰهُ اَنْ يَّتَوَّبَ عَلَيْهِمْ اِنَّ اَللّٰهَ
غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

103. Osa nthembo kuma ũthw'iinĩ woo, nĩkana ũtonye kũmathesya na kũmathambya nayo. Na voya kwoondũ woo; ow'o, mboya yaku nĩ wambĩĩĩlyo wa mũuo kwoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ
بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ اِنَّ صَلٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاللّٰهُ
سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٠٣﴾

104. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula wĩĩĩĩĩlaa nthembo kuma kwa athũkũmi Make na Umbũlaa nthembo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Usyokeaa-Andũ-Kaingĩ *na ũuu*, na Ausũtwe nĩ tei.

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اَللّٰهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَ
يَاْخُذُ الصَّدَقٰتِ وَاَنَّ اَللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١٠٤﴾

105. Na asya, 'Ikai ũndũ inyw'ĩ mũtonya' Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akasisya meko menyu na Mũtũmwa Wake ota ũu na etĩĩĩĩli. Na inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake ũla wĩĩĩ, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; Indĩ akamũtavya maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

وَقُلْ اَعْمَلُوا فَاَسِيْرَ اَللّٰهِ عَمَلَكُمْ وَّرَسُوْلُهُ وَالَّذِيْنَ
وَسَّطُوْا اِلٰى عَلِيْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنْزِلُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَفْعَلُوْنَ ﴿١٠٥﴾

106. Na *ve angĩ* ala mekalaa meteele ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nũtonya kũtw'a kũmasĩĩĩla mo kana We nũtonya kũmelekela mo na ũuu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

وَاٰخَرُونَ مُّذٰجِرُوْنَ لِاَمْرِ اَللّٰهِ اِمَّا يَعِظُكُمْ فَاُتٰى بِكُمْ
عَلَيْهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١٠٦﴾

107. Na *katĩ* wa *angangani ve* asu ala makĩte mũsikiti nĩkana manange *Isilamu*

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذَ اَوْ مَسْجِدًا ضِرَآءًا وَكُفْرًا وَتَفَرَّقَ

na *kUtheesya* ūlei na *kUte* ūaanŋku katŋ wa etŋkŋli, na *kUnengane* vandū wa kwŋvitha kwa asu ala maminŋte *kUmŋkwatŋsya* Ngai Mwene Vinya W'onthe kaū na Mŋtŋmwa Wake; Namo vate nzika, makeevŋta: 'Ithyl tŋiendaa ūndū ateo ūseo;' Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūkŋsŋ kana mo vate nzika nŋ akengani.

108.Ndŋkaŋgame *kŋvoya* nthŋnŋ waw'o. Mŋsikiti ūla waakiwe nthŋnŋ wa ūtheu kuma mŋthenya ūla wa mbee vate nzika nŋw'o waŋŋte mŋno mbee wa *kŋŋngama* ūvoyee nthŋnŋ waw'o. Nthŋnŋ wa w'o ve andū ala mendaa *kŋthew'a*, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala metheasya mo ene.

109.We Indŋ, ūla waiie wambŋŋŋlyo wake tŋlŋ wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūtanu Wake nŋwe mŋseo kana nŋ we ūla waiie wambŋŋŋlyo wake tŋlŋ wa ngŋka ŋla yololoetw'e nŋ kŋw'ŋ ŋla yavalŋkile vamwe nake nthŋnŋ wa Mwaki wa Ngiena? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū ala mekaa naŋ.

110.Mwako ūu woo, mo mokŋŋŋlye, ūkeethwa wŋ wambŋŋŋlyo wa *kŋlea* kwŋw'ana na nzika ngoonŋ syoo, *kŋvika* ngoo syoo itaanŋsye na *kŋtilangwa* tŋlungu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Umanyi-W'onthe, Mŋŋ.

LUKU 14

111.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋthooete mathayū ma etŋkŋli a ūthw'ii woo vandū va Mŋŋnda wa Itunŋ

بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْكَافِرِينَ وَالَّذِينَ هَادُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
مَنْ قَبْلُ وَلِيَحْلِفْنَ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَ وَاللَّهُ بِهِدُ
إِنَّهُمْ لَكَايُونَ ③

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِّلْمَسْجِدِ أَشَاسٌ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ
يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحْتَبُونَ أَنْ يَنْظُرُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ④

أَفَمَنْ أَشَاسٌ بُنْيَانُهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ
خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَشَاسٌ بُنْيَانُهُ عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ
فَأَنهَارُهُ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ⑤

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑥

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لِيُقَاتِلُوا

Ūla mo makethwa naw'o; mo mokitaa kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nŵmoaa namo nŵmoaawa---- Ūtianŵ Ūla Ūtalea kwŵthŵwa *Ūla We-Mwene watw'ie* nthŵŵ wa Tola, na Ūvoo-Mŭseo, na Kulani. Na nŭŭ Ūla wakŭŵkŵka Ūtianŵŵ Wake kŭvŵta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tanai, ŵndŵ, nŭndŭ wa Ūtianŵ Ūla mwatianŵe Nake; na Ūsu nŵ'o Ūkŵlyo mŭnene.

112. *Mo nŵ mo* ala mamŭalyŭkŵlaa *Ngai* na *wŵilo*, ala mamŭthaithaa *We*, ala mamŭtaŵaa *We* ala maendaa ŵŵŵ wa nthŵ *maimŭthŭkŭma We*, ala mamŭkumanŵaa Ngai, ala matulasya-ndu na mothyŭ moo *Mboyanŵ*, ala meyŵaa kwŵkwe nesa na kŭvatana ŭthŭku, na ala masyaŵasya mŵvaka ŵla *yiŵwe* nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kŭmanenge ŭvoo mŭseo asu ala metŵkŵlaa.

113. Ti ŵŵŵ wa Mwathani na asu ala metŵkŵlaa kŭmetŵsya athaithi ma mŵvw'anano ŭkeo *kwa Ngai*, ona ethwa nŵ ma ndŭŭ ya mŭkaufŵ, ŵtina wa kŭmanyŵka vyŭ ŭtheinŵ kana mo nŵ andŭ ma Ngienanŵ.

114. Na Avalamu kŭmwŵŵsya ŵthe ŭkeo no ŵndŭ wa Ūtianŵ Ūla we watianŵe Nake ŵndŵ yŵla wawuanŵ'e kana we nŵ mŭmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we nŵweevathanie nake. Vate nzika, Avalamu aŵ na ngoo mbololo, mŭmŵŵsya.

115. Na ti ŵŵŵ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kŭtuma andŭ mathyoeka ŵtina

وَيَقُولُونَ وَعَدُا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ
وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبِشِرُوا
بِمَبْعَثِ اللَّهِ إِلَيْنَا بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٥﴾

الشَّاهِدُونَ الْغَيْدُونَ الْجِدُونَ السَّابِقُونَ الزَّكُونَ
الشَّجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَالْحَفِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَلَبِشِرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٦﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ
وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٧﴾

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِابْنِهِ إِلَّا عَنْ مَوَدَّةٍ
وَعَدَهَا آيَةً فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ
إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٨﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ
حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ لَكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٩﴾

wa We kúmatongoesya kúvika We amony'e nesa vyú ma0nd0 ala mo malítwe ní kwísúviana namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe núsýsý syínd0 syonthe nesa.

116.Vate nzika, ní Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula úsumbí wa matu na nthí ne Wake. We núnenganae thayú na núetae kíkw'ú. Na inyw'í mói na múnýanya kana mótetheesya útee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَيُيْتُّكُمْ مَالًا كَمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
بَلَىٰ وَلَا نُنَاصِرُ ۝

117.Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika nómwelekele na tei Mútúmwa Wake na Athami na Atetheesya ala mamúatfle we nthíní wa saa wa thína, ítina wa ngoo imwe sya nguthu yoo mal vakuvi kwelel0ka. We níwamelekele na tei íngí. Vate nzika, We ní Múuu kwoo, Usúftwe ní tei.

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ
الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ
قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ۝

118.Na ala atatú ala matiwe ítina, kúvika nthí yooneka yí ntheke mÚno kwoo vamwe na Únene wayo w'onthe, na mathayú moo *ota Ou* mathekevwa kwoo, namo mamanya vyú kana vai wívitho vandú vangí ateo Kwake-Mwene. Indí We níwamelekele mo na tei níkana mo matonye kÚalyúka kÚmwelekela We. Vate nzika, ní Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula *usyokeaa-KaingíE-na Ou* na Ausúftwe ní tei.

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا كَيْتَ إِذَا ضَاقَتْ
عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ
عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنَّوْا أَنْ لَا مَلْجَأَ
مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 15

119.Inyw'í ala mwítíkílaa! Mókíei Ngai Mwene Vinya W'onthe na íthíwai vamwe na ala ma w'o.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ۝

120.Andũ ma Madina na ala mamathyũlũlũkĩte maumĩte katĩ wa Aalavu ma weũnĩ mayallĩte kwĩkala ĩtina wa Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontha kana mende mathayũ moo mbee wa thayũ wake. Uu nĩweekĩkie nũndũ mo mayaaona thĩna kana waũni kana mĩnoo, kana nzaa, kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, kana makakinya nzĩla ĩla ĩmathatasya alei ona kana makona ũtandĩthyo ĩlũlũ wa mũmaitha, ĩndĩ ve wĩla mũseo ũla ũandĩkĩtwe ĩlũlũ woo nũndũ wa wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha ndaekaa ĩtuvi ya ala mekaa moseo yae.

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَأْكُلُونَ مِنْ عَذَابٍ نِيلًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ بَرٌّ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْحَسَنِينَ ﴿٣٠﴾

121.Namo mayumasya mbesa ona imwe, nini kana nyingĩ, onamo maikĩlanĩlasya mwanda, ĩndĩ nĩkũandĩkĩtwe kwoondũ woo, kana Ngai Mwene Vinya W'ontha nũtonya kũmanenge ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

وَلَا يَنْفَعُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ لِحَبْرِهُمْ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣١﴾

122.Kũitonyeka kwa etĩkĩli kumaala onthe vamwe. Nĩkĩ, ĩndĩ, vate kuma nguthu kuma kwa kĩla mbaĩ katĩ woo makathi vamwe nĩkana mo matonye kũkwata ũmanyi mũseo wa ndĩni, na nĩkana mo matonye kũmakaany'a andũ moo masyoke vala maĩ, nĩkana mo matonye kwĩsũvĩana na ũthũku?

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 16

123.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukitai na amaitha ala me vakuvĩ nenyu na nĩmone ũlũmu ũte wa kũleela nthĩnĩ wenyu; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontha E-vamwe na ala alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٣﴾

124.Na yĩla Kĩlungu kyaatheew'a, ve

وَلَا مَا أَنزَلَتْ سُورَةٌ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَكُنْ لَهُمْ رَدَّةً

amwe moo maasya, 'Nūū katī wenyu ūla Kīlungu kīī kīmwoleleele mūtkīto?'
 ۞

هَذِهِ آيَاتُهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَرَادَتْهُمْ إِيمَانًا
 وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ۞

Indī kwa ala metīkīlaa, nīkīmongelaa mūtkīto woo namo nīmatanaa.

125. Indī kwa ala mena ūwau nthīnī wa ngoo syoo, kīmongeleelelaa ūko yingangī ūlū wa ūko yīla menu yo yu, namo makusaa me alei.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا
 إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ۞

126. Mo nomonaa kana nīmekīawa ūtatwanī kīla mwaka īmwe kana kelī? Namō mayīlilaa, ona maitonya kūtaīka.

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَقْرَةً أَوْ
 مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ۞

127. Na oyīla Kīlungu kyatheew'a, masyaanasya mūndū na ūla ūngī, makyasya, 'Ve mūndū ona ūmwe ūmwonaa inyw'ī?' Indī mo nīmaalyūkaa makathi. Ngai Mwene Vinya W'onthē nūalyūlīte ngoo syoo nūndū mo nī andū ala matatonya kūmanya.

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَاهُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
 بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۞

128. Vate nzika, Mūtūmwa nīūkīte kwenyu kuma katī wenyu ene; maūndū ala mamwīw'īthasya kyeve nī ala matonya kūmūlikya inyw'ī thīnanī; we e kīthito nūndū wa kūmanya mwīkalo wenyu; na kwa etīkīli we nī Mūuu, Usūftwe nī tei.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
 عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ
 رَحِيمٌ ۞

129. Indī mo maalyūka, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmbīanīe nyie. Vai Ngai ateo We. Nyie nīfte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na We nī Mwīfāfi wa Kīvīla-Kya-Usumbī kī vinya.'

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۞

6. We nĩ We Ula woombie syŭa yĩna kyeŋi kĩtheu na mwei ūmulĩkaa, na aitw'ĩla ithŭmŭo, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmanyā ūtalo wa myaka na ūtalo wa ñinda. Ngai Mwene Vinya W'onthē ndombĩte ii ateo kwa ūla w'o. We atavanasya Syama kwa ūkuvĩ kwa andũ ala mena ūmanyi.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ①

7. Nĩw'o, nthĩnĩ wa ūalyŭko wa ūtukũ na mŭthenya, na nthĩnĩ wa syonthe ila Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbĩte matunĩ na ūlũ wa nthĩ ve Syama kwa andũ ala akĩma-Ngai.

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَّقُونَ ②

8. Asu ala matamanthaa kŭkomana Naitũ na meanĩwe nĩ thayũ wa nthĩ ĩno, na mew'aa mathŭmŭĩte nthĩnĩ wayo, na ala matasyaĩsyaa Syama Siitũ---

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ③

9. Aa nĩmo ala wĩkalo woo nĩ Mwakinĩ, nŭndũ wa ūndũ mo meekie.

أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ④

10. ĩndĩ kwa asu ala metĩkĩlaa, na kwĩka meko maseo---Mwĩafi woo akamatongoesya nŭndũ wa mŭĩkĩlŭ woo. Mbŭsĩ ikavĩĩlaa uungu woo Mĩũndanĩ ya utanu.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِآيَاتِهِمْ تَجْرِي مِنَ الْبَحْرِ مِنَ تَحْتِهِمُ الْوُجُوهُ فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ⑤

11. Mboya syoo vau nthĩnĩ ikeethwa 'Utheu wĩthwe Waku We, Ame Ngai Mwene Vinya W'onthē!' na ngethi syoo ikeethwa, 'Mŭuo.' Na mŭminŭkĩlyo wa Mboya yoo ūkeethwa, 'Ndaĩa syonthe syĩthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

دَعَوْهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَنَحْمُكَ فِيهَا سَلَامٌ ۖ وَأُخْرِجُهُمْ مِنَ الْحَدِّ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

LUKU 2

12. Na kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmakalaatĩlaa andũ athŭku ūla

وَلَوْ يَخِفُّ اللَّهُ لِلنَّاسِ لَاسْتَبَخَّ لَهُمُ الْبَحْرُ لَقَعَهُ الْيَهُمُ أَجْلُهُمْ فَتَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑦

mekite tondū mo mekalaatle *kūmbany'a* ūthw'ii, mūminūkīlyo wa īvinda yoo ya thayū yīthwa yaetiwe ūlū woo. Indī Ithyī nītūmaekaa asu ala matamanthaa kūkomana Naitū mangange mana nthīnī wa ūthūku woo.

13. Na yīla thīna wamūvalūkīla mūndū, we nūtūwīkaīlaa Ithyī, akomete na wea, kana ailyī nthī, kana aūngeme; Indī yīla Ithyī twamūthīnūkyā, aendaa we ta ūtaatūthaitha Ithyī ona vanini tūsisye thīna ūla ūmūkwatīte. Uu nīw'o meko ma anangi monekaa me maseo methonī moo.

وَلَا مَسَ الْإِنْسَانُ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنَسِهِ أَوْ قَاعِهِ أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ صُورَهُ مَرَّكَانَ لَمْ يَدْعُنَا إِلَى صُورَتِهِ كَذَلِكَ زَيْنٌ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

14. Na Ithyī nītwasyanangie nzyawa mbingī ila syaī mbee wenyu yīla syeekie mothūku, oyīla Atūmwā nīmookīte kwoo *mbee wa ūu* mena Syama nthēu, Indī mo mayaaītkīla. Uu nīw'o Ithyī tūmaīvaa avītany'a.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَكَانُوا لِيَوْمِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

15. Indī, Ithyī nītawamūtw'īkīthisye inyw'ī atiīwa ūlū wa nthī ītina woo, nīkana Ithyī tūtōnye kwona ūndū inyw'ī mūtōnya kwīka.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na yīla mo meūsomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, asu ala matamanthaa kūkomana Naitū maasya, 'Etei Kulani Ingī eka īno kana mūmīkūany'e.' Asya, 'Ti ūlū wakwa kūmīkūany'a kwa kwenda kwakwa mwene. Nyie nīatīlaa maūndū ala navuanīw'a tū. Ow'o, nyie nīngūkīla, ethwa nīngūlea kūmwīw'a Mwīalī wakwa, nūndū wa ūsīllo wa ūla Mūthenya Mūnene.'

وَإِذَا نَسَخْنَا إِلَهُاتِهِمْ بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَقَدْ نَاثَرْنَا بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلَهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَائِي نَفْسِي إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُؤْتَى إِنْ أَرِئِي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

17. Asya, 'Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendie, Nyie ndyīthwa

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرِكُمْ بِهِ ۖ

namŭsomeie inyw'I, ona We ndethwa amŭmanyĩthĩye inyw'I yo, Ow'o, Nyie nĩĩkalĩte katĩ wenyu nthĩnĩ wa thayŭ wakwa w'onthē mbee wa ŭŭ. Indĩ inyw'I nomŭkamanya?'

18.Nŭŭ ūla wanangaa ūlŭngalu na kĩlonzo mbee wa ūla ūseŭvasya ūvŭngŭ ūlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē kana we ūla ūmĩtusaa Mĩsoa Yake ta ya ūvŭngŭ? Vate nzika, avĩtany'a maikaĩla ona vanini.

19.Na mo nĩmathaithaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthē kĩla kĩtamaunaa kana kŭmaetee wasyo; namo maasya. 'Aa nĩmo ew'anĩthya maitŭ na Ngai Mwene Vinya W'onthē.' Asya, Inyw'I mŭkamŭmanyĩthya Ngai Mwene Vinya W'onthē kĩndŭ kĩla We ūtakĩsĩ matunĩ na ūlŭ wa nthĩ?' We nĩ Mŭtheu, E-ūlŭ Mŭno kŭasa na ila mamwĩananasya *We nasyo*.

20.Na andŭ onthe ma nthĩ maĩ nguthu o ĩmwe, Indĩ mo nĩmavathŭkanganie; na kethwa ti ndeto ĩla yatongoetye mbee kuma kwa Mwĩafi wenyu, ūvoo woo wĩthwa weekĩtwe ūsiĩlo kwĩlanana na maŭndŭ ala mo mavathŭkanganĩaa nthĩnĩ wamo.

21.Namo maasya, 'We aleete kŭtheew'a Kyama kuma Kwa Mwĩafi wake nĩkĩ?' Asya, 'Maŭndŭ ala matonekaa nĩ na Ngai Mwene Vinya W'onthē. Kwa ūu, eteelai; Nyie nĩ vamwe nenyu katĩ wa ala meteelaa.'

قَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عَمْرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمَجْرُمُونَ ﴿١٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۚ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ اتَّقُوا اللَّهَ يَسْتَجِيبُ اللَّهُ لِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَكَ وَيُخَلِّطُ عَنَّا يَشِرُكُونَ ﴿١٥﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِي يَوْمٍ أَنْزِلُونَ ﴿١٥﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٥﴾

túÚtw'íkíthasya ta mÚÚnda mÚfme ta útanáí vo íoo. Uu n'fw'o Ithyí túvuanasya Syama kwa andú ala masúanfaa.

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe etanfaa wíkalo wa mÚuo, na amútongoeasya nzíaní íla ya w'o úlaWe wendaa.

27.Kwa asu ala mekaa meko maseo, vakeethwa na ñuvi íseo vyú na túúú wa úu, *maúathimo* maingí. Na k'vindu kana ntheko iikamavw'íká mothyú moo. Aa n'ímo ekalí-ma-Ituní; vo n'ívo mo makekalaa.

28.Na *kwa* asu ala mekaa meko mathúku, úsilílo wa úthúku úkeethwa wíanene naw'o, na ntheko ikamavw'íká mo. Makeethwa matena mÚndú wa kúmasúvía vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. *Namo makooneka* mothyú moo tamavw'íkítwe ní isio sya útukú. Aa n'ímo ekalí-ma-Mwakiní, vo n'ívo mo makekalaa.

29.Isúv'íei mÚthenya úla Ithyí túkamombany'a mo onthe vamwe, na índí Ithyí túkamatavya asu ala masyíananasya ngai ingí na Ngai, 'Íkalai ovala mÚf---inyw'í na ngai atindany'a menyú.' Índí Ithyí túkamataanany'a mo; na asu ala mamasúanfaa ta atindany'a makaasya, 'Ti ithyí ala inyw'í mwathaitaa.'

30.'Kwa úu Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Ngúsf mbíaníu katí wenyú naitú. Ithyí túyaamanya úthaiti wenyú ona vanini.'

أَمَرْنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَبْ
بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥١﴾

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْكُفْرَ وَزِيَادَةُ وَلَا يَرْهَقُ وَجْهَهُمْ
قَرُّ وَلَا ذُلٌّ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَنَةٍ أَوْ بَعْضِهَا
تَرْهَقُهُمْ ذُلٌّ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ حَاجِمٍ كَأَنَّمَا
أَغْشَيْتَ وَجُوهُهُمْ وَقَطَّعْتَ أَلْيَدَهُمْ مِظْلَمًا أُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٣﴾

وَيَوْمَ نَخْشِرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَرَزَقْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شُرَكَاءُ هُمْ مَا كُنْتُمْ إِيَّا نَا تَعْبُدُونَ ﴿٥٤﴾

كَلِّفَ اللَّهُ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ
عِبَادَتِكُمْ لَغَوِيلِينَ ﴿٥٥﴾

Utamyona nzĩa we mwene ateo e mŭtongoesye? Indĩ inyw'ĩ mwĩna kĩ? Inyw'ĩ mŭtusaa ata?

37. Na aingĩ moo maatiĩaa vathei ateo kŭtalĩthya. Vate nzika, kŭtalĩthya kŭitonya kwĩkala vandũ va ũw'o ona vanini.

38. Na Kulani ĩno ndĩtonya kwĩthwa yaumiw'e nĩ mŭndũ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũtee wa ũu, yĩanĩĩasya maŭndũ ala me mbee wayo na nĩ ũalyũlo wa Mwĩao wa Ngai. Vai nzika nthĩnĩ wayo. Yo yumĩte kwa mwĩafi wa nthĩ syonthe.

39. Mo measya, 'We nŭyĩseũvĩtye?' Asya, 'Etei Indĩ Kĩlungu kĩĩlyĩ takyo, na ĩtyai ũtethyo kuma kwa onthe ala mŭtonya ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.'

40. Aiee, Indĩ mo nĩmaleete maŭndũ ala mate na ũmanyi wamo na ũ-w'o wamo ndwaamavikĩa. Na ota ũu ala maĩ mbee woo nĩmaũleile ũla w'o. Indĩ kwa sisyai ũndũ mŭminũkĩlyo wa asu ala meekie naĩ!

41. Na katĩ woo ve *amwe* ala mawĩtĩkĩĩaa, na Mwĩafi wenyu nŭmešĩ nesa asu ala maetae kĩthokoo.

LUKU 5

42. Na ethwa mo meũweta we ta mŭkengani, asya, 'Nyie ngakũw'a ĩoĩo wa meko makwa nenyu kwoondũ wa meko menyu.

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يَغْنَى
مَنْ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ تُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ
لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا
مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَكِنَّا إِنَّا تَوَالِفٌ
كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ
۝ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ۝

وَلَنْ كَذَّبَكَ فَلْظَلُّ لِي عَمَلِي وَكُلَّمَا عَمَلَكُمْ أَنْتُمْ
بِرَبِّكُمْ وَمَا عَمِلُ وَأَنَا بَرٌّ وَمَا أَعْمَلُونَ ۝

43. Na katī woo ve *amwe* ala makwīthukīfasya we. Indī we nūtonya kūmwīw'īthya mūndū ūte matū ona ethwa mo maimanyaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَعِينُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الصَّمْعَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

44. Na katī woo ve *amwe* ala maūsyaaasya we. Indī we nūtonya kūtongoesya kīlālinda, ona kau mo mayonaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصِرُونَ ﴿٤٤﴾

45. Kwa ūla w'o vyū, Ngai Mwena Vinya W'onthe ndamavīfasya andū ona vanini, Indī andū nīmamavīfasya mathayū moo ene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ
أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٥﴾

46. Na mūthenya nī ūla We ūkamombany'a onthe vamwe, *kūkooneka kwoō ta* mataaīkala ūlū wa nthī ateo kwa īsaa yīmwe ya mūthenya. Mo makamanyanaa mūndū na ūla ūngī. Ala mena wasyo mūno nī asu ala maleaa ūmbano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na matatonya kūtongoew'a.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَان لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٦﴾

47. Na Ithyī tūkaūt'w'īkīthya we ngūsī ya kīlungu kīmwe kya maūndū ala Ithyī twamathie mo kana tūkaūkw'īthya we mbee wa ūu, ūalūko woo ūkeethwa wī kwitū; Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe akaūngama ngūsī ūlū wa ūndū mo mekaa.

وَأَمَّا نُرِيكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيكَ وَكَأَنَّكَ
مَرَجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

48. Na kwa kīla mūvathūko wa andū ve Mūtūmwa. Kwa ūu yīla Mūtūmwa woo ūkaa nīkūtusawa katī woo na ūlūngalu, ona mo maivīfaw'a.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٨﴾

49. Namo maasya, 'Utianī ūū ūkeanīw'a Indī ethwa inyw'ī mwī ma w'o'?

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾
قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْذِنُونَ

50. Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wakwa mwene ūlū wa ūthūku ona wīva kana

سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٥٠﴾

Utandĩthyo ateo ūndũ Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa. Kwa kĩa andũ *matetĩkĩlaa* ve ĩvinda yĩtw'ĩtwe. Na ĩvinda yoo yavika, maitonya kũtiwa ĩtina ona kavinda kamwe, ona maitonya kũyĩvĩtũka mbee.'

51. Asya, 'Ndavyei nyie, ūsilĩlo Wake ūkoka ĩũlũ wenyu ūtukũ kana mũthenya, mũvĩtany'a akatonya kũkĩa ata ona ethwa nĩ kwa mĩtũkĩ?

قُلْ ارْمَيْتُمْ إِن أَنُكُم عَذَابُهُ بَيِّنَاتٌ أَوْ هِيَ مَاذَا
يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ⑤

52. 'Yĩla ĩndĩ, ūkamũvalũkĩla nĩw'o mũkawĩtĩkĩla? Kyaũ! Yu! Na mbee wa ūu inyw'ĩ nĩmwendaa kũvika kwaw'o kwĩkalaate?

أَنُكُم إِذَا مَا وَقَعَ امْتَحَنُهُ أَتَىٰ وَكُنْتُمْ بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ ⑥

53. Na ĩndĩ nĩvo ala meekie naĩ makatavw'a, 'Samai inyw'ĩ ūsilĩlo wĩkalaa. Inyw'ĩ mũĩũtuvw'a ateo kwa ūndũ inyw'ĩ mweekaa.'

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ⑦

54. Namo meũkũlya we, 'Uu nĩw'o? Asya, 'Iĩ, nĩvĩta na Mwĩafi wakwa!' Vate nzika, ūũ nĩw'o vyũ; na inyw'ĩ mũĩtonya kũsiĩta.'

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِنِّي وَرَقِيَ إِنَّهُ أَحَقُّ
وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ⑧

LUKU 6

55. Na ona kĩa thayũ wĩkaa naĩ ūkethwa na syonthe ĩla syĩ ĩũlũ wa nthĩ, nokũsyumya syonthe kwĩyovosya nasyo w'o mwene. Namo makavitha wĩlilo woo mawona ūsilĩlo. Na ūtw'io ūkaumw'a katĩ woo kwa ūlũngalu, namo maikavĩtĩw'a.

وَلَوْ أَنَّ كُلَّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ
بِهِ وَأَسْرَوْا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَفُتِحَتْ
بَيْنَهُمُ الْبُقُوعَةُ وَهُمْ لَا يَصْلَحُونَ ⑨

56. Asi! Vate nzika, kĩa kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ na ĩũlũ wa nthĩ, nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asi! Nĩw'o

إِلَّا إِنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا إِنْ هَدَىٰ
اللَّهُ قَوْمًا وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑩

Utianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ wa w'o. Indĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

57. We nĩ We Ula Ūnenganae thayū na
akaete kĩkw'ū, na Kwake We nĩkw'o
inyw'ĩ mūkatūngwa.

هُوَ يَبِي وَيُنَيْتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٥٧

58. Inyw'ĩ mbaa andū! Ow'o ūtao
nūmūvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩaĩ
wenyu na mūiito kwa kĩla ūwau ona wĩva
wĩ nthĩnĩ wa ngoo, na ūtongoi na tei kwa
etikĩli.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَشِفَاءٌ لِنَافِي الضُّرُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ٥٨

59. Asya, Ūū w'onthe nĩkwĩsĩla nthĩnĩ wa
ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na
kwĩsĩla teinĩ Wake; kwa ūu, mo
nĩmatanĩe ūvoo ūsu. Ūu nĩw'o ūseo
mbee kūvĩta kĩla mo mombanasya.'

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ قَبِذْ إِلَيْكَ فليَفرحُوا هُوَ
خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'ĩ mūsūanĩte kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe amūtheesye
inyw'ĩ kyaūya, na Indĩ mwĩkĩtw'ĩkĩthya
kĩmwe kĩtĩkĩlye na kĩmwe kĩvatane?'
Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
nūmwĩtĩkĩlĩtye inyw'ĩ ūu kana
mwĩseūvya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe?'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ
فِيهِ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ إِذِينَ لَكُمْ أَمْرٌ عَلَى اللَّهِ
تَقْتَرُونَ ٦٠

61. Asu ala maseūvasya ūvūngū ūlū wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe masoanĩaa
ata ūlū wa Mūthenya wa Ūthayūūkyo?
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ausūĩtwe nĩ ūlau kwa andū onthe ma
nthĩ, Indĩ aingĩ mũno moo maitūngaa
mūvea.

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ٦١

LUKU 7

62. Na inyw'ĩ mūi Ondū mūkwĩka, na
mūisomaa kuma Kwake kĩlungu ona

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ

kĩmwe kya Kulani, na inyw'ĩ mũĩ ũndũ mwĩkaa, ĩndĩ irthĩ nĩtũmũsyallĩsyaa inyw'ĩ mwĩlikĩtye nthĩnĩ. Na vai kĩndũ kĩvithĩku ũthyũnĩ wa Mwĩlĩ wenyu---ona kĩla kĩna ũito wa kaveke kanini kana mũnini mbee wa ũu, kana kĩnene mbee wa ũu ĩũũũ wa nthĩ kana matunĩ---ĩndĩ kyo nĩkĩandĩke nthĩnĩ wa Ivuku ĩtheu.

لَا تَعْلَمُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا نَحْنُ عَلِيمٌ شَرُّوا إِذْ تُفِيضُونَ
فِيهِ وَمَا يَذُوبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

63. Sisyai! Anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, maikethwa na w'ia, ona maikew'a kyeve----

إِنَّا أَوْلِيَاءُ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

64. Asu ala meetĩkĩlile na meekie ũlũngalu vyũ.

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝

65. Ve ũvoo mũseo kwoo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ *ota ũu*---vai ũalyũko ndetonĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho; ow'o ũsu nĩ ũtanu mũnene.

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا يَتَذَكَّرُ
إِلَّا اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

66. Na ndeto syoo iikakwĩw'ĩthye kyeve we. Vate nzika, ũtonyi w'ontho nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. We nĩ Wĩw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

وَلَا يَخْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ۝

67. Asi! Nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ ĩũũũ wa nthĩ. Asu ala mavoyaa atindany'a ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ow'o mo maimaatĩlaa mo. Mo mai kĩndũ maatĩlaa ateo ũsũanĩo na malikaa nthĩnĩ wa maũndũ ma kũtalĩthya.

إِنَّا إِنَّا لِلَّهِ مِنَ السَّوَابِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا
يَشْعُرُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءُ إِنْ
يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخُوضُونَ ۝

68. We nĩ Ula ũseũvĩtye ũtukũ kwoondũ wenyu nĩkana mũtonye kũthũmũa nthĩnĩ waw'o, na mũthenya ũmulĩkaa. Vate nzika, nthĩnĩ ve Syama kwa andũ ala methukĩĩsyaa.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ
مُبْصِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَايُتْلَىٰ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝

69. Mo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwiyoseete mwana We-Mwene.' We nĩ MŪtheu!.' We nĩwiyānītye-Mwene na nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na TŪIŪ wa nthĩ. Inyw'ĩ mŪi na Utonyi TŪIŪ wa ŪndŪ ŪŪ. Inyw'ĩ mwĩneena TŪIŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪndŪ Ūla mŪtesĩ?

70. Asya, 'Asu ala maseŭvasya ŌvŪngŪ TŪIŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maikaĩla.'

71. Mo makeethwa na Ūtandĩthyo wa kavinda TŪIŪ wa nthĩ ĩno. Indĩ ŪalŪko woo nĩ KwitŪ. Indĩ Ithyĩ tŭkamasamĩthya Ūsilĩlo wĩ woo; nŪndŪ mo mayaĩ metĩkĩla.

LUKU 8

72. Na masomee mo Ūvoo wa Noa, yĩla wamatavisye andŪ make, 'Inyw'ĩ andŪ makwa, ethwa kwĩkala kwakwa vamwe na Ngai na kŭmŪlilikany'a inyw'ĩ wĩ wenyu kwĩsĩla nthĩnĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkŪmŪthatya inyw'ĩ---Nyie nĩia wĩkwatyo wakwa nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe---Indĩ tŭngĩanĩai masŪanĩlo menyu onthe, inyw'ĩ na "atindany'a" menyu; na maŪndŪ ala inyw'ĩ mŪkwĩka maikavithĩke kwenyu; Indĩ seŭvyai mawalany'o menyu TŪIŪ wakwa na mŪikanenge nyie ĩvinda.

73. Indĩ inyw'ĩ mwasyoka ĩtina, *lilikanai*, Nyie ndimwĩtĩtye inyw'ĩ ĩtuvi ona yĩva. ĩtuvi yakwa yĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka, na nyie

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اَتَقُولُوْنَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٩﴾

قُلْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلَحُوْنَ ﴿٧٠﴾

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ لَذِيقُهُمْ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ﴿٧١﴾

وَاٰتٰلُ عَلَيْهِمْ نَبَاٌ نُّوحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَقُوْمِر اِنْ كُنْتُمْ عَلَيَّكُمْ مَقَامِيْ وَتَذَكِّرُنِيْ بِآيٰتِ اللَّهِ فَحَلِّ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ فَأَجْبِعُوْا اَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرَكُمْ عَلَيَّكُمْ غَبَةً ثُمَّ اقْضُوا اِلَيَّ وَلَا تَنْظُرُوْنَ ﴿٧٢﴾

وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِنْ جَدٍّ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَآمَرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٣﴾

nīnīyiaīwe kwīthwa katī wa asu ala menenganīte.

74.Indī mo nīmamūleile we, kwa ūu, Ithyī nītwamūtangīte we na asu ala maī vamwe nake Ngalawanī. Na Ithyī nītwamatw'īkīthisye mo atīlwa *ma nthī*, oyīla Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ū asu ala maleile Syama Siitū. Sisyai Indī, ūndū mūminūkīlyo wa asu ala makaanītw'e wailī!

75.Na Indī Ithyī nītwatūmie ītina wake Atūmwa angī kwa andū *moo*, namo nīmamaeteie Mokūsī matheu. Indī mayaametīkīla, nūndū mo nīmamaleete mbeeni. Uu nīw'o Ithyī tūsīlāa ngoo sya eki-ma-naī.

76.Na Indī Ithyī nītwamatūmie Mose na Aluni ītina woo kwa Valao na anene make mena Syama Siitū, Indī mo nīmeekathīte. Namō maī andū ene naī.

77.Na yīla w'o wookie kwoo kuma Kwitū, mo maisye, 'Uū vate nzika nī ūoi wī ūtheinī.'

78.Mose aisye, 'Inyw'ī mwīasya ūu īlūlū wa w'o yīla ūmūvikīte? Uū nī ūoi? Na aoi mayāīlāa.

79.Mo maisye, 'We ūkīte kūū kwitū nīkana ūtūmye nthīnī wa maūndū ala tweethīe maaīthe maitū maatīte, na nīkana inyw'ellī mwīthwe na ūnene wa nthī *īno*? Indī ithyī tūiūmwīfīkīla ona ūmwe wenyu.'

80.Na Valao aisye, 'Ndeteei kīla mūndū mūe mūī.'

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَكَ وَجَعَلْنَاهُمْ
خَلِيفَ وَاعْرِفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَذَكِّرِينَ ④

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ جَاءَهُمْ
بِآيَاتِنَا فَمَا كَانُوا يُؤْمِنُونَا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعَذِّرِينَ ⑤

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةٍ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ⑥

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ
مُبِينٌ ⑦

قَالَ مُوسَى اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ الْآخِرَ هَذَا
وَلَا يُفْلِحُ الشَّكْرُونَ ⑧

قَالُوا اجْعَلْنَا مِثْلَهُ لَمَّا ضَلَّيْنَا وَلَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَ
تَكُونُ لَكُمُ الْكِبَرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا عَنَّا لَكُمْ
بِئُومِينٍ ⑨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اسْتَوْفُوا بِكُلِّ صِغِيرَةٍ عَلَيْكُمْ ⑩

81. Na yīla awe mookie, Mose
nīwamatavisye, 'Ikyai kīla inyw'ī
mūkwīkya.'

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ
مُلْقُونَ ۝

82. Na yīla mo maminie kwīkya, Mose
aisye, 'Kīla inyw'ī mūetete nī ūoi mūthei
īū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akaūt'w'īkīthya vathei. Nīw'o,
Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaekaa
wīa wa eki ma mawathe waīle.

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحَرُونَ ۖ إِنَّ اللَّهَ
سَيُبْطِلُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ۝

83. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
aūlūlūmīlasya w'o na ndeto Syake, ona
ene naī maūlea.'

يَا وَيْحَى ۖ إِنَّ اللَّهَ الْحَيَّ الْبَاقِيَ يُكَذِّبُكَ ۖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝

LUKU 9

84. Na vai ona ūmwe wamwīw'ie Mose
ateo nzyawa īmwe katī wa andū make,
nūndū wa wia wa Valao na anene make,
we ndakese kūmathīny'a. Na nīw'o,
Valao aī mūsumbī mūng'endu nthīnī wa
nthī šu, na kwa ūla w'o, we aī katī wa
eki ma naī.

فَمَا أَمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ
مِنْ فِرْعَوْنَ وَكَانَ يَهُودُ أَنْ يَقْتُلَهُمْ ۖ وَإِنْ فِرْعَوْنَ
لَكَالٌ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ السُّفْرِينَ ۝

85. Na Mose aisye, 'Inyw'ī andū makwa,
ethwa nīmūmwītīkīte Ngai Mwene Vinya
W'onthe, īndī iai wīkwatyo wenyu nthīnī
Wake, ethwa inyw'ī ow'o
nīmwīnenganīte kwendanī Kwake.'

وَقَالَ مُوسَى يَقُومُ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ
تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ۝

86. Na mo maisye, 'Ithyī tw'īlte
wīkwatyo witū kwa Ngai Mwene Vinya
W'on the. Mwīai witū,
ndūkatūt'w'īkīthye ithyī ta ūtato kwa andū
eki-ma-naī.

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ۝

87. Na tumye ithyī na tei Waku kuma
andūnī matetīkīlaa.

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝

88.Na ithyĩ nĩwaneenie na Mose na mwanaa nyinya, tũkyasya, 'Akai nyũmba kwa andũ menyu nthĩnĩ wa mũsyĩ na akai nyũmba syenyu syelekele ngalĩ ĩmwe, na lĩlũmĩĩyai Mboya. Na matavyei etĩkĩli ũvoo mũseo.¹*

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّآ لِقَوْمِكُمَا
بِصُرٍّ يَبُوءَانَا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

89.Na mose aisye, 'Mwĩai waitũ, We nũmũnengete Valao na anene make mathaa na ũthw'ii nthĩnĩ wa thayũ ũũ. Mwĩai waitũ, ũla ũtumĩte mo mamathyoekya andũ kuma nzĩanĩ Yaku tũ. Mwĩai waitũ, vetanga vyũ mothw'ii moo na ĩthwa wĩ mwai ĩlũlũ wa ngoo syoo, nũndũ veoneka kana mo maiketĩkĩla okũvika mo mone ũsilĩlo wĩ woo.'

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَكَهٗ
زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلَّوْا
عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٩﴾

90.We Ngai asya, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa. Kwa ũu inyw'elĩ ĩthĩwai mwĩ yũmĩĩsyee, na mũĩkaatĩle nzĩla ya asu ala matesĩ.

قَالَ قَدْ أُجِيبَتِ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعْنَ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٠﴾

¹ Ndeto ĩno ya Kĩlavu 'waj'aloo boyootakuma qiblatan' nthĩnĩ wa mũsoa ũũ nĩtonya kwasya kwelekela qibla kũla ũthaihi wambĩĩĩle kana kwelekanĩla mũndũ na ũla ũngĩ ngalĩ ĩmwe. ualyũlo wa mbee ndwoseka nesa nũndũ vayaĩ kibla kyatw'ĩtwe kwa Aana-ma-Isĩraeli mbee wa kwakwa kwa yĩla lĩkalũ ya Solomoni.

Ethwa ũalyũlo wa kelfi nũkũatĩĩwa ĩndĩ nĩ mũvw'ano wa nyũmba ĩla syaakiwe syelekanĩle nũndũ wa kũsũvĩla mũuo. Ithyĩ twĩendecw'a nĩ ũalyũlo wa katatũ ũla ũkwasya, akai nyũmba syenyu syelekanĩle ngalĩ ĩmwe. Isu syĩna ũtandĩthyo kũtonyethya atũĩ onthe ma i nyũmba kũthaiha ngalĩ ĩmwe ĩla yĩkwonany'a woni wa ngwatanĩo na kĩkĩo katĩ woo.

O mĩtũkĩ ĩtina wa mwĩlao ũũ, etĩkĩli nĩmataviw'e malũmye Mboya ĩla ĩlũlũmĩĩlasya woni nũndũ ndeto ĩno ya Kĩlavu 'Aqem as-salaat' ndĩkw'ĩyĩlao mboya ya mũndũ eweka ĩndĩ yĩkĩlao vinya Mboya ya ĩkomano kana ya andũ aingĩ.

91. Na Ithyī nītwaimakīlīlye Aana-ma-Isilaeli ūkanga; na Valao na nguthu syake sya ita nīwamaatīle mo ena kīeleelo kīthŭku na ūmaitha, kvika, yīla mbanga ya kŭthitw'a yamŭkwatie we, we aisye, 'Nyie nīngwītīkīla kana vai Ngai ateo We Ula Aana ma Isilaeli metīkīlaa, na Nyie nī wa asu ala menyivasya *Kwake We.*'

وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُودَهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا خَنًّا إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٩١

92. Ata! Yu! Oyīla inyw'ī mwīthītwe mwī mbaa-matŭ mbeenī na mwafī katī wa asu ala mwīkaa mawathavu.

النَّ وَكَانَ عَصِيْبَةً قَبْلَ وَكُنْتُ مِنَ الْمَقْصِيْدِيْنَ ٩٢

93. Kwa ūu mŭthenya ūū Ithyī nīthŭkŭtangīla mwīl waku wī w'oka nīkana we ūtonye kwīthwa wī Kyama kwa asu ala makoka ītina waku. Na vate nzika, aingī katī wa andŭ maisŭvīaa Syama Siitŭ.

فَالْيَوْمَ نَبَيِّنْكَ يَبَدُّكَ لَتَكُونَ مِنَ خَلْفِكَ آيَةٌ وَإِن كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَتِنَا لَعَفْلُونَ ٩٣

LUKU 10

94. Na Ithyī nītwamaiīle Aana ma Isilaeli ūtŭo mŭseo vyū, na nītwamanengie mo syīndŭ nzeo, namo mayaavathŭkangana kŭvika yīla ūmanyi wamavikīle. Vate nzika, Mwīaī waku akatw'a katī woo Mŭthenyanī wa Uthayŭŭkyo tŭlŭ wa maŭndŭ ala mo mavathŭkanganīaa.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَآئِدِي وَرَرَقْنَهُمْ مِنَ الظَّيْبِثِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الَّذِينَ كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ٩٤

95. Na ethwa we wīna nzika tŭlŭ wa maŭndŭ ala Ithyī tŭŭtheesye we, makŭlye asu ala methītwe maiyīsoma Ivuku mbee waku. Ow'o, ūla w'o nŭkŭvikīle we, kuma kwa mwīai waku; kwa ūu, ndŭkethwe katī wa asu ala mena nzika.

فَإِن كُنْتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ يُقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُنْتَرِينَ ٩٥ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٩٦

96. Na we ndŭkethwe katī wa asu ala mamīleaa Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa ūu ndŭkethwe katī wa ala mena nzika.

97. Vate nzika, ala ūtw'io wa ūsilŋlo
ūminŋte kūvŋtŋkŋthw'a ūlŋlŋ woo,
maiketŋkŋla.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ona makavikŋwa nŋ Kyama ona kŋva,
no mūvaka mone ūsilŋlo wŋ woo.

وَلَوْ جَاءَ نَهُمُ كُلُّ آيَةٍ خَشَعُوا الْعَذَابَ الْآلِيمَ ﴿٩٨﴾

99. Nŋkŋ vayai andŋ angŋ, ateo andŋ ma
Yona, ala maafŋŋte nŋ kwŋtkŋla nŋkana
wŋtkŋlŋ woo ūmaune? Yŋla mo
meetŋkŋlile, Ithyŋ nŋtwamavetangŋe ūsilŋlo
wŋ nthoni kuma kwoo ūlŋlŋ wa nthŋ ŋno, na
nŋtwamanengie kyaūya kwa ŋvinda.

فَلَوْلَا كَانَتْ قُرْيَةً آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِنِّي أَنَا لَهَا الْوَلِيُّ
يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَبْدَ آبِ الْحَزْنِ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٩﴾

100. Na takethwa Mwŋŋŋi waku nŋweekŋe
kvenda kwake vinya, vate nzika, onthe
ala me ūlŋlŋ wa nthŋ methwa meetŋkŋlile
me vamwe. Indŋ we, ūkamaingŋŋtsya andŋ
kūtw'ŋka etŋkŋli?

وَلَوْ سَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا
فَأَنَّتْ تَكْرِيهُ النَّاسِ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Na vai thayŋ ūtonya kwŋtkŋla ateo
kwa ūthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na We atumaa ūthatu Wake
ūtheea ūlŋlŋ wa asu ala
matathŋkŋmŋthasya kŋlŋko.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ
لِلرَّجْسِ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠١﴾

102. Asya, 'Sŋanŋai kŋla kŋ kwŋtkŋka
matunŋ na ūlŋlŋ wa nthŋ.' Indŋ Syama na
Akaanany'a ŋiimauna andŋ ala
metetŋkŋlaa.

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُغْنِي
الْآيَاتِ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Nŋ kyaŋ indŋ mo mekwatŋtye ateo
ngelekany'o ya matukŋ ma ūsilŋlo ūla
wamakwatŋe asu ala makw'ie mbee woo?
Asya, 'Eteelai indŋ, na Nyie nŋ vamwe
nenyu katŋ wa ala meteela.

فَهُلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِهِمْ قُلْ فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ النَّاتِلِينَ ﴿١٠٣﴾

104.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩĩa Atũmwa
Maitũ na asu ala metĩkĩlaa. Uu *nĩw'o*
kwĩkĩkaa mavinda onthe; nĩkũtwaĩĩte
Ithyĩ kũmatangĩĩa etĩkĩli.

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ١٠٤

LUKU 11

105.Asya, 'Inyw'ĩ andũ! Ethwa inyw'ĩ
mũĩna nzika na ndĩni yakwa, Indĩ *manyai*
kana Nyie ndithaithaa isu ila inyw'ĩ
mũthaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Indĩ Nyie nthaitaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *E-weka* Ula
Ūtumaa inyw'ĩ mũkw'a, na Nyie
nĩnĩyĩĩawe kwĩthwa katĩ wa etĩkĩli.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ
أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ١٠٥

106.'Na ota Ūu, Nyie *nĩnĩyĩĩawe kwasya*:
Elekelya ūthyũ waku vala ve ndĩni ta
ũmwe ūla wĩnenganĩte kwa Ngai kĩla
ĩvinda, na we ndũkethwe katĩ wa asu ala
mamwĩananasya *We* na ngai ingĩ.

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ١٠٦

107.'Na ndũkekaĩle *kĩndũ ona kĩna* ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla
kĩtatonya kũkũuna we kana kĩkakwĩka
naĩ. Na we weeka Ūu, vate nzika,
ũkeethwa Indĩ katĩ wa eki-ma-naĩ.

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ
وَأَنْ تَعْلَمَ أَنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ١٠٧

108.Na ethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwaũkiita we na ūthũku, vai
ũtonya kũvetanga ateo We: na ethwa We
endaa ūseo, kwaku, vai ūla ūtonya kũsiĩla
ĩnee Yake. We atumaa yo yĩmũvikĩla ūla
ona wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make. Na We nĩ We Mũekanĩ-Ula-
Mũnene Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

وَأَنْ تَتَسَنَّكَ اللَّهُ بِغَيْرِ فَلَكَ أَشْفَاءُ إِلَّا هُوَ وَ
إِنْ يُرِيدْ بِكَ بَعْضًا فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ١٠٨

109.Asya, 'Inyw'ĩ andũ, yu w'o nũminĩte
kũmũvikĩla inyw'ĩ kuma kwa Mwĩai
wenyu.

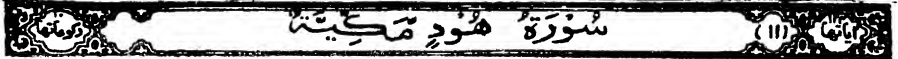
قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ
اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يُضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ١٠٩

Kwa Ūu, Ūla ona wīva Ūatīīaa Ūtongoi,
we aŪatīīaa kwoondŪ wa Ūseo wa thayŪ
wake mwene tŪ, na Ūla ona wīva
Ūvītasya, aŪvītīīasya thayŪ wake mwene
tŪ. Na Nyie ndi mŪsŪvīi TŌlŌ wenyu.

110. Na atīīa kīīa kīvuanīīwe kwaku na
Ūmīīasya kūvika Ngai Mwene Vinya
W'onthe aumye Ūtw'io Wake. Na We nī
We Ūla-MŪseo VyŪ katī wa asili.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَخُذَكَ اللَّهُ وَهُوَ

خَيْرُ الْخَافِينَ ۝

HUUD

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵ ũlau, Usũŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Ra Nyie nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Yŵi nŵ Ivuku yŵla Mŵsoa yayo ŵlũlũmŵŵŵ'e na ŵkeanŵŵ'a na ŵndŵ ŵkavuanw'a kwa ŵkuvŵ. Nŵ kuma kwa Umwe Mũŵ, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ ثُمَّ نَحَوْنَهُمْ عَنْهَا ۚ قُلْ إِنِّي أَخَذْتُ الذِّكْرَ مِنْ رَبِّي فَأُوتِيهِمْ ۖ فَتُفَصِّلُ الْآيَاتَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ②

3. Yo yŵmanyŵasya kana inyw'ŵi mũyaŵle nŵ kũthaitha ŵngŵi ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Nyie nŵ Mũkaanany'a kwenyu, na mũeti-wa-ũvoo mũseo kuma Kwake We.

أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۚ إِنِّي أَخَذْتُ الْقُرْآنَ مِنْ رَبِّي فَآتِيهِمْ ۖ فَتُفَصِّلُ الْآيَاتَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ③

4. Na kana inyw'ŵi mũmanthe ŵekeo wa Mwŵai wenyu, na ŵndŵ mũimwelekelala We. We akaumya kyaũya kŵseo kwenyu kũvika ŵvinda yŵla yŵtw'ŵtwe. Na We akamũenge mumo Wake kŵla ŵmwe wŵna nguma nzeo. Na ethwa inyw'ŵi nŵmũkũalyũka, vate nzika ŵndŵ, Nyie nŵna w'ia ŵlũlũ wenyu nũndũ wa ŵsilŵlo wa ŵla mũthenya mũnene.

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا ذُنُوبَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّوْا إِلَيَّ يَسْتَغْفِرُوا ۚ إِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ④
مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ وَيُؤْتِي كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ۖ وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ⑤

5. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵkwa ŵalũko wenyu; na We ena ŵtonyi ŵlũlũ wa syŵndũ syonthe.

إِلَىٰ اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑥

6. Yu vate nzika, mo meng'utha ithũi syoo nŵkana matonye kwŵvitha mo ene vala ŵŵi. Iŵ ona yŵla meevw'ŵka na ngũa syoo ene, We nũmesŵ maũndũ ala mo mavithaa na ala maumbũlaa. Vate nzika,

أَلَا إِنَّهُمْ يَمُنُّونَ بِذُنُوبِهِمْ ۖ لَا يَسْتَغْفِرُونَ ۚ إِنَّهُمْ يَخْشَوْنَ اللَّهَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ لَئِنْ رَأَوْا عَذَابَ اللَّهِ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنفِثُ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ لَعَلَّ نَايِلُونَ ۚ وَمَا يُعْلِنُونَ إِلَّا أَنَّهُ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الْضُورِ ⑦

We nūmesī nesa maŭndū ala me nthīnī
wa ithūi syoo.

7. Na vai kyūmbe kīendaa īlūlū wa nthī,
īndī nī īlūlū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kŭkīnenge ūtethyo. Na We
nīwīsī vandū vakyō va kwīkala kwa
īvinda na va kŭtīnīka. Maŭndū aa onthe
nīmaandīke nthīnī wa Ivuku Itheu.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رَاذِقُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ⑦

8. Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa mavinda thanthatū, na kīvīla
Kyake kya Usumbī kīthŭmŭtē īlūlū wa
kīw'ū, nīkana We atonye kŭmŭtata
inyw'ī katī wenyu ūla wīna mwīkalīle
mūseo mūno. Na ethwa we wīasya,
'Inyw'ī vate nzika mŭkathayŭŭkw'a
ītina wa kīkw'ū, asu ala metetīkīlaa
makaasya, 'Kīī ti kīndū īndī nī ūvŭngŭ
mūthei.'

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا. وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّا نَمُوتُ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ
الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُؤْتَمِرٌ ⑧

9. Na Ithyī tŭkatīsyā ūsīllo kŭvika īvinda
yīla yītw'ītwe, mo vate nzika, masya,
'W'o ūkwetwe nī kyaŭ?' Yu vate nzika,
mūthenya ūla ūkavika kwoo,
ndŭkaveteka kuma kwoo, na maŭndū ala
mo mamavŭlaa ngŭī makamathyŭlŭlŭka.

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ
لَيَقُولَنَّ مَا يَجِبُ عَلَيْنَا الْيَوْمَ يَا تَبِيعَهُمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑨

LUKU 2

10. Na Ithyī tŭkamŭsamīthya mŭndū tei
kuma Kwitū, na īndī tŭkīŭvetanga kuma
kwake, nīw'o we nŭyītŭkaa na
ndatŭngaa mŭvea.

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ
إِنَّهُ لَيَكْفُرُ ⑩

11. Na ethwa ītina wa thīna kŭmŭkiita we
Ithyī tŭmŭsamīthasya mumo, na vate
nzika asya, 'Mothŭku nīmaendū kuma
vala nīī.' Asi! We nīwenenevasya na
kwīkathīa;

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ
ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحَ فَخُورٌ ⑪

12. Ateo asu ala momfiasya, na kwika mawia maseo. Asu nimo ala makethwa na uekeo na ituvi inene.

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑩

13. Mo matalihasya kana we okaeka kilungu kime katl wa ila we uvuanlw'e; na ngoo yaku yilithlnka muno nundu wa uvoo usu nundu mo maasya, 'Aleile kothew'a klnandu niki kana molaika akoka nake?' Ow'o we wI Mookaanany'a tu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mousuvi tulu wa syindu syonthe.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ
صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ⑪

14. Mo maasya, 'We nuyiseuvitye?' Asya, 'Etei indl, ilungu ikumi iilyi ta kll, nzeuvye, na mwikailei Ola moutonya otee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwI ma w'o.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ
مُفْتَرِيٍّ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑫

15. Na indl malea komwltika inyw'I, indl manyai kana yo ylvuanltw'e yusvne umanyi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana vai Ngai ateo We. Indl inyw'I nlmukwlnengane Kwake?

قُلْ لَمْ يَنْجِيكُمْ بِالْحَرْفِ لَكُمُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ
وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ⑬

16. Ula ona wiva uvendaa thayu uu na motanu maw'o, lthyi tukamalva nesa kwlanana na mawia moo nthln wa athayu uu namo maikavltw'a nthln waw'o.

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيْنَتَهَا نُؤْتِ
إِيَّاهُمْ أَجْمَعًا لَّهُمْ فِيهَا وَهْمٌ فِيهَا لَا يَحْصُونَ ⑭

17. Asu nimo matakethwa na kindu Ituni ateo Ola Mwaki, na maundu ala mo meekie nthln wa thayu uu, makatw'Tka vathei, na maundu ala mo meekaa makatw'Tka ma mana.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑮

18. We Indī, nūtonya *kwāhwa e mōkengani*, ūla *wīna* kītkīthya kītheu kuma kwa Mwīaii wake, na *kōkōsīla ūla w'o* ūla ngūsī kuma Kwake ikamōatīla we, na ūla watongoew'e nī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei? Mo nīmetīkīlaa we; na ūla ona wīva kuma katī wa nguthu syī kīvathōkany'o imūleaa we, Mwaki ūkatw'īka ūtūo wake ūla wathītwe. Kwa ūu ndōkethwe na nzika īōlū waw'o. Vate nzika, nīw'o kuma kwa Mwīaī waku; Indī andū aingī mayītkīlaa. *¹

أَمَّنْ كَانَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ
وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ⑤

¹ Nī Ondū wī kītumi kōmānyā ndeto īno *mo* īweta aaō. Nī andū eli tū ala mawetetwe nthīnī wa mōsoa ūō nī Mwathani Mōtheu *s.a.w* na ngūsī Ntheu ila imōatīle we. undū Ōkonī Mose, ti we Indī nī Ivuku yake nīyo yīōwetwa nūndū mavuku mayītkīlaa. Yo yītūtīaa ithyī na wīkwatyo kana nguthu ya andū nīyo yīōwetwa nthīnī wa mōsoa ūō. Na ndeto īno ndīōnecna īōlū wa Mwathani we mwene tū Indī ona ngūsī ila nini na andū angī. Mōsoa ūō nīwālīte nī kūmanyīka kana ti Mwathani eweka na ngūsī yake metīkīlaa ū-w'o wa Mwathani na kōkōsīla w'o, Indī ota ūu andū aingī katī wa aatīi moo nīmetīkīlaa ūu. Nīkwālīte nī kōlīlikanw'a kana mavinda amwe Athani anene nīmawetetwe ta mōndū ūmwe Indī mo nīmatonya kwongeleka na kūnyāīka. Mo metawa 'umma' nguthu nene ya andū nthīnī woo ene. Kwa sisya Kīlungu 16 Mōsoa wa 121. Amwe nīmamanyīte kana 'ulaaika' *mo* nī Mose na andū make ala meōwetwa.

19. Na nū ūla ūte mūlūngalu kūvīta ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū? Ta asu nīmakavikw'a mbee wa Mwīali woo.' Na ngūsī ikaasya, 'Aa nīmo ala makenganie tūlū wa Mwīali woo.' Yu vate nzika, kīumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kī tūlū wa ala mate alūngalu:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَىٰ الظَّالِمِينَ ⑤

20. Ala mamalūngasya andū kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmantha kūmīthyoekeya. Na aa nīmo matetkīlaa ūvoo wa Itunī.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعُودُنَهَا عَدًّا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَفَرُونَ ⑥

21. Ta asu maitonya kūsīla mawalany'o ma Ngai Mwene Vinya W'onthe tūlū wa nthī, ona mai na anyanya ona amwe ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usīllo ūkaingīvw'a kwoo kūndū kwīlī. Mo maitonya kwīw'a ona maitonya kwona.

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا لَهُمْ قِنْدُونَ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضْعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّعْيَ وَمَا كَانُوا يَبْصُرُونَ ⑦

22. Aa nīmo ala manangīte mathayū moo, na maūndū ala mo mawetaa makamafa.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ⑧

23. Vate nzika, asu nīmo ala makethwa mena wasyo mūnene vyū Itunī.

لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْآخِسُونَ ⑨

24. Nīw'o, asu ala metkīlaa na kwīka mawīa maseo, na kwīnyivya mo ene mbee wa Mwīali woo-----aa nīmo ekali-ma-Itunī. Vo nīvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَانْتَبَهُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑩

25. Ngewa ya nguthu ilī nī ta ya kīlalinda na mūndū ūte matū, na mūndū wīw'aa na wonaa nthī. Ngelekany'o ii syelī nī ūndū ūmwe? Indī inyw'ī nomūkamanya?

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَصْحَىٰ وَالْأَصْمَىٰ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ⑪

LUKU 3

26. Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, *nake asya*, 'Ow'o Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ kwenyu,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

27. Nĩkana inyw'ĩ mũikamũthaithe ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho. Ow'o Nyie nĩna w'ia ũlũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa mũthenya wĩ woo.'

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْبَاسِ ۝

28. Anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla mamũsũngĩe, 'Ithyĩ tũikwona kĩndũ kĩ nthĩnĩ waku, Indĩ we wĩo mũndũ otaitũ ithyĩ, na twĩona kana vai ũkũatĩe Indĩ no asu ala, kwa kwoneka kwoo kw'ontho, nĩ ala onzu vyũ katĩ waitũ. Na ithyĩ tũikwona ũnene wĩ nthĩnĩ waku ũlũ waitũ; aiee, ithyĩ twĩkwatya kana inyw'ĩ mwĩ akengani.'

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَكُ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا تَرَكُ أَتَّبِعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا أَنْ بَادُوا زَايًا وَمَا تَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ۝

29. We Noa aisye 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei, ethwa nyie nĩna ũkũsĩ mũtheu kuma kwa Mwĩalĩ wakwa na We nũnengete tei mũnene kuma Kwake ũla ũvithĩkĩte kwenyu, ithyĩ nĩtũmũingĩĩsya na vinya o mũleete?

قَالَ يَاقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّي وَآتَيْتَنِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعَبَيْتُ عَلَيْكُمْ أَنْزَلْتُ مُكْرَمَاتِهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَاذِبُونَ ۝

30. 'Na inyw'ĩ andũ amakwa, Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ uthw'ii ona wĩva ũlũ wa ũndũ ũũ, ĩtuvi yakwa nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka. Na Nyie ndikamalũngya asu ala metĩkĩlaa. Mo vate nzika, makakomana na Mwĩalĩ woo. Indĩ Nyie nĩmũsũanĩaa inyw'ĩ kwĩthwa andũ mwĩkaa naĩ na ũtumanu.

وَيَقَوْمٍ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَا إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلَقَوْنَ رَبَّهُمْ وَلِكِنِّي أَرْسَلْتُكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

31. Na inyw'ĩ andũ makwa, nũ ũla ũtonya kũndetheesya vala ve Ngai Mwene Vinya W'ontho, ethwa Nyie

وَيَقَوْمٍ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتَهُمْ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

ngamalungya mo? Inyw'I IndI
nomUsOanIaa?

32.'Na Nyie ndiOmwlā inyw'I, 'Nyie
nIṇa inandū sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,' ona Nyie ndimesI maUndū
ala matonekaa, ona Nyie ndiOneena Iŭlū
wa maUndū ala metho menyu
mavŭthasya, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakanengane ūseo ona wIva
Iŭlū woo----Ngai Mwene Vinya
W'onthe nIwIsI nesa
vyū maUndū ala me iIṭkonI syoo---- vate
nzika, Nyie IndI nIṭhwa katI wa ala mate
alŊngalu.'

33.Mo maisye, 'We Noa, we
nŭkaananIṭte naitū mŊno kwa Iṭinda Iasa
na nŭkaananIṭte naitū kwa mavinda
maingI; yu tŭetee maUndū ala we
ŭtŭteelemangasya namo, ethwa we wI
katI wa asu ala maneenaa w'o.'

34.We Noa asya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka akamŭetee inyw'I enda,
na inyw'I mŭitonya kŭsiIṭa kieleelo kya
Ngai.

35.'Na ŭtao wakwa ndŭkamŭuna inyw'I,
ona Nyie nenda kŭmŭtaā inyw'I, ata,
ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭelelele kŭmwananga inyw'I. We nI
MwIaIi wenyu na Kwake nIkw'o inyw'I
mŭkatŭngwa.'

36.Mo maasya, 'We nŭyIseŭvIṭye?'
Asya, 'Ethwa Nyie nIṇyIseŭvIṭye, naI
yakwa yIṭhwe Iŭlū wakwa na Nyie nI
mŭtheu kuma kwa naI ila inyw'I
mwIṭkaa.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تَزْعَرُونَ أَغْنِيَكُمْ عَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَسَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٢﴾

قَالُوا يَتَّبِعُكَ قَدْ جَدَلْنَاكَ فَأَكْثَرْتَ جِدْلَنَا فَأْتِنَا
بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٣﴾

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنَا
بِمُعْجِزٍ ﴿٣٤﴾

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصِيحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ
إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ
وَالِيهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلِيَ إِجْرِي
وَإِنَّا بَرِيٌّ مِمَّا تَجْرُمُونَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37.Na nŋkwavuaniw'e kwa Noa, 'Vai katŋ wa andŋ maku maketŋkŋla ateo ala maminŋte kwŋtŋkŋla; kwa ōu we ndŋkew'e kyeve ŋŋlŋ wa maŋndŋ ala mo methŋtwe makŋka.

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٧﴾

38.Na we seŋvya Ngalawa uungu wa metho Maitŋ na kwŋanana nondŋ wŋyŋaŋwe nŋ ōvuan'y'o Witŋ. Na ndŋkaneene Nakwa Nyie ŋŋlŋ wa andŋ eki-ma-naŋ. Mo vate nzika, nŋmekŋthitw'a nŋ kŋw'ŋ.

وَأَصْنَعِ الْفُلَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحِّينَا وَلَا تَخَاطِبُنِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na we nŋwaseŋvasya Ngalawa; na kŋla ŋvinda anene ma andŋ make nŋmesŋlaa vala ŋŋ, na mo nŋmamŋthekeea. Nake asya, 'Ethwa yu inyw'ŋ nŋmŋŋtŋthekeea ithyŋ, ŋvinda nŋyŋkŋte yŋla ithyŋ tŋkamŋthekeea inyw'ŋ tondŋ inyw'ŋ mŋŋtŋthekeea yu.

وَيَصْنَعِ الْفُلَ وَكُنَّا مَرَءِيَةً مَّلَأْنَا مِنْ قَوْمِهِ سِغْرًا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْحَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْحَرُكُمْ كَمَا تَسْحَرُونَ ﴿٣٩﴾

40.'Indŋ inyw'ŋ mŋkamanya nŋŋ we ŋla ŋsilŋlo wa kŋmŋsonokya ŋkamŋvikŋ, na ŋla ŋsilŋlo wa mŋminŋkŋlyo ŋkamŋvalŋkŋla.'

تَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَبِحُلٍّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

41.Kŋvika, yŋla mwŋlao Witŋ wookie, na mbuluti sya nthŋ syavulutangya. Ithyŋ twaisye, 'Ikiai nyamu iŋ sya kŋla mŋthemba nŋme na nga, na andŋ ma nyŋmba yaku, ateo asu ala ŋtw'io ŋminŋte kŋtuwa ŋŋlŋ woo, na asu ala metŋkŋlaa.' Namayaafŋkŋla na kwŋkala vamwe nake ateo avŋthŋ.

كَذَٰلِكَ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ قُلْنَا أَهْلُوا فِيهَا مِنْ كُلِّ ذَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤١﴾

42.Na we aisye, 'Likai nthŋnŋ. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَقَالَ أَكْبُوا فِيهَا بِإِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمُزْسِمَهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٢﴾

kwĩthwe kũthi kwayo na kũŋgama kwayo. Kwa ūla w'o, Mwĩai wakwa nĩ MŌekanfi-MŪno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

43. Na yo nĩyakũisye namo nthĩnĩ wa itulumo syfana iĩma. Na Noa nĩwamwĩtie

mwana wake e vaasa, 'We mwana wakwa, lika vamwe naitũ na ndũkethwe vamwe na alei.

44. We nĩwasũngĩie, 'Nyie o mĩtũkĩ nĩngũĩsa kĩĩma kĩnzĩĩe kĩw'ũ kĩĩ.' We aisye, 'Vai wĩvitho kwa mũndũ ona ūmwe ūmũnthĩ, kuma kwa ūtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo asu ala We ūmew'ĩaa tei.' Na kĩtulumo kyooka katĩ woo eĩĩ; kwa ūu we aĩ katĩ wa ala mooiwe nĩ kĩw'ũ.

45. Na nĩkwatavaniw'e, 'We nthĩ, melya kĩw'ũ kyaku, na we ĩtu eka kua.' Na kĩw'ũ nĩkyang'alĩthiw'e na ūvoo nĩwaminiwe. Na Ngai wa Ali-Yuuti. Na nĩkwaneeniwe, 'Kĩumo kĩthwe ĩũlũ wa andũ eki-ma-naĩ.

46. Na Noa nĩwamũĩie Mwĩai wake na asya, 'Mwĩai wakwa, ow'o mwana wakwa nĩ ūmwe wa ala ma nyũmba yakwa, vate nzika, ūtianĩo Waku nĩ wa w'o, na We Nue wa W'o vyũ katĩ wa asili.

47. We Ngai aisye, 'We Noa, we ti wa nyũmba yaku; we nĩ mũndũ wĩna mwĩkalo ūte wa ūlũngalu. Kwa ūu, ndũkangũlye Nyie ūvoo wa maũndũ ala ūtena ūmanyi wamo. Nyie nĩngũũtaa we ndũkese kwĩthwa ūmwe wa ala atumanu.'

وَبِهِ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبْنَىٰ اِرْكَبْ مَعَنَا
وَلَا تَكُن مَعَ الْكَافِرِينَ ۝

قَالَ سَأُوْتِي اِلَىٰ جَبَلٍ يَخَصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ
لَا عَاصِمَ اَيُّوْمٍ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ ۝

وَقِيلَ يَا اَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسَّاءِ اَقْلَعِي
وَاغِيضِ الْمَاءَ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَىٰ الْجُودِيِّ
وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي
وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ۝

قَالَ يُنوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَنْكَ غَيْرُ
صَالِحٍ فَلَا تَتْلِنَ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ
أَعْيُنَكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْغَافِلِينَ ۝

48. We Noa aisye, 'Mw'lai wakwa, Nyie n'Uvoya We ūnzil'e k'Uk'Ulya We maūndū ala ndena ūmanyi wamo. Na We walea k'Undekea Nyie na kw'ithwa na tei ūlū wakwa, Nyie ngeethwa kat' wa ala mena wasyo.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ
عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَسِرِينَ ⑤

49. Na n'kwatavaniw'e, 'We Noa, theea ūnd' na m'Uuo kuma Kwitū na maūathimo ūlū waku na ūlū wa mba' sya andū alamakasyawa n' ala me vamwe naku we. Na vakeethwa andū ang' ala Ithy' t'okamanenge kyaūya kwa ūvinda, na ūnd' ūsil'ilo w' woo ūkamakwata mo kuma Kwitū.'

قِيلَ يُونُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَ
عَلَىٰ أَمِيرٍ مِّنْ مَّعَكَ وَأُمْرٌ سَنُبَعِّثُهُمْ فِيْهِمْ
مِّنَّا عَادًا ابْنَ أَلَيْمٍ ⑥

50. Ūū n' kat' wa ūvoo ūla ūtonekaa ūla Ithy' t'ūk'ūvuan'Isya we. We ndwames' mo, owe kana andū maku, mbee wa ūu. Kwa ūu, we ūm'Isya; n'undū m'ūmin'ūk'ilyo n' wa ak'li-ma-Ngai.

يَلَكُ مِنَ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ
تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَٰذَا فَاصْبِرْ
إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ⑦

LUKU 5

51. Na kwa Aati Ithy' n'kwam'ūūmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aisye, 'Inyw'ū andū makwa, m'ūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Inyw'ū m'ūi na Ngai ūtee Wake. Inyw'ū mw' aseūvya ma mov'ūngū tū.

وَرَأَىٰ عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرِهِ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ⑧

52. 'Inyw'ū andū makwa, Nyie ndiūmw'itya ūtuvi ūnd'ūn' ūū. ūtuvi yakwa y'li vakuv' ateo kuma Kwake We ūla wamb'ūmbie Nyie. Inyw'ū ūnd' nom'ūmanyaa?

يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ
الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑨

53. 'Na inyw'ū andū makwa, ūtyai ūekea wa Mw'lai wenyu, na ūnd' mwelekelei We, We akaete mathweo ūlū wenyu

وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُكُمْ وَرَبُّكُمْ ثُمَّ تَوَلَّوْا إِلَيْهِ بِرِيسَالِ
السَّمَاءِ عَلَيْكُمْ فِئْرَارًا وَبَرِّدْكُمْ فَوْقَ إِلَٰهِي تَوْكَلَكُمْ
وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ⑩

metfĩkĩte mbua mbingĩ, na akongela vinya wenyu. Na mũikamalũngye ene naĩ.

54. Namo maisye, 'We Uuti, we ndũnatũtee okũsĩ mũtheu ona vanini na ithyĩ tũitia ngai siitũ nũndũ wa ũneeni waku tũ ona ithyĩ tũikwĩfĩkĩla we.

55. 'Ithyĩ tũtonya kwasya tũ kana imwe sya ngai siitũ nikũthũkĩtye we. Nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩngũmwĩta Ngai Mwene Vinya W'ontha ta ngũsĩ, nenyu ota ũu ĩthĩwai na okũsĩ kana Nyie nĩ vaasa na isu mũmwĩlanasya Ngai nasyo.

56. 'Utee Wake.' Kwa ũu nzeũvĩsyeyi nzaama nyie *inyw'ĩ* *inyw'ontha* ya kũmbĩka naĩ, ona mũikanenge ĩvinda.

57. 'Ow'o, Nyie nĩte wĩkwatyo wakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha, Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Vai kyumbe kĩendaa *ĩũũũ* wa *nthĩ* ateo We nũkĩkwete othĩa. Vate nzika, Mwĩai wakwa *aũngamaa* nzĩanĩ ĩla ndũngalu.

58. 'Ethwa ĩndĩ, *inyw'ĩ* nĩmũkũalyũka, Nyie nĩnĩminĩte kũmũvikĩsya *inyw'ĩ* kĩla Nyie natũmiwe nakyo kwenyu, na Mwĩai wakwa akamaete andũ angĩ mekale vandũ venyu. Na *inyw'ĩ* mũitonya kũmwĩka naĩ We ona vanini. Vate nzika, Mwĩai; wakwa nĩ Mũsyaĩsya *ĩũũũ* wa syĩndũ syonthe.'

59. Na yĩla mwĩao Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Uuti na asu ala meefĩkĩlile vamwe nake, kwa tei Witũ wa

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِثَارِكِي
إِلَهِتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ بِمُؤْمِنِينَ ۝

إِنْ تَقُولُ إِلَّا اعْتَدِلْ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّ قَالَ إِنْ
أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُ أَنَّ بَرِيءٌ وَمَا تَشْرُكُونَ ۝

مِنْ دُونِهِ فَيَكِيدُ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَا تَنْظُرُونَ ۝

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنْ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَيَسْتَلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنْ
رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ۝

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

mwanya. Na nŵtamatangŵe mo kuma
oŵilŵonŵi mwai.

60. Na aa maŵi Aati. Mo nŵmaleile Syama
sya Mwŵaŵi woo na malea kŵmew'a
Atŵmwa Make na maatiŵa ŵneeni wa
nthŵ ya ŵla w'o ŵla ng'endu.

61. Na kŵmo kyaekwa kŵmaatŵe kŵŵ
nthŵ ŵno, na Mŵthenya wa Uthayŵŵkyo.
Sisyai mbaŵi ya Aati nŵyekalile ŵte
kŵtŵnga mŵvea kwa mwŵaŵi woo.
Sisyai, Aati nŵi aumanŵe, andŵ ma Uuti!

LUKU 6

62. Na kwa mbaŵi ya Athamuti Ithyl
nŵtwamŵtŵmie mwanaa nyinyia woo
Salee. We aisye, 'Inyw'ŵi andŵ makwa,
mŵthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe;
inyw'ŵi mŵi Ngai ateo We. We
nŵwamŵkŵlilye inyw'ŵi kuma ŵŵlŵ wa nthŵ,
na amŵtŵsya inyw'ŵi nthŵnŵi wayo. Kwa
ŵu, ŵtyai ŵekeo Wake, na ŵndŵ
mwelekelei

We na *ngoo-syonthe*. Nŵw'o Mwŵaŵi
wakwa e vakuvŵi, na *nŵsŵngŵa mboya*.

63. Mo maisye, 'We Salee, we wŵ ŵmwe
kaŵi wa andŵ maitŵ ala tŵneekwetye.
We wŵtŵvata ithyl kŵthaitha kŵla maatiŵe
maitŵ mathaitŵa? Vate nzika, ithyl
twŵna nzika itathela ŵŵlŵ wa maŵndŵ ala
we ŵtŵtwŵŵa.'

64. We Salee aisye, Inyw'ŵi andŵ makwa,
ndavyei Nyie, ethwa Nyie nŵŵngeme ŵŵlŵ
wa ŵkŵsŵ mŵseo kuma kwa Mwŵaŵi
wakwa, na We nŵnengete Nyie tei kuma
Kwake-Mwene, nŵŵ ŵndŵ, ŵla

وَلَيْكَ عَادَةٌ جَعَلُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رَسُولَهُ
وَاجْتَبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ⑤

وَأَتَّبِعُونِي هَذِهِ الدِّينَ لَعَنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا
إِنْ عَادَا كَفَرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا بَعْدَ إِعَادٍ قَوْمٌ هُوَ ⑥

وَالِى تَوَدَّ أَحَاهُمْ ضِلْحًا قَالَ يَقَوْمُ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ
إِنْ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ⑤

قَالُوا يَصْلِحْ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنهَنَّا
أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا
تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ⑤

قَالَ يَقَوْمُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتِهِمْ مِنْ رَبِّي
وَأَتَيْنِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَتَصَدَّقُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ
عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ⑥

ŭkandethya Nyie vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa Nyie nĩngũlea kũmwĩw'a We? Kwa ũu inyw'ĩ mũkeethwa mũimbonge leela wanangĩko wakwa.

65.'Na inyw'ĩ andũ makwa, ĩno nĩ ngamĩle-nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ta Kyama kwenyu, Kwa ũu mĩekei ĩye ĩũũũ wa nthĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mũikamĩkiite na ũthũku ũsilĩlo wa vakuvĩ ndũkese kũmũkwata inyw'ĩ.

66.Indĩ mo nĩmamĩtilangile maũũ; na ĩndĩ we nĩwamatavisye, 'Itanĩthyei nthĩnĩ wa nyũmba syenyu kwa matukũ atatũ. Kĩĩ nĩ kyathĩ kĩla kĩte ũvũngũ.'

67.Kwa ũu yĩla mwĩao Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Salee na asu ala meetĩkĩlile vamwe nake na tei Witũ wa mwanya, na Ithyĩ nĩtwamatangĩle mo kuma nthekonĩ ya mũthenya ũsu. Vate nzika, Mwĩalĩ waku E-na ũtonyi, Wĩ-Vinya.

68.Na kĩtundumo kya kĩtalalĩki nĩkyamakwatie asu ala meekĩte naĩ, na kũikya kĩloko mo mavalũkangĩte na mothyũ moo nthĩnĩ wa nyũmba syoo.

69.Mo ta matasyĩkalĩte nthĩnĩ wasyo. Sisyai! Athamuti nĩmeekie maũndũ mate ma kũtũnga mũvea kwa Mwĩalĩ woo; sisyai! mbaĩya Athamuti nĩ numanĩe.

وَيَقُومُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَتَّبِعُوهَا يَسْخَبُوا بِمَا أُخَذَ مِنْكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ۝

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَتَّبِعُونَ فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ ۝

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَحْنُ بَاطِلُونَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةِ رَبِّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۝

وَإِخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جِثِيَيْنَ ۝

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا إِلَّا أَنْ تَبُودُوا لَفِئَةً رَايَهُمْ فِي الْأَبْعَادِ يَتَسَوَّدُونَ ۝

LUKU 7

70. Na vate nzika, Atũmwa Maitũ nĩmookie kwa Avalamu mena ũvoo mũseo. Mo maisya, 'Ithyĩ twĩkwendea mũuo we.' Nake aisye, 'Mũuo wĩhwe nenyu,' na we ndaakala mũno atanaete nyama ya kasaũ yĩ mbĩvye.

71. Indĩ yĩla we woonie moko moo matekw'ivikĩla, we amosie ta aeni mate ase, na nĩweew'ie w'ia nĩmo. Na mo mamwĩla, 'Ndũkakĩe, nũndũ ithyĩ tũtũmĩtwe kwa andũ ma Loto.'

72. Na kĩveti kyake kyaũngeme vakuvi, na kyathekela nthĩnĩ, vala Ithyĩ twakĩtavisye ũvoo mũseo wa ĩsyawa ya Isaaka, na ĩtina wa Isaaka ya Yakovo.

73. Kyo kyaisye, 'Aa, woo nĩ wakwa! Nyie ngasyaa kana nĩ kĩveti kĩkũũ, na mũũme ũũ wakwa nĩ mũkũũ? Kĩĩ ow'o nĩ kĩndũ kĩeni!

74. Mo mamũkũlya, 'We wĩsengw'a nĩ ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũathimo Make syĩ ĩũlũ wenyu. Inyw'ĩ andũ ma nyũmba ĩno. Vate nzika, We nĩ We Ula-Utaĩawa, Mwene-Utheu.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشَرِ قَالُوا اسْكُنْ
قَالَ سَلَامٌ مَّا لَيْتَ أَن جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِينٍ ⑤

فَلَمَّا رَأَى أَن يُدْيِهِمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ يَكْرَهُمْ وَأَوَّحَى
مِنْهُمْ خَيْفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى
قَوْمٍ لُّوطٍ ⑥

وَأَمْرَاتِهِ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ ۖ وَ
مِنْ وَرَاءِهِ إِسْحَاقُ يَعْقُوبُ ⑦

قَالَتْ يُونِئِي ۖ أَلَيْدٌ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا
إِن هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ⑧

قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَتُهُ
عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَنِيدٌ مُّجِيدٌ ⑨

75. Na yġla w'ia wamŭlekilye Avalamu, na ŭvoo mŭseo wamŭvikġa, we nġwambġġilye kŭkaananġa Naitŭ ŭlŭlŭ wa andŭ ma Loto.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبَشَرُ
نَجَّوْا لَنَا فِي قَوْمٍ لُوطٍ ۝

76. Ow'o Avalamu aġ mwene tei, na ngoo mbololo, na mwelekelġ-wa-Ngai Kaingġ.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ۝

77. We Avalamu, uma ŭndŭnġ ŭŭ. Vate nzika, mwġao wa Mwġaġi waku nġmŭvġtŭku, na vate nzika, ŭsilġlo nġŭkġte kwoo ŭla ŭtatonya kŭsilġka.'

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَانْهَمْ أَنْيْهِمْ عَذَابٌ غَيْرَ مَرْدُودٍ ۝

78. Na yġla Atumwa Maitŭ mavikie kwa Loto, we nġweew'ie kyeve nŭndŭ woo na eethwa atetonya ŭlŭlŭ woo na asya, 'Ŭŭ nġ mŭthenya wa thġna.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَخَىٰ بِهَمْ وَضَاقَ بِهِمْ
ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۝

79. Na andŭ make nġmookie masembete kŭmwlekela we, makġthġġa nġ ŭuthatu; na mbee wa ŭu mo nġmeekaa naġ. We aisye, 'Inyw'ġ andŭ makwa, aa nġ eġtu makwa. Mo nġ atheu mŭno kwenyu. Kwa ŭu mŭkġei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŭikanzonokye nyie mbee wa aeni makwa. Vai ŭmwe katġ wenyu wġna kġġko kġseo? *¹

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا
يَعْمَلُونَ الشَّيَاطِ قَالَ يَقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ
أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزُونِ فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ رَجُلٍ تَرْتَابُونَ ۝

80. Na mo nġmamŭsŭngġie, 'We vate nzika, nġwġsġ nesa kana ithyġ tŭi na ŭndŭ na eġtu maku, we vate nzika, nġwġsġ kġla ithyġ tŭkwenda.'

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ
لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۝

¹ *Waġlu vyŭ na wa kŭmina vinya vyŭ kwa andŭ ala matendeeaw'a nġ wanake wa iveti. Kwa ŭla w'o, iveti nġsyŭ syaġ ntheu kwoo. Na nġkyo kġtumi we waisye 'nġ atheu mŭno.' Indġ andŭ athŭku nġmaalyŭlile ŭneeni ŭŭ namaŭtw'ġkġthya Loto ta wamanengie eitu make nġkana ndaġa ya aeni make ġsŭvġke nŭndŭ woo. Na ta we wamathokasya mo nġkana manange ŭlŭngalu woo. Nġ ŭtheinġ kana ŭsŭngġo ŭŭ waġ ŭlŭlŭ wa mwġkalo woo wa ŭlei.

81. We Loto aisye, 'Taketwa nina ūtonyi ūlō wenyu kana ngevitha Nyiemwene kītuŋi kīlōmu.'

قَالَ لَوَانِ بِيْكُمْ قُوَّةٌ أَوْ أَوْحَىٰ إِلَىٰ رَبِّي شَيْدِي ۝

82. Atūmwa mamwā, 'We Loto, Ithyi twī Atūmwa ma Mwāli waku. Mo maikaūvikā we ona vanini. Kwa ūu uma we na andū maku ma mūsyī nthīnī wa kīlungu kya ūtukū, na ūmwe wenyu ndakasisye ītina ateo kīveti kyaku. Vate nzika, kīla kīūmakwata mo kīkamūkwata we ūta ūu. Vate nzika, īvinda yoo yīla yītw'ītwē nī kīfoko. Kyo kīfoko kīi vakuvī?' *¹

قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصْلَوْا إِلَيْكَ فَأَوْرَثْنَاكَ بِقَطِيعٍ مِنَ الْيَلِيلِ وَلَا يَلْتَقِفُ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتَكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ أَنْ مَوْعِدُهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ۝

83. Kwa ūu, yīla mwāo Witū wookie, Ithyi nītwāūkulumanilye mūsyī ūsu na twausya mbua ya mavia ma yūmba ūlō wa w'ō, mailīanīlw'e ngoi ūlō wa ngoi,

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَابًا مِّنْ سَیْنٍ ۖ فَنضَوِّدُ ۝

84. Syee kīwe ūvano kwoondū woo nthīnī wa ūtw'io wa Mwāli waku. Na ūsilīlo ta ūsu ndwī vaasa na eki-ma-naī ma īvinda yīl.

فُسُومَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ ۚ لَوْ يَشَاءُ رَبِّي لَإِخْرَجَهُ مِّنْهَا ۖ بَلْ يَحْسِبُ

LUKU 8

85. Na kwa Amitiani, Ithyi nītwamūtūmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَالِإِىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُ وَلَا تَتَّبِعُوا الْيَكْثَالَ وَالْيَبِيزَانَ إِنِّي أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّخِيطٍ ۝

Mui na Ngai ūngĩ ateo We. Na mūikathimanĩe ithimo iteanĩe na ithimi ngoleku. Nyie nĩngwona inyw'ĩ mwĩ mwĩkaloni wa ūthw'ii na Nyie nĩna w'ia ūlū wenyu nūndū wa ūsililo wa mūthenya wa wanangĩko.

86. Na inyw'ĩ andū makwa, nenganei kĩthimo kyusūu na kĩaŋu mwĩna ūlūngalu, na mūikamavene andū syĩndū ila syaĩĩte kwĩthĩwa syĩ syo ona mūikeke ūthyoeuku ūlū wa nthĩ, mūkĩetae kĩthokoo.

87. 'Kyu kĩa kĩtĩtwe *vamwe nenyu* nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli. Na Nyie ndi mūsūvĩ ūlū wenyu.'

88. Mo mamūsūngĩe, 'We Suaivu, Mboya yaku yĩkwĩa kana ithyĩ twaĩĩtwe nĩ kūeka ila maaĩthe maitū mathaithaa, kana tūeke kwĩka ūndū tūkwenda na ūthw'ii witū? We wĩ mūĩ *mūno* vyū na wĩna kĩĩko kĩseo.'

89. We aisye, 'Inyw'ĩ andū makwa, ndavyei: ethwa Nyie nĩūngeme ūlū wa ūkūsĩ mūtheu kuma kwa mwĩafi wakwa, na We nūnengete nyie kyaūya kyanake kuma Kwake-Mwene, *inyw'ĩ mūkamūenge ūsūngĩo mwaū?* Na Nyie ndikwenda kūmūkaananĩsya ūlū wa maūndū ala Nyie ngūmwĩa mūikeke. Nyie nĩenda waĩlu ūndū Nyie ndonya. Vai ūtonyi wĩ nthĩnĩ wakwa ateo kwĩsĩla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nyie nĩtĩkĩtaa nthĩnĩ Wake na Kwake nĩkw'o Nyie nzyokaa.'

وَيَقُومُوا أَلْفًا أَلْفًا وَيَبْزُونَ بِالْقَسْطِ وَلَا
يُبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتَوِي الْأَرْضَ
مُفْسِدِينَ ۝

يَقِيَّتَ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِيفٍ ۝

قَالُوا يَشْعَبُ أَصْلُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ مَا
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ
إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ۝

قَالَ يَقُومُ أَلْفَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ
رَّبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أُخَافَكُمُ إِلَىٰ مَا أَنْهَكُمُ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا
إِذْ بَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

90. 'Na inyw'ĩ andũ makwa, ūng'endu wenyu kwakwa ndũkamũtwae ūmũvĩtũkye mũkwatwe nĩ ūndũ ūla wamavalũkĩle andũ ma Noa kana andũ ma Uuti kana andũ ma Salee; na andũ ma Loto mai vaasa nenyu inyw'ĩ.'

وَيَقَوْمٌ لَا يَجْرِمُكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ
مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ
وَمَا قَوْمٌ لَوْ فُتِنُوا مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ⑩

91. Na manthai ūkeo wa Mwĩafi wenyu na Indĩ mwelekelei We na ngoo Imwe. Nĩw'o Mwĩafi wakwa Ausũftwe nĩ tei, Mwendani Mũno Vyũ.

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ
وَدُودٌ ⑪

92. Na mo mamũsũngĩie, 'We Suaivu, ithyĩ tũĩmamanya maũndũ mainĩĩ ma ala we ūũneena, na vate nzika, ithyĩ twĩkwona we wĩ mwonzu katĩ waitũ. Na takethwa ti ūndũ wa mbaĩ yaku, ithyĩ vate nzika, nĩũkũkimanga na mavia we. Na ta we ndwĩna ūtonyi ūlũ waitũ.'

قَالُوا يٰشُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ وَإِنَّا
لَنَرِيكَ فِينَا ضِعْفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَلَكِنَّا
مَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ⑫

93. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, mbaĩ yakwa yĩna vinya mbee kwenyu kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Nenyu mũkamwĩkya We ĩtina wa mĩongo yenyu ta ūla ūtĩftwe. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nũmathyũlũlũkĩle maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

قَالَ يَقَوْمِ ارْهَطُوا عَلَيَّ عَلَيَّكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ
وَرَأَيْتُمْ ظَهْرِي أَنِ إِنِّي بِمَا تَعْلَمُونَ مُبْدٍ ⑬

94. 'Na inyw'ĩ andũ makwa, Ikai nesa mũno vyũ ūndũ mũtonya, nakwa Nyie nongwĩka ota ūu. O mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya nũũ ūla ūnũũvalũkĩlwa nĩ ūsilĩlo wa kũmũsonokya, na nũũ ūla mũkengani. Na eteelai, vate nzika, Nyie nĩneteele nĩ vamwe nenyu.'

وَيَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ
تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَارِبٌ
وَأَنْتُمْ يَوْمًا ⑭

95. Na yĩla ūtw'io Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Suaivu na asu ala meetĩkĩlile vamwe nake kwa tei Witũ wa mwanya; na ūsilĩlo nĩwamakwatie asu

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَاتَّخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْفَةَ مُتَّجِلِينَ
فِي دِيَارِهِمْ خَبِيرِينَ ⑮

ala meekite naI, namo nImavalOkangile
na mothyO moo nthInI wa nyumba syoo.

96.IIo komataaIkala nthInI wasyo.
Sisyai! UndO Mitiani yatililwe otondO
Athamuti matililwe.

كَأَن لَّمْ يَخْتَفُوا فِيهَا إِلَّا بَعْدَ الْبَدِينِ كَمَا بَدَتِ
نُوحُودٌ ٥٦

LUKU 9

97.Na vate nzika, IthyI nItwamOtUmie
Mose ena Syama SiitO na Otunyi
wIyonanItye.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ٥٧

98.Kwa Valao na anene make; IndI mo
nImaatIle mwIao wa Valao, na mwIao
wa Valao ndwaI wa w'O ona vanini.

إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَأَتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا
أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ٥٨

99.We akaenda mbee wa andO make
Muthenya wa UthayOOkyo na
akamatwaa
mo nthInI wa Iima ya Mwaki tondO
ng'ombe Itwaawa kInyw'IlonI kya
kIw'O. Na nI kInyw'Ilo kIthOku ata kIla
kyavikwa.

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ
الْمُورِدُونَ ٥٩

100.Mo nImalOngItw'e nI kIumo nthInI
wa thayO Oo na MuthenyanI wa
UthayOOkyo. NI muthInzIo muthOku na
asu ala maUnengetwe.

وَأَتَّبَعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ بِئْسَ الْمُورِدُ
الْمُرْفُودُ ٦٠

101.Usu nI katI wa movoo ma mIsyI Ila
myanange, IthyI tOOkOtavya we. Imwe
yayo nIyIongeme na Imwe nI mImIle
nthI ta Iia.

ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ الْقرْأَنِ نَقُضُهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ
وَحَصِيدٌ ٦١

102.Na ithyI tOiaameka naI mo, IndI
nImo meevItIsye ene, na ngai syoo ila
masyIkaiIlaa vandO va Ngai Mwene
Vinya W'onthe iyaI na Ouno kwoo ona
vanini yIla Otw'io wa MwIaIi waku

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ
عَنْهُمْ إِلَهَتُهُمْ أَلْوَى يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ لَنَا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتَنَبَّيْ ٦٢

wookie; Indī syo syamongelelee vathei
ateo kwaa vyū.

103.Ukumbatŵlyo wa Mwīaŵi waku nī ta
ūū, yīla We wamīkwata mīsyī ŵa andū
mayo mekwīka naŵ. Vate nzika,
kūkumbatŵlyo Kwake kwī woo na nī
kwai.

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّلنَّاسِ
إِنِّ أَخَذَهُ الْيَمُّ شَدِيدًا ۝

104.Nthīnī wa ūndū ūū vate nzika ve
Kyama kwake we ūla ūkŵaa ūsiŵŵo wa
Itunī. Usu nīw'o mūthenya ūla mbaa-
andū onthe makombanw'a vamwe na
ūsu nīw'o mūthenya ūla kūvika kwaw'o
kūkakūŵŵa nī andū onthe ma nthī.

إِنِّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةٌ لِّمَن خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَٰلِكَ
يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ۝

105.Na Ithyī tūiyŵkalasya mūno ateo
kwa ūvinda yīla yītalŵtwe.

وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ۝

106.Mūthenya nīūkŵte, vai thayū
ūkaneena vate ūthei Wake; na Indī amwe
moo makeethwa matena ūvuso ūseo.

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِآذَانٍ مِّنْهُمْ سَمْعٌ
وَسَعِيدٌ ۝

107.Na ta kwa asu ala makethwa na
ūvuso ūthūku, makeethwa nthīnī wa
Mwaki, vala nthīnī waw'o vakethwa
kŵmeto, na kūkivakiva,

فَأَمَّا الَّذِينَ سَقَوْا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ
شِهيقٌ ۝

108.Makŵkala nthīnī wa w'o kūvika yīla
matu na nthī ikethŵawa vo, ateo ūndū
Mwīaŵi waku ūkenda vate nzika, Mwīaŵi
waku aetae kŵla We wendaa.

خُلْدَيْنَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّنَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا
شَاءَ رَبُّكَ إِنِّ لِنَائِبِينَ ۝

109.Indī kwa asu ala makethwa na ūvuso
ūseo, mo makeethwa Itunī; makŵkala vo
kūvika ūndū matu na nthī ikethŵawa vo,
ateo ūndū Mwīaŵi waku ūkenda-----
mūthīnzŵ ūla ūtakatŵwa.

وَأَمَّا الَّذِينَ سُودُوا فِي الْجَنَّةِ خُلْدَيْنَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّنَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ
عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْدُودٍ ۝

110.Kwa ūu we ndūkethwe na nzika ūlū
wa kŵla andū aa mathaithaa. Mo

فَلَا تُكْفَىٰ فِي مِزَانِهِ مِمَّا يُعْبَدُ هَٰؤُلَاءِ مَا يَبْدُونَ

mathaithaa tondū maaŋthe moo
mathaithaa mbee, na lthyŋ ow'o
tūkamaŋva kŋanda kyoo kyusŋe na
kŋtekŋolange.

إِلَّا كَمَا يَعْْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِفُوهُمْ
نَصِيبُهُمْ غَيْرُ مَنْقُوصٍ ۝

LUKU 10

111.Na kwa ūla w'o, lthyŋ
nŋtwamŋengie Mose Ivuku, ŋndŋ
ivathŋkany'o nŋsyaseŋviw'e nthŋnŋ
wayo; na takethwa ti ŋndŋ wa ndeto ŋla
yatongoetye kuma kwa Mwŋaŋi waku,
vate nzika, ŋvoo wŋthwa watw'iwe katŋ
woo tene mŋno mbee; na yu andŋ aa
mena nzika ivŋavŋanasya ŋŋlŋ wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةُ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ لَفِي
شَاكِ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝

112.Na vate nzika, mawŋa ma aa onthe
mayambŋŋe kŋnenganŋwa matuvi ŋndŋ
vate nzika, Mwŋaŋi waku akamaŋva kwa
usŋu kwŋanana na mawŋa moo. We vate
nzika nŋmanyaa maŋndŋ onthe ala mo
mekaa.

وَإِن كُلًّا لَتَنَّا لِيُوقِنَهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

113.Kwa ŋu we ŋngama ŋlŋngele, tondŋ
we wŋyŋaŋwe, na ota ŋu asu ala
mamwelekele Ngai vamwe naku we; na
mŋikakŋle mŋvaka inyw'ŋ etŋkŋi; nŋndŋ
vate nzika, We nŋwonaa ŋndŋ inyw'ŋ
mawŋkaa.

فَأَسْتَقِيمْ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

114.Na mŋikamelekele asu ala mekaa
naŋ, Mwaki ndŋkese kŋmŋkiita inyw'ŋ.
Na inyw'ŋ mŋikethwa na anyanya ŋtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona
inyw'ŋ mŋikatetheew'a.

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝

115.Na syaŋsyai Mboya mŋthyanŋ ŋŋ ya
mŋthenya, na ilungu sya ŋtukŋ vakuvŋ na
mŋthenya. Vate nzika, maŋlŋngalu
nŋmalŋngasya mothŋku. Kŋŋ nŋ

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي الشَّهَارِ وَزَلْفَانِ مِنَ الْيَتْلِ إِنَّ

kililikany'a kwa asu ala matonya
kölilikana.

116.Na we İthwa wİyümİİsyē; nÜndÜ
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndaekaa müthİnzİlo wa ala alÜngalu
wanangİke.

117.Nİkİ, İndİ, vayaİ andÜ mena kİİlko
katİ wa nzyawa ila syaİ mbee wenyu, ala
maaiİİtwe nİ küvatana üthyoeKu İÜlÜ wa
nthİ-----ateo avÜthÜ ma ala ithyİ
twamatangİİe kuma katİ woo? İndİ eki-
ma-naİ maatiİe maÜndÜ ala mavÜthÜ ala
mamanengie Ütanu na wololo, na mo
matw'İka avİtany'a.

118.Na Mwİaİi waku ndaİ atonya
kwananga mİsyİ vate ÜlÜngalu yİla andÜ
mayo maİ alÜngalu.

119.Na kethwa Mwİaİi waku *nİweekiİİe*
kwenda Kwake vinya, We vate nzika,
ethwa amatw'İkİthisye mbaa andÜ onthe
andÜ o amwe; İndİ mo mayaİ maeka
küvathÜkangana,

120.Ateo asu ala Mwİaİi waku
wamew'İİte tei, na We Üu nİw'o
wamombİİe mo. İndİ ndeto ya Mwİaİi
waku İkeanİİw'a; Nİw'o, Nyie
ngausÜsyā İia-ya-Mwaki na Mayini *ala*
mbaa-matÜ na andÜ onthe vamwe.'

121.Na movoo onthe ma AtÜmwā ala
İthyİ tÜlÜlÜmİİlasya ngoo yaku namo
nİtÜÜtavasya we. Na nthİnİ wa w'o
nİvokİİe w'o na Ütao na kİlilikany'a kwa
etİkİli.

الْحَسَنَاتُ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرُ
لِّلَّذِينَ

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ
يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ
أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أَتَوْا فِيهِ
وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا
مُصْلِحُونَ ۝

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا
يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ۝

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِلَّهِ الْخَلْقُ كُلُّهُ وَتَبَّتْ رِجْلُ
رَبِّكَ لَا تَمْلِكُ لَهُمْ مِنْ يَدِهِ النَّاسُ أَجْمَعِينَ ۝

وَمَا تَقْصُصْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ
فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

122.Na matavye asu ala metetŋkŋlaa;
'Ikai nesa mŋno vyŋ Ōndŋ mŋtonya,
ithyŋ ota ŋu notwŋkŋte.

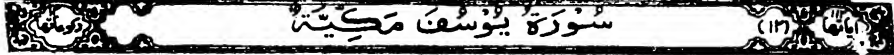
وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَالُهُمْ كَسَائِمٍ تَكْتُمُونَ ۝

123.'Na ŋnyw'ŋ eteelai, ithyŋ ota ŋu
notwetele.'

وَأَنْتَظِرُونَ إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ۝

124.Na syŋdŋ ila mbithe sya matunŋ na
nthŋ nŋ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ŋvoo w'onthe ŋkatŋngwa Kwake.
Kwa ŋu, mŋthaithei We na iai wŋkwatyo
wenyu Kwake eweka. Na Mwŋaŋi waku
ndaleaa kŋmanyā maŋndŋ ala inyw'ŋ
mwŋkaa.

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْيَمْرِ رُجُوعُ الْأَمْثَلِ ۝
فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝

YUSUF

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Alif Laam Raa Nyie nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Woni W'onthe, Ino nĩ
Mĩsoa ya Ivuku Itheu.

3. Ithĩ nĩtũyĩvuanĩtye yo----Kulani
Ivuku yĩla yĩsomawa kaingĩ---- nthĩnĩ wa
Kĩlalavu kĩthyomo kĩna ũneeni
mũlũngalu--- nĩkana inyw'ĩ mũtonye
kũmanyaa.

4. Ithĩ twĩkũeeaa ngewa ĩla nzeo mũno
vyũ kwa kũũvuanĩsya we Kulani ĩno,
oyĩla mbee wayo wafĩ ũmwe kafĩ wa ala
matamanyaa.

5. Lilikanai ĩvinda yĩla Yosevu
wamũtavisye ĩthe wake, 'We asa wakwa,
Nyie nĩnonie nthĩnĩ wa ndoto yakwa
ndata ĩkumi na ĩmwe na syua na mwei,
ĩngumanĩa iinthaitha Nyie.'

6. Nake amwĩla, 'We mwana wakwa
mwendwa, ndũkamatavyee anaa-
mwenyu ndoto yaku, maikese
kũũseũvĩsya nzaama nthũku we; nũndũ
Satani nĩ mũmaitha wa mũndũ wĩ
ũtheinĩ.

7. 'Na ũu we wonete nĩw'o kũkethĩwa,
Mwafĩ waku akaũnyuva we na
kũũmanyĩthya we ũalyũlo wa maũndũ
ala matavanĩtw'e na kwĩanĩsya ĩnee
Yake ĩũlo waku na ĩũlo wa nyũmba ya
Yakovo tondũ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الذِّكَرُ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠ ١٠١ ١٠٢ ١٠٣ ١٠٤ ١٠٥ ١٠٦ ١٠٧ ١٠٨ ١٠٩ ١١٠ ١١١ ١١٢ ١١٣ ١١٤ ١١٥ ١١٦ ١١٧ ١١٨ ١١٩ ١٢٠ ١٢١ ١٢٢ ١٢٣ ١٢٤ ١٢٥ ١٢٦ ١٢٧ ١٢٨ ١٢٩ ١٣٠ ١٣١ ١٣٢ ١٣٣ ١٣٤ ١٣٥ ١٣٦ ١٣٧ ١٣٨ ١٣٩ ١٤٠ ١٤١ ١٤٢ ١٤٣ ١٤٤ ١٤٥ ١٤٦ ١٤٧ ١٤٨ ١٤٩ ١٥٠ ١٥١ ١٥٢ ١٥٣ ١٥٤ ١٥٥ ١٥٦ ١٥٧ ١٥٨ ١٥٩ ١٦٠ ١٦١ ١٦٢ ١٦٣ ١٦٤ ١٦٥ ١٦٦ ١٦٧ ١٦٨ ١٦٩ ١٧٠ ١٧١ ١٧٢ ١٧٣ ١٧٤ ١٧٥ ١٧٦ ١٧٧ ١٧٨ ١٧٩ ١٨٠ ١٨١ ١٨٢ ١٨٣ ١٨٤ ١٨٥ ١٨٦ ١٨٧ ١٨٨ ١٨٩ ١٩٠ ١٩١ ١٩٢ ١٩٣ ١٩٤ ١٩٥ ١٩٦ ١٩٧ ١٩٨ ١٩٩ ٢٠٠ ٢٠١ ٢٠٢ ٢٠٣ ٢٠٤ ٢٠٥ ٢٠٦ ٢٠٧ ٢٠٨ ٢٠٩ ٢١٠ ٢١١ ٢١٢ ٢١٣ ٢١٤ ٢١٥ ٢١٦ ٢١٧ ٢١٨ ٢١٩ ٢٢٠ ٢٢١ ٢٢٢ ٢٢٣ ٢٢٤ ٢٢٥ ٢٢٦ ٢٢٧ ٢٢٨ ٢٢٩ ٢٣٠ ٢٣١ ٢٣٢ ٢٣٣ ٢٣٤ ٢٣٥ ٢٣٦ ٢٣٧ ٢٣٨ ٢٣٩ ٢٤٠ ٢٤١ ٢٤٢ ٢٤٣ ٢٤٤ ٢٤٥ ٢٤٦ ٢٤٧ ٢٤٨ ٢٤٩ ٢٥٠ ٢٥١ ٢٥٢ ٢٥٣ ٢٥٤ ٢٥٥ ٢٥٦ ٢٥٧ ٢٥٨ ٢٥٩ ٢٦٠ ٢٦١ ٢٦٢ ٢٦٣ ٢٦٤ ٢٦٥ ٢٦٦ ٢٦٧ ٢٦٨ ٢٦٩ ٢٧٠ ٢٧١ ٢٧٢ ٢٧٣ ٢٧٤ ٢٧٥ ٢٧٦ ٢٧٧ ٢٧٨ ٢٧٩ ٢٨٠ ٢٨١ ٢٨٢ ٢٨٣ ٢٨٤ ٢٨٥ ٢٨٦ ٢٨٧ ٢٨٨ ٢٨٩ ٢٩٠ ٢٩١ ٢٩٢ ٢٩٣ ٢٩٤ ٢٩٥ ٢٩٦ ٢٩٧ ٢٩٨ ٢٩٩ ٣٠٠ ٣٠١ ٣٠٢ ٣٠٣ ٣٠٤ ٣٠٥ ٣٠٦ ٣٠٧ ٣٠٨ ٣٠٩ ٣١٠ ٣١١ ٣١٢ ٣١٣ ٣١٤ ٣١٥ ٣١٦ ٣١٧ ٣١٨ ٣١٩ ٣٢٠ ٣٢١ ٣٢٢ ٣٢٣ ٣٢٤ ٣٢٥ ٣٢٦ ٣٢٧ ٣٢٨ ٣٢٩ ٣٣٠ ٣٣١ ٣٣٢ ٣٣٣ ٣٣٤ ٣٣٥ ٣٣٦ ٣٣٧ ٣٣٨ ٣٣٩ ٣٤٠ ٣٤١ ٣٤٢ ٣٤٣ ٣٤٤ ٣٤٥ ٣٤٦ ٣٤٧ ٣٤٨ ٣٤٩ ٣٥٠ ٣٥١ ٣٥٢ ٣٥٣ ٣٥٤ ٣٥٥ ٣٥٦ ٣٥٧ ٣٥٨ ٣٥٩ ٣٦٠ ٣٦١ ٣٦٢ ٣٦٣ ٣٦٤ ٣٦٥ ٣٦٦ ٣٦٧ ٣٦٨ ٣٦٩ ٣٧٠ ٣٧١ ٣٧٢ ٣٧٣ ٣٧٤ ٣٧٥ ٣٧٦ ٣٧٧ ٣٧٨ ٣٧٩ ٣٨٠ ٣٨١ ٣٨٢ ٣٨٣ ٣٨٤ ٣٨٥ ٣٨٦ ٣٨٧ ٣٨٨ ٣٨٩ ٣٩٠ ٣٩١ ٣٩٢ ٣٩٣ ٣٩٤ ٣٩٥ ٣٩٦ ٣٩٧ ٣٩٨ ٣٩٩ ٤٠٠ ٤٠١ ٤٠٢ ٤٠٣ ٤٠٤ ٤٠٥ ٤٠٦ ٤٠٧ ٤٠٨ ٤٠٩ ٤١٠ ٤١١ ٤١٢ ٤١٣ ٤١٤ ٤١٥ ٤١٦ ٤١٧ ٤١٨ ٤١٩ ٤٢٠ ٤٢١ ٤٢٢ ٤٢٣ ٤٢٤ ٤٢٥ ٤٢٦ ٤٢٧ ٤٢٨ ٤٢٩ ٤٣٠ ٤٣١ ٤٣٢ ٤٣٣ ٤٣٤ ٤٣٥ ٤٣٦ ٤٣٧ ٤٣٨ ٤٣٩ ٤٤٠ ٤٤١ ٤٤٢ ٤٤٣ ٤٤٤ ٤٤٥ ٤٤٦ ٤٤٧ ٤٤٨ ٤٤٩ ٤٥٠ ٤٥١ ٤٥٢ ٤٥٣ ٤٥٤ ٤٥٥ ٤٥٦ ٤٥٧ ٤٥٨ ٤٥٩ ٤٦٠ ٤٦١ ٤٦٢ ٤٦٣ ٤٦٤ ٤٦٥ ٤٦٦ ٤٦٧ ٤٦٨ ٤٦٩ ٤٧٠ ٤٧١ ٤٧٢ ٤٧٣ ٤٧٤ ٤٧٥ ٤٧٦ ٤٧٧ ٤٧٨ ٤٧٩ ٤٨٠ ٤٨١ ٤٨٢ ٤٨٣ ٤٨٤ ٤٨٥ ٤٨٦ ٤٨٧ ٤٨٨ ٤٨٩ ٤٩٠ ٤٩١ ٤٩٢ ٤٩٣ ٤٩٤ ٤٩٥ ٤٩٦ ٤٩٧ ٤٩٨ ٤٩٩ ٥٠٠ ٥٠١ ٥٠٢ ٥٠٣ ٥٠٤ ٥٠٥ ٥٠٦ ٥٠٧ ٥٠٨ ٥٠٩ ٥١٠ ٥١١ ٥١٢ ٥١٣ ٥١٤ ٥١٥ ٥١٦ ٥١٧ ٥١٨ ٥١٩ ٥٢٠ ٥٢١ ٥٢٢ ٥٢٣ ٥٢٤ ٥٢٥ ٥٢٦ ٥٢٧ ٥٢٨ ٥٢٩ ٥٣٠ ٥٣١ ٥٣٢ ٥٣٣ ٥٣٤ ٥٣٥ ٥٣٦ ٥٣٧ ٥٣٨ ٥٣٩ ٥٤٠ ٥٤١ ٥٤٢ ٥٤٣ ٥٤٤ ٥٤٥ ٥٤٦ ٥٤٧ ٥٤٨ ٥٤٩ ٥٥٠ ٥٥١ ٥٥٢ ٥٥٣ ٥٥٤ ٥٥٥ ٥٥٦ ٥٥٧ ٥٥٨ ٥٥٩ ٥٦٠ ٥٦١ ٥٦٢ ٥٦٣ ٥٦٤ ٥٦٥ ٥٦٦ ٥٦٧ ٥٦٨ ٥٦٩ ٥٧٠ ٥٧١ ٥٧٢ ٥٧٣ ٥٧٤ ٥٧٥ ٥٧٦ ٥٧٧ ٥٧٨ ٥٧٩ ٥٨٠ ٥٨١ ٥٨٢ ٥٨٣ ٥٨٤ ٥٨٥ ٥٨٦ ٥٨٧ ٥٨٨ ٥٨٩ ٥٩٠ ٥٩١ ٥٩٢ ٥٩٣ ٥٩٤ ٥٩٥ ٥٩٦ ٥٩٧ ٥٩٨ ٥٩٩ ٦٠٠ ٦٠١ ٦٠٢ ٦٠٣ ٦٠٤ ٦٠٥ ٦٠٦ ٦٠٧ ٦٠٨ ٦٠٩ ٦١٠ ٦١١ ٦١٢ ٦١٣ ٦١٤ ٦١٥ ٦١٦ ٦١٧ ٦١٨ ٦١٩ ٦٢٠ ٦٢١ ٦٢٢ ٦٢٣ ٦٢٤ ٦٢٥ ٦٢٦ ٦٢٧ ٦٢٨ ٦٢٩ ٦٣٠ ٦٣١ ٦٣٢ ٦٣٣ ٦٣٤ ٦٣٥ ٦٣٦ ٦٣٧ ٦٣٨ ٦٣٩ ٦٤٠ ٦٤١ ٦٤٢ ٦٤٣ ٦٤٤ ٦٤٥ ٦٤٦ ٦٤٧ ٦٤٨ ٦٤٩ ٦٥٠ ٦٥١ ٦٥٢ ٦٥٣ ٦٥٤ ٦٥٥ ٦٥٦ ٦٥٧ ٦٥٨ ٦٥٩ ٦٦٠ ٦٦١ ٦٦٢ ٦٦٣ ٦٦٤ ٦٦٥ ٦٦٦ ٦٦٧ ٦٦٨ ٦٦٩ ٦٧٠ ٦٧١ ٦٧٢ ٦٧٣ ٦٧٤ ٦٧٥ ٦٧٦ ٦٧٧ ٦٧٨ ٦٧٩ ٦٨٠ ٦٨١ ٦٨٢ ٦٨٣ ٦٨٤ ٦٨٥ ٦٨٦ ٦٨٧ ٦٨٨ ٦٨٩ ٦٩٠ ٦٩١ ٦٩٢ ٦٩٣ ٦٩٤ ٦٩٥ ٦٩٦ ٦٩٧ ٦٩٨ ٦٩٩ ٧٠٠ ٧٠١ ٧٠٢ ٧٠٣ ٧٠٤ ٧٠٥ ٧٠٦ ٧٠٧ ٧٠٨ ٧٠٩ ٧١٠ ٧١١ ٧١٢ ٧١٣ ٧١٤ ٧١٥ ٧١٦ ٧١٧ ٧١٨ ٧١٩ ٧٢٠ ٧٢١ ٧٢٢ ٧٢٣ ٧٢٤ ٧٢٥ ٧٢٦ ٧٢٧ ٧٢٨ ٧٢٩ ٧٣٠ ٧٣١ ٧٣٢ ٧٣٣ ٧٣٤ ٧٣٥ ٧٣٦ ٧٣٧ ٧٣٨ ٧٣٩ ٧٤٠ ٧٤١ ٧٤٢ ٧٤٣ ٧٤٤ ٧٤٥ ٧٤٦ ٧٤٧ ٧٤٨ ٧٤٩ ٧٥٠ ٧٥١ ٧٥٢ ٧٥٣ ٧٥٤ ٧٥٥ ٧٥٦ ٧٥٧ ٧٥٨ ٧٥٩ ٧٦٠ ٧٦١ ٧٦٢ ٧٦٣ ٧٦٤ ٧٦٥ ٧٦٦ ٧٦٧ ٧٦٨ ٧٦٩ ٧٧٠ ٧٧١ ٧٧٢ ٧٧٣ ٧٧٤ ٧٧٥ ٧٧٦ ٧٧٧ ٧٧٨ ٧٧٩ ٧٨٠ ٧٨١ ٧٨٢ ٧٨٣ ٧٨٤ ٧٨٥ ٧٨٦ ٧٨٧ ٧٨٨ ٧٨٩ ٧٩٠ ٧٩١ ٧٩٢ ٧٩٣ ٧٩٤ ٧٩٥ ٧٩٦ ٧٩٧ ٧٩٨ ٧٩٩ ٨٠٠ ٨٠١ ٨٠٢ ٨٠٣ ٨٠٤ ٨٠٥ ٨٠٦ ٨٠٧ ٨٠٨ ٨٠٩ ٨١٠ ٨١١ ٨١٢ ٨١٣ ٨١٤ ٨١٥ ٨١٦ ٨١٧ ٨١٨ ٨١٩ ٨٢٠ ٨٢١ ٨٢٢ ٨٢٣ ٨٢٤ ٨٢٥ ٨٢٦ ٨٢٧ ٨٢٨ ٨٢٩ ٨٣٠ ٨٣١ ٨٣٢ ٨٣٣ ٨٣٤ ٨٣٥ ٨٣٦ ٨٣٧ ٨٣٨ ٨٣٩ ٨٤٠ ٨٤١ ٨٤٢ ٨٤٣ ٨٤٤ ٨٤٥ ٨٤٦ ٨٤٧ ٨٤٨ ٨٤٩ ٨٥٠ ٨٥١ ٨٥٢ ٨٥٣ ٨٥٤ ٨٥٥ ٨٥٦ ٨٥٧ ٨٥٨ ٨٥٩ ٨٦٠ ٨٦١ ٨٦٢ ٨٦٣ ٨٦٤ ٨٦٥ ٨٦٦ ٨٦٧ ٨٦٨ ٨٦٩ ٨٧٠ ٨٧١ ٨٧٢ ٨٧٣ ٨٧٤ ٨٧٥ ٨٧٦ ٨٧٧ ٨٧٨ ٨٧٩ ٨٨٠ ٨٨١ ٨٨٢ ٨٨٣ ٨٨٤ ٨٨٥ ٨٨٦ ٨٨٧ ٨٨٨ ٨٨٩ ٨٩٠ ٨٩١ ٨٩٢ ٨٩٣ ٨٩٤ ٨٩٥ ٨٩٦ ٨٩٧ ٨٩٨ ٨٩٩ ٩٠٠ ٩٠١ ٩٠٢ ٩٠٣ ٩٠٤ ٩٠٥ ٩٠٦ ٩٠٧ ٩٠٨ ٩٠٩ ٩١٠ ٩١١ ٩١٢ ٩١٣ ٩١٤ ٩١٥ ٩١٦ ٩١٧ ٩١٨ ٩١٩ ٩٢٠ ٩٢١ ٩٢٢ ٩٢٣ ٩٢٤ ٩٢٥ ٩٢٦ ٩٢٧ ٩٢٨ ٩٢٩ ٩٣٠ ٩٣١ ٩٣٢ ٩٣٣ ٩٣٤ ٩٣٥ ٩٣٦ ٩٣٧ ٩٣٨ ٩٣٩ ٩٤٠ ٩٤١ ٩٤٢ ٩٤٣ ٩٤٤ ٩٤٥ ٩٤٦ ٩٤٧ ٩٤٨ ٩٤٩ ٩٥٠ ٩٥١ ٩٥٢ ٩٥٣ ٩٥٤ ٩٥٥ ٩٥٦ ٩٥٧ ٩٥٨ ٩٥٩ ٩٦٠ ٩٦١ ٩٦٢ ٩٦٣ ٩٦٤ ٩٦٥ ٩٦٦ ٩٦٧ ٩٦٨ ٩٦٩ ٩٧٠ ٩٧١ ٩٧٢ ٩٧٣ ٩٧٤ ٩٧٥ ٩٧٦ ٩٧٧ ٩٧٨ ٩٧٩ ٩٨٠ ٩٨١ ٩٨٢ ٩٨٣ ٩٨٤ ٩٨٥ ٩٨٦ ٩٨٧ ٩٨٨ ٩٨٩ ٩٩٠ ٩٩١ ٩٩٢ ٩٩٣ ٩٩٤ ٩٩٥ ٩٩٦ ٩٩٧ ٩٩٨ ٩٩٩ ١٠٠٠

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا تَعْلَمُكُمْ تَعْقِلُونَ ١٧

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنُ ۖ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنَّ

الْغَافِلِينَ ١٨

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ
كُوكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ١٩

قَالَ يَبْنَىٰ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا
لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ٢٠

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَيُمَتِّعُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ

Weanŋŋsyē ŋŋlŋ wa maaŋthe maku eŋ ma
mbee---Avalamu na Isaaka. Nŋw'o
Mwŋaŋi waku nŋ Umanyi-W'onthe, Mŋ

كَمَا أَتَتْهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ①

LUKU 2

8.Vate nzika, nthŋnŋ wa Yosevu na
aneethe ve Syama kwa ala makŋlasya.

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِّأُولِيْئِنَّ ①

9.Yŋla mo maisye, 'Ow'o Yosevu na
mwanaa nyinyia me vata mŋno mbee
waitŋ nŋ ŋthe waitŋ, onakau ithyŋ twŋ
nguthu yŋna vinya. Vate nzika, ŋthe
witŋ ena Ivŋtyo yŋ ŋtheinŋ.

إِذْ قَالُوا لِيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا
نَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ②

10.'Mŋaei Yosevu kana mŋmŋtwae nthŋ
yŋ vaasa, nŋkana wendo wa ŋthe wenyu
wŋthwe wŋ wenyu mwŋ inyw'oka, na ŋndŋ
ŋtina inyw'ŋ nŋmŋtonya kwŋthwa andŋ
alŋngalu.'

اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهَ
أَرْضِكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا ضَالِّينَ ③

11.Umwe woo aisye, 'Tŋkamŋae
Yosevu, ŋndŋ ethwa inyw'ŋ no kŋvika
mŋmwŋke ŋndŋ, mwŋkyei nthŋnŋ wa
kŋthima kŋliku; amwe ma aendi-ma-
kyalo makamumya vo.'

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَقْتُلُوا
خَبِيثَ الْجَبِّ يَلْتَقِطُ بَعْضُ الشَّيَاطِينِ إِنْ كُنْتُمْ
فَاعِلِينَ ④

12.Namo maisye, 'Ame asa waitŋ, we
wŋlea kŋtŋkŋŋa ithyŋ nŋkŋ ŋŋlŋ wa
Yosevu' oyŋla ithyŋ twŋthŋawa twŋ aŋkŋku
nthŋnŋ wa kŋmwenda?

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمُرُنَا بِعَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا
لَهٗ لَنَصِخُونَ ⑤

13.Mŋtŋme we vamwe naitŋ ŋnŋ nŋkana
atonye kwŋtanŋthya mwene na kŋthaŋka,
na ithyŋ vate nzika, tŋkamŋsŋvŋa.

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَنَحْفُظُونَ ⑥

14.Nake aisye, 'Kŋthi nake kwenyu
nŋkŋŋmbŋkŋa kyeve, na nŋna w'ia nzŋi
ndŋkese kŋmŋya yŋla inyw'ŋ
mŋtamŋsyaŋŋsyē.

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ
يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ⑦

15.Namo maisye, 'Vate nzika, ethwa nzūi tkamūya we oyīla twī nguthu yīna vinya, īndī ithyī tūkeethwa twīna wasyo mūnene mūno.

قَالُوا لَيْنَ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَّخَيْرُونَ ﴿١٥﴾

16.Kwa ūu, yīla mo mamūtwaie, na meew'ana kūmwīkya kīthimanī kīliku, lthyī nītwamūtwaie ūvuany'o ūkyasya, 'We vate nzika, mūthenya ūmwe nūkamatawya ūvoo ūū woo oyīla mo matakethwa maikūmanyā.'

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْجَبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٦﴾

17.Namo mookie kwa lthe woo ī-ya wīoo, maīlthe.

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٧﴾

18.Namo mamwīa, 'Ame lthe waitū, tūendie tūsembete tūikīlany'a maūū, na twamūtia Yosevu na mīio yaitū, na īndī nzūi yamūya, īndī we ndūtonya kūtūkīla onakau twīneena w'o.'

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٨﴾

19.Na mo mookie na kītonyeo kyake kīna nthakame ya ūvūngū. We aisye, 'Aiee, īndī īlko syenyu nitumīte kīko kīl kya naī kwoneka kī kya kūmwendeesya inyw'ī. Kwa ūu yu ūmīllyo mwingī nī mūseo kwakwa. Na no Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ūla ūtethyo Wake waīlwe nī kūmanthwa ūvoonī ūū inyw'ī mūūweta.'

وَجَاءُوا عَلَى قَيْصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَبِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٩﴾

20.Na mūkwīlī wa aendi ma kyalo nīwookie, namo mamūtūma mūuti woo wa kīw'ū. Na atheesya ndoo yake ya kīw'ū kīhimanī. Asya, 'Aa, ūvoo mūseo! 'Vaa ve mwanake! Namo nīmamūvithie we ta kīlungu kya mīio yoo ya ūtandīthya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanyie nesa vyū ūndū mo meekie.

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَةً قَالَ يَبُشْرى هَذَا غُلْمٌ وَاسْرُوءْ بِضَاعَتِكَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na mo n̄mamŭthooisye we kwoa thoaa mŭvŭthŭ, ndiliamu mbŭthŭ, namo mayaŋ na kīthito kya kwona ūtandīthyo kuma vala ūī.

وَشَرُّهُ بِشَمَنِ بَخِيسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَأَنَّهُ
فِيهِ مِنَ الرَّاهِدِينَ ٢١

LUKU 3

22. Na mŭndŭ kuma Misili ūla wamŭthooie n̄wamŭtavisye mŭka wake, 'Utw'īkīthye wīkalo wake wa ndaŋa. Vangī we nŭtonya kwīthwa wa ūtandīthyo kwitŭ; kana ithyī tŭkamŭtw'īkīthya we kwīthwa mwana.' Na ūu n̄w'o Ithyī *tweekie ūu* n̄kana tŭtonye kŭmŭmanyīthya *ota ūu* ūalyŭlo wa maŭndŭ ala matavaniw'e. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi tŭlŭ wa ūtw'io wake, īndī andŭ aingī mŭno mayīsf ūu.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ فِضْرَةَ مَرَاتِهِ أَكْرَمِي
مَثْوَاهُ عَنِّي أَنْ يَنْفَعَنِي أَوْ يَضُرَّهِ وَلَدًا وَكَذَلِكَ
مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٢٢

23. Na yīla we wavikie ūkŭŭ wa ūima wake, Ithyī n̄twamŭnengie we ūtw'io na ūmanyi. Na ūu n̄w'o Ithyī tŭmatuvaa eki ma nesa.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٢٣

24. Nakyo *k̄veti* kīla waī nyŭmbanī yakyo n̄kyendie kŭmŭkuua we atekwenda. Na n̄kyathongisye m̄fomo, na kyasya, 'Uka yu.' We aisye, 'Nyie n̄mantha wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nī Mwīaī wakwa. We nŭseŭvītye kwīkala kwakwa *vamwe nenyu* kwīthwe kwī kwa ndaŋa. N̄w'o, eki-ma-naī mayaīlaa ona īndī.

وَرَأَوْنَاهُ الَّذِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَ
الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
رَبِّي أَحْسَنُ مَنَآئِي إِنَّهُ لَا يَفْلَحُ الظَّالِمُونَ ٢٤

25. Nakyo n̄kyasŭanīe kīlīkonī kyakyo tŭlŭ wake, na we n̄wasŭanīe kīlīkonī kyake tŭlŭ wakyo takethwa we ndoonete Kyama kītheu kya Mwīaī wake, we *ndethwa oonanisye kīthing'īisyo ta kyu*. ūu n̄w'o kweethīwe, n̄kana Ithyī

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَاهَا رَبِّي
كَذَلِكَ لِنَصْرَفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ٢٥

tútonye kúvetanga úthúku na wathavu kuma kwake. Vate nzika, we aĩ Umwe wa athókúmi Maitú anyuve.

26. Na mo elĩ nĩmasembanisye mũomonĩ, na kĩveti kyu nĩkyatembúie kĩtonyeo kyake ngalĩ ya ítina, na nĩmamwĩthĩe mũúme wakyo mũomonĩ; nakyo kyamúkúlya, 'Ukeethwa úsilĩlo mwaú kwa úmwe úla eĩĩna kĩeleelo kĩthúku kwa kĩveti kyaku ateo kyovo kana úsilĩlo mwai?

27. We aisye, 'Kyo nĩkyo kyamanthie kúnguua Nyie vate kwenda kwakwa.' Na ngúsi yakyo ya músyĩ yaumya úkúsi íkyasya, 'Ethwa kĩtonyeo kyake kĩtembúkĩle ngalĩ ya mbee, índĩ kyo nĩkĩneenete w'ó, na we e katĩ wa akengani.

28. 'Índĩ ethwa kĩtonyeo kyake kĩtembúkĩte ngalĩ ya ítina, índĩ kyo nĩkĩkenganĩte, na we nĩ Umwe wa ala ma w'ó.

29. Kwa úu. yĩla we woonie kĩtonyeo kyake kĩtembúkĩte ngalĩ ya ítina, aisye, 'Vate nzika, úú nĩ úĩ wenyu iveti.' Úĩ wenyu wĩ vinya mũno.

30. 'We Yosevu, thiúúka ume úndúnĩ úú na we kĩveti, ítya úekeo wa naĩ yaku. Kwa ú--w'ó, we nue mũvĩtany'a.

LUKU 4

31. Na iveti nthĩnĩ wa músyĩ syaisye, 'Kĩveti kya mũnene Aziz kĩlenda kúkuua kĩvĩsĩ ngombo yakyo ítéúkyenda. Yo

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَيْصَةُ مِنْ دُبُرِهِ
الْفَيَّا سَيِّدَهَا لَهَا الْبَابُ قَالَتْ مَا جِئْتُ مِنْ أَرَادَ
بَاهِلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُنَجِّنَ أَوْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ⑤

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ
أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ⑥

وَإِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

فَلَمَّا رَأَى قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكَ
إِنْ كَيْدُكَ عَظِيمٌ ⑧

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ لِيَدْرِيكَ
إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ⑨

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ
فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑩

nĩkĩtumanĩtye kyo na wendo. Ithĩyĩ
ow'o, twĩona kyo kĩna Iwĩtyo
yĩyonanĩtye.'

32. Na yĩla kyo kyeew'ie walany'o wa
maũĩ nĩkyaitũmanie na kyaiseũvĩsya
mboka na kyainenge kĩla kĩmwe kavyũ,
na ĩndĩ kyatavya Yosevu, 'Umĩla mbee
wasyo.' Na yĩla syamwonie we
nĩsyasũanĩe mũno ĩũũ wake na syatila
moko masyo, na syasya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe natafwe! Uũ ti mũndũ;
ĩndĩ nĩ mũlaĩka mũtaĩtku.' *¹

33. Kyo kyaisye, 'Na ũũ nĩwe ũla inyw'ĩ
mwandũĩlaa mũtĩ Nyie nĩnendie
kũmũkuua we vate kwenda kwake, ĩndĩ
we nĩweesũvĩe mwene kuma naĩĩ. Na
yu ethwa we ndekwĩka ũndũ nyie
ngũmũtavya, vate nzika, we
nũnũkwovwa na akĩthwa ũmwe wa ala
asonokye.'

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ
لَهُنَّ مُتَكَوِّرَاتٍ كُلَّ وَاحِدَةٍ لَّهُنَّ وَنَهَنَ يَسْكِينًا
قَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاودْنَهُ
عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ
لَيَسْجَنَ وَليَكُونَا مِنَ الصُّوفِيِّينَ

¹ * Ndeto ĩno 'Qutt'ana aidiyahunna' syatilanga
moko masyo; nĩtonya kũmanyĩka oũndũ yĩĩyĩ kana
ta nthimo ĩondũ Imamu Raghib ũwetete
mĩneenelenĩ yelĩ kwĩanana nondũ yĩkĩtwe nthĩnĩ
wa Kulani Ntheu. Vaa ũalyũlo wa ndeto ĩno ĩte
nthimo nĩ 'Qutt'ana aidiyahunna' kũtema kw'oko
kwa mũndũ na kĩndũ kyũĩ. Na ũu tiw'o Kulani
ĩelelele na ndĩandĩkĩka ũvoo ta ũsu. Na kũalyũla,
asomi amwe nĩmatatĩte kũnyivya kĩko kĩĩ kya
kũtila, makyonany'a nthoo nini, ĩndĩ kwĩanana na
ũneeni wa Kĩtalavu ũu ndũkwĩtĩkĩĩka, ũndũ ũla wa
kwĩka, nĩ kwĩtĩkĩla ũ-w'o yĩ nthimo na ĩte nthimo.
Ndeto ĩno nĩtonya kũmanyĩka ta nthimo kwa ũkuvĩ
ĩkyasya nthĩnĩ wa kũhimo kya 'Qatta'
ndĩkwĩtĩkĩĩka nĩĩla ĩno ĩte ntheu. Kwa ũu ĩndĩ
ũnyuvi ũla wĩvo tũ nĩ katĩ waw'o na nthimo. Ithĩyĩ
nĩtũkwĩtĩkĩĩka kana ũneeni ũũ ũnenganĩtwe nthĩnĩ
wa ũneeni ũũ ũtonya tũ kũmanyĩka nthĩnĩ wa
ũalyũlo wa nthĩnĩ wa kĩ-nthimo ũkyasya kana syo
nĩsyetĩkĩĩle kũsindwa nũndũ wa kũmũsũanĩia we
kana ti mũndũ mbee wa vala moko masyo mataĩ
matonya kũvika.

34. We Yosevu aisye, 'Ame Mwĩafi wakwa, Nyie nĩngwĩtkĩla kyovo mbee wa maũndũ ala syo iũmbĩtĩa nyie; na We walea kũmbetangĩa maũĩ masyo, Nyie nĩngũsyelekela na ngĩthwa katĩ wa ala atumanu.'

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ
وَلَا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ③

35. Kwa ũu Mwĩafi wake nĩweew'ie mboya yake, na nĩwawetangie maũĩ masyo kuma kwake. Nĩw'o We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

فَأَسْجَبَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ④

36. Indĩ nĩkvaumĩlile kwoo aũme itina wa kwona *movano ma we atena mavĩyo*, nĩkana *mo masũũe syĩwa yoo ĩseo*, nĩmoonie kana we nĩwaĩlĩtwe nĩ kwovwa kwa ĩvinda.

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا آيَاتِهِ لِيَجْزِيََنَّهُ
حَتَّىٰ جِئْنَا ⑤

LUKU 5

37. Na andũ elĩ ma mũika nĩmalikile kyovonĩ vanĩwe nake. Umwe woo aisye, Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* ngĩviva ndivai.' Na ũla ũngĩ aisye, 'Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* nguĩte mĩkate ĩũũ wa mũtwe wakwa na nyũnyi iimĩĩsaa. Tũtavye ũalyũlo wayo; nũndũ ithyĩ twĩona we wĩ katĩ wa ala alũngalu.'

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيْنِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَانِي أَعِصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ
فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبْتُهَا بِتَأْوِيلِهِ
إِنَّا نُرَكِّبُكَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ⑥

38. We Yosevu amũsũngĩe, 'Lũu ũla inyw'ĩ mũnengawe ndwĩthwa ũnaetwe ndamũnengete ũalyũlo wayo. Uũ nĩ ũndũ ũmwe katĩ wa ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanyĩtye Nyie. Nyie nĩnĩmĩleete ndĩni ya andũ ala matamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala nĩ alei ma Itu.

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُؤْرَقِينَ إِلَّا يَأْتِيكُمَا بِتَأْوِيلِهِ
قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَافِرُونَ ⑦

43. Na Umwe wa eIf, Yosevu nĩwamũtaviseye ũla wasũanĩaa ta ũnũũlekw'a, 'Ukangweta nyie kwa mwĩafi waku.' Indĩ Satani nĩwamũlthĩsyeye kũmũweta kwa mwĩafi wake, kwa ũu nĩwekalile kyovonĩ kwa myaka mĩna.

LUKU 6

44. Na Mũsumbĩ aisyeye, 'Nyie nĩnonie *nthĩnĩ* wa ndoto ng'ombe mũonza mosu, na ithuke mũonza nziũ na ingĩ mũonza mbũmũ sya mbemba. Inyw'ĩ anene, ndavyeyi nyie ũalyũlo wa ndoto yakwa ethwa inyw'ĩ nĩmũtonya kũalyũla ndoto.'

45. Mo masũngĩie, 'Syo nĩ ndoto nthokoanu na ithyĩ tũyĩsĩ ũalyũlo wa ndoto nthokoanu ta ii.'

46. Na Umwe wa ala mavonokie, na ũla yu walilikanile ĩtina wa ĩvinda ĩasa, aisyeye, 'Nyie nĩngũmũmanyĩthya ũalyũlo wayo, kwa ũu inyw'ĩ ndũmei.'

47. Yosevu! 'We mũndũ wa w'o, tũtavye ũalyũlo wa ng'ombe mũonza nou ikĩĩwa nĩ ng'ombe mũonza mosu, na ĩia mũonza nziũ sya mbemba na ingĩ mũonza mbũmũ; nĩkana ndonye kũsyoka kwa andũ nĩkana mo matonye kũmanyanya.'

48. We asũngĩie, 'Inyw'ĩ mũkavanda kwa myaka mũonza, ĩatĩanĩe mwĩna kĩthito, na yĩla mũũketha mũieka syĩna makonde, ateo nini ĩla inyw'ĩ mwĩĩsaa.'

49. Na ĩtina wa myaka ĩsu myũmũ

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ وَكَرَّ سَرِّيَّهُ فَكَثِرَ فِي التَّعْنِينِ
يُضَعِّ سِينِينَ ⑤

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَنَعَ بِقَرَتِ سَيِّانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعَ عَجَافٌ وَسَنَعَ سُنْبُلَتٍ خُضِرٌ وَأَخْرَجْتُ يَأْتِيهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ⑥

قَالُوا أَضَلَّتْ أَحْلَامُكَ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعِلْمِينَ ⑦

وَقَالَ الَّذِي بَيْنَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ⑧

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَنَعَ بِقَرَتِ سَيِّانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَنَعَ عَجَافٌ وَسَنَعَ سُنْبُلَتٍ خُضِرٌ وَأَخْرَجْتُ يَأْتِيهَا يُبْسِتُ لَعَلَّيْ أَرْجِعَ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ⑨

قَالَ تَزْرَعُونَ سَنَعَ سِينِينَ وَدَّابَّاَ فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرَوْهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا كَلِيلًا فَمَا تَأْكُلُونَ ⑩
ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَنَعٌ شَدِيدٌ يَأْكُلُ مَا

mũonza, ūla ūkethwa ūminŭthe kyonthe kŭla inyw'ŭ mũkethwa mũmbanŭtye kŭla mũnaŭ mũnaketha, ateo kŭnini kŭla mwŭlŭthwa mwŭiyiŭle *makũmbĩnĩ*.

50. 'Na ūndĩ mwaka ūmwe wathela, andũ makanengwa mbua nyiingĩ na nthĩnĩ wayo vakeethwa na mosyao maingĩ na mbeũ sya kumya mauta na syaũnyw'a.

LUKU 7

51. Na Mũsumbĩ aisyey 'Mũetei we kwakwa.' ūndĩ yŭla mũtũmwa wavikie vala ūŭ we aisyey, 'Syoka kwa mwŭlafi waku na ūimũkũlya ūndũ kwailiyĩ tũlũ wa ūla iveti syatilangile moko masyo; Nũndũ, Mwŭlafi wakwa nũmesĩ mũno mawalany'o ma maũŭ masyo.^{3*}

52. We Mũsumbĩ aikũlya ūla iveti, 'Inyw'ŭ mwai na kyaũ yŭla mwamanthie kũmũkuua Yosevu we atekwenda?' Nasyo syaisiyey, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nataŭwe nũndũ wa kũmũmba mũndũ ta ūũ----, ithiyĩ tũyaaona ūthũku wake.' Kĩveti kya Mũnene kyaisiyey, 'Yu ū-w'o nũmũlŭthe kyeninĩ. Nyie ninyie nendaa kũmũkuua we atekwenda, na vate nzika, we nĩ mũndũ wa w'o.'

53. Yosevu aisyey, 'Nyie nĩnakũlilyey nĩkana ūkunĩkĩli wĩkwe nĩkana we Mũnene atonyey kũmanyey kana Nyie ndyaasuka ūĩkĩŭku wake we atevo na ota ūũ kũmanyĩka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetĩkĩlasyey maũŭ ma ala mate aikĩŭku maendee.

قَدْ مَتَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا نَحْصِنُونَ ﴿٥٠﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٥١﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ انْتَوَيْتُمْ بِهِ فَمَا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الَّتِي تَقِفْنَ أَبَدِيَهُنَّ لِأَنَّ رَبِّي يَكْفِدُ مِنْ عَلِيمٍ ﴿٥٢﴾

قَالَ مَا خَطْبُكَ إِذْ رَأَوْتَنِّي يُوْسُفَ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ إِنَّنِي خَصَصْتُ الْخَلْقَ أَنَا وَرَأُوْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿٥٣﴾

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾

³ *Sisya musoa wa 32

54.'Na Nyie ndikwiyumya nthĩĩ wa wonzu, nũndũ nĩ ūvũthũ thayũ kwĩka ūthũku ateo vala Mwĩafi wakwa weethwa na tei. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũekanĩ Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَمَا أَرَىٰ نَفْسِي إِلَّا مَعَ النَّفْسِ لَا مَارَةَ بِالشُّوْءِ
إِلَّا مَا رَجَمَ رَبِّي أَنْ رَبِّيَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥٤

55.Na Mũsumbĩ aisye, 'Mũetei vala nĩ nĩkana nyie nĩmũnyuve atw'ĩke wakwa mwene.' Na yĩla we waminie kũneena nake, asya 'Umũnthĩ we wĩ mũndũ wa kĩvĩla kĩnene na wĩna ūmanyi.'

وَقَالَ أَلَيْكَ اتُّوْنِي يَا اسْتَحْضِهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا
كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ٥٥

56.We aisye, Nyuve Nyie ĩũlũ wa inandũ sya nthĩ ĩno, nũndũ Nyie nĩ mũsũvĩ mũseo, na wĩna ūmanyi.'

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْهَا ٥٦

57.Na ūu nĩw'o Ithyĩ twamũnevisye Yosevu nthĩ ĩsu. We nĩwamĩtũie vala vonthe we wendie. Ithyĩ nĩtũmũngae ĩnee Yitũ ūla Ithyĩ twendaa na Ithyĩ tũiekaa ĩtupi ya ala alũngalu yanangĩke.

وَلَدَّكَ مَكْنَأُ لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَدَّبُّوْهُمَا حَيْثُ
يَشَاءُ يُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ٥٧

58.Na vate nzika, ĩtupi ya ĩtunĩ nĩ ĩseo kwa asu ala metĩkĩlaa na kũmũkĩa Ngai.

وَلَا جُرْأِخِةَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ٥٨

LUKU 8

59.Na anaaĩthe ma Yosevu nĩmookie na maumĩla mbee wake, na we nĩwamamanyie ĩndĩ mo mamwosie we ta mũeni.

وَجَاءَ أَخُوهُ يُوسُفَ فَدَعَا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ
لَهُ مُنْكَرُونَ ٥٩

60.Na yĩla we waminie kũmanenge kyaũya kyoo, ameie, 'Ndetei mwanaa nyinyia' wenyu ūla wĩna au wenyu. ĩnyw'ĩ nomũkwona kana Nyie nĩmũnege ĩnyw'ĩ kĩthimo kyusie na kana Nyie nĩ mũseo mũno vyũ katĩ wa athokany'a?

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ أَتُنُونِي بِأَنْجٍ لَّكُمْ
فِنْ أَيْنَكُمْ أَتَأْتِرُونَنِي أَتَأْتِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ
الْمُنْزِلِينَ ٦٠

61. 'Indī inyw'ī mwalea kŭmŭete vaa nīl nyie, Indī vaikethwa kīthimo kya lū Ingi kwenyu kuma vala nī, ona inyw'ī mŭikanthengeea nyie.'

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ③

62. Mo masong'ie masya, 'Ithyī tŭkatata kŭmŭsesenga ūthe wake *etkile* kŭtaanīsyā nake, na Indī vate nzika, ithyī tŭkeeka ūu.'

قَالُوا سُرَّادُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ③

63. Na amea athŭkŭmi make, 'Ikīai mbesa syoo nthīnī wa mīio yoo *ota ūu* nīkana matonye kwimanya masyoka kwa andū ma nyŭmba yoo; vangī nīmatonya kŭsyoka.'

وَقَالَ لِفَتِيلِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِجَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ③

64. Na yīla mo masyokie kwa ūthe woo maisye, 'Ame ūthe waitū, ithyī nītŭvatiwe kīthimo *kīngī kya lū*, kwa ūu tŭtŭme twīna mwanaa mwaitū nīkana tŭkathimīwe kīthimo kitū, na vate nzika, ithyī tŭkamŭsŭvīa.'

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَهْلِهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَنَا الْكَيْلَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا خَاتَنَا لِنُكَلِّلَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ③

65. We *ūthe woo* aisye, 'Nyie nditonya ūmŭtkīla inyw'ī ūlū wake, ateo nīmŭtkīle oŭndū namŭtkīle ūlū wa mwanaa nyinyia mbee.' Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nī We Mŭsŭvī Ula Mŭseo Vyū, na We nī We Usŭftwe nī Tei Mŭno wa ala mew'anīaa tei.

قَالَ هَلْ أُمِنْتُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أُمِنْتُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَفِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ③

66. Na yīla mo mathaisye mīio yoo, moona matŭngīwe mbesa syoo. Mo maisye, 'Asa waitū, tŭtonya kwenda kyaū kīngī ithyī? Mbasa sitū syī vaa tŭtŭngīwe. Ithyī tŭkaete kyaūya kwa andū maitū, na kŭmŭsŭvīa mwanaa nyinyia waitū ona tŭkeethwa na mŭio wa ngamīle nima. Kyu nī kīthimo kīla nī ūvŭthū *kŭkīkwata*.'

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبُغِي هَذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَبِيرُ أَهْلُنَا وَنَحْفِظُ أَخَانَا وَنَزَّدُكَ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلُ يَسِيرٍ ③

67. We aisye, 'Nye ndiUmütüma vamwe nake mÜtanengete wiv'ito syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onth kana vate nzika, inyw'ĩ mÜkamütünga vaa nĩ, ateo mÜnathyüüüÜkwa; Na mamina kÜmUnenge wiv'ito woo, aisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onth nÜmasyaĩsyaa maÜndü ala ithyĩ tÜneenaa.'

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنْ
اللَّهِ لَأَتَأْتِيَ بِهِ إِلَا أَنْ يَخَاطِبَكُمْ فَلَمَّا آوَوْهُ مَوْثِقَهُمْ
قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٥٦

68. Na Yakovo aisye 'Inyw'ĩ aana makwa, mÜikavotele mÜomonĩ ümwe, İndĩ votelai mİomonĩ yĩ kİvathÜkany'o; na Nye ndi Ündü ndonya kÜmwĩka inyw'ĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onth. Utw'io wİna Ngai Mwene Vinya W'onth tÜ. Nye nİfte wİkwatyo wakwa Kwake, na onthe ala mena wİkwatyo nİmaie Kwake.

وَقَالَ يَبْنَى لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا
مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ شَيْءٍ إِنْ أُلْحِمُوا إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ٥٧

69. Na yİla mo malikile Ündü İthe woo wameyİaİe kÜjaamauna kwa Ngai Mwene Vinya W'onth, ateo kwİthwa kana Yakovo aİ na woni nthİnİ wake Üla we weanİsyee kwa kÜneena Üu; na vate nzika, we aİ na Ümanyi mÜnene nÜndü İthyİ nİtwamÜmanyİİtye we, İndĩ andü aingİ mÜno mayİsİ.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي
عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسٍ يُقْوَدُ
فَضْلًا وَإِنَّهُ لَكُنُو عِلْمًا لَنَا عَلَيْنَاهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ
فِي النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥٨

LUKU 9

70. Na yİla mo mamÜthokeie Yosevu, we amwİkalilye mwanaa nyinyia vakuvİ nake mwene. Na we asya, 'Nye nİ mwanaa mwenyu; kwa Üu yu we ndÜkew'e kyeva nÜndü wa maÜndü ala mo meethİwe mayİka!

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي
أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٥٩

71. Na yİla we waminie kÜmanenge kyaÜya kyoo, we nİweekİie kİkombe kya kÜnyw'a kİw'Ü nthİnİ wa ngusu ya wanaa nyinyia. Na İndĩ mÜnyaİkya wa

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ
أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَيْنَاهَا غَيْرَ أَكْثَرُ لِمِمْ قُونَ ٦٠

Ūvoo nīwatavanisye akyasya, 'Inyw'ī anŪu ma mūkwīlī, nīmweeka īvītyo ya ūng'ei.'

72. Mo maisye mamelekele mamakūlya, 'Nī kyaū kīla inyw'ī mwaasya?

73. Mo masūngīe, 'Ithyī nītwaasya kīkombe kya Mūsumbī kya kūthima na ūla ūnūkīete enengwa mūio wa ngamīle, na Nyie nīngūŋgamīa ūu.'

74. Mo masūngīe, 'Syītwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī nīmwiśi nesa vyū kana ithyī tūyaaūka kūū kwīka ūthyoeuku nthī īno, na ithyī tūi ing'ei.'

75. Mo maisye, 'Usilīlo wīlthwa wī mwaū īndī, mweethwa inyw'ī nīmūŋkengana?'

76. Mo masūngīe, 'Usilīlo wa ūu nī kana, ūla kīkombe kyu kīkwīthīwa kī ngusunī yake, we nīwe ītuvi yakyo. Uu nīw'o ithyī tūmasilīlaa eki-ma-naī.'

77. Indī we ambīlīlīya kūmantha makunianī moo mbee wa ikunia ya mwanaa nyinyia; na īndī akyumya kyo īkunianī ya mwanaa nyinyia. Uu nīw'o ithyī twalanilye īlūū wa Yosevu. We ndai atonya kwosa mwanaa nyinyia kwa mwīlao ma Mūsumbī ateo kwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendete ūu. Ithyī tūnenevasya kwa ūnene wa īvīla ūla ona wīva Ithyī twendaa; na īlūū wa kīla mwene ūmanyi nī Umwe, Mūmanyi Mūno Vyū.

قَالُوا وَاقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ⑥

قَالُوا تَفْقِدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ⑦

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتُمْ لِنُفْسِكَ فِي الْاَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ⑧

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ اِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ⑨

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِيْنَ ⑩

فَبَدَا بِاَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ اَخِيْهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ اَخِيْهِ كَذٰلِكَ كِدْنَا لِّلْیُوسُفَ مَا كَانَ لِیُّاْتٰهُ اَخَاهُ فِيْ دَرَجِ الْمَلِكِ اِلَّا اَنْ یَّشَآءَ اللّٰهُ تَرْفَعُ دَرَجٰتٍ مِّنْ نَّشَآءٍ وَفَوْقَ كُلِّ ذِیْ عِلْمٍ عَلَیْمٌ ⑪

78. Mo maisye, 'Ethwa we nĩũyĩte, mwanaa nyinya wake nĩwooyĩte tene.' Indĩ Yosevu aia ũndũ ũũ kĩmbithĩ ngoonĩ yake na ndaamaumbũĩĩla mo. Na we aisye, 'Inyw'ĩ mwĩoneka mwĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo mũthũku mũno vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mũneenaa.'

79. Mo maisye, We Mũnenevyē we ena ĩthe mũkũũ mũno, kwa ũu, osa ũmwe waitũ vandũ vake; nũndũ ithyĩ twĩkwona we wĩ wa ala mekaa nesa.'

80. We asũngĩe, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nangany'e kana tũikamwose ũngĩ eka ũla ithyĩ tweethĩa kĩndũ kitũ nake; nũndũ tweeka ũu, vate nzika, twĩthwa katĩ wa ala mate alũngalu.

LUKU 10

81. Na yĩla mo maminie kũyĩtũka nũndũ wakwa masyoka, maneenany'e me vamwe ũtee. Mwanaa nyinya ũla mũkũũ aisye, 'Inyw'ĩ nomwĩsĩ kana ĩthe wenyu nĩwoosie wĩvĩto kuma kwenyu syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ũla ũte ũlũngalu mwamwĩkie Yosevu. Kwa ũu, Nyie ndiũma, nthĩ ĩno kũvika nau ambĩtĩkĩlye nyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e ĩũlũ wakwa. Na We nĩ We Mũseo Mũno Vyũ katĩ wa asili.

82. Inyw'ĩ syokai kwa ĩthe wenyu na mũimwĩa, 'Ame ĩthe waitũ, mwana waku nĩũyĩte, na ithyĩ tũneenete ũndũ twĩsĩ tũ na tũinaĩ tũtonya kwĩthwa asũvĩi ma maũndũ ala matonekaa.

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ
فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبَيِّدْهَا لَهُمْ قَالُ
أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ⑤

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْئًا كَبِيرًا فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ⑥

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعًا
عِنْدَهُ إِنَّا إِنْ أَرَادْنَا لَظَلُّونَ ⑦

فَلَمَّا اسْتِئْذِنُوا مِنْهُ خَالَصُوا بِحَيْثُ قَالَ يُبَيِّدُهُمْ أَلَمْ
تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ
وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ
عَلَيْ يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ⑧

ارْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ
وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ
خَوَظِينَ ⑨

83. 'Na makūlye *andū ma* mūsyī ūla ithyī tūnaī nthīnī wa w'o, na ma mūkwīlī ūla tūnookanīsyē naw'o, na ow'o ithyī twīneena w'o.'

84. We asūngīe, 'Aiee, īndī ilfko syenyū nīsyamūkengete inyw'ī kwa kūete ūndū ūū ta kīndū kīseo. Kwa ūu nyīe nīthwa na ūmīlīsyō mūlūmu. Nokwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaete mo onthe kwakwa nyīe; nūndū We nī Umānyī-W'onthe, Ūla-Mūlī.'

85. Na we *Yakovo* auma vala maī na asya, Uui kyeva kyakwa īūlū wa Yosevū! Na metho make mausūftwe nī methoi nūndū wa kyeva, na we nīwasiīlāa kīmako kyake.

86. Mo maisye, 'Ithyī twīlvīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndūkaeka kūneena ūvoo wa Yosevū okūvika ūwae ona kana kūkw'a.

87. We *Yakovo* asūngīe, 'Nyīe nītwaa kyeva kyakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyīe nīnīlī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndū ūla inyw'ī mūtamesī.'

88. 'Inyw'ī aana makwa, inyw'ī endai mūkamūmanthe Yosevū na mwanaa nyinyia na mūikakw'e ngoo īūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; nūndū vai ūkusaa ngoo īūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala matetīkīlāa.'

89. Na yīlā mo mavikie mbee wake *Yosevū* manīwīe, 'Ame we mūkumye, ūkya nūtūkūnīte ithyī na andū ma nyūmba yayīū, na ithyī tūtete mbesa

وَسَلَّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْغِيَا الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٣﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْثَلًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٤﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَأْسَفُ عَلَيَّ يُوسُفَ وَأَبِيعْتُمْ مِنْهُ مِنَ الْخُزْنِ فَهُوَ كَذِبٌ ﴿٨٥﴾

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتُونَا بِدُرِّ يَوْسُفَ حَتَّى نَكُونَ حَرَضًا أَوْ نَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٦﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَخُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٧﴾

يَكُنِّي إِذْهَبُوا فَتَحَسَّنُوا مِنْ يَوْسُفَ وَأَجْبَلُوا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْنِسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلْنَا الضَّرَّ وَجِئْنَا بِبِضَاعِهِ مُزَجَّجَةً فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٩﴾

mbũthũ, kwa ũu we tũenge kĩthimo
kyusĩe, na ĩthĩwa wĩ mũlau kwitũ. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth
amatuvaa ala alau.'

90. We Yosevu amakũlilye, 'Inyw'ĩ
nĩmwĩsĩ ũndũ mwamwĩkie Yosevu na
mwanaa nyinyia yĩla mwaĩ atumanu?

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ يَوْسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ
أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ⑩

91. Namo mamũsũngĩa, 'Ow'o we nue
Yosevu? Nake amasũngĩa, ĩĩ, Nyie
ninyie Yosevu na ũũ nĩ mwanaa mwaitũ.
Ngai Mwene Vinya W'onth nĩwĩthĩtwe
e mũlau mũno kwitũ ithyeli. Ow'o, ũla
w'onth mũlũngalu na e mũmĩsya----
Ngai Mwene Vinya W'onth ndaekaa
ĩtuvi ya asu ala mekaa meko maseo yae.

قَالُوا أَرَأَيْكَ لَآتَى يَوْسُفَ قَالَ أَنَا يَوْسُفُ وَهَذَا
أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ⑪

92. Namo masũngĩa, Ithyĩ twĩĩvĩta na
Ngai Mwene Vinya W'onth nũkũnenevetye
we ĩũũ waitũ na ithyĩ
nĩwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ mũno.'

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَتَرَكْنَا وَإِنْ كُنَّا
لَخٰطِئِينَ ⑫

93. Nake amea, 'Vai ĩvĩtyo yĩũtalwa ĩũũ
wenyu ũmũnthĩ; Ngai Mwene Vinya
W'onth namũekee inyw'ĩ! Na We nĩ
Ula Usũĩtwe nĩ tei katĩ wa ala
mew'anĩaa tei.

قَالَ لَا تَثْرِبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يُغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ
أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ⑬

94. 'Endai na kĩtonkyeo kĩĩ kyakwa
mũkakie mbee wa ĩthe wakwa; we
akakĩmanya. Na ĩndĩ mũindete mũsyĩ
wenyu w'onth.'

إِذْ هَبُوا بَعْضُنَا هَذَا فَأَلْقَوْهُ عَلَى ذِرَاعِي يَاقَتِ
بَصِيرًا وَأَتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْعَلْنِي ⑭

LUKU 11

95. Na yĩla mũkwĩĩ wataanĩsye, ĩthe woo
aisye, vate nzika, Nyie nĩngwĩw'a
mũuke wa Yosevu, onakau inyw'ĩ
mwĩmbosa ta mũndũ mũkũũ ũtena
kĩĩko.'

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِبَاحَ
يُوسُفَ لَوْلَا أَن تَقْنَدُونِ ⑮

96. Mo masŭng'ie, 'Kwa w'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we vate nzika, w'io nthĩnĩ wa İvĩtyo yĩla İkũũ.'

97. Na yĩla mŭeti wa ũvoo mŭseo wookie, nĩwakiie *kĩtonyeo kya Yosevu mbee* wake na İndĩ atheew'a. İndĩ we *Yakovo* akũlya, 'Nye ndyaamũtavya inyw'ĩ; Nye nĩnĩsĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ ũla inyw'ĩ mũtawĩsĩ?'

98. Mo maisye, 'Ame İthe waitũ, twĩĩsye ũkeo wa naĩ sitũ; ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ.'

99. Nake asya 'Kwa ũla W'o Nye nĩngũmwĩĩsya ũkeo wa Mwĩafi wakwa. Vate nzika, We nĩ We Mũekanĩ Mũnene Mũno, Usũĩtwe nĩ tei.'

100. Na yĩla mo mookie kwa Yosevu nĩwamaie asyai make vamwe nake mwene, na asya, 'Likai Misili na mũuo, ethwa nĩkũũmwendeasya Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

101. Na we nĩwamokĩlilye asyai make İŭlũ wa kĩvĩla kya ũsumbĩ, na onthe mavalũka nthĩ na mothyũ moo matulĩtye-ndu kwoondũ wake. Na asya, 'Ame asa wakwa, ũũ nĩ wĩanũ wa ndoto yakwa İla ya tene. Mwĩafi wakwa nũmĩtw'ĩkĩthĩtye ya w'o. Na We nĩweethĩwe na İnee İŭlũ wakwa yĩla We wanumisye kyovonĩ na amũete inyw'ĩ kuma weũnĩ wa mũthanga İtina wa Satani kũthokoany'a ngwatanĩo yakwa na anaasa. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũuu kwa ũla ona wĩva We wendaa; nũndũ We nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلٍ اَقْدٰمٍ ۝

فَلَمَّا اَنَّ جَاءَ الْبَشِيرَ اَلْقٰهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيْرًا ۚ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

قَالُوا يَا اَبَانَا اَسْتَغْفِرُ لَنَا ذُنُوْبًا اِنَّا كُنَّا خٰطِيْنَ ۝

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ ۚ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝

فَلَمَّا وَاخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَ اَدٰى اِلَيْهِ اَبْوِيْهَ ۚ وَقَالَ اَدْخُلُوْا مِصْرَ اِنَّ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِيْنَ ۝

وَرَفَعَ اَبْوِيْهَ عَلٰى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهُ سُجَّدًا ۝ وَقَالَ يٰ اَبَتِ هٰذَا تَاْوِيْلُ رُّءْيَايَ مِنْ قَبْلُ ۚ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّيْ حَقًّا ۚ وَقَدْ اَحْسَنَ لِيْ اِذْ اَخْرَجَنِيْ مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ تَرٰجَ الشَّيْطٰنُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ ۚ اِنَّ رَبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَآ يَشَآءُ ۚ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ۝

102.'Ame Mwāfi wakwa, We nūnengete ūathimo na kīanda kya ūsumbī, na nīwamanyīsiye maūalyūlo ma syīndū. Ame We Mūseūvya wa matu na nthī, We Nue Mūsūvfi wakwa nthī Ino na Itunī. Eka kīkw'ū kīkambīthīa Nyie nī nthīnī wa mwīkalo wa kwīnengane kwendanī Kwaku na ngwatany'a nyie na ala alūngalu.'

103.Usu nī katī wa maūndū ala matonekaa, ithyī tūūkūvuanīsyā we. Na we ndwaī namo yīla mo meew'anie ūlū wa walany'o woo yīla mo masamaa.

104.Na andū aingī mūno maiketīkīla ona we wenda ūu mūno.

105.Na we ndūkwītya ītuvi nūndū wa ūndū ūū. Nī ūtao tū kwa mbāa andū onthe.

LUKU 12

106.Na nī Syama syīana ata ila syī matunī na ūlū wa nthī, ivītūkaa, maisyathūkīaa.

107.Na aingī mūno moo maimwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe mateūmwīanany'a We na atindany'a ota ūu.

108.Mo īndī, mew'aa me eanīe ūlū wa ūsilīlo ūla ūkīte kwoo na kīthūūlūmūkīlo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kūvika kwa mītūkī kwa ūla Saa ūlū woo mo matekūmanya?

109.Asya, 'Ino nīyo nzīa yakwa: Nyie nītanaa kwa Ngai Mwene Vinya

رَبِّ قَدْ آتَيْنَتْنِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ فَأَطَرْتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيَّ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ١٠٢

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَبَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَنْكُرُونَ ١٠٣

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ١٠٤

وَإِنَّمَا نَحْنُ عَلَيْهِمْ مِنْ جُزْءٍ هُولَاءِ لَدُنَّا لِلْعَالَمِينَ ١٠٥

وَكَايُنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ١٠٦

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ١٠٧

أَقَامُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ
مُتَّاعَةً بَقِيَّةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ١٠٨

W'onthe. Nyie n'ngwete kilio kya ūmanyi mūtheu, ona asu ala mambikīlaa Nyie ota ūu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūtheu; na Nyie ndi katī wa asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

110. Na Ithyī tūyaatūma mbee waku andū Atūmwa ateo aūme, ala Ithyī twamavuanīsyē, kuma katī wa andū ma mīsyī. Mo īndī, nomangangīte īūū wa nthī na makona ūndū mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee woo wailī? Na vate nzika, wīkalo wa Itunī nī mūseo kwa asu ala mamūkīaa Ngai. Inyw'ī īndī nomūkamanya?

111. Kūvika īvinda, yīla Atūmwa meeyītūkie na meeyona mo ene matw'īkīthītw'e ta akenganni, ūtethyo Witū nīwawikie na mītūkī kwoo na īndī atangīwa ūla Ithyī twendaa. Na ūsilīlo Witū ndūtonya kūsiīka kuma kwa andū ene naī.

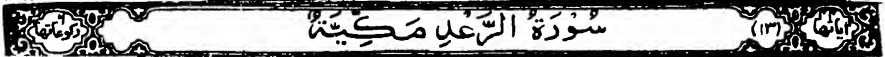
112. Kwa ūla W'o, nthīnī wa ngewa yoo ve kīsomo kwa andū ala mena kīlīko. Ti kīndū kīseūvītw'e, īndī nī wīanīu wa ūndū ūla waī mbee wayo na ūalyūlo wa syīndū syonthe kwa ūkuvī, na ūtongoi na tei kwa andū ala metīkīlaa.

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيصٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١١٠﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُرِيتُ إِلَى إِبْرَاهِيمَ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَكِنْ أَرَأَيْتُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١١١﴾

حَتَّى إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُفِخَ مِنْ نَارِ سَاءٍ وَلَا يَرُدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٢﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ؕ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١٣﴾

AL-RA'D

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim Raa Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ūla Umanyi-
W'onthe, Woni W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa
ya Ivuku. Na maũndũ ala mavuanĩtw'e
kwaku nĩ ma w'o, ĩndĩ andũ aingĩ mũno
mayĩĩfĩkĩlaa.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ
رَبِّكَ الْحَقَّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ①

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ūla wookĩlilye matu vate ituĩ ila inyw'ĩ
mũtonya kũsyona. Na ĩndĩ We atĩnĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. Na
We aivinyĩla syua na mwei syalika
wĩanĩ; kĩla kĩmwe kĩatĩlaa nzĩla yakyo
kũvika ĩvindanĩ yĩla yĩtw'e. We
asyumĩasya mĩlao syonthe. We
avuanasya Mĩsoa nesa ūtheinĩ nĩkana
inyw'ĩ mwĩthwe na mũĩkĩĩlo mũlũmu
tũlũ wa kũkomana na Mwĩai wenyu.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّعَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَلٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْوَى
عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى يُدَبِّرُ الْأُمُورَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بَلِقَاءَ
رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ②

4. Na We nĩ We Ūla wanyaĩkisyenĩ na
eekĩla ĩĩma na mbũsĩ nthĩnĩ wayo. Na
matunda We aseũvĩtye elĩ elĩ, ĩũme na
ĩka. We atumaa ūtukũ ūvw'ĩka
mũthenya. Nthĩnĩ waw'o, nĩw'o ve
Syama kwa andũ ala masũanĩlaa.

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَ
أَنْهَارًا وَ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رُجُومًا لِشَنِيعِ
نُفْسِهِ أَتَيْتُ النَّهَارَ أَنْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ③

5. Na nthĩnĩ wa nthĩ ve ilungu syĩ
kĩvathũkany'o ikwatene kĩmwe na kĩla
kĩngĩ, na mĩũnda ya mĩsavivũ, na
mĩũnda ya mĩllũ, na mĩtende, ĩmeete
mwĩnĩ ūmwe vamwe na ing'ĩ itameete
ũu; syo ing'ĩhaw'a na kĩw'ũ o kyu, ĩndĩ
ĩthyĩ nĩtũtumaa imwe isyaa mosyao

وَفِي الْأَرْضِ قَطْعٌ مَتَّجِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَ
زُرْعٌ وَنَخِيلٌ صَوَانٌ وَغَيْرُ صَوَانٍ يُشْقَى بِسَاءِ
وَأَحَدٍ وَنُقُولٌ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْثَلِ إِنَّ

maingĩ kũvĩta ila ingĩ. Nthĩnĩ wasyo ve
Syama kwa andũ ala mamanyaa.

فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑤

6.Na ethwa we nũũseng'a, ĩndĩ ũneeni
woo nĩw'o wa kũsengy'a mũno; 'Ata!
Īla ithyĩ tũkatw'ĩka kĩtoo, ithyĩ ĩndĩ,
nĩtũkethwa na mwĩkalo wa kyũmbe
kyeũ?' Aa nĩmo ala maleaa
kũmwĩtĩkĩla; Mwĩai woo, na aa nĩmo
makethwa na mĩnyololo ngingonĩ syoo,
namo makeethwa me ekali-ma-Mwakini,
vala nĩvo mo makekalaa.

وَأَن تَعْبَ فَجَبَّ قَوْلُهُمْ إِذْ كُنَّا تُرْبًا زَلَّالَةً
خَلَقَ جَدِيدَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
الْآغْلَالُ فِي آعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ⑥

7.Na mo mena wendi wa kũkũlya kuma
kwaku nĩkana mo maetewe ũthũku ĩũũ
woo mbee wa ũseo, oyĩla ũsilĩlo wa kĩla
mũthemba nũminĩe kumĩla mbee woo.
Na nĩw'o, Mwĩai waku Ausũtwe nĩ
ũkeko kwa mbaa andũ onthe ona wĩki
wa naĩ woo wĩvo, na ow'o, Mwĩai waku
ota ũu nĩ Mwai kwa kumya ũsilĩlo.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ
عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ⑦

8.Na asu ala metĩkĩlaa maasya, 'Nĩkĩ
Kyama kĩtheetw'e kwake kuma kwa
Mwĩai wake?' We, vate nzika, wĩ
Mũkaanany'a. Na ve Ndongoi kwa kĩla
mbaĩ ya andũ.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَّبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ⑧

LUKU 2

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
kĩla kĩka kĩsyaa, na mavu ala maumaa na
ala mavikaa. Na kĩla kĩndũ kĩ kĩthimo
kyakyo kĩanĩe Kwake.

اللَّهُ يَلْعَلُ مَا تَخِيلُ كُلُّ امْنَى وَمَا يَفْقِصُ الْأَرْحَامُ
وَمَا تَرْدَادُهُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ⑨

10.We nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula
Mũnene, Uteananĩka-na-Kĩndũ, Ula-Wĩ-
Īũũ Mũno.

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ النَّتْعَالِ ⑩

11. We kafi wenyu ūla ūvithaa ndeto yake, na we ūla ūmfwetaa ūtheinĩ nũndũ ūmwe mbee wa metho Make; na ota ūu, ūla wĩvithaa ūtukũ, na we ūla ūendaa ūtheinĩ mũthenya.

سَوَاءٌ قَبْلَكُمْ مَنِ اسَرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِآيَاتِنَا وَسَارِبٌ بِأَتْنَاهِ ۝

12. Kwoondũ wake Mũtũmwa ve ūatĩanĩo wa alaĩka mbee wake; mo nĩmamũsũvĩaa we kwa mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaalyũlaa mwĩkalo wa andũ okũvika mo maalyũle maũndũ ala me nthĩnĩ wa ngoo syoo. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho wenda kũmasilĩla andũ, vai kĩsiĩĩ, ona mo mai na mũtetheesya ona wĩva ūtee Wake.

لَهُ مُعَقِّدَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ ۚ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا يَقُومُ حَتَّىٰ يَبْدُرَ لَهُ مَا بِأَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ يَقُومَ شَيْئًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ آلٍ ۝

13. We nĩ We ūla ūmwonasya inyw'ĩ ūtisi kũmwĩkĩla w'ia na wĩkwatyũ, na We nũũkĩlasya mathweo maito.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ۝

14. Na kĩtalalĩki nĩkĩmũtaĩaa We na ndaĩa Syake na ota ūu alaĩka kwoondũ wa w'ia Wake; na We nũtumaa makũna ma ūtisi na aimũkũna namo ūla We wendaa, ĩndĩ mo nĩmakaanĩaa ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nĩ mwai kwa kũsilĩla.

وَيُتَّبِعُ الرِّعْدَ بُحْبُوحَهُ ۚ وَالْمَلَكُ مِنَ خَيْفَتِهِ ۚ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحَالِ ۝

15. Kwake We eweka nĩkw'o mboya ya w'o ĩtwaawa. Na isu ĩla mo masyĩkaĩlaa ūtee Wake ĩmasũngĩaa ona vanini, tondũ ūndũ we ūla ūtambũũkasya moko make eĩ kũkyelekelaa kĩw'ũ nĩkana kĩĩvike kanyw'anĩ kwake ūsũngĩawa, ĩndĩ kĩĩũvikĩaa. Na mboya ya aleĩ nĩ kĩndũ kyanangĩku.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۚ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا كِبَاسٌ كَقَبْضِهِ إِلَى الْيَمِّ لَا يَبْلُغُ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝

16. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o kwInenganawe nĩ ūla w'onthe ona wĩva wĩ matunĩ na ūlũ wa nthĩ akyenda na ate kwenda na *ota ūu* syuu syoo now'o syĩkaa, ma-kĩoko na ma-wĩoo.

17. Asya, 'Nũũ ūla Mwĩai wa matu na nthĩ?' Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, inyw'ĩ ĩndĩ mwosete atetheesya angĩ ūtee Wake ala matena ūtonyi wa ūseo kana ūthũku ona ūlũ woo ene?' Asya, 'Kĩlalinda na mũndũ ūnũkwona nthĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndũ ūmwe?' Kana, mo makwatanasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala mombĩte ila ivw'anene na ūmbi Wake nĩkana syelĩ syonekae ivw'anene kwoo?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nĩ We Mũmbi wa syĩndũ syonthe na We nĩ Umwe, Ula Mũnene Vyũ.

18. We atheesya kĩw'ũ kuma ĩtunĩ, nĩkana syanda itheesye kĩw'ũ kwĩanana na kĩthimo kyasyo, na kĩw'ũ kyu nĩkĩkuua ĩvũyũ yimbu ūlũ wakyo. Na kuma nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla mavyũvasya na mwaki, maimantha kũseũvya mathaa kana mĩio ya kũkita, *nĩvaumaa* ĩvũyũ yĩvw'anene nayo. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe wonanasya w'o na ūvũngũ. Yu, ūlũ wa ĩvũyũ, nĩyĩendaa ta mavuti, ĩndĩ kwa kĩla kĩmaunaa andũ, kĩkalaa ūlũ wa nthĩ. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'on the ūnenganae ngelekany'o.

19. Kwa asu ala mamwĩĩkaa Mwĩai woo nĩ ūseo wa tene na tene; na kwa asu ala matamwĩĩkaa We, ona makethwa na

وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا
كَرْهًا وَظِلَّلَهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْاَصَالِ ۝١٦

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ
اَفَاتَّخَذْتُ مِنْ دُوْنِهٖ اَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُوْنَ اَنْ يَنْفُسُوْهُمْ
نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ
اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ
شُرَكَاءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ
قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝١٧

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا
فَاَنْتَمَلَ الشَّيْطٰنُ زَبَدًا رَّابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُوْنَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهٗ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ هٗ فَاَمَّا الزَّبَدُ
فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَّ اَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ
فِي الْاَرْضِ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝١٨

لِّلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ الْخُسْعَ وَالَّذِيْنَ لَمْ يُجِيبُوْا

syĩndũ syonthe ila syĩ Tũlũ wa nthĩ, ona makongeleelwa ingĩ syĩana ta isu, maitonya kwĩyovosya mo-ene nasyo kuma vo. Asu nĩmo makethwa na ũtalo mũthũku, na wĩkalo woo nĩ Ngienanĩ. Nĩ vandũ vathũkĩte ata ĩndĩ va kũthũmũa!

لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَرِئْسُ الْيَهُودِ ۝

LUKU 3

20. We ĩndĩ, ũla wĩsĩ kana maũndũ ala we wavuanĩw'e kuma kwa Mwĩai waku nĩ maw'o, ũndũ ũmwe na ũla nĩ kĩlalinda? *Indĩ* no ala manengetwe mĩthĩnzĩo ya ũmanyi tũ makasũanĩa:

أَمَّنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ
هُوَ اعْمُرُوا إِنِّي أَتَايْتُنَّ كُرُورًا إِلَّا الْبَابَ ۝

21. Asu ala meanĩasya mwĩw'ano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na matanangaa ũtianĩo;

الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْعَيْثَ ۝

22. Na ala makwatanasya ũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩyĩatĩe makwatanw'e, na kũmũkĩa Mwĩai woo, na makĩaa ũtalo mũthũku.

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا آمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يَوْصَلَ وَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۝

23. Na asu ala momĩasya makĩmantha mumo wa Mwĩai woo, na kũsyaĩsya Mboya, na kumya katĩ wa ila Ithĩ tũmanengete mo, kĩmbithĩnĩ na ũtheinĩ, na kũkũany'a ũthũku na ũseo. Aa nĩmo makethwa na ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ ya Utũo wa mŭminũkĩlyo----

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَ
يُؤْتُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عِظَةُ
الدَّارِ ۝

24. Mĩũnda ya Tene-W'onthe. Mo makamĩlika yo na *ota ũu* asu ala alũngalu kuma katĩ wa maaĩthe moo, na iveti syoo na syana syoo. Na alaĩka makalika kwoo kuma kĩla mbingĩlo, *makyasya*;

جَنَّتْ عَذَابٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَاللَّيْكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ
مِنْ كُلِّ بَابٍ ۝

25.'Mūuo wīthwe nenyu, nūndū nīmwoomīsyē; sisyai ūndū ūtuvi ya Utūo wa mūminūkīlyo yīseūvīte mūno wīana.

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٥﴾

26.Na asu ala manangaa ūtianīo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūtina wa kūtianiīa na kūaany'a ūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe wīyīlāte ūkwatanw'e, na kwīka ūthyoeuku ūlū wa nthī---ūlū woo ve kūfumo namo makeethwa na ūtūo wī woo.

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُمْ بِهِ أَنْ يُوْصَلَ وَيَفْعِلُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْغَنَّةُ وَلَهُمْ سَوَاءُ الدَّارِ ﴿٢٦﴾

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe athanthaasya kyaūya Kyake kwa ūla w'onthe ona wīva We wendaa na kūkīnyivya kwa ūla w'onthe we wendaa. Namo nīmatanīaa thayū wa nthī ūno, oyīla thayū wa nthī ūno no ūtanu wa ūvinda ūkīelekanw'a na ūla ūkoka.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٧﴾

LUKU 4

28.Na asu ala matetkīlaa maasya, 'Ntkī Kyama kīitūmawa kwake kuma kwa Mwīāī wake?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amaekaa mae asu ala We wendaa na kūmatongoesya Kwake-Mwene asu ala mamwelekelaa We.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنَابَ ﴿٢٨﴾

29.'Asu ala metkīlaa, na ala ngoo syoo syonaa ūthūmūo nthīnī wa kūmūlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe. ū, no nthīnī wa kūmūlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe vala ngoo itonya kwona ūthūmūo;

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيَحْكُمُونَ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْهِمْ وَلَهُمُ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ وَالْعَزِيزَةُ أُولَٰئِكَ يَتَخَفُونَ عَذَابَ اللَّهِ الَّذِي هُوَ أَلَمٌ لَمْ يَحْصُهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٢٩﴾

30.'Asu ala metkīlaa na kwīka mawīa maseo---Utanu ūkeethwa wī woo, na vandū vaseo mūno vyū va kūsyoka.

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحَسُنَ مَا يُبَدِّلُ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ ﴿٣٠﴾

31. Uu nŵ'o Ithyĩ tũũtũmĩte kwa andũ, ala angĩ maminie kũkw'a, nĩkana we ũtonye kũmasomea mo kĩla Ithyĩ tũũvuanĩsy'e we, na nomeũlea kũmwĩtĩkĩla Ngai Ula Usũtwe nĩ ũlau. Asya, 'We nĩ Mwĩlaĩ wakwa; vai Ngai ateo We. Nyie nia mũĩkĩlo wakwa nthĩnĩ Wake na kũmwelekela We nŵ'o ũalũko wakwa.'

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُوا عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ الَّتِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ۝

32. Na takethwa kwaĩ Kulani ĩla nũndũ wayo ĩima syaĩ itonya kũthamw'a kana nũndũ wayo nthĩ ĩkatũanĩlw'a katĩ kana nũndũ wayo akw'ũ makaneenw'a namo, mo, maikamĩtĩkĩla yo. Aiee, ũvoo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onth'e vyũ. Mo etĩkĩli nomaamba kũmany'a kana, takethwa Ngai Mwene Vinya W'onth'e nŵendie kwĩkĩla kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa atonyie kũmatongoesya mbaa andũ onthe? Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, Mbanga ndĩkaeka kũmavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte kana kũvika vakuvĩ na mũsyĩ woo, kũvika ũtianĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũvike. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth'e ndaleaa kwĩanĩsya ũtianĩlo Wake.

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُتِبَ بِهِ الْمَوْتُ بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَأْنَسِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِئْسَ صُنْعُوا قَارِعَةً أَوْ تَحُلُ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ۝

LUKU 5

33. Na vate nzika, Atũmwa ala maĩ mbee waku nĩmavũthiwe; ĩndĩ Nyie nĩnamanengie ĩvinda asu ala maleile kwĩtĩkĩla. Na ĩndĩ Nyie nĩnamakwatie mo, na ũsilĩlo Wakwa wailĩ ata ĩndĩ!

وَلَقَدْ اسْتَفْهَمْتُ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ كَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝

34. We ĩndĩ, Ula ũũngamaa ĩũũ wa kĩla thayũ kũmany'a ũndũ wĩkaa, akamaeka mo mathi mate asilĩle? Namo no

أَفَنَنْتُمْ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَوَّاهُمْ أَمْ تُتَّبِعُونَهُمْ بَلَايَعْلَمُونَ فِي

mamwīananasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na atindany'a. Asya, 'Mawetei mo.' Inyw'i mŭkamŭmanyiŭthya We undu utesi iulu wa nthi? Kana, no ūneeni mŭthei to? Aiee, Indī walany'o wa alei nīwamakavītw'e methonī moo, namo nīmatŭngītwē ītina kuma nzīanī īla ya w'o. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūekaa ae ndakethwa na mŭtongoi.

35. Ve ūsīlīlo kwoo nthīnī wa thayū ūu wa yu, na vate nzika, ūsīlīlo wa Itunī nī mŭmangū, namo maikethwa na mŭmasīlīli kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

36. Ngelekany'o ya Itu yīla yathiwe akīma-Ngai, nī yīla yīvulutasya tūlūsī: matunda mayo nī ma tene na tene, na ota ūu kyuu kyayo. Yu nī ītuvi ya asu ala alŭngalu; na ītuvi ya alei nī Mwaki.

37. Na asu ala Ithyī tūmanengete Ivuku, nīmatanaa nūndū wa maūndū ala mavuanītw'e kwaku. Na katī wa nguthu syī kīvathŭkany'o ve amwe ala maleaa kīlungu kīmwē kyayo. Asya, 'Nyie nīyīfawe kŭmŭthaitha Ngai Mwene Vinya W'onthe tū na ti kŭseŭvya atindany'a Make. Nyie nītanīaa Kwake, na Kwake nīkw'o ūalŭko wakwa.'

38. Na ūu nīw'o Ithyī tūyīvuanītye ta ūtw'io mŭtheu. Na ethwa we wīatīfa mawendi moo mathŭku ītina wa ūmanyi ūla ūkŭvikīe we, we ndŭkethīwa na mŭnyanya kana mŭsīlīli kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ نُرِيَنَّ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مَكْرَهُمْ وَصَدَّاعَيْنِ السَّيْبِيلِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٥﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٦﴾

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ لَمَنْ قَرَّبَهُمْ
إِلَآئِهَا أَكْثَرُ دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَةُ الَّذِينَ اتَّقَوْا
وَعُقْبَةُ الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أَمْرٌ
أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ
مَأْبٍ ﴿٣٨﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ أَبْتَغَتْ أَهْوَاءَهُمْ
بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ
﴿٣٩﴾ وَلَا وَاقٍ ﴿٤٠﴾

LUKU 6

39.Na, mŭno, Ithyĩ nĩtwamatŭmie Atŭmwa mbee waku, na nĩtwamanengie mo iveti na syana. Na kŭitonyeka Mŭtŭmwa kŭete Kyama ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nŭndŭ kĩla ĩvinda yĩna ūtw'io mŭtheu.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا
وَذُرِّيَّةً ۖ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٩﴾

40.Ngai Mwene Vinya W'onthe avetangaa kĩla We wendaa, na akĩtwaĩĩaa kĩla We wendaa Na uumo wa motw'io onthe wĩ vamwe Nake We.

يَسْأَلُونَ اللَّهَ مَا يُشَاءُ وَيُخْفَتُونَ ۖ وَعِنْدَهُ أُمُورُ الْكُتُبِ ﴿٤٠﴾

41.Na ona Ithyĩ tŭkakwor.y'a wĩanĩu wa maŭndŭ amwe ala ithyĩ tŭmatelemasya namo, kana Ithyĩ tŭkaŭkw'ĩthya we, vethwa ve kĩvathŭkany'o kĩnini, nŭndŭ wĩa waku we no kŭvikya Utŭmane tŭ, na ĩlŭlŭ Waitŭ Ithyĩ nĩ kŭtala.

وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيْتِكَ
فَأَنَّا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

42.Mo nomonaa kana Ithyĩ nĩtŭmĩthokee nthĩ, tŭkĩmĩola kuma mĩvakanĩ yayo? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtusaa; vai wa kŭalyŭla ūtw'io Wake. Na We E-mĩtŭkĩ kwa kŭtala.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ ۖ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤٢﴾

43.Na asu ala maĩ mbee woo onamo nĩmaseŭvisye ūsŭanĩo ota ūŭ, ĩndĩ masŭanĩo onthe ala mathŭkŭmaa nĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nĩwĩsĩ ūndŭ kĩla thayŭ wĩkaa; na alei omĩtŭkĩ makamanya ĩtuvi ya mŭminŭkĩlyo ya ūtŭo ūŭ yĩkeethwa yĩ yaŭ.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ
عُقِبِيَ الدَّارُ ﴿٤٣﴾

44.Na asu ala matefĩkĩlaa masya, 'We ndwĩ Mŭtŭmwa.' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Ngŭsĩ katĩ wakwa nenyu, na ota ūu, we ūla wĩna ūmanyi wa ĩvuku.'

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۖ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ مَكِّيَّةٌ

IBRAHIM

(Wavuanlw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũŵtwe nĩ ũlau, Usũŵtwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Woni W'onthe. Yŵĩ nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũũvuanĩsyie we nĩkana we ũtonye k-ũmaumya mbaa andũ onthe kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, kwa mwĩao wa Mwĩalĩ woo, nzĩlanĩ ya Ula-Wĩ-Vinya, Ula-wa-Kũtalwa.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ. Na woo nĩ wa alei nũndũ wa ũsilĩlo ũla mũthũku vyũ;

4. Asu ala mawendaa thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa Itunĩ, na kũmasĩĩla andũ nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmĩthyoekya. Asu nĩmo malikĩte kũasa mũno ĩvĩtyonĩ.

5. Na Ithyĩ tũimũtũmaa Mũtũmwa ona ũmwe ateo ena kĩthyomo kya andũ make nĩkana we atonye kũmatheesya mo syĩndũ. Na ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũekaa ũla We wendaa ae, na kũmũtongoesya ũla We wendaa. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Mũĩ.

6. Na ithyĩ nĩtwamũtũmie Mose na Syama Siitũ, tũyasya, 'Maumye andũ maku kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, na malilikany'e mo matukũ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa kĩla mũndũ ũmĩfasya na ũtũngaa mũvea.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الرَّحْمَنُ كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ②

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ③

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي صُلًى بَعِيدٍ ④

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑤

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ⑥

7.Na lilikanai yġla Mose wamatavisye andũ make, 'Lilikanai ġnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē ġũlũ wenyu, yġla We wamumisyē inyw'ġ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthĩnisyē inyw'ġ na ūsilĩlo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtialya iveti syenyu,; na nthĩnĩ wa ūndũ ūsu vaĩ ūtato mũnene kwenyu kuma kwa Mwĩalĩ wenyu.

LUKU 2

8.Na ota ūu lilikanai ġvinda yġla Mwĩalĩ wenyu watavanisyē, 'Ethwa inyw'ġ nĩmũũtũnga mũvea, Nyie vate nzika, ngamũnenge inyw'ġ manee maingĩ, ġndĩ ethwa inyw'ġ mũi na mũvea, ġndĩ manyai kana ūsilĩlo Wakwa nĩ mwai mũno.

9.Na Mose aisye, 'Ethwa inyw'ġ nĩmũũlea kwĩtkĩla, inyw'ġ vamwe na asu ala me ġũlũ wa nthĩ inyw'onthē, mũĩtonya kũmwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthē naĩ; ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩyĩanĩe-We-Mwene, Ula Waĩlwe-Nĩ-Kũtaĩwa.'

10.Uvoo wa ala maĩ mbee wenyu nowaamũvikĩa inyw'ġ, Andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Athamuti, na ala maĩ ġtina woo? Vai ūmesĩ yu ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē. Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ġndĩ mo nĩmakunĩkie makanyw'a moo na moko moo, na maasya, 'Ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala we ūtũmĩtwe namo, na vate nzika, ithyĩ twĩna nzika ġtathela.ġũlũ wa

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ أَخْرَجَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيُرِيدُونَ بِآبَائِكُمْ كَيْدَ لَمُوتٍ فِي ذَلِكَ
فَبَلَّغْ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمًا ①

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ
كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ①

وَقَالَ مُوسَى إِنَّ تَكْفُرًا أَنتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَنَفِي حِينٌ ①

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمَ نُوحٍ وَقَادِ
وَقَوْمُ دَاوُدَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ
جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَرَأُوا آيَاتِهِمْ فِي الْقُرْآنِ
وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا
لَكُمْ تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ①

maÜndÜ ala we ÜÜtwĩŋa ithyĩ. ^{1*}

11. AtÜmwa moo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩna nzika ūlÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MÜseÜvya wa matu na nthĩ? We nÜmwĩtaa inyw'ĩ nĩkana atonye kÜmÜekea inyw'ĩ naĩ syenyu, na kÜmÜenge inyw'ĩ İvinda kÜvika İvindanĩ yĩtw'e.' Mo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩo andÜ otaitÜ ithyĩ-ene, inyw'ĩ mwendaa kÜtumya ithyĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla maaĩthe maitÜ mathaithaa. Indĩ tÜeteeti ÜkÜsĩ mÜtheu.'

12. AtÜmwa moo nĩmamatavisye, 'Ithyĩ now'o twĩ andÜ otenyu tÜ, İndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amÜnengae İnee Yake Üla ona wĩva We wendaa kuma katĩ wa athÜkümi Make. Na ti ūlÜ waitÜ kÜmÜetee inyw'ĩ ÜkÜsĩ ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na no nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tÜ eweka Üla etĩkĩli maİİŋtwe nĩ kw'ia mÜtkĩto woo.

13. Na ithyĩ twaİİŋtwe nĩ kÜlea kw'ia mÜtkĩto witÜ nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, 'oyĩla We nÜtwonetye ithyĩ nzĩa sitÜ? Na vate nzika, ithyĩ tÜkoomĩsya ÜthÜku w'onthe Üla inyw'ĩ mÜtwĩkaa. Kwa Üu, asu ala maİkĩŋaa nĩmaie mÜtkĩto woo

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَأَطِيعُوا أَمْرَ رَبِّكُمْ
يَدْعُوَكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ فَمَنِ ذُنُوبَكُمْ يُرِجِعْكُمْ إِلَىٰ أَعْمَالٍ
فَمِنْهُم مَّنْ قَالُوا إِنَّا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ثُمَّ يُدْرِكُونَ أَن
تَصَدَّقُوا وَأَنْتُمْ كَاذِبُونَ ۝
مُؤْمِنِينَ ۝

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَ
لَكِنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ مَا كَانَ
لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَىٰ اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا مُبَلِّغِينَ
وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا أُرْسِلْنَا بِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُونَ ۝

¹ Ngewa İno ya Kulani 'Faraddoo aidiyahum fi afwahihim' *matÜngĩe moko moo makanyw'anĩ moo* yĩtwony'a mÜvw'anano wa mÜndÜ ekİŋte moko make kanyw'anĩ wake nĩ kÜkunĩka. Mbee wa kÜvuany'a ngewa İno ya mwanya, mÜndÜ nĩwaİŋtwe nĩ kÜmánya Üla ÜnÜÜwetwa nthĩnĩ wa mÜsoa ÜÜ nÜÜ. Nt Ütheinĩ kana kĩko kĩtĩ nĩ ūlÜ wa alei, kwa Üu kĩna moalyÜlo elĩ, ala mekwĩtĩkĩŋka. Nĩvatonye

nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.²

LUKU 3

14. Na asu ala maleile kwĩfĩkĩla nĩmamatavisye Atũmwa moo, 'Ithyĩ vate nzika, tũkamũlũngya kuma nthĩ ĩno yaitũ mwalea kũsyoka nthĩnĩ wa ndĩni yaitũ.' Na ĩndĩ Mwĩalĩ woo nĩwamatũmfie ũvuany'o; Ithyĩ vate nzika, tũkamananga alei.

15. 'Na vate nzika, Ithyĩ tũkatuma mũtũa nthĩnĩ wa ĩ-nthĩ ĩtina woo. Uu nĩ kwa we ũla ũũngamaa ena w'ia na ũtw'io Wakwa na ũla ũsũvĩaa ũkany'o wakwa.

16. Namo nĩmavoyie kwoondũ wa ũkĩlyo, na nũndũ wayo kĩla mũmaitha mwĩkathĩĩ wa ũla w'o atw'ĩkie vathei.

17. Mbee wake ve Ngiena; nake akanyw'ĩthw'a kĩw'ũ kĩtheũkĩte.

18. We akakĩnyusaa ĩkunda kwa ĩkunda, ate kũkyenda, atatonya kũkĩmelya. Na kĩkw'ũ kĩkamumĩlĩĩla kuma kĩla ngalĩko, onakau ndakakw'a. Na mbee wa ũu, vakeethwa ũsilĩlo mwai kwake.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ
أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوَّيَ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ

لَنُهْلِكَنَّ الْقَالِينَ ﴿٦﴾

وَلَنُكَفِّرَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ

خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿٧﴾

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٨﴾

مِنْ زُرَّابِهِ جَهَنَّمَ يُنْفَخُ مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿٩﴾

يُتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ

كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ زُرَّابِهِ عَذَابٌ

عَلِيظٌ ﴿١٠﴾

² kũalyũlwa ta mo, alei, mekisye moko moo makanyw'anĩ moo ene. Kũu nĩ kwasya kana mo nĩmaĩle kũea ngewa na Atũmwa na avikĩli moo. Vau nĩvavikawa yĩla mũndũ ũvikaa mũthya na akethwa atena ũndũ ũtonya kwasya. Kwa ũu we endeeaw'a nĩ mwĩkalo ũũ wa kũlea kwonany'a kana ndena ũndũ ũngĩ wa kũneena.

Nthĩnĩ waũalyũlo wa keli nĩvatonyeka kana makany'a nĩ ma Atũmwa. Ota ũu veonany'a kana nũndũ wa kwamba kũeka kũneena ĩndĩ kwa nzĩa yĩ kĩvathũkany'o. ĩndĩ ũ-w'o nĩ kana alei nĩmamaũngamasya Atũmwa maĩkatavany'e maimatavasya mavinge makany'a moo. Ualyũlo ũũ naw'o nũũtw'ĩtkwa nĩ Kĩlungu kĩla kyatĩala kya mũsoa ũũ vala alei maendee na kũseũvya kĩtumi makyasya: 'Ithyĩ nĩtũleete maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo na vate nzika ithyĩ twĩna nzĩa kũndũ kwĩlĩ tũlũ wa kĩla we ũtũwĩfa ithyĩ.'

19. Uvoo wa asu ala metikila Mwila
woo ni kana mawila moo ni ta mou ula
ovalaana w'a ni kileve ki vinya
muthenya wa kluutani kine. Mo
Maikethwa na utonyi ulu wa maundu
ala mo meekie. Usu ow'o, ni wanangko
mune.

20. Inyw'i nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe oombie matu na nthi na
ula W'o. We akenda niumvetanga
inyw'i, na kute kyumbe kyeu.

21. Na ou ti vinya kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ona vanini.

22. Mo makamila onthe mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na inda ala
onzu makamatavya ala mekaa
mong'endu; 'Vate nzika, ithy twa aati
menyu; inyw'i inda, munitonya
kututethya na kindu ulu wa usililo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo
makamasungila, 'Takethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nwatutongoesye ithy,
vate nzika, ithy twithwa
twamutongoesye inyw'i. Inda yu no
undu omwe kwitu, twonany'a kulea
kumitsya kana twonany'a umitsyo;
kwitu vai ukilo.

LUKU 4

23. Na yila uvoo ukatuwa, Satani
akaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amwathie kyathi kya w'o, inda nyie
nnamwathie inyw'i na nnamvalukilye.
Na nyie ndya na utonyi ulu wenyu ateo
nyie nnamwathie nenyu nmwambw'ie
nyie. Kwa ou, mukandule muti nyie,
inda itulei inyw'i ene. Nyie nditonya
kumutetheesya inyw'i onenyu munitonya
kundetheesya nyie. Nyie nminite
kulea kumbanany'a na Ngai kwenyu.
Nundu vate nzika, vakeethwa na usililo
wi woo kwa eki-ma-na.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
إِشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
مَعًا كَسْبًا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبُعيدُ ⑤

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنْ يَشَاءُ يُدْهِمُكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑥
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑦

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَقُلْ أَنْتُمْ تُقْتَلُونَ عَنْ مَن
عَذَابُ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ
يَا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَرْجَعْتَنَا أَمْ نَصَبْنَا مَا لَنَا مِنْ مَنصِبٍ ⑧

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ
وَعَدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي
عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي
فَلَا تَكُونُوا مِنِّي وَلَا تَتَّبِعُوا أَتْفَكُكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ
وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِي إِنْ كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ
مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑨

24. Na asu ala metikila na kwika meko maseo makeetikila'a kulika nthini wa Mfunda ila ivitila mbusi kati wayo, nivo mo makekalaa kwa mwao wa Mwali woo. Ngethi syoo vo ikeethwa 'Muo.

25. We nowonaa undu Ngai Mwene Vinya W'onthe unenganae ngelekany'o ya ndeto nzeo? Ni ta mufi museo, ula mwfi waw'o ni mulumu na ula mbonge syaw'o ivikaa ituni.

26. Usyaaa usyao waw'o mavinda onthe kwa Mwao wa Mwali waw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o kwa andu nkana matonya kusuna.

27. Na uvoo wa ndeto nthuku ni ta ula wa mufi muthuku, ula ukawa kuma tulu wa nthi na ndwina ulumu.

28. Ngai Mwene Vinya W'onthe amekila etikili vinya na ndeto ila ivanditwe ikaluma nesa nthini wa thayu uu wa yu na ituni; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amaekaa alei mae. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa undu We wenda.

LUKU5

29. We noumona asu ala maalyulile inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na olei wa kutunga muvea na mamalikia andu moo nthini wa wikaloo wa wanangiko-----
30. Ngiena ni yiva? Vo nivo mo makavila; na ni vandu vathuku vau va kuthuma.

31. Na mo nimasevitye akilany'a ma Ngai Mwene Vinya W'onthe kumathyoekya andu kuma nziani Yake. Asya. 'Itanithyei inywi ene kwa ivinda, na inda, vate nzika, kyalo kyenyu kyelekele Mwakin.

وَأَدْخِلِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
فِيهَا سَلَامٌ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً كَلِمَةً لَشَجَرَةٍ
كَذِبَتْ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

تُؤْتِي أَكْثَرَهَا كُلِّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثِلَتْ
مِنْ قَوِّ الْأَرْضِ مَأْلَاهَا مِنْ قَرَارٍ

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُعْطِي اللَّهُ الظَّالِمِينَ
يُفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَآحَلُّوا
قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ

وَجَعَلُوا لَهُ أَمْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا
فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ

32. Matavyei athókúmi Makwa ala metíkííte, kana mo malííte nĩ kúsyallísyá Mboya, na kumya káí wa íla íthýí túmanengete mo, kímíthíní na útheíní, mbee wa útanavíka múthenya úla nthíní wa w'ó vatakethwa mwíw'ano kana únyanya.

33. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthí na atúma kíw'ú kítheea kuma mathweoní, na kyaete vamwe nakyo matunda kwoondú wa kyaúya kyenyu, na atúma ngalawa imwíw'a inyw'í nĩkana itonye kwííla úkanganí kwa mwíao Wake, na mbúíí ota úu atuma imwíw'a inyw'í.

34. Na We atumíte syua na mwei ilika wílaní wenyu iendete kavola. Na ota úu We núsýííafe útukú na múthenya imúthókúme inyw'í.

35. Na We nĩwamúnengie inyw'í syonthe íla mwendaa kuma Kwake; na múkatata kútala maúathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, múitonya kúmatalíkya. Ow'ó mündú nĩ úla úte mülúngalu muno, úte múvea ona vanini.

LUKU 6

36. Na *lilikanai* yíla Avalamu waisye, 'Mwíafi wakwa, útúngíthye músýí úu músýí wa múuo, na mbetange nyie na syana syakwa kuma úthaithíní wa mív'w'anano.

37. 'Mwíafi wakwa, ow'ó mo nĩmamathyoeketye aingí káí wa andú ma nthí. Kwa úu úla ona wíva úmbíkílaa nyie, vate nzika, we nĩ wakwa. Na úla ona wíva úleaa kúmbíw'a nyie---We vate nzika, Wí Múekaní Múno Vyú, Usúííwe nĩ Ulau.

38. 'Mwíafi waitú, Nyie nĩndúíthe syana syakwa imwe nthíní wa mwanda útaímíka vakuví na Nyúmba Ntheu---

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيَتَّقُوا
مَعَا رَزَقْنَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا يَجْعَلُ فِيهِ وَلَا حِلَّ ۝

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ۝

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ
لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۝

وَأَشْكُرْ مَن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِن تَعَدَّ وَافِعَتِ
عِ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ۝

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا
وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ۝

رَبِّ إِنِّي أَضَلُّكَ كَثِيرًا مِن التَّائِبِينَ مَن يَبْعَثِ
فَاتَهُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ مِّنْ عَصَايَ فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

رَبِّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ ذُرِّيَّتِي بِوَدْعِ قَبْرِ ذِي نَرْعِ
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ

Mwĩafi waitũ, nĩkana syo itonye kũlũmya Mboya. Kwa ũu, tuma ngoo sya andũ isyelekele syo na ũimanenge matunda, nĩkana matonye kũtũnga mũvea----

39.'Mwĩafi waitũ, kwa ũla w'o We nĩwĩsĩ ũndũ ũla ithyĩ tũvithaa na ũla tumbũlaa. Na vai kĩndũ ona kĩva kĩvithĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, kĩ tũlũ wa nthĩ kana kĩ ituni.

40.'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho, ũla ũnengete Nyie ona nthĩnĩ wa ũkũũ wakwa, Isumaeli na Isaaka. Vate Nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mwĩw'i wa Mboya.

41.'Mwĩafi wakwa, ndwĩkĩthye nyie wa kũlũmya Mboya, na syana syakwa ota ũu. Mwĩafi waitũ, itĩkĩla Mboya yakwa.

42.'Mwĩafi waitũ, nenga nyie ũekeo vamwe na asyai makwa na etĩkĩli mũthenya ũla ũtalo ũkekwa.

LUKU 7

43.Na mũikasũanĩe kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamanyaa maũndũ ala eki-ma-naĩ mekaa. We amanengae itinda tũ kũvika mũthenya ũla metho moo makaketea masyaĩsyie vandũ vamwe,

44.Mekalaatĩte nĩ kũteelema, mokĩlĩtye mĩtwe yoo, kũketee kwo kũtũmasyokea, na ilĩko syoo syĩ nthi vyũ.

45.Na makaany'e andũ ma ũmũnthĩ tũlũ wa ũsilĩlo ũla wathaniwe ũkoka tũlũ woo, na eki-ma-naĩ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, tũenge ithyĩ itinda itukuvĩ. Ithyĩ tũkeew'a wĩtano Waku na tũkamaatĩla Atũmwa.' Inyw'i mũyaaĩvĩta mbee wa ũu kana inyw'i mũikethwa na ũvalũku?

أَفِيدَةٌ مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقُهُمْ مِنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

الْحَسَنَ لِلَّذِي وَهَبَ لِي الْكِبَرَ اسْتَعِذْ وَاسْتَخِفْ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ

رَبِّ اجْعَلْ لِي مَقِمْ الصَّلَاةِ وَرَبِّ زِدْنِي قُرْبًا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِي

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخُصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ

مَهْطِعِينَ مُقْبِعِينَ رُؤُوسِهِمْ لَا يَرْتَدَّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَلْقَدَتْ لَهُمْ سُدُودًا

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَجِبْ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلِ مَا لَكُم مِّنْ زَوَالٍ

46.'Na inyw'i mOtUaa nthInI wa mawikalo ma asu meevItIsye ene, na nIkwonekete ūtheinI kwenyu ūndū IthYI tweekanie namo; na IthYI tUseŪvItye ngelekany'o ntheu kwoondū wenyu.

47.Na mo nImathŪkŪmItIsye ūvŪngŪ ona wIva w'onthe ūla mo maI matonya, InDI mumItItIlo wa ūvŪngŪ woo wIna Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona ethwa ūvŪngŪ woo waI na ūtonyi wIanIe kŪthamya iIma.

48.MŪikasŪanIe InDI kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaemwa nI kŪlŪmya ūtIanIŵo Wake kwa Atumwa Make. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, MwIaIi-Wa-UŷvanIŷyo.

49.MŪthenya ūla nthI Ino IkaalyŪlwa kwIthwa nthI InDI, na matu ota ūu, na mo makaumIla onthe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe, MŪnene VyŪ.

50.Na we ūkamona avItany'a mŪthenya ūsu movetwe na mInyololo.

51.Itonyeo syoo ikeethwa syI sya lami, na mwaki ūkamavw'Ika mothyŪ moo.

52.KŪkeethwa kŪilyI ūu nIkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŪIva kIla thayŪ kwIanana nondū w'o weekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-MItŪkI kwa kŪtala.

53.Uu nI ūtŪmane ūetetwe ūtheinI kwa ūtandIthyo wa mbaa andŪ onthe ma nthI nIkana mo matonye kŪkanw'a naw'o, na matonye kŪmanyanya kana We nI We Ngai Umwe tŪ, na kana ala manengetwe ūmanyi matonye kŪsŪanIa.

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسْكِينَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَبَيْنَكُمْ
كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَعْنَاهُمُ الْآمِثَالِ ۝

وَقَدْ مَكَرُوا مَكَرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكَرُهُمْ وَإِنْ
كَانَ مَكَرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخِيفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ
عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝

يَوْمَ تَبْدُلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ وَتَرَى
لِلْوَاوِدِ أَفْقَارًا ۝

وَتَرَى الْجِبِينَ يَوْمِيذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝
سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرَانٍ وَأَنْتَ بِهِمْ تُكَذِّبُ

لِيُخْزِيَ اللَّهُ كُلَّ فَرِيقٍ فَاتَّكَبَتْ أَنْ إِلَهُهُ سَوْنُجُ الْبَابِ ۝

هَذَا بَلَّغَ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوهُمْ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ

بِإِلَهِ وَاحِدٍ قَلِيلٌ كَرُّوا أُولَ الْأَبَابِ ۝

AL - HIJR

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla Woni-W'onthe. Ino nĩ mĩsoa ya Ivuku yĩanũ na ya Kulani ĩla ĩmulĩkaa.

3. Kaingĩ alei makenda takethwa nĩmatw'ĩka Masilamu.

4. Ekanai namo nĩkana mo matonye kūya na kwĩtanĩthya mo-ene nĩkana wĩkwatyo wa mana ūtonye kūmakenga; ĩndĩ o mĩtũkĩ-mo makamanya.

5. Na Ithyĩ tũyaananga mũsyĩ ona wĩva ateo vaĩ ūtw'ĩto mũtw'e nũndũ wa w'o.

6. Vai ūndũ matonya kūvĩtũka ĩvinda yoo yĩla ĩtw'e, ona maitonya kūtiwa ĩtina.

7. Namu maasya, 'Ame we ūla ūtheew'e ūtao ūũ, vate nzika, we wĩ mũndũ wa ndũũka.

8. 'We wĩlea kūtũetee alaĩka nĩkĩ, ethwa we wĩ wa ala ma w'o?'

9. Ithyĩ tũitheeasya alaĩka ateo ve vata wamo, na ĩndĩ, mo mainengawe ĩvinda.

10. Nĩw'o Ithyĩ-Ene nĩtũtheetye ūtao ūũ, na kwa ūla w'o vyũ, Ithyĩ tũkeethwa twĩ Mũsũvĩi waw'o.

11. Na Ithyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa mbee waku katĩ wa nguthu sya andũ ala maĩ ma mbee syĩna kĩvathũkany'o.

12. Na vayaaũka Mũtũmwa ona wĩva kwoō ateo mo nĩmamũvũĩe ngũĩ.

13. Uu nĩw'o Ithyĩ tũtũmaa mwĩkalo ūũ wa kūvũa ngũĩ ūlika ngoonĩ sya andũ ene-naĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّتْ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ①

رَبِّمَا يُوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ②

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَشْتَبِعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ③

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا وَلَهُمَا كِتَابٌ مُعْلَمٌ ④

مَا تَسْبِقُ مِنْ أَمْرِهِ أَجَلُهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ⑤

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَجُنُونٌ ⑥

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذْ مُنْظَرِينَ ⑧

إِنَّا نَحْنُ نُزِّلُ الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ⑨

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْخِ الْأَوَّلِينَ ⑩

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑪

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ⑫

14. Mo maimItkila, onakau ngelekany'o ya andu ala ma mbee nĩendete mbee woo.

15. Na ona takethwa Ithyĩ twamavingoŋe mo mũomo kuma itunĩ, na makambĩĩĩĩĩ kwambata mawĩsĩĩĩĩ,

16. Mo vate nzika, masya 'Metho maitũ nĩmatũũũũũ'e tũ; ateo ithyĩ twĩ andũ aoe.

LUKU 2

17. Nĩw'o nthĩnĩ wa matu, Ithyĩ nĩtũseũvĩtye syĩkalo sya ndata na tũkasyanakavya kwa ala masyĩloelaa.

18. Na Ithyĩ nĩtũyĩsĩĩĩ itũ kwa kĩla Satani mũlee.

19. Indĩ ethwa ũmwe ona wĩwa ew'aa kavola na kĩmbithĩ, we aatĩlawa nĩ ũmũĩ mũtisu.

20. Na nthĩnĩ Ithyĩ nĩtũmĩnyatĩkĩtye, na tũkaia iĩma nũmu tũlũ wayo na tũkatũma kĩla kĩndũ kĩmea tũlũ wayo na mũaanĩlye mwĩanĩũ.

21. Na Ithyĩ nĩtũmũseũvĩsyey inyw'ĩ maũndũ ma kũmwĩkalya thayũ nthĩnĩ wayo, ona ota ũu kwa asu ala onthe inyw'ĩ mũtamanengae.

22. Na vai kĩndũ indĩ ateo Twĩna inandũ syakyo na Ithyĩ tũĩkĩtheesya kwa kĩthimo kĩsĩkĩle.

23. Na Ithyĩ nĩtw'itũmaa iseve ila ikuaa, mbeũ, na indĩ tũĩtheesya kĩw'ũ kuma mathweonĩ, na indĩ Ithyĩ nĩtũmũnengae kyo inyw'ĩ mũkanyw'a; na inyw'ĩ mũĩkĩsũvĩlaa.

24. Na Nĩw'o, Nithyĩ tũnenganae thayũ, na Nithyĩ Ala tũetae kĩkwũ; na Nithyĩ Mũtĩwa tũ.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَوْ قَفَّضْنَا عَلَيْهِم بِآبَاءِ مَنِ السَّمَاءِ فَقَلَّوْا فَيَرْتَدُّونَ ﴿١٥﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ عَنْ قَوْمٍ مُّشْوَرُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجُومٍ ﴿١٨﴾

إِلَّا مِنْ أَمْتَرَقَ السَّعِ فَاتَّبَعَهُ وَشَبَّاهُ قِيَمِينَ ﴿١٩﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنبَتْنَا

فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّزْرُوعٍ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَاشٍ وَمَنْ أَسْمُرْ لَهُ

يَرْزُقِينَ ﴿٢١﴾

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ

إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَأَنسَقَيْنَا لَهُ وَمَا أَسْمُرْ لَهُ وَخُزَيْنٍ ﴿٢٣﴾

وَرَأَا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala maendaa mbee katĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala matiawa Itina.

26.Na vate nzika, nĩ Mwĩai waku Ula ũkamombany'a mo vamwe. Vate nzika, We nĩ MŴĩ, Umanyi-W'onthe.

LUKU 3

27.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtwamũmbie mũndũ kuma yũmbanĩ yũmũ yumasya wasya, yĩseũvĩtw'e kuma ndakanĩ ngamu.

28.Na Mayini Ithyĩ nĩtwamombĩte mbeange kuma nthĩnĩ wa iseve sya mwaki iutanaa.

29.Na lilikanai yĩla Mwĩai wenyu wamatavisye alaĩka, 'Nye ngĩĩlye kũmba mũndũ na yũmba yũmũ yĩkũuuma, kuma ndakanĩ nziũ yĩkĩĩtwe mũvw'anĩle;

30.'Kwa ũu Nye namina kũmũseũvya we na wĩanĩu, na kũmũveveea Veva Wakwa nthĩnĩ wake, mũvalũkĩlei nthĩ inyw'ĩ na mothyũ menyu mũmwĩnyivĩsyeye.

31.Kwa ũu alaĩka nĩmamwĩnyivĩsyeye, onthe vamwe,

32.Ateo Ivilisi; we nĩwaleile kwĩthwa katĩ wa asu ala menyivasya.

33.Ngai aisye, 'We Ivilisi, wĩna kĩ we ũndũ ũtanethwa katĩ wa asu ala menyivasya?'

34.We asũngĩe, 'Nye ndikwĩnyivĩsya mũndũ ũla We ũmbĩte na yũmba yũmũ yĩkumya wasya, kuma ndakanĩ nziũ yĩna mũmbĩlwe.'

35.Ngai aisye, 'Uma vaa ĩndĩ, nũndũ we vate nzika wĩ mũlee.

36.'Na vate nzika, ĩũlũ waku kũkethwa kĩumo Kyakwa kũvika Mũthenya wa Utw'io.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُتَأَخِّرِينَ ۝

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يُبَشِّرُهُمْ أَنََّّهُمْ حَكِيمٌ عَالِمٌ ۝

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ
مَسْنُونٍ ۝

وَالْجِبَانِ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّجُومِ ۝

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَلَقَعْتُ فِيهِ مِنْ رُوْحِي فَقَعُوا لَهُ
سُجُودًا ۝

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَسْجُودًا ۝

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ۝

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ۝

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَكَ سَاجِدًا لِخَلَقْتَنِي مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ۝

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ۝

37. We aisye, 'Mwŵai wakwa, ūndī nenge ūvinda, kūvika mūthenya ūla mo makokŵa.''

38. Ngai aisye, 'We wī ūmwe wa asu ala manengetwe ūvinda.

39. 'Kūvika mūthenya wa ūvinda yīla yītw'ītwe.'

40. We asūngŵie, 'Mwŵaŵi wakwa, nūndū We nūndw'ŵie ta wa kwaa, Nyie vate nzika, ngatuma ūthŵku woneka ta mwanake kwoo kūū nthī, na vate nzika, Nyie ngamathoekya onthe.

41. Ateo athŵkūmi Maku ala anyuve katī woo.

42. Ngai aisye, 'Ino nī nzīa yŵkŵe kwakwa ūlūngalŵe.

43. 'Vate nzika, we ndūkethŵa na ūtonyi ūlū wa athŵkūmi Makwa, ateo ala mavŵŵŵŵe makanyuwa kūkūatŵa we.'

44. Na vate nzika, Ngiena nī vandū vathanŵŵe kwoondū woo onthe.

45. Yo yī mbingŵlo mūonza: na kŵla mbingŵlo yīna kŵlungu kyayo kŵla ūnengetwe.

LUKU 4

46. Nŵ'o, ala alūngalu makaiwa katī wa mŵūnda na mbuluti.

47. 'Likai nthīnī na mūuo, ūsūvŵonī.'

48. Na ūthŵl tūkavetanga kŵla ūthyoeuku ona wŵa ūkethwa nthīnī wa ūthŵi syoo na ūu, mo makeethwa ta masyaanŵ'e maŵŵe mŵto, melekanŵle mūndū na ūla ūngī.

49. Mŵnoo ndŵkamakiita mō vau, onamo maikaumw'a vo ona ūndī.

50. Matavye athŵkūmi Makwa kana vate nzika, Nyie nī Umwe Mūekanŵi Mūno Vyū, ūla ūsūŵŵe nī tei.

51. Na ūta ūu kana ūsŵlŵlo Wakwa nī ūsŵlŵlo wī woo mūno.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٨﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أُوْعِيَهُمْ أَجْعِلْهُمْ أَجْعِلْهُمْ ﴿٤٠﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْخَالَصِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَايِبِينَ ﴿٤٣﴾

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْعِلْهُمْ ﴿٤٤﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ فِيهَا جَزٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٥﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٦﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ أَمِينٍ ﴿٤٧﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى

سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٨﴾

لَا يَسْمَعُ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٩﴾

نَبِيِّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٠﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْآلِيمُ ﴿٥١﴾

52. Na matavyei ūvoo wa ala aeni ma Avalamu.

53. Yīla mo malikile kwake na masya, 'Mūuo.' Nake asūngīa, 'Nīw'o ithyī nītūūmūkīa inyw'ī.'

54. Namo maisye, 'Ndūkakīe, ithyī twīūnenge ūvoo mūseo wa mwana ūa wīthwa ausūftwe nī ūmanyi.'

55. Nake amūkūlya, 'Inyw'ī mwīnenge ūvoo mūseo oyīla ūkūū nūmbikīe Nyie?' 'Inyw'ī Indī, mwīnenge ūvoo mūseo wakī?'

56. Namo maasya, 'Ithyī nītūūnengete ūvoo mūseo Indī kwa ūla w'o; kwa ūu; we ndūkethwe katī wa asu ala mayītūkaa.

57. Na akūlya, 'Na nūū ūla ūtonya kūyītūka īnee ya Mwīai wake ateo asu ala maaa?

58. Nake amakūlya, 'Yu wīa wenyu nī mwaū, inyw'ī Atūmwa?'

59. Mo masūngīe, 'Ithyī tūtūmītwe kwa andū avītany'a.

60. Tūmavetangīte andū ma nyūmba ya Loto. Mo tūkamatangīla onthe.

61. 'Ateo kīveti kyake. Ithyī twīsūanīa kana kyo kīkeethwa katī wa asu ala matiawa ītina.'

LUKU 5

62. Na yīla atūmwa mookie kwa andū ma nyūmba ya Loto,

63. We aisye, 'Nīw'o inyw'ī mwī nguthu ya aeni.'

64. Namo maisye, 'Aiee, Indī ithyī tūkīte vala ūī we vamwe na ūvoo ūla mo meethīwe na nzika naw'o.

65. 'Na ithyī tūkīte kwaku twīna ūw'o, vate nzika, ithyī twī ma w'o.'

66. 'Kwa ūu uma ūthi na andū maku kīlungu kya mbee kya ūtuku, naku ūimaatīla ītina woo. Na ūmwe wenyu

وَيَنْتَهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلِّمْنَا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجَلُونَ ۝

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَالِمٍ ۝

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلَى أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَمِمَّ تُبَشِّرُونَ ۝

قَالُوا بَشِّرْكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِنَ الْقَاطِئِينَ ۝

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ۝

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ۝

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَنَجُوهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

يَا أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ قَدْ دَنَا إِلَيْهَا قَوْمٌ مِنَ الْغَابِرِينَ ۝

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مَنَّكُونَ ۝

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَسْتَبْشِرُونَ ۝

وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝

فَأَنصِرْ بِأَهْلِكَ يَقْطَعُ مِنَ النَّارِ وَاتَّبِعْ أَزْوَاجَهُمْ وَلَا يَلْبَسْ

مِنْكُمْ أَحَدٌ وَأَمْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ۝

ndakasisye itina, na *yu* endeea kūvika
vala we wlyalawe.'

67.Na Ithyl nltwamūvikisye we ūtw'io
ūū kana mli yoo tkatilangwa kŋoko.

68.Na andū ma mūsyi nfmookie
matanŋte.

69.Nake amea, 'Aa nŋ aeni makwa, kwa
ūu mūikambŋkŋe nthoni;

70.'Na mūkŋei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mūikanzonokye!

71.Namo mamūkūlya, 'Tūyaakūvata we
kūmathokya andū ma *mŋhempa* yonthe?'

72.Nake asya, 'Eŋtu makwa *ota ūu*
maŋngeme vaa. Sūanŋai ūndū ūū ethwa
inyw'ŋ nfmūkwenda kwŋka ūndū ona
wŋva.'

73.Ithyl twŋlvŋta na thayū waku, aa ota
ūu nūndū wa kūtoonw'a nŋ ndūka yoo
meanganga na kŋvūavūano-----

74.Indŋ ūsilŋlo nŋwamakwatie mo syua
yŋkyuma.

75.Ithyl nŋtwaūkulumanilye w'o, na
nŋtwamauŋsye mo mbua ya mavia ma
yūmba ūlū woo.

76.Vate nzika, nthŋnŋ wa ūndū ūū ve
Syama kwa asu ala matonya kūsoma
movano.

77.Na w'o wŋ ūlū wa lelū ūla ūtūaa ona
yu.

78.Vate nzika, ūndūnŋ ūū ve Kyama kwa
etŋkŋli.

79.Na Andū-ma-Kŋthekanŋ ota ūu vate
nzika, maŋ eki-ma-naŋ.

80.Kwa ūu, Ithyl nŋtwamasilŋle mo. Na
yellŋ ŋvw'ŋkŋtwe nŋ nzŋa nene ya vata.

LUKU 6

81.Na Andū-ma-Ayili *ota ūu*
nŋmatw'ŋkŋthisye Atūmwā *ta*
akengani.

82.Na Ithyl nŋtwamanengie mo Syama
Siitū, Indŋ mo nŋmaalyūkile maitia.

وَقَصْنِيَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنْ دَاوُدَ هُوَ لَا مَقْطُوعُ

مُضَيِّبِينَ ⑤

وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ⑥

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ⑦

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَكُونُوا ⑧

قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ⑨

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنِيَّ إِنْ كُنْتُمْ فَعَالِينَ ⑩

لَعَنُوكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑪

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ⑫

فَجَعَلْنَا عَلَيْهِمَا سَافِلًا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارًا

مِنْ سِجِّيلٍ ⑬

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّينَ ⑭

وَأَنهَآ لَيْسَ بِلَيْسَ بِمُؤْمِنٍ ⑮

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ⑯

وَرَأَى كَانَ أَصْحَابُ الْآيَةِ لَظَالِمِينَ ⑰

فَأَنصَبْنَا مِنْهُمْ وَأَنهَآ لَيْسَ بِمُؤْمِنٍ ⑱

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ⑲

وَأَتَيْنَاهُمُ الْآيَاتَ فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑳

83. Na mo makothaa kwasa nyumba
iImani, nundu wa Osuvfo.

84. Indl' Usil'lo n'wamakwatie mo k'oko,

85. Na maundu onthe ala mo meekite
mayaamauna.

86. Na Ithyl' t'uyumbite matu na nthl' na
ila syl' katl' wasyo syell' ateo kwa ula
w'o; na ula Saa Okavika vate nzika.
Kwa Ou, taan'isya namo ume vala mal',
kwa m'utaan'isyo w'l' mumo.

87. N'w'o, Mw'lai waku n'l' We Ula
M'umbi-M'Unene, Umanyi W'onthe.

88. Na m'uno Ithyl' n'tu'Unengege we
M'Isa m'Unza Ila Isyokeawa kaing'l, na
Kulani Ila Nene.*

89. M'ukatatamb'Ukye metho menyua na
Itomo I'ulu wa Otanu wa kavinda ula Ithyl'
t'Unenganite kwa nguthu Imwe kuma katl'
woo, na nd'Okew'e kyeve I'ulu woo, na
theesya Uthwau waku na tei kwoond'u wa
et'k'lii.

90. Na asya 'Nyie n'l' M'okaanany'a w'l'
Othein' vyu.'

وَكَاثُوا يَنْجُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ يَبُوتًا اٰمِيْنَ ۝۴۳

فَاَخَذَ تَهُمُ الصَّيْحَةُ مُصِيبًا ۝۴۴

فَمَا اَعْنٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُوْنَ ۝۴۵

وَمَا خَلَقْنَا السَّوْبِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا اِلَّا بَالِغًا

وَرَانَ السَّاعَةِ لَا تَبۡتِغِ فَاصۡفَحِ الصَّفۡحَ الْجَبِيۡلَ ۝۴۶

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَقُ الْعَلِيۡمُ ۝۴۷

وَلَقَدْ اَتٰتَكَ سَبۡعًا مِّنَ الثَّغٰنِ وَالۡقُرۡاٰنَ الْعَظِيۡمُ ۝۴۸

لَا تَبۡذُرۡ عِيۡنُكَ اِلَىٰ مَا مَتَّعۡنَا بِهٖ اَزۡوَاجًا فَتَهُۥمۡ وَا

لَا تَعۡزُزۡ عَلَيۡهِمْ وَاخۡفِضۡ جَنَاحَكَ لِلۡمُؤۡمِنِيۡنَ ۝۴۹

وَقُلۡ اِنِّيۡ اَنَا النَّذِيۡرُ الْمُبِيۡنُ ۝۵۰

*Ithyl' tw'endecw'a n'l' k'Ualy'ula m'Isa 88-92 Oo
kwa I'vinda y'Okite mbee wa I'vinda I'v'itu
y'land'k'itwe ta I'vinda y'v'itu nundu tw'Osuan'a
kw'ithwa na Okaany'o w'l' woo kwa M'Usilamu. Vai
I'v'ityo kwona I'vinda y'v'itu y'land'k'itwe ta I'vinda
y'Okite, nundu mawathani maing'l m'uno ala no
k'Uvika mean'lw'e maand'k'itwe nthl'n'l wa I'vinda
I'v'itu nthl'n'l wa Kulani Ntheu. I'vinda y'v'itu
y'ialy'Ul'ka. Mawathani me nthl'n'l wa I'vinda y'v'itu
mal'Ul'm'Ilasya O-w'o. Kwa Ou, Ualy'ulo walle
kw'ithwa ta Ou: 'Na Ithyl' n'tu'Unengege m'Isa
m'Unza Ila Isyokeawa kaing'l na Kulani Ntheu Ila
Nene. Nd'Okakoote metho maku na Itomo
kwelekela Otanu wa I'vinda y'la Ithyl' t'Unenganite
kwa nguthu Imwe katl' woo, na we nd'Okew'e kyeve
I'ulu woo; na theesya Uthwau waku wa tei
kwoond'u wa et'k'lii. Na asya, Nyie n'l'
M'okaanany'a w'l' Othein'. Ota k'la I'vinda, Ithyl'
t'Okatheesya Usil'lo I'ulu wa asu ala makaan'ka
t'Ulungu, na ala matonya k'Uaany'a Kulani Ntheu
t'Ulungu.'

91.Ota kila ivinda, Ithyi tukatheesya
usililo ilu wa asu ala matilikanganaa
tulungu,

92.Na asu ala makamtilanga Kulani
itwike tumisevu.

93.Kwa uu, Ithyi twilvita na Mwai
waku, vate nzika, Ithyi tukamakulya mo
onthe.

94.Ilu wa undu mo meekaa.

95.Kwa uu, tavany'a theini maundu ala
we weeyafwe namo na ivete utee wa asu
ala mamwananasya Ngai na ngai ingi.

96.Ithyi vate nzika, tukakwila we ilu
wa asu ala mavuaa ngui;

97.Ala masevasya Ngai ungi utee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, indl o
mituki mo makamanya.

98.Na, muno, Ithyi nitwisi kana kithui
kyaku nikuthina nundu wa maundu ala
mo maneenaa.

99.Indl mufate Mwai waku umukumya
We, na ithwa wa asu ala mevalokasya
nthl na mothyu moo ene mbee Wake.

100.Na endeea kumuthaitha Mwai
waku, kuvika kiku'u kithvike we.*

كَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى الْمُتَسِينِ ١٩

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ٢٠

فَوَرَبِّكَ لَنَسْتَلْهُمْ أَجْعَلِينَ ٢١

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٢

فَأَصْدَعُ يُأْذُقُهُمْ وَأَعْرِضُ عَنِ الشَّارِكِينَ ٢٣

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ٢٤

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ

يَعْلَمُونَ ٢٥

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ٢٦

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ٢٧

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ٢٨

*Ualyulo uu wltwika kana niwafite muno
twasunila kileelo kya misoa lno na tukamany
kana misoa lla itongoetye yambililye wambililyo
wa usengyo wa Kulani Ntheu ta Ivuku Inene.
Kwa uu, onthe ala, ona eka kwisa kutetheesya
Uendeei wa na mbee wa Kulani, mo
nimaovuthasya uvoo ula munene muno wa
ngwatanio, na makfaanika na kumfaany'a Kulani
tulungu; kila nguthu ilumite misoani imwe
maimfalyula kwfanana na mawendi moo na
kuthilithya maalyulo moo ene matwike ma w'o,
muminukilyo woo ni kuaanika na kumtilanga
tulungu maimakaanisa ala angil. Uaaniku uu
Utavanitw'e kwithwa wi mwai muno na
muminukilyo vai mwitw'ano woneka katl wa
nguthu ila syikukita. Uu utumaa andu ma mba
imwe Ummah maanika nthini wa nguthu na kwa
nzila o isu, makfaany'a Kulani tulungu.

سُورَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ

(١٦)

AL - NAHL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Mwĩao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩũkĩte, kwa ūu inyw'ĩ
mũikamanthe 'kũũkalaata. We nĩ
Mũtheu na E-Iũlũ mbee wa syĩndũ ila
mo mamwĩananasya We nasyo.

أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ وَعَمَلَىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ②

3. We amatheeasya alaĩka mena
ũvuany'o kwa mwĩao Wake kwa ūla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make, akyasya, 'Makaany'e andũ, kana
vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, ngĩei Nyie
Nĩnyioka.

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ③

4. We ombĩte matu na nthĩ kwĩanana na
mavata ma ūĩ. We E-Iũlũ Mũno mbee
wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَتَلَوَّىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ④

5. We ombĩte mũndũ na ūlovoto ya kĩw'ũ
kĩtweku, na ĩndĩ wee! We nĩ mũkaananĩ
wĩyumĩĩtaye ūtheinĩ.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُفُثَةٍ وَهُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ⑤

6. Na ng'ombe ota ūu We nũsyũmbĩte;
inyw'ĩ nĩmũkwataa muutĩa kuma
kwasyo na motandĩthyo angĩ maingĩ; na
imwe syasyo nĩmũsĩsaa.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ⑥

7. Na nthĩnĩ wasyo ve wanake kwoondũ
wenyu ala yĩla mũsyĩnũkĩtaye ĩya wĩloo na
yĩla mũũsyumaalya mũkasyĩĩthye kĩloko.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَوْنَ وَحِينَ تَسْرَحْنَ ⑦

8. Na nikuaa mĩio yenyu kũtwaa kũla
inyw'ĩ mũtatonya kũvika ateo kwa thĩna
mũnene kwenyu ene. Vate nzika,
Mwĩafi wenyu nĩ Mũuu, Usũtwe nĩ tei.

وَتَحْمِيلُ أَثْقَالِكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِلَيْغِهِ إِلَّا رِشْقٌ
الْأَنْعَامِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَذُو فَحْشٍ مُّبِينٌ ⑧

9. Na We nūsyūmbīe mbalasi na nyūmbū na mang'oi nīkana mailīsaē syo, ikamūkua inyw'ī, ta wambīlīlyo wa wanake. Na We akoomba kīla inyw'ī mūtanamba kūkīmanya.

وَالنَّيْلَ وَالْبَقَالَ وَالْحَبِيرَ لَتَرْكَبُوهَا زِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ④

10. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīvo ve wonany'o wa nzīa īla ya w'o, na ve nzīa īngī syathūkīle ūtee na nzīa īla ya w'o. Na takethwa We nīweekīle kwenda Kwake vinya, We ethwa amūtongoesye inyw'ī inyw'onthe.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ ۚ لَهُدٍ لَكُمْ أَجْمَعِينَ ⑤

LUKU2

11. We nī We Ula ūmūtheeasya inyw'ī kīw'ū kuma mathweonī; na kuma nthīnī wakyo, inyw'ī mwīna kyaūnyw'a, na nūndū wakyo nīvameaa mīlī īla inyw'ī mūlthasya indo syenyu nayo.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑥

12. We nūmeasya imea sya kīla mūthemba kwoondū wenyu nakyo, na mīthata na mītende, na mīsavivū, na mīthemba yonthe ya matunda.

يُنِيتُ لَكُمْ بِهِ الرِّزْقَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخْلَ وَالْأَفْطَابَ ۚ وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِقَوْمٍ يُفَكِّرُونَ ⑦

13. Na We nūsyīkīlīte ūtukū na mūthenya wīanī wasyo kwoondū wenyu, na syua na mwei; na ndata ota ūu nīsyīkīlītwe wīanī kwa mwīao Wake. Vate nzika, nthīnī wa ūndū ūū ve Syama kwa andū ala mathūkūmīthasya īlīko syoo.

وَسَخَّرَ لَكُمْ الْيَلَّ وَالتَّهَارَا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ وَالتَّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑧

14. Na We nūsyīkīlīte wīanī syīndū īla We ūmbīte kwoondū wenyu īlūlū wa nthī, syīna malangi mena kīvathūkany'o. Vate nzika, nthīnī wa ūndū ūū ve Kyama kwa andū ala masūvīaa.

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَكَّرُونَ ⑨

15. Na We nī We Ula ūtumaa ūkanga ūmwīw'a inyw'ī nīkana mūlīsaē nyama nzeo, na mūtonye kwosa mathaa kuma vo ala inyw'ī mwīkīlaa. Na inyw'ī

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَيْنَا مَلَكُومًا مِنْهُ لِمَا طَرِيقَا وَتَنْخَرِجُ مِنْهُ جُلُودُ غُلَامٍ تَلْبَسُونَ فِيهَا وَتَرَى

nĩmũsyonaa ngalawa syĩsĩle nthĩnĩ
waw'o syatũite kĩw'ũ, *nĩkana mũtonye*
kũthi kyalo na kana mũtonye kũmantha
mumo Wake, na mũtonye kũtũnga
mũvea.

الْفُلْكَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ⑤

16. Na We nĩwĩite iĩma nũmu tũtũ wa
nthĩ nĩkana imũsũvĩe inyw'ĩ na mbũsĩ na
nzĩa nĩkana mũendele nzĩanĩ tĩa ya
w'o.*

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَضَ
سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑥

17. Na movano *angĩ* ota ũu; *ala nũndũ*
wamo na ndata mo maatĩĩaa ngalĩ tĩa
nzeo.

وَعَلَيْتُ وَبِالْجِبِّ هُمْ يَهْتَدُونَ ⑦

18. Indĩ We, Ula ũmbaa nũndũ ũmwe na
we ũla ũtombaa? Indĩ inyw'ĩ
nomũsũvĩaa?

أَفَنْ يَخْلُقُ كَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ⑧

*Asomi anene nĩmaalyũĩite 'an tameeda bikum' ta
kĩthingitho, ethwa tĩa nĩyĩkwĩtĩkĩlwa nĩ kwasya
kana Ngai etala mumo Wake tũtũ wa andũ onthe
ma nthĩ kwa kũmalilikany'a kana lthĩyĩ
nĩtũsyũmbĩte iĩma iete itetemo sya nthĩ na
wanangĩko kũasa na kũthathau. Kwa ĩvuso ĩthũku,
nĩleetwe nũndũ 'tameeda' yũmĩtw'e nthĩnĩ wa
'maaida' tĩa ĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu tĩa
yĩkwasya kũnengane ĩtũ! Ndeto ĩno 'maaida' tĩa
yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu yũmĩte nthĩnĩ
wayo. Vamwe na ũalyũlo ũũ wĩlovo, ũmanyi
w'ontha wa mũsoa ũũ nũkũalyũlwa.
Ukamalilikany'a andũ onthe ma nthĩ kana Ngai
Mwene Vinya w'ontha nĩũmbĩte iĩma ĩla nĩ sya
vata mũno kwa kũnengane kwa syũmbe ĩla ĩtũaa
thayũ. Kĩw'ũ nĩkyũkĩlaw'a kuma maianĩ na
nganganĩ nene na nini kwa nzĩa ya mĩũke ĩkakuwa
nĩ kĩseve kũvika ũkĩĩĩĩlunĩ ũkatw'ĩka ta matu
maito. ĩima nĩ sya vata ũndũnĩ ũũ kwa kũalyũla
mĩũke ĩkatw'ĩka kĩw'ũ ĩngĩ, na ĩndĩ nĩkuua mbua
ĩnyalĩkĩte tĩa ĩtũngawa ĩngĩ tũtũ wa nthĩ ĩkaete ĩũ
mwingĩ. Uu nĩw'o ũalyũlo ũla ũkwaĩla mĩsoa ĩno
na nũkwĩw'ana na kĩlungu kĩĩa kĩngĩ kyatĩala.
Ngwatanĩo ya kĩw'ũ na ĩũ nĩyĩsĩkĩle. Nthĩnĩ wa
ũvoo wa ũendeci wa na mbee *civilisation* mbũsĩ
nĩkũnaa mawĩa manene ma kũseũvya kũndũ
kũkĩĩĩĩlu nzĩa ĩlingĩĩĩtw'e ndeenĩ sya mbũsĩ.

19. Na ethwa inyw'ī *mŭkatata* kŭmatala manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthē, mŭikethwa mŭtonya kŭmatala mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mŭekanfī Mŭno Vyū, Usŭtwe nī tei.

20. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmesī maŭndū ala inyw'ī mŭvithaa na ala mumbŭlaa.

21. Na asu ala mo mamekaŭlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē mayŭmbaa kīndū, īndī mo ene nīmombītwe.

22. *Mo nī* akw'ū, mai thayū, namo mayīsi yīla makokīlw'a.

LUKU 3

23. Ngai wenyu nī Ngai Umwe. Na ta kwa asu ala matetīkīlaa Itu, ngoo syoo nī ngeni kwa ūla w'o, namo mausŭtwe nī ngathīlo.

24. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmesī maŭndū ala mo mavithaa na ala maumbŭlaa. Vate nzika, We ndamendaa ala mekathīlaa.

25. Na yīla mo makŭlw'a, *Mwīsanā* ata inyw'ī *tŭlū* wa kīla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtheetye?' Mo maasya, 'Nī movoo ma tene.'

26. Nīkana mo matonye kŭkua mīio yoo yī mīima nthīnī wa Mŭthenya wa ūthayūkyo, na *ota ūu*, kīlungu kya mīio ya ala mamathyoekasya matena ūmanyi. Sīsyai! Maŭndū ala makuīte nī mathŭku.

LUKU 4

27. Asu ala maī mbee woo nīmaseūvisye walany'o *ota ūu*, īndī Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwookie *tŭlū* wa myambīlīlyo ya mwako woo kwa ūu

وَأَنَّ تَعَدَّ وَانِعْمَةَ اللَّهِ لَأَنْ تُصَوِّهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ تَرَجِيمٌ ⑤

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ⑥

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ⑦

بِأَمْوَاتٍ غَيْرِ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ⑧

إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ قَالِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ⑨

لَا جَرَءَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ⑩

وَلِذَا قِيلَ لَهُمْ مَادَّا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ⑪

لِيَحْلِلُوا أَوَارَهُمْ كَامِلَةً يُدْمِرُ الْفَيْفَةَ وَمِنْ أَوَّلِهِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِلَّا سَاءَ مَا يَزِيدُونَ ⑫

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَالَى اللَّهُ بَنِيَّاهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ

k'laa n'kyamava10k'ile kuma TULU woo;
na Usilllo n'wookie TULU woo kuma vala
mo matavesi.

الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٣٥﴾

28.Na Indī Mūthenya wa Uthayūkyo,
We akamasonokya mo na akamakūlya,
'Meiva atindany'a Makwa ala kwoondū
woo inyw'ī mwamakaanāfasya
Athani?' Asu manengetwe ūmanyi
makasūng'la, 'Umūnthī nthoni na thīna
vate nzika, niDvalūka TULU wa alei.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِبُهُمْ وَيَقُولُ أَيَنْ شَرَكَاؤِي
الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٣٦﴾

29.Asu ala alaika mamakw'ithasya y'la
mav'itsye mathayū moo. Na Indī mo
makoonany'a w'inyivyo makyasya, 'Ithyī
tūyeekaa na' ona y'la.' Aiee, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī
nesa maUndū ala inyw'ī mweekaa.

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا
السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٧﴾

30.Kwa ūu, likai mbing'lonī sya Ngiena
mwīkalae vo. Wīkalo wa ala mekathīlaa
nī mūthūku mūno.

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبَلِيسَ مَثْوًى
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣٨﴾

31.Na y'la ala alūngalu makūlw'a,
inyw'ī mwīsūanīa ata TULU wa k'la Mwai
wenyu ūvuanītye?' mo maasya, 'Nī
kīseo vyū,' nūndū kwa asu ala mekaa
moseo ve ūseo TULU wa nthī īno, na
mūsyī wa Itunī nī mūseango mbee.
Wīkalo wa ala alūngalu nī mūseo mūno
vyū----

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ
الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ
الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٩﴾

32.Mūnda ya Tene-W'onthe, īla mo
makamīlika; katī wayo vav'īlaa tūlūsī.
Mo makeethwa na k'la kyonthe makenda
vo. Ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmatuvaa ala alūngalu.

جَنَّتْ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ ﴿٤٠﴾

33.Asu ala alaika mamakw'ithasya me
atheu. Mo maasya, 'Mūuo wīthwe
nenyu!' Likai Itunī nūndū wa maUndū
ala inyw'ī mweekaa.'

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ كَالَّذِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ
عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

34. Mo meteele kya0 ateo alaalka moke
 1010 woo kana 0tw'io wa Mw'iai waku
 w'ianle? Uu n'w'o ala ma1 mbee woo
 meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 ndaamav'itsya mo, Ind1 mo n1mo
 meev'itsya ene.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
 أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَنَّهُمْ
 اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa 0u, 0s'0ng'0 m0th0ku wa 0nd0
 mo meekie n1wamaval0k1le, na k1la mo
 mav0faa ng01 n1kyamathyo1010kile.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا عَمِلُوا وَخِافُوهُمْ مَا كَانُوا
 يَجْعَلُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 5

36. Asu ala mamw'iananise Ngai na ngai
 ing1 maasya, 'Ta kethwa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe n1wendie 0u, ithy1
 t0y1thwa twak1thaithe k1nd0 ona k1va
 0tee Wake, ithy1 kana maa1the mait0,
 ona ithy1 t0y1thwa twavatanie k1nd0 vate
 mw1ao kuma Kwake. 'U0 n1w'o ala ma1
 mbee woo meekie. Ind1 mo At0mwa
 mena 0tonyi wa 0nd0 ateo k0vikya
 Ut0mane w1 0thein1?

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

37. Na Ithy1 vate nzika, n1twam0k1lilye
 M0t0mwa kuma kwa k1la and0,
 aitavany'a, 'M0thaithei Ngai Mwene
 Vinya W'onthe na 1vathanei na Ula-
 M0th0ku.' Na Ind1 amwe kat1 woo ve
 ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
 wamatongoesye na kat1 woo ve ala
 maa11te n1 k0minwa. Kwa 0u, tamb0kai
 1010 wa nth1, mwone 0nd0 waily1
 m0min0k1lyo wa ala mamatw'1k1thisye
 Athani ta akengani!

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
 وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ
 وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَمِنْهُمْ مَنْ فِي الْأَرْضِ
 فَإِنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿٣٧﴾

38. Ethwa we w1na vata na k0tongoew'a
 kwoo, Ind1 manya kana Ngai Mwene
 Vinya W'onthe vate nzika,
 ndamatongoeasya asu ala
 mamathyoekasya ala ang1. Na ta kwa
 asu vai atetheesya.

إِنْ تَحْزَنْ عَلَى هَذَا لَهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ
 يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ لُصْرَيْنِ ﴿٣٨﴾

39. Namo mevItaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawIvItto moo me vinya mŭno, kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamathayŭŭkya ala makusaa. Aiee, *We kwa ūla w'o akamokīlya mo* --- ūtianŭo *We mwene ūtw'īte*, Indī andŭ aingī mŭno mayIsī.

40. *We akamokīlya mo* nīkana atonye kŭmavathŭkanIsya katī wa maŊndŭ ala mo mavathŭkanganIsaa, na nīkana asu ala maleile kwItīkīla matonye kŭmanya kana mo maī akengani.

41. Ndeto Yaitŭ ūlŭ wa kIndŭ, yīla Ithyl twakyenda kyo, Ithyl tŭkItavasya tŭ, 'Tw'īka!' na ūu nŭu.

LUKU 6

42. Nata asu ala matiie mIsyī yoo kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Itina wa kŭvItfwa kwŭo, Ithyl vate nzika, tŭkamanenge ūtŭo mŭseo ūlŭ wa nthī Ino; na kwa ūla w'o Ituvi ya Itunī nī Inenange mŭno, Indī takethwa mo nImamanya---

43. Asu ala momItasya na kw'ia wIkwatyo woo nthInī wa Mwīai woo.

44. Na Ithyl tŭyaatŭma *ta Atŭmwa* mbee waku ateo aŭme ala Ithyl twamatwale ūvuan'y'o, kwa ūu, makŭlye asu ala nImo aŭngamī ma Maandīko Matheu, ethwa we ndwIsī.

45. Ithyl twamatŭmie mo mena Syama na Maandīko Matheu. Na Ithyl nItŭŭtheesye we KIlilikany'a nīkana we ūtonye kŭtavany'a kwa mbaa-andŭ onthe ma nthī kīla kItheetw'e kwŭo; na nīkana mo matonye kŭsŭanfa.

46. Mo Indī, ala maseŭvasya nzaama nthŭku, mew'aa me mŭuonī na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَأَقْسُوا بِاللهِ جَهْدَ إِنْسَانِهِمْ لَا يَنْبَغُ لِلَّهِ مَن
يَمُوتُ بَلَى وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّا أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَلِيُعَلِّمَ الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ﴿٧﴾

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَن نَقُولَ لَهُ كُنْ
فَيَكُونُ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَنْتَهِمْ
فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَلَا جَزَاءَ الْاِجْرَاءِ الْكَبِيرِ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠﴾
وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَتَلَوُا
أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ
لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٢﴾

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَمْسِفَ اللهُ بِهِمُ
الْأَرْضَ أَوْ يُبَاقِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٣﴾

ndakamalikya nthĩ mathekelye, kana
ũsilĩlo ndũkavika tũlũ woo kuma vandũ
matavesĩ?

47.Kana We ndakamakwata mo
mũendelenĩ woo kũũ na kũũ nĩkana
maikethwe matonya kwananga
mawalany'o ma Ngai?

48.Kana We ndakamakwata mo *kwa*
nzĩa ya wanangĩko wa kavola? Ow'o,
Mwĩai waku nĩ Mũuu, Usũĩtwe nĩ tei.

49.Mo nomonete kana syuu sya kĩla
kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmbĩte kĩendaa kuma kw'okonĩ kwa
aũme na kw'oko kwa aka, syĩvalũkĩtye
nthĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
inyivĩtw'e?

50.Na kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ
na kyũmbe ona kĩva kĩla kĩ tũlũ wa nthĩ
kĩnyivasya kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe *na wĩnyivyo*, ona alaĩka *ota ũu*,
namo mayĩkathĩaa.

51.Mo nĩmamũkĩaa Mwĩai woo tũlũ
woo, na mo mekaa ũndũ mo meeyĩaĩwa.

LUKU 7

52.Ngai Mwene Vinya W'onthe aĩtye,
'Mũikose *kwa ũthaihi* ngai ilĩ. Ve Ngai
o Umwe tũ. Kwa ũu, ngĩei Nyie
nĩnyioka.'

53.Na nĩ Kyake kyonthe ona kĩva kĩla kĩ
matunĩ na tũlũ wa nthĩ na ũtonyi wa
kũnyuva nzĩa nĩ Wake tene na tene.
Inyw'ĩ indĩ mũkamũkĩa ũngĩ ona wĩva
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

54.Na ũathimo ona wĩva ũla inyw'ĩ
mwĩna w'o, nĩ kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Na yĩla thĩna
wamũkwata inyw'ĩ, mwĩtasya *ũtethyo*
kuma kwake.

55.Indĩ yĩla We wamũvetangĩa inyw'ĩ
thĩna, sisya! Nguthu imwe katĩ wenyu

أَوَيَأْخُذُكُمْ فِي تَقْلِيدِهِمْ مَا هُمْ بِمُتَّبِعِينَ ۝

أَوَيَأْخُذُكُمْ عَلَى تَقْوِيمٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرْءُوفٌ رَحِيمٌ ۝

أَوَلَمْ يَرْوِ إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَّبِعُونَهُ أَطِلَالُهُ

عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ ذَاخِرُونَ ۝

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ

دَابَّةٍ وَالنَّاسِ وَهُمْ لَا يَسْجُدُونَ ۝

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ قُدْرَتِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا

يُؤْمَرُونَ ۝

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّبِعُوا آلَ الْهَيْنِ إِنِّي أَنَا هُوَ إِلَهُ

وَاحِدٌ قَائِلُ مَا رَهْبُونِ ۝

وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاجِبٌ

أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ۝

وَمَا يَكُمُ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَنَّكُمُ الضَّرُّ

قَالِيهِ تَجْرُونَ ۝

ثُمَّ إِذَا أَكْشَفَ الضَّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ فَمِنَ رَبِّهِمْ

maitonya kŭtiwa Itina ona saa Ūmwe, ona maitonya kŭvŭtŭka mbee wayo.

63.Namo nŭmamwŭlŭlŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe syŭndŭ ila mo ene matasyendete na nŭmŭ syoo ineenaa ŭvŭngŭ kana mo makeethwa na kŭla kŭndŭ kŭseo mŭno. Vate nzika vyŭ, Mwaki ūkeethwa wŭ woo, namo makavinganŭ'a vau nthŭnŭ, na makatiwa vo.

64.Nŭlvŭta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithŭl nŭtwamatŭmie Atŭmwa kwa mbaŭ syonthe sya andŭ mbee waku we; Indŭ Satani nŭwamanakavisye mawŭa moo mooneka me manake kwoo. Kwa ūu, we nŭwe mŭsyaŭŭsya woo ŭmŭnthŭ, namo makeethwa na Osilŭlo wŭ woo.

65.Na Ithŭl tŭyaakŭtheesya Ivuku we ateo we ūtonye kŭmatavya mo ŭlŭlŭ wa maŭndŭ ala mo mavathŭkanganŭaa, na ta ūtongoi, na tei kwa andŭ ala metŭkŭlaa.

66.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtheetye kŭw'ŭ kuma Ituni, na nŭmŭthayŭŭkŭtye nthŭ Itina wa kŭkw'ŭ kyayo. Vate nzika, nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ ve Kyama kwa andŭ ala matonya kwŭw'a.

LUKU 9

67.Na vate nzika, nthŭnŭ wa ng'ombe ota ūu ve kŭsomo kwenyu. Ithŭl nŭtŭmŭnengae inyw'ŭ kŭnyw'a kŭla kyumaa mavunŭ masyo, kuma katŭ wa kyaa na nthakame, ŭia ŭthumo na ya kwendeesya kwa ala mayŭnyusaa.

68.Na katŭ wa mosyao ma mŭtende na mŭsavivu, vala inyw'ŭ mumasya kyaŭnyw'a kya kŭtoony'a na ŭlu mŭseo. Nŭw'o, nthŭnŭ wa ūndŭ ūŭ ve Kyama kwa andŭ ala mathŭkŭmŭthasya kŭlŭko kyoo.

جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَتَأَخَّرُونَ سَاعَةً وَلَا يَتَقَدِّمُونَ ٣٥

وَيَجْعَلُونَ لَهُ مَا يَكُونُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ
أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ
مُقَرَّبُونَ ٣٦

ثُمَّ قَالَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَوُتِنَ لَهُمْ
الشَّيْطَانُ أَعْمَاءُ لَهُمْ فَهُمْ بِهِمْ أَيُّومَ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ٣٧

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا يُسَبِّحُ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا
فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٣٨

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَايَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ٣٩

وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۚ نُّقِصُكُمْ بِمَا فِي بُطُونِهِ
مِنْ بَيْنِ قَرْنٍ وَدَمٍ بَيْنَ الْأَعْرَاسِ سَاءَ مَا لِلشَّارِكِينَ ٤٠

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٤١

kuma matunĩ na Ƨ0Ƨ0 wa nthĩ, ona syo iikethĩwa na Ƨtonyi ta Ƨsu ona *ĩndĩ*.

75.Kwa Ƨu, mƧikaseƧvye mƧvw'anano ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nƧwĩsĩ na inyw'ĩ mƧyĩsĩ.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya ngombo yĩ mwene, Ƨtena Ƨtonyi Ƨ0Ƨ0 wa kƧndũ ona kƧva; na mƧndũ *wĩna Ƨhasyo* Ƨla Ƨthyl tƧmƧnengege kuma Kwitũ-Ene kyaƧya kƧseo, na we aumasya Ƨtheinĩ na kƧmbithĩnĩ. Mo nƧndũ Ƨmwe? NdaƧa syĩthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Indĩ aingĩ mƧno moo mayĩsĩ.

77.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe enengane ngelekany'o ya andũ eƧ, Ƨmwe woo ndaneena, atena Ƨtonyi wa Ƨndũ, na nĩ mƧio kwa mwƧai wake; yƧla we wamƧtƧma, ndaetae Ƨseo. NƧtonya kwĩthwa Ƨndũ Ƨmwe na Ƨla wƧyĩaa ƧlƧngalu na Ƨla we mwene wĩ nzĩanĩ Ƨla ndƧngalu?

LUKU 11

78.Na Ƨla itonekaa syĩ Ƨ0Ƨ0 wa nthĩ na matunĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ƨvoo wa Ƨla Saa nĩ ta kƧveny'a kwa itho, aiee, yĩ vakuvangĩ mbee. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ƨtonyi Ƨ0Ƨ0 wa syĩndũ syonthe.

79.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nƧwamƧetie inyw'ĩ kuma mavunĩ ma maa-nyinyia menyu yƧla inyw'ĩ mƧteesĩ kƧndũ, na nƧwamƧnengie inyw'ĩ metho na matũ na ngoo, nƧkana mƧtonye kƧtƧnga mƧvea.

80.Mo nomasyaasya nyƧnyi ilƧmĩte *Ƨ0Ƨ0* yayayanĩ katĩ wa Ƨtu. Vai Ƨtuma iluma *Ƨ0Ƨ0* mƧno yayayanĩ ateo Ngai Mwene

فَلَا تَضْرِبُوا إِلَهُ الْأَمْثَالِ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑤

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَوْمًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ مِنْ زَرْقَتِهِ وَمَا رِزْقًا حَسَنًا فَهُمْ يَقْنُقُونَ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا ذَٰلَيْنِ أَحَدُهُمَا ابْنُكُمْ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوَالِهِ إِنَّهُمَا يُوجِهُهُ لَأَيَاتٍ يُخَالِفُ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑦

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑧

وَاللَّهُ اخْرَجَكُمْ مِنْ بَطُونٍ أَقْهَكُمْ لَا تَتَلَوْنَهَا شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑨

الْمُتَبَرِّوْنَ إِلَى الظُّلُمِ مُسْتَحَرِّبِينَ فِي جُحَى السَّمَاءِ مَا يَشْكُرُونَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑩

Vinya W'onthe. Ow'o, nthlñi wa undũ
ũũ ve Syama kwa andũ ala metikila.

81.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvisye inyw'i mĩsyĩ yenyu,
vandũ venyu va kũthũmũa, na
nũmũseũvisye inyw'i mbũa sya nyamũ
ta wĩkalo wa kavinda *malwanda* ila
mwonaa syĩ mbũthũ yĩla mũendete kyalo
na İvinda yĩla mwaũngama; na nthlñi wa
w'ia wasyo, na maw'ia masyo, na
nginga syasyo We *nũmũnengete inyw'i*
syĩndũ sya mũsyĩ na syĩndũ sya
kũmwafila kwa İvinda.

82.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvisye inyw'i, katĩ wa ila We
ũmbĩte, *syĩndũ sya kũmwĩkĩla* muunyĩ; na
akamũseũvisya inyw'i syĩvitho nthlñi wa
ĩlma *ngunga*, na akamũseũvisya inyw'i
ityeyo ila imũsũvĩaa ũvyũvu, na ngũa
sya iaa ila imũsiĩlaa inyw'i İvinda ya
makaũ. Uu nĩw'o We wĩanĩlasya mumo
Wake İũũũ wenyu, nĩkana inyw'i
mũtonye kũmwĩnyivĩsya We.

83.İndĩ ethwa mo nĩmekũalyũka, İndĩ
wĩa waku no kũvikya Utũmane ũtheinĩ.

84.Mo nĩmesĩ nesa vyũ mumo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *tondũ mo*
mawonaa İndĩ nĩmaũleaa; na aingĩ mũno
moo maitũngaa mũvea.

LUKU 12

85.Na *lilikanai* mũthenya ũla İthyĩ
tũkamyũkĩllya ngũsĩ kuma kwa kĩla
andũ, na İndĩ asu ala matetikĩllya
maiketĩkĩlw'a *kũthaiithana* ona
kũthaiithana kwoo kũiketĩkĩlwa.

86.Na yĩla asu ala meekie naĩ makawona
ũsilĩlo vyũ, w'o ndũkatw'ĩkĩthw'a
kwĩthwa wĩ mũvũthũ kwoo, ona mo
maikanengwa İvinda.

87.Na yĩla asu ala mamwĩananasya Ngai
na ngai ingĩ makasyona ngai isu

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ
جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا
إِنَّا أَنْتَ وَمَتَاعُ إِلَىٰ حِينٍ ۝

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ
الْجِبَالِ الْكُنَاتِ وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ
وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمُ بَأْسَكُمْ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْبَيْنُ ۝
يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمْ
فِي الْكُفْرُونَ ۝

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُذَنِّقُ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝
وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُوا عَنْهُمْ
وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ ۝

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا
هَٰؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ

atindany'a masyo, mo makasya, 'Mwĩai waitũ, ii nĩsyo ngai siitũ ila ithyĩ twasyĩkaĩlaa vandũ Vaku We.' Kavindanĩ kau-syo ikamakũũthũkĩla na kũmatavya, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ akengani.'

88.Namo makaumya wĩnyivyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũthenyanĩ ũsu, na maũndũ onthe ala mo maseũvasya makamaĩla.

89.Ta kwa asu ala matetĩkĩlaa na kũmalũngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyĩ tũkongeleela ũsilĩlo tũlũ wa ũsilĩlo woo nũndũ mo nĩmeekie mothyoeuku.

90.Na lilikanai mũthenya ũla Ithyĩ tũkamyũkĩlya ngũsĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla mbaĩ katĩ woo ene, na Ithyĩ tũkakũete we ta ngũsĩ tũlũ wa aa. Na Ithyĩ nĩtũũtheesye we Ivuku ya kũtavany'a kĩla kĩndũ, na ũtongoi, na tei, na ũvoo mũseo kwa asu ala menyivasya kwa Ngai.

LUKU 13

91.Niw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa mwĩkalae na ũlũngalu, na kũtethya na mumũ, na nenganei ta kũnengane nyũmba kwa nyũmba; na nũvatanaa wathavu, na ũthũku wĩyonanĩtye, wa wĩki-wa-naĩ. We nũmũtaaa inyw'ĩ nĩkana mũtonye kwĩsũvĩla.

92.Na ĩanĩĩsyai ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla mwatianĩla; na mũikatũle mawĩvĩto menyu ĩtina wa kũmalũlũmĩĩlya, oyĩla mũmũtw'ĩkĩthĩtye Ngai Mwene Vinya W'onthe ta mũũngamĩ wenyu. Ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَالْقُوا إِلَهُمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَا بُرُونَ ﴿٥٥﴾

وَالْقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٥٦﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٥٧﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَتَرْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ ۚ تَبْيِِّنًا لِنَا حَقِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٥٨﴾

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٦٠﴾

93. Na mŭikethwe mŭilyĩ ta kyo *kŭveti* kŭla, Itina wa kwokotha mŭŭmu, kyatilangile kŭlinga kyakyo tŭlungu. Inyw'ĩ nŭmŭmatw'ĩkĩthiye mawĩvĩto menyu ta nzĩla sya kŭkengana katĩ wenyu, *mŭikĩla* nguthu Imwe ya andŭ ndĩkese kwĩthwa na vinya mbee wa ŭla Ingĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha amŭtaa inyw'ĩ kwa nzĩla Isu, na Mŭthenyanĩ wa Uthayŭŭkyo We akamŭvathŭkanĩsya inyw'ĩ maŭndŭ ala inyw'ĩ mwavathŭkanganĩaa.

94. Na takethwa Ngai Mwene Vinya Wonthe *nŭweekĩe* kwenda Kwake vinya, vate nzika, We ethĩwa amŭtw'ĩkĩthisye inyw'ĩ *inyw'ontha* kwĩthwa o andŭ amwe; Indĩ We amŭekaa ae ŭla we wenda; na amŭtongoeasya ŭla We wenda; na vate nzika, inyw'ĩ mŭkakŭlw'a tŭlŭ wa ŭndŭ ŭla inyw'ĩ mweethĩlawa mŭkĩka.

95. Na mŭikaitw'ĩkĩthye ithitŭ syenyu ta nzĩla sya ŭkengani katĩ wenyu; kana kŭŭ *kwenyu* kŭikese kŭtiŭka Itina wa kwĩthĩwa kwĩ kŭlŭmu, na inyw'ĩ mŭkasama ŭthŭku nŭndŭ nŭmwaalyŭlile andŭ kuma nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, na inyw'ĩ mŭkeethwa na ŭsilĩlo wĩ woo.

96. Na mŭikakŭany'e ŭtianĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'ontha na thoŭa mŭvŭthŭ. Vate nzika, kŭla kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ kĩseo mbee kwenyu takethwa inyw'ĩ nŭmwamanyie tŭ.

97. Kĩla inyw'ĩ mwĩna kyo kĩkeethwa vathei, na kŭla ona kĩva kĩna Ngai Mwene Vinya W'ontha kĩkekala tene na tene. Na Ithĩ vate nzika, tŭkamanenge asu ala momĩĩasya Ituvi yoo kwĩanana na mawĩla moo ala maseo mŭno vyŭ.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَضَتْ غَزْلَهُمَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنكُنَّا تَتَّخِذُونَ آيَاتِنَا كُفْرًا يَتَذَكَّرُ لَوْلَا أَن تَكُونُوا
أَفَهُ هِيَ آرَبِي مِنْ أُمَّةٍ إِنَّا يَبُذِّرُ اللَّهُ بِهٖ وَيُخَيِّتُ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا لَكُمْ فِيهِ تَخْلِفُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتَسْلُنَ عَمَا
لَكُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِنَا كُفْرًا دَخَلَا بَيْنَكُمْ فَتَرِلَ قَدَمٌ
بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا الشَّوْءَ بِمَا صَدَقْتُمْ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٥﴾

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَئِنَّ
الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ula wonthe ona wīva wīkaa
ūlŋgalu, e mūndūme kana e
mūndūmūka, na e mwīfkīli, Ithyī vate
nzika, tūkamūenge we thayū mūtheu;
na Ithyī tūkamanenge ala mailyī ta asu
ītuvi yoo kwīanana na ūseo mūnene vyū
wa mawīa moo.

99. Na yīla we ūsoma Kulani, mantha
wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nūndū wa Satani ūla ūleetwe.

100. Vate nzika, we ndena ūtonyi tūlū wa
asu ala metfkīlaa na maiaa wīkwatyo
woo kwa Mwīai woo.

101. Utonyi wake wī tūlū wa ala
matumaa ndūū nake tū na ala
mamwīananasya We na atindany'a.

LUKU 14

102. Na yīla Ithyī twaete Kyama vandū
va kīngī—na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwīsi nesa vyū kīla We
ūvuanasya—mo maasya. 'We wī
mūkengani' Aiee, īndī andū aingī mūno
mayīsi.

103. Asya, 'Veva wa ūtheu nūyītheetye
yo kuma kwa Mwīai waku na w'o, kana
We atonye kūmekīa mo vinya asu ala
metfkīlaa, na ta ūtongoi na ūvoo mūseo
kwa Masilamu.'

104. Na ow'o Ithyī nītwīsi kana mo
maasya, 'kana nī mūndū ūmūmanyīasya
we. īndī kīthyomo kyake ūla mo
mamūtalīhasya nī kīeni, oyīla kīī nī
kīthyomo kya Kīalavu, kītheu na
kīlūngalu.

105. Ta asu ala matasyīfkīlaa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'on the
ndakamatongoesya mo, namo
makeethwa na ūsilīlo wī woo.

106. No asu tū ala matasyīfkīlaa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرَ أَوْ أُنْشِيَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنَجْجِيَنَّهُ حَيَوَةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ ﴿٩٩﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠١﴾

وَلَوْ أَنَّ بَدَلْنَا آيَةَ مَكَانٍ آيَةً وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّا أَنْتَ مُفَرِّدٌ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٣﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ
لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجِبْ وَهَذَا لِّسَانُ
عَرَبٍ مُّبِينٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ

maseŭvasya ūvŭngŭ, namo nomo akengani.

107. Ula ona wŭva ūleaa kŭmwŭtŭkŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtina wa kwŭtŭkŭla ateo ūla wathing'ŭw'a na kŭkŭla mŭvaka ya ŭmŭtŭsyo wake oyŭla ngoo yake yŭkalaa ŭlŭmŭte nthŭnŭ wa mŭtŭkŭlo. Indŭ asu ala ngoo syoo syŭanŭwe nŭ ūlei, ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkavalŭka ŭlŭ woo na vakeethwa na ūsilŭlo mŭnene kwoondŭ woo.

108. Kŭtumi nŭndŭ mo nŭmendie thayŭ wa nthŭ ŭno mbee wa Itunŭ, na nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ ala matetŭkŭlaa.

109.. Mo nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wŭkŭtŭte ūsilŭlo ŭlŭ wa ngoo syoo na matŭ moo na metho moo. Na nomo ala matasŭvŭaa.

110. Vate nzika, mo nŭmo makethwa na wasyo Itunŭ.

111. Indŭ, vate nzika, Mwŭai waku ---- kwa asu ala makŭie kuma mŭsyŭnŭ yoo ŭtina wa kŭthŭnŭw'a na Indŭ meething'ŭtŭsy na vinya nzŭanŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mekala meyŭmŭtŭsy---ŭ, vate nzika, ŭtina wa ūu Mwŭai waku nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ, Usŭtŭwe nŭ tei.

LUKU 15

112. Mŭthenya ūla kŭla thayŭ ūkoka wŭneene w'o mwene, na kŭla thayŭ ūkatuvwa vyŭ kwŭanana nondŭ w'o weekie, namo maikavŭtŭw'a.

113. Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya mŭsyŭ ūla watanŭŭ ūsŭvŭ na mŭuo; ŭlu waw'o waŭvikŭaa kwa wingŭ kuma kŭla vandŭ; Indŭ w'o nŭwamaleile manee ma Ngai

اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿١٠﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ
قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ
صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٢﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَعَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعَهُمْ
أَبْصَارَهُمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٣﴾
لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٤﴾

ثُمَّ لَنْ رَبِّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا قُتِلُوا
ثُمَّ جَهْدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِ مَا لَعَنُوا
رَجِيمٌ ﴿١٥﴾

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ بِجُودِلٍ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوْفَى
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦﴾
وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً
يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ
بِأَنْعَمِ اللَّهِ فَادْقَحَهَا اللَّهُ يَبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ

Mwene Vinya W'onthe, kwa Ou, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwatumie ekali
maw'o masama thay0 wovanītw'e nī
nzaa na w'ia ta ūsyao wa maūnd0 ala mo
meekaa.

114. Na ow'o M0t0mwa n0k0te kwoo
kuma katf woo ene, Indf mo
nImam0tw'7k0thisye we ta m0kengani,
kwa 0u 0silf0 nfwamakwatie mo yf0a
maf eki-ma-naf.

115.Kwoond0 wa 0u yai katl wa synd0
ila mbf0k0lye na nzeo ila Ngai Mwene
Vinya W'onthe 0m0unengete inyw'I; na
fthlwai mwlna m0vea n0nd0 wa mumo
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa
nI We inyw'I m0thaithaa.

116. We n'omuvafite inyw'i tũ kũya
nyama sya nyamũ ila ngw'ũ na
nthakame na nyama sya ngũlũe na ila
iwetewe syĩtwa yĩngĩ eka ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Indĩ ũla
ũnũkũingĩtwa nĩ ũndũ ũtathũkĩtĩka kana
atekwenda na atena kĩteleelo kya kwĩka
naĩ, Indĩ vate nzika, Ngai Mwene Viya
W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ,
Usũĩtwe nĩ teĩ.

117. Na mûikasye-- nûndû wa ûvûngû
ûla nîmî syenyu ineenaa----'Kî
nîkîkîkîlye, na kî nî kîvatane,' ta
kûseûvya ûvûngû Tôlû wa Ngai Mwene
Vinya W'onthé. Vate nzika; ala
maseûvasya ûvûngû Tôlû wa Ngai
Mwene Vinya W'onthé mayaîlaa.

118. Itina wa ūtandĩthyo mūnini. Ve
Ūsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

119. Na kwa asu *ota Ou* ala nī Ayuti,
Ithyī nītwavatanīe mbee wa ōu syīndō ii
syonthe ila Ithyī tūōtavītye we. Na Ithyī
tūyaamavīīsyā mo, īndī mo nīmo
meevīīīsyā mo ene.

بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٢٤﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ
الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿٣٧﴾

فَكَلِّمُوا مِنْهُمْ رِزْقَكُمْ اللَّهُ حَلَّالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا
بِعَمَلِ اللَّهِ إِنَّ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٢٥﴾

إِنشَاء حَقِّهِ عَلَيْكُمْ الْمِيثَاقَ وَالَّذِي وَلَّاهُمُ الْخِزْيَانِ
وَمَا أَوْلَىٰ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ أَضَلُّ عَنِ بَاقٍ وَ
لَا عَادِلَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَلٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ۖ سَوَّلَهُمْ رَبُّكَ إِلَىٰ الْمَعْرِفَةِ ۖ
وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَزَمْنَا مَا فَصَّصْنَا لَكَ
مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿٩١﴾

120.Indī vate nzika, Mwīai waku-kwa asu ala mekaa naī matena ūmanyi na kwīlila na kŭseŭvya mavītyo--- If, vate nzika, Itina wa ūu Mwīai waku nī Mŭekanī Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nī tei.

LUKU 16

121.Avalamu aī mbaī nima we mwene, mwīw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe, *ŭla weenenganīte*; Kwake kīla īvinda; kwa ūla w'o, we ndaī katī wa athaithi ma mīvw'anano.'^{1*}

122.Ena mŭvea kwoondū wa manee Make mavinda onthe; We nīwamŭnyuvie we na nīwamŭtongoesye nzīanī ūla ndŭngalu.

123.Na Ithyī nītwamŭnengie we ūseo nthīnī wa nthī ūno, na Ituni vate nzika, we akeethwa katī wa ala alŭngalu.

124.Na *yu* Ithyī nītŭkŭvuanīsyē we, *tŭkyasya*, 'Atīūa nzīa ya Avalamu *ŭla* wamwelekele Ngai mavinda onthe na we ndaī ūmwe wa asu ala mamwīananasya *We* na atindany'a.

125.Savato nīyayiwe ūlŭ wa asu ala mavathŭkanganie ūlŭ wake *Avalamu na*

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّرُوءَ بِمَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الشِّرْكِينَ ﴿١٧﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ إِجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٨﴾

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَوَرَّاهُ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٩﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الشِّرْكِينَ ﴿٢٠﴾

إِنَّمَا جُعِلَ التَّهْتُّ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَا كَاثِبًا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢١﴾

¹ *Avalamu aī mbaī nima we mwene' nī kwasya kana we aī na mbeŭ na wīkwatyo wa mbaī nene ūla wathiwe.

ndīni yake na Mwīai waku vate nzika, akatw'a katī woo Mūthenyanī wa Uthayūkyo ūlū wa maōndū ala mo mavathūkanganīaa.^{2*}

126. Itana nzīanī ya Mwīai waku wīna ūī na ūtao wīna ūseo, na kaananīa namo na nzīa ūla yalle mūno vyū. Vate nzika, Mwīai waku nīwīsi nesa vyū ūla welelūkīte kuma nzīanī Yake; na We nūmesī asu ala matongoew'e nesa.

127. Na ethwa inyw'ī *mwīenda* kūmasilīla *avinyānī*, īndī masilīlei kwīanana nondū inyw'ī mwīkītwe ūthūku wīana; īndī mwoonany'a ūmīlīsyō, vate nzika, ūu nī ūseo mūno vyū kwa asu ala momīlīasya.

128. Na we ūmīlīsyā wīna ūmīlīsyō; na nīw'o ūmīlīsyō waku *nūtonyeka* tū vamwe na *ūtethyō* wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na we ndūkamew'īe kyeve mo, ona ndūkaūyē nūndū wa mawalany'o moo mathūku.

129. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē E-vamwe na asu ala alūngalu na asu ala mekaa moseo

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالنُّوعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَعَادِلُهُمْ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٦﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِشَيْءٍ مِّمَّا عَوَّيْتُمْ بِهِ
وَكُنْ صَبْرًا لَهُمْ خَيْرٌ لِلضَّالِّينَ ﴿١٢٧﴾

وَأَضِيزْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَخْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَكْتُرُونَ ﴿١٢٨﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُخْتَلُونَ ﴿١٢٩﴾

² *Uvoo nī mūseo. Vai kīndū kīngī kīŋeenwa vaa ateo Avalamu na kwīyumya kwake kūtathingithika na wīnengani wake kwa U-Umwe wa Ngai wa w'o nīw'o ūŋeenanīwa. Na nūndū wa Avalamu ūŋwetwa, na ivathūkany'o ila Aīsilaeli maī nasyo katī woo ene ūlū wa mūkītō wake naw'o na mwīkalo wake. Aingī katī woo nīmatw'īkīte ngombo mīthaitīlenī ya mīvw'anano yī kīvathūkany'o na nī ūtheinī kana nīkana maendee na mīkīle yoo nīmatonya kwīthwa meekwatanīsyē na Avalamu ūta ūu.

Savato nthīnī wa ngewa īno wīoneka ūte mūthenya wa kūthūmūa īndī nī mūthenya wa kwīthesya na kwīlīla.

سُورَةُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَكِّيَّةٌ

BANI ISRAIL

(Wavuan'w'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩtei.

2. Utheu wĩthwe Kwake We Ula
wamũkuie Mũthũkũmi Wake ũtukũ
kuma Mũsikitiĩ Mũtheu kũvika
Mũsikitiĩ-wa-Vaasa; ũla wakĩtwe
vandũ vala ithyĩ tũvaathimĩte, nĩkana,
Ithyĩ tũtonye kũmwony'a we imwe kafĩ
wa Syama Siitũ. Vate nzika, We eweka
nĩ We Wĩw'i, Mwoni.

3. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Mose Ivuku,
na nĩtwayĩtw'ĩkĩthiye yo ta ũtongoi kwa
Aana-ma-Isilaeli, tũkyasya, Mũikamwose
mũsũvĩ ũtee Wakwa Nyie.

4. Inyw'i nzyawa sya asu ala ithyĩ
twamakuie nthĩĩ wa ngalawa vamwe na
Noa. We aĩ mũthũkũmi wĩ ndaĩa
mũno.'

5. Na Ithyĩ nĩtwamavuanĩsyee Aana-ma-
Isilaeli nthĩĩ wa Ivuku tũkyasya, 'Vate
nzika, inyw'i mũkeeka mawathavu keli
nthĩĩ wa nthĩ, na inyw'i vate nzika,
mũkeethwa andũ mũtomĩka,

6. Kwa ũu, yĩla ĩvinda ya kwĩanĩw'a kwa
mokaany'o ala elĩ yavikie, Ithyĩ
nĩtwamatũmie amwe ma athũkũmi Maitũ
mena ũtonyi mũnene wa kaũ ala
malikile nthĩĩ wa nyũmba syoo vyũ; na
w'o wafĩ ũkaany'o ũla ũtaĩ ũlea
kwĩanĩw'a.

7. Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamũnengie inyw'i
ũtonyi ĩngĩ ĩũlũ woo, na
twamũtetheesya inyw'i na ũthw'ii na
syana, na twamwingĩvya inyw'i nthĩĩ
wa ũtalo.

8. Ethwa inyw'i mũkeeyĩkalya nesa
inyw'i-ene nĩ kwoondũ wa ũtandĩthyo

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ ۚ يَلْمِزُ مِنَ السَّجِدِ
الْحَرَامِ إِلَى السَّجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ
لِنُورِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ②

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي
إِسْرَائِيلَ إِلَّا تَجَدُّوا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا ③

فَمَرِيئَةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ④

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ
فِي الْأَرْضِ مَرَاتِنَ وَلَتَلْعُنَ عَلَيَّ كَيْدًا ⑤

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا
أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا
مَفْعُولًا ⑥

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ
وَّبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ⑦

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا

wa mathay0 menyu ene, na mwalea kwiyikalya nesa, nĩ kwa wasyo wa mathay0 menyu. Kwa 0u, yila 0la saa wathanĩtwe wa matuk0 ma m0min0kĩlyo 0kavika, mo makamwĩkĩla inyw'ĩ nthĩnĩ wa nthoni, na k0lika m0sikitinĩ tond0 malikile nthĩnĩ waw'o Iya mbee na k0kyananga vy0 kĩla kĩnd0 mo makĩkĩlilye vinya.

9.Nokwĩthwa Mwĩai wenyu yu akeethwa na tei t0l0 wenyu; ĩndĩ mwasyoka nthĩnĩ wa mwĩkalo wenyu 0la m0k00, Ithyĩ ota 0u t0kasyoka, na Ithyĩ nĩtuyĩtw'ĩkĩthĩtwe Iia ya Mwaki kolokolo kwoond0 wa alei. 10.Vate nzika, Kulani ĩno ĩtongoasya 0nd0nĩ 0la wa w'o m0no vy0; na ĩmatavasya etĩkĩli 0voo m0seo ala mekaa meko maseo kana mo makeethwa na ĩtuvi ĩnene.

11.Na kana kwa asu ala matetĩkĩlaa ma0nd0 ala makoka ĩtina, Ithyĩ nĩt0se0vĩtwe 0sĩĩlo mwai.

LUKU 2

12.Na m0nd0 n0voyaa 0th0ku ta 0n00voya 0seo; na m0nd0 e mĩt0kĩ.

13.Na Ithyĩ nĩt0tw'ĩkĩthĩtwe 0tuk0 na m0thenya Syama ĩlĩ, na Ithyĩ nĩtwavetie Kyama kya 0tuk0 tweekĩla m0thenya vand0 vaw'o na Kyama kya m0thenya Ithyĩ twĩkĩtwe kyeeni, nĩkana inyw'ĩ m0tonye k0mantha mumo kuma kwa Mwĩai wenyu, na nĩkana inyw'ĩ m0tonye k0manya 0talo wa myaka na 0manyi wa k0tala. Na Ithyĩ nĩt0vuanĩtwe kĩla kĩnd0 kwa ngewa nguvĩ.

14.Na Ithyĩ nĩt0moveee motalo ma meko ma kĩla m0nd0 ngingonĩ yake, na M0thenyanĩ wa Uthay00kyo Ithyĩ t0kam0tete we ĩvuku yila we 0kayĩthĩla yĩ ĩvuany'e.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا
الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا
تَتَّبِعُوا ①

وَقَدْ نَدِمَ
عَلَيْكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمُ وَإِنْ عَذَبْتُمْ عَنَّْا وَجَعَلْنَا
جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ①

لَٰنَ هَٰذَا الْقُرْآنُ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَيِّنُ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ هُمْ يَكُونُوا الصَّالِحِينَ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا كَبِيرًا ①

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا
۞ أَلِيمًا ①

وَيَذَرُ الْإِنْسَانَ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ
عَاجِلًا ①

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَحْوًا آيَةَ الْيَلِّ
وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّيَتَسَبَّحُوا فَضْلًا مِنْ
رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السَّاعَاتِ وَالْحَسَابِ وَكُلُّ
شَيْءٍ فَضْلُهُ تَفْصِيلًا ①

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لَّزَمْنَهُ طَائِفَةٌ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ
لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَاقُلُ مَنْشُورًا ①

15.'Soma Ivuku yaku.' Thayū waku mwene nīwīanīe ōmŭnthī kwīthwa ta mŭtali tŭlŭ waku we.'

16.We ūla ōmīatīflaa nzīa tīa ya w'o, we amīatīflaa kwoondū wa ūseo wake mwene tū; na we ūla ūendaa ūtee, aendaa kwa wasyo wake mwene tū. Na vai mŭkw'ii wa mīio ūkakua mŭio wa ūngī. Ithyī tūisīflaa o kŭvika tŭmŭtŭme Mŭtŭmwa.

17.Na yīla Ithyī twaeleela kŭwananga mŭsyī, Ithyī nītŭmetfīkīlasya ala athw'ii kwīka ūndŭ mo mekwenda katī woo. Kwa ūu, mo nīmalikaa nthīnī wa mīthemba yonthe ya naī nthīnī wa w'o, kŭvika ūtw'io wa kŭŭvalŭkīla ūkavika. Na īndī Ithyī nītŭwanangaa vyū.

18.Nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte ītina wa Noa! Na Mwīai waku nīwīanīe ta Mŭmanyi na Mwoni wa naī sya athŭkŭmi Make.

19.Ula ona wīva wendaa thayū wa yu, Ithyī nītŭkalaataa kwoondū wake nthīnī wa w'o ūndŭ Ithyī twendaa ---kwa ta asu moo ūndŭ Ithyī twendaa; īndī Ithyī nītŭnyuvīte īia-ya-Mwaki kwoondŭ wake we; we akavīla vo, e mŭumanīe na e mŭlee.

20.Na we ūla wendaa Itu, na aiyŭkitīa ūndŭ yo yaīlwe nī kŭkitīwa, na we e mwītfīkīli----aa nīmo ala kīthing'īlīsyō kyoo kīkōna īnee ya Ngai.

21.Kwa onthe Ithyī nītŭmanengae ūtethyo---elī aa na aya—mŭthīnzlŭ kuma kwa Mwīai waku. Na mŭthīnzlŭ wa mwīai waku tī mŭsīlīe.

22.Sisyai, ūndŭ Ithyī tūmanenevetye amwe moo tŭlŭ wa ala angī nthīnī wa thayū ūū; na vate nzika, Itunī yīkeethwa yī īnenange kwa ivīla na nenange kwa ūtheu.

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝١٥

مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَأِنَّا يَضِلُّ عَلَيْهِ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
وَمَا لَنَا مِنْ دُونِهِ خِمْ بَعَثَ رَسُولًا ۝١٦

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا
فَتَفَسَّوْا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ۝١٧

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ بِذُنُوبٍ عِمَادٍ خَيْرًا بَعِيدًا ۝١٨

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعَاقِلَةَ جَعَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا تَشَاءُ مِنَ
ثَوْبٍ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مِنْ مുമًا
فَذُخْرًا ۝١٩

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ۝٢٠

كُلًّا نُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاؤِ رَبِّكَ وَمَا
كَانَ عَطَاؤُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ۝٢١

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِالْآخِرَةِ الْكِبَرُ
دَرَجَاتٍ وَالْكِبَرُ تَفْضِيلًا ۝٢٢

23. Mōikamūseūvīsyē Ngai Mwene
Vinya W'onthē Ngai ūngī we ndūkesē
kwīkala nthī wī mūsonokye *na*
wīmūkīlē.

LUKU 3

24. Mwāi waku nīwīyāste,
'Mūikamūthaithe ūngī ateo We na
onany'ai ūseo kwa asyai menyu. Ethwa
ūmwe woo kana eī nīmatumīa me
vamwe naku, mūikamatavye ndeto ona
yīva ya kwonany'a ūthatu ona
mūikamatetye mo, īndī neenai namo na
ndeto nduu.

25. Na matheesyei asyai ūthwau wa ōu wīna wololo. Na asya, 'Mwīai wakwa, ūthwa na tei ūlū woo tondū mo mandeie nthīnī wa wana *wakwa*.'

26. Mwai wenyu niwaizi nesa vyu
maundu ala me ilikoni syenyu; ethwa
inyw'i mwi alungalu, inda vate nzika,
We ni Mokekani Muno Vyu, kwa asu ala
mamwelekelaa We ingi na ingi.

27. Na we mŋnenge mŋndŋ wa ndŋŋ ya
mŋkautŋ kŋla kŋmwaŋŋŋŋte, na ngya, na
mŋendi-wa-kyalo, na ndŋkanange
ŋthw'ii waku kwa nzŋla ya wanango.

28. Nt'w'o, aanangi nĩ anaa nyinyia ma masatani, na Satani nde mũvea kwa Mwĩai wake.

29. Na ona ethwa we n00taanfsya namo
0kĩmantha tei wa Mwĩafi waku, 0la we
wĩkwafĩtʻye, *ona k0ilyĩ Du ĩndĩ*,
maneeny'e na ndeto yĩna 0uu.

30. Na ndūkekale woveee kw'oko kwaku
ngingonŋ yaku nŋndū wa ngoa ona
ndūkakūtambūkye kwa wanango; we
ndūkese kūminūkŋlŋya wŋ mūumanŋe na
ūkathelŋwa.

31.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe athanthaasya kyaŭya *Kyake*
kwa ũla We Wendaa, na We akĩnyivasya

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا
مَخْذُومًا ۖ

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا يَٰهٗ وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا إِذَا بَلَغْتَ عِنْدَكَ الْكَبَرُ أَحَدُهُمَا أَوْ
كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٍ وَلَا تَهْزُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا
قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٥٧﴾

وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذِّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَ هَلْ
رَبِّ الرَّحْمَةِ كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا ۝
رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَادِقِينَ
فَإِنَّهُ كَانَ لِلَّهِ أَعْيُنٌ غُفُورًا ۝

وَأَتِذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّتْ وَالْيَسِيرُ وَأَبْنُ السَّبِيلِ
وَلَا تُبْذَرُ بُنْدِيرًا ۝

إِنَّ الْمُبَدِّلِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لَهُمْ كَفُورًا ﴿٥٥﴾
وَأَمَّا تَعْرِضْنَ عَنْهُمْ بَيْعَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٥٦﴾

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا
كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٥٠﴾

۞ إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣٧﴾

kwa ūla We Wendaa. Nt'w'o, We nūmanyaa na nūmonaa athōkūmi Make nesa vyū.

LUKU 4

32. Mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kōkīa ūkya. Ithyī Nithyī tw'inengae syo līu ōnenyu. Vate nzika, kūsūyūaa syo nī naī nene mūno.

33. Na mūikathi vakuvī na ūlaalai; vate nzika, w'o nī kīndū kyathe na nzīa nthūku.

34. Na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanīte ateo kwa ūlūngalu. Na ūla ūaītwe kwa mavītyo, Ithyī vate nzika, nītūmūnengete mūtiīwa wake mwīao kwīya ndīvi ya ūīvanīsyō īndī we ndakavītūkye mīvaka īla ītw'ītwe ya kūaana; nūndū nthīmī wayo we nūtetheew'e nīmwīao.

35. Na inyw'ī mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīa nzeo mūno, okūvika īvikye wīanīu wa ūima wayo, na īanīsyai ūtianīo; nūndū ūtianīo nūkakūlw'a.

36. Na nenganei kīthimo kyusūu yīla mūūthima na thimai na kīthimi kyaw'o; ūndū ūsu nīw'o mūseo vyū na mūkathītku mūminūkīlyonī.

37. Na ndūkaatīte kīla ūtena ūmanyi wakyo. Nt'w'o, kūtū na itho na ngoo—ii syonthe ikeetwa ikūlw'e.

38. Na ndūkatambūke īlūlū wa nthī na ngathīlo, nūndū we ndūtonya kūmīvondolya nthī, ona ndūtonya kūasava ūkeanana na mīthya ya īlma.

39. Uthūku wa maūndū aa onthe nī ūthatyo mbee wa metho ma Mwīai waku.

40. Ktī nī kīlungu kya ūla ūī Mwīai waku ūkūvuanīsyē we. Na ndūkaseūvyē Ngai ūngī ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمَّا لَكُمْ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ
وَإِنَّا لَكُمَّرَاتٌ فَتَقْتُلُهُمْ كَانَ خَطَاً كَبِيراً ⑤

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ⑥

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ
قُتِلَ مُظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلْيُشْرِفْ
فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ⑦

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى
يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ⑧

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُنْتُمْ وَزِنُوا بِالْوَسْطَاءِ الشَّعْيِيرِ
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ⑨

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ⑩

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ⑪

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ⑫

ذَلِكَ وَمَا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ

50. Namo makūlasya, 'Yŵla ithyŵ tūkatw'ŵka mav'ndŵ na tūlungu tūtilŵkangu, ithyŵ ow'o nŵtūkathayūŵkw'a ta kyūmbe kyeū?

51. Asya, 'Inyw'ŵ tw'ŵkai mavia kana kŵaa,

52. Kana kŵndū kyūmbe kya kŵla mūthemba ona wŵva kŵla kyonekaa kŵ kyūmū mūno vyū ilŵkonŵ syenyū, ŵndŵ ona kŵilyi ta ŵu inyw'ŵ nŵmūkathayūŵkw'a.' Indŵ mo

makakūlya, 'Nūū ŵla ŵkatūŵtūnga thayū?' Asya, 'We ŵla wamūmbie inyw'ŵ ŵvinda ya mbee.' Na Indŵ mo makavyūly'a mŵtwe yoo vala we ŵŵ na kwasya, 'Uū ŵkeethwa ŵndŵ?' Asya, 'Nokwŵthwa wŵ vakuvŵ.'

53. 'W'o ŵkeethwa mūthenya ŵla We ŵkamwŵta inyw'ŵ; na Indŵ inyw'ŵ mūkeetŵka mūimūtaŵa We na mūkasūanŵa kana inyw'ŵ mwŵkalŵte kwa kavinda o kanini.

LUKU 6

54. Na matavye athūkūmi Makwa kana mo maŵŵtwe nŵ kūneena maūndū ala maseo vyū. Vate nzika, Satani auluaa kŵthokoo katŵ woo. Vate nzika, Satani nŵ mūmaitha wa mūndū wŵ ŵtheinŵ.

55. Mwŵai wenyū nūmwŵŵŵ inyw'ŵ nesa vyū. We akenda, We akeethwa na tei ŵlūŵ wenyū; na We enda, akamūsilŵla inyw'ŵ. Na Ithyŵ tūiŵtūmŵte we kwŵthwa mūŵŵvŵŵ ŵlūŵ woo.

56. Na Mwŵai waku nūmesŵ nesa vyū asu ala me matunŵ na ŵlūŵ wa nthŵ. Na Ithyŵ nŵtwamanenevisye amwe ma Athani ŵlūŵ wa angŵ na Ndaviti Ithyŵ nŵtwamūnengie Zaboor 'Savuli.'^{1*}

وَقَالُوا إِذًا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ؕ إِنَّا لَنَبْعَثُونَ

عَلَقًا جَدِيدًا ۝

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ۝

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ

مَنْ يَعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ

فَسَيَنْفِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى

هَؤُلَاءِ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَوْلُنَا ۝

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِنْ

بِعِزَّتِنَا أَلا قَلِيلًا ۝

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ

يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنْ الشَّيْطَانُ كَانَ لِلنَّاسِ عَدُوًّا

مُبِينًا ۝

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَأْ يُزْهِقْكُمْ أَوْ يُنَوِّسْكُمْ

يُعَذِّبُكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ

فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَأَتَيْنَا دَاوُدَ

زَبُورًا ۝

¹ *Zaboor' yŵasya mbūa sya malondu ila syaandŵkawa Maandŵko Matheu.

57. Asya, 'Mekaflei asu ala mŋsŋanŋaa kwŋthwa ta ngai ūtee Wake; na ŋndŋ inyw'ŋ mŋkamanya kana mo mai na ūtonyi wa kŋmŋvetangŋa inyw'ŋ thŋna kana kŋwŋalyŋla.'

58. Asu ala mo meyŋtŋaa mo ene onamo mamanthaa kŋthengeanŋa na Mwŋai woo----- ona asu ala moo me vakuvŋ mŋno vyŋ--- na kwŋkwatya tei Wake, na kŋkŋa ŋsilŋlo Wake. Vate nzika, ŋsilŋlo waku nŋ kŋndŋ kya ŋkŋwa.

59. Vai mŋsyŋ Ithyŋ tŋtakawananga mbee wa Mŋthenya wa Uthayŋŋkyo, kana kŋsilŋla w'o na ŋsilŋlo mwai. Uu nŋ ŋandŋke nthŋnŋ wa Ivuku.

60. Na vai kŋndŋ kŋtonya kŋtŋsilŋla Ithyŋ kŋete Syama, ateo ethwa andŋ ala maŋ mbee nŋmaileile, *ŋndŋ kŋŋ ti kŋsiŋŋi*. Na Ithyŋ nŋtwamanengie Athamuti ngamŋle-nga ta Kyama kŋtheu, ŋndŋ mo nŋmakŋleile vate ŋlŋngalu. Na Ithyŋ tŋtŋmaa Syama ŋndŋ nŋ kŋkaany'a.

61. Na *lilikanai ŋvinda yŋla* twakŋtavisyey we: 'Vate nzika, Mwŋai waku nŋmathyŋlŋlŋkŋte andŋ; Na Ithyŋ tŋyaaŋtw'ŋkŋthya woni ŋla Ithyŋ twakwonisyey we ŋndŋ ta ŋtato kwa andŋ, ota mŋtŋ ŋla mŋumanŋe nthŋnŋ wa Kulani. Na Ithyŋ nŋtŋmakanasya mo, ŋndŋ w'o ŋmongeleelaa mo nthŋnŋ wa wŋki-wa-naŋ mŋnene.

LUKU 7

62. Na *lilikanai ŋvinda yŋla* ithyŋ twatavisyey alaŋka, 'Mwŋnyivŋsyeyi Atamu,' na *onthe* nŋmeenivisyey, ateo Ivilisi. Nake Ivilisi akŋlya, 'Nyie ngeenyivŋsyey ŋmwe ŋla We ŋmŋmbŋte na yŋmba?'

63. Na akŋlya, 'We wŋsŋanŋa ata? Uu ŋmŋnengete ndaŋa ŋlŋlŋ wakwa nŋtonya kwŋthwa mŋnene wakwa? Ethwa We

قُلْ اَدْعُوا الَّذِيْنَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُوْنِهِ فَلَا يَمْلِكُوْنَ
كُشْفَ الضَّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْيَلُوْا ۝

اَوَلَيْكَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ يَتَّبِعُوْنَ اِلَىٰ رُبِّهِمْ ۖ وَسِيْلُهُ
اَيْهُمْ اَقْرَبُ وَيَزْجُوْنَ رَحْمَتَهُ وَيَخْفَوْنَ عَذَابَهُ
اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُوْرًا ۝

وَاَنْ مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا نَحْنُ مُّهِلْكُوْهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
اَوْ مُّعَذِّبُوْهَا عَذَابًا اَسَدًّۙ اِنْ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ
مَسْطُوْرًا ۝

وَمَا مَنَعَنَا اَنْ نُرْسِلَ بِالْاٰيٰتِ اِلَّا اَنْ كَذَّبَ بِهَا
الْاَوَّلُوْنَ ۚ وَاتَيْنَا شُعُوْدَ النَّاٰفَةِ مُّبَصَّرَةً فَظَلَمُوْا
بِهَا ۚ وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰيٰتِ اِلَّا تَخْوِيفًا ۝
وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَدَلْنَا
الْاَوْمِيّٰۤاَ الَّتِيْ اَرَيْنَاكَ اِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ
الْمَلْعُوْنَۃَ فِي الْقُرْاٰنِ وَنَحْنُ فَهُمْ مَّا يَزِيْدُهُمْ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِلَّا طٰغِيًّٰا كَبِيْرًا ۝

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْۤا اِلَّا
اِبْلٰسَ ۚ قَالَ ؕ اَسْجُدْ لِمَنْ خَلَقْتَ طٰغِيًّٰا ۝

قَالَ اَرَاَيْتَكَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلٰٓى لَوْنٍ اٰخَرْتَنِيْ
اِلَى الْيَوْمِ الْقِيٰمَةِ لِآخٰتِنِكَ ذُرِّيَّتَهُ اِلَّا وَلِيْلًا ۝

Ūkanenga ūvinda kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, Nyie vate nzika vyŭ, ngaia nzyawa syake uungu wa nzia yakwa nthyoeku ateo avŭthŭ.

64. Ngai amwŭa, 'Thi! na ūla ona wŭva ūkakŭatŭa we kuma katŭ woo, vate nzika, Iia-ya-Mwaki yŭkeethwa nŭyo ūtuvi yenyu inyw'ontho --- ūtuvi yŭanŭ.

65. 'Na we mŭsesenge oŭla ona wŭva woo we ūtonya, na wasya waku, na mombanŭsy'e mo andŭ maku ala malŭsaa mbalasi na andŭ maku ala maendaa na maaŭ na ūthwa mŭtindany'a woo katŭ wa ūthw'ii na syana, na ūimatha mo syathŭ. Na Satani amathaa mo vathei na ūkengani.

66. Ta kwa athŭkŭmi Makwa, we vate nzika, ndŭkethwa na ūtonyi ūlŭ woo, na Mwŭai waku nŭwŭanŭe kwŭthwa ta mŭsŭvŭi.

67. Mwŭai wenyu nŭ We Ula ūtwaa ngalawa ūkanganŭ kwoondŭ wenyu, nŭkana inyw'ŭ mŭtonye kŭmantha mumo Wake. Vate nzika, We nŭ Mwene-Tei kwa kŭmwelekel'a inyw'ŭ.

68. Na yŭla ūthŭku wamŭkiita inyw'ŭ ūkanganŭ, syonthe isu ila mŭsyŭkaŭlaa eka We, nimwŭfaa inyw'ŭ. Indŭ yŭla We wamŭvikya nthŭ nyŭmŭ kwa mŭuo, inyw'ŭ nŭmwathŭkaa ūtee; na mŭndŭ nde mŭvea ona vanini.

69. Inyw'ŭ Indŭ nŭmwŭw'aa mwŭo vaseo kana We ndakatuma inyw'ŭ mŭthelekelya nthŭ, ūtee wa nthŭ kana amŭtŭmŭe inyw'ŭ kŭutani kŭnene kya mŭthanga na mavia na Indŭ mŭilela kwona mŭsŭvŭi kwoondŭ wenyu ene?

70. Kana inyw'ŭ mwŭw'aa mwŭo vaseo kana We ndakamŭtŭnga nthŭnŭ wayo ūvinda ya kŭll, na Indŭ aimŭetee kŭutani kya kŭw'ŭ kyai, na kŭmŭthitya inyw'ŭ

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَزَاءَهُمْ جَزَاءُكَ
جَزَاءَ مَوْفُورٍ ١٧

وَأَسْتَفِزُّ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبَ
عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ وَعَدَّهُمْ مَا يُعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ الْأَعْدُو ١٨

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ
وَكِيلًا ١٩

رَبِّكُمْ الَّذِي يُزَيِّجُ لَكُمْ الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لِيَبْتَغُوا
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٢٠

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ فَلَنَبْجِئْكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ كَفُورًا ٢١

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُخَوِّفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ٢٢

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ لَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ فَوْصًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغَرِّقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ٢٣

n0nd0 wa 0lei wenyu? Inyw'I IndI m0ikona vo m0tetheesya kwoond0 wenyu mbee Wait0 IthyI.

71.IthyI ow'o nIt0mataItte Aana ma Atamu, na nItwamakuie mo nthI ny0m0 na 0kanganI, na nIt0manengete mo syInd0 nzeo na k0manenevya mo m0no mbee wa aingI ma asu ala IthyI t0mbItte.

LUKU 8

72.Lilikanai m0thenya 0la IthyI t0kameta kIta and0 na M0tongoi woo. Na IndI 0la ona wIta 0kanengwe Ivuku yake na kw'oko kwa a0me----asu makasoma Ivuku yoo, namo maikavItIw'a ona vanini.

73.Na o0la kItalinda t0l0 wa nthI Ino, we akeethwa e kItalinda ItunI na k0asa m0no kuma nzlanI.

74.Namo maI vakuvI m0no k0tuma we 0lika thInanI mwai na m0nene m0no vy0 t0l0 wa ma0nd0 ala t00vuanIsye we, nItkana 0tonye k0t0se0vIsya IthyI kInd0 kIngI eka kyu; na IndI mo methwa makwosie we vate nzika, ta m0nyanyae wa mwanya.

75.Na takethwa IthyI t0yaakwIkfa we vinya na Kulani, we wItwa wamelekele mo o vanini.

76.Na n0nd0 wa 0u IthyI twItwa twat0mie we 0sama mathIna mailyI ta asu ma kItkw'0 na IndI we ndwItwa woonie m0tetheesya kwoond0 waku-mwene ona 0mwe mbee wa IthyI.

77.Na ow'o mo me vakuvI k00thamya we kuma nthI Ino nItkana ma0l0ngye we kuma vo; IndI 0voonI 0su mo ene mayItwa mekalile vo Itina waku ateo vanini.

78.Ino nItyo yItItIwe yI nzIta Yait0 vamwe na Athani Mait0 ala IthyI

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَهُمْ فِي الْوَجْدِ وَالْجَنَى
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ①

يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ بِإِسْمِهِم مِّنْ أَدْنَىٰ كِتَابِهِ
يَمِينِهِ قُلُوبُهُمْ يُفْرَوْنَ كَيْتَبُهُمْ وَلَا يَظْلُمُونَ فِيهَا ②

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أُنْفُسٌ فَهُمْ فِي الْآخِرَةِ أَخْسَلُ
سَيِّئًا ③

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُوكَ عَنِ الذِّمِّيِّ أَوْ حِينًا إِلَيْكَ
لَيُفْتَرَىٰ عَلَيْكَ غَيْرُهُ ④ وَإِذَا لَا تَأْخُذُكَ غِيلًا ⑤

وَلَوْ لَا أَن تَعْنَتَكَ لَقَدْ كُنْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا
قَلِيلًا ⑥

إِذَا لَأَقْنَتَكَ ضَعْفُ الْحَيَوةِ وَضَعْفُ الْمَنَاسِكِ ثُمَّ لَا
تُجِدُ لَكَ عَلَيْهَا نَصِيرًا ⑦

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لَيُخْرِجُوكَ
مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خَلْقَكَ إِلَّا قَلِيلًا ⑧

سَنَةً مِّنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ

twamatŭmie mbee waku; na we ndŭkona
ŭalyŭlo ona wŭa nzŭlanŭ Yaitŭ.

LUKU 9

79.Syaŭŭsyai Mboya yŭla syua yeeka na
kŭthŭa kŭvika kŭvinduŭŭ kya ŭtukŭ na
ŭsomi wa *Kulani Mboyanŭ masangya*.
Nŭw'o, ŭsomi wa *Kulani masangya*
nŭkwŭŭkŭŭŭka na nzŭla ya mwanya mŭno
nŭ Ngai.

80.Na amŭkai kwoondŭ wayo *Kulani*
nthŭnŭ wa *kŭlungu kya mbee kya ŭtukŭ* ta
w'o wŭa wa mbee ŭla mŭnene kwaku
we. Vangŭ nokwŭthwa Mwŭai waku
akakŭkŭŭya we kŭvika kŭkalonŭ kŭtŭŭlu
mŭno.

81.Na asya, 'Ame Mwŭai wakwa,
twŭŭkŭthya kŭlika kwakwa kŭlika kŭseo
na ŭndŭ ŭinumya na uumi mŭseo. Na
nenga nyie ŭtonyi wa kŭndetheesya
kuma Kwaku-Mwene.

82.Na asya, 'W'o nŭ mŭviku na ŭvŭngŭ
nŭ mwau. Ow'o ŭvŭngŭ ŭthelaa mŭtŭkŭ.'

83.Na Ithyŭ notŭvuanŭŭŭŭ *Kulani* kavola
kavola ŭla nŭ ŭvosyo na tei kwa etŭkŭli;
ŭndŭ yo ŭmongeleelaa alei wasyo tŭ.

84.Na yŭla Ithyŭ twamŭnenga mŭndŭ
manee Maitŭ, we nŭsyokaa ŭtina na
kwathŭka ŭtee; na yŭla we wakwatwa nŭ
ŭthŭku, we nŭwŭnenganae mwene kŭvika
kŭyŭtŭka.

85.Asa, 'Kŭla mŭndŭ ekaa kwŭanana na
nzŭla yake mwene, na Mwŭai waku nŭwŭŭŭ
nesa vyŭ ŭla ŭtongoew'e nesa vyŭ.

LUKU10

86.Na mo meŭkŭŭya we ŭlŭlŭ wa thayŭ.
Asya, 'Thayŭ nŭ kwa mwŭlao wa Mwŭai
wakwa; na ŭlŭlŭ wa ŭmanyi waw'o
inywŭŭ nŭmŭnengetwe ŭndŭ o vanini.
Nenyu mŭnengetwe ŭmanyi mŭnini wa
w'o.

﴿سَمِعْنَا نَحْيَلًا﴾

اقْرَأِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ السَّنِيسِ إِلَى عَشِيِّ الْيَلِيلِ وَ
قُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٩﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ بِحَمْدِ اللَّهِ تَكْتُمُ النَّجْمُ أَنْ يَنبَغِكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَخْمُودًا ﴿١٠﴾

وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ
صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ﴿١١﴾

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَّقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوقًا ﴿١٢﴾

وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿١٣﴾
وَإِذَا أَمَرْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَمَّنَ بِنِجْنِهِ ۖ وَإِذَا
مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ﴿١٤﴾

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَن هُوَ
﴿١٥﴾ أَهْدَى سَبِيلًا

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

87. Na takethwa Ithyĩ nĩtwendie, vate nzika, Ithyĩ twĩthwa twoosie kĩla twaũvuanĩsye we na Indĩ *UndOnĩ ūsu* ndwona mũsũvĩi kwoondũ Witũ.

88. Ateo tei kuma kwa Mwĩlai waku. Vate nzika, mumo Wake kwa kũkwelekela we nĩ mũnene.

89. Asya, 'Mbaa andũ onthe na Mayini makombanw'a vamwe maseũvye ngelekany'o ya Kulani Ntheu Ino, maitonya kũmĩseũvya yĩliĩ tayo, ona makatetheanĩsya mũndũ na ūla ūngĩ.'

90. Na Ithyĩ vate nzika, nĩtũnenganĩte ngelekany'o syĩ kĩvathũkany'o kwa mbaa-andũ nthĩnĩ wa Kulani Ino, Indĩ andũ aingĩ mũno nĩmaleaa kĩla kĩndũ ateo ūlei.

91. Na mo maasya, 'Ithyĩ tũikakwĩtkĩla we ona vanini kũvika we ūtũme kĩthima kyume nthĩ kĩvulutye kĩw'ũ;

92. 'Kana we wĩthwe na mĩũnda ya mĩtende na mĩsavivũ, na Indĩ ūivulutya mbuluti kwa wingĩ;

93. 'Kana ūtũvalũkangĩlye ilungu sya İtu İtũũ waitũ, tondũ we waĩtye, kana ūmũete Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaĩka mbee waitũ ūthyũ kwa ūthyũ.

94. 'Kana we wĩthwe na nyũmba ya thaavu, kana we wambate İtunĩ; na ithyĩ tũiketĩkĩla kwambata kwaku kũvika we ūtũtheesye ithyĩ İvuku tũtonya kũyĩsoma. 'Asya, 'Mwĩlai wakwa nĩ Mũtheu! Nyie ti kĩndũ Indĩ nĩo mũndũ *Ūtũmĩwe ta Mũtũmwa.*'

LUKU 11

95. Na vai kĩndũ kyamasĩĩte andũ kwĩtkĩla yĩla ūtongoi wookie kwoo ateo mo maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtũmĩte mũndũ *ta Mũtũmwa?*'

وَلَيْنَ شِئْنَا لَنُدْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۝

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝

قُلْ لِّمَنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِبُّ مَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِبَشِيرٍ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِبَشِيرٍ وَلَا كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۝

وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكَ خُذْ فَتَفْجُرْ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَبْتُوءًا ۝

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّحِيلٍ وَعَلَيْ فَتَفْجُرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ۝

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِي بِنَا إِلَٰهٍ وَالْمَلِكِ قَبِيلًا ۝

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ ذُرُوفٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ وَلَن نُّؤْمِنَ لِذَوَيْكَ خُذْ تَنْزِيلَ عَلَيْنَا لِنَبْلُوهُ أَفَرَوْا ۝

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ۝

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝

96.Asya, 'Takethwa kwaŵ alaŵka ŵulŵ wa nthŵ ŵla mo matambŵkaa na mŵuo makilŵte, vate nzika, Ithyŵ twŵthwa twamatheesye mo mŵlaŵka kuma ŵtunŵ ta mŵtŵmwa!

97.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵŵanŵe kwŵthwa ta Ngŵsŵ katŵ wakwa nenyu; vate nzika, We nŵŵsŵ na nŵmonaa athŵkŵmi Make nesa vyŵ.'

98.Na we ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵmŵtongoeasya, nowe eweka ŵtongoeŵ'e nesa ŵŵIndŵ kwa asu ala We wŵŵŵŵlaa manangŵke, we ndŵkamonea atetheesya ŵtee Wake. Na Mŵthenyanŵ wa Uthayŵŵkyo Ithyŵ tŵkamombany'a onthe vamwe mavalŵkŵte na mothyŵ moo, me ilalinda, mateŵneena na mate matŵ. Utŵo woo ŵkeethwa nŵ Iianŵ-ya-Mwaki; kŵla ŵvinda waleelanga, Ithyŵ tŵkongeelaa ŵŵŵŵnzŵ wa Mwaki kwoondŵ woo.

99.Yu nŵyo ŵtuvi yoo, nŵndŵ mo nŵmaileile Syama Siitŵ na maasya, 'Kyaŵ! Yŵla ithyŵ tŵkatw'ŵka mavŵndŵ na tŵlungu, ow'o ithyŵ nŵtŵkathayŵŵkw'a ta kŵŵmbe kyeŵ?'

100.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula woombie matu na nthŵ ena ŵtonyi wa kŵmba andŵ mailyŵ tamŵ? Na We nŵmanyuvŵe mo ŵvinda, yŵte nzika nthŵnŵ wayo. Indŵ eki-ma-naŵ nŵmaleete kŵla kŵndŵ ateo ŵlei.

101.Asya, 'Ona mŵkethwa na inandŵ sya tei wa Mwŵai wakwa, inyw'ŵ vate nzika, nŵkwisiŵla nŵndŵ wa w'ia wa kŵsyanaŵga; nŵndŵ mŵndŵ nŵ mŵtoonu.

LUKU 12

102.Na kwa ŵ-w'o Ithyŵ nŵtwamŵnengie Mose Syama kenda ntheu. Kwa ŵu, makŵleye ŵndŵ Aana-ma-Isilaeli. Yŵla we wamavikŵie mo, Valao amwŵie, 'Nye

قُلْ لَوْ كَانِ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَتَّبِعُونَ مُطِيعِينَ
لَنَزَلْنَا عَلَيْهِمُ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ۝

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ
بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهٗ هُدًى لَّا يَضِلُّ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عَذَابٌ ذَلِيلًا وَمَأْوَاهُمْ
فِي جَهَنَّمَ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ۝

ذَٰلِكَ جَزَاءُ هُمُ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا مَآذًا
كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ۖ إِنَّا نَسْعَوُتُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ۝

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا
رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفْرًا ۝

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ
فِي خَشْيَةِ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَقَالَ إِنِّي إِسْرَءِيلُ

nIsuani kana we Mose wI mUndu usutwe nI ukengani.'

103. We Mose aise, 'We nIwIsi nesa kana vai theetheye Syama ii ateo nI MwIai wa matu na nthI ta mokusi maingI; na Nyie kwa ula w'o nIsuani we Valao kwIthwa mUndu mwanangIku.'

104. Kwa u, we nIwatw'ie kumalungya kuma nthI Isu; IndI IthI nIwtamUnyw'Ithisye kIw'u vamwe na ala maI nake onthe vamwe.

105. Na Itina wake IthI nIwtamatavisye Aana-ma-Isilaeli, 'T'ai-inyw'I nthI Ino; na yIla Ivinda ya watho ya matuk'ala mokIte yIkavika, IthI t'kamUete inyw'I vamwe IngI.

106. Na kwa ula w'o, IthI nIwtamItheisye yo nayo nIyatheeie na ula w'o. Na IthI t'utUmIte we ta mUeti-wa-Uvo t' na MUkaanany'a.

107. Na IthI nIwtamIaanisye Kulani ilungu nIkana inyw'I mUtonye kUmIsomea mbaa-andu onthe kwa mavinda, na IthI t'umItheetheye yo kavola.

108. Asya, 'Inyw'I MwamIItIka kana mwamIlea, asu ala manengetwe umanyi nI mavalukaa nthI na mothyu moo yIla meUmIsomewa.

109. Na kwasya, 'MwIai waitu nI MUtheu. Vate nzika, utian'lo wa MwIai waitu ndulea kwIanIw'a.

110. Mo mavalukaa nthI na mothyu moo maIte, na yo Imongeleelaa mo uuu nthInI woo.

111. Asya, MwIkaIlei Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mUmwIkaIlei Rahman, kwa syItwa ona yIva yIla inyw'I mUUmUvoya We nayo, masyItwa onthe ala manake na maseo mUuno vyu nI

إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُدْعَىٰ
مَسْحُورًا ۝

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ بِصَآئِرٍ وَرَأَىٰ أَن لَّا ظَنُّكَ يَفِرْعَوْنُ مَسْحُورًا ۝

فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمِن
مَّعَهُ جَنَاحًا ۝

وَقُلْنَا مِّنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَءِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ۝

وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

وَقَرَأْنَا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مَكْنٍ
وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا ۝

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
مِن قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْآذِقَانِ
سُجَّدًا ۝

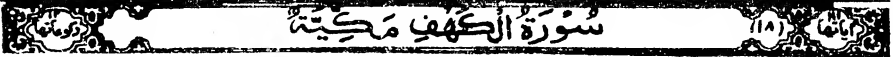
وَيَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعًا ۝
وَيَخِرُّونَ لِلْآذِقَانِ يَسْجُدُونَ وَزَيْدُهُمْ خُشُوعًا ۝

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّسُولَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ وَلَا تَخَافُوهَا وَ
ابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

Make.' Na ndūkavoye Mboya yaku na wasya mūtūŋlu, ona ndūkaneene na wasya wī ītheo mūno, īndī mantha nzīa ya vu kafi.

112. Na asya, 'Ndaŋa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūtaāyosea mwana We-Mwene, na Ula ūte mūtindany'a nthīnī wa Usumbī Wake, ona We nde ūmwe ona wīva wa kūmūtetheesya nūndū wa wonzu.' Na taŋai Utheu Wake na Utaŋo Wake w'onthe.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ
وَكَفَىٰ تَكْفِيرًا ﴿١١٢﴾

AL - KAHF

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ula ũtheetye Ivuku kwa
mũthũkũmi Wake na We ndaĩkĩa
ũthyoeku nthĩnĩ wake kana ũseũvyanĩ
wayo ona wĩva.^{1*}

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۝١

3. We nũyĩw'ĩkĩhĩĩye yo mũsũvĩi nĩkana
yĩtonye kũnengane ũkaany'o ũlũũ wa
ũsilĩlo wĩ woo kuma Kwake, na nĩkana
yĩtonye kũmanenge etĩkĩli ala mekaa
meko maseo ũvoo mũseo kana mo
makeethĩwa na ĩtuvi ĩseo,

قَيِّمْنَا لِنُذِيرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِمَّنْ لَدُنْهُ وَيُنشِرَ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا حَسَنًا ۝٢

4. Vala mo makekalaa tene na tene;

مَّا كُنْتُمْ فِيهِ أَبَدًا ۝٣

5. Na nĩkana yo yĩtonye kũmakaany'a
asu ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩyosee mwana We-Mwene.'

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝٤

6. Mo mai na ũmanyi ũndũnĩ ũũ, ona
maaĩthe moo mayaĩ naw'o. Ndeto ĩno
ila yumaa makanyw'anĩ moo ni ya

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبًا ۝٥

¹ *Ndeto ĩno 'hoo' nthĩnĩ wa 'lahoo' yaasyaa
mũthũkũmi wa Ngai ota ũu-mwosi wa Ivuku -na
Ivuku mbene. Nũndũ yĩtonya kũalyũlwa na
Kĩngelesaa ndeto ĩno yĩ nthĩnĩ ĩvindanĩ yĩmwe
iandĩkĩtwe syelĩ vamwe. Umwe akaalyũla ta ũu
'Ngai ndekĩĩte ũthyoeku nthĩnĩ wayo,' yĩthwa
yamũvetanga Mũtũmwa Mũtheu mũuo wĩthwe
ũũũ wake kuma nthĩnĩ wa ũtianĩo ũũ wa ũtheu.
Ethwa ũmwe emĩalyũla yo ta We ndekĩĩte
ũthyoeku ona wĩva nthĩnĩ wake we, ' ĩndĩ Ivuku
nĩyatiwa ũtee wa ũtheu ũũ. Kũlũngalya ũneeni ũũ
ĩthĩ nĩtũalyũlĩte mũsoa ũũ kwa nzĩa
yĩkĩvathũkany'o twĩthĩĩtwe twĩ aĩkĩĩku vyũ kwa
kĩveva vandũ va kwongelelela i ndeto vinya.

kwIw'Ithya woo mUno. Mo maineenaa
kIndU ateo OvUngU.

7.Kwa Ou, vangI we nUtonya kwIyIw'Ia
kyeva we mwene Ukakw'a nUndU woo
Itina wa mo kUmIlea ngewa Ino.

فَلَمَّا كَبَّاحُ نَفْسِكَ عَلَى أَثَارِهِمْ إِنْ أَيْدِيهِمْ
بِهَذَا الْحَدِيثِ أَشْفَا ①

8.NIw'o, Ithyl nItwitwIkIthIye syIndU
syonthe ila syl IolU wa nthI ta mathaa
kwoondU wayo, nIkana Ithyl tUtonye
kUmatata mo tUmanyane Ola wIna mwIkalo
mUseo mUno.

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوهُمْ
أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ②

9.Na Ithyl tUkaitw'IkIthya syonthe ila syl
IolU wayo mUthanga mUthei Ute Usyao.

وإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُؤًا ③

10.We wIsOanIa kana AndU-ma-Ngunga
na MUandIko maI Usengy'o kafi wa
Syama SiitU?

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا
مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ④

11.YIla ala anake masembie kwIvitha
NgunganI na maasya, 'MwIai waitU,
tUenge ithyl tei kuma Kwaku-Mwene,
na tUenge Utongoi Ola mOlUngalu
UndUnI UU witU.'

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ⑤

12.Kwa Ou, Ithyl nItwamasilIle kwIw'a
na matU moo Ovoo wa nthI kuma nza
kwa myaka mIvuthu.

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ⑥

13.IndI Ithyl nItwamokIlilye mo nIkana
Ithyl tUtonye kUmanyana nI nguthu yIva
kafi wa syelI ala matonya kUmanyana
Ivinda yIla mo mekalIte.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْهُمُ ابْنَ الْمَرْيَمَ أَخَصَى لَنَا
لِيَشْهَدَ آمَدًا ⑦

LUKU 2

14.Ithyl tUkaUtavya we Ovoo woo na Ola
w'o; mo maI andU ma mOika ala
meetIkIlile MwIai woo, na Ithyl
nItwamongelelee mo UtongoinI.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ بَأْسَهُمُ بِالْعِيقِ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ
آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ⑧

15. Na Ithyĩ nĩtwasyĩkie ngoo syoo vinya, yĩla mo maŪngamie na maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ. Ithyĩ tũikamwĩta Ūngĩ Ūtee Wake ona vanini; na *ethwa ithyĩ tũkeeka*, ithyĩ tũkeethwa vate nzika, twaneena ŪvŪngũ mŪvĩtũku.

وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَن نَدْعُوهُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا ⑤

16. Aa, andũ maitũ nĩmasyosete ngai ingĩ kwa Ūthaithi Ūtee Wake. Mo maleaa kũete mwĩao mũtheu Iũlũ wasyo nĩkĩ? Na nũũ Ūla Ūte mŪlũngalu mbee wake we Ūla Ūseũvasya ŪvŪngũ Iũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē?

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ لُتًا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَنٍ بَيْنَ يَدَيْهِمْ فَمَنْ أَظْلَمُ مِنْهُمْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ⑥

17. 'Na yu yĩla inyw'ĩ mwamina kuma vala mo maĩ na kuma vala ve kĩla mo makĩthaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthē, Indĩ manthai wĩvitho Ngunganĩ; Mwĩai wenyu akamũtambũũkĩsya inyw'ĩ tei Wake na akaete Ūkiakisyo kwoondũ wenyu Ūndũnĩ Ūũ wenyu.'

وَاِذْ اَعْرَضْنَا عَنْهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ اِلَّا اللَّهَ فَآوَا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُخَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ⑦

18. Na we waĩ Ūtonya kwona syua, Ūndũ yaumie kwĩsĩla Ūtee wa Ngunga yoo kw'okonĩ kwa aũme, na yĩlithũa, yamakelana mo ngalĩ ya kw'oko kwa aka, namo maĩ nthĩnĩ wa ĩima yaĩ na Ūthei. Kĩĩ nĩ katĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthē. We Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē Ūmũtongoeasya, we nũtongoe w'e nesa; Indĩ we Ūla We Ūmũtw'ĩlaa wa kwaa, ndũkona mũtetheesya wake kana mũtongoi.

وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزْوُرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ⑧

LUKU 3

19. We nũtonya kũsũanĩla kana mo nĩmaamũkĩte, oyĩla mo nĩmakomete; na Ithyĩ tũkatuma mo maalyũke ngalĩ ya

وَتَحْسِبُهُمْ أَيَقَاطًا وَهُمْ سُقُودٌ وَنَقَبَهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ

kw'oko kwa aume na ya kw'oko kwa aka, ngiti yoo itambuklitye maaŋ mayo ma mbee kifuŋi. Na takethwa we nfwamasyaisye mo, vate nzika we wthwa waumie vala maŋ wina w'ia, na vate nzika, we wthwa usŋtwe nŋ kyeva nŋndu woo.

20. Na kwa ŋu, Ithyŋ nfwamoklilye mo nŋkana matonye kŋkŋlany'a ene kwa ene. Umwe woo aisye, 'Inyw'I mwŋkalŋte kwa ŋvinda yŋana ata?' Mo masŋngŋie, 'Ithyŋ twŋkalŋte kwa mŋthenya ŋmwe kana kŋlungu kya mŋthenya.' Angŋ maisye, 'Mwŋai wenyu nfwŋsŋ nesa vyŋ ŋvinda yŋla inyw'I mwŋkalŋte. Yu mŋtŋmei ŋmwe wenyu na mbesa ii syenyu nthŋnŋ wa mŋsyŋ; na aimŋmantha mwŋkali waw'o ŋla wŋna lŋu mŋseo vyŋ, amŋetee inyw'I kyaŋya kuma vo. Na nŋethŋwe esŋvŋŋte mŋno na ndakamŋtavye mŋndu ona ŋmwe ŋvoo wenyu.

21. Nŋndu, ethwa mo makamŋkŋlya vinya, nŋmatonya kŋmŋkimanga na mavia, kana makamŋtŋnga nthŋnŋ wa ndŋni yoo na ndŋ mailea kwŋsa kwaŋla.

22. Na ŋu nfw'o Ithyŋ twamonanisye kwa andŋ nŋkana mo matonye kŋmanya kana ŋtianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthwa waŋ wa w'o, na kana, ŋŋlŋ wa ŋla Saa, vayaŋ na nzika nthŋnŋ waw'o. Na lilikanai ŋvinda yŋla andŋ makaananŋie katŋ woo ŋŋlŋ woo, na amwe masya, 'Akai mwako ŋŋlŋ woo.'²* Mwŋai woo nfwamesŋ mŋno vyŋ. Asu ala masindie

وَرَأَيْنَاهُ بِالْوَحِيدِ لَوْ أَظْلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمَلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ۝

وَكَذَلِكَ بَشَرْنَا لَنَسَاءً لَّوْ أَيْدِيهِمْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ۝

بَشَرْنَا لَنَسَاءً لَّوْ أَيْدِيهِمْ

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعَذِّبُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا ۝

وَكَذَلِكَ أَعْرَضْنَا عَنْهُمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُيُوتًا رَأَيْتُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَيْهِمْ أَنْتُمْ تُتَخَذْنَ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ۝

² *Akai mwako ŋŋlŋ woo' nŋ kwasya kwakwa ŋlilikany'o vala ngunga yoo yaŋ.

ngaananloni syoo, maisye, 'Vate nzika, ithyi tukaaka vandu va Othaihi lolu woo.'

23. Amwe maasya, 'Mo mai atatū, ya kana ya ngiti yoo,' na angī masya, 'Mo mai atano, ya thanthatū ya ngiti yoo,' makitalithasya. Na oyila angī masya, 'Mo mai mūonza na ya nyaanya ya ngiti yoo.' Asya, 'Mwaii wakwa nīwīsi nesa vyū ūtalo woo. Vai ūmesi mo ateo avōthū.' Kwa ūu, mōikakaanāle lolu woo ateo kwa kūea ngewa, ona mōikamanthe kūkōlya ūvoo woo kuma kwa ūmwe woo.

LUKU 4

24. Na mōikasye lolu wa ūndū, Nyie ngawika ūnī,

25. Ateo Ngai Mwene Vinya W'onthenda. Na mōlilikane Mwīai waku yīla we woolwa, na asya, 'Nyie nīkwatya Mwīai wakwa akandongoesya nyie kwa kīla kī vakuvangī mbee wa kīlī nīlānī lla ndōngalu.'

26. Na mo mekalile nthīnī wa Ngunga yoo kwa myaka maana atatū, na nīmongelile ingī kenda.

27. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthenda nīwīsi nesa vyū ūndū mo mekalile vo mōno wīana. Ila itonekaa syī matunī na lolu wa nthī nī Syake. We E-Woni ata na wīw'i ata! Vai mūnyanya kwoondū woo ateo We na We ndamwītkīlasya ona ūmwe kwīthwa na kīanda nthīnī wa ūtonyi Wake.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَ يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ لِّيَ أَعْلَمُ بِحَدِّ رَبِّهِمْ مَا يَخْلُمُهُمُ إِلَّا قَلِيلٌ فَكَأَيُّ عَذَابِهِمْ الْآلَاءُ ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِي فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝

وَلَا تَقُولْ لِّشَأْنِي إِلَيْنِ فَاعِلٌ ذَلِكَ عَدَا۟ۥ

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۖ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا ۝

وَلِكُنَّا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ۝

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لِكُنَّا لَهُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ أَبْصُرْ بِهِ وَأَسْبَغْ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ۝

28.Na we soma maÜndÜ ala Üvuanfw'e ma Ivuku ya Mwłai waku. Vai ona Omwe Üla Ütonya kÜalyÜla ndeto Syake, na we ndÜkona wİvitho Ütee Wake.

وَ أَتْلُ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ يَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

29.Na İkala we-mwene Ükwatene na ala mamwłkałlaa Mwłai woo, kİoko na wİoo, maimantha Ütanu Wake; na ndÜkaeke metho maku mamakłłłle mo Üimantha wanake wa thayÜ wa nthł İno; na ndÜkamwfw'e we Üla İthył tÜmyÜłłthłtye ngoonł yake Ülilikany'o WitÜ na Üla Üatłlaa mawendi make mathÜku, na Üvoo wake nÜvİtÜkłte mİvaka yonthe.

وَ اضْمِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْعَيْشِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِيعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ۝

30.Na asya, 'W'o nł w'o umİte kwa Mwłai waku; kwa Üu, eka Üla ÜnÜkwenda, etłkłle, na eka Üla Ütekwenda, alee kwłłtkłla Nİw'o, İthył nłtÜseÜvłtye Mwaki kwoondÜ wa alei Üla wiio wa w'o ÜkamathyÜlÜlÜkłlya mo. Na mo meetya Ütethyo, makatetheew'a na kfw'Ü kłilyi ta İvulÜ yłtheÜkłtw'e, kłla kłkamavłvy mothyÜ moo. Nł kyaÜnyw'a kłthÜku ata, na nł Mwaki mÜthÜku ata ta vandÜ va kÜthÜmÜa!

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِرْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفِرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَعِينُوا يَفُوقُوا أَبْنَاءَ كَانُفُهُمْ يَتَشَوَّى الْوُجُوهُ يَأْسُ الشَّرَابِ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ۝

31.Nİw'o, asu ala metłkłlaa na kwłka mawła maseo---vate nzika, İthył tÜiekaa İtuvi ya asu ala mekaa mawła maseo yae.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ۝

32.Aa nİmo ala makethwa na MİÜnda ya Tene-W'ontho İla İkavłłłlaa tÜlÜsł katł wayo. Navo makaanakavw'a na masoa na itang'a sya thaavu, na makeekła itonyeo sya kłsÜnzÜni sya lili mÜseo, na sya lili mÜito, małle mİto myÜkłłłllu.

أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَ اسْتَبْدَقِي مُتَكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نَفْخَ الشُّبَابِ وَحَسَنَّ مُرْتَفَقًا ۝

LUKU 5

33. Na matavye mo ngelekany'o ya and0 eIf; Omwe woo IthyI nIfwamUnengie mIfunda III ya matunda, na twamIthy0I0I0kIfya na mIfende, na katI wa yelI IthyI tweeklie mIfunda ya malfu.

34. KIla Omwe wa mIfunda Isu nIfwasyaie mosyao maw'o *kwa wingI*, nayo ndyaaola kIfnd0 ona kIfmwe. Na katI wa yelI IthyI twavIfIlya kal0sI ka kIfw'0.

35. Na we aI na matunda *kwa wingI*. Na nIfwamUtavisye mUnyanyae wake aikaananIa nake ena ngathIf0, 'Nyie nI m0thw'ii wa syIfnd0 k00vIf0ka we na nI na ndaIa nene mbee waku kwa and0.'

36. Na we nIfwalikile m0UndanI wake evIfIsye thay0 wake. Na asya, 'Nyie ndik0s0anIa kana ii nikanangIka;'

37. 'Na Nyie ndi0s0anIa kana 0la saa n0kavika ona IndI. Na ona ethwa Nyie ngat0ngwa Itina kwa MwIai wakwa, Nyie vate nzika, ngeethIa wIkalo m0seango mbee wa 00.'

38. MUnyanyae nIfwamUtavisye yIIa waneenanasya nake, 'We wIIea k0mwIfIkIla Ula wak0mbie we kuma kIftoonI, na IndI kuma IlovotonI ya manzI, na IndI We a0se0vya we watw'Tka m0nd0 *mwIanhu*?

39. 'IndI Nyie *nIngwIfIkIla* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nI We MwIai wakwa, na Nyie ndikamwIanany'a ona Omwe na MwIai wakwa.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا زُجَلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ۝

كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهُمَا وَلَمَّا تَغْلَمَ وَنَّهُ شَيْئًا وَفَجَرْنَا عَلَيْهِمَا نَهْرًا ۝

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ۝

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ۝

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ۝

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَفَفَرَّتْ بِآلِدُنِي خَلْقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُفْثَةٍ ثُمَّ سَوَّاهُ رُجُلًا ۝

لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

40. 'Na yila we walikile m00ndanI waku waleile kwasya, 'Und0 Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa t0 n0w'o 0twika n0kI. Vai 0tonyi ateo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Ethwa we w0mbona Nyie nIna 0thw'ii m0nini na syana.

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرَنِّ أَنَا أَقَلُّ مِنْكَ مَا لَا وَكَذَلِكَ ۝

41. 'Nokw0thwa Mw0lai wakwa akanenge k0nd0 k0seango k0v0ta m00nda 00 waku, na akat0ma k0talal0ki 000 wa w'o kuma ItunI na 0itw'Tka Ing'alata Itendeu.

نَعَسَى رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فُتُصَبِّحُ صَوِيدًا زَلَقًا ۝

42. 'Kana k0w'0 kyaw'o k0kang'ala 0kalea kwamb0la k0kyona.'

أَوْ يُصْبِحَ مَأْوَاهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَابًا ۝

43. Na matunda make ow'o n0maanangiwe vy0, na amb00m0ya k0vuunza syaa syake n0nd0 wa sy0nd0 ila we waanangie m00ndanI 0su, naw'o n0waval0k0te w'onthe na m0ta0 yonthe yaw'o yaI m0mbokangu. Na we aisye; 'Takethwa Nyie ndyaamw0anany'a ona 0mwe na Ngai wakwa!

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَى مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَلَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

44. Na we ndaI na nguthu ya k0m0tetheesya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona we ndaI atonya kw0si0la we mwene.

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِتْنَةً يَتَخَذُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ۝

45. MavindanI ta asu 0tethyo n0umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe t0, Ula-W'o. We nI Ula M0seo m0no vy0 kwa 0tuvi, na Ula M0seo m0no vy0 kwa k0ete 0s0ng0.

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا ۝

LUKU 6

46. Na manengei mo ngelekany'o ya thay0 wa nthI Ino; nI ta k0w'o k0la 0thyI t0theesya kuma 0tunI na imea sya nthI

وَاضْرِبْ لَهُم مَثَلًا الْيَهُودَ الَّذِينَ كَانُوا تُزَوَّرُونَ مِنَ السَّمَاءِ فَأَخْطَأَ بِهِ نَبَأَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ

iivulana nakyo, na Indl iitw'Tka nyeki mb0m0 ndilfkangu t0lungu t0la t0nyaafkaw'a nI kIseve. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na 0tonyi I0I0 wa kIla kInd0.

هَشِيمًا تَدْرُوهَ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ۝

47.Uthw'ii na syana nI mathaa ma thay0 wa nthI Ino. Indl meko maseo ala mekalaa nI maseango mbee wa metho ma MwIai waku I0I0 wa Ituvi ya vakuvI, na maseo I0I0 wa wIkwatyo wa Ivinda yIla yOkIle.

الْبَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمْلًا ۝

48.Na kwas0anIai m0thenya Ola Ithyl t0kavetanga iIma, na we Okasyona mbaI sya nthI iivith0kanIa mbaI na Ila IngI na Ithyl t0kamombany'a onthe vamwe na t0ikam0tia ona 0mwe woo Itina.

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَخَرَّتْ كُلُّ نَفْسٍ لِّعِزِّ رَبِّهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

49.Na mo makaetwe mbee wa MwIai waku, ma0ngamIle mIthIa 'Yu nImwooka Kwit0 tond0 inyw'I mwas0anIie kana Ithyl t0ikam0ila Ivinda kwoond0 wa wIanfu wa 0tianI0 Wit0 kwenyu.'

وَعَرِضْوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ لَكُمْ مَوْعِدٌ ۝

50.Na Ivuku yIkaiwa mbee woo, na we 0kamona ala avItany'a mena w'ia n0nd0 wa ma0nd0 ala me nthInI wayo; namo makaasya, 'Woo nI wit0! NI Ivuku ya m0themba mwa0 yI! YItitiaa kInd0 kInene kana kInini Indl nIyIkIandIkIte! Namo makamethIa ma0nd0 onthe ala meekie mamelekele mo, na MwIai waku ndam0vItfasya m0nd0 ona 0mwe.

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشَوِّقِينَ وَتَأْتِيهِمْ سُرْعَتًا يُوقَلُونَ يَوْمَئِذٍ هَذَا الْكِتَابُ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أُخْضِفَهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

LUKU 7

51.Na lilikanai Ivinda yIla Ithyl twamatavisye alafka, 'MwInyivIsyei Atamu,' na onthe mamwInyivIsya, ateo

وَأَنذَرْنَا لِلْمُنَافِقِينَ إِسْحَاقًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ الْوَسْطَىٰ ۝ وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهِمْ وَنَسَبِهِمْ غَافِلِينَ ۝

Ivilisi. We aī ūmwe wa Mayini; na alea kwĩtĩkĩla mwĩfao wa Mwĩai wake. Inyw'ĩ Indĩ, mũkamwosa we na nzyawa syake ta anyanya vandũ Vakwa Nyie oyĩla mo nĩ amaitha menyũ? Kĩla eki-ma-naĩ makakũanĩw'a nĩ kĩthũku.

اَقْتَحِدُوْهُ وَهٗ ذُرِّيَّتَهٗ اَوْ لِيَّاۤءَ مِنْ دُوْنِ وَهٖمْ
لَكُمْ عُدُوٌّ يُّسَّ لِلظَّالِمِيْنَ ۝۵۱

52. Nyie ndyaamatwĩkĩthya mo . ma kũkĩsĩla ūmbi wa matu na nthĩ, ona ūmbi woo ene; ona Nyie ndyaĩ ndonya kũmosa ala mamathyoeakasya andũ ta atetheesya.

مَاۤ اَشْهَدُ لَهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ
اَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتَ مُتَّبِعَ الْمُضِلِّيْنَ عَصٰۤءًا ۝۵۲

53. Na lilikanai mũthenya ūla We ūkasya, 'Metei ala inyw'ĩ mwametaa atindany'a Makwa.' Na Indĩ mo makameta mo, Indĩ mo maikamasongĩ; na Ithĩ tũkeekĩla tũtũ katĩ woo.

وَيَوْمَ يَقُوْلُ نَادُوْا شُرَكَآءَ الَّذِيْنَ رَعِمْتُمْ فَدَعُوْهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِیْبُوْا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَّوْبِقًا ۝۵۳

54. Na ala avĩtany'a makawona Mwaki na makamanya kana mo maendete kũvalũka nthĩnĩ wa w'o; namo maikona nzĩa ya kũkĩa kuma vo.

وَاَلْبُجُوْمُوْنَ النَّارَ فَظَنُّوْۤا اَنَّهُمْ مُّوَاقِعُوْهَا وَ
لَمْ يَحْجِدُوْا عَنْهَا مَصْرِفًا ۝۵۴

LUKU 8

55. Na vate nzika, Ithĩ nĩtũtavanĩtye na nzĩa syĩ kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa Kulani ĩno, kwoondũ wa ūseo wa mbaa andũ onthe, mĩhembra yonthe ya ngelekany'o, Indĩ nthĩnĩ wa syĩndũ syonthe, mũndũ nĩ mũkaananĩ mũno vyũ.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِیْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍ وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرُ شَيْۤءٍ جَدَلًا ۝۵۵

56. Na vai kĩndũ kyamasĩlle andũ kwĩtĩkĩla na kũmantha ūkeko wa Mwĩai woo, yĩla ūtongoi wookie kwoo, ateo kana mo manyuvie kũatĩla nzĩa sya andũ ala ma mbee o vamwe na ūsongĩ oũsu kana

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوْۤا اِذْ جَاءَهُمُ الْهُدٰى
وَيَسْتَغْفِرُوْا رَبَّهُمْ اِلَّا اَنْ تَاْتِيَهُمْ سُرَّةُ الْاَوَّلِيْنَ
اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ۝۵۶

meeteelile Usililo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe Umakwate Uthy0 kwa Uthy0.

57.Na IthyI t0imat0maa At0mwa ateo nI
aeti-ma-Uvoo m0seo na ta Akaanany'a.
Na asu ala matetfklIaa makaananfaa na
0v0ng0 nIkana matonye k0lea 0la w'o
naw'o. Namo mosaa Syama Syakwa na
ma0nd0 ala mo mataawa namo ta ng0f
t0.

58.Na n00 0la 0te m0l0ngalu mbee wake
we 0la 0lilikanaw'a Syama sya MwIai
wake, IndI akIaly0ka na kwitia, na 0lawa
nI ma0nd0 ala moko make matongoetye?
Nf'w'o IthyI nftwfkItte t0t0 t0l0 wa ngoo
syoo nIkana maikamanye, na k0lea
kwIw'a mat0nI moo. Na we 0kameta
0tongoinI, maiwftfklIa ona vanini.

59.Na MwIai waku nI M0ekanfi M0no
Vy0, Us0twe nI tei. Takethwa We
nIk0makwata kwoond0 wa ma0nd0 ala
mo meekIte, IndI vate nzika, ethIwa
akalaatfite 0sililo kwoond0 woo. IndI mo
mena Ivinda yftw'e ylla mo matakona
vand0 va kwIvitha.

60.Na mfsyI Ino-IthyI nftwamyangie
ylla mo meekie moth0ku. Na IthyI
nftwanyuvie Ivinda yftw'e kwoond0 wa
wanangfko woo.

LUKU 9

61.Na lilikanai Ivinda ylla Mose
wam0tavisye mwanake m0nyanyae,
'Nye ndika0ngama k0vika nIvike
makomanfonI ma nganga ill, kana Nye
nIende myaka na myakaka.'

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ
الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ۝

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا
وَلَيْسَ مَا قَدَمَتْ يَدُهُ إِلَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ
تَذَعُّهُمْ إِلَى الْهَلْدَى فَلَنْ يُنْتَفَذُوا إِذَا ابْتَدَأَ ۝

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُ هُمْ بِمَا
كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْيلًا ۝

وَالَيْكَ الْقَرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا
بَيْنَهُمْ وَبَيْنَهُم مَّوْعِدًا ۝

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ لَا آتِبُكُمْ حَتَّىٰ أَتِلْعَ
مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ۝

62.Indi yila mavikie makomanloni ma nganga ili, nimoililwe ni Ikuyu yoo, nayo yalika ukanganl yendete na mitoki muno.

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نِسِيَا حُرَّتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦٢﴾

63.Namo yila mo maendangie mbee, we nfwamutaviseye mwanake mOnyanyae; tutee ithyI Ifu wa kIoko. Vate nzika, IthyI ntwithitwe na mInoo mingi nund0 wa kyalo kI kit0.

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي جَدَّاءٌ لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٣﴾

64.We am0s0ngfie, 'We nfwonie yila twikalile I0I0 wa Onyanzaa wa Ivia t0thy0m0fte, Nyie nIn0ililwe ni Ikuy0--- na vai UngI Utumie n0Iwa ni k00wetea we ateo Satani---yo yIkwatie nzIa yayo yalika ukanganl kwa nzIa ya 0sengy'o,?'

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسَيْنِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٤﴾

65.We aisye, 'Uu nfw'o ithyI twithitwe t0imantha.' Kwa 0u eIi nImasyokie maatIle nyaIi syoo.

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَارْتَدَّ عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٥﴾

66.Indi mo nImamwithlie 0mwe wa ath0k0mi Mait0 0la IthyI twam0nengete tei Wit0, na 0la IthyI twam0manyIitye 0manyi kuma Kwit0-Ene.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنَ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٦﴾

67.Mose nfwam0k0lilye we, 'Nyie nIndonya k0k0atIla we ethwa we n0tonya k0manyIIsya 0tongoi 0la we 0manyIItw'e?'

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِ مِمَّا جِئْتَ رَشْدًا ﴿٦٧﴾

68.Nake as0ngIa, 'We nd0tonya k0endany'a nakwa wIna 0mIIsyo.

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٨﴾

69.'Na we 0tonya ata kwIthwa na 0mIIsyo I0I0 wa syInd0 ila 0tena 0manyi wasyo?'

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِط بِهِ خُبْرًا ﴿٦٩﴾

70. Nake asya, 'We Okoona nyie nina Umfiso Ngai Mwene Vinya W'onthenda, na nyie ndikalea kũkwĩw'a nthĩnĩ wa kĩndũ ona kĩva;

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۝

71. Nake amwĩa, 'Nũseo ethwa we nũmbikĩla Nyie, Indĩ ndũkangũlye makũlyo tũlũ wa kĩndũ ona kĩva okũvika Nyie nĩneene naku tũlũ wakyõ.'

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ خَصَّ أَحَدًا مِنْكَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۝

LUKU 10

72. Kwa ũu elĩ nĩmakũisye kũvika, yĩla mo malikile Italũnĩ, we ayĩvũthũa. Mose amũkũlya, 'We wayĩvũthũa nĩkana asu ala me nthĩnĩ wayo mathite? Vate nzika, we nĩwĩkĩte kĩndũ kĩthũku.'

فَانْطَلَقَا قَحْطَةً إِذَا رَكِبَا فِي السَّيِّئِينَ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ۝

73. Nake asũngĩa, 'Nyie ndineekũtavya we kana ndũtonya kũendany'a nakwa na umfiso?'

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

74. Mose amwĩa, 'Ndũkanenge wĩla nũndũ wa kũlwa kwakwa na ndũkethwe wĩ mũmũ tũlũ wakwa nthĩnĩ wa kavinda kaa kakwa.'

قَالَ لَا تَأْخُذْ بِمَا يَشِئُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عَسْرًا ۝

75. Kwa ũu, mo nĩmaendeeie na kyalo, kũvika, yĩla makomanie na kavĩsĩ, we akoaa. Mose amũkũlya, 'We wamũaa mũndũ ũte na ivĩtyo na ũla ũtamũalte mũndũ ona ũmwe? Vate nzika, we nĩweeka ũndũ wa kwĩw'ĩthya woo.'

فَانْطَلَقَا قَحْطَةً إِذَا رَكِبَا غُلْمًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتُ نَفْسًا رَكِبْتُهَا بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا ۝

76. Nake we amOkŭlya, 'Nyie ndineekŭtavya we kana ndŭtonya kŭendany'a nakwa na ŭmŭŭsyoy?

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

77. Mose asya, 'Ethwa nyie nŭngŭŭkŭlya kŭndŭ ŭtina wa ŭu kuma yu, ndŭkambie nthŭnŭ wa ngwatanŭo yaku, nŭndŭ yu wŭthwa ŭnakwata ŭkŭsŭ wakwa mwŭanŭ.

قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَذَا فَلَا تُصْرِحْ ۚ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝

78. Kwa ŭu mo nŭmaendeeie kŭvika, yŭla mamavikŭie andŭ ma mŭsyŭ ŭmwe ala mametisyey ŭu, ŭndŭ mo nŭmaleile kŭmatw'ŭkŭthya mo ta aeni moo. Na meethŭa ngŭka nthŭnŭ waw'o ŭla yaŭ vakuvŭ kŭvalŭka, na we amŭtŭngŭŭa. Ta kethwa we nŭwendie wŭthwa weetisyey ŭtuvi nŭndŭ wa ŭu.

فَإِنْ طَلَعَا شَخَرَةَ إِتْيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ يَسْتَسْقِمُ أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُصَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتُ لَفَعَدْتُ عَلَيْهِمْ أَجْرًا ۝

79. Nake amwŭa, 'Uŭ nŭw'o mŭtaanŭsyoy wa nzŭa katŭ wakwa naku we. Nyie yu nŭngŭŭtavya ŭalyŭŭŭŭ wa ŭndŭ ŭla we ŭtanaŭ ŭtonya kŭkua na ŭmŭŭsyoy.

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنْفِكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝

80. 'ŭŭŭŭ wa yŭla ŭtalŭ, yaŭ ya andŭ ana ngya ala mathŭkŭmaa ŭkanganŭ; na Nyie nendaa kŭyananga, nŭndŭ ŭtina woo vaŭ mŭsumbŭ ŭla wakwataa kŭla ŭtalŭ na vinya.

أَمَّا التَّوْفِيقَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَسْأَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ نَارٌ يَأْخُذُ كُلُّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۝

81. 'Na ŭŭŭŭ wa ŭla mwanake, asyai make maŭ etŭkŭŭ, na ithyŭ nŭtwakŭŭa we ndakese kŭmalikya thŭnanŭ eana kwa nzŭa ya ŭemu na ŭlei.

وَأَمَّا الْعُلْمُ فَكَانَ أَبُوهُ مُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۝

82. 'Kwa ŭu, ithyŭ nŭtwendaa kana Mwŭlai woo amanenge mo kana kaseango mbee wa kau kwa ŭtheu na kathengee wendonŭ ta ŭla wa asyai mako.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝

83. 'Na tōlō wa tla ngōka, ya! ya tōvīsi twīlī twa ndiwa nthlī wa mōsyī, na uungu wayo va! kīnandū kyatw'o, na tthe watw'o a! mōndū mōlōngalu, kwa ūu Mwīai waku nīwendie nīkana tōvikīle ūima watw'o na twīthwe na vinya na tōkyumya kīnandū kyatw'o, na tei kuma kwa Mwīai waku; Na Nyie ndineeika ūu kwa kwenda kwakwa. Usu nīw'o ūalyūlo wa maōndū ala we ūta! ūtonya kōmakua na kōmomīlīsyā.'

وَأَمَّا الْحَدَادُ فَكَانَ يُعَلِّمُنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ
وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزُ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ
تَقْوِيلٌ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٣﴾

LUKU 11

84. Namo meūkūlya we ūvoo wa Dhul Qarnain. Asya, 'Vate nzika, Nyie ngaūsōmea we kīndū tōlō wa ūvoo wake.'

وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ
فَنَّهُ ذِكْرًا ﴿٨٤﴾

85. Ithyī nītwamūnēnevisye we tōlō wa nthī na twamūnenge we kwīanīlīsyā ūtonyi wa kīla kīndū tōlō wa ūvoo wake.'

إِنَّمَا مَثَلُ لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآيَتُهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبْعًا ﴿٨٥﴾

86. Indī we nīwaatīle nzīla na.

فَاتَّبَعَ سَبْعًا ﴿٨٦﴾

87. Kōvika yīla wavikie ūthōflonī wa syua, eethīa yīlithūa nthlī wa ndia yī kīw'o kīthokoanu, na vakuvī nayo, nīweethīe andū. Ithyī twaisye, 'Ame we Dhul Qarnain, masilīle kana ūmathūkōme kwa ūseo.'

كَهْفٍ إِذَا بَلَغَ الْفَتَى وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي
عَيْنِ حَيَاتِهِ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَلَا
الْقَرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِنَّمَا أَنْ تُجِدَ فِيهِمْ
خُصًّا ﴿٨٧﴾

88. Nake asya, 'Kwa ūla we wīkaa naī, vate nzika, ithyī tōkamūsīlīla; na Indī we akatōngwa kwa Mwīai wake, ūla ūkamūsīlīla we na ūsīlīlo wī w'ia.'

قَالَ إِنَّمَا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَى
رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نَكِرًا ﴿٨٨﴾

89. Indī kwa ūla wītkīlīlaa na wīkaa mōlōngalu, we akeethwa na tūvi īseo,

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ الْحُسْنَى
وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٩﴾

na Ithyĩ tókaneena nake *ndeto* mb0thũ
sya mwĩlao Witũ.

90.Indĩ we mũno, aatĩle nzĩla *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ①

91.Kĩvika yĩla we wavikie Umĩlonĩ wa
syua, eethĩla yĩmaumĩla andũ ala Ithyĩ
tũtaamaseũvĩsya muunyi wa kũyĩsiĩla
naw'o.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ
قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سَبِيلًا ②

92.Uu *mũno*, *nĩw'o kwaiĩyĩ*. Nĩw'o Ithyĩ
nĩtwakĩthyũlũlũkĩte na ũmanyi Witũ
kyonthe kĩla kyaĩ vamwe nake.

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ③

93.Indĩ we nĩ waatĩle nzĩla *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ④

94.Kũvika, yĩla we wavikie vandũ katĩ
wa iĩma iĩlĩ, eethĩla uungu wasyo andũ ala
mataĩ mamanya *ndeto* ateo vanini.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا
لَّيْسَ بِدُونِ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ⑤

95.Namo maisye, 'We Dhul Qarnain,
Nĩw'o Ngoki na Makoki nĩmeũseũvya
kĩthokoo lũlũ wa nthĩ; ithyĩ Indĩ,
nĩtũkumĩsya koti nĩkana we ũtwĩkĩle
kĩsiĩli katĩ waitũ namo?'

قَالُوا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ
بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ⑥

96.We asũngĩle, Utonyi ũla Mwĩai
wakwa ũnengete lũlũ wa ũndũ ũũ nĩ
mũseo, Indĩ inyw'ĩ nĩmũtonya kũndethya
Nyie na vinya wa mĩlĩ; Nyie nĩgwĩkĩla
wiiio katĩ wenyu namo.

قَالَ مَا مَكْنِيَ فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ⑦

97.'Ndetei ilungu sya kĩlaa.' Mo
nĩmeekie ũu kũvika yĩla we weananisye
myanya ngalĩ syelĩ sya iĩma, nake asya,
'Vuvĩlai na myua yenyu.' Mo
nĩmavuvĩle mwaki, na asyoka asya,
'Ndetei lĩvulũ yĩtheũku ya kwĩtĩkĩsya
lũlũ wakyu.'

أَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَاهُ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ انْفَعُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتُونِي أُفْرِغْ
عَلَيْهِ قَطْرًا ⑧

98.Kwa Ou mo Ngoki na Makoki
mayaatonya kOlisa kana kOvOthOa.

مَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْبًا ۝

99.Na mbee wa Ou we aisye, 'Uu nĩ tei
kuma kwa Mwĩai wakwa. Indĩ yĩla
Otianĩo wa Mwĩai wakwa ūkeanĩw'a,
We akaŪtilanga w'o tŪlungu. Na kyathĩ
kya Mwĩai wakwa vate nzika nĩ kya
w'o.'

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي
جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝

100.Na mŪthenyanĩ Ūsu Ithyĩ tūkamaeka
amwe mamokĩlĩle ala angĩ, na soo
Ōkavuvwa. Indĩ Ithyĩ tūkamombany'a
mo onthe vamwe.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُودٌ فِي بَعْضٍ وَزُفِّخَ
فِي الصُّورِ وَجُمِعَهُمْ جُمُوعًا ۝

101.Na mŪthenyanĩ Ūsu tūkayumĩlya Iia-
ya-Mwaki, ŪthyŪ kwa ŪthyŪ, kwa alei---

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۝

102.Ala metho moo maĩ uungu wa tŪtŪ
nĩkana maikasŪvĩle Ūkaany'o Wakwa,
ona mayaĩ matonya kwĩw'a.

إِلَ الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غَظَاةٍ عَنْ ذِكْرِنَا وَكَانُوا
لَا يَسْمَعُونَ سَمْعًا ۝

LUKU 12

103.Mo alei mesŪanĩa kana nĩmatonya
kŪmosa athŪkŪmi Makwa ta amasŪvĩ
vandŪ Vakwa Nyie? Vate nzika, Ithyĩ
nĩtŪseŪvĩtye Iia-ya-Mwaki ta Ūthokyo
kwa alei.

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ
دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ
نَزْلًا ۝

104.Asyā, 'Ithyĩ tŪmŪtavye inyw'ĩ asu
ala mena wasyo mŪnene vyŪ nŪndŪ wa
meko moo?-----

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝

105.'Asu ala wĩla woo w'onthe waĩte
maimantha syĩndŪ ila ikwatene na
thayŪ wa nthĩ ĩno, namo masŪanĩaa kana
mekaa mawĩa maseo.'

الَّذِينَ ضَلَّ سَبِيلُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ
يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۝

106.Asu nĩmo ala matasyĩtĩkĩlaa Syama
sya Mwĩai woo na kŪkomana nake We.

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ

Kwa ūu mawla moo nī vathei, na
Mūthenyanī wa Uthayūkyo, Ithyl
tūikamanenga mo ūito.

107.Yu nīyo Ituvi yoo----- Iia-ya-
Mwaki; nūndū mo nīmaleile kwītkīla,
na mavūa ngūī na Syama Syakwa, na
Atūmwa Makwa.

108.Vate nzika, asu ala metīkīlaa na
kwīka meko maseo, makeethwa na
Mūnda ya Itunī ta wīkalo,

109.Vo nīvo mo makekalaa; na mo
maikenda ūalyūko wa kuma vo.

110.Asya, 'Ona ūkanga ūkatw'īka ingi
kwoondū wa ndeto sya Mwīai wakwa,
vate nzika, ūkanga nīūng'ala mbee wa
ndeto sya Mwīai wakwa itanavika
mūthya ona tūkaete ūngī ta ūsu
kwongeleela ta ūtethyo.

111.Asya, Nyie nīo mūndū otenyu ene;
īndī Nyie nīngwatīte ūvuany'o kana
Ngai wenyu nī Ngai Umwe tū. Kwa ūu
we ūla wīkwatasya kūkomana na Mwīai
wake, nīeke meko maseo, na
ndakamwīanany'e We na ūmwe ona
wīva nthīnī wa ūthaithi wa Mwīai wake.'

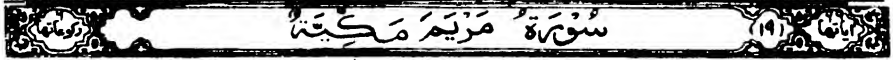
فَحِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وِزْرًا ۝

ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا الْإِنِّ
وَرُسِينَ هُزُورًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝
خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَكَلَّمْتُ رَبِّي لَنُفِذَ
الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا
بِشَيْءٍ مَدْدًا ۝

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلِّمٌ يُؤْتِي إِلَىٰ آمَنَّا إِلَهُكُمْ اللَّهُ
وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يُرْجَىٰ إِقَاءُ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝

MARYAM
(Wavuanfwe Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf Haa Yaa 'Ain Saad. *We nĩwĩanĩe
kwa onthe na We Nue ndongoi ya w'o,
Ame Umanyi-W'onthe, Ngai wa-w'o!*

كَهَيْصَ ②

3. *Uũ nĩ ũtalo wa tei wa Mwĩai waku
ũla wooniw'e mũthũkũmi wake,
Sakalia.*

وَكُرِّحَتِ رَبُّكَ عَبْدَهُ زَكِيًّا ③

4. Yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake,
wĩkaĩli wa kĩmbithĩ.

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ④

5. We aisye, 'Mwĩai wakwa, mavĩndĩ
makwa nĩ monzu, na mũtwe wakwa
nũkwakaka nĩ mbũi, ĩndĩ Nyie
ndyaaĩthwa nde mũathimĩku mboyanĩ
yakwa Kwaku ona vanini.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ
شَيْبًا وَّلَمْ أَكُنْ بِدُعَايِكَ رَبِّ شَقِيًّا ⑤

6. Na Nyie nĩna w'ia ĩũũ wa andũ ma
nyũmba yakwa ala me ĩtina wakwa,
nakyo kĩveti kyakwa nĩ ngũngũ. Nenga
Nyie ĩndĩ, mũtiĩwa kuma Kwaku-
Mwene,

وَلَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَأْيِكَ وَكَانَتِ امْرَأَتِي
عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ⑥

7. 'Nĩkana atonye kũtwĩka mũtiĩwa
wakwa na nyũmba ya Yakovo. Na
Mwĩai wakwa, mũtw'ĩkĩthye we wa
kũkwendeesya We.'

يَرْثِي وَيَرِثُ مِنْ آلٍ يُغْتَوَبُ ⑦ وَأَجْعَلْهُ رَبِّ
رَضِيًّا ⑧

8. 'We Sakalia, Ithyĩ twĩũtavya we ũvoo
mũseo wa mwana ũla syĩtwa yake nĩ
Yoana Yahya. Ithyĩ tũyaaũmba ũngĩ ona
wĩva mbee wake wĩna syĩtwa yĩ.

يَزَكِّيًّا إِنَّا نَبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ
لَهُ مِنْ قَبْلُ سَيًّا ⑨

9. Nake akúlya 'Nye ngeethwa na mwana ata na kIveti kyakwa nI ngÜngÜ, na nInIminIte kÜvikIla ÜküÜ müvItÜku?

قَالَ رَبِّ أَلِي يَكُونُ بِي عِلْمٌ وَكَانَتْ أُمْرَانِي عَاقِرًا
وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ①

10. We aisye, 'Uu nŵ'o kōilyī. 'Indī Mwīai waku easya, 'Nī ōvūthū Kwakwa Nyie, na ow'o Nyie nīnakūmbie we mbee, yīla we wāi vathei.'

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَٰذَا قَدِ
خَلَقْتَنِي مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُن شَيْئًا ۝

11. We *Sakalia* asya, 'Mwai wakwa, mbiŋe ūvano.' Ngai asya, 'Uvano waku nī kana, we ndūkaneena na mūndū ona ūmwe vandū va matukū atatū maima ūtukū na mūthenya.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ۚ قَالَ آيَتُكَ إِلَّا تُكَلِّمَ
النَّاسَ تِلْكَ لَيَالٍ سَوِيًّا ۝

12. Na ɪndɪ we amaumɪtɪle andʊ make
kuma ʊthembeonɪ n̩a amony'a na moko
na kʊmatavya na kɪwe mamʊtaie Ngai
kɪoko na wɪoo.

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْفَى إِلَيْهِمْ
أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿١٧﴾

13.'We Yoana, kwata Ivuku ūlŭmĩtye.
'Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie we ūĩ e kana.

يُخَيِّ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَأْتِنَاهُ الْحُكْمَ
صَبِيحًا ۝

14. Na wololo *wa ngoo* kuma Kwitū-ene,
na Ūtheu. Na we aĩ mūtheu.

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ﴿٣٧﴾

15. Na kŭmathŭkŭma asyai make. Na we
ndaĩ mwĩkathĩĩĩ kana mbaa-matŭ.

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ۝

16. Na mŭuo waŦ ʦoŦŭ wake mŦthenya Ŧla wasyaiwe, na mŦthenya Ŧla wakw'ie, na mŦuo Ŧkeethwa nake mŦthenya Ŧla ŦkathayŦŦkw'a ethwe thayŦ *ngŦ*.

سَلَّمَ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ
 ١٧ حَيَّاهُ

LUKU 2

17. Na tavyany'a *Ovoo* wa *Malia tondU*
Owetetwe Ivukunĩ. Yĩla we waumie kafi
 wa andũ make athi vandũ ngalĩ ya
 Umĩlonĩ wa syua,

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا
مَكَانًا شَرْيَقًا ۝

18. Na eeyikila tūtū we mwene kwivathana namo, indī ithyī nītwamūtūmie mūlaika Waitū vala ūī, na amumīlila we ailyī ta mūvw'ano wa mūndū mūima mwīanlu.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۝

19. We aisye, *Malia*, 'Nyie nīmantha wīvitho kwa Ngai-Wa-Ulau kuma vala ūī ethwa we ow'o nūmōkīaa We.'

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ۝

20. We asūngfīe, 'Nyie nī Mūtūmwā wa Mwīai waku tū, nīkana Nyie ndonye kūūnenga we mwana mūlūngalu.'

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا
زَكِيًّا ۝

21. We *Malia* akūlya, 'Nyie ndonya kwīthwa na mwana ata oyīla vate mūndū ūngiitīte Nyie, na Nyie ndyaaīthwa nde mūtheu?

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ
قَدْ نَمَأَ كُ بَيِّنًا ۝

22. We *Mūlaika* amūsūngīa, 'Uu nīw'o.' Indī Mwīai waku easya, 'Uū nī ūvūthū Kwakwa Nyie. Na Ithyī tūkeeka ūu nīkana tūtonye kūmūtū'īkīthya we Kyama kwa andū, na tei kuma Kwitū, na nī kīndū kītw'ītwe.'

قَالَ لَكَ لَدَيْكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىٰ هَيْئٍ وَلِنَجْعَلَ آيَةً
لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ۝

23. Kwa ūu we nīwamūtavie we na auma vamwe nake athi vandū vaasa ūtee.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَتْ بِهِ مَكَانًا قَوِيًّا ۝

24. Na woo wa kūsyaa wamūtūwaa kītīnanī kya mūtende. Na we *Malia* asya, 'Aa! Takethwa Nyie nīnakw'ie mbee wa ūndū ūū na kūtwīka kīndū kyūlīte vyū!'

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَىٰ جُذُعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ
يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنِيًّا ۝

25. Indī we nīwamwītīe kuma ītheo wake, *akyasya*, 'Ndūkew'e kyeva. Mwīai waku nīwītīe kalūsī ītheo waku we;

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ۝

26.'Na thingithya Itina ya mütende yelekele vala we ūī; na nūōkūvalōkīlya we ndende nzeo na mbū.

وَهَؤَيَّ إِلَيْكَ بِجَذَعِ التَّخَلَّةِ تُسْقِطُ عَلَيْكَ رَطْبًا

جَيْنًا ①

27.Kwa ūu, ya na ūinyw'a, na voovya itho yaku. Na woona mūdū ona umwe, asya, 'Nyie nīnīvīfite kwa Ngai-Wa-Ulau kūtīla kūya; kwa ūu, Nyie ūmūnthī ndiūneena na mūdū ona wīva.'

فَكُنْ وَأَشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا قَامَا تَرَيْنِ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ

الْيَوْمَ إِنِّي ②

28.Indī Malia aete kana kwa andū make, akakuŭte, namo masya, 'We Malia, we nūetete kīndū kīeni!

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يُبْرِمُ لَقَدْ جُنْدٍ

شَيْئًا فَرِيًّا ③

29.'We mwītū-a-inyia wa Aluni, au ndaī mūdū mwathē ona nyinyia waku ndaī kīveti kīlaalai!'

يَأْتِخَتْ هُزُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ

أُمُّكَ بَعِيًّا ④

30.Indī we ooloota kana. Namō makūlya, 'Tūtonya ata kūneena na ūmwe ūla nī kana kaūkenge?'

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي

الْبَهْدِ صَبِيًّا ⑤

31.We Yesu asya, 'Nyie nī mūthōkūmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nūnengete Nyie Ivuku, na kūndw'īkīthya Nyie Mwathani:

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ إِنَّمَا أُدْعِيَ بِالنَّبِيِّ وَحُطِّلَ نَبِيًّا ⑥

32.'Na We nūndw'īkīthītye Nyie mūathimwa ovonthe vala ngethwa nī, na nūmbīyīlafe Nyie Mboya na kumya nthembo Ivinda yonthe yīla Nyie nī thayū;

وَجَعَلَنِي مُبْرَكًا إِنْ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ

وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ⑦

33.Na We nūndw'īkīthītye Nyie wa kūmūthōkūma mwaitū, na We ndandw'īkīthītye Nyie kwīthwa nī mūng'endu na ūte mūathime.

ذَرَأًا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ⑧

34.'Na mūuo waī īōlū wakwa mūthenya ūla nasyaiwe, na mūuo ūkeethwa īōlū wakwa mūthenya ūla ngakw'a, na

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ⑨

mŭthenya ūla ngathay00kw'a nŭthwe
thayŭ *ngĩ*.'

35.Usu aĩ Yesu mwana wa Malia. *UO*
nĩ ūneeni wa w'o ūlŭlŭ wa ūvoo ūla mo
methŭawa na nzika naw'o.

ذٰلِكَ عَلِمَیْ اِبْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِیْ فِیْهِ
یَنْتَرُوْنَ ۝۱۵

36.Kŭiwaĩĩte *Utonyi* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwĩyosea mwana We-
Mwene. Nĩ Mŭtheu We. Yĩla We
watw'a ūndŭ, We aŭtavasya, 'Tw'ĩka!
na ūitw'ĩka.

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ یَّتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحٰنَهُ اِذَا قَضٰی
اَمْرًا فَاَنۡتَا یَقُوْلُ لَهُ كُنْ فَاَیَكُوْنُ ۝۱۶

37.Yesu aisye: 'Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ Mwĩlai wakwa, na
Mwĩlai wenyu. Kwa ūu, mŭthaithei We
eweka; ĩno nĩyo nzĩla ya w'o.

وَإِنَّ اللّٰهَ رَبِّیْ وَرَبَّكُمۡ فَاعْبُدُوْهُ هَٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِیْمٌ ۝۱۷

38.Indĩ nguthu nĩsyavathŭkanganie katĩ
wasyo, kwa ūu, woo nĩ wa asu ala
matetĩkĩlaa ūmbano wa mŭthenya ūla
mŭnene.

فَاخْلَفَ الْاَخْرَابُ مِنْ بَیۡنِهِمۡ قَوْلٌ لِّلَّذِیۡنَ
كَفَرُوْا مِنْ مَّشۡهَدٍ یُّوْمٍ عَظِیۡمٍ ۝۱۸

39.Kwĩw'a kwoo na kwona kwoo
kŭkeethwa kwĩ kwa ūsengy'o ata
mŭthenya ūla mo makoka Kwitŭ! Indĩ
ŭmŭnthĩ eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩ ūtheinĩ.

اَسۡمِعَ بِهِمۡ وَاَبۡصَرۡ یُّوْمَ یَاۡتُوۡنَا لٰكِنِ الظَّالِمُوۡنَ
اَلیُّوْمَ فِیۡ ضَلٰلٍ مُّبِیۡنٍ ۝۱۹

40.Na makaany'e mo ūlŭlŭ wa mŭthenya
wa kyeve yĩla ūvoo ūkatuwa. Indĩ yu
mo me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kŭlea
kŭsŭvĩa, kwa ūu, mo mayĩtĩkĩlaa.

وَاَنۡذِرُهُمۡ یُّوْمَ الْحَسَمَةِ اِذۡ قُضِیَ الْاَمْرُ وَهُمۡ
فِیۡ غَفْلَةٍ وَهُمۡ لَا یُؤۡمِنُوۡنَ ۝۲۰

41.Nithyĩ ala tŭkatĩwa nthĩ na *onthe*
ala me ūlŭlŭ wayo; na Kwitŭ nĩkw'o mo
onthe makatŭngwa.

اِنَّا نَحْنُ رَبُّ ثَرٰثِ الْاَرۡضِ وَمَنۡ عَلَیۡهَا وَاِلَیۡنَا
یُرۡجَعُوۡنَ ۝۲۱

LUKU 3

42. Na tavany'ai Ovoo wa Avalamu tondū Owetetwe Ivukunī. We aī mOndū wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْرَافَهُ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا
نَبِيًّا ۝

43. Yīla we wamŭtavisye ūthe wake, 'We asa wakwa, nīkī we ūōkīthaita kīla kītew'aa nthī kana kīkōna nthī, ona kītaŭnenge we kīndū.

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ۝

44. We asa wakwa, Ow'o Nyie nīmbikīwe nī ūmanyi ūla ūtaŭvikīe we; kwa ūu mbikīla Nyie, ngaŭtongoesya nāzīanī ūla ya w'o.

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعُلَمَاءُ مَا لَمْ يَأْتِكَ
فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ۝

45. 'We Asa wakwa, ndŭkamŭthŭkŭme Satani, vate nzika, Satani nī kīema kwa Ngai-wa Ulau.

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ
عَصِيًّا ۝

46. 'We Asa wakwa, Ow'o, Nyie nīngŭkīa ūsilīlo wa Ngai-Wa-Ulau ndŭkese kŭŭkwata we, na ūitw'ka mŭnyanyae wa Satani.'

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُتَشَكَّكَ مَدَائِبُ مِنَ الرَّحْمَنِ
فَتَكُونُ لِلشَّيْطَانِ مَلِيقًا ۝

47. We amŭsŭngīe, 'We nŭŭitia ngai syakwa we Avalamu? Ethwa we ndŭkŭeka, Nyie vate nzika, ngatila vyū ngwatanīo yonthe yakwa naku we. Yu ekana nakwa kwa ūvinda ūasa;

قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنِ الْهِتَى يَا بُرْهَانُ لَيْسَ لَمْ
تَكُنْ لَأَرْجُفَكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيقًا ۝

48. Avalamu amwīla, 'Mŭuo wīthwe naku. Nyie nīngwītya ūekeo wa Mwīai wakwa kwoondū waku. We ūow'o nī mŭlau kwakwa.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي
خَفِيًّا ۝

49. 'Na Nyie nīngwīvetanga kŭasa naku na syonthe ūla we ūsykālīaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Nyie nīngŭmŭvoya Mwīai wakwa; nokwīthwa

وَأَعَزَّ لَكَ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا
رَبِّي ۝ عَنِ الْآكَفُونَ يُدْعَاءُ رَبِّي سَاقِيًّا ۝

kana, nthlŋl wa kŋvoya kwakwa kwa Mwŋai wakwa, Nyie ndikew'ŋhwa woo.'

50. Kwa ūu, yŋla we waminie kwŋvathana namo we mwene na syŋndŋ ila mathaithaa vandŋ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyŋ nŋtwamŋnengie we Isaaka na Yakovo, na kŋla *ŋmwe woo* nŋtwamŋtw'ŋkŋthisye Mwathani.

فَلَمَّا اغْتَرَّ لَهُمْ وَمَا يَعْْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا
نَبِيًّا ۝

51. Na Ithyŋ nŋtwamanengie mo tei Witŋ; na twamaseŋvŋsya ndafa syaw'o na sya ŋŋlŋ.

وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
قَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِ ۝

LUKU 4

52. Na tavany'ai *ŋvoo wa Mose tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. Ow'o we aŋ ŋla mŋnyuve; na we aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ
رَسُولًا نَبِيًّا ۝

53. Na Ithyŋ nŋtwamwŋtie we kuma ngall ya kw'oko kwa aŋme kwa Kŋma, na twamŋthengeesya we vakuvŋ Naitŋ kwa ŋthengeanŋu wa *mwanya*.

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ
نَجِيًّا ۝

54. Na Ithyŋ kwa matei Maitŋ, nŋtwamŋnengie mwanaa-nyinyia Aluni ta Mwathani.

وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝

55. Na tavany'ai *ŋvoo wa Isumaeli tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. We ow'o aŋ na kŋthito kya *kwŋanŋsya motianŋo make*. Na We aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝

56. We nŋwamathing'ŋasya andŋ make Mboya na kumya nthembo na nŋwamwendeeasya Mwŋai wake nesa.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

57. Na tavany'ai ūvoo wa Idris Enoko
tondū ūwetetwe nthĩĩ wa Ivuku. We aĩ
mũndū wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ٥٧

58. Na Ithyĩ nĩtwamũnenevisye we
kũvika kĩkalonĩ kĩtũũlu.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ٥٨

59. Aa nĩ andũ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe wamanengie maũathimo Make
kuma katĩ wa Athani, ma ūsyao wa
Atamu, na ma ūsyao wa asu Ithyĩ
twamakuie nthĩĩ wa ngalawa vamwe na
Noa, na ma nzyawa ya Avalamu na
Isilaeli; namo me katĩ wa asu ala Ithyĩ
twamatongoesye na twamanyuvie. Yĩla
Mĩsoa ya Ngai-Wa-Ulau yasomiwe
kwoo, nĩmavalũkile nthĩĩ na mothyũ
moo, mo ene mbee wa Ngai maĩĩte.

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ
ذُرِّيَةِ آدَمَ وَنُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَاسْرَآئِيلَ وَمَنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا
إِذْ أَنْتَبَهُ عَلَيْهِمُ الرُّوحُ خُذُوا زُبُحًا ۚ وَأَلْبَسْنَاهُمْ ٥٩

60. Na ĩtina woo nĩvookie nzyawa ĩla
syaekie Mboya, na maatiĩla mawendi
mathũku. Kwa ūu mo makakomana na
wanangĩko,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا
الشَّهْوَةَ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا ٦٠

61. Ateo ala melilaa na kwĩtĩkĩla na
kwĩka meko maseo. Aa makalika Itunĩ,
namo maikavĩtw'a ona vanini.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يَظْلَمُونَ شَيْئًا ٦١

62. Mĩũnda ya Tene na Tene ĩla Ngai-
Wa-Ulau wamathie athũkũmi Make kũla
kũtonekaa. Vate nzika, ūtianĩo Wake
nokũvika ūke.

جَنَّتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ
إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ٦٢

63. Mo maikew'a kĩndũ kĩthũku vo, ĩndĩ
no ngethi sya Mũuo; namo makeethwa
na motethyo moo vo, kĩloko na wĩoo.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا لُغَا ۖ إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ فِيهَا
زُكُورٌ وَعَشِيًّا ٦٣

64. Yu nĩyo ĩtu yĩla Ithyĩ tũmanengae
athũkũmi Maitũ ala alũngalu ta ūtiĩwa.

لِلَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهَتِهِمْ تَبَتُّوا ۚ لِلَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهَتِهِمْ تَبَتُّوا
تَبَتُّوا ٦٤

65.'Na ithyĩ *alaŋka* tũithecaa ateo kwa mwĩao wa Mwĩai waku. Nĩ Syake ila syĩ mbee waitũ na syonthe ila syĩ Itina waitũ na syonthe ila syĩ katĩ; na Mwĩai waku ti wa kũlwa.'

وَمَا نَسْتَرْزِلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ۝

66.We nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wa syellĩ. Kwa ũu, mũthũkũmei We, na Itĩhĩwai na ũmĩsyo wĩanĩ Wake. We nũmwĩsĩ ona ũmwe wĩanene Nake?

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ ۚ وَبِعَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَيًّا ۝

LUKU 5

67.Na mũndũ aasya, 'Kyaũ! Nyie nakwa, nĩngatũngwa thayũ Ingĩ?'

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثْلُ لَسَوْفَ أَخْرُجُ حَيًّا ۝

68.Mũndũ noũlilikanaa kana Ithyĩ twamũmbie mbee, yĩla we waĩ vathei?'

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ۝

69.Na nĩvĩta na Mwĩai wakwa, Ithyĩ kwa ũla w'o tũkamombany'a mo vamwe, na masatani ota ũu; na Indĩ tũkamaete matulĩtye-ndu kũthyũlũlũka lia-ya-Mwaki.

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُخْصِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ۝

70.Indĩ Ithiyi vate nzika, tũkamakusya nza, kuma kĩla nguthunĩ, asu ala amwe moo maĩ omũ mũno vyũ nthĩnĩ wa ũlei makyũkita na Ngai -Wa-Ulau.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ۝

71.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmesĩ nesa vyũ ala maĩĩte nĩ kũvĩvĩw'a vo.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أُولَىٰ بِهَا جِلْدِيًّا ۝

72.Na vai ũmwe wenyu ũtakoka vo. Uu nĩ ũtw'io mũtw'e wa Mwĩai waku.

وَإِنْ فَتَنَّا إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَسْبًا مَقْضِيًّا ۝

73.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩta ala alũngalu na tũkamatia eki-ma-naĩ vo matulĩtye-ndu.

ثُمَّ نَتَّبِعِ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ۝

74. Na yīla Mīsoa Yaitū mītheu yasomwa kwoo, alei mamakūlasya etīkīli, ‘Nī nguthu yīva katī wa ii syell nzeo *TULO* wa ūnene yīna andū aingī?

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَآخَسُنْ

نَدِيًّا ۝

75. Na nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte mbee woo, ila syaī nthw’ii mbee wasyo na ndūngalu ikyleneka!

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا

وَرِئِيًّا ۝

76. Asya, ‘Ngai-Wa-Ulau amanengae asu ala me nthīnī wa īvītyo īvinda īasa kūvika, yīla mo makona kīla mateelemaw’a nakyo- ethwa nī ūsilīlo kana ūla Saa—mo makamanya nūū ūla wī vathūku mūno *TULO* wa ūnene na ūla mwonzu nthīnī wa nguthu sya ita.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَبْذُذْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَثَلًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ ۖ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرُّ مَكَانًا ۖ وَأَضْعَفُ جُنْدًا ۝

77. ‘Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nūmongelaa ūtongoinī ala maatīlaa ūtongoi. Na mawīa maseo ala mekalaa nī maseo vyū mbee wa metho ma Mwīai waku ta ītuvi, na maseo vyū ta ūsūngīo.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَقِيَّةَ لَطِيفُ خَيْرٍ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًا ۝

78. We īndī, nūmwonete we ūla ūmīleaa Mīsoa Yaitū, na waasyaa, ‘Nyie vate nzika, nganengwe ūthw’ii na syana?

أَقْرَبَتْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَاؤْتِيَنَ مَالًا ۖ وَلَوْلَا ۝

79. We nūmanyīte ūvoo na maūndū ala matonekaa, kana we nīwosete kyathī kuma kwa Ngai-Wa-Ulau?

أَظْلَعَ الْغَيْبِ أَمَّا اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۝

80. Aiee, Ithyī tūkaandīka maūndū ala we ūneenaa na Ithyī tūkaasavya ūsilīlo mūno kwoondū wake.

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝

81. Na Ithyī tūkamūnenge we maūndū onthe ala we ūneenaa ta ūtīwa, na we akooka Kwitū eweka vyū.

وَنَرِيئُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ۝

82. Namo nīmosete ngai ingī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthē, nīkana

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۝

itonye kwithwa uumo wa ūtonyi
kwoondū woo.

83.Tiw'o ona vanini! Mo makaŪlea
Ūthaithi woo, na maitwika amaitha moo.

﴿كَلَّا سَيَقْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضَلَالًا﴾

LUKU 6

84.We nowonaa kana Ithyī nītŪmatŪmīte
masatani ūlū wa alei maimakathīa
kwika meko ma wau-wa-matŪ?

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَذُّرُهُمْ
أَمْرًا﴾

85.Kwa ūu, we ndūkekalaate kwoondū
woo, Ithyī nītŵ'īte ūtalo mwīanīu wa
meko moo.

﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا﴾

86.Lilikanai mūthenya ūla Ithyī
tūkamombany'a ala alūngalu mbee wa
Ngai wa-Ulau ta aeni ma ndaīa.

﴿يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا﴾

87.Na Ithyī tūkamatwaa avītany'a lianī-
ya-Mwaki ta ndīthya ya indo ītwaītwe
vandū va kūnyw'a kīw'ū.

﴿وَسَوْفَ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرْدًا﴾ وقت

88.Vai ūkethwa na vinya wa
kwīw'anīthya ateo we ūla wosete ūtianīo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau.

﴿لَا يَنْبَلِيكَ الْشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَتَىٰ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا﴾ عهد

89.Namo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau
nīwīyoseete mwana We-Mwene.'

﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا﴾

90.Kwa ūla w'o, inyw'ī nīmŵīkīte kīndū
kya ūsengy'o na kya kūmakya mūno!

﴿لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِذَا﴾

91.Nī vakuvī matu kwatūkana nūndū
wakyō na nthī yatūkanīle katī na īlma
ivalūkange nthī syī ilungu.

﴿تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَ
تَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًا﴾

92.Nūndū mo mamūwetanīasya Ngai-
Wa-Ulau na mwana.

﴿أَن دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا﴾

93.Oyīla kūtatonyeka Ngai-Wa-Ulau
kwīyosea mwana We-Mwene.

وَمَا يَشْفِقُ لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۝٩٣

94.Vai ona ūmwe nthīnī wa matu na nthī
ūtakoka kwa Ngai-Wa-Ulau ta
mūthūkūmi.

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَنِ عَبْدًا ۝٩٤

95.Nīw'o, We nūmathyūlūlūkīte mo na
ūmanyi Wake na nūmatalīte mo onthe
vyū.

لَقَدْ أَخْطَأْنَاهُمْ وَعَدَّ هُمْ عَدًّا ۝٩٥

96.Na kīla ūmwe woo akooka Kwake
eweka Mūthenyanī wa Uthayūkyo.

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرْدًا ۝٩٦

97.Asu ala metīkīlaa na kwīka meko
maseo Ngai-Wa-Ulau akaete wendo
nthīnī wa ngoo syoo.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ۝٩٧

98.Kwa ūu, Ithyī nītūmītw'īkīthītye
Kulani yīthwe yī mbūthū kwa kīthyomo
kyaku nīkana we ūtonye kūnengane
ūvoo mūseo na yo kwa ūlūngalu, na
kūmakaany'a nayo andū ala
manengetwe kūkaananīa.

فَأَنَّا يَتَرَافُ بِيَسَافِكٍ يُنَبِّئُهُ الْمُنَاقِقِينَ وَتُؤَدُّ لَهُ
بِهِ قَوْمًا كَذَّابًا ۝٩٨

99.Na nī nzyawa syīana ata ila ithyī
tūsyangīte mbee woo! We nūtonya
kwona ūmwe woo, kana kwīw'a ona
kīwe kyoo?

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِشُّ مِنْهُمْ
شَيْئًا ۝٩٩ قُلْ مَنْ أَحَدٌ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ۝١٠٠

سُورَةُ طه مَكِّيَّةٌ

TAA HAA (Wavuanfw'e Makka)

1. Syŵtwaŋi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Haa. *We Mũndũ Mwĩanũ!*

3. Ithyĩ tũimĩtheetye Kulani nĩkana we
Uthĩnĩke,

طه ②

مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ③

4. Indĩ nĩ ta ũtao kwake we ũla ũmũkĩaa
Ngai.

إِلَّا تَذَكُّرُةً لِّئِنْ يَخْشَى ④

5. *Na ũvuany'o kuma kwake We Ula*
woombie nthĩ na matu matũũlu.

تَنْزِيلًا لِّمَنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْفُلا ⑤

6. *We nĩ Ngai-Wa-Ulau Ula ũtĩnĩkĩte*
We Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ.

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ⑥

7. Nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ
matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũũũ
wa nthĩ, na syoonthe ona syĩva ila syĩ
katĩ wasyo, na syonthe ona syĩva ila syĩ
uungu wa mũthanga ũla wĩ kĩmeu.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا

نَحْتِ الشَّرْعِ ⑦

8. *Na ona we ũkaneena na wasya*
mũtũũlu, vai kĩvathũkany'o, nũndũ We
nĩwĩsĩ ũsũanĩo wa kĩmbithĩ na maũndũ
ala meteele kũvithwa mũno.

وَأَن تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ فَوَاقَتْهُ يَعْلَمُ السِّرَ وَأَخْفَى ⑧

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe ---Vai
Ngai ateo We. Masyĩtwa onthe ala
manake mũno vyũ nĩ Make.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ⑨

10. *Na ũvoo wa Mose nũkũvikĩe we?*

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ⑩

11. Yĩla we woonie mwaki, amatavisye
andũ make, 'Ikalai inyw'ĩ vau, Nyie
nĩngwona mwaki; vangĩ nĩndonya

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا ⑪

kŭmŭtee inyw'ŭ kŭsinga kuma vo kana ngona ŭtongoi u-mwakinŭ.'

لَعَلَّ أَنْتُمْ قَرْنَهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدَ عَلَى الشَّامِ
هُدًى ⑤

12.Na yŭla we wookie vala ŭŭ, nŭkweetaniwe, 'We Mose,

فَلَمَّا أَتَاهَا نُذِي يَمُوسَى ⑥

13.Nŭw'o, Nyie nŭ Mwŭai waku, kwa ŭu, umya iatŭ syaku; nŭndŭ we wŭ Mwandanŭ mŭtheu wa Tuwaa.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَأَخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْأَمْدَانِ
طَوًى ⑦

14.Na Nyie nŭngŭnyuvŭte we; kwa ŭu, ŭthukŭŭsy maŭndŭ ala meŭvuanw'a.

وَأَنَا اخْزَنْكَ فَأَسْبِغْ بِمَا يُوسَى ⑧

15.Nŭw'o Nyie nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe; vai Ngai ŭtee Wakwa Nyie; Kwa ŭu, nthŭkŭmei Nyie, na lŭmyai Mboya kwa ŭlilikany'o Wakwa.

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِلذِّكْرِ ⑨

16.'Vate nzika, ŭla Saa ŭkavika; Nyie nŭndonya kŭwumbŭla w'o, nŭkana kŭla thayŭ ŭtonye kŭtuvwa kwŭlanana na kŭthing'ŭŭsy kya w'o.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا تَسْعَىٰ ⑩

17.Kwa ŭu, we ŭla ŭtetŭkŭlaa ŭvoo ŭsu, na ŭatŭŭaa mawendi make mathŭku, ndakakumye vo, we ndŭkese kwanangŭka.

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ
هُوَهُ فَذُرِّي ⑪

18.'Na nŭ kyaŭ kyu kŭ kw'okonŭ kwaku kwa aŭme, we Mose?'

وَمَا تِلْكَ بِمَعِينِكَ يَمُوسَى ⑫

19.Mose asŭngŭla, 'Ino nŭ ndata yakwa, Nyie nŭnŭmyaŭŭaa, na Nyie nŭngŭnaa matŭ nayo kwoondŭ wa malondu makwa, na nŭna mawŭa angŭ na yo ota ŭu.

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَاهْتَسِبُ بِهَا
مَعِيَ غَنًى وَلِي فِيهَا مَرْبُ أُخْرَىٰ ⑬

20.Ngai amwŭa, 'Mŭlekye nthŭ, we Mose.'

قَالَ أَلْقَهَا يَمُوسَى ⑭

21. Kwa ūu nīwamīlekilye nthī, na sisya!
yaī nzoka īsembete.

فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى ٢١

22. Ngai amwīa, 'Mīkwate, na ndūkakīe.
Ithyī nītūmītūnga nthīnī wa mwīkalo
wayo ūla wa mbee.

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَتُعِيدُنَا سِيرَتَهَا
الْأُولَى ٢٢

23. Na Tkīa kw'oko kwaku vakuvī na
nzakwava yaku. Kw'o kwīuma kwī
kweū, kūtena ūwau ona ūmwe-----
Kyama kīngī,

وَأَضْمُرْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سَوَءٍ آيَةً أَنْتَ ٢٣

24. 'Kana Ithyī tūtonye kūkwony'a we
katī wa Syama Sitū ila nenange.

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ٢٤

25. 'Enda we kwa Valao; vate nzika, we
nōkīlīte mīvaka yonthe.'

فَإِذْ هَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ٢٥

LUKU 2

26. Mose aisye, 'Mwīai wakwa, vingūa
kīthūi kyakwa kwoondū wakwa,

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ٢٦

27. Na vūthya wīa kwoondū wakwa,

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ٢٧

28. 'Na kwatany'a Tkundo ya ūmī
wakwa.'

وَأَحْلِلْ غَنَدَةً مِنْ لِسَانِي ٢٨

29. 'Nīkana mo matonye kūmanyā
ūneeni wakwa,

يَفْقَهُوا قَوْلِي ٢٩

30. 'Na nenge nyie mūtetheesya kuma
andūnī ma nyūmba yakwa---

وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ٣٠

31. 'Aluni mwanaaia;

هُرُونَ أَخِي ٣١

32. Ongeleela vinya wakwa nake.

أَشْدُدْ يَدِي أَدْرِي ٣٢

33. 'Na mūtwtīkīthye we wa kūkwata wīa
ūmwe wakwa,

وَأَشْرِكْ لِي أَمْرِي ٣٣

34. 'Nĩkana tũtonye kũũtaĩa We mũno.

كَيْ تُسْخَكْ كَيْتَا ①

35. Na kũũlikana We mũno.

وَنَذْرَكَ كَيْتَا ②

36. We wĩna ũmanyi mwĩanĩu witũ.'

إِنَّا كُنَّا بِنَا بَيْنَا ③

37. Ngai aisye, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa we Mose!

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَٰمُوسَى ④

38. Na ow'o, Ithĩ nĩtweew'anĩte kw'ia
Inee ĩũũ wake ĩvinda yĩngĩ ota ũu,

وَلَقَدْ مَتْنَا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ⑤

39. Yĩla Ithĩ twamũvuanĩsyee nyinyia
waku, ũla waĩ ũvuany'o wa vata
tũkyasya,

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ⑥

40. 'Mwĩkĩei ngalawanĩ, na mũimĩkya
ũsĩnĩ, na ĩndĩ ũsĩ ũmwĩkya we ũtee, na
ũmwe ũla nĩmũmaitha Wakwa na ota ũu
mũmaitha wake akamwosa.' Na Nyie
nĩnaũlingile we na wendo kuma
Kwakwa; na Nyie neekie ũu nĩkana we
ũeewe mbee wa itho Yakwa.

أَبْ أَقْدَ فِيهِ فِي التَّابُوتِ فَأَقْدَ فِيهِ فِي الْيَمِّ فَلَقَاهُ
أَيُّمُ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذُهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَهُ ⑦
وَقَدْ لَزِمَ آفَقِيَّتْ عَلَيْكَ مَحَبَّةً قَبِيَّةً وَلَمْ تَضَعْ عَلَىٰ عَيْنِي ⑧

41. Yĩla mwĩĩtu wa nyinyia waku wesĩle
vau na akũlya, 'Nyie nĩndonya
kũmwony'a inyw'ĩ ũla wĩmũsũvĩa?'
Kwa ũu, Ithĩ nĩtwaũtũngie we kwa
nyinyia waku nĩkana itho yake yĩthĩwe
na mũuo na ndakethĩwe na kyeva. Na
we nĩwooaie mũndũ, ĩndĩ Ithĩ
nĩtwakumisye we nthĩnĩ wa kyeva. ĩndĩ
Ithĩ nĩtwaũtatie we na nzĩa syĩ
kĩvathũkany'o. Na we nĩwekalile myaka
mingĩ katĩ wa andũ ma Mitiani. ĩndĩ we
weanĩla ũima ũla wendekaa, we Mose.

إِذْ تَنَسَّىٰ أَخْلَكَ فَقَوْلُ هَلْ أَذْلُكُمُ عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ
فَوَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ⑨
وَلَقَدْ فَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَعْنَا فُتُونَا فَكَيْفَ
يَسِينُ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ⑩ فَتَرَجَّحْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَوْمِي ⑪

42. 'Na Nyie nĩngũnyuvĩte we kwoondũ
Wakwa-Mwene.

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي ⑫

43.'Enda we, na mwanaa nyinyia waku, vamwe na Syama Syakwa, na mŭikaleele nthĩnĩ wa kŭndilikana Nyie.

إِذْ هَبَّ أُنْتِ وَأَخُوكَ بِأُنْتِ وَلَا تَبَيَّنَا فِي وَكُورِي ⑤

44.'Endai, inyw'elĩ, kwa Valao, nŭndũ we nŭkĩĩte mĩvaka yonthe vyũ.

إِذْ هَبَّا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَفُفُ ⑤

45.'Na neenai nake we inyw'elĩ, na ndeto nduu vangĩ we nŭtonya kŭsŭvĩa kana kŭkĩa.

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيْمًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَنْفَعِي ⑤

46.Namo masŭngĩa, 'Mwĩai waitũ, ithyĩ nĩtũũkĩa we ndakese kŭtũetee kĩthokoo, kana kŭkĩĩa mĩvaka yonthe nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ.

قَالَ رَبَّنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفْرِكَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْفِئُ ⑤

47.Ngai amea, 'Mŭikakĩe; nŭndũ Nyie nĩnenyu inyw'elĩ. Nyie nĩnĩw'aa na Nyie nĩnonaa.'

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْبَغُ وَأَدِي ⑤

48.'Kwa ũu endai kwake mwĩ elĩ na mŭimwĩa, 'Ithyĩ twĩ Atũmwa ma Mwĩai waku; kwa ũu, maeke Aana-ma-Isilaeli mathi naitũ; na ndŭkamathĩny'e. Ithyĩ ow'o tũkũetee we Kyama kuma kwa Mwĩai waku; na mŭuo ũkeethwa tũũ wake we ũla ũatĩĩaa ũtongoi;

فَأَنبِئْهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَا نُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ أَتْبَعِ الْهُدَى ⑤

49.'Ow'o, nĩkũminĩte kũvuanwa kwitũ kana, ũsilĩĩlo ũkooka kwake we ũla ũleaa na kũalyũka.'

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ⑤

50.Valao akũlya, 'Mwĩai wenyu mwĩ elĩ nŭũ ĩndĩ we Mose?'

قَالَ مَنِ زَيْكُمَا يَمُوسَى ⑤

51.Asŭngĩa, 'Mwĩai waitũ nĩ We ũla wakĩnengie kĩla kĩndũ mŭmbĩlwe wakyo na ĩndĩ akĩtongoesya wĩanĩ wakyo ũla waiĩĩe.

قَالَ رَبَّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ⑤

52. Valao akūlya, 'Kōkeethwa kūilyī ata Indī, Tūlū wa nzyawa ila syaī sya mbee.

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ۝

53. We aisye, 'Umanyi wasye wīna Mwīai wakwa *ḡandīkīwe* nthīnī wa Ivuku. Mwīai wakwa ndavītasya ona ndolawa.'

قَالَ عَلِمْنَا عِنْدَ رَبِّنَا فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ۝

54. We nī Ula ūmbīte nthī kwīthwa ta ūkomo kwenyu, na nŭmŭseŭvīsyē nzīa sya kwīslīaa, na Ula ūtheeasya mbua kuma ītunī, na Indī nūndū wayo tūimesya imea syī kīvathŭkany'o.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَّكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّن تَبَاتٍ شَتَّى ۝

55. Inyw'ī yai na īthyai indo syenyu. Nīw'o, nthīnī wa ūndū ūŭ ve Kyama kwa asu ala manengetwe kīlīko.

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ ۝

LUKU 3

56. Kuma kwa mūthanga ūŭ, Ithyī nītŭmŭmbīte inyw'ī, na nthīnī wayo, Ithyī tūkatuma mŭsyoka, na Ithyī tūkamumya vo īngī.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُؤَيِّدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

57. Na Ithyī nītwamwonisye Valao Syama Sitū, syonthe vyū; Indī we nīwaleile syo na nīwaleile *kwīlīkīla*.

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

58. Valao akūlya, 'We ūkīte kŭŭ kwitū, we Mose, kŭtumya nthīnī wa nthī yaitū na ūoi waku?'

قَالَ أَجِئْتُنَا لِتُخْرِجَنَا مِّنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَمْؤُسَى ۝

59. 'Indī vate nzika, Ithyī nītŭŭkŭetee ūoi ūilyī ūta ūŭ; kwa ūu, we tw'a kyathī katī waitū naku we mwene kīla ithyī tŭtalea kwīlanīsyā; ithyī kana we vāndū vala vatwālīfte *ithyelī*.'

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهِ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝

60. Mose asya, 'Kyathī kyenyu kīkeethwa mŭthenya wa Mboka, na andū

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الرِّسْوَةِ وَأَنْ يُّخْشَرَ النَّاسُ ضَعْفَى ۝

nImombanw'e syua yamina kwambata nesa.

61.Indi Valao nIwaendie na oombany'a maufi make onthe, Indi we nIwookie nthInI kwIlanana na kyathI.

فَتَوَلَّى وَزَعُونَ فَجَعَلَ كَيْدَهُ ثُمَّ آتَى ③

62.Mose ameie, 'Woo nI wenyu; mUikaseUvye UvUngU IuU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ndakese kUmwana inyw'I na UuIlo mUna; na vate nzika, we Ula UseUvasya UvUngU akaanangIka.'

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
يَكْسِبُكُمْ بَعْدَآيٍ وَقَدْ حَآبَ مِنِّي افْتَرَايَ ④

63.Indi mo nImakaananIe Uvoo woo kati woo ene na maneenany'a na kImbithI.

فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَىٰ ⑤

64.Namo maasya, 'Kwa Ula w'o aa eIfi nI aoi, ala mekwenda kUmumya inyw'I kuma nthI yenyu na Uoi na kwananga syIthI syenyu ila nzeo mUuo vyU.

قَالُوا إِن هَٰذِهِ سَجْدَةٌ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ
مِنَ الْأَرْضِ بِسَعْرِهِمْ وَإِنَّ هَٰذَا بِآيَاتِنَا لَلْخُلَّةِ ⑥

65.Kwa Uu Iw'anai Indi, IuU wa walany'o wenyu na Indi mUuoka mbee waitU mwI mIthIa. Na vate nzika, we Ula UnUkwosa Unene mUthenya Uu,

فَاجْمَعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اسْتَوَا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ
الْيَوْمَ مِنَ اسْتِعْلَىٰ ⑦

66.Namo maasya, 'We Mose, amba kwIky'a mbee, kana ithyI twIthwe ma mbee kwIky'a.'

قَالُوا يٰمُوسَىٰ إِنَّمَا أَنْ تُلْقَىٰ وَإِنَّمَا أَنْ تَكُونَ أَوَّلَ
مَنْ أَلْقَىٰ ⑧

67.Mose asya, 'Aiee, inyw'I Ikyai.' Indi we! Ndii syoo na ndata syoo syooneka kwake ta isembete inyaIkaIte nUundU wa Uoi woo.

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا جَبَّالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ
إِلَيْهِ مِنْ سَعْرِهِمْ أَنَّهَا تُسَمَّىٰ ⑨

68.Na mose eethwa na w'ia kIlikoni kyake.

فَلَوَجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةٌ مُّوسَىٰ ⑩

69.IthyI twamwIe, 'NdUkakIe, nUundU we nue UkuSinda.'

فَلَمَّا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ⑪

70. 'Na Ikya kila kI kw'okonI kwaku kwa aUme; nIkIkw'imelya syonthe ila mo maseUvitye nUndU kila mo maseUvitye nI maUf ma mUoi tU. Na mUoi ndakasinda, ona athi va.

وَأَتَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدَ سَاحِرٍ وَلَا يَفْلَحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ⑤

71. IndI aoi nImavalOkangilw'e nthI matulItye-ndu. Namo maasya, 'IthyI nItUkUmwItIkila MwIai wa Aluni na Mose.'

فَأَتَى السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى ⑥

72. Valao amakUlya, 'Inyw'I mwImwItIkila We ndamUnengete Uthei? We nokUvika ethwe nIwe mUnene wenyu Ula UmUmanyItIye inyw'I Uoi. Kwa Ou, Nyie vate nzika, nIngUtila moko menyu na maaU menyu ngall iVItene, na vate nzika, Nyie ngamwamba mUkelany'onI matinanI ma mItende; na inyw'I mUkamanya nUO Ula mwai mUno mbee waitU na wIna UsilIlo wIkala.

قَالَ امْنَعْمُ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَتَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَيْدٌ كَرِيمٌ
الَّذِي عَلَّمَكَ السَّحَرَ فَلَا فَطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَ
أَرْجَلُكُمْ قَبْلَ خِلَافٍ وَلَا وَصَلْتُكُمْ فِي جُدُوعِ
النَّخْلِ وَلَتَعْلَمَنَّ إِنَّمَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى ⑦

73. Namo mamwIa, IthyI tUitonya kUUVItUkya we mbee wa Syama Ntheu ila itUvikIe ithyI, ona tUikUvItUkya we mbee Wake We Ula watUmbie ithyI. Kwa Ou, we tw'a UndU UUtW'a; we Utonya kUtw'a tUItU wa thayU UO wa yu tU.

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَشَائِدِ وَ
الَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْفُ
هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ⑧

74. 'Vate nzika; ithyI nItUmwItIkIlIte MwIai waitU, nIkana We atonye kUtUokea naI sitU na atUokee ithyI Uoi Ula we UtUingItIse kwIka na vinya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUseo VyU, na MwIkali wa Tene na Tena.

إِنَّمَا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِئَاتِنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا
عَلَيْهِ مِنَ السَّحَرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ⑨

75. NfW'o, we Ula Ukaa kwa MwIai wake e mwene naI, Iia-ya-Mwaki nI kwoondU wake; we ndakakw'a ona ndakethwa thayU nthInI wayo.

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ⑩

76.Indĩ we ūla ūkaa Kwake e mwĩtĩkĩli
na ekĩte meko maseo, kwa ta ūsu ve ivĩla
sya tũlũ mũno.

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ
لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ۝

77.Mĩũnda ya Tene W'onthe, ĩla ĩvĩĩlaa
mbũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
na tene. Na yu nĩyo ĩtuvi ya ala
mayĩkalasya me atheu mo-ene.

جُثَّتْ عَنْ يَدَيْ تَجْرِي مِنَ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا ۖ وَذَٰلِكَ جَزَاؤُا مَنْ تَزَكَّى ۝

LUKU 4

78.Na Ithyĩ nĩtwatũmie ūvuany'o kwa
Mose tũkyasya, 'Matwae athũkũmi
Makwa ūtukũ, na kũna kwoondũ woo
nzĩa nyũmũ kwĩsĩla ūkanganĩ. Na we
ndũkakĩe kũvĩtũkwa, ona ndũkethwe na
w'ia ūngĩ ona wĩva.'

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اسْرِ بِعِبَادِي فَأَمْهَلْ
لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفْ دَرَكًا وَلَا
تَخْشَى ۝

79.Na ĩndĩ Valao nĩwamaatĩle mo ena
nguthu syake sya ita, na nĩmavw'ĩkiwe
ũkanganĩ nĩ kĩla kyamavw'ĩkie.

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَفَشَّيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ
مَا غَشَّيَهُمْ ۝

80.Na Valao nĩwamathyoekisye andũ
make na we ndaamatongoesya nesa.

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ۝

81.'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli, Ithyĩ
nĩtwamumisye inyw'ĩ kuma kwa
amaitha menyu, na Ithyĩ nĩtweekĩie
ũtianĩo nenyu ngalĩ ya kw'oko kwa
aũme kwa Kĩĩma, na nĩtwatheeisye
Manna na Salwaa tũlũ wenyu.

يَلْبِسِي إِسْرَآوِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكَ مِنْ عَذَابِكُمْ وَ
وَعَدْنَاكَ مَجَابِلَ الطُّورِ الْإِيمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ
الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ۝

82.Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ĩla Ithyĩ
tũnenganĩte kwoondũ wenyu inyw'ĩ, na
mũikeke naĩ nthĩnĩ wasyo, ūthatu
Wakwa ndũkese kũtheea tũlũ wenyu; na
we ūla ūthatu Wakwa ūmũtheeaa,
akaanangĩka;

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ
عَلَيْكُمْ غَضَبِي ۖ وَمَنْ يَحِلَّ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ
هَوَىٰ ۝

83. Indī ow'o, Nyie nī Mūekei wa ūla we wīlilaa na wītīkīlāa na wīkaa meko maseo, na Indī ūlūmaa ūtongoinī.'

وَأَتَى الْغَفَّارَ لَمَّا تَابَ وَأَمَّنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ۝٦٧

84. Na nī kyaŭ kīla kīŭkalaatīte we kuma kwa andū maku, we Mose?"

وَمَا أَجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَمُوسَى ۝٦٨

85. We aisye, 'Mo me vakuvī maatīte nyaīlī syakwa na Nyie nīnīkalaatīte Kwaku, Mwīai wakwa, nīkana We ūtonye kwendeew'a.'

قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَى أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ۝٦٩

86. Ngai aisye, 'Ithyī nīŭmataatīte andū maku we ūtevo, na Saamili nūmathyoeketye mo.'

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ۝٧٠

87. Kwa ūu, Mose nīwasyokie kwa andū make e mūthatu na mūmaku. Nake asya, 'Inyw'I andū makwa, Mwīai wenyu ndaamwatha inyw'I ūtianīo wa ūlau? Inyw'I Indī, īvinda ya kwīanīw'a kwaw'o yīthīwe yī yīasa kwenyu, kana inyw'I mwendie ūthatu wa Mwīai wenyu ūthee ūlū wenyu, kuma kwa Mwīai wenyu, ūndū mūnaanangie ūtianīo wenyu kwakwa?'

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَقُومُ الْأَمْرُ يُعَذِّبُكُمْ رَبُّكُمْ وَعَصَىٰ آدَمُ أَفْطَالَ عَلَيْهِمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَوْعِدِي ۝٧١

88. Namo masŭngīa, 'Ithyī tūineeananga ūtianīo wītū kwaku kwa kwenda kwītū ene; Indī ithyī nītwakuŭthiw'e mīio ya mathaa ma andū na twamekya ītheke na ūu now'o Saamili wekisyē.'

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ تَتَذَكَّرُكَ أَتَقَىٰ السَّامِرِيُّ ۝٧٢

89. Indī we nīwamaseŭvīsyē mo kasaŭ—mūvw'ano tū waumasya kawasya kanini. Indī we na anyanyae maasya, 'Ūŭ nī we ngai wenyu, na ngai wa Mose, Indī we nīŭlītwe nī yo na we nīwoolilwe nī kŭmŭwetea yo inyw'I.'

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِزْلًا جَدًّا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُم وَإِلَهُ مُوسَىٰ هَٰ فَنَسِيَ ۝٧٣

90. Mo mayaŋ matonya kwona kana w'o ndwaamatung'la mo ōsung'lo, na kana w'o ndwaŋ na ōtonyi wa kōmeka naŋ kana nesa?

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ
شَرًّا وَلَا نَفْعًا ۝

LUKU 5

91. Na Aluni nŋwamatavŋtye mo mbee wa ōu, 'Inyw'ŋ andū makwa, inyw'ŋ nŋmŋtatŋtwe na ko kasaŋ tū. Vate nzika, Ngai-Wa-Ulau nŋ Mwŋlaŋi wenyu; kwa ōu, mbikŋlai Nyie na ŋw'ai mwŋlao wakwa.'

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقُومُوا إِنِّي أَنَا رَسُولُ رَبِّكُمْ الرَّحْمَنُ فَأَتَّبَعُوهُ وَأَطَاعُوا أَمْرِي ۝

92. Mo masung'ŋie, 'Ithyŋ tūikaeka kŋkathaiŋa ko kŋvika yŋla mose wŋtŋsyokea ithyŋ.

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَافِيَةً حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ ۝

93. Mose aisye, 'We Aluni, nŋ kyaŋ kyaŋsŋŋŋ we, yŋla woonie mathyoekeŋe,

قَالَ يَهُدُونَ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۝

94. Kŋeka kŋmbikŋla Nyie? Indŋ onaku we nŋwaleile kwŋw'a mwŋlao wakwa?

أَلَا تَتَّبِعُنِي أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ۝

95. We, asung'ŋie, 'Mwana wa mwaitū, ndŋkangusyie nyie kŋng'ee kyakwa, ona kana nzwŋŋ sya mŋtwe wakwa. Nyie nŋnakŋŋe we ndŋkese kwasya, 'We nŋwŋkŋŋŋ ŋaany'o katŋ wa Aana-ma-Isiŋaeli, na we ndwaateela ndeto yakwa.'*

قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا تَأْخُذْ بِإِغْيَابِي وَلَا بِرَأْسِي ۝ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ۝

96. Mose akŋŋŋya, 'Naku wŋlasya ata we Saamili?

قَالَ مَا خَطْبُكَ يَا مَرْيَمُ ۝

97. Nake asya, 'Nyie noonie kŋla mo mataakyona. Na nyie noosie kŋlungu

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّاتْنِي فِي قَهْرِي ۝

* Uneeni ōū 'Ndŋkangwate nyie kŋngee kyakwa, kana nzwŋŋ ya mŋtwe wakwa' ndyaŋŋŋe kwoswa ta ŋndū waw'o. Nŋtonya kwasya: ndŋkanthŋny'e nyie.

kImwè kya ōmanyĩsyō wā Mōtōmwa, Indĩ onakyo kyu nĩnakĩkisye Itheke ota ūu. Uu nĩw'o kIlĩko kyakwa kyambĩyale nyie.'

98.Mose amwĩie, 'Uma vaa. Ukeethwa wĩ ūndū waku nthĩnĩ wa thayŪ ŪŪ w'onthe kwasya, 'Ndōkangiite nyie;' na kyathĩ kya *Usililo* kwoondū waku we ūla ūtakalea kwĩanĩw'a IŪIŪ waku we. Yu sisya, ngai yaku Ila we ūtw'ĩkĩte mŭthaithi wayo vate nzika Ithyĩ nĩtŭŭmĩvĩvya na Indĩ tŭimĩnyatĩkya ūkanganĩ'. Wayo mŭlŭmu. Ithyĩ vate nzika, nĩtŭŭmĩvĩvya na tŭimĩnyatĩkya yo ūkanganĩ.'

99.Ngai wenyu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe tŭ, vai ngai ūngĩ ateo We. We nĩwikumbatĩye syIndū syonthe nthĩnĩ wa ūmanyi Wake.

100.Uu nĩw'o Ithyĩ tŭŭkŭtavya we Ūvoo wa maŪndū ala meekĩkie mbee. Na Ithyĩ nĩtŭŭnengete we kuma Kwitŭ Kĩlilikany'a.

101.Ūla ona wĩva ūalyŭkaa na kŭkĩtia, we vate nzika, akakua mŭio mŭito nthĩnĩ wa Mŭthenya wa UthayŪŭkyo,

102.Makĩkala uungu waw'o, na mŭio ūkeethwa wĩ mŭthŭku kwŭo Mŭthenyanĩ wa UthayŪŭkyo,

103.Mŭthenya ūla soo ūkavuvw'a. Na Ithyĩ tŭkoombany'a ene naĩ vamwe, mŭthenyanĩ ūsu mena metho mailyĩ mŭu.

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا
وَسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تَخْلَفَهُ وَانْظُرْ
إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ
لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ⑤

إِنشَاءُ إِلَهِمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا ⑥

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ
وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ⑦

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ⑧

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ⑨

يَوْمَ يَنْفُخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْجَحِيمَ يَوْمَئِذٍ
زُرْقًا ⑩

104. Mo makaneenany'a ene kwa ene na wasya mūnini *makyasya*, 'Inyw'ī mwekalile kwa *matuko* Ikumi tū ---

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۖ

105. Ithyī nītwīśī nesa vyū ūndū mo makasya---yīla ūmwe wa ala mena mwīkalo mūlūngalu vyū ūkasya, 'Inyw'ī mwekalile o mūthenya ūmwe tū.'

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَفْلَاحُ طَرِيقَةً
إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۖ

LUKU 6

106. Namo meūkūlya we ūvoo wa īlma. Asya, 'Mwīai wakwa akaitilanga syo tūlungu na kwinyaīlkyā ta kītoo.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا

107. Na We akaitia syo syī nthei, mbūmū na mbīlananu.

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ۖ

108. Vala nthīnī wasyo ūtakavona ūliku kana ūkīlīlū.'

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۖ

109. Mūthenyanī ūsu mo makamūatīla mwītani ūla mūlūngalu ūtena ūthyoe ku nthīnī wake; na mawasya onthe makeenyivya mbee wa *Ngai-Wa-Ulau* ona mūikew'a ateo īuumī ya nyaī.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۖ

110. Mūthenya ūsu wīw'anīthya ndūkauna ateo we ūla *Ngai-Wa-Ulau* ūmwītkīlītye na ūla ndeto yake ya mūkīto yamwendeesyē We.

يَوْمَئِذٍ لَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَفِيَ لَهُ قَوْلًا ۖ

111. We nūmesī maūndū onthe ala me mbee woo na onthe ala me ītina woo, īndī mo maitonya kūmalūmya na umanyi woo.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۖ

112. Na mothyū onthe makeenyivya mbee wa *Ula-Wī-Thayū*, *Ula-Wīyīkalasya* Mwene, *Ngai-Mwīkalasya* wa

وَعَنَى الرَّجُوعَ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ
ظُلُمًا ۖ

onthe. Na ow'o, Ūla Ūkuaa mūio wa ŪthŪku akaanangĩka.

113.Indĩ we Ūla wĩkaa mawĩa maseo, e mwĩtĩkĩli, ndakakwata Ūla ūte ūlūngalu kana wasyo.

114.Na ūu nĩw'o Ithyĩ tūmĩtheetye Kulani na Kĩlavu---na Ithyĩ nĩtūtavanĩtye nthĩnĩ wayo mūthemba mūna wa mokaany'o, nĩkana mo matonye kūmūkĩa Ngai na kana yo itonye kūmekĩa kĩlilikano kya kĩveva nthĩnĩ woo.

115.Ūla-Wĩ-IŪlŪ MŪno Indĩ nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mūsumbĩ Wa-W'o! Na we ndūkethwe ūte mūmĩsya kwoondū wa Kulani mbee wa ūvuany'o wayo ūtathelete kwaku, Indĩ we asya tū, 'Mwĩai wakwa, ongeleela ūmanyi nthĩnĩ wakwa.'

116.Na nĩw'o Ithyĩ nĩtweekĩite ūtianĩo na Atamu mbee, Indĩ we nĩwoolilwe, na Ithyĩ nĩtwoonie vate kĩlelelo kya kūlea kwĩw'a nthĩnĩ wake.

LUKU 7

117.Na yĩla Ithyĩ twamatavisye alaĩka, 'Mwĩnyivĩsyei Atamu,' na onthe nĩmamwĩnyivĩsye. Indĩ Iivilisi ndaaĩnyivya. We nĩwaleile.

118.Indĩ Ithyĩ nĩtwamūtavisye, 'We Atamu, ūu nĩ mūmaitha waku, na wa kĩveti kyaku; kwa ūu, mūikaeke amūlūngye inyw'eĩ kuma mūūndanĩ, ndūkese kūkwatwa nĩ kyevea;

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الظَّالِمَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ لَا يُخَفِّفُ
عَلَمًا وَلَا مَقَامًا ⑩

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ
الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ أَوْ يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ⑪

قَطَعَ اللَّهُ إِلَيْكَ الْبَيْتَ الَّذِي وَلَا تَعْبُدُ بِالْقُرْآنِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تُقَفِّضَ إِلَيْكَ وَحْيَهُ وَقَدْ رُفِثَ رِثِّي
عَلَمًا ⑫

وَلَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ قَنَسَى وَلَمْ يَجِدْ
لَهُ عَزْمًا ⑬

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى ⑭

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا
يُخْرِجُكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشَاءُ ⑮

119. 'Nt̥k̥ɔw'ɪtwe kwoondũ waku we
kana ndũkew'a nzaa nthĩnĩ waw'o, ona
mũikethwa mwĩ athei *mũte na ngũa.*

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ۖ

120. Na kana we ndOkew'a waOni nthInI
waw'o, ona we ndOkanIkIwa syua
yIvInye.

وَأَنَّكَ لَا تَظُنُّوْا فِيْهَا وَلَا تَضْحٰى ۝۱۳۰

121.Indī Satani nīwamŌveveee we na
kīwe masŌanīo mathŌku; na amwīa, 'We
Atamu, ngŪtongoesye kwa mŪtī wa tene
na tene, na wa Ūsumbī Ūla Ūtoaa ona
Indī?

فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَذَا أُولَئِكَ عَلَى شَجَرَةِ الْحُلُمِ وَمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۝

122.Mo eŋ nīmafe maw'o; kwa ōu ōthei
woo nīweeyonanisye kwoo. Kwa ōu
nīmambīlītye kwīvw'ika mo ene na
matū kuma mōūdanī. Na Atamu
nīwaleile kūmwīw'a Mwīai wake na
eelelōka kuma nzānī. ^{2*}

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَّتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا مَخْصِفَيْنِ
عَلَيْهِمَا مِنْ دَرَقِ الْجَنَّةِ ۖ وَعَفَىٰ أُمُورُ رَبِّهِ فَتَوَى ۝۱۷

22 * AalyŪli aingf n̄mosete wonany'ō ŪŪ ta waw'ō
literal, oylla vena ūkūsī mwānlu n̄hñl na ūneeni
 ŪŪ ūla ūkwonany'a kana w'ō ndūūŌneena nondŪ
 w'ō ūandikfwe. Na lla fwa t̄wetwe vaa n̄ ūthein
 kana iƙonanfye na m̄wfkalo wa kŪluluufka k̄-
 veva tondŪ kwonanfwe n̄ k̄lɔngua k̄mwe kya
 m̄Ōsoa ŪŪ vala vekwasya, kana 'sau' aatohuma'
Wonzu woo wamevanfisa mo. Kataketha n̄ ūthei
 wa k̄mwif, moo methifa mekalie matawif ata
 kuma f̄vinda yoo ya k̄syawa k̄uvika ya k̄ko k̄f
 k̄fwetewe? Kwa ūu, n̄ ūthein, kana ūalyŪlo ūte
 waw'ō n̄ŭwetewe n̄hñl wa Kulani Ntheu. Ndeto
 Ino 'sau'aa' ūthei, m̄ŋno m̄ŋno f̄wetwe meko ma
 nthoni na mawendi mathŪku. Ivindan̄ ya
 kŪluluufka m̄Ūluluufki n̄ŧmanyaa mawonzu make
 mwene ala mavithku: Wonzu ŪŪ n̄ wa KI-n̄hñl
 na ndwonekaa ūthein *psychological* na
 ūkonanfye na k̄lifko na ngoo, ndŪtonya
 k̄v̄w'fika na k̄vithwa kwa kwilila matu f̄lŪŪ wa
 mwif wa ūmwe. Kwa ūu n̄hñl wa ūneeni wa
 f̄vlyo yfi, ona ethwa yaf yaŲ, ylla Atamu na Eva
 meekie, 'Kwivw'fika' n̄kŪtonya kwithwa ne
 kwitya ūeko kuma kwa Ngai Mwene Vinya
 W'onthē tŪ na k̄mantha ūeko kuma Kwake. Na
 ta ūu matŪ ma 'jabbat' .

123. Na Indī Mwīai wake nīwamūnyuvie
we *kwoondū wa īnee Yake* na
nīwamwelekele we na *tei na*
nīwamūtongoesye we.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ۝١٢٣

124. Ngai amea, 'Umai vaa, inyw'elī,
kuma vaa, amwe menyu me amaiṭha ma
ala angī. Na ethwa ūtongoi ūkooka
kwenyu kuma Kwakwa, ūla Indī, ona
wīva ūkaūatīla ūtongoi wakwa, we
ndakathyoeke ona ndakethwa na kyeve.

قَالَ اهْبِطْ مِنْهَا جَنِينًا بِعَصَصٍ لِّبَعْضِ عَدُوِّكَ إِنَّا
يَأْتِيكَ كَمْ قَبْلِي هُدًى ۖ فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يُضِلُّ وَلَا يَشْقَى ۝١٢٤

125. Indī ūla ūkaalyūka na kūtia
Ulilikany'o, Wakwa, thayū wake
ūkeethwa wī wa thīna na Mūthenyanī wa
Uthayūūkyo Ithyī tūkamūthayūūkyo e
kīlalinda.'

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا
وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ آفَكًا ۝١٢٥

126. Nake akakūlya, 'Mwīai wakwa, We
wanthayūūkyo nī kīlalinda nīkī, na *mbee*
nīnoonaa nthī?

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ۝١٢٦

127. Ngai akamūsūngīa, 'Uu nīw'o kwaī
na yīkala; Mīsoa Yaitū nīyookie kwaku
we na we ndwaamīnenge ndaīa; na ota
ūu we ndwīnengwe ndaīa mūthenyanī
ūū!

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا ۖ وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ
تُنْسَى ۝١٢٧

128. Na ūu nīw'o Ithyī tūmūtuvaa we ūla
mwanangi na ūtamītkīlaa Mīsoa ya
Mwīai wake; na ūsilīlo wa Itunī nī mwai
mūno, vate nzika, na nī wa kwīkalaa.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشدُّ وَأَبْغَى ۝١٢٨

129. Mo nomaamanya nī nzyāwa syīana
ata ila Ithyī twasyanangie mbee woo, ala

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَنْشَوْنَ فِي سَكِينِهِمْ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْبَصَرِ ۝١٢٩

yu mangangaa maanzoni moo? Nthini
wa undu uo vate nzika, ve Syama
kwoondũ wa asu ala manengetwe kiko.
3

LUKU 8

130. Na takethwa ti kwoondũ wa ndeto
ila yaminite kutongosya kuma kwa
Mwai waku, na ivinda yw'awe, usillo
woo withwa utuaa.

131. Ithwa na umitsyo indĩ nũndũ wa
ũndũ mo meũneena na mũtafe Mwai
waku na ndala Syake mbee wa kuma
kwa syua na mbee wa kũthũa kwayo; na
mũtafe We mavinda ma utukũ na
ilungunĩ sya mũthenya, nkana we
ũtonye kwona utanu wa w'o.

132. Na ndũkaiketee syĩndũ imwe ila
ithyĩ tũmanengete andũ ma ivĩla imwe
katĩ woo nkana maitanĩ kwa ivinda
ikuvĩ nthĩni wa nthĩ ino, nkana tũtonye
kũmatata nasyo. Na kyaũya kya Mwai
waku nĩ kĩseo mbee na nkĩkalaa.

133. Na we mathing'ĩsyey andũ ma
nyũmba yaku Mboya, na lũma nthĩni
wayo. Ithyĩ tũũkwĩtya we kyaũya, Ithyĩ
Nithyĩ tũnenganae kwoondũ waku we.
Na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa
ũlungalu.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ إِذَا مَا زَجَلٌ
فُسْحَى ۝

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ أَنْ آتَاكَ الْيَلِيلُ
فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَى ۝

وَلَا تَسُدَّ عَيْنُكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا فَهُمْ
زُهْرَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لَا تَتَّبِعِهِمْ فِيهِ وَرَبُّكَ رَبُّكَ
حَيٌّ وَابْقَى ۝

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْ
رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى ۝

³ mũnda nomũvaka mamanyĩke ta kĩ nthimo
metaphorically kwasya kũmantha wĩvitho kana
kwĩlingya uungu wa ũkeo na Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ũu nĩw'o vyũ Atamu weekie kwĩanana
na Kulani vala vawetwetwe ũtheinĩ kana Ngai We-
Mwene nĩwamũmanyĩsyey we ndeto ila itonya
kũmũvetanga we kuma ivĩtyonĩ yake na kwoondũ
wa kwĩw'a ndeto isu, Ngai nĩwamwelekele we
vamwe na teĩ na ũkeo.

134.Namo maasya, 'Nĩkĩ we ndatũeteae ithyĩ Kyama kuma kwa Mwĩai wake?' Vo vayaaũka kwoo ũkũsĩ mũtheu nthĩnĩ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa Maandĩko Matheu ala ma mbee?

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ
بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝١٣٤

135.Na takethwa Ithyĩ nĩtwamanangĩte mo na ũsilĩlo mbee wa yo vate nzika mo methwa maisye, 'Mwĩai waitũ, waleile kũtũetee Mũtũmwa nĩkĩ nũndũ ithyĩ twĩthwa twaatĩte mĩao Yaku mbee wa tũtananyivw'a na kũsonokw'a?

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا
لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَى ۝١٣٥

136.Asya, 'Kĩla ũmwe nĩweteete; kwa ũu, inyw'ĩ eteelai, na mũkamanya andũ ala ma nzĩa ya w'o naaũ na ala maatĩtaa ũtongoi wa w'o.'

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَتَسْتَعْلِمُونَ مَنْ أَضَلَّ
فِي السَّبِيلِ السَّوِيِّ وَمِنْ اهْتَدَى ۝١٣٦

8.Na Ithyĩ tũyaatũma ona ōmwe ta Atũmwa mbee waku ateo aũme ala twamatwaĩe movuany'o. Kwa ūu makũlyei asu ala mesĩ *maandĩko matheu* nesa, ethwa inyw'ĩ mũyĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسَلُّوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑧

9.Na Ithyĩ tũyaamanenge mo mĩĩ ĩtaĩsaa ĩũ, ona mayaĩ ma kwĩkala thayũ tene na tene.

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا إِلَّا يَكُونُ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ⑨

10.Ithyĩ ĩndĩ, nĩtweanĩsyee ūtianĩo Witũ kwoo; na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo na asu ala twendie; na nĩtwamanangie eki-ma-naĩ.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْبَاقِينَ ⑩

11.Ithyĩ yu nĩtũmũtheesye inyw'ĩ Ivuku yĩla nthĩnĩ wayo ve maũndũ *onthe ala inyw'ĩ mũtonya kwenda kwoondũ* wa ūtao wenyu; inyw'ĩ ĩndĩ nomũkamanya?

هُ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رِسَالَتَيْنِ فِيهِ وَزَكَرْتُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑪

LUKU 2

12.Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata ĩla yeeke mavĩtyo ĩla Ithyĩ twamyanangie vyũ, na Ithyĩ twookĩlya andũ angĩ ĩtina wayo!

وَكَمْ قَصَبْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑫

13.Na yĩla mo masamie ūsilĩlo Witũ, we nĩmambĩĩĩlye kũsemba maũkĩĩte.

فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْتَضُونَ ⑬

14.'Mũikasembe, ĩndĩ syokai motanunĩ menyu ala inyw'ĩ mwamatanĩaa mũno, na syĩkalonĩ syenyu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũetwe kwa ūtao.

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنَكُمْ فَاعْلَمُوا نَسْأَلُكُمْ ⑭

15.Mo maisye, 'Woo nĩ witũ, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ ow'o!

قَالُوا يَٰيُزَيْلَنَّا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ⑮

16.Na ūũ ndwaaeka kũtw'ĩka kĩĩo kyoo kũvika yĩla Ithyĩ twamaĩmĩie nthĩ, matw'ĩkĩĩtw'e ta mũu.

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ⑯

17.Na Ithyl tūyaaŭmba matu na nthl na syonthe ila syf katf wasyo syell na lthaŭ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَكَيْنِيئًا لِّعَيْنٍ ۝۱۷

18.Takethwa ithyl nltwendie kŭmantha lthaŭ, Ithyl vate nzika, twlthwa twayonie nthlnl wa ila Ithyl twlna syo Ithyl ethwa Ithyl twal na ylka ya kmdŭ ta kyū ona vanini.

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آتَاخَذْنَهُ مِنْ لَدُنَّا ۝۱۸
إِنْ كُنَّا فَعَالِينَ ۝۱۸

19.Aiee, Ithyl twilŭlaa w'o ŭlŭ wa ŭvŭngŭ na w'o niwanangaa mŭtwe wa w'o, na nŭwanangŭkaa. Na woo nŭ wenyu nŭndŭ wa maŭndŭ ala inyw'f mŭmŭwetanŭasya Ngai namo.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۝۱۹ وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ۝۱۹

20.Ula wonthe ona wŭva wŭ ltuŭl na ŭlŭ wa nthl nŭ Wake. Na asu ala me mbee Wake maivŭthasya kŭmŭthaitha We, ona mainoaa.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنْ عِبَادَتِهٖ وَلَا يَسْتَحْسِرُوْنَ ۝۲۰

21.Mo nŭmamŭtaŭlaa ŭtukŭ na mŭthenya na maileelaa.

يَسْتَحْسِرُونَ الْيَلَّ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ۝۲۱

22.Mo nŭmosete ngai kuma ŭlŭ wa nthl lla lthayŭŭkasya akw'ŭ?

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ۝۲۲

23.Takethwa nŭveethlŭtwe katf wa syell ŭlu na nthl ngai eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, syo Indl syell matu na nthl sylthwa syeethlŭwe na klthokoo. Ngai Mwene Vinya W'onthe Indl nataŭwe, Mwŭai wa Klŭlŭla-Kya-Usumbŭ, ŭlŭ wa ŭndŭ mo mawetaa.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا أَتَسْبَحْنَ اللَّهَ رَبَّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۝۲۳

24.We ndatonya kŭkŭlw'a ŭlŭ wa ŭndŭ We wŭkaa, Indl mo makakŭlw'a.

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُنَسَّأُونَ ۝۲۴

25.Mo nŭmosete ngai ŭtee Wake We? Asya, 'Etei ŭkŭsŭl wenyu. Yŭl nŭ Ivuku ya asu ala me vamwe nakwa, na Ivuku ya asu ala maŭl mbee wakwa ' Aiee,

أَمْ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۝۲۵

aingĩ mũno moo mayĩsĩ ūla w'o, na kwa ūu, nĩmaalyũkaa.

26.Na Ithyĩ tũyaamũtũma Mũtũmwa mbee waku Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye we tũkyasya, 'Vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, nthaithei Nyie nĩnyioaka.

27.Na mo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau nĩwĩyosee mwana We-Mwene.' We nĩ Mũtheu. Tiw'o mo nĩ athũkũmi ataĩku tũ.'

28.Mo maineena mbee wa We ataneenete, na mo mekaa na mwĩao Wake tũ.

29.We nĩwĩsĩ maũndũ ala me mbee woo na ala me Itina woo, na mo maithaithanaa ateo ūla We-Mwene ūmwĩtũĩlaa, namo mathũkũmaa mesũvĩite kwoondũ wa w'ia Wake.

30.Na ūla ona wĩwa woo ūtonya kwasya, 'Nyie nĩ Ngai ūtee Wake,' Ithyĩ tũkamũiva na Ngiena. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa eki-ma-naĩ.

LUKU 3

31.Mo alei nomonaa kana nthĩ na matu syaĩ mbumbu oĩmwe Ikwatene, Indĩ Ithyĩ twaithaany'a? Na Ithyĩ nĩtwaseũvisye kĩla kĩndũ kĩ thayũ kuma kĩw'ũnĩ. Indĩ mo nomaketũĩla?

32.Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩlma nũmu tũlũ wa nthĩ ndĩkese kũthingitha vamwe namo; na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtũseũvĩtye nzĩa nthanthau, nĩkana mo matonye kũtongew'a nesa.

هَذَا ذِكْرُ مَنْ قَبْلِي وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي بَلْ أَلْزَمَهُمْ

لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٥٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ

أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ عِبَادٌ

مُكْرَمُونَ ﴿٥٨﴾

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ

إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْصُرَ وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَقَدْ لَكَ نَجْرُهُ

﴿٦١﴾ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٦٢﴾

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا

رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

﴿٦٣﴾ أَفَلَا يَذْكُرُونَ ﴿٦٤﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا

فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

33. Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩtu ta kĩlala, kĩtũvĩĩku nesa; ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makaitia Syama syayo.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ
آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na We nĩ Ůla woombie ũtukũ na mũthenya, na syua na mwei, kĩla kĩmwẽ kĩvingilitĩte kilingenĩ *kyakyo*.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنسَانَ وَالنَّهَارَ وَاللَّيْلَ
الْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ithyĩ tũyaamũnenge mũndũ ona wĩva thayũ wa tene na tena mbee waku we. Ethwa ĩndĩ we ũkakw'a, mo makekala vaa tene na tene?

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ
فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kĩla thayũ ũkasama kĩkw'ũ; na Ithyĩ nĩtũmũimĩthasya inyw'ĩ na ũthũku na ũseo kwa nzĩa ya ũtato. Na Kwitũ nĩkw'o inyw'ĩ mũkatũngwa.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ
الْخَيْرِ فِتْنَةً ۚ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na yĩla alei makwona we, nĩmaũvũĩaa we ngũĩ tũ. Mo *makũlasya*, 'Uu nĩwe ũwetaa ngai syenyu naĩ?' Oyĩla mo nĩmo ene ala maleaa na *kĩũthya* kũwetwa kwa Ngai-Wa-Ulau.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَخَذُّونَكَ إِلَّا هَزْوَاً
أَهْلاً الَّذِي يَذْكُرُ إِلَهُكُمْ ۚ وَهُمْ يَذْكُرُونَ
الْأَخْسَنَ ۚ هُمْ كَاهِنُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mũndũ ombĩtwe na mĩtũkĩ. Nyie kwa ũla w'o ngamwony'a Syama Syakwa ĩndĩ mũikangũlye Nyie nikalaate.

خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۚ سَأُورِيكُمْ آيَاتِي فَلَا
تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٨﴾

39. Namo makũlasya, 'Kyathĩ kĩĩ *kĩĩkeanĩw'a* ĩndĩ, ethwa we wĩ wa w'o'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Takethwa alei nĩmamanyie tũ ĩvinda yĩla matakethĩwa matonya kũsĩĩla mwaki kuma mothyũnĩ moo kana kuma mĩlongonĩ yoo, na mo maikatetheew'a!.

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونُ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُبْصَرُونَ ﴿٤٠﴾

41. Aiee, w'o ũkamaumĩĩĩla tũũ woo mateũmánya na w'o ũkamavũavũany'a mo vyũ; na maikethwa matonya

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٤١﴾

kUt0ngĩthya, ona mo maikanengwe
Ivinda.

42.Na ow'o At0mwa nĩmavũĩwe ngũĩ
mbee waku, Indĩ amwe katĩ wa ala
mavũĩaa ngũĩ nĩmamathyũlũlũkile asu
moo ala mavũthasya.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِالْبَلَدِينَ
سَخَّرُوا مِنْهُمْ أَمْكَانًا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 4

43.Asya, 'N00 ūla ūtonya k0rĩn0s0vĩa
inyw'ĩ ūtuk0 na mũthenya vala ve Ngai-
Wa-Ulau?' Indĩ mo nĩmaaly0kaa
makauma ūlilikanonĩ wa Mwĩai woo.

قُلْ مَنْ يَكْلَأُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٦١﴾

44.Mo mena ngai ona Imwe Ila Itonya
k0mas0vĩana Naitũ? Syo iitonya
kwĩtetheesya syo mbene ona iitonya
kwĩw'anĩthw'a Naitũ nĩ mũndũ ona
Omwe.

أَمَرَهُمُ اللَّهُ تَتَذَكَّرُ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ قِتَابٌ يَصْخَبُونَ ﴿٦٢﴾

45.Aiee, Ithyĩ nĩtwamanengie asu na
maaĩthe moo syĩndũ nzeo sya nthĩ ĩno
k0vika thayũ wamaasavĩa mũno mo.
Mo nomonaa kana ithyĩ nĩtũmĩthokeete
nthĩ tũkĩmĩnyivya mĩvakanĩ yayo? Mo
Indĩ, nĩmatonya k0tw'ĩka asindi?

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ عَمَّا ظَالَمَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا إِنَّهُمْ لَافْطَبُونَ ﴿٦٣﴾

46.Asya, 'Nyie ndi0m0kaany'a inyw'ĩ
Indĩ nĩ kwĩanana na ūvuany'o m0theu.'
Indĩ ala mate matũ maitonya kwĩw'a
wĩtano yĩla mo meũkaanw'a.

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ
الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنَادُونَ ﴿٦٤﴾

47.Na ona mĩvevo ya ūsilĩlo ya Mwĩai
waku ĩkamakiita mo, vate nzika, mo
nĩk0ĩa, 'Woo nĩ witũ! Ow'o, ithyĩ twaĩ
eki-ma-naĩ.'

وَلَيْنَ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ
يُونُسًا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٦٥﴾

48.Na Ithyĩ tũkase0vya ithimi sya w'o
sya ūlũngalu kwoondũ wa Mũthenya wa
Uthayũũkyo nĩkana kĩla thayũ

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقَوِيطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ
نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ
أَبْتَنَّا بِهَا وَكُفَىٰ بِهَا حَسِيبِينَ ﴿٦٦﴾

ndOkavItfw'e ona vanini. Ona ethwa nI
 ūito wIana wa kaveke ka kalandali,
 IthyI tŭkaumIlya. Na IthyI nItwIañfe
 kwIthwa ta atali.

49.Na IthyI nItwamŪnengie Mose na
 Aluni KŭvathŪkany'a na Kyeni na
 Kŭlilikany'a kwa ala alŪngalu,

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً
 وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ۝

50.Asu ala mamŪkŭaa Mwŭai woo
 kŭmbithini, na ala maŪkŭaa ūla Saa wa
 Utw'io.

الَّذِينَ يَحْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّائِقَةِ
 مُشْفِقُونَ ۝

51.Na kŭI nI Kŭlilikany'a kŭathime kŭla
 IthyI tŭkŭtheetye, inyw'I IndŭI,
 nImŪŭkŭlea?

لَقَدْ هَدَيْنَا لُقْيَا وَهَذَا ذِكْرٌ مِّمَّا أَنزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ۝

LUKU 5

52.Na mbee wa kŭI IthyI nItwamŪnengie
 Avalamu ūtongoi wake na IthyI
 nItwamwŭsŭI we nesa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا
 بِهِ عَلِيمِينَ ۝

53.Yŭla we wamatavisye ŭthe wake na
 andŪ make, Ino nI mŭvw'anano myaŭ
 inyw'I mŭmŭkwatŭtye mŭno?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ الشَّيْءُ الَّذِي
 أَنْتُمْ لَهَا عَاقِفُونَ ۝

54.Mo nImasŪngŭie, 'IthyI tweethŭie
 maaŭthe maitŭ maimŭthaitha yo.'

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عِبْدِينَ ۝

55.Nake amea, 'Ow'o, inyw'I inyw'I-
 ene oŭndŭ ūmwe na maaŭthe menyu
 nImwŭthŭtwe nthŭnŭI wa ŭvŭtyo yŭ
 ūtheinŭ.'

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

56.Mo mamŪkŭŭlya, 'We ūtŭetee ithyI
 w'o wa w'o kana we wŭ ūmwe wa ala
 mavŭaa ngŭŭ?'

قَالُوا آجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ۝

57.We amasŪngŭie, 'Aiee, Mwŭai wenyu
 nI Mwŭai wa matu na nthŭI, We ūla

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي

wasyŭmbie syo; na Nyie nĩ ŭmwe wa
asu ala mena ŭkŭsĩ wa ũu.

فَطَرَهُنَّ ۖ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٨﴾

58.'Na Nyie nĩĩvĩta na Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Nyie vate nzika,
nĩngŭsŭanĩa ũlũ wa mĩvw'anano yenyu
ĩtina inyw'ĩ mwamina kŭthi na
mwathelekelya.'

وَقَالُوا لَا كَيْدَ لَنَا أَصْنَاكُمْ بَعْدَ أَنْ تُولَدُوا
مُذِيرِينَ ﴿٥٩﴾

59.Kwa ũu, we nĩwamĩtŭlangile ilungu
yonthe ateo ũla waĩ mŭnene katĩ wayo,
nĩkana mo matonye kŭsyoka kwa
makŭlyo.

يَجْعَلُهُمْ جُذَاءً إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يُرْجَعُونَ ﴿٦٠﴾

60.Mo makŭlya, 'Ula wĩkĩte ngai sitũ ũũ
nũũ? Vate nzika, we nokŭvika ethwe e
mwĩki-wa-naĩ.

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَٰذَا بِإِلَهِنَا إِنَّمَا لَنَا الْكَلْبُ الْكَلْبِيُّ ﴿٦١﴾

61.Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtwamwĩw'ie
mwanake ŭmwe aimĩneenea yo naĩ, we
etawa Avalamu.'

قَالُوا سَعَيْنَا فَمَنْ يَمْلِكُ لَهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٢﴾

62.Namo maasya, 'Mũetei ĩndĩ mbee wa
metho ma andũ, nĩkana mo methwe na
ŭkŭsĩ.'

قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦٣﴾

63.Na ĩndĩ mo mamũkŭlya Avalamu,
'We nue Ula wĩkĩte ngai sitũ ũũ, we
Avalamu?'

قَالُوا أَنْتَ فَعَلْتَ هَٰذَا بِإِلَهِنَا يَا بَرَهْمِيَّةُ ﴿٦٤﴾

64.We asŭngĩe, 'Iĩ, vate nzika mũndũ
mũna nĩwĩkĩte ũu. Vaa ve ũla mŭnene

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبَرُهُمْ هَٰذَا فَغَلَبُوا هُمُورًا
كَأَنَّهُمْ يَنْطِقُونَ ﴿٦٥﴾

OnOŋtal'ihw'a. Indī mīkūlyei yo ethwa nītonya kūneena. ^{1*}

65. Na Indī mo nīmeelekanīle mūndū na ūla ŋgī na maasya, 'Inyw'ī ene vate nzika, mwī lvtityonī.'

66. Na mītwe yoo *yakumanhwa' a nthī nī nthoni na mamwā*, 'Kwa ūla w'o, we nīwīlī nesa kana yo ndīneena.'

67. Avalamu amakūlya, 'Inyw'ī Indī mūthaihaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe ila itamūtandīthīasya kīndū ona vanini kana kūmwīka na?'

68. Nthoni syīthwe tūlū wenyu na ila inyw'ī mūthaihaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe! Inyw'ī Indī nomūkamanya?'

69. Mo maisye, 'Mūvīvyei na tetheesyai ngai syenyu, *ethwa inyw'ī nīmūtwīle kwīka ūndū ona wīva.*'

فَرَجَعُوا إِلَى الْأَنْفُسِ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ نَكَّسُوا عَلَى رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ

يَنْطِقُونَ ﴿٦٦﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ

شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٧﴾

أَبَى لَكُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ عِبَادَةٌ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَفَلَا

تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا احْزِقُوهُ وَانصُرُوا إِلَهَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٦٩﴾

¹ *Aalyūli amwe ow'o nīmelelūkaa ūalyūlo wa mūsoa ūū maikīa kana ūu nūtonya kūmūtw'īkīthya Avalamu ta mūkengani. Ow'o ti mūvw'anano ūla mūnene waanangīte mīvw'anano ūla mīnini Avalamu mwene nīwe weekie ūu. Kwoondū wa ūu, kwasya kana Avalamu nīwe waisye, 'ūū nīw'o mūnene woo; kwīthīwa kwī kūthūku na nī kūmwīlīla Avalamu ūvūngū. Kwa ūu, nīkwāllīte nī kūmanyīka kana, kūyaī kūlea kūandīkīka Indī nī ūkany'o wī vinya. Mavinda amwe kīndū nīkīthīawa kī ūtheinī mūno kwa mūndū kwītkīla ūvoo ta ūsu. Ithīl nītwītkīlaa kana Avalamu nīwe waneenie atena kīlelelo ona vanini kya kūmathyoekya mo Indī kwa nzīa ya ngaanāno yī vinya tūlū wa ūvūngū wa mūtkīto woo. ūu nīw'o mo moosie ūvoo ūsu. Mamina kūmwīw'a Avalamu, vai ona ūmwe waasyoka kūmwīta mūkengani. Indī kwīanana na Kulani Ntheu, yo yaī nguthu ya kūsīsyā maūndū ma nthīnī ala maingītw'e kūmanya ūtumanu wa mūtkīto woo. ūndū ūū nūtheetw'e nesa nī mīsoa īno sīsyā mūsoa wa 65-68. Na ŋgī nī kwāllītwē nī kūlīlīkanwa kana mbee wa kīko kīlī, Avalamu mwene nīwaetete mbee wa andū ūtw'io wake wa kūmyananga mīvw'anano yoo sīsyā mūsoa wa 58.

70. Ithyĩ twaisye, 'We Mwaki, Ithwa wĩ mũvoo na Ithwa wĩ umo wa mũuo kwoondũ wa Avalamu.'

قُلْنَا يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْٓنَ اٰمَنُوْا سَلِّمُوْا عَلٰٓى اٰبِهَيْكُمْ

71. Namo nĩmamanthĩte nzĩa ya kũmwĩka naĩ we, ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamatwĩkĩthisye mo kwĩthwa ala maĩ na wasyo mũnene vyũ.

وَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمْ الْاٰخِسِرِيْنَ

72. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we na Loto na twamaete nthĩ mo ĩla Ithyĩ twamĩathimie kwoondũ wa mbaa-andũ.

وَنَجَّيْنٰهُ وَاَوْطٰٓا اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ بَرَكْنَا فِيْهَا لِّلْعٰلَمِيْنَ

73. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Isaaka na mwĩsũkũũe, Yakovo, na onthe twamatwĩkĩthya andũ alũngalu.

وَهَبْنَا لَهٗ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ نٰفِلَةً وَّوَكَّلًا جَعَلْنَا صٰلِحِيْنَ

74. Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamatongoesye andũ kwa mwĩao Witũ, na Ithyĩ nĩtwatwaie ũvuany'o kwoo tũimeyĩĩa kwĩka mawĩa maseo, na ũsyaĩĩsya wa Mboya, na kumya nthembo. Namo maĩ athaithi Maitũ twĩ ithyoka.

وَجَعَلْنٰهُمْ اٰيَةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتٰٓا الزَّكٰوةَ وَكَانُوْا اٰتٰٓا عٰبِدِيْنَ

75. Na Loto Ithyĩ nĩtwamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we kuma nthĩnĩ wa mũsyĩ ũla weekie mothatyo. Ow'o mo maĩ athe na andũ mbaa-matũ.

وَاَوْطٰٓا اٰيَتُنَا حٰكِمًا وَّعِلْمًا وَنَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِيْ كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيْثَ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سُوْٓءٍ فٰسِقِيْنَ

76. Na Ithyĩ nĩtwamwĩtĩkĩlile we nthĩnĩ wa tei Witũ; vate nzika, we aĩ ũmwe wa ala alũngalu.

فَاَدْخَلْنٰهُ فِيْ رَحْمَتِنَا اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ

LUKU 6

77. Na lilikanai yĩla Noa watũĩe Ithyĩ-tene, na Ithyĩ nĩtweew'ie mboya yake na nĩtwamumisye we na andũ ma nyũmba yake kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنُوْحًا اِذْ نَادٰٓى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَنَجَّيْنٰهُ وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ

78.Na Ithyĩ nĩtwamũtetheesye we Tũlũ wa andũ ala maleile Syama Siitũ. Vate nzika, mo maĩ andũ athe; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ mo onthe.

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

79.Na lilikanai Ndaviti na Solomoni yĩla mo maumisye motwio. Tũlũ wa imea ila malondu ma andũ maĩte mũũndanĩ ũtukũ; na Ithyĩ twaĩ ngũsĩ ya ũtw'io woo.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْلِفَانِ فِي الْحَرْبِ إِذْ
نَفَسَتْ فِيهِ غَمَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ۝

80.Ithyĩ nĩtwamũnengie Solomoni ũmanyi wa w'o wa ũvoo ũsu na kĩla ũmwe woo Ithyĩ twamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwasyĩw'ĩthisye iĩma na nyũnyi sya yayaya kũtanĩa ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe vamwe na Ndaviti. Na Nithyĩ twĩkaa maũndũ onthe ta asu.

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَاهُمْ حُكْمًا وَعِلْمًا وَرَءَا
سَعْنَاهُمْ مَعَ دَاوُدَ الْجَبَالِ يُسَبِّحْنَ وَالْقُلُوبِ وَكُنَّا
فَوَاحِشِينَ ۝

81.Na Ithyĩ nĩtwamũmanyĩsye we kũseũvya itonyeo sya kĩlaa sya kaũ kwoondũ wenyu, nĩkana syo itonye kũmũsiĩla inyw'ĩ vinya wa ala angĩ nthĩnĩ wa kaũ wenyu. Indĩ inyw'ĩ nomũtũngaa mũvea?

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ لَتُخَوِّفَكُمْ مِنْهُ
بِأَسْخَمِكُمْ فَبَلَّ أَنْتُمْ شُكْرُونَ ۝

82.Na Ithyĩ nĩtwakĩyĩlaĩe kĩseve kĩ vinya kĩmwĩw'e Solomoni. Kyo nĩ kyautanie kwelekela nthĩ ĩla twaathimĩte. Na Ithyĩ twĩna ũmanyi wa syĩndũ syonthe.

وَسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
ظَالِمِينَ ۝

83.Na Ithyĩ nĩtwameyĩlaĩe athambĩi ala anene kũmwĩw'a we ala mathambĩaa kwoondũ wake, na kwĩka wĩla ũngĩ ũtee wa ũsu; na Nithyĩ Ala mamaũngamĩe mo.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ
عَمَّا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِيِينَ ۝

84.Na lilikanai Yovu yĩla wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, akyasya, 'Thĩna nũngwatĩte nyie, na We Nue Usũtwe nĩ

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝

tei wa onthe katī wa onthe ala
mew'anīaa tei.

85.Kwa ūu, Ithyī nītwew'ie mboya yake na twavetanga thīna ūla we waī naw'o, na Ithyī nītwamūnengie andū ma nyūmba yake na angī ota ūu vamwe namo, ta tei kuma Kwitū, na ta ūlilikany'o kwa athaithi.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضِرٍّ وَأَيْنَهُ أَهْلُهُ
وَمَثَلَهُمْ فِي هَٰذِهِمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرًا
لِّلْعَبِيدِينَ ﴿٥٥﴾

86.Na lilikanai Isumaeli na, na Enoko Idris na Esikieli Dhul Nun. Onthe maī katī wa omīīsyā.

وَأَسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ
الضَّالِّينَ ﴿٥٦﴾

87.Na Ithyī nītwametīkīlīlye mo nthīnī wa tei Witū. Vate nzika, mo maī katī wa ala alūngalu.

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٥٧﴾

88.Na lilikanai Yona Dhul-Nun, yīla we waendie ena ūthatu. Na we nīwasūanīe kana Ithyī tūikamwīw'īthya kyeve. Indī īfndīnī sya kīvindu we nīwālie akyasya, 'Vai Ngai ateo We, We wī Mūtheu. Ow'o, Nyie nīnīthītwē nī katī wa eki-ma-naī.'

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاطِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ
عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
سُبْحَنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

89.Kwa ūu Ithyī nītwew'ie mboya yake na twamumya we thīnanī. Na ūu nīw'o Ithyī tūmatwaa etīkīli.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمْرِ وَكَذَٰلِكَ
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾

90.Na lilikanai yīla Sakalia wamwīkālīle Mwīai wake akyasya, 'Mwīai wakwa, ndūkandeke nyie nde kaana, na We Nue Ula-Mūseō Vyū katī wa atīwa.'

وَذِكْرُنَا إِذْ نَادَى رَبَّهُ لَا تُدْرِنِي قَرْوًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

91.Kwa ūu Ithyī nītwew'ie mboya yake na nītwamūnengie Yoana Yahya na twamūvoesya mūka. Mo nīmakīlanasya mūndū na ūla ūngī nthīnī wa kwīka mawīa maseo, namo nīmatwīkālīle Ithyī

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَاهُ
زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ
يَدْعُونَ رِغْبًا وَرَهْبًا وَكَانُوا لَنَا خُشِعِينَ ﴿٦١﴾

mena wĩkwatyo na w'ia, na
nĩmeeniyivise mo ene mbee Waitũ.

92. Na *lilikanai* kĩla kĩveti kyasũvlie
ũthei wakyō; kwa ũu ithyĩ nĩtwavevee
nthĩnĩ wakyō ndeto Yaitũ na
nĩtwakĩtwĩkĩthisye kyo na mwana wakyō
Kyama kwa mbaa-andũ.

93. Ow'o, aa nĩmo andũ maku andũ
amwe; na Nyie nĩ Mwĩai wenyu, kwa
ũu, nthaithei Nyie.

94. Indĩ mo nĩmaanĩkĩte katĩ woo ene
nthĩnĩ wa ũndũ woo; na onthe
makasyoka Kwitũ.

وَالَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُونِ ﴿٩٣﴾

فَاقْطِعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ إِلَهِنَا رَجُوعٌ ﴿٩٤﴾

LUKU 7

95. Kwa ũu, ũla ona wĩva wĩkaa mawĩa
maseo na nĩ mwĩtĩkĩli, kĩthito kyake
kĩikalea kũkathĩĩwa na vate nzika, ithyĩ
tũkakĩandĩka.

96. Na w'o nĩ mwĩao ũtaalyũĩka kwa
mũsyĩ ũla ithyĩ tũwanangĩte kana mo
maitonya kũsyoka.

97. *Kũkeethwa kũilyĩ ũu* ona yĩla Ngoki
na Makoki makalekw'a na mo
makeekalaata mũno kuma kĩla ũkĩĩĩĩlunĩ.

98. Na kyathĩ kyaw'o nĩkĩthengee; Indĩ
sisyai, metho ma asu ala matetĩkĩlaa
makamaketea masyaĩsyie na mo
makaasya, 'Woo nĩ Witũ! Ithyĩ! Ow'o,
ithyĩ tũyaasũvĩa ũndũ ũũ; aiee, ithyĩ twaĩ
eki-ma-naĩ!

99. 'Vate nzika, inyw'ĩ na ila mũthaithaa
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ

مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الظَّالِمَاتِ لَهُ مَوْمِئٌ فَلَا
يُفْرانُ سَعْيُهُ وَإِنَّا لَهُ كَنُتُونٌ ﴿٩٥﴾

وَحَرَمٌ عَلَى قُرَيْشٍ أَهْلُكُنَّاهُ أَن نَّهْمَ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٦﴾

حَتَّىٰ إِذَا فُتِنَتْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَهُمْ مِنْ كُلِّ
حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٧﴾

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقِّ إِذْ أَخَذَ شَاخِصَةً أَبْصَارُ
الَّذِينَ كَفَرُوا يُؤْيِلُنا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا
بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٨﴾

إِنَّمَا وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبٌ جَهَنَّمَ
أَنْتُمْ لَهَا وَرَدُونَ ﴿٩٩﴾

ngÜ sya Iia-ya-Mwaki. Inyw'I
inyw' onthe nĩmÜkoka vo.'

100. Takethwa ii nĩsyeehtĩtwe syĩ ngai,
syo iĩthwa syookie nthĩnĩ wayo; na
onthe makekalaa vu nthĩnĩ.

101. Vau nthĩnĩ! Wĩa woo Ükeethwa nĩ
küuma nthĩnĩ wayo navo maikew'a
kĩndÜ kĩngĩ.

102. Indĩ tÜÜ wa asu maminĩte kwathwa
ĩtuvi İseo kuma KwitÜ, aa
makavetangwa küasa müno nayo.

103. Mo maikew'a kawasya ona kanini
vo; namo makekalaa nthĩnĩ wa mwĩkalo
Üla mathayÜ moo makendaa.

104. Ula-Thĩna Münene ndÜkamew'ĩthya
mo kyeva, na alaĩka makakomana namo,
makasya, 'ÜÜ nĩw'o müthenya wenyu
Üla inyw'I mwathiwe.'

105. Lilikanai müthenya Üla Ithyĩ
tÜkalinga matu tondÜ İthangÜ ya
maandĩko matheu yĩlingawa nĩ
mÜthembi. TondÜ Ithyĩ Twambĩĩĩlye
Ümbi wa mbee, Ithyĩ tÜkaÜtÜngĩĩĩla ota
Üu--- Ütianİo Üla umanĩte NaitÜ; vate
nzika, Ithyĩ tÜkawĩka w'o.

106. Na Ithyĩ nĩtÜminĩte küandĩka nthĩnĩ
wa Savuli ya Ndaviti, İtina wā Ütao kana
athÜkümi Makwa alÜngalu makatĩwa
nthĩ.

107. Nthĩnĩ waw'o, vate nzika, ve
ÜtÜmane wa vata kwa andÜ ala
mamÜthaitaa Ngai.

لَوْ كَانَ هَؤُلَاءَ إِلَهًا مَا وَرَدَّوْهَا وَكُلَّ فِيهَا
خُلُدًا ۝۱۰۰

لَهُمْ فِيهَا زُفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ۝۱۰۱

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ
عَنَّا مُبْعَدُونَ ۝۱۰۲

لَا يَسْمَعُونَ حَيْثُ سَاءَ وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنفُسُهُمْ خُلُدُونَ ۝۱۰۳

لَا يَخْرُجُ لَهُمُ الْفَرَغُ الْأَكْبَرُ وَتَلْقَاهُمُ الْمَلَكَةُ
هَٰذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝۱۰۴

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ التُّرْبِ لِلْكَتِبِ ۖ كَمَا
بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدًّا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا
فَاعِلِينَ ۝۱۰۵

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۝۱۰۶

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ۝۱۰۷

108. Na Ithyĩ tũĩũtũmĩte we ĩndĩ nĩ ta
ĩnee kwa mbaa andũ onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. Asya, 'Vate nzika, nĩkũvuanĩtw'e
kwakwa kana Ngai wenyu nĩ Ngai
Umwe. ĩndĩ inyw'ĩ mũkeenyivya?'

قُلْ إِنَّمَا يُؤْتِي إِلَىٰ آتِنَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٩﴾

110. ĩndĩ mo masyoka ĩtina, asya, 'Nye
nĩnĩmũkaanĩtye inyw'ĩ inyw'onthe ũndũ
ũmwe, na Nye ndyĩsĩ kana kĩla inyw'ĩ
mwathĩtwe kĩ vakuvĩ kana kĩ vaasa.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ آذَيْتُمُ
أَقْرَبِيكُمْ أَمْ يَبْعِدُكُمْ مَّا تُوْعَدُونَ ﴿١١٠﴾

111. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ ndeto ĩla
mbumbũle, na We nĩwĩsĩ ĩla inyw'ĩ
mũvithaa.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١١﴾

112'. Na Nye ndyĩsĩ ĩndĩ ũu nũtonya
kwĩthwa wĩ ũtato kwenyu, na ũtanu wa
ĩvinda tũ.'

وَإِنْ أَذِمْ بِكُلِّ لَعْنَةٍ فَلَهُم مَّا تَنَاجَوْنَ
بَيْنَ يَدَيْهِ ﴿١١٢﴾

113. We ota ũu aisye, 'Mwĩai wakwa,
We umya ũtw'io wa w'o. Mwĩai waitũ
nĩ Ula-Ngai wa Ulau, Ula ũtethyo Wake
waĩĩte nĩ kũmanthwa tũlũ maũndũ ala
inyw'ĩ mũwetaa.'

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٣﴾

سُورَةُ الْحَجِّ مَدِينَةٍ

الشَّامِ (٢٢)

AL - HAJJ
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Inyw'I andũ, mũkŕei Mwŕai wenyu; ow'o kŕetemo kya nthĩ kya ũla Saa nĩ kŕndũ kŕnene.

3. Mũthenya ũla inyw'I mũkawona, na kŕveti kŕla kŕkwongya kŕkoolwa nĩ kwongya kwa kyo na kŕla kŕveti kŕlito kŕkaumya mũio wakyo; na ũkamona andũ ta amile oyŕla matakethwa manyw'ŕte, ŕndĩ ũsilŕlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o ũkeethwa wĩ mwai.

4. Na katĩ wa andũ ve ala makaananŕaa ũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ũmanyi, na mo maatŕŕaa kŕla Satani mbaa matũ,

5. Ula ũtw'io umŕtw'e ũlũ wake, kana ũla ona wŕva ũkatuma ndũũ nake, we akamũthyoekeya we na akamũtongoesya we ũsilŕlonĩ wa Mwaki.

6. Inyw'I andũ, ethwa mwŕna nzika ũlũ wa Uthayũkyo, ŕndĩ sũanŕai kana Ithyĩ nŕtũmũmbŕte inyw'I kuma kŕtoonĩ, na ŕndĩ kuma ũlovotonĩ ya manzĩ, na ŕndĩ kuma ũanganĩ ya nthakame, na ŕndĩ kuma kŕlungunĩ kya nyama, kŕmwe kyũmbe na kŕngĩ kŕte kyũmbe, nŕkana Ithyĩ tũtonye kwonany'a ũtonyi Wĩũ ũtheinĩ kwenyu. Na Ithyĩ nŕtũkŕkalasya mavunĩ kŕla twenda

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ١

يَوْمَ تَرَوْنها تَذْهَبُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسُ سُكَرَىٰ وَما هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ٢

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مُّرِيدٍ ٣

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ٤

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَيْتِ فَإِنَّا خَلَقْنَاهُ مِن تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنَبَيِّنَ لَكُمْ وَنَقَرُ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ آجِلٍ مُّسْتَعْتَبٍ ٥

Kovika Ivinda ylla yltw'ltwe; na Ithyl
nltUmumasya vo mwI t00kenge; na
nltUm0eaa inyw'I nIkana *m0vikItle* 0ima
wenyu mwIna vinya mwlanlu. Na ve
amwe *menyu ala* makusaa me anini, na
ve amwe katI wenyu ala manengawe
0k00 mwingI makethwa mate0manya
0nd0 *0ina wa* kwIthIwa na 0manyi. Na
we n0myonaa nthI Ite thay0, IndI ylla
Ithyl twatheesya kIw'0 I0l0 wayo,
nIkylulusanaa na nIyimbaa, na nImeasya
kIla m0themba wa imea mbanake.^{1*}

ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ
مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُصْرِ لَكُمْ
يَعْلَمُ مَنْ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً
فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ
مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ⑤

7.KItumi n0nd0 Ngai Mwene Vinya
W'onthe nI We W'o, na kana We nI We
Ula 0mekIaa ala
akw'0 thay0, na kana We ena 0tonyi I0l0
wa syInd0 syonthe.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُخَيِّمُ الْوَتَّى وَ
أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑥

8.Na n0nd0 vate nzika, 0la Saa 0kooka,
ndwIna nzika nthInI wa w'o, na n0nd0
Ngai Mwene Vinya W'onthe
akamokIlya asu ala me mb0anI.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ⑦

9.Na katI wa and0 ve we 0la 0kaananIaa
I0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ate
na 0manyi na ate na 0tongoi na ate na
Ivuku yIm0mulIkIle,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ
لَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ⑧

10.AkImilanga na ng0l0, nIkana we
atonye k0mathyoekya and0 kuma nzlanI
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwake
ve nthoni I0l0 wa nthI Ino; na nthInI wa

ثُمَّ إِنِّي عَظَمْتُ لِيُجَادِلَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي
الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَذَابَ
الْحَرِيقِ ⑨

¹ *Ndeto Ino 'yoraddo' IandIkawa kwonany'a kana
kwInana na mwambIItIlyo kana katI vinya na
kaitonya kwIs0vIa ko kene kwa 0u m0nd0 ota 0u e
nthInI wa 0k00 m0nene asyokaa mwIkalonI 0ilyI
ta 0su. NzIa Ino nIyI0twIItkwa nI m0soa 'man
noammirho nonakkisho fil khalq' *yasin ch: 36*
verse 69.

Múthenya wa Uthayúúkyo Ithyí
tókamúsamíthya úsilílo wa kúvívwa.

11. Uu n0nd0 wa ma0nd0 ala moko
maku matongoisye mbee, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe ti úla úte
múlúngalu kwa athók0mi Make.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
شَيْئًا لِّلْعَالَمِينَ ⑤

LUKU 2

12. Na katí wa andú ve we úla
úmúthaithaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe úteení wa múíkúú, índí ethwa
úseo níwamúvikíla we, níwíaníawa
níw'o; na ítatwa yamúvalókúla we,
n0aly0kaa akauma vala ve Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We níwaasya ílúú wa
nthí íno na ítuní. Usu ní wasyo wí
útheiní.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ
أَصَابَهُ خَيْرٌ لِّطَمَآنٍ بِهِ لَكَ أَصَابَةٌ فَيُسْخَرُ
وَيَنْفَلِبْ عَلَى وَجْهِهِ ثُمَّ يَحْسِرُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ
ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ⑥

13. We asyíkallaa útee wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe íla ítamútee úthúku
kana kúmúuna kúú ow'o ní kwelelúka
kúasa mún0.

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُمْ وَ مَا لَا
يَنْفَعُهُمْ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ⑦

14. We n0mwíkallaa úla úthúku wake wí
vakuví mún0 kúvíta útandíthyo wake.
Usu ní m0s0ví, na m0tindany'a
m0thúku.

يَدْعُوا لَكِن صُرَّةَ أَعْيُنٍ مِنَ تَغْفِيهِمْ لَيْسَ
الْمَوْلَى وَلَا لَيْسَ الْعَشِيرُ ⑧

15. Níw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akatuma asu ala metíkílaa na kwíkí
meko maseo malika Múúndaní íla ívítílaa
mbúsf uungu wayo; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe ekaa únd0 We
wenda.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
بِحَبَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ
مَا يُرِيدُ ⑨

16. Úla úsúaníaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndakamúteeheesya we
Mwathani ílúú wa nthí íno na ítuní, we
níaekwe, ethwa we n0t0nya, amanthé

مَنْ كَانَ يَتُنَبِّئُ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ
فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ⑩

nzila ya kŭvika Itunī, na nīaekwe atile
Ōethyo mŌtheu. Indī we nīaekwe one
kana maŭī make makamŭvetangīa we
kīla kīmŭthatasya we.

17. Na Ōu lthyī nīŭmītheetye yo *Kulani*
ta Syama nthēu, na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasya
ŭla We wendaa.

18. Ta asu ala metīkīlaa, na Ayuti, na
Aklisto, na Masavii, na Mayusi, na avoyi
ma mīvw'anano, nīw'o Ngai Mwene
Vinya W'onthe akaumya ŭtw'io katī
woo nthīnī wa Mŭthenya wa
Uthayŭkyo; vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nī Ngŭsī ŭlŭ wa syīndŭ
syonthe.

19. We nowonete kana We nī We
wīnyivīaw'a nī kīla kyonthe kī ŭlŭ wa
nthī na kīla kyonthe kī matunī, na syua,
na mwei, na ndata, na īlma, na mīfī, na
nyamŭ sya weŭ, na aingī katī wa mbaa-
andŭ? Indī kwī aingī ala maīlītwe nī
ŭsilīlo. Na ŭla ona wīva Ngai Mwene
Vinya W'onthe ŭmŭsonokasya, vai
ŭtonya kŭmŭkīlya we akethwa na ndafa.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ekaa ūndŭ We wendaa.

20. Ii, nī nguthu ilī sya akaananī ala
makaanāfaa ŭlŭ wa Mwīai woo. Na ta
asu ala matetīkīlaa, itonyeo sya mwaki
ikatilwa kwoondŭ woo; na kīw'o
kītheŭkīte kīketīkīw'a ŭlŭ wa mīfwe
yoo,

21. Nakyo kīkatheŭkya kīla kī nthīnī wa
mavu moo, na ikonde syoo, ŭta ŭu
ikoomīthw'a;

وَكَذَلِكَ أَنزَلْنَاهُ آيَاتٍ يُبَيِّنُ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ⑩

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَ
التَّصْلَى وَالْمُجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ
يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑪

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَخْتِمْ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ
فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ
وَالشَّجَرُ وَالذَّائِبُ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ
مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ⑫

هَذِهِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمَا الَّذِينَ أَفْرَأُوا
قُطِعَتْ لَهُمْ نِيَابٌ مِّن تَأْمٍ يَصُبُّ مِنْ فَوْقٍ
رُّوسِهِمُ الْحَمِيمُ ⑬

يَصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ⑭

22.Navo vakeethwa nzŭma sya kŭlaa
kwoondŭ woo sya kŭmasilŭla-mo.

وَالَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝

23.Yŭla mo makamantha kwenda kuma
nthŭnŭ wa woo; makatŭngawa nthŭnŭ; na
makatavw'a, 'Samai inyw'i ņsilŭlo wa
kŭvya!

كُلَّمَا أَدُودًا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا
فِيهَا ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

LUKU 3

24.Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe
akatuma asu ala metŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo malika nthŭnŭ wa Mŭnda
ŭla ŭvŭtŭlaa mbŭsŭ uungu wayo. Na vo
mo makaanakavw'a na itang'a sya
thaavu na lŭlŭ; na ngŭa syoo vo
ikeethwa syŭ sya lŭlŭ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُجْلُونَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِدٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
خَزِيرٌ ۝

25.Namo makatongoew'a nthŭnŭ wa
ņneeni wa ņlŭngalu tŭ, na
makatongoew'a nzŭlanŭ ya Ngai-Ula-
Utaŭawa.

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهُدُوا إِلَى
صِرَاطِ الْحَنِيدِ ۝

26.Ta kwa asu ala matetŭkŭlaa, na
kŭmasilŭla andŭ nzŭlanŭ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na kuma Mŭsikitinŭ ņla
Mŭtheu, ņla Ithŭyŭ tŭnyuvŭte kwoondŭ wa
andŭ onthe, mo me ekali maw'o kana
me aeni kuma weņnŭ wa mŭthanga, na
ņla ona wŭva ņmanthaa kwelelŭka na
ŭthyoe ku kuma nzŭlanŭ ŭla ya w'o-----
Ithŭyŭ tŭkatuma mo masama ņsilŭlo wŭ
woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
لِلْعَاكِفِ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ
بَعْظٌ يظلمْ نَذِقْهُ مِنْ عَذَابِ الْيُسُوءِ ۝

LUKU 4

27.Na lilikanai ŭvinda yŭla Ithŭyŭ
twamŭaŭe Avalamu kŭtuto kya ŭla
Nyŭmba na twasya, 'Ndŭkambŭlanany'e
Nyie na kŭndŭ ona kŭva, na mŭkalye
Nyŭmba Yakwa yŭ nthu kwa asu ala

وَلَاذِبُونَ إِلَى بُرْهِنِهِمْ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرَكَ
بِشَيْءٍ وَظَهَرَ بَيْنِي لِلظَّالِمِينَ وَالْقَائِمِينَ
وَالرَّكَعِ السُّجُودِ ۝

mamfthy0l0l0kaa, na asu ala
ma0ngamaa, na asu ala makumanaa na
k0val0ka nthl matullfye ndu vamwe na
mothy0 moo nthlnl wa Mboya.

28.'Na tavany'ai kwa mbaa-and0 onthe
0voo wa Haji. Mo makooka vala we 0l
maendete na maa0, na 0l0l0 wa klla
ngamfle mosu, maumfle klla nzla ya
vaasa.

29.'Nlkana mo matonye k0k0slla
motandfthy mayo kwoo na matonye
k0weta syltwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, nthlnl wa matuk0 ala
matw'ltwe, 0l0l0 wa nyam0 sya maa0 ana
ta m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganfle kwoond0 woo. Kwa 0u, Indl
inyw'I yai katl wasyo na manengei lfu
ala mena thlna, na ala mena vata.

30.Indl, maekei meanflsy wla wa
kwlfthesya mo ene, na meanflsy
mawflvto moo, na maimfthy0l0l0ka lla
Ny0mba Ng00.

31.Usu nl mwla0 wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na 0la ona wflva winengae
ndafla sylnd0 ila nthu sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, kflkeethwa kl kflnd0
klseo kwake kwa Mwla0 wake. Na
ng'ombe nl mbfltkfllye kwenyu inyw'I
Indl ti ila itavanflw'e kwenyu. Kwa 0u,
lvathanei na 0vukyo wa mflvw'anano, na
lvathanei na 0neeni wa 0v0ng0.

32.M0kflkala mwflnenganfle kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe klla lvinda,
m0tekwlwanany'a kflnd0 Nake We. Na
0la ona wflva wflanansya kflnd0 na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, aval0kaa ta

وَاَذِّنْ فِي النَّارِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٥٨﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
آيَاتٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْبَاسِ الْقَوِيرِ ﴿٥٩﴾

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَشَهُُّمَهُمْ وَلِيُؤْفُوا نَذْرَهُمْ وَيُظْهِرُوا
بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٦٠﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ
رَبِّهِ وَأُجِّلَتْ لَكُمْ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يَتْلُ عَلَيْكُمْ
فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ
الزُّورِ ﴿٦١﴾

حُنْفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَكَانَتْ لَهُ مِنْ السَّمَاءِ مَخْطُفَةٌ الظَّيْفُ
أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٦٢﴾

umŋte vand0 vat00lu, na ny0nyi
nim0vulasya, kana kŋseve kŋkam0kua
kŋkam0twaa vand0 vaasa.

33.Uu nŋw'o. Na 0la w'itaŋaa Syama
ntheu sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe—ow'o, 0u *umanaa* na 0l0ngalu
wa ngoo.

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَىٰ
الْقُلُوبِ ۝

34.Nthŋnŋ wasyo *nthembo* ve
motandŋthyo kwoond0 wenyu kwa
ŋvinda yŋtwe, ŋndŋ vand0 vasyo va
kumŋw'a nŋ nthŋnŋ wa ŋla Ny0mba-ya-
Tene.

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا
إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

LUKU 5

35.Na kŋla mbaŋ ya and0, Ithyŋ
nŋtwamase0vŋsy e myumŋlye yoo ya
nthembo, nŋkana mo matonye k0weta
syŋtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŋ0l0 wa nyam0 ila sya ma00 ana sya
m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganŋte kwoond0 woo. Kwa 0u,
Ngai wenyu nŋ Ngai Umwe; kwa 0u,
ŋnenganei inyw'I inyw'onthe Kwake.
Na matavyei 0voo m0seo ala auu.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لَّذِكْرِهِمْ أَتَسْمِعُونَ
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِنَّهُمْ
إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ۝

36.Ala ngoo syoo syus0awa nŋ w'ia yŋla
Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa,
na ala momŋŋasya kŋla kyonthe
kyamakwata na ala masyaŋŋasya Mboya,
na kumya katŋ wa ila Ithyŋ t0nenganŋte
kwoond0 woo.

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّادِقِينَ
عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالنَّافِثِينَ الصَّالُونَ وَمَا رَزَقَهُمْ
يَنْفِقُونَ ۝

37.Na katŋ wa Syama Ntheu sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ithyŋ nŋt0nyuvŋte
kwoond0 wenyu ngamŋŋe sya
k0thembwa. Nthŋnŋ wasyo ve *0seo*
mwingŋ kwenyu. Kwa 0u, iwetei syŋtwa
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَالَّذِينَ جَعَلْنَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا حَرَامٌ فَذُكِّرُوا عَلَيْهَا صَوَافٍ فَإِذَا
وَجَّهْتُمْ جُنُوبَكُمْ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرًا
الْمَعْرُودَ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

iŋgeme syovetwe mĩthĩanĩ. Na yĩla syavalũka nthĩ na wea *syĩ ngw'ũ*, ĩndĩ yai katĩ wasyo na mũnengei ĩlu ũla *wĩha vata* ĩndĩ e mwĩanĩe na ũla ũvoyaa. Uu nĩw'ũ Ithĩ ĩtũtumĩte syĩthwe syĩ mbĩw'i kwenyu, nĩkana mũtonye kũtũnga mũvea.

38.Nyama syasyo iimũvikĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kana nthakame yasyo, ĩndĩ ũlũngalu wenyu nĩw'ũ ũmũvikĩaa We. Uu nĩw'ũ We wainyivisye syo kwoondũ wenyu, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũmũtaĩa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondũ wa kũmũtongoesya inyw'ĩ. Na matavyei ũvoo mũseo asu ala mekaa moseo.

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومَهَا وَلَا دِمَاجَهَا وَلَكِنْ يَنَالَهُ
التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتَكُونُوا لِلَّهِ
عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَبَشِّرِ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٨﴾

39.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmasĩĩaa asu ala metĩkĩĩaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ona ũmwe ũla ũte mũĩkĩĩku kana ũla ũte mũvea.

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْفَاسِقِينَ ﴿٣٩﴾ كُلِّي خَوَانٍ كَفُورٍ ﴿٤٠﴾

LUKU 6

40.Uthei wa *kũkita* nĩmũnengane kwa ala makwatĩw'e kaũ nũndũ mo nĩmavĩĩw'e--- na Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũtonyi wa kũmatethya mo--

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُقْتُلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلٰٓى
نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41.Asu ala malũngĩtw'e kuma mĩsyĩnĩ yoo vate ũlũngalu kĩtumi nũndũ mo maisye, 'Mwĩai waitũ nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe tũ,' na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamalũngya andũ amwe kwoondũ wa ala angĩ, vate nzika, Makalũ na Makaanisa na Nyũmba sya kũvoyea na Mĩsikiti na Masinakoke ĩla nthĩnĩ wasyo syĩtwa ya Ngai Mwene

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ
يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
بِبَعْضٍ لَّهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيْعٌ وَصُلُوٰتٌ وَ
مَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ
اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

Vinya W'onthe yfweteawa kaingI. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamUtethya ūla we ūmUtethasya We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o, nI Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

42.Asu ala, Ithyl twamaia Iŵlŵ wa nthI, makalŵmasya Mboya na kŵIva Saka na kwIyIaa kwIkw maŵndŵ ala maseo. Na kŵvatana mothŵku. Na mŵminŵkŵlyo wa maŵndŵ onthe, wIkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ إِن مَكَّنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ
الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَلِيمُ الْأُمُورِ ﴿٢٧﴾

43.Na ethwa mo mekwIta we mŵkengani, ūu now'o ala maI mbee woo, Andŵ-ma-Noa na MbaI sya Aati na Athamuti ota ūu nI nametie Athani moo akengani.

وَإِن يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٢٨﴾

44.Na ūu now'o andŵ ma Avalamu na andŵ ma Loto meekie.

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٢٩﴾

45.Na andŵ ala matŵaa Mitiani. Na Mose ota ūu nI weetiwe mŵkengani. IndI Nyie nI namanengie alei I vinda. IndI Nyie nI namakwatie mo, na nI ūalyŵlo mŵthŵku wIana ata ūla Nyie naetie nthI nI woo!

وَاصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ مُوسَى فَأَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ
ثَمَرًا أَخَذَتْهُمْ فَكَيْفَ كَانَ رَكِيذِ ﴿٣٠﴾

46.Na nI mIsyI yIana ata Ila Ithyl tŵmyanangIte, Ila yo yanengiwe wIki-wa-naI, kŵvika yang'uthŵlangwa na iala syayo; na nI ithima syIana ata ila syatiiwe na masŵmba manenena mbenge mbŵkIŵŵlu!

فَكَأَيُّ مَن قَرِيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فِيهَا
خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَبْنَؤُ مَعْظَلَةٌ وَقَصْرٌ
مَّشِيدٌ ﴿٣١﴾

47.Mo nomaanganga Iŵlŵ wa nthI, nI kana makethwa na ngoo sya kŵmanya nasyo, kana matŵ ma kwIw'a namo? IndI ū-w'o nI kana ti metho matonaa

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونُ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا

nthI, IndI ngoo ila syI ith0inI nIsyo ilalinda.

48.Namo meÜkÜlya we Ükalaate ÜsilÜlo, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga ÜtianÜ Wake. Na nÜw'o, mÜthenya Ümwe kwa MwÜai waku nI myaka ngili ÜtalinI wenyu.

49.Na nI mIsyI yÜana ata Üla Nyie namÜnengie Üvinda, yÜla ekali mayo matwÜkie eki-ma-naÜ? Na Nyie IndI nÜnamÜkwatie, yo na Kwakwa nÜkw'o ÜalÜko.

LUKU 7

50.Asyä, 'Inyw'I mbaa andÜ, Nyie nI MÜkaanany'a wI ÜtheinI kwenyu.'

51.Asu ala metÜkÜlaa na kwÜka meko maseo, ve Üekeo kwoo na kyaÜya kya ndaÜa.

52.IndI ala mething'Üasya kÜkita na Syama SiitÜ, makyenda kÜkyasya kÜeleelo KitÜ vinya ,---aa nÜmo makatw'Üka ekali ma MwakinI.

53.IthyI tÜyaamÜtÜma Mwathani ona IndIÜ kana MÜtÜmwa mbee waku we, IndI we yÜla wendie kÜkÜna wÜa wake Üla we waeleele, Satani nÜweekÜie isiiÜ nzÜanI Üla we wendaa. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜvetaa isiiÜ ila Satani wÜfte. Na IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜlÜlÜmÜÜasya na Vinya W'on the Syama Syake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Ümanyi W'onthe, MÜÜ.

تَعْمَ الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي

الضُّلُوبِ ٤٨

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ
وَأَنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ٤٩

وَكَاذِبِينَ مِنْ قَرْيَةٍ أَمَلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَمِنْ
فِي أَخَذْتُمَا وَإِلَى الْمَوْئِدِ ٥٠

قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ٥١

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ
رِزْقٌ كَرِيمٌ ٥٢

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ ٥٣

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُولٍ وَلَا يَنْتَ إِلَّا
إِذَا تَنَادَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا
يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُعَكِّمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ٥٤

54. We *n̄w̄n̄k̄l̄asya* Ou n̄kana isit̄i ila Satani w̄k̄l̄aa nzian̄i sya Athani Utato kwa asu ala nth̄l̄n̄ wa ngoo syoo ve Owau na asu ala ngoo syoo syUm̄th̄t̄w'e---na vate nzika, eki-ma-na! n̄aendu vaasa m̄uno *n̄nyon̄i*.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فَتَنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٤﴾

55. Na kana asu ala manengetwe Umanyi matonye kUmanya kana n̄i w'o kuma kwa Mw̄lai waku, na n̄kana mo matonye kw̄t̄k̄l̄aa na ngoo syoo itonye kUmw̄nyiv̄asya We. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e n̄omatongoeasya asu ala met̄k̄l̄aa nzlan̄i l̄a ya w'o.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

56. Na asu ala matet̄k̄l̄aa maikaeka kw̄th̄wa na nzika l̄o l̄o wa w'o k̄uvika Ola Saa ūvike kwa k̄th̄o l̄o m̄o k̄l̄o l̄o woo kana voke ōsil̄l̄o kwoo wa m̄uth̄enya wa wananḡl̄ko.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

57. Usumb̄i m̄uth̄enya ōsu ūkeeth̄wa w̄l wa Ngai Mwene Vinya W'onth̄e. We akatw'a kat̄l̄ woo. Kwa ōu asu ala met̄k̄l̄aa na kw̄l̄ka meko maseo makeeth̄wa M̄l̄ondan̄i ya Utanu.

أَنَّكَ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ يَنْهَكُمُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٧﴾

58. Ind̄l̄ asu ala metet̄k̄l̄aa, na kwilēa Syama Sit̄o, makeeth̄wa na ōsil̄l̄o ōth̄l̄n̄asya.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَلَوْلِكَ لَهُمْ فِي عَذَابٍ مُهِينٌ ﴿٥٨﴾

LUKU 8

59. Na asu ala mam̄tiaa m̄l̄sȳl̄ yoo kwoond̄o wa Ngai Mwene Vinya W'onth̄e, na Ind̄l̄ makȳŋawa kana maikw'a, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e vate nzika, akanengane kyaŋya k̄l̄seo kwoond̄o woo. Na vate nzika, Ngai

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قَاتَلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَخَبِيرُ الزُّرْقَيْنِ ﴿٥٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani-Ula-Mũseo Vyũ.

60. We vate nzika, akatuma mo malika
vandũ vala vakamendeessa mo mũno.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũmĩsya.

لَيْدَ خَلَّتْهُمْ مَدْخَلًا يَرْضَوْنَ ۖ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
حَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

61. Uu *Ukeethwa* Uu. Na Ula ona wĩva
ũĩvanĩsya kwĩanana na ōthũku Ula we
wĩkĩtwe, na ĩndĩ aivĩtĩw'a, Ngai Mwene
Vinya W'on the vate nzika akamũtethya.
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũvetangi-wa-naĩ, na nĩ Mũekanĩ.

ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوِّقَ بِهِ ثُمَّ يُقَىٰ
عَلَيْهِ لَيَنْصُرْهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ﴿٦١﴾

62. Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe alikasya ōtukũ nthĩnĩ wa
mũthenya, na akalikya mũthenya nthĩnĩ
wa ōtukũ, na nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i W'onthe, Woni-
W'onthe.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ
النَّهَارَ فِي الْبَيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٢﴾

63. Uu nũndũ, nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula nĩ We w'o, na kĩla mo
makĩkaĩlaa ōtee Wake nĩ ōvũngũ, na
nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Ula-Wĩ-Īũũ, Ula-Mũnene.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٣﴾

64. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'o kuma
ĩtunĩ na nthĩ ĩtĩwĩka ya kĩsũnzũni? Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
Mũkunĩkĩli Mũno Vyũ, Mũmanyi-Wa-
Syonthe.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِغُ
الْأَرْضَ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٤﴾

65. Syonthe ĩla syĩ matunĩ na syonthe ĩla
syĩ ĩũũ wa nthĩ nĩ Syake. Na vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nĩwĩyĩanĩsye-We-Mwene, Ula-wa-
Kũtaĩwa.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ
لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٥﴾

LUKU 9

66. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmwīw'īthīsyē inyw'ī kīla ona kīva kī ūlū wa nthī, na ngalawa ila syīslāa ūkanganī kwa mwīao Wake? Na We nūsīlāa syīndū sya matunī iikavalūke ūlū wa nthī vate ūthei Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mōuu na Ausūtwe nī tei kwa andū. ^{2*}

67. Na We nī We Ula wamōnengie inyw'ī. thayū, na īndī We akamūkw'īthya, na īndī akamōnenge thayū īngī. Vate nzika, mōndū nī mwene kūlea kūtōnga mōvea vyū.

68. Kwa kīla mbaī ya andū Ithī nītūnyuvīte nzīa sya ūthaihi ila mo maatīlāa; kwa ūu, mo maikakaanānīe naku ūlū wa ūndū; na we īthokye we kwa Mwīai waku, nōndū vate nzika, we ūatīe ūtōngoi ūla wa w'ō.

69. Na ethwa mo nīmeūakaanānīa naku, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsl nesa vyū ūndū inyw'ī mwīkaa.

70. 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katī wenyu Mōthenya wa Uthayūkyo ūlū wa maūndū ala inyw'ī mwavathūkanganīa.'

71. We nowīsl kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkīsl kīla ona kīva kīla kī matunī na ūlū wa nthī? Vate nzika, syonthe nīsūvīthwe nthīnī wa Ivuku, na

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفَلَak
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُنْزِلُ السَّمَاءَ مَاءً
عَلَى الْأَرْضِ لَئَلَّاءُ بِذُنُوبِهِ أَنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعُوفٌ
رَحِيمٌ ٢٦

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ٢٧

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا ثُمَّ نَاسِكُوهُ فَلَا يَنْزِعُ عَنْكَ
فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى
مُسْتَقِيمٌ ٢٨

وَأَن جَدُّوكَ فَقِيلَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ٢٩

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ٣٠

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ٣١

² *Veonany'a kana ndeto īno 'Ūthei' ūwetaa kūvalūkanga kwa īllo sya ītu, na syīndū īngī sya matunī ila īmīvalūkanganīa nthī kwa mavinda.

Ou nĩ Ovũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

72.Namo nĩmathaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩa We ūtakĩtheesye mwĩlao, na kĩa mo mate na ūmanyi wakyō. Na kwa asu ala mekaa mothũku vai mũtetheesya.

73.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yĩ ūtheinĩ yasomwa kwoo, we ūkoona ūlei mothyũnĩ ma asu ala matetkĩlaa. Ovakuĩ / mamavithũkĩle ala meũmasomea Mĩsoa Yaitũ. Asya, 'Nĩmũtavye inyw'ĩ kĩndũ kĩthũku mũno vyũ kũvĩta kyu? Kyo nĩ ūla Mwaki! Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwathanĩte w'ō kwa asu ala metkĩlaa. Nĩw'ō ūsu nĩ wĩkalo mũthũku!

LUKU 10

74.Inyw'ĩ andũ, ngelekany'ō nĩnengane, kwa ūu, mĩthukĩĩsyei yō. Vate nzika, asu ala inyw'ĩ mũmekafĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maitonya kũmba ona ngi, ona makombana onthe vamwe nũndũ wa kĩleelo kĩĩ. Ona ngi kĩkavulya kĩndũ kuma kwoo, maitonya kũkyosa na kũkĩtũnga. Ow'ō, elĩ nĩ onzu mũmanthi na mũmanthwa.

75.Mo maimũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndafa ila imwathĩte We. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe amanyuvaa Atũmwa kuma katĩ wa alaĩka, na kuma katĩ wa andũ. Vate

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝

وَإِذَا تَنَزَّلْنَا بَيْنَتَا بَيْنَتٍ نَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ كُمُوتٌ مِنْ ذِكْرِ النَّارِ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَبَشِّرِ الْمَصِيرِينَ ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ ضَرْبٌ مَثَلٌ فَاسْتَعِزَّوْا لَهُ إِنَّا الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ۝

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّى قَدَرَهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI
W'lw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

77. We nIwIsI kIla kI mbee woo na kIla kI
Itina woo; na maUndU *onthe*
makatUngwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ۝

78. Inyw'I ala mwItkIlaa, kumanai na
tulyai-ndu na mothyU menyu MboyanI,
na mUthaithei MwIai wenyu, na Ikai
meko maseo nIkana mUtonye kwalla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْغَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

79. Na Ithing'IIsyei kwoondU wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe UndU kUmwaItte
inyw'I kwIthing'IIsya. We nUmUnyuvIte
inyw'I, na ndaillIle mUio mUito IolU
wenyu nthInI wa ndInI; *kwa Ou atIItai*
mUItkItto wa Ithe wenyu Avalamu; We
amwItie inyw'I Masilamu *kwelI* mbee na
nthInI wa *Ivuku* yIt, nIkana MUtUmwa
atonye kwIthwa ngUsI IolU wenyu, na
nIkana inyw'I mUtonye kwIthwa ngUsI
kwa mbaa-andU-onthe. Kwa Ou
syaItsyai Mboya na Ivai Saka, na
mwItkwatIlei Ngai Mwene Vinya
W'onthe mOlOmItye. We nI MOnere
wenyu. MOnene MUseo vyU na
MUtetheesya MUseo vyU!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ
أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ هَ مِنْ
قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ
مَوْلَايَ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ مَكِّيَّةٌ

AL - MUMINUUN
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

2.Vate nzika, ũkũlyo nũka kwa etĩkĩli,
3.Ala mena wĩnyivyo nthĩnĩ wa Mboya
syoo,

4.Na ala mevathanaa na maũndũ
mathũku onthe,

5.Na ala mena kĩthito nthĩnĩ wa kumya
Saka,

6.Na ala masũvĩaa ũthei woo----

7.Ateo kwa iveti syoo kana ala me
uungu wa moko moo ma aũme, nũndũ
Indĩ asu nĩmo mate nthoni namo;

8.Indĩ asu ala mamanthaa kĩndũ kĩngĩ
ĩũũũ wa ũu nĩ eki-ma-naI----

9.Na ala masũvĩaa mawĩvĩto moo na
motianĩto moo,

10.Na ala masũvĩaa nesa ũsyaĩsya wa
mboya syoo.

11.Aa nĩmo atĩwa,

12.Ala makatĩwa Itu. Mo nĩvo
makekalaa.

13.Nĩw'o, Ithĩ nĩtwamũmbie mũndũ
kuma kĩtoonĩ kya yũmba;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ٢
الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ٣

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ٤

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ٥

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ٦

إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
غَيْرُ مَلُومِينَ ٧

فَمَنْ ابْتَغَى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ٨

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْلِهِمْ زَعُونَ ٩

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ١٠

أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ١١

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ١٢

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ١٣

14. Na Indī Ithyl nltwamw'ie ta Tlovoto
ya manzi vandū vasūvŋku;

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْقَةً فِي قَرَارِ مَقَلِّينَ ۝١٤

15. Na Indī Ithyl nltwayiseūvisye Tlovoto
ya manzi yatwika ylanga ya nthakame;
na Indī ithyl nltwayiseūvisye ylanga ya
nthakame yatwika kīndū kīne
mūvw'anīle; na nthīnī wa kīndū kyu kīte
mūvw'anīle tweekīa mavīndī na mavīndī
asu twamavw'ika na nyama; na kuma
vau Indī, twakīany'a kwīthwa kyūmbe
kīngī. Kwa ūu, kūathimwa nī Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula Mūmbi
Mūseo Vyū katī wa ombi.

فَخَلَقْنَا النُّطْقَةَ عَلَاقَةً لِّخَلْقِنَا الْعَلَقَةَ مُضَعَةً لِّقَلْبِنَا الْفَسَّادِ ۝١٥
فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۝١٦
فَتَبَرَّكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۝١٧

16. Na Itina wa ūu Indī, vate nzika
mūkakusaa.

ثُمَّ إِنَّا كُنْمُ بَعْدَ ذَلِكَ لَمِيَّتُونَ ۝١٨

17. Indī Mūthenyanī wa Uthayūkyo
inyw'ī mūkathayūkw'a.

ثُمَّ إِنَّا كُنْمُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُبْعَثُونَ ۝١٩

18. Na Ithyl nltūmbīte matu mūonza
tūlū wenyu mekalanīle yīmwe tūlū wa
yīngī, na Ithyl tūiūvūthasya ūmbi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ۝٢٠ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ
غَافِلِينَ ۝٢١

19. Na Ithyl nltwatheeisye kīw'ū kuma
Itunī kwīlanana na kīthimo, na Ithyl
nltwatumie kyo kīkala tūlū wa nthī----na
ow'o Ithyl Nithyl twīyīfaaa kwīveta
kwakyo----

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَاهُ فِي الْأَرْضِ ۝٢٢
وَرَأَيْنَا أَطْفَالَ ظَاهِرٍ ۝٢٣

20. Na Ithyl nltwaseūvisye mīūnda ya
mītende na mīsavivū kwoondū wenyu;
na matunda maingī nthīnī wayo; na
amwe mamo inyw'ī nīmūmaīsaa.

فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُم فِيهَا
فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝٢٤

21. Na mūtī ūla ūmeaa Kīīmanī kya
Sinaī; umasya mauta na syaūny'wa
nyingī kwa asu ala maīsaa.

وَشَجَرَةٍ تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْهَتْ بِالْأُفْهِنِ ۝٢٥
وَصِنِيعَ الْأَكَلِينَ ۝٢٦

22.Na nthInI wa ng'ombe ve Isomo ota Ou kwenyu. Ithyl nItUm0nengae kya0nyw'a kIla kI mavunI masyo na nthInI wasyo mwIna motandIthyo maingI, na imwe syasyo ota Ou nIm0syIIIsaa;

وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۚ نَتَّبِعُكُمْ مَتَآفَىٰ بُلُوكُمْ
وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ ۖ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na I0l0 wasyo na nthInI wa ngalawa inyw'I nIm0kuawa.

﴿٢٣﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَالِكِ تَحْمِلُونَ

LUKU 2

24.Na Ithyl nItwamUt0mie Noa kwa and0 make, nake asya, 'Inyw'I and0 makwa, m0th0k0mei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Inyw'I nom0kethwa mwI alOngalu?

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَّبِعُوا عِبَادُوا
اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na anene ma and0 make, ala maleile kwItfkIla maisye, 'We no m0nd0 otenyu inyw'I; we amantha kwItw'7kIthya m0nene wenyu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie, vate nzika We aI atonya kwItwatha theeisy alafka. Ithyl t0yaaIw'a kInd0 ta kyu kuma katI wa maaIthe mait0 ala ma mbee ona vanini.

فَقَالَ الْكَاذِبُونَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ
مَلَكًا ۖ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

26.We nI m0nd0 0kwatIwe nI nd00ka t0; kwa Ou, eteelai, 0voo wake kwa Ivinda.'

﴿٢٦﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فَمَا يُتَابِعُهُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ

27.We Noa aisye, 'Ame MwIai wakwa, ndethye Nyie n0nd0 mo nImandwIkIthItye nyie ta m0kengani.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتُ بَرًّا ﴿٢٧﴾

28.Kwa Ou, Ithyl nItwam0twaIe we 0vuany'o t0kyasya, 'Se0vya Ngalawa uungu wa metho Mait0 na kwIanana na 0vuany'o Wit0. Na yIla mwIao Wit0 wavikie, na mbuluti sya nthI syavulutya,

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلَ ۖ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَوَحَيْنَا
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ ۖ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ
كُلِّ ذَوْنٍ ۖ فَإِنَّهُمْ وَآهْلَهُمْ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ

likya ilĩ ilĩ sya kĩla mũthemba, nũme na nga, na andũ ma nyũmba yaku, ateo asu moo ala ndeto iminĩte kũvĩtũkĩthw'a. Na we ndũkandavye Nyie ũvoo wa asu ala mekĩte naĩ; mo makanyw'ĩthw'a kĩw'ũ.

الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٥٥﴾

29.'Na we wamina kwĩkala Ngalawanĩ we na asu ala me vamwe naku---asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ũtũtangĩĩe ithyĩ kuma andũnĩ mate alũngalu!

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفَلَاحِ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٥٦﴾

30.'Na asya, 'Mwĩai wakwa, nenge nyie kũũngama kũathime, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ wa ala matumaa andũ maũngama.'

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ ﴿٥٧﴾

31.Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama. Na nĩw'o, ithyĩ nĩtwĩthĩĩtwe mavinda onthe tũimatwaa andũ itatwanĩ.

إِنِّي فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٥٨﴾

32.Na ĩndĩ ithyĩ nĩtwamyũkĩlilye nzyawa ĩngĩ ĩtina woo.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٥٩﴾

33.Na Ithyĩ nĩtwamatũmie amwe moo ta Atũmwa kuma katĩ woo ene ala maisye, 'Mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mũi na Ngai ũngĩ ateo We. ĩndĩ inyw'ĩ nomũkamũkĩla Ngai?

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 3

34.Na anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla na malea ũmbano wa Itunĩ na ala Ithyĩ twamatonyethisye kwĩkala nesa nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno, maisye, 'Uũ nĩ mũndũ otenyu inyw'ĩ. We aĩsaa okĩla inyw'ĩ mũĩsaa, na kũnyw'a okĩla inyw'ĩ mũnyusaa.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا الْآخِرَةِ وَآتَوْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَاهِدًا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٦١﴾

35.'Na ethwa inyw'I nIm00mwIw'a o
m0nd0 tenyu inyw'I ene, IndI inyw'I
m0keethwa mwI'na wasyo.

وَلَيْنَ أَطْعَمْتُمْ بِشَرٍّ فَأَتَكُمُ إِذَا الْخِيَمُونَ ﴿٣٥﴾

36.'We emwIa kana inyw'I yIla
m0kakw'a na k0tw'Ika kItoo na
mavIndI, nIm0kasyoka k0thay00kw'a
IngI?

أَيَعِدُّكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا
أَنْتُمْ مَخْرُجُونَ ﴿٣٦﴾

37.'Ma0nd0 ala inyw'I mwathItwe me
vaasa, vaasa m0no na 0la w'o.

هِيَاهُنَّ هِيَاهُنَّ لَنَا نُوْعِدُونَ ﴿٣٧﴾

38.'No vaa t0 vala ithyI twIkalaa
thay0nI wit0. IthyI t0kw'I'aa vaa na
t0t0aa vaa, na ithyI t0ikathay00kw'a IngI
ona IndI.

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ
بِتَبْعُوَيْنِ ﴿٣٨﴾

39.'We no m0nd0 t0 0se0vItye 0v0ng0
I0I0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na
ithyI t0ikamwItI'kI'la-we.'

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ
لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

40.We aisye, 'MwIai wakwa, ndethye
nyie, n0nd0 mo nImamboSete nyie ta
m0kengani.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَبْتُ ﴿٤٠﴾

41.Ngai aisye, 'Mo makeethwa me ma
kwIlila nthInI wa Ivinda IkuvI.'

قَالَ عَنَّا قَلِيلٌ لِيُضِخَّنْ نَوْمِينَ ﴿٤١﴾

42.IndI 0silIlo nIwamakwatie mo
kwIlanana na w'o, na IthyI
nItwamatwIkI'ithisye mo ta mavuti.
NI'methwe me aumanIe IndI, and0 ala
mekaa naI!

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُلَامًا
مُبْعَدًا إِلَى الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

43.IndI IthyI nItwookIlilye nzyawa ingI
Itina woo.

ثُمَّ أَنْتَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٣﴾

44.Vai and0 matonya k0vIt0ka Ivinda
yoo yIla yItw'I'twe, ona mo maitonya
k0tiwa Itina wayo.

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٤﴾

45.Indĩ Ithyl nĩtwamatũmie Atũmwa Maitũ ũmwe ĩtina wa ũla ũngĩ. Kĩla ĩvinda andũ mavikĩwe nĩ Mũtũmwa woo mo nĩmamũtw'ĩkĩthasya we ta mũkengani. Kwa ũu, Ithyl nĩtwamaatĩanĩsyie ũmwe ĩtina wa ũngĩ nthĩnĩ wa wanangĩko na Ithyl nĩtwamatwĩkĩthisyie mo ta mbano tũ. Methwe me aumanĩe, ĩndĩ, andũ ala matetĩkĩlaa!

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَّسُولَهَا
كَذَّبُوهُ فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ
فَبَعْدًا لِاقْوَمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

46.Indĩ nĩtwamũtũmie Mose na mwana nyinyia Aluni, mena Syama Siitũ na ũtonyi mũtheu,

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا
وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٥١﴾

47.Kwa Valao na anene make; ĩndĩ mo nĩmeekathĩtie namo maĩ andũ ang'endu.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَأَسْكَبُوا مَا كَانُوا قَوْمًا
عَالِينَ ﴿٥٢﴾

48.Namo makũlilye, 'Ithyl twĩmetĩkĩla andũ elĩ ala mailyl otaitũ oyĩla andũ moo nĩ athũkũmi maitũ?

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ بِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا
عِبَادُونَ ﴿٥٣﴾

49.Kwa ũu, mo nĩmametie akengani, na mo maĩ katĩ wa asu ala maanangiwe.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٥٤﴾

50.Na Ithyl nĩtwamũnengie Mose Ivuku, nĩkana mo matonye kũtongoew'a.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَحْتَدُونَ ﴿٥٥﴾

51.Na Ithyl nĩtwamũtwĩkĩthisyie mwana wa Malia na nyinyia wake Kyama, na Ithyl nĩtwamatangĩie mo na nĩtwamatetheeisyie mo kũvika nthĩ ĩla mbũkĩĩĩĩlu, vandũ va ũthũmũo na mbuluti ivĩĩĩtye kĩw'ũ.

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ
إِنِّي رَبِّهِ ذَاتِ قُوَّةٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٦﴾

LUKU 4

52.Inyw'ĩ Atũmwa, yai katĩ wa syĩndũ ĩla ntheu, na ĩkai mawĩa maseo. Nĩw'o, Nyie nĩnĩsĩ nesa ũndũ ũla inyw'ĩ mwĩkaa.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

53. Na *manyai* kana nguthu Ino yenyu nĩ nguthu oĩmwe, Na Ninyie nĩ Mwĩai wenyu. Kwa Ūu, ngiei Nyie nĩnyioka.

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ٥٣

54. Mo nĩmanyatĩkisye ūvoo woo kĩlungu kwa kĩlungu katĩ woo ene, kĩla nguthu Ikĩtanĩa mũno kĩla yĩna kyo.

فَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلٌّ حَبِيبٌ بِأَلْسِنَةٍ قَرِيبٍ ٥٤

55. Kwa Ūu, maeke mo nthĩnĩ wa kĩthokoany'o kyoo kwa İvinda.

فَدَرَبُهُمْ فِي غَيْرَتِهِمْ حَتَّى جِينِ ٥٥

56. Mo mesũanĩa kana kwoondũ wa ūthw'ii na syana ila Ithyĩ tũmatethasya nasyo,

أَيَحْسَبُونَ أَنَّنَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ قَالٍ وَبَيْنِ ٥٦

57. Ithyĩ tũkakalaata kũmeka mo nesa? Aiee, İndĩ mo maimanyaa.

نَسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ٥٧

58. Nĩw'o, asu ala nũndũ wa wĩa wa Mwĩai woo mavinda onthe maũngamaa *mesũvĩĩe naĩ*.

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ٥٨

59. Na ala metĩkĩlaa Syama sya Mwĩai woo,

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ٥٩

60. Na asu ala matamũwetanĩasya Mwĩai woo na atindany'a.

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ٦٠

61. Na asu ala maumasya kĩla maumasya ngoo syoo syusũĩtwe nĩ w'ia nũndũ kwa Mwĩai woo nĩkw'o makasyoka---

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ٦١

62. Aa nĩmo ala mekalaataa kwĩka meko maseo, na aa nomo me vaasa mbee woo.

أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ٦٢

63. Na Ithyĩ tũĩũkuĩthasya thayũ ona wĩva mũoio ūla w'o ūtatonya kũvikya, na Ithyĩ twĩna İvuku yĩla yĩneenaa w'o, na mo maikavĩtĩw'a.

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ٦٣

64. Aiee, ngoo syoo iyyĩsũvĩaa Ivuku yĩĩ
ona vanini, na mbee wa ũu, mo
nĩmakwatene na meko angĩ.

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ
مِّنْ دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَمِلُونَ ﴿٣٣﴾

65. Kūvika, yīla Ithyl twamakwata na
Ūsililo, amwe moo ala malikite
motanunī, sisyai, mo nīmaīlaa Ūtethyo.

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ
يَجْرُونَ ﴿٦٥﴾

66. Mūikaŋle ūtethyo mūthenya ūŭ, ow'o
inyw'ŋ mūitethw'a Nithyŋ.

لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ فَإِنَّكُمْ مِنَّا لَا تُنصِرُونَ ﴿٦٦﴾

67. Nĩw'o, inyw'ĩ nĩmwosomeawa Mĩsoa
Yaitũ, Ƴndĩ inyw'ĩ nĩmwamĩtiaa
mũkasyoka na Ƴtina na itiinyo syenyu,

قَدْ كَانَتْ آيَتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَلَنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ
تَنْكُصُونَ ﴿٦٦﴾

68. 'Anene mwī na ngūlū, mūtavan'y'a
movoo ūlū wa -yo *Kulani* ūtukū,
mūkīneena maūndū ma mana.'

مُسْتَكْبِرِينَ ۖ بِهِ سِيرَ الْهَاجِرُونَ ﴿٦٨﴾

69. Mo ʔndī, nomasʊanʔte ʔūlū wa Ndetontheu kana komavikʔwe nī kʔla kʔtaamavikʔla maaʔthe moo ma tene?

أَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ
أَنَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

70. Kana mo nomeŭmanyā Mŭtŭmwa
woo. Ŭndŭ mo meŭmŭlea we?

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٤﴾

71. Kana mo maasya, 'Nthĩnĩ wake ve
ndũũka? Aiee, we amaetee mo ũla w'o,
na aingĩ mũno moo nĩmamenaa ũla w'o.

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَآكَرْتَهُمْ
لِلْحَقِّ كُرْهُونَ ﴿٤١﴾

72. Na takethwa ūla w'o nṭkūatīa mawendi moo, matu na nthl na syonthē ila syī nthlīnī wasyo syīthwa syalikile ithokoonī. Aiee, lthyī nīŭmaetee mo ūtao woo, ṇdī kuma kwa ūtao woo ene, mo yu nīmekwathōka ūtee.

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ ثُمَّ
عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٥٥﴾

73. Kana we nūmakūlasya amwe moo
 ĩtūvi ona yĩmwe? Indĩ ĩtūvi ya Mwĩai
 waku nĩyo

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَّاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ ^{مَّا} وَهُوَ خَيْرُ
الزَّاقِينَ ۝

Iseo Mūno Vyū; na We nī Ula-
Mūnengani Mūseo Vyū.

74.Na kwa ūla w'o vyū, we
ūmathokasya nzlanī ūla ya w'o.

وَأَنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

75.Na asu ala matetīkīlaa Itu, ow'o mo
nīmelelūkīte kuma nzlanī ūsu.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ

لَنَكُونُوا ۝

76.Na takethwa Ithyī nītwew'īte tei
īūlū woo, na kūmaumya thīnanī woo,
mo vate nzika, methīwa maendeeie
kwīthīwa nthīnī wa wīki-wa-naī woo,
makyanganga ta ilalinda.

وَلَوْ رَجَّبْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا

فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝

77.Ithyī nītwamakwatie mo na ūsilīlo.
Indī mo mayaaīnyivya mo ene kwa
Mwīai woo ona kana makathaithana
mena wīnyivyo.

وَلَقَدْ أَخَذَ لَهُمْ بِالْعَذَابِ مَا اسْتَقْبَلُوا بِهِمْ

وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ۝

78.Kūvika yīla Ithyī twamavingūle
mūomo wa ūsilīlo mwai, sisya, mo
nīmeyītūkaa.

حَتَّىٰ إِذَا تَوَخَّأْنَا عَلَيْهِمْ بِآبَاءِ ذَٰلِكَ عَذَابٍ شَدِيدٍ

يَوْمَ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ۝

LUKU 5

79.Na We nī We Ula wamūmbīe
inyw'ī matū, na metho, na ngoo; indī
inyw'ī mūtūngaa mūvea mūnini.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

80.Na We nī We Ula ūmwingīvītye
inyw'ī īūlū wa nthī, na Kwake We
nīkw'o inyw'ī mūkombanw'a.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ۝

81.Na We nī We Ula ūnenganae thayū,
na ūetae kīkw'ū, na mokonī Make ve
ūalyūko wa ūtukū na mūthenya. Indī
inyw'ī nomūkamanya?

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

82.Indī mo maasya ūndū andū ala maī
mbee woo maisye.

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۝

83. Mo maasya, 'Kya0! IthyI twakw'a na kŭtwika mŭthanga na mavindI t0, ow'o, ithyI nItŭkathay00kw'a IngI?

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّنَا لَنَبْعُوَنُ ۝

84. 'Uu nIw'o ithyI twathiwe mbee, ithyI na maaIthe mait0. KI ti kInd0 IndI nI mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

85. Asya, 'NthI na syonthe ila syI nthInI wayo nI sya0, ethwa inyw'I nImwIsI?.'

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

86. 'Mo makasya, 'Nl sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Asya, 'Inyw'I IndI nom0kataIka?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

87. Asya, 'N00 ūla MwIai wa matu mŭonza na MwIai wa KIvIla KInene-kyai-UsumbI?'

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝

88. Mo makaasya, 'Nl sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'IndI inyw'I nom0kekala mwIna w'ia?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

89. Asya, 'N00 ūla kw'okonI Kwake ve ūsumbI wa syInd0 syonthe na ūla ūsŭvIaa, na ūla Kwake vate sŭvIka, ethwa inyw'I nImwIsI?'

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

90. Namo makaasya, 'Uu W'onthe nI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Inyw'I IndI, mŭkengekaa ata?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ۝

91. Ii, IthyI nItŭmaetee mo ūla w'o, namo vate nzika, nI akengani.'

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

92. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeyoseete mwana We-mwene, ona vai Ngai IngI ona ūmwe wI vamwe Nake We; kŭkethwa ūu, kIla ngai yIthwa yoosie kIla yo yoombie, na vate nzika, imwe syIthwa syaisumbIkie ila ingI.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe NataIwe
Iŵlŵ wa syonthe ila mo mamwŵananasya
We nasyo!

93.Mŵmanyi wa maŴndŵ ala matonekaa
na ala monekaa! Kwa ŵu, We E-Iŵlŵ
mŴno mbee wa syonthe ila mo
mamwŵananasya *We nasyo!*

﴿عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَّمَ مِمَّا يَشِرُكَُونَ﴾

LUKU 6

94.Asa, 'Mwŵai wakwa, ethwa We
Ŵkambony'a nyie maŴndŵ ala mo
mateelemetw'e namo.

﴿قُلْ رَبِّ إِنَّمَا تَرِيَّتِي مَا يُوعَدُونَ﴾

95.'Mwŵai wakwa, Indŵ, ndŴkambie
nyie vamwe na andŵ eki-ma-naŵ.'

﴿رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾

96.Na vate nzika, Ithŵŵ twŵna Ŵtonyi wa
kŴkwony'a we kŵla Ithŵŵ
tŴmateelemasya nakyo.

﴿وَأَنَا عَلَىٰ أَنْ تُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدْ رُؤُونُ﴾

97.LŴngyai ŴthŴku na Ŵla mŴseo vyŴ.
Ithŵŵ nŵtŴmanyŵŵte syŵndŴ ila mo
mawetaa.

﴿إِذْ فَعَّ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ النَّبِيَّةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا
يَصِفُونَ﴾

98.Na asya, 'Mwŵai wakwa, Nyie
nŵmanthaa wŵvitho nthŵnŵ Waku nŴndŴ
wa mŵteelemangany'o ya Masatani.

﴿وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ﴾

99.'Na Nyie nŵmantha wŵvitho nthŵnŵ
Waku We, Mwŵai wakwa, mo maikese
kŴnthengea nyie,'

﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَخَضُّونَ﴾

100.KŴvika, yŵla kŵkw'Ŵ kŵamŴkŵa
Ŵmwe woo, akŵŴvana asya, 'Mwŵai
wakwa, ndŴnge Ingŵ nyie,

﴿كَفَّ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجُونِ﴾

101.'Nŵkana Nyie ndonye kŵŵka meko
ma ŴlŴngalu nthŵnŵ wa thayŴ Ŵla nyie
ndŵŵte ŵŵina.' Tiw'o, ŵno no ndeto we

﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ
هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمٍ
يَبْعَثُونَ﴾

On00neeha tũ. Na Itina woo ve tũtũ
kuvika muthenya ula mo
makathayũkw'a Ingĩ.

102.Na yĩla soo ūkavuvwa, vaikethwa
ndũũ sya mũkautĩ katĩ woo mũthenyanĩ
Ōsu, ona maikakũlany'a mũndũ na ūla
Ōngĩ.

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَكُمْ يُمَدِّدُ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٢﴾

103.Indĩ, asu ala ithimo syoo ikethwa
syĩ ngito nthĩnĩ wa meko, aa nĩmo ala
makethwa me aĩlu.

مَنْ تَقَلَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَٰرِقُونَ ﴿٢٣﴾

104.Indĩ ala mawĩa moo maseo
makethwa me mavũthũ—aa nĩmo ala
manangaa mathayũ moo; namo
makekala Iianĩ-ya-Mwaki.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

105.Mwaki ūkavĩvya mothyũ moo
namo makamang'utha nĩ woo vau
nthĩnĩ.

تَلْفَحُ وُجُوهُهُمُ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿٢٥﴾

106.'Mĩsoa Yakwa ndyaasomwa
kwenyu inyew'ĩ, nenyu mwamyosa ta
ũvũngũ?'

أَلَمْ تَكُنْ أُولَٰئِكَ تَتْلَىٰ عَلَيْهِمْ كُتُبًا وَهُمْ لَا يَحْكُمُونَ ﴿٢٦﴾

107.Mo makaasya, 'Mwĩai waitũ,
ũthũku witũ nĩwatũkĩlilye ithyĩ vinya,
na ithyĩ twaĩ andũ avĩtany'a.

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
ضَالِّينَ ﴿٢٧﴾

108.'Mwĩai waitũ, tumye vaa, na Indĩ
twasyoka nthĩnĩ wa wau wa matũ, ow'o,
ithyĩ tũkeethwa twĩ eki-ma-naĩ.'

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿٢٨﴾

109.Ngai akamatavya, Aĩai vau nthĩnĩ
na mũikaneene Nakwa Nyie.'

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكْمُنُونَ ﴿٢٩﴾

110.'Kwaĩ nguthu Imwe katĩ wa
athũkũmi Makwa ala maisye, 'Mwĩai
waitũ, ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlaa; kwa ūu, tũekee
ithyĩ naĩ sitũ, na twĩw'ĩe tei; nũndũ We

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقَيْنِ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿٣٠﴾

Nue Ula-Mūseo Vyū wa ala mew'anīaa
tei.

111.'Indī inyw'ī nīm̄wamatw'Tkīthisye
mo kīndū kya kūthekeea na matwīka
kītumi kya kūmūlīthya inyw'ī
ūlilikany'o Wakwa yīla inyw'ī
mwaendee na kūmathekeea.

فَاتَّخَذَ نَفْسَهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّى أَنْسَوْكُمْ ذُكْرَكُمْ وَكُنْتُمْ
فِيهِمْ تَضَلُّكُونَ ۝

112.'Nyie ūmūnthī ū ū nīnīmatuvīte mo
nūndū wa ūmīsyō woo, kwa ūu nomo
tū matanīte.'

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا إِنَّهُمْ هُمُ الْفَاكِرُونَ ۝

113.Ngai akakūlya, 'Inyw'ī mwekalile
tūlū wa nthī kwa myaka yīana ata?'

قُلْ كَمْ لَيْسْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ۝

114.Mo makasūngīa, 'Ithyī twekalile
kwa mūthenya ūmwe kana kīlungu
kyaw'o, Indī makūlye ala maiaa ūtalo.'

قَالُوا لَيْسَ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَتَنِلِ الْعَاذِينَ ۝

115.We akamatavya, 'Inyw'ī mwekalile
o vanini tū, takethwa inyw'ī
nīm̄wamanyie!'

قُلْ إِنْ لَيْسَ إِلَّا قَلِيلًا لَوْ أَنْتُمْ لَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

116.'Inyw'ī Indī mwasūanīe kana Ithyī
twamūmbīte inyw'ī vate kīleelo, na
kana inyw'ī mūikatūngwa Kwitū?'

أَفَحَسِبْتُمْ أَنْتُمْ خُلِقْتُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝

117. Ula-Wī-Iolū Mūno Indī nī ethwe
Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mūsumbī-Wa-W'o, vai ngai ateo We,
Mwīai-Wa-Kīvīla kya Utheu kya
Usumbī.

فَقَطَّلَ اللَّهُ الْمَلِكَ الْحَيَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
الْكَرِيمِ ۝

118.Na we ūla wīkaīlaa Ngai ūngī ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
ūtena ūkūśī wake, we akaumya ūtalo
kwa Mwīai wake. Kwa ūla w'o, alei
maikaīla.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ لَا
قَاتِلًا جِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ۝

119. Na asya, 'Mwĩai wakwa, ekea na
 ĩw'a tei, na We Nue Ula-Mũseo Vyũ
 katĩ wa ala mew'anĩaa tei.'

﴿قُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NUR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. *Kĩĩ nĩ* Kĩlungu kĩla Ithĩ tũkĩvuanĩtye na kĩla Ithĩ tũkĩtwĩkĩthĩtye mwĩao wa kũatĩwa; na nthĩnĩ wakyo Ithĩ nĩtũvuanĩtye Syama nthu, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũvĩa.

3. Mũndũ mũka kĩlaalai na mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme kĩlaalai na mũndũ-mũka kĩlaalai----mũkũnei kĩla ũmwe myũnzyũ ĩana yĩmwe. Na mũikakwatwe nĩ tei ĩũũ wa elĩ yĩla mũkwĩanĩsya ũw'io ũũ mũtheu, ethwa inyw'ĩ nĩmwĩtĩkĩlĩte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na nguthu ya etĩkĩli nĩkũsĩte ũsĩlĩlo woo.

4. Mũndũũme kĩlaalai akatwaa mũndũ-mũka kĩlaalai kana mũvoyi wa mĩvw'anano, na mũndũ - mũka kĩlaalai akatwawa nĩ mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme mũvoyi wa mĩvw'nano. Undũ ũũ nĩmũvatane mũno kwa etĩkĩli.

5. Na asu mailĩlĩlaa iveti mbĩtĩkĩli ũvũngũ na mailea kũete ngũsĩ inya----- makũnei myũnzyũ mĩlongo nyaanya, na ĩina wa ũu, mũiketĩkĩle ũkũsĩ woo, namo nĩmo eki-ma-naĩ,

6. Ateo asu ala melilaa ĩtina wa ũu na kwĩlũngalya, nũndũ ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ - Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ وَأَنْزَلْنَاهَا فَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُزْمٌ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْبُحْصَنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا بِمَا بَاذَرْنَ شَهِدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

7. Na asu ala maililaa iveti syoo OvÜngÜ, na matena Üküſi ateo mo ene---- Üküſi wa Ümwe wa andü ta asu Ükeethwa wĩ mwĩanu ethwa we akeevĩta na syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho mavinda ana *akyasya*, kana we vate nzika, e vamwe na asu ala maneenaa w'o.

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ اَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ
اِلَّا اَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ اَحَدِهِمْ اَرْبَعٌ شَهَدَاتٍ
بِاللّٰهِ اِنَّهُ لَبِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

8. Na wĩvĩto wake wa katano Ükeethwa nĩ kwasya kana kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho ethwa we e katĩ wa ala akengani, kĩthwe tũlũ wake.

وَالْخَامِسَةُ اَنَّ لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كَانَ مِنَ
الْكٰذِبِيْنَ ۝

9. Indĩ Üsilĩlo Ükavetangwa kuma kwa kyo ethwa kyo kĩkeevĩta na kumya Üküſi mavinda ana syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkyasya kana mũũme nĩ ümwe wa akengani.

وَيَذَرُوْا عَنْهَا الْعَذَابَ اَنْ تَشْهَدَ اَرْبَعٌ شَهَدَاتٍ
بِاللّٰهِ اِنَّهُ لَبِنَ الكٰذِبِيْنَ ۝

10. Na kĩhitũ kya katano kyakyo kĩkeethwa nĩ kwasya kana, Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩthwe tũlũ wakyo ethwa mũũme eneena w'o.

وَالْخَامِسَةُ اَنَّ غَضَبَ اللّٰهِ عَلَيْهَا اِنْ كَانَ مِنَ
الصّٰدِقِيْنَ ۝

11. Na takethwa ti Ündũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake tũlũ wenyu, na kũtwĩka kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũuu na Mũĩ, *inyw'ĩ mwĩthwa mwakwatiwe nĩ kyeve*.

وَلَوْ لَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللّٰهَ
۞ تَوَابٌ حَكِيْمٌ ۝

LUKU 2

12. Nĩw'o, asu ala maetie OvÜngÜ nĩ nguthu ĩmwe katĩ wenyu inyw'ĩ. Mũikasũanĩ kana Ündũ ũũ nĩ mũthũku kwenyu; aiee, nĩ ũseo kwenyu. Kĩla ümwe woo akoosa kĩanda kyake kya naĩ ĩla we weekie; na we ũla katĩ woo waĩ na kĩlungu kĩnene akakwata ũsilĩlo mwai, na wĩ woo.

اِنَّ الَّذِيْنَ جَاءُوْا بِاِلٰفِكَ غَضَبٌ مِنْكُمْ لَا تَحْسَبُوْهُ
سُرًّا لَّكُمْ بَلْ هُوَ خَبَرٌ لَّكُمْ بِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اَلْتَسَبَّ
مِنْ الْاِثْمِ وَالَّذِيْ تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ
عَظِيْمٌ ۝

13. Nĩkĩ aũme etĩkĩli na iveti mbĩtĩkĩli, yĩla inyw'ĩ mweew'ie ũu, maleile kũmasũanĩla andũ moo nesa, na kwasya, 'Uũ nĩ ũvũngũ wĩ ũtheinĩ?

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ⑤

14. Nĩkĩ mo maleile kũete ngũsĩ inya sya kũĩkĩĩhya? Nũndũ mo nĩmaleile kũete ngũsĩ ila syendekaa, mo nĩ akengani mũno mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَاءِ قَالُوا لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَذِبُونَ ⑥

15. Takethwa ti ũndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthel na tei Wake ĩũũ wenyu, ĩũũ wa nthĩ ĩno na ĩtunĩ, ũsilĩlo mũnene wĩthwa wamũkwatie inyw'ĩ nũndũ wa wilĩanĩli ũla inyw'ĩ mwail nthĩnĩ wa w'ol

وَلَوْلَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ وَرَحْمَتَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَتَسَكَّمْتُمْ فِي مَا أَقَضْتُمْ فِيهِ مَدَابِ عَظِيمٌ ⑦

16. Yĩla inyw'ĩ mwoosa ndeto inyaĩĩkĩtw'e nĩ nĩmĩ syenyu na mũkambĩĩĩĩla kũneena na makanyw'a menyu maũndũ ala inyw'ĩ mũte na ũmanyi wa w'ol wamo na kũsũanĩla kana no kaũndũ kanini, oyĩla mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũndũ mũnene.

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالْإِسْنَةِ كُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسِبُونَهُ هَيِّئًا ۖ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ⑧

17. Na nĩkĩ yĩla inyw'ĩ mwawĩw'ie mwaleile kwasya, 'Ti ũseo kwitũ kũneena ĩũũ wa w'ol. We wĩ Mũtheu, Ame Ngai, ii nĩ nzukũ mbail

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا ۖ سُبْحَنَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ⑨

18. Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũtaal inyw'ĩ mũĩkasyokee ona vanini ũndũ ũĩlyĩ ta ũũ, ethwa inyw'ĩ mwail etĩkĩli.

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑩

19. Na Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũvathũkanĩsyal inyw'ĩ mĩfao; na Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũmanyi-W'onthel, Mũĩ.

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑪

20. Asu ala mendaa wathavu Onyaŋke katŋ wa etŋkŋli, makeethwa na Usilŋlo wŋ woo nthŋnŋ wa nthŋ ŋno na Itunŋ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwŋsŋ na inyw'ŋ mŋyŋsŋ.

إِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ
آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑤

21. Na nŋndŋ wa ŋnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei Wake ŋŋlŋ wenyu, na kŋtw'ŋka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mŋuu na Usŋŋtwe nŋ tei, inyw'ŋ mwŋŋhwa mwaanangŋwe.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ دَرُؤِي
قَبِيحٌ رَجِيمٌ ⑥

LUKU 3

22. Inyw'ŋ ala mwŋŋtkŋlaa! Mŋikaatŋŋe nyaŋŋ sya Satani na ŋla ona wŋva ŋatŋlaa nyaŋŋ sya Satani aŋŋwe nŋkŋmanyana kana we vate nzika atavanasya maŋndŋ ma wathe na ŋthŋkŋ wŋ ŋtheinŋ. Na nŋndŋ wa ŋnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei Wake ŋŋlŋ wenyu, vai ona ŋmwe wŋŋhwa e mŋtheu ona vanini, ŋndŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe amŋtheasya ŋla We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Wŋw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ وَمَنْ
يَتَّبِعْ خُطُوبَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ
أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ⑦

23. Na ala mena ŋthw'ii na wingŋ wa syŋndŋ katŋ wenyu maikewŋte kŋlea kŋmanenge syŋndŋ ala ma ndŋŋ ya mŋkautŋ na ala mena vata na ngya na ala matiie mŋsyŋ yoo kwoondŋ wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo nŋmaekke na kŋmŋŋsya. Inyw'ŋ nomwendaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋŋŋtwe nŋ ŋmŋekea inyw'ŋ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mŋekanŋi-Mŋno Vyŋ, Usŋŋtwe nŋ tei.

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا
أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالسَّكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا يُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑧

24. Nŋw'o, asu ala mamailŋlaa ŋvŋngŋ aka atheu, mate wathavu, iveti mbŋŋtkŋli

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

nĩ aumanĩe ũlũ wa nthĩ Ino na Itunĩ. Na ve ũsilĩlo mwai kwoondũ woo.

لَعَنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ㉔

25. Mũthenya ũla nĩmĩ syoo na moko moo na maaũ moo ikakũsĩĩa ũlũ wa maũndũ ala mo meekaa.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَنْجُوبُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ㉕

26. Mũthenya ũsu Ngai Mwene Vinya W'ontho akamatuva matuvi moo ma w'o, namo makamanya kana Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka nĩ We W'o-Wĩ-Utheinĩ.

يَوْمَ يَدْعُوا ثَوْبَهُمُ اللَّهُ وَيَنْفَعُهُمُ الْحَقُّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْبَاقِي ㉖

27. Syĩndũ nthũũku nĩ kwoondũ wa andũ athũku, na andũ athũku nĩ kwoondũ wa syĩndũ nthũku. Na syĩndũ nzeo nĩ kwoondũ wa andũ ase na andũ ase nĩ kwoondũ wa syĩndũ nzeo; aa mai na ũvĩtyo ũlũ wa maũndũ onthe ala *ailĩanĩ* maneena. Ve ũkeo kwoondũ woo na kyaũya kya ndaĩa.

الْخَيْثُوثُ لِلْخَيْثُوثِ وَالْخَيْثُوثُ لِلْخَيْثُوثِ ۖ
وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ
مُتَّعُونَ وَمَا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ
كَرِيمٌ ㉗

LUKU 4

28. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ ila ite syenyũ ateo mwĩtĩtye ũthei na mũkamakethya andũ ma nyũmba isu. Uũ nĩ ũseo mũno kwenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩ esũvĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ
حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ㉘

29. Na mwalea kwĩthĩa mũndũ ona ũmwe vo, mũkalike omũvaka mũnengwe ũthei. Na mweewa, 'Syokai', ĩndĩ syokai; ũu nĩ ũtheu mũno kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩsĩ nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يَأْذَنَ
لَكُمْ ۚ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ازْجِعُوا فَارْجِعُوا ۚ هَٰذَا زَكَاةُ لَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ㉙

30. Ti ũthũku kũlika nthĩnĩ wa nyũmba ila itekalawa nĩ andũ vala ve syĩndũ syenyũ. Na Ngai Mwene Vinya

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ
فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ㉚

W'ontho nŵĩsĩ ŪndŪ inyw'ĩ mumbŪlaa
na ŪndŪ mŭvithaa.

31. Matavye aŭme ala etfktli
makumany'e metho moo na masŭvie
ŭthei woo. Uu nĩ ŭtheu mŭno kwoo.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵĩsĩ nesa ŪndŪ mo mekaa.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا أَرْوَاحَهُمْ
ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنْ اللَّهُ يُخَيِّرُ بَيْنَ يَصْنَعُونَ ۝

32. Na itavyei iveti ila mbtftkli
ikumany'e metho masyo na isŭvfe
mothei masyo, na iikonany'e wanake
wasyo na mathaa ateo ala menekee, na
niyeesye isungi syasyo ithŭinĩ syasyo, na
iikonany'e wanake wasyo ateo kwa
aŭme masyo kana maaĩthe masyo, kana
kwa maaĩthe ma aa mŭŭme masyo, kana
syana syoo, kana syana sya aa mŭŭme
masyo, kana kwa anaa-nyinyia masyo,
kana syana sya anaa nyinyia masyo,
kana syana sya eitu a nyinyia masyo,
kana iveti syoo, kana ala moko moo me
uungu wasyo, kana athŭkŭmi ma aŭme
ala mate ĩtomo yasyo, kana syana nini
ila itanamba kwĩthwa na ŭkŭŭ wa
kŭmanya kĩmbithĩ kya iveti. Na iikaende
na mŭendele wa kwonany'a mathaa
masyo ala syo ivithaa. Na ĩthiŭei inyw'ĩ
kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho
inyw'ontho vamwe, inyw'ĩ etikili,
nĩkana mŭtonye kŭsinda.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ
إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ أُخُوْتِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ
أَخُوْتِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ أَخُوْتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولَى الْإِرْبَةِ
مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ
النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ
مِنَ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

33. Na twaai iveti sya ndiwa kuma katĩ
wenyu, na ngoombo syenyu sya aŭme na
ngombo syenyu sya aka *ila syaĩle nĩ*
kŭtwaanĩhw'a. Ethwa mo nĩ nya,
Ngai Mwene Vinya W'ontho
akamamanthĩa nzĩa sya ŭtethyo kuma
mumonĩ Wake; na Ngai Mwene Vinya
W'ontho nĩ Mŭnengani-Mŭlau, Umanyi-
W'ontho.

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالضَّالِّجِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَأَمَّا بِكُمْ إِنْ تَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْطِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

34. Na asu ala matekwona *syIndū* *sya* mūtwaano nīmaŋŋite nī kwīŋŋkalya me atheu ene, kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge syIndū nthŋnī wa mumo Wake. Na ngombo ŋa yŋkwenda valŋa wa ūthasyo nūndū wa kūnyivya ūkoombo, iandŋkŋei ethwa nīmūkwona ūseo nthŋnī wasyo na inengei kuma ūthw'iinī ūla *kwa ūla w'o* nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We ūnenganŋite ūlū wenyu. Na mūikamaingŋisye athūkūmi menyū nthŋnī wa thayū mūvuku *kwa kūmaia mo mate atwae* ethwa mo meenda kwŋkala me atheu, nŋkana inyw'ŋ mūtonye kūmantha nzŋa ya thayū ūū wa yu. Indŋ ethwa ūmwe akamaingŋisya mo, Indŋ ŋtina wa koingŋw'a kwoo Ngai Mwene Vinya W'onthe akeethwa Mūekanŋi *na* Mwene tei *kwoo*.

35. Na ŋthyŋ nŋtūtheetye Mŋsoa Mŋtheu kwenyu, na ngelekany'o ya asu ala mavŋŋie mbee wenyu, na ūtao *kwa* akŋi-ma-Ngai.

LUKU 5

36. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Kyeni kya matu na nthŋ. Ngelekany'o ya kyeni Kyake nī ta ūvya ūla ūthinŋkŋtwe taa nthŋnī waw'o. Taa ūsu naw'o wī kŋsisyonŋ. Nakyo kŋsisyo kŋkekalā ta ndata ŋkūtisatisa. Yakanŋtw'e kuma kwa mūtŋ----- mūathime wa mūthata---- ūte wa umŋlonŋ kana ūthūlonŋ ūla mauta maw'o me vakuvŋ kwakana ona mwaki ūtaūvikŋe. Kyeni ūlū wa kyeni! Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtongoeasya kyeni Kyake *kwa ūla* We wendaa. Na Ngai

وَلَيْسْتَ غَفِيرٌ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ رِجَالًا حَتَّى يُغْنِيَهُمْ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِنْكُمْ
أَيُّهَا أَنْتُمْ فَكَأَيُّهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَأَنْتُمْ
مَنْ قَالَ اللَّهُ الَّذِي أَنْتُمْ وَلَا تَكْرَهُوا فَتَيِّبْتُمْ
عَلَى الْبَعَاءِ إِنْ أَرَدْتُمْ تَحْصُنَا لَتَبْتَغُوا عَرْضَ الْبَعْدِ
الَّذِينَ وَمَنْ يَكْرِهُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ الْكَرَاهِيْنَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَمَثَلًا لِمَنْ
يَخْلُو مِنْ قَبْلِكَ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ⑥

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا
مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ
دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ
وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيئُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
كَاذِبٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

Mwene Vinya W'onthe nūmanengae andū ngelekany'o, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyisī syīndū syonthe nesa vyū.

وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

37. Kyeni kīl yu nīkyakene nthīnī wa nyūmba ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kana nīsyakūnēnev'wa na kana syītwā Yake yīlilikanīlwe nthīnī wasyo. Na Mūtafei We nthīnī wasyo ma-kīloko na ūya mawīloo;

فِي يَبُوتِ إِذَنْ اللَّهُ أَنْ تَرْفَعَ وَيُذَكِّرَ فِيهَا اسْمَهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ

38. Andū ala mataalyūlawa nī ūtandīthya kana ūthoosya wa syīndū makolwa nī ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsyāūsya wa Mboya, na ūūvi wa Saka. Mo nīmakīlaa mūthenya ūla ngoo na metho ikathingithangw'a.

رَجَالٍ لَا تُلْهِهُمُ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

39. Nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge mūthīnzīo woo ūla mūseo vyū wa meko moo, na amaingīvīsyē syīndū kuma mumonī Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūnengae ūla w'onthe We wendaa vate kīthimo.

لِيَجْزِيََهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَزَيِدَهُمُ قَرْنَ فَضْلَهُ وَاللَّهُ يُرِزُّ مَنِ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

40. Na ta ūlūlū wa asu ala matetīkīlaa, meko moo nī ta kyuu kya kīw'ū kīla kīkengaa weūnī. Ūla wīna waūni akasūanīa nī kīw'ū, īndī avika vala kīl, akīthīa nī vathei. Na we amwīthīaa Ngai Mwene Vinya W'onthe vo, Ūla ūmūlvaa we ūtalo wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mītūkī kwa kūtalā.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّلَمَانُ مَاءً خَمَضًا وَإِذَا حَادَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوْقَهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

41. Kana meko moo nī ta kīvindu kīnene mūno ūlūlū wa ūkanga mūnene na mūliku, kīla kīvw'tkawa nī kītulumo, vala itulumo syūkīlaa ūlūlū wa itulumo, ūlūlū wakyo ve mathweo, kīvindu kīyīlīanīye ngoi ūlūlū wa ngoi. Yīla we

أَوْ كَظُلُمٍ فِي بُحْرِ لَقِي يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَحَابٍ ظَلُمْتُ بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

watamb00kya kw'oko kwake, akwona
na vinya; na ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtamŭnengae kyeni---vai
kyeni ona vanini.

LUKU 6

42. We nowonaa kana nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla ndaĩa Syake
itaĩawa nĩ onthe ala me matunĩ na ūlũ
wa nthĩ, na ota ūu, nyunyi itamb00kitye
nthwau syasyo? Kĩla kĩmwe nkĩsĩ nzĩa
yakyo ya mboya na ndaĩa. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ
mo mekaa.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالظِّلُّ ضَعِيفٌ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

43. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūalũko
ũkeethwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

44. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amatwaa mathweo, na
ĩndĩ We aimakwatany'a vamwe, na
aimomba mbumbu na ūkyona mbua
yuĩte kuma katĩ wamo? Na We
nũtheasya mathweo kuma ĩtunĩ mailyĩ ta
ĩĩma nthĩnĩ wamo ve mbua ya mavia, na
ĩndĩ We nũmũkũnaa nayo ūla We
wendaa, na nũmĩvetangaa kuma kwa ūla
We wendaa. Nĩ vakuvĩ kyeni kya ūtisi
kũvulya woni wa metho moo.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزِيلُ سِجَابًا تَمْرُ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ
يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَ
يُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُحِيبُ
بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سُنَّ
بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۝

45. Ngai Mwene Vinya W'onthe
akũanasya ūtukũ na mũthenya. Vate
nzika, nthĩnĩ wa ūndũ ūũ ve ūmanyĩsyoy
kwa asu ala mena metho.

يَقْلِبُ اللَّهُ الْيَلَّ وَالتَّهَارَاتِ فِي ذَلِكَ لَوَبَّرَهُ
لِأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩũmbĩte kĩla nyamũ kuma kĩw'ũnĩ.
Katĩ wasyoy ve imwe ila iendaa na mavu

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي

masyo, na katl wasyo ve ila iendaa na maaũ elĩ, na katl wasyo ve *ila* iendaa na maaũ ana. Ngai Mwene Vinya W'ontho ombaa klla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na vinya wa kwĩka maũndũ onthe ala We wendaa.

عَلَىٰ بَطْنِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَشِي عَلَىٰ رَجُلَيْنِ وَ مِنْهُمْ مَنْ
يَشِي عَلَىٰ أَرْجَحِ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٠﴾

47.Ow'o, Ithyl nřtũtheetye Syama Ntheu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amũtongoeasy ũla We wendaa nzĩanĩ ũla ya w'o.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦١﴾

48.Namo maasya, 'Ithyl nřtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa, na ithyl nřtwĩw'aa,' na ĩndĩ ĩtina wa ũu, amwe moo nĩmaalyũkaa. ĩndĩ asu ti etĩkĩli.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَخَوَّلُ
قُرَيْشٌ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ذَلِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

49.Na yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana we atonye kũmatw'ĩla katl woo, wee! Nguthu ĩmwe yoo nĩalyũkaa ĩkasyoka.

وَلَٰذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ
 مِنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٦٣﴾

50.Na ethwa *mo mesũanĩ* kana ũ-w'o wĩ ngalĩ ĩla yoo, mokaa kwake masembete mena wĩnyivyo *w'ontho*.

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحُكْمُ أَتَوُا إِلَيْهِ مُذْعِبِينَ ﴿٦٤﴾

51.Uu nũndũ vena ũwau ngoonĩ syoo? Kana mo mena nzika, kana mo komeũkĩla makyona kana Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake akeethwa ate mũlũngalu kwoo? Aiee, mo nĩmo-ene eki-ma-naĩ.

إِنِّي قُلُوبُهُمْ مَرَضٌ أَمِ أَرَأَيْتُمْ أَن يُخَفَّفَ
عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

LUKU 7

52.Kwĩka kwa etĩkĩli, yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana We atonye kũmatw'ĩla katl woo, mo maasya tũ,

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٦﴾

'Ithyl n̄tw'w'aa na n̄tw'f'k'laa.' Na mo n̄mo ala maka'la.

53. Na ūla ūmw'w'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtŭmwa Wake, na ūmŭk'laa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūmwosaa We ta ngao ya kw'š'ila, asu n̄mo ala makasinda.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَّقِ اللَّهَ مَا لَمْ يُلَهِهِ
هُمُ الْفَاقُونَ ⑤

54. Namo mev'laa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitŭ syoo sy' vinya kana, ethwa We nŭkŭmey'laa mo, vate nzika, mo n̄me kŭthi. Asya, 'Mŭikev'ite; k'la k'kwendeka n̄w'w'i wa w'o ūndŭn' ūla wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n̄w'w' nesa vyŭ ūndŭ inyw'w' mw'k'aa.'

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهْدَ آيَاتِهِمْ لِيُنْزِلَ لَهُمْ مِزْقًا
قُلْ لَا تَقْسُوا طَاعَةً مَعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ يَخِيرُ مِمَّا
تَعْمَلُونَ ⑥

55. Asya, 'Mw'w'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mw'w'ei Mūtŭmwa.' Na ethwa mo n̄mekŭŭalyŭka Ind' l'ilikanai, ūla ona w'wa w'k'aa ūu n̄we ūkakŭl'w'a k'la ki'twe nth'ni wake, otondŭ nenyu mŭkakŭl'w'a k'la ki'twe nth'ni wenyu. Na ethwa inyw'w' n̄mŭŭmw'w'a we, mŭkatongoew'a nesa. Na Mūtŭmwa ti mŭŭngam'ni Ind' no ūeti w' ūtheini wa ūtŭmane.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ إِنْ تُولُوا قَانًا
عَلَيْهِ مَا حِلٌّ وَعَلَيْكُمْ مَا حَيْثُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا
تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ⑦

56. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmath'ite asu kat' wenyu ala met'k'laa na kw'ka meko maseo kana We vate nzika, akamatw'k'ithya mo Ati'wa ūlŭ wa nth', tondŭ We wamatw'k'ithisye Ati'wa kat' wa asu ala ma' mbee woo; na kana We vate nzika, akam'ŭlŭm'ŭl'ya nd'ni yoo ūla We ūm'nyuv'ite kwoondŭ woo; na kana We vate nzika, akamanenge mo ūsŭv'lo na mŭuo amakŭan'isye ūtina wa w'ia woo; mo makanthaithaa Nyie, namo

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لِيَتَّخِذَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ وَيُزَيِّنَ لَهُمْ وَيُفِيَّهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ
وَلِيُجِيبَ لَتَهُمْ قِنْ بَعْدَ خَوْفِهِمْ أَمَّا يُعْبَذُ وَيُنْزِلُ
لَا يُشْرِكُونَ فِي شَيْءٍ أَوْ مِنْ كَفَرٍ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ⑧

maikambianany'a Nyie na kIndu ona
kIva. IndI ūla ona wIva ūtena mūvea
Itina wa ūu, mo makeethwa mbaa matū.

57.Na syaŋŋsyai Mboya na IvaI Saka na
mwIw'ei Mūtūmwa, nIkana mūtōnye
kwIw'Iwa tei.

58.MūikasūanIe kana asu ala matetIkIlaa
nImatonya kwananga *kIleelo Kitū* Iūlū
wa nthI; wIkalo woo nI IianI-ya-Mwaki;
na nI vandū vathūku mūno va kūthūmūa.

LUKU 8

59.Inyw'I ala mwItIkIlaa! Ekai ala moko
menyu ma aūme mamaŪngamIe, na ala
menyu matanamba kūvikIla ūima woo,
mamwItye inyw'I ūthei katatū *mbee wa
matanalika nthInIwa nyŪmba syenyu* sya
nthInI; mbee wa Mboya ya kIloko na yIla
inyw'I mūkumya ngūa syenyu
katambaanga yIla kwI ūvyūvu, na Itina
wa Mboya ya ūtukū. *Aa nI* mavinda
atatū ma kImbithI kwenyu. *Mavinda* ala
angI eka aa, vai ūthūku kwenyu kana
kwoo; nŪndū makekalaa maithyŪlŪlŪka
vaa na vaa mamwetele inyw'I, amwe
menyu maimathŪkŪma ala angI. Uu
nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŪmŪtheasya inyw'I MIsa; nŪndū Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, Ula-MŪI.

60.Na yIla syana katI wenyu syavikIla
ūima wasyo, ona syo ota ūu nomŪvaka
syItye ūthei, tondū asu ala *mawetetwe*
vau mbee meetisye ūthei. Uu nIw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŪmŪtavasya inyw'I ūtheinI mIao Yake;

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا الرُّسُولَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
يَعْلَمُ مَا فِيهِمْ الْغَائِبُ وَلَهُمْ الْعَذَابُ أَلِيمٌ ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ أَذِنُكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثٌ
مَرَّتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ
مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْدَةٍ
لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ
طَوَفَاتٍ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا
اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Umanyi-W'onthe, Mŉf.

61. *Ido* wa iveti ila ngŉŉ, ila ivŉŉte
ŉvinda ya kŉtwawa, vai ŉthŉku ŉlŉ
wasyo kŉvetanga ngŉa syasyo ila sya
ŉlŉ ŉtee Indŉ iikeyonany'e ŉtheinŉ
mawanake masyo. Na ethwa syo
nikwenda kwŉthwa na ŉsŉvŉ mbee wa
kŉsŉvŉ ŉtheu wasyo nĩ ŉseo mŉno mbee
kwasyo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wŉw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

وَالْعَوَامِدُ مِنَ النَّسَاءِ الرِّقَ لَا يَزْنُونَ نِكَاحًا
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ
مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ٥١

62. Vai ŉthŉku kwa kŉlalinda na vai
ŉthuku kwa kŉlema ona vai ŉthŉku kwa
ŉla mŉwau ona kwenyu ene, ethwa
nŉmŉkŉya ŉfu nthŉnŉ wa nyŉmba syenyu
ene kana sya maaŉthe menyu kana
nyŉmba sya maa nyinyia menyu, kana
nyŉmba sya anaa nyinyia menyu, kana
nyŉmba sya eŉtu a nyinyia menyu, kana
nyŉmba sya eŉtu a nyinyia ma maaŉthe
menyu, kana nyŉmba sya eŉtu ma
nyinyia ma maa nyinyia menyu, kana
kuma kwa ala mbungŉo syŉ mokonŉ
menyu, kana nyŉmba ya mŉnyanyae
wenyu. Vai ŉthŉku kŉya vamwe kana
kŉya mŉtaanŉsyē. Indŉ yŉla mwalika
nyŉmba, kethyai andŉ menyu, na ngethi
sya mŉuo, ngethi kuma kwa mwŉai
wenyu, syusŉŉte maŉathimo na ŉtheu.
Uu nŉw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŉmŉvuanŉsya inyw'ŉ mŉaŉ, nŉkana
mŉtonye kŉmanya.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ
بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَالِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَلِكُمْ
أَوْ مَا مَلَكَتْكُمْ مَفَاحِشُهُ أَوْ صَدْرُكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ
بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُبْرَكَةٌ كَذَٰلِكَ يَتْلُونَ اللَّهُ كُتُبَ الْأَنْبِيَاءِ لَكُمْ
يَعْقِلُونَ ٥٢

LUKU 9

63. Nŉw'o, eŉkŉli ma w'o nĩ ala metŉkŉlaa
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mŉtŉmwa Wake na ala mataendaa

إِنَّا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا

matetŵye ūthei kuma kwake yŵla mo me
nake nŵndŵ wa ūndŵ wa vata ūmakony'e
ūla ūmaetete onthe vamwe. Vate nzika,
asu ala metasya ūthei kwaku we, nŵmo
asu ala ow'o metŵkŵlaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa wake.
Kwa ūu, yŵla mo makwŵtya we ūthei,
nŵndŵ wa ūndŵ woo, manenge ūthei asu
ala we ūkwenda, katŵ woo na metŵsy
ūkeko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŵ Mŵekanŵi Mŵno Vyŵ, Usŵŵtwe nŵ tei.

كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوا
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ
فَأْذِنْ لَهُمْ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ لِيَعْلَمَ اللَّهُ
عَمَلَهُمْ خَيْرٌ أَمْ شَرٌّ ۗ

64. Mŵikatw'ŵkŵthye wŵtano wa
Mŵtŵmwa ta ūndŵ ūmwe na ūmwe
wenyu aimwŵta ūngŵ. Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵmesi asu ala mevithaa
na kŵmbithŵ. Kwa ūu, ala maleaa kwŵw'a
mwŵlao Wake nŵmeesŵvŵe thŵna ndŵkese
kŵmethŵa kana kŵkwatwa nŵ ūsilŵlo wŵ
woo.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا
قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونُكُمْ لِأَدَا ۖ فَلْيَحْذَرِ
الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ ۚ إِنَّ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

65. Ithukŵsyeyi inyw'ŵ! Nŵ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ila syŵ matunŵ na
ŵlŵlŵ wa nthŵ. Nŵw'o, We nŵwŵsŵ ūndŵ
inyw'ŵ mŵilyŵ. Na mŵthenya ūla mo
makatŵngwa Kwake We, We
akamamanyŵthya ūndŵ mo meekie. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵsŵ kŵla
kŵndŵ nesa vyŵ.

إِلَّا أَنْ يَلْعَنُ مَا فِي الْغَدَقَاتِ وَالَّذِينَ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۗ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ شَيْءٌ عَلَيْهِمْ ۝

سُورَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ

AL - FURKAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Kũathimwa nĩ Ula ũtheetye
Kĩvathũkany'a kwa mũthũkũmi Wake,
nĩkana we atonye kwĩthwa e
Mũkaanany'a kwa andũ ma nthĩ
syonthē-----

3. We Ula ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ
Wake. Na We ndeyoseete mwana We-
Mwene, na nde mũtindany'a ũsumbĩnĩ,
na nĩũmbĩte kĩla kĩndũ, na nũkĩyĩfate
kĩthimo *kyakyo* kwa w'o.

4. Indĩ mo nĩmosete ngai ingĩ ũtee Wake,
ila itombaa kĩndũ Indĩ syo mbene nĩ
syũmbĩtwe, na ila itena ũtonyi wa kwĩka
naĩ kana kwĩtandĩthĩsya syo mbene na
itena ũtonyi ũũũ wa kĩkw'ũ kana thayũ
kana ũthayũũkyo.

5. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kĩĩ nĩ
vathei Indĩ nĩ ũvũngũ ũla we ũseũvĩtye,
na andũ angĩ nĩmamũtetheesye we
naw'o.' Ow'o, mo maetete ũla ũte-
ũũngalu na ũla ũte-w'o.

6. Namo maasya 'Ii nĩ mbano sya tene;
na we nũsyĩandĩkĩthĩtye na
nĩwisomeawa kĩoko na wĩloo.'

7. Asya, 'We Ula wĩsĩ kĩla kĩmbithĩ kĩ
matunĩ na ũũũ wa nthĩ nũyĩvuanĩtye-yo.
Nĩw'o, We nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

تَبٰرَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ لِيَكُوْنُ
لِلْعٰلَمِيْنَ نَذِيْرًا ۝

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَمْ يَخْزَ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيْكٌ فِى الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلُّ شَيْءٍ نَّفْثًا
تَقْدِيْرًا ۝

وَإِذَا خَذُوا مِنَ دُوْنِهِ اِهْمَةً لَا يَخْلُقُوْنَ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُوْنَ وَلَا يَبْلِكُوْنَ لَا نَفْعُ لَهُمْ صَرًَّا وَلَا نَفْعًا
وَلَا يَبْلِكُوْنَ مَوْتًا وَلَا حَيٰوةً وَلَا نُشُوْرًا ۝

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اِنْ هٰذَا اِلَّا اَفْكٌ اِفْتَرٰهُ وَاِ
عٰنَاةٌ عَلَيْهِ قَوْمٌ اٰخَرُوْنَ ؕ فَقَدْ جَاءُوكُم بِمَا وُظِّلْتُمْ
وَاَنْتُمْ زُوْرًا ۝

وَقَالُوْا اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ اَلْتَبٰتُهَا فِىْ نَفْسِ عَلَيْهِ
بُكْرَةً وَّاٰصِلًا ۝

قُلْ اَنْزَلَهُ الَّذِيْ يَعْلَمُ السِّرَّ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
اِنَّهٗ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝

8. Namo maasya, 'MötÜmwa ÜÜ ailyĩ ata ÜndÜ ÜnÜÜya İfu, na kwanganga maÜendelonĩ? Aleete kÜtheew'a mÜlaĩka nĩkĩ nĩkana atonye kwĩthwa e mÜkaanany'a e vamwe nake?

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَنْشَرِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ۝

9. 'Kana kĩnandÜ kyaİle kwĩthwa kyekiwi'e kÜla Üİ, kana kwake kwĩthwe na mÜÜnda we akaİsaa nthĩnĩ waw'o.' Na eki-ma-naİ maasya, 'Inyw'İ mÜatİlaa mÜndÜ mÜoe.'

أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ كَنزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنَّا تَعْتَمِدُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْخُورًا ۝

10. Sisya ÜndÜ mo meÜkÜnenge we ngelekany'o! KwoondÜ wa Üu, mo nĩ athyoeuku na maitonya kwona nzİa.

انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَتَّبِعُونَ سَبِيلًا ۝

LUKU 2

11. KÜathimwa nĩ We Ula, We akenda, akÜnenge maÜndÜ maseo mbee wa aa, onthe ---MÜÜnda İla İvİİİlaa tÜlÜsİ katİ wayo---na *ota Üu* nÜkÜnenge we masÜmba ma kİ-Üsumbİ.

تَبَرَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ قُصُورًا ۝

12. Aiee, Mo nİmaÜleaa Üla Saa, na kwa asu ala maÜleaa Üla Saa, İthyİ nİtÜseÜvİtye mwaki wakene.

بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ بِآيَاتِنَا عَذَابًا مُعَذِّبًا ۝

13. Na yİla w'o wamona me vandÜ vaasa mÜno, mo makeew'a Üthatu waw'o na kİuumo.

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا نَجْوَاهُمْ فَتَبَتُّوا ۝

14. Na yİla mo makekw'a vandÜ vavivinyanu nthĩnĩ wa w'o, movanİtw'e vamwe mo makavoya vau kwoondÜ wa wanangİko.

وَإِذَا اتَّعَا مِنْهَا مَكَانًا ضيقًا مَقَرُّنَ دَعْوَاهَا لَكَ بُرُورًا ۝

15. UmÜnthİ mÜikavoye kwoondÜ wa wanangİko Ümwe, İndİ voyai kwoondÜ wa mawanangİko maingİ.

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ بُرُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا بُرُورًا كَثِيرًا ۝

16. Asya, 'Vau nĩ vaseo kana nĩ Mũonda wa Tene na Tene, Ūla wathiwe ala alŪngalu? W'o Ūkeethwa mŪthĩnzio woo na wĩkalo.'

قُلْ أَذَلِكَ غَيْرُ أَمْرٍ جَنَّةِ الْخُلْدِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَصِيرًا ⑤

17. Mo makakwata kyonthe kĩla mo makenda vo, makĩkala vo Tene W'ontho. Nĩ Ūtianĩo kuma kwa Mwĩai waku, Ūkĩvoyewa mavinda onthe.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدٌ
مَسْئُولًا ⑥

18. Na mŪthenya Ūla We Ūkamombany'a mo na asu ala mamathaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, We akakũlya, 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwamathyoekisye athũkũmi Makwa aa, kana nĩ mo-ene meevĩĩthisye nzĩa?'

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
يَقُولُوا أَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا
السَّبِيلَ ⑦

19. Mo makasngĩa, 'Wĩ Mũtheu We! Ithyĩ tũyaaĩĩtwe nĩ kwosa asũvĩi angĩ ateo We; Indĩ We nĩwamanengie mo na maaĩthe moo syĩndũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ Ūũ kũvika moolwa nĩ Ūtao Waku na matwĩka andũ anangĩku.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى
نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ⑧

20. Indĩ Ithyĩ tũkamataavya athaithi ma mĩw'anano, 'Yu nĩ kũmũkenga mo mamũkengete kwĩanana nondũ inyw'ĩ mũneenete, kwoondũ wa Ūu, inyw'ĩ mũitonya kũwathũkĩla Ūsilĩlo kana mũkona Ūtethyo.' Na Ūla w'ontho ona wĩva wĩkaa Ūthũku katĩ wenyu, Ithyĩ tũkamũsamĩthya Ūsilĩlo wĩ woo.

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا
وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمِ فَنُذِقْهُ عَذَابًا
كَبِيرًا ⑨

21. Na Ithyl tūyaamatŭma Atŭmwa mbee waku we ateo mo nīmaīsaā līu na nīmangangaa moendelonī. Na Ithyl nītŭmatwīkīthasya amwe ūtato kwa ala angī. Inyw'ī Indī nomwīyŭmīlasya? Na Mwīai waku nī Woni-W'onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَنْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ

رَبُّكَ بِصِيرَةٍ ۝

LUKU 3

22. Na asu ala matamanthaa ūmbano Naitū Ithyl maasya, 'Ithyl tūleaa kŭtheew'a alaīka nīkī? Kana Ithyl tūleaa kŭmwona Mwīai waitū nīkī? Vate nzika, mo nī ang'endu mŭno katī woo ene na nīmakīlīte mīvaka mŭno vaasa vyŭ.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا كِبِيرًا ۝

23. Mūthenya ūla mo makamona alaŋka--vaikethwa na ūvoo mūseo kwa avītany'a mūthenya ūsu; na mo makaasya, 'Takethwa nīvethīwa kīsīfi kīnene!

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ
وَيَقُولُونَ حِجَابًا مَّحْجُورًا ﴿٢٣﴾

24. Na lthyī tūkathiŋkīa kīla meko moo ala mo meekie na kūmatwīkīthya kītoo kya mūthanga kīnyaŋku.

وَقَدْ مَنَّآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً
مَّنْثُورًا ﴿٢٤﴾

25. Na ekali-ma-Itunī makeethwa vaseo mūthenya ūsu ūndū ūkonie wīkalo woo na vaseo mūno vandū voo va kūthūmūa.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ
مَقِيلًا ﴿٢٥﴾

26. Na mūthenya ūla itu yīkatūanw'a vamwe na mathweo, na alaŋka makatheew'a kwa ūtalo mwingī.

وَيَوْمَ تَشْقَىٰ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَتَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ
تَنْزِيلًا ﴿٢٦﴾

27. Usumbī wa w'o mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa Ngai ūla ūsūŋtwe nī ūlau; na ūkeethwa wī mūthenya mūmū kwa alei.

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْغَنِيُّ وَاللَّهُمَّ إِنَّكَ وَالْحَمْدُ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى
الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٧﴾

28. Isŋvīe mūthenya ūla mwīki-wa-naŋ ūkaŋmanga syaa sya moko *atetethya*; we akaasya, 'Takethwa nyie nīnakinyie nzīanī īmwe na Mūtūmwa!'

وَيَوْمَ يَعْصُفُ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَلَيْتَنِي اتَّخَذْتُ
مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٨﴾

29. 'Aa, woo nī wakwa nyie! Takethwa nyie ndyaamŋtwīkīthya ona ūmwe ta mūnyanyawa!

يُوَلِّقُنِي لَيْتَنِي لَمْ أَخَذْ فَلَانَا خَلِيلًا ﴿٢٩﴾

30. 'We nīwanthyoeekisye nyie ītina wa kūvikīwa nī Kīlīlīkany'a.' Na Satani nī mūtiani mūnene mūno wa mūndū.

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي، وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَدُولًا ﴿٣٠﴾

31. Na Mūtūmwa akasya, 'Ame Mwīai wakwa, andū makwa nīmamītwīkīthysye Kulani īno ta kīndū kītie.'

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣١﴾

32. Uu nŵ'o Ithyī twamūseūvīsyē kīla Mwathani mūmaitha kuma katī wa ene-naī; na Mwīlai waku nŵlanīte kwīthwa ta Ndongoi na Mūtetheesya.

وَكُنَّا لَكُمْ لِكُلِّ بَنِي عَدُوٍّ مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَّ
بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ۝

33. Na asu ala matetīkīlaa maasya, 'Kulani yalelle kūvuanw'a kwake oyīmwe nīkī?' Ithyī nŵmūvuanītye yo ūu nīkana tūtonye kwīkīla ngoo yaku vinya nayo. Na Ithyī nŵtūmyalanītye na walany'o ūla mūseo vyū.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً
وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ
تَرْتِيلًا ۝

34. Namo maikūeteae we ngelekany'o īndī Ithyī tūōnengae we ūla w'o na ūtavany'a ūla mūseo vyū.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِشَيْءٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ
تَفْسِيرًا ۝

35. Asu ala makombanw'a matulītye-ndu na mothyū moo lianī-ya Mwaki---mo makeethwa me ūthūkunī mūnene mwīkalonī woo, na me athyoeku mūno vyū kuma nzīanī īla ya w'o.

الَّذِينَ يُخَشِّوْنَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ
سَرْمَكَاثًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝

LUKU 4

36. Ithyī nŵtwamūnengie Mose Ivuku, na nŵtwamūnyuvie vamwe nake mwanaa nyinyia wake Aluni ta mūtetheesya wake.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ
وَنَصِيرًا ۝

37. Na Ithyī twamea; 'Endai inyw'ī mwī elī kwa andū ala maleete Mīsoa Yaitū;' īndī Ithyī nŵtwamanangie mo, wanangīko mūnene.

فَقُلْنَا أَذْهَبْنَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِالْآيَاتِ لَقَدْ مَرَرْنَا
تَدْمِيرًا ۝

38. Na ta kwa andū ma Noa yīla mo maleile Atūmwa, Ithyī nŵtwamathitisye mo ta Kyama kwa mbaa-andū onthe. Na Ithyī nŵtūseūvītye ūsilīlo wī woo kwoondū wa eki-ma-naī.

وَقَوْمٌ نُوْجٌ لَّنَا كَذَبُوا الزُّسْلَ اغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ
لِلنَّاسِ آيَةً ۝ وَاعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

39. Na Ithyl *nñwamanengie* Aati na Athamuti na Andũ-ma-Kĩthima, na nzyawa nyingĩ katĩ woo.

وَعَادَا وَتَوَدَّوْا وَأَصْحَبَ الرَّيِّبَ وَقَرُّوْنَا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ۝

40. Na kwa kĩa amwe moo Ithyl *nñtwamatavisye* ngelekany'o *ya andũ ala maĩ ma mbee*; na Ithyl *nñtwamanangie* ũmwe na onthe vyũ.

وَلَمَّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَكَلَّمَا تَضَرَّعْنَا تَضَرَّعًا ۝

41. Na aa nokũvika methwe maũvikĩie mũsyĩ ũla wauwĩwe nĩ mbua nthũũku. Mo iĩndĩ, nomawonete w'o? Aiee, mo mai na wĩkwaty'o wa kũthayũũkw'a *ĩrina wa kĩkw'ũ*.

وَلَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمِطِرَتْ مَطَرُ السَّوَدِ أَفْكَمَ يَكُونُوا يَرَوْنها بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ۝

42. Na yĩla mo makwona we, maũvũfaa ngũĩ tũ: Uũ nĩ we ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtũmĩte ta Mũtũmwa?'

وَاِذَا رَاوُكُ اِنْ يَتَّخِذُ وَنَكَ اِلَّا هُرُورًا ۝ اَمَّا الَّذِي بَعَثَ اللّٰهُ رَسُوْلًا ۝

43. 'We ow'o, aĩ vakuvĩ kũtũthyoekya tũeke ngai sitũ, takethwa ithyl tũyaaĩũũmĩĩya nthĩnĩ wasyo.' Namo makamanya, yĩla mo meona ũsilĩlo, ũla mũthyoeku mũno vyũ kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o.

اِنْ كَاذٍ لِّضُلْنا عَنْ الْيَقِيْنِ لَوْ اَنَّ صَبْرنا عَلَيْها وَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ حِيْنَ يَرْوُنَ الْعَدَّابَ مَنْ اَضَلَّ سَبِيْلًا ۝

44. We nũmwonete ũla ũmatw'ĩkĩthasya mawendi make mathũku kwĩthwa ngai yake? We iĩndĩ nũtonya kwĩthwa wĩ mũsũvĩi ĩũũ wake?

اَرْمَيْتَ مِنْ اَتَّخَذَ الْهَيْهَ هُوْبُهُ اَفَاَنْتَ تَكُوْنُ عَلَيْهِ وَكِيْلًا ۝

45. We wĩsũanĩa kana nyingĩ syasyo nĩsyĩw'aa nthĩ kana kũmanya? Syo no ta ng'ombe ---aiee, mo nĩmaĩte yaa ĩnene vyũ kuma nzĩanĩ.

اَمَرَ تَحْسَبُ اَنْ اَكْثَرُهُمْ يَسْمَعُوْنَ اَوْ يَفْقَهُوْنَ اِنْ هُمْ اِلَّا كَاْلانْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ سَبِيْلًا ۝

LUKU 5

46. We nowonaa ũndũ Mwĩai waku ũasavasya kyyu? Na takethwa We

اَلَمْ تَرَا لِيْ رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيْلًا ۝

nIwendete, ethIwa akIŉngamisye ki. Na
IndI IthyI tŉyItwIkIthasya syua kwIthwa
ndongoi yakyo.

47.Na IndI IthyI nItŉkIkusasya
kwelekela Kwitŉ-ene, kŉkusya
kŉvŉthŉ.

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ۝

48.Na We nI We Ula ŉtw'IkIthItye
ŉtŉkŉ kwIthwa kIndŉ kya kŉmŉvw'Ika
inyw'I, na Ula ŉseŉvItye too kwoondŉ
wa ŉthŉmŉŉ, na We nŉseŉvItye
mŉthenya kwoondŉ wa kŉamŉkwa.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْيَمْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا
وَجَعَلَ النَّهَارَ تُشْوَرًا ۝

49.Na We nI We Ula ŉtŉmaa kIseve ta
ŉvoo mŉseo mbee wa tei Wake, na IthyI
nItŉtheeasya kIw'ŉ kItheu kuma ItunI,

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝

50.NIkana IthyI tŉtonye kŉnengane
thayŉ nakyo kwa nthI ila ngw'ŉ, na
kŉmInenge kya kŉnyw'a kwoondŉ wa
kyŉmbe kiitŉ—ng'ombe na andŉ kwa
ŉtalo mwingI.

لِنُخْرِجَ بِهِ بَلَدَةً قَيْنًا وَنُفِّقَهُ وَمَا خَلَقْنَا أَنْعَامًا
وَأَنَاسًا كَثِيرًا ۝

51.Na IthyI nItŉmavuanIsye Kulani katI
woo na nzIa nyingI syI kIvathŉkany'o
nIkana masŉvIe, IndI andŉ aingI mŉno
moo nImaleaa kIla kIndŉ ateo ŉlei.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ يُدْكَرُونَ ۝ فَآبَى أَكْثَرُ
النَّاسِ إِلَّا الْكُفُورًا ۝

52.Takethwa IthyI nItwendie, IthyI vate
nzika, twIthwa twamŉkIlilye
Mŉkaanany'a kuma kIla mŉsyI.

وَلَوْ شِئْنَا لَافْتَقْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ۝

53.Kwa ŉu, mŉikamew'e alei, na
kaananIai namo nayo Kulani
kŉkaananIa kŉnene.

فَلَا تُطِيعُ الْكُفْرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَثِيرًا ۝

54.Na We nI We Ula ŉtŉmIte nganga ilI
itheea, ŉmwe wIna kIw'ŉ kI mŉyo
kIminaa waŉnI, na ŉngI wIna kIw'ŉ kI

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ
هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
مَحْجُورًا ۝

mūnyū na kī ūū; na katī wasyo We
nīwīkīte kīvingo na tūtū mūnene.

55. Na We nī We Ula ōmŭmbīte mŭndŭ
kuma kīw'ŭnī, na nŭmŭseŭvīsyē we
ndŭŭ sya mŭkautī kwa kŭsyawa na
kwa kŭtwaanīa; na Mwīai waku nī
Mwene-Utonyi W'onthē.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا
وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٠﴾

56. Namo nĩmathaithaa ūtee wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho ila itatonya
kũmeka nesa kana kũmeka naĩ. Na
mũlei mavinda onthe athũkũmaa
aimatw'ĩlka asu ala mokitaa na
Mwĩai wake.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۚ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ۝

57. Na Ithyl tūiūtūmīte we ateo ta mūeti-
wa-ūyoo mūseo na Mōkaanany'a.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

58. Asya, 'Nye ndiŋmwɪtya inywɪ
ɪtuvi kwoondŋ wa w'o, ateo ŋla ona
wɪva ŋnŋkwenda kwɪnyuvɪa atonye
kŋkwata nzɪa ya kwa Mwɪai wake.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ
يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٥﴾

59. Na we mŭfŭkŭle Umwe Ula-WI-
Thayŭ, Ula ŭtakusaa, na mŭtaŭle We na
ndaŭa Syake. Na We nŭwŭanŭle ta
Mŭmanyi wa naŭ sya athŭkŭmi Make,

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ
وَكُنْ مِنْهُمْ خَيْرًا ۝

60. We Ula woombie matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nthĩnĩ wa mavinda thanthatũ, na ĩndĩ We atĩnĩka We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. Ngai Ula Usũĩtwe nĩ ũlai, kũyai kuma Kwake ta ũmwe ũla wĩsĩ nesa.

إِلَّا نُنَزِّلُ الْمَاءَ فِي سَمَاءٍ مُتَبَايِنَةٍ
ثُمَّ نُنَزِّلُهَا عَلَى الْغُرُوثِ ۖ أَزْهَقُ نَفْسًا بِهِ
خَبِيرًا ﴿٥﴾

61. Na yīla mo matavw'a, 'Inyivyei kwa Ngai-wa-Ulau,' makūlasya, 'Na Ngai-wa-Ulau nūū?' Ithyī tūkeeniyivīlasya o kīla ona kīva we watūtavya?' Na ūu w'o nūmongeleeleaa ūlei woo.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ
أَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَرَادَهُمْ نُفُورًا ﴿١١﴾

LUKU 6

62.K0athimwa nĩ We Ula weekie
syĩkalo sya ndata itunĩ navo nĩwĩkĩite
Syua na Mwei ila syelĩ itisaa.

تَبَرَّكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا
سِرَاجًا وَقَرَأَ مُبِينًا ۝

63.Na We nĩ We Ula 0se0vĩtye 0tuk0
na m0thenya, kĩla kĩmwe kĩatĩĩe kĩla
kĩngĩ, kwake we 0la wendaa k0lilikana,
kana wendaa kwĩthwa ait0nga m0vea.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَرَادَ
أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ۝

64.Na ath0k0mi ma Ngai-Wa-Ulau nĩ
asu ala maendaa t0l0 wa nthĩ mena
wĩnyivyo, na yĩla ala mate na 0manyi
mamaneeny'a, mo maasya, 'M0uo!'

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَتُشَوَّرُونَ عَلَى الْآرْضِ هَوْنًا
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ۝

65.Na ala maminaa 0tuk0 me mbee wa
Mwĩai woo, matulĩtye-ndu na
ma0ngeme,

وَالَّذِينَ يَبِينُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ۝

66.Na ala maasya, 'Mwĩai wait0,
vetanga 0silĩlo wa Mwaki kuma kwit0;
n0nd0 0silĩlo wa vo nĩ wa kwĩkalaa.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ
إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۝

67.'Vo nĩ vath0ku m0no ta vand0 wa
k0th0m0a na wĩkalo;'

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

68.Na asu ala yĩla mekumya, mate
anangi kana ekathĩĩ, ĩndĩ mo nĩmosaa
mwĩkalo 0la wa katĩ.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ
بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ۝

69.Na asu ala matamwĩkaĩlaa Ngai 0ngĩ
vamwe na Ngai Mwene Vinya
W'onthe, kana k0aa m0nd0 0la Ngai
Mwene Vinya W'onthe 0vatanĩte ateo
kwa 0l0ngalu, ona kana kwĩka 0laalai,
na 0la wĩkaa 0u, akakomana na 0silĩlo
wa naĩ.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ
وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۝

70.Usilĩlo wingĩvĩtw'e k0nd0 kwĩĩ
kwoond0 wake M0thenyanĩ wa

يُضَعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ
مُهَانًا ۝

Uthay00kyo, na we akekalaa vo e
m0sonokye,

71. Ateo asu ala melilaa, na kwĩtkĩla na
kwĩka meko maseo; nũndũ ta kwa aa,
Ngai Mwene Vinya W'onthē akaalyũla
meko moo mathũku matwĩke meko
maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ
tei.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
يَبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ۝

72. Na asu ala melilaa na kwĩka meko
maseo, ow'o mo methiũaa kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthē mena wĩlilo wa
w'o;

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
مَتَابًا ۝

73. Na asu ala mataumasya 0kũsĩ wa
ũvũngũ na yĩla mo mesĩla vandũ ve
kĩndũ kĩthũku mavĩtĩlaa vo mena
ndaĩa;

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ
مَرُّوا كِرَامًا ۝

74. Na asu ala, yĩla malilikanw'a
Mĩsoa ya Mwĩai woo, mataleaa
kũmĩw'a na kũmyona;

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخَذُوا عَلَيْهَا
حُمْلًا وَغَمًّا ۝

75. Na asu ala maasya, 'Mwĩai waitũ,
tũnenge ithyĩ ũtanu wa metho maitũ
kuma kwa iveti sitũ na syana, na
tũtw'ĩkĩthye kĩla ũmwe waitũ mũtongoi
kwa ala alũngalu.'

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
ذُرِّيَّتًا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا لِسَانَ قَدِيرًا ۝

76. Nĩ ta asu, ala makanengwe kĩkalo
kĩtũũlu *Itunĩ* nũndũ mo maĩ omĩsya,
namo makathokw'a vau nthĩnĩ na ngethi
na mũuo.

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرَّةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا
نَجَاتٍ وَسُلَامًا ۝

77. Makĩkalaa vau nthĩnĩ. Vo nĩ vandũ
vaseo vyũ ta vandũ va kũthũmũa na ta
ũtũo.

خُلِدِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

78. Matavyei *alei*: 'Indi Tūlū wa mboya
yenyu *Kwake*, Mwīai wakwa
ndakamūsūvīa inyw'ī. Ow'o inyw'ī
nīmwaleile ūla w'o, na ūsilīlo wa ūlei
wenyu yu nūūmwīkwatīla inyw'ī.

قُلْ مَا يَعْبُدُوا إِلَهُكُمْ سِوَنِي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ
كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِإِمَامٍ

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHU'ARAA
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syŵtwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nī ōlau, Usŵtwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Taa Siin Miim. Mwene-Uuu, W'w'i-
W'onthe, Ngai MUmanyi wa syonthe.

طَسَمَ ٢

3. Ino nī Mīsoa ya Ivuku Itheu.

يَا أَيُّهَا الْكَافِرِينَ ٣

4. Vangī we nūtonya kūkw'a we mwene
nūndū wa kyeve kya kūlea kwītīkīla
kwoo.

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ٤

5. Ithyī tūkenda, nītūtonya kūtheesya
Kyama kuma Itunī, nīkana ngingo syoo
ikakumana mbee wakyo.

إِنْ تَشَأْ نُزِيلَ عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ
أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ٥

6. Na vayūkaa Kīlilikany'a kyeū kwoo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau, Indī mo
nīmaalyūkaa kuma vala kīl.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمَنِ مُحَدِّثٍ إِلَّا
كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ٦

7. Mo ow'o, nīmakītw'īkīthītye kyo ta
kya ōvūngū, na o mītūkī ōvoo wa kīla
mo mavūlaa ngūl ōkamavikīla.

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَاءَ أَنبَهُوا كَذَابَهُمْ يَشْتَرُونَ ٧

8. Mo nomaalloela nthī makona, nī imea
syāna ata sya kīla mūthemba ila Ithyī
tūmeetye nthīnī wayo?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ
كَرِيمٍ ٨

9. Ow'o, nthīnī wa ōndū ōū ve Kyama;
Indī aingī mūno ma aa maitonya
kwītīkīla.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ٩

10. Na nīw'o, Mwīai waku nī We
Mwene-Vinya, Usŵtwe nī tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ١٠

LUKU 2

11. Na *lilikana* yīla Mwīai waku
wamwītie Mose *akyasya*, 'Enda kwa
andū eki-ma-naī-----

وَرَأَى نَادَى رَبِّكَ مُوسَى أَنِ أَنْتَ الْقَوْمُ الظَّالِمِينَ ⑩

12. 'Andū -ma-Valao. Mo nomakamūkīa
Ngai?

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ ⑪

13. Nake Mose asya, 'Mwīai wakwa,
Nyie nīngūkīa maikandūngīthye nyie ta
mūkengani;

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ⑫

14. 'Na kīthūi kyakwa ti kyaīlu na ūīmī
wakwa nūthyomaa; kwa ūu, tūma ndeto
kwa Aluni.

وَيُضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَى
هَٰزُونَ ⑬

15. 'Na Nyie nīngwendeka nīmo *nūndū*
wa Ivītyo īna, kwa ūu, Nyie nīngūkīa mo
nīmatonya kūmbūaa.'

وَهُمْ عَلَىٰ ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ⑭

16. Ngai aisye, 'Uu tiw'o, īndī endai,
mwī elī, mwīna Syama Siitū; Ithyī twī
vamwe nenyu *na* Ithyī nītwīw'aa.

قَالَ كَلَّا فَذِهِمُ بَالِغٌ أَقَامَكُمْ مِثْلَهُنَّ ⑮

17. 'Kwa ūu, endai kwa Valao, na
mūkyasya, Ithyī twī Atūmwa ma Mwīai
wa nthī syonthē.'

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑯

18. 'Kūḍavya we ūekane na Aana-ma-
Isilaeli maendany'e naitū.'

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ⑰

19. *Valao* amakūlya, 'Ithyī tūyaakūea we
wī katī waitū wī kaana? Na we
nīwekalile myaka *mingī* katī waitū
nthīnī wa thayū waku.

قَالَ أَلَمْ نَرْبِكْ فِينَا وَلَبِيدًا وَلَكِنَّتَ فِينَا مِنْ
عُمَرِكَ سِينِينَ ⑱

20. 'Na we nīweekie kīko kyaku kīla
weekie, na we wī ūmwe wa ala
matatūngaa mūvea.'

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكِ الْبَنَى فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ⑲

21. Mose aisye, 'Nye nñeekie ūu
Ivindanī yu, na naī ūmwe wa ala
mavītasya.

قَالَ فَعَلْتَهَا إِذْ أَوْأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ⑤

22. Kwa ūu Nye nñnaumie vala inyw'ī
mŭl, yīla nyie namŭkīe inyw'ī; Indī
Mwīai wakwa nīwanengie nyie ūtonyi
na ūī na andw'īkīthya nyie ūmwe wa
Atŭmwa.

فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خَفَّيْتُمْ تَوْحِبَ بِي رَبِّي حُكْمًا
وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑥

23. 'Na ūsu nīw'o ūseo ūla we wambīkie
nyie na wambūthya; na waitwīkīthya
Syana-sya-Isilaeli ngombo.'

وَبَلَكَ نِعْمَةً تَمْنَاهَا عَلَى أَنْ عُبِدَتْ بَيْنَ الْعَرَابِ ⑦

24. Valao akŭlilye, 'Ngai wa nthī syonthe
nī kyaŭ?

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ⑧

25. Mose amŭsŭngīe, 'Nī Mwīai wa
matu na nthī na syonthe ila syī katī
wasyo syellī, ethwa inyw'ī nīmŭkŭkīlīa.'

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
مُقِيمِينَ ⑨

26. Valao amakŭlya ala
mamŭthyŭlŭlŭkīte, 'Inyw'ī
nomŭkwīw'a?'

قَالَ لَنْ حَوْلَهُ إِلَّا تَسْتَعْجِلُونَ ⑩

27. Mose aisye, 'Mwīai wenyu, na Mwīai
wa maaīthe menyu ala ma mbee.'

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ⑪

28. Valao aisye, 'Kwa ūla w'o vyŭ,
Mŭtŭmwa ūŭ wenyu ūla ūtumītwe
kwenyu nī mŭndŭ wa ndŭŭka.'

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ⑫

29. Mose aisye, 'Mwīai wa Umīlonī na
Uthŭlŭlonī, na wa syonthe ila syī katī wa
syellī, takethwa inyw'ī nīmŭmanyā.'

قَالَ رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ⑬

30. Valao aisye, 'Ethwa we wīmwosa
Ngai ūngī eka nyie vate nzika,
nīmŭkwīkīla kololonī.'

قَالَ لَيْنَ اتَّخَذَتِ الْهَاطِ غَيْرِي لَا جَعَلْتُكَ مِنْ
الْمَسْجُونِينَ ⑭

31. Mose aisye, 'Kyaŋ, ona ethwa nyie
nŋkŋetee kŋndŋ kŋtheul!'

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ۝

32. Valao aisye, 'Indŋ kŋete, ethwa we
wŋneena w'o.'

قَالَ قَاتِلْ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

33. Kwa ŋu, we nŋwekisye ndata yake
nthŋ, na sisya! Yaŋ nzoka yenekee
ŋtheinŋ.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِدَاهِيْ نُجْبًا مُّبِينٌ ۝

34. Na atambŋŋkya kw'oko kwake, na
sisya! Kweethŋiwe kwŋ kweŋ kw'ŋ
kŋkyoneka nŋ akw'ŋloeli.

۞ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِدَاهِيْ يَبْرَصًا ۝ لِلظَّٰلِمِيْنَ ۝

LUKU 3

35. Valao nŋwamatavisye anene make ala
mamŋthyŋlŋlŋkŋte we, ŋŋ vate nzika, nŋ
mŋoi mŋŋ.

قَالَ لِلْمَلَآئِكَةِ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عَظِيمٌ ۝

36. 'We emantha kŋmumya inyw'ŋ nthŋ
ŋno yenyu na ŋoi wake. Yu inyw'ŋ
mwŋmuya ŋtao mwaŋ?'

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِحُجَّتِهِ ۝ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ۝

37. Mo masŋngŋa, 'Mŋvete we na
mwanaa nyinyia kwa ivinda na ŋitŋmana
nthŋnŋ wa mŋsyŋ maketane,

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَٰشِرِينَ ۝

38. Ala, meŋkŋetee we kŋla mŋoi mŋŋ.

يَا تُوَكَّلُ عَلَىٰ كُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ۝

39. Kwa ŋu aoi nŋmoombaniw'e vamwe
ŋvandanŋ yŋla yatw'ŋtwe mŋthenyanŋ
mŋtw'e.

فَجَمَعَ السَّحَرَةَ لِبَقَاةِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

40. Na andŋ namo nŋmakŋlilw'e,
'Nŋmŋkŋmbana inyw'onthe vamwe,

وَقِيلَ لِلثَّٰلِثِ هَلْ أَنْتُمْ مُّجْتَمِعُونَ ۝

41. 'Nŋkana ithyŋ tŋtonye kŋmaatŋa aoi
ethwa nŋmo asindi?'

لَعَلَّنَا نَشِيعَ السَّحَرَةَ إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۝

42. Na yŋla aoi mookie, mamOkŋlilye Valao, ithyŋ tŋkakwata mŋthŋnzŋo ethwa nŋtŋŋsinda?

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِنَّا لَنَا أَجْرٌ
إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٢﴾

43. We aisye, 'ŋ, na vate nzika ŋndŋ, inyw'ŋ mŋkeethwa katŋ wa asu ala mendatwe.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَينَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٣﴾

44. Mose amea, 'Yu, ŋkyai inyw'ŋ kŋla mŋkwŋkya.'

قَالَ لَهُمُ مُوسَى الْقَوْمَا أَنْتُمْ مُلْفُونٌ ﴿٤٤﴾

45. Kwa ŋu mo nŋmekisye ndii syoo, na masya, 'Kwa ndafa ya Valao, ithyŋ nithyŋ vate nzika tŋŋsinda.'

قَالُوا جَاءَهُمْ وَعَصِيَّتُهُمْ وَقَالُوا لِفِرْعَوْنَ
إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾

46. Na ŋndŋ Mose nŋwekisye ndata yake, na sisya! Yamelya syonthe ila mo maseŋvŋtye.

فَاتَّقِ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٦﴾

47. Kwoondŋ wa ŋu aoi nŋmavalŋkilw'e nthŋ matulŋtye-ndu.

فَاتَّقِ السَّحَرَةَ سَاجِدِينَ ﴿٤٧﴾

48. Namo maisye, 'Ithyŋ nŋtŋkwŋtkŋla Mwŋai wa nthŋ syonthe,

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْغَالِبِينَ ﴿٤٨﴾

49. Mwŋai wa Mose na wa Aluni.'

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿٤٩﴾

50. Valao amakŋlya, 'Inyw'ŋ mwŋmwŋtkŋla we nyie ndamŋnengete ŋthei? We vate nzika, nŋwe mŋnene wenyu ŋla ŋmŋmanyŋtye inyw'ŋ ŋoi. ŋndŋ nŋmŋŋmanyu *umŋmo wa w'o*. Nyie vate nzika, ngatilanga moko menyu ngŋkŋanasya kŋla ngalŋko, na vate nzika ngamwamba mŋkelany'onŋ inyw'ŋ inyw'onthe.'

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكِبْرٌ لِّكُمْ
الَّذِي عَلَيْكُمْ السِّحْرُ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ دَلَّافًا
أَيَّدِيكُمْ وَارْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَبَكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٠﴾

51. Namo maisye, 'Vai ŋthŋku, ithyŋ tŋkasyoka kwa Mwŋai waitŋ.

قَالُوا لَا هَبْرَ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥١﴾

52.'Ithyĩ twĩkwatya kana Mwĩai waitũ
akatũkeka ithyĩ naĩ siitũ, nũndũ ithyĩ
twĩ ma mbee katĩ wa etĩkĩli.

إِنَّا نَطْعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَتَنَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٢﴾

LUKU 4

53.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose
tũkyasya, 'Osai athũkũmi Makwa ũtukũ,
vate nzika, inyw'ĩ mũkaatĩwa.'

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِآيَاتِي إِنَّكَ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٣﴾

54.Na Valao atũma etani nthĩnĩ wa
mũsyĩ makyasya,

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ خَشْرِينَ ﴿٥٤﴾

55.'Aa nĩ nguthu nini,

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٥﴾

56.'Na nĩmatũthatĩsye ithyĩ;

وَرَأَيْنَهُمْ لَتًّا طَائِفُونَ ﴿٥٦﴾

57.'Na ithyĩ twĩ nguthu nene
yĩyũmbanĩye vyũ na nĩtũsyaĩsye.'

وَرَأَيْنَا الْجَمِيعَ خَلَدُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa ũu Ithyĩ nĩtwamaumisye mo
mũndani na mbulutini sya kĩw'ũ,

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٨﴾

59.Na inandũnĩ na wĩkaloni wa ndaĩa.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٩﴾

60.Uu ow'o nĩw'o kwailĩ; na Ithyĩ
twainengane ta ũtĩwa kwa Aana-ma-
Isilaeli—

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٦٠﴾

61.Namo nĩmaatĩle na nĩmamakwatie
mo syua yĩkyuma.

فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦١﴾

62.Na yĩla nguthu isu ilĩ sya ita
syoonanie ĩmwe na ĩla ĩngĩ anyanyae
ma Mose maisye, 'Vate nzika, ithyĩ
twĩ akwate.

فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعَيْنِ قَالَ اصْحَبْ مُوسَىٰ إِنَّا لَمَدْكُونُ ﴿٦٢﴾

63.Aiee, mũikaneene ũu! Mwĩai wakwa
e vamwe nakwa. We nũkũndongoesya
nyie nesa.'

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٣﴾

64.Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose
tũkyasya, 'Kũna ũkanga na ndata yaku.
Kavinda o kau ũkanga wataaniſya, na
kĩla kĩlungu kyooneka kĩyũmbĩte ta
kĩlma kĩnene.

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ
فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالظَّوْدِ الْعَظِيمَةِ ۝٦٤

65.Na Ithyĩ nĩtwametiĩkĩlilye angĩ
kũthengeea vandũ vau.

وَأَرْفَعْنَا قَوْمَ الْآخَرِينَ ۝٦٥

66.Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Mose na asu
ala maĩ vamwe nake.

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ۝٦٦

67.Na Indĩ Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye
kĩw'ũ ala angĩ.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ۝٦٧

68.Nthĩnĩ wa kĩko kĩl vate nzika, ve
Kyama; Indĩ aingĩ mũno ma aa
mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝٦٨

69.Na vate nzika, Mwĩai waku—We nĩ
Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

يَا ۤإِسْرَٰءِيلَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝٦٩

LUKU 5

70.Na matavye mo ũvoo wa Avalamu.

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ نَارَ الْإِبْرَاهِيمَ ۝٧٠

71.Yĩla we wamũkũlilye ĩthe wake na
andũ make, 'Inyw'ĩ mũthaithaa kyaũ?

إِذْ قَالَ لِأَيُّهَا قَوْمِي مَا تَعْبُدُونَ ۝٧١

72.Namo mamũsũngĩle, 'Ithyĩ tũthaithaa
mĩvw'anano, na ithyĩ twĩendee
kwĩnengane kwayo.'

قَالُوا تَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَّلْ لَهَا عَافِينَ ۝٧٢

73.We aisye, 'Yo nĩtonya
kũmwĩthukĩſya inyw'ĩ yĩla mwamĩta?'

قَالَ هَلْ يَسْعَوْنَ كُمْ إِذْ تَدْعُونَ ۝٧٣

74.'Kana kũmwĩka inyw'ĩ nesa kana
naĩ?'

أَوْ يَتَفَعَّلُونَ كُمْ أَوْ يُصْرُونَ ۝٧٤

75.Namo masũngĩla, 'Aiee, Indĩ ithyĩ
tweethĩle maaĩthe maitũ mekaa ũu.'

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ۝٧٥

76. Nake asya, 'Inyw'ĩ mwĩsũanĩ ata
ĩũũ wa kĩa mwĩthĩĩtwe mũikĩthaita----

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۖ

77. Inyw'ĩ na maaĩthe menyu ala maĩ
mbee wenyu.

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ أَأَقْدَمُونَ ۚ

78. 'Mo onthe nĩ amaitha makwa, ateo
Mwĩai wa nthĩ syonthe;

فَأَنَّهُمْ عُدُوِّيَ إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ۚ

79. 'Ula ũmbũmbĩte nyie, na nĩ We Ula
ũdongoeasya nyie;

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۚ

80. 'Na Ula ũndĩthasya nyie na ũnengae
kyaũnyw'a;

وَالَّذِي هُوَ يُطَهِّرُنِي وَيَكْفِينِ ۚ

81. 'Na yĩla nyie nĩ mũwau, We nĩ We
ũmboasya;

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۚ

82. 'Na ũla ũkatuma nyie nĩkw'a, na ĩndĩ
akĩnenge thayũ ĩngĩ;

وَالَّذِي يُبَيِّنُ لِي شَيْئًا مِّنْ يَّحْيِينِ ۚ

83. 'Na Ula, nyie nĩkwatya, nowe
ũkandekea mavĩtyo makwa Mũthenyanĩ
wa Utw'io.

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الزَّيْنِ ۚ

84. 'Mwĩai wakwa, ete ũĩ nthĩnĩ wakwa
na ngwatany'e nyie na ala alũngalu;

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّقْ بِالضَّالِّينَ ۚ

85. 'Na nenge nyie nguma ya w'o katĩ
wa nzyawa;

وَأَجْعَلْ لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ۚ

86. 'Na ndw'ĩkĩthye nyie ũmwe wa
atiĩwa ma Mũũnda-Wa-Utanu;

وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ۚ

87. 'Na mũekee ĩthe wakwa; nũndũ nĩ
ũmwe wa ala mavĩtasya;

وَأَغْفِرْ لِي إِنِّي أَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ۚ

88. 'Na ndũkanzonokye nyie mũthenyanĩ
ũla mo makathayũũkw'a,

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ۚ

89.'Mŭthenya ūla ūthw'ii na syana sya
ivĩsĩ ūtakauna;

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٩﴾

90.'Indĩ we eweka akatangĩĩwa ūla ūkaa
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena
ngoo yĩna wĩnyivyo.'

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٩٠﴾

91.Na Itu yĩkathengeew'a vakuvĩ na ala
alũngalu.

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩١﴾

92.Na lia-ya-Mwaki yĩkavingũwa kwa
asu ala mathyoe kie.

وَبُرِزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَوِينَ ﴿٩٢﴾

93.Na Indĩ mo makakũlw'a, 'Kĩĩva kĩla
inyw'ĩ mwathaiithaa?

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٣﴾

94.'Vandũ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe? Kyo nĩkĩtonya kũmũtethya
inyw'ĩ kana kĩketethya kyo mbene?

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَتَضَرَّوْكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٩٤﴾

95.Na Indĩ mo makekw'a vo na mĩtwe
yoo, mo na asu ala mathyoe kie.

فَلْيَكْبُرُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿٩٥﴾

96.Na nguthu sya ita sya Ivilisi, onthe
vamwe.

وَجُودُ ابْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٦﴾

97.Namo makasya maikaananĩ katĩ woo
vau nthĩnĩ:

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٧﴾

98.'Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ithyĩ twaĩ ivĩtyonĩ yĩ ūtheinĩ,

ثُمَّ إِنَّ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٩٨﴾

99.'Yĩla ithyĩ twakwosie we ta wĩanene
na Mwĩai wa nthĩ syonthe;

إِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٩﴾

100.'Na vai ona ūmwe watũthyoe kisye
ateo ala avĩtany'a

وَمَا أَصْلَنَا إِلَّا الْمَجْرُمُونَ ﴿١٠٠﴾

101.'Na yu, ithyĩ tũĩ na ew'anĩthya,

فَمَا كُنَّا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠١﴾

102. 'Ona kana mūnyanya ūtwendete.

وَلَا صَدِيقِي حَيِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

103. 'Takethwa ve kūsyoka kwitū *tūlo*
wa *nthi*, nīkana tūtonye kwīthwa katī
wa etīkīli!

قُلُوْا اَنْ لَّنَا كَرَّةٌ فَتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٣﴾

104. Nthīnī wa ūndū ūū, vate nzika, ve
Kyama īndī aingī mūno ma aa
mayītkīlaa.

اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةٌ، وَمَا كَانَ اَلَتُّهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٠٤﴾

105. Na ow'o, Mwīai waku---We nī
Mwene-Vinya, Usūftwe nī tei.

وَ اِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ﴿١٠٥﴾

LUKU 6

106. Andū-ma-Noa nīmamatw'tkīthisye
Atūmwa ta akengani,

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوْحٍ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٠٦﴾

107. 'Yīla mwanaa nyinyia woo Noa
wamakūlilye, 'Inyw'tī nomūkethwa mwī
alūngalu?

اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ نُوْحٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٠٧﴾

108. 'Vate nzika, Nyie nī Mūtūmwa
kwenyu, mūtkīku wīanī *wakwa*.

اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اٰمِيْنٌ ﴿١٠٨﴾

109. 'Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاطِيعُوْٓنِ ﴿١٠٩﴾

110. 'Na nyie ndiūmwītya inyw'tī Ituvi
kwoondū wa ūu. Ituvi yakwa yīna
Mwīai wa nthī syonthe tū.

وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١١٠﴾

111. Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na mbīw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاطِيعُوْٓنِ ﴿١١١﴾

112. Namo mamūkūlya, 'Ithyī twīkūatīla
we oyīla ala onzu nīmo makūatīlaa we?'

قُلُوْا اَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْاَرْدَلُوْنَ ﴿١١٢﴾

113. Nake akũlya, 'Na nyie nĩna ũmanyi mwaũ ũlũ wa ũndũ mo methĩtwe makĩka?

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

114. 'Utalo woo wĩna Mwĩai wakwa tũ, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanyie!

إِنْ جَاءَهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَأْيٍ لَّنَا لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾

115. 'Na Nyie ndikamalũngya etĩkĩli.

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

116. 'Nyie nĩo Mũkaanany'a tũ.'

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾

117. Namo mamwĩla, 'Ethwa we Noa ndũkũekana na maũndũ aa, vate nzika, we ũkeethwa ũmwe wa asu ala makũkimangwa na mavia.'

قَالُوا لَيْنَ لَمْ تَنْتَهِ يُونُحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٧﴾

118. Nake Noa asya, 'Mwĩai wakwa, andũ makwa, nĩmandw'ĩkĩthĩtye nyie ta mũkengani.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوِيٌّ كَدُّ بُرُنٍّ ﴿١١٨﴾

119. 'Kwa ũu, umya ũtw'io katĩ wakwa namo; na ndangĩle nyie na etĩkĩli ala me vamwe nakwa.'

فَأَفْتَحْ يَبْنَی وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ قِیَمِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamatangĩle mo, na asu ala maĩ vamwe nake nthĩnĩ wa Ngalawa ĩla yakuĩthĩtw'e mũno.

فَأَنْجِیْنَهُ وَمَنْ مَّعَهُ فِي الْفُلِّ الْمَشْهُورِ ﴿١٢٠﴾

121. Na ĩtina wa ũu, Ithĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ asu ala matiwe ĩtina.

ثُمَّ أَعْرِفْنَا بَعْدَ الْبَقِيَّةِ ﴿١٢١﴾

122. Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ, vate nzika, ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ لَكُمْ لَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. Na ow'o, Mwĩai waku----We nĩ Mwene Vinya, Usũtwe nĩ tei.

يَعْنِي وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

LUKU 7

124. MbaI-ya-Aati nIyaleile AtUmwa,

كَذَبْتَ عَادَ الْرَّسُلِينَ ﴿١٢٤﴾

125. YIla mwanaa nyinyia woo Uuti
wamakUliye, 'Inyw'I nomOkethwa mwi
alUngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ هُودُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٥﴾

126. 'Vate nzika, Nyie nI MUtUmwa,
mUkIku mUno kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٦﴾

127. 'Kwa Uu, mOkIei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbIw'ei Nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَآٰطِيعُوا أَمْرًا

128. Na nyie ndiUmwiItya inyw'I Ituvi
IuIu wa Uu. Ituvi yakwa yIa MwIai wa
nthI syonthe tU.

وَمَا أَنشَأْكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٨﴾

129. 'Inyw'I nImwakaa nyUmba sya
molilikany'o kIla vandU vokIlu
mOkImantha Utheu wa mana,

تَتَّبِعُونَ بِكُلِّ رِيحٍ آيَةٌ تَعْبَتُونَ ﴿١٢٩﴾

130. Inyw'I nImwakaa mbeenge na
mOkambIliIya itufo nIkana mUtonye
kwIkaIa thayU tene na tene?'

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٣٠﴾

131. 'Na yIla inyw'I mwamwiIla moko
Umwe katI wenyu, mUmwiIlaa ta andU
ang'endu.

وَإِذَا ابْتَغَيْتُم مِّنَ الْجِبَالِ مَوَاقِدَ نَارٍ

132. 'Kwa Uu, mOkIei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbIw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَآٰطِيعُوا أَمْرًا

133. 'Na mOkIei We Ula UmUtethetye
inyw'I vamwe na maUndU ala onthe
inyw'I mwiI.

وَاتَّقُوا الَّذِي آمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٣﴾

134. Na We nUmUtethetye inyw'I na
ng'ombe na syana sya iwiI,

آمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَيْنَٰ

135. 'Na mŭnda , ŋa mbuluti.

وَجَنَّبَ وَعِيُونَهُ ۝

136. 'Ow'o, Nyie nŋa w'ia nŭndū wenyu ũlū wa ũsilŋlo wa mŭthenya mŭnene.'

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

137. Namo mamwŋa, 'No ŭndū ŭmwe kwitū, watūtaa ithyŋ kana weethwa ūte wa ala matataanaa.'

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَارِثِينَ ۝

138. 'Kŋ ti kŋndū ateo nŋ kŋthŋo kya tene,

إِن هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ۝

139. Na Ithyŋ tūikasilŋwa.'

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۝

140. Kwa ūu, mo nŋmamūleile we, na Ithyŋ nŋtwamanangie mo. Ow'o ŭndūnŋ ūū, ve Kyama, ŋndŋ aingŋ mŭno ma aa mayŋtŋkŋlaa.

كَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ

أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

141. Na ow'o, Mwŋai waku----- nŋ Mwene-Vinya, Usūŋtwe nŋ ūlau.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 8

142. Andū-ma-Mbaŋ ya Athamuti nŋmamaleile Atūmwa,

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ۝

143. Yŋla mwanaa nyinyia woo Salee wamakūlilye, 'Inyw'ŋ nomūkethwa mwŋ alūngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلا تَتَّقُونَ ۝

144. 'Vate nzika, Nyie nŋ Mūtūmwa, mŭtkŋŋku mŭno vyū kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

145. 'Kwa ūu, mŭkŋei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbŋw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا أَمْرَهُ ۝

146. 'Na nyie ndiūmwŋtya inyw'ŋ ŋtuvi kwoondū wa ūu. ŋtuvi yakwa yŋna Mwŋai wa nthŋ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ

رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

147. Inyw'ī mūkeethwa mwī vaseo ūlō
wa syīndū ila mwī nasyo vaa,

أَصْرَكُونَ فِي مَا هُمْ بِأَمِينُونَ ﴿١٤٧﴾

148. 'Katī wa mīŭnda na mbuluti sya
kīw'ā,

فِي جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ﴿١٤٨﴾

149. 'Na mīŭnda ya līu na mītende yīna
itūngo ngito syī vakuvī kūtūlīka?

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾

150. 'Inyw'ī nīmwasaa nyūmba syenyu
īmanī mwīna ūmanyī mŭnene.

وَتَنْجُونَ مِنَ الْجِبَالِ يُّوْتَا فَرِهِينَ ﴿١٥٠﴾

151. 'Kwa ūu, mŭkīei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥١﴾

152. 'Na mūikamīw'e mīao ya ala
mamīkīlaa mīvaka,

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٥٢﴾

153. 'Ala maetae kīthokoo ūlō wa nthī
na matamyāllasya.'

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

154. Mo maisye, 'We wī katī wa ala aoe;

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَخَّرِينَ ﴿١٥٤﴾

155. 'We wī mŭndū otaitū ithyī ene.
Kwa ūu ete Kyama, ethwa we wī ūmwe
wa ala ma w'o.

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأَبِيتَ بِآيَةِ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

156. Nake amea, 'Ino nī ngamīle-nga: yo
yīna īvinda ya yo ya kūnyw'a kīw'ū,
nenyu mwīna īvinda yenyu ya kūnyw'a
nthīnī wa mŭthenya ūla ūtwītwe.

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ
مَعْلُومٍ ﴿١٥٦﴾

157. 'Na mŭikamīkiite yo na ūthŭku
ūsillō wa mŭthenya mŭnene ndŭkese
kŭmŭkwata inyw'ī.

وَلَا تَسْأَلْهَا سُوءَ قِيَادٍ لَكُمَّ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿١٥٧﴾

158. Indī mo nīmamītilangile maaū, na
Indī mo matwīka ma kwīlila.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا نَدْمِينُ ﴿١٥٨﴾

159. Kwa Ou, Usililo nfwamakwatie mo.
Nthlŋi wa Ou, vate nzika, ve Kyama, Indl
aingi mŋno moo mayitfklāa.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَشْرَهُمْ فُؤُومِينَ ۝

160. Na vate nzika, Mwŋai waku nŋ
Mwene-Vinya, Usŋtwe nŋ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 9

161. Andŋ-ma-Loto Imamaleile Atŋmwa,

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ۝

162. Yŋla mwanaa nyinyia woo Loto
wamakŋlilye, 'Inyw'ŋ nomŋkatw'tka
alŋngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ۝

163. 'Vate nzika, Nyie nŋ Mŋtŋmwa,
mŋtkŋku mŋno vyŋ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

164. 'Kwa Ou, mŋkŋei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbŋw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

165. 'Na Nyie ndiŋmwŋtya inyw'ŋ Ituvi
kwoondŋ wa Ou. Ituvi yakwa yŋna
Mwŋai wa nthŋ syonthe tŋ.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ
رَبِّ الْعَالِينَ ۝

166. Inyw'ŋ katŋ wa andŋ onthe
mwŋmathengeea aŋme,

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالِينَ ۝

167. Na kŋeka iveti syenyu ila Mwŋai
wenyu ŋmbŋte kwoondŋ wenyu? Aiee,
inyw'ŋ mwŋ andŋ ala mwŋkaa naŋ.'

وَنَدْرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ۝

168. Namo mamwŋa, 'Walea kŋeka
kŋneena Ou we Loto, vate nzika, we
ŋkeethwa ŋmwe wa kŋlŋngw'a.'

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَلُوطُ لَتَكُونَ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ۝

169. We aisye, 'Nyie vate nzika
nŋngŋmena mŋendele wenyu mŋthŋku.'

قَالَ إِنِّي لَعَلَّكُمْ مِنَ الْفَالِينَ ۝

170.'Mwŵai wakwa, ndangŵe nyie na andũ ma nyumba yakwa ũlũ wa maũndũ ala mo mekaa.

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْبُدُونَ ﴿١٧٠﴾

171.Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamũtangŵe we na andũ ma nyũmba yake onthe,

فَنَجِّنِي وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾

172.Ateo kĩveti kĩkũũ katĩ wa asu ala matiwe ĩtina.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿١٧٢﴾

173.Na ĩndĩ nĩtwamanangie ala angĩ.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٣﴾

174.Na Ithĩ nĩtwauisye mbua ũlũ woo; na nĩ mbua nthũku ĩla ĩtheaa ũlũ wa asu ala makaaniw'e.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا سَاءَ مَطَرُ السُّوءِينَ ﴿١٧٤﴾

175.Nthĩnĩ wa ũndũ ũsu ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً. وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

176.Na vate nzika, Mwŵai waku We nĩ Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٦﴾

LUKU 10

177.Andũ-ma-Kĩthekanĩ nĩmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

178.Yĩla Suaivu wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

179.'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa kwenyu mũĩkĩtũku mũno vyũ.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

180.'Kwa ũu, Mũkfeĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbĩw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

181.'Na nyie ndiũmwĩtya ĩtũvi ũlũ wa ũu. ĩtũvi yakwa yĩna Mwŵai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

182. 'Nenganei kŭthimo kyusŭu, na mŭikethwe katŭ wa asu ala manenganae kŭoleku.

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ۝

183. 'Na thimai na kŭthimi kŭanene.

وَزِنُوا بِالْقِسْطِاسِ السَّتْقِيمِ ۝

184. 'Na mŭikamaŭve andŭ thooa mŭnini ŭtheo wa thooa wa w'o wa syŭndŭ, ona mŭikeke mothyoeuku ŭlŭlŭ wa nthŭ, mŭkŭkaa mawathavu.

وَلَا تَبْخُسُوا النَّاسَ أَمْثَالَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

185. 'Na mŭkŭei We Ula wamŭmbie inyw'ŭ na syŭmbe ila sya mŭmbŭlwe wa mbee.'

وَاتَّبِعُوا الذِّينَ خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأُولِينَ ۝

186. Namo mamwŭa, 'We wŭ ŭmwe wa ala aoe.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۝

187. 'Na we wŭlŭ mŭndŭ otaitŭ, na ithyŭ twŭkwona we wŭ katŭ wa akengani.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نُنْظِرُكَ لِنِ الْكَذِبِينَ ۝

188. Kwa ŭu, we tŭma ilŭlŭ sya ŭtu itŭvalŭkangŭle ŭlŭlŭ waitŭ, ethwa we wŭ ŭmwe wa ala ma w'o.

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

189. Nake asya, 'Mwŭai wakwa nŭmanyaa maŭndŭ ala inyw'ŭ mwŭkaa.

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

190. Kwa ŭu, mo nŭmatavanisye kana we nŭ mŭkengani. Na ŭndŭ ŭsilŭlŭ wa mŭthenya wa mŭumbalo nŭwamakwatie mo. Usu vate nzika, wŭ ŭsilŭlŭ wa mŭthenya ŭla mŭthŭku vyŭ.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمِ الظَّلْزَلَةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

191. Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭu, ve Kyama, ŭndŭ aingŭ mŭno ma aa mayŭtŭkŭlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝

192. Na vate nzika, Mwŭai waku nŭ Ula wŭ-Vinya, Usŭtwe nŭ tei.

يَعْلَمُ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 11

193. Na ow'o, ūū nī ūvuany'o kuma
kwa Mwīai wa nthī syonthe.

وَأَنَّهُ لَنَزَّلَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩٣﴾

194. Ula Veva, Mŭkīfku nthīnī wa
Mŭkīfko, nŭtheete nayo,

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿٢٩٤﴾

195. Iŭlŭ wa ngoo yaku, nīkana we
ŭtonye kwīthwa wī katī wa Akaanany'a,

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٢٩٥﴾

196. Kwa kīthyomo kītheu kya Kīalavu.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿٢٩٦﴾

197. Nayo nīyīwetetwe nthīnī wa
Maandīko Matheu ma andū ala maī ma
mbee.

وَأَنَّهُ لَقَدْ رَأَى الْأَقْلِينَ ﴿٢٩٧﴾

198. Na yo ti Kyama kwoo kīla ala
asomu katī wa Syama-sya Isilaeli
makīsf?

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَن يَكَلِّمَهُ الْعُلَمَاءُ بِبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٩٨﴾

199. Na takethwa Ithyī twayīvuanītye
kwa mŭndŭŭte Mŭalavu,

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿٢٩٩﴾

200. Na we akamayīsomea mo,
mayīthīwa mayītkīlile ona vanini.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٣٠٠﴾

201. Uu nīw'o Ithyī tweekīe ūlei
walika nthīnī wa ngoo sya ene-naī.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٣٠١﴾

202. Mo maikayītkīla o kŭvika yīla
makawona ūsilīlo wī woo.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٠٢﴾

203. Indī w'o ūkooka kwenyu kwa
kīthŭŭlŭmŭkīfko, yīla mo mateŭmanyā,

فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٣٠٣﴾

204. Namo makakŭlya, Ithyī
nīŭkanengwe īvinda ona yīmwe?'

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٣٠٤﴾

205. Ata! Mo memantha kŭkalaata
ūsilīlo Witŭ?

أَفَعَدَّائِبًا يَنْتَعِبُونَ ﴿٣٠٥﴾

206. We wIsuaniŋa ata? Ethwa Ithyi
tūkamaeka mo kwItanIthya na syIndu
nzeo sya nthI mo, kwa myaka;

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۝

207. Na IndI kIla mateelemaw'a nakyo
nIkImavikIaa mo.

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۝

208. SyIndu ila mo meetIkIlilw'e
kwItanIthya nasyo iikethwa na ūuno
tūlū woo.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَسْتَعُونُ ۝

209. Na Ithyi tūyaananga mūsyI ona
wIva ateo waI na Akaanany'a.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ۝

210. Uu nI ūtao; na Ithyi tūi ala mate
alūngalu.

وَلَوْ شَاءَ مَا كُنَّا حَالِيقِينَ ۝

211. Na ala athūku maiyItheetye yo.

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ۝

212. Mo mayaIItwe nI yo ona maitonya
kwIka ūu.

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۝

213. Vate nzika, mo nImasiIItwe kwIw'a.

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَعَوُونَ ۝

214. Kwa ūu, mūikamwIkaIle, Ngai
ūngI vandū va Ngai Mwene Vinya
W'onthe, we ndūkese kūtwIka ūmwe
wa ala asilIle.

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُكُونَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ ۝

215. Na makaany'e andū maku ma ndūu
sya mōkautI,

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۝

216. Na theesya ūthwau waku wa tei
tūlū wa etIkIli ala makūatIlaa we.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

217. IndI mo malea kūkwIw'a we, asya,
Nyie nIneevetanga ngwatanIoni ya
maUndū onthe ala inyw'I mwIkaa.'

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۝

218.Na ia wĩkwatyo waku nthĩnĩ wa
Ula-Wĩ-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٣٨﴾

219.Ula ũkwonaa we yĩla waũngama
nthĩnĩ wa Mboya.

الَّذِي يَرْبِكَ جِئَن تَقُومُ ﴿٣٩﴾

220.Na Ula wonaa mĩendele yaku katĩ
wa ala matulasya-ndu mo ene mbee wa
Ngai.

وَتَقَبَّلَكَ فِي السَّجِدِينَ ﴿٤٠﴾

221.We ow'o, nĩ We Wĩw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤١﴾

222.Nyie ngamũtavya inywĩ ala
matheeawa nĩ ala athũku?

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٤٢﴾

223.Mo mamũtheeaa kĩla mũkengani
mũnene na mwene naĩ,

تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٤٣﴾

224.Maisyokea ũndũ mo mew'aa, na
aingĩ mũno vyũ moo nĩ akengani.

يُلْقُونَ السَّعْنَ وَآكُرُهُمْ كَذِبُونَ ﴿٤٤﴾

225.Na ĩũlũ wa atili-ma-movoo----no
ala avĩtany'a mamaatĩlaa mo.

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٤٥﴾

226We noũmonaa ũndũ mo mangangaa
mana nthĩnĩ wa kĩla mwanda,

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٤٦﴾

227.Na kana mo maneenaa ũndũ mo
matekaa? -----

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

228.Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo, na mamũlilikanaa Ngai
Mwene Vinya Wonthe mũno, na
kũĩvanĩsya yĩla mavĩtĩw'a tũ. Na eki-
ma-naĩ o mĩtũkĩ makamanya vandũ wa
kũsyoka nĩ va vala mo makasyoka.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ
كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَ سَيَعْلَمُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّٰ مَنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٤٨﴾

سُورَةُ النَّامِلِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAML
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Ulau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Taa Siin Ngai-Wa-Uthesyo, Ngai-
w'w'i-W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa ya Kulani,
na ya Ivuku yĩla yĩmulĩkaa,

طَسَّ بِكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ٢

3. Utongoi na Uvoo mũseo kwa asu ala
matonya kwĩtĩkĩla,

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ٣

4. Ala malũmasya Mboya na kũĩva Saka,
na mena mũtĩkĩlo mũlũmu wa Itunĩ.

الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٤

5. Iũlũ wa asu matayĩtĩkĩlaa Itu, Ithĩĩ
nĩtũmanakavĩsyeme meko moo, kwa ũu, mo
meanganga ta ilalinda.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ
فَهُمْ يَتَمَنَّوْنَ ٥

6. Mo nĩmo makethwa na ũsilĩlo wĩ woo,
na mo me oka nomo makethwa na
wasyo ũla mũnene vyũ Itunĩ.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
هُمْ الْخَسِرُونَ ٦

7. Nĩw'o, we ũnengetwe Kulani kuma
mbee wa Umwe-Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

وَإِنَّكَ تَكْتُمُ الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَٰكِمٍ عَلِيمٍ ٧

8. Lilikanai yĩla Mose wamatavisye andũ
ma nyũmba yake, 'Nyie nĩngwona
mwaki. Nyie nĩngũmũetee inyw'ĩ ũvoo
kuma vo, kana nĩmũetee kĩsinga
kyakene, nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye
kwota.

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لَأَهْلِيهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُمْ
فَهَٰذَا بِخَبَرِ أَوَّٰتِكُمْ يَشْتَابِقُ فَلَيْسَ لَكُمْ
تَضَلُّوْنَ ٨

9. Kwa ũu yĩla we wavikie vala ũĩ,
nĩweetiwe nĩ wasya: 'Kũathimwa nĩ we
ũla wĩ nthĩnĩ wa mwaki na ota ũu ala
maũthyũlũlũkĩte; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe natafwe, Mwĩai wa nthĩ
syonthe.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ نُودِيَ أَنَّ بُرُوكَ مِنْ فِي النَّاسِ وَ
مَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَنَ اللَّهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٩

10.'We Mose, Nfwo Nyie nfi Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wf-Vinya, Muf.

يُؤَسِّى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

11.'Na Ikya ndata yaku nthi.' Na yila we woonie yfinyaunyia ta nzoka, nfwasylie na syomutete na ndaasisya ifina, 'We Mose, ndokakfe. Nfwo, Nyie nfi vamwe naku we; Atomwa mayaife kwfthwa na wia me mbee Wakwa.

وَأَنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَؤُسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَى الْمَرْسُولِ ②

12.Ta kwa asu ala mekaa naf, na Indf maikufany'a useo na uthoku; Nyie nfi Mufekani Muno Vy0 kwoo, Ula-Usufwe nfi tei.'

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسًّا بُعْدَ سَوْءٍ فَاسْتَعِذْ عَفْوَكَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسًّا بُعْدَ سَوْءٍ فَاسْتَعِذْ ③

13.'Na likya kw'oko kwaku nzakwavanf yaku uungu wa ng0a yaku, kwfuma kwf kwe0, k0tena uthoku. Kf nfi kaf wa Syama kenda kwa Valao na and0 make; n0nd0 mo nfi and0 mbaa mat0.'

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ فِي تَيْسَعِ آيَاتِ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ④

14.Indf yila Syama Siit0 ila syonanasya kye ni syamavikfie, mo maisye, 'U0 nfi 0oi wf 0theinf.'

فَلَمَّا جَاءَهُمْ آيَاتُنَا مَجْرَوًّا قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُؤْتَمِنٌ ⑤

15.Namo nfmaileile kwa mavfyo, na ng0l0, oyf0a ngoo syoo nisyamanyie 0-w'0 wasyo. Sisyaif Indf, 0nd0 wailyf m0min0kflyo wa ala meekie mothyoe ku!

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ⑥

LUKU 2

16.Na Ifhyf nftwam0nengie Ndaviti na Solomoni 0f, namo maasya, 'Ndafa syonthe nfi sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula 0t0nenevetye ifhyf I0l0 wa aingf ma 0th0kumi Make ala metfk0laa.'

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ⑦

17.Na Solomoni af m0tifwa wa Ndaviti. Nake aisye, 'Ame inywf and0, ifhyf

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا

nltŭmanyĩtw'e kĩthyomo kya nyŭnyi, na nltŭnengetwe kĩa kĩndŭ. Nĩw'o yĩĩ nĩ ĩnee ya Ngai yĩyonanĩtye.'

مَنْطِقَ الظِّلِرِ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ
الْفَضْلُ الْبَينُ ⑤

18.Na Solomoni nĩwoombanĩw'e nguthu syonthe sya ita syake, sya Mayini na andŭ na nyŭnyi, nasyo syaiwa syĩ nguthu syĩ kĩvathŭkany'o,

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
وَالظِّلِرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ⑥

19.Kŭvika yĩla mo mavikie Mwandanĩ wa Namuli, kĩveti kya Ki-Namuli kyaisye, 'Inyw'ĩ Anamuli, likai mawĩkalonĩ menyu, Solomoni na nguthu syake sya ita maikese kŭmŭvevenza inyw'ĩ, mo matekŭmany'a.'

عَلَّمَ إِذَا اتَّوَا عَلَى وَادِ النَّبْلِ قَالَتْ نَسْلَةٌ يَأَيُّهَا
النَّبْلُ ادْخُلُوا مَعَكُمْ لَا يَخْطِبُكُمْ سُلَيْمَانُ
وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑦

20.Iũlũ wa ũu we nĩwakenisye vanini, akithেকেa ndeto syakyo, na aisye, 'Mwĩai wakwa, ndonyethye nyie kwĩthwa nĩna mŭvea nũndũ wa ĩnee Yaku yĩla We ũnenganĩte Iũlũ wakwa na asyai makwa, na kwĩka mawĩla maseo ala matonya kŭkwendeesya We, na mbĩtĩkĩlye nyie, kwa tei Waku, katĩ wa athŭkũmi Maku alũngalu.'

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي
أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَتِي
وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ⑧

21.Na we nĩwathũimie nyŭnyi, na asya, 'Kũilyĩ ata ĩndĩ, ũndũ nyie ndeũmwona Utiuti? We ko wĩ katĩ wa ala matevo?

وَتَقَدَّرَ الظِّلِرُ فَقَالَ مَا لِي لَا أَرَى الْهُدًى هُذًى
أَمَرَكَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ ⑨

22.'Nyie ngamwĩkĩa we nthĩnĩ wa ũsilĩlo mwai kana nyie nĩmŭae na ũvyũ, ateo we andetee nyie kĩtumi kĩtheu kya kũlea kwĩthwa vo kwake.'

لَا عَذَابَ لَهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوَّلًا أَذْبَحْتَهُ أَوْ
لِيَأْتِيَنِي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ⑩

23.Nake we ndaafĩkala mũno mbee wa Utiuti atanoka na kwasya, 'Nyie nĩnĩmanyĩte ũmanyi wa ũndũ we ũtaũmanyĩte; na Nyie nũkĩte kwaku kuma Savaa na ũvoo wa w'o.

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ مَحْظُ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ⑪

24.'Nyie nīneethlie mūdū mōka asumbkīte ūlū woo, nake nūnengetwe kīla kīndū, na ena kīvīla-kya-ūsumbī kī vinya.

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ٣٧

25.'Nyie nīnamwīthlie we na andū make maithaitha syua vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Satani nūmanakavīsyē meko moo *makoneka* me manake kwoo, na ūu, nūmasiīle vyū *kūlika* nzīanī ūla ya w'o, nīkana mo maikaatīle ūtongoi;

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّيْطَانِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيْنُ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَقَهُمُ الْعَذَابُ فِيهِمْ لَا يُهْتَدُونَ ٣٨

26.*Na Satani nūnavatīle mo* kūmūthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla ūkīleteae kyeni kīla kīvīthītwē matunī na ūlū wa nthī, na ūla wīlī maūdū ala Inyw'ī mūvithaa na ala inyw'ī mumbūlaa makamanyīka.

أَلَّا يَجِدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْغَبَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ٣٩

27.'Ngai Mwene Vinya W'onthe! Vai Ngai ateo We, Ngai wa Kīvīla-Kya-Ūsumbī kī vinya.'

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ٤٠

28.*Solomoni* aisye, 'Ithyī nītūūmanya kana we ūneenete w'o, kana wī katī wa ala makenganaa.

قَالَ سَتَنظُرُونَ أَصْدَقَتْ أَمْرُكُنَّ مِنَ الْكَذِبِينَ ٤١

29.'Enda we, wīna valūa ūū wakwa, na ūiw'ia mbee woo; na īndī ūkyuma vala maī, twone mo metūnga *Us Ong'ō* mwaū.'

إِذْ هَبْ بَنِيكُنِي هَذَا قَالُوا إِلَيْهِمْ ثُمَّ قَوْلَ عَنْهُمْ فَأَنْظُرُوا مَاذَا يَرْجِعُونَ ٤٢

30.*Mūsumbī wa mūdū mōka* aisye, 'Inyw'ī anene, nīkūetiwe valūa wa ndala kwakwa.

قَالَتْ يَأْتِيهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَى كَيْتٍ كَرِيمٍ ٤٣

31.'Umīte kwa Solomoni, na nī: Sīltwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla ūsūftwe nī ūlau, ūsūftwe nī tei.

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ يُسَمِّي اللَّهُ الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ ٤٤

32.'Mũikang'endee nyie, Indĩ Ūkai
kwakwa mwĩna wĩnyivyo.'

﴿ أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَنُؤِنِّي مُنِيلِينَ ﴾

LUKU 3

33.Nake mũsumbĩ wa mũndũ mũka
asya, 'Inyw'ĩ anene, ndaaei tũlũ wa ūndũ
ũũ wĩ mbee wakwa. Nyie nditusaa ūndũ
inyw'ĩ mũte vamwe nakwa na nengei
nyie ūtao wenyu.'

﴿ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتَنِي فِي أُمُورِي مَا كُنْتُ
قَاطِعَةً أَمْرًا خَلْفَهُ تَشْهَدُونَ ﴾

34.Mo masũngĩe, 'Ithĩ twĩna ūtonyi na
ithĩ twĩ okiti ai, Indĩ nĩ tũlũ waku we
kumya mwĩao; kwa ūu we sũanĩ ūndũ
we ūkwĩyĩaa.'

﴿ قَالُوا نَحْنُ أَوْلَا خُوقٍ وَأَوْلَا بَأْسٍ شَدِيدٍ
الْأَمْرُ إِلَيْكَ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴾

35.Mũsumbĩ aisye, 'Vate nzika, yĩla
asumbĩ mamĩlika nthĩ, nĩmamyangaa,
na kũmatũnga ala anene ma andũ mayo
kwĩthwa ala me ĩtheo vyũ. Na ūu nĩw'o
mo meĩka.

﴿ قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَ
جَعَلُوا آيَةً أَهْلِهَا إِرَاقَةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴾

36.'Indĩ Nyie nĩngũmatwĩla mo
mũthĩnzĩ; na ngyeteela none ūsũngĩ
ũla atumĩla meũsyoka naw'o.'

﴿ وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنظُرْهُ بِمَ يَرْجِعُ
الْمُرْسَلُونَ ﴾

37.Kwa ūu, yĩla Mũtumĩla wa Mũsumbĩ
wawikie kwa Solomoni, we aisye,
'Inyw'ĩ mwĩenda kũndethya nyie na
ũthw'ii wenyu? Indĩ kĩla Ngai Mwene
Vinya W'ontho ūnengete nyie nĩ kĩseo
kũvĩta kĩla We ūmũnengete inyw'ĩ.
Aiee, Indĩ inyw'ĩ nĩmũtanĩaa mũthĩnzĩ
wenyu.

﴿ فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنُ قَالَ أَسْأَلُكَ بِمَا لِي قَدْ أَفْتَنِي
اللَّهُ خَيْرٌ قَبْلَ مَا أَفْتَنِي بَلْ أَنْتُمْ مَكِيدُونَ ﴾

38.'Syoka vala mo maĩ, nũndũ ithĩ vate
nzika, tũkooka kwoo twĩna nguthu sya
ita ĩla mo matethwa na ūtonyi wa
kũsyeteela, na ithĩ tũkamalũngya mo
kuma vo me asonokye, namo makeethwa
me anyivye.

﴿ اَرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ يَجُودُونَ لَا قَبْلَ لَهُمْ بِهَا
وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَوْ لَآ وَهُمْ ضَايَعُونَ ﴾

39. We aisye, 'Inyw'I ataIwa, n00 0la katI wenyu 0n0k0ndetee kIvIla kya 0sumbI kyake mbee wamo matanoka kwakwa manenganIte wInyivyo? ^{1*}

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ng0mba0 Imwe katI wa Mayini yasya, 'Nye nIng0k0detee kyo mbee wa - 0tanokIla kIkalonI kyaku; na ow'o nyie nIna 0tonyi wa 0u na nI m0IkIkku.'

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

41. Umwe 0la waI na 0manyi wa Ivuku aisye, 'Nye nIng0k0detee kyo mIt0kI mbee wa Iveny'a yaku ya itho. Na yIla we wakyonie kItwe mbee wake, aisye, 'U0 nI kwoond0 wa mumo wa MwIai wakwa, nIkana We atonye k0ndata nyie kana nI m0vea kana ndi m0vea. Na o 0la 0t0ngaa m0vea at0ngaa m0vea kwoond0 wa 0seo wa thay0 wake mwene; IndI 0la ona wIva 0tat0ngaa m0vea, ow'o, MwIai wakwa nI WtIyanItye-We-Mwene, M0lau.'

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ؕ أَشْكُرْ أَمْ أَكْفُرْ ؕ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّا إِنشُرْ لَهُ وَلِمَنْ أَكْفَرَ فَإِنَّا كَاشِرُونَ ﴿٤١﴾

42. We aisye, 'KIw'IkIthyei KIvIla-kya-UsumbI kyake kwoneka ota vand0 vala va kIla kyake kya kIla Ivinda kwake, na ekai twone kana we n0atIlaa nzIa Ila ya w'o kana we nI 0mwe wa ala mataatIlaa nzIa Ila ya w'o.'

قَالَ تَزِدُّواْ لَهَا عَرْشَهَا نَنظُرْ أَتَهْتَدُونَ أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

¹ *KwIlanana na MIsoa Ino ItatIte kwIoneka kana SolomonI nde0weta kIvIla kya 0sumbI kI kyoka. We n0tonya k0weta kIvIla kIvw'anene na kyu kyakyo kItuwe kana m0vw'anano mwanake wa kIvIla kyakyo kIetwe kwake. Mbee wa kItanamba k0eteela k0thoka 0sumbInI wa

43. Na yġla we wookie, nġwakŭlilw'e, 'kġvġla-kya-² ŭsumbġ kyaku kġilyġ ta kġ? We asŭngġie 'Nġ ta ŭndŭ ŭmwe nakyo. Na Ithyġ nġtwanengetwe ŭmanyi mbee wa ŭu, na ithyġ nġtŭminġte kwġnyivya.'

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَزَّيْشِي قَالَتْ كَذَلِكَ هُوَ
وَأَوْثَيْنَا الْعِلْمَ مِنَ تَقَرُّبِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٣٧﴾

44. Na kġla we wakġthaithaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe nġkyamŭsġlle we *kwġġkġla*, nŭndŭ we aumġte kwa andŭ alei.

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَقْبُذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا
كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

45. Nake nġwataviw'e, 'Lika nyŭmba ya ŭsumbġ.' Na yġla we wakyonie kyo, we

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

² Solomoni, kyo nġkġŭseng'a vyŭ nġ kwġthġa kġvġla kya ŭsumbġ kġvw'anene vyŭ na kġla kyakyo mwane kġna Solomoni. Kuma mġsoanġ ġla ġatġle, wonany'o ŭla ŭkumġla ŭtheinġ nġ kana kġla ŭmwe wa anene nthġnġ wa ŭsumbġ wake nġwendaa anengwe wġa ŭsu newe, kġla ŭmwe akġkathġla kŭtethya na mġtŭkġ na nesa mbee wa akġlany'a make. Mŭminŭkġlyonġ, yġla ŭvano wa mŭsumbġ waetiwe kwake mbee, we nġwainŭtatġle Ngai nŭndŭ waw'o na aumya mwamŭlo ŭnenevw'e mŭno nġkana ŭvw'anane na ŭla wa kġvġla kya ŭsumbġ wa Mŭsumbġ wa Savaa kġthengeanġle vakuvġ nakyo vyŭ na kŭnyivya ngathġlo syakyo sya kwġthwa na kġvġla kya ŭsumbġ kya mwanya. Uneeni ŭŭ 'nakkeroo laha Arshaha' nŭŭtwtġka ŭalyŭlo ŭŭ na wġasya kana ethwa nġtweenie kġvġla kyakyo kya ŭsumbġ kġvw'anene na kġla kyakyo mwene, kyo nġkyaġ kġtonya kŭmanyi kana kġvġla kyakyo kya ŭsumbġ kġyaġ kya ŭsengy'a na kya mwanya tondŭ kyo kyaŭanġaa kyailyġ. Kwa ŭu ŭalyŭlo wa 'nakkeroo' nthġnġ wa kġlungu kġt nġkġkŭkġtw'ġkġthya kġvġla kyakyo kya ŭsumbġ kwoneka kġilyġ ota ġla ġngġ. Yġla kyo kyoonie kġvġla kya ŭsumbġ kġla kyaseŭvġw'e nġ aseŭvya ma Solomoni, kŭtġkġla kwakyo kŭyaġ kŭla kwa Mŭsumbġ wa mŭndŭ mŭka ŭla kġvġla kyake kyaġ kġnoonywa ġvinda ġvġtŭku, kana kya Mŭsumbġ wa mŭndŭ mŭka ŭla ŭtat atonya kŭvathŭkany'a kġvġla kya ŭsumbġ wake mwene nŭndŭ aseŭvya nġmakġthŭkŭmġte ŭkethġa kġivathŭkanġka. Kumanya kwakyo kwaġ oŭndŭ mŭndŭ wonaa kġndŭ kġvw'anene na kyake. ŭu wġonany'a ŭtheinġ kana woni ŭla ithyġ twonetce vaa nŭkwġtkġlġka mbee mŭno ta w'o wa w'o.

وَأَكْشَفَتْ عَنْ سَاقِيهَا قَالَتْ إِنَّهُ صَرَحَ مُمَرَّدٌ
مِنْ قَوَارِيرِهِ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ
مَعَ سُلَيْمَانَ إِلَهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ ضَلِاحًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَيْنِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٢٦﴾

قَالَ يَقُومُ لِمَ تَسْتَغْفِرُونَ بِالْغَيْبَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

قَالُوا أَظَلَمْنَا بِكَ وَبَيْنَ مَعَكَ قَالَ طَرِدْكُمْ عَنِ
اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٣٩﴾

567

49. Na vaŋ nguthu ya *andū* kenda nthĩnĩ wa mŭsyĩ ala meekaa ūng'endiĩ nthĩnĩ wa nthĩ, na malea kwĩyĩalyŭla.

وَكَانَ فِي الْبَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

50. Mo maisye, 'Ivĩtanfeĩ mŭndū na ūla ūngĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana ithyĩ vate nzika, tŭkamŭvithŭkĩa we vamwe na andū ma nyŭmba yake ūtukū, na ĩndĩ tŭkamŭtavya mŭtiĩwa wake, 'Ithyĩ tŭyaaona mŭthelo wa andū ma nyŭmba yake, na vate nzika vyū, ithyĩ twĩ ma w'o.'

قَالُوا تَعَاَسُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٠﴾

51. Namo nĩmoovie nzaama, Na Ithyĩ nĩtwoovie nzaama *ĩngĩ* ya kŭkomana na ĩsu ĩndĩ mo mayamĩsĩ yo.

وَمَكْرُؤًا مَكْرًا وَمَكْرُؤًا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

52. ĩndĩ kwa sisyai ūndū mŭminŭkĩlyo wa nzaama syoo wathŭkĩte! Nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanangie vyū na andū moo onthe vamwe. Syake, na inyw'ĩ mŭkaimanya syo.' Na Mwĩai waku ndaleaa kŭmanyā ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مُكْرِهِمْ أَنَا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٢﴾

53. Na vau ve nyŭmba syoo ivalŭkangĩte syĩ nthēi, nŭndū wa wĩki-wa-naĩ woo. Nthĩnĩ wa ūū, nĩw'o, ve Kyama kwa andū ala mena ūmanyi.

فَتِلْكَ بَيِّنَتُهُمْ خَاوِيَةٌ يَبَاطِلُوهَا إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

54. Na Ithyĩ nĩtwamatangĩte asu ala meetĩkĩlile na mamŭkĩie Ngai.

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٤٤﴾

55. Na lilikanai Loto yĩla wamatavisye andū make, 'Inyw'ĩ andū makwa, inyw'ĩ mwĩka ūvukyo omwene ūthŭku waw'o?'

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالُوا لَقَوْمَةٍ أَتَانَا تَوْنُ الْفَاحِشَةِ وَأَنْتُمْ نَبِيْرُونَ ﴿٤٥﴾

56.'Kyaŭ! Inyw'ŭ mwŭmathengeea aŭme mŭimenda mbée wa iveti? Tiw'o, inyw'ŭ mwŭ andŭ ala mŭtasŭanfaa umŭlŭlo wa ŭndŭ.'

أَيُّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُونِ النِّسَاءِ ۖ
بَلْ أَنشُرَ قَوْمٌ يَّجْهَلُونَ ﴿٥٦﴾

57.Indŭ kwŭw'a kwa andŭ make kwaŭ kwa mana ateo mo *nŭmamakathŭŭle andŭ* na maasya, 'Malŭngyei avikŭli ma Loto kuma mŭsyŭ wenyu. Ow'o mo nŭ andŭ metw'ŭkŭthasya kwŭthwa me atheu.'

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوْنَا
لَوْ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَّتَطَهَّرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa ŭu, Ithyŭ nŭtwamŭtangŭŭle we na andŭ ma nyŭmba yake, ateo kŭveti kyake; kyo Ithyŭ nŭtwakŭtw'ŭle kwŭthwa kya ala matiwe ŭtina.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٥٨﴾

59.Na Ithyŭ nŭtwamausye ŭlŭ woo mbua; na mbua ya asu ala makaaniw'e yaŭ nthŭŭku.

فَءَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَّكَسًا ۖ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٥٩﴾

LUKU 5

60.Asya, 'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭuo wŭthwe ŭlŭ wa athŭkŭmi Make ala We ŭnyuvŭte. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ mŭseo mbee kana nŭ ila mo mamwŭananasya *We nasyo?*'

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ
اللَّهُ خَبِيرٌ ۖ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

61.Kana, Ula woombie matu na nthŭ, na Ula watheesye kŭw'ŭ kuma ŭtunŭ kwoondŭ wenyu kŭla Ithyŭ tŭtumaa kŭmesya mŭŭnda myanake ya matunda? Inyw'ŭ mŭyaŭ mŭtonya kŭtuma mŭŭlŭ yayo ŭmea. Ve Ngai ŭngŭ ŭtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, mo nŭ andŭ ala melelŭkaa kuma *nzŭanŭ ŭla ya w'o.*

أَمَّا هُنَّ فَاخْتَلَفْنَ فِي مَا لَهُنَّ مِنَ الْبُيُوتِ وَالْأَرْضِ وَأَنزَلَ لِكُلِّ فِرْقَةٍ
مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ فَاتَّبَعْنَاهُ حُدُودَ مَا أَنزَلْنَاهُ ۚ فَبَهَجَ ذَاتُ الْبَهْجَةِ
مَا كَانَ لَكُمُ أَنْ تُتَشَبَّهُوا شَجَرَهَا ۚ إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦١﴾

62.Kana n00, Ula wam1tw1k1thiye nth1 vand0 u k0th0m0a, na eek1a mb0s1 kat1 wayo, na eek1a i1ma n0m0 1010 wayo, na eek1a t0t0 kat1 wa nganga i1t? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, aing1 m0no moo may1s1.

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا
وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا
إِنَّ إِلَهًا مَعَ اللَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٣٧

63.Kana n00 Ula 0m0s0ng1faa 0la w1 th1nan1 y1la we wamw1ka1la We, na 0vetangaa 0th0ku, na k0m0tw1tk1thya inyw'1 ati1wa 1010 wa nth1? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Inyw'1 m0s0an1faa ma0nd0 mav0th0.

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ قَالُوا
مَا تَدْكُرُونَ ٣٨

64.Kana Ula 0m0tongoeasya inyw'1 nth1n1 wa k1la m0themba wa k1vindu kya nth1 na kya 0kanga, na Ula 0t0maa k1seve ta 0voo m0seo mbee wa tei Wake? Ve Ngai 0ng1 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Ngai Mwene Vinya W'onthe E-1010 M0no wa ila mo mamw1ananasya nasyo We.

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُزِيلُ
الْوَيْحَ بُشْرًا إِنَّ يَدَيَّ رَحِيمَتُهُ إِنَّ اللَّهَ مَعَ اللَّهِ
فَعَلَى اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ٣٩

65.Kana Ula wamb11m1asya ky0mbe, na 1nd1 aik1t0ng11m1a na Ula 0nenganae kwoond0 wenyu kuma 1tun1 na nth1? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Etei 0k0s1 wenyu ethwa inyw'1 mw1 ma w'o.'

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ قَلِيلًا يُزَاهَاكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٤٠

66.Asya, 'Vai 0manyaa ma0nd0 ala matonekaa 1010 wa nth1 na 1tun1 ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo may1s1 y1la mo makathay00kw'a.'

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ٤١

67.Aiee, 0manyi woo n0vik1te m0thya wa w'o mak1y1nenge Itu ndafa; aiee, ow'o mo mena nzika nayo; aiee, mo n1 ilalinda syayo.

بَلْ أَذْرَكَ عَنْهُمْ فِي الْآخِرَةِ قَبْلَ هُمْ فِي شَيْءٍ
فَمِنْهُمْ أَتَقْبَلُ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ٤٢

LUKU 6

68.Na asu ala matetfkiāaa maasya, 'Ata! Yīla ithyī na maaīthe maitū tūkatw'ka kītoo, ow'o ithyī nītūkatūngwa īngī?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ أُنْزِلَتْ آيَاتُنَا لَنُخْرِجَنَّ ⑤

69.'Vate nzika, ithyī nītwathiwe ūu mbee—ithyī na maaīthe maitū; kī ti kīndū īndī nī mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۚ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ⑥

70.Asya, Angangai īūū wa nthī mwone ūndū mūminūkīlyo wa ene naī wathūkīte!'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ⑦

71.Na we ndūkew'e kyeva kwoondū woo ona ndūkethwe na thīna īūū wa masūanīo mathūku ala mo masūanīaa.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ⑧

72.Namo maasya, 'Utianīo ūū ūkeanīw'a īndī ethwa inyw'ī mwī maw'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ⑨

73.Asya, 'Nīkūtonya kwīthwa kana kīmwe kya ūla ūsilīlo wathanīw'e, kīla inyw'ī mūkwenda na ngathīlo kīmūvalūkīle īūū wenyu, kī itiinyonī syenyu.'

قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ⑩

74.Na, ow'o, Mwīai waku nī mūlau kwa andū onthe ma nthī, īndī aingī mūno vyū moo mai mūvea.

وَلَا تَرْبِكْ لَدُوْ فَضْلِ عَلَى النَّاسِ وَكَفَىٰ آلَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ⑪

75.Na vate nzika, Mwīai waku nīwīsi kīla ithūi syoo ivithaa na kīla syumbūlaa.

وَلَا تَرْبِكْ لِيَعْلَمَ مَا تَكْنُ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ⑫

76.Na vai kīndū kīvithe ītunī na nthī, ateo nīkīandīke nthīnī wa Ivuku ītheu.

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ⑬

77.Nīw'o, Kulani īno īmatavasya Aana-
ma-Isilaeli maŋdū maingī mūno ala
mo mavathūkanganīaa.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُضُّ عَلَىٰ بَيْتِ إِسْرَءِيلَ أَكْثَرُ
الَّذِينَ هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

78.Na vate nzika, nī ūtongoi na tei kwa
etīkīli.

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

79.Nīw'o, Mwīai waku akatw'a katī
woo na ūtw'io Wake, Na We nī We
Ula-Wī-Vinya, Umanyi-W'onthe.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٥٩﴾

80.Kwa ūu, ia wīkwatyo waku kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate
nzika, we ūŋgeme tūlū wa w'o wī
ūtheinī.

فَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٦٠﴾

81.Nīw'o we ndūtonya kūtuma akw'ū
mew'a nthī, ona ndūtonya kūtuma ala
mate matū mew'a wītano, yīla mo
maalyūka masyokete Itina.

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الضُّمَّةَ الدُّعَاءَ إِذَا
وَلَّوْا مُذْبِرِينَ ﴿٦١﴾

82.Na we ndūtonya kūtongoesya
ilalinda kuma Ivītyonī yasyo. We
ūtonya kūmew'īthya asu tū ala
metīkīlaa Syama Siitū, nīkana mo
methwe me ew'i.

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۚ إِنَّ تَسْمِعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْمِعُونَ ﴿٦٢﴾

83.Na yīla ūtw'io ūkaumw'a tūlū woo,
Ithyī tūkaete kyūmbe kwoondū woo
kuma nthī kīla kīkamokita mo nūndū
andū mayaasyītkīla Syama Sitū.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ
الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

LUKU 7

84.Na malilikany'e mo mūthenya ūla
Ithyī tūkamombany'a vamwe kuma kīla
nguthu ya andū ala maleile Syama Sitū,
namo makaiwa nthīnī wa ianda syī
kīvathūkany'o.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مَّمَّنْ يَكْذِبُ بِآيَاتِنَا
فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٦٤﴾

85.Kūvika, yīla mo mevika, We akasya, 'Inyw'I nīmwaileile Syama Sitū na mīOkī oyīla mūtaī mūnakwata ūmanyi musūu tūlū wasyo? Ethwa ti ū Indī, waī ūndū ūngī mwaū, ūla inyw'I mweekaa?'

كَتَبَ إِذَا جَاءَ وَقَالَ أَلَدَبْتُمْ بِأَيْتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا
عِلْمًا أَمَّا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑤

86.Na ūtw'io ūkavalūka tūlū woo nūndū mo nīmeekie naī, na mo maikethwa matonya kūneena.

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا أَنَّهُمْ لَا يَتَّقُونَ ⑥

87.Mo nomonete kana Ithyī nītūseūvītye ūtukū nīkana mo matonye kūthūmūa nthīnī wa w'o; na mūthenya ūmatonyethasye kwona nthī? Nīw'o, nthīnī wa ūndū ūū ve Syama kwa andū ala metīkīlaa.

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا آيَلًا يَتَّبِعُونَا فِيهِ وَالنَّهَارِ
مُبْجَرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑦

88.Na mūthenya ūla soo ūkavuvwa, ūla ona wīva w'onthe wī matunī na ūla ona wīva wī tūlū wa nthī akakwatwa nī w'ia, ateo ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa. Na onthe makooka Kwake manyivītw'e.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَخْرُجُ مِنَ فِي السَّمَوَاتِ وَ
مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلٌّ أَتَوْهُ دُجْرِينَ ⑧

89.Na inyw'I nīmūsyonaa iīma mūkasūanīa nīūngeme, oyīla syo nithambalele ota kūthambalala kwa mathweo. Usu nī wīa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla watw'īkīlthisye kīla kīndū kīlūmīte na kī vinya. Nīw'o, We nīwīsi nesa vyū ūndū inyw'I mwīkaa.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرًّا
الشَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي لَنْ تَنفَعُ كُلُّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

90.Ūla ona wīva wīkaa kīko kīseo, akeethwa na ītuvi īseo mūno mbee wa ūu, na ūsu akeethwa e mūuonī mūthenyanī ūsu.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ
يَوْمَئِذٍ أَمْنُونَ ⑩

91.Na asu ala mekaa mothūku, makekw'a nthīnī wa Mwaki na mothyū

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُنْتُ وَجْهَهُمْ فِي النَّارِ هَلْ
يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑪

moo. Inyw'I m0i0tuvwa kwoond0 wa ma0nd0 ala mweekaa?'

92. Asya, 'Nyie nlyafawe k0m0th0k0ma Mwłai wa m0sył 00 t0 0la We 00tw'łkłthlye m0theu, na syłnd0 syonthe nł Syake We; na Nyie nlyafawe kwłthwa katł wa asu ala menenganae *kwa Ngai*.

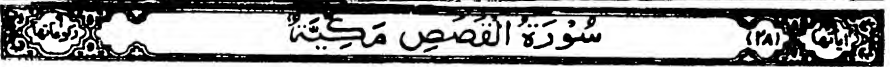
93. 'Na k0młsoma Kulani.' Kwa 0u, 0la ona włva 0atłłaa 0tongoi, a0atłłaa t0 *kwoond0 wa 0seo wa thay0* wake mwene; Indł *kwa 0la we 0thyoekaa*, asya, 'Nyie nło M0kaanany'a t0.'

94. Na asya, 'Ndał syonthe nł sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; omłt0kł We akamwony'a Syama Syake, na inyw'I m0kaimanya syo.' Na Mwłai waku ndaleaa k0manya 0nd0 inyw'I mwłkaa.

إِنَّمَا أُوتِيتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِي
حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُوتِيتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُنِزِّلِينَ

وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُضِلِّينَ ﴿٥٧﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا
بِعِزَّتِكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٨﴾

AL - KASAS
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Siin Miim. Ngai Ula Utheasya,
Wŵ'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

طَسْمَرٌ ②

3. Ino nŵ Mŵsoa ya Ivuku ŵtheu.

تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الَّتِي بَيْنَ ③

4. Ithyŵ twŵtũngŵŵŵŵ kwoondũ waku
kŵlungu kya ũvoo wa Mose na Valao
kwa ũla w'o, kwa ũtandũhyo wa andũ
ala metŵkŵlaa.

نَشَأُوا عَلَيْكَ مِنَ نَبِيِّ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِأَحْقَ ④
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑤

5. Nŵw'o, Valao nŵweekathŵŵ ŵũlũ wa
nthŵ, na amaany'a andũ ma kũũ
matw'ŵka nguthu; we nŵwendie
kũmyonzethya nguthu ŵmwe yasyo,
akŵsyũaa syana syoo sya ivŵŵ, na akŵtia
iveti syoo. Kwa ũla w'o, we aŵ katŵ wa
ala-eki-ma-mawathavu.

إِنْ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْ أَهْلَهَا شِيْعًا ⑥
يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِنْهُمْ يَذِخُّ أبنَاءَهُمْ وَيَسْتَفِي ⑦
نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ⑧

6. Na Ithyŵ nŵtwendie kwonany'a ŵnee
Yitũ kwa asu ala masũanŵawa kwŵthwa
me onzu ŵũlũ wa nthŵ, na
kũmatw'ŵkŵthya mo atongoi na atŵŵa ma
manee Maitũ,

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ ⑨
وَنَجْعَلَهُمْ آيَةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ⑩

7. Na kũmanenge vinya ŵũlũ wa nthŵ, na
kũmony'a Valao na Amanā na nguthu
syoo sya ita kŵla mo makŵaa kuma kwoo.

وَنُكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيْ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ ⑪
وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ⑫

8. Na Ithyŵ nŵtwamũvuanŵsye nyinyia wa
Mose tũkyasya, 'Mwongye na weew'a
w'ia ŵũlũ wake, ŵndŵ mwŵkye ŵsŵnŵ na
ndũkakŵŵ, ona ndũkakwatwe nŵ kyeva;
nũndũ Ithyŵ tũkaũtũngŵa we, na

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيْهِ فَإِذَا اخْتَفَتْ ⑬
عَلَيْهِ فَالْقَيْنِيْهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِيْ وَلَا تَحْزَنِيْ إِنَّا ⑭
رَآدُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑮

tOkamUtw'Tkithya we kwithwa Omwe wa AtOmwa.

9.Na andU ma M0syI wa Valao nImamwosie we *mateUmanya* ona vanini kana we akatw'Tka m0maitha na wambIItIyo wa thIna woo. Nf'w'o, Valao na Amana na nguthu syoo sya ita maI eki-ma-naI.

10.Na kIveti kya Valao kyaisye, 'We akeethwa Utanu wa itho yakwa na kwaku we. NdOkamUae. VangI n0tonya kUt0una, namo mayaamanya kIleelo Kit0.

11.Na ngoo ya nyinyia wa Mose yeethwa yIna 0thasyo nUndU wa kI0UyU. We ethIwa eeyumb0lile mbaI yake, takethwa IthyI t0yaaIkIa ngoo yake vinya nIkana we atonye kwithwa kaI wa etIkIli *al0mu*.

12.Nake amwIa mwItu-a-inyia, 'M0atIle we.' Kwa 0u we nIwamUasyaIIsye e vaasa namo mayaamanya.

13.Na IthyI nItwaminIte kUt0ma ongany'a mam0lea we; kwa 0u we aisye, 'NIm0tongoesye kwa ny0mba Ila yImUae kwoondU wenyu namo makeethwa me aIkIkku kwake?'

14.Kwa 0u IthyI nItwamUt0ngie kwa nyinyia wake nIkana itho yake yItonye kUtana na we ndakatonye kwithwa na kyeve na nIkana atonye kUManya kana 0tianI0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI w'o. IndI aingI mUmo moo mayIsI.

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا.
إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ①

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي وَكَذَلِكَ لَا تَقْبَلُوهُ عِندِي أَنْ يَتَغَفَّلَ أَوْ تَخْذَهُ وَكَذَلِكَ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ②

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَى فِرْعَاوِينَ كَأَدَّتْ لِجَبِينِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لَأُتُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ③

وَقَالَتِ لِأُخْتِهِ فَتَيِيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ④

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ⑤

فَرَدَدْنَاهُ إِلَى آتِيهِ كَيْ تَنْزَعَيْنَاهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

LUKU 2

15.Na yīla we wavikīle *Uma* wake na vinya mwīanīu na īndī aima, lthyīnītwamūnengie we ūī na ūmanyi; na ūu nīw'o, lthyī tūmaīvaa asu ala mekaa ūseo.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ①

16.Na we nīwalikile nthīnī wa mūsī o andū makomete; navo eethīa andū eīl makyūkita—ūmwe wa andū make mwene, na ūla ūngī wa amaitha make. Na ūla wāī wa andū make amwītya ūtethyo īlū wa ūla wāī wa amaitha make. Kwa ūu, Mose nīwamūkūnie we na ngundi, na *yo yaete* kīkw'ū kyake. We aisye, 'Kīī nī kīko kya Satani; we ow'o nī mūmaitha, mūkengani wīyonanītye.'

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَةِ
وَهَٰذَا مِنْ عَدُوٍّ فَاسْتَعَاَنَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوٍّ فَوَكَّرَهُ مُوْسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ
قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ②

17.Nake asya, 'Mwīai wakwa, Nyie nīnīūvītīsyie thayū wakwa, kwa ūu, ndekea Nyie.' Kwa ūu We nīwamūekeie we; We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَقَفَرَلَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ③

18.Nake aisye, 'Mwīai wakwa, nūndū We nūnengete Nyie īnee īlū wakwa, nyie ndikethwa mūtetheesya wa avītany'a.'

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ كُلَّنَا أَكُونُ ظَاهِرًا
لِلْمُجْرِمِينَ ④

19.Na we nīwambīlītye mūthenya wake nthīnī wa mūsī *aendete na maaū* esūvīite, asyaīīsyie; na sisya! We ūla wamwītītye ūtethyo ta īoo yu amwīkaīla īngī amūnenge ūtethyo. Mose amūtavya we, 'Ow'o, we wī mwīki-wa-naī wīyūmīlītye.'

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوْسَى
إِنَّكَ لَفَوْضٌ مُبِينٌ ⑤

20. Na yġla we wasŋanġie kŋmŋkwata mŋndŋ ŋla waġ mŋmaitha woo eġġ, amŋkŋġya, 'We Mose, wġenda kŋmbŋaa tondŋ ŋnamŋaie mŋndŋ ŋoo? We wġenda kwġthwa wġ kġng'endiġ nŋhġ ŋno ona we ndŋkwenda kwġthwa katġ wa ala mew'ŋthanasya.'

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا
قَالَ يَهُوشَىٰ تُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ ۚ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ⑤

21. Na vooka mŋndŋ kuma vaasa, ŋtee wa mŋsyġ, asembeŋe. Amwġla, 'We Mose ow'o anene ma mŋsyġ nġmombene maisŋanġa kŋkŋaa we. Kwa ŋu, thi ume kŋŋ; vate nzika, Nyie nġ katġ wa ala meŋkwendea ŋseo.'

وَجَاءَ رُفُلٌ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ يَسْتَشِيرُ قَالَ يَهُوشَىٰ
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يَتَرَوْنَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ الصَّاحِبِينَ ⑥

22. Kwa ŋu, we nġwaendie auma kŋu, aikġa, etŋġġe. Nake asya, 'Mwġlai wakwa, mbumya nyie kuma andŋnġ mate alŋngalu.'

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ⑦

LUKU 3

23. Na yġla we weelekeleŋe ŋthyŋ wake ngalġko ya Mitiani, asya, 'Nyie nġkwatya Mwġlai wakwa akandongoesya nyie nzġanġ ġla ya w'o.'

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ⑧

24. Na yġla we wavikie vandŋ ve kġw'ŋ kŋu Mitiani, vau nġweethġie nguthu ya aŋme yġing'ithya indo syoo. Na ŋtee wamo nġweethġie iveti ilġ isiġġe indo syasyo. Nake amakŋġya, 'Mwġla kyaŋ inyw'ŋ?' Nasyo syamŋsŋngġa, 'Ithġ tŋitonya kŋng'ithya indo sitŋ kŋvika yġla aġthi meġnŋkya indo syoo, nake ġthe waitŋ nġ mŋndŋ mŋkŋŋ mŋno.'

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ هُ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ
تَذُدُونِ قَالَ مَا مَطَّئْتُكُمْ قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى
يَصْدِرَ الرِّجَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ⑨

25. Kwa ŋu, we nġwamang'ithġsyie indo syoo. Indġ aathŋka, ŋtee muunyġnġ, na asya, 'Ame We Mwġlai wakwa, Nyie nġ

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا
أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ⑩

mŭvoyi wa kŭla kŭseo ona kŭva We wiaa
ŭlŭ wakwa Nyie.

26.Na kŭmwe katŭ wa ila iveti ilŭ
nŭkyookie vala ŭŭ, kŭendete kŭna nthoni.
Nakyo kŭyamwŭa, 'Nau nŭnŭŭkwŭta we
nŭkana atonye kŭŭnenge ŭtuvi nŭndŭ wa
kŭtŭng'ithŭsya indo sitŭ.' Kwa ŭu, yŭla
we wookie kwake, na amŭtavya ŭvoo
ŭsu, amwŭa, 'Ndŭkakŭe; we nŭminŭte
kuma andŭnŭ mate alŭngalu.'

27.Kŭmwe katŭ wa ila iveti kyaisye,
'Ame Asa wakwa, mŭandŭke we,
nŭndŭ mŭndŭ ŭla mŭseo vyŭ we ŭtonya
kŭmŭandŭka nŭ ŭla wŭna vinya na
mŭŭkŭŭku.'

28.Ithe wasyo amŭtavya Mose, 'Nyie
nŭna kŭeleelo kya kŭŭnenge we mwŭŭtu
ŭmwe wakwa ŭmŭtwae ethwa we
nŭŭnthŭkŭma ngŭandŭkŭte kwa myaka
nyaanya. Indŭ we wamina myaka ŭkŭmi,
nŭ kwŭanana na kwenda kwaku mwene.
Na Nyie ndikaŭnenge wŭa wŭ vinya,
Ngai Mwene Vinya W'onthe enda we
ŭkambona nyie nŭ katŭ wa ala alŭngalu.'

29.We aisye, 'Uu nŭweew'amw'a ninyie
naku we. Oyŭla nyie nŭngwŭanŭsya katŭ
wa asu eŭ, vaikethwa ŭndŭ ŭte ŭlŭngalu
kwakwa; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭ Ngŭsŭ ŭlŭ wa ŭndŭ ithyŭ
tŭneenaa.'

LUKU 4

30.Na yŭla Mose weanŭsye ŭvinda yu, na
athi kyalo na andŭ ma nyŭmba yake, we
nŭwoonie mwaki ngallko ya Kŭŭma.
Nake amatavya andŭ ma nyŭmba yake,

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِجْبَاءٍ فَأَلَتْ إِنَّ
أَنِّي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرًا مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا
جَاءَهُ وَقَضَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَسَوْتُ
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٢٦

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ٢٧

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُرْكَبَكَ إِحْدَى ابْنَتَي هَاتَيْنِ
عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَبِيبٌ فَإِنْ أَتَيْتَ عَشْرًا
فَإِنِّي عِنْدَكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَبَّحْنِي
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الظَّالِمِينَ ٢٨

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٢٩

فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ
جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ

'Eteelai Nyie nŋgwona mwaki; vangĩ nŋndonya kũmũtee inyw'ĩ ũvoo wa vata kuma vo kana kĩsinga kuma ũmwakinĩ nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye kwota.'

31. Na yĩla we wavikie vala ũĩ, nĩweetiwe na wasya kuma ngalĩko ya kw'oko kwa aũme kwa Mwanda ũsu, nthĩnĩ wa vandũ vaathime, kuma kĩla kĩtinĩ: 'We Mose, vate nzika, Nyie, vate *ongĩ eka* Nyie, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

32. Na ota ũu, wamwĩla 'Lekya ndata yaku nthĩ.' Na yĩla we wamyonie ĩmyaumyia ta nzoka, nĩwasyokie na syomũtete na ndaaeteela. We Mose, ũka mbee na ndũkakĩe; vate nzika wĩ ũmwe wa asu ala mena mũuo.

33. 'Likya kw'oko kwaku nzakwavanĩ kwaku na kwĩuma kwĩ kweũ kũte na ũthũku na tũnga kw'oko kwaku vala ũĩ we wĩthwe ũtena w'ia. Kwa ũu, ii ikeethwa syĩ iĩkĩĩthya iĩlĩ kuma kwa Mwĩai waku kwa Valao na anene make. Vate nzika mo nĩ andũ mbaa-matũ.

34. We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie nĩnooae mũndũ kuma katĩ woo, na nyie nĩngũkĩa maikambũae.

35. Na mwanaa mwaitũ Aluni nĩ mũneeni mũseo mũno kũmbĩta nyie; kwa ũu, mũtũme aendany'e vamwe nakwa, ethwe mũtetheesya wakwa nĩkana we atonye kwĩthwa na ũkũsĩ tũlũ wa ũw'o wakwa. Nyie nĩngũkĩa mo maikese kũmbĩta mũkengani.'

فَلَمَّا رَأَىٰ أَنِ لَا يُؤْمِنُ بِهَا بَخْرًا وَّجَدَ مِنَ الشَّارِ
لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٣١﴾

فَلَمَّا أَتَاهَا نُذِي مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنِ يُؤْوِسِي إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَأَنِ إِنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى
مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَوْمَئِذٍ وَخَفَّ لَا يَخُفُّ إِنَّكَ
مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣٣﴾

أَسْلَفَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سُوَّةٍ
وَرَأْسُكَ إِلَيْكَ جَنَّاحَكَ مِنَ الذَّهَبِ فَذَلِكَ بُهَاجُنِي
مِنْ رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿٣٤﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن
يَقْتُلُونِ ﴿٣٥﴾

وَإِنِّي هَارُونَ هُوَ أَخِي أَفَصِّحْ وَبَنِي إِسْرَافًا فَأَرْسَلَهُ رَبِّي
رِدًّا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿٣٦﴾

36.Ngai aisye, 'Ithyĩ tũkeekĩla kw'oko kwaku vinya vamwe na mwanaa nyinyia waku, na tũkamũnenge ũtonyi inyw'eli nĩkana mo maikatonye kũmũvikĩla inyw'ĩ. Endai na Syama Sitũ. Inyw'eli na asu ala mamũatĩĩaa mũkeethwa mwĩ asindi.'

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا
فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِأَيُّتِنَا أُتِمَّمُوا مِن أَمْرِكُمَا
الظَّالِمُونَ ٢٦

37.Na yĩla Mose wookie kwoo ena Syama Siitũ ntheu, mo maisye, Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ ũoi mũseũvyee, na ithyĩ tũyaamew'a maũndũ ta aa ona ĩndĩĩ kuma kwa maaĩthe maitũ ma tene.'

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا
إِلَّا سِحْرٌ مُّقْتَرَنٌ وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا
الْأَوَّلِينَ ٢٧

38.Mose aisye, 'Mwĩai wakwa, nĩwĩsi nesa vyũ we ũla ũetete ũtongoi kuma Kwake, na ũla ĩtuvi ya ũtũo wa mũminũkĩlyo yĩkethwa yĩ yake. Nĩw'o, eki-ma-naĩ maikaĩla ona ĩndĩĩ.'

وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَن جَاءَ بِالْهَدْيِ مِن
عِنْدِهِ وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ٢٨

39.Na Valao aisye, 'Inyw'ĩ anene, Nyie ndimwĩsi Ngai wenyu ũngĩ eka nyie mwene; kwa ũu, mbĩvĩsyee *mavali* ma yũmba, we Amana, na mbakĩai nyie mbaasya nĩkana ndonye kũmũng'ethesya Ngai wa Mose, onakau nyie nĩngũĩkĩĩla we kwĩthwa nĩ ũmwe wa akengani.'

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّن
إِلَهِ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَهُامَنُ عَلَى الظِّلِّينِ فَاَجْعَلْ
لِي مَصْرًا لَعَلِّي أَطْلِعُ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ
مِنَ الْكَذِبِينَ ٢٩

40.Na we na nguthu syake sya ita nĩmeekathĩĩe mũno ĩũũ wa nthĩ matena kĩtumi kĩanĩu. Namo masũanĩie kana maikatũngwa Kwitũ Ithyĩ ona ĩndĩĩ.

وَأَسْتَكْبَرُ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ
ظَنُّوا أَنَّهُم إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ٣٠

41.Kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamũkwatie we na nguthu syake sya ita, na twamekya ũkanganĩ. Sisyaĩ ĩndĩ, ũndũ mũminũkĩlyo wa eki-ma-naĩ wathũkĩĩte!

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ٣١

42.Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamathokasya andũ malike

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يُدْعَوْنَ إِلَى التَّائِبِ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ

tūtonya kŭatīla Syama Syaku, na kwīthwa katī wa asu ala meetīkīlile?¹ *

49.Indī yīla w'o wookie kwoo kuma Kwitū, mo maisye, 'We aleete kŭnengwe ta ala manengetwe Mose nīkī?' Takethwa mo mayaamaleete maŭndū ala manengetwe Mose mbee mo maisye, 'Aoi eīl tū meŭtetheanīsya mŭndū na ūla ūngī.' Namo maisye, 'Ithyī, twīmalea mo ūmwe na onthe.' **

50.Asya, 'Indī etei Ivuku kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe yīla nī ndongoi nzeo mbee wa aa eīl—*Tola na Kulani*-----nīkana nyie ndonye kŭyīatīla, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.'

51.Indī mo malea kŭŭsŭngīa we, Indī manya kana mo maatīlaa mawendi moo mathŭku. Na nŭŭ ūla mŭvītany'a mŭnene kŭvīta we ūla ūatīlaa mawendi make mathŭku vate ūtongoi ona ūmwe kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الرَّحْمَنُ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ
مِثْلُ مَا أُنزِلَ مُوسَىٰ أَوْ لَمَّا يَكْفُرُوا بِمَا أُنزِلَ مِنْهُ
مِنْ قَبْلُ قَالُوا يَحْزَنُونَ تَطَهَّرَ اللَّهُ وَ قَالُوا إِنَّا بِكُلِّ
كَفْرٍ ذُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ قَاتِلُوا بَكْرَتٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا
اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥١﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ
وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِخَيْرِ هَدًى مِنْ اللَّهِ
إِنْ لَمْ يَهْدِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

¹ *Usŭngīo wa īkŭlyo yīl nī mŭmanyīku na kītumi kīla mo matatonya kŭmŭtŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭtī nŭndū mavinda onthe We atumaa akaanany'a kwa andū mbee wa kŭmasilīla nŭndū wa meko moo mathŭku *sisya Kilungu kya 6:132*.

** Katī wa amaitha atatū anene ma Kīsilamu--- Ayuti, Aklisto na Athaithi ma mīvw'anano--- Ayuti nīmo meŭneenwa namo nīhīnī wa mŭsoa ūŭ. Uneeni ūŭ waf ūtonya kwīthwa waneeniwe nī Ayuti. Yīla Kulani Ntheu yaasya kana mo nīmaleete maŭndū ala manengetwe Mose mbee, ndŭtonya kwīthwa waasya kana andū ma Mŭtŭmwa Mŭamati wa Isilamu nīmaleete Mose. Kīlungu kya Mŭsoa ūŭ ūla ūkwasya 'Innaa bi kullin kaafiroon' *ithyī nī ūmālea ūmwe na onthe* ota ūu wīasya kana 'ithyī nī ūmālea asu onthe ala mokaa na syītwa ya Ngai mena ila syītwa Syama.' Uu, wolootaa ūwau ūaanītwe nī onthe asu ala mamŭleaa Mwathani wa īvinda yoo.

Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

LUKU 6

52.Na ow'o, Ithyĩ nĩtũmavikĩsyē ila Ndeto nesa mũno vyũ, nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

53.Ala Ithyĩ twamanengie Ivuku mbee wayo nĩmamĩtĩkĩlaa;

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

54.Na yĩla yo yasomwa mbee woo, maasya, 'Ithyĩ nĩtũũyĩtĩkĩla yo. Nĩw'o, ũũ nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waitũ. Ow'o ona mbee wayo, nĩtweenyivĩtye ithyĩ ene mbee wa Ngai.'

وَإِذَا يُنْطَلِقُ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِذْ كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

55.Aa makanengwe ĩtuvi yoo keli, nũndũ nĩmeethĩiwe momĩĩsyē na nĩmakũanasya ũthũku na ũseo, na mo nĩmaumasya kafi wa syĩndũ ilĩ ithyĩ tũmanengete mo.

أُولَٰئِكَ يُدْعَوْنَ أَجْرُهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَدُعَاؤُهُمْ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ وَمِنَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٥٥﴾

56.Na yĩla mo meew'a ngewa nthũku, mevathanaa nayo na kwasya, Ithyĩ twĩna mawĩa maitũ nenyu mwĩna mawĩa menyu. Mũuo wĩthwe nenyu. Ithyĩ tũimamanthaa andũ mate na ũmanyi.

وَإِذَا سِعُوا بِاللَّوْ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِ الْجَاهِلِينَ ﴿٥٦﴾

57.Vate nzika, we ndũtonya kũmatongoesya onthe ala we wendete; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtongoesya ũla We wendaa; na We nũmesĩ nesa vyũ ala matonya kũwĩtĩkĩla ũtongoi.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58.Na mo maasya, 'Ethwa ithyĩ tũkaatĩla ũtongoi twĩ vamwe naku we, tũkavulw'a kuma nthĩ yaitũ.' Ithyĩ tũiseũvĩtye vandũ va mũuo kwoondũ

وَقَالُوا إِنَّا تَتَّبِعُ الْهُدَىٰ مَعَكَ نَتَّخِظُكَ مِنَ الْغُرُبَاتِ أَوْ لَمْ نَكُنْ لَهُمْ حَرَمًا أَمَّا يُجِيبُ إِلَيْهِ ثُمَّ رُتِ

woo, vala vatwaawa mosyao ma matunda ma kila mUthemba wa syIndu syonthe, na kyaŭya kuma KwitU IthyI? IndI aingI mUno moo mayIsI.

59.Na nI motUo meana ata ala IthyI twaanangie ala meenenevisye mwIkaloni wa thayU! Na aa nImo motUo moo ala mataatUwa Itina woo ateo vanini, Na NithyI ala twatwIkie AtiIwa.

60.Na MwIai waku ndakamyananga mIsyI ona vanini ateo We okIItIye MUtUmwa kuma nthInI wa Nyinyia wa MIsyI UnUumasomea mo MIsa YaItU; ona IthyI tUikananga mUsyI ateo ekali mayo me eki-ma-naI.

61.Na syIndU ona syIva ila inyw'I mUnengetwe tUlu wa nthI Ino nI Utanu wa Ivinda wa thayU Uu wa yu na wanake wayo; na ila syIna Ngai Mwene Vinya W'onthe nIsyo nzeo vyU na syIkalaa mUno. IndI inyw'I nomUmanayaa?

LUKU 7

62.We IndI, Ula IthyI tUmwathIte kyathI kIseo wIaInu wa maUndU ala we UkamethIa UndU Umwe na Ula IthyI tUmUnengete syIndU sya thayU Uu, na IndI nthInI wa Muthenya wa UthayUkyo Ukaetwe mbee wa Ngai e wa kUsilIwa?

63.Na mUthenya Usu, We akameta mo, na kUmakUlya, 'MeIva ala mwambIananasya Nyie namo, ala inyw'I mwamasUanIaa?

كُلِّ شَيْءٍ زِدْنَا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِكَ قَرْيَةً بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَنُفِكَ مَسْكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهَا إِلَّا قَلِيلًا ۖ وَ

كُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ

رُسُلًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ

إِلَّا وَآهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٦١﴾

وَمَا أَوْتَيْنَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ مَتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ

وَنُفِثْنَاهُمَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَفْئَلًا يَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَفَنَنْ وَعَدْنَهُ وَعَدًا حَسَنًا فَهُوَ لَا فِئَةٍ كُنَّا مَتَاعَهُ

مَتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُخْضَرِينَ ﴿٦٣﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ

كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٤﴾

64. Na asu ala ūtw'io wa ūsillŋo ūkethwa ūthengee ūlū woo, makasya, 'Mwīai waitū, aa nīmo ala ithyī twamathyoekisye, otondū ithyī ene twathyoekete. Ithyī yu nītūŋtaanīsyā namo mbee Waku na kūkwelekela We. Ti ithyī mo mathaithaa.'

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٤﴾

65. Na mo makatavw'a, 'Metēi atindany'a menyu.' Namō makameta Indī mo maikamasūngīa. Namō makawona ūsillŋo. Ta kethwa mo nīmaatīle ūtongoi!

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

66. Na Mūthenyanī ūsu We akameta mo na kūmakūlya, 'Inyw'ī mwamanengie Atūmwā ūsūngīo mwaŋ?

وَيَوْمَ يناديهم فيقول مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٦﴾

67. Indī maŋdū onthe makamaīa mo mūthenyanī ūsu, ona maikakūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فَعَيَّنَ عَلَيْهِمُ الرِّبَاءَ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٧﴾

68. Indī ta kwa we ūla wīlīlaa na wītīkīlaa na wīkaa meko ma ūlūngalu, nokwīthwa we akethwa katī wa ala makaīla.

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَقَعِيَ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٨﴾

69. Na Mwīai waku ombaa kīla We wendaa na amūnyuvaa oūla We wendaa. Ti vandū voo mo kūnyuva. Ngai Mwene Vinya W'onthe nataīwe na We e ūlū vaasa mbee wa ila mo mamwīananasya We nasyo.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

70. Na Mwīai waku nūmanyaa kīla ithūi syoo ivithaa, na kīla syumbūlaa.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٠﴾

71. Na We nī Ngai Mwene Vinya W'onthe; vai Ngai ūngī ateo We. Ndaīa syonthe nī Syake mwambīlīlīyonī na

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخَبْرُ فِي الْأَوَّلِ وَالْآخِرِ وَهُوَ إِلَهُ الْحُكْمِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧١﴾

Itunĩ. Utw'io nĩ Wake We, na Kwake inyw'ĩ mŭkatŭngwa.

72.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ūtukŭ ūendee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, nĩ ngai ūngĩ wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ kyeni? Indĩ inyw'ĩ nomŭkew'a nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الَّتِيلَ سَوْمًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَائِهِ
أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧٢﴾

73.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma mŭthenya ūendee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ve ngai ūngĩ wĩva ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ ūtukŭ ūla inyw'ĩ mŭtonya kŭthŭmŭa nthĩnĩ wa w'o? Inyw'ĩ indĩ nomwona nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَوْمًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِكِبِيرٍ
تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na kwa Inee Yake We nŭmŭseŭvĩsye inyw'ĩ ūtukŭ na mŭthenya, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭthŭmŭa nthĩnĩ wasyo, na nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na inyw'ĩ mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

وَمَنْ زَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمْ الَّتِيلَ وَالنَّهَارَ لَتَسْكُنُوا
فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75.Na mŭthenya ūla We ūkameta mo na kŭmakŭlya, 'Meĩva ala atindany'a Makwa ala inyw'ĩ mwamasŭanĩaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُونَ ﴿٧٥﴾

76.Na Ithyl tŭkaumya ngŭsĩ kuma kĩla mŭvathŭko na andũ na tŭkaysa, 'Etei ūtkĩthyo wenyu.' Na indĩ mo makamanya kana w'o nĩ wa Ngai mwene Vinya W'onthe. Na maŭndũ ala momaseŭvasya makamaĩa mo.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٦﴾

LUKU 8

77. Nĩw'o, Kola aĩ katĩ wa andũ ma Mose, Indĩ we nĩweethiwe e mũng'endu kwoo. Na Ithĩ nĩtwamũnengete we inandũ mbingĩ mũno ʊndũ mbungũo syasyo syaĩ itonya kũmaema nguthu ya andũ aingĩ me vinya. Yĩla andũ make mamũtavisye we, 'Ndũkenenevye, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala menenevasya.

78. Na nthĩnĩ wa maʊndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ʊkũnengete we, mantha mũsyĩ wa Itunĩ; na ndũkavũthye kĩanda kyaku ʊlũlũ wa nthĩ Ino; na mekae andũ ala angĩ nesa; tondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩkĩte ʊseo kwaku we; na ndũkendeew'e nĩ kũete wanangĩko ʊlũlũ wa nthĩ, nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae wanangĩko.'

79. Nake asya, 'Nyie nĩnengetwe kĩ nĩ ʊmanyi ʊla nĩnaw'o.' We nowamanyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasyanangĩte nzyawa mbee wake ila syaĩ na vinya mwingĩ mũno? Na avĩtany'a maikakũlw'a matavany'e ʊlũlũ wa naĩ syoo.

80. Kwa ʊu, we nĩwamaumĩĩle andũ make ena mawanake make onthe. Ala maĩ na mawendi ma nthĩ Ino maisye, 'Mwa takethwa ithĩ twĩna syĩndũ ta ii Kola ʊnengetwe! Vate nzika, we nĩ mũnene wa ʊvuso ʊnene.'

81. Indĩ asu ala manengetwe ʊmanyi maisye, 'Woo nĩ wenyu.' Ituvi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ʊseo mũno vyũ kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

إِنْ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُتُوبِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُؤْتِي الْفَرِحِينَ ⑤

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ⑥

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ⑦

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لِيَلْبِتَ لَنَا وَمِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ⑧

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ⑨

meko maseo; nayo yikanengwe ona
umwe ateo asu momfasya.'

82.Indi Ithyi ntwatumie nthi imumelya
we na utuo wake; na we ndai na nguthu
ya kumutetheesya vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona we ndai wa asu
mai matonya kusinda *Urwio wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.*

83.Na asu ala makw'itaa kivila kyake
itomo ta too yu mambiliya kwasya,
'Aaa! Ow'o, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ni We uthanthaasya kyaoya
kwa athukumi Make ta asu undu We
wendaa na akakithekevyu muno kwa
ula We wendaa. Takethwa ti Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwithwa e
mulau kwitu, We ethwa atumie nthi
ikatumelya ota uu. Aaa! Ala
matatungaa muvea maikafla ona indii.'

LUKU 9

84.Uu ni MUsyi wa Ituni! Ithyi
tumanengae asu ala matendaa
kwinenevya mo ene tulū wa nthi, kana
uthyoeku. Na mumunukilyo ni
kwoondū wa ala alungalu.

85.We ula wika kiko kiseo akeethwa
na ituvi iseo kuvita uu; na tulū wake we
ula wika kiko kithuku---asu ala mekaa
meko mathuku maikatuvwa ateo
kwianana nondū mo meekie.

86.Kwa ula w'o vyū, We Ula watumie
Omanyiso wa Kulani wovanw'a naku
we akaütunga we vandū vaku va
kusyoka. Asya, Mwai wakwa,

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَنَبِّهِينَ ①

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّعُوا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَذِّبُ
اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ لَخَسَفَ بِنَا وَيُكَافَّةً لِيُعْطِيَ
بِغِ الْكَافِرُونَ ②

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ③

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يَجْزِي الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَعَادٍ
قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى وَمَنْ هُوَ فِي
ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑤

nŭmwĩsĩ nesa vyŭ Ūla Ūetae Ūtongoi, na
Ūla wĩ ʼvĩtyonĩ yumĩĩte.'

87.Na we ndwaasŭanĩa kana Ivuku yĩ
nĩyĩvuanw'a kwaku; ʼĩndĩ nĩ tei kuma
kwa Mwĩai waku; kwa Ūu, we
ndŭkaaĩthwe mŭtetheesya wa ala
matetĩkĩlaa ona ʼĩndĩ.

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ ۖ

88.Na ndŭkamaeke mo makwathŭkye
Ūtee wa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthē, ʼĩtina wa yamina kŭtheew'a
kwaku; na mete andŭ onthe ma nthĩ
kwa Mwĩai waku, na ndŭkethwe na ala
mamwĩananasya We na ngai ingĩ.

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ
وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الشَّرِيعِينَ ۖ

89.Ona ndŭkamwĩkaĩle ngai Ūngĩ Ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Vai
Ngai Ūngĩ ateo We. Kĩla kĩndŭ
kĩkaanangĩka ateo We-Mwene. Utw'io
nĩ Wake, na Kwake We nĩkw'o
mŭkatŪngwa.

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَدْ
نَزَّلَ فِي هَٰذَا الْكِتَابِ الْهُدَىٰ وَإِلَىٰ رُبُّكَ ۖ

AL - 'ANKABUUT
(Wavuanf'w'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Nyie nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْقُرْآنِ ②

3.Andũ masũanfaa kana makatiwa me
oka nũndũ mo maasya, 'Ithyĩ
nĩtwĩtkĩlaa.; na kana mo maikatatwa?'

أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يَبْرُكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ
لَا يُفْقَهُونَ ③

4.Na Ithyĩ nĩtwamatatie ala maĩ mbee
woo. Kwa ũu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akamavathũkany'a asu ala ma
w'o na We vate nzika,
akamavathũkanya akengani.

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ④

5.Kana mo ala mekaa meko mathũku
nĩmaketangĩa kuma Kwitũ? Undũ ũla
mo matusaa nĩ mũthũku.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْفُحُونَا
سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ⑤

6.Ula ona wĩva wakatasya kũkomana
na Ngai Mwene Vinya W'onthe,
nĩekwĩũmbanĩsyekw'o, nũndũ ĩvinda ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla
yĩtw'ĩtwe vate nzika, nĩyũkĩte. Na We
nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑥

7.Na ũla ona wĩva wĩthing'ĩtasya,
ething'ĩtasya kwoondũ wa thayũ wake
mwene; ow'o, Ngai Mwene Vinya
W'onthe Nĩwĩyĩanĩtye-We-Mwene ĩũlũ
wa nthĩ yonthe.

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ
عَنِ الْعَالَمِينَ ⑦

8.Na kwa ala metĩkĩlaa na kwĩka meko
maseo, Ithyĩ vate nzika, tũkamavetangĩa
mothũku moo, na vate nzika, Ithyĩ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑧

tūkamanenge mo Ituvi Iseo mŋmo vyŋ
kwoondŋ wa mawŋa moo.

9.Na Ithyŋ nŋtŋmwŋyŋfaŋe mŋndŋ ekae
nesa kwa asyai make; Indŋ mo
makaananŋaa naku nŋkana we *onaku*
ŋtonye kŋmbŋanany’a Nyie na ngai ingŋ;
ila we ŋtena ŋmanyi wasyo ona vanini,
Indŋ ndŋkamew’e mo. Kwakwa nŋw’o
ŋalŋko wenyu, na Nyie
nŋngamŋmanyŋthya inyw’ŋ ŋndŋ inyw’ŋ
mweekie.

10.Na ala metŋkŋlaa na kwŋka meko
maseo---Ithyŋ vate nzika, nŋtŋkamalikya
mo nthŋnŋ wa *nguthu ya* ala alŋngalu.

11.Na katŋ wa andŋ ve *amwe* ala maasya,
‘Ithyŋ nŋtŋmwŋtŋkŋlaa Ngai Mwene
Vinya W’onthē, Indŋ yŋla mo mathŋnw’a
kwoondŋ wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya
W’onthē, maŋtw’ŋkŋthasya ŋthŋny’o wa
andŋ ta ŋsilŋlo wa Ngai Mwene Vinya
W’onthē. Na ethwa ŋtethyo nŋwooka
kuma kwa mwŋai waku, mo mena w’o
wa kwasya, ‘Kwa ŋla w’o, ithyŋ twaŋ
vamwe nenyu.’ We Ngai Mwene Vinya
W’onthē ndesŋ nesa vyŋ kŋla kŋ nthŋnŋ
wa ithŋi sya syŋmbe Syake?

12.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W’onthē akamavathŋkany’a ala
metŋkŋlaa, na vate nzika, We
akamavathŋkany’a angangani *kuma kwa*
etŋkŋli.

13.Na ala matetŋkŋlaa mamatavasya ala
metŋkŋlaa, ‘Atŋŋai nzŋa yaitŋ, na ithyŋ
vate nzika, tŋkakua naŋ syenyu.’ Na mo
mai mŋlio ya naŋ syoo makakua. Vate
nzika, mo nŋ akengani.

وَوَضَعْنَا لِلْإِنْسَانِ يَوْمَ الذِّكْرِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهِلْكَ
لَتَشْرِكْ فِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ إِنِّي
مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي
الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي
اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ
نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ
بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١١﴾

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ
مِّن شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

14. Indī mo vate nzika makakua mlio yoo ene oūndū ūmwe na mlio *īngī* īte yoo. Na mo vate nzika, makakūlw'a Mūthenya wa Uthayūkyo tūlū wa maūndū ala mo maseūvisye.

وَلِيَحْمِلْنَ أَنْقَالَهُمْ وَأَنْقَالَ مَعَ أَنْقَالِهِمْ وَلِيَسْتَلْنَ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٤﴾

LUKU 2

15. Na Ithyī vate nzika, nītwamūtūmie Noa kwa andū make, na we nīwekalile katī woo kwa myaka ngili īmwe īoletwe mīongo ītano. Indī kīla kīw'ū kīngī nīkyamakwatīe mo, oyīla maī eki-ma-naī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ
سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَ
هُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

16. Indī Ithyī nītwamūtangīte we na asu ala *maī nake* Ngalawanī; na Ithyī nītwamītw'īkīthisye yo ta Kyama kwa mbaa andū onthe.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

17. Na *lilikani* Avalamu yīla wamatavisye andū make, 'Mūthaithei We. Uu wīthwa wī ūseo kwenyu kethwa inyw'ī nīmwamanyie tū.

وَأَبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَانْقَرُوا
ذِكْرَ حَيْرٍ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

18. Inyw'ī mūthaithaa mīfw'anano tū ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nīmwūseūvasya ūvūngū. Asu ala mūseūvasya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai na ūtonyi wa kūmwūenge inyw'ī ūtethyo. Indī manthai ūtethyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūthaithei We, na ithīwai na mūvea Kwake. Na Kwake We, nīkw'o inyw'ī mūkatūngwa.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ
إِفْكًا إِنَّا الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّبِعُوا عِنْدَ اللَّهِ التَّزْقَىٰ وَعَابِدُوهُ
وَاشْكُرُوا لَهُ ۖ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

19. Na ethwa inyw'ī nīmwūūlea, īndī nzyawa nyīngī ila syaī mbee wenyu *ota ūu* nīsyaleile. Na wīa wa Mūtūmwā nī kūvikya *Utūmane* wī ūtheinī tū.

وَإِنْ كَذَّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أَمْرٌ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا
عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ﴿١٩﴾

kuma mwakinĩ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve Syama kwa andũ ala *matonya* kwĩtĩkĩla.

26.Na we aisye, 'Vate nzika, inyw'ĩ nĩmwĩyoseete mĩvw'anano inyw'ĩ ene ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, nũndũ wa wendo wa mũndũ na ūla ūngĩ nthĩnĩ wa thayũ ūũ wa yu. Indĩ Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo inyw'ĩ mũkaleana mũndũ na ūla ūngĩ, na mũndũ kũumanĩ ūla ūngĩ. Na wĩkalo wenyu ūkeethĩwa wĩ Mwakinĩ na inyw'ĩ mũikethwa na atetheesya.'

27.Na Loto nĩwamwĩtĩkĩlile we; na *Avalamu* aisye, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe na Mwĩai wakwa; vate nzika, We nĩ ūla Wĩ-Vinya, Mũf.

28.Na Ithĩ nĩtwamũnengie we Isaaka na Yakovo, na nĩtwaiie *mũthĩnzĩ* wa wathani na Ivuku katĩ wa nzyawa syake, na nĩtwamũnengie we Ituvi yake nthĩnĩ wa thayũ ūũ na Itunĩ vate nzika, we akeethwa katĩ wa ala alũngalu.

29.Na Ithĩ nĩtwamũtũmie Loto; na nĩwamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ nĩmwĩkaa ūvukyo ūla katĩ wa mbaa andũ mataawĩka ona Indĩ ala maĩ mbee wenyu.

30.Na 'inyw'ĩ mũno mũendaa kwa aũme *mũimenda* na kũtila nzĩa nene *kwa aendi-ma-kyalo*? Na inyw'ĩ nĩmũlikaa nthĩnĩ wa wathavu w'onthē nthĩnĩ wa ūmbano wenyu!' Indĩ ūsũngĩ wa andũ make waĩ kana maisye, 'Ete ūsiĩllo wa Ngai Mwene Vinya W'onthē tũlũ waitũ ethwa we wĩneena w'o.'

وَقَالَ إِنَّا أَخَذْنَا مِمَّنْ دُونِ اللَّهِ أَتْرَابًا مَّقْرَدَةً
بَيْنَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ نَوْمَ الْقَبْرِ يَكْفُرُ
بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَأْوَاهُمُ
النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نُورٍ يَوْمَئِذٍ ۝٢٦

فَأَمَّنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَى رَبِّي إِنَّهُ
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝٢٧

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ
التَّوْبَةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَرَأَيْنَاهُ فِي
الْآخِرَةِ لَمَنِ الصَّالِحِينَ ۝٢٨

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأَنْتُمْ الْفَاحِشَةُ مَا
سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۝٢٩

إِنَّكُمْ لَأَنْتُمْ لَأَنْتُمْ الْإِجَالُ وَتَقَطُّونَ السَّبِيلَ ۝
تَأْتُونَ فِي نَادِيَكُمُ الْمُنْكَرُ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝٣٠

31.Nake aisye, Ndethye Nyie, Mwłai wakwa, ʔolũ wa andũ aathe.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۝

LUKU 4

32.Na yłla Atũmwa Maitũ mamũeteie Avalamu ũvoo mũseo ũsu, mo maisye, 'Ithyĩ nĩtũmamina andũ ma mũsyĩ ũũ, vate nzika, andũ ma w'ŕo nĩ eki-ma-nał.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّا أَهْلُهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ۝

33.We aisye, 'Indĩ Loto evo.' Namo mamwłā, 'Ithyĩ nĩtwłĩ nesa ũla włıvo. Ithyĩ vate nzika, tũkamũtangłła we na andũ ma nyũmba yake, ateo kĩveti kyake, kłla nĩ katĩ wa asu ala matiawa łtina.'

قَالَ إِن فِيهَا لَكُمْ لُوطًا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ إِنَّ نَجِيتَهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ ۚ كَانَتْ مِنَ الْغَايِبِينَ ۝

34.Na yłla athũkũmi Maitũ mavikie kwa Loto, we nłwathłnłkie kwoondũ woo na eethwa atena ũtonyi łũlũ woo. Na mo mamwłie, 'Ndũkakłe, ona ndũkew'e kyeva; ithyĩ nĩtũũkũtangłła we na andũ ma nyũmba yaku ateo kĩveti kyaku, kłla nĩ katĩ wa ala matiawa łtina.'

وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَايِبِينَ ۝

35.'Ithyi vate nzika, nĩtũũmatheesya andũ ma mũsyĩ ũũ ũsilłlo kuma łtunĩ nũndũ mo nĩmethłłtwe me mbaa-matũ.'

إِنَّا مُنْجِيُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجَالًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝

36.Na Ithyi nĩtũũtiite Kyama kłthandłku nthłnł wa w'ŕo kwa andũ ala matonya kũmanya.

وَلَقَدْ جَعَلْنَا مِنْهَا آيَةً بِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝

37.Na kwa Amłtiani Ithyĩ nłtwamũtũmie mwanaa nyinyia woo Suaivu ũla waisye, 'Inyw'ł andũ makwa, 'mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'onthē, na kłai Mũthenya wa Mũminũkłlyo na mũikeke ũthũku łũlũ wa nthł, mũkłetae kłthokoo.'

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۖ فَقَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ ۖ وَارْجُوا يَوْمَ النَّارِ وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

38.Indi mo nīmamwītie we mūkengani.
Kwa ūu kītetemo kya nthī kī vinya
nīkyamakwatie mo, na mavalūkanga nthī
na mothyū moo nthīnī wa mīsyī yoo.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جُثِينَ ٢٨

39.Na Ithyī nītwamanangie Aati na
Athamuti; na ūu nī ōtheinī kwenyu
kuma motūonī moo. Na Satani
nītwamanakavīsyie meko moo *mooneka*
me maseo kwoo. Na ūu nīwamaalyūlile
mo kuma nzīanī ona vala mo maī oī.

وَعَادَا وَنُودَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسْئَلِهِمْ وَزَيْنَ
لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ
كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ٢٩

40.Na Ithyī nītwamanangie Kola na
Valao na Amana. Na Mose nīwookie
kwoo ena Syama syumīlīte, īndī mo
nīmekathīīe nthīnī wa nthī, onakau mo
mayāī matonya kūtūvītōka Ithyī.

وَقَارُونُ وَفِرْعَوْنُ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ٣٠

41.Kwa ūu, *kīla ūmwe woo*,
nītwamūkwatie nūndū wa naī yake;
amwe moo maī asu ala ithyī twamatwāle
kīlūtani kya kīseve kya mūthanga kī
vinya, na katī woo maī asu ala
makwatiwe nī kītundumo, na amwe katī
woo nī asu ala ithyī twatumie mamelw'a
nī nthī, na amwe moo nī asu ala
twamanyw'īthisye kīw'ū. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndaī amavītīsyia
mo, īndī mo nīmo meevītīfasya mathayū
moo ene.

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَفْنَا
بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ
يُظِلُّهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ٣١

42.Ngewa ya asu ala mosaa atetheesya
ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
ta ngewa ya mbūambūī, īla īseūvasya
mūsyī wayo; na vate nzika nyūmba īla
mbonzu vyū mbee wa nyūmba syonthe
nī ya mbūambūī, īndī takethwa mo
nīmamanyie!

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
الْعَنْكَبُوتِ إِذَا أَخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ
الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ٣٢

43.Nt'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũkĩsĩ kĩla kyonthe mo makĩkaĩlaa ũtee
Wake; Nake nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

44.Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithyĩ
twaseũvisye kwoondũ wa andũ onthe ma
nthĩ, ĩndĩ no ala mena ũmanyi tũ
maimanyaa.

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا
الْعُلَمَاءُ ۝

45.Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwoombie nthĩ na matu na ũla w'o.
Nthĩnĩ wa ũu vate nzika ve Kyama kwa
etĩkĩli.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

LUKU 5

46.Soma maũndũ ala we ũvuanĩw'e ma
Ivuku na syaĩsya Mboya. Vate nzika,
Mboya nĩvathanaa mũndũ na maũndũ
ma wathavu na naĩ yumĩĩĩte, na ũlilikano
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o
nĩ *ũlũngalu* mũnene vyũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ maũndũ
ala iny'w'ĩ mwĩkaa.

أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ
الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ
أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ۝

47.Na we ndũkakaanĩĩe na Andũ ma
Ivuku ateo ngaananĩo sya maũndũ ala
maseo, ĩndĩ we *ndũkakaanĩĩe ona*
vanini na asu ala moo mate alũngalu.
Na asya, 'Ithyĩ nĩtũmetĩkĩlaa maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwitũ na ala mavuanĩtw'e
kwenyu, na Ngai waitũ na Ngai wenyu
nũmwe, na ithyĩ nĩtwĩnenganae Kwake.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ وَالْهَذَا إِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝

48.Na ota ũu, Ithyĩ nĩtũkũtheesye we
Ivuku, kwa ũu asu ala Ithyĩ tũmanengete
ũmanyi waw'o wa Ivuku nĩmayĩtĩkĩlaa
Kulani; na katĩ wa andũ *ma Makka* ota
ũu ve amwe mayĩtĩkĩlaa. Na vai
mamĩleaa Mĩsoa Yaitũ ateo ala matena
mũvea.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ۝

49.Na We ndwaasoma Ivuku ona yŷva mbee wa yŷl ona we ndwaandŷka yŷmwe na kw'oko kwaku kwa aŷme; kwa nzŷla ŷsu akengani methwa maŷ na kŷtumi kya kwŷthwa na nzika *nayo*.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْأَلُونَ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَحْكُمُ بِهِمْ يُحْكُمُ
إِذَا أَلَارْتَابَ الْبَاطِلُونَ ﴿٤٩﴾

50.Aiee, nŷ *ŷtŷngŷanŷŷo* wa Syama ntheu nthŷnŷ wa ngoo sya asu ala manengetwe ŷmanyi. Na vai maileaa Syama Sitŷ ateo eki-ma-naŷ.

بَلْ هُوَ آيَاتٌ يَنْزِلُ فِي صُورِ الَّذِينَ أَوْثَرُوا الْعِلْمَ
وَمَا يَجْعَلُ إِلَّا غَلَبُونَ ﴿٥٠﴾

51.Namo makŷlasya, 'Syama ileaa kŷtheew'a kwake nŷkŷ kuma kwa Mwŷai wake? Asya, 'Syama syŷna Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nŷ Mŷkaanany'a wŷ ŷtheinŷ.'

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا
الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

52.Kŷimeanŷe mo nŷndŷ ŷthyŷ nŷtŷkŷtheesye we Ivuku yŷla mo masomeawa? Vate nzika, ve tei nthŷnŷ wayo na ŷlilikany'o kwa andŷ ala metŷkŷlaa.

أَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ
۞ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 6

53.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŷwŷanŷe kwŷthwa ta Ngŷsŷ katŷ wakwa nenyu. We nŷmesŷ maŷndŷ ala me ŷtunŷ na ala me nthŷ. Na *ta kwa* asu ala mawŷtŷkŷlaa ŷvŷngŷ na kŷlea kŷmwŷtŷkŷla Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo nŷmo ala mena wasyo.

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيِّنًا وَبَيِّنَاتٍ شَٰهِدًا ۚ يُعَلِّمُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٣﴾

54.Mo meŷkŷŷya we nŷkana ŷkalaate ŷsilŷlo; na takethwa vayaŷ ŷvinda yŷla yŷtw'ŷtwe, ŷsilŷlo wŷthwa ŷkŷte ŷŷŷ woo. Na vate nzika, w'o ŷkamavikŷla mate ŷtalŷthya na mateŷwona.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَآلَهُمْ
الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٤﴾

55. Mo meŭkŭlya we nŭkana ŭkalaate
ŭsiŭlo; Indŭ nŭw'o, Ngiena
nŭmathyŭlŭlŭkŭte alei.

يَسْتَحْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّهُمْ لَخِيَّطَةُ الْكَافِرِينَ ۝

56. Lilikanai mŭthenya ŭla ŭsiŭlo
ŭkamavw'ŭka umŭte ŭlŭ woo, na uungu
wa nyaŭ syoo, na We akamatavya,
'Samai inyw'ŭ ŭsyao wa meko menyu.'

يَوْمَ يَنْفَسُهُمُ الْعَذَابُ مِنْ قُوَّتِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ دُوُّوْا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

57. Inyw'ŭ athŭkŭmi Makwa ala
mwŭŭŭkŭlaa! nŭw'o, nthŭ Yakwa nŭ nene,
kwa ŭu nthaithei Nyie nŭnyŭoka.'

يُجَاوِزُ الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ أَرَادْنِي وَاسِعَةً فَأَيُّ
فَاعِلٍ دُونِ ۝

58. Kŭla thayŭ ŭkasama kŭkw'ŭ; na Indŭ
inyw'ŭ mŭkatŭngwa Kwitŭ.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ۝

59. Na ala metŭkŭlaa na kwŭka meko
maseo----- vate nzika, Ithŭ
tŭkamekalya nthŭnŭ wa nyŭmba
mbŭkŭŭŭlu sya Itunŭ, ila ivŭŭlaa mbŭsŭ
uungu wasyo. Namu makekalaa vo. Nŭ
ŭtuvi ŭseo mŭno vyŭ ya asu ala
mathŭkŭmaa nesa,

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنَجْزِيَنَّهُمْ مِنْ
الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ۝

60. Asu ala momŭŭasya, na kwia
wŭkwatyo woo kwa Mwŭai woo.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝

61. Na nŭ nyamŭ sylana ata ila itakuaa
ŭŭ wasyo! Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭwinengae syo nenyu. Na We nŭ We
Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَكُلٌّ مِنْ ذَآئِبِ لَا تُحِيطُ بِذَقَائِهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا
وَأَيُّكُمْ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

62. Na we ŭkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ŭla
ŭmbŭte matu na nthŭ na asyŭŭla syua na
mwei wŭanŭ?' Vate nzika, mo masya,
'Nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indŭ
mo mathyoekaw'a ata kuma nthŭnŭ wa
w'o?

وَلَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَخَلَقَ
الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ۝

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe
amŭthanthalasya nzŭla sya kwŭyonea

اللَّهُ يَنْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

kyaŭya ūla We wendaa katī wa athŭkŭmi Make, na aithekevasya kwa ūla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūmanyi mwŭanŭ wa syŭndŭ syonthe.

64.Na we ūkamakŭlya, 'Nŭŭ ūla ūtheasya kŭw'ŭ kuma ūtunŭ na kŭmŭnenge nthŭ thayŭ ūtina' wa kŭkw'a kwayo?' Mo vate nzika makwŭa, 'Nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indŭ aingŭ mŭno moo maimanyaa.

LUKU 7

65.Na thayŭ ūŭ wa nthŭ ūno ti kŭndŭ ateo nŭ ūthaŭ na ngŭŭ, na Mŭsyŭ wa ūtunŭ---ŭsu nŭw'o Thayŭ vyŭ, takethwa mo nŭmamanyie!

66.Na yŭla mo malika Ngalawanŭ, nŭmamwŭkaŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, me ew'i na mena mŭŭkŭŭ ūmwe Kwake. Indŭ yŭla We wamavikya nthŭ nyŭmŭ nesa kwa mŭuo, sisya, mamwŭananasya We na ngai ingŭ.

67.Nŭkana mo matonye kŭmalea maŭndŭ ala ūthyŭ tŭmanengete, na nŭkana mo matonye kwŭtanŭtha mo ene kwa ŭvinda. Indŭ o mŭtŭkŭ makamanya.

68.Mo nomonete kana ūthyŭ tŭŭtw'ŭkŭthŭtye mŭsyŭ kwŭthwa wŭkalo wa mŭuo kwoondŭ woo, oyŭla andŭ ala matŭanŭle namo meŭvulw'a maitwawa? Indŭ mo makeetŭkŭla ūvŭngŭ na kŭyŭlea ūnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَايَهُ
الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا يَقُولُونَ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ
لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ
الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
فَلَمَّا نَجَّوهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

لَوْ أَنَّهُمْ رَوَوْا أَفَّا جَعَلْنَا حَرَمًا أَمِنًا وَنَحْنُظُّفُ النَّاسَ مِنْ
حَوْلِهِمْ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِغَيْبِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٨﴾

69. Na nŭŭ Ūla Ūte mŭlŭngalu mŭnene
mbee wake we Ūla ŪseŪvasya ŪvŪngŪ
ŪŪlŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
kana Ūleaa w'o yŷla wamŪvikŷa? Vo vai
ŪtŪo nthŷnŷ wa lŷa-ya-Mwaki kwa asu ala
metetŷkŷlŷaa?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ۝

70. Na ta kwa asu ala mokitaa nzŷanŷ
YaitŪ---lthyŷ vate nzika,
tŭkamatongoesya mo nzŷanŷ SitŪ. Na
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-vamwe na asu ala mekaa moseo.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ
فِي لَمَعِ الْمُحْسِنِينَ ۝

AL - RUUM
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŋi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nĩ ũlau, Usũŵtwe
nĩ tei.
2.Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْعَمَّ ②

عُلِبَتِ الرُّومُ ③

3.Alomi nĩmakĩŵtwe vinya.

4.Nthĩnĩ wa nthĩ ũla yĩ vakuvĩ, namo
ĩtina wa kũkĩŵ'a vinya kwoo, mo
makakĩlany'a vinya.

فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ سَيِّئَاتُ ④

5.Nthĩnĩ wa myaka mĩvũthũ, mwĩao nĩ
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee
na ĩtina wa ũu---na mũthenya ũsu etĩkĩli
makatana,

فِي يَضْجُ سِنِينَ هَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ
وَيَوْمَئِذٍ يُفْرِجُ الْمُؤْمِنُونَ ⑤

6.Vamwe na ũtethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We amũtethasya ũla We
wendaa; na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya,
Usũŵtwe nĩ tei.

يَنْصُرِ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑥

7.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ūw'ĩe ũtianĩo ũũ. Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ũtianĩo Wake, ĩndĩ
andũ aĩngĩ mũno mayĩsĩ.

وَعَدُ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ⑦

8.Mo mesĩ mwĩkalo wa nza wa thayũ wa
nthĩ ĩno tũ, na mayĩthĩnasya na wa ĩtunĩ
ona vanini.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ⑧

9.Mo nomasũanĩaa ĩlĩkonĩ syoo? Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndombĩte matu
na nthĩ na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo
syelĩ ĩndĩ nĩ kwĩlanana na mavata ma ũĩ

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُسَمًّى

na kwa ivinda yila yltw'itwe. Indī aingī
katī wa andū mayītīkīlaa kwīsa
kūkomana na Mwīai woo.

10. Mo nomangangīte tūlū wa nthī
nīkana makona ūndū mūminūkīlyo wa
asu ala maī mbee woo *wathūkīe?* Mo
maī na vinya mbee wa aa nthīnī wa
ūtonyi na mo nīmamīmīe t-nthī na
mamītūa kwa wingī nesa *mūno mbee*
wa aa ūndū mamītūlfe. Na Atūmwa
moo nīmookie kwoo mena Syama
syīyonanītye. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthē ndaī atonya kūmavītīsyā mo,
Indī mo nīmamavītīsyē mathayū moo
ene.

11. Na Indī mūminūkīlyo wa asu ala
meekie ūthūku waī mūthūku, nūndū
mo nīmaleile Syama sya Ngai Mwene
Vinya W'onthē, na mamavūthya mo.

LUKU 2

12. Ngai Mwene Vinya W'onthē
nīwambīmīlasya kyūmbe; na Indī
nūkītūngīlīlāa; na Indī Kwake We
inyw'ī nīmūkatūngwa.

13. Na mūthenya ūla, ūla-Saa ūkavika
ala avītany'a makeethwa me nthīnī wa
kūyītūka.

14. Namo maikethwa na ew'anīthya
kuma *katī woo* ala mo mameānanasya
Nake We; namo makamalea ala mo
mameānanasya *Nake*.

15. Na mūthenya ūla, ūla Saa ūkavika---
--mūthenya ūsu mo makataanw'a
mūndū na ūla ūngī.

وَأَن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكُفْرُونَ ﴿١٠﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا
الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن
كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١﴾

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاءُوا الشَّوْءَى أَن لَّدُنَّا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٢﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٣﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٤﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُم مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا
بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٥﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُؤْمِدُ يَنْفَرُونَ ﴿١٦﴾

16.Indi asu ala meetikile na meeka mawia maseo makanengwe ndala na kOtanithw'a nthini wa mOonda.

قَالُوا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ هُمْ فِي رَوْحَةٍ
يُخْبِرُونَ ⑮

17.Indi ta kwa asu ala maleile kwitkila na mamilele Misoa Yaitu, na kkomano ya Ituni, aa makaetwe Usilfoni.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
قَالُوا لَكَ فِي الْعَذَابِ مُضْمَرُونَ ⑯

18.Kwa Ou, mOtafei Ngai Mwene Vinya W'onthe yila mwavika wloo na yila mwavika kiko.

نُسَبِّحُكَ اللَّهُ وَجْهَ نُسُورٍ وَجْهَ تَصَرُّونَ ⑰

19.Na ndala ni sya Ngai Mwene Vinya W'onthe matuni na IUIU wa nthi na mOtafei We syua yeeka na yila mwavika Ivinda ya syua yilithua.

وَلَهُ الْحُكْمُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِشْيَا وَجْهَ
تُظْهِرُونَ ⑱

20.We amumasya Oia wi thayu kuma kwa Oia mukw'u, na amumasya Oia mukw'u kuma kwa Oia wi thayu; na We numingae nthi thayu itina wa kkw'u kwayo. Na ota Ou, now'o inyw'i mukaumflw'a.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ
تُخْرَجُونَ ⑲

LUKU 3

21.Na kImwe kya Syama Syake ni kIm, kana We niwamOmbie inyw'i kuma kItooni; sisya Indi, inyw'i mwI andu ala mwanganga IUIU wa Othyu wa nthi.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ⑳

22.Na kImwe kya Syama Syake ni kIm, kana We niwamOmbie inyw'i iveti nkana mukwatae mOuo nthini wasyo, na We niwIkilite wendo na wololo katl wenyu. Nthini wa Ou vate nzika, ve Syama kwa andu ala masOanlaa.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ㉑

23.Na katl wa Syama Syake ni mukumbilwe wa matu na nthi, na ivathukany'o sya ithyomo syenyu na

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاجْتِزَاءِ
الْبَيْنَتَيْنِ وَالْوَابِغَيْنِ ㉒

mŋvw'anŋle na *langi*. Nthŋnŋ wa Ōu vate nzika, ve Syama kwa ala mena Ōmanyi.

24.Na katŋ wa Syama Syake nŋ too wenyu ūtukū na mŋthenya, na mŋmanthŋle wenyu wa mumo Wake. Nthŋnŋ wa Ōu, vate nzika, ve Kyama kwa andū ala mew'aa.

25.Na *kŋmwe* kya Syama Syake nŋ *kŋ*, kana We amwonasya inyw'ŋ ūtisi ta *uumo wa* wia na wŋkwatyō, na kana We nŋtheasya kŋw'ū kuma ŋtunŋ, na nŋthayūŋkasya nthŋ nakyo ŋtina wa kŋkw'ū kyayo. Nthŋnŋ wa Ūndū Ūū vate nzika, ve Syama kwa andū ala mamanyaa.

26.Na katŋ wa Syama Syake nŋ kŋ, kana matu na nthŋ nŋ *nŋmŋ* kwa mwŋao Wake. Na ŋndŋ, yŋla We ūkamwŋta inyw'ŋ na *wŋano* kuma ŋŋlŋ wa nthŋ, sisyai, inyw'ŋ mŋkooka.

27.Nake nŋ We Mwene wa w'onthē ona wŋva ūla wŋ matunŋ na nthŋ. Onthe nŋmamwŋw'aa We.

28.Na We nŋ We Ula wambŋŋŋŋlasya kyūmbe, na ŋndŋ aikŋtŋngŋŋŋŋla, na Ōu nŋ ūvŋthū mŋno vyū Kwake. Mwŋkalo wŋ ŋŋlŋ mŋno vyū matunŋ na ŋŋlŋ wa nthŋ, na We nŋ We Ula-Wŋ-Vinya, Mŋl.

LUKU 4

29.We amŋseŋvŋlasya inyw'ŋ ngelekany'o imŋkonie inyw'ŋ ene. Inyw'ŋ mwŋna mo, katŋ wa ala moko menyu ma aŋme mamaŋgamŋe, atindany'a menyu katŋ wa maŋndū ala

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُسْعَوْنَ ③

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ④

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ⑤

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَهُ فِتْنَةٌ ⑥

وَهُوَ الَّذِي بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑦

صَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِّنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْتُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ يَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑧

Ithyĩ tũmũnengete okũvika mweethĩwa na ianda nene, na kũmakĩa mo tondũ mũkĩanĩte mũndũ na ũla ũngĩ? Uu nĩw'o Ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa kwa andũ ala mamanyaa.

30.Aiee, Indĩ asu ala mate alũngalu maatĩlaa mawendi moo mathũku matena ũmanyi. Na Indĩ nũũ ũla ũtonya kũmũtongoesya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtw'ĩle wa kwaa? Vaikethwa atetheesya kwoondũ woo.

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٣٠

31.Kwa ũu elekelya ũthyũ waku vala ve ndĩni, wĩnenganĩte mavinda onthe nthĩnĩ wa w'o-----na atĩla kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla ĩtina wakyō We waseũvisye mbaa andũ. Vai ũalyũlo wa ũmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu ow'o nĩyō ndĩni ĩla ĩũngeme na ũlũmu ĩlũngalĩte na ĩtw'ĩtkaa ĩla ĩngĩ syĩthwe ĩlũngele. Indĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.^{1*}

فَأَقْمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَرِيمُ وَلَكِنَّا أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٣١

32.Elekelyai mothyũ menyū vala ve Ngai, mũkĩmũalyũkĩla mwĩna wĩlilo, na mũkĩei We na lũmyai Mboya, na

مُتَّبِعِينَ إِلَهٍ وَاتَّقُوا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٣٢

¹ *Vaa kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũweta ndaĩa Syake. Nthĩnĩ wa ngewa ĩno yĩasya kana mũndũ nũseũvĩtw'e ethĩwe atonya kwĩyĩelekany'a na ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu noyo nzĩa tũ ĩla mũndũ ũtonya kwĩlana kĩveva. Ow'o nyamũ ĩla ĩngĩ ĩitonya kwĩthwa na kĩlana kĩĩ kya ũsengy'o kya mũndũ. Na kwa ndeto ĩngĩ, kũthengeanĩa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtonya kwoneka tũ ethwa ndaĩa sya Mũtaĩtwa nikwoneka. Ona kũĩlyĩ ũu, nĩkwaĩĩtwe nĩkũlilianwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa tene na tene oyĩla mũndũ nĩ wa kavinda. Na ota ũu, mũndũ nũtonya kwĩyĩelekany'a Nake nthĩnĩ wa ĩvinda yake yĩla wĩ thayũ.

mūikethwe ma asu ala mamwīananasya
Ngai na ngai ingĩ.

33.Kwa asu ala maanasya ndīni yoo, na
makaanĩka nthĩnĩ wa nguthu; kĩla
nguthu ĩtanĩa maũndũ ala yĩ namo.

وَمِنَ الَّذِينَ قَفَرُوا فِيهِمْ وَكَانُوا شُعَاعًا كُلِّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ قُرْحُونَ ﴿٣٣﴾

34.Na yĩla thĩna wamakwata andũ,
maĩaa kwa Mwĩai woo, makĩmũalyũkĩla
We *mena wĩilo*; na ĩndĩ, yĩla We
wamasamĩthya tei kuma Kwake, we!
nguthu ĩmwe yoo ĩmwīananasya Mwĩai
woo na ngai ingĩ.

وَإِذَا مَنَّ النَّاسُ فَزِدْنَاهُمْ فُتُورًا رَبُّهُمْ يُزِيدُنَ إِلَّا إِلَهُهُ
تَعَالَى إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَرْجُونَ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

35.Kwa ũu, kwa kũlea kwĩthwa na
mũvea ĩlũlũ wa maũndũ ala Ithĩĩ
tũmanengete mo. Kwa ũu, ĩtanĩthyei
inyw'ĩ-ene kwa ĩvinda. ĩndĩ o mĩtũkĩ
mũkamanya.

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَسُّوا فَسُوفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

36.Ithĩĩ nĩtũmatheesye mo mwĩao ona
ũmwe ũla ũneenaa *Okĩmendeesya* mo
ala mamwīananasya We namo?

أَمْ أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْهِمْ سُطُورًا فَهُوَ يَكْفُرُ بِمَا كَانُوا بِهِ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٦﴾

37.Na yĩla Ithĩĩ twamendethya andũ ma
nthĩ na mũsamo wa tei mo nĩmatanĩaa
nthĩnĩ wa w'o, ĩndĩ ethwa ũthũku
nĩwamavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ
ala moko moo mekĩte *mo ene* sisyai!
Mo mambĩĩĩlasya kũyĩtũka.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ
سَيِّئَةٌ مِّنْهُمَا قَدَمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٧﴾

38.Mo nomonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amũthanthĩsyaa
kyaũya ũla We wendaa ona wĩva, na
kũmũnyivĩsyaa kyo *ũla ona wĩva* We
wendaa? Kwa ũu w'o, nthĩnĩ wa ũũ, ve
Syama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَ
يَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39.Kwa ũu, nengei andũ ma ndũũ sya
mũkaufĩ ianda i-syoo, na ala mena vata,
na mũendi-wa-kyalo. Uu nĩw'o ũseo

فَأَنذَرْتُ الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَسِيرِينَ وَأَن يَتَّبِعُوا
ذَلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

vyū kwa asu ala mamanthaa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nomo ala makaŵla.

40. Kŵla ona kīva inyw'ī mūŵvaa ta ūsyao wa mbesa *liva* nŵkana kŵtonye kwongeleela kŵndū mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, īndī kŵla mumasya Saka mūimantha īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe---aa nŵmo ala makongeleela *ūthw'ii woo* kūndū kwīlī.

41. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūmūmbīte inyw'ī, na *īndī We* nūmūnengete inyw'ī; na *We* akamūkw'īthya inyw'ī, na *We* akamūthayūŵkya mŵīthwe thayū. *Ve* ūmwe ona wīva katī wa 'atindany'a' menyu ūtonya kwīka ūndū ūmwe katī wa maūndū aa? *We* nataŵwe na E-ŵlū mūno mbee wa ila mo mamŵīananasya *We nasyo.*

LUKU 5

42. Uthyoe ku nŵmūlīte ŵlū wa nthī nyūmū na ūkanganī nūndū wa ūndū moko ma andū mekŵte, Nŵkana *We* atonye kūmasamīthya mosyao ma amwe ma meko moo, nŵkana maalyūke maume *nthīnī wa ūthūku.*

43. Asya, 'Tambūkai ŵlū wa nthī mwone ūndū mūminūkŵlyo wa asu ala maī mbee wenyu wathūkŵte! Aingī mūno vyū moo maī athaithi ma mŵvw'anano.'

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبًّا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوْا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضِلُّونَ ﴿٤٠﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيْذُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَّنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكُمْ شَيْئًا مِّنْ شَيْءٍ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالٰى عَنَّا يَشْرِكُوْنَ ﴿٤١﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٤٢﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّشْرِكِيْنَ ﴿٤٣﴾

44. Kwa ūu, elekelyai mothyū menyu vala ve Ndīni ūla ndūngalu na Itetheeasya ala angī kwīthwa me alūngalu mbee wa ūtanavika mūthenya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla vataketwa na kīsiīti. Mūthenya ūsu, mo makaanīka nguthu syīna kīvathūkany'o īmwe na ūla īngī.

فَأَقْرَعْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَدِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدَّقُونَ ۝

45. Ala matetīkīlaa makakua *mosyao* ma kūlea kwītīkīla kwoo; na ala mekaa meko maseo ma ūlūngalu maseūvasya ūseo woo ene,

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نُفْسِيهِمْ
يَهْدُونَ ۝

46. Nīkana, We atonye kūmaīva ala metīkīlaa na kwīka meko ma ūlūngalu. Vate nzika, We ndamendete alei.

لِيَجْزِيَ الْغَائِبِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ۝

47. Na katī wa Syama Syake nī kī, kana We nīwitūmaa iseve ta *ikuñe* ūvoo mūseo na nīkana We atonye kūmūsamīthya inyw'ī īnee Yake, na nīkana ngalawa iendae ūkanganī kwa ūtonyi Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kwīthwa na mūvea.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِيَجْزِيَ الْفَالِكِ بِأَمْرِهِ وَلِيَتَّبِعُوا مِنْ
فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

48. Na vate nzika, Ithyī nītwamatūmie Atūmwa mbee waku kwa andū moo ene, namo nīmamaeteie mo Syama syumīlīte. Na īndī Ithyī nītwamasīlīle asu ala maī avītany'a. Na vate nzika, kwaī ūlū Waitū kūmatetheesya etīkīli.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ۝

49. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla witwaa iseve nīkana iseūve īthweo. Na īndī We nūyīnyāītkasya ītunī ūndū We wendaa na kūyīlīfanīlya yo ngoi ūlū wa ngoi na īndī we nūmyonaa

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُخْبِرُ بَحَابًا فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ سَحَابًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ

mbua Ikyuma vu nthlnl wayo. Na yla
We wamyusya Tolo wa Ola We wendaa
katl wa athOkOmi Make, sisyai! Mo
nImatanaa.

عِبَادَةِ إِذَا هُمْ يَسْتَبِشِرُونَ ﴿٣٩﴾

50. Ona kau mbee wa ūu---mbee wa
Ītanamba kūtheew'a ūlū woo mo
nīmeyītūkaa.

وَأِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ

لَيْسِيْنَ ⑤

51. Sisyai, Indī, movano ma Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe: Undū we ūmīthayūūkasya nthī Itina wa kīkw'ū kyayo. Nīw'o, Ngai o ūsu, akamathayūūkya ala akw'ū; nūndū We E-Vinya ūlū wa syIndū syonthe.

فَانْظُرْ إِلَىٰ أُفْرِجَتِ السَّمَاءُ وَكَانَ اللَّهُ مُبْصِرًا ۖ
وَمَوْعِدًا لِكَ لِمَن لَّمْ يَلْمِ الْإِنسَانَ فِي شَيْءٍ ۚ
قَدْ بَيَّرْنَا ۝

52. Na ethwa Ithyi nltwakltuma kltseve
na makyona *ngetha yoo* tikalaa, Indl mo
ltina *nimamblllasya* kUmalea *manee*
MaitU

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رِجَالًا قَرِيبًا قُرْآنَهُ مُضَعًّا أَلْطَوْنَا مِنْ بَعْدِهِ
نُكْفَرُونَ ﴿٥٧﴾

53. Na we ndūtonya kūtuma ala akw'ū
mew'a nthī, ona kana ndūtonya kūtuma
ala mate matū mew'a wītano, yīla mo
maalyūka monanītye mīongo yoo.

فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا
وَلَوْ أُمْدَحِرِينَ ﴿٥٣﴾

54. Ona we ndũtonya kũitongoesya ilalinda kuma ƚvƚtyonƚ yasyo. We ũtonya kũmew'ĩthya tũ ala matonya kwĩtĩkĩla Mĩsoa Yaitũ na menyivasya.

وَمَا آتَيْتَهُمْ مِنْ يَدِيهِمْ وَلَا مِنْ دُونِهَا وَلَا يَسْأَلُونَكَ عَنْهُمْ قُلْ إِنِّي أَخَذْتُ الذِّكْرَ مِنْ رَبِّي فَأُوتِيْتَهُمْ لَوْلَا أَنِّي أَخَذْتُ الذِّكْرَ مِنْ رَبِّي لَفُتِنْتَهُمْ إِنَّهُم مُفْتَرُونَ ۝٥٥

LUKU 6

55. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho Ula
wamũmbie inyw'ĩ nthĩnĩ wa *mwĩkalo*
wa wonzu, na ĩtina wa wonzu
nĩwamũengie vinya; na ĩndĩ ĩtina wa
vinya, nĩwamũeteie wonzu na ũkũũ.
We ombaa kĩla We wendaa. We nĩ We
Umanvi W'ontho, Ula-Utonyi-W'ontho.

اِنَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٠﴾

56. Na mūthenya ūla, ūla Saa Ūkavika
ala avītany'a makeevīta kana mo
mekalile kwa Tsaa-Ūu nīw'o mo
maalyūlilwe *kuma nzīanī īla ya w'o.*

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَنَا بِالنَّارِ
غَيْرَ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥﴾

57. Indī ala manengetwe ūmanyi na
mūtīkītō makasya, ‘Ow’o, inyw’ī
mwīkalīte kwīanana na Ivuku ya Ngai
Mwene Vinya W’onthē, kōvika
Mūthenya wa Uthayūōkyo, na ūō nīw’o
Mūthenya wa Uthayūōkyo; Indī inyw’ī
mūyaaenda kōmánya.

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَ لَكُمْ كُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

58. Kwa Ūu, mŪthenya Ūsu, syŭkwatyo
syoo iikamauna eki-ma-naŭ; ona mo
maiketŭkŭl'w'a Ūthei kŪlika nguthunŭ
Yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْبَدَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٥﴾

59. Na kwa ūla w'o, Ithyl nItūnenganItē
ngelekany'o ya kĭla mŭthemba nthInI
wa Kulani Ino; na ow'o, ethwa we
ŭkamaetee Kyama, asu aia matefIkĭlaa
vate nzika, makaasya, 'Inyw'I mwI
akengani.'

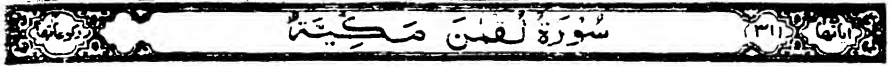
وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ يَقُولُوكَ الذِّينَ كَفَرُوا إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٠﴾

60. Uu nŵ'o Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūsiŵlaa ngoo sya asu ala
matena ūmanyi.

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

61.Kwa ūu, we ūmŵīsyā. Vate nzika,
ūtianŵo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ wa w'o; na ndūkamaeke asu ala mate
na ū-w'o wa mūkītō maũvũthyē.

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿١١﴾

LUQMAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau. Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْقُرْآنِ

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku ya Uĩ,

بَلِّغْ أَتَى الْكِتَابِ الْمُبِينِ

4. Utongoi na tei kwa ala mekaa moseo,

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ

5. Asu ala malũmasya Mboya na kũĩva
Saka na ala mena mũĩkĩĩlo mũlũmu wa
Itunĩ.

الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

6. Mo nĩmo ala maatiĩaa ũtongoi kuma
kwa Mwĩai woo, na nomo ala
makaĩla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

7. Na katĩ wa andũ ve ũmwe ũla
ũkũanasya ũtongoi na mbano sya mana
kũmathyoekya andũ kuma nzĩanĩ ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, atena
ũmanyi, na kũmĩvũĩla ngũĩ. Kwa asu,
vakeethwa na ũsilĩĩlo ũthĩnasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُتَلَّ
عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

8. Na yĩla we wasomewa Mĩsoa Yaitũ,
asyokaa ĩtina ekathĩĩe, ta ũtanamĩw'a,
ko vena ũito matũnĩ make elĩ; kwa ũu,
mũtavye we ũvoo wa ũsilĩĩlo wĩ woo.

وَإِذَا تَلَّٰهُ عَلَيْهِمْ آتَيْنَا وَلَٰئِكَ مَن يُسْمِعُهَا
كَأَن فِيَّ آذُنِيهِ وَقَرَّأَ فَبَسَّطَ بَعْثَابِ الْبُيُوتِ

9. Vate nzika, asu ala metĩkĩĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo—mo makeethwa na
Mĩũnda ya Utanu,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ التَّوْبَةِ

10. Vala mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe *n'Otĩĩe* Otianfo wa w'o; na We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula-Mũĩ.

خُلِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

11. We ombĩte matu vate ituĩ ila inyw'ĩ mŭtonya kŭsyona, na We nĩwĩte iĩma nŭmŭ ũlũ wa nthĩ nĩkana iikese kũthingitha vamwe nenyu, na We nũnyaĩĩkĩtye syũmbe sya kĩla mũthemba nthĩnĩ wayo; na Ithyĩ nĩtũtheetye kĩw'ũ kuma mathweonĩ, na tũkamesya imea nzeo sya kĩla mũthemba.

خَلَقَ السَّوَابَ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرْوَنَهَا وَاللَّهُ فِي الْأَرْضِ رَوَائِي أَنْ تَبِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَوبَرٍ ②

12. Uu nĩ ũmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yu mbony'eĩ nyie kĩla ala angĩ ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mombite. Aiee, Indĩ eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa Iĩvĩtyo yĩ ũtheinĩ.

هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ③

LUKU 2

13. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Lukumaan ũĩ, *akyasya*, 'Tũngai mũvea kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe:' na ũla ũtũngaa mũvea, atũngaa mũvea kwoondũ wa *ũseo* wa thayũ wake mwene tũ. Na ũla we ũtatũngaa mũvea, Indĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Ula-Waĩĩte-Nĩ-Kũtaĩwa.

وَلَقَدْ أَنْبَأْنَا لُقْمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ ۚ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَنِيدٌ ④

14. Na *lilikanai* yĩla Lukumaani wamũtavisye mwana wake aimũtaa, 'Ame mwana wakwa mwendwa! Ndũkaamwĩanany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingĩ. Vate nzika, kũmwĩanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingĩ nĩ Iĩvĩtyo yĩ woo.'

وَإِذْ قَالَ لُقْمَنُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعُوْظُهُ يَبْنَىٰ لَا تَشْرِكْ بِاللَّهِ ۚ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ⑤

15. Na Ithyl nItUmwIyIaIe mUndu ethwe e mUseo kwa asyai make----nyinyia wake amUsyaa e nthInI wa wonzu IuIu wa wonzu, na kwonga kwake kOkuaa myaka IIf---NdUngIei mUvea Nyie na asyai menyu. Kwakwa nIkw'o ualUko wa mUminOkIlyo.

وَوَضَّيْنَا الْإِنْسَانَ فِي الدِّينِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَبْنَا
عَلَى وَهْبٍ وَفَضَّلَهُ فِي عَاقِبَتِنَا إِنَّا شَكَّرْنَا ذَلِكَ الْإِنْسَانَ
إِلَى النَّصِيرِ ⑤

16. 'Na ethwa asyai maku nImeOkaaananIa naku we nIkana UmItanany'e Nyie na kIla we Utena Umanyi wakyo, IndI, ndOkamew'e, IndI IthIwa wI mUnyanyae woo IuIu wa maUndu onthe ma nthI; na nthInI wa maUndu ma kIvea atIla nzIa yake we Ula Umbelekelaa Nyie. Na Kwakwa IndI nIkw'o kOkethwa kwI ualUko waku, Nakwa nIngamUmanyIthya inyw'I maUndu ala mweekaa.

وَإِنْ جَاهَدَكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مُعْرَوِّفًا
وَأَتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

17. 'Ame mwana wakwa! Undu w'onthe ona wIva ona ethwa wIna Uito wIna wa mbeke ya kalandalI, ona wI nthInI wa Ivia, kana wI matunI, kana wI IuIu wa nthI, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nUkaumIlya UtheinI; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUmanyi-wa-SyImbithI syonthe, MUmanyi-Wa-Syonthe.

يُنَبِّئُ إِنَّمَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمُوتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ بِأَمْرِ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑦

18. 'Ame mwana wakwa mwendwa! LUlUmIlya Mboya, na tavanasya maUndu maseo, na Uivatana UthUku, na UmIIsya na UmIIsyo IuIu wa kIla kyonthe kItonya kUukwata we. Vate nzika, UU nI Umwe katI wa maUndu ala mendaa UsUanIto mUluMu.

يُنَبِّئُ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُءًا بِالْعُرْوَةِ فَإِنَّهُ عَنِ الشُّكْرِ
وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ⑧

19. 'Na ndOkamethiUie andU na UthIa waku na Ung'endu ona ndOkatambuKe IuIu wa nthI na ngathIto, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَلَا تُصْعِقْ حَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَنْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ⑨

ndamwendaa kila m0nd0 m0ng'endu,
mwikathili.

20. 'Na we tamb0ka na m0endele 0la
wifanile wa katli, na theesya wasya waku;
vate nzika, wasya 0la 0tetikilika vy0
ni wa Ing'oi.

وَأَقِصْ فِي مَثَلِكَ وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ
فِي أَنْكَرِ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتَ الْحَبِيرِ ⑩

LUKU 3

21. Inyw'i nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'on the akikilite wifanl kyonthe
kila ki matunl na kyonthe kila ki 000
wa nthi, na nifwifanlisyee Inee Yake 000
wenyu, kweli ngali ya nza na ya nthinl?
Na katli wa and0 ve amwe ala
makaanafaa 000 wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe mate na 0manyi kana
0tongoi kana Ivuku yila yimulika.

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ⑪

22. Na yila mo matavw'a, 'Atilai
ma0nd0 ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe 0vuanitye,' mo maasya, 'Aiee,
Ithyl twifaila ma0nd0 ala ithyl tweethlie
maathe maitu maathle.' Ata! Ona ethwa
Satani amathokasya mo 0silillonl wa
Mwaki wakene?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْمِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَسْمَعُ
مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ
يُذِيعُهُمْ إِلَى عَذَابِ الشَّعِيرِ ⑫

23. Indl we 0la wInenganae vy0 kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na ni mwiki-wa-
nesa, we vate nzika, nifwikwatlie
ngwatilo 0la yl vinya. Na m0min0kilyo
wa ma0nd0 onthe wina Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

وَمَنْ يُضِلَّهُ وَجْهَةً إِلَى اللَّهِ وَهُوَ خَيْرٌ فَقَدْ
اسْتَسْنَسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ⑬

24. Na ta kwa 0la we 0tetikilaa, 0lei
wake nd0kakwikie kyeve we. Ual0ko
woo wI Kwit0, na ithyl t0kamatavya mo
ma0nd0 ala meekie; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nifwif nesa vy0
ma0nd0 ala me nthinl wa ithui syoo.

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنُكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ
بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑭

25. Ithyĩ tũkamaeka mo ene metanĩthye vanini; na Indĩ tũkamatwaa ūsilĩlonĩ mwai.

سَمِعْتَهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَبْظَرُهُمْ إِلَى عَذَابٍ عَلِيمٍ ⑤

26. Na ūkamakũlya mo, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Vate nzika, mo maũsũngĩa, 'Nĩ Ngai Mwene W'onthe.' Asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ aingĩ mũno vyũ moo mayĩsĩ.

وَلَنْ سَأْتَهُمْ مِّنْ خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ
اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

27. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na tũlũ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩsyē We-Mwene Ula Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ
الْعَزِيزُ ⑦

28. Ona mũĩĩ yonthe tũlũ wa nthĩ tĩkatwĩka iandĩki, na ūkanga ūkatw'ĩka ingĩ na nganga mũonza na kwongela ingĩ, ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe iitonya kũthela kũandĩkwa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwene-Vinya, Mũĩ.

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرٍ أَغْلَامٌ وَالْبَحْرُ
يَمْلَأُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑧

29. Kũmbwa kwenyu na kũthayũũkw'a kwenyu nota *kũmbwa na kũthayũũkw'a kwa* mũndũ ūmwe tũ. Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩw'i-W'onthē, Woni-W'onthē.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَسْكُنُهُ إِلَّا الْكَلْبُ إِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ بَصِيرٌ ⑨

30. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthē atumaa ūtũkũ ūlika nthĩnĩ wa mũthenya, na akatuma mũthenya ūlika nthĩnĩ wa ūtũkũ, na akekĩa syũa na mwei wĩanĩ; kĩla kĩmwe kĩatĩĩe nzĩa yakyo kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa?

لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُعَلِّجُ الْبَلَّ فِي السَّهَابِ وَيُولِجُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑩

31. Kĩtumi nũndũ no Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula nĩ Ngai-Wa-W'o, na kĩa makĩkaĩlaa ũtee Wake nĩ ũvũngũ, na nũndũ nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula-Wĩ-Iũũ-Mũno, Ula Mũnene-Utaelekanw'a na kĩndũ.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَيُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. We nowonaa kana ngalawa iendaa ũkanganĩ kwa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana We atonye kũmwony'a inyw'ĩ Syama Syake? Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ vate nzika, ve Syama kwa kĩa ũmwe mũmĩĩsyana ũtũngaa mũvea.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ يَبْعَثُ اللَّهُ لِرَبِّكُمْ
قِينَ أَيْتُهُ إِنْ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٢﴾

33. Na yĩla itulumo syamavw'ĩka ta ngunĩko nyingĩ mũno nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, me aĩkĩĩku Kwake nthĩnĩ wa mũĩkĩĩlo, ĩndĩ yĩla We wamavikya nthĩ nyũmũ na mũuo, amwe moo ĩndĩ nĩmosaa nzĩla ĩla ya w'o. Na vai wileaa Syama Sitũ ateo mũndũ ũla ũte mũĩkĩĩku, ũte mũvea.

وَلَا تَأْكُلْ أَعْيُنُهُمْ فُلُوكَ كَالظَّلِيلِ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ فَلَمْ يَنْجِلْهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ
وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٣﴾

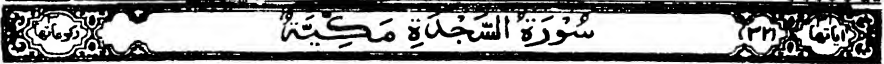
34. Inyw'ĩ andũ, manthai ũsũvĩo kwa Mwĩai wenyu na kĩa mũthenya ũla ĩthe ũtakamũuna mwana, ona mwana ndakethwa na ũuno kwa ĩthe ona vanini. Utianĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, nĩ wa w'o. Kwa ũu, thayũ wa nthĩ ĩno ndũkamũkenge inyw'ĩ ona Mũkengani ndakamũkenge inyw'ĩ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْسَؤْا يَوْمَ لَا يَجْزِي
وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٍ عَنْ وَالِدِهِ
شَيْئًا إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَلَا تَغُرُّكُمْ الْآيَاتُ الَّتِي يَأْتِي
وَلَا يَغُرُّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٤﴾

35. Nĩw'o, Umanyi wa Ola Saa wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na We nũtheasya mbua, na nĩwĩsĩ kĩla kĩndũ nthĩnĩ wa mavu. Na vai thayũ wĩsĩ ũndũ wĩlka ũnĩ, na vai thayũ wĩsĩ vala ũkakw'fa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi W'onthe, Mũmanyi wa Syonthe.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْتُمُ غَدًا
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

بِخَوَائِرِهِ

AL - SAJDA
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْقُرْ ②

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yĩ ndwĩ nzika nthĩnĩ waw'o-----umĩte kwa Mwĩai wa nthĩ syonthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَأَرْسِبَ فِيهِ مِنَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ③

4. Mo measya, 'We nũyĩseũvĩtye? Aiee, ũu nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waku, nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ ala mataaĩthĩwa na Mũkaanany'a mbee waku, nĩkana vangĩ matonye kũatĩĩa ũtongoi.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ④

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthĩ na syĩndũ ila syĩ katĩ wasyo nthĩnĩ wa mavinda thanthatũ; na ĩndĩ We atĩĩka Kĩvilanĩ-Kya-Usumbĩ. Inyw'ĩ mũĩ na mũtetheesya kana mwĩw'anĩthya ũtee Wake. Inyw'ĩ ĩndĩ nomũsũanĩaa?

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ إِلَهٍ وَلَا شَيْءٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ⑤

6. We akalany'a Mwĩao Mũtheu kuma ĩtunĩ ũvike nthĩ, na ĩndĩ w'o ũkambata Kwake nthĩnĩ wa mũthenya ũmwe ũla nũndũ ũmwe na myaka ngili kwĩlanana nondũ inyw'ĩ mũtalaa.

يَذَرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مَقْدَرُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ⑥

7. Usu nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa, Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

ذَلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑦

8.Ula Ukfanfisy klla kIndu We
Ombite. Na We nfwambifisiye ombi wa
mündu kuma yumbani.

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ
مِنْ طِينٍ ۝

9.Na Indf We nfwaitw'ikfhisye nzyawa
syake syumae nthInf wa tUsamü twf
kfw'unf kftweku.

ثُمَّ جَعَلْهُ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ۝

10.Indf We nfwamwfananisy we na
amüveveea veva Wake nthInf wake. Na
We nümünengeite inyw'f kfw'a na
metho na ngoo. Indf inyw'f mütÜngaa
müvea müvÜthü! ^{1*}

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

11.Namo makÜlya, Ata! Yflla ithyf
tükaa tÜlÜ wa nthf, Indf ithyf
tükatw'fka kyÜmbe kyeÜ? Aiee, Indf
mo makeethwa me alei Ümbanonf wa
Mwfai woo.

وَقَالُوا إِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ
بَلْ هُمْ بِلِقَائِهِمْ مُتَكِبُونَ ۝

12.Asya, 'MÜlafka wa kfw'Ü Üla wiftwe
kwfthwa mÜnene wenyu akamÜkw'fthya
inyw'f: na Indf mÜkatÜngwa kwa
Mwfai wenyu'

قُلْ يَعْرِفُكُمْ مَلَكُ السَّمَوَاتِ الَّذِي وُجِّلَ بِكُمْ ثُمَّ
إِنِّي إِلَيَّ رَجِعُونَ ۝

LUKU 2

13.Takethwa we nÜtonya kwfisa kÜmona
avfity'a yflla mo makakumany'a
mothyÜ moo mbee wa Mwfai woo, *na*
kwasya, 'Mwfai waitÜ, ithyf nftwonete
na nftwfw'fite, kwa Üu, tÜtÜnge ithyf fina
nfkana tÜtonye kwfika mawfa maseo;
nÜndÜ yu nftÜkfite na w'ö maÜndÜ ala
tÜtavftw'e.'

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا
مُقِرُّونَ ۝

¹*Ndeto fno 'fo'add' ngoo tondÜ fandfktwe nthInf
wa Kulani Ntheu, ndfÜweta o ngoo tÜ, Indf
nfylkwonany'a kfwflla kya mÜthya kya Ümanyi.
Sisya, 28:11 *al-kasas*, 53:12 *Al-Kasas*, Al-Najm
46:27, Al- *Ahqaf* na *Avalamu* 14:38.

14. Na takethwa Ithyĩ *nĩweekhĩe* vinya kwenda Kwitũ, twĩthwa twaũnengie kĩla thayũ ũtongoi waw'o, ĩndĩ ĩla ndeto kuma kwakwa nĩtwĩkĩte w'o kana Nyie ngausũya ĩia-ya-Mwaki na Mayini na andũ onthe vamwe.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ١٤

15. Kwa ũu, samai *inyw'ĩ ũsilĩlo* wa meko menyũ nũndũ nĩmwoolilwe nĩ ũmbano wa mũthenya ũũ wenyũ. Ithyĩ o Naitũ nĩtũlĩtwe ninyw'ĩ ota ũu. Na inyw'ĩ samai ũsilĩlo wa kwĩkalaa nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

فَقُلُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَكُمْ وَذُرُّوْا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ١٥

16. Mo nĩmaililikanaa Syama Sitũ tũ ala yĩla maililikanw'a mavalũkaa nthĩ matulĩtye-ndu na mothyũ moo, na mataĩaa ndaĩa ya Mwĩai woo, namo mayĩkathĩaa.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ١٦

17. Mbau syoo nĩsyĩvetaa mokonĩ moo; na mamwĩkaĩlaa Mwĩai woo mena w'ia na wĩkwatyoo, na kumya kĩla ithyĩ tũnenganĩte tũtũ woo.

تَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ١٧

18. Na vai thayũ ũmanyaa ũtanu wa metho ũla wĩlĩtwe ũvithĩtwe kwoondũ woo, ta ĩtuvi ya mawĩa moo maseo.

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٨

19. Ula ĩndĩ *we* nĩ mwĩtĩkĩli, nũndũ ũmwe na ũla ũte mwĩw'i? Mo ti ũndũ ũmwe.

إِن كَانَ مُؤْمِنًا كَنَّ كَانَ فَاسْقَامًا لَا تَسْمَعُونَ ١٩

20. Na ta kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, mo makeethwa na Mĩũnda ya Wĩkalo wa Tene na Tene, ta ũthokyo, nũndũ wa maũndũ ala mo meekaa.

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٠

21. Na ta kwa asu ala mate ew'i, wĩkalo woo ũkeethwa nĩ Mwakinĩ. Kĩla ĩvinda

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ نُفُوْا عَذَابَ

makenda kuma vo, makatŭngawa nthĩnĩ waw'o, namo makatavw'a, 'Samai ūsilflo wa Mwaki ūla inyw'ĩ mwaŭleaa.'

النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ فِيهَا تُنَادُونَ ①

22.Na kwa ūla w'o vyŭ, Ithyĩ tŭkatuma mo masama ūsilflo ūla mŭnini mbee wa ūsilflo ūla mŭnenange, nĩkana mo matonye kŭsyoka *Kwitŭ mena wĩlilo.*

وَلَنَذِيرَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ ذُوْنَ الْعَذَابِ
الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ②

23.Na nŭŭ ūla wĩkaa İvĩtyo İnene mbee wa we ūla ūlilikanaw'a Mĩsoa ya Mwĩai wake na İndĩ akĩalyŭka na kŭmĩtia? Ithyĩ vate nzika, tŭkamasilfla avĩtany'a.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا
إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِنُونَ ③

LUKU 3

24.Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose İvuku—mŭikethwe İndĩ na nzika tŭlŭ wa kŭkomana ----Nake---na Ithyĩ nĩtwayĩtw'ĩkĩthisye yo ūtongoi kwa Aana-ma-İsilaeli.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ
لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ④

25.Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye amwe katĩ woo *kwĩhwa* atongoi, ala mamatongoesye *andŭ* kwa Mwĩao Witŭ oyĩla *mo-ene* maĩ na ūmĩsyoye na maĩ na mŭĩkĩto mŭlŭmu nthĩnĩ wa Mĩsoa Yaitŭ.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لِنَبْلُوهُمْ
وَكَاثُرًا ⑤

26.Nĩw'o, Mwĩai waku We akasila katĩ woo Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo nthĩnĩ wa maŭndŭ ala mo matetĩkĩlanaa nthĩnĩ wamo.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُم يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑥

27.Nokŭmatongoesya mo kŭmanya nĩ nzyawa syĩana ata, ila ithyĩ tŭsyangĩte ila syaĩ mbee woo, ila katĩ wasyo mo *yu* maendelaa ndŭanĩ syoo? Nthĩnĩ wa ūu vate nzika, ve Syama. İndĩ mo nomakethukĩtsya?

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَسْتَوُونَ فِي مَسْكِيقِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً أَفَلَا
يَسْمَعُونَ ⑦

28. Mo nomonete kana lthyĩ tũtwaa
kĩw'ũ tũlũ wa nthĩ nyũmũ na Indĩ
tũkamesya imea nakyo ila indo syoo
ĩĩsaa, ona mo ene, Indĩ mo nomonaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ

فَلَا يُبْعِدُونَ ﴿٥٠﴾

29. Namo makũlasya, 'Ukĩlyo ũũ ũkavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥١﴾

30. Asya, 'Mũthenyanĩ wa ũkĩlyo,
kwĩtĩkĩla kwa alei kũikamauna mo,
ona maikanengwe ĩvinda.'

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ

وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٥٢﴾

31. Kwa ũu, umai katĩ woo, na eteelai.
Namo nometelee ota ũu.

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرِ إِنَّهُمْ مُنْتَضِرُونَ ﴿٥٣﴾

سُورَةُ الْأَحْزَابِ مَدَنِيَّةٌ

AL - AHZAAB

(Wavuanĩw'e Medina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Ame we Mwathani, mantha ũsũvĩo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ndũkaatĩle mawendi ma alei na angangani.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُطِيعُوا الْأَكْثَرِينَ وَالْقَلِيلَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ٢

3. Na atĩla maũndũ ala ũvuanĩw'e we kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

وَأَتَّبِعْ مَا يَدْعُو إِلَيْكَ مِنْ زَوْجِكَ إِنْ كَانَ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَيْرًا ٣

4. Na ia mũĩkĩllo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩle kwĩthwa ta Mũsũvĩi.

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ٤

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamũmbĩla mũndũ ona ũmwe ngoo ilĩ nthĩnĩ wa kĩthũi kyake; ona We ndaalyũlaa iveti syenyũ kwĩthwa maa nyinyia menyu vyũ nũndũ inyw'ĩ mũsyĩtaa maa nyinyia menyu na mũkaeka kũmatethya ala ma ndũũ sya mũkautĩ, ona We ndamaalyũlaa ala inyw'ĩ mũmacw'ĩkĩthasya syana syenyũ makatw'ĩka syana syenyũ vyũ. Isu nĩ ndeto sya makanyw'a menyu tũ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenaa w'o, na We atongoasya nzĩanĩ ĩla ya w'o.

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ، وَمَا جَعَلَ
أَزْوَاجَكُمْ أَلْفًا تُظَاهَرُونَ، وَنَهَنْ أُمَّهَاتَكُمْ وَمَا جَعَلَ
أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ، ذَلِكَ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ، وَاللَّهُ
يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ٥

6. Syĩtei syo na masyĩthwa ma maaĩthe masyo. Uu nĩw'o wallu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ ethwa inyw'ĩ mũĩmesĩ maaĩthe masyo, Indĩ mo nĩ anaa

أَدْعَوْهُمْ بِأَبَاءِهِمْ، هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ، فَإِنْ لَمْ
تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ

nyinyia menyu na anyanyae menyu katl wa mŭkŭŭlo. Na vai Ōthŭku ūlŭ wenyu nŭndŭ wa ūvŭtyo yŭla inyw'ŭ mweekie mŭtŭ na kŭleelo ateo yŭla ngoo syenyu syeekie kwa kwenda. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭ - Mŭno, Usŭŭtwe nŭ tei.

7.Mwathani e vakuvŭ mŭno na etŭkŭli mbee wamo ene, na iveti syake nŭ ta maanyinyia moo. Na amwe ma ndŭŭ sya mŭkauŭ me vakuvŭ kwa mŭndŭ na ūla ūngŭ mŭno kŭvŭta angŭ katl wa etŭkŭli na Athami kwŭanana na Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwa manee ala inyw'ŭ mŭtonya kŭnengane kwa anyanyae menyu ma mwanya kwa mwŭkalo mŭseo; ūŭ nŭw'o ūnenganŭtwe nthŭnŭ wa Ivuku ya Mŭmbŭŭwe.

8.Na lilikanai yŭla Ithyŭ twoosie ūtianŭ kuma kwa Athani, na kuina kwaku we, na kuma kwa Noa, na Avalamu, na Mose, na Yesu mwana wa Malia, na ow'o, Ithyŭ nŭtwatianŭe namo ūtianŭ mŭlŭmu;

9.Nŭkana We atonye kŭmakŭlya ala ma w'o ūlŭ wa U-w'o woo. Na We nŭseŭvŭtye ūsilŭlo wŭ woo kwoondŭ wa alei.

LUKU 2

10.Inyw'ŭ ala mwŭŭŭkŭlaa! Lilikanai ŭnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yŭla yŭ ūlŭ wenyu, yŭla nguthu sya ita syamŭthee inyw'ŭ, na Ithyŭ nŭtwaitwaŭe syo kŭseve na nguthu sya ita ila inyw'ŭ mŭtaasyona. Na Ngai Mwene

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَكِنْ مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ①

الَّذِينَ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَنْزَلَ آجَلَهُمْ أَقْبَهُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ②

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ③

لَيْسَ لِلضَّالِّينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ④

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَ شُكْرُكُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا أَلَم تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ⑤

Vinya W'onthe nīwonaā Ondū inyw'ī
mwīkaa.

11. Yīla syo syamumīlīle inyw'ī kuma
tūlū wenyu, na kuma ītheo wenyu, na
yīla metho *menyu* mavūavūanie, na ngoo
syenyu syathaanyūka syavika mīmeonī
yenyu mwamūsūanīla Ngai Mwene
Vinya W'onthe masūanīo me
kīvathūkany'o.

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ
زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَنَظَّوْنَ
بِاللَّهِ الظُّنُونَا ۝

12. Vau kwa *vau*, etīkīlī nīmatatiwe tū,
na nīmathingithangiwe na
īthingithangw'a yī vinya.

هَٰذَا لِكِ ابْنِي الْنُفُوسِ وَذُرِّيَّوَا زَلَّالًا شَدِيدًا ۝

13. Na yīla angangani na ala maī na ūwau
ngoonī syoo maisye, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake
mayaatwatha kīndū ateo nī ūvūngū
mūthei.

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ۝

14. Na yīla nguthu īmwe yoo yaisye,
'Inyw'ī ekali ma Yathilivu *Medina!*^{1*}
Inyw'ī mūi na vinya wa *kūmomīksya*
amaitha, kwa ūu, syokai ītina.' Ona
kīlungu kīmwe kyoo nīkyeetisye ūthei
kuma kwa Mwathani, makyasya,
'Nyūmba sitū nī nthei na ii na *ūdōvō*;
Na kwa ūla w'o, syo iyaī nthei. Mo
mamanthaa o kūkīla mathi tū.

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ
لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ
إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ
إِلَّا فِرَارًا ۝

15. Na takethwa mo nīmalikīlīlīwe nī
nguthu sya ita kuma ngalī syonthe ila
syamathyūlūlūkīte, na īndī maikūlw'a
malike ithokoonī isu, mo methwa meekie
ūu na *mīhūkī*, na mo mayīthwa mekalile
nyūmbanī syoo ateo o vanini.

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ
لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّتْ بِهَا إِلَّا أَسِيرًا ۝

¹ *Medina yeesīkīwe na syltwa yīl mbee wa Hijra.

16. Na kwa ūla w'o, mo, nĩmaminĩte kũtianĩa ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo maikamony'a mĩongo yoo. Na ūtianĩo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nũkũlaw'a.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤَلُّونَ
الْأَدْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ⑤

17. Asya, 'Kũkĩla kũikamũuna inyw'ĩ ethwa mwĩkĩla kũkw'a kana kũawa; ĩndĩ ona kũilyĩ ūũ, ĩndĩ inyw'ĩ mũkeetanĩthya o vanini.'

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفَرَارُ إِنْ قَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ
الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تَنْفَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ⑥

18. Kũlya, 'Nũũ ūsu ūtonya kũmũtangĩla inyw'ĩ kuma vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩw'ĩta inyw'ĩ tei? Namo maikemanthĩla mo ene mũnyanya kana mũtetheesya ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَنْصَحُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۖ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ⑦

19. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ asu ala masiĩtaa andũ na asu ala mamatavasya anaa ĩthe moo, 'Ukai kwitũ; namo mayũkaa kũkita ateo o vanini,

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَنُكْمٌ وَالْفَالِغِينَ إِخْوَانِهِمْ
هَلُمَّ الْيَنَاءَ وَلَا يَأْتُونَ الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ⑧

20. Mena ngathĩto ĩolũ wenyu. ĩndĩ yĩla mũisyo wooka, nũmonaa mo makũsyaaĩsye we, metho moo maisalũkangya ta ma ūmwe ūla wĩna malita ma kĩkw'ũ. ĩndĩ yĩla w'ia wavĩtũka, mo nĩmaũthĩlkasya na nĩmĩ syoo mbai, mena ĩtomo ya ūthw'ii. Aa mayaaĩtĩkĩla ona vanini; kwā ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmatw'ĩkĩthĩtye mawĩla moo ma mana na vathei vyũ. Na kyu nĩ kĩndũ kĩvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَشْخَۃٌ عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ سَرَّابَتْهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ
بِأَلْسِنَةٍ جِدَادٍ أَشْخَۃٌ عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ⑨

21. Mo masũanĩaa kana mbaĩ ila imavithũkĩla ti nendu; na mbaĩ isu

يَخْبِتُونَ الْإِخْرَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْإِخْرَابُ

ikavithŭka *ĩngĩ*, mo mendeew'a nĩ
kwĩthwa me katĩ wa Aalavu ma weŉnĩ,
maikŭlya űvoo űűű wenyu inyw'ĩ.

يُودُوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ
أَنْبِيَائِهِمْ وَلَا كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ۝

LUKU 3

22.Nĩw'o, inyw'ĩ mwĩna ngelekany'o
nzeo mŭno nthĩnĩ wa Mwathani wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwa űla we
űműkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe
na Műthenya wa Műminűkĩlyo na űla
űműlilikanaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe műno.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝

23.Na yĩla etĩkĩli mamonie ala maĩ na
wĩw'ano namo, maisye, 'Uu nĩw'o Ngai
Mwene Vinya W'onthe watwathie ithyĩ;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Műtűmwa Wake maneenie w'o.' Na űu
nĩwongeleele műĩkĩű woo tũ na
wĩnyivyo.

وَلَقَدْ رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَعْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ
إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝

24.Katĩ wa etĩkĩli ve andũ ala methĩtwe
me ma w'o űtianĩŉnĩ űla mo matianĩe na
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ve *amwe*
moo ala meanĩĩsyee wĩvĩto woo, na *amwe*
ala no-metelee, namo mayaalyűla
mwĩkalo woo ona vanini.

رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَعْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝

25.Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onth
atonye kũmaĩva ala ma w'o nũndũ wa ũ-
w'o woo, na kũmasilĩla angangani ethwa
We akendeew'a nĩ ũu, kana amathiũũkĩe
na tei. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya
W'onth nĩ Mũekanĩi-Mũono vyũ,
Usũtwe nĩ tei.

لَيَجْزِيَ اللَّهُ الضَّالِّينَ بِصُدُوقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُتَّقِينَ
إِنْ شَاءَ أَوْ يُتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
زَحِيمًا ٢٥

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onth
nĩwamatũngie alei ĩtina nthĩnĩ wa ũthatu
woo; mo mayaaona ũseo. Na Ngai
Mwene Vinya W'onth nĩwameanĩie
etĩkĩli nthĩnĩ wa kaũ woo. Na Ngai
Mwene Vinya W'onth E-Utonyi, Wĩ-
Vinya.

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَيْظِهِمْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ خِيَرَةٌ
وَكَفَى اللَّهُ الْكَافِرِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا
عَزِيزًا ٢٦

27.Na We nĩwamaetie asu ala ma Andũ-
ma-Ivuku ala mamatetheesye mo
kũmaumya nthĩnĩ wa mbeenge syoo na
kwĩkĩla w'ia nthĩnĩ wa ngoo syoo.
Amwe inyw'ĩ nĩmwamoaie na amwe
mwamakwatie ta ngombo.

وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا لَهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ
صِيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا
تَقْتُلُونَ وَنَأْسٍ وَنَأْسٍ ٢٧

28.Na We nĩwamũtonyethisye inyw'ĩ
kwĩthwa atĩwa ma nthĩ yoo na nyũmba
syoo na ũthw'ii woo, na nthĩ ĩla inyw'ĩ
mũtaamĩkinya na kũũ. Na Ngai Mwene
Vinya W'onth E-Utonyi ĩlũũ wa syĩndũ
syonth.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَبَوَارِهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا
لَمْ تَحْطُوا بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ٢٨

LUKU 4

29.We Mwathani! Tavya iveti syaku,
'Ethwa inyw'ĩ mwĩlenda thayũ wa nthĩ
ĩno na wanake wayo, ũkai ĩndĩ, Nyie
ngamũenge inyw'ĩ motethyo na
kũmumaasya inyw'ĩ na nzĩla nzeo.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّقْكُمْ وَأَسْرِحْكُمْ
سَرَاحًا جَبِينًا ٢٩

30.'Indĩ ethwa inyw'ĩ mwĩmwenda Ngai
Mwene Vinya W'onth na Mũtũmwa
Wake, na Mũsyĩ wa ĩtunĩ, ĩndĩ vate

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْحَسَنَاتِ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَمْثٍ ٣٠

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭseŭvitye İtuvi İnene kwoondŭ wa asu ala mekaa moseo.

31.İnyw'İ iveti sya Mwathani! Ethwa ūmwe wenyu ena İvityo, ya mwĩkalo ūte wa ndaİa, Ōsilİlo Ōkongelwa kŪndŭ kwİİI kwake. Na ūu nİ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

32.İndİ ūla ona wİva katİ wenyu mwİw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na wİkaa mawİa maseo, İthyİ tŭkamŭnenge we İtuvi yake kŪndŭ kwİİI İŌİŪ; na nİtŭseŭvitye kyaŭya kya ndaİa kwoondŭ wake.

33.İnyw'İ iveti sya Mwathani! İnyw'İ ti ta iveti İla *ingİ* ona sylva syonthe ethwa mwİ alŪngalu. Kwa ūu, mŭİkethwe mwİ ololo ngewanİ, ūla we wİna ūwau ngoonİ yake ndakese kŭtatwa; na neenai ūneeni mŭseo.

34.Na İkalai nthİnİ wa nyŪmba syenyu *mwİna ndaİa* na mŭİkeyanakavye İnyw'İ ene kwa nzİa ta İla ya İvinda ya mathaa mİthenyanİ İla ya ūtumanu na syaİİsyai Mboya, na İvai Saka na mwİw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvetanga maŪndŭ *onthe* ala mate matheu kuma kwenyu, İnyw'İ Andŭ-ma-NyŪmba, na kŭmŭthesya İnyw'İ vyŭ.

35.Na malilikanei maŪndŭ ala matŪngİİİlawa nyŪmbanİ syenyu ma Mİsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ma Ūİ. Nİw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ Mŭmanyi wa MaŪ onthe, Mŭmanyi-Wa-Syonthe.

LUKU 5

36.Vate nzika, aŭme ala menenganae kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na iveti İla syİnenganae *Kwake*, na aŭme

يُنْسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنْ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ
يُضَعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُنْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا

فَوَلَّهَا أَجْرَهَا مَرْتَبًا ۖ وَاعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ۝
يُنْسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُمْ كَأَحلًا مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّبَعْتُمْ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ
وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ
الْأُولَى ۖ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

وَإِذْ كُنَ مَا يَمُوتُ فِي بُيُوتِكُنْ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝

إِنَّ السَّالِمِينَ وَالسَّالِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

etfktli na iveti mbfktfktli, na aume ew'i na
iveti mbfw'i, na aume ma w'o na iveti
sya w'o, na aume ala alumu *mOfkftonf*
woo na iveti ila numu mOfkftonf, na
aume ala maumasya nthembo, na aume
ala masuvlaa mothei moo na iveti ila
isuvlaa mothei masyo na aume ala
mamulilikanaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe muno, na iveti ila imulililanaa
We muno, Ngai Mwene Vinya W'onthe
numasevvsye asu *onthe* uekeo na ituvi
Inene.

37.Na kũmwaĩĩte mũndũũme mwĩfĩkĩli
kana mũndũ mũka mwĩfĩkĩli, yĩla Ngai
Mwene Vinya W'ontho watw'a ũndũ
ũmakony'e, kwĩthwa na kĩosyo tũlũ wa
w'o. Na ũla ona wĩva ũleaa kũmwĩw'a
Ngai Mwene Vinya W'ontho na
Mũtũmwa Wake, vate nzika, elelũkaa
vaasa ivĩtyoni yĩyonaniĩtye.

38. Na *lilikana* ylla we wamŭtavisyē ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamŭnengete manee Make na ūla we ota ūu wamŭnengete manee: Lŭmany'a na kŭveti kyaku mwene, na mŭkŭŭe Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Na we ndwaavitha ngoonŭ yaku maŭndŭ ala Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa kŭmaumŭlŭya kyeninŭ, na we nŭwamakŭaa andŭ, oyŭlla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We waafŭŭŭte nŭ kŭmŭkŭŭa. Indŭ, yŭlla Saiti waminie vata wa kŭmwenda mŭnd- ŭ mŭka ūsu, na *eethwa atena vata nake ũngŭ*. Ithyŭ nŭtwaŭkwatanisyē nake wamŭtwaa, nŭkana vaikethwe kŭŭsiŭŭŭi kwa etŭkŭlŭ ŭlŭ wa iveti sya syana sya kwosa, ila syamina vata wa kŭsyenda. Na mwŭaa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe no kŭvika wŭanŭw'e.

[illegible]

وَمَا كَانَ لِيُؤْمِنَ وَلَا مُؤْمِنَةٌ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَبْغِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٥٠﴾

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ
أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَخُفِيَ فِي نَفْسِكَ
مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ
تَخْشَاهُ فَلَمَّا خَصَّ زَيْنًا مِنْهَا وَطَرَا زَوْجَهَا لَمْ
يَلِكُوا عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ
إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٥٠﴾

39.Vaitonya kwithwa na kisiiti kwa Mwathani iulū wā maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wiyāite iulū wake. Nīw'o, Isu yaī nzīa ya Ngai kwa ala mavīite mbee—na mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūtw'io mŭtw'e.

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فَمَا قُضِيَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةٌ
اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
مُقَدُّورًا ۝

40.Asu ala matwaie Movoo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mamūkīe We, na malea kŭmŭkīa ūngī ona wīva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Mŭtali.

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ
أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ۝

41.Mŭamati ti ithe wa mŭndū ona wīva katī wa aŭme menyū, īndī we nī Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nī Usiīlo-wa-Athani; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūmanyi musūu wa syīndū syonthe.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولُ
اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

LUKU 6

42.Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlilikano mwingī;

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ وَكُفَرُوا كَثِيرًا ۝

43.Na mŭtaīe We kīoko na wīoo.

وَسَبَّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

44.We nī We Ula ūetae maūathimo iulū wenyū, na ota ūu alaīka Make, nīkana We atonye kŭmumya inyw'ī mīhembanī yonthe ya kīvindu kŭmŭtwaa kyeninī. Na We nī Usūītwe nī tei kwa etfīli.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ۝

45.Ngethi syoo mŭthenyanī ūla makakomana Nake ikeethwa, 'Mūuo.' Na We nŭseūvītye ītuvi ya ndaīa kwoondū woo.

نَجِيَّتَهُمْ يَوْمَ يَقُولُهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا
كَرِيمًا ۝

46. We Mwathani; kwa ūla w'o, Ithyĩ tũtũmĩte we ta Ngũsĩ, na Mũeti-wa-Uvoo Mũseo, na Mũkaanany'a,

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

47. Na ta Mwĩtani kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwĩao Wake, na ta Taa ūla ūnenganae kyenĩ *kĩĩsu*.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝

48. Na matavye etĩkĩli ūvoo mũseo kana mo makeethĩwa na mumo mwingĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَن لَّهُمْ مِنَ اللَّهِ نَصًّا كَبِيرًا ۝

49. Na ndũkamaatĩle alei na angangani, na ndũkethukĩĩsyethokoany'o syoo, na ia wĩkwatyō waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩle kwĩthwa ta Mũsũvĩi.

وَلَا تَطْعَمِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعِ أَذْيَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

50. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ mwatwaa iveti mbĩtĩkĩli na mũkinenge talaka mbee wa mũtaikiĩĩte syo, ĩndĩ inyw'ĩ mũĩ na watho ĩũũ wasyo ĩũũ wa ĩvinda yĩla yĩtwĩtwe ya kweteela yĩla inyw'ĩ mũtalaa. Kwa ūu, inengei kyaũya kyasyo na mũisyumaasya na mwĩkalĩle mwanake.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَتَوَهَّنَ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا فَمِنْ تَوَهَّنَ وَسَرَخُوهُنَّ سِرَاحًا جَدِيدًا ۝

51. We Mwathani! Ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩĩtwe iveti syaku ĩla we umĩsyethaasya syasyo, na ĩla syĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme katĩ wa ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkũnengete we ta ūtandĩthyo wa mũtavo wa kaũ, na eĩtu ma mwendw'au waku ūla mũkũũ kana ūla mũnini, na eĩtu ma naĩmĩu, ona eĩtu ma naĩmĩu ala we wathamie namo, ona kĩveti kĩngĩ ona kĩva kĩla kĩtĩkĩĩte ethwa nĩkĩkwĩnengane kyo mbene kĩtwawe nĩ Mwathani na ethwa Mwathani nũnĩkwenda kũkĩtwaa: ūndũ ūũ nĩ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَعْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي أَتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِنَّا إِفَاءً اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَدَتِ عَمَّكَ وَبَدَتِ عَمَّتِكَ وَبَدَتِ خَالِكَ وَبَدَتِ خَلِيكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَنْتَحِبَهَا فَخَالِصَةٌ لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

kwoondū waku wīweka tū, no ti kwa etīkīli ala *angī*, Ithīlī nītūminīte kūtavany'a ūndū kūmāllīte mo lōlū wa iveti syoo na ila syī uungu wa moko moo ma aūme, nīkana vaikethwe na thīna kwaku we *mīthŭkŭmīlenī* ya wīa waku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mūekanlī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

52. We nūtonya kūtīsyā kūtwaā kīmwe ona kīva katī wasyo *ethwa* we nūkwenda na we nūtonya kwīyosea we mwene kīla we ūkwenda. Na *ethwa* we nūkwenda *kūtŭnga* kīmwe katī wa ila waiie ūtee, vai ūthŭku kwaku. Kūū nīkūvoovya metho masyo, na nīkana iikakwatwe nī kyeva, na nīkana syonthe itonye kwendeew'a nī syīndū ila we winengete syo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Umanyi-W'onthē, Mūmīlsya.

53. Ti kwītīkīlye kwaku *kūtwaā* iveti lītina wa ii kana kw'ikūany'a na *ingī* ona ūseo wasyo wakwendeesyā ata, ateo kīla kī uungu wa kw'oko kwaku kwa aūme. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mūsyāllsyā wa syīndū syonthe.

LUKU 7

54. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Mūikalike nyūmbanī syā Mwathani ateo mŭthoketw'e līunī na ona kūilyī ūu, ti tene mbee wa līu ūtanamba kūuwa. Indī likai yīla inyw'ī mwathokw'a, na yīla mwamina kūya, nyaīlkai, mŭte kwenda kūmantha kūea ngewa. Uu nūmŭvīngīsaā Mŭtūmwa, nawe nīwīw'aa nthoni *kŭmŭkŭlyā* inyw'ī *mŭthi*. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē *ndew'aa* nthoni kūneena ūla

تُرِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
وَمِنْ ابْتِغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ
أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُمْ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا
آتَيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

لَا يَحِلُّ لَكَ الزَّوْجُ مِنَ بَعْدِهِ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرِ نَبِيٍّ إِنَّهُ وَلَكِنْ
إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَ
لَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ ۚ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى

w'o. Na ylla inyw'i mūsyītya syo syīndū iveti sya Mwathani syītyei mwī ītina wa tūtū. Uu nī ōtheu vyū kwa ngoo syenyu na kwa ngoo syasyo. Na kūimwaīlīte inyw'i kūmūthīny'a Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthē ona kwīsa kwitwaa iveti syake ona īndī ītina wake. Nīw'o, isu ītonya kwīsa kwīthwa yī nāī nene mūno mbee wa ōthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

55. Inyw'i mwakyumbūla kīndū kana mwakīvitha, Ngai Mwene Vinya W'onthē nūsyīfī syīndū syonthē nesa vyū.

56. Ti īvītyo kwasyo ōndūnī ōō kwonana na maaīthe masyo, kana syana syasyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, na mūkīfī Ngai Mwene Vinya W'onthē inyw'i iveti sya Mwathani, nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Ngūsī īlūlū wa syīndū syonthē.

57. Ngai Mwene Vinya W'onthē na alaīka Make nīmatūmaa maūathimo īlūlū wa Mwathani. Inyw'i ala mwītkīlīaa! Onenyu nīmwaīlīte nī kūmūvōyēa maūathimo īlūlū wake na kūmūkethya we na ngethī sya mūuo.

58. Nīw'o, ala mamūthatasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūtūmwa Wake----Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmaumanīe mo īlūlū wa nthī īno na

الَّتِي قَسَتْحِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَخَلُّوهُنَّ مِنْ دَرَجَاتٍ
ذِكْرُكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذِكْرَكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تَخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ۝

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَاءِ
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَاءِ أَبْنَائِهِنَّ وَاتَّقِينَ
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝

Itunī, na nūseūvītye ūsilīlo ūsonokasya
kwoondū woo.

59. Na asu ala mamasukaa aūme etīkīli
na iveti mbīfīkīli nūndū wa ūndū ūla mo
matekīte, makeethwa na *ññyo ya*
kwīlīanīla na naī yīyonanītye.

LUKU

60. We Mwathani! Tavya iveti syaku na
eītu maku, na iveti sya etīkīli, kana
syaīlīte nīkūtheesya ngūa syasyo īlūū
wa mothyū masyo. Uu nīw'o kwaīlīte
nīkana itonye kūvathūkanw'a na
iikathīnw'e. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū,
Usūītwē nī tei.

61. Ethwa angangani, na asu ala mena
ūwau nthīnī wa ngoo syoo, na asu ala
manyaīlkasya ndeto sya mana nthīnī wa
mūsyī, maikaeka, vate nzika, Ithyī
tūkatuma we ūngamana namo; īndī mo
maikekala īngī vakuvī naku ateo kwa
īvinda īnini.

62. Indī mo makeethīwa me aumanīe,
ovala vonthe mo makethwa maī,
makakatwa na kūtilangwa ilungu.

63. Usu nīw'o wīthīlītwē wī mūtuo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe īlūū wa ala
mavītie tene, na we ndūkorīa ūalyūko
nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

64. Andū meūkūlya we īlūū wa ūla Saa,
asya, 'Umanyi waw'o wīna Ngai Mwene
W'onthe eweka.' Na nī kyaū
kīkaūmanyīthya we kana ūla Saa
nūtonya kwīthwa wī vakuvī?

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْيًا
وَالنَّسَبِ وَالْأَهْلِ وَبُهْتَانًا وَإِنَّمَا مِثْلُهُ

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلْ لَا رُوحَ لَكَ وَبَنِيكَ وَالْمُؤْمِنِينَ
يَذَرِينَ عَلَيْهِمْ مِنْ جَلَاءِ بَنِيهِمْ ذَلِكَ أَذَى أَنْ
يُعرفنَ فَلَا يُؤْذِنُ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا

لَنْ لَمْ يَنْتَهَ الْمُتَّقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالرَّجُوفُونَ فِي الْمَدِينَةِ نَعْرِتَكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا
يُجَاوِزُونَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا

مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثَقِفُوا أَخْدُوا وَقَتِلُوا قَتِيلًا

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ يَجْدَ لِسُنَّةِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe vate
nzika, nūmaumanfe alei, na
nūmaseūvīsyē mo mwaki wakene,

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۝

66. Vala nthĩnĩ waw'o, mo makekalaa
tene na tene. Mo maikamwona mūsūvī
kana mūtetheesya *nthĩnĩ wa vo*.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجْدُونَ فِيهَا مَرًى وَلَا نَصِيرًا ۝

67. Mūthenya ūla mothyū moo
makaalyūlwa nthĩnĩ wa Mwaki, mo
makaasya, 'Aa! Mwa takethwa ithyĩ
nĩtwamwĩw'ie Ngai Mwene Vinya
W'onthe na kūmwĩw'a Mūtūmwai!'

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يٰلَيْتَنَّا
أُطْعِمْنَا اللَّهَ وَأَطْعِمْنَا الرَّسُولَ ۝

68. Namo makaasya, 'Mwĩai waitū, ithyĩ
twamew'ie anene maitū na ala maĩ ūlū
waitū namo nĩmatōthyoekisye ithyĩ
kuma nzĩanĩ.

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطْعَمْنَا سَادَتَنَا وَكُرَّاءَنَا فَأَصْحَكُنَا
السَّيْلَ ۝

69. 'Mwĩai waitū manenge mo ūsilflo
kūndū kwĩĩ na maumanfe na kĩumo
kĩnene mūno.'

رَبَّنَا أَنْتَهُمْ ضَعِفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَهُمُ لَعْنًا
كَبِيرًا ۝

LUKU 9

70. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mūikethwe
mūilyĩ ta asu ala mamūthatisye na
kūmūmanga Mose; Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamūvetangie we na
kūmūthesya maūndūnĩ ala mo
mamūneeneaa we. Na we aĩ mūtallwa
mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى
فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ۝

71. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mūkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na neenai ndeto
ĩla ya w'o.

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَفُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝

72. We akaalyūla mwĩkalo wenyu
kwoondū wenyu na kūmūekea inyw'ĩ
naĩ syenyu. Na ūla ona wĩwa ūmwĩw'aa

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ
يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mütümwa Wake, vate nzika akakwata
ókílyo wí vinya.

73. Níw'o, Ithyí nítwaumisye Wíkwyaty
kwa matu na nthí na ííma, índí syo
nísyaleile kókua na syáókíla. Indí mündü
níwawosiè. Ow'o, we *nútonya kwíthwa*
ate mülüngalu, na wa kwílea *we-mwene*.

74. *Umíllo wa Ündü ÜÜ ní*, kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamasííla
aúme ala angangani, na aka ala
angangani, na aúme athaithi ma
.mívwánano, na aka athaithi ma
mívw'anano, na Ngai Mwene Vinya
amethiúílaa na tei aúme aúme ala etíkíli
na aka ala etíkíli; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ní Múekaní Múno Vyú,
Usúítwe ní tei.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
الْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
۝ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

سُورَةُ سَابَا مَكِّيَّةٌ

AL - SABA (Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na ndaĩa syonthe nĩ Syake Itunĩ; na We nĩ Ula Mũĩ, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

3. We nĩwĩsĩ maũndũ onthe ala malikaa ũlũ wa nthĩ na onthe ona meva ala maumaa nthĩnĩ wayo, na kĩla kyonthe kĩtheaa kuma Itunĩ na kĩla kyonthe kyambataa nthĩnĩ wayo; Na We Ausũtwe nĩ tei, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

يَعْلَمُ مَا يَلْجِ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ

4. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Saa ũla ndũkoka ũlũ waitũ ona ĩndĩ. Asya, 'Iĩ, Kwa w'o wa Mwĩai wakwa, Ula ũmanyaa maũndũ ala matonekaa, w'o vate nzika ũkavika ũlũ wenyu! Ukamũvikĩa Vai kĩndũ ona kĩva kĩna ũito wa kaveke Itunĩ kana ũlũ wa nthĩ kana kĩnini mbee wa ũu, kana kĩnenange kĩmũvonokaa We, ĩndĩ syonthe nĩ nandĩke Ivukunĩ yĩla yĩvuanasya nesa.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ وَهُوَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
ذُرِّيَّةٌ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغُرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

5. Nĩkana We atonye kũmatuva ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo. Aa nĩmo ala makethwa na ũekee na kyaũya kya ndaĩa.

لِيَنْجِزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

6. ĩndĩ ta asu ala mething'ĩlasya kũmĩkaananĩsya Mĩsoa Yaitũ, maimantha kũsyamananga mawalany'o

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
مَنْ يَزِجُ إِلَيْهِمْ

Maitū, mo nīmo ala tūlū woo vakethwa
ūthīny'o wa ūsilīlo wī woo.

7.Na asu ala manengetwe ūmanyi
monaa kana kīla kyonthe ona kīva
kīvuanītw'e kwaku kuma kwa Mwīai
waku nī kyo w'o, na matongoasya
nzīanī ya Ula-wī-Vinya, Ula-Waīlītwe-
nī-Kūtaīwa.

8.Na asu ala matetkīlaa maasya,
'Tūmwony'e mūndū ūla ūnūmwīa
inyw'ī kana yīla inyw'ī mūkatīlīkanga
tūlungu, nīmūkathayūūkw'a ta kyūmbe
kyeū?

9.We aseūvītye ūvūngū tūlū wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kana akwatītwē
nī ndūūka? Tiw'o, īndī nī asu ala
matetkīlaa Itu nīmo makwatītwē nī
ūsilīlo na nīmaendete vaasa mūno
īvītyonī.

10.Mo nomonaa kīla kī mbee woo na
kīla kī ītina woo kya ītu na nthī? Ithyī
tūkenda, nīūtuma nthī īthelekelya nthī
vamwe namo, kana tūkatuma ilungu
imwe kuma ītunī ivalūkanga tūlū woo.
Nthīnī wa ūu, vate nzika, ve Kyama
kwa kīla mūthūkūmi mwīlīli.

LUKU 2

11.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nītwa mūnengie Ndaviti mumo kuma
Kwitū-Ene: 'Inyw'ī īīma, Ithiūei kwa
Ngai mwīna wīnyivyo musūu mwī
vamwe nake we, na inyw'ī nyūnyi, ota
ūu.' Na Ithyī nītwoololoisye kīlaa
kwoondū wake,

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ①

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنْبِئُكُمْ
إِذَا مَرِضْتُمْ كُلٌّ مِّنْهُمْ لَيُّ كَلِمٍ لِّغَىٰ خَلْقٍ جَدِيدٍ ①

أَفَتَدْرِي عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ حِفَّةٌ يُدَلِّى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ①

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ إِنْ نَشَأْ نُخِفِّفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطَ
عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ
مُّنِيبٍ ①

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَجِبَالٍ أَوْيٍ مَّعَهُ وَ
الْكَافِرِينَ وَالنَّالَةَ الْحَدِيدَ ①

mekalile mwĩkaloni wa ūsilĩlo wa kũsonokw'a.^{1*}

16.Vate nzika, kyaĩ Kyama kwa andũ ma Savaa nthĩnĩ wa nthĩ yoo: mĩũnda tĩĩ, ngalĩ ya kw'oko kwa aũme na ya kw'oko kwa aka; 'Yai katĩ wa kyaũya kya Mwĩai wenyu na mũtũngĩei We mũvea. Nthĩ nzeo na Mwĩai waku nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِهُمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتِ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ هُكُّوا مِنْ زَرْقٍ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ
طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ ۝

17.Indĩ mo nĩmaalyũkile; kwa ūu, Ithyĩ nĩtwamatwaĩe mo kĩw'ũ kyai kuma ndianĩ mbũthũku. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo vandũ va mĩũnda yoo, mĩũnda tĩĩ yĩna mosyao me ūũ na tamalisiki na mĩtĩ mĩvũthũ ya mĩkũnasi.

فَاعْرَضُوا فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سِلَ الْعَرِيمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ
بِجَنَّتِيهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أَكْلِ خَمِطٍ وَأَثَلٍ وَشَيْءٍ
مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ۝

18.Ithyĩ nĩtwamaĩvie ūu nũndũ wa kũlea kũtũnga mũvea kwoo; na Ithyĩ tũimaĩvaa ūu ateo ala matatũngaa mũvea.

ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجْزِي إِلَّا الْكَفُورَ ۝

19.Na Ithyĩ nĩtwaiie katĩ woo na mĩsyĩ tĩla twaathimĩte, mĩsyĩ *ĩngĩ* tĩla yoonekaa nesa, na Ithyĩ tweekĩie syĩkalo ithengeanĩe katĩ wasyo, *twaasya*,

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقَرْيَ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ ۚ سِيرُوا فِيهَا
لِيَكِلَ وَيَأْتَا مَا أُمِينُ ۝

¹ *Ndeto Ino 'daa'bah' *kĩnyũ* kya *nthĩ* *ĩvetaa* mĩkalĩle yonthe ya thayũ ya nyamũ. Kwa ūu, ūalyũlo wa 'Kĩnyũ kya nthĩ' wafĩtwe kwoswa ta nthimo kana ngelekany'o yĩũtavany'a ūndũ ūngĩ eka *kĩnyũ* okĩla *twĩsĩ*. Ūũ ūwetetwe vaa nĩ mwana wa Solomoni ūla ūtaatiwa mĩkalo ona ūmwe wa kĩvea nĩ tĩthe na ūĩ na ūtongoi mũseo ūla watumie tĩthe Solomoni amanyĩka. Nthĩnĩ wa ūsumbĩ wake Solomoni nĩkwamanyĩkie okavola kwa asu anene maĩ na vinya mamwĩlingĩĩte na ala we wamasindĩte na kũmaia uungu wake *mayini* kana yu Solomoni nĩ mũkw'ũ. Mo nĩmaleile kwĩw'a mĩao ya ūsumbĩ, na macte mũtĩlkangano mũnene wa ūsumbĩ ūsu mũnene.

Tambūkai nthĩnĩ wayo ūtukū na mūthenya mwĩna mūuo.’

20.Indĩ mo vandū va kūtūnga mūvea, kwa Ngai, maisye, ‘Mwĩai waitū, ūkĩa syĩkalo ndaasa katĩ wa syalo sitū.’ Namo nĩmeevĩĩsye mo ene; kwa ūu lthyĩ nĩtwamatwĩkĩĩthisye mo ta wano na twamatilangany’a mo ilungu, wanangĩko mwĩanĩu. Nthĩnĩ wa ūndū ūu vate nzika, ve Syama kwa kĩla mūndū wĩyūmĩĩasya na kūtūnga mūvea.

21.Na Ivilisi eethĩa kana ūtw’io wake kwoo wai w’o, kwa ūu, mo nĩmamūatĩĩe we, *onthe* ateo nguthu ya w’o ya etĩkĩli.

22.Na we ndaĩ na ūtonyi ūlū woo, Indĩ *kwaiyĩ ūu* nĩkana lthyĩ tūtonye kūvathūkany’a asu ala meetĩkĩlile *ūvoo* wa Itunĩ kuma katĩ wa asu ala maĩ na nzika ūlū wayo. Na Mwĩai waku nĩ Mūsyaĩsya ūlū wa syĩndū syonthe.

LUKU 3

23.Asya, ‘Meteti asu ala inyw’ĩ mūmetaa *kwĩĩhwa ngai* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthe. Mo mai na ūtonyi ona ūlū wa kaĩndū kanini *ke* matunĩ kana ke ūlū wa nthĩ, ona mai na kĩlanda katĩ wa syelĩ, ona We nde mūtetheesya katĩ woo.’

24.Vai ūvoyanĩ ūkauna mūvoyewa Kwake, ateo kwa ūla We ūmūnengete ūthei waw’o, kūvika yĩla ngoo syoo ikethwa ivetangĩw’e wia mo makakūlya, ‘Mwĩai wenyu aneenie ata?’ Mo *Atūmwa* makasūngĩa, ‘Ula-

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَسْرَفٍ إِنْ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ⑤

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا
فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑥

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيفٌ ⑦

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْ لَظْمٍ ⑧

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ هُوَ
إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا
الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑨

LUKU 4

32.Na ala matetfika maasya, 'IthyI tũkamfika Kulani Ino, ona maũndũ ala maĩ mbee wayo; na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona eki-ma-naĩ ylla makaũngamw'a mbee wa Mwĩai woo, maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ. Asu ala masũanĩlawa ta onzu makamakũlya ala maĩ ekathĩli, 'Takethwa ndwaĩ ũndũ wenyu inyw'I, ithyI vate nzika, twĩthwa tweethiwe twĩ etfika.''

33.Asu ala maĩ ekathĩli makamakũlya ala masũanĩlawa ta onzu, 'IthyI nithyI twamũvetie inyw'I ũtongoinĩ, Itina wa w'o kũmũvikĩ inyw'I? Aiee, inyw'I ninyw'I ene ala mwaĩ avĩtany'a.'

34.Na asu ala masũanĩlawa kwĩthwa me onzu makamatavya ala meekathĩlĩ, 'Aiee, Inĩ ninyw'I mwasamaa nzama syenyu sya ũtukũ na mũthenya, ylla inyw'I mwaũngĩlasya kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmwĩanany'a We na ngai ingĩ.' Namo makavitha wĩlilo woo mawona ũsilĩlo; na IthyI tũkeekĩ mĩnyololo ngingonĩ sya asu ala maleile kwĩfika. Mo makatuvwa kwoondũ wa maũndũ ala mo meekie.

35.Na IthyI tũyaamũtũma Mũkaanany'a nthĩnĩ wa mũsyĩ ona ũmwe Inĩ athw'ii maw'o maisye, 'Vate nzika, ithyI nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

36.Namo maisye, 'IthyI twĩna ũthw'ii mwingĩ na syana; na ithyI tũikasĩlĩwa.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْجَعُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ يَقُولُ الَّذِينَ أَشْضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ۝

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا أَنْ خُنْ صَدَدَ نَكْمٍ عَنِ الْهُدَى بَعْدَ إِذْ جَاءَ كَمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْيَلِيلِ وَالتَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْيُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَهْلَ الْيُتُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَسْكُونُونَ ۝

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ۝

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَأَعْيُنًا عَمَلِينَ ۝

37.Asya, 'Nīw'o Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya kwa ūla ona wīva We wendaa na kŭmŭnyivīsyā kyo kwa ūla ona wīva We wendaa; Indī andū aingī mŭno vyū mayīśī.'

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

LUKU 5

38.Na ti mothw'ii menyu kana syana syenyu ila ikamŭete inyw'ī vakuvī Naitū Ithī ūnenenī, Indī asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, makeethwa na ituvi kŭndū kwīlī nŭndū wa ūndū mo meekie. Namō makeethwa na mŭuo nyŭmbanī ndŭŭlu.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعِيفِ يَبَاغِيهِمْ فِي الْغُرُفِ ۚ أَمُنُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na ta asu ala mething'īlasya kwananga kīleelo kya Mīsoa Yaitū, mo nīmo ala makaetwe ūthyū kwa ūthyū kwa ūsilflo.

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٩﴾

40.Asya, 'Vate nzika, Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya katī wa athŭkŭmi Make ta asu kwa ūla We wendaa na akīnyivasya kwa ūla We wendaa. Na kīla inyw'ī mumasya ona kīva, We akakītūngīa; na We nī Ula-Mŭnengani Mŭseo Vyū katī wa anengani.

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٤٠﴾

41.Na lilikanai mŭthenya ūla, yīla We ūkamombany'a mo onthe vamwe; na Indī We akamatavya alaīka, 'Inyw'ī ninyw'ī ene ala mo mathaithaa?

وَيَوْمَ يُخْشَرُ هُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤١﴾

42.Mo makasūngīa, 'Wī Mŭtheu We. We Nue Mŭsŭvī waitū kwoo. Aiee, Indī mo mathaithie Mayini; aingī mŭno vyū moo nīmo meetīkīlile.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۚ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾

43.'Kwa ūu, ūmŭnthī, mŭyīlthwa na ūtonyi wa kŭmŭuna kana wa kŭmwīka

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا

naI mOndO na OIa OngI.' Na IndI IthyI tOkamataVya asu ala meekie mothOku: 'Samai inyw'I OsiIflo wa Mwaki OIa inyw'I mwaOleile.'

44.Na yIIa MIsoa mItheu YaitO yasomwa kwoo, mo maasya, 'UO nI mOndO OIa OnOOmantha kOmumya inyw'I nthInI wa maOndO ala maaIfthe menyu mathaithaa.' Namo masya, 'UO nI OvungU mUSeUvye.' Na asu ala mateItkIIaa, yIIa mavikIwa nI OIa w'O maasya, 'KIi ti kIndO ateo nI Ooi wIyonanItye.'

45.Na IthyI tOyaamanenge mo mavuku ala masomie, ona tOyaamatOmIa mo MOkaanany'a ona Omwe mbee waku.

46.Na asu ala maI mbee woo ota Ou nImaOleile OIa w'O--na aa mayaaOvikIa ona kIlungu kya IkOmi kwa maOndO ala ithyI twamanengie mo, IndI nImamatw'IkIthisye AtUmwa Makwa ta akengani. Kwa Ou, waI OalyOko mOthOku ata OIa Nyie naetie!

LUKU 6

47.Asya, 'Nyie nImUingIIsya inyw'I mwIke kIndO kImwe tU: MUOngame mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mwI eII-eII na Omwe-Omwe na IndI mOisOanIa. Inyw'I IndI, mOkamanya kana mUnyanyae wenyu ndena ndOuka; we nI MOkaanany'a kwenyu tU tOlu wa OsiIflo mwai OIa okIte.'

48.Asya, 'Ituvi yIIa nyie nIthwa naamwItya inyw'I---yItw'Ike yenyu. Ituvi yakwa yI vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe tU; na We nI NgusI tOlu wa syIndU syonthe.

49.Asya, 'Kwa OIa w'O, MwIai wakwa aIIItIIaa w'O tOlu wa OvungU. We nI MUmanyi-MUnene wa maOndO ala matonekaa.'

وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كنْتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا نَسِلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بِعَذَابٍ مُّثَلٍّ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رِجْلٌ نريدُ أَنْ يَصْدَقَ كُفْرُنَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاءَؤُنَا وَكُنَّا قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا آفَاقُ مُفْتَرَيْنَ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَنَا جَاءَهُمْ هَذَا إِلَّا بُعْثُوا مُبِينٌ ﴿٥١﴾

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا وَعْثَانَهُمْ مَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا أَرْسِلْ لِيَكْفُفَ كَانَ يُكْذِرُ ﴿٥٣﴾

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَشْئِئًا وَفَرَادَى ثُمَّ تَتَكَبَّرُونَ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٥٤﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنْ رَبِّي يَقْذِرُ بِالْحَقِّ عَلامُ الْغُيُوبِ ﴿٥٦﴾

50. Asya, 'W'o nūvikīte' na ūvūngū ndwaī ūtonya kwambīlīlīya kana kūŋūngūlīlīla *kīndū ona kīmwē*.

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِيُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ⑤

51. Asya, 'Ethwa Nyie nīmbīltasya, Nyie nīvītasya kwoondū wakwa mwene; na ethwa nyie nīndongoew'e nesa, kītumi nūndū wa maūndū ala Mwīai wakwa ūmbuanīsyē nyie. Nīw'o, We nī Wīw'i- W'onthe, Wī-Vakuvī.

قُلْ إِنْ صَلَّيْتَ فَإِنَّا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتَ
فَمَا يُؤْمِرُنِي إِلَى رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ⑥

52. Na takethwa we nīwīsa kūmona mo yīla makakūnw'a na w'ia! Na īndī vaikethwa na wīvitho, namo makakwatīawa ovandū vakuvī.

وَلَوْ تَرَى إِذْ فِرْعَوْنًا فَلَا قُوَّةَ وَأَخِذُوا مِنْ مَكَانِ
قَرِيبٍ ⑦

53. Na mo makaasya, 'Ithyī yu nītūūwītkīla.' Indī kūtonyeka ata mo kūkwata mūtkīllo kuma vandū vaasa ta ūū,*²

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ، وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَافُشُ مِنْ مَكَانِ
بُيُوتِهِمْ ⑧

54. Nīw'o, mo nīmaūleile w'o mbeenī na makwatana na maūtalīlthyo kuma vandū vaasa.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ بِالْأَغْيَابِ مِنْ
مَكَانٍ بَعِيدٍ ⑨

55. Na kīsiīlī kīkeekīwa kafī woo na maūndū ala mo mendaa, tondū kweekiwe kwa ala mailīlī tamo mbee. Mo *ota ūu* maī nthīnī wa nzika ivūavūanasya mūno.

وَجِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُوتَ
بِهِ أَهْلُ شِمَارٍ ⑩

² *Kwa Okuvī, vaa veasya, kana ītina wamo kwīvetanga mūtkīllo nī mo ene kūasa tene, mo maikethwa matonya kūkwata mūtkīllo ivindanī ya ūsiīllo

سُورَةُ فَاطِرٍ مَكِّيَّةٌ

(1)

FATIR

(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, ūla Usŭtwe nI ūlau,
Usŭtwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. NdaIa syonthe nI sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, MŪmbi wa matu na
nthI, ūla ūmatw'IkIthasya alaIka ta
Atŭmwa, mena nthwau, iIi, itatŭ, na
inya. We ongeleelaa ūmbinI Wake kIla
We wendaa; nŪndŭ Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-na ūtonyi Iŭlŭ wa syIndŭ
syonthe.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
السَّلَاسَةِ رُسُلًا أُولَىٰ أَجْحَدٍ مِّثْنَىٰ وَتِلْكَ وَرُبْعٌ
يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ②

3. Tei ona wIva ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmanengae andŭ----vatIi ona
ūmwe ūtonya kŪsiIla, vatIi ona ūmwe
ūtonya kŪkyathŪkIa kuma vau; Na We
nI ūla-Mwene-Vinya, ūla-MŪI.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مَنِيكَ لَهَا
وَمَا يَنْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ③

4. Inyw'I andŭ, lilikanai Inee ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe yIla yI Iŭlŭ
wenyu. Ve MŪmbi ūngI eka Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūla ūmŪnengae
inyw'I kuma ItunI na Iŭlŭ wa nthI? Vai
ūngI waIwe nI kŪthaithwa ateo We.
IndI inyw'I mwIalyŪlwa nakŭ?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۖ هَلْ
مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ④

5. Na ethwa mo nImeŭkŪlea we, nIw'o,
Atumwa ma Ngai ala maI mbee waku
nI maleilwe; na maŪndŭ onthe
matŪngawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kwoondŭ wa ūtw'io.

وَأَن يَكْذِبُونَكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ ۚ
إِلَىٰ اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑤

6. Inyw'I andŭ, kwa ūla w'o, ūtianŭ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nI w'o,
kwa ūu, thayŭ wa nthI Ino
ndŭkamŭkenge inyw'I, ona MŪkengani

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا تَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ⑥

ndakamŭkenge ũolũ wa ũndũ ũkonĩĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

7.Vate nzika, Satani nĩ mŭmaitha
wenyu; kwa ũu, mwosei we ta
mŭmaitha. We ametaa avikĩli make
nĩkana mo matonye kŭtw'ĩka ekali-ma-
Mwakini wakene.

8.Kwa asu ala matetĩkĩlaa ve ũsilĩlo
mwai. Na kwa asu ala metĩkĩlaa na
kwĩka mawĩa maseo ve ũekeo na ĩtuvi
ĩnene.

LUKU 2

9.We ũla ĩndĩ, meko make
manakavĩtw'e na kwoneka me maseo
ũndũ ũmwe na ũla wĩĩkĩlaa na kwĩka
meko maseo w'o? Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtw'ĩlaa wa
kwaa ũla We wendaa na
amŭtongoeasya ũla We wendaa. Kwa
ũu, thayũ waku ndũkanange ũkĩmaĩĩa
mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩĩ ũndũ mo mekaa.

10.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
We witwaa iseve ila syũkĩlasya
mathweo; na ĩthyĩ nĩtũmatwaa ũolũ wa
kĩlungu kya nthĩ kĩla kĩte thayũ, na
kũmĩthayũũkya nakyo ĩtina wa kĩkw'ũ
kyayo. Uthayũũkya ũkethwa ũilyĩ ta
ũu.

11.Ula ona wĩva wendaa ndaĩa, ĩndĩ we
namanye kana ndaĩa syonthe nĩ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndeto ila
nzeo syambataa Kwake na wĩa wa
ũlũngalu

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو
حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ١

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
يُجِزُّهُمْ عَلَيْهِمْ قُلُوبُهُمْ وَاجْرُؤُهُمْ كَبِيرٌ ٢

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنْ لَمْ يَحْكَمْ
بِهِ مِنْ يَشَاءُ وَيُهْدِى مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَنفَعُ
نَفْسًا عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ٣

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَمُسْقَتْهُ إِلَى
بَلَدٍ مَقْبُوتٍ فَأَخْبَيْنَا لَهُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهِا كَذَلِكَ
النُّشُورُ ٤

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْوَرْدَةَ فَلْيَلْهُ الْوَرْدَةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ
يُصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ٥

nīwittheesya kwambata. Na ala masŭanfaa mothŭku, ve ūsilŭlo mwai tŭlŭ woo; na ūsŭanŭlo ūsu mŭthŭku ūkaanangŭka.

12.NaNgai Mwene Vinya W'onthe nīwamŭmbie inyw'I kuma kŭtoonŭ, na ūndŭ kuma ūlovotonŭ ya manzŭ, na We nīwamŭtw'Tkŭthisye inyw'I eŭf. Na vai kŭveti kŭkuua ūvu, kana kŭsyaa kaana vate ūmanyi Wake. Na vai ūla thayŭ wake ūasavaw'a mŭno, kana kŭndŭ kŭkavetwa kuma thayŭnŭ Wake, ateo nŭkŭandŭkŭtwe nthŭnŭ wa ūvuku. ūu vate nzika, nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

13.Na nganga iŭf iivw'anene: ūŭ wŭ mŭyo, na wakwendeesya na kŭw'ŭ kyaw'o nŭ kŭseo kwa kŭnyuwa, na ūngŭ, wŭ mŭnyŭ na ūŭ. Na kuma nthŭnŭ wa kŭla ūmwe inyw'I nŭmŭŭsaa nyama nzeo, na kumya mathaa ala mwŭkŭfaa mwŭŭ vo. Na we nŭsyonaa ngalawa itemetē itulumo nŭkana inyw'I mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

14.We aŭlikasya ūtukŭ nthŭnŭ wa mŭthenya na akaŭlikya mŭthenya nthŭnŭ wa ūtukŭ. Na We nŭsyŭkŭŭte syua na mwei wŭanŭ; kŭla kŭmwe kŭsembelaa nzŭanŭ I-yakyo ūvandanŭ yŭtw'ŭtwe. ūsu nŭ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŭai wenyu; ūsumbŭ nŭ Wake, na asu ala inyw'I mŭmekalŭaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai kŭndŭ ona kavuti kanini.

15.Ona inyw'I mŭkameta mo, maikew'a wŭtano wenyu; ona makawŭw'a,

وَالَّذِينَ يَسْكُرُونَ الشَّيْءَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْذَرُ ①

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَفْثَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ
وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُعْتَمِرٍ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عُمُرٍ إِلَّا
فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ②

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُورًا سَالِحٌ
شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَاكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيقًا وَتَنْتَخِرْجُونَ حَلِيَةً تَلْبَسُونَهَا وَ
تَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاجِرٌ لِيَتَنَبَّغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ③

يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ④

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْعَوْا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سِيعُوا مَا

maityonya kŭmŭsŭngŭa inyw'ŭ. Na Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo nŭmakalea kŭmwŭanany'a na Ngai kwenyu. Na vai ŭtonya kŭŭmanyŭthya we ta ŭmwe ŭla-Mŭmanyi wa syonthē.

اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ
فَقَالَ اللَّهُ لَا يَتَّبِعُكُمْ مَثَلُ خَيْرٍ ۝

LUKU 3

16.Inyw'ŭ andŭ, inyw'ŭ mwŭ avoyi tŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We ŭla ŭtethŭawa na vata wa kŭndŭ ona kŭmwe, ŭla-ŭtaŭawa mavinda onthe.

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الْغَنِيُّ الْغَنِيُّ ۝

17.We akenda, We nŭtonya kŭmwanaŭa inyw'ŭ, na kŭete kyŭmbe kyeŭ vandŭ venyu.

إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ۝

18.Na ŭu ti vinya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝

19.Na vai *thayŭ* ŭkuŭte mŭio ŭtonya kŭkua mŭio wa ŭngŭ, na ethwa *thayŭ* ŭla ŭkuŭte mŭio mŭito ŭkawŭta ŭngŭ *akue* mŭio waw'o, w'o vai kŭndŭ kŭkakuwa kyaw'o ndŭkaŭkua ona ethwa nŭ ndŭŭ ya mŭkauŭ. We nŭtonya kŭmakaany'a tŭ ala mamŭkŭfaa Mwŭlai woo kŭmbithŭnŭ na malŭmasya Mboya. Na ŭla wŭtheasya mwene, etheasya kwoondŭ wa ŭtandŭthyo wa *thayŭ* wake mwene tŭ; na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkw'o ŭalŭko wenyu.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جُنْدٍهَا لَا يُخْلِفُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ
وَالِلَّهِ الْمَصِيرُ ۝

20.Na kŭlalinda na mŭndŭ wonaa nthŭ maivw'anene.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۝

21.Ona kana kŭvindu na kyeŭni,

وَلَا الظُّلُمُتُ وَلَا النُّورُ ۝

22Ona kana muunyŭ na muuŭta.

وَلَا الظُّلُ وَلَا الْحُرُورُ ۝

23. Ona maivw'anene ala me thayū na ala akw'ū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amw'w'ithasya ūla We wendaa; na we ndūtonya kūmew'ithya ala me mbūanī.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِسَمِيعٍ مَّنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٣٧﴾

24. We wī Mūkaanany'a tū.

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٣٨﴾

25. Nīw'o, ithyī tūūtūmīte na ūla w'o, ta mūeti-wa-ūvoo mūseo na ta Mūkaanany'a, na vai mbaī ya andū ītaatūmīwa Mūkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٣٩﴾

26. Na ethwa mo mekwosa ta mūkengani, asu ala maī mbee woo ota ūu nīmamawīkīthisye Athani moo ta akengani. Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama nthu, vamwe na Maandīko Matheu, na Ivuku īmulīkaa.

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالنُّزُرِ وَالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ﴿٤٠﴾

27. Na īndī Nyie nīnamakwatie asu ala maleīlē kwīīkīla, na waī ūalyūko mūthūku ata ūla nyie naetie!

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤١﴾

LUKU 4

28. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheeasya kīw'ū ītunī, na ithyī tūkaete mosyao me langi syī kīvathūkany'o; na katī wa īlma kwī nzoa nzaū na ndune, syī kīvathūkany'o, na īngī nziū ki?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
شُرَبًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ
وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٤٢﴾

29. Na katī wa andū na nyāmū na ng'ombe, ota ūu syīna mīkalīle yī kīvathūkany'o? No ala tū katī wa athūkūmi Make mena ūmanyi, mamūkīaa Ngai Mwene Vinya W'onthe me oka. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene-Vinya, Mūekanīi-Mūno Vyū.

وَمِنَ النَّاسِ وَالْذِّئَابِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٤٣﴾

30.Vate nzika, no asu *tu* ala maylatlāa Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na malūmasya Mboya na kumya katl wa *sy'ndū* ila Ithyl tūnenganlthe kwoondū woo, kīmbithl'nī na ūtheinl, mekwatasya ūtandlthyo ūtakathela ona lndl.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
انْفَقُوا مِنَّا رَزَقْنَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تَجَارَةً
لَّن تَبُورَ ۝

31.Nīkana We atonye kūmanenge mo matuvi mausūu, ona kwongeleela lūlū woo mumonl Wake. We vate nzika, nī Mūekanlī- Mūno Vyū, ūla Usūl'twe nī Mūvea.

لِيُوقِيَهُمْ أَجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ
غَفُورٌ شَكُورٌ ۝

32.Na Ivuku yla Ithyl tūvuanl'sye we nī w'o mūthei, yla ylanl'asya maūndū ala me mbee wayo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ni Mūmanyi wa maūndū onthe, Woni-W'ontho, lūlū wa athūkūmi Make.

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ۝

33.lndl Ithyl nltwamanengie athūkūmi Maitū ala Ithyl twamanyuvie Ivuku ta ūtl'wa. Na katl woo ve amwe ala mekwīyananga mo ene nūndū wa *kwenda kūatīla mawendi moo*, na katl woo ve *amwe* ala maatlāa nzla īla ya w'o, na katl woo ve *amwe* ala mamathing'īlasya angl kwīka meko ma ūseo kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na ow'o, kyu nī kīvathūkany'o klnene.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فِيهِمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُؤْذِنُ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيرُ ۝

34.Mlūnda ya Tene-W'ontho! Mo makamlīka yo. Navo, Makaanakavw'a na itanga sya thaavu, na lūlū; na itonyeo syoo vo ikeethwa syl sya lili.

بَعَثْنَا عَذِبٍ يَدْعُلُونَهَا يُحَلَوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِنْ ذَهَبٍ وَزُلُوفًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ۝

35.Namo makaasya, 'Ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'ontho ūla ūvetanglthe kyeva kuma kwitū. Vate

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ
رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ۝

nzika, Mwŵai nŵi Mŵekanŵi-Mŵino Vyŵ,
Mwosi-wa-Mŵvea.

36. 'Ula kwa wingŵo Wake, watŵtŵisye
ithyŵi nthŵi wa ŵtŵo wa Tene-W'ontho,
vala wŵa ŵtakatŵkiita ithyŵi, kana *undŵ*
ona wŵa wa mŵnoo ŵtŵkwatŵe vo.

إِلَٰهِيَّ أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِهِ لَا يَسْتَأْذِنُ
فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَسْتَأْذِنُ فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٦﴾

37. Indŵi ŵŵŵ wa asu ala matetŵkŵlaa, ve
lia-ya-Mwaki. Kŵkw'ŵ kŵikatuwa kwoo
nŵkana matonya kŵkw'a; ona ŵsilŵlo na
w'o ndŵkaolangwa kwoondŵ woo. Uu
nŵw'o Ithyŵi tŵmŵŵvaa kŵla mŵndŵ ŵte
mŵvea.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ
فِيمَوْتُهَا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَٰلِكَ
نَجْزِي كُلَّ لُغُوبٍ ﴿٣٧﴾

38. Navo makatŵa ŵtethyo, 'Ame Mwŵai
waitŵ, tumye nza ithyŵi, na tŵkeeka
meko ma ŵlŵngalu eka ala ithyŵi
tweekaa.' 'Ithyŵi tŵyaamŵnenge inywŵi
thayŵ *mŵasa' wŵanŵe* nŵkana mŵndŵ wa
kŵsŵanŵa ŵvandanŵ yu? Na ota ŵu,
Mŵkaanany'a nŵwamŵvikŵie inywŵi.
Kwa ŵu inywŵi samai *ŵsilŵlo*; nŵndŵ
eki-ma-naŵ mai mŵsŵvŵi.

وَهُمْ يَصْطَرِغُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ
فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا
لِظَالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Nŵw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵsyŵsŵi syŵmbithŵi sya matu na nthŵi.
Nŵw'o, We nŵmesŵi maŵndŵ *ala*
mavithŵwe nthŵi wa ithŵi.

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِدَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٩﴾

40. We nŵi We ŵla ŵmŵtwŵkŵthŵye inywŵi
anene ŵŵŵ wa nthŵi. Kwa ŵu, we ŵla
ŵtetŵkŵlaa. akathŵna *we mwene* nŵndŵ
wa *mosyao ma ŵlei* wake. Na ŵŵŵ wa
alei, ŵlei woo ŵkongeleela kŵmena mbee
wa Mwŵai woo, na ŵlei woo
ŵkongeleela wasyo tŵ.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَن كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ﴿٤٠﴾

41. Asya, 'Inyw'I nīmōsyonete ila ngai mōsyikaŋlaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ai nyie Indī kīla syo syōmbŋte ūlū wa nthī. Kana syo syīna kīanda nthīnī wa ūmbi wa matu? Kana Ithyī nītōmanengete mo Ivuku nīkana methwe na ūkōsī kuma nthīnī wayo? Aiee, eki-ma-naī mathanaa vathei mōndū na ūla ūngī.

42. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nīwikwatīle matu na nthī iikese kuma vandū vasyo. Na syo ikathūka, vai ūtonya kwikwatīla ateo We. Nīw'o nī Mōmīŋsyā, Mōekanī-Mūno Vyū.

43. Namo nīmeevītīe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitū syoo syī vinya makyasya, 'Takethwa Mōkaanany'a nīwookie kwoo, mo methwa maatīle ūtongoi mbee wa andū ala angī ona meva. Indī yīla Mōkaanany'a wamavikīle mo, ūu wamongelelee mo nthīnī wa ūlei.

44. Nūdū wa ūng'endu ūlū wa nthī na nzaama sya kūsūanīa mothūku. Indī masūanīo asu mathūku maimathyūlūlūkīte andū angī ateo asūanīi mamo. Mo Indī nīmamanthaa kīndū ona kīva ateo nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ya ūndū weekanaa na andū ma tene? Indī we ndūkona ūalyūko ona wīva nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indī.

45. Mo nomaanganga ūlū wa nthī makona ūndū mōminūkīlyo wa ala maī mbee woo wathūkīte? Namo maī na vinya mwingī kūmavīta mo. Vai kīndū

قُلْ اَرَاَيْتُمْ شُرَكَاءَ كُمُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اِلٰهِ اَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
فِي السَّمٰوٰتِ اَمْ اٰتٰیهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰی بَيِّنٰتٍ مِّنْهُ
بَلْ اِنْ يَّعِدِ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا ﴿٤١﴾

اِنَّ اِلٰهَ يٰسِرْكِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْ تَرْوٰلَاٰهُ وَ
لَیْنِ زَالِیْنَ اِنْ اَسْمٰكُمَا مِنْ اَحَدٍ قَرْنٍ بَعْدَ ذٰلِكَ
كَانَ حٰلِیْمًا غَفُوْرًا ﴿٤٢﴾

وَ اَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَیْمَانِهِمْ لَیْنِ جَآءَهُمْ نَذِرٌ
لَّیْسَ كُوْنٌ اَهْلٰی مِنْ اِحْدٰی الْاُمَمِ فَلَمَّا جَآءَهُمْ
نَذِرٌ مَّا رَاٰهُمْ اِلَّا نُفُوْرًا ﴿٤٣﴾

اِسْتَكْبَارًا فِی الْاَرْضِ وَ مَكْرَ السَّیِّئِ وَلَا یَحِیْقُ
اَلْمَكْرَ السَّیِّئِ اِلَّا بِاَهْلِیْهِ فِهْلَ یَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنَّتَ
الْاَوَّلٰیْنَ فَلَنْ نَّعْدِلَ اِلَّا بِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِیْلًا وَلَنْ نَّعْدِلَ
اِلَّا بِسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِیْلًا ﴿٤٤﴾

اَوْ لَمْ یَسِیْرُوْا فِی الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكُنُوْا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَّ مَا

kĩtonya kũtulya mawalany'o *Make*
matunĩ na Iũlũ wa nthĩ. Nĩw'o, We nĩ
Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi-
W'onthe.

46.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ kũmasĩĩla andũ nũndũ wa
maũndũ ala mo mekaa, We ndatia
kyũmbe kĩ thayũ ona kĩmwe Iũlũ wa
thayũ wa nthĩ Ino; Indĩ We amanengae
mo İvinda kũvika İvinda yĩla yĩtw'ĩtwe;
na yĩla yĩtw'ĩtwe yavika; Indĩ *mo*
makamanya kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ena athũkũmi *Make* onthe
uungu wa metho *Make*.

كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۝

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى
ظُهُرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ
مُسْتَقَرٍّ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ۝

سُورَةُ يٰسٖنَ مَكِّيَّةٌ

(٣٦)

YAA SIIN
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

2. Yaa Siin. *We Mũtongoi Mwĩanĩ!*

3. Nyie nĩvĩta na Kulani Ila yusũtwe nI
ũI,

4. We ow'o wI ũmwe wa ala Atũmwa,

5. NzĩanI Ila ya w'o.

6. UO nI ũvuany'o wa ũla-WI-Vinya,
Usũtwe nI tei.

7. Nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ
ala maaũthe moo mataakanw'a, na kwa
ũu, mo ti asũvĩ ma maũndũ.

8. Vate nzika, ndeto nĩndĩkĩku kwa aingi
moo, nũndũ mo mayĩtĩkĩlaa.

9. Ithĩ nĩtwĩkĩte masango kwĩlingĩla
ngingonĩ syoo makavika ngolunĩ syoo,
kwa ũu, mĩtwe yoo nĩmũngalalye.

10. Na Ithĩ nĩtwĩkĩte kĩsĩĩ mbee woo
na kĩsĩĩ itina woo na nĩtũmavw'ĩkĩte
vyũ ũkethĩa maitonya kwona.

11. Namo no ũndũ ũmwe kwoo,
wamakaany'a kana walea kũmakaany'a:
mo maikeĩkĩla.

12. We nũtonya kũmũkaany'a ũla tũ
ũnũkũatĩla Kĩlilikany'a na kũmũkĩla
Ngai-Wa-Ulau kĩmbithĩnĩ. Kwa ũu
mũtavye we ũvoo mũseo wa ũkeo na
ĩtuvi ya ndaĩa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يٰسٖنَ ②

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

إِنَّا كُنَّا لَنَرُسُلِينَ ④

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمُ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ⑦

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى الَّذِينَ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْيُنِهِمْ غُلَاقًا ⑨ إِلَى الْأَذْقَانِ

فَهُمْ مُّقْبَحُونَ ⑩

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا ⑪ وَ مِنْ خَلْفِهِمْ

سَدًّا ⑫ فَأَعْشَيْنَهُمْ فَهُمْ لَا يَبْصُرُونَ ⑬

وَسَاءَ عَلَيْهِمْ أَندَرْتُهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا

يُؤْمِنُونَ ⑭

إِنشَاءً تُنذِرُ مِنَ ابْتِغَاءِ الذِّكْرِ وَخَشَى الرَّحْمَنَ الْغَيْبِ ⑮

فَبَشِّرْهُ بِسَفَرَةٍ ⑯ وَ أَجْرِ كَرِيمٍ ⑰

13. Vate nzika, Ithyĩ *ithyoka* Nithyĩ tũmanengae ala akw'ũ thayũ, na nĩtũmaandĩkaa maũndũ ala mamatongoasya mbee na ala mamatiaa itina; na Ithyĩ nĩtũandĩkĩte syĩndũ syonthe nthĩnĩ wa Ivuku itheu.

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ
وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

لِيُذَكِّرَ الَّذِينَ
لَمْ يَرْجِعُوا إِلَى
الْبَيْتِ

LUKU 2

14. Na matavye mo ngelekany'o ya andũ ma mũsyĩ ūla Atũmwa maũvikĩie.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا

15. Yĩla Ithyĩ twamatũmie Atũmwa eĩf, namo mamalea me eĩf; Ithyĩ nĩtwamekĩie mo vinya na wa katatũ, namo maisye, 'Ow'o, ithyĩ nĩtũtũmĩtwe kwenyu ta Atumwa.'

الْمُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ
فَقَالُوا إِنَّا إِلَهُكُمْ مُرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na mo mamasũngĩa, 'Inyw'ĩ mwĩlo andũ otaitũ na Ngai-Wa-Ulau nde ũndũ ũvuanĩtye. Inyw'ĩ nĩmũũkengana tũ.'

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِن أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٦﴾

17. Namo maisye, 'Ow'o, Mwĩai waitũ nĩwĩsĩ nesa ithyĩ twĩ Atũmwa Make kwenyu.

قَالُوا رَبَّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَهُكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٧﴾

18. 'Na wĩla witũ no kũete Utũmane wĩ ũtheinĩ.'

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

19. Namo maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩna mũthaana nũndũ wenyu, na mwalea kũeka *kũotavya*, ow'o ithyĩ nĩtũmũkimanga na mavia, na ũsilĩlo wĩ woo nũmũvalũkĩla inyw'ĩ kuma mokonĩ maitũ.'

قَالُوا إِنَّا تَطَاقْنَا بِكُمْ لَيْنَ لَمْ تَتَّخِذُوا لِلرَّجْسِ كُفْرًا
وَلَيْسَتَكُمْ قِتْنَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٩﴾

20. Namo masũngĩa, 'Mũthaana wenyu, wĩ nenyu inyw'ĩ ene. Kĩtumi nũndũ, inyw'ĩ nĩmũtaĩtwe? Aiee, inyw'ĩ mwĩ andũ mũkĩĩte mĩvaka yonthe!'

قَالُوا طَاقُوا بِكُمْ مَعَكُمْ إِنْ دُرِجْتُمْ بِدَلٍّ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّزْجَوُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na kuma kŭkonyo kya vaasa kya mŭsyŭ vooka mŭndŭ asembe. Nake asya, 'Inyw'I andŭ makwa, maatŭlei Atŭmwa.'

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَنْتَعِبُ قَالَ يَقُومُ
اتَّبِعُوا الرُّسُلِينَ ۝

22. 'Maatŭlei asu ala mateŭmŭkŭlya inyw'I ŭtuvi ona yŭva, na ala matongoew'e nesa.

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۝

23. 'Na Nyie nŭna kŭtumi kyaŭ nŭlee kŭmŭthaitha ŭla We ŭmbŭmbŭte nyie, na ŭla inyw'I mŭkatŭngwa Kwake?

وَمَا لِي لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي تُرْجَعُونَ ۝

24. Nyie ŭndŭ ngamosa angŭ ta ngai ŭtee Wake? Ethwa Ngai-Wa-Ulau akenda kŭmbŭka nŭl, wŭw'anŭthya woo ŭkanguna na vathei, ona mo maitonya kŭndangŭla nyie.

أَتَأْخُذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْ تَبْذُلَ الرِّحْلُ يُعْزِ
لَا تُغْنِي عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ ۝

25. Uvoonŭ ŭsu vate nzika, nyie nŭthwa nŭ ŭvŭvyonŭ yŭ ŭtheinŭ.

إِنِّي إِذًا لَئِنِّي صَالٍ مُبِينٍ ۝

26. 'Nyie nŭngŭmwŭtŭkŭla Mwŭlai wenyu; kwa ŭu, mbŭthukŭŭsyeyi nyie.'

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ۝

27. Nake we nŭwataviw'e, 'Lika ŭtunŭl.' Nake asya, 'Takethwa andŭ makwa nŭmamanyie,

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَلَيْتُ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ۝

28. 'Undŭ Mwŭlai wakwa ŭnengete nyie ŭekeo kwa ŭlau na nŭndw'tkŭthŭte nyie ŭmwe wa ala ataŭku!'

يَسْتَغْفِرُ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝

29. Na ŭthyŭ tŭyaatheesya nguthu sya ita kwa andŭ make sya kuma ŭtunŭl, ona ŭthyŭ tŭyaŭ na vata wa kwŭka ŭu.

وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ
السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ۝

30. Wŭl mŭuumo o ŭmwe na sisya! Mo nŭmathelile vyŭ.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَحَافَةٌ وَاحِدَةٌ وَأَأْتَاهُمْ خُيُودًا ۝

31. Woo kwa mbaa-andũ! Vayũkaa
Mũtũmwa kwoo ateo mo nĩmamũvũtaa
ngũĩ.

يَحْسَرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣١﴾

32. Mo nomonete nĩ nzyawa syĩana ata
ila tũsyangĩte mbee woo, na kana
iyaamaasyokea ona Indĩĩ?

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ
إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

33. Na mo onthe, vate nzika, makaetwe
mbee Waitũ, mombanĩtw'e vamwe.

وَإِنْ كُلُّ لُتَا جَنِيحٌ لَدَيْنَا مَخْصُومٌ ﴿٣٣﴾

LUKU 3

34. Na nthĩ ĩla ngw'ũ nĩ Kyama kwoo;
Ithyĩ nĩtũmĩthayũũkasya, na tũkaumya
mbeũ sya ĩlu kuma vo, ĩla mo maĩsaa.

وَأَيُّهُ لَهُمُ الْأَرْضُ الْيَسَّةُ ۖ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا
مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtw'ĩte mĩũnda
ya mĩtende na mĩsavivũ, na ithyĩ
nĩtũtumĩte mbuluti sya kĩw'ũ ikavulutya
nthĩnĩ wayo,

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ تَحْتِهَا أَعْنَابٌ وَفَجْرْنَا
فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

36. Nĩkana mo matonye kũya matunda
kuma vo, na ti moko moo ala matumie
mamea. Indĩ mo nomatũngaa mũvea?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. We nĩ We Mũtheu ũla woombie
syĩndũ syonthe ĩĩ-ĩĩ, sya syĩndũ ĩla nthĩ
ĩmeaa, na syoo ene, na sya maũndũ ala
mo matamesĩ.

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَمَا تُنْبِتُ
الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمَا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. Na ũtukũ nĩ Kyama kwoo ũla Ithyĩ
kuma kwa w'ũ tumasya mũthenya, na
sisya! Mo me kĩvindunĩ.

وَأَيُّهُ لَهُمُ الْيَلُّ ۖ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ
مُظْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na syua nĩyĩendete yĩĩle nzĩanĩ ĩla
yĩw'ĩwe. Ŭsu nĩ Ŭtw'io wa Mwene
Vinya W'onthe, Ngai-ũmanyi-W'onthe.

وَالشَّسُ تَجْرِي لِيُسْطَقَرَّ لَهُمْ ذَلِكَ تَقْدِيرُ
الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40.Na w'o mwei Ithyĩ nĩtũw'iĩe mavinda, kũvika ōkekala ta kaũvonge kakũũ komũ ka mũtende.

وَالْقَمَرَ قَدْ رَزَقْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ۝

41.Syũa yĩĩvĩtũka mwei, ona w'o ūtuku ndũvĩtũka mũthenya, na syonthe ithambalele kilingeni.

لَا السَّنَسُ يَنْتَبِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الْيَلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ۝

42.Na Kyama kĩngĩ kwoo nĩkana Ithyĩ nĩtũmakuaa aana moo na ngalawa ikuĩthĩw'e mĩio.

وَأَيُّهُ لَهْمُ آفَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمَشْرِقِيِّ ۝

43.Na Ithyĩ tũkoomba kwoondũ woo syĩndũ ingĩ iĩlyĩ ta isu ila mo makalĩsaa.

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ فِئَاهِ مَا يَرْكَبُونَ ۝

44.Na takethwa ithyĩ nĩtwendie ūu, twĩthĩwa twamanyw'ĩthĩsy'e kĩw'ũ namo mayĩthwa na ūmwe wa kũmasiĩla mo ona maitangĩka.

وَأَنْ تَأْتِيَهُمْ فَلَاحٌ حَرِيحٌ لَهُمْ وَلَا هُمْ
يَنْقُدُونَ ۝

45.Ateo tei kuma Kwitũ na kyaũya kwa ĩvinda.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝

46.Na yĩla mo matavw'a, 'ĩsũvĩei inyw'ĩ ene, na maũndũ ala me mbee wenyu, na ala me ĩtina wenyu, nĩkana inyw'ĩ mwĩw'ĩwe tei,' mo nĩmaalyũkaa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

47.Na vai Kyama kĩmavikĩlaa mo katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَافًا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝

48.Na yĩla mo matavw'a, 'Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'onth'e ūmũnengete inyw'ĩ,' asu ala metetĩkĩlaa mamatavasya asu ala metĩkĩlaa, tũkamũĩthya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onth'e waĩle kwĩthwa amũĩthĩtye, ethwa We nĩwendie ūu? Inyw'ĩ mwĩ ĩvĩtyonĩ yĩ ūtheinĩ.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۖ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْظِعُوهُمْ مَنْ لَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ أَطَعْتَهُ ۚ إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

59. 'Mūuo wāhwe nenyu ---nī ndeto ya
ngethi yumite kwa Mwālai ōla Usūltwe
nī tei.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ زَجَرٍ ⑤

60. Na Ngai akasya, 'Ivathanei na ala
alōngo'lu ōmōnthī, ame inyw't
avī'any'a!

وَأَمَّا زَاوَا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمَجْرُمُونَ ⑥

61. 'Nye ndyāmwīyāfa inyw't aana ma
Atamu, kana mōikamōthaithe Sātani,
nōndū we nī mōmaitha wī ōtheinī
kwenyu,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَيْعَ أَدَمَ أَنْ لَا تَقْبَلُوا الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑦

62. 'Na kana inyw't mōnthaithe Nye?
Ino nīyo nzā ya w'o.

وَأَنْ أَعْبُدُ فِي هَذَا صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑧

63. 'Na we nīwamīthyoekisye nguthu
nene yenyu. Indī inyw't mwaleile
kūmanyā nīkī?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا
تَعْقِلُونَ ⑨

64. 'Ino nīyo Ngiena ūla inyw't
mwathiwe.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ⑩

65. 'Mīlikei ōmōnthī, nōndū nīmwaleile
kwīfīkīla.'

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ⑪

66. Umōnthī ithyī nīfōkwīkīla ōsīllo ūlō
wa makany'wa moo, na moko moo
nīmeōneena Naitū, na maōū moo
nīmeōkōsīla maōndū ala mo mekīte.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑫

67. Na takethwa ūthyī nītwendie ōu, ūthyī
twīthwa twamaumisye metho moo, na
Indī mo methwa masembie kūmantha
nzā. Indī mo māf matonya kwona ata?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ
فَأَنْ يَرَوْهُمْ ⑬

68. Na takethwa ūthyī nītwendie ōu,
twīthwa twamaalyōlile mo na
kumalūmya mo mawīkalonī moo,
matathi na mbee kana kūsyoka ūtina.

وَلَوْ نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَائَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا
مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ⑭

LUKU 5

69. Na we ūla Ithyĩ tŭmŭnengae thayŭ mŭasa, Ithyĩ nĩtŭmŭtŭngaa we akasyoka nthĩnĩ wa mwĩkalo wa wonzu. Indĩ mo nomakamanya?

وَمَنْ لَعَنَهُ نَكَّسَهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ۝

70. Na Ithyĩ tŭimŭmanyĩtŭye we myaĩĩ, ona kŭimwaĩĩtŭe we. Yo Kulani nĩ ūlilikany'o na Kulani ĩla ĩvathŭkanasya syĩndŭ.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ۝

71. Nĩkana yo ĩtonye kŭmakaany'a onthe ala me thayŭ, na kana ūtw'io ĩlŭlŭ wa alei ūtonye kwĩanĩa.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَرْحِقَ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

72. Mo nomonaa kana, katĩ wa syĩndŭ ila moko Maitŭ maseŭvĩtŭye, Ithyĩ nĩtŭmombĩe ng'ombe ila mo nĩmo masyĩyĩlaĩaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا عِلْدًا أَبْدَانًا أَنْعَمَّا فَهُمَ لَهَا مَلِكُونَ ۝

73. Na Ithyĩ nĩtŭtumĩtŭe syo imew'ae mo, nĩkana makaiĩsaa imwe ikamakua na ingĩ mo makasiĩsaa.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ۝

74. Namo mena motandĩthyo angĩ nthĩnĩ wasyo ona kyaŭnyw'a. Indĩ mo nomethĩawa na mŭvea?

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ۝

75. Namo nĩmosete ngai ingĩ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, nĩkana mo matonye kŭtetheew'a.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ ۝

76. Syo iikatonya kŭmatethya mo; Indĩ vandŭ va ūu, syo mbene ikaumĩlw'a vamwe namo ta nguthu imathoketye.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُخَضَّرُونَ ۝

77. Kwa ūu, ūneeni woo ndŭkakwĩw'ĩthye kyevea we. Nĩtw'o Ithyĩ nĩtwĩsĩ maŭndŭ ala mo mavithaa na ala matavanasya.

فَلَا يَحْزَنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۝

78. Mündū nowonaa kana Ithyī
tūmūmbīte kuma nthīnī wa Ilovoto ya
manzī tū? Indī wee! We nī
mūkaananīsyā wī ūtheinī.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِنَّا هُوَ
خَصِيمٌ مُبِينٌ ۝

79. Na we nūtūseūvīasya ithyī
ngelekany'o na akyūlwa nī mūmbīlwe
wake mwene. Na we akūlasya, 'Nūū ūla
ūtōnya kūthayūūkyā mavīndī me mou?'

وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَبِيٌّ خَلَقْنَاهُ قَالَ مَنْ يُبْنِي
الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝

80. Asya, 'We ūla wamombie Iya mbee,
o We akamathayūūkyā; Na We nīwīst
nesa vyū kīla mūthemba wa ūmbi.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَ مَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ
خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝

81. 'We ūla ūmumīasya mwaki kuma
mūtīnī mwīū, na sisya, inyw'ī
nīmūwakanasya kuma nthīnī wa w'o.

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا
أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ۝

82. We ūla woombie matu na nthī ndena
ūtōnyi wa kūmba syīndū ingī iilyī
tasyo?' Iī, na ow'o We nī We ūla
Mūmbi-Mūnene, Umanyi-W'onthē.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ
عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝

83. Nīw'o, mwīao, Wake, yīla We
waelela kīndū, no kūkītavya tū
ūkītavasya, 'Tw'īka! Nakyo
kīyambīlīlīya kūtw'īka.

إِنشَاءً أَمْرًا إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

84. Kwa ūu, We nī Mūtheu, ūla ūsumbī
wa syīndū wī kw'okonī Kwake. Na
inyw'ī inyw'onthē mūkatūngwa Kwake.

فَسُبْحَانَ الَّذِي يَبْدَأُ مَلَكُوتَ كُلِّ شَيْءٍ وَآلِهِ
تُرجعون ۝

سُورَةُ الضَّحَى مَكِّيَّةٌ

AL - SAAFAAT
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syitwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ltwe nI 0lau, Us0ltwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. NlIvI'ta na asu ala meylafaa mIthIa
IthengeanIe,

وَالضَّحَىٰ

3. Na IndI maimal0ngya amaitha na
vinya m0no,

فَالزُّجَرُ

4. Na IndI maimIsoma Kulani ta
0lilikany'o,

فَالثَّلِيثِ

5. Kwa 0la w'o Ngai wenyu nI 0mwe,

إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ

6. MwIai wa matu na nthI na syonthe ila
syI katI wasyo na MwIai wa maumfIlo ma
suya.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ

الْمَشَارِقِ

7. IthyI nIt0yanakavItye I'tu t0 yIla ya
Itheo vy0 na wanake wa ndata;

إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِرَبِّنَا إِلَٰكُ الْكَوْكَبِ

8. Na IthyI nIt0yIsiIte kwa masatani ala
mbaa-mat0.

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ

9. Mo maikethwa matonya kwIthukIIsya
0mbano 0la M0taI'tku ona matata m0no--
-- mal0ngI'tw'e kuma ngalI syonthe.

لَا يَسْتَعِينُونَ إِلَىٰ الْمَلِكِ الْأَعْلَىٰ وَيُقَدِّفُونَ مِنْ

كُلِّ جَانِبٍ

10. Mal0ngI'tw'e, na nI 0silfIlo wa
k0endee kwo--

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

11. Ateo we 0la 0vulasya kInd0 na
0ng'eI na we aatI'lawe nI 0m0I mwai wa
mwaki.

إِلَّا مِنْ خَلْقٍ الْخَلْقَةِ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ

فَاسْتَفْتَيْهِمْ هُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِنْ خَلْقِنَا إِنَّا

12. Kwa 0u, mak0lyei mo kana kIla mo
matonya k0mba nIkI'tonya kwIkala mbee

خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَّازِبٍ

wa kila Ithyl t0mbfte. Mo Ithyl
nlt0mombfte na y0mba ylkwatanu.

13. Aiee, we n0seng'aa, namo
nfmav0thasya 0nd0 Osu.

بَلْ عَجَبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿٣٧﴾

14. Na ylla mo matavw'a maylthukllasya.

15. Na ylla mo moona Kyama,
mamanthaa 0nd0 me0kfv0la ng0l.

وَإِذَا دُكِرُوا لَا يَدْرُونَ ﴿٣٨﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿٣٩﴾

16. Na mo maasya, 'Kll ti kInd0 ateo nI
0oi wlyonanfye.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٠﴾

17. Ata! Ithyl twakw'a na k0tw'Tka klt0o
na mavIndl, nlt0kathay00kw'a mgl?

18. 'Na maalthe mait0 ala ma mbee ota
0u?

وَإِذَا شِئْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَمَاءُ رِثَا يَتَّبِعُونَ ﴿٤١﴾

أَوْ آبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٢﴾

19. Asya, 'll, na Indl, m0kanyivw'a.'

20. Indl w'o 0keethwa wltano 0mwe
m0m0, na sisya, mo makambllmly
kwona.

قُلْ نَعْمَ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٣﴾

وَأَنْتَاهِيَ بَجْرَةٍ وَاحِدَةٍ فَاذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

21. Namo makaasya, 'Woo nI wit0! 00
nI m0thenya wa Matuvi.

22. U0 nI m0thenya wa 0tw'To wa
m0thy 0la inyw'I mwa0leaa.

وَقَالُوا يَوْمَئِذٍ هَذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٤٥﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٤٦﴾

LUKU 2

23. Na alaika makatavw'a, 'Mombany'ei
onthe ala meekie moth0ku, vamwe na
anyanyae moo, na ila mo maithaithaa.

أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا

يَعْبُدُونَ ﴿٤٧﴾

24. 'Utee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na matongoesyei nzlanI ya
MwakinI;

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٤٨﴾

25. 'Na ma0ngamyey; n0nd0 mo
nom0vaka mak0lw'e.'

وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ مَقْسُوتُونَ ﴿٤٩﴾

26. 'Mwlna kl inyw'I 0nd0
m0te0tethany'a m0nd0 na 0la Ungl?'

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٥٠﴾

27. Aiee, mŭthenyanŭ ūsu mo
makeenengane nemo ene.

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُتَسَلِّمُونَ ﴿٣٧﴾

28. Na amwe moo makamaneeny'a ala
angŭ maikŭlany'a mŭndŭ na ūla ūngŭ.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣٨﴾

29. Mo makasya, 'Nŭw'o inyw'ŭ
mwookaa vala tŭŭ kuma kwa ūla w'o.'

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

30. Mo makamasŭngŭla, 'Aiee, inyw'ŭ ene
mŭyaŭ etŭkŭli.

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٤٠﴾

31. 'Na ithyŭ tŭyaŭ na ūtonyi ŭlŭlŭ wenyu;
ŭndŭ inyw'ŭ mwaŭ andŭ eki-ma-naŭ.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا
طَافِينَ ﴿٤١﴾

32. 'Yu ndeto ya Mwŭlai waitŭ nŭyeaŭla
ŭlŭlŭ waitŭ kana nokŭvika ithyŭ tŭsame
ŭsilŭlo vate nzika.

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّنَا لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

33. 'Na ithyŭ nŭtwamŭthyoekisy'e inyw'ŭ
nŭndŭ ithyŭ ene twaŭ athyoeku.'

فَأَعْوَيْنَكُمْ إِنَّنَا لَكَاغُوبُونَ ﴿٤٣﴾

34. Ow'o, mŭthenya ūsu onthe
makeethwa na ianda nthŭnŭ wa ŭsilŭlo.

فَأَنهَضَهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٤﴾

35. Vate nzika, ūu nŭw'o ithyŭ twŭkanaa
na avŭtany'a:

إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٤٥﴾

36. Nŭndŭ yŭla mo matawiw'e, 'Vai Ngai
ŭngŭ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,'
mo nŭmaalyŭkile mena ngathŭlo,

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٦﴾

37. Na mo maisye, 'Twŭlekana na ngai
siitŭ nŭndŭ wa mŭtili-wa-myallŭ wŭna
ndŭŭka?

وَيَقُولُونَ إِنَّمَا لَنَا إِلَهٌ وَإِنَّا بِإِلَهِهِ لَمُجْنُونُونَ ﴿٤٧﴾

38. Aiee, we nŭetete w'o na nŭŭkŭŭthŭŭtye
ŭ-w'o wa Atŭmwa onthe.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٨﴾

39. Inyw'ŭ vate nzika, mŭkasama ŭsilŭlo
wŭ woo.

إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ يَقُولُوا الْعَذَابُ الْآلِيمُونَ ﴿٤٩﴾

40. Na inyw'ŭ mŭkatuvw'a kwoondŭ wa
maundŭ ala mwŭkŭŭte tŭ----

وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٠﴾

41. Ateo athŭkŭmi ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe ala anyuve,

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٣٠﴾

42.Aa makeethwa na kyaūya kīsīkīe.

اُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ﴿٣٢﴾

43. Matunda, namo makanengwe ndaĩa,

فَوَاكِهَ وَهُم مُّكْرَمُونَ ﴿٣٣﴾

44.Nthĩnĩ wa Mĩũnda ya Utanu,

فِي جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٢٧﴾

45. Mekalīte ivīlanī sya ūsumbī,
melekanīle mūndū na ūla ūngī.

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٥﴾

46. Makĩthyũlũlũkw'a kĩkombe kya
kyaũnywa kuma mbulutĩnĩ ĩvulutĩtye,

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَا۟سٍ مِّنْ مَّعِينٍ ﴿٣٦﴾

47. Kyeu, *kī kwakaka*, *kī mūyo* kwa ala
meūkīnyw'a,

بِضَاءٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ﴿٧٤﴾

48. Vala vatakethwa kūmilwa, ona mo maikew'a mainoea vo.

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفُونَ ﴿٣٨﴾

49. Na vakeethwa iveti *ntheu* vamwe namo, syina metho mauu, manene na manake,

وَعِنْدَهُمْ قُصِرَتُ الظَّرْفِ عَيْنٌ ۖ ﴿٣٩﴾

50. Mailyĩ ta matumbĩ masũvĩĩku.

كَأَنَّهُنَّ بَيضٌ مُكْنُونٌ ﴿٥٠﴾

51.Na ĩndĩ amwe moo makamataavya ala

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥١﴾

angl, maik0lanasya mak0lyo m0nd0 na
Ola Ongl.^{12*}

52.M0neeni kuma katl woo akasya,
'Nyie nal na m0nyanyawa,

53.Ula waasya, 'ow'o we wl Omwe wa
asu ala metfklāa kana *Othay00kyo* nī wa
w'o?

54.'Ithyī twamina k0kw'a, na twatwika
m0thanga na mavīndī, nīw'o ithyī
nīt0kat0ngwa īngl?

55.Nake akak0lya, 'Inyw'I
nom0m0sisya we?

56.Na īndī we akasisya na k0mwona we
e katl wa Mwaki.

57.Nake akasya, 'Nīlvīta na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, we wal vakuvī
k0tuma nyie nanangika.

58.'Na takethwa ti īnee ya Mwīai
wakwa, Nyie vate nzika, nīthwa
neethīwe wa asu ala makwītwa *mbee*
Wake.

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَدِيرٌ ⑤

يَقُولُ إِنَّكَ لَمِنَ الْمَصْدُوقِينَ ⑥

إِذَا امْتَنَلَوْا مِنَّا ثَوَابًا وَعِظَاءً مَا إِنَّا لَنَدِينُهُنَّ ⑦

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُقِلُّونَ ⑧

فَأَطْلَعَ فَأَرَاهُ فِي سَوَاءٍ الْجَحِيمِ ⑨

قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كَذَّبْتُ لَتُردِّينَ ⑩

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ⑪

¹ *'baizun' ta' baisatun' Itumbi ya nyaa kana o
nyOnyi īngl. Yīla k00neenwa na ndala nīkwīawa,
'huwa baizatul balad' kwa ndala 'we nī ta Itumbī
ya nyaa' yī kaswīl nīhīl, n0nd0 nyaa īla n0me
nīyo īyls0vīaa, kana yo nīyo nene vy0 Os0vīnī
Osu, ti ta Itumbī yīla yīlītwe yī yoka, kana we nī
mwīai kana m0nene; kana ndena Ongl meananw'a
'balad' ndalanī kana kwa k0la ala angl mekalaa,
na Ola ndeto syoo mo masyīfklāa kana we
n0tanīawa, kana nī m0nd0 wīskīe nesa. Kwa Ou,
'baizun maknoon' nī kwasya ngathīto sya Itumī
is0vītwe nesa, na ikasiīlwa.

59. *Uu tiw'o kana ithyI t0ikakw'a ingI,*

أَمَّا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ ۝

60. 'Ateo kIkw'o kit0 kIla kya mbee, na kana ithyI t0ikasillwa?

إِلَّا مَوْتَنَا الْأَوَّلَى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۝

61. 'Vate nzika, 00 nI 0tanu m0nene.

إِنَّ هَذَا لَهُوَالْقَوْرُ الْعَظِيمُ ۝

62. 'Kwoond0 wa 0nd0 ta 00, IndI ath0k0mi nI math0k0me.'

لِيُثْبِتْ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَمَلُونَ ۝

63. U0 nIw'o m0seo kana nI m0tI wa Sakkum?

أَذَلِكَ خَيْرٌ نَزَلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقْوَمِ ۝

64. NIw'o, IthyI nIt00twIkItIthye we ta 0tato kwa eki-ma-naI.

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ۝

65. NI m0tI 0la 0meaa uungu wa lia-ya-Mwaki;

إِنَّمَا شَجَرَةُ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۝

66. Na Itunda yaw'o yIlyI ta syongo sya nzoka.

طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رَدُوْسُ الشَّيْطَانِ ۝

67. Namo makaya ya w'o na kus0sya mavu moo naw'o.

فَأَنَّهُمْ لَا يَكُونُونَ مِنْهَا فَائِزُونَ وَمِنْهَا الْبُطُونُ ۝

68. Na IndI vate nzika, 0al0ko woo 0keethwa IianI-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَيْمِيمٍ ۝

69. Na IndI vate nzika, 0al0ko woo 0keethwa IianI-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَا إِلَى الْجَحِيمِ ۝

70. Ow'o mo meethIe maaIthe moo maivItya,

إِنَّهُمْ أَلْقَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ۝

71. Na, nImeekalaatile maatIle nyaI syoo.

فَهُمْ عَلَىٰ أَثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ۝

72. Na and0 aingI m0no ma tene nImeekie mavItyo mbee woo,

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۝

73. Na IthyI nItwamat0mIte Akaanany'a katI woo.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّندِرِينَ ۝

74.Sisyai, Indī, m0min0kīlyo wa asu ala makaaniw'e wāī m0th0ku ata,
75.Ateo ath0k0mi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala anyuve.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَكَبِّرِينَ ٥٧

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ الْخَلَّاصِينَ ٥٨

LUKU 3

76.Na ow'o Noa nīwatwīkaīlile Ithyī, na nī ūsūnglō mūseo mūno wīana ata ūla twamīnengie mboya yake!

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحًا فَلْيَنصَحْ الْمُجْرِمُونَ ٥٩

77.Na Ithyī nītwamūtangīle we na andū ma nyūmba yake kuma thīnanī mūnene;

وَنَجِّنُهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ٦٠

78.Na Ithyī nītwamūtwīkīthisye ūsyao wake now'o wa kūvīta tū.

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ٦١

79.Na Ithyī nītwamūtīle we syītwāīseo katī wa nzyawa ila syaatīle ītina---

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ٦٢

80.Mūuo wīthwe īūlū wa Noa katī wa mbaa andū.

سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ٦٣

81.Uu nīw'o Ithyī tūmatuvaa asu ala mekaa ūseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٦٤

82.Kwa ūla w'o, we aī ūmwe wa ath0k0mi Maitū ala meetīkīlīte.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ٦٥

83.Na Indī Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ū ala angī.

فَمَا أَعْرَفْنَا الْأَخْرِينَ ٦٦

84.Na nīw'o, katī wa nguthu yake vāī Avalamu;

وَرَأَى مِنْ شَيْعَتِهِ كُوفْرَهُنَّ ٦٧

85.Yīla we wookie kwa Mwīai wake ena ngoo yīnyivītye.

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ٦٨

86.Yīla wamūtavisye īthe wake na andū make, 'Kīī inyw'ī mūthaithaa nī kyaū?

إِذْ قَالَ لِأَبْنَيْهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ٦٩

87.Inyw'ī mūmanthaa movūngū ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe?

أَيُّهَا إِلَهَةُ دُونِ اللَّهِ تَرِيدُونَ ٧٠

88.'Kieleelo kyenyu nī kyaū īūlū wa Mwīai wa nthī syonthe?

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ٧١

102.Kwa ūu, Ithyī nītwamŭnengie ūvoo
mŭseo wa kŭsyaa mwana.

فَبَشِّرْهُ بِعِلْمٍ حَلِيمٍ ۝

103.Na yīla we weanie nesa eethwa
atonya kŭthukŭma nake, amwīa, ame
mwana wakwa, nyie nīnonete ndotonī
ngīkŭaa we. Kwa ūu, sŭanīa ūndŭ
ŭkwona ūvoo ūsu! Nake asŭngīa, 'Ame
asa wakwa, ūka ūndŭ we wīyīaīwe; na
Nyie nīngwīthwa nī katī wa asu ala
mena ūmīlsyo Ngai enda.'

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئِي إِنِّي أَرَى فِي
الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ
يَا بَتِّ افْعَلْ مَا تَوْمَرُ سَجَدَ فِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ
مِنَ الصَّابِرِينَ ۝

104.Na yīla mo elī meenyivisye kwa
Wendo wa Ngai na we amŭkomya nthī
na ūvu ūthyū wī nthī,

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ۝

105.Ithyī nītwamwītie we: 'We
Avalamu,

وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا بُرْهِيمُ ۝

106.'Ow'o we nīwīanīsyie ndoto yaku.
Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tŭmaīvaa ala
mekaa moseo.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّمْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

107.Yu vate nzika, yaī ītatwa
yīyonanītye.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ۝

108.Na Ithyī nītwamwovoisye we na
nthembo nene.

وَقَدْ يَنبُجُ عَظِيمٍ ۝

109.Na īndī Ithyī nītwamŭtiīe syīwa
īseo katī wa nzyawa ila syaatīīe ītina.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝

110.'Mŭuo wīthwe īlŭlŭ wa Avalamu!'

سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝

111.Uu nīw'o Ithyī tŭmatuvaa asu ala
mekaa moseo.

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

112.Vate nzika, we aī ūmwe wa
athŭkŭmī Maitū wītkīlīte.

إِنَّهُ مِن عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝

113.Na Ithyī nītwamŭnengie we ūvoo
mŭseo wa Isaaka, Mwathani, na umwe
wa ala alŭngalu.

وَبَشِّرْهُ بِاتِّخَاذِنَا مِنَّا مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

114.Na Ithyĩ nĩtwanenganie maũathimo ũolũ wake na Isaaka. Na kuma katĩ wa nzyawa syoo elĩ ve eki-ma-nesa aingĩ na ve ũmwe ũla wĩyonanĩtye mũng'endu wĩyĩkaa naĩ we mwene.^{3*}

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اسْحٰقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا
يَعْقُوبَ مَحْسِبًا وَظَلُمْنَا نَفْسَهُ مُبِينًا ۝١١٤

LUKU 4

115.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Mose na Alũni maũathimo Maitũ.

وَلَقَدْ مَنَّآ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝١١٥

116.Na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo elĩ na andũ moo kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝١١٦

117.Na Ithyĩ nĩtwamatetheeisye mo, namo nĩmo maĩ asindi.

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَمَا كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۝١١٧

118.Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Ivuku yĩvuanĩtwe kwa ũtheu nesa.

وَأَتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَمِينَ ۝١١٨

119.Na Ithyĩ nĩtwamatongoesye mo nzĩanĩ ĩla ya w'o.

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝١١٩

120.Na Ithyĩ nĩtwatiie syĩwa ĩseo kwoondũ woo katĩ wa nzyawa ĩla syaatĩĩe.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ۝١٢٠

³ *Ndeto ĩno 'zalim' ng'endu kana 'zulm' ng'endu' ndĩwetawa ta kũmo mana nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. Yĩla ĩandĩkĩtwe na kĩeleelo kĩĩ yĩũngamaa kwa mĩthemba yonthe ya wathũki kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o. Onakau ve ĩeleelo imwe ĩla syonanasya ũtungi wa mũvea. Nthĩnĩ wa 35:33 *Al-Faatir*, nĩ ũtheinĩ kana Ngai nĩwĩkĩĩte katĩ wa athũkũmi Make anyuve, andũ ta asu nĩ 'zalmun li nafsihi' ala mekalaa me ang'endu mo ene makyũkita nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nthĩnĩ wa ngũthu ota isu ve asu ala me nthĩnĩ wa ngũthu ya ũolũ asu mawetetwe ta 'muqtasid na saviq bil khairat' 35:33. Ota ũu, mũndũ kwĩyĩfete mwene kwĩka meko maseo no kwenda kĩthimo kya ũũmũ na ũng'endu wa mũndũ mwene nthĩnĩ wa ĩtambya ya mbee ya kaũ wa kĩĩveva. Asu ala mekaa ũu kwoondũ wa Ngai nĩ ataĩtku ĩndĩ mawetawa ta 'zalmun ĩnĩfsihi' nũbng'ndu kwoondũ wake mwene.

121.'MŪuo wīthwe ũlũ wa Mose na Aluni.'

سَلَّمَ عَلَى مُوسَى وَهُرُونَ ①

122.Ow'o, ũu nīw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala mekaa moseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ②

123.Vate nzika, mo me elĩ maĩ katĩ wa athũkũmi Makwa meetĩkĩĩte.

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ③

124.Na kwa ũla w'o, Elia aĩ ũmwe wa Atũmwa ota ũu,

وَأَنَّ إِيَّاسَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ④

125.Yĩla we wamakũlilye andũ make, 'Inyw'I nomũũmũkĩa Ngai?

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ⑤

126.'Inyw'I mwĩmwĩkaĩla Mbaalĩ, na kũmũtia ũla Mũmbi Mũseo vyũ katĩ wa ombi,

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ⑥

127.'Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wenyu na Mwĩai wa maaĩthe menyu ma tene?

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ⑦

128.Indĩ mo nĩmamũtw'ĩkĩthisye we ta mũkengani, na vate nzika, mo makaetwe mbee wa Ngai kumya ũtalo;

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ⑧

129.Ateo athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ⑨

130.Na Ithyĩ nĩtwamũtiĩe syĩtwa ĩseo katĩ wa nzyawa ila syaatiĩe----

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ⑩

131.'Mũuo wīthwe ũlũ wa Elia na andũ make!

سَلَّمَ عَلَى إِيَّاسِينَ ⑪

132.O'wo, ũu nīw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ⑫

133.Vate nzika, we aĩ ũmwe wa athũkũmi Maitũ ala meetĩkĩĩlaa.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ⑬

134.Na kwa ūla w'o Loto aĩ ūmwe wa
Atūmwa ota ūu,

وَأَنَّ لَوْكَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٤﴾

135.Yĩla Ithyĩ twamumisye we na andũ
make onthe ma mũsyĩ wake,

إِذْ حَبَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٥﴾

136.Ateo kĩveti kĩkũũ kĩla kyaĩ katĩ wa
ala mekalile ĩina

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَدِيرِينَ ﴿١٣٦﴾

137.Na ĩndĩ Ithyĩ twamumisye we na
andũ make onthe ma mũsyĩ wake,

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Na vate nzika, inyw'ĩ nĩmũvĩĩlaa
vakuvĩ namo kĩoko,

وَأَنَّكُمْ لَتَمُوتُنَّ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Na ūtukũ. Ntkĩ ĩndĩ, inyw'ĩ
mũtamanyaa?

يَا بَلِيلُ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٩﴾

LUKU 5

140.Na kwa ūla w'o, Yona ota ūu, aĩ
ūmwe wa Atūmwa,

وَأَنَّ يُوسُفَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Yĩla we wasembie ngalawanĩ ĩla
yakuĩte mĩio;

إِذْ أَتَى إِلَى الْفُلِّكَ الشُّعُونَ ﴿١٤١﴾

142.Na we nĩwalimanile na ene ala wai
namo ngalawanĩ na we aĩ wa ala mena
wasyo.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Na ĩkũyũ nĩyamũmelilye we o
akĩtũla mũtĩ we mwene.

فَالْتَقَتَهُ الْوُتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٣﴾

144.Na takethwa we ndaĩ wa asu ala
mamũtaĩaa Ngai,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْتَحِينَ ﴿١٤٤﴾

145.We vate nzika, ethĩwa ekalile ĩvunĩ
yayo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

لَكِنَّكَ فِي بَطْنَةٍ إِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٥﴾

146.Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamwĩkisye we
ũtee vandũ vomũ, na we aĩ mũwau;

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٦﴾

147.Na Ithyĩ nĩtwameisye OÜngÜ Tolo wake.

وَأَبْنَيْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

148.Na Ithyĩ nĩtwamÜtÜmie we ta MÜtÜmwa kwa andu ngili İana na mbee,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ آلَافٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

149.Namo nĩmeetĩkĩlile; kwa Üu, Ithyĩ nĩtwamanengie kyaÜya kwa İvinda.

فَأَمَّاؤَا فُتِنْتَهُمْ إِلَى جِئِنٍ ﴿١٤٩﴾

150.Yu makÜlye mo kana Mwİai waku ena eİtu oyİla mo mena ivİsİ.

فَاسْتَفْتَيْهِمَ الرِّبَاكَ الْبَنَاتِ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٥٠﴾

151.Mo maİ ngÜsİ yİla Ithyĩ twamombie alaİka me aka?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

152.IsÜvİei, ow'o nİ nthİnİ wa ÜvÜngÜ woo yİla mo maasya,

إِلَّا أَنَّهُمْ مِنْ رِفْقِهِمْ يَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

153.'Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜsyaİte syana;' namo vate nzika, nİ akengani.

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

154.We anyuvİte syana sya eİtu kÜvİta sya ivİsİ?

أَضْطَرُّهُ الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٤﴾

155Inyw'İ mwİna kİ? MÜtusaa ata inyw'İ?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَخْكُونُ ﴿١٥٥﴾

156.İndİ inyw'İ nomÜkasÜanİa?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾

157.Kana, inyw'İ mwİna mwİao mütheu?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٧﴾

158.Umİlyai İndİ İvuku yenyu ethwa mwİ ma w'o.

فَأَنذَرْتُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Na mo mawetaa ndÜÜ sya mükautİ katİ Wake We na Mayini, oyİla Mayini nİmesİ nesa vyÜ kana mo onamo makeetwa mbee Wake.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسَبًا وَقَدْ عَلِمَتِ
الْجَنَّةُ أَنَّهُمْ لِحُضْرَتِهِ ﴿١٥٩﴾

160. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũtheu na E-vaasa na ila mo
mamwĩananasya We nasyo.

سُبْحَنَ اللّٰهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٣٠﴾

161. Indĩ athũkũmi anyuve ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe *mayĩkaa Ou*.

إِلَٰهَ عِبَادِ اللّٰهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿٣١﴾

162. Nĩw'o, inyw'ĩ na ila mũthaitaa-----

فَإِنَّمَا وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿٣٢﴾

163. Vatiĩ ũmwe wenyu ũtonya
kũmũthyoekya *ona ũmwe* akamũlea We.

مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفِتْنِينَ ﴿٣٣﴾

164. Ateo ũla we ũkavya Iianĩ-ya-
Mwaki.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿٣٤﴾

165. *Na alaĩka measya*, 'Na vai ũmwe
waitũ ũte vandũ wiĩtwe.

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿٣٥﴾

166. 'Na nĩw'o, Ithyĩ twĩ asu ala
maũngamaa mĩthĩanĩ kwĩanana na ivĩla.

وَأَنَّا لَنَحْنُ الضَّالُّونَ ﴿٣٦﴾

167. 'Na Ithyĩ ow'o, twĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

وَأَنَّا لَنَحْنُ السَّيِّئُونَ ﴿٣٧﴾

168. Namo vate nzika, maasya,

وَأَن كَانُوا يَقُولُونَ ﴿٣٨﴾

169. 'Kethwa ithyĩ twaĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

لَوْ أَن عِندَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

170. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa twĩ
athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe.'

لَكِنَّا عِبَادُ اللّٰهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿٤٠﴾

171. Indĩ *yĩla yo yamavikĩla mo* nimaleaa
kũyĩtĩkĩla, Indĩ o mĩtukĩ makamanya.

فَلَقَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

172. Na vate nzika, ndeto Yaitũ
nĩyumaalĩte Ikĩmanenge ndaĩ athũkũmi
Maitũ, Atũmwa.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِإِِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٢﴾

173. Asu vate nzika, nĩmo
makatetheew'a'

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿٤٣﴾

174.Na kana no nguthu Yaitū ya ita
Ikasinda vate nzika.

وَأَنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغُلَبُونَ ﴿١٧٤﴾

175.Kwa ūu we uma vala maī kwa
Ivinda.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِئَ ۖ ﴿١٧٥﴾

176.Na we masyaīīsyē, nūndū o mītūki
mo makoona.

وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٦﴾

177.Nī ūsililo Witū Indī, mo mekwenda
kūūkalaata?

أَفَبَعْدَ إِنَّا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٧﴾

178.Indī yīla w'o wītheea vu nza kwoo,
kīkeethwa kī kīoko kīthūku kwa asu ala
makaaniw'e.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٨﴾

179.Kwa ūu, we uma vala maī kwa
Ivinda.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِئَ ۖ ﴿١٧٩﴾

180.Na we masyaīīsyē, nūndū o mītūki
mo makoona.

وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٨٠﴾

181.Mwīai waku nī Mūtheu, Mwīai-Wa-
Ndaīa na ūtonyi, Tūlū mūno mbee wa
kīla mo mawetaa.

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨١﴾

182.Na mūuo wīthwe Tūlū wa Atūmwa!

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨٢﴾

183.Na ndaīa syonthe nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa nthī
syonthe.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٣﴾

سُورَةُ ص مَكِّيَّةٌ

SAAD

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usŵtwa nŵ ōlau,
Usŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Saad. Ngai-Wa-W'o. Nŵŵŵta na
Kulani, ŵa yusŵŵte motao, yo nŵ ndeto
Yaitŵ mbuany'e.

مَلِ وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ②

3. Indŵ asu ala matetŵŵlaa malikŵe nthŵnŵ
wa ōng'endu wa ōvŵngŵ na ōmaitha.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَذَابٍ وَشَقَاقٍ ③

4. Nŵ nzyawa syŵana ata ila syaŵ mbee
woo Ithyŵ tŵsyangŵte! Mo nŵmaŵie
makŵŵta ōtethyo, Indŵ yo yŵŵŵŵ ŵvinda ya
kŵsemba na kŵkŵŵa.

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَ ذُؤْلَانَ ④

جِئْنَا مِنْ مَتَابٍ ⑤

5. Namo nŵmaseng'aa nŵ kana
Mŵkaanany'a nŵmavikŵe mo kuma katŵ
woo ene; na alei maasya, 'ŵŵ nŵ mŵoi,
mŵkengani mŵnene.

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَاذِبُونَ ⑥

هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ⑦

6. We aseŵŵŵte ngai nthŵnŵ wa ŵai
ŵmwe? Kŵ nŵw'o, nŵ kŵndŵ kŵeni mŵno
vyŵ kŵŵa ithyŵ twaaŵw'a.

أَجْعَلِ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا ۖ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ ⑧

عَجَابٌ ⑨

7. Na vau, atongoi moo nŵmakaananŵe
maimataa ma, 'Endai mŵkaikwate
mŵŵmŵŵte ngai syenyu. Kŵ nŵ kŵndŵ
kŵkwendeka mŵno.

وَأَنطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَصَى ⑩

الْهَيْكَلِ ۖ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ⑪

8. 'Ithyŵ tŵyaaŵw'a kŵndŵ ta kŵ nthŵnŵ
wa ndŵni ngŵ ona Indŵ. Kŵ ti kŵndŵ
ateo no ōvŵngŵ.

مَا سِعَعْنَا بِهَذَا فِي الْمِثْلَةِ الْأُولَى ۖ إِنَّ هَذَا إِلَّا ⑫

اِخْتِلَافٌ ⑬

9. Kyaŵ, we nŵ we katŵ waitŵ ithyonthe
ŵla ŵtheew'e ŵtao? Aiee, mo mena
nzika ŵŵŵ wa ŵtao Wakwa. Aiee, Indŵ
mo maiambŵte kŵsama ŵsifŵlo Wakwa.

أَنزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرَ مِنْ بَيْنِنَا ۖ بَلِ هُمْ فِي شَكٍّ ⑭

فَنُزِّلُوا بِهِ فَقُولُوا عَذَابٌ ⑮

10. Mo mena inandũ sya tei wa Mwĩai waku, Mwene-Vinya, ũla Mũnengani-Mũnene?

أَمْرَعَنْدَهُمْ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ⑩

11. Kana ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nĩ woo? Kwa ũu, maeke mo mambate na nzĩa *ila syoo mekwona*.

أَمْرَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ⑪
فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ⑫

12. Mo nĩ nguthu kuma katĩ wa anyanyae moo ala makalungw'a vaa.

جُنْدُ مَا هُنَا لَكَ مَهْرُومِينَ الْأَحْزَابِ ⑬

13. Na mũno ota mbee woo andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Valao, mwĩai wa ekali ma maecamanĩ, nĩmaleete.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَارِ ⑭

14. Kwa ũu mbaĩ ya Athamũti, na andũ ma Loto, Na atũi ma Kĩthekekanĩ-----ii syaĩ nguthu ila syaminiwe Imwe syonthe vyũ

وَشُعُودٌ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ أُولَئِكَ
الْأَحْزَابِ ⑮

15. Onthe vate kũtiala ũmwe nĩmamaleile Atũmwa, ũu ũsilĩlo Wakwa nĩweethĩwe okũvika wĩanĩe.

إِنَّ كُلَّ إِلَّا كَذَّبَ الرَّسُلَ فَحَقَّ عِقَابُ ⑯

LUKU 2

16. Mo mayetelee ateo mbu Imwe yũtwe tĩla nthĩnĩ wayo vate tĩvinda tĩnengane.

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صِخْرَةً مَّا لَهُمْ مِنْ نَاقٍ ⑰

17. Mo maasya 'Mwĩai waitũ tũkalaatĩle ithyĩ kĩlungu kitũ *kya ũsilĩlo* mbee wa Mũthenya wa kũtala.'

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا وَظَنَّا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ⑱

18. Ithwai na ũmĩsyoyo na maũndũ ala mo maneena, na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Ndaviti, *mũndũ wa maũronyi maingĩ*, vate nzika, we nĩwamwelekelaa Ngai mavinda onthe.

إِصْرًا عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ إِذْ أَعْيَدَ
إِلَيْهِ آوَابَ ⑲

19. Ithyĩ nĩwatumie iĩma ^{1*} imwĩw'a we.
Syo nĩsyatanĩe ndafa sya Ngai vamwe
nake we kũituka na syua yĩyuma.

20. Na Ithyĩ nĩtwainyivisye nyũnyi
kwoondũ wake syũmbanĩtw'e vamwe:
syonthe nĩsyamũsyokeie we.*

21. Na Ithyĩ nĩtweekĩe ũsumbĩ wake
vinya, na twamũnenge we ũĩ na umya
wa ũtw'io.

22. Na ũvoo wa akaananĩ nũkũvikĩite
we yĩla mo mambatie ũlũ wa ngũka
ya nyũmba yake?.

23. Yĩla mo malikile vala ve Ndaviti, na
we nĩwamakĩaa mo. Namo mamwĩaa,
'Ndũkakĩe. Ithyĩ twĩ akaananĩ elĩ,
ũmwe waitũ nũmũvĩĩsye ũla ũngĩ; kwa
ũu, sila katĩ waitũ na ũlũngalu, na
ndũkathũke kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o na
tũtongoesye nzĩanĩ ĩla ya w'o.

24. 'Uũ nĩ mwanaa mwaitũ; we ena
malundu maka mĩlongo kenda na kenda,
na nyie nĩna ĩlondũ yĩmwe ĩka. Indĩ we
easya, 'nenge yu yaku.' Nake
nũnũngĩlya vinya na ũneeni wake.'

25. Na Ndaviti asya, 'Vate nzika, we
nũkũvĩĩsye we kũkwĩtya ĩlondũ yaku yĩ
yĩmwe ongeleele ala make. Na nĩw'o
anyanya aingĩ nĩmeyĩananasya mũndũ

¹*Ndeto ĩno 'jibal' iĩma nĩtonya kũneenwa nũndũ
wa mbai yekalaa iĩmanĩ ĩla yasindĩtwe nĩ Ndaviti
kaũnĩ, na ota ũu nĩtonya kũweta 'ũthw'ii wa
syĩndũ ĩla syĩnzawa nthĩ mines ĩla syaumbũkĩe
ĩvĩndanĩyake.

*Ndeto 'attair' nyũnyi nĩ andũ mena ĩnengo sya
mwanya ala maũũkaa ũlũ mũno na nĩhwau ũlũ
wa maendeeo moo.

إِنَّا نَخْرُجُ الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ۝

وَالظَّيْرِ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَابٌ ۝

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَاهُ الْعِظَمَةَ وَفَصَّلَ
الْخِطَابِ ۝

وَهَذَا آتَمَكُ نَبَأُ الْخَصَمِ إِذْ تَسَوَّرُوا بِالْجِرَابِ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَحْزَنْ
حَضَنَ بَنَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَخْلَفْنَا بَيْنَنَا
بِالْحَيِّ وَلَا تَشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الْقَرَارِ ۝

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعَجَةً وَقَدْ
تَعَجَّهْتُ وَاحِدَةً فَقَالَ أُكْفِلُنِيهَا وَعَزَّنِي
فِي الْخِطَابِ ۝

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَى زُنَاجٍ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْتَغِينَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ

na ūla ūngĩ, ateo ala mamwĩtkĩlaa Ngai na kwĩka mawĩa maseo; Indĩ asu nĩ avũthũ. Na Ndaviti nĩwoonie kana Ithyĩ nĩtwamũtatĩte we, kwa ūu, we nĩweetisye ūekeo wa Mwĩai wake, na avalũka nthĩ akĩthaita na nĩwamwelekele We.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَئِلْهُمْ
وَلَقَدْ دَاوُدُ إِنَّا قَتَلْتَهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا
وَأَنَابَ ۖ

26. Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwamũekeie we ūu, na ow'o we aĩ na mwĩkalo wa kũthengeanĩa Naitũ na vandũ vaseo mũno vyũ.

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ
مَآبٍ ۖ

27. 'We Ndaviti, Ithyĩ nĩtũũw'ĩkĩthĩtye we kwĩthwa mũtongoi tũlũ wa nthĩ; kwa ūu, we matw'ĩte andũ na ūlũngalu, na ndũkaatĩte wendi mũthũku, ndũkese kũkwathũkya we ūtee wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, asu ala maendaa ūtee kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe makeethwa na ūsililo mwai, nũndũ mo nĩmoolilwe nĩ Mũthenya wa ūtalo.

يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ تُنْفَخُ الْأَنْفُسُ إِلَىٰ مَا كَانَتْ تَعْمَلُ ۚ

LUKU 3

28. Na Ithyĩ tũisyũmbĩte itu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo mana. Usu nĩ woni wa asu ala matetĩkĩlaa. Woo, Indĩ, kwa alei nũndũ wa ūla Mwaki.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ۚ

29. Ithyĩ Indĩ, tũkameka ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo ūndũ ūmwe na ala mekaa mothyoeke tũlũ wa nthĩ? Ithyĩ tũkameka ala alũngalu ta ala aathe?

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْفَسِيدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۚ

30. Yĩ nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũũvuanĩsye we, yusũtwe nĩ maũathimo, nĩkana mo matonye kũmĩsũanĩa Mĩsoa yayo, na kana asu ala manengetwe ūmanyi matonye kũsũvĩa.

كِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَ
لِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ۚ

31.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Ndaviti Solomoni ūla waĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. We nĩwatwelekelaa *Ithyĩ* mavinda onthe.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ
أَوَابٌ ۝٧

32.Ivinda yĩla mbalasi syaetiwe mbee wake ĩya wĩloo ila syaĩthĩw'e na mũĩthĩlye mũseo mũno, na mbũthũ kwa kũsemba,

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعِثِّيِ الصُّفْنُ الْجَبَدُ ۝٨

33.We aisye, 'wendo wa mbalasi nĩ mũnene mũno kwakwa nũndũ syo nindilikanasya nyie Mwĩai wakwa. Kwa ūu, we nĩwekalile kũvika syathelekelya ĩtina wa tũtũ.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي
حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ۝٩

34.We aisye, 'Itũngei vaa nĩ nyie,' ĩndĩ we nĩwambĩĩĩlye kwivũũangya maũũ *masyo* na ngingo *syasyo*.

رُدُّوْهَا عَلَى فُطُوحٍ مِّنَ الْبُتُوقِ وَالْأَعْنَاقِ ۝١٠

35.Na Ithyĩ nĩtwamũtatie Solomoni na twaiĩĩla ĩũũ wa kĩvĩla kyake kya ūsumbĩ mwĩĩ *tũ*. Na ĩndĩ we nĩwamwelekele Ngai, *akĩmantha tei Wake*.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ
جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ۝١١

36.Akyasya, Mwĩai wakwa, nenge nyie ūekeo na ĩĩĩla ūsumbĩ ĩũũ wakwa ūla ūtakamwaĩla ūmwe ona wĩva ĩtina wakwa. Vate nzika, We wĩ Mũlau mũno vyũ.'

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغُ لِإِحِدٍ
مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ۝١٢

37.Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwatumie ew'ĩka nĩ kĩseve, kĩkĩuutana kĩ kĩuu kwa mwĩao wake okw'onthe kũla we wendaa kũthi,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءَ حَيْثُ
صَابَ ۝١٣

38.Na mamũndũ manene, *mĩthemba yonthe* ya aaki na athambĩ,

وَالشَّيْطَانَ كُلَّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ ۝١٤

39.Na angĩ movetwe na mbĩngũ.

وَأَخْرَجْنَا مَقَرَيْنِ فِي الْأَصْفَادِ ۝١٥

40.'Uo nĩ mũthĩnzĩo Witũ----kwa ōu nengane mana, kana wĩkale naw'o – vate kũtala.'

هَذَا عَطَاؤُنَا فَأَمْنٌ أَوْ أَمِيكَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ③

41.Na ow'o we aĩ mwĩkalonĩ wa kũthengeanĩa Naitũ na vandũ vaseo mũno.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنَ مَّآبٍ ④

LUKU 4

42.Na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Yovu, yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Satani nũnthĩnĩtye nyie na wĩla mũmũ na woo mwingĩ.'

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسْرِي ۖ الشَّيْطَانُ يَصْصِبُ وَعَدَّابٍ ⑤

43.'Ithing'ĩsye kwambata kĩĩma kyaku. Vaa ve kĩw'ũ kĩthithu kya kũthamba na kya kũnyw'a.'

أَرْكُضْ بِرَحْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٍ ⑥

44.Na Ithĩ nĩtwamũnengie we andũ ma nyũmba yake na angĩ mailĩ ta mo vamwe namo *kwa nzĩa ya tei* kuma Kwitũ, na ta ōlilikany'o kwa andũ ala mena ōmanyi.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذُكْرٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ⑦

45.Na Ithĩ nĩtwamwĩe we, 'Osa tũũvonge tũũmũ kw'okonĩ kwaku ōvĩ mũĩma na ōkĩkũna we *mwene* natw'o, na ndũkanange wĩvĩto waku.' Ow'o, Ithĩ nĩtwamwonie we e mũmĩĩsya. We aĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. Vate nzika, we nĩtwamwelekela *Ngai* mavinda onthe.

وَحُذِّبَتْ يَدَاكَ فَتَخْتَبُ بِهِنَّ وَلَا تَخْنَثُ ۚ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ⑧

46.Na lilikanai athũkũmi Maitũ Avalamu na Isaka, na Yakovo, andũ ma ōtonyi na woni.

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ⑨

47.Ithĩ nĩtwamanyuvie mo na mũno mũno mamalilikany'e andũ tũũ wa ōtũo wa Itunĩ.

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذُكِّرَ الدَّارِ ⑩

48. Na kwa ūla w'o, mo me mbee wa metho Maitū katī wa ala anyuve *na ala* aseō mūno vyū.

وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لِنِ الْمُصْطَفِينَ الْآخِيَارِ ﴿٤٨﴾

49. Na lilikanai Isumaeli, na Elisa, na Esikieli *Dhul-Kifl*; na onthe maī ma ala aseō vyū.

وَأَذْكُرُ إِسْعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلَّ مَنِ الْآخِيَارِ ﴿٤٩﴾

50. Uū nī ūlilikany'o. Na ala alūngalu vate nzika, makeethwa na vandū vaseo vyū va kūsyoka:

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنِّ لِلْمُتَّقِينَ لِحُسْنِ مَآبٍ ﴿٥٠﴾

51. Mīūnda ya Tene W'onthe mbingllo syayo ivingūtwe kwoondū woo,

جَنَّتِ عَذَنٌ مَّفْتَحَةً لَهُمُ الْآبْوَابُ ﴿٥١﴾

52. Maīte mūto vau nthīnī; navo makeetasya matunda kwa *Ūtanu* ala mo *makendaa* kwa wingī na kyaūnyw'a.

مُتَكِينِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَأْكِهِ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥٢﴾

53. Na vamwe namo vakeethwa *iveti ntheu*, iikumany'a mothyū masyo, atindany'a ma mūika ūmwe.

وَعِنْدَهُمْ قَصْرٌ مِّنَ الظَّرْفِ أَرْبَابٌ ﴿٥٣﴾

54. Uu nīw'o inyw'ī mūkwathwa kwoondū wa Mūthenya wa ūtalo.

لَقَدْ هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

55. Nīw'o, kīī nī kyaūya Kitū kīla kītakanangīka ona īndīī.

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ ﴿٥٥﴾

56. Kīī nī *kwoondū wa etīkīli*. Indī kwa mbaa matū ve vandū vathūku mūno va kūsyoka.---

هَذَا وَإِنَّ لِلظَّالِمِينَ لَشَرَّ مَآبٍ ﴿٥٦﴾

57. Ngiena, vala mo makavīla. Nī vandū vathūku ata īndī va kūthūmūa!

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَنَسُوا الْيَهَادُ ﴿٥٧﴾

58. Uū nīw'o mo *makethwa naw'o*. Kwa ūu, eka mo makīsame: kīw'ū kītheūkīte na kyaūnyw'a kīthithu mūno vyū na kīūnyunga naī.

هَذَا فَلْيَسْبِقُوهُ حَيْمَرٌ وَغَشَاقٌ ﴿٥٨﴾

59. Na *mũhemba ñgĩ* ya *mosilĩlo* angĩ
me *kĩvathũkany'o* mailĩ ta asu.

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا ۝٥٩

60. 'Ino nĩ nguthu *yenyu* ñla inyw'ĩ
mũsebanĩtye nayo, *inyw'ĩ atongoi ma*
mawathavu.' Vai ũthokyo kwoo.
Nokũvika mo mavye nthĩnĩ wa Mwaki.

هَذَا أَقْوَاجٌ مُفْتَقِمَةٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ
صَالُوا النَّارِ ۝٦٠

61. Namo makaasya, 'Aiee, Inyw'ĩ
ninyw'ĩ mwatũseũvĩsye maũndũ aa.
Kwa ũu, nĩ vandũ vathũku mũno ata va
kũthũmũa!'

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَّبَعُوا
لَنَا فِئْسَ الْفَرَارِيُّ ۝٦١

62. Mo ota ũu makaasya, 'Mwĩai waitũ,
ũla w'ontho ona wĩva watũseũvĩsye
maũndũ aa ñndĩ mwongele ũsilĩlo kũndũ
kwĩĩ Mwakinĩ.'

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا
فِي النَّارِ ۝٦٢

63. Namo makaasya, 'ñndĩ ko kwĩkĩkĩte
ata kwitũ ũndũ tũteũmona andũ ala
twamatalaa katĩ wa ala athũku?

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا لَا نَعُدُّهُمْ مِنْ
الْأَشْرَارِ ۝٦٣

64. 'Kana nũndũ ithyĩ twamatw'ie ma
kũvũthw'a vate kĩtumi kana nĩ metho
maitũ mate ũmona?'

اتَّخَذُوا لَهُمْ سَخِرًا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ۝٦٤

65. Nĩw'o, ũu nĩ w'o---kũkaananĩ
vamwe kwa andũ ma Mwakinĩ.

يَعْنِي إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ۝٦٥

LUKU 5

66. Asya, 'Nyie nĩ Mũkaanany'a tũ; na
vai Ngai ateo Ngai Mwene Vinya
W'ontho, ũla-ũmwe, ũla Mũnene vyũ.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَنْ إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝٦٦

67. 'Mwĩai wa matu na nthĩ, na syonthe
ila syĩ katĩ wasyo syelĩ, ũla-Wĩ-Vinya,
ũla Mũc'kanĩ-Mũnene.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ۝٦٧

68. Asya, 'Nĩ ũvoo mũnene,

قُلْ هُوَ تَبَوَّأُ عَظِيمٌ ۝٦٨

69.'U la inyw'I mŭkŭalyŭka mŭtĩĩte.

أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٩﴾

70.'Nye ndyaĩ na ŭmanyi wa ŭmbano mŭnene yĩla mo maneenanasya 7010 waw'o katĩ woo ene,

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَائِكَةِ إِذْ جَعَلُوا ﴿٧٠﴾

71.'Indĩ kĩla nye nĩvuanĩw'e nĩkana nyie nĩ Mŭkaanany'a wĩyonanĩye ŭtheinĩ.'

إِنْ يُؤْتَى إِلَى إِلَّا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٧١﴾

72.Yĩla Mwĩai waku wamatavisye alaĩka, ngĩĩlye kŭmŭmba mŭndŭ kuma yŭmbanĩ,

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِي بُشْرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧٢﴾

73.'Na Indĩ Nye namina kŭmŭmba, na kŭmŭseŭvya vyŭ na kŭmŭveveea veva Wakwa nthĩnĩ wake, inyw'I valŭkai nthĩ mwĩna wĩnyivyo kwake.'

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٣﴾

74.Kwa ņu, alaĩka nĩmeeniyivisye onthe vamwe.

فَسَجَدَ الْمَلِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٤﴾

75.Indĩ Ivilisi ndaaĩka ņu, we nĩweekathĩĩe, na we aĩ wa asu ala maleile kwĩĩkĩla.

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76.Ngai aisye, 'We Ivilisi, nĩ kyaŭ kĩŭsiĩte we kŭmwĩnyivĩsya ņla Nye nŭmbĩte na moko Makwa eĩ? Wĩkĩte ņu nĩ ngŭlŭ kana ow'o we wĩ wa ala ataĩku?

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٦﴾

77.We aisye,'Nye nĩ mŭseo kŭmŭvĩta we. We ŭmbŭmbĩte nyie na mwaki nake We ŭmŭmbĩte na yŭmba.'

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٧﴾

78.We aisye, 'Uma vaa Indĩ, nŭndŭ vate nzika, we wĩ mŭlee.

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٨﴾

79. Na vate nzika, kŭmo Kyakwa
kŭkeethwa ũŭŭ waku we kŭvika
Mŭthenya wa ũtw'io.'

وَأَنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ٥٩

80. Nake aisye, 'Mwŭai wakwa, nenge
ŭvinda ũndŭ, kŭvika yŭla mo
makathayŭŭkw'a.'

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ٦٠

81. Ngai amwŭa, Kwa ũla w'o we wŭ katŭ
wa ala manengetwe ŭvinda,

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ٦١

82. 'Kŭvika mŭthenya wa ŭvinda yŭla
yŭtw'ŭtwe.'

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ٦٢

83. We aisye, 'Nyie nŭŭŭŭŭ na vinya
Waku, Nyie vate nzika, ngamathyoekya
mo onthe,

قَالَ فِعْزَتِكَ لِأَغْوَيْتَهُمْ أَجْمَعِينَ ٦٣

84. 'Ateo athŭkŭmi Maku anyuve katŭ
woo.'

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْخَالِصِينَ ٦٤

85. Ngai aisye, 'ũndŭ ŭ-w'o nŭ, na Nyie
nŭneena w'o,

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ٦٥

86. 'Kana vate nzika, ngausŭsya ŭia-ya-
Mwaki naku we na vamwe na asu ala
makŭatŭŭaa we, inyw'onthe vamwe.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَتَّبَعُكَ مِنْهُمْ
أَجْمَعِينَ ٦٦

87. Asya, 'Nyie ndiŭmwŭŭŭŭŭ inyw'ŭ ŭtuvi
ona yŭva nŭndŭ wa ŭŭ, ona nyie ndi
ŭmwe wa asu ala menenevasya.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ٦٧

88. Ti kŭndŭ ũndŭ nŭ ŭlilikany'o kwa
mbaa andŭ onthe.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٦٨

89. 'Na inyw'ŭ vate nzika, mŭkamanya
ŭvoo wa w'o ŭtina kwa ŭvinda ŭvŭthŭ.

يَوْمَ وَلَّتْهُنَّ نَبَاهٌ بَعْدَ جِيْنٍ ٦٩

AL - ZUMAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Uvuany'o wa Ivuku yĩĩ umĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-wĩ Vinya, Ula Mũĩ.

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

3. Vate nzika, nĩ Ithylĩ Ala tũvuanĩtye Ivuku yĩĩ kwaku vamwe na w'o; kwa ũu mũthaithe Ngai Mwene Vinya W'onthe, wĩnenganĩte mũkĩĩlonĩ waku Kwake na ũĩkĩĩku w'onthe.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ③

4. Ithukĩĩsyeyi, Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka no We wailĩtwe nĩ wĩwi mũkĩĩku. Na asu ala mosaa asũvĩ angĩ ũtee wake maasya, 'Ithylĩ nĩtũmathũkũmaa nĩkana matũthengeesye vakuvĩ na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akasila katĩ woo ĩũũ wa maũndũ ala mo mavathũkanganĩaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamũtongoeasya ũla we nĩ mũkengani, ũtatũngaa mũvea.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ④

5. Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendete kwĩyosea mwana We-Mwene, We ethwa anyuvĩte ũla We wendaa kuma katĩ wa ala We ũmbaa. Nĩ Mũtheu We! We nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe, Mũsumbĩki.

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مَتَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحَنَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ⑤

6. We nĩwoombie matu na nthĩ kwĩlanana na mavata ma ũĩ. We atumaa ũtukũ ũvw'ĩka mũthenya na akatuma mũthenya ũvw'ĩka ũtukũ. Na We

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يَكُونُ إِلِيلٌ عَلَى النَّهَارِ وَيَكُونُ تَهَارٌ عَلَى الْإِيلِ وَسَخَرِ الشَّمْسُ وَ

nūvinyīle syua na mwei; kīla kīmwe
kīlatīle nzīa yakyo kūvika īvinda yīla
yītw'ītwe. Ithukīīsyeyi, nī We eweka Ula
-Wī-Vinya, Mūekanīa-Mūnene.

7. We amūmbie inyw'ī kuma mūndūnī
ūmwe; na īndī kuma vau We
nīwaseūvisye mūtindany'a; na We
nūtheetye kwoondū wenyu ng'ombe
nyaanya ilī ilī. We amūmbaa inyw'ī
nthīnī wa mavu ma maa-nyinyia menyu,
kyūmbe ītina wa kyūmbe, nthīnī wa
makundo atatū ma kīvindu. Uū nī We
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai
wenyu. Usumbī nī wake. Vai Ngai
ateo We. Indī inyw'ī mwīalyūlwa
nakū?

8. Ethwa inyw'ī mūi na mūvea, vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyanīsyeyi-We-Mwene
atamwīkwatīye inyw'ī. Na We
ndendeeaw'a nī kūlea kūtūnga mūvea
kwa athūkūmi Make. Indī inyw'ī
mwoonany'a ūtūngi wa mūvea, ūu
now'o We wendaa kuma vala mūī. Na
vai mūkui wa mīio ūkakua mūio wa
ūngī. Na Indī kwa Mwīai wenyu
nokw'o ūalyūko; na We
akamūmanyīthya inyw'ī maūndū ala
mweekaa. Na vate nzika, We nūmesī
nesa vyū maūndū ala mavithītwe nthīnī
wa ithūi.

9. Na yīla thīna wamūkwata mūndū,
nūmwīlīlīlaa Mwīai wake, ena wīlīlo
Kwake. Na Indī, yīla We wamwīw'īa
īnee kuma Kwake-Mwene, nīūlawa nī
ūndū ūla we ūnamūvoyeaa mbee, na
nīwambīlīlīlasya kūmūseūvīsyā Ngai
Mwene Vinya W'onthe atindany'a angī

الْقَمَرُ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ①

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَأَنزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمِينِيَّةً ۚ أَزْوَاجٌ يَخْلُقُكُمْ
فِي بُطُونٍ ۖ أُمَهَّتْكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ ۚ فِي
ظُلُمٍ ثَلَاثٍ ۚ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ ۚ فَأَنَّى تُصَوَّرُونَ ①

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ
الْكُفْرَ ۚ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ①

وَإِذَا مَنَّ الْإِنْسَانُ ضَرًّا دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسَىٰ مَا كَانَ يَدْعُوًّا
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ ۚ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّیُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ ۚ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۚ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّارِ ①

nĩkana amathyoekye ando kuma nzĩani Yake. Asya, 'Itandĩthĩsywe mwene na ōlei waku kwa kavinda kanini; we vate nzika, wĩ mwĩkali-wa-Mwakini.'

10. We ūla ūvoyaa enenganĩte kwa Ngai nthĩni wa masaa ma ūtukū, evalūkĩtye nthĩ we mwene na aūngeme, na ūkĩaa itu na wĩkwatasya ĩnee ya Mwĩai wake, nĩ ūndū ūmwe na ūla ūtekaa ūu? Asya, 'Asu ala mesĩ na ala matesĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndū ūmwe?' Nĩw'o ala mena ūmĩsyo makeethwa na ĩtupi yoo vate kĩthimo.'

LUKU 2

11. Asya, 'Inyw'ĩ athūkūmi Makwa, ala mwĩtĩkĩlaa, Mūkĩei Mwĩai wenyu. Ve ūseo kwa asu ala mekaa ūseo nthĩni wa thayū ūū. Na nthĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩna ūthei. Nĩw'o ala mena ūmĩsyo makeethwa na ĩtupi yoo vate kĩthimo.'

12. Asya, 'Nĩw'o, Nyie nĩnĩyĩafwe kūmūthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩ mūĩkĩĩku Kwake nthĩni wa ndĩni.

13. Na Nyie nĩnĩyĩafwe kwĩthwa wa mbee wa asu ala menenganae *kwake*.'

14. Asya, 'Ow'o Nyie nĩngūkĩa, ethwa nĩngūlea kūmwĩw'a Mwĩai wakwa, ūsilĩlo wa mūthenya ūla mūnene.'

أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَنَّهَ الْيَلَّ سَاجِدًا وَقَابِلًا يَخْذُرُ
الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةً رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ⑩

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّادِقُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ⑪

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ⑫

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ⑬

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ⑭

Mwene Vinya W'onthe nĩ We ūtw'ite
kyathĩ kyu; Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ūtianŋo Wake.

22. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'ũ kuma
ĩtunĩ na akakĩtheesya kĩlĩyĩ ta mbuluti
ĩvulutĩtye kĩw'ũ, na ĩtina vakamea imea
syĩ kĩvathũkany'o nũndũ waky'o? Na
ĩndĩ nĩsyũmaa ikekala ta ĩlaa ya mũtĩ; na
ĩndĩ We nĩwitwĩkĩthasya ta mavuti
momũ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika,
ve ūlilikany'o kwa andũ ala mena
ũmanyi.

LUKU 3

23. We ūla ĩndĩ kĩthũi kyake
kĩvingũĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũndũ wa wĩtĩkĩlo wa Isilamu,
na nĩkana we akwate kyeni kuma kwa
Mwĩai wake, nũndũ ūmwe na ūla
ũnũvavata kĩvĩndũ kya ūlei? Woo ĩndĩ
kwa asu ala ngoo syoo syũmĩthĩtw'e
kwa kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe! Mo me ĩvĩtyonĩ yĩyonanĩtye
ũtheinĩ.

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe atheetye
Utũmane mũseo mũno kwa nzĩa ya
Ivuku yĩla mũsoa yayo ĩyĩtwĩkaa na
ĩkayĩtũngĩĩĩla kwa nzĩa sya mũthemba
mingĩ yĩ kĩvathũkyo ĩla ĩtumaa ikonde

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنْبِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا
أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهَيِّجُ فَتَرَاهُ مُضْغًا ثُمَّ يَجْعَلُهُ
عُتُقًا مَآلُونَ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِّلْأَوَّلِينَ ﴿٢٢﴾

أَفَنَنْسِيْهِ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُؤْيٍ
مِّنْ رَبِّهِ قَوِيْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبِهِمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ
أَوَّلِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مّتَابِرًا
تَفْعَلُو مِنْهُ جُلُودَ الدِّينِ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَىٰ
اللَّهُ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٢٤﴾

sya ala mamÜkġaa Ngai woo syġng'utha;
na İndġ ikonde syoo na ngoo syoo
ikololow'a nġ kÜmÜlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe; ta Üsu nġ Ütongoi wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; We
amÜtongoeasya na w'o Üla We wendaa.
Na Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe
wamÜtw'ġa wa kwaa---we ndakethwa
na mÜtongoi.

25. We Üla İndġ, Ütena kİndÜ ateo ÜthyÜ
wake mwene kÜmÜsİġa we Üsİġlo
mÜthÜku wa MÜthenya wa ÜthyÜÜkyo
nÜndÜ Ümwe na Üla wġna mÜuo? Na eki-
ma-naġ makatavw'a, 'Samai inyw'ġ
maÜndÜ ala mweekaa.

26. Asu ala maġ mbee woo nġmamaleile
AtÜmwa MaitÜ, kwa Üu Üsİġlo nġwookie
İÜÜ woo yġla mo matamanyaa.

27. Kwa Üu Ngai Mwene Vinya W'onthe
nġwatumie masonokw'a nthİnġ wa thayÜ
ÜÜ na Üsİġlo wa İtunġ vate nzika,
Ükeethwa wġ mÜnene kÜvġta ÜÜ,
takethwa mo nġmamanyie!

28. Na vate nzika, İthyġ nġtÜmanengete
andÜ ngelekany'o sya kġla mÜthemba
nthİnġ wa Kulani İno nġkana mo matonye
kÜlilikana.

29. İthyġ nġÜmİvuanİatye Kulani yġ
Ntheu, İtena Üthyoeuku nthİnġ wayo,
nġkana mo matonye kwġthwa me
alÜngalu.

30. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nÜnenganac ngelekany'o; mÜndÜ wġna
ngwatanİo na andÜ, meana Üna
matekwġw'ana mÜndÜ na Üla Üngġ, na ya

أَفَن يَتَّبِعِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْمِبُونَ ۝

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَآتَاهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۝

فَآذَاهُمْ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلِلْعَذَابِ الْآخِرَةِ الْكِبْرُ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلُ الْخَنَازِ
لِلْبَلِّ أَكْثَرُ هُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

mŭndŭ ņngĩ ņla wĩyũmĩtye kwa mŭndŭ
ņmwe eweka. Ngelekany'o ya asu eĩĩ
nŭndŭ ņmwe? Ndaĩa syonthe nĩ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthē. Indĩ aingĩ
mņno vyŭ moo mayĩsĩ.

31.Vate nzika, we ņkakw'a, onamo ota
ņu makakw'a.

32.Na vate nzika, inyw'ĩ mŭkakaanĩa
inyw'ĩ ene mbee wa Mwĩai wenyu
Mŭthenyanĩ wa Uthayŭŭkyo.

LUKU 4

33.Nŭŭ Indĩ, ņla mwĩki-wa-naĩ mņnene
kŭvĩta ņla ņkenganaa ņŭŭ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthē, kana we ņla
ņleaa w'o yĩla wamŭvikĩa? Vo lĩanĩ-ya-
Mwaki vai wĩkalo wa alei?

34.Indĩ we ņla ņetete w'o, na we ņla
ņkŭsĩĩaa w'o ota ņu ---aa nĩmo ala
alņngalu.

35.Mo makeethwa na kĩla kyonthe
makenda vamwe na Mwĩai woo; yu nĩyo
ĩtuvi ya ala mekaa moseo.

36.Kwa ņu, Ngai Mwene Vinya
W'onthē akamavetangĩa *mosyao*
mathŭku ma mņndŭ ala mo meekie, na
aisyoka amanenge mŭthĩnzĩo kwĩanana
na meko moo ala maseo vyŭ.

37.We Ngai Mwene Vinya W'onthē
ndamwĩanē mŭthŭkŭmi Wake? Na Indĩ
mo makenda kŭŭtelemya we vamwe na
asu ala me Nake. Na ņla Ngai Mwene
Vinya W'onthē ņmŭtw'ĩĩaa wa kwaa—
vai mŭtongoi kwoondŭ wake.

إِنَّكَ مَعَهُمْ مُّشِيرٌ ۖ وَإِنَّهُمْ مُّشِيرُونَ ﴿٣١﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ
بِالْصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٣﴾

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاُ
الْحُسْنَيْنِ ﴿٣٥﴾

يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيهِمْ
أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ
مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٧﴾

38.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtongoeasya ----vai wa kŭmŭthyockya. We Ngai Mwene Vinya W'onthe ti Mwene-Vinya, Mwŭlai wa ūIvanŭsyo?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٨﴾

39.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika, makwŭla, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Mwŭsuanŭla ata inyw'ĩ, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena kŭlelelo kya kŭmbŭka naŭ Nyie, asu ala inyw'ĩ mŭmekallaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩmatonya kŭmbetangŭla ūthŭku nĩkŭtwe nĩ We? Kana ethwa We eenda kŭmbŭw'ŭla tei, mo nĩmatonya kŭsillŭa tei Wake? Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmbŭlanŭe Nyie. Ala mena wŭkwatyo nĩmamwŭkwatye We.'

وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٩﴾

40.Asya, 'Inyw'ĩ andŭ makwa, ikai nesa mŭno vyŭ ūndŭ mŭtonya; Nyie nakwa nonĩkŭte ota ūu; o mŭtŭkŭ inyw'ĩ mŭkamanya.

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَاوِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41.Nŭŭ ūla ūsilŭlo wa kŭmŭsonokya ūmŭvikŭlaa we, na nĩ ūlŭ waŭ ūla ūmŭtheaa ūsilŭlo wa kwŭkalaa.'

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤١﴾

42.Nĩw'o, Ithyĩ nĩtŭŭvuanŭsye Ivuku yŭŭ na w'o kwa ūseo wa mbaa andŭ onthe ma nthĩ. Kwa ūu ūla ona wŭva ūatŭŭlaa ūtongoi, aŭatŭŭlaa kwoondŭ wa ūtandŭthyo wa thayŭ wake mwene; na we tuue mŭsŭvŭi ūlŭl woo.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwosaa mathayŭ ma ala me thayŭ ūvandanŭ ya

اللَّهُ يَتَوَكَّلُ الْإِنْفُسَ جِئْنَ مَوْتَهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ

kĩkw'ũ kyoo; na İvinda yİngĩ yİla *ala mate* akw'ũ makomete. Na ala We ūtamawİte kũkw'a nũmaiaa thayũ, na *amatũngaa* angĩ kũvika İvinda yİla yİtw'İtwe. Nthĩnĩ wa ūu vate nzika, ve Syama kwa andũ ala masũanİaa.

44. Mo nomosete ew'anİthya vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Ona ethwa mo matİf na ūtonyi İũlũ wa kİndũ ona kİva ona matİf na ūf?

45. Asya, 'Wİw'anİthya w'onthe wİkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake. Na Kwake İndĩ inyw'İ nİkw'o mũkatũngwa.'

46. Na yİla Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa ngoo sya asu ala matetfĩlaa nİsyİng'uthaa nĩ ūlei; İndĩ asu ala me ūtee Wake mawetwa, sisya, Mo nİmambİlİlasya kũtana.

47. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe; Mwambİlİlİly wa matu na nthĩ; Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; We *wİweka* Nue ūkasila katĩ wa athũkũmi Maku İũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanganİaa.

48. Na ona eki-ma-naİ makethwa na syonthe ila syĩ İũlũ wa nthĩ na ingĩ ta isu ikongeeleelwa, mo vate nzika, nĩ ūmantha kũsyumya kwİyovosya nasyo katĩ wa ūsilĩlo mũthũku Mũthenyanİ wa Uthanyũũkyo; İndĩ mo nİmakau mİlİwa nĩ kİla matakİsũanİaa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فِي مَنَامِهَا فَيُنْسِكُ إِلَيْهِ قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ
وَيُرْسِلُ الْإِنخَرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣٩﴾

أَمَّا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَٰئِكَ
لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَقُولُونَ ﴿٤٠﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤١﴾

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٢﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مِثْلَ مَعَةٍ لَفَتَسَدُوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَبَدَأَ اللَّهُ مِنْ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٤﴾

49. Na mosyao mathŭku ma maŭndŭ ala mo meekie ŭkamevuanĩsya, na maŭndŭ ala mo mamavŭĩaa ngŭĩ makamathyŭlŭlŭka.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na yĩla thĩna wamŭvikĩa mŭndŭ, we nŭtwĩkaĩlaa Ithyĩ. Na yĩla Ithyĩ twamwĩw'ĩa ĩnee kuma Kwitŭ, we aasya, 'Nye nĩnengetwe ŭndŭ ŭŭ nŭndŭ wa ŭmanyi wakwa mwene.' Aiee, nĩ ĩtatwa tŭ; ĩndĩ aingĩ mŭno mayĩsĩ.

وَإِذَا مَنَّ الْإِنْسَانُ ضَرْبًا ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ
نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ
هِيَ فَتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

51. Asu ala maĩ mbee woo nĩmaneenie o kĩndŭ kyu, oyĩla kĩla kyonthe maĩ nakyō kĩyaamauna;

قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ مَّا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

52. Kwa ņu, ŭthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie nĩwamakwatie; na asu ala mekaa mavĩtyo kuma katĩ wa alei aa----ŭthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie ota ņu, ŭkamakwata. Mo maitonya kŭkĩa makauma vo.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِن
هَٰؤُلَاءِ سَيُجِيبُهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَهُمْ فِي عِزِّينَ ﴿٥٢﴾

53. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthē amwingĩvĩasya kyaŭya ŭla ona wĩva We wendaa, na akĩnyivĩasya ŭla ona wĩva We wendaa? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ŭndŭ ŭŭ ve Syama kwa andŭ ala metĩkĩlaa.

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
﴿٥٣﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

LUKU 6

54. Asya, 'Inyw'ĩ athŭkŭmi Makwa, ala mweevĩĩsye mathayŭ menyu ene! Mŭikeyĩtŭke ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭekeaa nĩ syonthe. Nĩw'o, We nĩ Mŭekanĩ Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

قُلْ يٰعِبَادِیَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا
مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

55. 'Na ĩthiŭei inyw'ĩ kwa Mwĩai wenyu, na ĩnyivyeyi inyw'ĩ ene Kwake, mbee wa

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ
الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٥﴾

Osililo ūtanamūvikīa inyw'ī; nūndū
Ivindanī yu inyw'ī mūikatetheew'a.

56.'Na atfai ūmanyīsyō ūla mūseo vyū
ūla ūvuanītw'e kwenyu kuma kwa
Mwīai wenyu, mbee wa ūsililo
ūtanavika ūlū wenyu mūtekūmanyā,
yīla mūtekwona.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Thayū ndūkese kwasya, 'Ame kyeva
kwakwa! Nyie nīnaolekile *nthī* wa
mwīkalo wakwa ona nīnthītwē nī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na vate
nzika Nyie naī katī wa ala mavūie ngūl.'

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسَرُنِي عَلَى مَا ضَلَّْتُ فِيْ جَنْبِ
اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لِنِسْرِ الشَّيْطَانِ ﴿٥٧﴾

58.'Kana ndūkese kwasya, 'Takethwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwandongoesye, vate nzika Nyie nīthwa
nī katī wa ala alūngalu.'

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

59.'Kana ndūkese kwasya, yīla woona
ūsillo, 'Takethwa ve kūsyoika kwakwa
ūlū wa *nthī*, Nyie īndī nīthwa, katī wa
ala mekaa ūseo!.'

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِيْ كَرَّةً فَأَكُونَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

60.Ngai akasūngā 'Ū, Syama Syakwa
nīsyāūvikīe we, īndī we wasyosie ta
sya ūvūngū, na wāī mūng'endu na wāī
katī wa ala alei.'

بَلَىٰ قَدْ جَاءَكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ
وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

61.Na Mūthenyanī wa Uthayūkyo,
ūkamona asu ala makenganie ūlū wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe mena
mothyū maiū. Vo lianī-ya-Mwaki vai
wīkalo wa ala ang'endu?

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُواْ عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم
مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

62.Ngai Mwene Vinya W'onthe
amatwaaa asu ala mamūkīaa *We* vandū
voo vala va w'o va ūsūvīo na *ūkīyo*;
ūthūku ndūkamakwata mo, ona mo
maikew'a kyeva.

وَيُنَادِي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَقَارِهِمْ لَا يَنْشَهُمْ
الشَّوْءَ وَلَا هُمْ يَخْرَبُونَ ﴿٦٢﴾

63.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmbi wa syĩndũ syonthe, na Mũsũvĩi wa syĩndũ syonthe.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝

64.Nĩ Syake mbungũo sya matu na nthĩ; Īndĩ Ƨũlũ wa asu ala maileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, aa nĩmo mena wasyo.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

LUKU 7

65.Asya, 'Nĩ ngai *ingĩ* ila mũũningĩĩsya Nyie kwithaitha vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ame inyw'ĩ mũtena ũmanyi?'

قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ۝

66.Na nĩw'o, we nũvuanĩw'e maũndũ ota asu ala maĩ mbee waku we: 'Ethwa we wĩmwĩanany'a Ngai na ngai ingĩ vate nzika, wĩa waku ũkatw'ĩka vathei na we ũkeethwa katĩ wa ala mena wasyo.'

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ يَجْحَظَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝

67.Īĩ, mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ĩthĩwai katĩ wa ala matũngaa mũvea.

بَلِ اللَّهِ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝

68.Mo mayaaũnenge ndaĩa ũsumbĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ũwaĩĩte. Na nthĩ ĩkeethwa ĩkumbatĩw'e kw'okonĩ Kwake Kwake Mũthenyanĩ wa Mũminũkĩĩyo; namo matu makalingwa nĩ kw'oko kwa aũme Kwake. Utheu nĩ Wake na We E-Ƨũlũ wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّىٰ قَدَرَهُ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا قَبَضَتْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ السَّمَوَاتُ مَطْوِيَّتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ ۝

69.Na soo ũkavuvwa, na *onthe* ala me matunĩ na *onthe* ala me Ƨũlũ wa nthĩ *makavalũkanga nthĩ* mena malita, ateo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkenda *kũmaekea*. Na ĩndĩ *soo*

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ۝

Okavuvwa Ivinda ya keli na sisya! Mo
makeethwa maungeme, meteele.

70.Na nthi ikakaka ni kyeni kya Mwai
wayo, na Ivuku yikawi mbee wayo yi
hwe, na Athani na Ngusi makaetwe, na
Utawio ukawu'a kati woo kwa ulungu,
namo maikavitiw'a.

71.Na kila thayu okatuvwa vyu nundu
wa maundu ala w'o weekie. Na We
numanyaa nesa vyu undu mo mekaa.

LUKU 8

72.Na asu ala matetika makatwawa
liani-ya-Mwaki me nguthu, kuvika yila
mo makavika mbing'loni syayo yo
yikavinguwa na Asuvi mayo
makamatavya, 'Atumwa kuma kati
wenyu ene mayaamuvika inyw'i,
maimusomea inyw'i Misoa ya Mwai
wenyu, na kumukaany'a inyw'i Iulu wa
Ombano wa Muthenya uu wenyu?' Mo
makasung'a, 'Ii, Indu utwio wa usiflo
nuvikite nesa Iulu wa alei.'

73.Na Indu kukatavanw'a, 'Likai inyw'i
mbing'loni sya Iia-ya-Mwaki, mwikalae
vo. Na wikalao wa ala ang'endu ni
muthuku.'

74.Na asu ala mamukie Mwai woo
makatongoew'a kuthi Ituni me nthini wa
nguthu, kuvika yila mo makavika, na
mbing'lo syayo ikavinguwa, na Asuvi
mayo makamatavya, 'Muo withwe Iulu
wenyu! Ithwai inyw'i mwi atanu, na
ylikei mwikale vo.'

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَ
جَاءَتْ بِالتَّوْبَةِ وَالشُّهَادَةِ وَفُضِّعَ بَيْنَهُمُ بِالْحَنِّ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُونَ ⑤

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ⑥

وَسَيَقُ الِّلَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ فِئَ إِذَا
جَاءُوهَا فَتَبَحَّتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ
يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِن
حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ⑤

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبُئِسَ
مَقْوًى الْمُنْكَرِينَ ⑥

وَسَيَقُ الِّلَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ زُمَرًا
ۖ فِئَ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلِّمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ⑤

75.Namo makaasya, 'Ndaſa syonthe nŀ
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla
wŀanŀſye Ūtianŀo Wake kwitŪ na
ŪtŪnengete ithyŀ nthŀ ta Ūtiŀwa,
aŪtw'ŀkŀthŀtye wŀkalo witŪ nthŀnŀ wa
MŪŪnda ovala ithyŀ tŪkwenda.' Na nŀ
ŀtuvi ŀseo mŪno yŀana ata ŀndŀ kwa
athŪkŪmi ala *alŪngalu!*

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَتَّبِعُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنَزَعُمُ
أَجْرُ الْعَالَمِينَ ۝

76.Na we Ūkamona alaŀka
maikŀthyŪlŪlŪka Kŀvŀŀa-Kya-Usumbŀ,
makŀmŪtaŀa Mwŀai woo na ndaŀa
Syake. Na kŪkaſilwa katŀ woo kwa Ūla
w'o. Na kŪkatavanw'a, 'Ndaſa syonthe
nŀ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwŀai wa nthŀ syonthe.'

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُبْشِرُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُفِيَ عَنْهُمْ فِي الْحَقِّ وَقِيلَ
لَهُمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ

AL - MU'MIN
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usūtwe nī ūlau, Usūtwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula - Wailīwe-Nī-Kūtaīwa,
Mwāi-Wa-Ndaīa.

حَمْدٌ ②

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yī umīte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wi-
Vinya, Umanyi-W'onthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

4. Mūekanī-wa-Naī, Mwāi-wa-Wīlilo,
Mwāi-kwa-Kūsīlīla, Mwingī-wa-Ulau.
Vai Ngai ateo We. Ualūko wa
Mūminūkīlyo nī kwelekela Kwake.

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ
ذِي الْقَوْلِ الْأَوْفَنِ الْبَصِيرِ ④

5. Vai ūkaananīaa Syama sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ateo asu ala
matetīkīlaa, kwanganga kwoo ūlū wa
nthī Indī kūikaūkenge we.

مَا يَجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرِكُ
تَقْلَبُهُمْ فِي الْأَلْبَابِ ⑤

6. Andū-ma-Noa na nguthu. ingī ītina
woo nīsyamīleile Mīsoa Yaitū mbee wa
andū aa, na kīla mbaī nīyatatie
kūmūkwata Mūtūmwa woo, na
makaananīa na ngaananīo sya ūvūngū
nīkana mawasye ūla w'o na w'o. Na
Indī Nyie nīnamakwatīe mo, na
kūīvanīsyā Kwakwa kwaī kūthūku ata
Indī!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَنِي إِدْرِيسَ
وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوا وَجَدْنَاهُمْ
بِالْبَاطِلِ يُرِيدُوا كُفْرًا فَأَخَذْنَاهُمْ فَكَيْفَ
كَانَ عِقَابٌ ⑥

7. Uu nīw'o ūvoo wa Mwāi waku
weeyonanīsyē kana nī wa w'o ūlū wa
alei: kana mo nī ekali ma Mwakīnī.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ⑦

8. Asu ala makuaa Kīvīla-Kya-Usumbī,
na asu ala makīthyūlūlūkīte,
nīmamūtafaa Mwāi woo na ndafa Syake,

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ

na nĩmamwĩtkĩlaa We, na nĩmetasya ūkeo kwa asu ala metĩkĩlaa, *makyasya*, 'Mwĩai waitũ, We nũsyusũfte syĩndũ syonthe na ĩnee *Yaku* na ūmanyi. Kwa ūu, maekee asu ala melilaa na kũatĩlaa nziĩa *Yaku*; na mavathane mo na ūsilĩlo wa Ngiena.

9.'Na Mwĩai waitũ, malikye mo Mĩũndanĩ ya Tene-W'onthē ĩla We wamathie, oũndũ ūmwe na maaĩthe moo na iveti syoo na syana syoo ala alũngalu. Vate nzika, We Nue-wĩ-Vinya, ūla-Mũĩ.

10.'Na masiĩle na mothũku; na we ūla ūmũsiĩlaa na mothũku mũthenya-ũsu, we vate nzika, nũmwĩw'ĩe ĩnee. Na *ow'o*, ūsu nĩ ūtanu mũnene.'

LUKU 2

11.Kwa ūla w'o, kwa asu ala maleile kwĩtkĩlaa wĩtano ūkeetanwa kwoo, kĩmena kya Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ kĩnene kũvĩta kĩmena kyenyu inyw'ĩ ene, yĩla inyw'ĩ mweetiwe mwĩthwe na mũtkĩlo na inyw'ĩ nĩmwaleile w'o.'

12.Namo makaasya, 'Mwĩai waitũ, We nũtũmĩte ĩthyĩ tũkw'e kelĩ, na We nũtũnengete ĩthyĩ thayũ kũndũ kwĩlĩ, na yu nĩtũkumbũla naĩ siitũ. Vo ve nziĩ ĩndĩ ya kumĩlĩlaa?'

13.Uu nũndũ yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē eweka watavanaw'a inyw'ĩ nĩmwaleile wĩtano ĩndĩ yĩla atindany'a meananiw'e Nake We, inyw'ĩ nĩmweetĩkĩlile. ĩndĩ ndeto ya

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ①

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ نَبِيُّهُمْ
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
بُعِيدَ فَقَدْ رَحِمْتَهُ ③ وَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ④

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَقَدْ نُنْفِئُ اللَّهَ أَكْبَرُ
مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ
فَتُكْفَرُونَ ⑤

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَلَمْ نَكُنْ مِنْكُمْ أَوَّلِينَ
وَأَحْيَيْنَا أَمْواتًا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِمَّنْ
سَبِيلٌ ⑥

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَأَنْ يَشْرَكَ بِهِ تَتُومِنُونَ ⑦ قَالَ اللَّهُ لِلَّهِ الْحُكْمُ وَلِلَّهِ الْغَلْبُ
الْكَبِيرُ ⑧

mUminUkilyo nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-MUtũũlu, Mũnene.

14. We nĩ We ūmwonasya Syama Syake,
na akamũtheesya inyw'ĩ kyaŭya kuma
ĩtunĩ; na vai ona ūmwe ūsũvĩaa ateo we
ŭla ūmwĩthiũĩaa Ngai.

15. Mwĩtei inyw'ĩ Īndĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, mwĩ aĩkĩĩku Kwake
nthĩnĩ wa mũĩkĩĩlo, onakau alei
nĩmatonya kũlea.

16. Mwambatĩsya wa ivĩla, Mwĩai wa
Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ. We atumaa veva
ũtheea wĩna mwĩao Wake kwa ŭla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make, nĩkana We atonye kũnengane
ũkaany'o wa Mũthenya wa Kũkomana
Nake.

17. Mũthenya ŭla mo *onthe* makaumĩla;
vai kĩndũ kĩmakony'e mo kĩkethwa kĩ
kĩvithe kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. 'Usumbĩ nĩ waũ ūmũnthĩ?'
Nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Umwe. Ula Mũnene Vyũ.

18. 'Mũthenya ūũ kĩla thayũ ūkatuvwa
kwĩanana nondũ w'o weekie.
Mũthenyanĩ ūũ vaikethwa kyoneo. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-
Mĩtũkĩ kwa kũtala.'

19. Na makaany'e mo ĩũũ wa Mũthenya
ũthengeee, yĩla ngoo ikavika mĩmeonĩ
iitumatuma nĩ kyea. Eki-ma-naĩ
maikethwa na anyanyae mamendete,
kana mwĩw'anĩthya ŭla *wĩw'anĩhya*
wake ūketĩkĩlwa.

20. We nũwĩsĩ ūseleke wa metho na kĩla
ithũĩ ivithaa.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ سَرًاقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ۝۱۴

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ۝۱۵

رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ
أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ
التَّلَاقِ ۝۱۶

يَوْمَ هُمْ بَرْزُورَةٌ لَا يُخَفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ
شَيْءٌ لِّسَنُ الْمَلِكِ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۝۱۷

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ
الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝۱۸

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كُظْمِينَ هُمْ لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَبِيمٍ
وَلَا شَفِيعَ يُطَاعُ ۝۱۹

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ۝۲۰

21. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé atusaa na w'o oyila asu ala mo mamekaŋlaa vandū Vake matusaa vathei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé nĩ W'lw'i-W'onthé, Woni-W'onthé.

وَاللّٰهُ يَقْضِيْ بِالْحَقِّ وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ
دُونِهِ لَا يَقْضُوْنَ شَيْئًا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ السَّمِيعُ
الْبَصِيْرُ ۝

LUKU 3

22. Mo nomaanganga ŋlū wa nthĩ na kwona mūminūkĩlyo wa ala maĩ mbee woo waĩ mwaŋ? Mo maĩ na ūtonyi mwingĩ mbee wa aa nthĩnĩ wa ūtonyi na vinya mbee nthĩnĩ wa movano ala mo maatiie ŋlū wa nthĩ. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthé nĩwamakwatie mo kwoondū wa naĩ syoo, na mo mayaĩ na mūsūvĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthé.

اَوَلَمْ يَسْئُرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ كَانُوْا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوْا هُمْ اَشَدَّ
مِنْهُمْ قُوَّةً وَّاَنْتَ اَرَا فِي الْاَرْضِ فَاَخَذْتُمْ اللّٰهُ يَدَ نُوْرِهِمْ
وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ ۝

23. Kwailĩ ūu nūndū Atūmwa moo nĩmamavikĩie mena Syama ntheu, Indĩ mo nĩmaleile kwĩtĩkĩla; kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthé nĩwamakwatie mo. Vate nzika, We Ausūŋtwe nĩ ūtonyi, Mwai kwa kūsĩlĩla.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَاْمِيْنُهُمْ رُّسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ مَلْفُوْۤا
فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ اِنَّهٗ قَوِيٌّ شَدِيْدٌ الْعِقَابِ ۝

24. Na Ithĩ nĩtwamūtūmie Mose, ena Syama Sitū na ūtonyi wĩyonanĩtye,

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِآيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝

25. Kwa Valao na Amana na Kola; Indĩ mo maisye, 'We nĩ mūoi na mūkengani mūnene.

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَهَامٰنَ وَفَارُوْنَ فَقَالُوْا اَسِحْرٌ كَذٰبٌ ۝

26. 'Na yĩla we wookie kwoo ena w'o kuma Kwitū, mo maisye, 'Ūaai syana sya ivĩsĩ sya ala metĩkĩlĩte vawe nake, na ekai iveti syoo syĩ thayū.' Indĩ walany'o wa alei nĩ vathei Indĩ nĩ wa kwananga.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا اقْتُلُوْا اَبْنَاءَ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ
الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ ۝

27. Na Valao aisye, 'Ekanai nakwa *nñyioka* nĩkana nyie ndonye kũmũaa Mose; na nĩamwĩte Mwĩai wake. Nyie nĩngũkĩa we ndakese kũalyũla ndĩni yenyu kana amyanange nthĩ na kĩthokoo na ũthyoeuku.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ۝

28. Na Mose aisye, 'Nyie nĩmantha wĩvitho kwa Mwĩai wakwa na mwĩai wenyu ambathane na kĩla *mũndũ* mũng'endu ũla ũtawĩtĩkĩlaa Mũthenya wa ũtalo.'

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي مُدْعِي رَبِّي وَدَعَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَكَاتٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ۝

LUKU 4

29. Na mũndũ ũmwe mwĩtĩkĩli kuma katĩ wa andũ ma Valao, ũla wavithie mũtĩkĩlo wake, asya 'Inyw'ĩ mũkamũaa mũndũ nũndũ wa kwasya, 'Mwĩai wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' oyĩla we amũtee inyw'ĩ itumi ntheu kuma kwa Mwĩai wenyu? Na ethwa we nĩ mũkengani, *naĩ ya* ũvũngũ wake tkeethwa tũlũ wake, na ethwa we nĩ wa w'o, Indĩ amwe ma maũndũ ala we ũmũteelemasya namo *kwa ũla w'o* makamũvalũkĩla inyw'ĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamũtongoeasya , mwĩki-wa-naĩ, mũkengani.

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ۝

30. Inyw'ĩ andũ makwa, ũsumbĩ nĩ wenyu ũmũnthĩ, mwĩ asumbĩki nthĩ Ino, Indĩ nũ ũla ũkatũtethya *na kũtũsiĩla* *ithyĩ* ũsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nĩwooka tũlũ waitũ? Valao aisye, 'Nyie nĩmwolootela maũndũ ala nyie ngwona mwene tũ, na nyie nĩngũmũtongoesya na nzĩla tĩla ntheu.'

يَقَوْمُ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَهَرْنَا فِي الْأَرْضِ مَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ۝

31. Indī we ūla weetkīlile aisye, 'inyw'ī andū makwa, 'Nyie nīna w'ia kwoondū wenyu, ta İvinda ya mbaanga ya ila nguthu,

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَئِذٍ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ وَنَحْلٌ
يَوْمَ الْأَحْزَابِ ۝

32. Ta ūvoo wa andū ma Noa, na Aati, na Athamuti, na asu ala maİ İtina woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendea athŭkŭmi Make ūla ūte-ŭlŭngalu.

مِثْلُ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثُودَ وَالَّذِينَ
مِن بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلَمًا لِلْعِبَادِ ۝

33. 'Na inyw'ī andū makwa, Nyie nīngŭkīa kwoondū wenyu İlŭlŭ wa mŭthenya wa kwītana mŭndū na ūla ūngī kwoondū wa ūtethyo.

وَيَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۝

34. 'Mŭthenya ūla inyw'ī mŭkaalyŭka mŭkīite. Inyw'ī mŭikethwa na mŭsiİi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kwa we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'İlaa wa kwaa vaikethwa ndongoi.

يَوْمَ تُولُوتُ مُدْيَرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

35. 'Na Yosevu nīwookie kwenyu tene ena mokŭsī matheu, İndī inyw'ī mŭyaaeka kwītwa na nzika İlŭlŭ wa maŭndū ala we wookie namo kŭvika yİla we wakw'ie, inyw'ī mwaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamŭkīlya Mŭtŭmwa İtina wake ona İndī. 'Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatusaa ma kwaa ala mekaa naİ na methİawa na nzika.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ عَتَمُوا أَهْلَكَ فَلَمَّ
لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ
اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ۝

36. Asu ala makaananİaa İlŭlŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona ūmwe ūkite ūkamavikīa mo. Uŭ nī ūthatyō mŭnene mŭno mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbee wa asu ala metkīİlaa. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ
كُتُبٌ مَقَاتِلًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكِبٍ جَبَّارٍ ۝

Usil'flaa ngoo ya k'fla m'ndu w'f
ngath'fio, m'ung'endu.

37. Na valao aisye, 'We Amana, mbak'fe
ny'umba nd'uulu n'kana nyie ndonye
kwona nz'la,

38. 'Nz'la sya k'uthengeea matun'f, n'kana
nyie ndonye k'um'usisya Ngai wa Mose,
na nyie vate nzika n'isun'ia we kw'ithwa
m'okengani.' Na Ou n'w'o uth'oku wa
meko make wase'uviv'e kwoneka w'f
m'useo methon'f ma Valao, na we
n'fwaaly'ulilwe kuma nz'an'f fl'a ya w'o;
na walany'o wa Valao wathelile na
vathei ateo wanang'fko.

LUKU 5

39. Na we Ola weet'fklile aisye, 'Inyw'f
and'u makwa, mbik'flei nyie. Nyie
n'ing'um'utongcesya nz'an'f ya Ol'ungalu.

40. 'Inyw'f and'u makwa, 'Thay'u Ou wa
nth'f Ino no uth'um'ou wa kavinda; na vate
nzika, w'fkalu m'Ol'umu n'f Itun'f.

41. Ula ona w'fva w'fkaa uth'oku aka'fva
o 'nd'u Omwe naw'o; Ind'f Ola ona w'fva
w'fkaa 'useo, e m'und'u'ome kana e m'und'u
m'oka, na n'f mw'f'fklili-----aa makalika
Ola M'Odand'f; na makanengwa
m'ith'in'z'io nth'in'f wa w'o vate k'fthimo.

42. 'Na inyw'f and'u makwa, n'f 'nd'u wa
k'useng'ya ata, Nyie ng'f mw'f'f'la inyw'f
'utang'fio nenyu mw'fmb'f'f'la Nyie
Mwaki.

43. 'Inyw'f mw'f'nthokya Nyie n'flee
k'umw'f'fklila Ngai Mwene Vinya

وَقَالَ يَزْعَوْنَ يَهَامُنْ ابْنِي صَرَخًا لَعَلِّي
أَبْلُغَ الْأَسْبَابَ ⑤

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلَعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَرَأَى
لَا ظُلْمَةَ كَأَذْيَابًا وَكَذَلِكَ دُيُنَ يَزْعَوْنَ سَوَّ عَلَيْهِ
وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ يَزْعَوْنَ إِلَّا فِي
تَبَابٍ ⑥

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَقَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ
الرَّشَادِ ⑦

يَقَوْمِ إِنَّمَا هِيَ إِلَهِي الْحَيَّةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ
هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ⑧

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ
عَمِلَ صَالِحًا مِثْلَ دَقِيرٍ أَوْ أَنْتُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ⑨

وَيَقَوْمِ مَا لِيَ أَدْعُوكُمْ إِلَى التَّجْوَةِ وَتَدْعُونَنِي
لِقَوْمٍ إِلَى النَّارِ ⑩

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ
لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ⑪

Mwene Vinya W'onthe nŭtwĩte katĩ wa
athŭkŭmi *Make.*'

حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۝٩

50.Na ala me nthĩnĩ wa Mwaki
makamatavya asŭvĩ ma Iia-ya-Mwaki,
'Voyai kwa Mwĩai wenyu nĩkana We
atonye kŭtŭnyivangĩsya ŭsilĩlo kwa
mŭthenya o *Umwe.*'

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا
رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۝١٠

51.Namo makamakŭlya, 'Atŭmwa
menyu mayaamŭvikĩla inyw'ĩ mena
Syama ntheu?' Mo makamasŭngĩa, 'II.'
Asŭvĩ makamea, 'Indĩ voyai.' Indĩ
mboya sya alei nĩ sya mana.

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا نَدْعُوكُمُ لِرَبِّكُمُ يَا بَنِي آدَمَ
قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي
ضَلَالٍ ۝١١

LUKU 6

52.Vate nzika vyŭ, Ithĩ nĩtŭmatethasya
Atŭmwa Maitŭ na asu ala metĩkĩlaa,
kwelĩ nthĩnĩ wa thayŭ ŭŭ wa yu na
mŭthenya ūla ngŭsĩ ikaŭngama,

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ۝١٢

53.Mŭthenya ūla mawĩkwatyo moo
matakamauna eki-ma-naĩ, na kĩfumo
kĩkeethĩwa kĩ kyoo na mwĩkalo
mŭthŭku ūkeethwa wĩ woo.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ
اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝١٣

54.Na ow'o, Ithĩ nĩtwamŭnengie Mose
ŭtongoi, na twamatwĩkĩthya Aana-ma-
Isilaeli atiĩwa ma Ivuku-----

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي
إِسْرَآءِيلَ الْكِتَابَ ۝١٤

55.Utongoi na ūlilikany'o kwa andŭ ala
mena kĩĩko.

هُدَىٰ وَذُرِّيَّةَ إِدْرَىٰ ۝١٥

56.Kwa ŭu, Ithĩwai na ŭmĩsyo. Vate
nzika, ŭtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ĩtyai ūkeo
nŭndŭ wa naĩ syenyu, na mŭtafe Mwĩai
waku na ndaĩa Syake kĩoko na wĩoo.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا تَسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ
وَسَيَحْبُبَ رَبُّكَ آلَ نِسْيَةٍ ۝١٦

57. Asu ala makaananfaa ūlū wa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate
na ūtonyi ona wīva ūmavikīle mo---Vai
kīndū nthlīnī wa ithūi syoo ateo ūtomo ya
Ōnene ūla mo matakaūkwata ona īndī.
Kwa ūu, mantha wīvitho kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla w'o,
We nī Wīwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

58. Vate nzika, ūmbi wa matu na nthlī nī
mūnene kūvīta ūmbi wa mbaa andū; īndī
andū aingī mūno vyū mayīlī.

59. Na kīlalinda na ūla wī metho ti ūndū
ūmwe; ona ala metīkīlāa na kwīka meko
maseo ti *Ūndū ūmwe* na ala mekaa
mothūku. Inyw'ī nīmōsūanīāa maūndū
mavūthū.

60. Vate nzika, ūla Saa ūkavika; vai
nzika nthlīnī wayo; īndī andū aingī
mayītkīlāa.

61. Na Mwīai wenyu asya, 'Mboyei
Nyie, Nyie ngamūsūngīa *mboya* yenyu.
īndī asu ala mekathīlāa mūno ūlū wa
kūnthaiha Nyie vate nzika, makalika
Ngienanī me asonokye.'

LUKU 7

62. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla
wamūmbīe inyw'ī ūtuku nīkana
mūtonye kūthūmūa nthlīnī wa w'o, na
mūthenya *kūmūtonyethya* inyw'ī
kwona. Nīw'o, Ngai nī Mwīai wa
mumo kwa mbaa andū, īndī andū aingī
mūno vyū maitūngaa mūvea.

63. Usu nī We Ngai Mwene Vinya
W'onthe Mwīai wenyu, Mūmbi wa

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا هُمْ بِآيَاتِنَا
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٧﴾

لَخَلَقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مِمَّا
تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دُخْرًا ﴿٦١﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لَتَسْمَعُوا فِيهَا وَالتَّهَارُ
مُبِينًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٢﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دُخْرًا ﴿٦١﴾

syIndū syonthe. Vai Ngai Ongl' ateo We.
Inyw'I mŭalyŭlŭtwe mŭkavetangwa vala
We ūl' ata?

فَأَنى تَوَكَّلُونَ ٥٣

64. Uu nŭw'o maalyŭlawa ala mamŭleaa
Mŭsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

كَذَٰلِكَ يُؤفِكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ مُجَادِلِينَ ٥٤

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We
ŭla woombie nthŭ kwoondŭ wenyu
vandŭ va kŭthŭmŭa, na ŭtu ta kŭndŭ kya
kwŭkwatya na kwa ŭtalo We
nŭwamŭseŭvŭsyey inyw'I mŭmbŭlwe
mŭseo vyŭ na amŭnenge syaŭya syenyu
nzeo. Usu nŭ We Ngai Mwene Vinya
W'on the, Mwŭlai wenyu. Kwa ŭu,
kŭathimwa nŭ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwŭlai wa nthŭ syonthe.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَ السَّمَاءَ
بِنَاءً وَ صَوَّرَكُمُ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَ سَرَّ ذِكْرَكُمْ
مِنَ الْعَالَمِينَ ٥٥
رَبِّ الْعَالَمِينَ ٥٥

66. We nŭ We Ngai-Ula-Wŭ-Thayŭ. Vai
Ngai ateo We. Kwa ŭu, mŭvoyei We,
mwŭl' aŭkŭlku Kwake nthŭnŭ wa ndŭni.
Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŭlai wa nthŭ
syonthe.

هُوَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ
الدِّينَ الْحَقَّ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٥٦

67. Asya, 'Nyie nŭnŭvatŭtwe kŭmathaitha
asu ala inyw'I mŭmekalŭlaa vandŭ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ
Nyie nŭmbikŭlwe nŭ mokŭsŭl' matheu kuma
kwa Mwŭlai wakwa; na Nyie nŭnŭlŭlŭwe
kwŭnengane mwene kwa Mwŭlai wa nthŭ
syonthe.

قُلْ إِنى نُعِيدُكُمْ أَنْ أَعْبَدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنى الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّى وَأُمِرْتُ
أَنْ أُسْلِمَ رَبِّى الْعَالَمِينَ ٥٧

68. Usu nŭ We ŭla wamŭmbie inyw'I
kuma kŭtoonŭ, na kuma nthŭnŭ wa ŭlovoto
ya manzŭl, na kuma nthŭnŭ wa ŭlanga ya
nthakame; na We nŭwatumie mŭsyawa ta
syana; Indŭl' We nŭmŭeŭkaa inyw'I mwŭlŭane
mŭtwŭlke andŭ aima mena vinya
mwŭlanŭ, na Indŭl'

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ
ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا
أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيَكونُوا أَشْيَوْحًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى
مِنْ قَبْلِ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلَ مَسَعَى وَ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ٥٨

mŭitw'ŭka atumŭa, onakau amwe kafi wenyu nŭmaekawa makakw'a mbeange--na *We nŭmŭekaa inyw'ŭ mŭekala thayŭ* kŭvika ŭvinda yŭla yŭtw'ŭtwe, na nŭkana mŭtonye kwŭmanyŭsya ŭŭ.

69. We nŭ We ŭla ņnenganae thayŭ na ŭetae kŭkw'ŭ. Na yŭla We watw'a ņndŭ ona wŭva aasya tŭ, 'ŭthŭwa.' Na w'o ŭyŭthŭwa.

هُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ قَاذًا قَطْرًا أَمْراً فَإِنَّا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

LUKU 8

70. We noŭmonete asu ala makaananŭaa ŭŭŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe? ņndŭ mo maendece na kŭalyŭlwa kuma nthŭnŭwa w'o!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَمْجَادُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى
يُصْرَفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Asu ala mayŭleaa ŭvuku na kŭla ŭthyŭ tŭmatŭmaa Atŭmwa Maitŭ nakyo. ņndŭ o mŭtŭkŭ mo makamanya.

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا

72. Yŭla mo makalingŭlwa mang'ang'a ngingonŭ syoo, na mŭnyololo ota ŭu. Mo makakusw'a.

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾
إِذِ الْأَغْلَى فِي أَعْنَاقِهِمُ السَّلِيلُ يُنْجَبُونَ ﴿٧٢﴾

73. Kŭw'ŭnŭ kŭvyŭ kŭtheŭkŭte; na ņndŭ makavŭvw'a nthŭnŭ wa Mwaki.

فِي الْحَمِيرَةِ ثَمَرٌ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na ņndŭ mo makakŭlw'a, 'Meŭva asu ala inyw'ŭ mwameananasya na Ngai.

ثُمَّ قِيلَ لَهُمَا إِنَّ مَا كُنْتُمْ تَشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

75. 'Vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makasŭngŭla, 'Mo nŭmatwaŭle ŭthyŭ. Aiee, ŭthyŭ tŭyaavoya kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva mbee.' Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmaminaa alei.

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئاً كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ
الْكَاذِبِينَ ﴿٧٥﴾

76. Kĩtumi nũndũ inyw'ĩ nĩmwatanĩaa
ĩũũũ wa nthĩ mũte na wĩanĩũ, na nũndũ
nĩmweekie mong'endu.

77. 'Likai inyw'ĩ mbingĩlonĩ sya Ngiena,
mwĩkalae vo. Na wĩkalo wa ala
ang'endu nĩ mũthũku.

78. Kwa ũu we, ĩthwa na ũmĩsyo. Vate
nzika, ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ona ĩthyĩ
tũkakwony'a we kĩlungu kĩmwe kya
maũndũ ala ĩthyĩ tũmathĩte mo, kana
tũkaũkw'ĩthya we mbee wa wĩanĩũ wa
Ūtianĩo Witũ, mo makatũngwa Kwitũ
ona kweekwa ata.

79. Na ĩthyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa
mbee waku we, na amwe moo nĩ ala
ĩthyĩ twaũweteie we, na amwe moo
ĩthyĩ tũyaakũwetea we; na kũitonyeka
kwa Mũtũmwa ona wĩva kũete Kyama
ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ĩndĩ yĩla ũtw'ĩo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe wookie, ũvoo
nĩwatw'ĩwe na ũla w'o, na ĩndĩ ala
maneenie ũvũngũ nĩmaanangĩkie.

LUKU 9

80. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩe inyw'ĩ ng'ombe nĩkana
mwĩĩsae imwe syasyo, na mũĩsae
imwe katĩ wasyo.

81. Na inyw'ĩ mwĩna motandĩthyo ang'ĩ
nthĩnĩ wasyo, na kana, kwoondũ wasyo,
mũtonye kwĩanĩsya wendi ona wĩva ala
matonya kwĩthwa nthĩnĩ wa ĩthũi syenyu.
Na ĩũũũ wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa
inyw'ĩ nĩmũkuawa.

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ۝

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ فَبَعْضُ
مُتَوَسِّئِي الْمَتَكِدِينَ ۝

فَأَصْدِرْ إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَأَمَّا نُرِيكَ بَعْضَ
الَّذِي نَعِدُ هُمْ أَوْ نَتُوفِينَاكَ فَإِلَيْنَا يَرْجِعُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرُسُلٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ فَإِذَا جَاءَ
أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ۝

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ۝

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي
صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَلَاحِ تَحْمِلُونَ ۝

82.Na We nūmwonasya inyw'I Syama Syake; kwa Ūu Indī, inyw'I mūkailea Syama syīva sya Ngai Mwene Vinya W'onthe?.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٣٧﴾

83.Mo nomaanganga Tōlū wa nthī nīkana makatonya kwona mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee woo? Mo maī aingī kūvīta aa, na mena ūtonyi mūnene nthīnī wa movano ala mo matiie īina woo Tōlū wa nthī. Indī maŪndū onthe ala mo meekie mayāī na Ūuno kwoo.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا وَاكْثَرًا وَلَشَدَّةٌ قُوَّةٌ وَإِنَّا فِي الْأَرْضِ لَمَّا أَغْنَى عَنْهُمْ فَمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٣٨﴾

84.Na yīla Atūmwa moo mamavikīlie mena Syama syīyonanītye, nīmeethīwe na ūtanu mwingī nŪndū wa ūmanyi ūla mo maī na w'o. Na ūndū ūla mo mavūthasya nīwamathyŪlūlūkile.

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَحُوا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٩﴾

85.Na yīla mo moonie ūsilīlo Witū maisye, 'Ithyī nītūmwītkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Weka na nītūkwīlea syonthe ila ithyī twamwīananasya We nasyo.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّثَ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٤٠﴾

86.Indī mŪtkīlo woo ndwaī ūtonya kūmauna na kīndū nīinda yīla moonie ūsilīlo Witū. ŪŪ nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wīthītwē ūithūkūma vyū TŪlū wa athūkūmi Make. Na Ūu nīw'o Ithyī twamaminie ala maleile kwītkīla.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتَ اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ فِي هَٰؤُلَاءِ الْكَافِرُونَ ﴿٤١﴾

HAA MIIM SAJDA (Wavuanf'w'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. . Ula Wañfwe-Nĩ-Kũtañwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ②

3. ŪnĩŪvuany' o kuma kwa ūla Usũtwe
nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Ivuku, Mĩsoa yayo Itavanf'w'e kwa
Ūkuvĩ----Isomawa kaingĩ yaseũviw'e
Ūtheinĩ kwa Ūtheu---kwa andũ ala mena
Ūmanyi.

كَتَبَ قُضِيَكَ أَيُّهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. Mũeti-wa-ũvoo mũseo na
Mũkaanany'a. Indĩ andũ aingĩ mũno
moo nĩmelelũkaa na mayf'w'aa.

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ⑤

6. Na mo maasya, 'Ngoo sitũ syf uungu
wa ngunĩko na nĩ nziĩe iikew'e maũndũ
ala we Ūtwtĩfa ithyĩ, na nthĩnĩ wa matũ
maitũ ve kũlea kwf'w'a, na katĩ waitũ
naku we ve tũtũ, kwa ūu we endeea na
wĩa waku; ithyĩ ota ūu nĩtũthũkũmĩte.'

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي الْكُتْمَةِ رَبَّنَا تَدْعُونَا إِلَيْهِ
وَفِي أَذَانِنَا وَقُرْآنٍ مِّنْ بَيْنَيْنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ
فَقَامِلٌ إِنَّا عَمِلُونَ ⑥

7. Asya, 'Nyie nĩo mũndũ tenyu.
Nĩkũvuanf'w'e kwakwa kana Ngai
wenyu nĩ Ngai-ũmwe; kwa ūu, endai
Kwake mũlũngele mũtekwathũkanga na
Ityai ūekeo Kwake.' Na woo nĩ wa
avoyi ma mĩvw'anano,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ قَدْ كُنْتُ يُونُسَ إِلَىٰ أَنَّا لَهْمُ
إِلَهِ وَاحِدٌ فَاسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَاسْتَغْفِرُوا لَهُ وَوَيْلٌ
لِّلْمُشْكِكِينَ ⑦

8. Ala mataumasya Saka na mo nĩmo ala
mayf'leaa Itu.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑧

9. Ta kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo, vate nzika, mo

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ ⑨

makeethwa na ituvi yġla yġtakathela.

﴿مَنْوَن﴾

LUKU 2

10. Asya, 'Inyw'ġ ow'o nġm00m0lea We 0la woombie nthġ nthġnġ wa mavinda eġ? Na inyw'ġ mwġm0se0vġsya atindany'a Make We?' Usu nġ Mwġai wa nthġ syonthe.

قُلْ أَتَبْكُم لَنُكْفِّرَنَّ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَلِكَ سَبُؤُ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

11. We nġweekġie iġma n0mu nthġnġ wayo i0ngeme ġ0ġ0 wa 0thy0 wayo, na vo eekġa ma0uathimo nthġnġ wayo na eanany'a nzġa sya kya0ya nesa nthġnġ wa mavinda ana—mavw'anene kwa onthe ala mamanthaa.

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَرَكَ فِيهَا وَقَدَّرْنَا فِيهَا أَنْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لَيْلًا أَوْ نَهَارًا ﴿١١﴾

12. Na ġndġ We ayelekela ġtu yġla yailġ kġnd0 ta sy0ki, na ayġtavya na nthġ: '0kai inyw'ġ inyw'eġġ, m0kyenda na m0tekwenda.' Nasyo syasya, 'ġthyġ nġt0k0ka nġ kwenda.'

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَ لِلْأَرْضِ انْثَبِي طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١٢﴾

13. Kwa 0u, We nġwameanġisye matu m0onza nthġnġ wa matuk0 eġ, na We nġwayġvuanġsye kġla ġtu wġa wayo. Na ġthyġ nġtwayanakavisye ġtu yġla ya ġtheo na mataa ma kye ni kwoond0 wa 0s0vġo. 0su nġ 0tw'ġo wa 0la Wġ-Vinya, Umanyi-W'onthe.

فَقَضَّاهُنَّ سَبْعَ سَلَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

14. ġndġ ethwa mo nġmek0aly0ka, ġndġ we asya, 'Nyie nġm0kaany'a ġ0ġ0 wa 0silġlo wa kwananga ta 0la wamakwatie Aati na Athamuti.'

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صُفْعَةً وَمَثَلًا صُفْعَةً عَارِدًا وَمَثَلًا لَكُمُودًا ﴿١٤﴾

15. Yġla At0mwā moo mamavikġie kuma mbee woo na ġtina woo, makyasya: 'M0ikam0thaithe 0ngġ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Namo maisye, 'Takethwa Mwġai wait0 nġwendie 0u,

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأَنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَاهُونَ ﴿١٥﴾

We vate nzika, ethIwa amatheeisye alaIka. Kwa ūu, ithyI nItŭŭmalea maŭndŭ ala we ūtŭmItwe namo.'

16.Na Iŭlŭ wa Aati, nImeekie mong'endu Iŭlŭ wa nthI, matena ūla w'o, makyasya, 'Nŭŭ ūla wIna ūtonyi mbee waitŭ ithyI? Ula wamombie mo, ndena ūtonyi mŭno kwI mo? IndI mo nImaendeeie na kwilea Syama Sitŭ.

17.Kwa ūu, ithyI nItwamatwaIe kIututani kyai kya matukŭ me mwaa, nIkana tŭtonye kŭmasamItIha ūsilIlo wa thIna nthInI wa thayŭ ūŭ wa yu. Na ūsilIlo wa ItunI vate nzika, ūkeethwa wI mŭnenange, namo maikatetheew'a.

18.Na Iŭlŭ wa Athamuti, ithyI nItwamanengie ūtongoi, IndI mo nImendie ūlalinda wa ūtongoi, kwa ūu, mbaanga ya ūsilIlo wa thIna nIyamakwatie, nŭndŭ wa maŭndŭ ala mo meekIte.

19.Na IthyI nItwamatangIle ala meetIkIle na kwIka ūlŭngalu.

LUKU 3

20.Na mŭthenya ūla amaitIha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe makombanw'a vamwe na kŭtongoeW'a mwakInI, mo makaaIwa nesa.

21.Kŭvika yIla mo makavika vala w'o ūI, matŭ moo na metho moo na ikonde syoo ikaumya ūkŭsI Iŭlŭ wa maŭndŭ ala mo meethIwe mayIka.

فَإِنَّمَا عَادَ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ١٦

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَّحْسُورَةٍ لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَرُ وَهُمْ لَا يُصْغَرُونَ ١٧

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعِزَّ عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صُورَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٨

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ١٩

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ٢٠

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وُجُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢١

22. Namo makaikŭlya ikonde syoo, 'Inyw'I mwŭmya ōkŭs'I ũlŭ waitŭ nkŭ?' Nasyo ikamasŭngŭa, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtŭtonyethetye ithy'I kŭneena tondŭ We nŭkŭtonyethetye kŭla kŭndŭ *kŭngŭ* ona kŭva kŭneena. Na We nŭ We ŭla wamŭmbie inyw'I ŭvindanŭ ya mbee, na Kwake We nkŭw'o mŭtŭngŭtwe.

وَقَالُوا الْجُلُودُ هُمْ لَمْ شَهِدُوا عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقْنَا اللَّهَ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

23. 'Na inyw'I nŭmwaleile kŭkŭa *yŭla inyw'I mweekaa naŭ* na nŭkyo kŭtumi matŭ menyu na metho menyu na ikonde syenyu imumbŭlŭte, nenyu mwasŭanŭaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamamanya mŭno maŭndŭ ala inyw'I mweekaa.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَعِيرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ فَكُنْتُمْ أَنْ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

24. 'Na ūsŭanŭ ūsu wenyu, ūla inyw'I mwasŭanŭie ũlŭ wa Ngai Mwŭlai wenyu, nŭmwanangŭte inyw'I. Kwa ūu, *yŭ* inyw'I nŭmŭtw'ŭkŭte katŭ wa asu ala maŭte.'

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَأَيْتُمْ فَاصَّبْحَتُمْ مِنَ الْخُسُوفِ ﴿٢٤﴾

25. Yu ethwa mo nŭmatonya kŭmŭŭsya, Mwaki nŭw'o ūtŭo woo; na ethwa mo memantha kwŭthukŭw'a mo maikethwa katŭ wa asu ala ma kwŭw'ŭka.

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْيِبُوا فَمَهُمُ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٥﴾

26. Na Ithy'I nŭtwaiŭte kwoondŭ woo anyanyae ala *moonekaa* me ma kwendeesya kwoo maŭndŭ ala mavŭŭte mbee na ala mametele mbee woo; na ūtwio nŭwaumiw'e ũlŭ wa mo otondŭ waumiw'e andŭ ala maŭ mbee woo ma Mayini---andŭ *anene* kana andŭ ala angŭ. Vate nzika, mo maŭ na wasyo.

وَقِيضْنَا لَهُمْ قُرُونًا فَزَيْدُوا لَهُمْ مِمَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمِّ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنِّ وَالْإِنِّ إِنَّهُمْ كَانُوا خُوسِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 4

27.Na ala matetfklaa maasya, 'Mōikamfthukfisyē Kulani Ino, mflonzelei ylla *fkusomwa* nkana mūtonye kūsinda.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالغَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28.Na ow'o vyū vate nzika, Ithyf tūkamasamfthya ala matetfklaa ūsilflo mwai, na ow'o vyū, Ithyf tūkamatuva mo kwoondū wa meko moo ala mathūku mūno vyū.

فَلَنذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29.Yu nīyo Ituvi ya amaitha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe---Ūla Mwaki. Navo vakeethwa na mūsyf wa kwfkala kwoondū woo nūndū mo nīmaileaa Syama Sitū.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَمْلَأَ اللَّهُ الثَّانَةَ لَهُمْ فِيهَا دَاسِرُ
الْخُلْدِ جَزَاءُ مَا كَانُوا يَأْتِينَ بِجُحُودٍ ﴿٢٩﴾

30.Na asu ala matetfklaa makaasya, 'Mwfai waitū, twony'e ithyf ala matūthyoeekisyē kuma katf wa elf mayini na andū, nkana ithyf tūtonye kūmaia uungu wa nyafl sitū, nkana i-nguthu syelf itonyē kwfthwa katf wa ala me ftheo vyū.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ اضْلَمْنَا
مِنَ الْحَقِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا
يَكُونُوا مِنَ الْاسْفَلِينَ ﴿٣٠﴾

31.Ta kwa asu ala maasya, 'Mwfai waitū nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, na fndf makfthwa na ūmflsyō, ala fka nīmatheeeaa fūfū woo *makyasya*, 'Mōikakle inyw'I, ona mōikew'e kyeve; na tanai nthfni wa Mūfnda ūla inyw'I mwathiwe.

إِنَّا الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَأُوا فَتَنَزَّلُ
عَلَيْهِمُ الْمَلَكُةُ الْآلَمَافُوا وَلَا تَعْرُفُوا أَنبِيَاءُ
بِالْبَيِّنَةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

32.Ithyf twf anyanyae menyu nthfni wa thayū ūū wa yu na Itunf. Na inyw'I mōkeethwa na syfndū syonthe vo ila mathayū menyu makenda, na vo inyw'f mōkeethwa na syfndū syonthe ila mōketya.----

نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَىٰ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا
تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

33.'Uthokyo kuma kwa ūla Mūekanfi
Mūno Vyū, Usūitwe nī tei.

﴿ نَزَّلْنَا مِنْ غُفُورٍ رَجِيمٍ ﴾

LUKU 5

34.Na nūŪ ūla mūseango kwa ūneeni
kōvīta ūla ūmathokasya andū kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na wīkaa mawīa
maseo na waasya, 'Nye vate nzika, nī
ūmwe wa ala menenganae?'

﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾

35.Na ūseo na ūthūku iivw'anene.
Lūngyai ūthūku na ūndū ūla mūseo vyū.
Na sisya, we ūla katī wake naku we
mwene vanaī ūmaitha, akeethwa ta
mūnyanya mūno.

﴿ وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴾

36.Indī vayīī ūnengawe kyu ateo asu ala
momīfasya; na vai ūnengawe kyu ateo
ūmwe ūla wīna kīanda kīnene kya ndaīa.

﴿ وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا ۚ وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا دُوحًا عَظِيمٌ ﴾

37.Na ethwa ūsesengani wa Satani
ūkaūsesenga we, Indī mantha wīvitho
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate
nzika, We nī We Wīwi-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

﴿ وَإِنَّمَا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ ۖ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

38.Na katī wa Syama Syake nī ūtukū na
mūthenya na syua na mwei.
Mūfkayītulīye syua ndu inyw'ī ene
kana mwei, Indī īvingilityei nthī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
wasyūmbie syo, ethwa We nī We inyw'ī
mūthaithaa na w'o.

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۚ
لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴾

39.Indī ethwa mo nīmasyoka ītina na
ngathīlo, mo mekaa ūu kwa kwīyūnūva
mo ene. Oyīla asu ala mena mwīai woo
nīmamūtaīaa We ūtukū na mūthenya,
namo mainoaa ona vanini.

﴿ فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ
بِالْأَيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْخَنُونَ ۝

40. Na katl wa Syama Syake nĩ kĩl: kana inyw'ĩ nĩmwonaa nthĩ yĩ nyũmũ, indĩ yĩla lthyĩ twamĩtheesya kĩw'ũ tũlũ wayo, nĩyulusanaa na nĩyimbaa tkethwa na wenze. Vate nzika, We ūla wamĩthayũũkisye yo nũtonya kũthayũũkya akw'ũ. We ena ūtonyi tũlũ wa syĩndũ syonthe.

41. Vate nzika, asu ala mathokoanaa tũlũ wa Syama Sitũ ti avithĩku Kwitũ lthyĩ. We, indĩ, ūla wĩkĩtw'e nthĩnĩ wa Mwaki nĩ mũseo kana nĩ we ūla umaa vo e mũima Mũthenyanĩ wa ūthayũũkya? Tkai inyw'ĩ ūndũ mũkwenda. Vate nzika We nũmonaa maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

42. Asu ala matawĩtkĩlaa ūlilikany'o yĩla wamavĩkĩla nĩmo mena wasyo. Na ow'o yo nĩ Ivuku yĩ vinya.

43. Uvũngũ ndũtonya kũyĩthengeea yo kuma mbee wayo kana itina wayo. Yo nĩ ūvuany'o kuma kwa ūla-Mũĩ, Waĩlwe - Nĩ-Kũtaĩwa.

44. Vai ūndũ we ūũtavw'a ateo ūndũ ūla watawĩw'e Atũmwa ala maĩ mbee waku. Ow'o Mwĩai waku nĩ Mũnene wa ūekeo; na ota ūu Mũnene wa ūsilĩlo wĩ woo.

45. Na takethwa lthyĩ twamĩseũvisye Kulani na kĩthyomo kĩeni, mo vate nzika, methwa makũlilye, 'Ntkĩ Mĩsoa yayo ti mĩthesye? Kyaũ! Kĩthyomo kĩeni na Mũalavu?' Asya, 'Yo nĩ ūtongoi na mũiito kwa asu ala metĩkĩlaa.' Indĩ ta kwa asu ala.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْكَرَ الْأَرْضَ خَاشِعَةً وَلَئِنْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ إِنَّ الَّذِينَ أَخْبَاها
لَتُخْفَى الْوُثْقَى إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْجِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا
أَنَّهُمْ يُلْقُونَ فِي النَّارِ خَيْدًا مِمَّنْ يَأْتِي أَوْثَانُ يَوْمِ
الْقِيَامَةِ اْعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكُنْزٌ
عَظِيمٌ ﴿٤٢﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ
تَنْزِيلُ مِنَ حَكِيمٍ حَنِيدٍ ﴿٤٣﴾

مَا يَقَالَ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ
إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا نُفِّلَتْ آيَاتُهُ
ءَا عَجَبٌ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ الَّذِي آمَنُوا هَدَاهُ
وَشِعَارُهُ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُفْرٌ

matetk'laa, ve k'Ulea kw'w'a nth'ni wa
mat'U moo, na kwoo n' Ūlalinda. Mo,
otond'U kwail'y, n'imekw'itwa kuma
vand'U vaasa.

وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ﴿٦٥﴾

LUKU 6

46. Na Ithy' n'itwam'Unengie Mose Ivuku,
Ind' ivath'Okany'o n'syeeth'iwe ūlū wa
yo; na takethwa ti ūla ndeto yav'it'ite
mbee kuma kwa Mw'iai waku ūvoo
w'ithwa watwiwe kat' woo; na vate
nzika, mo me nth'ni wa nzika itathelaa
ūlū wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاتَّخِذْ فِيهِ زُكُوفًا
كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضَى بَيْنَهُمْ وَأَنْتُمْ
لَنْ تَنفِكُ مِنْهُ مَرْبِىٰ ﴿٦٦﴾

47. Ula ona w'iva w'ikaa nesa, n'ī
kwoond'U wa thay'U wake mwene; na ūla
ona w'iva w'ikaa na'ī, yo ūkam'Ualy'Ūka we
mwene ūlū Na Mw'iai waku ti ūla ūte
m'ūl'Ūngalu ona vanini kwa ath'Ūk'Ūmi
Make.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَهَا
وَمَا رَبُّكَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

48. Umanyi wa ūla Saa ūt'Ūng'itwe
Kwake eweka. Na vai matunda maumaa
kuma ikondin'ī syamo, ona k'ila k'iva
k'ikuaa ūvu, ona k'isyyaa kaana, ateo
nth'ni wa ūmanyi Wake. Na s'ān'iai
m'ūthenya ūla We ūkameta mo, akyasya,
'Me'iva atindany'a ala mawetan'law'a
Nakwa Nyie? Namo makasya, 'Ithy'
tw'ūtavya We, kana vai kat' wait'U ng'ūs'
ya ūu.'

إِلَيْهِ يُرْجَىٰ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرٍ
مِّنَ الْأَشْجَارِ وَمَا تُخْلَىٰ مِنْ أَنْثَىٰ وَلَا تُضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا
أَذْنَبْنَا قَوْلَكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٦٨﴾

49. Na kyonthe k'ila mo mak'ika'laa mbee
k'ikama'fa mo, Ind' mo makamanya kana
vai ūk'it'lo kwoo.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يُدْعَوْنَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُّوا
مَّا لَهُمْ مِنْ فِجْنٍ ﴿٦٩﴾

50. M'und'U ndanoaa n'ī k'ūvoyea ūseo;
Ind' ethwa ūth'Ūku n'iwam'Ūkiita,
n'ūkusaa ngoo, na kw'ithwa atena
w'ikwatyo w'onth'e.

لَا يَسْمُرُ إِلَّا نَاسًا مِنْ دُعَاوِ الْغَيْبِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ
فَيُؤْسُ قَرْطٌ ﴿٧٠﴾

51. Na ethwa Ithyĩ nĩtwamũsamĩthya tei kuma Kwitũ-ene, Itina wa thĩna *Omwe* ūla ūmũkwatĩte we, vate nzika, we akasya, '00 nũmbaĩĩte Nyie; na Nyie ndiũsanĩfa kana ūla Mũthenya nũkavika ona Indĩ. Indĩ ethwa Nyie nĩngũtũngwa kwa Mwĩai wakwa, Nyie Indĩ, vate nzika, ngakwata maũndũ ala maseo mũno vyũ nĩ vamwe Nake We.'

Na Ithyĩ vate nzika, tũkamatavya alei maũndũ onthe ala mo meekie, na vate nzika, Ithyĩ tũkamasamĩthya mo ūsilĩlo mũmũ.

52. Na yĩla Ithyĩ twanengane ĩnee ĩũlũ wa mũndũ, we nĩwĩvũthasya yo na nĩwathũkaa ūtee; Indĩ yĩla ūthũku wamũkiita we, asi! We e vau e mũvoyi wa mboya ndaasa.

53. Asya, 'Ndavyai Nyie, ethwa nĩ ūvoo umĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Indĩ nĩmũkũlea kũwĩtũkĩla, nũũ ūla mwau mũno mbee wa ūla ūkusĩtw'e nĩ nzĩa ingĩ kũasa na Ngai Mwene Vinya W'ontho?'

54. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkamony'a mo Syama Sitũ iithandĩkĩla ūmĩlonĩ wa syua na kuma katĩ woo ene kũvika syoneke ūtheinĩ kwoo kana nĩ w'o. Kw'o ti kwĩanĩu kana Mwĩai waku nĩ Ngũsĩ ĩũlũ wa syĩndũ syonthe?

55. Ī, kwa ūla w'o mo mena nzika ĩũlũ wa kũkomana na Mwĩai woo. Ī, We vate nzika, nĩwĩthyũlũlũkĩte syĩndũ syonthe.

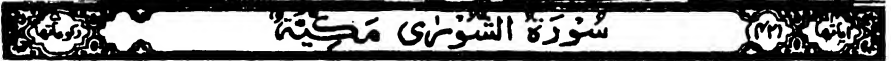
وَلَيْنَ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِن بَعْدِ صَرَامٍ مَسَّاهُ
لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَى وَمَا أَظُنُّ النَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَيْنَ
لُجِئْتُ إِلَى رَبِّي إِنْ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَى لَكُنَّ يَتَتَنَنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ
عَلِيمٍ ⑤

وَلَا إِذَا نَعَّمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ ائْتَرَضَ وَنَا بِجَانِبِهِ
وَلَا إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَنَدُّ دُعَاؤَ عَرِيضٍ ⑥

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مِنْ أَصْلٍ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقِي بَعِيدٍ ⑦

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى
يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكُنْ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑧

إِلَّا أَنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ نِقَافٍ رَبِّهِمْ إِلَّا أَنَّهُ
يُحِيطُ كُلُّ شَيْءٍ مَحِيطٌ ⑨

AL - SHUURAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau.
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula wailwe-NĩKũtañwa,
Mwĩai-Wa-Ndañ.

حَمْدٌ ②

3. 'Ain Siin Kaaf. Umanyi-W'onthe,
Wĩwi-W'onthe, ũla Wĩna-Utonyi.

عَسَى ③

4. Usu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwene-Vinya, MŪĩ, avuanasya kwaku
we nũvuanĩtye kwa asu ala
maũtongoesye we.

كَذَلِكَ يُنصَّبُ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

5. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ
ona kĩva nĩ Kyake, na We nĩ ũla-Wĩ-
ũlũ, Mũnene-Vyũ.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ⑤

6. Matu nĩmatonya kwatũkanĩla katĩ
nũndũ wa ũkĩĩĩĩlu wamo; na alaĩka
nĩmamũtaĩaa Mwĩai woo na ndaĩa Syake
na kwĩtya ũkeko kwa asu ala me ũlũ wa
nthĩ. Sisya! Kwa ũla w'o nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe ũla Mũekanĩ-
Mũno-Vyũ, Mwene-tei.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ تَوَقُّعِهِ وَالتَّلَاسُّفَةُ
يَسْتَحْشِرُونَ بِحُكْمِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَفْعِلُونَ لِمَنْ فِي
الْأَرْضِ إِلَّا إِنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑥

7. Na ta kwa asu ala meyoseaa mo-ene
asũvĩ angĩ ũtee Wake Ngai Mwene
Vinya W'onthe ekalaa amasyaĩĩsyee mo;
na we ndwĩ mũsũvĩ ũlũ woo.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِظَ
عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑦

8.Uu lthyi nlt00vuanIsye we Kulani kwa Kfaluva nkana we 0tonye k0kaany'a Nyinyia-wa-MIsyi,¹ na Ila I0thy0l0l0kfte; na kana we 0tonye k0makaany'a mo I0l0 wa M0thenya wa Ikomano 0la 0te nzika nthInI waw'o: kIlungu kImwe kIkekalaa nthInI wa mI0nda ya ItunI na kIlungu kIngI kIkeethwa nthInI wa Mwaki wakene.

9.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie 0u, We ethwa amatwIkthiIsye mo kwIthwa mbaI Imwe; IndI We am0likasya 0la We wendaa nthInI wa Inee Yake. Na *ta kwa* eki-ma-naI, mo maikethwa na as0vfi na m0tetheesya.

10.Mo nImeyoseete *mo-ene* as0vfi angI eka We? IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We M0s0vfi 0la wa w'o. Na We n0thay00kasya ala akw'0, na We ena 0tonyi I0l0 wa syIndu syonthe.

LUKU 2

11.Na ma0nd0 ona meva ala mwIna kIvath0kany'o nthInI wamo, 0twio wamo wIkala na Ngai Mwene Vinya

¹ *Ny0mba ya mbee vy0 Ila yaakiwe kwoond0 wa kIlecelo kya 0thaithi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yaI 'al-kaaba' *Kaava* Ila yakItwe nthInI wa m0syi wa Makka. M0syi 00 nIw'o 0kwItwa 'umm-ul-qura' *Nyinyia-wa-mIsyi*. Uu nIkwonany'a Ond0 wIany'a vata kwa mIsyi Ila IngI na n0tonya k0tw'ika m0syi wa mbee 0la waakiwe. Und0 00 wfonany'a kana mavinda ma tene, ovand0 vau Makka wakItwe, M0syi nIwcanie kavola vakuvI na Ny0mba ya Ngai Ila yaakiwe mwambIIMlyoni nI and0 matesIkfe. And0 ma nthI nImeemanyIsye kwaka mIsyi maelekanItye na m0syi 00. Na kwa 0u, w'o n0tonya kwItwa Nyinyia-wa-MIsyi yonthe.

وَكَذَلِكَ أَذِيقُنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَحِيمِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ①

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَنْزِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَةٍ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ قَلِيلٍ وَلَا نُصِيرُ ①

أَمْ آتَيْنَا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَالَ هُوَ الْحَقُّ بِمَوْجِبِ الْيَقِينِ ① وَهُوَ يَنْفِخُ فِي السُّورِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ①

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكِّمُوهُ إِلَى اللَّهِ وَارْجِعْ إِلَى اللَّهِ لَكُمْ إِلَهُكُمْ ① وَاللَّهُ يَخْتَارُ ①

W'onthe. Asya, 'usu nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wakwa; Nyie nĩnĩte wĩkwatyo wakwa nthĩnĩ Wake, na Nyie nĩnĩmwelekelaa We *mavinda onthe.*

12. We nĩ Mũmbi-Ula-Mũnene wa matu na nthĩ. We nĩwoombie eĩĩ kuma katĩ wenyu na ota ũu ilĩ katĩ wa ng'ombe kwoondũ wa ũtandĩthyo wenyu. We amwingĩvĩasya inyw'ĩ vo. Vai kĩndũ ona kĩva kĩlilyĩ Take We; na We nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

13. Mbungũo sya matu na nthĩ nĩ Syake We. We amũthanthafasya kyaŵya we ũla We wendaa ona wĩva na kũmũthekevesya *kya kwa ũla We wendaa ona wĩva.* Vate nzika, We nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa vyũ.

14. We nũmwĩyĩafe inyw'ĩ mwĩao wa ndĩni ĩla wamwĩyĩafe Noa, na ĩla ithyĩ tũmĩvuanĩtye kwaku we, na ĩla twamwĩyĩafe Avalamu na Mose na Yesu, *tũkyasya*, 'Ithĩwai mũlũmĩte nthĩnĩ wa wĩwi, na mũikaanĩke nthĩnĩ waw'o. Ndĩni ĩsu nĩ mbũmũ kwa athaithi ma mĩvw'anano ĩla we ũũmetĩa mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩnyuvĩaa We-Mwene ũla wendaa, na nũmũtongoeasya Kwake-Mwene ũla wendaa, na nũmũtongoeasya Kwake-Mwene ũla ũmwelekelaa *We.*

15. Mo mayaavathũkana na kũaanĩka, ateo ĩtina wa ũmanyi kũmavikĩa mo, mo meekie ũu nũndũ wa kĩw'ĩu katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ. Na takethwa ti ũndũ wa ndeto ĩla yaĩ ĩnatongosya kuma kwa Mwĩai waku kwa ĩvinda yĩtw'ĩtwe, vate

فَاُطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرْكُمْ فِيهَا
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ⑤

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ يُجِزِلُ شَيْءٌ عَلَيْهِمْ ⑥

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَضَى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَضَيْنَا لَهُ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى
وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ
 عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي
إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ⑦

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بَعِيًا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَى أَجَلٍ مُسْتَيَّقُضٍ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ فِرَاقٌ ⑧

nzika, *Uvoo* ow'o wíthwa watw'ítwe katí woo. Na vate. nzika, asu ala matwíkíthiw'e ma kútiíwa Ivuku ítina woo me nthíní wa nzika itavindíthw'a túlú wayo.

16. Mathokye Indí, *andú onthe ma nthí* nthíní wa ndíni íno. Na we íthíwa wíyómíísyé úndú wathiwe, ndúkaatííle mawendi moo mathúku, Indí asya, 'Nyie níníyítíkíílaa Ivuku yonthe ona yíva yíla Ngai Mwene Vinya W'onthe útheetye, na nyie níníyílawe kumya útwio wa katí wenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Mwíai waitú na Mwíai wenyu. Ithíí twína ítuvi ya mawíla maitú, nenyu mwína ítuvi ya mawíla menyu. Vai kíthokoo katí waitú nenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe akatúmbany'a ithyí vamwe, na Kwake We níkw'o úalúko.'

17. Na asu ala makaananílaa túlú wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ítina wa We kwítkíííka, ngaananílo syoo ní sya mana múno mbee wa úthyú wa Mwíai woo; na ve úthatu wa Ngai túlú woo na kúkeethwa na úsilílo mwai túlú woo.

18. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní We úla útheetye Ivuku yína w'o na útialyo ota úu. Na ní kyaú kíkaúmanyíthya we kana úla Saa wí vakuví ota múomoní?

19. Ala matawítkííílaa úla Saa, mendaa kúúkalaata, Indí asu ala mawítkííílaa, nímaúkíílaa, na nímesí kana ní w'o w'o. Isúvlei! Asu ala makaananílaa túlú wa úla Saa me ívítioní, vaasa múno.

فَلْيَذِكُرْكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا جُحَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⑤

وَالَّذِينَ يُجَاجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجَبَ لَهُ جَحْتُهُمْ دَاخِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑥

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْإِسْرَافَ وَمَا يُذَرِّكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ⑦

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُبَارِزُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ

بَعِيدٍ ⑧

20. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŌuu mŭno kwa athŭkŭmi Make. We anenganae kwa ūla We wendaa. Na We nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑩

LUKU 3

21. Ula ona wĩva wendaa ngetha ya Itunĩ, Ithyĩ nĩtŭmŭnengae wongeleku wa ngetha yake; na ūla ona wĩva wendaa ngetha ya nthĩ Ino, Ithyĩ noyo tŭmŭnengae, Indĩ Itunĩ ndakethwa na kĩlanda.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ⑪

22. Mo mena atindany'a ta asu ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala metĩkĩltw'e nthĩnĩ wa ndĩni ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtetĩkĩltŷe? Na keka kwaĩ ndeto Yaitŭ ūlŭlŭ wa ūtwio wa mŭthya, yu ūvoo wĩthwa ūtw'itwe katĩ woo na kwa ūla wa ūo eki-ma-naĩ makeethwa na ūsilĩlo mwai.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ
بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَ
إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑫

23. We ūkamona eki ma naĩ mena wia nŭndŭ wa maŭndŭ ala mo mekĩte, na maiĩ ndĩi ya kŭlea kŭmavalŭkĩla. Indĩ asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, makeethwa uungu wa syuu sya Mĩũnda. Namo makeethwa na kĩla kyonthe makenda me vamwe na Mwĩai woo. Usu nĩ mumo mwingĩ wa Ngai.

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ
بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ
إِنَّا جَعَلْنَا لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ⑬

24. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengae ūvoo mŭseo athŭkŭmi Make ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo. Asya, 'Nyie ndiŭmwĩtya inyw'ĩ Ituvi nŭndŭ wa w'o, ateo kana Nyie nĩngŭmŭthokya inyw'ĩ kwa Ngai nŭndŭ wa wendo wa ndŭũ sya mŭkaufĩ.' Na ūla ona wĩva wĩkaa kĩko

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَتَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا
حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ⑭

kIseo, IthyI tūmūnengae we wongeleku wa ūseo nthInI wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mūekanfi-Mūno-Vyū, MwItfIkli-Mūno Vyū.

25. Mo maasya, 'We nūseŭvItye ūvūngū Iūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie ūu. We ethwa asiIle ngoo yaku. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvetangaa ūvūngū na nūetae w'o kwa Mfao Yake. Vate nzika, We nIwIsI nesa vyū maūndū ala me nthInI wa ithūi.

26. Na We nI ūla wItfIkIlaa wIlo kuma kwa athūkūmi Make, na We nūkeaa naI. Na We nIwIsI ūndū inyw'I mwIkaa.

27. Na We nIwItfIkIlaa mboya sya asu ala metfIkIlaa na lwIka mawIa maseo, na We nūmanengae mo matuvi kwa mumo Wake; na Iūlū wa alei, mo makeethwa na ūsIllo mwai.

28. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaingIvya kyaŭya kwa athūkūmi Make, mo nImatonya kwaa matū Iūlū wa nthI; IndI We atheeasya kwIlanana na kIthimo kIla kIlanIe ūndū We wendaa. Vate nzika, We nI We Umanyi-W'onthe, Woni-W'onthe kwa athūkūmi Make.

29. Na We nI We ūla ūtheeasya mbua Itina wa kwIyItūka kwoo, na We nūnyaItkasya tei Wake. Na We nI MūsŭvI, WaItIte-NI-KūtaIwa.

30. Na katI wa Syama Syake nI kūmbwa kwa matu na nthI, na kwa syūmbe ila syI

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ
يَخْتِمُ عَلَى قَلْبِكَ وَيَتَجَلَّى لَكَ اللَّهُ الْبَاطِلُ وَيُخَيِّطُ الْحَقَّ
بِكَلِمَتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑤

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو
عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ⑥

وَيَنْتَهِبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَرْتَدُّ
مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑦

وَلَوْ بَسَّطَ اللَّهُ الزَّرْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ
وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ
بَصِيرٌ ⑧

وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَيِّدُ ⑨

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَ

thayū ona syīva ila We winyaŋkītye
nthīnī wasyo syeīf. Na We E-na ūtonyi
wa kūsyūmbany'a syo yīla We wenda.

فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَنبِهِمَا إِذَا يَشَاءُ
قَدِيرٌ ﴿٦٠﴾

LUKU 4

31.Na Ivuso Ithūku ona yīva yīla
yīmūkwataa inyw'ī, nūndū wa maūndū
ala moko menyu mekīte inyw'ī-ene. Na
We nūkekaa naīsyenyu mbingī.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٦١﴾

32.Na inyw'ī mūitonya kūsiīla walany'o
wa Ngai Iūlū wa nthī; ona mūi na
mūnyanya kana mūtetheesya ūtee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٦٢﴾

33.Na katī wa Syama Syake nī ngalawa
ila iendelaa ūkanganī iilyī ta mīthya
ya īlma:

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٦٣﴾

34.We akenda, nokūŋgamyā kīseve
kīkaūngama ki kīkaeka kūkūsyā Iūlū
waw'o ūkanga--- nthīnī wa ūndū ūsu,
vate nzika, ve Syama kwa kīla mūndū
mūmīlsya mūno na ūtūngaa mūvea.

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٦٤﴾

35.Kana We nūtonya kūsyānanga syo
nūndū wa maūndū ala andū mekīte--īndī
We nūkekaa naīmbingīsyoo---

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٦٥﴾

36.Na We nūmanangaa mo nīkana asu
ala makaananīaa Iūlū wa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe matonye
kūmanyā kana mo mai na wīvithio.

وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُخَادِلُونَ فِي الْبَيْتِ مَا لَهُمْ مِنْ
مَخِصٍ ﴿٦٦﴾

37.Na kyonthe ona kīva kīla inyw'ī
mūnengetwe no kyaūya kya īvinda
nthīnī wa thayū ūū, īndī kīla kī na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nī kīseango na
nīkīkalaa mūno kwa asu ala metīkīlaa na
kwia wīkwatyo woo kwa Mwīai woo,

مِمَّا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٦٧﴾

38. Na ala mevathanaa na naŵi ila mbai mūno na mawathavu, na yŵa mo mathata, maekeaa,

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِفْهِمِ وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na asu ala mamwŵthukŵasya Mwŵai woo, na malŵlŵmŵasya Mboya, na ala maŵndŵ moo matusawa kwa nzŵa ya kwŵw'ana mo ene, na ala maumasya kafi wa syŵndŵ ila ithyŵ tŵmanengete,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٩﴾

40. Na asu ala, yŵa naŵi yeekwa ŵlŵ woo, mesiŵŵa mo ene.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبُونَ ﴿٤٠﴾

41. Na Ndŵi ya Ŵkite nŵi Ŵkite wŵana ota Ŵsu, ŵndŵ Ŵla ona wŵva Ŵekeaa na kŵko kyake kŵiete ŴalyŴko, ŵtuvi yake yŵna Ngai Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika, We ndamendete eki-ma-naŵi.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

42. ŵndŵ vai ŴthŴku kwa asu ala mesiŵŵa ŵtina wa kŴvŵŵw'a.

وَلَمَّا نَتَصَرَّ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

43. Mŵŵi wŵi kwa ala tŵ mamavŵŵasya andŵ na makŵtw'ŵka mbaa matŵ ŵlŵ wa nthŵi matena wŵanŵ. Asu nŵmo makakwata Ŵsilŵlo wŵi woo.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

44. Na we Ŵla wŵna Ŵmŵŵsyo, na Ŵekeaa, Ŵsu vate nzika, nŵi Ŵvoo wa kŵthing'ŵŵsyo kŵnene kŵi vinya.

وَلَمَّا صَبَرَا وَغَفَرْنَا ذٰلِكَ لِمَنْ عَزَمَ الْأُمُورَ ﴿٤٤﴾

LUKU 5

45. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai mŭmŭsŭvŭi ŭtina wa ūu, na ūkamona eki-ma-naŭ, yŭla makawona ūla Mwaki, maikŭlya, 'Ve nzŭa ona yŭva ya kŭsyoka?'

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ
وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَنَا رَاوَا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ
إِلَى صَرْفٍ مِنْ سَبِيلِ اللَّهِ

46. Na we ūkamona mo maetetwe mbee waw'o Mwaki, makumanŭtye metho moo nŭndŭ wa nthoni, makŭng'ethesya masonokete. Na asu ala metŭkŭlaa makasya, 'Ow'o' ene wasyo nŭ ala meyanangaa mo ene na mŭsŭl yoo Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo. 'Sisyai! alei makatiwa nthŭnŭ wa ŭsilŭlo wa kwŭkalaa.

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الدَّلِيلِ
يَنْظُرُونَ مِنْ تَحْتِ خِيفَةٍ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ

47. Na mo mai na aietheesya ma kŭmatethya ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai nzŭa yake ona vanini.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ

48. Ithukŭsyei Mwŭai wenyu mbee wa ŭtanavika mŭthenya ūla ŭtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtakathŭkŭŭka. Vaikethwa wŭvitho wenyu mŭthenyanŭ ŭsu, ona vaikethwa kwoondŭ wenyu nzŭa ya kŭkaŭa.

إِذْ يَتَّبِعُونَ لِذُنُوبِكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدٍّ
لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ تَوَمَّدُونَ وَمَا لَكُمْ
مِنْ تَكْوِينٍ

49.Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka mathi,
Ithyĩ tũikũtũmĩte wĩthwe mũsũvĩi tũlũ
woo. Wĩa waku no kũvikya ũtũmane tũ.
Na ow'o, yĩla Ithyĩ twamũsamĩthya
mũndũ tei kuma Kwitũ nĩũtanĩaa. Indĩ
ethwa ũthũku nĩwamũvalũkĩla mũndũ
nũndũ wa meko moo ala moko moo
matongoisye kwĩka, Indĩ sisya! Mũndũ
nde mũvea.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْكَ
رِئَا الْبَلْغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَجَرَحَ
بِهَا وَإِنْ نُبْهِمُ سَيِّئَةً نَبَا قَدْ مَتَّ أَيْدِيهِمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٥٠﴾

50.Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. We ombaa kĩla
wendaa. We amanengae syana sya eĩtu
ala wendaa, na amanengae aaana ma
ivĩsĩ ala wendaa;

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
يَهْبُ مِنْ يَشَاءُ إِنَّمَا تَرَاءُ وَيَهْبُ مِنْ يَشَاءُ
الذُّكُورُ ﴿٥١﴾

51.Kana We nũmavulanasya aũme na
aka; na We amũtũngaa ngũngũ ũla We

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَّا نَفْعُ وَيَجْعَلُ مِنْ يَشَاءُ
عَقِينًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٢﴾

wendaa. Vate nzika, We nĩ Wĩwi-
W'onthe, Mwene-Utonyi.

52.Na ti ũlũ wa mũndũ Ngai Mwene
Vinya W'onthe kũneena nake ateo kwa
nzĩa ya ũvuan'y'o kana ĩtina wa tũtũ kana
kũtũma Mũtũmwa wa kũvuanĩsya andũ
maũndũ kwa mwĩao Wake ũndũ We
wendaa. Vate nzika, We E-ũlũ-Mũno,
Mũĩ.

53.Na ũu nĩw'o Ithĩ tũũvuanĩsye we
Ndeto kwa mwĩao Witũ. We
ndwaamanyia Ivuku yaĩ yaũ, ona kana
mũĩkĩĩonĩ wĩva, ĩndĩ Ithĩ tũũw'ĩkĩĩthĩtye
ũvuan'y'o ta kyenĩ kĩĩa Ithĩ
tũmatongoeasya athũkũmi Maitũ nakyo
kwĩanana nondũ Ithĩ twendaa. Na kwa
ũla w'o, we ũmatongoeasya mbaa andũ
nzĩanĩ ĩa ya w'o.

54.Nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ula kĩĩa kyonthe ona kĩĩa kĩ ũlũ wa
nthĩ na kyonthe ona kĩĩa kĩ matunĩ nĩ
Kyake. Sisyai! Maũndũ onthe
matungawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ
وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بَرْدًا فِيهِ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَى حَكِيمٍ عَمِيمٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ
تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِنْيَانُ وَلَئِنْ جَعَلْنَاهُ
نُورًا لَنَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٣﴾

وَاللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
يُفَايِلُ إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ﴿٥٤﴾

سُورَةُ الزَّكْرِىٰى مَكِّيَّةٌ

AL – ZUKHRUF
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Haa Miim. *Wailĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,*
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

3. Nĩĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvũanasya na
kũvathũkany'a maũndũ ũtheinĩ,

4. Ithyĩ nĩtũmĩtheetye Kulani na
kĩthyomo kĩtheu na kĩlũngalu nĩkana
inyw'ĩ mũtonye kũmanya.

5. Na vate nzika, yĩ *ũũvĩonĩ* vamwe
Naitũ nthĩnĩ wa Nyinyia-Wa-Ivuku, ¹*
yĩtaĩlku na yusũtwe nĩ ũĩ.

6. Ithyĩ ĩndĩ tũkaumya Kĩlilikany'a kuma
kwenyu *inyw'ĩ*, tũekane *nenyu* nũndũ
inyw'ĩ mwĩ andũ anangi?

7. Na nĩ Athani meana ata ala Ithyĩ
twamatũmie katĩ wa andũ ma tene!

8. Na vayaaũka Mwathani kwoo ona
vanini ateo mo nĩmamũvũthisye.

9. Na Ithyĩ nĩtwamanangie asu ala maĩ na
vinya wa kũũmya mbee wa aa, na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

حَمْدٌ ②

وَالْكِتَابِ الْبَيِّنِ ③

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ④

وَأَنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلَّ حَكِيمٌ ⑤

أَفَنَضْرِبُ عَنْكَ الذِّكْرَ صَفْحًا أَن كُنْتَ تَقُولُ مَا مَسْرِفِينَ ⑥

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ⑦

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑧

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَجَعَلْنَا مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ⑨

¹ *'umm-ul-kitab' nyinyia wa ĩvuku nĩyĩandĩkĩtwe
kaingĩ nthĩnĩ wa kĩlungu kya mbee kya Kulani
Ntheu 'Al-Faatiha' ĩla ta mbeũ yĩna momanyisyo
on the ma mwambĩĩĩĩyo na mĩkalo ya Kulani. ĩndĩ
vaa veoneka vaiwetwa ũvoo wa kũandĩkwa kwa
ĩvuku ĩtheu yĩla kũndũ kũmwe kũũũĩwe vamwe
na Ngai, nthĩnĩ wa ithimo ĩla itathimĩka kwa usũu
nĩ mũndũ.

ngelekany'o ya and0 ma tene nĩvĩĩte mbee.

10. Na we Okamakũlya, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika makwĩa, nĩ ūla-Wĩ-Vinya, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe, nĩwasyũmbie syo.

11. We, ūla ūmũtw'ĩkĩĩĩsyẽ inyw'ĩ nthĩ kwĩĩthwa ūkomo, na nũseũvĩtye tũsĩla nthĩnĩ wayo, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũatĩĩa nzĩla ĩla ndũngalu.

12. Na ūla ūtheeasya kĩw'ũ kuma matunĩ na kĩĩthimo kĩĩanĩe, na ĩndĩ ĩthyĩ nĩtũmĩĩthayũũkasya nthĩ yĩ ngw'ũ; ota ūu inyw'ĩ mũkathayũũkw'a'

13. Na ūla ūmbĩte nyamũ ĩĩĩ-ĩĩĩ sya kĩĩa mũthemba, na We nũmũseũvĩsyẽ inyw'ĩ ngalawa na ng'ombe *nyamũ* ĩla imwe imũkuaaa.

14. Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩkala mũlũmĩte tũlũ wa mĩlongo yasyo, na ĩndĩ, yĩla mũsyĩkalĩle mũlũmĩte tũlũ, inyw'ĩ mũtonye kũlĩlĩkana ĩnee ya Mwĩai wenyu, na kwasya, 'Nĩ Mũtheu We ūla ūtw'ĩw'ĩĩĩsyẽ nyamũ ĩi, na *ĩthyĩfene* tũyaĩ tũtonya kwĩvoovya ĩthyĩ ene.

15. 'Na kwa Mwĩai waitũ vate nzika ĩthyĩ tũkasyoka.'

16. Na mo mamatw'ĩkĩĩĩthasya amwe ma athũkũmi Make kwĩĩthwa kĩĩlungu kĩĩmwe

وَالَّذِينَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
يَقُولُونَ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ⑤

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ
فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑥

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا
بِهِ بَلَدَةً مَّيْتًا ۚ كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ⑦

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ
الْفَلَاحِ وَالْإِنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ⑧

لَسْتُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِ تُدْأَرُونَ كُرُورًا يُعْصَىٰ رَبُّكُمْ
إِذَا أَسْمَوْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ الَّذِي سَخَّرَ
لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ⑨

وَرَأَىٰ إِلَىٰ رَبِّنَا لِنُقَلِّبُونَّ ⑩

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْأً ۚ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ
بِخَيْرٍ مُّبِينٍ ⑪

Kyake We. Ow'o mündü nŵiyonanŵtye
kwŵthwa ate mŵvea.

LUKU 2

17. We osete syana sya eŵtu kuma katŵ wa
ila We ūmbŵte, na akamŵtalŵthya inyw'ŵ
na syana sya ivŵsŵ?

أَمَّا تَخَذَ مِنَّا يَتْلُو بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ ۝

18. Indŵ yŵla we ūmwe woo watavw'a
ūvoo wa ūndŵ we ūmwosaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ngai-Wa-Ulau,
ūthyŵ wake nŵtukaa na akyusŵwa nŵ
ūthatu.

وَإِذَا يَشْرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهُهُ مُسَوِّدًا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

19. Inyw'ŵ mwŵmŵtŵngŵthya nŵ wa Ngai
Ūla ūeewe katŵ wa mathaa na mawanake,
na Ūla ūte mŵtheu ngaananŵonŵ?

أَوْ مَن يَنْشُرُوا فِي الْحَيَاةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ
مُبِينٍ ۝

20. Namo mamatusaa alaŵka ala nŵ
athŵkŵmi ma Ngai-Wa-Ulau, ta aka. Mo
mena ūkŵsŵ wa kŵmbwa kwoo? Indŵ
ūkŵsŵ woo ūkaandŵkwa, namo
makakŵlw'a.

وَجَعَلُوا السَّيِّئَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبُدُ الرَّحْمَنِ إِنَّا كَأَنَّا
شَاهِدٌ وَآخِلُهُمْ سَكَتُ شَهَادَتِهِمْ وَيَسْتَلُونَ ۝

21. Namo maasya, 'Kethwa Ngai-Wa-
Ulau nŵwendie ūu, ithyŵ tŵyŵthwa
twamathaithie mo.' Mo mai na ūmanyi
ona wŵwa wa ūu ona vanini. Mo mai
ūndŵ mekaa ateo kŵtalŵthya tŵ.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

22. Ithyŵ nŵtŵmanengete mo Maandŵko
Matheu mbee wa aa, nŵkana methwe
mamalŵmŵtye?

أَمْ أَنَبَّاهُمْ كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَسْكِرُونَ ۝

23. Aiee, mo maasya, 'Ithyŵ tweethŵie
maaŵthe maitŵ maatŵie nzŵla na, ithyŵ
tŵtongoew'e nŵ nyaŵ syoo.'

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَاهُم بَادِعًا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى الْفُلِهِمْ
مُقَتَدِرُونَ ۝

24. Na ūu nŵw'o kwŵthŵŵwe kŵilyŵ
mavinda onthe kana Ithyŵ tŵimŵtŵmaaa

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ

Múkaanany'a ona wíwa mbee waku kwa mÚsyí ona wíwa Indí athw'ii mayo maisye: 'Ithyí tweethlie maa-Úmae maitú maatlie nzla; na ithyí tÚatlie nyaíí syoo.'

إِنَّا قَالُ مُتَرَفُّوهُمَا إِنَّا وَجَدْنَا أَبَاءَنَا عَلَىٰ أَفْثَةٍ
إِنَّا عَلَىٰ أَثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿١٥﴾

25. *Múkaanany'a woo amakúlya*, 'Ata! Ona ethwa nyie nímÚetee Úvoo mÚseo mbee wa Úla mweethlie maa-Úmae menyu maatlie?'

قُلْ أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِآهِدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ
أَبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٥﴾

26. Kwa úu, Ithyí nítweanísye Úívanísyo kuma kwoo. Sisyai Indí mÚminÚkílyo wa asu mamaleile *AtÚmwa ÚndÚ wailyí!*

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٦﴾

LUKU 3

27. Na *lilikanai yíla Avalamu wamÚtavisye Íthe wake ana andÚ make: Nyie nńgwivÚthya* ila syonthe inyw'í mÚthaithaa,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ
مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٧﴾

28. 'Ateo Úla wambÚmbie Nyie, na vate nzika, akandongoesya Nyie.'

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿١٨﴾

29. Na we amítÚngíthasya ndeto Íno ta wano wa kwíkáláa kwa andÚ ala masyokie kÚka Ítina, níkana mo mamwelekele *Ngai*.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَُرْجِعُونَ ﴿١٩﴾

30. Aiee, Indí Nyie nínametíkílilye mo na maaítthe moo Útanu wa *kavinda kÚvika yíla w'o wamavikílie* na MÚtÚmwa Úla Úvuanasya *UtÚmane Wake*.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ
وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢٠﴾

31. Indí yíla w'o wamavikílie maisye, 'ÚÚ nÍ Úoi, na ithyí nítÚkÚlea.'

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٢١﴾

32. Namo makÚlasya, 'Ntkí Kulani Íno ndítheetw'e kwa andÚ amwe anene ma mÍsyí Íno yelí?'

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ
عَظِيمِ ﴿٢٢﴾

33. Mo nĩ mo makanyaĩkya tei wa Mwĩai waku? Ithyĩ Nithyĩ tũnyaĩkasya katĩ woo mĩkalĩle yoo nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu, na Ithyĩ nĩtũmokĩlasya amwe moo ũlũ wa ala angĩ kwa ivĩla, Indĩ ũu ũtw'ĩkaa amwe moo kũmasumbĩka ala angĩ. Na tei wa Mwĩai waku nĩ mũseo kũvĩta syĩndũ ila mo mombanasya.

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حِزْبًا وَرَحِمْتَ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْعُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na takethwa andũ *onthe* ma nthĩ mayaaĩthĩwa me ma mbaĩ ĩmwe, Ithyĩ twĩthwa twamanengie ala matamwĩtkĩlaa Ngai-Wa-Ulau, iala sya vetha sya nyũmba syoo na mbaasya sya vetha sya kũĩsaa ũlũ;

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِنِ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوقِنَهُمْ سُقْعًا مِنْ فَضْلِهِ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na mĩomo ya vetha ya nyũmba syoo, na mĩto ya vetha, ĩla mo matonya kwaĩla.

وَالْيُوقِنُهُمْ أَبْوَابًا وَسُرَرًا عَلَيْهَا يَكْرُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na syĩndũ ingĩ sya wanake. Indĩ isu syonthe no mana ateo no syĩndũ sya kwĩtanĩthya okwa kavinda nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno tũ. Na Itunĩ vamwe na Mwĩai waku nĩ kwoondũ wa ala alũngalu.

وَرُحُفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37. Na ũla ũalyũkaa akaeka kũmũlilikana Ngai-Wa- ũlau, Ithyĩ nĩtũmwĩle Satani ũla ũtw'ĩkaa mũtindany'a wake.

وَمَنْ يَقْسُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ يَقْتِضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٧﴾

38. Na vate nzika, mo nĩmamasĩlaa nzĩla ya Ngai, Indĩ mo masũanĩaa kana nĩmatongoew'e nesa;

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

39. Kũvika, yĩla ũmwe wooka Kwitũ, akĩmũtavya mũtindany'a wake, takethwa katĩ wakwa naku nĩvethwa na ũasa

حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدُ الْمَشْرِقَيْنِ فَيَنْسُ الْقَرِينَ ﴿٣٩﴾

wlana Umflon! Nĩ mŭtindany'a
mŭthŭku ata we!

40. Itina wa kwĩka mothŭku tondũ inyw'i
mweekie, kwĩthwa mwĩ atindany'a
kwenyu kŭtiĩ na ũuno kwenyu nthĩnĩ
wa ũsilĩlo ũmũnthĩ nũndũ inyw'i
nĩmweekie mavĩtyo.

41. We ĩndĩ, nũtonya kŭmwĩw'ĩthya ũla
ŭte matũ, kana kŭkĩtongoesya kĩlalinda
kana ũla wĩ nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩyonanĩtye?

42. Na Ithĩ tũkaũveta we kuma katĩ
woo, vate nzika, Ithĩ tũkeanĩsya
ũvanĩsyo kuma kwoo.

43. Kana Ithĩ tũkakwony'a we maũndũ
ala twamathie mo; nũndũ vate nzika,
Ithĩ twĩna ũtonyi mwĩlanũ ũlũ woo.

44. Kwa ũu, we kwata ũlũmĩtye maũndũ
ala mavũanĩtw'e kwaku; nũndũ we wĩ
nzĩanĩ ĩla ya w'o.

45. Na, kwa ũla w'o, nĩ ũlilikany'o
kwaku we na kwa andũ maku, na inyw'i
mũkeetwa mũkasũngĩe.

46. Na makũlie asu katĩ wa Atũmwa
Makwa ala Ithĩ twamatũmie mbee
waku, Ithĩ nĩtwanyuvie ngai ingĩ ona
syĩva ŭtee wa Ngai-Wa-Ulau,
ithaithawe?'

LUKU 5

47. Na Ithĩ nĩtwamũtũmie Mose ena
Syama Situ, kwa Valao na anene make,
nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩ
Mũtũmwa wa Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

48. ĩndĩ yĩla we wookie kwoo na Syama
Sitũ, sisya! Mo nĩmaithekecie.

49. Na Ithĩ tũyaamony'a Kyama ateo
kĩla kĩnene kyaatĩe mbee kĩvw'anene
nakyo, na Ithĩ nĩtwamakwatie mo na
ũsilĩlo nĩkana matonye kũtwelekel
Ithĩ.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي الْعَذَابِ
مُسْتَرْكُونَ ﴿٤٠﴾

إِنَّمَا تَسْمَعُ الصَّمَّةُ أَوْ تَهْدِي الْعُمَى وَمَنْ كَانَ
فِي صُلْبٍ مُبِينٍ ﴿٤١﴾

فَأَمَّا نَذَبْنَا بِكَ فَأَمَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤٢﴾

أَوْ نُرِيكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَأَمَّا عَلَيْهِمْ فَكَذَّبُوا ﴿٤٣﴾

فَأَسْمِكْ بِالَّذِي أُوْحِيَ إِلَيْكَ عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَرَأَيْتَهُ لَذِكْرَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُشْكُرُونَ ﴿٤٥﴾

وَسَلِّ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا
مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذْ هُمْ فِيهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَ
أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na mo mamwla, 'Ame we mUoi Uu, tUvovee ithyI kwa MwIai waku, kwIana na Utiango Ula We watianfe naku: na IndI ithyI nItUkwItkIla Utongoi.'

51. IndI yIla IthyI twamavetangfie Usilllo, sisya! Mo nImaanangie ndeto yoo.

52. Na Valao nIwatavanisye katI wa andU make *akyasya*, 'Inyw'I andU makwa, w'o UsumbI wa Misili ti wakwa na mbUsI ii ivItIlaa uungu wakwa? Inyw'I IndI, nomUkwona?

53. Aiee, Nyie nI mUseo kwI mUndU Uu Ute wa kUnengwe ndaIa na Utatonya kwItavany'a *we-mwene* nesa.

54. 'Na we aieete kUnengwe itanga sya thaavu nIkI, kana alaIka makauma Itina wake maatianfe?'

55. Uu nIw'o we wamatumanisye andU make namo mamwIw'a. Ow'o, mo maI andU athUku.

56. Kwa Uu, yIla mo mookIliye Uthatu Wakwa, IthyI nItweanIsye UfanIsyo kwoo, na nItwamanyw'Ithisye kIw'U onthe.

57. Na IthyI nItwamatw'IkIthisye mo ta wano, na ngelekany'o kwa nzyawa ila ikoka.

LUKU 6

58. Na yIla mwana wa Malia wawetwa ta ngelekany'o, asi! AndU maku mokIlasya kIlonzo;

59. Na mo maasya, 'ngai sitU nIsyo nzeo mbee kana nI we?' Mo maikUweteaa UndU Uu ateo *kwoondU wa* ngaananIo. Aiee, mo nI andU ma ngusanIsyo.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الشَّجَرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عِندَكَ
إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥١﴾
وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَاقَوْمُ أَلَيْسَ لِي
مُلْكٌ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَكُلَّ
تَبْصِيرُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ
يُبِينُ ﴿٥٣﴾

فَلَوْلَا أَلْقَى عَلَيْهِ آسُورَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
الْمَلِيكَةُ مُقَرَّنِينَ ﴿٥٤﴾

فَأَسْتَحَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾
فَلَمَّا أَسْفَوْا أَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ
يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا إِنَّا إِلَهُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَوْفُونَ ﴿٥٩﴾

60. We aĩ mũthũkũmi Waitũ tũ ūla Ithĩĩ twamũnengie ĩnee Yitũ, na twamũtw'ĩkĩthya we ta ngelekany'o kwa Aana-Ma-Isilaeli.

61. Na takethwa Ithĩĩ nĩtwendie ūu, Ithĩĩ twaĩ tũtonya kũmatw'ĩkĩthya amwe menyu alaĩka tũtũ wa nthĩ kwĩthwa aĩĩwa mayo.

62. ĩndĩ nĩw'o, we nĩ ūvano wa ūla Saa.^{2*} Kwa ūu, ndũkethwe na nzika tũtũ wa w'o, ĩndĩ mbikĩlai Nyie. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.

63. Na mũikamũeke Satani amũsĩĩe inyw'ĩ. Vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩyonanĩye kwenyu.

64. Na yĩla Yesu wookie ena mokũsĩ matheu, aisye, 'Nyie nũkĩte vala mũĩ inyw'ĩ nĩna ūĩ na kũmũtheesya maũndũ amwe ala inyw'ĩ mũvathũkanĩaa, kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontha na mbĩw'ei Nyie.

65. Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mũthaithei We. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.'

66. ĩndĩ nguthu nĩsyavathũkanganie katĩ wasyo. Kwa ūu, woo nĩ wa eki-ma-naĩ nũndũ wa ūsĩĩlo wa mũthenya ūla mwai.

إِنَّ هُوَ الْاعْبُدُ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ۝٦٠

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ۝٦١

وَإِنَّهُ لَوَعْلَمُ السَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٢

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝٦٣

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝٦٤

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٥

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَنْظُرُونَ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْبُيُوتِ ۝٦٦

² *Ndeto ĩno 'Al-Saa'h' ūla Saa na ūalyũĩĩtwe ta saa na yaĩĩte nĩ kũmanyĩka tondũ yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Chap.54:2 Al-kamar. Vau maũalyũlo ala masũanĩawa kwoneka nũndũ wa kũvika kwa Mũtũmwa Muhammad s.a.w kwĩtawaa 'AL-Saa'h' ūla Saa. Na kwatũkana kwa mwei nĩkwosetwe ta ūkũsĩ tũtũ wa ūalyũko mũnene wa kĩveva ūla waĩ vakuvĩ kwĩkĩka. Wonany'o wa kĩthyomo kĩĩ tondũ kĩwetetwe tũtũ wa Yesũ nthĩnĩ wa mũsoa ūũ ūla tũkwĩmanyĩsya kyaĩĩe nĩ kũmanyĩka oũndũ ūmwe na mĩsoa ĩla ĩngĩ. Oũndũ 'ūla Saa' ūla ūkwonany'a kũvika kwa Yesũ matukũ mokĩte na ūalyũko wa kĩveva naw'o ūivika tũtũ wa w'o.

67. Mo mai ūndū ūngī meteele ateo ūla
Saa ūmaumīlīle ūmavikīle na
kīthūūlūmūkīlō o matekūmanyā w'ō.

68. Ala me ndūū mūthenya ūsu
makeethwa me amaitha mūndū na ūla
ūngī, ateo ala alūngalu.

LUKU 7

69. 'Inyw'ī athūkūmi Makwa, vai w'ia
īūlū wenyu ūmūnthī, ona mūikew'a
kyeva;

70. 'Asu ala meetīkīlīle Syama Sitū
meenyivya,

71. 'Inyw'ī likai Mūūndanī, inyw'ī na
endwa menyū mūkanengwe ndaḥa na
kūtanīthwa,

72. Mo makathyūlūlūkw'a masaani ma
thaavu ma kilinge na ikombe, navo
vakeethwa syīndū syonthe ila mathayū
methīḥawa na vata nasyo na ila
itanīthasya metho. Navo nīvo inyw'ī
mūkekalaa.

73. 'Na ūū nīw'ō Mūūnda ūla inyw'ī
mūtw'ītwe atīḥwa maw'ō nūndū wa
maūndū ala inyw'ī mwīthīḥwa
mūyīka.'

74. 'Nthīnī waw'ō ve matunda menyū
kwa wingī, ala inyw'ī mūkaḥsaa.'

75. Ala avīḥany'a vate nzika, makekalaa
nthīnī wa ūsīlīlō wa Ngiena.

76. W'ō ndūkanyivangw'a kwoondū
woo, na mo makakwatwa nthīnī wa
w'ō na kūyīḥūka.

77. Na Ithīl tūyaamavīḥsya mo, īndī
nīmo ene ala maī eki-ma-naī.

78. Namo makeetana maīḥte, 'We
mūsūvīlī wa Ngiena, Mwīlai waku nīeyīḥe
ithīl tūthele. We akamasūngīa,
'Nokūvika inyw'ī mwīkale.'

79. Ngai akamatavya, 'Ithīl vate nzika,
nīḥwamūeteie ūla w'ō inyw'ī īndī aingī
mūno menyū nīmaūleile; ūla w'ō.'

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَ

هُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٧﴾

الْأَخْلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا

الْمُتَّقِينَ ﴿٦٨﴾

يَعْبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٧٠﴾

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ﴿٧١﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ﴿٧٢﴾

وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ

فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧٣﴾

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

كُنْتُمْ فِيهَا فَاكِهَةً كَثِيرَةً مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٥﴾

إِنَّ الْجَحِيمَ فِي عَذَابٍ مُتَسَاوٍ ﴿٧٦﴾

لَا يَفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْسُوُونَ ﴿٧٧﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٨﴾

وَنَادَوْا بِمِلْكِكَ لِنَقُصَّ عَلَيْكَ قَالَ أَنْتُمْ قُلُوبُونَ ﴿٧٩﴾

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ الْكُفْرَ لَبِئْسَ كَرَهُونَ ﴿٨٠﴾

80.Kana mo me ūndū matw'ite kwika?
Ithyī ota ūu, nītūt'ite.

81.Mo mesūanla kana Ithyī tūyīw'aa
syimbithī syoo na nzama syoo sya
mwanya? If, na Atūmwa Maitū mekalaa
vamwe namo makīandika kīla kīndū.

82.Asyā, 'Takethwa kwaī mwana wa
Ngai-Wa-Ūlau, Nyie nīthīwa naī wa
mbee kūmŭthaitha.'

83.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mŭtheu, Mwīai wa matu na nthī, Mwīai
wa Kīvīla-Kya-Usumbī, na We
ndakoneny'e na ūndū ona ūmwe wa
maūndū ala mo mamŭwetanīasya We
namo.

84.Kwa ūu, ekanai namo metanīthye na
ūneeni wa mana na ngewa nthŭku
kŭvika makomane na ūla Mŭthenya
woo wathītwe.

85.Na We nī We Ngai wa Itunī, na Ngai
wa Itūŭ wa nthī; na We nī We Mŭī,
Umanyi W'onthe.

86.Na kŭathimwa nī ūla ūsumbī wa matu
na nthī nī Wake na syonthe ila syī katī
wasyo, na ūmanyi wa ūla Saa wī Nake,
na ūla inyw'ī mŭkatŭngwa Kwake.

87.Na ala asu mamekaīlaa vandū Vake
mai na ūtonyi wa kŭmew'anīthya ateo
ūla w'o, namo nīmamwīsi we.

88.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla
wamombie mo?' Vate nzika mo
masŭngīa, 'Nī Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo Indī, mealyŭlangwa ata?

89.Nyie nīvīna na wīkano wake wa
kīsyokeo, 'Ame Mwīai wakwa, kana aa
nī andū ala matakētīkīlaa.

90.Kwa ūu, Itvete ume vala maī, na asya,
'Mŭuo;' na o mītŭkī mo makamanya.

أَمْ أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ٥٨

أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلْ

رُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُونَ ٥٩

قُلْ إِن كَانَ لِلزَّحْمِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَبْدِينَ ٦٠

سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَظِيمًا يَصِفُونَ ٦١

فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيَلْبَسُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي

يُوعَدُونَ ٦٢

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَ

هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ٦٣

وَتَبَرَّكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ

مَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٦٤

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ

إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ٦٥

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَلَيْ

يُوقُنُونَ ٦٦

لَقَدْ وَصَّيْنَا بِهِ رَبَّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُوْمِنُونَ ٦٧

يَعْنِي قَاصِّعٌ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ٦٨

سُورَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ

(۳۱)

AL - DUKHAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ②

3. Nĩĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvathũkanasya
maũndũ.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4. Kwa ũla w'o, Ithĩ nĩtwayĩvuanisye
nthĩnĩ wa ũtukũ mũathime. Kwa ũla
w'o, Ithĩ twĩthĩtwe tũikaanany'a
ũthũku.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَّكَةٍ ④
وَإِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ⑤

5. Maũndũ onthe ma ũĩ nĩmatw'ĩtwe
nthĩnĩ wayo,

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ⑥

6. Kwa mwĩao Witũ-Ene. Nĩw'o, Ithĩ
nĩtwĩthĩtwe tũimatũma Atũmwa kĩla
ĩvinda,

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا ⑦
وَإِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ⑧

7. Ta tei kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ ⑨
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑩

8. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo, ethwa inyw'ĩ
mũkeethwa na mũĩkĩĩo tũ.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ⑪
إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ⑫

9. Vai Ngai ateo We. We nũnenganae
thayũ na kũete kĩkw'ũ. We nĩ Mwĩai
wenyu, na Mwĩai wa maa-ĩthe menyu
ala ma mbee.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ ⑬
رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ ⑭
الْأَوَّلِينَ ⑮

10. Indĩ mo nĩmathaũkaa mena nzika.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ⑯

11.Indī we syaŋŋsya mŋthenya ūla ūtu
yŋkaumya syŋki yenekee,

فَازْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُبِينٍ ۝

12.Yŋla yŋkamavw'ŋka andŋ. Usu
ŋkeethiwa ūsilŋlo wŋ woo.

يَفْخَسُ النَّاسُ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

13.Indī andŋ makaŋa, 'Mwŋlai waitŋ,
tŋvetangŋe ithyŋ ūsilŋlo; kwa ūla w'o,
ithyŋ twŋ etŋkŋli.'

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝

14.Mo matonya ata kŋunwa nŋ ūtao,
oyŋla Mŋtŋmwa nŋminŋte kŋmavikŋa,
akŋtavany'a syŋndŋ nesa ūtheinŋ,

أَلَيْسَ لَهُمُ الدِّكْرُ ۖ وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ۝

15.Na ŋndŋ mo nŋmaalyŋkile mauma vala
we ūŋ na maasya, 'We nŋmanyŋŋtw'e,
mŋndŋ wŋna ndŋŋka?'

وَقَدْ لَدَّهُمْ ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَجْنُونٌ ۝

16.Ithyŋ tŋkaveta ūsilŋlo kwa kavinda
kanini, ŋndŋ inyw'ŋ vate nzika,
mŋkasyoka nthŋnŋ wa ūlei.

وَقَدْ لَدَّهُمْ إِنَّا كَاشِعُوا الْعَذَابَ وَلَئِنَّا لَأَنكُمُ عَائِدُونَ ۝

17.Mŋthenya ūla Ithyŋ tŋkamŋkwata
inyw'ŋ na ŋkwata ŋnene, na ŋndŋ vate
nzika, Ithyŋ tŋkeanŋŋsya ūŋvanŋsyo.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنتَقِمُونَ ۝

18.Na Ithyŋ nŋtwamatatie andŋ ma Valao
mbee woo, na nŋmavikŋwe nŋ
Mŋtŋmwa mŋtaŋku,

وَلَقَدْ نَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ۝

19.Akyasya, 'Nengei Nyie athŋkŋmi ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla
w'o, Nyie nŋ Mŋtŋmwa mŋŋkŋŋku wŋanŋ
wakwa;

أَن أَدْعُو إِلَىٰ عِبَادَةِ اللَّهِ ۖ إِنِّي لَكُمُ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

20.'Na mŋikenenevyie inyw'ŋ
kŋmŋvŋthya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, nyie nŋnŋkŋte
kwenyu na mwŋao mŋtheu.

وَأَن لَا تَصَلُّوا عَلَىٰ اللَّهِ ۖ إِنِّي أَنَا إِلَهُكُمْ بِسُلْطَنِ مُبِينٍ ۝

21.'Na Nyie nīmantha wīvitho kwa Mwīai wakwa na Mwīai wenyu, inyw'ī mŭikese kŭngimanga na mavia.

وَأَنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ۝

22.'Na ethwa inyw'ī mŭiŭmbŭfīkīla Nyie, ūvetangei ūndī kŭasa nakwa.'

وَأَن لَّمْ تَوْمِنُوا لِي فَأَعْرِضُونِ ۝

23.Indī we nīwavoyie kwa Mwīai wake, akyasya, 'Ow'o, aa nī andū ene naī.'

فَدَعَا رَبَّهُ أَن هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ۝

24.Ngai aisye, 'Osa athŭkŭmi Makwa ūmatwae na ūtukŭ; nŭndŭ vate nzika, inyw'ī nīmŭkŭatīwa.

فَأَسْرِ بِمَا فِي يَدَيِّكَ إِلَىٰ أَتْلَأَكُم مَّتَّبِعُونَ ۝

25.'Na we uma ūkanganī ūvinda yīla ūluīlīte ki. Vate nzika, yo nī nguthu ūla yītw'īwe kŭthitw'a nī kīw'ŭ.'

وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ هَوًّا أَنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ۝

26.Nī mīŭnda na ithima syīana ata ila mo matiie ūtina woo!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جُنْدٍ وَعِيُونَ ۝

27.Na Mīŭnda ya malīu na kŭndŭ kŭtaīku!

وَذُرُوعٌ وَمَقَامِرٌ كَرِيمٌ ۝

28.Na motanu ala mo meetanīthasya namo!

وَنَعْمَةٌ كَانُوا فِيهَا فُكْرًا ۝

29.Uu nīw'o kwatw'īwe kwīthīwe. Na ūthyī nītwamombie andū angī kwīthwa atīwa ma syīndŭ ii.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۝

30.Na ūtu na nthī iyaamaīla mo, onamo mayaanengwe ūvinda.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ۝

LUKU 2

31.Na ūthyī nītwamaumisye Aana-Ma-Isilaeli kuma ūsilīlonī ūsonokasya.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِيهِ إِسْرَآئِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْبَهِيمِ ۝

32.Weekīwe nī Valao; vate nzika, we al mŭng'endu ona katī wa anangi.

مِنْ ذُرْعُونَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ السُّرْيَانِ ۝

33. Na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo o tũmesĩ
tũũ wa andũ onthe *ma ñinda yoo*.

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Syama
imwe ila katĩ wasyo waĩ ũtato
wĩyonanĩtye ũtheinĩ.

وَأَتَيْنَهُم مِّنَ الْآلَتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٤﴾

35. Andũ aa maasya:

إِن هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

36. 'Vai kĩndũ kĩngĩ ateo kĩkw'ũ kitũ
kĩla kya mbee *kĩ kyoka tũ*. *Itina wakyo*
vai thayũ Ongĩ na ithyĩ tũikathayũkw'a
ĩngĩ.

إِن هِيَ إِلَّا مَوْتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ ﴿٣٦﴾

37. Kwa ũu, matũngei maaĩthe maitũ
ĩngĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩneena w'o.'

فَاتُوا بِآيَاتِنَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

38. Mo nĩmo aseu kũvĩta andũ ma Tuva
na ala maĩ mbee woo? Ithyĩ
nĩtwamanangie mo nũndũ maĩ ene naĩ.

أَهْمُ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ بُنَيَّٰ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

39. Na Ithyĩ tũyaaũmba matu na nthĩ, na
syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na ĩthaũ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ﴿٣٩﴾

40. Ithyĩ tũyaasyũmba syo ateo kwoondũ
wa mavata ma w'o na *ũũngalu*, ĩndĩ
aingĩ mũno moo maimanyaa.

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Nĩw'o, Mũthenya wa ũtwio nĩ ĩvinda
yĩtw'ĩtwe kwoo onthe.

إِن يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

42. Mũthenya ũla mũnyanya ũtakamũuna
mũnyanyae ona vanini, onamo
maikatetheew'a,

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٢﴾

43. Ateo asu ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũkamew'ĩa tei. Vate nzika, We
nĩ Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَعْلَمُ إِلَّا مَنْ رَّحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

LUKU 3

44.Nīw'o mūtī wa Sakuum

إِنَّ شَجَرَةَ الزَّيْتُونِ ٥٤

45.Ukeethwa Ifu wa ene-naī,

طَعَامُ الْآنِينِ ٥٥

46.Ta Ifvulū yītheŭkye, yīkatheŭka nthīnī
wa mavu moo,

كَأَمْهَلٍ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ٥٦

47.Ta kŭtheŭka kwa kīw'ŭ kīvyū mŭno.

كَغَلِي الْحِينِ ٥٧

48.'Mŭkwatei na mŭkusyei we kŭvika
katī wa Mwaki wakene;

خُدُوهُ فَاعْتَلَوْهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ٥٨

49.'Na īndī mwīfīkīsyēi ūsilīlo wa kīw'ŭ
kītheŭkīte Ifulū wa mŭtwe wake.'

ثُمَّ صُبُّوا نَوَقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْجَحِيمِ ٥٩

50.'U same w'o! We was ūanīe we
mwene ta wī vinya, mŭtafīku.

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ٦٠

51.'Uŭ nīw'o we wāī na nzika syaw'o.'

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَنْزُرُونَ ٦١

52.Nīw'o, ala alŭngalu makeethwa
vandū va mŭuo ūsŭvīo,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ٦٢

53.Katī wa mīŭnda na tŭlŭsī,

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ٦٣

54.Mevw'īkīte ngŭa nzeo sya lili
mwololo na lili mŭŭmu, meleanīle
mŭndū na ūla ūngī.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ٦٤

55.Uu nŭkethīwa. Na Ithyī
tŭkamakwatany'a na eītu aseō, mena
metho mathanthau na manake.

كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ٦٥

56.Namo makeetya kīla mŭthemba wa
matunda vo, kwa mŭuo na ūsŭvīo.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِينَ ٦٦

57.Mo maikasama kīkw'ŭ vo, ateo
kīkw'ŭ kīla kya mbee. Na We

لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَ

وَقَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ٦٧

akamatangĩĩa kuma ūsilĩlonĩ wa Mwaki
wakene,

58. *Ta kĩko kya* mumo kuma kwa Mwĩai
waku. ūsu nĩ ūtanu mūnene.

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. Na Ithyĩ tūmĩtw'ĩkĩthĩtye *Kulani*
mbũthũ na kĩthyomo kyaku nĩkana mo
matonye kūsũvĩa.

فَأَنشَأْنَا يَسْرَتَهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kwa ūu, we eteela; onamo ota ūu
nometelee.

فَازْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَابُونَ ﴿٦٠﴾

Vinya W'onthe aimfomewa, na Indf
akfendee nathf wa ūlei wake, ta
ūtaamfwa. Indf mŭtavve we ūvoo wa
ūsilfloo wf woo.

10.Na yflla we weemanyfssa ūndŭ ūlŭ
wa mfsoa Yaitŭ, mamfvŭlaa ngŭf. Kwa
ala mailyf ta asu ve ūsilfloo ūsonokasya.

11.Mbee woo ve Ngiena; namo maŭndŭ
ala mo meekie maikamŭuna na kfndŭ
ona kana asu ala mamwosie mŭsŭvfi
ŭtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Namo makeethwa na ūsilfloo mŭnene.

12..Uŭ nf ūtongoi, na kwa asu ala
matasyfŭtkflaa Syama sya Mwai woo ve
ūnyamao wa ūsilfloo wf woo.

LUKU 2

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nf We
ŭla watumie ūkanga ūmwfwa inywf
nfkana ngalawa iendelae ūlŭ waw'o
kwa mwfao Wake, na inywf mŭtonye
kŭmantha mumo Wake, na nfkana
inywf mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

14.Na kyonthe ona kfva kflla kf matunf
na kyonthe ona kfva kflla kf ūlŭ wa nthf,
We nŭtumfŭte kfmwfwa inywf; ii
syonthe nf kuma Kwake. Vate nzika,
nthf wa maŭndŭ asu ve Syama kwa
andŭ ala masŭanfŭaa.

15.Asa kwa asu ala metfklŭaa, kana
methwe na ūkeo kwa asu ala
matekwatasya kŭvika kwa mfthenya flla
yathaniwe ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, kana We atonye kŭmafva andŭ
kwoondŭ wa maŭndŭ ala mo meekaa.

لَمْ يَسْمَعْهَا قَبْرُهُ بِعَذَابِ النَّارِ ①

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا وَأُولَٰئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ②

مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا
شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ③

هَٰذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ
مِنْ رَّبِّهِمْ أَلِيمٌ ④

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِ
وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑤

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
فَإِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ⑥

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا وَلِلَّذِينَ لَا يُرْجُونَ آيَاتَ اللَّهِ
لِيُخْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑦

16. Ula w'onthe wĩkaa nesa, ekaa Ou kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ũla wĩkaa naĩ, ekaa kwoondũ wa wasyo wa thayũ wake mwene. Na Indĩ kwa Mwĩai wenyu nĩkw'o inyw'ĩ inyw'onthe mũkatũngwa.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

17. Na nĩw'o, Ithĩ nĩtwamanengie Aana-Ma-Isilaeli Ivuku, na ũsumbĩ, na wathani; na Ithĩ nĩtwamanengie mo syĩndũ nzeo na ntheu, na nĩtwamanenevisye mo ũlũ wa andũ ma ĩinda yu.

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْعَمَلَ وَالنَّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. Na Ithĩ nĩtwamanengie mo ieleelo ntheu ũlũ wa ũla Mwĩao. Na mo mayaavathũkana ateo ĩtina wa ũmanyi wa w'o kũmavikĩa mo, kwĩsĩla nthĩnĩ wa kĩw'ũ katĩ woo. Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo ũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanĩaa.

وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَقِيَّتُهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَسَبِّحْهُ وَخَلِّفُوهُنَّ ﴿١٨﴾

19. Indĩ Ithĩ nĩtwakw'ĩe we ũlũ wa nzĩa ntheu ya Mwĩao; kwa ũu mĩatĩe yo, na ndũkaatĩe mawendi mathũku ma asu ala matamanyaa.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Nĩw'o, mo maikakũuna we na kĩndũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũlũ wa alei amwe nĩ anyanya ma ala angĩ; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa ala alũngalu.

إِنَّهُمْ لَنْ يَغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْسَىٰ بِبَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

21. Ivuku yĩ yĩna mokũsĩ matheu kwa andũ onthe ma nthĩ na ũtongoi na tei kwa andũ ala mena mũĩkĩto mũlũmu.

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢١﴾

22. Mo asu ala mekaa meko mathũku masũanĩaa kana Ithĩ tũkameka ũndũ ũmwe na asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا الشَّيْءَ أَنْ نَجْعَلَهُمْ

mawla maseo, nkana kkw'u kyoo na thayu woo sythwe undu omwe? Ow'o, mo matusaa na.

كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ عِنْدَ اللَّهِ
وَمَنْهُمْ سَاءٌ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 3

23. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho asyumbite matu na nthi na ula w'o na nkana kila thayu Otonye kutuvwa kwoondu wa maundu ala w'o wkaa; namo maikavifwa.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

24. Inyw'I nimumwonete we ula otusaa kwenda kwake mwene mwai wake, na ula Ngai Mwene Vinya W'ontho umutw'ile wa kwaa o esi, na ula matu make na ngoo yake We umasillite, na ula lolu wa metho make We wikkite ngunko? Nuu, Indl, Okamutongoesya we itina wa Ngai Mwene Vinya W'ontho kumumanla we? Inyw'I Indl, nomwifvifwa?

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ
عَلَىٰ عِلْمِهِ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ
بَصِيرَةَ عَشْوَةٍ فَسَنَ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ
أَفَلَا نَذَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

25. Na mo maasya, 'Vai kindu Indl thayu witu no w'o uu wa yu; ithyI nitukusaa na ithyI nitwikalaa vaa; Indl vai kindu ateo ivinda nlyo yituminaa ithyI. 'Indl mo mai na umanyi wa uu; mo maatila kutalithya.

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا يَهْدِيكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ
عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٣٨﴾

26. Na yila mo masomewa Misoa Yaitu Mltheu, ngananlo syoo ni sya kwasya, 'Matungei maafthe maitu, ethwa inyw'I mwineena w'o.'

وَإِذَا تَنَسَّلَ عَلَيْهِمْ ابْتِغَاءَ بَيْتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّبُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

27. Asya, 'NI Ngai Mwene Vinya W'ontho ula omunengae inyw'I thayu, na Indl nowe otumaa mukwa; na Indl We akamumbany'a inyw'I vamwe Muthenyanf wa Uthayookyo ula ute

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُعْطِيكُمْ إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

nzika nthlŋĩ wa w'o. Indĩ andũ aingĩ
mũno mayĩsĩ.

LUKU 4

28. Usumbĩ wa matu na nthlŋĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na mũthenya
ũla Saa ũkavika, mũthenya ũsu asu ala
maũleaa w'o makathĩna.

29. Na ũkamyona kĩla mbaĩ ya andũ
ĩtulĩtye-ndu. Kĩla mbaĩ ya andũ
ĩkeethwa kwĩanana na maũndũ mayo
ũndũ maiĩtwe, na *mo makatavw'a*,
'inyw'ĩ nĩmũkũĩvwa ũmũnthĩ kwoondũ
wa maũndũ ala mweekie.'

30. 'Yĩ nĩ Ivuku Yitũ; yĩneena yĩleana
nenyu na ũla w'o. Ithyĩ
nĩtwaandkĩthisye *nesa* maũndũ *onthe*
ala inyw'ĩ mweekie.'

31. Yu kwa asu ala meetkĩlile na meekie
mawĩa maseo, Mwĩai woo akametkĩllya
mo nthlŋĩ wa tei Wake. Usu nĩ
ũtandĩthyo mũtheu.

32. Indĩ kwa asu ala maleile kwĩtkĩla:
Mĩsoa Yakwa mũyaamĩsomewa inyw'ĩ?
Indĩ inyw'ĩ mwaĩ ang'endu na mwaĩ
andũ avĩtany'a.

33. 'Na yĩla kwaneeniwe, 'ũtianĩo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa w'o
vyũ, na *tũlo* wa ũla Saa, vai nzika
nthlŋĩ wa *kũvika kwaw'o*, inyw'ĩ
mwaisye, 'Ithyĩ tũyĩsĩ ũla Saa nĩ mwaũ;
ithyĩ twĩũsũanĩa w'o ta ũtalĩthyo tũ,
tũikũkĩla.'

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَئِذٍ يَخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٨﴾

وَتَرَى كُلُّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى
كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

هَذَا كِتَابُنَا يُنْطَقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنْ كُنَّا نَسْتَنبِغُ
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْبَينُ ﴿٣١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تَتْلُو عَلَيْهِمْ
فَأَسْتَكْبِرُوا وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَكُنُ إِلَّا أَطْلَافًا
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَغْنِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na mothŭku ma meko moo
ŭkamevuanĩsya mo ņtheinĩ, na maŭndŭ
ala mo mamavŭfaa ngŭĩ
makamathyŭlŭlŭka mo.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

35. Namo makatavw'a, 'ņmŭnthĩ Ithyl
nĩtŭkŭlwa ninyw'I, otondŭ inyw'I
mwoolilwe nĩ kŭkomana kwa mŭthenya
ŭŭ wenyu. Na ŭtŭo wenyu nĩ Mwakinĩ,
na mŭikethwa na atetheesya.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسِفْكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
وَمَا وَكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمُ مِنَ نَّاصِرِينَ ﴿٣٥﴾

36. 'Uu nĩ w'o, nŭndŭ inyw'I nĩmwavŭie
ngŭĩ na Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na thayŭ wa nthĩ
nĩwamŭkengie inyw'I.' Kwa ņu,
mŭthenya ŭsu mo maikaumw'a kuma
vo, ona maikanengwe ņthei wa kŭsyoka.

ذِكْرُكُمْ أَفَ تَعْلَمُونَ أَيْتَ اللَّهُ هُزُؤًا وَاعْتَرَضَكُمْ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْيَوْمَ لَا يُخْرِجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Ndaĩ syonthe ĩndĩ, nĩ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa matu,
na Mwĩai wa nthĩ syonthe na We nĩ Ula-
Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

قُلْ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

38. Utonyi nĩ Wake matunĩ na ĩlŭ wa
nthĩ; na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْاٰخِقَافِ مَكِّيَّةٌ

AL - AHQAF
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syltwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usultwe nl Olau, Usultwe
nl tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Haa Miim. *Walhw-NFKaŋwa,*
Mwŋai-Wa-Ndaŋa.

حَمْدٌ

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yll nl kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-WI-
Vinya, ula MŪl.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

4. Ithyl tŭisyŭmbŋte matu na nthl na
syonthe ila syl katl wasyo ateo kwa ūla
w'o, na kwa Ivinda yltw'e; Indl asu ala
matetklla nimaalyŭkaa kwelekela
maŭndŭnl ala mo makaanltw'e.

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَاجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا
مُعْرِضُونَ

5. Asya, 'Inyw'I nlmwlsf nl kyaŭ klla
inyw'I. mŭkllaŋlaa vandŭ va Ngai
Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ei
Nyie klla mo mombŋte tŭlŭ wa nthl.
Kana mo mena klanda nthlnl wa ūmbi
wa matu? Ndeteei Ivuku ylla
yavuanlw'e mbee wa yll, kana ūvano
ona wŋva wa ūmanyi ūla ūmŭtw'ŋka
inyw'I, ethwa ow'o inyw'I mwŋneena
w'o.'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي
مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ
إِنِّي يَكْفُرُ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَشْرَقَ مِنْ عِلْمِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

6. Na nŭŭ ūla mwau mŭno mbee wa asu
ala, vandŭ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe mavoyaa ala matakamasŭngla
kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ona
mataimanyaa mboya syoo?

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ
لَا يَنْتَهِبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ
غَافِلُونَ

7. Na ylla andŭ onthe ma nthl
makombanw'a vamwe, makatw'ŋka
amaitha moo, na makaŭlea ūthaiithi woo.

وَلَا إِذَا خِيمَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا
بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ

8. Na ylla mo masomewa Mlsoa Yaito Mltheu, ala matetklla mavikwa nll Ola w'o maasya, '00 nll 0oi wenekee.'

وَإِذَا تَنَزَّلَ عَلَيْهِمْ أَنزِيلُنَا يَذَّبُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنِّي لَأَنذِيرُكُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ①

9. Mo maasya, 'We nllwe 0ylse0vlyte yo? Asya, 'Ethwa Nyie nllnylse0vlyte, M0itonya k0ndethya na kllnd0 mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nllwlls nesa m0no ngewa mbathe ila inyw'I mwl nthllnll wasyo. We nllwllanll kwllthwa Ng0sll katll wakwa nenyu. Na We nll We M0ukanll-M0no Vy0, Us0lltwe nll tei.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
إِنِّي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفْكِرُونَ فِيهِ ②
كَفَى بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ
الْوَحِيمُ ③

10. Asya, 'Nyie ndi M0t0mwa m0eni, ona ndylsll 0nd0 Nyie ngekwa kana 0nd0 inyw'I m0kekwa nthllnll wa thay0 00. Nyie nllatlla klla nllvuanllw'e; na nll M0kaanany'a wlyonanlllyte.'

قُلْ مَا كُنتُ بِدَعَا قَوْمِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ
بِي وَلَا بِكُمْ إِنِّي أَعِيجُ إِلَّا مَا يُوْحَى إِلَيَّ وَمَا أَنَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ④

11. Asya, 'Ndavyei Nyie, ethwa Kulani lno yumllte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nenyu nllm00mlllea, na ng0sll kuma kwa Aana-Ma-Isilaeli ylla 0k0sll wa k0vika kwa 0mwe 0illyll take, na we nllweetklllile, llndll inyw'I mwl ang'endu m0no, inyw'I m0kaendee ata? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 eki -ma-naI.

قُلْ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَكُفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى مِثْلِهِ
فَآمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنَّا لِلَّهِ أَشْكِرُ الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑤

LUKU 2

12. Na asu ala matetklla nllmatavasya etkllli: 'Takethwa yaI nzeo Kulani, mayllthllwa maI mbee wait0 k0mlltklla.' Na n0nd0 mo mayal atongoesye nthllnll wayo, mo makaasya 00 nll 0v0ng0 wa tene.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ
هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ⑥

13. Na mbee wayo kwaI Ivuku ya Mose, 0tongoi na tei; na yll nll Ivuku

وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا

yĩkĩthasya mawathani ala mavĩie, na kĩthयोmo kya Kĩlalavu, nĩkana yo yĩtonye kũmakany'a ala mekaa naĩ; na ta ũvoo mũseo kwa ala mekaa moseo.

كِتَبُ مُصَدِّقٍ لِّسَانِكَ عَرَبِيًّا لِّیُنْذِرَ الَّذِیْنَ كَفَرُوا
وَبَشِّرِ الصَّالِحِیْنَ ۝

14. Nĩw'o, ala maasya, 'Mwĩlai waitũ, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' na Indĩ makĩkalaa me alũmu, vai w'ia Okoka Iũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

إِنَّ الَّذِیْنَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ یَحْزَنُونَ ۝

15. Aa nĩmo ekali-ma-MũOndanĩ; mo makatũaa vo, mũthĩnzĩo wa maũndũ ala mo meekie.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِیْنَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
یَعْمَلُونَ ۝

16. Na Ithĩl nĩtũmwĩyĩale mũndũ kwĩka nesa kwa asyai make. Nyinyia wake asyaa na woo, na amũea na woo. Na kũmũsyaa we na kũmũea we kũkuua myei mĩongo itatũ, kũvika akavikĩla ũima wake aivika Okoo wa myaka mĩongo ina, we aasya, 'Mwĩlai wakwa, nenge nyie Otomyi nĩkana ndonye kũtũnga mũvea nũndũ wa Inee Yaku yĩla We wanengie nyie na asyai makwa, na nĩkana ndonye kwĩka mawĩa maseo ala ma kũkwendeesya We. Na lũngalya ũsyao wakwa kwoondũ wakwa. Na nyie nĩngũkwelekela We; na ow'o, nyie nĩ katĩ wa ala menganae kwaku.'

وَوَعَدْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا خَلَعْتُهُ
أُمَّةً كُرْهًا وَوَضَعْتُهُ كُرْهًا وَخَلَعُهُ وَفَضَّلْتُهُ
كُلُّنَا شُهَرَاءُ خَمْرًا إِنَّا بَلَعْنَا أَسْدَدَهُ وَبَلَغَ أَزْوَاجَ
سَنَةٍ قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِیْ
أَنْعَمْتَ عَلَیَّ وَعَلَى الْوَالِدِیْنِ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّیَّتِي إِنَّی تَتَّقُ إِلَیْكَ
وَأِنِّ مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ ۝

17. Asu nĩmo ala Ithĩl tũmetĩkĩlaa mawĩa moo maseo na kũlea kũmona meko moo mathũku. Mo makeethwa katĩ wa ekali ma MũOndanĩ, nthĩnĩ wa wĩanĩu wa ũtianĩo wa w'o ũla mo maseũvĩw'e.

أُولَئِكَ الَّذِیْنَ تَتَّقِلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ
نَجَّوْهُمْ عَنْ سَبَابِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ
الْعِیْذِی الَّذِیْ كَانُوا یُوعَدُونَ ۝

18. Indĩ ũmwe ũla ũmatavasya asyai make, Mwĩwĩwa inyw'eli! Inyw'ĩ mwĩndeelemya mũmbĩa kana Nyie nĩngaumĩw'a ĩngĩ, oyĩla nzyawa nyingĩ nĩsyaminie kũvĩta mbee wakwa? Na mo

وَالَّذِیْ قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَّكُمَا أَتَقُوذَانِیَ مِنْ
أَخْرَجَ وَقَدْ خَلَعَ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِهِ وَهُمَا

eli nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho kwoondũ wa Otethyo na 'Woo nĩ waku we! Itĩkĩla; nũndũ Otianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ w'o.' Indĩ we aasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ mbano sya tene.

19.Aa nĩmo Otwoo wa *Usilĩlo* wamavikĩie, ovamwe na mbaĩ sya Mayini na andũ onthe ma nthĩ ala mavĩĩte mbee woo. Ow'o mo maĩ ene wasyo.

20.Na kwa onthe ve ūkĩĩĩĩlu wa *Unene* kwĩanana na maũndũ ala mo maaĩka, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'ontho amaĩve vyũ, nũndũ wa meko moo, namo maĩkavĩĩw'a.

21.Na mũthenya ūla asu ala matetĩkĩlaa makaetwe mbee wa Mwaki, namo *makatavw'a*, 'Inyw'ĩ nĩmwaaangie syĩndũ syenyu nzeo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ, na nĩmwaitanĩie *mũno* vyũ. Yu ūmũnthĩ nĩmũkũĩvwa na *Usilĩlo* mũthũku nũndũ inyw'ĩ mwaĩ ang'endu ūũũ wa nthĩ vate wĩanũ, na nũndũ mweekie maũndũ na wau wa matũ.

LUKU 3

22.Na mũwete mwanaa ĩthe wa Aati, yĩla wamakanisye andũ make katĩ wa ivumbu, na Akaanany'a nĩmeethĩtwe vau mbee wake na ĩtina wake *makyasya*, 'Mũĩkamũthaithe ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'ontho, nyie nĩ na w'ia ūũũ wenyu nũndũ wa *Usilĩlo* wa mũthenya ūla mũnene.'

يَسْتَوِينَ اللَّهُ وَبِكَ آمِنُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
يَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا سَأْطِرُ الْأَوَّلِينَ ①

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ
خَلَقَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ②

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مَنَاصِبُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ
أَعْمَالُهُمْ وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ③

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ
بِظَبْرِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَنْعَمْتُمْ بِهَا
فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن كُنْتُمْ تَقْسُقُونَ ④

وَأَذْكُرُ أَخَا عَادٍ إِذْ أُنذِرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَ
قَدْ خَلَتْ الشُّرُورُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑤

29.Ntiki, Indī mo yīla masyosie ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe maimanthaa Othengeanfu wake iyaamatethya kwīsīla kwoo? Aiee, Indī syo nīsyamafe. Usu nīw'o wai ōsyao wa ōvūngū wasyo, na wa maŋndū ala mo maseŋvisye.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا
إِلَهَةً بَدَلَ صَلَواتِهِمْ وَذَلِكِ أَفْكَهُمُ وَمَا كَانُوا
يَقْتَرُونَ ⑨

30.Na lilikanai yīla Ithyl tweekelyle nguthu ya Mayini kwaku ala mendaa kŋmīthukīlsya Kulani, na yīla mo meethīwe vo yīlisomwa, nīmaneeanisyē mo ōmwe na ōla ōngī makyasya 'Vindyai na Ithukīlsyei,' na īla yo yaminie kŋsomwa, nīmasyokie kwa andū moo, makīmakaany'a mo.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ⑩

31.Mo maisye, 'Inyw'ī andū maitū, ithyl nītwīw'īte Ivuku, yīla yītheetw'e ītina wa Mose, yīkīanīlsya maŋndū ala me mbee wayo; yo yītongoasya nthīnī wa w'o, na nzīanī īla ya w'o.

قَالُوا يَقَوْمُنَا إِنَّا سَمِعْنَا كُتُبًا أَنْزَلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى
طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ⑪

32.'Inyw'ī andū maitū, 'Mwītīkēi Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwītīkīlei We. We akamŋekea inyw'ī naī syenyu, na kŋmŋsīlīla inyw'ī kuma ōsīlīlōnī wī woo.

يَقَوْمُنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَأَمُونَا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِئَكُمْ مِنْ عَذَابِ الْعَذِيبِ ⑫

33.'Na ōla ona wīva ūtamwītīkaa Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndatonya kŋmŋkīa We īlū ōla nthī ona ndatonya kwīthwa na mŋsŋvī ōla wīva ūtee Wake We. Ta asu me nthīnī wa īvītyo yīyonanītye.

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑬

34.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe, ōla woombie matu na nthī na ndaanow'a nī ūmbi wasyo, ena ūtonyi wa kŋmŋnenge thayū ōla

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقْهُنَّ يَقْدِرُ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ الْمَوْتَى
يَلَا إِلَهَ إِلَّا عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑭

mŭkw'ŭ? II, nŭw'o, We ena ŭtonyi Iŭlŭ
wa syŭndŭ syonthē.

35. Na mŭthenya ŭla ala matetŭkŭlaa
makaetwe mbee wa Mwaki, mo
makakŭlw'a, 'ŭŭ ti w'o?' Namo
makasŭngŭa, 'II, twŭlvŭta na Mwŭlai
waitŭ.' Nake akamatavya, 'Iŭdŭ ŭamai
ŭsilŭlo, nŭndŭ inyw'I nŭmwaleile
kwŭtŭkŭla.'

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ⑤

36. Ithŭwa na ŭmŭlŭsyŭ Iŭdŭ, ta Atŭmwa
ala maŭ na kŭthito kŭ vinya; na
ndŭkekalaate Iŭlŭ woo. Mŭthenya ŭla
mo makamona maŭndŭ ala makaanaw'a
namo, kŭkooneka kwoo ta mataaŭkala
mŭno Iŭlŭ wa nthŭ ateo kwa ŭsaa yŭmwe
ya mŭthenya. Ukaany'o ŭŭ nŭmŭete
Iŭdŭ vai andŭ makanangwa ateo andŭ ala
mbaa matŭ.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَانَهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ
لَمْ يَلْبَسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ يَلْعَلْ يَهْلِكُ
لَهُمْ ۚ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ⑥

MUHAMMAD (Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala, matetkĩlaa na kũmasĩlla andũ
nzlanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe--
--We amatũngaa mawla moo ma mana.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَصَلَّ
أَعْمَالُهُمْ ②

3. Indĩ kwa asu ala metkĩlaa na kwĩka
mawla maseo, na metkĩlaa maũndũ ala
mavuanfw'e Muhammad—na nĩ w'o
kuma kwa Mwĩai woo--- We akavetanga
mothũku moo kuma kwoo na akaalyũla
mwĩkalo woo.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ
عَلَيْهِمْ وَأَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كُفْرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ③

4. Kĩtumi nũndũ ala matetkĩlaa maatlĩaa
ũvũngũ oyĩla ala metkĩlaa maatlĩaa w'o
kuma kwa Mwĩai woo. Uu nfw'o Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūmanengae
ngelekany'o syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهِمْ ④

5. Na inyw'ĩ mwakomana kaOnĩwa kĩa
ĩvinda asu ala matetkĩlaa, kũnai ngingo
syoo; na, yĩla inyw'ĩ mwamakĩlya vinya
mo, movei mbĩngũ mũlũmĩtye---Indĩ
ĩtina wa ūu malekyei mo ota ĩnee kana
kwa kwosa kyovosya---kũvika kaũ wie
mĩlio ya w'o. Usu nĩw'o mwĩao. Na
takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwatw'ĩte ūu, We ethĩwa We-Mwene
eanĩsyee ūĩvanĩsyoo kuma kwoo, Indĩ We
amekĩlaa amwe menyu ūtatoni mokoni
ma ala angĩ.

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَخَذْتُمُوهُمْ فَهَرَسْتُمْ أَلْوَانَ ۚ فَإِنَّمَا مَتَابَعْدُ وَإِنَّمَا
فِدَاءُ حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ
اللَّهُ لَأَنْفَعَكُمْ مِنْهُمْ وَلَٰكِنْ لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ ۚ وَ
الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُحِلَّ أَعْمَالُهُمْ ⑤

6. We akamatongoeasya mo na kũalyũla
mwĩkalo woo,

سَيِّئَاتِهِمْ وَيُصْلِحَ بَالَهُمْ ⑥

7. Na kUmetfkllya mo kOlika nthlnI wa MOUNda OIa We wawanakavisye na aUvathOkany'a kwoondO woo.

وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ ①

8. Inyw'I ala mwItfklIaa! Ethwa nImOUtetheesya nzIa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamUtethya inyw'I na akalOlOmItIya matambya menyu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَضَرَّعُوا إِلَى اللَّهِ يَتَضَرَّعْكُمْ وَ
يُخَفِّتْ أَقْدَامَكُمْ ②

9. IndI ta kwa asu ala matetfklIaa, kIanda kyoo nI kwaa tene na tene; Na We akamatw'IkIthya mawIa moo vathei.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعَتْ لَهُمْ دَابِلٌ أَعْمَالُهُمْ ③

10. KItumi nUndO mo mamenaa maUndO ala onthe Ngai Mwene Vinya W'onthe OvuanItye; kwa Ou, We nUmatUngItIthIye mawIa moo ma mana.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطُوا أَعْمَالَهُمْ ④

11. Mo nomaanganga IuIo wa nthI makona UndO wailyI mUminOkIlyo wa ala maI mbee woo? Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamanangie mo vyU, na kUkeethIwa na UsilIlo OilyI ta Oo kwa alei.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَالْكَافِرِينَ أَتْمَلَّهَا ⑤

12. KItumi nUndO Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUsOvIi wa ala metfklIaa, IndI kwa alei vai mUsOvIi.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ
لَا مَوْلَى لَهُمْ ⑥

LUKU 2

13. NItw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ala metfklIaa na kwIka mawIa maseo malika nthlnI wa MOUNda Ila IvItIlaa mbOsI uungu wayo; oyIla ala matetfklIaa metanItIhasya mo ene na kUya UndO nyamU iIsaa, na wIkalo woo Ukeethwa nI MwakinI.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يَتَسْتَمِعُونَ وَيَاكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ
مُتَوَّسِعَةٌ ⑦

14. Na nI mIsyI yIana ata, Ila yaI na vinya mbee wa mUsyI OU waku Ila IkOlUngItye

وَكَايُنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ

we yġla ithyġ twamyanangie, na mayai
na mŭtetheesya!

15. We ġndġ, Ųla ŲŲngeme ŲŲŲ wa ŲkŲsġ
mŲseo na mŲtheu kuma kwa Mwġai
wake nġ ŲndŲ Ųmwe na Ųla ŲthŲku wa
meko moo matw'ġtwe *kwoneka* me
manake na ala maatġaa mawendi moo
mathŲku?

16. Ino nġ ngelekany'o ya MŲŲnda Ųla ala
alŲngalu mathiwe: vo ve mbŲsġ sya
kġw'Ų kġla kġtanangġkaa, na mbŲsġ sya ġia
yġla yġtaalyŲlaa mŲsamo wayo, na mbŲsġ
sya mbinyu yġna mŲsamo mŲseo kwa
ala mamġnyusaa na mbŲsġ sya Ųkġ wa
nzŲkġ mŲkeele' na nthġnġ waw'o
makeethwa na mġthemba *yonthe* ya
matunda na Ųkekeo kuma kwa Mwġai
woo. Ala ġndġ mekwġtanġthya na Ųtanu
wġana ŲŲ nġmatonya kwġthwa ŲndŲ
Ųmwe na ala mekalaa nthġnġ wa Mwaki
na ala manengawe kġw'Ų kġtheŲkġte
manyw'e nġkana kġmatembŲange
mavu moo?

17. Na katġ woo ve amwe ala
makwġthukġasya we kŲvika, yġla meuma
mbee waku, maimakŲlya ala
manengetwe Ųmanyi, 'we eneena ata
yu?' Aa nġmo ala ngoo syoo Ngai
Mwene Vinya W'onthe wisġġġte, na ala
maatġaa mawendi moo mathŲku.

18. ġndġ ŲŲŲ wa asu ala maatġaa Ųtongoi,
We nġwongeelaa Ųtongoi woo na
nŲnenganae ŲŲngalu ŲŲŲ woo.

19. Mo mayetele ateo Ųla Saa Ųmavikġe
na kġthŲŲŲmŲkġlo. Movano maw'o
nġmaviku. ġndġ Ųtao woo Ųkamauna na

الَّتِي أَخْرَجْتَ أَهْلَهُمْ فَلَا تَأْصِرْ لَهُمْ ۝

أَمَّنْ كَانَ عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْ ذَنْبِهِ لِمَنْ رُبُّنَ لَهُ سُوءٌ
عَمِلَهُ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنَّهُمْ
فِي مَقَامٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنَّهُمْ فِيهَا لَمْ يَغَيَّرْ
طَعْمُهُمْ وَأَنَّهُمْ فِيهَا لَمْ يَلْشَرِبْ مِنْهُ وَأَنَّهُمْ
فِي عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ لِمَن هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ
وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۝

وَمِنْهُمْ مَّن يَسْتَعِذُّ بِاللَّهِ إِذَا خَرَجُوا مِنْ
عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنَّىٰ
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَعَّ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا
أَهْوَاءَهُمْ ۝

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ
تَقْوَاهُمْ ۝

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً
فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمُ

kyaŭ yŭla ōla Saa ōkamina kōka vyŭ ūlōlō
woo?

ذُكِرْتُمْ ⑩

20. Manyai, Indī, kana Vai Ngai ūngī
ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē, na
ŭtyai ōkeko kwoondū wa naŭ syenyu, na
kwa aŭme etŭkŭli na iveti mbŭtŭkŭli. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭwŭsŭ vala
inyw'ŭ mŭendaa na vala inyw'ŭ
mwŭkalaa.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ
مُنْتَوِكُمْ ⑪

LUKU 3

21. Na asu ala metŭkŭlaa maasya, 'Nŭkŭ
Kŭlungu kŭŭvuanw'a?' Indī yŭla
Kŭlungu kŭna ūtwio kyavuanwa na
kŭkita kŭiwetwa nthŭnŭ wakyo, we
ōkamona asu ngoo syoo iwaŭtw'e
maŭsyaŭtye we na mŭsyaŭlye wa mŭndū
ŭvw'ŭkŭtw'e nŭ kyuu kŭkŭtw'e ūlōlō wake
nŭ kŭkw'ŭ. Kwa ūu wanangŭko
nŭmakwate mo!

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۚ فَإِذَا
أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُنْظَرُونَ إِلَيْكَ يَنْظُرُونَ
الْمَغْضِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ ⑫

22. Wŭwi na ndeto nzeo nŭ nzeo mbee
kwoondū woo. Na yŭla ūvoo ūkethwa wŭ
mŭtw'e, kŭkeethwa kwŭ kŭseo kwoo
ethwa mo maŭ ma w'o kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthē.

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ
صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ⑬

23. Inyw'ŭ Indī, mŭkanengwe ūnene wa
nthŭ, nŭ kŭete kŭthokoo nthŭnŭ wayo na
kŭtila ndŭŭ syenyu sya mŭkautŭ?

قَهْلَ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفِيدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتَقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ⑭

24. Aa nŭmo Ngai Mwene Vinya
W'onthē ūmaumanŭaa na
akamatw'ŭkŭthya metho moo ilalinda.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَتْهُمْ وَاعْمَى
أَبْصَارَهُمْ ⑮

25. Mo Indī, nomakasŭanŭa ūlōlō wa
Kulani, kana ūlōlō wa ngoo syoo ve ivulŭ
sya mŭseŭvŭlye woo ene?

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ⑯

26. Vate nzika, asu ala masyokaa na Itina wa Utongoi kumetheesya mo, Satani nūmasengenete mo, na we ameteelye mawikwatyo ma Ovungu.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدَوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَ لَهُمْ ۝

27. Kitumi nūndū mo nīmamatavisye asu ala mamamenete maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ovuanitye, 'Ithyī tūkamwīw'a inyw'ī maūndūnī amwe;' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi syimbithī syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَوْطِيكَمْ فِي بَعْضِ الْأُمُورِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ۝

28. Indī mo makeeka ata yīla alaika makamakw'ithya, maimakūna mothyū moo na mlongo yoo?

كَذَٰلِكَ إِذَا تُفَتِّهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ۝

29. Kweekīkie ūu nūndū mo maatīle maūndū ala matamwendeasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mamamena maūndū ala mamwendeasya We. Kwa ūu, We nīwamatw'īkīthisye mawīa moo vathei.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝

LUKU 4

30. Mo asu ala mena ūwau ngoonī syoo mesūanīa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaumīlya ūtheinī ūmaamai woo?

أَرْحَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرْسٌ أَنْ لَنْ يَنْجِيَهُ اللَّهُ أَضَاعَ لَهُمْ ۝

31. Na takethwa Ithyī nītwendie, twīthwa twakwonisye mo nīkana ūkamamanya na movano moo. Na vate nzika, ūkamamanya mo na mūneenele woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī meko menyū.

وَلَوْ نَشَاءُ لَارَبَّيْنَاكُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ وَتَعَرَّفْتَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝

32. Na Ithyī vate nzika, tūkamūtata inyw'ī kūvika Ithyī tūmamanye okiti ma w'o katī wenyū na omīsiya, na kwa ūtato Ithyī tūkaumīlya vata wenyū vyū.

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ عَلَىٰ تَعْلَمِ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَ الضَّيِّقِينَ وَنَبْلُوَنَّكُمْ أَخْبَارَكُمْ ۝

33. Asu ala matetfklāa na kŭmasiŭla andŭ nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŭmŭkaananīsyā Mŭtŭmwa ŭtina wa ŭtongoi kŭmevuanīsyā ŭtheinī, kŭikamŭthŭkyā Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini; na We akamatw'ŭkŭthya mawīa moo kwŭthwa mate na ŭsyao.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
شَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى
لَنْ يَضُرَّ وَاللَّهُ شَهِيدٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ٥

34. Inyw'ī ala mwŭfklāa! Mwŭw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwŭw'ei Mŭtŭmwa na mŭikaēke mawīa menyu manangŭke mana.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَلَا تَبْطُلُوا أَعْمَالَكُمْ ٥

35. Nŭw'o, asu ala matetfklāa na kŭsiŭla andŭ nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ŭndī maikw'a me alei---- kwa ŭla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaēkea mo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثَمَّ
مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ٥

36. Mŭikaleele mŭikese kwŭtya mŭuo oyŭla inyw'ī no kŭvika mwŭthwe mwŭ asindi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e vamwe nenyu, na We ndakamŭvena inyw'ī ŭtuvi ya meko menyu.

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْآفِلُونَ
وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرِكَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ٥

37. Thayŭ wa nthī ŭno no ŭthaŭ na ngŭt tŭ, na inyw'ī mweetfklā na kwŭthwa mwŭ alŭngalu, We akamŭnenge inyw'ī matuvi menyu, na ndakamŭkŭlyā inyw'ī mothw'ii menyu.

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ وَإِنْ تُؤْمِنُوا
وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْلَكُمْ أَمْعَالُكُمْ ٥

38. Ethwa We emakŭlyā mo ŭvoo wenyu, na kŭmŭingŭsyā inyw'ī, inyw'ī mŭkeethwa mwŭ atoonu, na We akaumŭlyā ŭseleke wenyu ŭtheinī.

إِنْ يَسْأَلُكُمْ فِيمَا فُحِّشْتُمْ بِهِ خُلُوعًا أَوْ يُخْرِجُكُمْ
أَصْغَاءَ نَفْسِكُمْ ٥

39. Sisyai, inyw'ī mwŭftwe mŭke kumya kwoondŭ wa nzŭa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; ŭndī katŭ wenyu ve amwe atoonu. Na ŭla ona wŭva mŭtoonu, nī

هَآئِهِمْ هَؤُلَاءِ تَدْعُونَ لِشِفَعَتِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَمِنْكُمْ مَنْ يَتَّخِذُ وَمِنْ يَتَّخِذُ فَإِنَّمَا يُبَدِّلُ عَنْ

mŭtoonu kwoondŭ wa thayŭ wake
mwene tŭ. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe Nŭwŭlanŭsy-We-Mwene, na
inyw'I ninyw'I mwŭna vata. Na ethwa
inyw'I nŭmŭŭsyoka ŭtina, We akamaete
andŭ angŭ vandŭ venyu eka inyw'I, na
ŭndŭ mo maikethwa mailŭ tenyu
inyw'I.

نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ﴿٧٦﴾

mas0an0o math0uku 1010 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nda0a ya 1vuso 1th0ku 1kamavingi1f1la mo; na 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe w1 1010 woo. Na 0su ow'o n1 w1kalo m0th0ku.

الشُّوْءَ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ①

8.Na nguthu sya ita sya matun1 na nth1 n1 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 We W1-Vinya, M01.

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا
كَرِيمًا ②

9.1thy1 t00t0m1te we ta Ng0s1 na m0eti-wa-0voo M0seo na M0kaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذِيرًا ③

10.N1kana inyw'1 m0mw1t1k1le Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, na m0tonye k0m0tetheesya we, na k0m0nenge nda1a we, na n1kana inyw'1 m0tonye k0m0ta1a We k1oko na w1oo.

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَ
تَتَّقُوهُ وَتُخَوِّعُوهُ وَآيَاتُ ④

11.N1w'o, asu ala mekw1v1ta n0nd0 wa ngwatan1o kwaku, vate nzika, me1v1ta mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kw1 1010 wa moko moo. Kwa 0u, 0la wanangaa w1v1o wake, awanangaa kwoond0 wa thay0 wake mwene; na 0la ona w1va w1an1asya 0tian1o 0la we 0tian1e na Ngai Mwene Vinya W'onthe; We vate nzika, akam0nenge we 1tuvi 1nene.

إِنَّا الَّذِينَ يَشْكُرُونَ لَأَنشَأُنَا بَنِي يُؤْمِنُونَ اللَّهُ يَدْ
فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ شَكَكَ فَإِنَّا بِيَدِكُمْ عَلَى
نَفْسِهِ وَمَنْ أُولَى بِمَا عٰهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَيَمُوتْ بِهِ
فَ أَجْرًا عَظِيمًا ⑤

LUKU 2

12.Asu kat1 wa Aalavu na we0n1, ala matiwe 1tina, makak0tavya we, 'Sy1nd0 sit0 na and0 ma mbait0 n1mat0v1ng1sie 1thy1, kwa 0u, tw1t1sy1 0keo. 'Mo maneena na n1m1 syoo. Asya, 'N00 0la 0tonya k0m0tethya inyw'1 na 0nd0 ona

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا
أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَقُولُونَ بِالسَّيْتِمِ

wīva vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We asūanīte kūmwīka naī, kana ethwa asūanīte kūmūuna? Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmesī nesa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

13. Aiee! Inyw'ī mwasūanīe kana Mūtūmwa na etīkīli maikasyoka kwa andū ma nyūmba syoo ona Indī, na ū nīwaseūviw'e *kwoneka* wī wa kwendeesya kwa ngoo syenyu, na inyw'ī nīm wathokisye ūsūanīo mūthūku, na inyw'ī mwaī andū anangīku.'

14. Na *tōlo* wa asu ala matamwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Ithyī vate nzika, nītūmaseūvīsyē alei Mwaki wakene.

15. Namo mosumbī ma matu na nthī nī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūekeaa ūla We wendaa, na kūmūsilīla ūla wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

16. Asu ala *maseūvisye kūtiwa* ītina makaasya, 'Yīla mūkūthi vala ve syīndū sya mūtavo nīkana mūsyose, 'Ekai ithyī tūmūatīte inyw'ī.' Mo memantha kūalyūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Inyw'ī mūitūatīla ithyī. Ū nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe waneenete mbeeni. 'Na Indī mo makaasya, 'Aiee, inyw'ī mwītwīw'īa kīw'īu.' Tiw'o, Indī mo mamanyaa o vanini.

17. Matavye Aalavu ma weūnī ala matiwe ītina, o mītōkī inyw'ī mūkeetwa

مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ
كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝

بَلْ كَذَّبْتُمْ أَنْ لَنْ يَتَغَلَّبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ
إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَ
ظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ۝

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا
لِلكَافِرِينَ سَعِيرًا ۝

وَاللَّهُ مَالِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِرِ
لِنَا خَذُوهَا زِدْنَا زَيْدًا وَنَحْنُ نَقُودُهُمْ
يَوْمَ بَدَأَ كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذِبُكُمْ قَالَ
اللَّهُ مِنْ قَبْلُ سَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ
كَاوُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَى
قَوْمٍ أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ تَقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَبِّحُونَ

mOkokite na nzamba syina vinya; mOkokita namo okuvika mo menengane kwenyu. Na mweethwa mwĩ ewi, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūenge inyw'I Ituvi Iseo, Indĩ mwasyoka na Itina, tondũ mwasyokie na Itina mbee, We akamũsilĩla na ūsilĩlo wĩ woo.

فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

18.Vai ūthũku kwa ilalinda, ona vai ūthũku kwa kĩema, ona vai ūthũku kwa ūla mūwau, *kũlea kũthi kũkita kaũnĩ*. Na ūla ona wĩva ūmwĩw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, We akamũlikya Mĩũndanĩ ĩla ĩvĩĩlaa tũlũsĩ uungu wayo; Indĩ ūla ūsyokaa na Itina, We akamũsilĩla na ūsilĩlo mwai.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

LUKU 3

19.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendeew'e mũno nĩ etĩkĩli yĩla mo maĩsaa kĩthitũ kya wĩwi mbee waku uungu wa Kĩĩf, na We nĩweesĩ maũndũ ala maĩ nthĩnĩ wa ngoo syoo na We nĩwathēeisyē ūuu tũlũ woo, na We nĩwamatuvie mo na ūkĩlyo wĩ vakuvĩ kw'okonĩ;

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

20.Na mūtavo mūnene ūla mo makakua. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, Mũf.

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونََهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

21.Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmwathĩte inyw'I mūtavo mūnene ūla inyw'I mũkosa, na We nūmūnengete inyw'I w'o o mbee, na We nūmasĩĩte moko ma andũ maikamũvikĩte inyw'I, nĩkana kĩthwe kĩ Kyama kwa etĩkĩli, na nĩkana We atonye kũmũtongoesya inyw'I nzĩanĩ ĩla ya w'o.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

twamasifile asu ala maleile kwitkila na
usifile wif woo muno.

27. Yila asu ala maleile kwitkila maiie
nthini wa ngoo syoo uthatu wa ngulu,
uthatu ula wa *Mũhenya ya Otumanu*,
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nifwatheisye ouu Wake kwa Mũtũmwa
Wake na ũlũ wa etkili, na
amathing'itsya mo kũkwata kltina kya
ũlungalu, na mo nĩmaafĩtwe nĩw'o
mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwĩsĩ kila kĩndũ nesa vyũ.

LUKU 4

28. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe kwa ũla w'o nĩwĩanĩsye Woni
kwa Mũtũmwa Wake. Inyw'i vate
nzika, mũkalika Mũsikitiĩ Mũtheu,
Ngai enda, kwa mũuo, *amwe* menzetwe
mĩtwe yoo, na *angĩ* nzwĩ syoo
syĩndilange, na mũikethwa na w'ia. Indĩ
We nĩweesĩ ũndũ inyw'i mũteesĩ. Ona
mbee vate nzika, We nĩwamũtwĩle
ũkũlyo wa vakuvĩ.

29. Na nĩ We ũmũtũmĩte Mũtũmwa
Wake, ena ũtongoi na ndĩni ya w'o,
nĩkana We atonye kũmĩsindĩthya ũlũ wa
ndĩni *ila ingĩ syonthe*. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwĩanĩle ta Ngũsĩ.

30. Muhammad nĩ Mũtũmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala me
vamwe nake we nĩ omũ kwa alei, ololo
katĩ woo ene. We nũmonaa maikumana
na kũvalũka-nthĩ matulĩtye-ndu
Mboyanĩ, maimantha mumo kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
ũtanu Wake. Uvano woo wĩ ũlũ wa

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَّهُمْ كُلُّهُ التَّقْوَى وَكَانُوا
بِحَقِّهَا وَأَهْلِهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

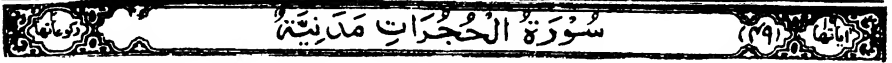
لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَنَّ خَلَقَ
السُّجُودَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِينَ مُحَمَّدٌ
رَسُولُكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكُفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝

عَمَّكَ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سُبْحًا يُبْتَغُونَ فَضْلًا
مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيَّاهُمْ فِي دُجَاهِهِمْ فَمِنْ
أَشَرِ الشُّجُورِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ هُمْ وَمَنْكُمُ

mothyū moo, me mauīsyā nūndū wa
 kūvalūka nthī na ūthyū. Uu nīw'o
 matavanītw'e nthīnī wa Tola. Na
 kūtavanw'a kwoo nthīnī wa ūvoo-Mūseo
 nī ta mbeū īla īsyāa na kumya nthongoo
 yayo, na īndī timīkīla vinya; na īndī
 nīthungaa, na īūngamaa īlūmīte
 mŭthambanī wayo, timatanīthya avandi-
 ---nīkana We atonye kūtuma alei
 makwatwa nī ūthatu *mamona mo*. Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nīwathanīte,
 kwa asu moo ala metīkīlaa na kwīka
 mawīa maseo, ūkeko na ītuvi īnene.

فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْطَهُ فَكَازَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
 فَاسْتَوَى عَلَى سُبُوهِ يُعْجِبُ الزَّارِعَ لِيُغَيِّظَ بِهِمُ
 الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ⑤

AL - HUJURAT
(Wavuanf'w'e Madina)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Inyw'ĩ, ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikethwe
mwĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mũtũmwa Wake, Indĩ
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Nf'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Wĩwi-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

3. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikokĩlye
mawasya menyu ũlũ mbee wa wasya
wa Mũtũmwa, na mũikamũneeny'e na
wasya mũtũũlu, tondũ mũneenanasya
mũndũ na ũla ũngĩ, mawĩla menyu
maikese kũtw'ĩka ma mana mũte
ũmanya.

4. Nf'w'o, asu ala matheeasya mawasya
moo mbee wa Mũtũmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩmo ala ngoo
syoo Ngai Mwene Vinya W'onthe
witw'ĩkĩthĩtye ndũngalu kwĩsĩla
matatwanĩ. Kwoondũ woo ve ũkeo na
ĩtuvi ĩnene.

5. Vate nzika asu ala mambĩĩĩlasya
kũkwanĩĩsyasya we wĩo vaasa ũte nyũmbanĩ
syaku-----aingĩ mũno moo nĩmaĩte
ũmanyi.

6. Na takethwa mo nĩmakweteelile we na
ũmĩĩsyoo kũvika yĩla waumaalile nza vala
maĩ, kwĩthĩwa kwaĩ kũseo kwoo. Indĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْعُدُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ عِقَابِهِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ
لَا تَشْعُرُونَ ②

إِنَّ الَّذِينَ يَعْضُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ
أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ فَلْتَتَّقُوا
لَهُمْ عَذَابَ غَافٍ ③ وَأَجْرُ عَظِيمٍ ④

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ⑤

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ
خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑥

7. Inyw'I mwĩtkĩlaa! Ethwa mũndũ ūte mũlũngalu nĩwamũetee inyw'I ūvoo ona wĩva, kunĩtkĩlai nesa ūw'o wa ūvoo ūsu, mũikese kũmeka andũ naĩ nũndũ wa kũlea kũmanya, na Indĩ mũyĩlila nũndũ wa maũndũ ala inyw'I mwĩkĩte.

8. Na manyai kana katĩ wenyu ve Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; űa akatwĩka nekwĩtkĩla mawendi menyu maũndũnĩ amwe, vate nzika, inyw'I nĩ ūlika thĩnanĩ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmwendethetye inyw'I mũtkĩllo na ūkoneka wĩ mwanake kwa ngoo syenyu, na We nũmũmenethetye inyw'I ūlei na wathe na ūemu mũkaimena mũno. Asu vate nzika, nĩmo maatĩlaa nzĩla ĩla ya w'o,

9. Kwa mumo na ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

10. Na ethwa nguthu ĩlĩ sya etĩkĩli nĩsyĩkũkita ĩmwe na ĩla ĩngĩ, ĩkĩlai muo katĩ wasyo; na ĩlina wa ūu, ethwa ĩmwe nĩyo yamĩvĩĩsya ĩla ĩngĩ, mĩvũei ĩsu yavithũkanĩa kũvika ĩsyoke mwĩlaonĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Indĩ yasyoka, ĩkĩlai mũuo katĩ wasyo na ūlũngalu, na silai sila wa katĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala aĩlu.

11. Vate nzika, etĩkĩli onthe nĩ masyaanĩlo, kwa ūu, seũvyai muuo katĩ wa anaa-nyinyia menyu, na mũkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana tei ūtonye kwonanw'a kwenyu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبِيٍّ
مَّتَّبِعْتُمْ أَن تَصِيبُوا قَوْمًا بِهَا لَئِي تَصِيبُوا
عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَذِيرٌ ٥

وَاعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي
كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ
الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَوَّزَهُ الْيَكْمُ الْكُفْرُ
وَالْفُسُوقُ وَالْعِصْيَانُ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّشِدُونَ ٥

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِيعَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥

وَأَن طَائِفَتَيْنِ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْحَبُوا
بَيْنَهُمَا ۚ فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا
الَّتِي بَغَتْ حَتَّىٰ تَبْقَىٰ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِن فَاتَتْ
فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٥

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٥

LUKU 2

12. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Mũikamaeke andũ ma mbaI Imwe Imavũthe andũ ma mbaI IngI, ala matonya kwIthwa me aseokũvIta mo, ona iveti iikaivũthe iveti ingI, ila itonya kwIthwa syI nzeo kwivIta syo. Na mũikamasuke andũ menyu, kana kwItana masyItwa ma nzeke mũndũ na ũla ũngI. Nĩ ũthũku mũno kwIthwa na nguma nthũku Itina wa kwIthwa na mũkĩfũ; na asu ala matelilaa nĩ eki-ma-naI.

13. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Ivathanei na kũlea kũkĩanĩa kwingI; nũndũ kũlea kũkĩanĩa kũmwe vate nzika nĩ naI. Na mũikathiane kana kũvinganĩsya mũndũ kwa ũla ũngI. Ve ũmwe wenyu wendaa kũya nyama ya mwanaa nyinyia ũla mũkw'ũ? Vate nzika inyw'I nomũmĩmene yo. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho, ow'ũ, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyokeanĩa-Wa-KaingI *ena ũuu na nĩ Mwene-Tei.*

14. Inyw'I mbaa-andũ, IthyI nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kĩũme na kĩka; na IthyI nĩtũmũtw'IkIthĩtye inyw'I kwIthwa ngo na mbaI nĩkana mũtonye kũmanyana mũndũ na ũla ũngI. Nĩw'ũ, ũla mũtaĩtũku mũno vyũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, katĩ wenyu nĩ we ũla mũlũngalu vyũ katĩ wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmanyi-Wa-Syonthe.

15. Aalavu ma weOnĩ maasya, 'IthyI nĩtwItIkIlaa.' Asya, 'Inyw'I mũinamba kwItIkIla; Indĩ asyai, 'IthyI nĩtwItIkIĩte Isilamu,' nũndũ wItIkIĩlo wa w'ũ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُوا مِن قَوْمٍ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءً مِّنْ نِّسَاءِهِمْ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَفْعَلْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ١٢

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْنَاهُ وَأَتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ١٣

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ١٤

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تَزِمْنَا وَلَٰكِن قَوْلُوا اسْلَمْنَا وَكَلَّمَا يَدْخُلُ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

ndūnamba kūlika nthlīnī wa ngoo syenyu.' Indī inyw'ī mwamwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, We ndakaola kīndū ona kīmwe nthlīnī wa meko menyū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanfī-Mūno-Vyū, Usūfwe nī tei.

وَأَن تَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَكُنْزُكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

16. Etīkīlī nī ala tū, mamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o na Mūtūmwa Wake, na makīthīwa mate na nzika, Indī ala mokitaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na syīndū syoo na mathayū moo. Asu nīmo ala ma w'o.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ
لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ⑥

17. Asya, 'Mūkāmūmanyīfthya Ngai Mwene Vinya W'onthe mūtīkīlo wenyū, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī kīla kyonthe ona kīva kī matunī ona tūlū wa nthī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī syīndū syonthe nesa vyū?

قُلْ اتَّبِعُونِ اللَّهَ يُدِينْكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ⑦

18. Mo masūanīlaa kana kwītīkīla Isilamu nīmakwīw'īe we Inee. Asya, 'Mūikonany'e kwītīkīla kwa Isilamu kwenyū ta wendeesyō kwakwa nyie. Inyw'ī ninyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete Inee kwa kūmūtongoesya inyw'ī nthlīnī wa Mūtīkīlo wa w'o, ethwa inyw'ī mwī ma w'o ūneenīnī wa kwīfthwa mwī etīkīlī.'

يَسْتَوْنَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَسْتَوِيَ الَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ يَسْتَوُونَ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑧

19. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī syīmbithī sya matu na nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

QAF

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ŵlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf. Mwene-Utonyi ^{1*} Ithyŵ
twŵmŵnengane Kulani ya ŵtheu ta ngŵŵŵ
kwa ŵ-w'o waku.

قُلْ هُوَ الْقَرِآنُ الْمَجِيدُ ②

3. Indŵi mo nŵmeŵseng'a nŵndŵ
nŵmavikŵe nŵ Mŵkaanany'a kuma kaŵi
woo ene. Na alei maasya, 'Kŵi nŵ kŵndŵ
kŵeni!

بَلْ يَجْعَلُونَ آيَاتِهِمْ تُنْذِيرًا فَهُمْ يَقُولُونَ
هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ③

4. Ata! Yŵla ithyŵ tŵkakw'a na kŵtw'ŵka
kŵtoo, nŵŵkokŵŵ'a twŵŵhwe na thayŵ
ŵng? Ku nŵ kŵsyoka vaasa kŵatonyeka.

مَا إِذَا مَثَلًا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ④

5. Ithyŵ nŵtwŵŵŵ maŵndŵ ala nthŵ
ŵmanyivŵasya andŵ na Ithyŵ twŵna Ivuku
yŵla yŵaa kŵla kŵndŵ.

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا
كِتَابٌ حَفِيفٌ ⑤

6. Aiee, mo asu nŵmaleile ŵ-w'o yŵla
wamavikŵie, kwa ŵu, mo me nthŵnŵ wa
mwŵkalo wa kŵthokoany'o.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ

مَرِيجٍ ⑥

7. Mo nomasyaŵte ŵtu yŵla yŵ ŵŵŵŵ woo
ŵndŵ Ithyŵ tŵyŵŵŵŵŵte na kŵyanakavya,
na vai mothyoeuku nthŵnŵ wayo?

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَدَّلْنَاهَا
وَرَزَقْنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑦

8. Na yo nthŵ, Ithyŵ nŵŵmŵnyaaŵkŵte, na
nthŵnŵ wayo, Ithyŵ nŵtwŵkŵŵte ŵma nŵmu;
na tŵkamŵmeesya imea mbanake sya kŵla
mŵthemba nthŵnŵ wayo,

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَشْجَرَ
فِيهَا مِنْ كُلِّ ذَوْجٍ يَهْتَجِجُ ⑧

¹ *Ula wŵna ŵtonyi kana Mwene-Utonyi.

9. Ta nzā ya kīlko na ūlilikany'o kwa kīla mŭthŭkŭmī ūmwelekela *Ngai*.

تَبَيَّنَتْ وَذَكَرَ كُلُّ عَبْدٍ مُنِيبٌ ①

10. Na Ithyī nītŭtheeasya mbua kuma itunī yusŭŭte maŭathimo, na nītŭseŭvasya mīŭnda na ngetha ya malū nayo.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَبْنَ وَحَبَّ الْحَبِيدِ ②

11. Na mītende mīasa, yīna makonde manake meylīanīye, yīmwe ūlŭ wa yīla yīngī,

وَالْتَحَلَ بِسَقَتِهَا كُلُّ نَضِيدٍ ③

12. Ta kyaŭya kwa athŭkŭmī *Maitŭ*; na nītŭmīthayŭŭkasya nthī yī ngw'ŭ. Uthayŭŭkyo ūkeethwa ota ūu.

فَرَزَقْنَا لِعِبَادِنَا مِنْهُ أَمْثِلًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ④

13. Andŭ-ma-Noa nīmaŭleile w'o mbee woo na ota ūu Andŭ-ma-Kīthima² na Athamuti now'o meekie.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَخْبَأُ الرَّسَّ وَتَوَدُّ ⑤

14. Na Aati, na Valao na aneethe ma Loto,

وَعَادَ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ⑥

15. Na Atŭi-ma-Kīthekanī, na Andŭ-ma-Tuvaa *onthe* nīmaleile Atŭmwa na mŭminŭkīlyo wa ūu ūsilīlo Wakwa ūla wakananītw'e nīwamavalŭkīle *mo*.

وَأَخْبَأُ الْأَيْكَةَ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلُّ كَذَّابٍ الزُّلْمُ فَحَقَّ وَعِيدُ ⑦

16. Ithyī Indī, nītŭnoetw'e nī ūmbi ūla wa mbee? Aiee, Indī mo mena nzika ūlŭ wa kyŭmbe kyeŭ.

أَفَعَمِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقِ جَدِيدٍ ⑧

LUKU 2

17. Na kwa ūla w'o, Ithyī nītŭmŭmbīte mŭndŭ na Ithyī nītŭwīŭ ūndŭ thayŭ wake ūmŭtavasya na kīwe nthīnī wake, na Ithyī twī vakuvī nake we *ona* mbee wa mwīkiva *wake* wa ngingo.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ⑨

² *Mbaī sya tene sya Aalavu.

18. Yŋla ala *alaŋka* eŋi atali mekũandŋka
meko ma andũ ōmwe ailyŋ ngall ya
kw'oko kwa aũme na ōla ōrigŋ ngall ya
kw'oko kwa aka,

19. We ndawetaa ndeto ona ŋmwe ŋndŋ ve
mũsũvŋi *mũlaŋka* ōilyŋ vakuvŋ Nake
eyũmbanŋtye *kũm ŋandŋka*.

20. Na malita ma kŋkw'ũ vate nzika
nŋmoka. Kŋ nŋkyo kŋla we watataa
kũsemba ōkŋkŋŋte.'

21. Na soo ōkavuvw'a: Uũ nŋw'o
Mũthenya wa Watho.'

22. Na kŋla thayũ ōkavika vamwe naw'o
na vakeethwa *mũlaŋka* wa kũũete na
mũlaŋka wa kumya ōkũsŋ.

23. 'We ndwaasũvŋa ōndũ ōũ, yu
nŋtũvetangŋte tũtũ, na wũni wa metho
maku ōmũnthŋ nŋ mwai.'

24. Na mũnyanyae wake akasya, 'ũũ
nŋw'o nyie nŋna ōtalo mũmbanu.

25. 'Mekyei nthŋnŋ wa Ngiena eŋi-eŋi kŋla
mũmaitha wa w'o, ōte mũvea,

26. 'Mũsiŋŋi wa ōseo, mwŋki-wa-naŋ,
mwene nzika,

27. 'Ula ōseũvasya ngai ingŋ vandũ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ōu
inyw'eŋi mwŋkyei nthŋnŋ wa ōsiŋŋlo
mũthũku.'

28. Mũtindany'a wake akasya, 'Mwŋai
waitũ, nyie tiinyie natumie we alea

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدٌ ۝۱۸

مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۝۱۹

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ
مِنْهُ تَجِدُ ۝۲۰

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ۝۲۱

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ۝۲۲

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ۝۲۳

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَتِيدٌ ۝۲۴

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ۝۲۵

مَتَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ۝۲۶

إِنِّي جَعَلُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَالْقِيَةُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ۝۲۷

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْفَيْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي
صَلَاتِي بَعِيدٌ ۝۲۸

kwIw'a; IndI we mwene aI Ivityoni
kUasa vyU.'

29. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya,
'M0ikatetanIsye mbee Wakwa inyw'I,
Nye nInam0nengie inyw'I 0kaany'o
mbeenI.

30. 'Utwio omIw'e Ninyie nd0tonya
k0aly0lwa, na Nye ndimwonei wa
ath0k0mi Makwa.

LUKU 3

31. M0thenya 0su, IthyI t0kayIk0lya lia-
ya-Mwaki, 'We wI mus0u?' nayo
yIkas0ngIa, 'Ve angI?'

32. Na Itu yIkathengeew'a kwa ene
0l0ngalu, yo yIkethwa yI vaasa, IngI.

33. YTI nIyo inyw'I mwathiwe, kwa kIla
0mwe 0la wamwIthi0Ie Ngai kIla Ivinda
na m0s0vIi wa meko make,

34. 'Ula wam0kIie Ngai-Wa-Ulau
kImbithInI na wookie Kwake We na
ngoo ya wIililo.

35. 'Inyw'I likai nthInI mwIna m0uo. U0
nI M0thenya wa Tene-W'onthe.'

36. Mo makeethwa vo na kyonthe kIla
mo makenda, na ve mwIkalo wa nesa
mbee KwitU.

37. Na nI nzyawa syIana ata ila syaI mbee
woo ila syI vinya mbee woo ila IthyI
twasyanangie! IndI yIla 0silIlo wookie,
mo nImangangie I0I0 wa nthI. NI vaI,

قَالَ لَا تَخْتَوُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ
بِالْعَيْنِ ۝

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِلْعَيْنِ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَنَقُولُ هَلِ
مِنْ قَرِينٍ ۝

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلتَّائِبِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ۝

هَذَا مَا تَوْعَدُونَ لِكُلِّ أَقَابٍ حَفِيفٌ ۝

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ۝

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرُونٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ
بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ قَاصٍ ۝

vandú va kwíivitha *kwoondú woo* ona vamwe?

38.Vate nzika, nthíni wa úu ve Kílilikany'a kwa we Óla wína ngoo, kana Óla Ónenganae kÓtú na kwíthukílísyá.

39.Na níw'ó, Ithýi nítwoombie matu na nthí na syonthe íla syí katí wasyo nthíni wa mavinda thanthatú, na vai mInoo yaatúkwata Ithýi.

40.Kwa úu, we íthíwa na Omílísyó Tóúú wa maÓndú ala mo meÓneena, na mÓtafe Mwíai waku na ndáfa Syake, mbee wa kuma kwa syua na mbee wa yítanathúá;

41.Na nthíni wa *kílúngu kya* Ótuku *ota úu* mÓtafe We, na ítina wa kÓvalÓka nthí na kÚtulya-ndu kÓla *kwathííwe*.

42.Na íthukílísyeyi! MÓthenya Óla Mwítani Óketana kuma vandú vakuví,

43.MÓthenya Óla yíla mo vate nzika makew'a kÍuumo. Usu Ókeethwa mÓthenya wa kÓka *kuma mbúaní*.

44.Níw'ó, Ithýi Nithýi ala tÓnenganae thayú na kÚete kÍkw'ú, na Kwítú níkw'ó ÓalÓko wa *mÓminÓkílyo*.

45.MÓthenya Óla nthí íkatÓkaníla katí kum Tóúú woo *namo makooka* mekalaatíte---kÓu kÓkeethwa kÓmbany'a vamwe, na ní Óvúthú Kwítú Ithýi.

46.Ithýi nítwíísi nesa vyú Óndú mo maasya; na we *ndÓnyuvííwe* kÓmaingílísyá Óndú kwa nzíla *ona yííva*.

إِنِّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِّمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ سَمِيدٌ ۝

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ۖ وَمَا مَتَّنَا مِنَ الْغُوبِ ۝

فَأَصْبَحُوا عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ۝

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ۝

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادُوا الْمَتَاوَدِّينَ مَكَانَ قُرْبٍ ۝

يَوْمَ يَسْعَوْنَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ۝

إِنَّا نَحْنُ مُحِيٌّ وَنُنِيتُ وَإِنَّا الْمُصِيتُ ۝

يَوْمَ تَشَقُّ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ خُشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ۝

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ ۝

Kwa Ūu, taa kwa nzīa ya Kulani, we Ūla
Ūkīaa Ūkaany'o Wakwa.

﴿ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ۝ ﴾

سُورَةُ الدَّارِيَّاتِ مَكِّيَّةٌ

AL - DHAARIYAAT

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na anyatĩkya ala manyatĩkasya-
-ũnyatĩkya wa w'o.

3. Indĩ na asu ala makuaa mĩio mĩito.

4. Indĩ na asu ala maendaa mate
kĩthing'ĩĩsyo.

5. Indĩ na asu ala maanasya ũtonyi,

6. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathawa nĩ
w'o;

7. Na ũtwio vate nzika ũkavika.

8. Na ĩtu yĩla yusũĩwe nĩ mĩkululo.

9. Nĩw'o inyw'ĩ mwĩna mawoni me
kĩvathũkany'o.

10. No we tũ ũkaalyũlwa kuma nthĩnĩ wa
w'o ũla wathaniwe ũla waĩĩwe nĩ
kũalyũlwa.

11. Kũumanĩwa kwĩthwe kwa atalĩthya,

12. Ala mathikĩtwe ũlikunĩ wa kũlea
kũmanya.

13. Mo makũlasya, 'Mũthenya wa ũtwio
ũkeethwa ĩndĩ?

14. Ukeethwa mũthenya ũla mo
makasilĩwa Mwakinĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالَّذِي تَدَارَوُا ②

فَالْخِيلِ وَقَرَأَ ③

فَالْجَبْرِ يُسْرًا ④

فَالْمَقْسِيَّتِ آمْرًا ⑤

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ⑥

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ⑦

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْجُبِّ ⑧

إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ⑨

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ⑩

قَدِيرَ الْخَرْصُونَ ⑪

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرٍو سَاهُونَ ⑫

يَسْتَوُونَ إِنْ كَانَ يَوْمَ الدِّينِ ⑬

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارٍ يُفْتَنُونَ ⑭

15. 'Samai inyw'I ūsilflo wenyu. Uu nīw'o inyw'I mweelekele.

ذُقُوا مِن ثَمَرِهِ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَهْتِكُونَ ﴿٥٠﴾

16. Indī vate nzika, ala alūngalu makeethwa katī wa mīūnda na tūlūsī,

إِنَّ السَّعِيدِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعْدُونَ ﴿٥١﴾

17. Makyosa kīla Mwīai woo ūkamanenge; nūndū mo mbee wa ū nīmeekaa nesa.

أَخِذِينَ مَا أَنَّهُمْ رَبُّهُمْ أَلَهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿٥٢﴾

18. Mo makomaa o vanini mavinda ma ūtukū;

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ النَّاسِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿٥٣﴾

19. Na nīmamanthie ūkeo wa naī mbee wa masangya;

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٥٤﴾

20. Na nthīnī wa ūthw'ii woo ve kīlanda kya mūvoyi na ūla ūtetonya.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٥٥﴾

21. Na tūlū wa nthī ve Syama kwa ala mena ū-w'o wa mūtkīto,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٥٦﴾

22. Na ota ūu nthīnī wenyu ene. Inyw'I īndī nomwona?

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥٧﴾

23. Na nthīnī wa ītu ve ūtethyo wenyu, na maūndū ala inyw'I mwathawa ota ūu.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٥٨﴾

24. Na nīlvīta na Mwīai wa matu na nthī ow'o ūū nī w'o, otondū inyw'I mūneenaa nīw'o.

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ﴿٥٩﴾

LUKU 2

25. We nowaavikīwa nī ūvoo wa ala aeni ataīku ma Avalamu?

وَقَدْ لَازِمَ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٦٠﴾

26. Yīla malikile kwake na masya, 'Mūuo!' nake asya, 'Mūuo!' Mo maī aeni onthe.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٦١﴾

27. Na we nŵaendie avindŵtye nyŵmba
kwake, na aete kasaŵ kanou,

فَرَأَى إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سِينٍ ١٥

28. Na we nŵwakaie mbee woo. We
aisye, 'Inyw'I nomwŵya?'

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ١٦

29. Nake nŵweew'ie wia nŵndŵ woo. Mo
maisye, 'Ndŵkakŵe.' Na mo
nŵmamŵnengie we ŵvoo mŵseo wa
kŵsyawa kwa mwana wŵna ŵmanyi.

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَعْظُمَا وَبَشِّرُوهُ
بِعَلَامٍ عَلَيْهِ ١٧

30. Indŵ kŵveti kyake nŵkyaumŵlile kŵŵŵte
na kyakŵna ŵthyŵ wakyo kyasya, 'Kŵveti
kŵkŵŵ ngŵngŵ!'

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرٍّ فَصَكَتْ وَجْهَهَا وَ
قَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ١٨

31. Namo masya, 'Ona kŵilyŵ ŵu, Mwŵlai
waku nŵneenete. Vate nzika, We nŵ
Mŵŵ, ŵmanyi-W'onthe.

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ
الْعَلِيمُ ١٩

32. Avalamu amakŵlyya, 'Yu ŵtŵmane
wenyu nŵ mwaŵ, Inyw'I atŵmwa?'

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ٢٠

33. Mo maisye, 'Ithyŵ nŵtŵtŵmŵtwe kwa
andŵ ene naŵ,

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ٢١

34. 'Nŵkana tŵtonye kŵtheesya ŵŵlŵ woo
mavia ma yŵmba,'

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جِبَارَةً مِنْ طِينٍ ٢٢

35. Mavanŵtwe vamwe na Mwŵlai waku,
kwoondŵ wa asu ala mena mothŵku
mavŵtŵku.'

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ٢٣

36. Na Ithyŵ nŵtwamaumisye etŵkŵli ala
maŵ vo vau ŵndŵ meanaa,

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٢٤

37. Na Ithyŵ tŵyaaŵthŵa ateo nyŵmba
ŵmwe vo ya Masilamu etŵkŵli.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٢٥

38. Na vo Ithyŵ nŵtwatie Kyama
kwoondŵ wa asu ala makŵaa ŵsifŵlo wŵ
woo.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ٢٦

39. Na Ithyl nŋwatiie Kyama kŋgĩ na Mose, ylla Ithyl twamOt0mie kwa Valao ena Ot0nyi mŋtheu,

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٩﴾

40. We nŋwasyokie Itina vamwe na anene make na asya, 'Mŋoi, kana mŋnd0 wa nd00ka.'

فَقَوْلَىٰ رَبِّكَ إِنَّهُ قَالَ قَوْمِي أَنُحْنُوْنَ ﴿٤٠﴾

41. Kwa Ou Ithyl nŋtwam0kwatie we na nguthu syake sya ita na nŋtwamekisye mo ŋkanganĩ; na we-mwene nŋwe waĩ wa kŋt0lwa mŋtĩ.

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمْرِ وَهُوَ مُبْمِرٌ ﴿٤١﴾

42. Na vaĩ Kyama nthĩnĩ wa mbaĩ ya Aati, ylla Ithyl twamatwaĩe kĩseve kya kwananga.

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤٢﴾

43. Kĩyaaatĩya kĩnd0 ona kĩmwe kĩlla kyo kyeethĩe, ĩndĩ kyavekalĩye ta ĩvĩndĩ you.

مَا تَدْرُونَ شَيْءٌ أَتَتْ عَلَيْهِمُ الْآجِلَاتُ كَالرَّيْمِ ﴿٤٣﴾

44. Na vaĩ Kyama nthĩnĩ wa Mbaĩ-ya-Athamuti ylla mo mataviw'e, 'Itanĩthei iny'w'ĩ ene kwa ĩvinda.'

وَفِي ثُودٍ إِذْ قِيلَ لَهُمُ تَسْبَعُوا خَمْسِينَ ﴿٤٤﴾

45. ĩndĩ mo nĩmaleile kŋwĩw'a mwĩao wa Mwĩai woo. Kwa Ou, mo nĩmakwatiwe nĩ kĩtalalĩki o masyaĩĩsy;

فَعَتَاوَعْنِ أَمْرِهِمْ فَاخَذْنَاهُمُ الصَّوْقَةَ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٥﴾

46. Namo mayaĩ matonya kŋkĩlla ĩngĩ, ona mayaĩ matonya kwĩsĩlla mo ene.

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَعِمِّينَ ﴿٤٦﴾

47. Na Ithyl nŋwamanangie And0-ma-Noa mbee woo; mo maĩ and0 mbaa-mat0.

وَقَوْمٌ نُّوحٌ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٧﴾

LUKU 3

48. Na Ithyl nŋt0yakĩte ĩtu na Ot0nyi na Ithyl tŋendee na kŋyĩthanthasya mŋno vy0.

وَالنِّسَاءَ بَيْنَهُمَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٨﴾

49.Na Ithyĩ nĩtOmĩnyaaĩkĩtye nthĩ, na Ithyĩ tũseOvasya *syĩndũ* nesa *ata!*

وَالْأَرْضُ قَرَشُهُمَا قَنِعَمَ الْبِهْدُونَ ۝

50.Na katĩ wa kĩla kĩndũ Ithyĩ nĩtũsyũmbĩte ilĩ-ilĩ, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũanĩa.

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا ذَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ۝

51.Kwa ũu, kĩai *mwelekele* kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩyonanĩtye kwenyu kuma Kwake We.

فَقَدْ رَأَىٰ إِلَى اللَّهِ إِيَّانِي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

52.Na mũikaseOvyo ngai Ongĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wenyu kuma Kwake.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

53.Ona kũilyĩ ũu, kũyaaũka Mũtũmwa kwa asu ala maĩ mbee woo, Indĩ mo maisye, 'Mũoi kana mũndũ-wa-ndũũka!'

كَذَلِكَ مَا آتَىٰ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ۝

54.Mo maũtw'ĩkĩthĩtye ũtĩlwa wa mũndũ na ũla Ongĩ? Aiee, mo nĩ mbaa matũ *ontho*.

أَتَوَصَّوهُم بِبَلْ هُمْ قَوْمٌ طَآغُوتٌ ۝

55.Kwa ũu, alyũka ume vala maĩ; na kũikethwa kwĩ mũtĩ kwaku we.

قَتُولَ عَنْهُمْ مِمَّا أَنْتَ بِمُؤْمِنٌ ۝

56.Na endeeai na kũtaana; nũndũ vate nzika, ũtao nũmaunaa etĩkĩli.

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ۝

57.Na Nyie ndyũmbĩte Mayini na andũ ateo nĩkana matonye kũnthaiha Nyie.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ۝

58.Nyie ndyendaa ũtethyo kuma kwoo, na Nyie ndyendaa nĩkana mandĩthye.

مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ۝

59.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho *We-Mwene* ũla Mũnengani-Mũnene, ũla Wĩ-Utonyi, Wĩ-Vinya.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْتَّيِّنُ ۝

60.Vate nzika, ngelekany'o ya asu ala meekie ūthŭku ūkeethwa yŭlyŭ ta ya andŭ ala maŭ mbee woo; kwa ūu mo nŭmaeke kŭngŭlya Nyie ngalaate *ŭsilŭlo*.

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعِجِلُونَ ٥٠

61.Woo, ūndŭ, kwa asu ala maleaa kwŭtŭkŭla, nŭndŭ wa ūla mŭthenya woo ūla mo mathŭtwe.!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ٥١

سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ

AL - TUUR
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na Kĩĩma;

3. Na Ivuku yĩlandĩkĩtwe

4. Iũũũ wa Őa mũkũnzũũkũye;

5. Na Nyũmba ƭĩla yĩendangawa kaingĩ;

6. Na kĩlala kĩla kyũkĩĩĩĩĩũ;

7. Na Őkanga mwĩmbu;

8. Usĩĩĩũ wa Mwĩai waku vate
nzika Őkavika;

9. Vai ona Őmwe ũtonya kũsĩĩĩũ.

10. Mũthenya ũla ƭũ yĩkeluuta vamwe na
kĩĩthingitho kĩĩnene.

11. Na ƭĩma ikakũsya na ƭkũsya ƭĩnene,

12. Wũũ ƭĩndĩ nĩ wa asu ala maũleaa ũ-wũ
mũthenyanĩ ũsu,

13. Mũ ala mathaũkaa na kũvũũ ngũĩ na
kũũea ngewa nthũku.

14. Mũthenya ũla mo makekw'a nthĩnĩ
wa Ngĩa na yĩky'a yĩvĩnya.

15. Uũ nĩw'ũ ũla Mwaki inyw'ĩ
mwaũtw'ƭkĩĩthasya ta wa ũvũngũ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

وَالطُّورِ ٢

وَكُنُيْ مُسْطَوِرٍ ٣

فِي سَرَاتِي مُنْشَوِرٍ ٤

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ٥

وَالشَّقَقِ الْمَرْفُوعِ ٦

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ٧

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ٨

فَالَهُ مِنْ دَالِعٍ ٩

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ١٠

وَتَبِيرُ الْجِبَالِ سِيرًا ١١

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ١٢

الَّذِينَ هُمْ فِي غَوْضٍ يَلْعَبُونَ ١٣

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دُعَاً ١٤

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ١٥

16.'Indī ōō nī ōoi, kan a inyw'I mōikwona?

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تَبْصُرُونَ ﴿١٦﴾

17.'Vlīai inyw'I nthīnī wa w'ō: na inyw'I mwoonany'a ōmīlīsyō kana mwalea kwonany'a, ōkeethwa no ōndū ōmwe kwenyu. Inyw'I nīmōkōfwa tō kwoondū wa maōndū ala inyw'I mweekaa.

إِصْلُوهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18.Nīw'ō, ala alūngalu me nthīnī wa MīŌnda na nthīnī wa ōtanu,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُنٌ ﴿١٨﴾

19.Makīmatanīa maōndū ala Mwīai woo ōnenganīte kwoondū woo; na Mwīai woo nōmatangīte mo kuma ōsilllōnī wa Mwaki.

فَلَهُنَّ فِيهَا أَنْهَارٌ سَرَابٌ يُجْرِيهِمْ وَأَنْهَارٌ يُجْرِيهِمْ سَرَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٩﴾ عَذَابٌ الْجَحِيمِ

20.'Yai na mōinyw'a mwīna ōtanu, ta Ituvi ya ōndū inyw'I mweekaa.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Maīte ivīla mbololo sīlīte mīsonzo, na Ithyī tōkamakwatany'a na ēlīu atheu mena metho mathanthau na manake.

مُعْجِنِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَرَوَّحْنَهُمْ زَوَّجْنَاهُمْ بِمَنْ يُهَوِّونَ ﴿٢١﴾ عَيْنٌ

22.Na asu ala metīkīlaa na ala syana syoo īmaatīlaa nthīnī wa mōīkīlō---Ithyī tōkamakwatany'a na syana syoo. Na Ithyī tōikaola kīndū ona kīmwe kuma īuvīnī ya mawīa moo. Kīla mōndū ovanītw'e na maōndū ala we weekie.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢٢﴾

23.Na Ithyī tōkamanenge matunda kwa wīngī na nyama ila mo makethwa maisyenda.

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَسْتَمَتُونَ ﴿٢٣﴾

24.Vau mo makanengeleanīlya kīkombe kya ōnyw'a kīla nthīnī wakyo vate ngōlī kana naī.

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْنِيَةٌ ﴿٢٤﴾

25. Na anake moo ene makamathOkuma,
mo mailyi ta lulu isuvitwe nesa.

وَيُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ زُؤُلُ
مُكَنُّونٌ ۝

26. Na mo makeelekanila mundu na ola
ongi maikulany'a makulyo ma
mwifw'ano.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝

27. Mo makaasya, 'Mbee wa undu uu,
yila ithyi twai katl wa andu maitu ma
mussyi, ithyi ntwaklaa muno, Othatu wa
Ngai;

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلَ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ۝

28. Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe
nifwifw'itwe ausufw'itwe ni Olau kwitu na
We nututangile kuma Usililoni wa Umui
wa Mwaki wakene.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَدْنَا عَذَابَ السُّومِ ۝

29. Ithyi ntwamuvoyaa We mbee. Vate
nzika, We ni We Museo, Usufw'itwe ni tei.

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 2

30. Tanai Indl, kwa mumo wa Mwai
waku, we ndwi mundu mue ona ndwi wa
nduka.

فَدَكَّرْنَا فَتَبَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بَاجِلٌ وَلَا جَبُولُ ۝

31. Mo maasya, 'We ni mutili wa myali;
ithyi ntwetele kyeve kla Ivinda yikaete
lulu wake?'

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ۝

32. Asya, 'Inyw'i etelai Indl! Nyie ota
ou, ni vamwe nenyu katl wa ala
meteete.

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُرْتَبِصِينَ ۝

33. Umanyi woo na ilko syoo nlsyo
imeyafaa kana mo ni andu mbaa matu?

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ
طَاعُونَ ۝

34. Mo maasya, 'We nuyisevitye yo?'
Aiee, Indl mo mayitkila.

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

35. Mo, Indl, nimaete Ovoo oilyi ta uu,
ethwa mo maneena w'o.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ۝

36. Mo mombitwe kuma vathei, kana mo ene nimo ombi?

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ①

37. Mo nimo moombie matu na nthi? Aiee, Indl mo mai na muthkilo.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يَفْقَهُونَ ②

38. Mo mena inandū sya Mwīai waku, kana mo nimo asūvli masyo?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ ③

39. Mo mena mbaasya ya *ñunī* makethukīsyā ndeto? Indl mwīthukīsyā woo nīaete mwīao wīyonanītye.

أَمْ لَهُمْ سُلُمٌ نَسْتَعِينُ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَعِينُهُمْ
سُلْطَانٍ مُبِينٍ ④

40. We ena estu nenyu mwīna ivīsī?

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ⑤

41. We nīwītasya ītūvi kuma kwoo, makaemwa nī kūkua mūio wa thīi?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ⑥

42. Mo mena *Omānyi* wa maūndū ala matonekaa, nīkana mo mamaandīke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ⑦

43. Kana mo mena nzama nthūku? Indl no asu ala makakwatwa nzamanī īsu nthūku.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الَّذِينَ يُكِيدُونَ ⑧

44. Mo mena Ngai ūngī eka Ngai Mwene Vinya W'onthē? Ngai Mwene Vinya W'onthē E-īlū MŪno mbee wa *syonthe* ila mo mamwīlananasya *We nasyo*.

أَمْ لَهُمُ اللَّهُ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⑨

45. Na ethwa mo nīmoona kīlungu kya īthweo kītheete, mo maasya; 'Omītūki mathweo nīmekūatīanīa ngoi īlū wa ngoi.'

وَأَنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ⑩

46. Kwa ūu maeke mo me oka kūvika makomane na mūthenya ūla woo wathanītwe, ūla mo makakūnwa nī kītalalīki.

فَلَمْ يَهْمُ حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ⑪

47. Mũthenya ūla nzaama syoo
itakamauna na kĩndũ ona kĩva, onamo
maikatetheew'a.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

48. Na nĩw'o, kwa asu ala mekaa ūthōku,
ve ūsilĩlo ūtee wa ūu. Indĩ aingĩ mũno
moo mayĩsĩ.

وَأَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا عَدَاوًا بَدُونِ ذَلِكَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

49. Kwa ūu, eteela na ūmĩĩsyoo ūtwio wa
Mwĩai waku; nũndũ vate nzika, we wĩ
mbee wa metho Maitũ; na mũtaĩe Mwĩai
waku na ndaĩa Syake yĩla we waamũka
kuma toonĩ.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٥٩﴾

50. Na kĩlungu kya ūtuku ota ūu, we
mũtaĩe We ona ndata iithōa.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAJM
(Wavuanlw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2.Nĩĩvĩta na ndata ĩla ĩvalũkaa,

3.Mũnyanyae wenyu ndavĩĩtaye, ona we
ti mũthyoeuku,

4.Ona we ndaneenaa kwoondũ wa
kwenda *kwake mwene*.

5.Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ ũvuany'o mũtheu ũla
Ūvuanlw'e nĩNgai.

6.Mwĩai wa motonyi me vinya
nũmũmanyĩtaye we,

7.Wa ũtonyi Mũnene. Ula ĩndĩ watĩmkie
Kĩĩlanĩ Kyake-Kya-Usumbĩ,

8.Yĩla We waĩ Umĩlonĩ wa syua
mũkĩĩĩĩlu mũno vyũ,

9.Na ĩndĩ we nĩwathengeeie vakuvangĩ
na Ngai; ĩndĩ athee na nthĩ kwa mbaa-andũ
onthe.

10.Kwa ũu, we atwĩkie, tondũ kwailĩ,
ũasa wa yĩkya ya mũsyĩ kana eĩĩ, kana
vakuvangĩ.

11.ĩndĩ We nĩwamũvuanĩsyee mũthũkũmi
Wake kĩa We wavuanĩsyee.

12.Ngũo ya Mwathani ndyaakengana
ĩolũ wa ũndũ we woonie.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ

13. Inyw'I Ind'i mOkakaanla nake Tolo
wa maUndu ala we woonie?

أَفْتَرُونَهُ عَلَى مَا يَرَى ⑬

14. Na vate nzika, we nfwamwonie We
Tvinda ya keli ota Ou,

وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزْلَةً أُخْرَى ⑭

15. Vakuv'i na mut'i wa MOkOnasi Ola wa
vaasa mUno,

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ⑮

16. Vakuv'i na w'o n'i MOna wa Wtkalo
wa Tene na Tene.

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ⑯

17. Uu wa'i yila kila kIvw'Tkaa
kyavw'Tkie Ola mut'i-wa-MOkOnasi.

إِذْ يَفِئَةُ السِّدْرَةِ مَا يَفِئَةُ ⑰

18. Itho yIyaathoka Utee, ona
yIyaanganga.

مَا رَأَى الْبَصَرُ وَمَا طَفَى ⑱

19. Vate nzika, nfwonnie Syama ila nene
vyu sya Mwai wake.

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ⑲

20. Yu ndavyei Nyie Uvoo wa Laati na
Ussaa,

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّهَ وَالْعَزَّوَى ⑳

21. Na Manaati, wa katatu, ngai Ung'i wa
mUndu mUka!

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْاُخْرَى ㉑

22. 'Ata! Aume kwenyu na aka Kwake!'

أَلَكُمُ الذِّكْرُ وَلَهُ الْأُنْثَى ㉒

23. Usu n'i Oaan'ku Ote mUseo.

تِلْكَ إِذْ أَوَّسَىٰ ㉓

24. 'Aa n'i masyitwa ala inyw'I
mUyit'e—inyw'I na maafthe menyu—
yila Ngai Mwene Vinya W'onthe
Otakyum'Isye mw'ao.' Mo maatl'aa
vathei na kUtal'ithya na maUndu ala
mathayU moo mendaa, oyila Utongoi
nfwamin'ite kUmavik'la mo kuma kwa
Mwai woo.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَبَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ
رَبِّهِمُ الْهُدَى ㉔

25.Vau ve syonthe ila we m0nd0 wendaa?

أَمْرًا لِلنَّاسِ مَا تَكُنْ ۝

26.Aiee, kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o m0min0kilyo wa kila kIndU na syonthe ila itongoasya.

يَا قِيلَهُ الْآخِرَةُ وَالْأُولَى ۝

LUKU 2

27.Na ve alaika meana ata matunI, IndI wIw'anIthya woo nd0kauna kIndU ona kIva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganIte 0thei kwa 0la We wendaa na wendeew'a nI we.

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرِضُهُ ۝

28.Asu ala matayItkIlaa Itu mametaa alaika na masyItwa ma aka;

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْئُونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْيِيرًا الْأُنثَى ۝

29.IndI mo mai na 0manyi 0nd0nI 00. Mo maatIlaa vathei ateo nzika, na nzika iitonya 0nd0 I0I0 wa w'o.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ إِنْ الظَّنَّ لَا يَغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ۝

30.Kwa 0u, Mwath0kIei 0la 0aly0kaa na k0tia kIlilikany'o Kit0, na 0manthaa vathei ateo thay0 wa nthI Ino.

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى هَذَا دُونًا وَلَمْ يَحْذَرِ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

31.Usu nIw'o 0manyi wa I0I0 m0no vy0 mo mena w'o.

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ لِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ۝

32.Na syonthe ona syIva ila syI matunI na syonthe ona syIva I0I0 wa nthI nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye k0IvanIsya asu ala mekaa moth0ku kwoondU wa ma0ndU ala mo mekIte, na kana We atonye k0matuva syIndU nzeo vyU asu ala mekaa 0seo.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَيَجْزِيَنَّ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ۝

33.Asu ala mekaa naI nene na mawathavu ateo kwa mati00ka manini--nIw'o, MwIai waku nI m0thanthau nthInI wa 0keko. We n0mwIsI inywi

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كِبْرًا إِلَّا نَجْرًا وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّسْمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ

nesa vyū kuma ḥinda ylla We
wamūmbie inyw'I kuma nthl, na ylla
inyw'I mwaḥ ivuno nthlnl wa mavu ma
maa-nyinyia menyū. Kwa Ou
mōiketw'ḥkḥthe ene ōlōngalu inyw'I
ene. We nōmwḥsl we mōno vyū ōla
mōlōngalu w'o.

إِذَا أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي
بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنِ اتَّبَعْتُمْ ۖ

LUKU 3

34. We nōmwonaa ōla ōalyōkaa kuma
ōtongoinl.

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَتَّبَعُ

35. Na umasya klnini, na kōkḥw'ḥa
kḥw'ḥu?

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْثَى ۚ

36. We ena ōmanyi wa maōndū ala
matonekaa nḥkana we atonye kwona?

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بِرَأْيِهِ

37. We nōmanyḥḥw'e maōndū ala me
nthlnl wa Maandḥko Matheu ma Mose.

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ۖ

38. Na ma Avalamu ōla weanḥsye
mḥao?-----

وَلِرَبِّهِمْ الَّذِي وَفَى ۚ

39. Kana vai mōkui wa mōio ōkakua
mōio wa ōngl;

أَلَا تَذَرُوا وَرَثَةً وَرَثَتُكُمْ أَخْرَى ۚ

40. Na vai kḥndū kwa mōndū ateo
mosyao ma ithing'ḥsyo syake;

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ۚ

41. Na kana kḥthing'ḥsyo kyake o mḥtōkḥ
kḥkamanyḥthanw'a;

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى ۚ

42. Na ḥndḥ we akanengwe ḥtūvi yḥanḥu
vyū nōndū wakyo.

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءُ الْأَوَّلَى ۚ

43. Na kana kwa Mwḥai weku nḥkw'o
kōendaa syḥndū syonthe
mōminōkḥlyonl;

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَى ۚ

44. Na kana We nĩ We ūla ūtumaa *andŭ*
matheka na ūtumaa *mo* maĩa;

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۝٢٤

45. Na kana We nĩ We ūla ūetae kĩkw'ŭ
na ūnenganae thayŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ۝٢٥

46. Na kana We ombaa syĩndŭ ilĩ---
kĩŭme na kĩka,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝٢٦

47. Kuma llovotonĩ ya manzĩ yĩla metwa
nthĩ;

مِنْ تَطْفَئَةٍ إِذَا تُمْنَى ۝٢٧

48. Na kana nĩ lŭlŭ Wake We kũete ūmbi
wa kelfĩ;

وَأَنّ عَلَيْهِ النَّشَأَةُ الْأُولَى ۝٢٨

49. Na kana We nĩ We ūla ūthuasya na
ūnenganae ūthwui wa kũmwĩanĩsya
mũndũ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَى وَأَقْنَى ۝٢٩

50. Na kana We nĩ Mwĩai wa Siliasi
mŭthemba wa *ndata* ya *ĩtunĩ*;

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْبِ ۝٣٠

51. Na kana We nĩwamyanangie *mbaĩ* ĩla
ya mbee ya Aati,

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ۝٣١

52. Na *mbaĩ*ya Athamuti, na We
ndaatĩalya *ŭmwe woo ona ŭmwe*,

وَنُودَا فَمَا أَبْقَى ۝٣٢

53. Na *We nĩwamanangie* Andũ-ma-Noa
mbee *woo-----* nĩw'o, mo maĩ mate
alũngalu mũno na mbaa matũ mũno
vyũ----

وَقَوْمَ لُؤْلُؤٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْلَمَ ۝٣٣

54. Na We nĩwamĩsindie mĩsyĩ
mĩng'uthũlange ya andũ ma Loto.

وَالنُّوْفِكَاهُ أَهْوَى ۝٣٤

55. Kwa ūu, nĩkyamavwĩkie mo kĩla kya
mavwĩkie.

فَعَشَاهَا مَا عَشَى ۝٣٥

56. Nĩ wĩva ĩndĩ, *We mũndũ* katĩ wa
mumo wa Mwĩai waku we ūkakaananaĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكَ تَتَمَارَى ۝٣٦

57.Uu nĩ Mũkaanany'a kuma kaŋĩ wa
kĩĩla kya ala maĩ Akaanany'a ma tene.

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِيِّ ⑤

58.Ula Saa waĩ na ĩvika nũthengeee,

أَزِفَتِ الْأَرْفَةُ ⑥

59.Vai ona ũmwe ũtonya kũsiĩla ateo
Ngai Mwene Vinya W'ontho.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ⑦

60.Inyw'ĩ ĩndĩ nĩmũũseng'a nĩ ũneeni
ũũ?

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ⑧

61.Na inyw'ĩ nĩmũũtheka, na mũĩ
kũĩa?

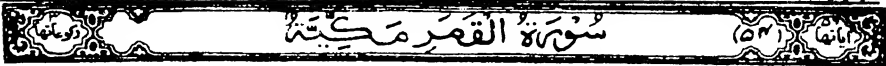
وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ⑨

62.Na inyw'ĩ mwĩĩkala mwĩ ang'endu
mũte kũsũvĩa?

وَأَنْتُمْ سَمِيدُونَ ⑩

63.Kwa ũu, ĩvalũkyei nthĩ inyw'ĩ-ene
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho,
na mũthaithei We.

يَا قَانِجِدُوا لِلَّهِ وَأَعْبُدُوا^{الْبَيْتِ} ⑪

AL - KAMAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

2. Ula Saa nŵthengeee, na mwei
nŵmwatŵanŵiye katŵ.

3. Na ethwa mo nŵmoona Kyama,
masyokaa na ŵtina na kwasya, 'Nŵ ūndŵ
wa ūsengy'o wa ūoi.'

4. Mo nŵmaleaa ūla w'o na kŵatŵŵa
mawendi moo. Indŵ kŵŵa ūtwio wa Ngai
vate nzika, ūkavika.

5. Na mo nŵmaminŵte kŵvikŵwa nŵ ūvoo
mŵnene ūla nthŵŵŵ waw'o ve ūkaany'o—

6. Uŵ mwŵanŵu; Indŵ mokany'o asu
maimaunaa mo.

7. Kwa ūu, we ŵvathane namo. Mŵthenya
ūla Mwŵtani ūkameta mo ūndŵnŵ
ūtew'anŵka,

8. Oyŵla metho moo makakumanŵa nthŵ
namo makauma mbŵanŵ syoo mailyŵ ta
ngie inyaŵkŵŵ'e,

9. Mekalaatŵte mamwelekele Mwŵtani.
Aleŵ makaasya, 'Uŵ nŵ mŵthenya
mŵmŵ.'

10. Andŵ-ma-Noa nŵmaŵleile ūla w'o
mbee woo; ŵ, mo nŵmamŵleile
mŵthŵkŵmi Waitŵ na maasya, 'Mŵndŵ
wa ndŵŵka na ūmwe wa ala maminŵte
kŵlewa na kŵvŵthw'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَبِ السَّاعَةَ وَأَنشِقِ الْقَمَرُ

وَأَن يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ

مُسْتَمِرٌّ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّدْرُ

قَوْلَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ نُكْرٍ

خَشَعُوا أَبْصَارَهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْآيَاتِ كَآثَمٌ

جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا

يَوْمٌ عَسِرٌ

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ

11. Kwa ūu, we n̄wavyoyie Mw̄lai wake
akyasya, 'Nyie n̄m̄ōk̄l̄ye vinya, kwa
 ūu, ūka We ūtethyon̄l̄ wakwa!

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ ⑩

12. Na īvindan̄l̄ yu Ithȳl̄ n̄twavinḡūangie
 mbūthi sya ītun̄l̄, na k̄l̄w'ō k̄l̄t̄k̄l̄te;

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَرٍ ⑪

13. Na Ithȳl̄ n̄twatumie nth̄l̄ ivinḡūanga
 mbuluti, kwa ūu, sȳl̄w'ō ill̄
 n̄l̄syakomanie kwoond̄o wa k̄leleelo k̄l̄la
 k̄yatw'ītwe.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ
 قَدْ قُدِرَ ⑫

14. Na Ithȳl̄ n̄twam̄ōkuie we na *K̄l̄a*
kyaseŭv̄l̄w'e na mbwaū na m̄l̄sumall̄.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ⑬

15. Yo n̄lyathambalile īūū uungu wa
 metho Mait̄ū; ītuvi yake we ūla
 waleetwe.

تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءُ لِمَن كَانَ كُفِرَ ⑭

16. Na Ithȳl̄ n̄twam̄ōkuie we na *k̄l̄a*
kyaseŭv̄l̄we na mbwaū na m̄l̄sumall̄.

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑮

17. Usil̄l̄lo Wakwa w̄l̄ *m̄ōth̄ōku* ata īnd̄l̄
 na ūkaany'ō Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ⑯

18. Na m̄ūno Ithȳl̄ n̄l̄t̄ōm̄l̄tw̄k̄l̄th̄l̄tye
 Kulani kw̄l̄thwa ȳl̄ mbūth̄ū *k̄ōm̄l̄manyā*
 na k̄ūm̄l̄l̄likana. īnd̄l̄ ve ūmwe ona w̄l̄va
 ūla w̄l̄t̄k̄l̄l̄aa kwosa ūtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑰

19. *Mbāl̄ya*-Aati n̄lyaleile ūla w'ō.
 Usil̄l̄lo Wakwa īnd̄l̄ *wath̄ōk̄l̄e* ata na
 ūkaany'ō Wakwa!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ⑱

20. Na Ithȳl̄ n̄twamat̄ōm̄l̄ie k̄l̄seve kyai
 nth̄l̄n̄l̄ wa ūla m̄ūthenya wa mbaanga īte
 m̄ōmin̄ōk̄l̄l̄yo,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ
 مُسْتَبِيرٍ ⑲

21. K̄l̄itemb̄ūanga and̄o ta iting'ī sya
 m̄l̄tende ik̄ūan̄l̄w'e na m̄l̄i.

تَنْزِعُ النَّاسَ كَانَهُمْ عِجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ⑳

22. Usililo Wakwa Indī *wathOkīe* ata na
okaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٣٧﴾

23. Na mŋno ithyī tŋmŋtwŋkŋthŋye Kulani
kwŋthwa yī mbŋthŋ *kwa kŋmŋnya* na
kŋmŋlilikana. Indī ve ŋmwe ona wŋva
ŋtonya kwosa ŋtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 2

24. *Mbaŋya* Athamuti ota ŋu,
nŋyamaleile Akaanany'a.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٣٩﴾

25. Na mo maisye, 'Kyaŋ! mŋndŋ, kuma
katī waitŋ ene, mŋndŋ ŋmwe! Ithyī
tŋkamŋatŋla we? Ow'o Indī ithyī
tŋkeethwa twī ŋvŋtyonī ŋthŋku mŋno na
tŋkwatŋtwe nī ndŋŋka.

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِثْلًا وَاحِدًا نُنَبِّئُكَ إِنَّا إِذَا نَفِئ
صَلِيلٍ وَسُعُورٍ ﴿٤٠﴾

26. 'Kŋlilikany'a kŋvuanŋtw'e kwake
eweka katī waitŋ ithyonthe? Aiee, we nī
mŋkengani wŋna ngathŋlo.'

ءَالِقَى الذِّكْرِ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ
أَشِرٌّ ﴿٤١﴾

27. Unī mo makamanya nŋŋ ŋla
mwŋkathŋfi-mŋkengani!

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مِنَ الْكَذَّابِ الْأَشِرِّ ﴿٤٢﴾

28. 'Ithyī tŋkamŋtŋma ngamŋle-nga ta
ŋtato kwoo. Kwa ŋu, masyaŋŋsyeyi mo,
We Salee, na ŋthwa na ŋmŋŋsyo.

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَانْزِلْهُمْ
وَاضْطِرُّوا ﴿٤٣﴾

29. Na matavyeyi mo kana kŋw'ŋ
nŋkŋaanŋtw'e katī woo, kŋla ŋvinda ya
kŋny'wa, ŋkoonekaa.'

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ
مُحْتَضَرٌّ ﴿٤٤﴾

30. Indī mo nŋmeetie mŋnyanyae woo, na
we eeyumya we mwene kŋkŋna na
kŋmŋtilanga maaŋ.

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٤٥﴾

31. Usililo Wakwa Indī waŋ *mŋthŋku* ata
na ŋkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٤٦﴾

32. Ithyĩ twamatwaĩe mo kũũmo o
kĩmwe tũ, namo matwĩka ta matũ momũ
matumbuuthĩku malatĩĩĩĩwe nthĩ.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيِّغَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا
كَهَشِيمٍ مُّخْتَلَطٍ ۝۳۲

33. Na mũno Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbuthu kwa
kũmĩĩmanyanya na kũmĩĩlilikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kũkwata
ũtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ۝۳۳

34. Andũ-ma-Loto nĩmamaleile
Akaanany'a ota ũu.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنَّذْرِ ۝۳۴

35. Ithyĩ twamatwaĩe kũũtani kya mavia
tũlũ woo ateo andũ ma nyũmba ya Loto,
ala Ithyĩ twamatongoesye kĩoko
masangya,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ
بِسَخْرِ ۝۳۵

36. Ta ĩnee kuma Kwitũ. Uu nĩw'o Ithyĩ
tũmũtuva ũla ũtũngaa mũvea.

نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ۝۳۶

37. Na we ow'o, nĩwamakaanĩtye mo
tũlũ wa ũsilĩlo Witũ, Indĩ mo
nĩmeethĩwe na nzika naw'o.

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنَّذْرِ ۝۳۷

38. Namo nĩmatatie kũmũkenga
mamumye vala vaĩ aeni make. Kwa ũu,
Ithyĩ nĩtwalindanilye metho moo, na
twasya, 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa
na ũkaany'o Wakwa.'

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِ فَطَسْنَا أَعْيُنَهُمْ
فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ۝۳۸

39. Na nĩvookie tũlũ woo kĩoko tene
ũsilĩlo wa kwĩkalaa.

وَلَقَدْ صَبَحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِيرٌ ۝۳۹

40. 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa na
ũkaany'o Wakwa!'

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ۝۴۰

41. Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbũthũ kwa
kũmĩĩmanyanya na kũmĩĩlilikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kwosa ũtao?

۞ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ۝۴۱

LUKU 3

42.Na vate nzika, Andū-ma-Valao ota
 ūu nīmavikīwe nī Akaanany'a.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ التَّنْذِرُ ۝

43.Mo nīmaleile Syama Siitū syonthe.
 Kwa ūu, Ithyī nītwamakwatie na ūkwati
 wa Umwe-Wī-Vinya na Mwene-Utonyi
 W'onthe.

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ ۝

44.Alei menyu nīmo aseō kŭmavīta asu?
 Kana inyw'ī mwīavetange nthīnī wa
 Maandīko Matheu?

أَلْقَاؤُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْ لَيْسَ أَمْرُكُمْ بِرَأْيٍ فِي
 الزُّبُرِ ۝

45.Mo maasya, 'Ithyī twī nguthu ya ita
 ūla ūsindaa?'

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ۝

46.Ita sya kaŭ o mītŭkī ikasindwa na
 ikaalyŭka syonany'e mīlongo yoo *ikīlīe*.

سَيَهْرَمُ الْجَنَعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ۝

47.Ūla Saa nī ūvinda yoo yīla
 yītw'ītwē; na ūla Saa ūkeethwa wī wa
 mbaanga nene mŭno na wī ūŭ mŭno vyū.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرٌ ۝

48.Vate nzika, avītany'a me ūvītyonī
 yīyūmīlīye ūtheinī na nī aŭŭku.

وَقَدْ نَزَّلَ إِنَّا الْبُحْرَيْنِ فِي ضَلَالٍ وَنُصْرَةٍ ۝

49.Mūthenya ūla mo makakusītw'a
 nthīnī wa Mwaki na mothyū moo, *namo*
makatavw'a, 'Samai inyw'ī kŭkīitana
 kwenyu na Ngiena.'

يَوْمَ يَخْبَوْنَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُقُوا
 مَتَى سَقَرٌ ۝

50.Nīw'o Ithyī nītŭkyŭmbīte kīla kīndū
 na kīthimo *kyakyo*.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۝

51.Na mwīlao Witū wīanīaw'a na ndeto
 ūmwe tū, ta kŭveny'a kwa itho,

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ۝

52.Na ow'o, Ithyī nītūmanangīte andū
 ala *mailyī tenyu mbee wenyu*: Indī ve
 ūmwe ona wīva ūtonya kwosa ūtao?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهُمْ مِنْ مُدْكِيرٍ ۝

53. Na kŭla kŭnd0 mo mekŭte
nŭkŭandŭkŭatwe nthŭnŭ wa Mavuku.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ٥٣

54. Na kŭla ūnd0, mŭnene na mŭnini, nŭ
mŭandŭke.

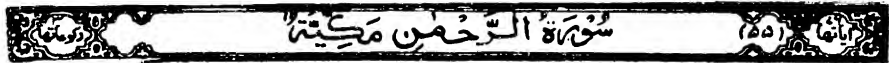
وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ٥٤

55. Nŭw'o, ala alŭngalu makeethwa katŭ
wa Mŭnda na tŭlŭsŭ.

إِنَّ النُّتَقِينَ فِي جَنَّتٍ وَنَهْرٍ ٥٥

56. Kŭvŭlanŭ kya w'o vamwe na Mŭsumbŭ
Mwene Vinya W'onthe.

يَعْنِي فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ٥٦

AL - RAHMAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩ Ngai, Usũftwe nĩ ũlau.
3. Ula ũmanyĩtwe Kulani.

الرَّحْمَنُ ②

4. We nũmũmbĩte mũndũ.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ③

5. We nĩwamũmanyĩsye we ũneeni
mũlũngalu.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ④

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ⑤

6. Syũa na mwei *isembelaa nzĩanĩ yasyo*
kwĩanana na ũtalo ũla wiĩtwe.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ يُحْسِبَانِ ⑥

7. Na mĩtĩ ĩla ĩte matina na mĩtĩ ĩla ĩngĩ
nĩyĩngenganae na *wĩnyivyo* kwa *kwenda*
Kwake.

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ⑦

8. Na We nũyũkĩĩtwe ĩtu na akayĩĩa
kĩthimo,

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑧

9. Nĩkana inyw'ĩ mũikakyanange
kĩthimo kyu.

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑨

10. Kwa ũu, thimai syĩndũ syonthe na
ũlũngalu na mũikaole kĩthimo.

وَأَقْبُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑩

11. Na We nũmĩseũvĩtwe nthĩ kwoondũ
wa syũmbe *Syake*;

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ⑪

12. Nthĩnĩ wayo ve *mĩhemba yonthe* ya
matunda na mĩtende yĩna ngusu syayo.

فِيهَا فَالِكِهْمَةُ وَالْقُلُوبُ ذَاتُ الْاِكْتِمَارِ ⑫

13. Na mbeke *syĩna* iia syasyo na imea
syĩna mũuke mũseo.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ⑬

14.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu
inyw'elĩ mūkūlea, *inyw'ĩ andũ na*
Mayini?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

15.We nĩwamūmbie mūdũ kuma nthĩnĩ
wa yūmba yūmū *yĩla yĩlyĩ* ta nyūngū
mbĩvyē.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

16.Na We nĩwamombie Mayini na ūmũĩ
wa mwaki.

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّاءٍ مِنْ تَارٍ ﴿١٦﴾

17.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ūla mūkūlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

18.Mwĩai wa Maumĩlo elĩ na Mwĩai wa
mothũĩlo elĩ!

رَبُّ الشَّرِيقِينَ وَرَبُّ الْمَغْرِبِينَ ﴿١٨﴾

19.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ūla mūkūlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

20.Nĩw'o We akaikwatany'a nganga ilĩ,
aikwatany'e syo vamwe.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٢٠﴾

21.Katĩ wasyo *yu* ve tūtũ; iilikanaa
ūkanga na ūla ūngĩ.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢١﴾

22.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu
mūkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾

23.Nthĩnĩ wayo vaumaa lūlū na
maliyani..

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٣﴾

24.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mūkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ngalawa ila ndūlū nĩ Syake ila
syūkĩĩĩle ūkanganĩ ta ĩĩma.

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

26.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
inyw'elĩ mūkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 2

27. Syonthe ila syĩ ũlũ wayo *nthĩ* ikavĩta.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ۝

28. Nakyo kĩla kĩkatiala no Veva wa Mwĩai waku *ũũ*, Mwĩai wa ũtheu na Ndaĩa.

وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

29. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu, mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

30. Syonthe ila syĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ nĩ We ithaithaa. Kĩla mũthenya We *nĩwĩũanasya* We-Mwene na mwĩkalo wĩ kĩvathũkany'o.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۝

31. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu mwĩ eli mũkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

32. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkavika vala mũĩ, inyw'ĩ motonyi elĩ mwĩna vinya!

سَنَفُوعُ لَكُمْ آيَةُ الثَّقَلَيْنِ ۝

33. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

34. Inyw'ĩ nguthu ya Mayini na andũ! Ethwa inyw'ĩ mwĩna ũtonyi wa kwĩsĩla ndeenĩ sya matu na nthĩ, ĩndĩ endai. ĩndĩ mũitonya kũthi mũtena mwĩao.

يُعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنْفَعُوا مِنْ أَفْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَأَنْفَعُوا

35. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

لَا تَنْفَعُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

36. Vau vakatũmwa ũĩmĩ wa mwaki ũte syũki kwenyu na kĩlungu kya syũki yĩte mwaki na inyw'ĩ mũikethwa mũtonya kũtethany'a mũndũ na ũla ũngĩ.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْابُ مَن تَارَهُ وَنَحَاسٌ فَلَا تَنْتَوِرُونَ ۝

37. Nĩ mumo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu, mũkaũlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

38.Na yġla ġtu yġkatOkanġla katġ, na
kġtunġva ta ua mġtune-----

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۝٣٨

39.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mġkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٩

40.Mġthenyanġ Ųsu, mġndŲ kana ġyini
ndakakŲlwa Ųvoo wa naġ yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُشْعِلُونَ ذُئْبَةً أَنْسًا وَلَا جَائِشًا ۝٤٠

41.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mġkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤١

42.Aġ avġtany'a makamanyġka nŲndŲ
wa movano moo, namo makakwatwa
makundonġ ma nzwġġ sya mothyŲ moo
na maŲŲ.

يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِينِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ۝٤٢

43.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mġkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٣

44.Yġġ nġyo ġia-ya-Mwaki yġla avġtany'a
mayġleaa.

فِي هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ۝٤٤

45.Mo makathyŲlŲlŲka katġ wayo na
kġw'Ų kyai kġtheŲkġte.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَبِيبٍ آيٍ ۝٤٥

46.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mġkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٦

LUKU 3

47.ġndġ kwa Ųla we wġw'aa wia nġ Ųnene
mġtŲŲlu wa Mwġai wake, ve mġŲnda ġġġ.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتٍ ۝٤٧

48.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mġkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٨

49.Yelġ yġna mbonge mbingġ.

ذَوَاتًا أَفْنَانٍ ۝٤٩

50.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mġkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٥٠

51.NthInI wayo yelI ve ithima iIi ivItItye
kIw'U mana.

فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَجْرِيَانِ ٥١

52.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٢

53.NthInI wayo vakeethwa kIla
mUthemba wa matunda eII eII.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ٥٣

54.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٤

55.Mo makaaIta IULU wa mIlo mIkekanI,
Ila ItumIwe lili mwanakavye ndeenI
syayo. Na matunda meU ma mIUnda IIsu
yelI makeethwa maniinIte vakuvI kwa
kUtuwa.

مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَاطِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَاقٍ ٥٥
جَنَّاتٍ الْبَاقِعَاتِ زَوَاجٍ ٥٥

56.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٦

57.Na nthInI wayo ota Ou, vakeethwa
aka atheu mena mwIkalo wa Ou ala
mOndU kana Iyini Otaamakiita.

فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْكَرْفِ لَمْ يُطَيَّبْنَهُنَّ إِسْ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَانٌّ ٥٧

58.NI Inee yIva IndI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٨

59.MailyI ta IULU Ila ndune na tUmaliyani
tUla tUnini.

كَانَتْهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالزَّجَانُّ ٥٩

60.Kwa Ou, mOkayIlea Inee yIva ya
MwIai wenyu inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٦٠

61.Vai Ituvi ya Useo ateo Useo.

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ٦١

62.Kwa Ou, mOkayIlea mumo wIva IndI,
wa MwIai wenyu inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٦٢

63.Na Utee wa IIsu yelI, ve MIUnda IngI
III-----

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَيْنِ ٦٣

64.Nĩ Inee yĩva Indĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٤﴾

65.Syĩna matũ mauu ma kĩsũnzũni
kĩkwatu.

مَذْمُومَاتَيْنِ ﴿٦٥﴾

66.Kwa ũu, inyw'elĩ, mũkaũlea mumo
wĩva, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٦﴾

67.Na nthĩnĩ wayo *ota ũu*, vakeethwa
tũlũsĩ twĩĩĩ tũvĩĩĩtwe kĩw'ũ.

فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَصَاحَتَيْنِ ﴿٦٧﴾

68.Kwa ũu, Indĩ inyw'elĩ mũkaũlea
mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٨﴾

69.Nthĩnĩ wayo yelĩ vakeethwa *mĩhema
yonthe ya* matunda, na ndende na
makũngũmanga.

فِيهِمَا فَالِكَمَةٌ ذَخْلٌ وَرُمْكَانٌ ﴿٦٩﴾

70.Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo
wĩva Indĩ, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٠﴾

71.Nthĩnĩ wayo vakeethwa *eĩũ*, aseu na
anake-----

فِيهِنَّ خَيْرٌ حَسَنٌ ﴿٧١﴾

72.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai
wenyu inyw'elĩ mũkamalea?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٢﴾

73.Eĩtu eũ mena metho maiũ ma
kwendeesya, masũvĩĩtwe nesa nthĩnĩ wa
malwanda-----

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٣﴾

74.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai
wenyu, mũkamalea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

75.Ala mũndũ kana Iyini ũtakethwa
amakiĩĩtwe mbee woo-----

لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْسَ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٥﴾

76.Nĩ manee meva Indĩ ma Mwĩai
wenyu inyw'elĩ mũkamalea?-----

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٦﴾

77. Maŵe mŵto ya langi wa kŵsŵnzŵni na
mŵkeka myanake.

مُشْكِينٍ عَلَى رُفُوفِ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ۝

78. Nŵ manee meva ŵndŵ ma Mwŵlai waku,
ala inyw'elŵ mŵkamalea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

79. Kŵathimwa nŵ syŵtwa ya Mwŵlai
waku, Mwŵlai wa Utheu na Ndaŵa.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - WAAKIAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nf Olau, Usũtwe
nf tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Ytla Undũ Mũnene wa kwoneka
Okavika-----

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ٢

3. Vai kũlea kwa kumfla kwaw'o-----

لَيْسَ لَوْفَعَتِهَا كَاذِبَةٌ ٣

4. Kũmatheesya amwe na kũmambatya
angf.

خَافُضَةٌ رَافِعَةٌ ٤

5. Ytla nthf Ikathingithangw'a na
kũthingithangw'a kũthũku,

إِذَا دُجِبَتِ الْأَرْضُ رَجًا ٥

6. Na ifma ikanyaflkw'a----ũnyaflkya
mwifanũ.

وَأُشِبَّتِ الْجِبَالُ بَسًا ٦

7. Nasyo syonthe ikatw'fka ta kũtoo
kũnyaflkfw'e,

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ٧

8. Nenyu mũkaanw'a nthĩnf wa nguthu
itatũ:

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ٨

9. Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ٩

10. Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ١٠

11. Katatũ: ala matongoetye vyũ; nomo
matongoetye vyũ,

وَالسَّيْفُونَ السَّيْفُونَ ١١

12. Mo makeethwa makwatfite
ũthengeanfu na Ngai.

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ١٢

13. Mo makeethwa nthĩnf wa Mfũnda ya
Utanu----

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ١٣

14.Nguthu nene kuma katĩ wa andũ ala
maĩ ma vau mbee,

ثُمَّ مِنَ الْآوَالِينَ ۝

15.Na nguthu ninangi kuma katĩ wa
andũ ma mĩthenya ya ĩtina,

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝

16.Mekalĩle ivĩla iseũvĩtw'e na thaavu
na lũlũ,

عَلَىٰ سُورِي مَوْصُونَ ۝

17.Maĩle vau meleanĩle mũndũ na ũla
ũngĩ.

مُتَمَكِّنِينَ عَلَيْهَا مُتَقِيلِينَ ۝

18.Mo makeeteelwa nĩ anake ala
matatumĩaa,

يُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانِ مُخَلَّدُونَ ۝

19.Makuĩte mĩkeve na mbĩĩka, na
ikombe syusũĩw'e nĩ kalũsĩ kavĩĩte--

بِأَسْوَاطٍ وَآبَارِينَ لَا تَمُوتُ مِنْ مَعِينٍ ۝

20.Vai kũĩwa nĩ mũtwe kũkamakwata
kuma vo, ona mo maikamilwa-----

لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَزْفُونَ ۝

21.Na mo makuĩte matunda ũndũ mo
makanyuva,

وَفَالِكِهِمْ مَتَا يَتَخَبَّزُونَ ۝

22.Na nyama sya nyũnyi ũndũ mo
makethwa matonya kwenda.

وَلَحْمٍ طَيْرٍ مَتَا يَشْتَهُونَ ۝

23.Na vau vakeethwa eĩtu atheu, mena
metho mathanthau ma kwendeesya,

وَحُودٍ عَيْنٍ ۝

24.Ta lũlũ, ivithĩtwe nesa na nzũvĩtku.

كَأَمْثَالِ الْوُكُوفِ الْمَكْنُونِ ۝

25.Ta ĩtuvi ya ũndũ mo meekie.

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

26.Mo maikew'a ngewa nthũku vo, kana
ũneeni wa naĩ.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا الْقَوَا وَلَا تَأْنِيَسُ ۝

27.Ateo ndeto ya ngethi tũ, 'Mũuo,
mũuo,'

إِلَّا قِيْلًا سَلْمًا سَلْمًا ۝

28.Andũ ma kw'oko kwa aũme na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

وَأَخْضَبُ الْيَمِينِ ۚ مَا أَخْضَبُ الْيَمِينِ ۝

29.Mo makeethwa katĩ wa Mĩkũnasi ĩte
mĩw'a,

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ۝

30.Na mĩthamba ya maiũ masyau,

وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ۝

31.Na muunyĩ mwaamye,

وَزَيْلٍ مَّسْنُودٍ ۝

32.Na kĩw'ũ kĩvĩĩte,

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ۝

33.Na matunda maingĩ,

وَفَالِكَةٍ فَعْدُوَةٍ ۝

34.Matathelaa kana kũvatanwa,

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝

35.Na mo makeethwa na endwa moo
ataĩku mũno-----

وَفَرَشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۝

36.Nĩw'o, Ithĩ tũmombĩte mo na
mũmbĩlwe mũseo,

إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنْشَاءً ۝

37.Na nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atheu,
mate akiite,

فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ۝

38.Mendete, ma mũika ũmwe,

عُرُبًا أَتْرَابًا ۝

39.Kwoondũ wa andũ ma kw'oko kwa
aũme.

لَا أَخْضَبُ الْيَمِينِ ۝

LUKU 2

40.Nguthu nene kuma katĩ wa Masilamu
ala ma mbee,

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۝

41.Na nguthu nene kuma ala ma ĩtina.

وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝

42.Na andũ ma kw'oko kwa aka na asu
ala ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَخْضَبُ الشِّمَالِ ۚ مَا أَخْضَبُ الشِّمَالِ ۝

43. Mo makeethwa katī wa kīseve kīvyū
na kīw'ū kītheŭku kya kŭvīvya,

فِي سَوْمٍ وَحِيمٍ ۝

44. Na uungu wa muunyī wa syŭki yiŭ,

وَذَلِيلٍ مِّنْ يَّحْمُومٍ ۝

45. Kīte kīthithu kana kītena ŭseo ona
ŭmwe.

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝

46. Mbee wa ŭu mo mekalaa thayŭ
mŭvŭthŭ na wa motanu.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتَفِينٍ ۝

47. Na mo maendeeaa na wīki wa naī
mŭnene.

وَكَانُوا يُصِتُونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ۝

48. Na mo nīmamanyīte kŭkŭlya, 'Ata!
Ithyī twakw'a na kŭtw'ika kītoo na
mavīndī, ow'o, ithyī nītŭkathayŭŭkw'a
īngī,

وَكَانُوا يَقُولُونَ هَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَ
عِظَامًا إِنَّا نَبْعُوثُ ۝

49. 'Na maaŭthe maitŭ ala ma mbee ota
ŭu?'

أَوِ ابْأَوْنَا الْأَوَّلُونَ ۝

50. Asya, 'If, ala ma mbee na ala ma Itina

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝

51. Onthe makoombanw'a vamwe nthīnī
wa Ivinda yīla yiītwe mŭthenyanī
mŭnyuve.

لَمْ يَجْعَلْهُمْ إِلَىٰ مِيقَاتٍ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

52. 'Indī, Inyw'ī ala mŭthyoekeke na
mŭleete ŭla w'o,

ثُمَّ رَأَيْنَا أَنَّهُمَ الصَّاحُّونَ الْمَكْنِيُونَ ۝

53. 'Inyw'ī vate nzika, mŭkaya ma mŭtī
wa Sakkum,

لَا كَلِمَ لَّوْنٍ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُومٍ ۝

54. 'Na mŭkausuŭsyā mavu menyū namo,

فَمَا لَكُلُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝

55. 'Navo mŭkanyw'a kīw'ū
kŭtheŭkīte,

فَسِرْبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحِيمِ ۝

56. 'Kūnyw'a ta ngamīle yīna waŭni vyū.

فَشَرِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ ⑤

57. Uū ōkeethwa wī mŭthokany'o woo
Mŭthenyanī wa ūtwio.

هَذَا تَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ⑥

58. Ithyī nītŭmŭmbīte inyw'ī. Ntkī, Indī
inyw'ī mŭyītkīṭṭaa ōu?

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَلُّونَ ⑦

59. Inyw'ī mŭsŭanīaa ata ṭŭŭ wa ṭlovoto
ya manzīyīla mumasya?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْنُونَ ⑧

60. Inyw'ī ninyw'ī mŭyŭmbīte yo kana
Ithyī Nithyī Mŭmbi?

أَ أَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ⑨

61. Ithyī nītŭyīfaite kīkw'ū kwenyu
inyw'ŭnthe; na Ithyī tŭitonya kŭsīṭṭwa.

نَحْنُ قَدْ رَبَّانَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ⑩

62. Kuma kŭalyŭlwa kwa myŭmbīlwe
yenyu ya yu na kŭmŭkīlya inyw'ī
kŭrŭṭka kīndŭ kīla inyw'ī mŭtena woni
wakyo.

عَلَى أَنْ يُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا
لَا تَعْلَمُونَ ⑪

63. Na inyw'ī vate nzika, nīmŭmanyīte
ŭmbi ūla wa mbee. Ntkī, Indī, inyw'ī
mŭte kŭmanya?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ⑫

64. Inyw'ī nīmwonaa kīla mŭvandaa?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ⑬

65. Inyw'ī ninyw'ī mŭkīlanasya kana
Nithyī Mŭkīmesya?

أَ أَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ⑭

66. Takethwa Ithyī nītwendie ōu Ithyī
twīthwa twakīalyŭlile ta mavuti, Indī
inyw'ī mŭitiwa mŭkīṭṭa.

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلِمْتُمْ تَفْلُهُونَ ⑮

67. Mŭkyasya, 'Ithyī twī anange!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ⑯

68. Aiee, ithyī twī avene kīla kīndŭ.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ⑰

69. Inyw'ī nīmŭkyonaa kīw'ū kīla inyw'ī
mŭnyusaa?

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ⑱

70. Inyw'I ninyw'I mOkItheeasya kuma mathweonI, kana IthyI NithyI M0eti?

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ عَنْ الْمَرْوَةِ ۝

71. Takethwa IthyI nItwendie Ou, IthyI twIthwa twakIsamIthisye 00. NIkI, IndI inyw'I m0te m0vea?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝

72. Inyw'I nImwona mwaki Ola inyw'I m0vuvaa?

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝

73. Inyw'I nInyw'I m0se0vasya m0tI n0nd0 waw'o, kana NithyI M0se0vya?

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ عَنْ الْمَنْشُورِ ۝

74. IthyI t00tw'TkIthItye ta Olilikany'o na OtandIthyo kwa aendi-ma-kyalo.

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكُرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ۝

75. Kwa Ou, taIa syI'twa ya MwIai waku Ola-M0nene.

لَقَدْ يَجْعَلُ فَسِيحٌ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

LUKU 3

76. Aiee, Nyie nIvI'ta na mwovano wa ndata---

فَلَا أَقْسَمُ بِمَوْجِعِ النُّجُومِ ۝

77. Na, ow'o, kyu nI kIthit0 kInene, takethwa inyw'I nImwamanyie.

وَأَنَّهُ لَقَدْ لَعَنَّاهُ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝

78. Kana Ino ow'o nI Kulani ndaI'ku,

إِنَّهُ لَقَرَأَكَ كَرِيمٌ ۝

79. NthInI wa Ivuku Is0vI'ku nesa,

فِي كِتَابٍ مُكْنُونٍ ۝

80. YIla vai 0kayIkiita ateo asu ala matheetw'e.

لَا يَشْهَدُ إِلَّا الْبَاطِلُونَ ۝

81. NI 0vuany'o kuma kwa MwIai wa nthI syonthe.

تَزِينُ مِنَ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

82. Inyw'I IndI m0kamyosa ngewa Ino nthu na wangangani?

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ ۝

83.Na ōlei wayo wenyu mwfutwĩkĩthya
taw'o *nzĩ* ya mŭtŭĩle wenyu?

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكَلِّبُونَ ۝

84.Nĩkĩ, ĩndĩ, yĩla *thayŭ* wa mŭndŭ
mŭndukw'a ōvikaa mŭmeonĩ,

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ ۝

85.Nenyu kavindanĩ kau o mŭsyafĩsyee---

وَأَنْتُمْ جُنُودٌ تَنْظُرُونَ ۝

86.Na ĩthyĩ twĩthĩawa nake vakuvĩ
mŭno kŭmŭvĩta inyw'ĩ, ĩndĩ inyw'ĩ
mŭyonaa---

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ۝

87.Nĩkĩ, ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ
mŭimakwĩtwa mŭkŭlw'e.

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۝

88.Inyw'ĩ mŭitonya kŭtŭnga ĩtina,
ethwa mwĩ ma w'o?

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

89.Yu ethwa we nĩ ōmwe wa asu ala
manengetwe ōthengeanĩu na *Ngai*,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۝

90.ĩndĩ *Kwake* ve ōkiakisyo na mŭuke
mĩseo na mŭonda wa *Utanu*;

فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ هَـذَاجَتْ يُوعِيهِ ۝

91.Na ethwa we nĩ ōmwe wa ala me
kw'okonĩ kwa aŭme,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

92.ĩndĩ mŭuo wĩthwe ĩŭlŭ waku we *Ūla*
umĩte kwa asu ma kw'oko kwa aŭme.'

فَسَلِّمْ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ۝

93.ĩndĩ we ethwa nĩ wa ala maleaa w'o
na me ĩvĩtyonĩ,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمَكِيدِينَ الْفَأَلِينِ ۝

94.ĩndĩ *kwake* kŭkeethwa mŭthokany'o
wa kĩw'o kĩtheŭkĩte,

فَنَزَلُ مِنَ حَيْمٍ ۝

95.Na kŭvya nthĩnĩ wa *Ngiena*.

وَتَصْلِيَةٌ جَئِيمٍ ۝

96.Nĩ w'o, ūŭ nĩ w'o wa w'o.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۝

97.Kwa ūu, taŋa syŋtwa ya Mwŋai waku
Ula-Mŋnene.

يَا فَسَيَحْ بِأَسْمِ رَيْكَ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدَنِيَّةٌ

AL - HADIID
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kŵla kyonthe ona kŵva kŵ matuŵi na
ŵŵlŵ wa nthŵi nŵkŵmŵtaŵaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe; na We nŵ We Wŵ-Vinya,
Ula- Mŵi.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Usumbŵi wa matu na nthŵi nŵ Wake; We
nŵnenganae thayŵ na nŵetae kŵkw'ŵ; na
We Ena ŵtonyi ŵŵlŵ wa syŵndŵ syonthe.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ③

4. We nŵ We Mwambŵiŵŵlyo na
Mŵminŵkŵlyo, Wŵ-Utheinŵ na Mŵvithe,
na We nŵwŵŵ syŵndŵ syonthe nesa.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ④

5. We nŵ We woombie matu na nthŵi kwa
mavinda thanthatŵ, na ŵndŵi atŵnŵka We-
Mwene Kŵvŵlanŵ-Kya-Usumbŵi. We
nŵmanyaa kŵla kŵlikaa ŵŵlŵ wa nthŵi na
nŵmanyaa kŵla kyumaa nza wayo, na
kŵla kŵtheaa kuma ŵtunŵ na kŵla
kyambataa ŵtunŵ. Na We E-vamwe
nenyu ovonthe vala inyw'ŵ mŵtonya
kŵŵthwa mŵi. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŵmonaa maŵndŵ onthe ala
inyw'ŵ mwŵkaa.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُعَلِّمُ مَا يَلِجُ
فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ
السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ
مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑤

6. Usumbŵi wa matu na nthŵi nŵ Wake; na
maŵndŵ onthe matŵngawa Kwake.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ⑥

7. We atumaa ŵtukŵ wŵŵŵla nthŵinŵ wa
mŵthenya na mŵthenya wŵŵŵla nthŵinŵ wa
ŵtuk; na We nŵwŵŵ nesa vyŵ maŵndŵ
onthe ala me nthŵinŵ wa ithŵi.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي
الَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑦

8. Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake, na umyai *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'ontha kuma katĩ wa ila We ũmũtwĩkĩthĩtye inyw'ĩ atĩfwa. Na ala katĩ wenyu metĩkĩlaa na kumya makeethwa na Ituvi Itene.

9. Nĩkĩ inyw'ĩ mũtamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontha, oyĩla Mũtũmwa nũmwĩtaa inyw'ĩ mũmwĩtkĩle Mwĩai wenyu, na We nũminĩte kwosa ũtiani kuma kwenyu, ethwa ow'o inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli?

10. We nĩ We ũtheeasya Syama nthu kwa mũthũkũmi Wake, nĩkana we atonye kũmumya inyw'ĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmũtwaa kyeninĩ. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũuu na Ausũtwe nĩ tei kwenyu.

11. Na nĩkĩ inyw'ĩ mũtaumasya *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, oyĩla ũtĩfwa wa matu na nthĩ nĩ Wake? Ala katĩ wenyu maumisye na mokitie mbee wa ũkĩlyo ti ũndũ ũmwe na *asu ala meekie ũu ĩtina*. Mo me ĩtũũ kwa ivĩla mbee wa ala maumisye na mokitie ĩtina. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũmanyi wa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 2

12. Nũũ we ũla ũkamũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontha ngova nzeo? Nĩkana We akamyongeela yo kũndũ kwĩlĩ kwoondũ wake, na we akethwa na mũthĩnzĩo mũlau.

أَمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ①

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُولِ يَذْكُرْكُمْ تُؤْمِنُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ①

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ①

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ يَرْثُ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلَا وَلَا وَعَدَ اللَّهُ الْخٰسِرِينَ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ①

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَ لَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ①

13. Na *sOan'ai* mOthenya Ola we Okamona etfkl'i aOme na etfkl'i aka, kyeni kyoo k'isemba mbee woo na mokon'i moo ma aOme, *namo makatavw'a*, 'Uvoo-mOseo kwenyu OmOnth'i! MfOnda Ila Ivtfllaa tUlOs'i uungu wayo, vala inyw'i mOkekalaa. Usu n'i Otanu mOnene.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

14. Muthenya Ola angangani aOme na angangani aka makamatavya ala metfkl'laa, 'Twetelei ithy'i *vanini* n'kana twose kyeni kuma kyenini kyenyu,' na Ind'i *mo* makatavw'a 'Syokai, *ethwa* inyw'i n'ImOtonya, na Ind'i manthai kyeni.' Na Ind'i vakeek'wa ngOka kat'i woo y'na mOomo nthIn'i wayo. Na nthIn'i waw'o vakeethwa tei w'onthe na mbee, na nza yaw'o, vakeethwa Osi'llo.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتِسِمَ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

15. Mo makameta mo *makyasya*, 'Ithy'i tOya'i o vamwe nenyu?' Namo makamasOng'la, 'II, Ind'i inyw'i n'Imweelikilye matatwan'i inyw'i ene na mweethwa na nzika na mawendi menyu mathOku mamOkenga inyw'i kOvika Otvio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wavika. Na MOkengani n'wamOkengie inyw'i I'Olu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يُنَادُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ مُنْكَرٌ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ نُنَادِيهِمْ أَفَنَسِنَا أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَذَكَّرُونَ ۚ الْأَمَانِيُّ أَحَقُّ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَزَاكُمْ بِاللَّهِ الْقُرُورُ ﴿١٥﴾

16. Kwa Ou, OmOnth'i, vai kyovosya k'k'w'fkl'wa kuma kwenyu, ona kuma kwa ala maleile kw'fkl'laa. W'kalo wenyu wa mOthya n'i Mwakin'i; Ousu n'w'o mOnyanyae wenyu; na n'i vandO vathOku va kw'fkl'laa.

قَالِيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوَاكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبَشِ الصَّيْرِ ﴿١٦﴾

17. Yo Ivinda ti Iviku kwa asu ala metfkl'laa kw'w'a ngoo syoo sy'nyiv'itye syalilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ يَأْتِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا

na w'o ūla Ōtheete *kwoo*, na kana mo maikethwe ta asu ala manengetwe Ivuku mbee woo na Ivinda yaasavangw'a kwoondŭ woo, Indī ngoo syoo nīsyoomīthiw'e, na aingī moo nī athŭku?

18.Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmīthayŭŭkasya nthī Itina wa kīkw'ŭ kwayo. Ithyī tŭitw'kīthītye Syama kwīthwa ntheu kwenyu, nīkana inyw'ī mŭtonye kŭmanyā.

19.Ta kwa aŭme ala maumasya nthembo na iveti ila syumasya nthembo, na kwa asu ala mamŭkwatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo--Tkongeelwa kŭndŭ kwīll kwoondŭ woo, na ota Ūu, mŭthīnzīlo wa ndaŭa Ōkeethwa wī woo----

20.Na ala mamwītkīllaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atŭmwa Make, na mo me Maw'o na Ngŭsī mbee wa metho ma Mwīai woo, mo makeethwa na mŭthīnzīlo woo na kyeni kyoo. Indī ta asu ala matetkīllaa na kŭmīlea Mīsoa Yaitŭ, aa nīmo ekali-ma-Ngienanī.

LUKU 3

21.Manyai kana thayŭ wa nthī Ino no It̄hau na ngŭl tŭ, na wanake, na *mwambīllīyo* wa kwīkathīla katī wenyu, na wendi wa kŭkīlany'a ūthw'ii na syana. *Thayŭ ūŭ* nī mbua īla yuaa Tkamesya mboka ila imatanasya aīmi. Na Indī nīsyŭmaa na iikalaa ta īlaa ya mŭtī; na iitīllkanga ilungu *ta mavŭa*. Na Itunī ve Ūsīllŭ mwai, na ūkeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *ota Ūu*, na ūtanu *Wake*. Na thayŭ wa nthī

الْكِتَابِ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ④

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَنْزِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمْ آيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ⑤

إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ
قَرْضًا حَسَنًا يَضَعُ لَهُمْ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ⑥

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ
وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَتُؤْتَوْنَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ⑦

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهَؤُلَاءِ زِينَتُهُ
وَتَفَاخُرُهُمْ بَيْنَهُمْ وَتَكَاثُرُهُ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَشَلِّ عَنُتٍ أُنْجَبَ الْكُفَّارُ نَجَاتُهُ ثُمَّ يَهْبِجُ
قَدَرُهُ مَصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْفُرُورِ ⑧

ino nĩ mana na Otanu wa kavinda na syIndũ sya ūkengani.

22. Kĩlany'ai mũndũ na ūla ūngĩ mũimantha ūkeo kuma kwa Mwĩai wenyu na Itu, yĩla ūthanthau wayo nĩ ta ūthanthau wa itu na nthĩ; yo yĩsũvĩtw'e kwoondũ wa asu ala metĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake.

23. Vai mbaanga yonekaa Iũlũ wa nthĩ kana Iũlũ wenyu ene, ateo nĩnandĩke nthĩnĩ wa Ivuku mbee wa Ithyĩ tũtamĩetete---vate nzika, Ūu nĩ Ūvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

24. Nĩkana inyw'ĩ mũikakwatwe nĩ kyeve Iũlũ wa syIndũ ila sya kuma kwenyu ona mũikekathĩle nũndũ wa syIndũ ila We Ūmũnengete inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamwendaa mwĩkathĩĩ ūla wĩkengaa we mwene.

25. Na ta asu atoonu na meylĩlaa andũ methwe me atoonu. Na ūla ona wĩva ūsyokaa Itina, Indĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩsyeye-Mwene, ūla Waĩĩtw'e-Nĩ-Ndaĩa syonthe.

26. Nĩw'o, Ithyĩ twamatũmie Atũmwa Maitũ mena Syama nĩtheu na twamatheesya mo vamwe na Ivuku na Kĩthimi nĩkana andũ matonye kwĩka ūlũngalu; na Ithyĩ nĩtwatheesye kĩlaa, nthĩnĩ wakyo ve mĩio yĩ vinya mwingĩ wa ūvoo wa kaũ na maũtandĩthyo maingĩ kwa mbaa andũ, na kana Ngai Mwene Vinya W'ontho atonye

سَاقِبُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٢﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٣﴾

لَيْكُنَا نَأْسُو عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

الَّذِينَ يَخْلُونُ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَغْلِ وَمَنْ
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ

kŭvathŭkany'a asu ala mamŭtethasya
We na Atŭmwa Make ona kau We
ekalaa atekwoneka. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ausŭftwe nŭ
Utonyi, Mwene-Vinya.

عَلَّمَ اللَّهُ قَوْمِي عَزِيزٌ ٢٤

LUKU 4

27.Na Ithyŭ nŭtwamŭtŭmie Noa na
Avalamu, na katŭ wa mbeŭ yoo tweekŭie
wathani na Ivuku. Kwa ņu, amwe moo
nŭmaatŭle ŭtongoi, Indŭ aingŭ moo maŭ
mbaa-matŭ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَ
كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ٢٤

28.Indŭ Ithyŭ nŭtwatumie Atŭmwa Maitŭ
maatŭla nyaŭ syoo; na Ithyŭ nŭtwatumie
Yesu, mwana wa Malia, amaatiŭle mo, na
Ithyŭ nŭtwamŭnengie we Uvoo-Mŭseo.
Na Ithyŭ nŭtweekŭie ņuu na tei nthŭnŭ wa
ngoo sya asu ala mamwŭtkŭlile we. Indŭ
wŭlei ŭla meeseŭvŭsye Ithyŭ
tŭyaameyŭfaŭ mo Indŭ kwoondŭ wa
kŭkwata ŭnee ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; Indŭ mo mayaaŭtwaŭla
kwŭanana na w'o wa w'o. Indŭ Ithyŭ
nŭtwamanengie ŭtuvi yoo amwe katŭ wa
asu ala meetŭkŭlile, Indŭ aingŭ moo nŭ
mbaa-matŭ.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَافَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَّةً
إِبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَسِقُونَ ٢٥

29.Inyw'I ala mwŭtkŭlaa! Mŭkŭei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na mwŭtkŭlei
Mŭtŭmwa; We akamŭnenge inyw'I
kŭlanda kŭndŭ kwŭlŭ kya tei Wake, na We
akamŭseŭvŭsya inyw'I kyeni kŭla
mwŭndelaa nthŭnŭ wakyo, na
akamŭnenge inyw'I ŭekeo, na nŭw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
Mŭekanŭ-Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُولِهِ
يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٢٥

30.Nŭkana Andŭ-ma-Ivuku maikasŭanŭe
kana mo Masilamu matiŭ na ŭtonyi wa

إِنَّمَا يَعْلَمُ أَهْلُ الْكِتَابِ إِلَّا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ
مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

Okwata Undũ wa mumo wa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe; oyŋla mumo wŋl mokonŋ
 ma Ngai Mwene Vinya W'onthe vyũ We
 aũnenganae kwa ũla We wendaa. Na
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mwŋlai-
 Wa-Mumo mwingŋl.

بِشَاءِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ مَدَنِيَّةٌ

الْمَدَنِيَّةُ (58)

AL - MUJAADILAH

(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩw'ite ũneeni wakyo *kĩveti* kĩa kĩetete kĩlo kyakyo kwaku ũlũ wa mũũme wakyo, na kĩkamwĩkaĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩw'ite ngewa yenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

3.Asu katĩ wenyu malũngasya iveti syoo na kũsyĩta maa-nyinyia moo; maa-nyinyia moo no asu ala mamasyaite tũ; na mo vate nzika maeaa ngewa nthũku na ĩte ya w'o; ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-Wa-Naĩ, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

4.Na mo asu ala masyĩtaa iveti syoo maa-nyinyia moo, na ĩndĩ maisyoka kũneena oũndũ maneenete, *ũsilũ wa ũu*, nĩ kũmĩenge ngombo ũthasyo mbee wa matanamba kũkiitana mũndũ na ũla ũngĩ. Uu nĩw'o inyw'ĩ mũtaĩtwe naw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩsĩ-Nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

5.Na ũla ũtena *ĩmwẽ*, nomũvaka atĩle kũya kwa myei ĩĩ ĩatĩanĩe, mbee wa matanakiitana. Na ũla w'onthe ũtatonya kwĩka ũu, aĩĩtwe nĩ kũĩthya andũ nya mĩlongo thanthatũ. Inyw'ĩ mwĩyĩatwe ũu, nĩkana mũtonye kũmũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe w'o na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْكِي إِلَى اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ بَصِيرٌ ②

الَّذِينَ يَظْهَرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ ۚ إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الْآلُ ۚ وَلَدَتْ لَهُمْ وَ ۚ إِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَ زُؤْرًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ③

وَالَّذِينَ يَظْهَرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحَرِيرُ رَقَبَةٍ ۚ فَمِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسَأَ ۚ ذَلِكُمْ تُوَعِّظُونَ بِهِ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ④

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسَأَ ۚ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ سَكِينَةً ۚ ذَلِكَ بُعِثُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَلَئِكَ حُذِرُوا بِاللَّهِ وَلِئَلَّكَ يَكْفُرِينَ ۚ عَدَابُ الْيَمِينِ ⑤

Mŭtŭmwa Wake. Na Ino nĩ mĩvaka ĩla yĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē; na ve ūsilĩlo wĩ woo kwa alei.

6. Ala mamŭkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mŭtŭmwa Wake, makasonokw'a ona mbee woo; Na Ithyl nĩtŭminĩte kŭtheesya Syama nthandku. Na alei makeethwa na ūsilĩlo wa kŭmathĩnia.

7. Mŭthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūkamokĩlya onthe vamwe, We akamamanyĩthya mo ūndŭ meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩwĩlte ūtalo wamo, oyĩla mo nĩmoolilwe nĩ mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Ngŭsĩ ĩlŭlŭ wa syĩndŭ syonthe.

LUKU 2

8. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmanyaa syĩndŭ ĩla syĩ matunĩ syonthe na ĩla syĩ ĩlŭlŭ wa nthĩ? Vai nzaama ya kĩmbithĩ ya andŭ atatŭ, ĩndĩ We nĩ wa kana, kana ya atano, kana ya aingĩ, ĩndĩ We E-vamwe namo ovala vonthe mo matonya kwĩthwa maĩ. Na ĩndĩ Mŭthenyanĩ wa Uthayŭŭkyo, We akamamanyĩthya ūndŭ mo meekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭsyĩsĩ syĩndŭ syonthe nesa vyŭ.

9. We noŭmonete asu ala mavatiwe kwĩthwa na nzaama sya kĩmbithĩ na ĩngĩ kŭsyoka maūndŭnĩ ala mavatiwe, na kŭneenany'a na kĩmbithĩ ĩlŭlŭ wa naĩ na ūtŭli-wa-mĩao na wau wa matŭ kwa Mŭtŭmwa? Na yĩla mo mooka vala we ūĩ, maŭkethasya na ngethi ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtaŭkethetye

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَقَدْ كُتِبَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ①

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
أَخْضَهُ اللَّهُ لِسُوءِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ②

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَايَعُهُمْ وَلَا
خَبْرَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ
يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ③

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ
بِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَبَّوْنَ بِالْآثِمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا

nayo we; Indĩ kafi woo ene maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aleaa kũtũsĩĩla nũndũ wa ōndũ ithĩ tũneenaa nĩkĩ? Ngiena nĩmeanĩe mo vala mo makavĩla; na nĩ wĩkalo mũthũku mũno vyũ!

10. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ mũũneenany'a na kĩmbithĩ mwĩ vamwe, mũũkaneenany'a tũlũ wa wĩki-wa-naĩ na ūtũli-wa-mĩlao na wau wa matũ kwa Mũtũmwa, Indĩ neenany'ai tũlũ wa kwĩka ūlũngalu, na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla inyw'ĩ mũkombanw'a Kwake inyw'onthe.

11. Kũmbana mbũmbano sya kĩmbithĩ kwoondũ wa ieleelo nthũku nĩ kwa Satani tũ, nĩkana we atonye kũmekĩla kyeve ala metĩkĩlaa; Indĩ ūu ndũtonya kũmathũkya ona vanini, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganĩte ūthei. Na etĩkĩli nĩmaĩĩtwe nĩ kwia wĩkwatyũ woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

12. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ mwatavw'a, 'Nenganeĩ ūthei!' nthĩnĩ wa mbũmbano syenyũ, Indĩ nenganeĩ ūthei; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamũseũvĩsyũ inyw'ĩ ūthei. Na yĩla kweew'a, 'ũkĩlai!' Indĩ ūkĩlai; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamũkĩlyũ asu ala metĩkĩlaa kuma kafi weniyũ, na asu ala manengetwe ūmanyi, kwĩlanana na ivĩla syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nũmanyaa—Nesa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

13. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ mũũmwona Mũtũmwa ūtee, umyai

لَمْ يُجِبْكَ بِهِ اللَّهُ ۖ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ ۚ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا ۖ فِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَسْمَاءِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

إِنَّمَا التَّجَوُّى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا ۖ وَلَيْسَ بِضَارٍّ لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۚ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقُولُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ

nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu. Uu nĩ ūseo mŭno kwenyu na Otheu mbee. Indĩ ethwa inyw'ĩ mŭtikwona kĩndũ ona kĩmwe kya kumya, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭekanfi Mŭno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

14. Inyw'ĩ komŭũkĩa kumya nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu? Indĩ ethwa inyw'ĩ mŭikumya na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭekeke inyw'ĩ, Indĩ kũkeethwa kwĩanĩe nĩkana mŭlũmye Mboya na kũĩva Saka na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtũmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ Ondũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 3

15. Na noũmonaa asu ala matumaa ndũũ na ala Ngai Mwene Vinya W'on the ņmathatĩe? Mo ti menyu inyw'ĩ kana moo, namo mevĩtaa ūvũngũ omesĩ.

16. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ūsilĩlo mwai kwoondũ woo. Undũ mo mekaa nĩ mathũku mũno.

17. Mo nĩmamatwĩkĩthĩtye mawĩvĩto moo ta kĩsĩĩti kya meko moo mathũku, na nĩmamaalyũlaa andũ maikamĩatĩĩe nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu Indĩ, vakeethwa ūsilĩlo ūthĩnasya.

18. Uthw'ii woo na syana syoo iikamatethya nondũ ona ņmwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asu nĩmo makwĩkalaa Mwakinĩ, nthĩnĩ waw'o nĩvo mo makekalaa.

وَ أَظْهَرُ فَإِنْ لَمْ يَحْدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

ءَ أَشَقَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيَّ نَجْوَاكُمْ
صَدَقْتُ فَإِذَا لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَاقْبِسُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا اللَّهَ وَ
فِي رَسُولِهِ، وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ②

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ كَوَّلُوا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَجْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ③

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِن تَخَذُوا آيَاتِنَا هُمْ جُنَّةٌ فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ
اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ⑤

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑥

19. Muthenya ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūkamokīlya onthe vamwe, Mo
makeevīta Nake We tondū mo meevītaa
mbee waku we, namo makasōanfa kana
mena kīndū *kya kwīw'īika nakyō*. Yu
vate nzika, mo nī mo ala akangani.

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُخْلِفُونَ لَهُ كَمَا
يَخْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَّا
إِنَّهُمْ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿١٥﴾

**20.Satani nŭkwatŭte Onene ũlŭ woo, na
nŭmolŭthŭtye kŭmŭlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthē. Yo nŭ nguthu ya Satani.
Yu vate nzika, no nguthu ya Satani ũla
yŭna wasyo.**

اِسْتَحْذِرْ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانَ فَاِنَّهُمْ ذُرِّيَةُ النَّارِ
اُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ اَلَا اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ
هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٥٠﴾

21. Vate nzika, ala mamOkaananfasya
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mŭtŭmwa Wake, makeethwa katĩ wa ala
me Itheo mŭno vyŭ.

إِنَّ الَّذِينَ يُعَادُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي
الْأَذَلِّينَ ﴿٥٠﴾

22.Ngai Mwene Vinya W'ontho n0twfite
mwfao: 'Vate nzika vy0, Nyie
n0ngasinda, Nyie na At0mwa Makwa.
Nf'w'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho
Aus0fite-nf-Utonyi, Mwene-Vinya.

كُتِبَ اللَّهُ لَاعِلْبَيْنَ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ
عَزِيزٌ ﴿١٧﴾

23. We ndwĩ İvinda Okona andũ ona meva ala mamwĩtĩkĩĩte Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake ona Mũthenya wa Mũminũkĩlyo maimenda ala mamũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake, ona ethwa nĩ maalĩthe moo kana syana syoo kana anaa-ĩthe moo, kana andũ ma ndũũ sya mũkauĩ woo. Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'ontha wĩkĩĩte mũũkĩĩto wa w'o na ala We Omekĩĩte vinya na ũvuany'o kuma Kwake-Mwene. Na We akamalikya nthĩnĩ wa Mũũnda İla İvĩtĩlaa tũũsĩ uungu wayo. Vau nĩvo mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩtwendeeaw'a nĩmo namo nĩmendeeaw'a nĩ We. Mo nĩ nguthu ya

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ
أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ
كُتِبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانُ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ
مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

Ngai Mwene Vinya W'onthe.
 Ithukĩĩsyei *Inyw'ĩ andũ!* No nguthu ya
 Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla
 ĩkasinda.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ

(29)

AL - HASHR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2. Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ Iũlũ wa nthĩ nimũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na We nĩ We Wĩ-Vinya, Mũl.

3. We nĩ We ũla wamaumisye alei kafi wa Andũ-ma Ivuku na kuma mĩsyĩnĩ yoo ĩinda ya kũthama kwa mbee. Inyw'ĩ mũyasũanfaa kana mo nĩmatonya kuma, namo masũanfaa kana mbeenge yoo nĩtonya kũmasiĩla mo vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamaumĩĩlle mo ĩvindanĩ yĩla mo matataĩthasya, na nĩweekĩe wia nthĩnĩ wa ngoo syoo, kwa ũu, ĩmanyĩsyeyi kuma vau, ala mwĩna metho!

4. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatwĩte kũthama kwoo, We vate nzika, ethwa amasiĩlle vang'ĩ ovaa Iũlũ wa nthĩ ĩno. Na Itunĩ mo makeethwa na ũsĩĩllo wa Mwaki.

5. Kĩtumi nũndũ nĩmamũkaananĩsyeyi Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na ũla ũmũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai mũno kwa kũĩvanĩsya.

6. Mĩtende ĩla mwatemie kana mwamĩleka ĩũngeme ona yĩva wai kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوْا أَنَّهُمْ مَالِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدَرَفِي قُلُوبِهِمُ الرِّعْبَ يُخْرَجُونَ يُؤْتِيهِمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا قَالُوا قَالِمَةً عَلَى أَعْيُنِنَا فَيَاذَنْ لِلَّهِ وَلِيُخْرِجَ الْفَاسِقِينَ

W'onthe, na nkana We atonye
kūmasonokya eki-ma-naŋ.

7.Na kŋla ona kŋva Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa Wake
kya mūtavo kuma kwoo, inyw'I
mūyaakūlya mbalasi kana ngamŋle. Indŋ
Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae
ūtonyi kwa w'onthe ūla We wendaa; na
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ūtonyi ūlūl wa syŋdū syonthe.

8.Kŋla kyonthe Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa ta
mūtavo kuma kwa andū ma mŋsyŋ, nŋ
kwoondū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mūtūmwa Wake na andū
make, na ndiwa, na ngya, na mūendi-wa-
kyalo, nkana iikethwe ikŋaanŋw'a
athw'ii tū katŋ wenyu. Na kŋla kyonthe
mūtūmwa ūnūmūmūenge inyw'I, kyosei;
na kŋla kyonthe wamūvata, ekanai
nakyo. Na mūkŋei Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋ Mwai Mūno kwa
kūŋvanŋsya.

9.Mūtavo ūsu nŋ kwoondū wa Evithi
ngya ala maŋūngilw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo
na mothw'ii moo maimantha mumo
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ūtanu Wake, na kūmūtetheesya Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa
Wake. Aa nŋmo ala ma w'o nthŋnŋ wa
mūŋkŋto woo.

10.Na asu ala maseūvŋtye mūsyŋ woo
nthŋnŋ wa mūsyŋ ūū mbee woo na nŋ
meetŋkŋŋe mūŋkŋto, nŋmamendete ala
mookie kwoo nūndū wa wŋvitho, na
mayal na wendi ngoonŋ syoo ona wŋva

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ
عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ
رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ
وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةٌ بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ
وَمِنْكُمْ وَمَا أَسْكُمُ الرُّسُولُ فُحْدُوَّةً وَمَا نَهَكُمُ
عَنْهُ فَأَتَتْهُمُ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحْجَبُونَ
مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

10. Itoŵo wa syĩndũ ila mo manengetwe, *Evithi* Indĩ mo mũno nĩmendeaw'a nĩmo mũno kũvĩta ona mo ene ona kau mo ene maĩ na ũkya. Na oũla ũekanaa na kĩw'ũ kya thayũ wake mwene —aa nĩmo makasinda.

11. Na w'o mũtavo nĩ kwoondũ wa ala mookie itina woo ota ũu. Mo maasya, 'Mwĩai waitũ, tũkee ithyĩ na anaia maitũ ala matũtongoesye nthĩnĩ wa mũĩkĩto na ndũkatie tũkundo ya ũthatu ona vanini nthĩnĩ wa ngoo sitũ Itoŵo wa asu ala metĩkĩlaa. Mwĩai waitũ! We Nue Mũuu Mũno, Usũtwe nĩ tei.

LUKU 2

12. We noũmonete asu nĩ angangani? Mo mamatavasya aneethe moo ala matetĩkĩlaa katĩ wa Andũ-ma-Ivuku, 'Ethwa inyw'ĩ mũkalũngw'a, ithyĩ vate nzika tũkaendany'a nenyu, na ithyĩ tũikamwĩw'a ona ũmwe Itoŵo wenyu inyw'ĩ: ithyĩ tũkamũtetheesya inyw'ĩ. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũkũsĩ kana mo vate nzika nĩ akengani.

13. Ethwa mo makalũngw'a, mo maikaendany'a namo ona vanini. Na ona makamatetheesya, kwa ũla w'o mo maalyũka na mĩtongo yoo, Indĩ mo maikatetheew'a.

14. Kwa ũla w'o, mo mena wia mũnenange nũndũ wenyu ngoonĩ syoo kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kĩtumi nũndũ mo nĩ andũ matena kĩĩtiko *kyonthe*.

حَاجَةً مِّنَّا أَوْ تَوَابًا يُّؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ
كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَن يُوَفِّ شَيْخَ نَفْسِهِ
فَإُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥٩

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ
لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ٥٩

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِن أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ
لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاِبُونَ ٥٩

لَئِن أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَا يَنْصُرُهُمْ وَهُمْ كِلَاؤُنِ الْأَدْبَارِ
ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ٥٩

لَا نَسْأَلُكَ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ٥٩

15. Mo maikokita nenyu kImwĩ ateo nthĩnĩ wa mĩsyĩ ĩla mĩlũmu kana ĩtina wa ngũta sya nyumba kana mbai, kũkita kwoo katĩ woo ene nĩ kwai. We wĩsũanĩa kana mo nĩmakwatene, ĩndĩ ngoo syoo nĩ mbaanĩku. Kĩtumi nũndũ mo nĩ andũ matena kĩĩĩko.

لَا يَقَاتِلُونَكُمْ جَنِيحًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ
مِنْ وَرَاءِ جُدٍ بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ شَدِيدًا تَحْسِبُهُمْ
جَنِيحًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

16. Uvoo woo nĩ ta Uvoo wa asu ala kwa ĩvinda ĩkuvĩ maĩ mbee woo, masamie ūsyao wa meko moo mathũku. Na ve ūsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

كَشَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُوا بَالٍ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

17. Uilyĩ ta ūla wa Satani, yĩla ūmũtavasya mũndũ, 'Ndũketĩkĩle,' ĩndĩ yĩla we walea kwĩtkĩla, amwĩaa, 'Nyie ndi ūndũ ndonya ūkwĩka we; Nyie nĩmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mwĩai wa nthĩ syonthe.

كَشَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

18. Na mũminũkĩlyo woo eĩ nĩkana mo makeethwa nthĩnĩ wa Mwaki. Makĩkala vo. Yu nĩyo ĩtuvi ya eki-ma-naĩ.

فَكَانَ عَاقِبَتُنَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
إِنَّ ذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ

LUKU 3

19. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē; na kĩla thayũ nũsisye ūndũ ūũtongosya kwĩka kwoondũ wa ūnĩ. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē Nũmanyaa-Maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا كَسَبَتْ
لَعَلَّهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

20. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala moolilwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē, kwa ūu We nĩwatumie mo molwa nĩ mo ene.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسُهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَارِقُونَ

21. Ekali-ma-Mwakinĩ na ekali-ma-Mũũndanĩ ti ũndũ ōmwe. No Ekali-ma-Mũũndanĩ ala makatana.

لَا يَسْتَوِي الْأَخْبَثُ النَّارِ وَالْأَخْبَثُ الْجَنَّةِ أَخْبَثُ
الْجَنَّةِ هُمُ الْفَاقِرُونَ ⑤

22. Takethwa Ithiyĩ twamĩtheetye Kulani ĩno ĩũũ wa kũĩma, we vate nzika wĩthwa wamyonie yĩnyivĩtye na ĩkatũkanĩĩla katiĩ nĩ wia wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na ii nĩ ngelekany'o ĩla Ithiyĩ twĩtē kwa mbaa-andũ nĩkana mo matonye kũũũanĩfa.

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاهُ خَاشِعًا
مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ
نَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ⑥

23. Vai ōngĩ waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa. We nĩ We Usũĩtwe nĩ ūlau, Usũĩtwe nĩ tei.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ⑦

24. Vai waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũsumbĩ, Umwe-Mũtheu, Mwambĩĩĩĩlyo-Wa-Mũuo, Mũnengani-Wa-Usũvĩo, Mũsiĩĩ, Wĩ-Vinya, Mũkĩĩĩany'a, Mũkĩĩĩĩlu-Mũno. Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mũtheu vaasa ĩũũ wa syĩndũ ĩla mo mamwĩĩanasya *We nasyo*.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⑧

25. We nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mũmbi, Mũseũvyā, Mwāĩlyā. Masyĩtwa onthē ala manake nĩ Make. Kyonthē kĩĩla kĩ matunĩ na ĩũũ wa nthĩ nĩkĩmũtafaa We. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ⑨

سُورَةُ التَّائِيَةِ مَدِيْنَةُ

(٩٠)

AL - MUMTAHANAH

(WavuanIw'e Madina)

1.SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŭftwe nI ūlau,
Usŭftwe nI tei.

2.Inyw'I ala mwItkflaa!
Mŭikamatw'TkIthe amaitha Makwa na
amaitha menyu kwIthwa anyanyae
menyu, mŭimatwafaa ūtŭmane wa
wendo, oyfla mo matawItkflaa ūla w'o
wookie kwenyu na kŭmŭlŭngya
Mŭtŭmwa nenyu ene kuma mIsyInI
yenyu kItumi nŭndŭ inyw'I
nImŭmwItkflaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe tŭ MwIai wenyu. Ethwa iny'I
nImwaŭmaalaa, kŭmyŭkitfa nzla Yakwa
na kŭmantha ūtanu Wakwa, Mŭikamose
mo kwIthwa anyanya, mŭimatwafaa mo
ūtŭmane wa wendo kwa kImbithI, oyfla
Nyie nInIsI nesa vyŭ maŭndŭ ala
mumbŭlaa na ala mŭvithaa. Na ūla
wenyu ona wIva wIkaa ūu, vate nzika,
we nIwaftye nzla Ila ya w'o.

3.Ethwa mo nImeethwa na ūnene tŭlŭ
wenyu tŭ mo nImeyumIlasya ta amaitha
ma ūtheinI kwenyu, namo
makatambŭŭkya moko moo na nImI
syoo kŭmwelekela inyw'I mena kIleelo
kIthŭku; na mo mena wendi mŭnene
nIkana inyw'I mŭtw'Ike aleI.

4.Ndŭŭ syenyu sya mŭkautI ona syana
syenyu iIkamŭuna inyw'I ona vanini
MŭthenyanI wa Uthayŭŭkyo. We
akaumya ūtwio katI wenyu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nIwona
maŭndŭ onthe ala inyw'I mwIkaa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ جِهَادًا
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسْرِزُونَ إِلَيْهِمْ
بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

إِنْ يَتَّقُوا اللَّهَ يَكُونُوا أَعْدَاءً وَيَسْطُرُ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
أَيُّدِيَهُمْ وَالسَّيِّئَاتِ بِأَشْوَرَةٍ وَذُوقُوا لَوْ
تَكْفُرُونَ

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَفْعَلُ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

5. Ve ngelekany'o nzeo kwenyu nthInI wa Avalamu na asu ala me vamwe nake, yIla mo mamatavisye andU moo, 'IthyI tUtiI ūndU nenyu ona wIva, na kIla mUthaithaa vandU va Ngai Mwene Vinya W'onthe. IthyI nItUkwilea syonthe ila inyw'I mUyInIka. NivokIItē ūmaitha katI waitU nenyu tene w'onthe, okUvika mUmwItIkIle Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka' -eka ūneeni ūla Avalamu wamUtaavisye Ithe wake, 'Nyie vate nzika, nIngUkwItIsya ūekeo, onakau Nyie ndina ūtonyi wa kUmUkUya Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondU waku we! Mo nImavoyie Ngai maasya, MwIai waitU, ithyI nItwItē wIkWatyo wItU nthInI Waku na Kwaku nIkW'o twelekelaa na wIlo, na kUmwelekelaa We nIw'o ūaluko wa mUminUkIlyo.

6. MwIai waitU, ndOkatUtw'IkIthye ithyI ūtato kwa asu ala matetIkIlaa, na tUekee ithyI, MwIai waitU; nūndU We wI-Weka Nue WI-Vinya, Ula MŪI.

7. Kwa ūla w'o, ve ngelekany'o nzeo nthInI woo kwoondU waku---kwa onthe ala mena wIkWatyo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪthenya wa MŪminUkIlyo. Na ūla ona wIva ūsyokaa kwa ūla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe NItwIyanIsye-Mwene, WaItwē-NI-NdaIa syonthe.

LUKU 2

8. NItUtonya kwIthwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete wendo katI wenyu na asu ala katI woo yu mwIina ūmaitha namo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe AusUItwē-NI-Utonyi-W'onthe;

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءُوْا مِنْكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَّلَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبْنَيْهِ لَا اسْتَفْرِجْ
لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ
تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ⑤

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَافْرِجْ لَنَا
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑥

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ
هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ⑦

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŌekanfi-MŌno-VyŌ, UsŌtwe nĩ tei.

وَنَهُمْ مَوَدَّةٌ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamŌvataa inyw'i, kŌmanenge ndaŋa ala matokitŋte nenyu nŌndŌ wa ndāni yenyu, na ala matamŌlŌngŋtye inyw'i kuma MŋsyInŋ yenyu, kana mwŋthwe mwŋ aseŋ kwoo na kwŋkala namo na ŌlŌngalu; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ŌlŌngalu.

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
الْدِينِ وَلَمْ يُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ
وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ①

10.Ngai Mwene Vinya W'onthe amŌvataa tŌ, kŌmanenge ndaŋa asu ala mokitŋte nenyu ŌlŌ wa ndāni yenyu, na mamŌlŌngŋtye inyw'i kuma mŋsyInŋ yenyu, na makamatetheesya angŋ kŌmŌlŌngya inyw'i, kana mŌikatumē ndŌŌ namo, na Ōla ona wŋva Ōtuma ndŌŌ namo----aa nŋmo eki-ma-naŋ.

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَهَرُوا فِيكُمْ
أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ①

11.Inyw'i ala mwŋtkŋlaa! Yŋla iveti mbŋtkŋli syooka vala mŌŋ ta Evithi, ikunŋtkŋlei. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwŋsŋ nesa vyŌ mŌŋtkŋlo wasyo. Na Indŋ, mweethŋa nŋ mbŋtkŋli w'o mŌikaitŌnge kwa alei. Iveti ii ti mbŋtkŋlye kwoo, onamo ti etŋtkŋlye iveti ii. Indŋ manengei aŌme masyo alei syŋndŌ syoo ila maumŋtye ŌlŌ wasyo. Na ti ūthŌku kwenyu kwitwaa mwainenge ngaasya syasyo. Na mŌikaie iveti ite mbŋtkŋli kyovonŋ kya mŋtwaano yenyu, Indŋ syo syasyoka kwa alei, ŋtyai syŋndŌ ila mumŋtye mŌŌngŋwe; na alei nŋmetye kŋla maumŋtye. Usu nŋw'o ūtwŋlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nŌtusaa katŋ wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Umanyi-W'onthe, MŌŋ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ فَحُجِّبْنَ
فَمَا تَخْفَوْنَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ حِلٌّ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَأَتُوهُنَّ مَا نَفَقُوا
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ وَلَا تَسْكَنُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَسَلُّوا
مَا نَفَقْتُمْ وَلَا تَسْكَنُوا مَا نَفَقُوا ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ
يَعْلَمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ①

12. Na ethwa kImwe katI wa iveti syaku nIkyathi kuma vala uI kyathi kwa alei, IndI yIla mUkUfvanIsya na kwosa mUavo Umwe kuma kwa alei, manengei etIkIli asu ala iveti syoo iendete syIndU syIlanene na ila mo maumItye kwa alei IUIU wa iveti syoo. Na mUkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula inyw'I mwItIkIlaa.

13. We Mwathani! YIla iveti mbItIkIli syooka vala uI, iia kIthitU kya wIwi mokonI maku kana syo iikamwIlanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI, na kana syo iikoya, na iikeka UIaalai, kana kUaa syana syasyo, kana kUete Ikoani ya kUsonokya iseUvItye syo mbene na Useleke, kana kUlea kUkwIw'a we undUnI Ula wa w'o, IndI ItIkIla OkUsI wasyo na UmUkUlya Ngai Mwene Vinya W'onthe aiekee syo. Ntw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUekanfi-MUono-VyU, UsUftwe nI tei.

14. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MUikatume ndUU na andU ala Ngai Mwene Vinya W'onthe UmathatIe, ow'o, mo nImayItUkIte kUyona Itu tondU alei mayItUkIte IUIU wa asu ala me mbUanI.

وَإِنْ فَأَنْتُمْ شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَابْتُمْ فَاثْنَا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ قَتْلَ
مَا أَنْفَقُوا وَأَنْفَقُوا اللَّهُ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى
أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِهْتَانٍ بَيْنَهُنَّ
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَنْزُلِهِنَّ وَلَا يَفْضِيَنَّ فِي مَعْرُوفٍ
بَيْنَهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
لَقَدْ بَيَّسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا بَيَّسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَهْلِ الْقُبُورِ ۝

سُورَةُ الصَّفِّ مَدِينَةُ

(٦١)

AL - SAFF
(Wavianfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na
kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ūlũ wa nthĩ
nĩkĩmũtaĩaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula
Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Nĩkĩ inyw'ĩ
mũneena ūndũ mũtekaa?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ③

4. Ūndũ ūla ūmenetwe vyũ ūthyũnĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũneena
ūndũ inyw'ĩ mũtawĩkaa.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ④

5. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe amendaa asu ala mokitaa nzĩanĩ
Yake meyĩafĩe mĩthĩa mĩlũmu, ota
mwako *Ūnĩw'e* na ūlũlũ.

لَنْ يَرْضَى اللَّهُ بِذُنُوبِكُمْ أَبَدًا ⑤

6. Na lilikanai yĩla Mose wamatavisye
andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, inyw'ĩ
mwĩmbũkitĩla kĩ na inyw'ĩ nĩmwĩsĩ kana
nyie nĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwenyu?'

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ لِقَوْمِهِ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ⑥

7. Na lilikanai yĩla Yesu, mwana wa
Malia, waisye, 'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli,
vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa na Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwenyu,
ngĩanĩsya maũndũ ala me mbee wakwa
na Tola, na ngĩnengane ūvoo mũseo wa
Mũtũmwa ūla ūkoka ĩtina wakwa.
Syftwa yake yĩkeethwa nĩ Ahmad.' Na
yĩla we wamavikĩie mo ena mokũsĩ
matheu, mo maisye, 'Ūũ nĩ ūoi wĩ
ũtheinĩ.'

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَبْنِي أَسْرَافِيلُ ⑦

8. Indĩ nũ ōla ōtonya kwĩka İvĩtyo İnene kũmũvĩta we ōla ōseũvasya ōvũngũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho yĩla we weetwa nthĩnĩ wa İslamu? Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamatongoeasya andũ eki-ma-naĩ.

9. Mo nĩmenda kũkĩvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'ontho na *mĩvevo* ya makany'wa moo, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho akeanĩsya kyeni Kyake, ona alei makĩmena kyo.

10. We nĩ We ōla ōmũtũmĩte Mũtũmwa Wake ena ōtongoi na Ndĩni ya w'o, nĩkana We atonye kũmĩsindĩthya tũlũ wa ndĩni syontho, ona ethwa asu ala mamwĩananasya Ngai na ngai ingĩ nĩmeũmena ōu.

LUKU 2

11. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Nyie nĩmwolotele ōtandĩthya ōla ōkamũtangĩla inyw'ĩ kuma ōsilĩlonĩ wĩ woo?

12. Nĩkana inyw'ĩ mũmwĩtĩkĩle Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake, na ōkitai nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na ōthw'ii wenyu na mathayũ menyũ. Uu nĩ ōseo mũno kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

13. We akamũekea inyw'ĩ naĩ syenyũ, na kũtuma inyw'ĩ mũlike nthĩnĩ wa Mũnda İla İvĩtĩlaa tũlũsũ uungu wayo, na mawĩkalo matheu ma kwendeesyanya nthĩnĩ wa Mũnda ya Tene na Tene. Usũ nĩ ōtanu mũnene.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الضَّالِّينَ ۝

يُرِيدُونَ لِيُظَاهَرُوا نُورًا وَاللَّهُ بِأَعْيُنِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ۝

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُفْضِلُكُمْ مِن مَّا دَأَىٰ إِلَيْهِ ۝

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

يَقُولُ لَكُمْ ذُكِّرْكُمْ وَيَدْعِيكُمْ جُنَّتِ قَجْرِي بَيْنَ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكَنَ ظَنِبَةٍ فِي جُنَّتِ مَدِينِ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

14. Na *We akamUnenge inyw'I Inee yIngi*
 Ōla inyw'I mwendete: Utethyo kuma kwa
 Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŌkIlyo
 wa vakuvI. Kwa Ōu, tavany'ai Ōvoo
 mŌseo kwa etIkIli.

وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا نَصْرَ قَوْمِ اللَّهِ وَتَفْعُ قَرِيبًا
 وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

15. Inyw'I ala mwItIkIlaa! IthIwai mwI
 atetheesya ma Ngai Mwene Vinya
 W'onthe, tondŌ Yesu, mwana wa Malia,
 wamakŌlilye amanyIw'a *make*, 'NaaŌ
 ala atetheesya makwa *nziānI* ya Ngai
 Mwene Vinya W'onthe?' AmanyIw'a
 mamaŌsŌngIic, 'Ithyl twI atetheesya ma
 Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwa Ōu,
 nguthu Imwe ya Aaana-ma-Isilaeli
 nIyetIkIlile, oyIla nguthu Ila IngI
 nIyaleile kwItIkIla. IndI Ithyl
 nItwamatethisye asu ala meetIkIlile IŌlŌ
 wa mŌmaitha woo, namo meethwa me
 ma kŪsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ
 عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
 اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّا نَت
 ظَلَمَةٌ مِنْ قَوْمٍ إِسْرَءِيلَ وَكَفَرَتْ قَلْبَهُ
 فَأَيَّدَ نَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَاصْبِرُوا
 ۝ ظَهَرِينَ ۝

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ

AL - JUMU'AH
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syltwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe nŵ tei.

2. Kŵla kyonthe ona kŵa kŵ matunŵ ona kŵla kyonthe kŵ ũlũ wa nthŵ nŵkŵmũtaŵa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mũsumbŵ, Mũtheu, Mwene-Vinya, Mũŵ.

3. We nŵ We ũla ũmũkŵlŵtye Mũtũmwa kuma katŵ wa Andũ-Matesŵ-Kũsoma kuma katŵ woo ene ũla ũmasomeaa Mŵsoa Yake na ũmatheasya mo, na ũmamanyŵasya Ivuku na ũŵ, onakau mo mbee, maŵ nthŵnŵ wa ũthyoeuku umŵlŵte;

4. Na angŵ kuma katŵ woo ala matanamba kũkwatana namo. We nŵ We Wŵ-Vinya, Ula Mũŵ.

5. Usu nŵ mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We aũnenganae kwa ũla We wenda; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mwŵai wa mumo mwingi.

6. Ngelekany'o ya asu ala matw'iwe kũkwata mwŵao wa Tola na malea kũkua, nŵ ta ya ŵng'oi yŵkũte mũto wa mavuku. Ngelekany'o ya andũ ala mamŵleaa Mŵsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ nthũku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ eki-ma-naŵ.

7. Asya, 'Inyw'ŵ ala mwŵ Ayuti, ethwa inyw'ŵ mwŵsũanŵa kana mwŵ anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقَلْبُوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رُسُلًا مِنْهُمْ يَتْلُوا
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْ
حِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
مُتَبَعِينَ

وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لَتَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

ذَٰلِكَ نَضِلُّ اللَّهُ يَهْدِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

مَثَلُ الَّذِينَ خُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ كَفَرُوا يَحْمِلُونَهَا
كَغَمٍّ لِمَنْ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ رَعَيْتُمْ أَمْرًا أَوْ لِيًّا

wa andũ ala angĩ onthe, ĩlĩlei kĩkw'ũ
Indĩ, ethwa mwĩ ma w'o.'

8.Indĩ mo maikakĩĩla ona ĩndĩ, nũndũ
wa kĩla moko moo matwaie mbee woo.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
nesa vyũ asu ala mekaa naĩ.

9.Asyā, 'Kĩkw'ũ kĩla inyw'ĩ mũkĩkĩla
vate nzika, kĩkamwĩthĩ inyw'ĩ. Na ĩndĩ
inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake We ūla wĩsĩ
maũndũ ala matonekaa na ala monekaa,
na We akamũmanyĩthya inyw'ĩ
maũndũ ala mweethĩwe mũkĩka.

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla wĩtano
weetanwa kwoondũ wa Mboya
mũthenya Wakatano, ĩkalaatei
kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe na tiai mawĩla menyu onthe.
Undũ ūũ nĩw'o mũseo mũno kwenyu,
takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

11.Na ĩndĩ ĩla Mboya yathela, ĩndĩ
nyatĩkai ĩũũ wa nthĩ na manthai mumo
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe
mũno, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

12.Indĩ yĩla mo moona ūtandĩthyo kana
ũtanu wa mũthemba, nĩmaiseembeaa na
kũũtia we ūũngeme. Asyā, 'Kĩla kĩna
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo
mũno mbee wa ūtanu na ūtandĩthya, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani ūla-Mũseo-Vyũ.'

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ فَمَا كَانُوا لِنُعمَتِهِ إِذْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
ضَالِّينَ ۝

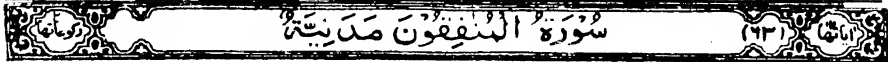
وَلَا يَتَذَكَّرُونَ أَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَاتُ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ بِالْظَّالِمِينَ ۝

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَشْفَعُونَ فِيهِ لِلَّذِينَ هُمْ عَنْهُ مُلْقِينَ
ثُمَّ تَرْدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَوَدَّيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا لَانْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
فَأَسَاءَ قُلُوبًا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِوِ مِنَ
تِجَارَةٍ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝

AL - MUNAAFIKUUN

(Wavuanfw'e Madina)

1. SyItwanf ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ylla angangani mooka vala ũf maasya, 'Ithyf twfna ũkũsĩ kana we wĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana ow'o we wĩ Mũtũmwa Wake, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vate nzika, angangani nĩ akengani.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

3. Mo maitw'ĩkĩthĩtye ithitũ syoo ta ngao; ũu mo mamaalyũlaa andũ kuma nzlanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, maũndũ ala mo methĩtwe mayĩka nĩ mathũku.

إِتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

4. Kĩtumi nũndũ mo mbee nĩmeetĩkĩlile, na Indĩ malea kwĩtĩkĩla. Kwa ũu, ũsilĩlo nĩweekĩiwe ũũũ wa ngoo syoo na kuma vau mo maimanyaa ũndũ.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

5. Na ylla inyw'ĩ mwamona mo, myũmbĩlwe yoo nĩmwendeasya inyw'ĩ; na ethwa mo nĩmaneena, inyw'ĩ nĩmwĩthukĩlasya ũneeni woo. Oylla mo nĩ ta tũũvonge tũmũ tũmbanĩw'e. Mo nĩmakĩaa kũvalũkĩlwa nĩ kĩla kyeva. Mo nĩmo amaitha, kwa ũu tsũvĩlanei namo. Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe ũũũ woo. Mo maalyũlawa ata!

وَإِذَا رَأَوْهُمْ تَبَحَّكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسْنَدَةٌ يُجَسِّبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَتَلَهُمُ اللَّهُ أُولَئِكَ يَكُونُونَ

6. Na ylla mo matavw'a, 'ũkai, nĩkana Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũmwĩtĩsya inyw'ĩ ũkeo, mo mathiũaa mĩtwe yoo ũtee, na nũmonaa matiĩtwe ĩtina mausũtwe nĩ ũng'endu.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّازِمُوا وُجُوهَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

7.No Ondũ Omwe kwoo, weetya ōekeo kwoondũ woo kana walea kwĩtya ōekeo kwoondũ woo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea ona Indĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mbaa matũ.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

8.Mo nĩmo ala maasya, 'Mũikaumye tũlũ wa asu ala me vamwe na Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũvika mo manyafĩke na maimũtia we;' oyĩla inandũ sya matu na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; Indĩ angangani maimanyaa.

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ⑦

9.Mo maasya, 'Ithĩ tũkasyoka Madina, ōmwe ūla mũtaĩĩku mũno vyũ, akamũlũngya ūla mũthĩni mũno vyũ;' oyĩla ndaĩa ya w'o nĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etĩkĩli; Indĩ angangani mayĩsĩ.

يَقُولُونَ لِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرَابُ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ ⑧ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ⑨

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! ūthw'ii wenyu na syana syenyu iikamũalyũle inyw'ĩ ūtee na ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla ona wĩva wĩkaa ūu ---asu nĩmo ala mena wasyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتْلُوا كُتُبَكُمْ آمُومًا وَلَا آدَاةً عَنْ وَكْرٍ اللَّهُ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ⑩

11.Na umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithĩ tũmũnengete inyw'ĩ mbee wa kĩkw'ũ kĩtanamũvikĩa ōmwe wenyu akasya, 'Mwĩai wakwa, We Ōkanerige Ivinde kwa kavinda kanini tũ, Nyie Indĩ nĩkumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.'

وَأَنفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ⑪

12.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndakamŭnenge thayŭ Ivinda ylla
yŭtw'ŭtwe yavika; Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe Nŭmesŭ-Nesa maŭndŭ
ala inyw'ŭ mwŭkaa.

وَكُنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجْلُهَا وَاللَّهُ
فِي خَيْرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ

AL - TAGHAABUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na kĩa kyonthe kĩ ũlũ wa nthĩ ona kĩa nkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'on the; Usumbĩ nĩ Wake na ndaĩ nĩ Syake na We E-na ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

3. We nĩ We ũla ũmũmbĩte inyw'ĩ, ĩndĩ amwe menyu nĩ alei na amwe menyu nĩ etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwonaa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

4. We nĩwoombie matu na nthĩ na ũ-w'o, na We nĩwamwanakavisye inyw'ĩ na aseũvya myũmbĩlwe yenyu mĩseo mũno vyũ, na Kwake nĩkw'o ũalũko wa mũminũkĩlyo.

5. We nũsyĩsĩ syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na We nũmesĩ maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũvithaa na ala inyw'ĩ mumbũlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ onthe ala me nthĩnĩ wa ithũi.

6. Uvoo wa ala maleile kwĩtĩkĩla mbee nowaamũvikĩla inyw'ĩ? Kwa ũu, mo nĩmasamie mosyao mathũku ma mwĩkalo woo, na maĩ na ũsĩĩflo wĩ woo.

7. Kĩtumi kyaĩ nũndũ Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ĩndĩ mo maisye, 'Andũ makatũtongoesya ithyĩ? Kwa ũu, mo nĩmaleile kwĩtĩkĩla

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْمَعْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَالُوا أَبْشَرُ مِنْهُمْ دُونَنَا فَنُفِرُوا وَأَتَوَلَّوْا

na mo nĩmaalyũkile, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ na yata woo ona vanini; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyanĩsyẽ We-Mwene, Waĩĩĩtwe-Nĩ-Ndaĩa-Syonthe.

8. Asu ala matetĩkĩlaa maasya kana mo maikathayũũkw'a. Asya, 'II, nĩĩvĩta na Mwĩai wakwa, vate nzika, inyw'I nĩmũkathayũũkw'a; na vate nzika, inyw'I nĩmũkamanyĩthw'a maũndũ ala inyw'I mweekie. Na ũũ nĩ ũvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'on the.

9. Kwa ũu, mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na kyenĩ kĩla Ithĩĩ tũtheetye Iũlũ wa nthĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩsĩ-Nesa maũndũ onthe ala inyw'I mwĩkaa.

10. Mũthenya ũla We Őkamũmbany'a inyw'I, nthĩnĩ wa Mũthenya-Wa-Umbano, ũsu ũkeethwa mũthenya wa wasyo na ũtandĩĩhyo. Na ũla ona wĩva mũwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na wĩkaa meko maseo---We akamavetangĩla mo ũthũku wa meko moo na akatuma malika Mĩĩĩĩĩndanĩ Ila Ivtĩĩlaa tũlũsĩ uungu wayo, kwĩkala vo tena na tene. ũsu nĩ ũtanu mũnene.

11. Indĩ ta kwa asu ala maleaa kwĩtĩkĩlaa na kũmĩlea Mĩsoa Yaitũ, aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinĩ, vala mo makekalaa; na nĩ wĩkalo mũthũku!

LUKU 2

12. Vai thĩna ona wĩva ũvikaa ateo nĩ mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

اسْتَغْفِرَ اللَّهُ وَاللَّهُ غَفِيرٌ حَنِيدٌ ۝

رَعِمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ لَا وَرَاقِي
لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ۝

فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنَّوْرَ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَنَّةِ ذَلِكَ يَوْمُ الشَّعَابِ
وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ
سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ

Na Ola ona wIva OmwItfklIaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe----We
amItongoeaSyua ngoo yake nesa. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nOsyIsI
syIndO syonthe nesa.

13.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mwIw'ei M0t0mwa. IndI
ethwa inyw'I nIm00syoka Itfna, IndI T0l0
wa M0t0mwa Wait0 no k0vikya
Ut0mane t0.

14.Ngai Mwene Vinya W'on the! Vai
Ngai ateo We; Kwa Ou, etfklI nImaie
wIkwaTyoo woo kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

15.Inyw'I ala mwItfklIaa! Vate nzika,
katI wa iveti na syana syenyu ve amwe
ala w'o nI amaitha menyu, kwa
Ou,IsUvIaneI namo. IndI mwoomIIsya
na k0maekaa, IndI vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanli-
M0no-Vy0, Us0Itwe nI tei.

16.NIw'o, Othw'ii wenyu na syana
syenyu nI Itatwa; IndI Ngai Mwene
Vinya W'onthe nI We wIna Ituvi Inene.

17.Kwa Ou m0kfei Ngai Mwene Vinya
W'onthe m0no vy0 0nd0 m0tonya, na
ItfukIIsyei, na Iw'ai, na umyai nzIani
yake; 0keethwa wI 0seo kwenyu ene.
Na Ola ona wIva 0tangIwe kuma nthInI
wa Itomo yake mwene---aa nImo
makethwa na 0kIlyo.

18.Mwam0kwatya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ngova nzeo, We akamingIvya
yo kwoond0 wenyu, na akam0ekaa

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ يَهْدِي قَلْبَهُ ۚ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

وَاطِيعُوا اللّٰهَ وَاطِيعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا
عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْبَيِّنُ ﴿٢٩﴾

اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن مِّنْ آذَانٍ لَّكُمْ وَأُولَادٍ لَّكُمْ
عَدُوٌّ لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا
وَتَعَفَّرُوا فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ شَرِيحٌ ﴿٣١﴾

إِنَّمَا آمُوا لَكُمْ وَأُولَادُكُمْ فَتَنَةٌ ۖ وَاللّٰهُ عِنْدَ
أَجْرٍ عَظِيمٍ ﴿٣٢﴾

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا ۚ
أَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقِ شَيْعَ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٣﴾

إِن تَقْرَضُوا مِنَ اللّٰهِ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعِفْهُ لَكُمْ ۚ
يَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

inyw'I; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nI Ula-Wendeeaw'a-MÜno, MÜmİsya.

19.Ula-MÜmanyi wa maÜndÜ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula-WI-
Vinya, Ula-MÜI.

يَعْلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

(45)

5. Na ethwa inyw'I mwĩna nzika *ĩũũũ* wa iveti syenyu kũyĩtũka İvinda yasyo ya mwei, İndĩ *manyai kana* İvinda yasyo yĩla yĩtw'ĩtwe nĩ myei İtatũ, na no *ũndũ ũmwe* na yĩtanamba kwona. Na *ta kwa isu* ila syĩna mavu İvinda yasyo nĩ kũvika yĩla ikaũa mũio wasyo. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamavũthya maũndũ make kwoondũ wake.

6. Usu nĩw'o mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We ũmũvuanĩsye inyw'I. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akavetanga ũthũku wa meko make na kũmũthanthaĩsya mũthĩnzĩo wake.

7. Syĩkalyei syo nthĩnĩ wa nyũmba syenyu ila inyw'I mwĩkalaa, *kwa İvinda yĩla yĩtw'ĩtwe*, kwĩlanana na wingĩ wa ũkwati wenyu; na mũikaikaakasye nĩkana inyw'I mũtonye kũseũvya mathĩna kwoondũ wasyo. Na syakua mavu, itethyei kũvika syaũe mũio wasyo, na tw'ai maũndũ menyu kwa kũneenany'a inyw'I ene kwa ũseo; İndĩ mwona kwĩ vinya katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ, İndĩ kĩveti kĩngĩ nĩkĩmwongesye *mũndũũme* kaana.

8. ũla wĩna wingĩ nĩaumye kwĩlanana na wingĩ wake, na ũla ũnyivĩwe, nĩaumye kwĩlanana nondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakũthasya thayũ ona wĩva mũio mbee wa ũndũ We ũũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe omĩtũkĩ akaete ũseo İtina wa thĩna.

وَالَّذِي يَسْنُ مِنَ النِّجَاصِ مِنْ نَسَائِكُمْ إِنْ أَرْتَمْتُمْ
فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّذِي لَمْ يَخْضْ وَأُولَاتُ
الْأَحْصَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ
عَنْهُ سِتْرًا وَيُعْظِمَ لَهُ أَجْرًا ۝

أَسْكَنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا
تُضَاوِهِنَّ تَضَاوِهِنَّ عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتُ
حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَالْوُكُوفُ بَيْنَكُمْ
مَعْرُوفٌ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فُتْرُضْ لَهُ أُخْرَى ۝

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ
رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
شَيْئًا إِلَّا مَا أَتَتْهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝

LUKU 2

9.Ni mIsyi yIana ata Ila yaleile kwIw'a mwIao wa MwIai wayo na AtOmwa Make, na IthyI nItwamItalile Otalo mwai na twamIsilIla na OsilIlo wI kyeval

وَكَاتَيْنِ مِنْ قَرِيْبَةٍ عَنَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
فَهَا سَبَقَهَا حَسَابًا سَدِيدًا وَأَعْدَبْنَهَا عَبْدًا لَكْرًا ۝

10.Kwa Ou, nIyasamie OthOku wa mwIkalo wayo, na mOminOkIlyo wa Ovoo wayo wai wanangIko.

فَدَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ۝

11.Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye OsilIlo mwai kwoondO wayo; kwa Ou, mOklei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ame inyw'I andO mwIa kIlIko, ala mwItIkIlIte. Ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nOtheetye kIlilikany'a kwenyu.

أَمَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَدَا سَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَأْكُلُوا
الْطَّيِّبَاتِ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا ۖ قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
ذِكْرًا ۝

12.MOtOmwa, Ola OmUsomeaa inyw'I MIsaa mItheu ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye kOmaumya asu ala metIkIlIlaa na kwIka meko maseo kuma nthInI wa kIla mUthemba wa kIvindu kOmatwaa kyeninI. Na Ola ona wIva OmwItIkIlIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwIka meko maseo---We akatuma we alika nthInI wa MItOnda Ila IvItIlaa mbOsI uungu wayo, ekalae vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye kyaOya kIseo mOno kwoondO wake.

رُسُلًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُخْرِجِينَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ ۚ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ۝

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We woombie matu mOonza, na nthI ingI iilyI ta mo. Na w'o mwIao wa kIveva Otheeaa kaI wamo, nIkana inyw'I mOtonye kOmanyaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ena Otonyi IolO wa syIndO syonthe, na kana Ngai Mwene Vinya

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ

W'onthe aithy0l0l0kaa syInd0 syonthe
na Umanyi Wake.

يٰٓمُتٰى قَدِيْرَةٌ وَّاَنَّ اللّٰهَ قَدَ اٰطٰ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدَنِيَّةٌ

(٦٦)

AL - TAHRIM
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usuftwe nf Olau, Usuftwe nf tei.

2. We Mwathani! Ntkf we Okwfvata we-mwene kfla Ngai Mwene Vinya W'onthe Okwftkflitye we, Oimanth Otanu wa iveti syaku? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nf Mŭekanfi-Mŭno-Vyŭ, Usuftwe nf tei.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkwftkflitye we kwananga mawfvto maku, Iŭlŭ wa maŭndŭ ala mawetetwe vau mbeenf, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nf Mŭsŭvfŭ waku; na We nf Umanyi-W'onthe, Mŭf.

4. Na yfla Mwathani wakfvavisye kfveti kfmwe kyake kfmbirthf kya maŭndŭ nakyo kyaumbŭla, nake Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭmanyfthya ŭvoo wakyo, we akfmanyfthisye kyo kflungu kfmwe kyaw'o, na alea kŭweta ngalf fla fngf yaw'o. Na yfla wakfmanyfthisye kyo ŭvoo ŭsu, kyakŭlya, 'Nŭŭ ŭla ŭkŭtavisye we ŭu? We aisye, 'Umanyi-W'onthe, Ngai Mŭmanyi-Wa-Syonthe nŭmanyfthfye Nyie.'

5. Yu ethwa inyw'elf nfmŭkŭmwelokela Ngai Mwene Vinya W'onthe mwflilfte, kŭkeethwa kwf ŭseo mŭno kwenyu, na ngoo syenyu syfthwe iminfte kŭkusfw'a ŭvoonf ŭsu. Indf inyw'f mwatetheanfsya mŭndŭ na ŭla ŭngf kŭmŭkita we, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nf

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَنْتَهَى
مَرْضَاتٍ أَرْوَاهُكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ②

وَإِذْ أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَدِيثًا ③ فَلَمَّا
نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضُهُ وَ
أَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ ④ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ
أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ⑤

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا ⑥ وَإِنْ
تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَ
صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ⑦

We Mūsūvī wake, na Kavilieli na ala alūngalu katī wa etīkīli; na mbee wa ūu, alaŋka ala angī onthe nī atetheesya make ota ūu.

6.Nīkūtonyeka kana, we akamūnenge inyw'ī valūa wa kūtaanīsyā talaka, Mwīai wake akamūnenge iveti ingī nzeo vandū venyu kūmūvīta inyw'ī, ndīkīlī, mbītkīlī, mbīwi mūno, imwelekelaa Ngai Mavinda onthe, syīnenganīte ūthaithinī, itīlāa kūya, ndiwa na eŋtu atheu.

7.Inyw'ī ala mwītkīlāa! Itangīlei ene na andū ma nyūmba syenyu kuma Mwakinī ūla ngū syaw'o nī andū na mavia, ūla ūnyuvīwe alaŋka tūlū waw'o, mate tei, na ai, ala mataleaa kūmwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe maūndūnī ala We ūmeyīlāa, na kwīka ūndū mo meeyīlāwa.

8.Inyw'ī ala mwītkīlāa! Mūikaete mawīkwatyo ūmūnthī. Inyw'ī nīmūkūfwa kwoondū wa maūndū ala inyw'ī mweekie.

LUKU 2

9.Inyw'ī ala mwītkīlāa! Mwelekelei Ngai Mwene Vinya W'onthe mwīna wīlilo wa w'o. Nokwīthwa Mwīai wenyu akavetanga ūthūku wa meko menyū na kūmūtonyethya inyw'ī kūlīka Mīūndanī lā lvtīlāa mbūsī uungu wayo, mūthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtakamūsonokya Mwathani kana asu ala metīkīlīte vamwe nake. Kyeni kyoo kīkasembāa mbee woo na mokonī moo ma aūme. Namō

عَنِ رَبِّهِ إِنْ طَلَقتُ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
فَإِنَّكَ مُسْلِمٌ مُؤْمِنٌ قَدِيتَ نَيْبَتِ غِيْبَتِ
سَيِّئَتِ نَيْبَتِ وَأَبْكَرًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودَهَا النَّاسُ وَالْجِبَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظُ
شِدَادٍ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا
عَلَيْكُمْ أَنْ يَكْفُرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتُكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَى
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ

١٩٤

AL - MULK
(Wavuanfwe Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe nŋ Olau, Usuftwe
nŋ tei.

2. Kũathimwa nŋ We ūla ūsumbŋ wŋ
kw'okonŋ Kwake, na We E-na ūtonyi
ūlũ wa syŋdũ syonthe.

3. Ula ūmbŋte kŋkw'ũ na thayũ nŋkana
atonye kũmũtata inyw'ŋ---ũla mũseo vyũ
nthŋnŋ wa meko; na We nŋ We-Wŋ-
Vinya, Mũekanŋi-Mũno-Vyũ.

4. Ula ūmbŋte matu mũonza na
mwŋw'ano. Vai ūalyũku ūtonya kũwona
nthŋnŋ wa ūmbi wa Ngai-Wa-Ulau.
Sisya ŋngŋ ŋndŋ: we nŋwona ūvŋtanu ona
wŋva?

5. ŋ, sisyai ŋngŋ, na ŋngŋ, woni wenyu
ũkamũsyokea inyw'ŋ tũ mwŋ avũavũanu
na mwŋ anou.

6. Na nŋw'o, Ithŋf nŋtũyanakavŋtye ŋtu
yŋla ya ŋtheo vyũ na mataa na
tũkamatw'ŋkŋthya mo ma kũmalũngya
masatani, na nŋtũmaseũvŋsye mo ūsilŋlo
wa Mwaki wakene.

7. Na asu ala matamwŋtũkŋlaa Mwŋai woo
ve ūsilŋlo wa Ngiena, na ūalũko
mũthũku!

8. Yŋla mo makekw'a nthŋnŋ wayo,
makawŋw'a ūuumŋte ūtheũkŋte.

9. Ukeethwa wŋ vakuvŋ kũvũthũka nŋ
ũthatu. Oyŋla nguthu ya alei yekw'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌالَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُالَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي
خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوُّتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ
تَرَى مِنْ فُتُورٍثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ
خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌوَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا
رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِوَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ذُو شُئْنٍ
النَّصِيرِ

لَا أَتَوَّافِينَهَا سَيَعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورٌ

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أِتِيقَ فِيهَا قَومٌ

nthInI waw'o, as0vIi maw'o makamak-
0lasya mo, 'M0kaanany'a
nowaam0vikIa inyw'I?'

10. Mo makas0ngIa 'II, nIw'o,
M0kaanany'a nIwookie kwit0, InDI ithyI
nItwam0tw'kIthisy e we ta m0kengani,
na ithyI nItwaisye, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndavuanItye kInD0; inyw'I mwi
IvItyonI Inene.'

11. Na mo makaasya, 'Takethwa ithyI
nItweethukIIsye, kana t0kethwa na
kIIfko, t0yIthIwa twI ekali-ma-MwakinI
wakene.'

12. InDI mo makaumb0la naI syoo; InDI
k0umanIwa kwIthwe kwa ekali ma
MwakinI.

13. NIw'o, asu ala mam0kIaa MwIai woo
oyIla We n0vithanItw'e kwoo---ve
0eeko na Ituvi Inene kwoond0 woo.

14. Na ona inyw'I m0kamavitha ma0nd0
ala inyw'I m0neena kana
m0kamaneeana mbee wa and0; We nIwIsI
nesa vy0 kIla kI nthInI wa ith0i syenyu.

15. We 0la 0m0mbIte inyw'I ndawIsI?
We nI M0manyi wa ma0nd0 ala
matonekaa onthe, WIsI kIla 0nd0.

LUKU 2

16. We nI We Ula 0mbIte nthI yIanene na
mbololo kwoond0 wenyu; kwa 0u,
angangai nzIanI syayo k0la kwIna 0thei,
na yai katI wa kya0ya Kyake. Na
Kwake nIkw'o k0kethwa 0thay00kyo.

سَالَهُمْ غَزَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ۝

قَالُوا بَلَىٰ ذَنَّبْنَا نَذِيرُهُ فَكذبنا وقلنا ما
نزل الله من شيء ۚ إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
كَبِيرٍ ۝

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
الشَّعِيرِ ۝

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ الشَّوْرِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ أَتَمَّ مَقَرُّهُ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ۝

۞ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۖ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۚ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ۝

17. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ Kwake We ūla wĩ Itunĩ kana We ndakatumā nthĩ Ithelekelya nthĩ vamwe nenyu, yĩla yambĩItĩya kũthingitha?

أَوَمِنْكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخُوفَ بِكُلِّ الْأَرْضِ
فَلَا يَمْنَعُهُمْ

18. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ kwa We ūla wĩ Itunĩ kana We ndakamũetee kũtutani kya mũthanga? Na Indĩ mũkamanya Ōndũ Ōkaany'o Wakwa wathũkũe.

أَمِنْكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
فَتَسْأَلُونَ كَيْفَ نُنْزِلُ

19. Na ow'o asu ala maĩ mbee woo, nĩmamāt'w'ĩkĩthisye Atũmwa Makwa ta akengani ota Ūu; Indĩ Ōsĩĩlo Wakwa wai mwai ata!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَجْلُ

20. Mo nomonete nyũnyi Iũũ woo, Itambũũkĩtye nthwau syasyo iũũkĩte syo iteũthingithanga na Indĩ ikĩĩũmba vamwe Iũũ wa nzyĩma yasyo? Vai wa kwikwatĩla yayayanĩ ateo Ngai-Wa-Ulau. Ow'o We nũsyonaa syĩndũ syonthe.

أَوَلَمْ يَرْوِ الْغُلَامُ نَجْلَهُمْ صَفًى وَيَقْبِضَنَّ
مَا يَنْسِكُنَ إِلَّا الرِّحْلُ ثُمَّ يَنْبُصِرْ

21. Kana nũũ ūla we Ūtonya kũtw'ĩka nguthu syenyu sya ita kũmũtethiya kũkita na Ngai-Wa-Ulau. Alei me nthĩnĩ wa Ūkengani tũ.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مِنْ
دُونِ الرِّحْلِ إِنَّ الْكُفْرَانَ إِلَّا فِي غُرُورٍ

22. Kana we nũũ ūla We akaũngamya kyaũya Kyake, Ūtonya kũmũnenge inyw'ĩ? Aiee, Indĩ mo maendeeaa kũlũma nthĩnĩ wa wau wa matũ na Ōalyũku.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ
بَلْ لَجَوْنَا فِي عُنْفٍ وَنُفُورٍ

23. Kyaũ! We ūla ūendaa akungĩte wa ūthyũ wake nĩwe ūtongoew'e nesa kana nĩ ūla ūendaa aũngeme alũngele nzĩanĩ Itĩ ya w'o ndũngalu?

أَفَنْ تَتَّبِعُنِي مَكْبَأًا عَلَى وَجْهَةِ أَعْدَى مَنْ يَخِيفُ
سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

24. Asya, 'We nĩ We ūla
wamŭtw'ĩkĩthisye inyw'ĩ kwĩthwa andŭ
na amŭseŭvĩsya matŭ na metho na ngoo;
Indĩ inyw'ĩ mŭtŭngaa mŭvea mŭnini.'

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السِّنْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

25. Asya, 'We nĩ We wamwingĩvisye
inyw'ĩ tũlŭ wa nthĩ, na inyw'ĩ
mŭkoombanw'a Kwake.'

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ۝

26. Namo maasya, 'Utianŭ ūŭ ūkavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ ow'ŭ mwĩ ma w'ŭo?

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝

27. Asya, 'Umanyi waw'ŭ wĩna Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nĩ
Mŭkaanany'a mumĩlu tũ.'

قُلْ إِنَّمَا أَوْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ

مُبِينٌ ۝

28. Indĩ yĩla mo makawona vakuvĩ,
mothyũ ma asu ala matetĩkĩlaa
makakwatwa nĩ kyeve, na
kŭkatavanw'a, 'Uŭ nĩw'ŭ inyw'ĩ
mwekalaa mŭikŭlya.'

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ۝

29. Asya, 'Ndavyei Nyie, Ngai Mwene
Vinya W'onthe akenda kŭmbananga
Nyie na asu ala me vamwe nakwa, kana
akatw'ĩw'ĩ tei; nŭŭ ūla ūkamasiĩla alei
kuma ūsiĩlonĩ wĩ woo?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَن مَّعِيَ أَوْ
رَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

30. Asya, 'We nĩ Ngai-Wa-Ulau; ithyĩ
nĩtŭmwĩtĩkĩlĩte We na Kwake nĩvo twĩte
wĩkwatyo witũ. Na omĩtŭkĩ inyw'ĩ
mŭkamanya nŭŭ ūla wĩ lĩvĩyonĩ yumĩlu.'

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسْتَعْلَمُونَ
مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

31. Asya, 'Ndavyei nyie, kĩw'ũ kyenyu
kyonthe kĩkathelokelya nthĩ, nŭŭ Indĩ ūla
ŭmŭetee kĩw'ũ kĩĩheu kĩvĩlĩte?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن
يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مُّبِينٍ ۝

سُورَةُ الْقَلَمِ مَكِّيَّةٌ

(٦٨)

AL - KALAM
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.NĩIvĩta na kakulu ka ingi na kIandĩki
na kIla mo maandĩkaa,

تَوَالِقَلِمٍ وَمَا يَسْطُرُونَ

3.Kwa mumo wa Mwĩai waku, we ndwI
mũndũ wa ndũũka.

مَا أَنْتَ بِمَغْنَمٍ رَبِّكَ بِمُجْنُونٍ

4.Na kwaku we, kwa ũla w'o vyũ, ve
mũthĩnzĩo ũtakathela.

وَأَنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَسْنُونٍ

5.Na we vate nzika wĩna mwĩkalo mũseo
mũno vyũ, wĩna ndaĩa.

وَأَنَّكَ لَظَلَّ خَلْقٍ عَظِيمٍ

6.Na we omĩtũkĩ ũkoona onamo ota ũu
makooona

فَنَسْبَحُودُ بِيَعْبُرُونَ

7.Nũũ ũla ũkwatĩtwe nĩ ndũũka katĩ
wenyu.

بِأَنبِئِكُمُ الْمُفْتُونُ

8.Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ nesa
vyũ ala mathyoekaa kuma nzĩanĩ Yake
na We nĩwĩsĩ nesa vyũ ala maatlĩaa
ũtongoi.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

9.Kwa ũu we ndũkew'ane na mawendi
ma ala maũleaa ũla w'o.

فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ

10.Mo mendaa we wĩthĩwe wĩ mwololo
kwoo nĩkana mo ota ũu, methĩwe me
ololo kwaku.

وَذُوَا لَوْ تَذَرُونَ فِدَا هَتُونَ

11.Na ndũkenengane kwa mũndũ
mwĩlvĩti ona wĩva, mũndũ mũthũku.

وَلَا تُطِيعُ كُلَّ حَلَائِفٍ يُهَيِّئُ

12. MÜvinganĩsya, Ola Üendaa
akyananga masyĩtwa ma andũ,

مَتَانِ قَسَا وَبَوْدِنِمْ ①

13. MÜvatani wa moseo, mÜtÜli-wa-
mĩao, mwene-naĩ,

قَتَا لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَيْنِمْ ①

14. Wĩna mwĩkalo mÜthÜku na İolÜ wa
Üu, Üte İthe mwĩanİu.

عُثِلَ بَعْدَ ذَلِكَ رَيْنِمْ ①

15. Kĩtumi nÜndÜ we ena Üthw'ii na
syana.

اِنْ كَانَ دَامَالٍ وَبَيْنِمْ ①

16. Yİla we wasomewa Mİsoa YaitÜ
aasya, 'Movoo ma tene!'

اِذْ اُنْتَهَى عَلَيْهِ اَيْنُنَا قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ①

17. İthyİ tÜkamwĩkİa kyoo İnyiÜünİ yake.

سَنِيْمُهُ عَلَى الْخُرُومِ ①

18. İthyİ tÜkamata mo tondÜ
twamatatie ene ma mÜÜnda yİla mo
meevİtie kana makoombany'a masyao
onthe kwakya kİoko.

اِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا اَصْحَبَ الْجَنَّةِ اِذْ اَنْسَوْا
لِيَصْرُفْهُمْ عَنْ مَضِيِّمْ ①

19. Namo malea kÜvathÜkany'a na
mayaasya, 'Ngai enda' Inshaallah

وَلَا يَسْتَنْوُونَ ①

20. İndİ mbaanga kuma kwa Mwİai waku
nİyamathokeie yİla mo makomete;

قَطَّافٌ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ①

21. Na kİoko kyamethİa Üilyİ ta mÜÜnda
Üküangİwe nthİ OtukÜ mÜima.

فَاَصْبَحَتْ كَالْفَصْرِ يَمِمْ ①

22. Kwa Üu, mo nİmeetanie mÜndÜ na
Üla Üngİ kÜitheatheana masangya,

قَتْنَا دَوَا مُصْبِحِينَ ①

23. Makyasya, 'Umaalai Ünİ kİoko tene
mÜende mÜÜndanİ wenyu, ethwa inyw'İ
nİmÜÜketha ngetha,'

اِنْ اَعْدُوا عَلَى حَرْثِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَرِيْمِينَ ①

24. Na mauma, maineenany'a mÜndÜ na
Üla Üngİ na mawasya manini,

فَانْطَفَؤْا وَهُمْ يَخْتَفَتُونَ ①

25. Makyasya, 'Mũiketĩkĩle mũndũ ngya kũlika nthĩnĩ waw'o ũmũnthĩ inyw'I vate kwenda kwenyu.'

أَنْ لَا يَدْعُهَا أَيَّامَ عَلَيْكُمْ فَتَكُونُ ۝

26. Na mo maumie kũloko tene mena vinya.

وَعَدُوا عَلَىٰ خَرْبٍ قَدِيرِينَ ۝

27. Indĩ yĩla mo mawonie mũũnda maisye, 'Vate nzika ithyĩ nĩtwaĩtye nzĩa yaitũ!'

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ۝

28. Aiee, ithyĩ nĩtũvenetwe kĩla kĩndũ.'

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝

29. Ala aseoo vyũ katĩ woo maisye, 'Nyie ndyaamũkũlya inyw'I, Mwĩlea kũmũtaĩla Ngai nĩkĩ?'

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ۝

30. Yu mo maisye, 'Utheu wĩthwe kwa Mwĩlai waitũ. Vate nzika, ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ eki-ma-naĩ.'

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

31. Na Indĩ amwe moo mamathiũũkĩla ala angĩ maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla Ongĩ.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۝

32. Namo maisye, 'Woo nĩ witũ! Nĩw'o, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ mũno.'

قَالُوا يَوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

33. 'Nokwĩthwa Mwĩlai waitũ akatũenge mũũnda mũseo mbee wa ũũ; ithyĩ nĩtũũmũthaitha Mwĩlai waitũ twĩnyivĩtye.'

عَنْ رَبِّنَا أَنْ يَبْدُلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ۝

34. Usu nĩw'o ũsilĩlo wa nthĩ ĩno. Na vate nzika, ũsilĩlo wa Itunĩ nĩ mũnenange mũno. Takethwa mo nĩmamanya!

فَتَلَدَّمْ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

LUKU 2

35.Kwa ala alOngalu, ve Mfunda ya Utanu vamwe na Mwai woo.

إِنَّ الْبَشَرَيْنِ عِنْدَ رَبِّهِمَا جَنَّتِ التَّوْبَةُ

36.Ithyi IndI, tOkameka asu ala menyivasya KwitU UndU Ithyi tUmekaa avItany'a?

أَفَتَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ

37.Inyw'I mwIna kI? Inyw'I mOtusaa ata!

مَا لَكُمْ سَكَفَ تَعْلَمُونَ

38.Inyw'I mwIna Ivuku yIla mOsomaa nthInI wayo?

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ

39.Kana inyw'I vate nzika, mOkeethwa na kIla mOkUnyuva ona kIva nthInI wayo?

إِنْ لَكُمْ فِيهِ لَمَّا تَخْتَارُونَ

40.Kana inyw'I mwIna UtianIlo ona Umwe wovanItw'e NaitU Ithyi kUvika MUthenya wa UthayUkyo kana inyw'I vate nzika, nImOkethwa na syonthe ila mOketya?

أَمْ لَكُمْ آيَاتٌ عَلَيْنَا بِالْقُرْآنِ إِلَى يَوْمِ الْوَعْدَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَّا تَعْلَمُونَ

41.MakUlye mo nOU katI woo OIa OkaOngamIa UndU Osu.

سَلَامُكُمْ أَيُّهُمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ

42.Kana mo mena 'atindany'a' ma Ngai? Maekei, IndI, mo maete 'atindany'a' asu moo, ethwa mo maneena w'o.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِحُجَّتِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

43.MUthenya OIa w'o Okavuanw'a UtheinI, namo makeetwa matulItye-ndu mo ene, maikethwa matonya kwIka Ou;

يَوْمَ يَلْقَافُ عَنْ سَابِقٍ يُدْعَوْنَ إِلَى التَّجْوَدِ يُسْتَوِينَّ

44.Metho moo makakumanIa nthI, na nthoni: ikamavw'Ika mo; na ow'o mo nImeetiwe matulye-ndu mo ene yIla

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْفَعُهُمْ ذِلَّةً وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى التَّجْوَدِ وَهُمْ سَلِيمُونَ

maĩ mŭŭonĩ na me aima, ĩndĩ mo
nĩmaleile kwĩw'a.

45.Kwa Ŭu, ekanai Nakwa na asu ala
maleaa ndeto ĩno YaitŬ. Ithyĩ
tũkamathengeesya mo vakuvĩ na
wanangĩko ĩtambya kwa ĩtambya kuma
vala mo matavesĩ.

فَدَّرَنِي وَمَنْ يَكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَتَدْرِي
فِي خَيْثٍ لَا يَعْلَمُونَ ۝

46.Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda;
nũndũ walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمِلْ لَهُمْ إِنْ كَذَبَ مَيِّينٌ ۝

47.Kana we kometasya mo ĩtuvi ũndũ
mekwoneka mailĩ ta maemeewe nĩ thiĩ
mũito?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ۝

48.Mo mena maũndũ ala matonekaa
nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۝

49.Kwa Ŭu we, ĩthĩwa ũmĩĩsye kũkua
mwĩao wa Mwĩai waku, na ndũkethwe ta
ũla Mũndũ wa ĩkũyũ Yona yĩla
wamwĩkaĩlile Mwĩai wake ausũtwe nĩ
kyeva.

فَاصْبِرْ بِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُكُنْ كَصَاحِبِ الْوَيْتِ
الَّذِي نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ۝

50.Kethwa we ndwaavikĩwa nĩ ĩnee
kuma kwa Mwĩai wake, we vate nzika,
ethwa ekiw'e ũtee wa ũkanga ĩũũ wa
kĩlungu kyũmũ kya nthĩ kĩthei, oyĩla waĩ
atonya kwĩthwa atũĩtwe mũtĩ nĩ andũ
make.

لَوْلَا أَنْ تَدْرِكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

51.Indĩ Mwĩai wake nĩwamũnyuvie we
na nĩwamũtw'ĩkĩthisye ũmwe wa ala
alũngalu.

فَاجْتَنِبْهُ رَبُّهُ يُجْعَلُ مِنَ الضَّالِّينَ ۝

52.Na asu ala matetĩkĩlaa, nomende
kũkumya we vandũ vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe ũkũnengete na mothyũ
moo mena ũthatu yĩla mo meew'a

وَأَنْ يَكَاذِبُوا الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُرْفَعُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ
لِنَاسِمُوا الَّذِينَ يَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ۝

Klililikany'a; namo maasya, 'Vate nzika,
we ena nd00ka.'

53.Aiee, vai kInd0, IndI nI klililikany'a
kwa nthI syonthe.

مَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

سُورَةُ الْحَاقَّةِ مَكِّيَّةٌ

(49)

AL - HAAKKAH
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Ula Utathũkĩĩka wa w'o!

3. Ula Utathũkĩĩka nĩ mwaũ?

4. Ula Utathũkĩĩka wa w'o nĩ mwaũ. Na
nĩ kyaũ kĩtonya kũũmanyĩthya we Ula
Utathũkĩĩka na wa w'o nĩ mwaũ?

5. Mbaĩ ya Athamuti na mbaĩ ya Aati
nĩmamĩtw'ĩkĩthiye mbaanga ya
kĩhũũũmũkĩĩlo ta ya ũvũngũ.^{1*}

6. Indĩ mo Athamuti nĩmaanangiwe na
ĩkũna yĩ vinya.

7. Namo Aati nĩmaanangiwe na kĩseve
kyai kĩluumĩte,

8. Kĩĩla We watumie kĩũutana kwa
motukũ mũonza na mĩthenya nyaanya
ĩatĩanĩe, nĩkana we ũtonye kwona andũ
mavalũkangĩte na mothyũ matulĩtye ndu,
mailyĩ ta mĩthamba ya mĩtende
mĩvalũkangu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٥

الْحَاقَّةُ ٥

مَا الْحَاقَّةُ ٥

وَمَا أَرْذَلْكَ مَا الْحَاقَّةُ ٥

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهُمْ إِذْ يَقُولُ أَفِئَّةُ ٥

فَإِنَّا ثَمُودُ فَأَمْلِكُوا لَهَا غِيَّةُ ٥

وَأَقَاعَادُ فَأَمْلِكُوا بِرَبِّهِمْ مَرْصَرُ عَائِيَّةُ ٥

سَعَرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَفَنِيَةً أَبْيَارُ ٥

خُسُوفًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَوْغَى كَأَنَّهُمْ أَجْنَارُ ٥

نَخْلٍ خَاوِيَّةُ ٥

¹ *Ngewa ĩno yumĩtw'e nthĩnĩ wa 'Kulani Ntheu
'Al-Qariah' ĩtavanĩtw'e ta 'Yauma yakuna-al-
Naaso kalĩraashil mabsus wa takunul-jibaalo kal-
ehnil manfush' Al-Qariah 101:5-6 Mũthenya ũla
mbaa andũ makeethwa mailyĩ ta syĩmbalutya
inyatĩkĩtw'e, na ĩĩma ikeethwa iilyĩ ta w'ĩla
mũsanũe. Kwa ũu ti kũvevenzeka kũvũthũ ĩndĩ
kwĩwetwa ta mbaanga nene ĩla ĩetawe nĩ mbomu
ĩla nene ta H-Bombs na Neutron Bombs na ĩla ĩngĩ.
Unene wa mwatũkanĩle ũsu ũwetetwe vaa nĩ ũla
ũtonya kũthia ĩĩma ĩkatwĩka ta mũtu.

9. We nūmonaa matialyo moo ona
Umwe?

هَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۝

10. Na Valao na asu ala maŋ mbee wake,
na mŋsyŋ ŋla yang'uthūlangilwe
nŋmaendeeie na kwŋka naŋ.

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِآلِ الْكَافِرِينَ ۝

11. Na mo nŋmaleile kūmwŋw'a
Mūtūmwa wa Mwŋai woo, kwa ūu We
nŋwamakwatie mo na ūkumbatŋlyo
mūlūmu vyū.

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَلَخَذَهُمْ آخِذَةٌ رَابِعَةٌ ۝

12. Nŋw'o, yŋla kŋw'ū kyambatie ŋūlū,
ŋthyŋ nŋtwamūkuie inyw'ŋ na Ngalawa,

لَمَّا لَنَا طَافَا النَّارَ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ۝

13. Nŋkana ŋthyŋ tūtonye kūkŋw'ŋkŋthya
ta kŋlilikany'o kwoondū wenyu, na kana
matū ala maiaa nthŋmatonye kwia.

لِنَجْمَلَهَا لَكُمْ تَذْكُرَةً وَتَعِيماً أُولَئِكَ ذُرِّيَّتُ ۝

14. Na yŋla ŋvuvwa yŋmwe ya soo
yŋkavuvwa,

فَإِذَا الْفُجَاءُ فِي الصُّورِ نُفُخَةٌ وَاحِدَةٌ ۝

15. Na nthŋ na ŋma ikyūmbanw'a vamwe
na ŋndŋ iivevenzwa ŋvevenza yŋmwe,

وُحِلَّتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَكَانَتْ دَلَّةً وَاحِدَةً ۝

16. Mūthenya ūsu nŋw'o Undū-Mūnene
ūkavika.

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

17. Na ŋtu yŋkaatūkanŋla kaŋ, nayo
yŋkeethwa yŋ yonzu mūthenya ūsu.

وَالنَّكَاتِ الثَّمَارِ فَيَوْمَئِذٍ وَاحِدَةٌ ۝

18. Na alaŋka makeethwa maŋngeme kŋla
ngalŋ, na ŋūlū woo mūthenya ūsu alaŋka
nŋaanya makakua Kŋvŋla-kya-Usumbŋ
kya Mwŋai waku.

وَالْمَلِكِ عَلَى رُجَائِبِهَا وَيَجْمَلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ ثَمَرِيَّةٌ ۝

19. Mūthenya ūsu inyw'ŋ mūkavikw'a
mbee wa Ngai: na vaiŋ kaŋ wa syŋmbithŋ
syenyu kŋkatiala kŋ kŋvithe.

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۝

20. Na Indī kwa ūla ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aŭme, we akasya, 'Ukai mŭsome ūtalo wakwa.

فَأَمَّا مَنْ أَوَّلَىٰ كَتِبَةٍ يَسِينُهُ فَيَقُولُ هَذَا مِمَّا أَقْرَأَ
كَتِبِيَّةً ۝

21. 'Vate nzika, Nyie nīnamanye kana ngakomana na ūtalo wakwa.'

إِنِّي كُنْتُ أَنَّىٰ مَلِي حَسَابِيَّةً ۝

22. Kwa ūu, we akeethwa na thayū wa ūtanu.

فَقُوْنِي وَنَشْرَ رَاحِيَّةً ۝

23. Nthīnī wa Mŭŭnda wī kŭndŭ kŭkīīlīlū,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

24. Vala itŭngo sya matunda ikethwa isŭnzŭŭlīte vakuvī.

فَقُطُوْهُنَّ دَائِيَّةً ۝

25. 'Yai na mŭinyw'a, mŭtanīte nŭndŭ wa meko maseo ala inyw'ī mweekie matukŭnī ala mathelu.

فَلَوْ لَا اَلْمَرْبُوبُ اَهْنِئًا بِمَا اَسْلَفْتُمْ فِي الْاَيَّامِ
الْمَعَالِيَةِ ۝

26. Indī kwa ūla we ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aka, akasya, 'Aa, ona kavaa takethwa ndinanengwe ūtalo wakwa!

وَأَمَّا مَنْ أَوَّلَىٰ كَتِبَةٍ يَسْمِيهَا لَا يَقُولُ يَلِيَّتِي
لَمَّا أَوَّلَىٰ كَتِبِيَّةً ۝

27. Kana ngamanya ūtalo wakwa nī mwaŭ!

وَلَمَّا أَدْرِمَا حَسَابِيَّةً ۝

28. Nyie nenda takethwa ūtwio ūsu nī mwīao kwoondŭ wa kŭmbananga nyie!

يَلِيَّتَهَا كَانَتْ الْقَاضِيَّةُ ۝

29. Uthw'ii wakwa ndwīna ūuno kwakwa.

مَا آخَذَنِي عَلَىٰ مَالِيَّةٍ ۝

30. 'Utonyi wakwa nī mŭthelu vyū.'

هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةً ۝

31. 'Mŭkwatei mŭmwove na mbīngŭ,

عُدُوهُ فَعَلُوهُ ۝

32. Indī mwīkyei we Ngienanī.

ثُمَّ اَلْبَحِيْمُ صَلَوَةُ ۝

33.'Na mwovei na mŭnyololo wa ūasa
wa mŭkono mŭongo mŭonza;

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۖ

34.'Nŭw'o, we ndaamwŭtŭkŭla Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula-Mŭnene,

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۖ

35.'Na we ndaamaingŭsya andŭ kŭthya
ngya.

وَلَا يَخْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَسْكِينِ ۖ

36.Kwa ūu, we ndena mŭnyanyae vaa
ŭmŭnthŭ;

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَهُنَا حَبِيبٌ ۖ

37.Kana lŭu ona wŭva ateo mathambyo
ma itau,

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ۖ

38.'Ala vate ŭmwe ŭmaŭsaa ateo ene-naŭ
maŭsaa,'

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ۖ

LUKU 2

39.Indŭ aiee, Nyie nŭvŭta na syŭndŭ
syonthe ila inyw'ŭ mwonaa,

فَلَا أَقِيمُ بِمَا تُبْجِعُونَ ۖ

40.Na syonthe ila inyw'ŭ mŭtasyonaa,

وَمَا لَا تُبْجِعُونَ ۖ

41.Isu vate nzika nŭyo ndeto ŭla yaetiwe
nŭ Mŭtŭmwa mŭtŭkŭŭe;

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۖ

42.Na yo ti ndeto ya mŭtili-wa-myallŭ;
inyw'ŭ mwŭtŭkŭlaa o vanini!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۖ

43.Ona ti ndeto ya mŭoti wa ndoto;
inyw'ŭ mŭsŭvŭaa o maŭndŭ mavŭthŭ!

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَذْكُرُونَ ۖ

44.W'o nŭ ŭvuany'o kuma kwa Mwŭai
wa nthŭ syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ

45.Na ethwa we nŭwetete kwa ŭvŭngŭ
ona kaŭneeni kanini ŭlŭ Waitŭ Ithyŭ,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ۖ

46. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa
twamũkwatie we na kw'oko kwa aũme,

لَا خَلْدًا مِنْهُ يَا يَتِيمَ ۝

47. Na ĩndĩ vate nzika Ithyĩ twĩthwa
twatilile mwĩkiva wake wa ngingo.

ثُمَّ لَقَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝

48. Na vai ona ũmwe wenyu waĩ atonya
kũmũsiĩŵa we kuma Kwitũ Ithyĩ.

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

49. Na nĩ-w'o nĩ Ūlilikany'o kwoondũ wa
ala alũngalu.

وَأَنَّهُ لَتَذَكُّرُهُ لِلْمُتَّقِينَ ۝

50. Na, ow'o, Ithyĩ nĩtwĩsĩ kana ve amwe
katĩ wenyu ala maleaa *Syama Siitũ*.

وَأَنَّا نَتَعَلَّمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ۝

51. Na vate nzika, ūkeethwa
mwambĩĩĩyo wa kwĩlila kwa alei.

وَأَنَّهُ لَحَزْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

52. Na vate nzika, nĩ w'o wa w'o.

وَأَنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝

53. Kwa ūu, taĩa syĩtwa ya Mwĩai waku,
Ula-Mũnene.

فَاسْبَحْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ

AL - MA'ARIJ
(Wavuanŵ'e Makka)

1. SyItwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵi Ŭlau, Ustũtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Mũkũlya akũlasya Ŭlũ wa Ŭsilũlo Ŭla
Ŭkilũlye kũvika.

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

3. Ŭlũ wa alei, Ŭla vate ona Ŭmwe Ŭtonya
kũvetanga.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

4. Nŵi kuma Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwŵai wa iŵŵa nene.

فَمِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

5. Alaŵka na Veva syambataa Kwake
Mũthenyanŵi Ŭmwe Ŭla Ŭasa waw'o
nũndũ Ŭmwe na myaka ngili mŵongo
ŵtano.

تَعْرِجُ السَّائِكَةُ وَالزُّوجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ
مُقَدَّارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

6. Kwa Ŭu ŵthwa na Ŭmŵŵsyo na Ŭmŵŵsyo
wa kwendeesya.

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَبِيلًا

7. Mo mawonaa w'o wŵi vaasa mũno,

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَؤِيدًا

8. Indŵi ŵthyŵi tũwonaa kwŵthwa wŵi
vakuvŵi.

وَنَرَاهُ قَرِيبًا

9. Mũthenya Ŭla ŵtu yŵkekala ta ŵvulũ
ŵtheũkye.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ

10. Na ŵma ikeethwa iilyŵi ta mavuti ma
w'ia wa ŵlondũ,

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْرِ

11. Na mũnyanya ndakakũlya ŵvoo wa
mũnyanyae.

وَلَا يَبْقَىٰ جَبَلٌ حَتَّىٰ يَصِيرَ

12. Mo makaiwa menene mũndũ na Ŭla
ũngŵi, na Ŭla mũvŵtany'a akenda
kwŵyovosya we-mwene kuma Ŭsilũlonŵi

بُيُوتِهِمْ يُورَدُ السَّجْدُ لَوْ يَفْقَهُونَ مِنْ عَذَابٍ
يَوْمَ يُنْفَخُ الْبُيُوتُ بِبُيُوتِهِ

wa mŭthenya Ūsu kwa *kumya* syana
syake,

13.Na mŭka wake na mwanaa nyinya wake,

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ

14.Na andŭ ma ndŭŭ sya mŭkaufi ma nyŭmba yake ala mamŭnengete ŭtŭo.

وَفَصَّلَتْهُ الَّتِي تُوِيهِ ۝

15. Na kumya asu onthe ala me 1010 wa nthi, nongi nūtonya kwiyovosya we-mwene *tū*

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْفِخُهُ ۖ

16.Indĩ aiee! Vate nzika, nĩ ūmŪĩ wa Mwaki,

لَا إِنَّمَا تَلَفُ ۝

17. Uisuvûanga kîkonde kya mwĩĩ *ona*
kûvika maleenyûnĩ *ma mwĩĩ*.

نَزَاعَةُ الشَّوَى ⑩

18.W'o Ūkamwīta we Ūla waalyŪkile na
kŪsyoka Ūtina

تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى

19. Na woombanisye *Uthw'ii* na awia.

وَجَمَعَ فَأَوْعَى ۝

20. Nīw'o, mūndū asyaītwe ate mūmīīsyana e kīw'īu.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُومًا

21.Yŋla ōthōku wamōkiita we, ausōŋtwe
nŋ iŋo.

إِذَا مَنَّ الشَّرُّ جُزُوعًا ۝

22. Indī yīla ūseo wamūvalōkīla, we
nīwīkathīlaa.

وَإِذَا مَنَّ اللَّهُ الْخَيْرَ مَنُوعًا ﴿١٧﴾

23. Indī ti asu ala mavoyaa.

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۖ

24.Asu ala maaatĩanĩasya Mboya syoo,

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٦٦﴾

25. Na asu ala nthĩnĩ wa ūthw'ii woo, ve
kĩlungu kyaw'o kĩaĩkĩle.

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٦﴾

26.Kwöondü wa müvoyi na kyonze klla
kltavoyaa.

لِلْأَيْلِ وَالْمَحْرُورِ ۞

27.Na asu ala metikllaa Müthenya wa
Utwio kana nĩ wa w'o,

وَالَّذِينَ يُصَلِّونَ يَوْمَ الدِّينِ ۞

28.Na asu ala mena wia wa Üsilflo wa
Mwłai woo----

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُتَّقُونَ ۞

29.Nĩw'o Üsilflo wa Mwłai woo
ndwathÜkllka.

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ خَيْرٌ مِّمَّا يُرِيدُونَ ۞

30.Na asu ala masÜvłaa mothei moo---

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ مَنْظُورٌ ۞

31.Ateo kwa iveti syoo na kwa ala moko
moo ma aÜme mamaÜngamłe; ow'o asu
ti ma kÜtÜlwa mÜłł;

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۞

32.Indĩ asu ala mamanthaa kÜvłtÜka vau,
aa nĩmo eki-ma-naĩ.

فَمَنْ ابْتَدَعَ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۞

33.Na asu ala masyałłasya mawłvłto
moo na motianłto moo.

وَالَّذِينَ هُمْ لَا مُنْتَهَىٰ لَهُمْ وَعَهْدُهُمْ رُغُودٌ ۞

34.Na asu ala alÜngalu mokÜsłnĩ moo.

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۞

35.Na asu ala maÜngamłaa Mboya syoo.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۞

36.Aa makeethwa nthłnĩ wa MłÜnda me
atałłku.

بِمِثْقَلِ أُوتٍ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ ۞

LUKU 2

37.Indĩ ala matetikllaa mena kyaÜ, ÜndÜ
mo mokaa kwaku mekalaatłte,

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ ۞

38.Kuma ngalĩ ya kw'oko kwa aÜme
kwaku na kuma ngalĩ ya kw'oko kwa
aka, me nguthu syłna kłvathÜkany'o?

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزَّتَيْنِ ۞

39.Kŭla mŭndŭ katŭ woo ekwatasya
kŭlika nthĩnĩ wa Mŭŭnda wa Utanu?

أَيُّطَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۖ

40.Tiw'o! Ithyĩ nĩtŭmombĩte mo na kŭla
mo makĩsĩ.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۖ

41.Indĩ aiee, Nyie nĩĩvĩta na Mwĩai wa
maumĩlonĩ na mothŭĩlonĩ, kana Ithyĩ,
twĩna ŭtonyi-----

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَائِدُونَ ۖ

42.Kŭmaete angĩ aseŭ kwĩmo vandŭ
voo, na Ithyĩ tŭitonya kŭsiĩĩwa *nthĩnĩ wa*
mawalany'o Maitŭ.

عَلَىٰ أَنْ يُبْذَلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا عُنَّ بِمُسْبِقِينَ ۖ

43.Kwa ŭu, ekanai namo maendee na
ngewa yoo nthŭku na mathaŭke kŭvika
makomane na ŭla mŭthenya woo mo
mathawa.

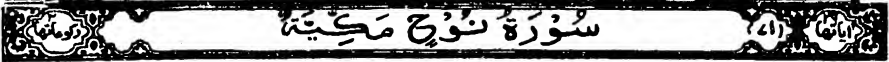
فَذَرَّهُمْ يُخَوِّضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ
الَّذِي يُوْعَدُونَ ۖ

44.Mŭthenya ŭla mo makauma mbŭanĩ
syoo ta mekalaatĩte melekele ieleelonĩ
syoo.

يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَتْ لَهُمْ
إِلَىٰ نَصَبٍ يَوْمَئِذٍ ۖ

45. Metho moo makumanĩe na nthĩ; na
mo makavw'ĩkwa nĩ nthoni. Usu nĩ
mŭthenya ŭla mo mathiwe.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ
الَّذِي كَانُوا يُوْعَدُونَ ۖ

NUH

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Ithyĩ nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ
make, *akyasya*, 'Makaany'e andũ maku
mbee wa ũsilĩlo wĩ woo ũtanamavikĩa.'

3. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, vate
nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a mumĩlu
kwenyu,

4. Nĩkana mũmũthũkũme Ngai Mwene
Vinya W'onthe na kũmũkĩa We na
mũimbĩw'a Nyie.

5. We akamũekeke inyw'ĩ naĩ syenyu na
kũmũnenge inyw'ĩ ĩvinda, kũvika ĩvinda
yĩla yĩtw'ĩtwe. Nĩw'o, ĩvinda yĩla
yĩtw'ĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe yĩitonya kũtũngwa ĩtina ĩla yo
yavika. Takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie
tũ!

6. We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie
nĩnĩmetĩte andũ makwa ũtukũ na
mũthenya,

7. 'Indĩ kũmeta *mo* kwakwa kũtumĩte mo
makĩa makauma *kwakwa* ĩyaa mũno
vyũ.

8. 'Na kĩla ĩvinda nyie nametie mo
nĩkana We ũtonye kũmaekaa mo, mo
meekĩe syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo.
na meelingĩlile ngũa syoo na maendee
nthĩnĩ wa ũthũku woo, na meethwa na
ũng'endu mũvĩtũku.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

قَالَ يَقَوْمُ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرَ

يُفْضَرُ لَكُمْ مِنْ دُونِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
فِي فِتْنَةٍ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْلَا أَرَأَيْتُمْ
تَعْلَمُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَأَنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصْوَابَهُمْ
فِي أَذَانِهِمْ وَاسْتَعْصَمُوا بِأَنفُسِهِمْ وَاصْغَوْا وَأَسْكَبُوا
سَبْكًا رَاسًا ۝

9. 'Indĩ Nyie nĩnamathokisye mo nzĩanĩ
Yaku ũtheinĩ.

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

10. 'Na Nyie ninamatavisye mo ũvoo
mbee wa andũ, na *ota Du* nĩnaneenie
namo kĩmbithĩnĩ.

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝

11. 'Na Nyie naisye, 'Manthai ũekeo wa
Mwĩai wenyu; nũndũ We nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ.

نَقَلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝

12. 'We akamũtheesya inyw'ĩ mbua kwa
wingĩ.

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدَادًا ۝

13. 'Na We akamwĩkĩla vinya inyw'ĩ na
ũthw'ii na syana, na akamũnenga inyw'ĩ
mũũnda na We akamũnenge inyw'ĩ
mbũsĩ.

وَيُنَبِّدُكُمْ فِي الْقَوَالِ وَيَبْنِيَنَّ لَكُمْ جَنَّةً
وَيَجْعَلَ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

14. Mwĩna kĩ inyw'ĩ ũndũ mũteũweta
ndaĩa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

15. 'Na kwa ũla w'o We nũmũmbĩte
inyw'ĩ nthĩnĩ wa syĩkalo.

وَقَدْ خَلَقْنَا أَطْوَارًا ۝

16. 'Inyw'ĩ nomwaasisya ũndũ Ngai
Mwene Vinya W'onthē ũmbĩte matu
mũonza ngoi ũũũ wa ngoi?

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَعَوَاتٍ طِبَاقًا ۝

17. Na We nĩwĩkĩĩte mwei nthĩnĩ wamo
ta kyenĩ, na ayĩtwĩkĩĩthya syua ta taa?

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُجُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ

سِرَاجًا ۝

18. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthē
nũmũkĩĩĩthye inyw'ĩ ũũũ wa nthĩ' ta kũkĩla
kwa imea.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝

19. 'Indĩ We akamũtũnga inyw'ĩ nthĩnĩ
wayo na kũmũete inyw'ĩ kwa nzĩa ya
mwanya.

ثُمَّ يُبْيِدُكُمْ فِيهَا وَيُغَيِّرُكُمْ بِمَوَاجِدَاجَا ۝

20.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amyũmbĩte nthĩ yĩ mbaamu kwoondũ wenyu.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا

21.'Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũkĩlanĩlya nzĩlanĩ ũla mbaamu.

﴿ يَتَسَلَّلُوا مِنْهَا سُبُلًا يُخَالِفُهَا ﴾

LUKU 2

22.Noa aisye, 'Mwĩlai wakwa, mo nĩmaleete kũmbĩw'a nyie, na mamũatĩle ũla ũthw'ii wake na syana syake syongelete wanangĩko wake.

قَالَ نُوْحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِيْ وَابْتَعَوْا مِنِّ لَّمْ يَزِدَّهُمْ اٰلَهُ وَلَا وَلَدَهُ اِلَّا خَسَارًا

23.'Namo nĩmaseũvĩtye nzama yĩ vinya.

وَمَكْرُهَا مَكْرًا كَبِيْرًا

24.'Namo nĩmatavanasya ũmwe na ũla Ongĩ, 'Mũikatie ngai syenyu ona vanini. Na mũikatie Waddi kana Suwa, kana Yakuthi kana Yaauku na Nasili.'

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوْءًا ءَاثَرًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا

25.'Namo nĩmamathyoekisye aingĩ, ona We ndũkamongelele alei ateo nthĩnĩ wa Ivĩtyo vyũ!

وَقَدْ اَصْلَحُوا كَثِيْرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا ضَلٰلًا

26.Mo nĩmanyw'ĩthiw'e kĩw'ũ nũndũ wa naĩ syoo na matw'ĩkĩthw'a ma kũlika Mwakinĩ. Namo mayaaĩthĩa amatetheesya moo ene mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا خَلَقْتَنِيْهُمْ اَغْرِبُوْا اَمْ اَدْخِلُوْا اَنَا رَاةً فَلَمْ يَجْعَلُوْا لَهُمْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْصَارًا

27.Na Noa aisye, 'Mwĩlai wakwa ndũkamũtie ona ũmwe wa alei ta ekali ma ũlũ wa nthĩ;

وَقَالَ نُوْحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ عَلَى الْكَافِرِيْنَ دِيَارًا

28.'Nũndũ, ethwa We nũũmaeka mo, makamathyoekya tũ athũkũmi Maku na maikasyaa andũ aseoo ateo mwene naĩ na mũlei.

اِنَّكَ اِنْ تَذَرْنِيْهُمْ يَخْلَعُوْا عِبَادَكَ وَلَا يُلْقُوْا اِلَّا فَاٰجِرًا كَبِيْرًا

29.Mwĩaii wakwa: Ndekee nai nyie na atu mia makwa, na kila mundu walikile nyum bani yakwa e mwikaloni wa kwitikila, na e tikili na etikili aume na etikili ma aka; ateo Ndukamaingivisye alei ateo mawanangiko!

رَبِّ اَخْرِجْنِيْ وَلَوْ اِلْدَيْ وَلِيْنٍ دَخَلَ بَيْتِيْ مُؤْمِنًا وَ لِقَوْمِيْنَ وَالْمُؤْمِنِيْنَ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا تَبٰرًا ﴿

سُورَةُ الْجِنِّ مَكِّيَّةٌ

(Wavuanīw'e Makka)

1.SyItwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nt̥kūvuan̥t̥w'e kwakwa kana
nguthu ya Mayini n̥yeethuk̥t̥syē, namo
maasya, 'Kwa ūla w'o, ithy̥t̥ n̥t̥ūm̥t̥w'ite
Kulani t̥la n̥t̥ ya k̥ūseng̥'ya,

قُلْ أُوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْمُكُم مِّنَ الْإِثْمِ فَعَالُوا
إِنَّمَا سَمِعْنَا قُرْآنًا مَّجْمُوعًا

3.'Yo itongoasya nzīanī Ila ya w'o; kwa
ūu ithyī nītūmītīkītīlīte, na ithyī
tūikamwīanany'a ūmwe ona wīva na
Mwīai waitū.

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا
أَحَدًا

4.'Na *ithyĩ nĩwũĩkĩlaa* kana ūtonyi wa Mwĩai waitũ wĩ ũũũ mũno. We ndeyoseete mũka kana mwana We-Mwene.

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ۝

5.'Na *nĩ w'o* ala atumanu katĩ waitũ
nĩmakothaa kũneena ūvũngũ mũvĩtũku
ĩlũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ۝

6.Na ithyŋ twasŋanŋaa kana andŋ na
Mayini maitonya kŋneena ŋvŋngŋ ŋŋŋŋ
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona
ŋndŋŋ.

وَأَنَّا طَعْنَا أَنْ لَنْ تَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ
كُذِبًا ۝

7.'Na mūno andū amwe katī wa ala angī
makothaa kūmantha ūsūv'lo wa andū
amwe kuma katī wa Mayinī, na ūu mo
nīmamongelelee ūng'endu ala maī ma
mbee;

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ
مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا

8.Na mūno mo masūanŋie, otondū inyw'ŋ
mūsūanŋaa kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakokŋiya *Mūŋmwa* ona
ūmwe ona ŋndŋŋ

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

9. Na ithyĩ n̄twamanthie *kwenda* kũvika
Itunĩ, Indĩ tweethĩe yusũte asũvĩ me
vinya na ndata ila iathanaa.

وَأَنَّا لَنَسْتَأْتِيَنَّهَا فُجُودًا مَّرَاتٍ حَرَسًا
شَدِيدًا وَشُهُبًا ۝

10. Na ithyĩ twakothaa kwĩkala ivĩlanĩ
imwe syayo kwĩthukĩsya. Indĩ Ūla ona

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمِعْ
أَنَّا نَحْنُ لَهَا شَهِابًا مُرْسَدًا ۝

wĩva wĩthukĩsya yu, ethĩaa ndata ĩla
iathanaa imũmandĩkĩe we.

11. Na ithyĩ tũyĩsĩ kana ōthŌku nũtw'ĩtwe
kwa asu ala me ũlũ wa nthĩ kana ethwa
Mwĩai woo nũtw'ĩte *kĩndũ* kĩseo kwoo.

وَأَنَّا لَا تَدْرِي أَسْرَأُيَدُ يَمَنُ فِي الْأَرْضِ لَمَّا رَأَوْهُ
يَوْمَ رُبُّهُمْ رَشَدًا ۝

12. 'Na amwe maitũ ithyĩ nĩ alũngalu na
amwe maitũ nĩ athyoeku; na ithyĩ twĩ
nguthu syĩna mawoni me kĩvathukany'o.

وَأَنَّا مَتَّاعُوا الضَّالِّينَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِفَ
قَدْ دَاۤءٍ ۝

13. Na ithyĩ n̄twĩsĩ kana tũitonya
kũthokoany'a *walany'o* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ũlũ wa nthĩ, ona ithyĩ
tũitonya kŏkĩa kuma vala We Ūĩ.

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنِ نَّجْزِيَهُ
هَرَبًا ۝

14. Na yĩla ithyĩ tweew'ie *wĩlano* wa
Ūtongoi, ithyĩ n̄twawĩtkĩlile. Na we Ūla
ũmwĩtkĩlāa Mwĩai wake ndena w'ia wa
wasyo kana Ūla ūte-Ūlũngalu.

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنُ
بِرَبِّهِ فَلَا يَمْنَأُ غَمًّا وَلَا رَهَقًا ۝

15. 'Na amwe maitũ n̄mamwĩnyivĩsya
Ngai na amwe maitũ n̄mathũkĩte kuma
nzĩlanĩ ĩla ya w'o. Na asu ala
menyivasya kwa Ngai—aa n̄mo ala
mamanthaa nzĩla ĩla ya w'o.

وَأَنَّا وَمِنَ الْيَهُودِ وَمِنَ النَّسْرَانِ وَمِنَ الْقِصْطُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ
فَلَوْلِكَ تَعَوَّذُوا رُسُلًا ۝

16. Na ta kwa asu ala *melelũkaa* kuma
nzĩlanĩ ĩla ya w'o, mo n̄mo ngũ sya
Ngiena.

وَأَنَّا الْقِصْطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۝

17. Na ethwa mo makekala nzĩlanĩ ĩla ya
w'o, ithyĩ vate nzika, tũkamanenge mo
kĩw'ũ kingĩ kya kũnyw'a,

وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ شَاءَ
فَدَقَّا ۝

18.Nĩkana lthyl. tũtonye kũmatata mo nakyo. Na ūla ona wĩva ūalyũkaa kuma ūlilikany'onĩ wa Mwĩai wake---We akamũluuta we nthĩnĩ wa ūsilĩlo mwai mũno.

لَتَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْ
عَذَابًا صَعَدًا ۝

19.Na kũndũ kw'onthe kwa ūthaihi nĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, ndũkamwĩkaĩle ūngĩ ona wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّ السَّجْدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

20.Na yĩla Mũthũkũmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūũngamaa aimũvoya We, mo nĩmamũmbanĩaa we, ovakuvĩ kũmũthitya.

وَأَنَّهُ لَنَا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَابُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ يَبْدَأُ ۝

LUKU 2

21.Asya. 'Nyie nĩvoyaa kwa Mwĩai wakwa tũ, na Nyie ndimwĩananasya ona ūmwe Nake.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝

22.Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wa kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ūseo.'

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝

23.Asya, 'Vate nzika, vai ūtonya kũnzũvĩana na ūsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana ngona vandũ va kũmwĩvitha We.

قُلْ إِنِّي لَنْ يُخَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

24.Utonyi wakwa no kũvikya ūvuany'o tũ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na motũmane make.' Na kwa asu ala maleaa kũmwĩw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ve Mwaki wa Ngiena, vala mo makekala ĩvinda ĩasa, ĩasa mũno.

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝

25.Mo makaendee na kũlea kwĩĩkĩla kũvika mone kĩla mo mathĩtwe, na omĩtũkĩ mo makamanya nũũ ūla

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْجُدُونَ مَنْ
أَضَعَفُ نَاصِرًا وَاقِلًا عَدَدًا ۝

mŭtetheesya mwonzu mŭno na wŭna
ŭtalo mŭvŭthŭ wa andŭ.

26. Asya, Nyie ndyŭsŭ kana kŭla inyw'ŭ
mwathŭtwe kŭ vakuvŭ kana Mwŭai
wakwa akŭle ŭvinda yŭ vaasa.

قُلْ إِن أَدْرَيْتُمْ أَتُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّي أَمَدًا ۝

27. We. Mŭmanyi wa maŭndŭ ala
matonekaa; na We ndamŭnengae ona
ŭmwe ŭnene ŭlŭlŭ wa ŭsumbŭki Wake wa
maŭndŭ ala matonekaa.

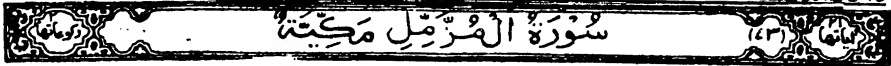
عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ۝

28. Ateo we ŭla We ŭmŭnyuvaa ta
Mŭtŭmwa Wake. Na mbee wake we na
ŭtina wake we vangangaa alaŭka ta
asŭvŭi.

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَيَمْنُ خَلْفَهُ رِصْدًا ۝

29. Nŭkana We atonye kŭmanyi kana mo
Atŭmwa Make nŭmavikŭtye Motŭmane
ma Mwŭai woo. Na We aithyŭlŭlŭkŭte
syonthe ila mo mena syo na We nŭw'iaa
ŭtalo wa syŭndŭ syonthe.

لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ آتَيْنَاهُم رَسُولًا وَنَحْنُ لَهُمْ
شَاقِقُونَ ۝

AL - MUZZAMMIL

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nĩ 0lau, Us0ftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We 0la wflingfte we-mwene na
kftonyeo kfasa.

يَا أَيُّهَا الْمَزْمِيلُ

3. Ungama nthĩnĩ wa Mboya 0tuk0 ateo
kflungu kfnini kya w'o-----

قُمِ الْبَيْتَ إِلَّا قَلِيلًا

4. Nyunzu ya w'o, kana 0nyivangye
mbee wa 0u.

نَضَعُ فَأَنْقُصُ مِنْهُ قَلِيلًا

5. Kana wongelange vanini mbee wa
0u—na mfsome Kulani kavola na kwa
k0s0anf. ¹ *

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَبِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا

6. Nfw'o, Ithfĩ twfkw'ilfla we Ndeto
ngito.

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

7. Nfw'o k0kflla 0tuk0 nĩ nzfa ya vata
m0no vy0 kwa k0kflla thay0 vinya na
nflkwfkaa 0nd0 m0nene m0no f0f0 wa
ndeto sya mboya.

إِنْ نَأْتِيَنَّكَ الْبَيْتَ مِنْ أَمَدٍ وَطَأْطَأُ نَوْمٍ قِيلًا

8. We ow'o, m0thenya nfwlthfawa
ma0nd0 maingf m0no maaflanf.

إِنَّكَ فِي النَّهَارِ سَبَّحًا طَوِيلًا

¹ *Ndeto 'Thiyabaka' nftonya k0weta ngoo Indf
fkancenwa ta nthimo. Indf thfna nfkana ndeto
'thiyab' yaasya ng0a kana itonyeo. Kwa 0u,
ikawetwa ta nthimo 0aly0lo nd0tw'fka ngoo.
Vangf nfvatonya kwfthwa 'Thiyabaka' nthfni wa
0neeni 00 nftonya k0neena f0f0 wa aafli ma
M0t0mwa s.a.w na ala angf me vakuvf nake we.
Ualy0lo 00 wfm0nenge m0somi 0nyuvi m0nene
wa w'o.

9. Kwa Ou, lilikana syitwa ya Mwłai waku, na Inengane *we mwene* Kwake na Uthaiti musŭu.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ①

10. We *nĩ* Mwłai wa Umłlonĩ na Uthŭłlonĩ; vai Ngai ateo We; kwa Ou, mwose We ta Mŭsŭvĩ *waku*.

رَبِّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا ②
وَكَيْلًا ③

11. Na ŭmłsya maŭndŭ onthe ala mo maneena; na taanłsya namo na mwłkalo mwałlu.

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ④

12. Na ndekanłye Nyie Nłnyioka na asu ala maleaa *ŭla w'o*, mena maŭndŭ mavŭthŭ na wingł wa syłndŭ; na manenge mo łvinda łnini.

وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْسَةِ وَمَوْلَاهُمْ وَلِيلًا ⑤

13. Vate nzika, vamwe Naitŭ ve mbłngŭ *ngito* na Mwaki *włwoo*.

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ⑥

14. Na kyaŭya kłla kłtaa na ŭsilłlo *włwoo*----

وَعُصَاةَ أَغْصَاةٍ وَعَذَابًا آتِيًا ⑦

15. Mŭthenya ŭla nthł na iłma ikathingitha, na iłma ikeethwa iilył ta ivumbu iŭng'uthalangwa.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلاً ⑧

16. Nłw'o, Ithyl nłtŭmŭtŭmłe inyw'ł Mŭtŭmwa, ŭla nł ngŭsł łŭłŭ wenyu, otondŭ Ithyl twamŭtŭmie Mŭtŭmwa kwa Valao.

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ خَمًا ⑨
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ذُرِّيَّتِهِ رَسُولًا ⑩

17. Indł Valao nłwaleile kŭmwłw'a Mŭtŭmwa, kwa ŭu, Ithyl nłtwamŭkwatie we na łkwata łthŭku.

فَقَطَّعَ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخَذًا وَبِيلًا ⑪

18. Inyw'ł Indł, ethwa inyw'ł nłmŭŭlea kwłłkłla, mŭkeesłłta ata inyw'ł ene łŭłŭ wa mŭthenya ŭla ŭkaalyŭla nzw'łł sya syana kwłthwa mbuł?

كَذَلِكَ نَقُوتُ الرُّسُلَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْيَوْلَانِ ⑫
شِينًا ⑬

19. *Mūthenyanĩ ūsu ĩtu yĩkaatũanĩw'a*
kaĩ na ūtianiŋo Wake ūkeanĩw'a.

إِنَّ الشَّامِ مُنْقَطِعٌ بِهِ كَأَن دَعْدُهُ مَفْعُولٌ ۝

20. Uu vate nzika nĩ ūlilikany'o. Kwa
 ūu, mūeke we ūla ūnũkwenda, akwate
 nzĩla ya kwa Mwĩai wake.

إِن هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ مِّنْ شَأْنٍ أَتخذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

LUKU 2

21. Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ kana
 we nĩũŋamaa ūivoya kwa ilungu iĩĩ
 kaĩ wa ĩtatũ sya ūtukũ na *na mavinda*
angĩ nyunzu kana kĩlungu kya katatũ
kyaw'o, na ota ūu nguthu ya asu ala we
 wĩnamo. Na Ngai Mwene Vinya
 W'ontho nũtalĩĩlaa kĩĩthimo kya ūtukũ na
 mūthenya. We nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ
 mūitonya kũsũvĩa kĩĩthimo kya w'o, kwa
 ūu We nũmwelekele inyw'ĩ na tei.
 Somai ĩndĩ, Kulani mũno vala ve ūvũthũ
kwemyu. We nĩwĩsĩ kana amwe kaĩ
 wenyu nĩmatonya kwĩthwa me awau na
 angĩ ala matonya kũkita nzĩanĩ ya Ngai
 Mwene Vinya W'ontho kĩfanda kĩseo.
 Na ūseo ona wĩva ūla inyw'ĩ
 mūũtongosya mbee wenyu kwoondũ wa
 mathayũ menyũ, mũkawĩthĩa w'o
 vamwe na Ngai Mwene Vinya W'ontho
 wĩ mūseo mbee na mūnenange nthĩnĩ wa
 ĩtuvi. Na manthai ūekeo wa Ngai
 Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika,
 Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ
 Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي النَّيْلِ
 وَنِصْفِهِ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ
 وَاللَّهُ يُقَدِّرُ النَّيْلَ وَالنَّمَارَ عِلْمَ أَن تَنُحْصُوهُ
 فَتَأْتَبَ عَلَيْهِمْ فَاقْرَءُوا مَا يَتَشَرَّ مِنَ الْقُرْآنِ
 عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَّرْغُومٌ وَأَخْرُونَ يُضْرَبُونَ

فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ دَآخِرُونَ
 يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا يَتَشَرَّ مِنْهُ
 أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاقْرَءُوا اللَّهَ قُرْآنًا
 حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِن خَيْرٍ نَّحْمَدُوهُ
 عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا

إِنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

AL – MUDDATHTHIR

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ũlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ame we wŵvw'ŵkŵte *we-mwene na*
kŵtonyeo kyaku.

يَا أَيُّهَا الْمَدَّثِرُ

3. Ukŵla na kaanany'a.

قُمْ فَأَنْذِرْ

4. Na mũtaŵe Mwŵai waku.

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

5. Na thesya kŵtonyeo kyaku,¹*

وَيَا بَكَ فَطَهِّرْ

6. Na ŵvathane na kũlea kŵthesya,

وَالزُّجُرْ فَاهْجُرْ

7. Na ndũkanengane manee ũimantha
kũtũngŵa angŵi maingŵi,

وَلَا تَمْنُنْ تَسْكَرُورْ

8. Na kwoondũ wa Mwŵai waku we ŵkala
wŵyũmŵsye.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

9. Na yŵla soo ũkavuvwa,

فَإِذَا نَعَرَفِي النَّافُورْ

10. Mũthenya ũsu ũkeethwa mũthenya
wa ũnyamao mũnene.

فَذَلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرْ

¹ Ndeto ŵno 'thiyabaka' nŵtonya kwasya ngoo ateo
yosetwe tũ ta mwŵi wa ũneeni. Indŵi thŵna nŵi kana
ndeto 'thiyabu' yaasya ngũa kana itonyeo. Kwa
ũu mũndũ akamyosa na mwŵi ũneeni indŵi ngoo
tiw'o ũalyũlo ũla ũkwendeka. Nŵkũtonyeka kana
nokwŵthwa thiyabaka nthŵiŵi wa ngewa ŵno nŵtonya
kũweta atindany'a ma Mũtũmwa Mũtheu mũno
wŵthwe ŵũũ wake na ala angŵi me vakuvŵi nake. Uu
ũalyũlo ũũ ũngŵi nŵi wa kũmũtonyethya mũsomi
ũnyuvi mũthanthau wa ũalyũlo.

11.Na kwa alei Okeethwa kInd0 kIte
kIv0th0.

عَلَى الْكُفْرَيْنِ غَيْرَ يَبْسُتِرُ

12.NdekanIlye Nyie na Ola noombie
eweka,

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا

13.Na IndI nyie nInam0nengie we
0thw'ii mwingI.

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا

14.Na syana sya ivIsI ikIkala mbee wake.

وَبَيْنَ شُهُودًا

15.Na Nyie nInase0visye syInd0 syonthe
ila sya vata kwoondU wake.

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَهِيدًا

16.IndI we nIwendaa nIm0nenge
nyingangI.

ثُمَّ يَطْعُ أَنْ أَزِيدَ

17.Vate nzika, Ou tiw'o! N0nd0 We aI
m0maitha wa Syama Siit0.

وَلَا إِلَهَ كَانَ لِابْتِنَاءِ عَيْنِدَا

18.Nyie omIt0kI ngeekIa thIna m0nene
I0l0 wake.

سَارِمُهُ صَعُودًا

19.We! we nIwoonie na nIwatalile!

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ

20.WanangIko n0m0kwate we! Und0 we
watalile!

فَقَعَلَ كَيْفَ قَالَ

21.WanangIko n0m0kwate we IngI,
0nd0 we watalile!

ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ قَالَ

22.Na IndI we nIwasyaaisye,

ثُمَّ نَظَرُوا

23.Na IndI we nIwang'uthie 0thy0 wake
na nIwatukie nI 0thatu.

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ

24.Na IndI we nIwaaly0kile na aI
mwIkathIi,

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ

25.Na aisye, 'KI ti kInd0 IndI nI Ooi
0tianIwe;

فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ

26. 'Kŋ ti kŋndŋ Indŋ nŋ ndeto ya mŋndŋ.'

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ

27. O mŋtŋkŋ Nyie ngamwŋkya we nthŋnŋ wa 'Sakali'.

سَاطِيئِهِ سَقَرُونَ

28. Na nŋ kyaŋ kŋtonya kŋtuma we ŋmanya 'Sakali' nŋ kyaŋ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُونَ

29. W'o ndwŋaa na ŋtiaa vathei.

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ

30. W'o ŋsusuuvŋaa kŋkonde.

لَوَاحٍ لِّلْبَشَرِ

31. IŋIŋ waw'o ve alaŋka ŋkŋmi na kenda.

عَلَيْهَا تِسْعَةُ عَشْرَ

32. Na vai ateo alaŋka ala ithyŋ tŋmatw'ŋkŋthŋye asŋvŋ ma Mwaki ŋsu. Na Ithyŋ tŋyaaia ŋtalo woo ateo ta ŋtatwa kwa asu ala matetŋkŋlaa, nŋkana asu ala manengetwe Ivuku matonye kŋkwata ŋw'o, na asu ala metŋkŋlaa matonye kwongeleka nthŋnŋ wa mŋŋkŋŋo, na asu ala manengetwe Ivuku oŋndŋ ŋmwe na etŋkŋli maikatonye kwŋthwa na nzika kana asu ala mena ŋwau ngoonŋ syoo na alei matonye kwasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda kwasya ata na wonany'o ŋŋ?' Uu nŋw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋmŋtw'ŋlaa wa kwaa ŋla We wendaa na kŋmŋtongoesya ŋla We wendaa. Na Vai wŋŋ nguthu sya ita sya Mwŋai waku ateo We. Na kŋ ti kŋndŋ Indŋ nŋ ŋlŋlikany'o kwa mŋndŋ.

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا لِمَلَكَكُمْ وَمَا جَعَلْنَا
عَذَابَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ وَيُذَوِّدَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا وَلَا يَرْتَابَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلَقَوْلِ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا يَـُٔى
بِغِ وَكُلِّى لِّلْبَشَرِ

LUKU 2

33. Tiw'o, nŋvŋta na mwei,

كَلَّا وَالْقَبْرِ

34. Na ŋtukŋ yŋla ŋŋkya.

وَالنَّيْلِ إِذَا أَدْبَرَ

35. Na masangya kŋitheatheana.

وَالضُّبْحِ إِذَا أَصْفَرَتْ

36.Nīw'o, kyo nī kīmwe wa kīla *kyeva*
kīnene mūno vyū.

إِنَّمَا لَاحِدَى الْكِبَرِ

37.Ukaany'o kwa mūndū.

نَدِيرًا لِلْبَشَرِ

38.Kwake katī wenyu ūla wendaa kūthi
na mbee kana kūtiwa ītina.

بِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

39.Kīla thayū nīwovanītw'e na maūndū
ala wīkīte;

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ

40.Ateo asu ala me kw'okonī kwa aūme.

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ

41.*Mo makeethwa* nthīnī wa Mīūnda
maikūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فِي جَنَّتٍ شَيْتَاءَ لَوْلَا

42.Iūlū wa ala avītany'a.

عَنِ الْعَجْرَمِينَ

43.Nī kyaū kīmūetete inyw'ī nthīnī wa
'Sakalī'?

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ

44.Namo makasūngīa, 'Ithyī tūyaī katī
wa asu ala malūmasya Mboya,

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

45.'Ona ithyī tūyaaīthya ngya.

وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْإِسْكِينَ

46.Na ithyī nītweelikilye ngewanī
itetkīlīka vamwe na asu ala maī nthīnī
wasyo.

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِيضِينَ

47.'Na Ithyī nītwāūleile Mūthenya wa
Utw'io,

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ

48.'Kūvika yīla kīkw'ū kyatūkwatie
ithyī.'

حَتَّى أَتَيْنَا الْقِيَمَ

49.Kwa ūu, ūvoyanī wa avoyanī
ndūkamauna mo.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شِقَاةُ الشَّاهِدِينَ

50.Yu mo mena kī ūndū mo mekūalyūka
na kūtia ūla ūtao,

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِيرِ مُغْرِبِينَ

51. Ota mang'oi mateelemetw'e

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَفْرِفَةٌ ۝

52. Makl̥ite mūnyambū?

فَزَتْ مِنْ قُورٍ ۝

53. Aiee, klla mūdū kaŋ wamo endaa
kwl̥thwa na mathangū mavūe ma
Ovuany'o Ōla we ūnengetwe.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا

مُنشَرَةً ۝

54. Tiw'o! n̄w'o, mo maiȳlklaa Itu.

لَّا بَلْ لَا يَمْلِكُونَ الْآخِرَةَ ۝

55. Tiw'o! n̄w'o, ū ū n̄ ūtao.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ۝

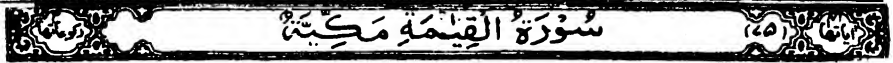
56. Mūeke we ūnd̄, ūla ūnūkwenda
aūlilikane.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ۝

57. Namo maikaūlilikana ateo Ngai enda
ūu. We eweka n̄ We waŋl̄twe n̄ kōk̄wa
na We eweka n̄ We waŋl̄te kūekea.

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ

وَأَهْلُ الْغُفْرِ ۝

AL - KIYAAMAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nI 0lau, Us0ftwe
nI tei.

إِنشِرْ لِلَّهِ الْفُتُوحَ ۝

2. Aiee, Nyie nIvI'ta na M0thenya wa
Uthay00kyo.

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝

3. Na Nyie nI'ta thay0 Ola wIt0laa m0tI
kaingI ta ng0sI.

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝

4. M0nd0 as0anIaa kana IthyI
t0ikombany'a mavIndI make?

يَتَجَسَّبُ الْإِنْسَانُ أَلَنْ نَجْعَ عِظَامَهُ ۝

5. II, IthyI twI'na 0tonyi wa k0m0t0nga
ona k0vika mI'thya ya syaa.

بَلَى قَدِيرِينَ عَلَى أَنْ تُنْفِىَ بَنَانَهُ ۝

6. IndI m0nd0 nIwendaa k0endeea na
kwI'ka naI 0nd0 we 0endete.

بَلَى يُبِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ۝

7. We ak0lasya, 'M0thenya wa
Uthay00kyo 0keethwa mbindu,

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ۝

8. YIla itho yI'kekI'wa mbindu,

وَإِذَا بَرَأَ الْبَصَرُ ۝

9. Na mwei 0ikwatwa,

وَحَسَفَ الْقَبْرُ ۝

10. Na syua na mwei iietwe vamwe,

وَجَمَعَ النُّسُ وَالْقَبْرُ ۝

11. M0thenya 0su m0nd0 akak0Iya, 'Va
k0kI'la nI'va?"

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَتَى الْقَبْرَ ۝

12. Aiee! vai wIvitho!

لَا لَا وَزَرَ ۝

13. Vand0 va k0th0m0a m0thenya 0su
vakeethwa vamwe na MwI'ai waku
eweka.

إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝

14.Mūthenya ūsu mŭndū
akamanyīthyw'a maŭndū ala we
wamatongoisye mbee na ala wamatiie
Itina.

يَتَّبِعُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا كَدَّمَ وَأَخْرَجَ

15.Aiee, mŭndū nīwīyīlī nesa vyū we
mwene.

يَلِ الْإِنْسَانَ عَلَى نَفْسِهِ بِصِغَرِهِ

16.Ona kau we nŭetae mawīkwatyo
make.

وَلَوْ أَنِّي مَعَاذِيرُهُ

17.Ndŭkathingithye ūīmī waku na
ūvuany'o ūū nī kana we ūtonye
kwīkalaata kŭŭsŭvīa w'o.

لَا تُخَذِّلُنِي بِهِ إِسْأَلُكَ لِتُجْعَلَ بِهِ

18.Vate nzika, kŭmbanw'a kwaw'o na
kŭsomwa kwaw'o kwī tŭlŭ Waitū Ithyī.

إِن عَلَيْنَا جُنَّةٌ وَقُرْآنَهُ

19.Kwa ūu, yīla Ithyī tŭŭsoma w'o,
īndī we atīla kŭsomwa kwaw'o.

وَلَا قُرْآنَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ

20.Na īndī kŭwŭalyŭla w'o nī tŭlŭ
Waitū.

ثُمَّ إِن عَلَيْنَا بَيِّنَاتُهُ

21.Aiee, īndī inyw'ī mwendaa kīla kī
vakuvī kw'okonī.

كَلَّا بَلْ تُخَيِّبُونَ الْعَاجِلَةَ

22.Na inyw'ī nīmŭyīvŭthasya Itu.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ

23.Mothyū amwe mŭthenya ūsu
makeethwa me matheu,

وَجِئْ يَوْمَئِذٍ نَافِرَةً

24.Masyaīsyē na kīhito kwelekela
Mwīai woo;

إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةً

25.Na mothyū amwe mŭthenya ūsu.
makeethwa me matuku,

وَجِئْ يَوْمَئِذٍ بِأَسْرَةٍ

26.Maisŭanīa kana mbaanga īla ītŭlaa
mŭongo yī vakuvī kŭmavalŭkīla mo.

تَنْظُرُ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا قَارُونَ

27.II, yila thayu wa mUndu OnOkw'a
wambataa Okavika mUmeoni,

وَلَا إِذَا بَلَغَتِ الْمَرْءُ

28.Na kOikOlw'a, 'N00 mUoi wa
kUmOtangIla?

فَقِيلَ مَنْ عَرَّفُوهُ

29.Na we ena w'o kana ni saa wa
kUtaanIsya;

وَكُلُّ أَهْلِ الْبَرَاءِ

30.Na mUthumo Oing'Uuthana na
mUthumo Ula OngI ni kyalya.

وَالْعَلَى الْمَنَى بِالْمَنَى

31.Kwa MwIai waku mUthenya Usu
ni kw'o kUkaendwa.

إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُنَى

LUKU 2

32.NUndu we ndaawitIkIla Ula w'o ona
ndavoyaa Mboya.

فَلَا مَلِكٌ وَلَا مَلِكٌ

33.IndI we niwaUleile Ula w'o na
awony'a mUongo;

وَكَيْنَ كَذَبَ وَتَوَلَّى

34.IndI we niwaendie kwa andU ma
nyumba yake, atambitye na ngathIlo.

ثُمَّ دَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ يَمْكُ

35.'Woo ni waku we! na woo IngI!

أَوَّلَى لَكَ فَأَوَّلَى

36.IndI woo kwaku we! na woo IngI!

ثُمَّ أَوَّلَى لَكَ فَأَوَّلَى

37.MUndu asUanIaa kana we akaekwa
ena Uthasyo kwanganga?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

38.We ndaI Ilovoto ya kiw'u kitweku
kitIku?

أَلَمْ يَكُنْ لَكَ نَفْثَةٌ مِنْ مَتْنِي يَنْفِي

39.Na IndI atw'Ika Ianga ya nthakame na
IndI amwIkIa Umbe na amUmInOkIlya
we.

ثُمَّ كَانَ مَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّى

40.Indĩ We nĩwamombie eĩ, mũũme na
mũka.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

41.We Umwe ta Osu, ndena Otonyi wa
kũthayũũkya akw'ũ makethwa thayũ?

فَإِنَّمَا إِلَهُ الْبَنَاتِ وَقَدْ بَدَّلَ بِنَاثٍ عَلَىٰ مَا كُنَّا نَعْتَقُ

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ

AL - DAHR
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syftwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Vate nzika, nĩkwavikie Ivinda tũũ wa
mũndũ ūla we ūtaĩ kĩndũ kĩweteka.

3. Ithyl nĩtwamũmbie mũndũ kuma nthĩnĩ
wa ūovoto ya manzĩ yĩvulene yĩla ithyl
tũtuma yĩsĩla nthĩnĩ wa matatwa; Indĩ
ithyl nĩtwamũalyũlile we atw'ĩka mũndũ
wĩw'aa na wonaa.

4. Ithyl nĩtũmwoneteye we Nzĩla, aitũnga
mũvea na ateũtũnga mũvea.

5. Nĩw'o, ithyl nĩtũseũvĩtye kwoondũ wa
alei mĩnyololo na mang'ang'a ma kĩlaa
na Mwaki wakene.

6. Indĩ ala alũngalu manyusaa kĩkombe,
kĩvulanĩw'e na Kavuli---

7. Mbuluti ila athũkũmi ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe manyw'ĩlaa. Mo
nĩmatumaa ivulutya ivulutya yĩ vinya.

8. Mo nĩmeanĩlasya wĩvĩto woo, na kũkĩla
mũthenya ūla ūthũku waw'o ūnyaĩkĩte.

9. Na mo nũndũ wa wendo Wake We,
maĩthasya ngya, ndiwa na mwovwa,

10. Makyasya, 'Ithyl tũmũĩthasya inyw'ĩ
kwoondũ wa ūtanu wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe tũ ithyl tũyendaa
mũvea kana ĩtuvi kuma kwenyu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ

شَيْئًا مَّذْكُورًا

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ مَّتَّكِينٍ

فَجَعَلْنَاهُ سَيْئًا بَصِيرًا

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّا شَأَكْرًا وَإِنَّا لَفُورًا

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَوْنَ مِن كَافٍ كَانَ يَوْمًا

كَافُورًا

مِثْلًا يَشْرِبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا

يَوْمُئِذٍ يَالْتَذِرُ وَيَخْتَفُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ

مُسْتَطِيرًا

وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مَشَكَّاتٍ وَبَرِيَّةٍ

لَّائِيَّةٍ

إِنَّا نَطْمِسُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَاءً

وَلَا شُكْرًا

11. 'Nīw'o, Ithyī nītōkīaa mŭthenya wa kyeve na thīna kuma kwa Mwīai waitŭ.'

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَتَطِيرًا ۝

12. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatangīa mo kuma kwa ūthŭku wa mŭthenya ūsu, na akamanenge mo ūsanzamŭku na ūtanu.

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّهْمُ نَصْرًا ۝
وَسُورًا ۝

13. Na We akamatuva mo, nŭndŭ wa ūmīīsyō woo, vamwe na Mŭŭnda na kīīonyeo kya lili,

وَجَزَّيْنَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝

14. Maīe ūlŭ wa mīto, namo maikew'a ūvyŭvu mwingī vo kana mbevo mbiingī.

مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا ۝
وَلَا زَمْهَرِيرًا ۝

15. Ma myuunyī yaw'o tkeethwa vakuvī ūlŭ woo, na itŭngo sya matunda ikathengeew'a vakuvī namo.

وَدَائِيَّةٍ عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذَلَّلتْ قُطُوفُهَا تَدْلِيلًا ۝

16. Na mīio ya kŭīa ya vetha t̄kathyŭlŭlŭkw'a katī woo, na ikombe sya ioo ota ūu,

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِأَنِيَّةٍ مِنْ فَضَّةٍ وَأَلْوَابٍ كَانَتْ ۝
قَوَارِيرًا ۝

17. Kīkombe kya kīoo kya vetha kīla mo makīseŭvisye na ūmanyi mŭvītŭku.

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

18. Na vo mo makanengwe kīkombe kyaŭnyw'a kīvulanītw'e na tangaŭsi,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝

19. Kuma mbulutinī yīvo yītawa Salisavili.

عَيْنًا فِيهَا تُنْشَىٰ سَلْسَبِيلًا ۝

20. Namo makeeteelwa nī andŭ ma mŭika ala matakatumīa. Wamona ūkasŭanīaa nī lŭlŭ inya t̄kītw'e.

وَيُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ خِلْدَانٌ مُثَلَدُونَ ۝ إِذَا رَأَيْتَهُمْ ۝
حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنثورًا ۝

21. Na we wasisya ūkoonaa ve ūtanu na ūsumbī mŭnene.

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَرًا رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ۝

22. Iŭlŭ woo vakeethwa itonyeo sya lili mŭseo na mŭmv. Ikaiifanŭw'a na itanga sya vetha. Na Mwŭai woo akamanenge mo kŭnyw'a kyaŭnyw'a kŭtheu.

طِيَهُمْ يَنَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٍ وَإِسْتَبْرَقٍ وَتَلَوتَا
تَسْوِيرِينَ فَضَةً وَسَقَمَهُمُ رَبُّهُمْ سُورَاتٍ مُّطَوَّرَاتٍ

23. *Namo makatavw'a*, 'Uŭ nŭ mŭthŭnzŭlo wenyu, na wŭa wenyu nŭtikŭllŭwe.'

إِن هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا

LUKU 2

24. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭvuanŭsye Kulani ilungu-ilungu.

إِنَّا نَحْنُ رَبُّكَ نَاعِيكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا

25. Kwa ņu, eteela na ņmŭsyo ņsilŭlo wa ņtw'io wa Mwŭai waku, na ndŭkanengane kwa mŭndŭ ona ņmwe katŭ woo *ņla nŭ* mwene naŭ kana ņte-mŭvea.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آيَةً أَوْ
كُفُورًا

26. Na lilikana syŭtwa ya Mwŭai waku kŭloko na wŭoo.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

27. Na tulasya-ndu mbee Wake ņtukŭ, na taŭa ņtheu Wake kwa *kŭlungu* kŭlasa kya ņtukŭ.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ يَلًا طَوِيلًا

28. Nŭw'o, *andŭ* aa mendaa thayŭ ņŭ wa yu, na maivŭthya mŭthenya mŭmŭ *ņla wŭ* mbee woo.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ
يَوْمًا نَوِيلًا

29. Ithyŭ nŭtŭmombŭte mo na tŭkawŭkŭla mŭmbŭlwe woo vinya, na Ithyŭ tŭkenda, nŭtŭtonya kŭmaete andŭ angŭ vandŭ voo mailyŭ tamo.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا
أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا

30. Na w'o ņu nŭ Ulilikany'o. Kwa ņu, ņla ona wŭva wendaa, nŭtonya kwosa nzŭa ya kwa Mwŭai wake.

إِنْ هِيَ إِلَّا نَذْكِرُهُ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مِثِيرًا

31. Na inyw'I mOitonya kOendeesya
mawendi menyu ateo ylla Ngai Mwene
Vinya W'onthe wendaa. NIw'o, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MOI.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا

32. We atumaa ūla wendaa alika nthInI
wa tei Wake, na We nŪseŪvItye ŪsiŪŪlo
wI woo kwoondŪ wa eki ma naI.

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَاللَّيْمِينَ أَهَدَ
فِي لَعْنَةِ أَبِي الْبَيْتَاءِ

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ مَكِّيَّةٌ

AL - MURSALAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

2.Nŵiŵta na asu ala matŵmawa kavola,

3.Indŵ mombanasya mŵendo na kŵthi na
mŵtŵkŵ,

4.Na kwa asu ala manyaŵkaa
mŵnyaŵkŵle wa w'o,

5.Na Indŵ mo maithesya ivathŵkany'o,

6.Na kwa asu ala matwaa Kŵlilikany'a,

7.Makŵnengane mo ene ŵŵlŵ wa wŵa ŵla
mo manengetwe kana kwa nzŵa ya
kŵkaanany'a,

8.Nŵw'o, maŵndŵ ala inyw'ŵ mwathŵtwe
no kŵvika mekŵke.

9.Kwa ŵu, yŵla ndata ŵkaaw'a kyeni
kyasyo.

10.Na yŵla ŵtu yŵkatŵkanŵla katŵ

11.Na yŵla iŵma ikavalaanw'a,

12.Na yŵla Atŵmwa makathandŵkangw'a
ŵvandanŵ yŵla yŵtw'ŵtwe-----

13.Nŵndŵ nŵ mŵthenya wŵva ŵla w'ŵtwe
kwoondŵ wa maŵndŵ aa?

14.Nŵndŵ wa Mŵthenya wa Utw'io.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا

فَالنَّاصِبَاتِ وَصَفًا

وَالنَّازِبَاتِ أَغْرَابًا

فَالْمُتَوَكِّلَاتِ أَوْفًا

فَالْمُتَوَكِّلَاتِ وَفًا

عِلًّا أَوْفًا

إِنَّمَا تَوَعَّدُونَ نَوَاقِعًا

وَإِذَا النُّجُومُ طُوسَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

وَإِذَا النُّجُومُ نُسِفَتْ

وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِيتَتْ

لَا يَمْلِكُ يَوْمَئِذٍ جَلَدٌ

بِزَمِّ الْقُضَلِ

15. Na nĩ kyaŭ kĩŭmanyĩthya we
Mũthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ۝

16. Woo nĩ wa asu ala maũleaa w'o
mũthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَ الْبَلَاغِ الَّذِينَ

17. Ithyĩ tũyaamananga andũ ala maĩ ma
mbee?

أَلَمْ نُهَبِ الْأَوَّلِينَ ۝

18. Ithyĩ tũkatuma ala me tĩna mamaatĩle
mo.

ثُمَّ نَبِئَهُمُ الْآخِرِينَ ۝

19. Uu nĩw'o Ithyĩ twĩkanaa na avĩtany'a.

كَذَلِكَ نَفْعِلُ بِالْمُجْرِمِينَ ۝

20. Woo nĩ wa asu ala maũleaa ūla w'o
mũthenya ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَ الْبَلَاغِ الَّذِينَ

21. Ithyĩ tũyaamũmba inyw'ĩ kuma nthĩnĩ
wa twĩlw'ũ tũtweku tũte vala tũĩ,

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَعِينٍ ۝

22. Na Ithyĩ twakĩkie kĩw'ũ kyu vandũ
valũmu,

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝

23. Kwa kĩthimo kya nĩnda yĩtw'e
yĩsĩkie?

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ۝

24. Uu nĩw'o Ithyĩ twathimie, na Ithyĩ
nĩtũthimaa nesa mũno ata!

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدِرُونَ ۝

25. Woo nĩ wa asu ala maũleaa ūla w'o
mũthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَ الْبَلَاغِ الَّذِينَ

26. Ithyĩ tũimyumbĩte nthĩ nĩkana tĩlikae

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ۝

27. Ala me thayũ na ala akw'ũ?

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۝

28. Na Ithyĩ nĩtwaie iĩma ndũũlu vo, na
nĩtwamũnengie inyw'ĩ kĩw'ũ kya
ũnyw'a kĩ mũyo.

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَجَرٍ وَآسَفِينَ ۝
فَرَأَيْنَا ۝

29. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ asu ala
maŭleaa ūla w'o!

وَيَذَرُكَ يَوْمَئِذٍ الْمُلُوكَ يَوْمَئِذٍ ۝

30. 'Yu endai inyw'ĩ mwelekele kĩla
inyw'ĩ mwakĩtw'ĩkĩthisye ta ūvŭngŭ,

إِنظِرُوا إِلَى الْكُفْرِ بِهِ يَكذِّبُونَ ۝

31. 'Ii, endai mwelekele muunyĩ, kana
kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

إِنظِرُوا إِلَى ظِلِّ ذِي تِلْكَ شَعْبٍ ۝

32. 'Itaetae muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ
wa Mwaki.'

وَعَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْأَلَمِ ۝

33. W'o wĩkasya mŭĩ sya mwaki ūlŭlŭ ta
mbeenge,

إِنَّهَا تَرَى بِشَرِّهَا الْقَضَىٰ ۝

34. Uilyĩ ta waseŭvĩtw'e na ngamĩle
nyingĩ syĩna langi wa Ivuulŭ.

كَأَنَّهُ جُمِلَتْ صُفُرًا ۝

35. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
Mŭthenyanĩ ūsu!

وَيَذَرُكَ يَوْمَئِذٍ الْمُلُوكَ يَوْمَئِذٍ ۝

36. Ūlŭ nĩ mŭthenya ūla mo matakethwa
matonya kŭneena;

هَذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ ۝

37. Onamo maiketfĩkw'a kŭnengane
mawĩkwatyo.

وَلَا يُؤْدُونَ لَهُمْ يُعْتَذِرُونَ ۝

38. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ wa asu ala
mauleaa w'o!

وَيَذَرُكَ يَوْمَئِذٍ الْمُلُوكَ يَوْمَئِذٍ ۝

39. Makatavw'a, 'Ūlŭ nĩ Mŭthenya wa
Utw'io; Ithyĩ nĩtŭmŭmbanĩtye inyw'ĩ na
andŭ onthe ala ma tene vamwe.

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَعَلَكُمْ وَالْأُولَىٰ ۝

40. 'Ethwa yu inyw'ĩ mwĩ ūndŭ mŭtonya
kŭmbĩka Nyie, mbĩkai w'o.'

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝

41. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَيَذَرُكَ يَوْمَئِذٍ الْمُلُوكَ يَوْمَئِذٍ ۝

LUKU 2

42. Ala alŋgalu makeethwa *katī* wa
myuunyī ta tŋlŋsī,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ۝

43. Na matunda ala mo makethwa
makyenda.

وَقَوَائِمًا يَنْتَهُونَ ۝

44. 'Yai na nyw'ai nesa ta mŋthŋnzŋo wa
maŋndŋ ala inyw'ī mweekie.'

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

45. Uu vate nzika, nŋw'o tŋmatuvaa ala
mekaa nesa.

إِنَّا كُنَّا نَحْنِزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

46. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

47. 'Yai na itanŋthyei inyw'ī-ene kavinda
kanini *tŋlŋ* wa *nŋhī* ŋno, *Inyw'ī* alei ma
w'o; vate nzika, inyw'ī ninyw'ī
avŋtany'a.

كُلُوا وَتَسْعَوْا قَلِيلًا إِنَّا كُمْ مُجْرِمُونَ ۝

48. Woo nī wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

49. Na yŋla mo matavw'a, 'Kumanai
mŋthaithe,' mo maikumanaa

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝

50. Woo nī wa asu ala maŋleaa ŋla w'o
mŋthenyanī ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

51. Nŋ ndeto yŋva ŋndī, ŋtina wa ŋno, ŋla
mo makamŋŋkŋla?

فِي أَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ۝

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ

AL - NABA'
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Mo makŪlanasya ũvoo mwaũ mũndũ
na ũla ũngĩ?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

3.Iũlũ wa ũvoo ũndũ mũnene ũkoka,

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ

4.Iũlũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganġaa

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ

5.Aiee, o mĩtũkĩ mo makamanya.

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

6.Aiee, Ithyĩ twĩneena ĩngĩ, omĩtũkĩ mo
makamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

7.Ithyĩ tũimyũmbĩte nthĩ ta ũkomo,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا

8.Na ĩlma ta syambo?

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا

9.Na Ithyĩ nĩtũmũmbĩte inyw'ĩ elĩ-elĩ,

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا

10.Na Ithyĩ tũseũvĩtye kũkoma kwenyu
ta ũthũmũo,

وَجَعَلْنَا لَكُمْ سُبَاتًا

11.Na Ithyĩ nĩtũtwĩkĩthĩtye ũtukũ ta kya
kwĩvw'ika,

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ لِبَاسًا

12.Na Ithyĩ tũũtw'ĩkĩthĩtye mũthenya
kwoondũ wa ũtethyo.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

13.Na Ithyĩ nĩtwakĩte Iũlũ wenyu *matu*
mũonza me vinya;

وَبَنَدْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

14.Na Ithyĩ tũyũmbĩte *syua* ta taa
mũtheu.

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا

15.Na Ithyĩ tũtheeasya kuma mathweonĩ
meũlovotanga kĩw'ũ kwa wingĩ,

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْرُبِ مَاءً مَبْكَاً ۖ

16.Nĩkana Ithyĩ tũtonye kũete mbeũ na
imea nakyo.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۖ

17.Na mĩũnda ya imea sya kwĩtanĩthya.

وَجَنَّتِ الْفَاكَا ۖ

18.Vate nzika, Mũthenya wa Utw'io
wĩna İvinda yĩtw'e.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۖ

19.Mũthenya ũla soo ũkavuvwa; na
inyw'ĩ mũkooka nguthu kwa nguthu.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ۖ

20.Na İtu yĩkavingũwa na yĩkatw'ĩka ya
mĩomo yonthe;

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۖ

21.Na ĩĩma ikavetangwa na syo ikeethwa
ĩĩlyĩ ota kyuu.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۖ

22.Kwa ũla w'o, Ngiena nĩyoveesye
imandĩkĩte,

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۖ

23.Mũsyĩ kwoondũ wa mbaa-matũ,

لِلطَّاغِينَ مَأْبَأًا ۖ

24.Ala makekala vo myakaka.

لِيُثَبِّتَ فِيهَا أَحْقَابًا ۖ

25.Mo maikasama kyaunyw'a kĩthithu
kana kya mũthemba ona wĩva vo,

لَا يَدْخُلُوهَا وَفُتِحَتْ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ۖ

26.Ateo kĩw'ũ kĩvyũ kĩtheũkĩte kana
kĩthithu mũno vyũ.

إِلَّا حَيْثُ مَا وَغَسَّاتْنَا ۖ

27.Ituvi yaĩĩte.

جَزَاءً وَفَاتًا ۖ

28.Nĩw'o, mo mayaaũkĩa ũtalo,

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۖ

29.Na nĩmaileile Syama Siitũ vyũ.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۖ

30. Na Ithyĩ nĩtũkĩandĩkĩte kĩla kĩndũ Ivukunĩ.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

31. 'Kwa Ou, inyw'ĩ samai ōsilĩlo: Ithyĩ toikamwongeela inyw'ĩ ateo nthĩnĩ wa ōsilĩlo.'

فَقُلُّوْا فَلَنْ نُّزِيْدَكُمْ اِلَّا مَدًا

LUKU 2

32. Nĩw'o, kwa ala alũgalu ve Ūtanu:

اِنْ لَّا تَسْتَعِيْنُ مَعَا زَا

33. Mũnda miĩte na mĩsavivũ,

حَدَّ اَيْنَ وَاَعْتَابًا

34. Na eĩtu atheu ma mũika Ōmwĩ

وَكُوَاعِبَ اَثَرَابًا

35. Na ikombe syĩkwĩĩkanga.

وَكَاَسًا وِهَاقًا

36. Mo maikew'a ngewa nthũũku vo kana kũkengana:

لَا يَسْعَوْنَ فِيْهَا لَنُوَا وَلَا كِلَابًا

37. Ituvi kuma kwa Mwĩai woo-----
mũthĩnzĩlo kwĩanana na meko moo-----

جَزَاءً مِّنْ رَّبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا

38. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo, Ula Mũlau. Mo maikethwa na waĩlu kũneena Nake We.

رَّبِّ السَّمَوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ

لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًا

39. Mũthenya ūla Veva na alaĩka makaũngama mĩthĩa, mo maikaneena ateo we ūla Ngai-Wa-Ulau ūkamwĩĩkĩlyĩ na ūla ūkaneena maũndũ ala ma w'o tũ.

يَوْمَ يَقُومُ الزَّوْجُ وَانْتَبِهَتْ صَفَا لَا يَتَكَلَّمُوْنَ

اِلَّا مَن اِذْنٌ لَّهِ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا

40. Mũthenya ūsu ow'o ūkavĩka. Kwa ūu, mũeke, ūla ūnũkwenda, amanthe nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اِنْتَخَذْ اِلٰى رَبِّهِ

مَآبًا

41. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũmũkaanĩtye inyw'ĩ tũlũ wa ūsilĩlo ūla wĩ vakuvĩ ota mũomonĩ; mũthenya ūla mũndũ ūkona maũndũ ala moko make matongoisye

اِنَّا اَنْزَلْنٰكُمْ عَلٰى اَبْنٰى قَرْيَةٍ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ

mbee, na mŋlei akaasya, 'Takethwa
Nye nŋndw'ŋka kŋtoo kŋthei!'

مَا قَدَّمَتْ يَدَهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلْبَسْنِي كُنْتُ تُرَابًا ۝

AL - NAAZIAAT
(Wavuanfwe Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na asu ala maendaa methikĩte
na kwĩkusya mena kĩleelo kya kũlika
nthĩ,

3. Na kwa asu ala maendaa na mĩtũkĩ
kũkĩlanĩya nthĩ,

4. Na asu ala maendaa na mĩtũkĩ kũndũ
kũasa ũlũ wa nganga,

5. Na kwa asu ala makĩlanasya mũndũ wa
ũla ũngĩ kwoondũ wa ũnene,

6. Na kwa asu ala malanasya walany'o na
maitwaĩĩa wĩa woo nesa,

7. Uu ũkeethĩwa mũthenya ũla nthĩ ila
ithingithaa ikathingitha,

8. Na kĩhingitho kya kelĩ kĩkakĩatĩĩa kyu.

9. Mũthenya ũsu ngoo ikathĩĩĩa nĩw'ia,

10. Na metho moo makakumanĩa na
nthĩ—

11. Mo makũlasya, 'Ow'o, ithyĩ
nĩtũkatũngwa mwĩkalonĩ witũ ũla wa
mbee?

12. 'Ata! ona twĩ mavĩndĩ mou?

13. Mo maasya, Indĩ ũsu nĩ ũalũko wĩ
wasyo.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غُرُقًا

وَالشَّاطِطِّ نَشَطًا

وَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

أَبْصَارًا خَاسِفَةً

يَقُولُونَ إِنَّا لَنَرُّوْذَوْنُ فِي الْخَافِرَةِ

إِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجَرَّدَةً

وَقَالَ تِلْكَ إِذْ كُنَّا خَاسِرَةً

14. Kkeethwa kī kīoo o kīmwe tū,

فَاَتَا هِيَ زَجْرًا وَاحِدًا ۝

15. Na sisya! *mo makaumaala onthe nza* Otheinl.

فَاَذَاهُمْ بِالشَّاهِرَةِ ۝

16. Uvoo wa Mose nōkūvikīe we?

وَقَدْ لَازِمَ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۝

17. Yīla Mwīai wake wamwītīe we Mwandanī wa Tuwaa, *akyasya*,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۝

18. 'Enda we kwa Valao; we *nōkwenda* kōthew'a?

إِذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۝

19. 'Na ōimōkōlyā we, 'We nōkwenda kōthew'a?

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَزُولَ ۝

20. Na nyie ngaŭtongoesya we kwa Mwīai waku, *nīkana ōtonye kōmōkīa* We.'

وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْضَعُ ۝

21. Kwa ōu, we nīwamwonisye Kyama kīnene,

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى ۝

22. Indī we nīwamōleile we na nīwaleile kwīw'a,

فَكَذَّبَ وَعَصَى ۝

23. Indī we nīwaałyōkile kuma vala ve Mose, *aikaananīa nake*.

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى ۝

24. Na we nīwoombanisya *andū make* na atavany'a,

فَوَحَّشَ قَتَادَى ۝

25. Akyasya, Nyie ninyie Mwīai wenyu, ōla wī ūlō mōno vyū.'

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۝

26. Kwa ōu, Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamuōkwatie na ūsilīlo wa Itunī na wa nthī ūno ya yu.

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَجْدَثِ وَالْأُولَى ۝

27. Vate nzika, nthīnī wa maŭndū asu ve ōmanyisyo kwakē we ōla ōkīaa.

يَعْنِي إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى ۝

LUKU 2

28. Inyw'I ninyw'I mwI vinya kŭmba
kana nĩ itu yIla We wakĩte?

ءَاَنْتُمْ اَسَدُ خَلْقًا اَمْ اِنْسَاءُ بَنِيهَا ۝

29. We nĩŭkĩĩtŷe ņtŭŭlu wayo na
akayaĩlya na akayĩtw'Tkĩthya yĩanĩu.

رَفَعَ سَنَكُمَا فُسُوْنَهَا ۝

30. Na We nŭseŭvĩtŷe ņtukŭ wayo
kĩvindu, na nŭetete kĩloko kyayo;

وَاَعْطَسَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ فُجُئَهَا ۝

31. Na nthĩ, vamwe nayo, We
nĩwamĩnyaĩtkisye.

وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ وَحْنَهَا ۝

32. We nĩwaumisye kĩw'ŭ kyayo na
ŭĩthy wayo kuma vo,

اَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْغَهَا ۝

33. Na iĩma, We nĩwaiseŭvisye syo syĩ
nŭmŭ.

وَالْجِبَالَ اَرْسَهَا ۝

34. Kĩĩ kyonthe nĩ kyaŭya kwoondŭ
wenyu na ng'ombe syenyu.

مَتَاءَ لَكُمْ وَلَا تَعْمَلُوا لَكُمْ ۝

35. Indĩ yIla wanangĩko mŭnene ņkavika,

فَاِذَا جَاءَتْ الطَّاقَةُ الْكُبْرَى ۝

36. Mŭthenya ņla mŭndŭ ņkalilikana
maŭndŭ onthe ala we weething'ĩĩsye
kwĩka,

يَوْمَ يَنْذَرُ الْاِنْسَانَ مَا سَعَهُ ۝

37. Na Ngiena ikoonanw'a ņtheinĩ kwa
ņla wonaa.

وَبُزِزَتِ الْجَوْنِمُ لِمَنْ يَرَى ۝

38. Indĩ kwake we ņla ņleaa kwĩw'a,

فَاَمَّا مَنْ ظَنَّهُ ۝

39. Na ņla ņnyuvaa thayŭ wa nthĩ ĩno,

وَاَفَرَّ الْحَيَوةَ الدُّنْيَا ۝

40. Mwaki wa Ngiena vate nzika,
ņkeethwa mŭsyĩ wake.

فَاَنَّ الْجَحِيمَ مِنَ الْمَوْتِ ۝

41.Indī kwake we ūla ūkīaa kŭŭngama
mbee wa Mwīai wake, na ūvathanaa
thayū wake na mawendi mathŭku,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهَوَىٰ ۖ

42.Ula Mŭŭnda vate nzika, ūkeethwa
mŭsyī wake.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۖ

43.Mo meŭkŭlya īŭlŭ wa ūla Saa:
'ŭkavika īndī?'

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسُهَا ۖ

44.Indī we wīna vata mwaŭ
wakŭŭwetanga w'o?

فَيَلْمُكَ أَنْتَ مِنْ قَوْمِهَا ۖ

45.Umanyi wa w'o ūla wa mŭminŭkīlyo
wīna Mwīai waku.

إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْهُمْ حَالٌ ۖ

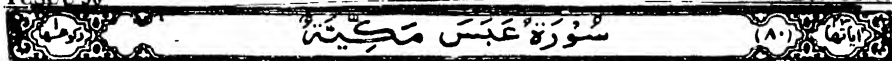
46.We wo Mŭkaanany'a tŭ kwake we
ūla ūkīaa w'o.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَنِ يَخْشَاهَا ۖ

47.Mŭthenya ūla mo makawona w'o, mo
makeew'a tamataaīkala īŭlŭ wa nthī ateo
kīwīoo kīmwe kana kīoko kyaw'o.

كَانَ هُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوِ

صُفْحًا ۖ

ABASA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. We nĩwang'uthie ũthyũ na aathũka
ũtee,

3. Nũndũ kĩlalinda nĩkyookie vala ũĩ.

4. Na nĩ kyaũ kĩtonya kũũmanyĩthya we
kana we nũtonya kwĩthwa aimantha
kwĩthesya mwene,

5. Kana we nũtonya kũsũvĩa na
Ulilikany'o ũkamũuna?

6. Na kwa ũla ũvũthasya ndĩni ve
kĩvathũkany'o

7. Usu nĩwe ũmwĩthukĩasya,

8. Ona kau ti ũũũ waku we ona alea
kũthw'a.

9. Indĩ we ũla ũkaa kwaku ekalaatĩte,

10. Na we nũmũkĩaa Ngai,

11. Usu nĩ we ũmũleaa we.

12. Aiee! nĩ Ulilikany'o---

13. Kwa ũu, mũeke we ũla ũnũkwenda
ethĩny'e naw'o----

14. Mathangũnĩ mataĩku,

15. Mokĩĩtw'e ũũũ, me mathesye,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلَّى

أَن جَاءَهُ الْأَعْيَىٰ

وَمَا يَذُرُّكَ لَعَلَّهُ يَزَلَّى

أَوَيْدَكَ رَبِّكَ لَنَنْفَعَهُ الْذِكْرُ

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ

فَأَن تَكُن لَّهُ تَصَدَّىٰ

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَلَّىٰ

وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَىٰ

وَهُوَ يَخْشَىٰ

فَأَن تَكُن عَنْهُ تَالِئَىٰ

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ

لِّمَن شَاءَ ذِكْرَهُ

فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ

فَرُفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ

16. Mokoni ma aandiiki,

يَا أَيُّدِي سَفَرَةٍ ⑤

17. Atafiku na alungalu.

كُورَامُ بَرَزَةٍ ⑤

18. Wanangiko nūmukwate mūdū! We
nde mūvea ata!

قَتَلَ الْإِنْسَانَ مَا أَكْفَرُهُ ⑤

19. We amūmbaa we na kyaū?

مِنْ أَيْنِ شَيْءٌ خَلَقَهُ ⑤

20. Na i voloto ya manzi! We nūmūmbaa
na akamwāliya;

مِنْ نُظْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ⑤

21. Indī We nūmītw'ikīthasya Nzīa
kwīthwa yī mbūthū kwoondū wake,

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ⑤

22. Indī We nūtumaa we akw'a na
kūseūvya mbua kwoondū wake;

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ⑤

23. Indī, yīla We wīenda, akamūkīliya we
īngī.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ⑤

24. Aiee, we ndambīte kwīka ūndū We
wamwīyīale kwīka.

وَلَا لَنَا بِقُضَ مَا أَمَرَهُ ⑤

25. Yu eka mūdū aūsīsyē līu wake:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ⑤

26. Undū lthyī tūkītaa kīw'ū nthī kwa
wingī,

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ⑤

27. Indī lthyī nītūmyatūangaa nthī---
mwatūangīle wa w'o---

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ⑤

28. Na lthyī nītūtumaa mbeū imea nthīnī
wayo,

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ⑤

29. Na mīsavivū na mboka,

وَعَبًّا وَقَضْبًّا ⑤

30. Na mīthata na mītende.

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ⑤

31. Na mīūnda mīlle īvandītwē imea
ivivinyene,

وَحَدَائِقَ غُلَبًا ⑤

32. Na matunda na nyŋnyi,

وَنَافِئَةً وَأَبَآءَ

33. Kyaŋya kwoondŋ wenyu na indc syenyu.

مَتَاعًا لَكُمْ وَلَا تَعَايَكُمْ

34. Indī ylla mbu mbai Tkavika,

بِأَذَابِ مَا تَبِىءَ النَّاسُ

35. Mŋthenya ŋla mŋndŋ Okamŋklla mwanaa-nyinyia,

يَوْمَ يَفُوزُ الْمَرْءُ مِنْ أَهْلِهِ

36. Na kuma vala ve nyinyia wake na ŋthe wake.

وَأَهْلِهِ وَأَهْلِيهِ

37. Na kuma vala ve mŋka wake na syana syake,

وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ

38. Klla mŋndŋ katī woo mŋthenya ŋsu akeethwa akoney'e na ŋvoo wake mwene ena kfvathŋkany'o na ala angī.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

39. Mŋthenya ŋsu mothyŋ amwe makeethwa makyakaka,

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ مُنْقَرَةٌ

40. Makŋtheke me asanzamŋku nī ŋtanu!

فَإِجْلَةٌ مُتَبَيِّرَةٌ

41. Na mothyŋ amwe, mŋthenya ŋsu, makeethwa mena kŋtoo ŋlŋ wamo.

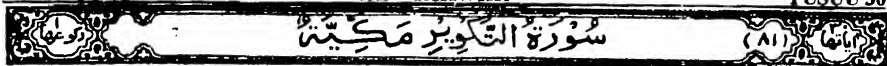
وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ

42. Mo makavw'Tkwa nī kfvindu.

تَرْمَقُهَا قَتَرَةٌ

43. Asu nīmo ala maleile kwŋtklla na maŋ aathe

بِأُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ

AL - TAKWIIR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Yĩla syua yĩkavw'ĩkwa,

3. Na yĩla ndata ĩkekĩwa kĩvindu,

4. Na yĩla ĩĩma ikavetwa,

5. Na yĩla ngamĩle-nga, syĩna mavu ma
myei ĩkumi, ikatiwa,

6. Na yĩla nyamũ ikombanw'a vamwe,

7. Na yĩla nganga ikavĩta *Omwe nthĩĩwa*
Ula ũngĩ,

8. Na yĩla andũ makaetwe vamwe,

9. Na yĩla kana ka kelĩtu kala kenzĩiwe
nthĩ ke thayũ kakakũlw'a ũvoo,

10. 'Kooaĩwe ĩvĩtyo yaũ?

11. Na yĩla mavuku makanyaĩkw'a
mũingo,

12. Na yĩla ĩtu yĩkatiwa yĩ ĩthei,

13. Na yĩla Mwaki ũkavuvwa,

14. Na yĩla Mũũnda ũkaetwe vakuvĩ,

15. Indĩ kĩla thayũ ũkamanya kĩla w'o
watwaĩle na mbee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۝

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْعُشُورُ عُطِّلَتْ ۝

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝

وَإِذَا الْمَوْدَّةُ سُيِّلَتْ ۝

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُنْفِقَتْ ۝

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيََتْ ۝

16. Aiee, Nyie nĩta ndata ila isyokaa na
ĩtina ta ngũsĩ

فَلَا أَقْسِمُ بِالْغُلُوبِ ۝

17. Iendaa mbee na ĩndĩ ikĩvitha.

الْجَارِ الْكَاسِي ۝

18. Na nyie nĩta ūtukū ūkũsĩie yĩla
ũendee ūkathela,

وَالْيَلِ إِذَا عَسَفَ ۝

19. Na masangya yĩla wambĩĩĩlya
kũveva,

وَالضُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

20. Kana ĩno vate nzika nĩ ndeto ya
ũvany'o wa Mũtũmwa mũtaĩĩku,

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

21. Mwene-Utonyi, ūĩkĩĩthĩtw'e mbee wa
ũthyũ wa Mwĩai wa Kĩvĩla-kya-Usumbĩ,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

22. Wĩw'ĩkaa kw'o na mũĩkĩĩku
mũĩkĩĩonĩ wake.

مُطَاعٍ ثَمَرًا مِينٍ ۝

23. Na mũnyanyae wenyu ndena ndũũka.

وَمَا صَاحِبُكُمْ يَنْجُونَ ۝

24. Na kwa ūla w'o, we nĩwamwonie We
nthĩnĩ wa matu matheu maithũa.

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝

25. Na we ndamatooneaa maũndũ ala
matonekaa.

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

26. Ona ĩno ti ndeto ya Satani, ūla
mũlee.

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيزٍ ۝

27. Nĩva ĩndĩ vala inyw'ĩ mũendete?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

28. Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ Ulilikany'o wa
nthĩ syonthe,

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

29. Kwa ala katĩ wenyu mendaa kũthi
malũngele,

لَنْ يَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ۝

30. Oyila inyw'I m'Utendaa *kĩndũ*, ateo
 k'ila Ngai Mwene Vinya W'onthe,
 Mwĩai wa nthĩ syonthe, wendaa.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ

AL - INFITAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ Ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yŵla ŵtu yŵkatŵkanŵla katŵ,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

3. Na yŵla ndata ŵkanyaŵŵkw'a,

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ

4. Na yŵla mbŴsŵ iketa kŵw'ŵ *nŵhŵnŵ wa
mŵnaŵ*,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

5. Na yŵla mbua ikavw'ŵkŵwa,

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ

6. Kŵla thayŵ *ŵndŵ*, Ōkamanya kŵla w'o
watwaŵlaa na mbee na kŵla w'o watiie
ŵtina.

وَعَلَّتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

7. We mŴndŵ, nŵkyaŵ kŵla kyakwŵkŵlie
ŵkŵmbaŵ ŵleane na Mŵŵai waku wa
Ula,

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِينِ

8. Ula wakŵmbie we, na ŵndŵ akwŵanŵsya
we, na ŵndŵ akwŵanany'a nesa na
akŵŵngamya?

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوِّكَ فَعَدَلَكَ

9. MŴmbŵlwenŵ ona wŵva ŵla We wendie,
We nŵwaŵseŵvisye we.

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ

10. Aiee, ŵndŵ inyw'ŵ nŵmŵleaa Utw'io.

كَلَّا بَلْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْذِينَ

11. ŵndŵ ve asŵvŵi ŵŵlŵ wenyu

وَأَنْ عَلَيْكُمْ لِحُفَظِينَ

12. Aandŵki aŵkŵŵku,

كِرَامًا كَاتِبِينَ

13. Ala mesŵ maŴndŵ *onthe* ala inyw'ŵ
mwŵkaa.

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

14.Nt'w'o, ala alūngalu makeethwa
nthl'ni wa Utanu;

إِنَّ الْآبِرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

15.Na ala athe makeethwa IianI-ya-
Mwaki;

وَأَنَّ الْفُقَارَ لَفِي جَحِيمٍ ۝

16.Mo makavila vu nthl'ni MūthenyanI
wa Utw'io;

يُصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

17.Na mo maikethwa matonya
kwilyumya vo.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝

18.Na nI kyaū kItonya kōūmanyIthya we
Mūthenya wa Utw'io nI mwaū!

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

19.Na IngI, nI kyaū kItonya
kōūmanyIthya we Mūthenya wa Utw'io
nI mwaū?

تُمْ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

20.Mūthenya ūla thayū ūtakethwa na
ūtonyi wa kwika thayū ūngI ūndū! Na
mwīao mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لَهُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۝

سُورَةُ التَّطْفِيفِ مَكِّيَّةٌ

AL - TATFIIF (WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0Itwe nI 0lau, Us0Itwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Woo nI wa asu ala manenganae
kIthimo kIoleku;

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۝

3.Asu ala, yIla mekwsa kIthimo kwa
and0 angI, mosaa kIlanIe;

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝

4.IndI yIla me0nengane kIthimo kwa
and0 angI kana k0mathimIa,
mamathimIaa mata0sisya.

وَإِذَا كَالُوا لَهُمْ أَوْزَ ثَوْبِهِمْ يُنْخَسِرُونَ ۝

5.And0 ta asu nomesI kana
makathay00kw'a IngI

أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝

6.M0thenyanI m0th0ku m0no,

يَوْمَ عَظِيمٍ ۝

7.M0thenya 0la mbaa and0 onthe
maka0ngama mbee wa MwIai wa nthI
syonthe?

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

8.Aiee, 0talo wa ala athe wI kyovonI
Sijjin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝

9.Na nI kya0 kI0manyIthya we Sijjin nI
kya0?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ۝

10.NI Ivuku yIandIktIwe yIvuanIw'e
nesa m0no.

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ۝

11.Woo, m0thenya 0su, nI wa ala
maleaa,

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

12.Ala maleaa M0thenya wa Utw'io.

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الْذِّكْرِ ۝

13. Na vai Oleaa ateo mwene naŋ Okŋlaa
mŋvaka,

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَبِرٍ أَتِيهِمْ

14. Ula yŋla Mŋsoa Yait0 yasomewa vala
0ŋ, waasya, 'Nŋ mbano sya tene!'

إِذَا سَأَلَ عَنْهُمْ أَتَيْنَا قَالُوا سَاطِرُ الْأَقْلَامِ

15. Aiee, Indŋ ma0nd0 ala mo mekŋte
nŋmekŋte ngoo syoo nganga.

كَلَّا بَلْ كَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَآ كَانُوا يَكْسِبُونَ

16. Aiee, vate nzika, mo makasiŋwa
k0mwona Mwŋai woo m0thenya 0su.

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمِئِذٍ لَّخَجُونَ

17. Indŋ, nŋw'o, mo makavya Ngienanŋ,

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ

18. Na Indŋ mo makatavw'a, 'Und0 00 nŋ
0la inyw'I mwa0leaa.'

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

19. Aiee! Indŋ 0talo wa ala al0ngalu wŋ
nthŋnŋ Illiyyiin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ

20. Na nŋ kyaŋ kŋtuma we 0manyā
Illiyyiin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ

21. Nŋ Ivuku yŋla yŋandŋkŋtwe yŋvuanŋw'e
nesa.

كِتَابٌ مَرْفُوعٌ

22. Ala anyuve ma Ngai makayŋk0sŋŋa
yo.

يَشْهَدُهُ النُّجُومُونَ

23. Vate nzika, ala al0ngalu makeethwa
nthŋnŋ wa 0tanu m0nene,

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

24. Mekalŋle mŋto masyaŋŋsyē.

عَلَى الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ

25. We 0koona ŋ0ŋ0 wa mothy0 moo
mwŋkalo wa 0tanu m0nene.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّوْمِ

26. Mo makanengwe kya0ya kŋtheu
kŋsiŋŋtwe,

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ

27.Kūsiŵlwa kwakyo kŵkeethwa vamwe
na Mesiki-----kwa ūu, eka ala mendaa
mende----

وَحْتَمَهُ وَسَكَ وَفِي ذَلِكَ فَلَيْتَتَا هِيَ التَّائِبُونَ

28.Na kŵkavulanw'a na kŵw'o kya
Tasniim,

وَمَزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ

29.Mbuluti ŵla ala anyuve makanyw'ŵla.

هَيْئًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ

30.Asu ala maŵ avŵtany'a
nŵmamathekeaa ala meetŵkŵlile;

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا

31.Na yŵla mo mesŵle vala maŵ,
nŵmavenanŵasya mŵndŵ na ŵla ŵngŵ.

يَضْحَكُونَ

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ

32.Na yŵla mo masyokie kwa andŵ ma
nyŵmba yoo masyokie mekathŵle;

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ

33.Na yŵla mo mamonie maisye, 'Ow'o,
aa nŵ amwe ma ala au.

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُونَ

34.Indŵ mo mayaatŵmwa ta asŵvŵi ŵlŵ
woo.

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ

35.Kwa ūu, Omŵnthŵ, etŵkŵli nŵmo
meŵmathekeaa alei,

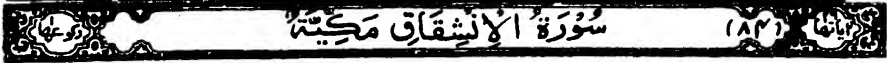
فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ

36.Mekalŵle ŵlŵ wa mŵto, masyaŵŵsy.

عَلَىٰ الْأَرْأْيِكِ يَنْظُرُونَ

37.Mo alei ti aŵvŵku vyŵ kwoondŵ wa
ŵndŵ ŵla mo meekie?

هَلْ تُؤْتِبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

AL - INSHIKAK
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UsOftwe nI Olau, UsOftwe
nI tei.

2. YIla Itu yIkatOkana,

3. Na kwIthukIIsya MwIai wayo—na Ou
nOyaIIfte yo---

4. Na yIla nthI IkanyaIkwa'a.

5. Na kOsyumya syonthe ila syI nthInI
wayo, na kOtiwa yI nthei;

6. Na kwIthukIIsya MwIai wayo, na Ou
nIkOmyaIIfte yo---

7. We, ame mOndO, nIw'o we nue
OmOthOkOmIaa MwIai waku, kOthOkOma
kOmO; IndI we Okakomana Nake We.

8. IndI kwa we OIa Onenetwe Ivuku yake
ya Utalo na kw'oko-kwa-aOme,

9. We omItOkI akeethwa na Utalo
mOvOthO,

10. Na we akasyoka mOsyI kwake
atanIte.

11. IndI kwa OIa we Okethwa na Ivuku ya
Utalo anengelwe Itina wa mOongo wake,

12. We o mItOkI akeekaIla wanangIko,

13. Na we akavya nthInI wa Mwaki
wakene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۝

وَأُذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۝

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝

وَأُذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا
مُتْلُوقِهِ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِرَيْبِنِهِ ۝

فَسَوْفَ يَحْسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝

وَيَقُولُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

وَيَصْلَى سَعِيرًا ۝

14.Nīw'o, mbee wa Ou we ekalaa atanīte
kafī wa andū ma nyūmba yake.

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

15.We asūanīaa kana we ndakasyoka
kwa Ngai ona Indīī.

إِنَّهُ كَانَ أَنْ لَنْ يَحْوَِرَ ۝

16.Ī, vate nzika, Mwīai wake
nūmwonaa we nesa mūno.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۝

17.Indī aiee! Nyie nīīta ūtune wa syua
yīīthūa ngūsī.

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ۝

18.Na ūtukū na syonthe ila w'o
ūvw'īkaa,

وَالْيَلِ وَمَا وَسَقَ ۝

19.Na mwei yīla ūsūaa,

وَالْقَبْرِ إِذَا تَسَقَّ ۝

20.Kana vate nzika, inyw'ī mūkathi
kuma kīkalonī kīmwe kūthi kīla kīngī.

لَتَرْكَبَنَ طَبَقًا عَنْ طَبَقِ ۝

21.Kwa ūu, mo mena kyaū kīla kīūtuma
matetīkīla,

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

22.Na yīla mo masomewa Kulani,
maikumanaa na kuthaitha mena
wīnyivyo;

وَلَا تُؤْمِنُ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَنْجِدُونَ ۝

23.Na kūleana na ūu, asu ala matetīkīlaa
nimamileaa yo.

بَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝

24.Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīī
nesa vyū kīla mo mavithaa nthīī wa
ngoo syoo.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝

25.Kwa ūu, matavyei mo ūvoo wa
ūsīlīlo wī woo.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝

26.Indī kwa asu ala metīkīlaa na kwīka
mawīa maseo, ītuvi yītakathela nī yoo

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
۝ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝

سُورَةُ الْبُرُوجِ مَكِّيَّةٌ

AL - BURUU
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syitwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩĩvĩta na ĩtu yĩla yĩna imanza *sya*
ndata,

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

3. Na Mũthenya-Ula-Wathaniwe,
4. Na mũkũsĩ na ũla ũnũũkũsĩwa.
5. Kũumanfwa kwĩthwe kwa andũ ma
mĩtaũ----

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ
وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ
قَبْلِ أَصْحَابِ الْأُخْدُودِ

6. Mwaki *Uvuvũwe* na ngũ----

الْقَارِ ذَاتِ الْوُكُودِ

7. Tondũ mo mekalĩte vakuvĩ
naw'o,

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

8. Namo nĩmakũsĩte ũndũ mo meekie
kwa etĩkĩli.

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُعُودٌ

9. Namo mayamamenete ĩndĩ nũndũ mo
nĩmamwĩtĩkĩlile Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwene-Vinya-W'onthe,
Waĩĩte-Nĩ-Kũtaĩwa,

وَمَا نَكْمُومُ مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ

10. Ula ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Ngũsĩ ĩũũ wa syĩndũ syonthe.

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ

11. Asu ala mamathĩnasya aũme etĩkĩli
na iveti mbĩtĩkĩli na ĩndĩ mailela kwĩlila,
vate nzika, kwoo ve ũsilĩlo wa Mwaki,
na ve ũsilĩlo wa kũvĩvw'a.

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فَمَا كَمُ
يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْغَوْثِ
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

12. ĩndĩ asu metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa
maseo, ve Mĩũnda ĩla ĩvĩtĩlaa tũũsĩ

AL - TAARIK
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ūlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na itu na Ndata ya Kĩoko-----

3. Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we Ndata ya
Kĩoko nĩ myaũ?

4. Nĩ ndata yĩna ūtisu mwai---

5. Vai thayũ ūtena mũsũvĩi tũlũ waw'o.

6. Kwa ūu, mũndũ nasũanĩe kĩla we
ũmbĩtwe kuma nthĩnĩ wakyõ.

7. We ombĩtwe kuma kĩw'ũ kĩtweku
kĩvĩĩte,

8. Kĩla kyumaa katĩ wa kĩnyunyũ na
mavĩndĩ ma kĩthũi.

9. Vate nzika, We E-na ūtonyi wa
kũmũtũnga thayũ ĩngĩ.

10. Mũthenya ūla syĩmbithĩ ikaumbũlwa.

11. ĩndĩ we ndakethwa na vinya, na vai
mũtetheesya.

12. Na matu ala masyokaa-kaingĩ mena
mbua,

13. Na nthĩ tĩla tĩkunũkaa imea,

14. Vate nzika, nĩ ndeto ndw'e,

15. Na yo ti ngewa ya mana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝

وَمَا أَزْدُرُكَ مَا الظَّارِقُ ۝

النَّجْمِ الثَّاقِبِ ۝

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّنَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۝

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ۝

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ۝

وَالنَّجْمِ إِذَا زَجَجَ ۝

وَالْأَرْضِ إِذَا ضَدَعَتْ ۝

إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ ۝

وَمَا هُوَ إِلَّا هَزْلٌ ۝

16.Nĩw'o mo meseŭvya nzaama.

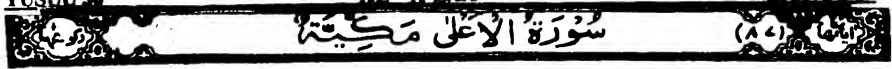
إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝

17.Nyie ota Őu, nĩngŭseŭvya nzaama ya
kŭkomana nayo.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝

18.Kwa Őu, manenge alei İvinda. İİ
manenge mo İvinda, kwa kavinda kanini.

فَقِيلَ الْكَافِرِينَ أَتَاهُمْ رُؤُوسُهُ ۝

AL - A'LAA
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula UsOfwe nI Olau,
UsOfwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.TaIa syItwa ya MwIai waku, Ula-WI-
IolO MOno,

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۝

3.Ula Umbaa na wIanIIsyaa,
4.Na Ula UseUvasya na Otongoasya,
5.Na Ula Omeasya Ofthyo,

الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ۝

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۝

6.IndI We nOwOalyOlaa Okatw'Tka
mwiU, mavuti mou.

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ۝

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ۝

7.IthyI tOkaOmanyIsya we Kulani na we
ndOkolwa nIyo,

سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى ۝

8.Ateo OndO Ngai Mwene Vinya
W'onthe wendaa.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ۝

9.Na IthyI tOkaOtw'TkIthya kIla Othei
OvOthO kwoondO waku.

وَلْيَبَيِّنْ لَكَ الْإِسْرَى ۝

10.Kwa Ou, we endeea na kOlilikanyw'a;
vate nzika, kOlilikany'a kwI OtandIthyo.

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ۝

11.We Ula OkIaa, o mItOkI akeethukIIsya
na kOsUvIa;

سَيَذَكِّرْكَ مَنْ يُخْفَى ۝

12.IndI Ola mOthOku vyO, akaalyOka,
awathOkIe.

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ۝

13.We OlA wakOlIka MwakinI mOnene.

الَّذِي يَصِلُ الْمَاءَ الْكَاسَى ۝

14.Na IndI we ndakakw'Ia vo na
ndakethwa thayO.

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخْيَى ۝

15.Nĩw'o, we ūla wĩtheasya mwene,
nĩwaĩlaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝

16.Na ūlilikanaa syĩtwa ya Mwĩai wake
na ūlũmasya Mboya.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

17.Indĩ inyw'ĩ mwĩliĩlaa thayo wa nthĩ
ĩno,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

18.Oyĩla Itu nĩyo ĩseo mbee na
nĩyĩkalaa.

وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

19.Uu nĩw'o ūla ūmanyĩĩw'e nthĩnĩ wa
Maandĩko Matheu ala maĩ mbee----

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

20.Maandĩko ma Avalamu na Mose.

فِي صُحُفٍ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ

(٨٨)

AL - GHAASHIYAH
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe n' Olau, Usuftwe
n' tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We waavik'wa n' Ovoo wa k'la kyeve
k'nene kya k'umaumb'la and' vyu?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

3. Mothyū amwe m'uthenya ōsu
makeethwa na kyeve;

وَجُودُ يَوْمِيذٍ خَاشِعَةٍ

4. Maikuna w'la w' vinya, me anou.

عَامِلَةٌ تَأْتِبَةٌ

5. Mo makalika Mwakin' ōv'vanasya;

تَصِلُ نَارًا حَامِيَةً

6. Na mo makanyw'ithw'a kyaūnyw'a
kuma mbulutini itheŋk'ite;

تُسْفَى مِنْ عَيْنِ أَيْتَةٍ

7. Mo maikethwa na l'fu ateo ōla m'umō,
w' ōū na nyūnyi sya k'inyeelya sya
m'w'a,

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ

8. Ula ōtakanosya kana k'ūmina nzaa.

لَا يُسِينُ وَلَا يُفْنِي مِنْ جُودٍ

9. Na mothyū amwe m'uthenya ōsu
makeethwa me matanu,

وَجُودُ يَوْمِيذٍ تَأْتِبَةٍ

10. Makyendeew'a m'ūno n' ōthŋk'ūmi
woo,

لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ

11. Nth'ni wa Mōūnda m'ŋk'it'lu na
m'utŋŋlu m'ūno,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

12. We ndŋkew'a ngewa sya mana nth'ni
waw'o;

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَعْيَةٍ

13. Navo ve mbuluti iv'it'fye k'w'ū,

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

14. Ve iv'la sya nda'la mbŋk'it'lu vo,

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ (٢٩)

AL - FAJR
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩtvĩta na Masangya,
3. Na Motukũ Ikumi,

وَالْفَجْرِ

4. Na Ila-Syĩ-Mwaa na Ila-Ite-Mwaa,
5. Na Utukũ yĩla Oendee mũthyanĩ
waw'o,

وَلَيْلٍ عَشِيرٍ

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ

وَالْيَلِّ إِذَا يَنْسِرٍ

6. Vo vai ūkũsĩ wĩ vinya kwa mũndũ ūla
wĩna kĩĩĩko?

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرِ

7. We nowonete ūndũ Mwĩai waku
weekanie na Aati-----

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

8. Mbaĩ ya Ilamu, ala maĩ na masũmba
matũũlu,

إِمرَ ذَاتِ الْعِمَادِ

9. Myako ta Ila yoo Iyaaakwa ona Indĩĩ
mbee Iũũũ wa nthĩ.

الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ

10. Na vamwe na athamu ala masaa
mavia nthĩnĩ wa mwanda,

وَتُؤَمِّدُ الَّذِينَ جَاءُوا الضَّعْفَ بِالْوَادِ

11. Na vamwe na Valao, mwĩai wa
mawĩkalo manene?

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ

12. Ula weekie mothũku nthĩnĩ wa nthĩ.

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ

13. Na meeka mothyoeku maingĩ nthĩnĩ
wayo.

فَاكْثُرُوا فِيهَا الْفَسَادِ

14. Indĩ Mwĩai waku nĩwalekilye
mũsalisa wa ūsilĩlo wamavalũkĩla mo.

فَصَبَّ عَلَيْهِمُ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

28. Na we, thay0 wĩ m0uonĩ!

29. Syoka kwa Mwĩai waku we
wendeew'e mŪno nĩ We na We
endeew'e m0no nue.

30. Kwa Ōu, we lika katĩ wa ath0k0mi
Makwa anyuve.

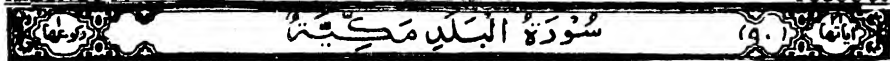
31. Na we lika M00ndanĩ Wakwa.

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۖ

اِذْجِزِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ۖ

فَاذْخُلِي فِي عِبَادِي ۖ

وَاذْخُلِي جَنَّاتٍ ۖ

AL - BALAD
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nf tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Aiee, Indf Nyie nlfvta na mũsyf ũũ---

3. Na we ũtũaa nthfnf wa mũsyf ũũ-----

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ

4. Na Nyie nlfvta na mũsyai na ũla we
wasyaie,

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

5. Ithyl nftũmũmbfite mũndũ wa kwona
mathfna.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

6. We asũanfaa kana vai ũmwe wfna
ũtonyi ũlũ wake?

يَقُولُ أَهْلَكَ مَا لَأُبْدَا

7. We aasya, 'Nyie nanangfite ũthw'ii
mwingf.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

8. We asũanfaa kana vai ũmwe ũmwene?

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

9. Ithyl tũimũnengete we metho elf,

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

10. Na ũlmf na ilomũ ilf?

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

11. Na ithyl nftwamwonisye we nzfa ilf
syambafite sya ndafa.

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

12. Indf we ndaatfna nzfa ya Akava.'

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

13. Na nf kyaũ kftuma we ũmanya
'Akava' nf kyaũ?

فَكَرَّ رَجَعًا

14. Nfkũmfnenge ngombo ũthasyo.

أَوَلَا ظَعْمٌ فِي يَوْمٍ مَسْغَبَةٍ

15. Kana kũmfnenge lfũ mũthenya ũla
yfna nzaa.

16.Ndiwa ya nd00 ya m0kauti,

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ۝

17.Kana m0nd0-ngya akomete kitooni.

أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ۝

18.Ingi we afiitwe ni kwithwa e omwe
wa asu ala metikila na momlasya
m0nd0 na Ola Ongi Omllsyoni na
mwilw'anloni wa tei.

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَصَّوْا بِالنِّسْبَةِ ۝

19.Aa nimo and0 ma kw'oko kwa aume.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْيَمِينِ ۝

20.Indi asu ala maleaa kwitkila Syama
Siit0, mo ni and0 ma kw'oko kwa aka.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الشِّمَةِ ۝

21.I0I0 woo nilk0thaany0ka Mwaki
Ovinganlw'e.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ۝

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHAMS
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nĩ ūlau, Usũŵtwe
nĩ tei.

2. Nĩŵĩta na syua na ĩvinda yĩla
yambĩĩĩlasya kumya kyeni,
3. Na mwei ūla ūyĩatĩĩlaa syua.

4. Na Mũthenya yĩla ūvuanasya ūtheu
waw'o,
5. Na ūtukũ yĩla w'o wĩkusĩĩsyaa tũtũ
ĩũlũ waw'o,

6. Na ĩtu na mũmbĩlwe wayo,

7. Na nthĩ na mũnyaĩĩkĩle wayo,

8. Na thayũ na wĩanũ waw'o----

9. Na We nĩwaūvuanisye w'o ūla ūthũku
kwaw'o na ūla ūseo kwaw'o-----

10. Vate nzika, we nĩwaĩlaa ūla
ũwongeelaa w'o,

11. Na ūla ūthyoeekasya w'o we nĩ
mwanangĩku.

12. Mbaĩ ya Athamuti nĩyaūleile ūla
w'o nũndũ wa wau wa matũ woo.

13. Yĩla ūla mũthũku mũno katĩ woo
waūngamie,

14. Na ĩndĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe aisye, 'Ekanai nayo yĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۝

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ۝

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۝

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ۝

وَالْأَرْضِ وَمَا طَرَاهَا ۝

وَالنَّفْسِ وَمَا سَوَّاهَا ۝

فَاللَّيْلُ نَجُورُهَا وَتَقْوَاهَا ۝

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ رَزَاهَا ۝

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝

إِذِ ابْنَتْ أَشْقَاهَا ۝

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝

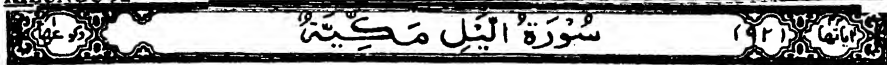
yoka ngamfle-nga ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mfekei inyw'e.'

15.Indī mo nīmamŭleile we na
nīmamītilangile maŭŭ, kwa ūu Mwīai
woo nīwamanangie mo vyū nŭndū wa
naī yoo, na amalalīla mo mŭthanganī.

فَلَا تُؤْخَذُ بِمَا قَالَ قَوْمُكَ عَلَيْهِمْ سَبْعَ مِائَةٍ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ

16.Na We ndaasŭvīa ūndū kŭkaumīla
tŭlŭ wa ūu.

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهُمْ ۝

AL - LAIL
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nĩvĩta na ũtukũ yĩla wĩkusĩĩasya!
3.Na mũthenya yĩla ũmulĩkaa,

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ②
وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ③

4.Na nthĩnĩ wa kũmbwa kwa kĩũme na
kĩka,

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ④

5.Vate nzika, ithubĩĩsyo syenyũ syl
kĩvathũkany'o.

إِنْ سَأَلْتُمْ لَسَنُفِي ⑤

6.Indĩ ta we ũla umasya na nĩ
mũlũngalu,

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑥

7.Na we akũsĩĩaa w'onthe ũla mũseo,

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑦

8.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we kĩa ũndũ,

فَسَنِيَرُهُ لِلْعُسْرَى ⑧

9.Indĩ ta kwa ũla mũtoonũ na wĩna
kĩvũthya kĩ kĩvathũkany'o,

وَأَمَّا مَنْ يَجِدُ أَاسْتَغْنَى ⑨

10.Na ũleaa ũla w'o,

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑩

11.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we nzĩa ya
kũthi thĩnanĩ.

فَسَنِيَرُهُ لِلْعُسْرَى ⑪

12.Na ũthw'ii wake ndũkamũuna
akyanangĩka.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ⑫

13.Vate nzika, kũtongosya nĩ tũlũ
Waitũ;

إِنْ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ⑬

14.Na Itu nĩ Yitũ oũndũ ũmwe na nthĩ
Ino ya yu.

وَأَنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَالْأُولَى ⑭

15.Kwa ūu, Nyie nīngŭmŭkaany'a
inyw'ī tŭlŭ wa ŭmŭl wa Mwaki.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝

16.Vai ūkaŭlika ateo ala athe mŭno vyŭ,

لَا يَصِلُهَا إِلَّا الْآسَفَى ۝

17.Ula ūleaa ūla w'o na ūalyŭlaa
mŭongo wake.

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

18.Indī ala alŭngalu makavetangwa
kŭasa naw'o,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتَلَى ۝

19.Ula ūnenganae ūthw'ii wake nīkana
athew'e.

الَّذِي يُؤْتِي مَا لَهُ يَنْزِلَى ۝

20.Na nde mŭndŭ ona ŭmwe ūla we
wamwīkie nesa nīkana akaīvwa,

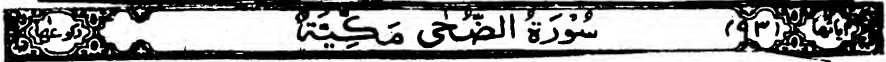
وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝

21.Ateo kana we aumasya ūthw'ii wake
aimantha ūtanu wa mwīai wake, ūla-
wī-lŭlŭ mŭno.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝

22.Na o mītŭkī We akendeew'a mŭno nī
we.

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝

AL - DUHAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Nĩvĩta na ũtisu ũla wongelekaa wa
katambanga,

وَالضُّحَىٰ ۝

3. Na ũtukũ yĩla ũkilasya ki,

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ۝

4. Mwĩai waku ndaũtĩte we, ona We
ndathatĩtw'e nue.

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ۝

5. Vate nzika, *kĩla saa* ũvikaa nĩ mũseo
kwaku mbee wa *ũla* ũtongoasya.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ۝

6. Na Mwĩai waku akaũnenge we na
ũkendeew'a nesa mũno.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ۝

7. We ndaakwĩthĩa we wĩ ndiwa aũnenge
we wĩkalo?

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۝

8. Na We akwĩthĩe we ũkyanganga
ũkĩmũmantha *We* na aũtongoesya
Kwake-Mwene.

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ۝

9. Na We nĩwakwĩthĩe we wĩna ũkya na
nĩwaũthuisye we.

وَوَجَدَكَ عَالِيًّا فَاخْتَضَىٰ ۝

10. Kwa ũu, ndũkamĩvinyĩte ndiwa,

فَإِنَّمَا إِلَهُ الْبَنِينَ فَلَا تَقْهَرْ ۝

11. Na ta ʼũũũ wa mũvoyi, ndũkamĩtetye,

وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنْهَرْ ۝

12. Na ʼũũũ wa mumo wa Mwĩai waku
ũtavany'e kwa ala angĩ.

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

سُورَةُ الْاِنْشِرَاقِ مَكِّيَّةٌ

AL - INSHRAA (WavuanIw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní òlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Ithyí tũikĩvingũl̃te kĩthũi kyaku
kwoondũ waku,

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝

3.Na twaüvetangĩa we mũio waku

وَوَضَعْنَا عَنَّا وَزَرَكَ ۝

4.Ula waĩ vakuvĩ mũno kũtũla mũongo
waku,

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝

5.Na Ithyí tũyayĩnenevisye syítwa yaku?

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

6.Vate nzika, ve ũthũmũo ĩtina wa thĩna.

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

7.Iĩ, vate nzika, ve ũthũmũo ĩtina wa
thĩna.

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

8.Kwa ũu, yĩla we ũthũmũĩte,
ĩthing'ĩĩsyē na vinya,

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

9.Na kwa Mwĩai waku we alyũka
ũimũantha We na kĩthing'ĩĩsyē.

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

سُورَةُ التِّينِ مَكِّيَّةٌ ﴿٩٥﴾

AL - TIIN
(Wavuanfwe Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Nítvíta na Múkúyú na Múthata,

وَالْتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿٢﴾

3. Na Kííma kya Sinaí,

وَطُورِ سِينِينَ ﴿٣﴾

4. Na Músyí ūú, ūtúo wa múuo.

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٤﴾

5. Vate nzika, Ithyí nítúmúmbíte mündú
na mawalany'o ala maseo vyú ma ūmbi.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٥﴾

6. Indí Ithyí nítwámúťungie we nthíní wa
múwíkalo wa ítheo vyú na ala me ítheo.

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٦﴾

7. Ateo asu ala metíkílaa na kwíka mawíla
maseo; kwoo vena múthínzío ūtakathela.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ

غَيْرٌ مَّنُونٍ ﴿٧﴾

8. Itina wa ūu Indí ní kyaú kya kúókenga
we ítina wa ūu íúíú wa Útw'io?

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِالذِّينِ ﴿٨﴾

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe ti We
Músili ūla múseo vyú katí wa asili?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَكِيمِينَ ﴿٩﴾

AL - 'ALAK
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthē, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.
2. Soma syĩtwanĩ ya Mwĩai waku ũla
woombie,
3. Oombie mũndũ kuma ũanga ũkwatanu.
4. Soma! Na Mwĩai waku nĩ Mũtaũku
mũno vyũ.
5. Ula wamanyĩsye na kĩandĩki.
6. Amũmanyĩsye na kĩandĩki.
7. Aiee, mũndũ nũvĩtasya mũno,
8. Nũndũ we asũanĩaa kwĩthwa eyĩanĩsye
we-mwene.
9. Vate nzika, kwa Mwĩai waku nĩkw'o
calũko.
10. We nũmwonete ũla ũvatanaa.
11. Mũthũkũmi Waitũ yĩla we ũvoyaa?
12. Isũvĩei, nata ethwa we aĩ : kw'okonĩ
kwa aũme,
13. Kana nĩwataanĩte ũolũ wa ũlũngalu?
14. Ingĩ inyw'ĩ nĩmũsũanĩite ethwa we
nĩwaneenie ũvũngũ vandũ va w'o na
aalyũka,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَطَافٍ

أَنْ يَرَاهُ اسْتَغْنَى

إِنْ إِلَىٰ رَبِّكَ الرَّجْعَىٰ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

15. We no ōmanyaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nīwona?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۝

16. Aiee, ethwa we ndekūeka, Ithyī kwa
Ōla ow'o tūkamŌkusya we na nzwīī sya
ŪthyŪ wake,

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝

17. UthyŪ wī ŪvŪngŪ, wīna naī

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝

18. Indī we nīamete anyanyae make,

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

19. Ithyī ala makamwīkya we Ngienanī.

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝

20. Aiee, we ndūkenengane kwake we,
Indī tulya-ndu we-mwene Ūthaithe na
theengea vakuvī na Ngai.

كَلَّا لَا تَطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝

سُورَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ

AL - KADR (WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Ūlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, IthyI nItwamItheeisy e yo
nthInI wa ŪtukŪ wa NdaIa.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

3.Na nI kyaŪ kIŪmanyIthya we ŪtukŪ wa
NdaIa nI mwaŪ?

وَمَا أَزِيدُكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

4.ŪtukŪ wa NdaIa nI mŪseo kŪvIta myei
ngili Imwe.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

5.NthInI waw'o vatheea alaIka na veva
vamwe na Ūtwio wa MwIai woo IŪlŪ wa
kIla kIndŪ.

تَنْزِيلُ الْمَلَكِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

6.MŪuo ŪŪ nIw'o ŪkeethIwa ona
kŪthandIka kwa masangya.

لَقَدْ سَلَّمَ هُنَا خَلْقُ مَطَلَعِ الْفَجْرِ

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ مَكِّيَّةٌ (٩٨)

AL - BAYYINA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Asu ala matetŵkŵlaa katŵ wa Andŵ-ma-
Ivuku na athaithi ma mŵvw'anano
mayaŵmaeka ūlei kŵvika yŵla ūkŵsŵ
mŵtheŵ wamavikŵlie mo—

لَقَدْ كَانَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشِّرْكَاتِ
مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝

3. Mŵtŵmwa kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe asomaa Maandŵko
Matheu matheetw'e.

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ۝

4. Vau nthŵnŵ ve momanyŵsyo ma tene na
tene.

فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ۝

5. Na asu ala Ivuku yanenganiwe kwoo
mayaaanŵka kŵvika ŵtina wa ūkŵsŵ
mŵtheu kŵmavikŵla mo.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ۝

6. Namo mayaŵyŵŵa ūndŵ ūngŵ ateo
kŵmŵthŵkŵma Ngai Mwene Vinya
W'onthe me aŵkŵŵku Kwake, nthŵnŵ wa
wŵw'i, na me alŵngalu, na kŵlŵmya
Mboya, na kŵŵva Saka. Na ŵsu nŵyo
ndŵni ya andŵ ma nzŵla ŵla ya w'o.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الَّذِينَ هُمْ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ
وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ۝

7. Nŵw'o, asu ala matetŵkŵlaa katŵ wa
Andŵ-ma-Ivuku na athaithi ma
mŵvw'anano, makeethwa nthŵnŵ wa
Mwaki wa Ngiena, makŵkalaa vo. Mo nŵ
athŵku mŵno vyŵ katŵ wa syŵmbe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشِّرْكَاتِ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ۝

8. Nŵw'o, asu ala matetŵkŵlaa na mekaa
mawŵla maseo----nŵmo aseŵ mŵno vyŵ
katŵ wa syŵmbe.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝

9. Mũthĩnzĩo woo wĩna Mwĩai woo----
 Mĩũnda ya Tene na Tene Ila Ivitĩlaa
 tũlũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
 na tene. Ngai Mwene Vinya W'ontho
 nĩwendeew'e mũno nĩmo namo
 nĩmendeew'e mũno nĩ We. Uu nĩ kwa
 ōla we ōmũkĩlaa Mwĩai wake.

جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتْ عَذَابٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ

(٩٩)

AL - ZILZAAL
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵi ŵlau, Usŵŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yŵla nthŵi ŵkathingitha na kŵthingitha na
kŵthingitho kyayo *kŵvinya*,

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

3. Na nthŵi ŵkyumya mŵio yayo,

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا

4. Na mŵndŵ akakŵlya, 'Yo yŵna kŵ?'

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

5. Mŵthenya ŵsu nthŵi ŵkatavany'a ŵvoo
wayo,

يَوْمَئِذٍ تُخْبِرُكَ أَخْبَارُهَا

6. Ju ŵkeethwa nŵndŵ Mwŵai waku
akeethwa evuanŵtye vyŵ kwayo.

بِأَنَّ رَّبَّكَ أَوْخَىٰ لَهَا

7. Mŵthenya ŵsu andŵ makooka me
nguthu inyaŵkŵŵte nŵkana matonye
kwonw'a *mosyao ma mawŵa moo*.

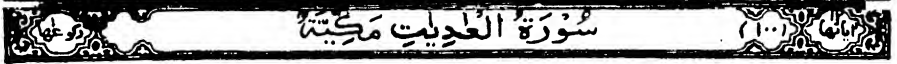
يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالُهُمْ

8. Indŵi ŵla ona wŵva wŵkaa ŵseo
wŵlaneny'e ŵito na kaveke kanini mŵno
akawona,

مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

9. Na ŵla ona wŵva wŵkaa ŵthŵku
wŵlaneny'e ŵito na kaveke kanini *ota ŵu*
akawona.

فِي مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

AL - AADIYAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŵvŵta na mbalasi sya ita ila isembaa
itvŵte,

وَالْعَدِيَّتِ ضَبْعًا

3. Iitalŵkangya ngala sya mwaki.

فَالْمُورِيَّتِ قَدْ حَا

4. Naiivithŵkaa masangya,

فَالْمُغِيرَتِ ضُبْعًا

5. Na syŵkŵlasya mathweo ma kŵtoo
ŌndŌnŵ Ōsu,

فَأَثَرُنَ بِهِ نَقْعًا

6. Na kŵŵtonyeesya naw'o nthŵnŵ katŵ wa
ngoo sya ita sya amaitha.

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا

7. Vate nzika, mŵndŵ ndatŵngaa mŵvea
kwa Mwŵai wake;

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

8. Na vate nzika, we nŵ ngŵsŵ ya ōu;

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ

9. Na vate nzika, we ena kŵthing'ŵlasyo
kŵnene nŵndŵ wa wendi wa ōthw'ii.

وَأَنَّهُ يُحِبُّ الْخَيْرَ لَشَهِيدٌ

10. Mŵndŵ ta Ōsu nowŵsŵ kana yŵla ala me
mbŵanŵ makathayŵŵkw'a,

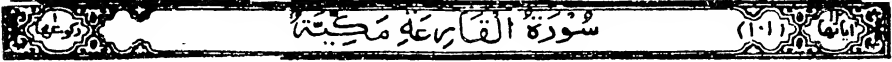
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ

11. Na kŵla kŵ nthŵnŵ wa ithŵi
kyaumbŵlwa,

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ

12. Vate nzika, Mwŵai woo mŵthenya
Ōsu, akeethwa amekuŵŵte mo nesa mŵno
vyŵ.

بِهِ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ خَبِيرٌ

AL - KARIAH
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kyeva Kĩnene!

الْقَارِعَةُ ②

3.Kyeva Kĩnene nĩ kyaũ?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4.Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we Kyeva
Kĩnene nĩ kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5.Mũthenya ũla mbaa-andũ makethwa
mailyĩ ta syĩmbalutya inyaĩĩkĩtw'e,

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ⑤

6.Na iĩma ikeethwa iilyĩ ta w'ia wa
malondũ wĩ mũkuue.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ السَّنْفُوثِ ⑥

7.Indĩ ta kwa ũsu ũla ithimo syake
ikethwa syĩ ngito,

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

8.We akeethwa na thayũ wa
kwendeesya.

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

9.Indĩ ta ũsu ũla we ithimo syake
ikethwa syĩ mbũthũ,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑨

10.Nyinyia wake akeethwa nĩ 'Haviyah'.

فَأَمَّهُ هَآوِيَةٌ ⑩

11.Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanyũ kyu nĩ
kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ⑪

12.Nĩ Mwaki wakene.

فِي نَارٍ حَامِيَةٍ ⑫

AL - TAKAATHUR

(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kókílany'a ūmwe na ūla ūngí
kwoondū wa kŭmbany'a ūthw'ii.

أَلْهَكُمُ التَّكَاثُرُ ②

3.Ona inyw'í mwavika mbŭaní.

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ③

4.Aiee, o mítŭkí inyw'í mŭkamanya.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

5.Aiee Ingí! o mítŭkí inyw'í
mŭkamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ⑤

6.Aiee, takethwa inyw'í nímwai
mŭmánya ūmanyi mŭna.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ⑥

7.Inyw'í vate nzika, mŭkamyona Ngiena
nthĩnĩ wa thayŭ o ūŭ.

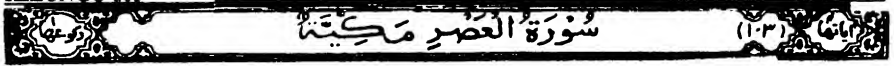
لَتَرُونَ الْجَنَّةَ ⑦

8.Íí, vate nzika, mŭkamyona yo na itho
ya mŭtkĩŵo.

ثُمَّ لَتَرَوْهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ⑧

9.Mŭthenya ūsu índí, mŭkeetwa kumya
ŭtalo ūŭŭ wa manee *ma nthĩ.*

ثُمَّ لَتَسْلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّوْمِ ⑨

AL - ASR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on
the, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ
tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩĩvĩta na Ūkũsĩ wa ĩvinda,

وَالْعَصْرِ

3. Vate nzika, mũndũ e nthĩnĩ wa
mwĩkalo wa wasyo,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ خَسِيرٌ

4. Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko
maseo, na kũingĩanĩsya mũndũ na ũla
Ūngĩ kwĩĩkĩla
Ūla w'o, na kũtaana mũndũ na ũla Ūngĩ
kwĩthwa na ūmĩĩsyo.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّاصَوْا
بِهِ بِالْحَقِّ وَتَوَّاصَوْا بِالْقَصْرِ

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ

(104)

AL- HUMAZAH
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

2. NtIvIta na ŪkũsI wa Ivinda,

3. Ula Ūmbanasya Ūthw'ii na Ūtalaa
Ivinda Itina wa Ivinda.

4. We asŪanIaa kana Ūthw'ii wake
ukamŪtw'IkIthya we Ūla Ūtakusaa.

5. Aiee, we kwa Ūla w'o akekwa nthInI
wa 'Al-Hutamah'?

6. Na nI kyaŪ kItuma we Ūmany'a 'Al-
Hutama' nI kyaŪ?

7. NtI mwaki wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mŪvuve,

8. Ula ŪkaithaanyŪkIa ngoo.

9. W'o Ūkeethwa ŪvinganIw'e namo.

10. ItuinI mbaamye.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

وَمَا أَزْذُرُكَ مَا الْحُطَمَةُ

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفِيدَةِ

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَدَةٌ

لِّعَذَابٍ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ

AL – FIIL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We nowonete Ondũ Mwĩai waku
weekanie na Andũ-ma-Nzou?¹*

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

3. We ndaatuma ieleelo syoo syanangĩka.

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

4. Na We nĩwamatwafĩ iea sya nyũnyi,

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

5. Ila syafĩ siimba syoo,
aimakimangany'a na mavĩa ma yũmba.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ

6. Na ũu, We amatwĩkĩthisye mo ta
mũangi mũvevenzeku, na mũĩku vyũ

فَجَعَلَهُمْ كَعَصِفٍ أَلْوِلٍ

¹ Abraha, mũtumĩ wa kĩklisto - nthĩnĩ wa Yaman
wa Mũumbĩ wa Abyssinia.

AL – KURAISH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kŵmoany'a Makulesi vamwe,

لَا إِلَهَ إِلَّا قُرَيْشٌ ②

3.Na kŵtwaŵŵa ngwatanŵo yoo Ithyŵ
nŵtŵseŵvŵtye syalo sya ūtandŵthya sya
ŵvinda ya mbevo na ya syua----

إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ③

4.Uu mo maŵŵŵtwe nŵ kŵmŵthaitha Mwŵŵai
wa Nyŵmba ŵno,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ④

5.Ula wamanengie mo ŵŵu ŵvinda ya
nzaa, na ŵmanengete ŵsŵvŵŵo ŵvinda ya
w'ia.

فِي الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَأَمَّنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ⑤

AL – MAA'UUN
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syltwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ūlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. We nũmwonete we ūla ūmĩleaa ndĩnĩ?

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَكْذِبُ بِالذِّينِ ۝

3. Usu nĩ ūla ūmĩlũngasya ndiwa,

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝

4. Na ndamaingĩsyaa andũ kũĩthya ngya.

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَسِيرِينَ ۝

5. Kwa ūu woo nĩ kwa asu ala mavoyaa,

قَوْلٍ لِّلْمُصَلِينَ ۝

6. Indĩ maisũanĩaa Mboya yoo.

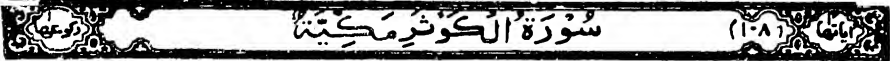
الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝

7. Ala meyonanasya.

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝

8. Na mo mamavenaa andũ ona
tũtandĩthya tũla tũnini.

وَيَسْعُونَ الْمَاعُونَ ۝

AL - KAUTHAR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ōlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nĩtũnengete we Ūseo
mwingĩ;

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

3.Kwa ūu, voya kwa Mwĩai waku, na
umya nthembo.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ

4.Vate nzika, mŪmaitha waku nĩwe Ūla
Ūte Ūsyao.

إِنْ شَاءَ رَبُّكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

AL - KAAFIRUUN
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ōlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Ame inyw'ŵi alei,

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

3. Nyie ndithaithaa kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

4. 'Nenyu mũithaithaa Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

5. Na Nyie ndikathaitha kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

6. Onenyu mũikamũthaitha Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

7. 'Inyw'ŵi mwŵina ndŵini yenyu nakwa
nŵina ndŵini yakwa.'

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

سُورَةُ النَّاسِ مَكِّيَّةٌ

AL - NASR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yĩla ũtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ũkaa, na ũkĩlyo,

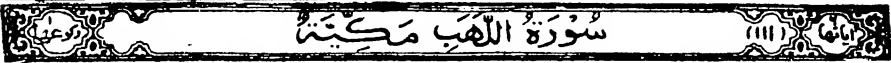
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

3. Na We ũkyona andũ mailika ndĩni ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe me nguthu,

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

4. Mũtaĩe Mwĩai waku na ndaĩa Syake,
na mantha ũkeo Wake We. Vate
nzika, We Nũsyokeaa-Kaingĩ ena ũuu.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

AL - LAHAB
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Nŵmethwe me manangŵku moko eŵ ma
Avu Laavu, na ota ōu we nŵanangŵke.*¹

تَبَّتْ يَدَايَ أَلَيْهِ وَتَبَّ ۝

3.Uthw'ii wake na syonthe ila
ŵmbanŵtye iikamŵuna we.

مَا أَخَذَ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝

4.O mŵŵŵkŵ we akalika nthŵnŵ wa Mwaki
wakene.

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝

5.Na mŵndŵ mŵka wake ota ōu, ōla
ŵendaa akuŵte ngŵ.

وَأَمْرًا لَهُ حَمَالَةَ الْعَطْيِ ۝

6.Kwŵlingŵla ngingonŵ yake vakeethwa
ŵlii mwokothe wa mŵnathi.

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

¹ *Avu Laavu ŵthe wa mŵŵ sya mwaki, ewetwa ta
mŵndŵ mŵvyŵ na mwŵkalo wa wau wa matŵ, na
ŵla uvŵvasya ala angŵ.

AL - IKHLAAS
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ Olau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'We nŵ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula
Mŵthaŵku-Vyŵ na Umanthawa nŵ onthe
kwŵtw'a Ŵtethyo.

اللَّهُ الصَّمَدُ

4. 'We ndaasyaa, Nake We ndaasyawa;

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

5. Na vai ŵvw'anene Nake We ona
Ŵmwe.'

لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

AL - FALAK
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe
na Mwĩai wa kũitheana,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

3. Anzũvĩe na ũthũku wa syĩndũ ila We
ũmbĩte,

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

4. Na ũthũku wa kĩvindu kya ũtukũ yĩla
kĩnyaĩkaa

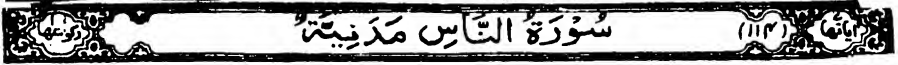
وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④

5. Na kuma kwa ũthũku wa asu ala
maleelasya makundo mamakundũe,

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثِ فِي الْعُقَدِ ⑤

6. Na kuma kwa ũthũku wa ũla wĩ
kĩw'ũ yĩla ũnũmbĩw'ĩta kĩw'ũ.

يَوْمٍ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑥

AL - NAAS
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe , Ula Usŵŵtwe nŵ Ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nŵmanthaa wŵvitho kwa
Mwŵai wa mbaa-andŵ,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

3. Mŵsumbŵ wa mbaa-andŵ.

مَلِكِ النَّاسِ ③

4. Ngai wa mbaa-andŵ,

إِلَهِ النَّاسِ ④

5. Kuma kwa ōthŵku wa mŵveeanŵi wa
kŵwe wa kŵmbithŵ,

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

6. Ula ōveveaaa nthŵnŵ wa ngoo sya andŵ,

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑥

7. 'Kuma katŵ wa Mayini na mbaa-andŵ

مِّنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑦

دُعَاءُ خَتَمِ الْقُرْآنِ

MBOYA ITINA WA KUMINA KULANI

اَللّٰهُمَّ اِنْسِ وَحْشَتِيْ فِيْ قَبْرِىْ- اَللّٰهُمَّ
اَرْحَمْنِيْ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَاَجْعَلْهُ لِيْ اِمَامًا
وَتُوْرًا وَهُدًى وَرَحْمَةً- اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِيْ مِنْهُ
مَا نَسِيْتُ وَ عَلِّمْنِيْ مِنْهُ مَا جَهِلْتُ
وَ ارْزُقْنِيْ تِلَاوَتَهٗ اِنَاءَ النَّيْلِ وَ اِنَاءَ النَّهَارِ
وَ اجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّارَبُّ الْعٰلَمِيْنَ- اٰمِيْن-

Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Mbiw'ie tei na Kulani na Mitw'ikithye yithiwe ndongoi kwakwa na kyeni,na utungosya na inee.Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Ndilikanye'e mau ndu mayo ala nulitwe,na Manyisye maundu mayo alandamesi , na Nenge vinya kumisoma mavinda ma utuku na muthenya,na Mitw'ikithye yithiwe ikulyo kwakwa,Ame Mwiaii wa syumbe syonthe sya nthi.